

دیوانی عارفی ربانی، شیخ احمدی حمزہ

مہ شہو:

مہ لای حمیری

مہ سننہ العزیز

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

ہم شار، شہی کی کردوہ

بۆدابهزاندنى جۆرەھا كۆتیب: سەردانى: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی ، عربی ، فارسی)

دیوانی عارفی ربانی، شیخ احمدی حزیری

مہ شوریہ: مہ لای حزیری

مدرسہ نورا الیز

«ہم شار» شری کی کردہ

سروش

تہران - ۱۳۶۱

خیابان استاد شهید مطهری، نبش خیابان شهید مفتح، ساختمان جام جم

چاپ اول: ۱۳۶۱

حروفچینی: لاینوترون انتشارات سروش

این کتاب در پنج هزار نسخه در شرکت چاپ پنگوئن چاپ و در شرکت افست

(سهامی عام) صحافی شد.

همه حقوق محفوظ است.

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هاوزمانه نازیزه کهم!

خوت له من باشتر دهزانی، که ئیمه‌ی کورد، چند گه‌لیکی هه‌زارو هه‌ناسه ساردین. چند له کاروانی ژیارو شارستانی، به‌جی ماوین. ترسیتراوین، ره‌تینراوین، به‌ش خوراوین. وا پترله هه‌زارساله خراوینه ناو چاله‌وهو قه‌تیس ماوین. دهره‌تانی رزگار بونمان بو نه‌ماوه. داگیر که‌ران هه‌رده‌مه‌ی به‌ناویکه‌وه به‌ناوی دین، به‌بیانوی هاونه‌ژادیه‌وه، راویان کردوین، خواردویانین، به‌یه‌کتر سپاردویانین، کوشتویانین، به‌هزاران دهردیان بردوین. ته‌نانت ریگه نهراوین هه‌تا ژیاوین به‌زمانی خو‌مان هاوار که‌ین. ئه‌و مافه ره‌وایه‌ی که‌ خوا، بو به‌نده‌ی خوی ره‌وا دیوه، کورد خورانی که‌ به‌ خویان گوتوه موسولمان و خودا په‌رست به‌ نار‌ه‌وایان زانیوه. له‌روژیش ئاشکر اتره که‌ قه‌باله‌ی بون و مانی هه‌مو گه‌لان له‌م سه‌رزه‌میننه‌ زمانه. ئه‌ گه‌ر زمان له‌ناو درا، بون و مانیش له‌ناو ده‌چی.

ئیس‌تا که‌ له‌م بر‌انه‌وه‌ی چه‌رخ‌ی بیستا هه‌وای ئازادی و رزگاری هه‌لیناوین و هه‌ول ده‌ده‌ین ئیمه‌ش وه‌ک گه‌لانی دیکه، خواپیداو بین و ناویکمان له‌دنیا هه‌بی. چاوه‌چاوین به‌خه‌باتمان بگه‌ینه بستوی ئاواتمان و خو‌مان ره‌گه‌ل کاروانی گه‌لانی ئازاد بکه‌ین... هاوار بکه‌ین: کاکه‌ به‌جیمان مه‌هیلن، ئیمه‌ش گه‌لینکین وه‌ک ئیوه‌و شیوه‌مان له‌خوتان ده‌کاو بائیمه‌ش وه‌ک ئیوه‌ بژین. لیم‌رونه‌ لی‌مان ده‌پرسن: کواپیناستان؟ تاباوه‌ریتان بی بکه‌ین. نازانم ده‌بی چی بلین؟ پیناس زمانه، فه‌ر هه‌نگه، میژوی که‌وناراو تازه‌یه، وێژه و شیعو ئه‌ده‌بیاته، به‌هه‌مو لک و پویه‌وه. به‌ناشکوری خودا نه‌بی ئیمه‌ی کل‌ول و چاره‌ره‌ی، تائیس‌تا بو‌مان نه‌لواوه، زمانه به‌سته‌زمانه‌که‌ به‌ته‌واوی له‌شوینیک‌دا کو که‌ینه‌وه. بی‌تاریخین؛ هه‌رچی دهر‌باره‌ی کورده‌وه له‌تاریخ‌اندا نوسراوه هیچی به‌زمانی کورد نه‌به. ئه‌مه‌واتا هه‌ر کوردیکی له‌عه‌ره‌بی و فارسی و ترکی تی‌نه‌گه‌یوه ئاگای له‌میژوی خوی نیه‌و ژینامه‌ی رابردوه‌کانی، به‌گویت‌چکه‌ ئاشنا نه‌به‌وه.

هه‌مو چه‌رخیک، به‌سه‌تان و هه‌زاران بو‌یژمان هه‌به‌وه. به‌لام به‌ فه‌رموده‌ی حاجی قادر «له‌به‌ر بی

دهفتەری ون بون و فانی». ئەگەر تاك و تەرایەکیان، لێرو لەوی بەسەر زارانەوه ماون و بەیەكجاری نەفەوتاون و دەماودەم بەئیمە گەییون؛ تی یان ناگەین، هەوایش نادەین تی بگەین و بزائین ئەو کە لەپورە ی کە بوئیمە بەجی ماون چەند بەترخن.

هەزاران کوردی وا هەیه، لە وێژەو میژوی گەلاندا هیند شارەزان بونە دەریا. بەلام لەمەر ئەدەبیات و فەرھەنگی کورد، تلپاتی تەرش شک نابەن. رەنگە بلین جا ئیمە وەکو خوت گوتت داگیر کەر ریگە ی نەداوہ خدمت بەخومان بکەین و پەرە بە زمانە کە بەدین!! چارمان چیە؟ من عەرزیان دەکەم وا نیە. جۆلە کە دو ہەزار سالان دەربەدەر و لانەوازیبون. زمان و ئەدەبیاتە کە بیان پاراستوہ. یا بەگفتی حاجی قادر: ئەر مەنی بەخەتی خواری، ئەوہ هیچ کە زمانە کە ی پاراستوہ، بگرە پەرەشی پێداوہ. دە ی ئەوانیش وەکو ئیمە کە ئیستا لیمان قەوماوہ، لیقەوماو بون.

جا با ئیستا لە لومەو سەرکونە گەرتین، ئەوی چو، چو. مردو بە گریان و شیوہن ناژیتەوہ. ئیستا چی بکەین؟ چو خومان زیندو کەینەوہ؟ دەسا با سنگل لەخو دەین. ئەم چەند بەلگە پەریوتانە ی کە پیناسی زیندو یەتی گەلی کوردە، کو کەینەوہ. ہەر خویندەوار یکی دلسوز بەپی توانا، لە سوچی کەوہ بو ی بچی. ئەدەبیاتی کەونارامان، ژینامە ی رابردوہ کانمان بزائین و بیان کەینە مایە ی شانازی. زمانە شیرینە کەمان بەتەواوی بەخەینە سەر قاقەزان و لەنەزانی رزگارمان بی.

دەسا وامن بەپی توانای ہەزارانەم، خەریک دەیم: دیوانی مەلای جزیری شی کەمەوہ و بە کوردیەکی خومالیانە ی کە ئەمرۆ لەناومان باوہ، شەرح بکەم... گوتم بە گوێرە ی توانای خوم. واتا ئەوہندی دەیزانم درێغ ناکەم. چونکە دەزانم جزیری زور لەوہ بەمایە ترە، کە ہەزار یکی کولەوار لەخویندندا لەو عیرفانە صوفیانە یەو لەو دلداریە گەرم و پرشنگدارە کە لای مەلای جزیری بو سەر دەر بکا. بویە لەبەر خویندەوارە کوردە کان دە پار ئیمەوہ یاریم بەن خەلە تم بو راست نەوہو لە ہەر کویدا ریم ہەلە کردیم گەرتنەوہ راستەری، خوا راستەو، راستی لی خوش دیت.

کوردو خدمت بئیسلام

ئه گهر توژیک بهوردی و پشو دریزی، کتیبه میژویه کانی چارده چهرخی ئیسلامه تی پیشکین و وه خوینین. نوسهران و بهونه ران، ویزه وانان و هوزانان... شهوانه ی که زور خدمه تیان بهدینی ئیسلام کردوه له ناو ههمو موسولمانان ناوو ناوبانگیان کردوه، له بهر چاوانیان رابنن، سه رنج بهدین که ههریکه لهو موسولمانه زانایانه به بنیچه له کام گهل بون و له کام نیشتمان گوراون. ئهوسا بومان دهرده کهوی، که بهشی کورد لهم ناوه دا ههتا چهندهو چهندی دهسته چیله ی زانست، خستوته سهر ئه و گرو بلیسه پاکو پیروژه ی ئیسلامه تی. بروانیه ههر کتیخانه به که سه تان کتیب دهرباره ی ئیسلامه تیهوه، له نوسهرانی کورده وه دیته بهر چاوه، به عاره بی، به فارسی و ترکی نوسراون و خاوه نه کانیان کوردبون و ههر نهشیان فرموه کوردین.

ئیمام محمدی غه زالی فرمویه تی: دینی ئیسلام له سهر سی ستون و پستاهه. ئه گهر خودا ئه و سی کوله که ی نه دابا؛ له وانه بو تیک به تی. ئه م سی دیر که ئه ستوران هس «دینه وه ری» و «نامیدی» و «شاره زوری» بون. کام موسولمانی خوینده وار هه به ههر کویره سیوادیکی بی: ناوی ییای به ناوبانگی وه کو ئیبنوخه له کان، ئه بوالفیدا، ئیبنو حاجیب، ئیبنوصه لاج، ههر سی ئیبن ئه ئیره کانی بلیمه ت و سه تان ئیبن و ئه بوی دیکه ی نه بیستی، که کوردبون و به عهره بی نوسیویانه؟ کام ده شته کی و شوانه ویله ی نه خوینده وار، له ههمو دنیای ئیسلامدا ده س ده کهوی که ناوی ئیبنوسیرینی نه بیستی. ئه و کابرایه ی داهینه ری خه و نامه یه و له خه ون لیکدان هوه دا هه تا ئیستا هاوتای نه بوه. کی ده زانی ئه و زیره ک و بلیمه ته ی که خه و نامه ی ههمو روژی سهر به ههمو مالی موسولمان دا ده کاو خه ونیان بو لیک ده داته وه، کورده کورده خه لکی مه لبه ندی باله که له کوردستانی عیراقداو ئیستاش گوندیک له جیگه ی سیرین ئاوایه و ناوی بهر سیرینی هه به. خه له کانی نیشتمانی میژونوس ئیبنوخه له کان له نیوان هه ولیرو کو به هه لکه وه توه. ئیبنو حاجیب که واتا کورزی په رده دار. له جزیری ئیبنو عومه ر ژیاوه و کورزی په رده داری میربوه که

جزیریش مه‌لبندیکه له کوردستانی سوریه.

پیی ناوی له‌سهری برۆم. ئەگەر به دورو دریزی، ناوی هه‌موو ئەو کوردانه‌ی که له‌ریی زانست و هونەر له‌دریژایی هه‌زارو شه‌وه‌نده سال‌دا له‌زای ئیسلام‌دا کۆشاون و ناویان تیدا دەر‌کردوه، بیر‌خه‌مه‌وه؛ و‌شتر له‌بنیا نر‌که‌ی دی.

هەر دور نەرۆین له‌م چهند چهر‌خانه‌ی دوا‌ییدا که‌سانی وه‌ک مه‌لا عب‌دوالله‌ بی‌توشی، ئینول‌حاج و ئە‌بو‌به‌گری موصه‌نئیف و مه‌لاجامی و سه‌تان کوردی‌وا هه‌له‌که‌وتون، که بونه‌ته‌ مایه‌ی شانازی عه‌ره‌بو پی‌ش‌ره‌وی موسولمانان بون.

هەر له‌م چهر‌خی بیسته‌مه‌دا، سه‌تان که‌سی وه‌ک زه‌رقلی خ‌یوی ک‌تیوی الاعلام، ئە‌حمه‌د شه‌وقی که‌ ناز‌ناوی امیر‌الشعرا‌ی عه‌ره‌ب زوانانی پی‌ درا، و‌صافی شاعری عه‌ره‌ب که‌ کۆته‌لی له‌ به‌غدا‌یه بو‌ چه‌قاوه. می‌ژونوس: محمد کورد عه‌لی، عه‌بیاس مه‌حمود عه‌ققاد که‌ به‌ مام‌وستای بی‌هاوتای و‌یزه‌ی تازه‌ی عه‌ره‌ب زمانان ناسراوه. چیرۆک‌ نوسانی به‌ناوبانگ له‌میسرو دنیا‌ی عه‌ره‌با: مه‌حمود ته‌یمور، عایشه‌ ته‌یمور، عایشه‌ ته‌یمور که‌ کورد بونو بونه‌ جیی شانازی عه‌ره‌بو کورد هیچ به‌هره‌ی لی‌ نه‌دیون!!

با بزانی‌ن بو‌چی و له‌به‌ر چی؟

زور‌به‌ی ئە‌و پیاوه‌ گه‌وران‌ه‌ی که‌ باسکران و کران به‌ نمونه‌ی مشتیک بو‌ خه‌لواریک؛ یان هەر له‌ناو عه‌ره‌باندا له‌ دایک بون و له‌ناو عه‌ره‌ب زمانان‌دا په‌روه‌رده بون و جیا له‌زمانی عاره‌بی قیری زمانیک نه‌کراون. یا خو‌ خو‌یان له‌ زمانه‌ زگ‌ماکه‌ که‌یان شار‌دۆته‌وه‌و به‌و زمانه‌ی که‌ په‌رمو ره‌واجی هه‌بوه، نوسیویانه. نوسراوه‌کان که‌ زور به‌نرخ و هیزابون عه‌ره‌ب زوان پیی خه‌نی‌بون و ک‌تیب‌ خانه‌کانی خو‌یان پی‌ ره‌نگاندون و به‌ شانازی گوتویانه ئە‌و که‌سانه‌ی که‌ شه‌وه‌نده خ‌دمه‌تیان به‌زمانه‌که‌مان کردوه به‌ عاره‌بیان ده‌ژمی‌زین و هه‌رکه‌سه‌یش ده‌لی‌ وا نه‌بو، تیر ئاوی سارد بخواته‌وه!! (دکتور طه‌ حوسین؛ ئە‌و زانا به‌ناوبانگه‌ کو‌یره‌که‌ی میسری. له‌ بیره‌وری ئە‌بو‌عه‌لی سینادا له‌ وتاریکا گوتی: ئە‌بو‌عه‌لی سینا به‌ عه‌ره‌بی نوسیویه‌تی و ئیمه‌ به‌ عه‌ره‌بی ده‌زانی‌ن. جا با ئیرانه‌کان هەر هاوار‌کن و بلین له‌خومانه‌).

ده‌ ئوبال به‌ستوم هه‌قیانه. زمان پیناسی گه‌لانه. هه‌رکه‌س له‌ هه‌ر ژه‌گه‌زیک پیی، به‌ هەر زمانیک باخ‌یوی یان بنوسی، ده‌گه‌ل‌ خاوه‌ن زمانه‌که‌ بو‌ته‌ یه‌ک و ئە‌شی به‌ره‌ی ئە‌و بیوی. راست نه‌وی که‌سانی‌وا وه‌ک تالان کرابن وایه. به‌ره‌مه‌که‌ی خه‌لک ده‌بیاو منه‌تیشی لی‌ نازانن و ناشی ناسن و به‌هره‌ی به‌ بیگانه‌ ده‌گاو خزمی خو‌ی هه‌ل‌اوار‌دوه.

بۆ‌نونه‌ حاجی قادری هەر زیندو که‌ دیتویه‌ عه‌زه‌تی کاگ ئە‌حمه‌دی شیخ، ک‌تیبی شه‌رع و وه‌عظه‌که‌ی که‌ ناوی ناوه: مه‌کتوبات، به‌ زمانی فارسی داناوه؛ و‌یستویه به‌گ‌زیا بچ‌ی، نه‌ی و‌یراوه. زور به‌ خشکه‌و ده‌ په‌رده‌دا له‌ سی به‌یتا گه‌یاندویه و فه‌رمویه‌تی:

وهك مريشكېك كه بهختي نه بهيني
 ههر بگاته كه ناري جوگه له يه ك
 تې ده گا... دراني پي ماوه

جا نه گمر حاجي قادري نهمر. شهو نده بو كوردی نوسين به تاسه بوهو به لايهوه كفر بوه
 كوردېك بزاني بنوسی و به زمانی كوردی نه نویسو. تهوسو توانجی تې گرتون. ئيمه ههر
 دهر باره ی كه سيك كه وه كو كاك شه محمدی شيخ له ناو جهرگه ی كوردا زياوهو به تما بوه
 ناموزگاری كوردان بكاو ده قورعان و همدیشانيان بگه يه نی. كه چی بچی به زمانيك بويان بنوسی كه
 تې نه گهن. حقه دده ين به حاجي قادر. نهك دهر باره ی هه مو كهس لهو نوسه رانه ی كه به زمانی
 بيگانه كتیبیان هه يه و به خويان نه گوتوه كوردين. وهك كورد ده لی: پياو نايي جوانان بشكینی. يان
 وهك ده لين با قسيكيش بو دز بكه ين. شه گهر توژيك به وردی و له سهره خویی رابردوی شه
 پيشينانهمان، تهرزی ژيانيان، باری رامیاری و كومه لگای كه شهواني تيا زياون، بينينه بهر چاوی
 خومان بومان روشن ده بيته وه كه زوريش خه تابار نه بون. ههر كاميك له ئيمه ی شه مروش وهك
 شهوان باين؛ ناچار بوين وهك شهوان بكه ين.

زور لهو نوسه ره گهورانه وا رویداوه دايك و باوكيان له بهر نهداری و هه زاری يان له ترسی
 داركاری و بيگاری زوردار، سياله شه ی ناو ماليان به كوليانه وه گرتوهو به ره و ولاتی غه ريبی بگره
 هاتم. له ولاتانی كهس نه فاس گيرساونه وه. له رتي بژیوی مناليان ره نجیان داوهو زور به هه زارانه
 زياون. دياره منالی شهوانه فيزی زواني منالانی دهوروبه ری خويان ده ين. يان مثال له ولاتی نامو
 پای ناوه ته سهر دنياوه. دايك و باوك خواخوايانه كوره كه يان فيزی زواني شهوانه بی. كه شه
 كاریان له لا ده كاو هه ولېدا به چكه تاغا تې بگهن و تې يان بگا.
 بو نمونه چيروکی دوله و كوردانه ده گيرمه وه.

په يام نيرتيکی گوشاری روزاليوسف و توويزی ده گهل عه بياس مه حمود عه ققاد دا كرده بو.
 يهك له پرسه كان شه مه بو: تو له كام مه لېهندي ميسرا له دايك بوی؟ عه ققاد گوتی: كچم من
 ميصری نيم، كوردم. باوكم خه لکی دياربه كر بو، چهرچی ئاوريشم فروش بو. كه لافه ئاوريشمی
 ديناو له ميصر ده يفروشته مه وه به وه ده زياين. دواچار له چهرچی گه ريه تی وازی هيناو ده گهل دايكم
 ئيمه شی هينا قاهره و به يه كجاری نيسته چی بوين. خويندمو پي گه يشتمو بومه نوسه ره به عاره بی.
 كه لافهش چونكه لای عاره ب عوقده ی ناوه نازناوی خوم كرده عه ققاد.

جارتیكی تر، روزنامه نوسیكي ديكه، شهو پرسيا ره ی له شيخ عبدالباسط عبدالصمدی قورعان
 خوينی ناوداری ميصری كرده بو. كه تو له كام عه شيره تی. گوتیوی باوكی من كوردېك بو له ژيانی
 ئاوره یی دا هاتوه شاری قاهره و بيوه مجبوری مزگوتو من له ميصر له دايك بوم.
 جا ئیستا چخوا به رداره گله یی له عه ققاد بكه ين، بوچی به كوردی نه نویسو؟ يان به عبدالباسط
 بيژين: كوا مناجاتی به كوردیت؟

پیوسته له بیرمان نهچی؛ مرو وهك فرشته نیه، که بژیوی نهیی و بژی. هه مو کهسیک وردو درشتو خاوو گشت، چکهوتیته ناو چالا، یان حهوته بهقه بالآ بی؛ نان و ژیانیکی ههر دهوی. بهرگ و پیلاوی گهره که. ئاتاجی ئهنواو بانیکه له بورانی بیاریزی و شهوانه تی دا بسرهوی. هه مو کهس بو کهرستهی ژین پیوسته ئهرك بکیشی و چهند بوی دهلوی بو خوشی ژیان بکوشیت. هونهرمند هونهری دهرخاو پلهو پایهی خوی وهسهرخا.

ده سا لیکی دهینهوه: ئهو کورده خاو من جهوههری دهبهر حوکمی عهرهبو تورکو و فارسدا. نوسینی به زمانه کهی خوی نهك هیچ کهس پهری بی نهدا، بگره بهتاوان حهساو بی؟ ئه گهر سواری سهری خوی بی و لهسهر کوردی نوسین سوربی؛ کی ئافهرینی لی دهکا؟ کی کتیبه کهی لی دهکزی؟ بهچی بژی؟ بهچی جیگهی له کوومه لگادا خوش بکات؟ ده پیناوی کوردی نوسین دا بیگرن. کی به لهسهری وه جواب بیته؟ کوردی خزمی؟! ئهوان بوخویان له چالدان پیوستیان بهخه لکی ههیه دهستیان بگری. رهنکه ئیستا له بهر خوته وه بیرسی: گه لو ئیمهش وهك عهرهبو تورکو و فارس موسولمانین، خاون برؤا به قورعانین. بوچی ئیمه زمانمان لی قهدهغهیهو ئهو برا موسولمانانه به زمانی خویان دهنوسن قهیدی نیه؟!.

وهرامه کهشت ئهمهیه:

دهستوری ئیسلامی بهراست که قورعانه ده لی: موسولمانان بران. پیغه مبهری خودا فهرموی: ههر گیز عهرهب له ناعهرهب زلتر نیه. کی له گونا ه به پاریزتره له لای خودا بهر یزتره. سهلمانی فارسی ناویک، کهس نه ناس و روت و پیخواس کویلهی زهلامی جوله که، لای پیغه مبهر له خزمه نیزیکه کانی بهر یزتر بو. فهرموی سهلمان کهسی منه.

له دوی کوچی پیغه مبهریش ههتا نیزیکه ی چل سالیك کهس گوئی نهدهدا به نهژاد، به خوین، به نهجیمی و نانهجیمی. ههر له خوا ترسان مهرج بو بو گهرهوی و قهدرو حورمته. به لام به ههزار داخهوه ههر لهو ساوه حوکم کهوته دهست بهری ئهمهویه کان و پادشایهتی به کهله پور له ناو ئیسلامدا دامهزرا. برایهتی گهلانی ئیسلام توایه وهو به ناخی ههردا روپییه خوار. کار بویه زوردارو بی زور. ههر کهس، ههر تیره، ههر بهری دهسته لاتی وهدهس کهوت خوی و خزم و هاونه زادی بلند کردو وه کو ئاژهل له هاودینه نامویه کانی دهروانی. خهلیقه کانی ئهمهوی ئه گهر تهر میکیان بدیا، دهیان پرسی: کی به؟ ئه گهر دهیانگوت قوره یشه، هاواریان ده کرد خزمه رو. ئه گهر بیان گوتا عهرهبه، دهیانگوت له هوز کهمی کرد. بیانگوتایه عهرهب نیهو موسولمانه، دهیانگوت ها، مالی خویا به دیداو دهسی سییته وه.

دراو خوش بی و مهلا خوش بن؛ درو کردن به زمانی پیغه مبهروه مو به بوختان حدیث هه لبه ستن، له توله که ههزرانتر بو. گوتیان پیغه مبهر فهرمویه: خوا له ناو جانه وهراندا، ریزی له باباه ئادمنا. له زاروویچی ئادمدا، هوزی عهرهبی هه لبارد. له ناو هه مو هوزی عهرهب، قوره یشی زور په سند

کردو کردیه گه‌وره‌ی به‌ره‌ی مرو.

گوتیان عه‌رب ده‌گه‌ل ناعه‌ربدا هاو کوف نیه. واتا نه‌گه‌ر ژنیکی ده‌شته‌کی عه‌رب، می‌رد به یه‌کی وه‌کو نه‌بوعه‌لی سینا بکا دروست نیه. چونکه پایه‌ی ژنی عه‌رب زور له‌ویله به‌رز تره. گوتیان پی‌می‌رد له‌ناو گوردا، به عاره‌یی مردوی ناعه‌رب ده‌دوینن، جا با مردو کونه‌ی ترکیکی بیلمه‌ز بی. گوتیان له‌روژی قیامه‌تا هه‌مو که‌سیک ده‌بی عاره‌یی بزانی ده‌نا به‌ش‌ه‌ق ده‌ری ده‌کهن. گوتیان، گوتیان... و...

کاری خو به‌زل زانین و نه‌ژاد په‌رستی عاره‌یی خاوه‌ن ده‌سه‌لت، هه‌ر به‌وه‌نده‌وه نه‌وه‌ستا که بلی؛ ده‌بی به عاره‌یی فی‌رین و به‌س. گوتیان: هه‌ر که‌س بزوی وایی ده‌توانی به‌زانست و خوا په‌رستی بگاته ری‌زی عاره‌بان. کافر ده‌بی و نیویان لی ده‌نین (شعوبی). و له‌سه‌ر شه‌و تومه‌ته گه‌وره بش کو‌ژرین، به فی‌رو ده‌رون.

جا وه‌ختی حال شه‌و حاله‌یی و دنیاو دینی هه‌مو که‌سیک، به عه‌ره‌یی نوسین به‌ندبی و به عه‌ره‌یی گوتن بزوی له‌قه‌برو قیا مه‌تیشمان دا، عه‌ره‌یی نه‌زانین لال‌یین؟ چون ده‌کری گله‌یی بکه‌ین که فلانکه‌س بوچی نه‌یگوتوه عه‌رب نیم. یان فی‌سار که‌س بو به‌زمانی خو‌ی نه‌نوسی؟! جا نه‌ک هه‌ر کورد بگره هیندی و فارس و ترک و شه‌فانی و گه‌لانی تریش، که ژیز چه‌بوکه‌ی عه‌رب بون؛ خو‌یان و زمانه‌که‌یان له‌بیر خو‌یان برده‌توه و به‌خته‌وه‌ریان شه‌و که‌سه‌بوه که‌بتوانی خو‌ی وا به عه‌رب نیشاندا که به عاره‌یی بزانتن - هیچ نابی پیمان سه‌یر بی که‌پیاویکی زاناو دانای وه‌ک صاحبی‌بنی عه‌بباد که له‌چه‌رخ‌ی چواره‌می کوچی‌دا ژیاوه؛ بلی ناروانمه‌ئاوینه چونکه بی‌جمی ئیرانیه‌کم نیشان‌ده‌دا، بی‌زم له‌خوم ده‌بیته‌وه. یان شیخ محمدی زاهد، که نازناوی تاج‌العارفینی هه‌بوه و باییری شه‌و شیخ حیسام‌الدین چه‌له‌بیه‌بوه که مه‌ولانا جه‌لال‌الدین له‌مه‌ئنه‌وی پیی هه‌له‌لی، له‌هوزی گاوانی کوردو له‌سه‌ره‌تای چه‌رخ‌ی شه‌شه‌میندا ژیاوه. فه‌رمویه‌تی: «شه‌و کورد بوم و هه‌ر کردیه روژ بوم به عه‌رب».

هه‌ولدان بو بونه عه‌رب، یان فی‌ربونی زمانی پاراوی عه‌رب که قورعانی سه‌رینچاوه‌ی دینه‌که‌مان به‌و هاتوه. شه‌ونده کاربگره‌بوه، که یه‌کجاری خو‌مان له‌بیر به‌ریته‌وه و که‌س ئاور وه سه‌ر زمان و ره‌چه‌له‌ک و نه‌ریتی نه‌ته‌وایه‌تی نه‌داته‌وه.

نه‌گه‌ر له‌پاش نه‌مانی عه‌بباسیه‌کان و نه‌ژادپه‌رستانی عه‌رب؛ گه‌لانی فارس یان تورک یاخو موسولمانانی تر، ده‌پال عه‌ره‌یی فی‌ربوندا، زمانی زگ ماکی خوشیان ژیانده‌توه هه‌ر خزمه‌تیان به‌زمانی قورعان کردوه. به‌و زمانه‌ی که عه‌ره‌یی نه‌زانه‌کان زانیویانه قورعانیان بو ته‌فسیر کردن. حمدیسیان پی وه‌رگیراوه، هه‌له‌به‌ست و په‌خشانه‌کانیان، با به عاره‌بیش نه‌بویی هه‌ر باسی خودا ناسین و قورعان به‌پیروز زانین‌بوه. که دیتوشیانه ئیمانیان به‌ده‌کار کرنی زمانیان له‌ده‌ست ناده‌ن. هیدی هیدی می‌زوی نه‌ته‌وایه‌تی خو‌یان، نه‌ده‌بیاتی میراتی رابردوه‌کانیان. هیناوه‌ته سه‌ر کاغزو شناسنامه‌ی سه‌ربه‌خویی نه‌ته‌وه‌ی خو‌یان سازداوه و پی بونه پیاو.

به‌لام به‌ناشكوری نالیم! ٲیمه‌ی كوردی موسولمانی به‌سته‌زمانی همیشه ماف بی‌تسیل كراو، قمت عاسمانی ساومان نمدی. شه‌شه‌كان یان ره‌مه‌زان بو. به‌شمان هر ژهمی بی‌تان بو، ئاغاكانمان شه‌گهر عمره‌ب یان تورك یاخو فارس‌بون، هر‌چهند به‌دهم گوتویانه: ٲیمه برای دینی‌تان و موسولمانین و ههمو په‌یره‌وی قورعانین. له‌راستی‌دا خواردویانین. ته‌نانت زمانه‌كه‌شمان له‌لای شه‌وان بویته‌مایه‌ی گونا‌هباری. كورد هر‌گیز له‌هیچ كاتیك‌دا له‌ژیر حوكمی شه‌و موسولمانه‌ جوانانه! نه‌ی و‌یراوه‌ ته‌فسیری قورعانی خوداش به‌زمانی كوردی بنوسی. چجای باسی ژان و كوانی دهردی ژیرده‌سته‌یی و په‌ستی و دادو هاوار له‌دهس برایانی هاودین به‌ زمانه‌ خواییداوه‌كه‌ی له‌ باره‌گای خودا رانی. كورد شه‌گهر پیی خویندرابی، هر‌گیز به‌ زمانی خو‌ی نه‌بوه. زمانی خه‌لكی خویندوه. شه‌گهر جه‌وه‌هرو هونه‌ری له‌پال خو‌ی‌دا شك‌بردوه؛ ناچار‌بوه به‌زمانی له‌خو‌ی بیگانه‌ نیشانی‌دا. شه‌و كابرایی له‌به‌رحوكمی فارس یان تورك یان گه‌لیکی دیکه‌ دایه‌و جگه‌له‌ زمانی ئاغاكه‌ی، زمانی‌تر ره‌واجو بره‌وی نیه. شه‌گهر به‌ته‌مای بی‌ی و مایه‌ی بزویو په‌یداكا. گهره‌ك به‌زمانی ره‌واج‌دار رمینیک بو‌خو‌ی په‌یداكا. وا ده‌بینین كه‌ هه‌زاران له‌نوسه‌رو هونه‌رمه‌ندانی به‌چكه‌ كورد، له‌ فارسی و تركی و عمره‌بی و ته‌نانت روسی نوسیندا، خاوه‌ن ناو‌ن و له‌ زمانه‌ زگ‌ماكه‌كه‌شیان به‌ش برا‌ون.

به‌لی شه‌و داگیر كه‌رانه‌ موسولمانه‌ به‌ده‌مانه‌ ویستویانه‌ گه‌لی كوردمان، كه‌ خاوه‌نی كوردستانه‌ بتوینته‌وه‌و توانه‌وه‌شی به‌نه‌مانی زمانیه‌تی. تا بتوانن كوردستانی داگیر كراو به‌یه‌كجاره‌کی قوت‌ده‌ن و مال‌خوراو به‌كو‌ی زوخال بی.

به‌لام خواستی خودای گه‌وره، ده‌گه‌ل ویستی شه‌و گه‌له‌ كوردخورانه‌دا، یه‌كتریان نه‌گرتوته‌وه. له‌ هر دهورو زه‌مانیك‌دا، له‌ كوردستان چهند كوردیکی وا هه‌لكه‌وتون؛ كه‌ به‌ زمانه‌ خودا ییداوه‌كه‌ی خو‌یان، به‌ شیعری ناسك و پاراو، له‌ به‌ر خودا پاراونه‌وه‌و ئاسه‌واری بایه‌خ‌داری وه‌هایان لی به‌جیماوه‌ كه‌ به‌ لافاوی زورداران نه‌روخواوه‌ هینه‌ده‌ خو‌ش و دل‌بزوین بون، گه‌لی كورد له‌ناو دل‌یاندا هه‌لیان گرتوه‌و سینه‌ به‌سینه‌و ده‌ستاو ده‌ست، باب به‌ روله‌و پیاو به‌ نه‌وه‌ی خو‌ی شه‌سپاردون. به‌لگه‌ی مان و نه‌توانه‌وه‌ی زمانه‌كه‌ له‌ناو شیعرو ئاسه‌واری شه‌و چهند كورده‌ بلیمه‌ته، گه‌یشتوته‌ ده‌ستی ٲیمه‌و ئیستا زور به‌ شانازی ده‌لین: ٲیمه‌ش خاوه‌نی زمان و شه‌ده‌بیاتی گه‌شه‌دارین و ده‌توانین به‌ خو‌مان بیژین: ٲیمه‌ش چتین...

یه‌ك له‌و پیاوه‌ كه‌له‌پیاوه‌ به‌ناوانه‌ی كه‌ بونه‌ هو‌ی نه‌كوژانه‌وه‌ی بلیسه‌ی گرتی به‌تینی زمانمان، شیخ شه‌حمده‌ی جزیری بو. شه‌گهر له‌ نیوه‌ به‌یتیکیا فەرمویه‌تی: «شه‌وچرای كوردستانم» زور دوروسته‌و هیچ گومانی تیدا نیه.

شه‌و شه‌وچرا تیشك‌ده‌ره‌ی كه‌ خودا له‌ روژ‌گاریك‌دا، بو‌گه‌لی كوردی ناردوه؛ له‌سی لاوه‌ تیشکی‌داوه‌و تاریکی له‌سه‌ر ره‌واندوین. یه‌كه‌مینیان، خودا ناسینی به‌راستی، كه‌ ناومان لیناوه‌ عیرقان. دوه‌مینیان، شیعری ته‌ری دل‌دارانه‌ و اتا‌غزه‌ل. به‌شی سه‌ههم، هر‌چهنده‌ خو‌ی شه‌و

نیاز هشی نه بوی. ده کار هینانی زمانی خودا پیدای خو به تی که کوردی بهو زمانه که می به شیعی
ناسکو دلگر بو هه لگرتین. چونه لهناو هزاران و هزاران کوردی خوینده وار، که هامدوری
جزیری بون؛ شو پیاهه بزباری داوه هه لبهستی به کوردی بلی و به لگه می همرگیز نهمردنی لهناو
دلی ههمو کوردی خوا په رستا که بیناسن تومار بکا؟

وهرامه که می زور هاسانه. مه لا له قورعان و حدیث شاره زای بی هاوتا بوه. زانیویه تی خودای
گه وره همر وه که عاره بی ده گا، لهو زمانه کوردیه ش ده گا که خوی به بنده می به خشیه وه. رازو
نیاز ده گهل خوادا، به همر شیوه و زمانیک بی ففرقی نیه.

مه لا له پله می عیرفاندا گه شتوته چله پوپه، ده گهل خودا تیکهل بوه به فرموده می شهولیا یان،
گه یوه ته وه حده تول وجود. عارف که گه یبه شو پایه، تیر دنیاو قیامت و خوشی و ناخوشی و
هه زاری و سامان داری، لای شو نرخی پوشه کایه کی نامینی. له همر چیه کی راده مینی خودای
تیدا بهدی ده کا. وه کو حافظ پیمان ده لی:

له مه بخانه می مه جوسان روشنی خواهاته بهرچاوم ده بر وانه چتو تیشکی له کویدا خوی نیشانداوم
مه لا له شیعیکیا ده لی:

مینته تژ خودایی کو به بهدی خو مه لایی ئیکسیری غمی عشق نه دینارو دره م
کسی که سوپاسی خوا ده کا له جیگه می دینارو دره م، ئیکسیری شهوینی هه یه، کی ده توانی
حوکمی لی پکا واههسته یان وادانیشه.

ده با بزاین شو شهوینه پاک و به نرخ و هیزای می یه کسه ره یا دوسره بو؟ واتا شهوینی خودابو، یان
دلداری کیژیکی خه لکی دنیابو. یان همدولا؟... شو که سانه می له عیرفان زور شاره زابون و له
همرچی سهرزه مینی بی ته کیونه وه سهرتا پایا همر بو خودابون. لایان وایه شو ریواره می که شم
ریگه دژواره ده گرتته بهری، ده بی خوی بو تاماده بکات. ده بی دلی به شهوینی مهجازیه وه خهریک
بکا تا وانهرمو ناسک بی، که بتوانی سوژی شهوینی خوداییش وه خو بگری.

مهولانای رومی فرمویه: صوفی که عیشقی مهجازی نه چیشتی گایه کی میزه به سهره.
جامی ده لی: لایک داوای له بیایکی خودایی کرد، له عیرفاندا ماموستای بی. لی پرسسی:
همرگیز گیروده می داوی شهوینی جوانان بوی؟ گوتی: نه خیر. گوتی: برو به عاشق. شهوسا وهره تا
به شاگردت وهرگرم.

مه لای یمه ش، که بیگومان له عیرفاندا، مه لا جامی و مهولانای رومی به لخشی بی راناگن.
لهو فیر که سهره تاییه وه، ملی لهو سه فیره ناوه. دلی داوه به کیزه کوردیکی نازدار که خوی گه وره
همرچی جوانیو همرچی نیشانه می صهنه تی بی چون و وینه می خو به تی بهوی داوه. کوره می شهوینی
مهجازی، دلی مه لای قال کردوه خشت و خالی سوتانده وه دوباره دای رشتوته وه. تا به پاک و
بهوپه ری تاماده ییه وه بجی به پیر شهوینی خودای تاکه وه وه لهو کره وه کرگاری بیته بهرچاوان و له
جوگه وه بی هه لگهری تا ده گاتمه بناوان و له سونگه می دلوپه تاویک، ده ریا به چاوان بیینی. شهوسا

بۆ هەتا هەتا یە تیکەل بە دەریا بێتەووە بەرەو بەژ نەگەرێتەووە.

ئێستا بۆمان دەردەکهوی، که بۆ مەلا هەستی گەرمی دەرونی خووی بە کوردی بۆ هوندوینەووە. هیچ گا چاوی لەووە نەبووە، ریزو قەدری لە سایەیی نوسینەکانی لە لای خەلک بۆ پەیدا بی. مالی دنیاو ئافەریمو بارەقەللیای خەلکی لەلای ئەو هیچ نرخێ نەبووە. لە ریزی ئەو کەسانە بوە که دەلێن مانای ئایەتی «هەردوک سۆلە کەت فری دە» که خوا بە موسای فەرمووە. واتا دنیاو قیامەتیشت لەبیر بچی. نە بۆ بەهەشت چون خواناس بە، نە لە ترسی جەهەندەمی. نە بۆ قەدرو ریز لە ژياندا. ئەو ئەوینداری خودایەو؛ خواش لە کوردیە کەمی تی دەگا. بە رواڵەتیش ئەوینداری کێژە کوردیکی جوان چاکە. که صنەتی یاری گەورەیی، لە روخساری ئەودا دیووە پێی هەلنەلی... بە کێژە کوردا هەل دانیش خوناشی بە کوردی نەبی. دەبی هیچ نەبی بە خەیاڵ لەلای وابی ئەگەر یارە دنیا بیه کەمی، نالەیی دلی ئەو بیسی، کەمیک لەزۆریک تی بگا. بویەش دەلیم: یاری دنیاوی بە رواڵەتی. چونکە سەرلەبەر دیوانی شیعی مەلا بیشکنی هەموو شیعیرو هەلبەستیکی، هەم غەزەلە هەم عیرفانە. وەهای ئەم دوە لیک داوہ که نازانی مەبەستی سەرەکی کامە. واتا ئەوینی مەجازی وای بوته عیشقی حەقیقی، که هەرگیز لیک هاویر نەبون. لە مەنزەلگای وەحیدەتول وجودیشی دا، خودای لە تیشکی روخساری ئەو کێژە کوردهدا دیووە. دەیسای مەلا بناسین...

مه لای حسیری :

عارف شاعری پایه بزرگی کورو .

چندین چهره ناوی ئه و خواناسه گوره و شیعره کانی، له چوار قورتهی کوردستاندا، به سهردهمو زارانهوه. شهوانی ههینی له مزگهت، له کوپونهوهی دهر و پشان، له ته کیه کان، له بهزمی مه لودنامهدا، شیعری مه لا گوئی سهرسه لهی جقاته.

هه مو کوردیکی خویندهواری خودا پهرست؛ ناوی ئه و پیاوه خواناسهی، له دلدا جی کردوتهوه. به لام تا ئه م ئاخرو ئوخریانهش، کهس ئاوری وه سهر ژینامهی ئه و شیخه نه داوه تهوه. له سهره تایی ئه م چهره وه، جاروباره لیرو لهوی، چهند کهسیک بوی تیکوشاون، که بیناسن و بزائن کهنگی ژیاوه و چون ژیاوه. جا چونکه زور درهنگ بوی چون، ژینامهی ئه و پیاوه گوره، هیند ئالوزو پرگری و گرفتجک بوه؛ که زوری زانایی دهوی تا باش بومان ئاشکرا بی. مه لا کهی ژیاوه و چون ژیاوه کهی هاتوته سهر دنیاوه کهی کوچی دوایی کردوه؟...

به گشتی ئه و نوسهرانهی که دهربارهی مه لا دواون. له سهر ئه مه نه ده پیک هاتون: که ناوی «شیخ ئه محمد» بوه و خه لکی جزیرو بو تانه، که شاریکه له کوردستانی تورکیا و کهوتوته بن چپای جودی. ئه و جودییهی که گه میه ی نوح پیغه مبهری لی گیرساوه و ناوه کهی له قورعان دایه.

له سهر ئه مه نه دهش پیک هاتون، که نازناوی له شیعردا، جارجار مه لا، جارجار مه لی، هیندیک جاریش «نیشانی» بوه. مه لا و مه لیکه ی ئاشکران؛ که به مانای زانا له عیلمی عهره بین. بو نیشانی یه کهشی ده لین: نیشان یان ئامانجی تیره، که مه لا نیازی وابوه: به تیری ئه وین پیکراوه یان مه بهستی خالی سهر گوئای یار بوه، که کرمانجان به خال ده لین نیشان. واتا خوی به و خاله وه ناو ناوه که له رومه تی سه لماوه دیاری داوه.

ئیتیر له سهر دیاری دانی دهورانی ژینایی مه لا و هاتنه دنیا و کوچ کردنی، زوربان قسه تیک گیراوه و له سهر زورشت پیک نه هاتون.

ئه و ئیمه ههرچی میزو نوسه کانی خویی و نامو له و باره وه نوسیویانه، بو ئیوهی ده گیرینه وه.

بیرو برّوای ههژارانهای خوشمانتان لهبهراده‌نین. به‌هومیڤم که ئیوهی خوینده‌واری ژیر، بتوانن ژینامه‌ی مه‌لا له‌و ناوه‌دا رون که‌نه‌وه. ماموستا علائه‌الدینی سه‌جادی، خوا ده‌س به‌عومریه‌وه بگری. له‌ میژوی ئه‌ده‌بی کورددا، زوربه‌ی برّوای جوړبه‌جوړی میژو نوسانی پیشه‌خوی تومار ده‌کا. که بوتانی راده‌گوپزم:

له‌ژیرناوی جزیری‌دا ماموستا علائه‌الدین، ژماره‌ی ۱۴۰۷-۱۴۸۱-ی داناهه که وادیاره لای‌وابوه، له‌ چهرخی یازده‌ی میلادی، مه‌لا ژیاوه، واتا به‌و سه‌سابه‌ده‌بی، تمه‌نی حه‌فتا و چوار سال رابردی جا مردبی. ئه‌م جار هاتوه زور ره‌نگین و سه‌نگینه‌نه، پیشه‌کیه‌کی ده‌رباره‌ی مه‌لا نوسیه، که له‌ راستی‌دا زور جوانه‌و له‌پاش ئه‌و پیشه‌کیه‌ده‌لی: بولیولی سه‌رجلی ئه‌م داستانه، ناوی شیخ ئه‌محمد، کوزی شیخ محمده. له‌ جزیرا بوتان «گزر تادوقردو» هاتوته دنیاوه. هه‌ر له‌و شاره‌ش مردوه.

به‌لام هه‌رچه‌نده وه‌گ گوتمان سالی بون و نه‌مانه‌که‌ی به‌ژماره‌ له‌بن ناوه‌که‌ی نوسیه. که‌چی هه‌ر له‌م باسه‌ی خویدا، خودی استاد علائه‌الدین پیمان ده‌لی: لاپه‌ره‌ی میژوی ژیانی شیخ ئه‌محمدی جزیری، زور تاریکه. توژینه‌وه و وردیونه‌وی، زور وزانایانه‌ی ده‌وی. ده‌سا وامن بو‌گه‌یشتن به‌ ئامانجیک، هه‌رچی ده‌رباره‌ی ژیانی شیخ ئه‌محمده‌وه نوسراوه. له‌ کتیبه‌ میژوه که‌ی خودما کوم کرده‌وه. لام وایه‌ رنگی ئه‌وساکه‌ میژوی ئه‌ویاوه هیزایه توژیک باشتر رون بیته‌وه. دوکتور به‌چ شپیرگو- به‌چ شیرکو ناوی نه‌ینی خوالی خوشبو، جه‌ لاده‌ت عالی به‌ر خانم له‌ کتیبی، «القضیه‌ الکرديه» دا ده‌لی: مه‌لای جزیری، ناوی شیخ ئه‌محمدو خه‌لکی بوتانه. له‌ سالی ۱۱۶۰ میلادی‌دا له‌ شاری جزیرو بوتان مردوه، شیعیری زوری له‌غزه‌لو الهیات و عرفان‌دا هه‌یه.

ماموستا ئه‌مین زه‌کی به‌گ، به‌ رحه‌مت‌بی. له‌ هه‌ردو کتیبه‌که‌ی‌دا واتا «میژوی کوردو کوردمستان» و میژوی خاوه‌ن ناوانی کورد «مشاهیر الاکراد» دا ده‌لی: مه‌لای جزیری ناوی شیخ ئه‌محمده. له‌ دوانیمه‌ی سه‌ده‌ی شه‌شه‌می کوچی‌دا، له‌روژگاری ده‌سته‌لانی عیبادالدین، که‌ فه‌رمانزه‌وای موصل بوه ژیاوه. دیوانی شیعه‌ره‌کانی خوی بو‌فه‌رمانزه‌وای (ته‌وریزی) که‌ ناوی، خانی خانان بوه، به‌ دیاری و پیشکesh ناردوه. که‌چی هه‌ر ئه‌و میژو نوسه‌ش له‌ شوئینکی‌تر فه‌رمویه: مه‌لا که‌وتوته دوا‌ی جامی. واتا له‌ پاش مه‌رگی مه‌ولانا عبدالرحمانی جامی، مه‌لا ژیاوه. که‌ ئه‌م دو ریوايه‌تانه هه‌رگیز به‌کتر ناگر نه‌وه. چونکه‌ جامی له‌ چهرخی نوه‌می کوچی ژیاوه.

ماموستا محمدعه‌لی عه‌ونی ره‌حه‌متی. که‌ ناودارانی کوردی ئه‌مین زه‌کی به‌گی به‌ عاره‌بی وه‌رگیزاوه. ده‌رباره‌ی ژیانی مه‌لاوه چهند په‌راوئیزیکی هه‌یه. له‌ یه‌کی‌کدا‌وای نوسیه: ئه‌و شیعه‌رانه‌ی، که‌ له‌ دیوانی جزیری، ناوی سه‌عدی و حافظو جامی تیدایه. هیچیان شیعیری جزیری نین. ئاوه‌کین و لاوه‌کی، هه‌روا سه‌ربه‌خو ره‌گه‌ل دیوانیان خسته‌وه.

ماموستای رۆژ هه‌لات ناسی روس: ئوگست ژابا له کتێبه ناوداره‌که‌ی‌دا، که به‌ناوی حکایاتی کورده، دهرباره‌ی جزیری ئیزی: مه‌لا خه‌لکی جزیری ئینو عومه‌ره، له‌دوورانی عیقادالدینی زه‌نگی‌دا، واتا له‌نیوان سالانی ٥٤٠-٥٥٦ دا ژیاوه. ماموستا عه‌لا‌الدین له‌یه‌که‌م چایی میژوی ئه‌ده‌یی کوردیدا، له‌رویه‌ر ١٦٦، بای‌داوه‌ته‌وه سه‌رباسی ماموستا عه‌ونی و فه‌رمویه: به‌رله‌وه باسی ژینامه‌ی مه‌لای جزیری ته‌واو‌که‌م. چه‌ند به‌یتیکی گران مه‌لای جزیریم، که خوم مانام نه‌ده‌زاین، نارده‌ میسری بۆلای ماموستا محمد عه‌لی عه‌ونی؛ که بۆمیان لیک بداته‌وه به‌ په‌له بیان نیریته‌وه. مالم هه‌قه زۆر پیاوه‌تی ده‌گه‌ل کردم. رۆژی ٩٥١/٥/٤ وهرامه‌که‌م بۆهاته‌وه. جیا له‌ مانای شیعه‌کان، دهرباره‌ی ژبانی مه‌لاش شتیکی نوێی بۆ نوسیوم و فه‌رموبوی: ده‌میک ساله هه‌ر خه‌ریکم که دهرباره‌ی ئه‌و شیعرانه‌ی له‌ دیوانی جزیری‌داو، ناوی سه‌عدی و حافظو جامی ده‌هینی ده‌تۆژمه‌وه.

داخو راست هه‌ر هی مه‌لایون؟ یاخو به‌ناوی ئه‌وه‌وه خراونه ناو دیوانه‌وه. تا خاواراستان، له‌م ئاخ‌ر ئۆخریانده‌دا، چاوم به‌ ده‌سخه‌تیک کهوت که له‌سالی ١٣٢٢ کۆچی‌دا نوسیویانه‌و له‌ کوردستانی جه‌نوبی، ماوه‌ته‌وه. له‌پیشه‌کی ئه‌و ده‌سخه‌ته ژینامه‌ی مه‌لا نوسراوه. تیا ده‌لی: «شاعیری به‌ریز جزیری، هاو زه‌مانی سو‌لتان محمد فاتیحی عوسمانی بو. که وابو ئه‌بی جزیری، له‌ پیاوه ناوداره‌کانی سه‌ده‌ی نۆهه‌می کۆچی بی‌ت. ئیتر گومانم نه‌ماوه ئه‌و شیعرانه‌ی که تیاندا ناوی سه‌عدی و حافظو جامی هه‌تاوه، هی مه‌لایه‌و لاه‌کی و ده‌سه‌رخراو نین. دیسان ماموستا سه‌جادی له‌سه‌ر ئه‌م باسه‌ی خۆی ده‌رواو ده‌لی: رۆژه‌لات ناسی ئه‌لمانی فون هارتمان سالی ١٩٠٤ میلادی، دیوانی مه‌لای جزیری که له‌ برلین له‌چاپ داوه‌و به‌ خه‌یالی‌ش وینه‌یه‌کی سیمای جزیری کیشاوه‌و خسته‌وته سه‌ر به‌رگه‌که‌ی ئه‌ویش دهرباره‌ی ژبانی مه‌لا هه‌روه‌گ ژابای نی زانیوه. سه‌جادی له‌پاش ئه‌وه‌مه‌و باسو خواسه هه‌مه‌ جو‌ره‌ بو‌رو زۆره‌ی رایگوزراوه. ئه‌مجا بۆخۆی بیرو‌زای خۆیمان پی ده‌لی و فه‌رمویه‌تی: مه‌لا له‌ناو قصیدیکدا، به‌یتیکی هه‌س، به‌م جو‌ره‌یه:

گه‌ر لوه‌لوه‌ی مه‌نئور ژنه‌ظمی ته‌ دخوازی وهر شیعری مه‌لی بین ته‌ به‌ شیرازی چجاهت؟ گه‌لو، نیازی له‌ شیرازی، سه‌عدی بوه یا نه‌ حافظ؟ حافظ سالی ١٣٩١ میلادی به‌ ره‌حمه‌تی خودا چوه. ئه‌گه‌ر مه‌به‌ستیش سه‌عدی‌یه ئه‌ویش خه‌لکی سه‌زده‌هه‌م سه‌ده‌ی میلاده. که وابو، ئه‌و ریوايه‌ته‌ی که گو‌تویه مه‌لا له‌ چه‌رخ‌ی دوا‌زده‌هه‌می میلادا له‌ دنیا ده‌ر چو، بوچ ده‌رده‌چی. له‌ لایه‌کی تریشه‌وه، وا ده‌زاین که مه‌ولانا عبدالرحمانی جامی، سالی ٨٧٧ کۆچی (١٤٧٢ میلادی) له‌ کوردستان رابردوه‌و له‌ هه‌ولیره‌وه ره‌دبووه بو‌ حج چوه. له‌ باسی سه‌فه‌ره‌که‌ی‌دا. له‌ شویتیکدا فه‌رمویه‌تی: له‌ جزیر چومه‌ دیاری پیاوی پیر. نیوه پیاویکی دیش هه‌بو له‌ حه‌ریر. وا دیاره‌ پیره‌ می‌رده‌که‌ مه‌لای جزیری بویی له‌و کاته‌ش‌دا، عه‌لی حه‌ریری له‌ تافی جوانی‌دا بوه، بویه به‌ نیوه‌پیاوی ناوده‌باو ده‌بی جامی ئه‌و دو که‌سه‌ی به‌ که‌یفی بویی، بویه باسی کردون.

خو دیاریشه تا پیاو له تمه‌نی شیخت سالانه تی نه‌په‌ری، به پیره‌میرد ناوی نابهن. که وایی ده‌بی دهوروبه‌ری سالی ۸۲۰ ی کوچی پیی نابیته سهر دنیاوه. یان توزی که‌متر، یا زیاتر. خو ته‌گهر ته‌مین زه‌کی به‌گ، به‌لگهی ژبانی جزیری، له چهرخی شه‌شهمی کوچی دو به‌یتی ناو دیوانه‌کس. که به خه‌یال لای وایه دوزیویه‌ته‌وهو بی‌گومانه. ئیمه ده‌لئین: نه‌ی‌بیک‌اوهو له‌م دوبه‌یتهی نه‌زانیهو. با بزاین چو‌ن؟!

مه‌لا له‌شوینیکا فه‌رمویه:

ئهی شه‌هه‌نشاهی موعه‌ظظه‌م حق نیگه‌هه‌داری ته‌بی

سوره‌یی «انافتحنا» دهور ماداری ته‌بی

له شوینیکی تریشا، له سهره‌تای قه‌سیده‌یه‌کا ده‌لی:

خانی خانان لامعی نه‌جماته ههر پرتور بی که‌شتی یا به‌ختی ته‌ئز بایی موخالیف دوربی ته‌مین زه‌کی پی داه‌گری، که ئەم شه‌هه‌نشا زه‌به‌لا‌ه‌و ئه‌و خانی خانانه، له زه‌مانی ده‌سه‌لانی ته‌تایک عی‌مادالدین زه‌نگی‌دا، که فه‌رمان‌ره‌وای موصل بوه، له ته‌وریز حو‌کی کردوه. مه‌لا ئه‌و دو به‌یتانه‌ی خو‌ی ده‌گه‌ل دو قه‌سیده‌که‌دا بو خانی خانان ناردوه. ته‌تایک عی‌مادالدینیش، له چهرخی شه‌شهمی کوچی ژباوه. که‌وا‌بو مه‌لای جزیریش ده‌بی خه‌لکی ئه‌و چهر‌خه‌ بی.

ماموستا ته‌مین زه‌کی به‌گ، هیچ بو‌ی رون نه‌کردینه‌وه؛ ئه‌و خانی خانانه کی‌بوه؟ که‌ی له ته‌وریز به‌و ناوه‌ حاکمیک هه‌بوه؟ مه‌لا کاری به‌خانه‌که‌ی ته‌وریز چیه‌و؟ تا به‌شعر باسی بکا.

ئه‌م‌چار ئەم واتهی شاهه‌نشاهه ههر بو‌شیره کولله‌ی خه‌لکی ئیران، بو‌یته نازناو، ههر‌گیز خانی والی ته‌وریز، نه‌ی‌وی‌راوه به‌وناوه‌وه خو‌ی نیشان‌دا. ئیمه ده‌بی بو‌ ناوی خان له تورکیا پتر بروانین تا ئیران. بو‌ نمونه بوچی نابی مه‌به‌ستی مه‌لا له‌و خانه، سولتان محمد خانی فاتح‌بی که له سالی ۸۵۵ را تا ۸۸۶ سولتانی ته‌سته‌نبول بو‌ه ناوی خه‌لیفه‌ی ئیسلامی له‌خو ناوه؟ یان بوچ سولتان بایه‌زید خانی دوهم نه‌بی که ۸۸۶ چو‌یته سهر ته‌ختی پاشایی و تا ۹۱۲ ی کوچی ماوه‌ته‌وه.

ئه‌گهر ههر‌بشئین شاهه‌نشا، مه‌به‌ست حاکمی ئیرانه؛ خانی ته‌وریز ئه‌وناوه‌ی لی ناوه‌شیته‌وه، بوچی نه‌لئین مه‌به‌ستی مه‌لا له‌وناوه، سولتان حوسین باقرايه که له ته‌یموریه‌کان بوه له چهرخی ۹ تا سهره‌تای چهرخی ده‌یهم به‌سهر ئیران‌را ده‌گه‌یشت؟

جا وه‌ک ماموستا سه‌جادی، له‌م بوچی و چده‌بو‌یانه‌ی هه‌لده‌کرینی؛ وا ده‌نوینی که ده‌بی، به هه‌مو به‌لگان، جزیری له چهرخی نوهم له سالانی نزیک ۸۱۱ دا هاتیبته ناو ژبانوهو له دهوری ۸۸۶ دا به‌رحمه‌تی خوا شادبو‌ییت. ئەم‌ج‌ار ماموستای سه‌جادی، بو‌ پوچاندنه‌وه‌ی ئه‌و قسه‌ی که و‌تراوه: مه‌لا له چهرخی شه‌شهم‌دا باوی بو‌ه ههر له‌و چهر‌خه‌دا مردوه. به‌لگه‌یه‌کی تری هه‌یه، که به‌راستی چی‌سهر‌نجه. ده‌لی: ئە‌گهر چاو‌یک به‌کشیبو‌ په‌زاوه‌کانی ده‌ورانی پیش مغولاندا بخشین؛ له هیچ شوینیک توشی وشه‌ی مه‌لا نابین. پیاوه‌گه‌وره‌کانی دینی و هوزانه‌کانی ئاینی، نازناوی خواجه‌یان هه‌بوه یان پی‌یان گوتون: مه‌ولانا.

مغوله‌کان که ولاتی موسولمانانین گرتوهو خویان بونه همه‌کاره، به‌پیاوی زاناو ریبه‌ری دینی خویان گوتوه؛ لا‌ما. دیاره همه‌میشه ژیرده‌ستان، ده‌بانه‌وی له همه‌موشت لاسای خاوه‌ن دسته‌لاتان بکهنه‌وه. نه‌وانیش به‌خواجه‌ی خویان گوتوه لا‌ما. ورده ورده دو پارچه‌که‌ی ثم وشه‌یه جیگه‌یان گوربوه‌توه‌وه لا‌ما لی‌مان بوته‌مالا و مایه‌ککش هه‌لقرچینراوه‌وه مه‌لا‌که‌ی لی‌سازدراوه. جا‌ئه‌گهر له‌پاش مغولان، هیندیک کولکه‌ خوینده‌واری غه‌یره‌ عه‌رب، پینه‌یان پیدا گرتوهو گوتویانه‌ ناوی مه‌لا، له‌ میلسی عه‌ره‌بانه‌وه په‌یدابو. که‌ واتا پر. یانی‌ ئه‌گهر گوتیان مه‌لا وه‌ک پی‌ بلین پر له‌ عیلمو دارمال له‌ زانستی وایه؛ به‌هه‌له‌ چون. چونکه‌ عه‌رب به‌ زانیاران نالی مه‌لا. ناوی موللا له‌ناو عه‌ره‌باندا هه‌یه، به‌ماموستای قوتابخانه‌ی منالانی جزمی عه‌ممه‌ خوین ده‌لین و توزیک گالته پی‌کردنیشی تیدایه.

سه‌جادی له‌دوای ثم باسه‌ش له‌سه‌ر وتار ده‌رواو ده‌لی: بو‌رون بونه‌وه‌ی ژینامه‌ی مه‌لا زورم‌ حه‌ول و ته‌قلا دا. له‌هه‌مو که‌سه‌م ده‌پرسی. له‌هه‌ر که‌س هه‌رچه‌که‌م ده‌بیست ده‌م‌نوسیه‌وه. له‌م پرسیارو تی‌کوشانه‌ زورانه‌م‌دا ده‌سنوسیکی دیوانی مه‌لای جزیریم وه‌ده‌س که‌وت. که‌ له‌ سالی ۱۳۲۸ کوچیدا پیاوی وه‌ناو عبدالقادی ئامیدی نوسیه‌وه‌تی و له‌پیشه‌کی دیوانه‌که‌ ژینامه‌ی مه‌لای جزیری به‌م جو‌ره‌ی دا‌دی‌نوسیه‌وه:

جزیری ناوی ئه‌حمه‌ده‌وه‌ فرزند‌ی شیخ‌ محمده. سالی ۱۴۰۷ میلادی له‌شاری جزیری بو‌س. له‌ناو بنه‌ماله‌یه‌کی هوزی بوختی، چاوی به‌ژیان هه‌لیناوه. بابو‌بایرانی مه‌لا هه‌مو شیخی سه‌ربه‌رمال بون و سه‌ر به‌ شیوه‌ی نه‌خشبه‌ندی. ئه‌حمه‌د که‌بیجوه‌ مه‌لا بوه، به‌مندالی له‌لای بو‌کی خوی خویندوه. به‌لاوه‌تی وه‌ک هه‌مو فه‌قیله‌ی دیکه‌ی کورد‌ه‌واری. به‌ره‌وه‌ خویندن ده‌ر که‌وتوه‌وه گه‌لیک شارودی گه‌راوه‌وه له‌زور سه‌رچاوه‌ی جو‌ربه‌جو‌ر، پاراو بوه‌وه ته‌مه‌نی سی‌ودوسال بو. که‌ لای مه‌لا «ته‌ها» ناویک، له‌فیرگه‌ی گوندی «سه‌ترباس» ئیجازه‌نامه‌ی وه‌رگرتو له‌گوندیک به‌ناوی «سه‌ربا» که‌نیزیکی دیاربه‌کره، دامه‌زراوه‌وه بوته‌ده‌رس بیژی دینی. له‌ویشه‌وه‌ چوته مه‌له‌بندی «حه‌سه‌ن کیف» و له‌ویش ده‌رسی گوتوتوه‌وه زوری مه‌لای پایه‌به‌رز، پی‌گه‌یاندون. له‌نه‌کاویک، تیری ئه‌وینی خودایی، دل‌و‌ده‌رونی پیکاه‌وه‌ قودره‌تی خوا له‌چاوی کچه‌ کوردیک‌دا خوی‌نیشانی مه‌لا داوه‌وه له‌وسایه‌وه بوته‌عارفیکی دلدار. یان دلداریکی خوداناس و سه‌ره‌نجامی ئه‌وه‌ ئه‌وینه‌ دل‌ته‌زین و پرله‌تینه، کاریکی به‌سه‌ر هیناوه، که‌خوی و دنیاو قیامه‌تی وه‌لا ناوه‌وه ده‌ستی له‌ ته‌دریس به‌رداوه‌وه هه‌ر به‌هه‌لوئه‌دایی ژیاوه. تا له‌سالی ۱۴۸۱ میلادیدا، که‌حه‌فتاو چوارسال ژیاوه به‌ره‌وه‌ ژینایی پی‌خه‌زانی دنیای هه‌رمان بارگه‌ی سه‌فه‌ری تیگ‌ناوه‌وه له‌شاری جزیر نیراوه‌وه هه‌تا ئیستاش گوری پرله‌نوری مه‌لا، جی‌زیاره‌تی حه‌شاماته‌وه له‌لایه‌ن دلدارانه‌وه، له‌سه‌ر قه‌بری گول‌بارانه. سه‌جادی پاش راگوزانی ئه‌وه‌ ژینامه‌هه‌مه‌جو‌ره‌وه لیک‌جیا‌و‌زو سه‌ره‌وه‌ لیزو پر له‌ کوست و هه‌ورازانه، که‌خوشی پیمان ده‌فه‌رموی: زور چه‌تونه، قسه‌ی راست و بیگ‌رمان له‌وه‌ ژینامانه‌ ده‌س که‌وی!! به‌نه‌کاو با‌ده‌داته‌وه‌وه سه‌روسیم‌او بیجم و که‌سمی مه‌لای جزیری

باس ده‌کاو فەرمویەتی:

دەم چاوی سپی و سوربو، قەد زراو بو، چاوی گەشی هەر پرشنگی بەری دەکرد، بروی رەش و کەوانی بو، توێلی تەسک و رومەتیککی پان و پور و ریشیککی سپی و تەنگ و خشیپلانهو کە پوێه‌کی کورتی هەبو.

رانک و چۆخەیی دەبەر دەکرد، ریشوی جوانی لە میزەرە کەیی هەل دەبەست. هەتا بێیی، مەشرف خۆش و قسە خۆش بو. هەمو کەسیک خۆشی دەویست. لە دواروژانی پیریشدا، کەواي شوری دەبەردابو، زووریشی لی دەه‌شاوه. هەر دەگەری و قەلەندەری بیوه خوی و نەیی دەکرا دەستی لی بەردا.

کەسێش نەبو لەو دەمەدا بە کاکە سەجادی بیژی: ئەری قوربان، توێه‌ک کە ئیستاش نەت‌زانی، ئەو شاعیرە لە چەرخێ شەشەمدا ژیاوه، یان لە سەدەیی نوێه‌مین‌دا. چۆت‌زانی رەنگی رانک و چۆغەکانی و ریشوی با‌دراوی شەدە کەیی و باس بکەیی؟ ئەو باسەیی کە تو لێی دەکەیی، وادەردەخا کە هەزار جار شەرە کەوچکێتان کردیی و لە ناو حوجرەیی فەقیکاندا لە پەنا یە کتر نوستین و لەسەر بەشە نان و دوێه‌ک بە گژ یە کتری‌دا چوبن و ئاشت بوینەوه.

ئێتر ماموستا سەجادی، لە پاش ئەو ورده کاریانە! چەند چیرۆکی گۆی ئاگردانی لادیشمان، لەو باره‌وه بو باس دەکا، کە ئەمانەن:

مەلا تەمەنی سی‌سال بو - واتا دوسال بەرله خویندن تەواو کردن - لەدیی «دیرهان»، لە نزیك قەلای حەسەنکیف. دەچیتە سەر زەماوه‌ندی ئیجازەنامەیی فەقی‌یه‌ک. کیژو لاوانی ئەو ناو‌هش، هاتونەوی کە لەو دیلان و بەزەمدا بە سەیرانەوه هاوبەش بن. سەلما ناویک، کیژی حاکمی حەسەن کیف؛ کە ناوی مەلیک کامیل بو - دەگەل دەستە خوشکانی خوی، هاتبونه سەیری ئەو بەزم و ئا‌ه‌نگە. مەلا کەسەلما دەبینی، بە یە کجاری هەرچی چەندسال و زەمانە فی‌ری بوە لەدەست ئەدا. بەزەیی خودای بی‌هاوتا لە سیلەیی چاوی سەلماوه‌ دلی مەلا بو خوی دەباو یە کجاره‌کی لە بون و نەبونی دەکا. لە باری ئەوینداری‌دا، قەیسە شیتە کەیی عامیری و پیری سەنعان دەسک و گۆلیان لەدو دەکرد. ذکرو فکری شەوو روژی، هەر بیر لە سەلما کردن و هەر ناوی سەلما بردن بو.

لە سایەیی عیشقی مەلاوه‌ ناوی سەلما کەوتە سەر هەمو زمانان و لە هەمو دەرو کۆلانا، باس هەر باسی چاوی سەلما و تووتینی دلی مەلای دل‌داری بو. ئەم باسە گە‌ب‌ش‌تەوه میر. زور دل‌گیر بو. چون مەلایه‌کی هەر جایی و هەزارو بی‌کەس و بی‌ناو، ریی دەکەوی ئەوینداری کیژی من بی؟ ناوی لەناو حەشامەتا بزینگینی؟! مەلا بگرن تا بی‌کوژم. خیرەومەندو کە یخودایان، تکایان برده‌ بەر میرو تی‌یان گەیان، کە ئەو پیاوه‌ پیاوی خوایه‌و لە خوا بەدەر کەس ناناسی و ئەگەر ناوی سەلما دەبا، خوا لە چاوی جوانی سەلما‌ی کیژی تودا بەدی دەکا. میر بو راستی و چەوتی قسەیی لاگیرانی مەلا، دەکەوتیته ئەزمون و تاقی کرنەوه. دەزانی وه‌ک دەلین وایه‌و ئەو خواناسە حیا لە

خوا، چیتری به بیردا نایه و له په لهو هه لهی دنیایی و داوین پیسی و هه رزه کاری نهك هه ر بزارو به بیزه، بگره هه رگیز به دلشیا تی بهر نه بوه. واز له كوشتنی دهه ننی تهناهت هیندیک كهس ده لئین: میر مه لای لاواندوته وه بو ماوه یك له لای خوئی حاواندوته وه دلی چوته سه ر ئا کاری پاكو له باری شه و پیاوه و به لینی داوه، کیزه كهی لی ماره كاو پاره و دراوی داوه تی كه بچی جلكی بو بگری بوك وه گو یزی. مه لا به پولی زوره وه، روی كردوته شاری موصل. هه مو بازاری گه راوه و به بی شه وه هیچ بگری گه راوه ته وه و پوله كهی گیراوه ته وه. میر گو تویه: بو به دهستی والو به تال گه راوته وه؟ مه لا له جوابا گو تویه: میرم، سه رانه سری راسته بازارو قه یسه ری موصل گه رام. هه زاران توپ كیمخوا و خاراو خامهكو مخره و دارا و شه تلهس و ده سه ری سه ركه یی و سه ریرو ئاوریشم دیتن. به لام هیچیان به بریوی من شیای به ژنو بالای ته رزو ریکی سه لما نه بون. شه و قوماشه ی، بو به ژنی سه لما دهس بدا له هه مو دنیا دا نیه.

ده ما وده می شه ده گیر نه وه، كه مه لا له شاری جزیر ئیوارانه چوته ناو گو رستانه وه و پالی وه کیلیکی مه رمه ز داوه و رازو نیازی دلدارانه ی ده گه ل خودای خوئی كردوه. پیری ئیکی جزیری، هه ر كه مه لای دیوه ده روا بو گو رستان؛ هه ویره كهی خوئی شیلاوه و چاوه نوری مه لا بوه، كهی كیله كه به جی دلی. هه ر كه مه لا به ره و مالان ها توته وه. ژنه ده رفه تی هی ناوه و شه نگو تكه هه ویره كانی به مه رمه زه كه وه داوه. كیله مه رمه ز، كه به تینی ده رونی شه و شه وینداره، وهك ته ندوری سو ره وه بوی نیل دراوی لی ها توه. نانه كانی برژانده و. وا لی ردها گرده وه كو یی سه جادی، كه له مه ر ژینامه ی مه لا، له می ژوی شه ده بی كوردا هی ناویه تی، ده بری ته وه.

کتیبنکی دیکه ش هه به به عاره بی. به قه له می شه حمه د کوری مه لا محمدی بو تانی زنگی - مفتی با زیری قامیشلی - له سوریا. شه رحیکه له سه ر دیوانی هه له به سه ته كانی جزیری و ناوی ناوه: «العقد الجوهري فی شرح دیوان الشیخ الجزری». واتا: گه ر دانه ی گه وه ره رین، له شه رحی دیوانی شیخی جزیری دا.

نوسه ری کتیب به ره له وه مانای شیعه ره كانی مه لا به عه ره بی لی دا ته وه، ژینامه ی مه لای هی ناوه به عه ره بی کردویه ته پیشه کی شه رح نامه كهی.

له دوا ی شه وه كه سو پاسی سه یدا غه لائه الدین ده كا. چونكه به هره ی له می ژوی شه ده بی كوردی وه ر گرتوه، ده لی: هه رچه ند ما مو سئا سه جادی مالم هه قه ره نجی زوریشی كیشا وه بو دوزینه وه ی ژینامه ی جزیری، ماندوبوه و گه لیک شتی پر بایه خی دهس كه وتوه. به لام من بهش به حالی خوم، هیچ سه بوریم پی یان نایه و دل ئاویان لی ناخواته وه. شه و بو خوم، له لیكو لینه وه ی فره و پشکنی شیعه ره كانی دیوانه كهی، شتیكم هه لكرانده و. كه پیم وایه به لگه ی راستن بو دینه وه ی رو ژگارانی ژینی مه لا و لیم رونه كه من زور با شتر له ما مو سئا عه لاء الدین شه مه ته له م هه لئینایی و وه ستایانه تر بو ی چوبم. شه مجا دهس پی ده كا و ده لی:

مهلا له شونينك فەرمويه:

ژرەعنا نير گزين تهى مهستو خونريز زەمان بو عەهدى جەنگ ئەنگيزى چەنگيز
لهجى يەكيش ناوى تەيمورى لەنگ دەبا. له شيعر يەكيشدا دەلى:

ژ حافظ قوطى شيرازى، مهلا ئەر فيم بكي رازى. له بهيتى ديش داگوتويه:

ژرەنگى سەعدى يو جامى.

كهوابو، مهلا بى گومان كهوتوته دواى چەنگيزهوهو تەيمورىشى جى هيشتوه، كه يە كه ميان له
٦٢٥ و دوهه مينيان له سالى ٨٠٧ كوچى فەراقى رەشى لى براوه. حافظيش جامى گوتەنى سالى
٧٩٢ ي كوچى له دنيا كوچى كردوه. جاميش كه له ديوانه كەدا ناوى هەيه دياره پيش مهلا
كهوتوه.

ئەو كه سانهى وتويانه، ئەو شيعرانه هين مهلا نين. وادياره له ويژه وانى و شيعر ناسين، كولهوار
بون. چونكه هەر كەس هەروا توژيك له مرخ و چيزهى هەلبەستەى مهلاى جزيرى تى گەبى،
سور دەزانى كه ئەم شيعرانه هى مهلان و مافى كهسيان پيوه نيه.

هەر كه سېكيش شارەزاي فەرموده كانى سەعدى و حافظ و جامى بيت، زو تيده گا كه مرخى
مهلاى جزيرى چەند له وانهوه نزيكه و چەندە نرخى بو داناون. سەرەزاي هەمو ئەمانەش،
هەلبەستىكى مهلا هەيه به عاره بى. له سەر بەندە كهيا دەلى: يارامى قلبى بسهام النظرات. هيهات
نجاتى. ئەى ئەو كه سەى به تيلهى چاو دلت و بهر تيران داوم. تازه دەرناچم فەوتام.

كيش و روتى ئەو هەلبەستەى تەواو لاساى هەلبەستىكى ماموستا ئەحمەد پاشايه، كه وهك
بوژيكي ناودار، هەتا سالى ٩٠٢ ي كوچى له ولاتى تركاندا ژياوه. مسيو ژاباو ئەمين زەكى كه
دەلین مهلا له نيوهى چەرخى شەشەمندا ژياوه؛ ئەو ناوى عيمادالدینه لى تىك داون. ئەوان
هەردوك هەر عيمادالدینی زەنگى، فەرمانرەواى شارى موسليان ناسيوه. كه له چەرخى شەشەم
ژياوه. بيستويانه كه وا عيمادالدین ناويك، دەگەل مهلا دوستى و شناسايى هەبووه شيعريان پيك
گوريوه تەوه. دەى كهوابو عيمادالدین هەر بهر كيكه. ئەو پيش له بهرەى زەنگى يەو ئەتابە كيك بو له
موسل. موسليش له جزير نزيكه و رەنگه ئەو فەرمانرەوايه، دەگەل ئەو پياوى خودايه نيوانىكى
خوشيان بو بيت.

بەلام خوم له توژينه وهمدا، بوم دەر كهوت، كه ئەو پياوهى بهو ناوهوه دەگەل مهلا شيعر
شيعرىتى كردوه، ناوى زەنگى لى نەتراوه. پىي و تراوه عيمادالدینی جزيرى. گش له ميژو
شارەزايەك باش دەزانى، كه عيمادالدینی زەنگى كورى ئاق سنقرناو بووه هەر گيز له جزير
نەژياوه كه سيش هەر گيز پىي نەگوتوه عيمادالدینی جزيرى. ئەوا عيمادالدینه كه: قت. دەچينه
سەر خانى خانان، كه ئەمين زەكى لای وايه فەرمانرەواى تەوريز بووه مهلا شيعرى بوناردوهو به
بەژنو بالاي هەلده لى. بەراستى ئەمەش هەلهيه... هەر چونكه ناوى تەوريزى له شيعره كەدا
هاتوه، هينديك له ميژو نوسانى وه سەر تەله پەراندهو.

ٲه گهر ٲٲمه به تمواوی له شاری جزیری بوٲان شاره زابین، وه کو من بوخوم شاره زام: زور به هاسانی دهیزانین، که ٲهو ههلبهسته رهنگینهی خانی خانانی ٲدایه باسی فه رمان ره وای کوردی شاری جزیرا بوٲانه. بابزانین بوچ:

شاری جزیری که ونارا، که پاتهختی دهسه لآت داری کورد بوه. زور ٲاوه دان و زور جوان و زور له بارو ته یار بوه. وه ک ئیستاش شوینه واره که ی نیشان ده دا. وارشیکی به هر چوارده ورا کیشر اوه، به ردی وارش له مه زمری تاشراو بوه. به شی زوری ئایه ته کانی قورعانی، له و سه ربه رده مه زمرانه هه لکه تراوه. سوره ته کانی فاتیح او ٲه نعام ٲیننا فه ته حناو ٲهو عه شه ره ی ٲایه ته لکورسی ٲدایه: زور زه ق نه قاری کراون. که زور به و دم زانراون و ویستویانه له ٲیتی ٲهو سوره تانه، خوا شاره که و موسولمانانی شاره که، له به لایان ٲیاریزی. ٲه گهر ههلبهسته که ی مه لا به وردی بخوٲینه وه سور ده زانین، که مه بهستی له شوٲنی خانی خانانی جزیره یه و مه بهستی له خانی خانان میری جزیرو بوٲانه.

ده بر وانه فه رمویه تی: «ٲایه ته ل کورسی و ٲه نعام هه بیکه لا توخی ته بن». یان فه رمویه: «سوره یی ٲومول کیتاب ماداری حه ضره ت سور یی».

یاخو له و قه سیده یه که میری جزیری به ناوی شاهه نشای موعه ظلم، ناو ده با ده لی: «سوره یی ٲیننا فه ته حنا دورو ماداری ته بی». که ٲم ٲایه تانه، ده گه یه نی له دوری وارشی شارن و مه به ست شاری جزیره یه، ٲه گهر مه لا میره که ی خو ی په سند بداو به ناوی خانی خانان و شاهه نشای زلی ناوبه ری، چی ٲیایه؟ به لگه ی هره ئاشکر اتر هر له و ههلبهسته دا هه یه. له په سنه که ی میر دا ده لی: «گر چی ده ر ٲیقیمی رایع هاته ته ختی سه لته نه ت». خو دیاریشه جوغرافی زانانی ٲیشین، درژی و پانی زه مینیان به حه و به ش دابه ش کردبو. هر به شه ی ناوی ٲیقیم بو. شاری جزیر له و دابه ش دابه شینه دا. له سه ر ٲیقیمی چواره بو. ٲه مجار ٲهو به ٲته ی که ناوی ته وریزی ٲدایا هاتوه، هر گیز ٲه وه ناگه یه نی ت، که روی قسه ده حاکمی ته وریزی بی. نه خیر. مه لا ویستویه له خوا بخوازی ٲهو میره کورده ی جزیری که ره و اج به ئیسلام ده دا و فه قی و مه لای زوری هه یه، ده رسی قورعان و هه دٲان ده لٲنه وه؛ خوا هر بالآده ست تری بکاو ده لی: له خودام ته له به. تو که له شاریکا ده زی له ٲیقیمی چواره م دایه، خاوه نی حه و ت ٲیقیمان بی. جگه له هه مو کوردستان، ته وریزیش بیته بهر حو کمت خاوه نی مولکی خوراسانیش خو ی بداته بهر دالده ی تو. نه ته نی ته بریزو کوردستان لبر حو کمی ته بن

صده و هکی شاه ی خوراسانی ده ره واری ته بی

ده بابزانین عیما دالدینه که کی بو، که وا ٲهو چه ند میژو نوسه له ناسینی به هه له چون؟! هه تا سالی هه زارو ٲینچ که شه ره فحانی بدلیسی، له نوینی شه ره فنا مه که ی بوٲه وه. دیاره میریک له جزیر هه ل نه که و توه ناوی عیما دالدین بوٲیت. چونکه نه ک هه ر له جزیره، له هر سوچیکی کوردستان، بهر له سالی هه زارو ٲینچ میرو ده سه لآت دار بوٲیت. شه ره فحان ناوی نوسیه وه ده شه ره فنا مه ی ئاخیه و.

دهيسا منيش له چند ديواني دهسختي خه لکي جوراوجورا ديومه، که نه دوستهي ده گهل مهلا شيعر شيعريني کردوه، عيمادالدين جزيري يه.

له دهوراني شهره فخاني ميژونوسداو له سالاني ههزار ههتا هزارو پينچ، ميري جزيرو بوتاني مير شهره في کوري نه بدال، له ميراني خانه داني نازيزان و باپيري بهدر خانيان بو. ههروهک ناوي مير شهره ف، بو، خان شهره فيشيان بي ده گوت.

مير شهره فخاني بدليسي له شهره فنامه که مي خويدا، زور به خان شهره ف هه لده لي: ده لي: زور پياويکي دهست و دل و دهر و ن پا که. فه قي و مه لاي زور خوش ده وين. زور مه دره سه و مز گه وتي تازه ي له شاري جزير سازداوه که يه کيک له و مه دره سه نه مز گه وتي سوري بي ده لين. له يه ناي شوره ي شاره وه و که وتوته لاي روژ واکه ي. مه و قوفه جاتيکي زورو پرداهاتي، بو نه و مز گه وته داناوه. که له پاش نه ماني خوشي مز گه وت هه له بره دابي و هه ره فه قي و مه لاي تي داي.

دهيسا که شيش گوماني له وه دانيه که شيخ نه حمده ي جزيري، له و مز گه وته دهرس بيژو پيش نويز بو وه گه ليک مه لاي له ويذا ئيجازه داوه دياره هه ره له و پيش مردوه هه ره له و مز گه وته ش نيژراوه.

ئيستا نه گهر مه لاي عارف، مه لاي شاعير و نه ويندار، مژولي چاومه ستاني کورد؛ به تيره بي تامانه که ي خان شهره في بشه يني. بوناسيني خاني مه لا که هه ره ده بي خان شهره ف بي چي ده مينی؟؟ ده بر وانه نه م شيعره ي مه لا چند جوانه، که فه رمويه:

خه ف وان ره شان دن دل خه ده نگ - ته شيه ي تيرين خان شهره ف.

جا ده شي نه و عيمادالدينه ي که زور ناشاي مه لا بوه، خزم و که سي خان شهره ف بي و له جزيري ده گهل مه لا بوين به دوستو شيعريان بو يه کدي نوسيبی.

سه رباري نه و به لگانه شم، شتيکي سه رنجراکيشي ديکه ش هه يه. له هه مو ديوانه کاني جزيري دا، و توويژي شاعيرانه ي نيوان مه لا و فه قي ته يران ده ست ده که وي. فه قي ته يران به شيعرنامه ي نوسيو وه مه لاش جوابي فه قي هه ره به شيعر داوه ته وه. فه قي ته يران، له هوتراويه کي خوي دا، له زيژ ناوي: «دلورابه، دلورابه» ميژوي نه وروژه ده نوسي که نه وه ي تي دا نوسيوه. له نيوه به يتيکا ده لي:

ههزارو چلو يه ک چونه. ئيتر من ته و او لي م رونه، مه لا له ئاخرو ئوخري سه ته ي ده يه مي کوچيدا هاتوته مه يداني ژيان و مه و دايه کي ته و اويشي له چهرخي يازده بريوه هيج به دوريشي نازانم که هه مو نيوه ي نه و چهرخه ش زيندو بو ييت. هينديکيش به ولاوه چوييت. و اتا ژينامه ي دهسختي عبدالقادي ناميدي، که عه لالدين ديويه تي، ده بي راست بي که مه لا حه فتا و چوار سال ته مه ني له دنيا بو يي. له ده وري هه شتاي چهرخي ده هاتيته سه ر دنيا وه له نيوان په نجاو شيصت پله ش، له چهرخي يازده مردبي.

شهره نوسي به عاره بي، که نه م چند به لگه رونه مان ده رباره ي ده و راني ژياني نيشان ده دا؛

دېته سهر باسی چوښه تی زانستو بلیمه تیه که یی. ده لئی: مه لا له ههر دوازده عیلمه کاندا ده ریا به کی بی پهی بوه. له زانینی زمانه کانی عاره بی و فارسی و ترکی تاقه سواره یه له مه دیدان. بهو سی زمانه و به کوردیش - که ههر زمانی خو ی بوه - هه لیه ستو هو نروای هه به، که بو رهوانی و پاراوی تاکیان نیه. دیوانه که ی بویه که مجار له برلینی ته لمانیا، چاپ کراوه. زور جاری دیش له تهسته میول، له کوردستان، له روسیاش دیسان چاپ کراوه تهوه. روز هه لات ناسان له لاره، زور به جی گه وری ده زانن. ده شلی مه لا که دهرس بیژی مزگه وتی سوری جزیر بو؛ پاش مهر گیشی له ژیر زمینیگ ههر لهو مزگه وتی سوره نیژاوه و زیارتگایه.

پیشه کی شهرحی عاره بیش، دهر باره ی ژینامه ی مه لا کوتای هات. منی وهر گیری هه ژاریش چه ند قسیکم هه یه بیکم.

ته گهر ژابا، فون هارتمانی ته لمانی، یان ته مین زه کی و بله چو علی عه ونی و ماموستا عه لا سه جادی، بهر له ژینامه نویسی ته و عارفه. دیوانه که یان به ووردی خو یندیا به وه؛ ته نیا ته و شیعه ری که باسی تیره کانی خان شهره فقه، بهس بو که بو یان دهر که وی، مه لا له چه رخی یازده دا زیندو بوه. ته و گوره ی تی دا نیژاوه ژیرزه مینی مزگه وتیکه، که خان شهره فی جزیری له پاش هه زاره می کوچی سازی داوه. ئیر ته و هه مو شیوان و ئالوز بونه ی تی نه ده چو. قسه هیتان و بردنی پی نه ده و یست.

قسه ی دوهمم ته مه یه: له سالانی ۱۹۵۶ را ماوه ی سی سال، بوخوم مالم له گوندیک بو له جزیره ی ابن عمر، له کوردستانی سوریه. که ناوی «قبور البیض» له و نزیک شاری «قامیشلو» هه لکه و توه. ده گه ل مه لا و شاعیران و ویژه وانانی ته و ناوه هاتو چوی یه کترمان ده کرد. لیم ده بیستن، مه لا عبدالسلام ناویک خه ریکه دیوانی مه لا به عه ره بی شهرح ده کا، ده شیان گوت زور مه لای چاکه و کرمانجیش به شیوه ی بوتان باش ده زانی، چونکه خو ی خه لکی بوتانه. به نام زور روتو نه داره، هه چ ئاشته با ی خوا شک نابا. له حو جره ی مزگه وتیک دایه سه لت و سیات. مه لا ته حمه دی زنگی که بو ته مفتی قامیشلی و ته و مزگه وته شی به دهسته و - خوا نه ییری - زوریش دارا و ده و له مه نده. خیر به مه لا سه لام ده کا و نان و چیشتی بو نه ییری. ده مانگوت: خوا خیری بنوسی.

مه لا سه لام سالی ۱۹۵۸ مرد. پاش ماوه یه ک شهرحی دیوانی جزیری به عاره بی له چاپ درا.. مه لا ته حمه دی زنگی مفتی له شاری قامیشلوی له سه ر بهر گه که ی نوسرابو. وینه کی جوانی مفتیش ده بیندرا. ئیر یادیک له مه لا سه لام نه کرابو. وه بال به ستوی ته وانه ی که من لیم بیستون. مفتی له جیاتی شوربا که ی کتبی مه لا سه لامی به ناوی خو ی له چاپ داوه. جائیستا که ته و جه نابهش وه ک مه لا سه لام بو ته خو ل و هه ردوک چونه بهر به زه می خودای گه وره. من سوپاسی مفتیش ده کم، که ته م گه نجینه به نر خه ی له دهس نه مان پاراستوه و نه بهیشتوه له ناو به جی. دوامین قسه م، پارانه وه یه له لوان، له پیوانی ویژه وانانی کوردی زانی له شیعی

ئەويندارانەو بارى عىرفانى شارهزا. لەو كارەدا كە من شانم وەبەر داو، دەستم بگرن. سەرنج
بدەن، بزانت لەكويدا هەلەم، خواراييم بو راست كەنەو، با بە كوششى هەموانى، كارىك بگرى
ديوانى مەلای جزيرى وەك پيوسته، هەمو كوردىكى خویندەوار لىي تىبگا. كى هەرتى بينه كى
هەبى، با بە نامە بوم بنوسى، تا بەوپەزى سوپاسەو، بىخەمە ناو پەراويزى ديوانەو. خوشيتان
لەخوا دەخوازم. ئەوا ئيوەو ئەووش ديوانى جزيرى بەشەرەو.

هەزار

۵۹/۱۱/۲۴

فهرست

لاپه ره	یه کهم لهت	ناوی قهصیده
۳	نه‌وایا موطرببو چه‌نگی فغان تاووته خهرچه‌نگی	ههری مه‌یگیز
۸	ئیسمی ته‌یه مه‌کتوب ددیوانی قیده‌دا	ئیکسیری ئه‌وین
۱۳	مَشاطه‌یی حوسنا ئه‌زهل چه‌نگالی زولفان تابدا	مَشاطه‌ی حوسن
۱۹	موغ به‌چه‌یین مه‌ی فروش ههر سمحهری تین سه‌ما	موغ به‌چه‌یین مه‌ی فروش
۲۷	چین چین کرن زولفین سیا که‌سک ئه‌تله‌سی دیا قه‌با	غمه‌و شادی
۳۴	دلهر شکینا شه‌ککه‌ره‌ک فَقَلْتُ یاروحی متی	دلی یه‌خسیر
۳۸	بناری فیرقه‌تی صوه‌تم ژه‌فرقی سهر حه‌تا پی‌دا	ناگری جیایی
۵۸	سهری زولفاته ب‌کوللابی دوعا	دوعا
۶۲	ده‌ستی قودره‌ت کوه‌لاقی‌ت ژبه‌ژنانه نیقاب	دیدار
۶۸	لله‌الحمد زیاری مه‌ دده‌ست جامه له‌باله‌ب	پیاله‌ی لیواولتو
۷۳	شاه ب‌قه‌صدا کوشتنا من رم‌هه‌ژاندن راستو چه‌ب	ره‌نجو گه‌نج
۷۹	من ددل کوفان هه‌زاران داغو که‌یه‌ر بی‌حیساب	منی قه‌ره‌به‌مخت
۹۱	له‌و سمحهر جه‌ولان ددت بایی صه‌بایی راستو چه‌ب	راستو چه‌ب
۱۰۰	نیرگزین شه‌نگ دمه‌ستن چه‌بو راست	چه‌بو راست
۱۰۴	گهر ژوی حوری سرشتی عیشوه‌یه‌ک ئیظهار بت	گولباران
۱۱۵	قه‌لیی مه‌ شو‌به‌ی زیر ژه‌فیضا ته‌ جه‌لا گرت	ئیکسیری ئه‌وین
۱۲۴	مه‌جوب ددل‌دا مه‌ به‌ ئه‌قرار چه‌ج‌اچه‌ت؟	یار ناگاداره
۱۲۹	که‌س بدادا مه‌ نه‌پرست گله‌و داد چه‌کت؟	هونه‌ر مه‌رجه
۱۳۵	ئه‌ووه‌ل کویاری دامه‌ یه‌ک ژه‌رره‌یه‌ک عینایه‌ت	به‌شی ئیمه
۱۴۰	عه‌رعه‌ر خه‌راما ب‌قه‌د‌دو قامه‌ت	گران ناز
۱۴۴	عومری ضایع‌بو مه‌بی دلهر عه‌به‌ت	ره‌نجی بیوه‌ر

۱۴۸	نامی عنبهر شکهنی بیټ ژعنبهر مه که بهحث	یار بیینه
۱۵۵	توسهحمرگه به تماشنا وهره بازاری خُلوټ	بازاری جیهان
۱۶۴	شمشادی خهراوم سهروی عهنناج	سهولنی ناز
۱۷۰	دل ژعیلاجی کو بدمرکت میزاج	سهروهری جوانان
۱۷۳	دیسا ژنو بی‌حاله دل ساقی وهرین جاما زوجاج	مهی چاره‌یه
۱۷۸	پور مه‌که اسراف دقه‌تلی مباح	رازدارۍ
۱۸۲	حهیف دقهیدا خاکو گیل بت عارفی چالاک روح	حوسنا موقه‌ددهس
۱۸۹	عیشقی کو بدن بهیهك دو نهرواح	کلیلی دل
۱۹۳	ناهی ژدهردی دل دکت هرچی کودی نازاری چهرخ	نالهی دل
۲۰۱	دلبری ئیرو سحهر ثاقیته جهرگی من دودوخ	شه‌پالا شهنګ
۲۰۵	همی‌هه‌یه ره‌قص و سه‌مایا ته چخوه‌ش بهستی‌یه چهرخ	چداوه‌ته
۲۰۸	سیرری وه‌حدهت ژنه‌زل گرتیه هه‌تا به نه‌به‌د	ده‌ریایه‌که
۲۱۳	عیده‌وو هرکه‌س ژدیداراته لی پیروژه عید	چیژنه پیروژه
۲۱۹	نه‌ی شه‌ککهره گهردن ژعاج دیسا ژره‌شوتوزین صهمد	دادو مه‌دده
۲۲۳	ناه ژدهستی وی‌سری دل بمه‌یی حه‌واله کر	سه‌فینه‌ی مه‌ی
۲۲۶	ده‌ری مه‌یخانیا عیشقی سحهر عارف زیارهت کر	حه‌جی گه‌وره
۲۳۱	خه‌لقولمن کن شیره‌تی ئهو دلبره‌ا زهرین که‌مهر	همیشه به‌هار
۲۳۵	جانا ژجه‌مالاته موقه‌ددهس قه‌به‌سم ئه‌ز	مه‌ستی نه‌به‌دی
۲۳۹	طورم بدل و په‌یره‌وی موسایم ئه‌ز	دل ده‌ریایه
۲۴۴	عاشق نهر جاره‌ك ژبالا لی‌بدهت به‌رقا مه‌جاز	عیشقی مه‌جازی
۲۵۰	ژره‌عنا نیرگزین ته‌ی مه‌ست و خون‌ریز	کوژراوی چاو
۲۵۵	تودزانی بخودی من تو خه‌یالی شه‌بو روز	شه‌وو روز
۲۵۹	شاهیدی جیلوه‌نوما قودسی‌ی فه‌یروژه لیباس	ناوینه‌ی دل
۲۶۴	دل په‌که دی عیشق په‌ك بت عاشقان په‌کیار به‌س	زونتار به‌س
۲۶۸	ئیرو مه‌لا سه‌راپا له‌و تیک بو مه‌ ئاته‌ش	گولاگه‌ش
۲۷۴	شه‌بی قهدری لمه ره‌وشه‌ن که تو روحی وهره خوه‌ش	شه‌هیدی نه‌وین
۲۷۹	سه‌لوا سه‌هی قهد خه‌مملی له‌و که‌مملی مه‌ستانه ره‌قص	ره‌قصی مه‌ستانه
۲۸۳	مه‌ژیل حوسنو جه‌مالی چغه‌ره‌ض؟	وه‌صلی گیان
۲۸۷	دیسا لیه‌ری کاتبی کیشا ژنو ژهنگاری خه‌ط	عنبهر بار
۲۹۳	خون کو ژدل بمه‌وج بیټ نه‌شکی ره‌وان مه‌تینه خه‌ط	شه‌پولی خوین
۳۰۳	بی له‌بی له‌عل «مه‌لا» من ژمه‌یا ناب چچه‌ظ؟	ناگری ره‌وان
۳۰۷	سهر ددت ناوی که‌وئهری زه‌مزمه‌و سه‌مای زولف	موپته‌لای زولف
۳۲۱	ئیرو ژشه‌هکاسا سوری مه‌ی هاته‌ه فینجانا صده‌ف	فینجانا صده‌ف
۳۱۶	نازکا من دسه‌مای بسره‌ه نه‌نگوشتی عه‌قیق	تانه له‌گول

۳۲۰	من دی ژغهفلت جام دکف شاهي نهجف دل کر همدف	لهلین شفهق
۳۲۶	دلېرا من سمحری هات بتوخو بیهدهک	یهکو یهک
۳۳۱	تعالی الله زههی حوسنا موبارهک	پارهی جهرگ
۳۳۴	نازکهک من سمحری دی بجهمالا خوه نهوهک	چاوی به لکه
۳۳۹	کو ئیشارته بیشارته بدرت نهغمهی چنگ	دل پهرهنگه
۳۴۴	گهر بديا نهو صهنما سور جهمیل	دهرمانی دهردان
۳۴۹	شاهیدی قودسی نیشان حوسنه ژره مزا نهزل	بادهی نه بدهی
۳۵۳	ئیرو ژره مزا دیم دوری مینتت کومن مسروره دل	مه نصوره دل
۳۵۷	شهرهتا لامو بیان نهز بهجهياتی نادم	زهکات به عهبد
۳۶۰	عیدهوو دعالمی بانگی صفایی خاصو عام	فینجانو جام
۳۶۲	دانه بین عنبر لنهسرینان ره شاننن خال خام	جهذبیا عیشقی
۳۶۵	رهمزین ته دجانان نه بهئندنازه درازن	نه ترکو بازن
۳۶۹	مهلا مهلگردنا دلېر ژنو صد بوسه ماین دهین	دهینی بوسه
۳۷۳	من دبهر (قالوا بلی) باطن قهویرا بو تعقین	چیروکی جوانیت
۳۷۷	صهنمی زقهوسی نهبرو دوهیلالی نهو نوماننن	که مان کشاننن
۳۸۰	خهشمی لفقیران مه که زو پادشههی من	دهردی دوری
۳۸۳	نهز نزانم سهبهی یار چرا دور کرین	دور ناکه وین
۳۸۷	ئیرو زحوسنا دلېری دیسا هیلاکو سرخوهشین	پیتا ناته شی
۳۹۳	وهره جانم کو چنازک وهره سین	ناتهش پهره سین
۳۹۷	په پوسته دوتهبرو لمه محبوب کشاننن	ههستی ههرشاننن
۳۹۹	شوخو شمنگی زوهره رنگی دل ژمن بر دل ژمن	نازو خه شمان
۴۰۳	مهلمو فینجان لسره دهسته کو مهتابا هیلال نهبرو	دیمی پخال
۴۰۷	من دی سمحره شاهي مهجر لهبسی دېر مخموربو	خه مرا حال
۴۱۲	دهستدا پهنگهگ نوبار من دی نهو که مان نهبرو	پهختی دهر ویشان
۴۱۴	وی سپیده ژبورجی قهوس نهبرو نوماننن ماهی نهو	ماهی نهو
۴۱۶	ژره مزی دلېری دیسان لمن باطین قهژین دهره	چهردهی دلان
۴۲۳	دلېری سرداری خوبان نهز نزام تاگاه هدی	عیشقو جهذبه
۴۳۰	فدلهکا نهطلهسی سرگشته دجاما مه حوبابه	سینه که بابه
۴۴۰	موجهتی میخنتت دزورن حوبدیم بی شک به لایه	دهردی بی دهرمان
۴۵۳	طوررهیی تابدار عنبر که	تونگی شه کر
۴۵۹	یاری مه پور نیشانو سور سیما ژدور دیم کهوکه به	داقا دل
۴۶۶	نهی شاهیدی قودسی! قه که بغندی ژنیقای	زولغان شه که
۴۷۰	هیقیو تموقه دکم نهز ژخودانا خهشمی	به هیشتا ئیره می
۴۷۴	غمه عیشقی پهریهم نهز حیبیا غمهره وین کانی؟	کوقانا گیان

لاپهړه	په گڼم له ت	ناوی قه صیده
۴۸۰	بحوسنا (أحسن التَّقْوِيم) و ظاهر صورتهی ذاتی	سه من سایان
۴۹۱	ئهی نه سیمی سهحری! ما دمجالا صبهی	خه یالی خال
۴۹۵	ئیرو ژنو پورثاته شم دیسا ژره مزا دلبری	خه دهنگا ناوران
۵۰۱	لاتی حوسنو و شهی خوبانی	سولطانی بوتان
۵۰۵	مزگین ژمرا بیته ژسور شیرینی	چین و ماچین
۵۱۰	ئهی شهه نشاهی موعه ظلم! حق نیگه هدری ته بی	په سنی میری بوتان
۵۱۵	خانی خانان لامیعی نه جماته هر پر نور بی	ديسان په سنی میرشه رف
۵۲۰	(صَبَاحُ الْخَيْرِ) خانی من شهی شیرین زهانی من	به یانی باش
۵۲۴	صه نه ما سور ژصه مهد شوق ژحق دایه وجودی	بتی جوانان
۵۳۰	یارامی قلبی بسهام اللَحْظَاتِ هَيْهَاتَ نَجَاتِي	تیری نیگا
۵۳۴	پور ژدینا ته غه ریم خانم	چرای کوردستان
۵۴۱	الله سهحهرگاها نه زهل	په لمومی عیشقی
۵۵۸	سی چارین له مه لای جزیری	چارین
۵۶۰	قهوی مه شهوره کوناقی ته مه لا خه مسه عه شهر	شيعر دز
۵۶۲	سه لاما من نه نا خوانی	وتوویزی مه لاور میر عیما د
۵۷۴	سوئالا من حه قیری؟	وه لاور وهرامی فه قی و جزیری
۵۸۶	دل ژمن بر دلبره ك زیا قه با	غه زالی شه پال
۵۸۸	شیوه یی دلبری بز ان سونه ته شیوه عیشوه فرض	جو تیک روگه
۵۹۲	والله ژهر دو عالمان من حوسنی جانانه غه رض	دین بهر
۵۹۴	یارب این گل دسته تی یانرگس رعنا است این	جَنَّةُ الْمَاوِي
۵۹۷	که س نه دیه سهحهرگه ه کوچنا زك وهر سی تو	هر توم به سه
۶۰۲	دلبری سهرداری خوبان نه ز نزام تاگه هه یه؟	چاوی دهره ش
۶۰۸	ئیرو مهدی وه قتی سهحهر	گولی بی درك
۶۱۴	قی فیر قه تی نه بتر کرین	ناخ جودایی
۶۱۸	صه نه ما سور ژصه مهد نه یسه که را لب ژنه بات	فرشته ی به شه ری
۶۲۴	ئهی نه سیمی صبهی! ما دجه مالا سهحهری	سویند به بالان

میننت ر خود اینی کو بعبه بدی ختمه لایه
یکسیری غمی عشق نه دینار و درم دا

دمدای جزیر

«هری میگیر!»

۱ نه‌وایا موطریبو چه‌نگی فغان ناؤیتنه خهرچه‌نگی
وهره ساقی هه‌تا که‌نگی نه‌شوین دل ژقی ژه‌نگی

۲ هه‌یاتا دل مه‌یا باقی بنوشین‌دا به موشتاقی
«الاً یا ایها الساقی ادر کاساً وناولها»

مانای وشه‌کان:

نه‌وا: ناواز؛ موطریب: به‌زمگیر؛ چه‌نگ: نام‌رازیکی‌موزیکه؛ فغان: هاوار؛ ناؤیتن: هاویشتن؛
خهرچه‌نگ: قرزال - برجیک‌له‌عاسمان؛ ساقی: میگیر؛ هه‌تا: هه‌تا؛ ژقی: له‌وی. هه‌یات: ژیان؛ باقی:
هرماو؛ دا: تا؛ موشتاق: به‌تاسه؛ الاً: هری؛ ایها‌لساقی: هوی‌میگیر؛ ادر: بگه‌زینه؛ کاسا: بیاله‌یه‌ک؛
وناولها: بیشیده.

مانابه‌تیکرای:

ده‌نگ و صدای چه‌نگی به‌زم‌گیر، جوش و خروشی گه‌یاندنه‌عاسمان. ده‌میگیر وهره، هه‌تا‌که‌ی
دل‌مان له‌وژه‌نگه نه‌شوینه‌وه؟ نه‌ومه‌یه که ههره‌یه‌وه قه‌ت نافه‌وتی، با به‌تاسه‌وه بیخوینه‌وه. ههری
میگیر، ده‌با بیاله‌که‌مت بگه‌ری و بیشمان‌ده‌ری.

۳ کو کاتب‌دیمی جه‌دوه‌ل‌که‌ت شکسته‌خه‌ت موسه‌لسه‌ل‌که‌ت
ژیه‌ک هه‌رفان موفه‌صه‌ل‌که‌ت کی‌یه‌وی موشکلی‌هه‌ل‌که‌ت؟

۴ دزانی رودو عود نه‌ووه‌ل چتاقیتن سرود نه‌ووه‌ل؟
«که عشق‌آسان نمود اول ولی افتاد مشکلیها»

مانای وشه كان:

كو: كه؛ كاتب: نوسەر؛ ديم: روخسار؛ كهت: بكات؛ شكسته: شكاو؛ موسه لسهل: به زنجيره؛ ژيهك: له يه كتر؛ حهرف: كه نار؛ حهرف: پيت؛ افتاد: كهوت؛ مشكلها: چهنديشكال.

مانا به تيكرايي:

هه رگا نوسهري ئه زه لي - كه خودايه - خهت و خالي روخسار دابريزي، بسكان چين چين كاو به زنجيره يان بكاو لاجانگان ليك جيا كاته وه؛ كي ده تواني ئه و دژواريه چاره بكات كه توشي ئه ويندار دي؛ تو ده زاني رودو عود كه دو كه رسته ي موزيكن هه ر سه ر له هه وه له وه به گوراني گوتويانه: دلداري سه ره تا كه ي هاسانه، به لام زوري دژواري له دوه. شياوي باسه: كه خه تي شكسته و موسه لسهل دو جو ره شيوه خه تن.

۵ ژيمه راوي شه فهق سه عدي شرين له علي، شه كه ر وه عدي
دنام شهبه تي ره عدي عه جيبم لي زوي جه عدي

۶ كه دلرا تاب هر چينش بكفري ميبرد دينش
«ز تاب جعد مشكينش چه خون افتاد در دلها»

مانای وشه كان:

ميهر: خو شه ويستي؛ شه فهق: تيشك؛ سه عد: پيروژ؛ سه عد: ناوي ئه ستيره به كه سه عد السعودي شي بي ده لين، ديتي به ودمه؛ شرين: شيرين؛ له عل: لال، ليوي ياري بي شهباهه؛ وه عد: به لين؛ شهبهت: وه كو؛ ره عد: گرمه ي هه ور؛ عه جيبم: سه ير ماوم؛ لي: به لام؛ ژفي: له و؛ جه عد: موي لول خوار دو؛ تاب: پيچ. چين. به سه ريه كدا هاتو؛ به كوفري: بو كافربونيك؛ ميبرد: ده با؛ دينه ش: ديني ئه و؛ مشكين: وه ك ميشك ره شو بون خوش؛ خون: خون، ده ر؛ ده ناو؛ دلها: دلان

مانای تيكرايي:

له خو شه ويستي ئه و كه نه ي كه تيشكي روخساري وه كه شه به قي ئه ستيره ي سه عد السعود، به ودم و پيته و ليوي شيريني به ره نكي لاله و گفتو به لين و وه كه شه كر له دم ده باري. وه كه هه وره تريشه ده نكي تاهم به رزه. به لام ديسان سه ير ماوم له و كه زي و پرچه لولانه كه هه ر چينه ي، دلي عاشق به ره و كفريك راده كيشي. ئاي كه له تاوي پيچي كاكولي چين له سه ر چيني ره شو بون خوشي ميشك ئاسايي چهنده خوين تزاوته دلانه وه!!

۷ دقي طاق، دقي خاني مه عيش و ئه يمه ني كاني
كه سي ده ست ده ت ژ ده وراني نيها له ك قي گولستاني

۸ در آغوشش چو می‌آرد که از دل جانش بسپارد
«جَرَس فریاد می‌دارد که بر بندید محملها»

مانای وشه‌کان:

دَقی: دهنو؛ طاق: کهوانه‌یی. طاق لیره‌دا عاسمانه که له بهرچاو به‌طاق هاتوتهوه؛ خان: کاروانسهر؛ مه: ئیمه؛ عهدیش: ژیان؛ ئه‌یمه‌نی: بی‌ترسی و هیمنایه‌تی؛ کانی: کوانی؛ ده‌وران: روژگار؛ نیه‌ال: تازه‌نهم؛ قی: لهوی؛ گولستان: باغی گولان؛ ئاغوش: باوه‌ش؛ چومی‌نارد: که ده‌هینی؛ که از دل: که له دلهوه؛ جاننش: گیانی؛ بسپارد: ته‌سلیم بکا؛ جَرَس: زه‌نگوله؛ فریاد: هاوار؛ فریاد می‌دارد: دهنگ بلند ده‌کا؛ بر بندید: هه‌لبه‌ستن؛ محملها: بارگه‌کان.

مانا به‌تیکراییی:

له‌ژیر ئهم عاسمانه پشت چه‌ماوو کهوانه‌داو لهو کاروانسهرای دنیا‌ده‌دا، ژیان و بی‌ترسی له‌کوی بو ئیمه ده‌ست ئهدا؟ پیاو له هه‌مو ماوه‌ی ژیانیدا تی ده‌کوشی، که ده‌ستی بگاته تازه نهمامیک له باغی گولاندو ده‌باوه‌شی بگری و گیان و دلّی بی بسپیری. که‌چی له‌پر به‌رله‌وه‌ی به‌ئاوات بگا دهنگی زه‌نگی کاروانی مهرگی دیته‌گویی. که رابن واده‌ی سه‌فه‌ره‌و بارگه‌و بنه بیچنه‌وه.

۹ به‌قورئانی، به‌نایاتی ئه‌گهر پیری خه‌راباتی
بییژت سه‌جده‌بن لاتی مریدین وی دبن قاتی

۱۰ مُرید آربی بَصْر نبود، ز فرمانش بدر نبود
«که سالک بیخبر نبود ز راه و رسم منزلها»

مانای وشه‌کان:

خه‌رابات: مه‌یخانه؛ پیری خه‌رابات: له زاراوه‌ی سو‌فیانده‌دا پیری ته‌ریقه‌ته؛ سه‌جده: سوژده؛ لات: ناوی بتیک بوه له‌ناو عه‌ره‌ب؛ موریدین: مریدان؛ قاتی: گوی‌زادیرو به‌ر فهران؛ ئه‌ر: ئه‌گهر؛ به‌صهر: چاو، بییایی؛ نبود: نه‌بی؛ سالک: ریبوار؛ راه و رسم: ریو شوین.

مانا به‌تیکراییی:

سویند به‌قورعان و ئایه‌تان؛ ئه‌گهر پیری ته‌ریقه‌تی به‌مریدان بلی ده‌بی سوژده بو بت به‌رن، مریدی راست هه‌رگیز له‌گفتی دهر ناچن. چونکه ئه‌گهر چاوی دلّیان، کویر نه‌بی ده‌زانن ئه‌و پیره که ریگه‌ی به‌ره‌و خودا بریوه شاره‌زای ته‌واوی هه‌یه‌و هه‌رگیز توشی هه‌له‌یان ناکا.

۱۱ شه‌قی ظولمات و ده‌ریایی ژمه‌وجان قه‌ط خه‌به‌ر نایی
شکه‌ستی که‌شتیا بایی عه‌جاجی قی شه‌فه‌ق دایی

۱۲ ژهر فان ماهوسالی ما نه هات دهرشکلی فالی ما
«کجا داند حال ما سبکباران ساحلها»

مانای وشه کان:

ظولمات: تاریکی؛ مهوج: پیل؛ قهط: هیچ، هرگیز؛ شکهستی: شکاو؛ کهشتی: گهمیه؛ عهجاج: گهردهلولو گیزه لوه که؛ هعرف: پیتی ئه لف و بی
شکل: وینه؛ شکل: چه تونی؛ فال: نیازگرتن له ئاکامی خوش؛ کجا: له کوی؛ داند: دهرانن؛ سبکبار: بارسوک؛ ساحل: که ناراو.

مانا به تیکرای:

شهو تاریکه، له دهریادا قه تیس ماوین. گهردهلول گهمیه باده وانیه که ی تیک شکاندوین. هاره و هازه ی شه پولان، وه سهر دهنگی هاوارکردنمان که وتوه و کهس گوئی له هاوارمان نابی. که وتینه فال گرتنهوه، پیتی ناوه کانمان، ده گهل سال و مانگی له دایک بونمان لیک دایه وه. شهویش باشی نه هینا. دها ئیستا ئه وانیه سو کبارن و له که ناراو ان حساوانه وه، چون دهرانن ئیمه چه ند به ریشانین؟...

۱۳ مهرا ژه وول چبر؟ خامی، کشاند آخر به به دنامی
ژرهنگی سه عدی و جامی ژ شوهرت پی حه سین عامی

۱۴ بدهنگ و بانگو ناوازی دبیژت نه غمه یا سازی
«نهان کی ماند آن رازی کزو سازند محفلها؟»

مانای وشه کان:

مهرا: منی؛ ژه وول: له سهره تاوه؛ چبر: چی بردی؛ خامی: کالی و کرچی؛ کشاند: کیشای؛ به به دنامی: بو ناو زرآن؛ ژرهنگی: له چه شنئ؛ شوهرت: ناوبانگ؛ پی حه سین: هه سستیان بی کرد؛ عامی: خه لکی ره مه کی؛ نه غمه: ویره ویر. نهان: وه هشاردو؛ راز: نهینی دل؛ کزو: که له و؛ سازند: سازبدن؛ محفل: کوری به زم.

مانا به تیکرای:

هر له سهره تاوه، چی منی به وده رده برد؟ کالی و کرچی خوم نه بی!! به ناپوخته یی ملم له کار نا، تا وام لیها ت. شورته ی بده ناویه که م، وه ک شورته ی ناوی چاکی سه عدی و جامی دنیای ته نیه وه وه همو کهس به و ناو زرانه ی منی زانی و ئیستا کوری به زمی پی ده گیری و له هه مولا باسم ده که ن. ده ئیتر چون ده توانم نهینی خوم وه دهر نه خه م؟

۱۵ زحافظ قوطبی شیرازی مهلا فهم نهر یکی رازی

بناوازی نهی و سازی بین بهرچرخ پهروازی

۱۶ تَزْدُ مِنْ حَبِيبَا الصَّفْوَى بِهٖ اَهْلُ الْهَوَى نَشْوَى

مَتَى مَا تَلَقَّ مِنْ تَهْوَى دَعِ الدُّنْيَا وَ اَهْمَلْهَا. « یان: و اَهْمَلْهَا»

مانای وشهکان:

قوطب: تموره؛ قوطب: پیری هره پایه‌برز له ته‌ریقه‌تدا؛ فهم: زانین، تیگه‌یشتن؛ نهی: بلویر؛
چرخ: عاسمان؛ پهرواز: فرین؛ تزد: بوت زیاد ده‌کری؛ من: له؛ حب: خوشه‌ویستی؛ ها: شه میوینه؛
صفوی: پاکوی و پاکزی؛ به: بهو خوشه‌ویستی؛ هوی: شه‌وین و دل‌داری؛ نشوی: سهرخوش و مه‌ست؛
متی: که‌ی؛ ما: که؛ تلق: توش‌بوی؛ من ته‌وی: شه‌وی که دل‌بهرته؛ دع: وه‌لابنی، تهرک‌که؛ اَهْمَلْهَا:
وازی لی بینه، گوئی مده‌ری؛ اَهْمَلْهَا: وچانی بده‌یه.

مانا به‌تیکراییی:

هوئی مه‌لا، شه‌گهر توش وه‌ک قوطبی شیراز حافظ شتیکت لی حالی بیی؛ به‌گوی‌گرتن له‌ئاوازی
بلویر و ساز ده‌فریه ته‌شقی عاسمانی. له‌شه‌وینی شه‌دل‌بهره که دل‌داران سهرخوش ده‌کا. پاکوی دل‌و
ده‌رونیشت بو زیاد ده‌بی و گه‌شه ده‌کا. هه‌روه‌خت توشی دل‌بهر بوی، یتیر دنیا وازلی‌بینه و تهرکی
بکه.

نیکسیری نُوین

«په‌سنی نغیه‌مه‌ر درودی خودای لی‌بی»

۱ نِیسمی ته‌یه مه‌کتوب ددیوانی قیده‌م‌دا
حه‌رفك قه‌لمی عیلم بته‌قویم ره‌قه‌م‌دا

مانای وشه‌کان:

نِیسم: ناو؛ ته: تو؛ مه‌کتوب: نوسراو؛ قیده‌م: هه‌ره‌پیشین؛ ته‌قویم: ریک و له‌باری؛ ره‌قه‌م‌دان: خمت‌دان.

مانا به‌تیکراییی:

ئه‌ی محمد (ص)، ناوی تو به‌رله هه‌مو ئافه‌ریده‌یه‌ك، له‌دیوانی خوادا نوسراوه. بنوسی زانیاری خودا زور به‌ریك‌وپیکی پیته‌کانی ناوی توی له‌سه‌روی هه‌مو ناوانه‌وه خمت‌داوه.

۲ نه‌شکال و خه‌طین دائره‌یی نوقطه‌یی عیلمن
ئه‌ف نه‌قش و میثالین دخه‌یالاتی عه‌ده‌م‌دا

مانای وشه‌کان:

نه‌شکال: شکالان؛ خه‌تین: خه‌تان؛ دائره: جه‌غز؛ نوقطه: خال؛ نه‌قش: نه‌خش؛ میثال: وینه؛ عه‌ده‌م: نه‌بون.

مانا به‌تیکراییی:

زانیای خودا هه‌ر له‌بناواندا که شکل و خه‌تی جه‌غزی به‌دی‌هینانی دارشته‌وه. ناوی توی کردوته نوخته‌ی ناوه‌ندی دائره‌ی بون و هه‌ریج‌هم وینه‌یه‌کی هه‌بوه یان له‌وه به‌ولاره‌ ده‌یی به‌ده‌وری

ئەونوختەيەدا خول دەخون و تەواف دەكەن.

۳ ميم مەطلەعی شەمسائە ئەھدە ئايينە صيفت کر
لاميع زعەرب بەرق ل فەخخاری عەجەم دا

مانای وشەکان:

مەطلەعی شەمسائە خورەلات؛ ئەھدە: تاكو تەنیا؛ ئايينە: ئاوينە؛ لاميع: تروسكەدەر؛ بەرق:
بروسكە؛ فەخخار: سوألەت؛ عەجەم: غەيرە عەرب.

مانا بە تیکرایي:

خوای گەورە پیتی ميمي محمدی کردە ئاوينە ئاسای بەر روژی تیشك دەری تاقانەیی خوئی.
تیشکی خوای یەکتا لەو ئاوينەووە کە محمدە لە وڵاتی عەرەبەووە بریقەیی بە غەیرە عەرەبان گەیانە
کە تا ئەوسا وەك سوألەت و ابون. ئەوانیشی گەش کردەووە.

۴ دا شاهیدی ئەسما بەھەمی وەجھي بناسين
یەك مەستی صەمەد کر بەیەکی نەقشی صەنەم دا

مانای وشەکان:

شاهید: ئاگاداری مەبەست؛ ئەسما: ناوان؛ ھەمی: ھەمو؛ وەجھ: بار، لا؛ بناسين: لی تی بگەین؛
صەمەد: بی نیاز؛ کر: کرد؛ صەنەم: بت.

مانا بە تیکرایي:

تیشکی خودا، لەو ئاوينەووە کە محمد(ص) بو دایە دنیا. جا بوئەووە ناوہ زور و جور بە جورە کانی خودا،
ھەریە کە جیگەیی خوئی بگری و مانایان وەدی بیئت و ئیرادەیی چوئە بیئەجی؛ ھیندیک خەلکی بە تینی
تیشکی خودایی سەرخووش و مەستی ئەوینی خودایەتی، بی نیاز و کارساز کرد.
ھیندیکیشیانی وای کرد کە بەو تیشکە چاویان لەبەر ئاوينە کە باش ھەلنەیەو لەباتی دیداری
خودا بتومتیان وەبەرچاو بی و گومرا بین.

۵ یەك گرتیە زولفی ئو یەکی خال نومایی
ئايينە بئەسكەندری و جام بچەم دا

مانای وشەکان:

گرتیە: گرتویەتە؛ زولف: کەزی؛ نومایی: نیشانی داوہ.

مانای تیکرای:

ئەمبەیتە، بەیتی چوارەم تەواو دەکا. دەلی: ھەر وەك ھیندیک بونە ئەوینداری خودا لە تیشکی ئاویتە کەمەو ھیندیک چاویان گری کردو بتیان بوخویان ھەلبژارد؛ ھیندیکیشی بە کەزی و خالانەو ھەبۆدە کرد. ھەر ئیرادەیی خوا خویەتی کە ئاویتە دەنیتە دەس ئەسکەندەر و جام دەکاتە بەشی جەمشید.

٦ ئەرواحی موقەددەس شەبی قەدران تە دخوازان
نورا تەبە میصباح دقیندیلی ھەرەمدا

مانای وشەکان:

ئەرواح: گیانان؛ موقەددەس: پیروژ؛ شەب: شەو؛ قەدر: حورمەت، ریز؛ شەوی قەدر: شەویکە لە رەمەزاند، کە قورعانی تیدا ھاتو تە خواری بو پیغمبەر. ھەر کەس لەو شەویدا نزابکا، خودا تکای دەگری. نور: تیشک و روناکی؛ میصباح: چرا؛ قیندیل: جی چرای ھەلواسراو؛ ھەرەم: شوینیکە کە لازمە ریزی لی بگیری و کاری چاکی تیدا بکری. ھەرەم لیژەدا بەمانا مائی کابەیه.

مانا بە تیکرای:

ھەمو گیانانی پیروژ و مەبارەك، لە شەوانی لەیلەتو لقەدردا، کە نزای تیدا رەوا دەبی؛ ھەر توپان نیاژەو تەنیا ئاواتەخوازان کە بە دیدارت شاد بین. ئەوتیشکەیی لە چرای مائی کابەو ھەبۆدە کە لەناو جی چرادا ھەلواسراو تیشکی تویەو ھەمو روشناکی ھەر لەتورایە.

٧ داوھەقتی لبقایی بەتە ھەیی بن دبه قایی
من نەقدی دل و جان دقەنایی بسەلەمدا

مانای وشەکان:

وہقت: کات؛ لبقا: توش ھاتن؛ بەتە: بەتو؛ ھەیی: زیندو؛ بەقا: ھەرمان و نەفەوتان؛ نەقد: نەغدینە؛ فەنا: لەناوچون؛ سەلەم: پێش فرۆش.

مانا بە تیکرای:

ئەیی دوست، وامن دەستم لەژیانی دنیا بەرداوەو ھەر لەئێستاو نەغدینەیی گیان و دلم بو شادبون بە دیداری تو پێش فرۆش کردو. کە ھەرگا دەستم بەتو رابگاو بە دیدارت شادبیم، لە پلەیی ھەرمان و نەفەوتاندا بمینمەو.

۸ یاقوت فروشان دکهف ئەلماس شکهستن
ئەف صەفحەیی ئەلماسی کو ئەققاشی رەقەم دا

مانای وشە:

کەف: لەبی دەست؛ ئەققاش: دەس رەنگین؛ صەفحە: روکار؛ رەقەم: خەتدان؛ شکهستن: شکاندیان.

مانا بە تیکرای:

ئەو سیمای و رخسارەیی کە لە سپیەتیدا رەنگی ئەلماسی لەبرەو خستووە دەس رەنگینی خودای داھینەر خەتی داوہ؛ کاریکی وای بەسەر دنیاو خەلکی دنیا هیناوہ، کە گەواھیر فروشان لە عەزەت و ئاواتی ئەو هیندیان دەستی خویان رینگ گوشیوہ، کە ئەلماسیان بەو هەموو سەختی یەوہ لە ناو لەپدا شکاوو و وردو خاش بوہ.

۹ یارەب ژ چرو لەب بئەنایاتە گو شایم
سُبْحَانَكَ لَنْ أَحْصِيَ فِي شَانِكَ حَمْدًا

مانای وشەکان:

یارەب: خواہ؛ ژ چرو: بەچ روپکەوہ، چون حەدەم هەبە؛ لەب: لێو؛ ئەنا: پەسن و پێدا هەلدان؛ گو شایم: هەلچەرم؛ سُبْحَانَكَ: پاکێ بو تۆ یەو تۆ لەوہ بەرزتری؛ لَنْ أَحْصِيَ: هەرگیز بو م نازمیزدری؛ فِی شَانِكَ: دەربارەیی تۆ؛ حَمْدًا: سوپاس و پەسن.

مانا بە تیکرای:

خواہە من ئەبێ چیمو چون رینگە بەدەم بەخووم کە بەتو دا هەلبلیم؟ تۆ زور لەوہ بالاتری کە سوپاس و باسی کارو کردوہی جوانی تۆ، لە دەست من بیت. هەرگیز نام کری بەرانەر بە گەورەبیت شتیک بلیم کە شایانی گەورەیی و مەزنایی تۆبێ.

۱۰ میننەت ژ خودایی کو بەعەبدی خو مەلایی
ئیکسیری غەمی عیشق نە دینارو درەم دا

مانای وشەکان:

ئیکسیر: بە تۆزو دەرمانیک دەلین کە ئەگەر بەسەر مسی سورەوہبوی دا کە دەبیتە زیر؛ دینارو درەم: پۆل و پارە.

مانای به تیگرایسی:

منهت بارو سوپاسگوزاری ئه و خودایه م، که له باتی پول و پاره، ئیکسیری خه می ئه وینی داوه به مه لای کویله ی خوی.

«مَشاطی حوسن»

۱) مَشاطه‌یی حوسنا نه‌زل چەنگالی زولفان تاب دا
دا عشق هل بت پیل به پیل قه‌لبی مه‌یی جه‌لاب‌دا
شیاوی باسه که نه‌گونجی ناخر به‌یته که «قه‌لبی مه‌یی قولاب‌دا» یان «قه‌لبی مه‌لی جه‌لاب‌دا» بی؛ که
هر به‌که‌یان، واتا به‌کی تاییه‌تی ده‌گه‌یهن

مانای وشه:

مَشاطه: شانە کەر، بوک‌جوان کەر، رازینه‌وه؛ حوسن: جوانی؛ نه‌زل: هه‌ره‌پیشو؛ چه‌نگال: ئالقه، چنگال؛
زولف: که‌زی؛ تاب: داویان پیچ‌دان؛ دا: هه‌تا؛ عشق: ئه‌وین؛ هل‌بت: به‌رزینته‌وه؛ هل: مه‌وج، شه‌پول؛
قه‌لبی‌مه: دل‌مه؛ جه‌لاب: که‌وی بنه، (ئهو که‌وه‌ی که‌ راو کەر له‌ حه‌شاردا دای ده‌نینه‌وه و ده‌خوینی و
که‌وی دیکه به‌ ده‌نگیه‌وه دین و ده‌ داو ده‌که‌ون)؛ جه‌لاب: جه‌لاد (کورده به‌ میرغه‌زه‌بی سه‌ربز ده‌لین).
جه‌لاب، وه‌ک له‌و به‌یته فولکولوریه‌دا هاتوه که ده‌لی:

دوچاوی مه‌ستت بونه جه‌لابیم بی‌یان بفرمو نه‌دن عه‌زابیم

خو نه‌گه‌ر قولاییش بی، ئه‌وه هه‌ر قولابه‌که‌ی خو‌مانه‌و به‌ئاسنی سه‌ر گوچانی ده‌لین. ویش ده‌چی، جُلاب
بی و هه‌ر به‌ مانای قولاب هاتیی که ئه‌مه‌ش له‌جه‌یه‌کی ولاتی عه‌ره‌به و له هیندیک جیگه، به‌ تاییه‌تی له
میسرو عراق قاف ده‌کرته جیم. له‌ باتی قاعد؛ ده‌لین: جاعد؛ په‌ی: دوا‌یی.

مانا به‌تیکراییی:

ئهو رازینه‌وه‌ی که جوانی هه‌ره به‌ریی ریک‌وپیک ده‌کرد، یاخو جوانی رازینه‌وه هه‌ر له‌ روژی
بناوان‌دا، قولابه، یان ئالقه‌ی کرده داو یان پیچی دا تا ئه‌وین، ورده‌ورده وه‌ک شه‌پولی له‌دوا‌ی
شه‌پول بو‌ی سه‌رکه‌وی و ده‌و داوه با دراوه که‌وی و پیوه بی؛ ته‌واو وه‌ک حکایه‌تی راو‌که‌ری
به‌داو، به‌لام فه‌رقه‌که لی‌ره‌دایه که‌ راو‌کەر که‌وی بنه‌یان داناوه و لی‌ره‌دا هه‌ر جوانی داوه‌که‌ دل‌ی
به‌ره‌و خو‌ی کی‌شاوه و ئهو په‌نده‌ی بی داوه.

یاخو پیچی ئەو زولفە ئالقە ئالقە دلی ئیمە ی خستوەتە شوین جەلادەوہ. یاخو دلی ئیمە ی
بەر قولاپ داوہ.

۲ حوسنا حەیبو لوتفی یار ئاقیتە دل عشقا غەدار
لەو سەلب کرزی اختیار وی حوسنی ئەف ئیجابدا

مانای وشە:

حوسن: جوانی؛ حەیب: دوست؛ لوتف: ناسکی؛ ئاقیتە: هاویشتیه؛ غەدار: خاوەن زۆر و داگیرکەر؛
سەلب: زەوت؛ کر: کرد؛ ژ: ئەو؛ اختیار: دەسەلات؛ وی: ئەو؛ ئیجابدان: واویستن؛ ئیجابدا:
واھەل دەگری.

مانا بە تیکرایی:

جوانی و ناسکی ئەو دلەره، ئەوینی خاوەن زۆرو داگیرکەری خستە دلەوہ. جوانی و ناسکی بونە
سەبەب کە عشقی زۆردار، بە دلەم بزانی و ھەرھات ھەمو اختیاریکی لە دەست دەرھێنام. مالم حەقە
ئەو جوانیە کە من ئێزانی، ھەل دەگری کە ھەر خوی صاحب اختیار بی.

۳ من دی سەحەر زلفین دەمەست ھاتن سەما احرام بەست
چون سەجدە یا خالی ب قەست لەو حاجبان میحرابدا

مانای وشە:

من دی: ئەمن دیتم؛ سەحەر: بەرەبیان؛ زلفین: دوژلف، بسکی لە ھەر دولاوہ؛ ھاتن سەما: دەستیان بە
سەما کردن و ھاتو چوکرد؛ چون سەجدە یا: چونە سەجدە بردن بو خال؛ بەقەست: بەنیەت ھێنانەوہ
لەو: لە بەرئەوہ؛ حاجب: برۆ؛ حاجبان: دوبرۆ؛ میحرابدا: خویان بو کردن بە میحراب.

مانا بە تیکرایی:

لە بەرەبیاندا، کە ھیشتا نوژی سبەینە ماو؛ یارم دیت بسکەکانی دە لەرینەوہ و وہ کو مەست و
سەرخوشان تلیان دەدا و رادەژان. لە کزەبای بەیانی کە بای بسکانی پی دەئین - کەوتنە رەقص و
سەماوہ. لە ناکاو بو پەرەستی جوانتر لە خویان کەوتە بیرو بەرگی تەوافیان سازداو نیەتیان ھینا
کە لە ناو میحرابی برۆیاندا سوژدە بەرنە بەر خالی نیوان چاوو ئەبرۆیان.

۴ روح و روانی من حەیب دیسا ب تەلیسا رەقیب
رەنجیدە کر مسکین غەریب تەرکا دلی ئەحبابدا

مانای وشه:

روح و رهوان: گیان؛ هه‌یبب: گراوی؛ ته‌لییس: حیلە و فەندو فیل و گزی؛ ره‌قیب: چاو چنوک و شو‌فار.
ره‌نجیده: دل‌شکاو؛ میسکین: هه‌زار؛ هه‌ریب: ئاواره؛ ئه‌حباب: دۆستان.

مانا به‌تیکراییی:

ئەم یاره خوشه‌ویسته‌که مایه‌ی گیان و ژیانمه، ئەوا دیسانه‌وه له زمان شری و گزی کاری شو‌فارو
چاو‌چنوکانه‌وه، دلی یارانی به‌جی‌هیشت و هه‌زارو ئاواره‌کانی دل‌شکسته‌کرد.

٥ مه‌حوب و ره‌یحان پر گولاف که کرل من جه‌رگ و هه‌ناف
زه‌هرا هه‌لاه‌ل بوده ناف له و ساقی ئەو جولاب دا

مانای وشه:

مه‌حوب: خوشه‌ویست؛ ره‌یحان: ره‌یحانه؛ پر: دارمال یان زور؛ گولاف: گولاو؛ که‌ر: له‌ت؛ که‌ر‌کر: له‌ت
له‌ت کرد؛ ل‌من: له‌من؛ هه‌ناف: ده‌رون. ئەم به‌یته له‌ دیوانه‌ چاپ کراوه‌کان دا، وانوس‌راوه‌که ئیمه
نوس‌یومانه. به‌لام من لام وایه له‌ باتی ره‌یحان، راح بویی و به‌ راحین که‌وتیته شی‌عه‌وه. راح‌به‌باده‌ئەلین و
راحین جه‌مه‌ه. واتا شه‌راه‌بە‌کانی. چونکه‌ وانا‌که‌ی ریک و له‌بارتر دیته‌وه: زه‌هر: زه‌هر؛ هه‌لاهیل:
سه‌میکی زور به‌قه‌وته. گوايه شیره‌ی گیاه‌کی کوشنده‌یه: ناف: ناو؛ ساقی: مه‌ی گیر، ئاودیر؛ جولاب:
گولاوینکه‌ که‌ به‌ شه‌کر یان هه‌نگوین شیرین کراییی.

مانا به‌تیکراییی:

یار که‌وا ده‌می ئیمه‌ی به‌جی‌هیشت، که‌وتینه‌حالی‌که‌وه که‌ شه‌راییی پر گولاویش، وه‌ختی
مه‌ی گیر بوی تی‌کردین له‌ باتی ئەوه‌ پیی وه‌که‌یف بیین، لی‌مان بو به‌ زه‌هر و ده‌ت گوت زه‌ه‌ری
هه‌لاه‌ل ده‌خوینه‌وه. هه‌ر خواردمانه‌وه، جه‌رگ و هه‌ناومان له‌ت و په‌ت بو.

٦ وان ده‌ست و زه‌ندو ساعدان مه‌ی دانه‌ شیخ و زاهدان
مه‌ستی ب چه‌شمی شاهدان ئەو نیرگزا سیراب دا

مانای وشه:

وان: ئەوان؛ زه‌ندو ساعد: قول و باسک؛ شیخ: پیری ته‌ریقه‌ت؛ زاهد: سو‌فی ته‌ر که‌ دنیا؛ مه‌ستی:
سه‌رخو‌شی؛ چه‌شم: چاو؛ شه‌هید: ئاگادار؛ نیرگزا: نه‌رگس؛ سیراب: تورت و تیراو

مانا به‌تیکراییی:

ئەو مه‌چه‌ک و باسکه‌ ناسکانه، که‌ یار مه‌ی پی ئەدا به‌ شیخ و سو‌فیان تامه‌ست بین؛ ئاگاداران و

دل و شياران، هر له ريگه‌ی چاوه‌وه مه‌ست بون و ديتنی چاوی مه‌ستی یار - که وه‌ک نيرگزی
تيراوه - هوشی لی‌ساندن.

۷ میسکی ره‌شاندی ئەز ده‌بیم وان نوقته‌یان هن بونه کیم
لی خه‌تی ره‌یحانی ل دیم کاتب ژنو ئی‌عراب دا

مانای وشه:

میسک: موشک، ئەو بونه خوشه‌ی له ناوکی چۆره ئاسکیک پەیدا دەبی؛ ره‌شاندی: پرژاندی؛ ئەز: من؛
دیبیم: دەبیزم، دەلیم؛ وان نوقته‌یان: ئەو نوقته‌نه؛ دیم: رومەت و روخسار؛ کاتب: کاتب؛ نوسەر؛
ئی‌عراب: سەر و بۆر بو کردن، یان راست کردنه‌وه‌ی هه‌له.

مانا به‌تیکراییی:

هەرچه‌ندی بێر له‌ نه‌قش و نیاگرو جوانی و له‌باری ئەو رومەت و روخساره‌ نازداره‌ ده‌که‌مه‌وه،
ده‌که‌ومه‌ سەر ئەو بیرو خه‌یاله‌وه‌ که‌ ده‌لیم. واوێده‌چی له‌پیشدا هاتین بو ئەوه‌ سپیاییه‌ ساکاره‌ که‌ی
بنه‌خشین، میسکی ره‌شیان لی‌پرژاندوه، تابینه‌ ئەو خاله‌ره‌شه‌ بون‌خوشانه. له‌پاشان که‌ ژوانراوه
خاله‌کانیان به‌که‌م زانیوه‌ و یستویانه‌ نه‌خش و نیاگاره‌ که‌ ته‌یا ترتر بی و دیمهن ریک و له‌بار تر خو‌ی
بنویتی. نوسەر که‌مه‌به‌ستی قه‌له‌م‌وه‌شینی هه‌وه‌له، هاتوه‌ به‌خه‌تی ریحانی که‌مايه‌سی خالانی
له‌به‌ین بردوه‌ ئیستا ئەم خه‌ته‌ ریحانیه‌ که‌ له‌و روخساره‌دايه، ده‌گه‌ل خاله‌ ره‌شه‌کان ریک
که‌وتونه‌وه‌و، روخساری یار له‌وپه‌ری جوانی‌دايه و هیچ هه‌له‌و که‌مايه‌سی تیدا به‌رچاو نایه.

۸ نازک قه‌دا نورین به‌شهر ئەو بو ل‌من نه‌قشی به‌صهر
دینا خه‌یالی هەر سه‌حه‌ر ناف دیده‌یی بی خواب دا

مانای وشه:

نازک قه‌د: به‌ژن باریک، به‌ژن زراو؛ نورین: نورانی، شه‌فاف؛ به‌شهر: پیست، (یان بنیاده‌م)؛ ئەو بو
ل‌من: ئەو له‌من بوه‌یه؛ نه‌قش: نه‌خش؛ به‌صهر: چاو؛ دین: دیتن؛ دینا: ده‌یه‌ینا؛ سه‌حه‌ر: به‌یانی؛ ناف:
ناو؛ دیده: چاو؛ بی‌خواب: خه‌وزراو.

مانا به‌تیکراییی:

ئەو پیست شه‌فافه‌ (یان ئەو به‌شهره‌ به‌ژن باریکه‌) لیم بوته‌ نه‌قشی چاوم. وه‌ک بیبیله‌ی چاومی
لی‌هاتوه. هه‌مو به‌یانیان هەر خه‌یالی ئەو دیته‌ به‌رچاوی له‌خه‌و تو‌راومه‌وه.

۹ ئەو تلى يىن نازك ره قىق، پۇردامە فىنجانا عه قىق
ئەو بادە يا نورىن ره قىق مېننەت بىمىن وه هاب دا

ماناى وشە:

تلى: قامك؛ نازك؛ ناسك؛ ره قىق؛ بارىك؛ پۇر؛ زۆر (يان دارمال)؛ فىنجان؛ پيالە؛ عه قىق؛ ياقىق.
بەردىكى بەقىمەتەو شاعىران شەرايىيان پى تشىبە كردو: بادە؛ شەراب؛ نورىن؛ نورانى، شەفاف؛
رەقىق؛ خالص و بى خلتەو بون خوش؛ مېننەت؛ منە؛ وهاب؛ زۆر دەھندەو بەبەخشش.

مانا بە تىكرائى:

يار بەو قامكە ناسك و بارىك و لەبارو شوشانەى خوى زۆر فىنجانى لە شەرابى رو شنى بى خلتەو صاف و
بون خوش، دەر خوارد دام. زۆر مەكارو مەنت بارم كە ئەو بەخشندە دەست بلاووم دەست كەوتو.

۱۰ دا خەف نەبت بەژ نافرەى مەى ھاتە شەھكاسا سۇرى
مېننەت كو ئىرو دىم دورى دىسا شەرابا ناب دا

ماناى وشە:

دا: ھەتا؛ خەف؛ نادىارى؛ نەبت؛ نەبىت؛ بەژ نافرەى؛ بەژن و بالاي بەلەنجەو لار؛ شەھكاسە؛ شا
كاشى؛ سۇر؛ راز و نەھنى؛ ئىرو؛ ئەمرۆ؛ دىم دور؛ روخسار بەوئىنەى مروارى؛ دىسا؛ دوپارە؛ ناب؛ خالص؛

مانا بە تىكرائى:

بوئەو بەژن زراوى بەلەنجەو لار ھەر لەبەر چاومان بى و خومان لى نەدىو نەكات؛ بادەى داينى و
مەى رزايە ناو ھەناو ھەو خوى گەياندە دلەو كەدل وەك شاكاشى رازو نىازان واىە، يان
ئەودلەى كە دەفرى رازدارى خودايە. مەنت بارم كەوا ئەمرۆ ئەو روخسار وەك دورە، دىسانەو
شەرابى بى خلتەى داينى.

۱۱ مەى ھاتە فىنجانا سەدەف كەس دى قەخوت ئىرو بەخەف
ساقى ب چەنگو ناي و دەف فەر فورى يا مەھتاب دا

ماناى وشە:

مەى: بادە؛ ھاتە؛ چوہ ناو؛ فىنجان؛ دەفر؛ سەدەف؛ گوئ ماسىلكە، جىگەى مروارى؛ دى؛ دەبى؛
قەخوت؛ بخواتەو؛ ئىرو؛ ئەمرۆ؛ بەخەف؛ بەدزى؛ ساقى؛ مەگىر؛ چەنگ؛ ئامرازىكى موسىقىە؛ ناي؛
بلوئىر؛ دەف؛ دەفە؛ فەر فورى؛ پيالەى چىنى؛ مەھتاب؛ مانگە شەو، ترفە.

مانا به تیکراییی:

ئەوا شەراب کرایه ناو دەفری سەدەفینەو. کەسی وا هەیه ئەمرو بە دزی بخواتەو؟ نەخیر نیە. چە وەختی خو شاردنەو، ئەوا مەهگیر دەگەل آوازەو دەنگی چەنگ و دەفەو بلویر، بیالەیی چینی پز لە شەراب دەگیری کە شەرابە کە لەرەنگی تریفەیی مانگە.

۱۲ عیدەو حیبیی نەزەرە لی یان دی ب قوربان بی مەلی
یارەب ببینم روژ هلی سگین دەست قەصاب دا

مانای وشە:

عید: جەژن؛ حەیب: دۆست؛ نەزەرە لی: نەزری لەخوگرتو؛ یان: یەنی؛ دی: دەبی؛ ب قوربان بی: بە قوربانی بی، ببیتە قوربانی بوئەو؛ مەلی: مەلا؛ یارەب: ئەی خواپە؛ سگین: چەقو؛ دەست: دەدەستی.

مانا به تیکراییی:

ئەوا جیژنەو یار لەخوی گرتو، قوربانی بکاو مەلای هەلیژاردو کە بیکاتە قوربانی. هەی خواپە دەیی ببینم روژ هەلی و چەقوی لەناو دەستی قەصابدا ببینم و ئەو هەلە پیروژەم لەکیس نەچی. جا چە لەوە خوشترە بیمە بەلا گەردانی بالایی ئەو نازدارە.

مونغ به چي مين مه می فروش

بو نهوه که له پوخته‌ی مه به سستی جزیری لهم قه سیده چوارهمه‌ی تی بگه‌ین، پی ویستی مان به کورته پیشه کیه که هه‌یه. نه ویش نه مه‌یه:

صوفیایه تی، یا وه که له ئیراندا باوه و پیی ته‌لین فهلسه فه‌ی عیرفان؛ چه‌ندین دهره جهو پله‌ی هه‌یه. که یه کیه که له‌وانه خو گوم کردن و ده‌گه‌ل خوا تیکه‌ل بونه. صوفی گه‌یشتوته حاله‌تیک که جگه له‌خودا، هیچ شتیکی وه به‌رچاو نه‌هاتوه. هه‌ر ئافه‌ریده‌یه که هاتوته به‌رچاوی، به تیشک دانه‌وه‌ی ئاوینه‌ی نوری خوی داناوه و به‌لایه‌وه سیبه‌ریکه نه‌وه ده‌ییینی و ما که و بنچینه که، که‌وانه کردنی ذاتی ئافه‌ریننده‌یه. جا به‌م قوناغه گوتراوه: «مه‌نز لگه‌ی فنا فی اللهی». واتا: توانه‌وه له خودا. هه‌ر نه‌م اصطلاحه به «وحدت مطلق» یش ناو براوه. جا نه‌وه صوفیه، که گه‌یشتوته نه‌م پله به‌رزه، هه‌ر چه‌کی دیوه هه‌ر چه‌ی به‌ دلایا تی‌په‌ریوه. هه‌ر به‌خودای زانیوه و من و تو تویی و خوم و خوبی له‌نیوان دا نه‌ماوه. واتا: نه‌گه‌ر هیندیک له‌وه صوفیانه وه که حوسینی کوری مه‌نصوری هه‌لاج، سه‌ید نه‌حمه‌دی روفاعی، بایه‌زیدی به‌ستامی و زوری تریش که له‌م وتاره‌دا ناگونجی هه‌مویان ناوبه‌رین له‌کوری جه‌زم بون‌دا گوتویانه من خودا! مه‌به‌ستیان کفر کردن نه‌بوه، نه‌وانه خویان به‌تو کیه کیه دیوه له‌ناو دهریایه‌کی بی‌په‌ی و بی‌سه‌روین و نه‌وه تو که‌ش هه‌ر پاژیک له‌وه دهریایه‌یه و نه‌گه‌ر گوتویه‌تی «من دهریام»، راستی گوتوه. تو که له‌ناو دهریادا ده‌توانی بلی دهریام. پاژ ده‌توانی خوی به‌ناوی گش ناوبنی و هه‌ر کاتی جزء خوی به‌ناوی کل بناستی عه‌یی لی ناگیری. جا نه‌وه صوفیه که به‌په‌یژه‌ی خواناسین‌دا، نه‌وه‌نده سه‌رده که‌وت که پای نه‌نایه سه‌رپله‌ی تیکه‌ل‌اوی له‌گه‌ل خودا؛ نه‌که هه‌ر خوی به‌خوا ده‌هاته به‌رچاو بگره هه‌ر چیکی نه‌هدیت، خوی تیا به‌دی نه‌کرد.

شیخ سعدی لهم باره‌وه ده‌لی:

موخ‌د همان بیند اندر ابل که در خو برویان چین و چگل

یانی کابرا که ده گاته پایهی ایمان به وحدتی مطلق، چه بروانیتته بیجمی ناقولای و شترو چه بروانیتته بهژن و بالای زیکئی لاوچاکان و روپاکانهوه جگه له تیشک و روشناکی خوا هیچ نابینی و جگه لهخوا به بهرچاوو دلی ئه و انایه.

جا ئه گهر شیخ ئه محمدی جزیری خومان، و شتری پی جوان نه بوه، یاخو لهو شاخو بهردو چزو ههردهی جزیری بوتان، و شتریک نه بوه که سهرنجی رابکیشی! بهدیمه نی شوخ و شهنگی سهلمای کیزئی میره وه، گرتویه و نوری خوا له گوشه ی چاوی مهستی سهلماوه خوی نیشانداوه و بهره و خوی کیشاوه و حالته ی جهدمه ی پی داوه و خوی له کوری بهزمی مه یگیزاندا دیوه، که دهستی بهزه یی خوا پری پی دا کردوه و بردویه و له باره گای بهرزی خویا جیگه ی بو کردوته وه و تنوک له ده ریای ماکو بنچینه دا تواوه ته وه و بوتوه به تنوکه ئاوه که ی هه مان سه رچاوه که. جا ئیستا که ئه م پیشه کیه مان به سه رچلی پیشکesh کرد، رهنکه هاسان تر له م قه سیده بگه ین. داده ی با بزاین ئه لی چی؟

۱) موغ به چه یین مه ی فروش ههر سه هه ری تین سه ما
باده خوران نوش نوش مانه لدوری جه ما

مانای وشه کان:

موغ: مه لای زه رده شتی؛ به چه: مندالوکه؛ به لام «موغ به چه» به تیکراییی به و مناله ده مروتانه یان گوته که مه یگیزی مه یخانه کان بون؛ مه ی فروش: مه یخانه چی؛ ههر سه هه ری: ههر به یانیه ک یان (هه موبه یانی یه ک): تین: دین؛ سه ما: هه لپه زکی و دیلان؛ باده خوران: شه راب فرکه ران؛ نوش نوش: ده گهل خوارده وه ی پیاله بهدوی پیاله دا - یان (به گوته ی نوشتی بی نوشت بی)؛ مانه: ماون؛ لدوری: له ده وه؛ جه ما: کومه ل.

مانا به تیکراییی:

شه رابخورانی زور لهزه بر، شه وو روژ له مه یخانه دا به سه ر ده بن و شه وهنده له جوشن که له به ره به یانانیشدا به زم و ئاههنگ سستی و کزی به سه را نایه! جا له به ره به یاندا، کاتی ئه و مه یگیزه لوس و سادانه له ناو کوری سه ر خوشاندا سور شه دن و به زم گهرمه. شه رابخورانی هاوده مو هام پیاله ش بتر گهرم دادین و پیاله به شوین پیاله دا، شه راب فرزه که ن و بانگاوازی «نوشت بی نوشت بی» له و ناوه دا، دهنگ ئه دا ته وه و به تیکراییی له ده وری سه ما ره قسی ئه و مه یگیزه لوس و پوسانه، کو ده بنه وه و تی یان رائه مین.

۲) هن گولی بو عه نه رن هن دشیرین ئه سمه رن
هن گوهری دانه یین میثلی سوهه یلی سه ما

مانای وشه کان:

هن: هينديك؛ گول: گول؛ بو: بون و بهرامه؛ عه نېهر: شتيكي زور بون خوشه كه له ناو ورگي جوړه ماسيه كدا دس ده كه وي؛ گوهره: گوههر؛ دانه: بي وينه؛ مثل: وه كو؛ سوهه يل: ته ستيره سيوهيل؛ سهما: عاسمان.

مانا به تيكر ايبی:

ئو منداله لوسه مه يگيرانه، هينديكيان گولن و بهرامه ي عه نېريان هه يه. هينديكيان گه نېره نكي دلکيشن. هينديك وهك گوههري تا قانه وان و به وينه ي ته ستيره سيوهيله كه ي عاسمان، تيشك ئه دهنه وه.

۳ هن زهري نه پر سورن سهرب پهرن ديم دورن
من كو دچهرخي وهدي صه برو قه رارم نه ما

مانای وشه کان:

زهري: سهوزه رهنك؛ پر: زور، يان (تزه)؛ سورن: دلکيشي و جاذبیت؛ سهرب پهرن: پهر يان له سهر يان داوه - يان (سهرب پورن. كاكوليان هه يه)؛ ديم: روممت و دم و چاو؛ دورن: مرواري درشت؛ كو: كه؛ چهرخ: كوژو كوژ؛ وه: وهها؛ دي: ديت.

مانا به تيكر ايبی:

هينديكيش لهو مه يگيرانه سهوزه له رهنكو خوين شيرين و دلکيشن. كاكوليان هه يه. ياخو: پهر يان له سهر يان داوه بو جواني، دم و چاو و روخساريان، وهك مرواري درشت، صاف و زوناكه. كاتي من له كوړي به زمدا ئو ديمه نهم، بهر چاو كهوت؛ ئيتر به جاريك آرام و ئوقره م لي ههل گيرا.

۴ صه برو قه رارم كو بر جان و جگه ر هور دگر
ظولمي و هرهنگ كي دگر جان دبرو دل ته با.

مانای وشه:

صه برو قه رار: ئوقره و ئارام؛ كو: كه؛ بر: بردی؛ جان: هم لهش هم روح؛ جگه ر: جهرگ؛ هور: ورد؛ دگر: ده كرد؛ دبر: دهبرد؛ ته با: ده گل.

مانا به تيكر ايبی:

ديسان مه لا، باي داوه تموه سهر ئو باوهره كه باسي كرا. به نام لي ردها، جاري چوار چيوه يه كي

ئامانەتی بو دروست کردوہ. ئەم دیمەنە جوانەیی رەقص و سەمای ئەو مەبگێزە خونچیلەو خۆین شیرینانەیی بە تیشکیکی جوانی سەلما، داناوەکە خودی سەلماو جوانیەکەش، ھەر پاژیکن لە دەریای نوری خواو لێرەدا ھەمو جوانیەکان، لەوسەرچاوەدا بەدی ئەکرین. جا ئەفەرموی: کاتی من ئارامو صەبرم لەدەست دەرچو کە دیارە سەلما بە تالانی بردبو. بەوھندەشەو نەوہستا، گیان و جەرگیشمی ھەنجنی. ئاخەر بابەروانن کی تائیسنا ناھەقی وای کردوہ، کە گیان بەری و دلێشی لەگەڵ بەری و ھیچ بوتالان کراوہ کە نەھیلێتموہ؟!

مەلا تائیرە دیتو گورجی ھوشی خواناسینەکەیی لەم بیھوش بوندا وشیار ئەبیتھوہو بەرپەرچی قسەکەیی خۆی ئەداتھوہو ئەلی: مال وێران، ئەم من و تو تۆبیت لەچی بە؟ تۆچی، تاگیان و دلێکت ھەبی و یار بیبا؟ ھەرچی ھەبەونیە، ھەر خۆبەتی: گیان و دلێک کوا من بلێم ھیمنە؟ ھەر خۆبەتی کەگیان و دلە. ئەفەرموی:

۵ جان و دلێ من ئەوہ حور وەشی من ئەوہ
پادشەھی من ئەوہ ئەز لەدەریوی گەدا

مانای وشە:

حور: خۆری، جوان چاکی چاۆرەش؛ وەش: ئاسایی؛ ئەز: من؛ لە دەریوی: لەدەرگای ئەو؛ گەدا: پارسەک و سواکەر.

مانا بە تیکرایی:

گیان و دلێ من ئەوہ. رەنگ خۆریەکەیی من ھەر خۆبەتی. پاتشای من ھەر ئەوہ. من لەدەرگای ئەوا، گەدایەکی زۆتو ھەناسە ساردم

۶ یاری کودی ئەم گەدا دەست بەدەستی مەدا

ئەم بەسەمای بڕین رەقص و سەما ژێ وەما (یان - سەماژی وەما)

مانای وشە:

یاری: یارەکە؛ کودی: کاتی دیتی؛ ئەم: ئەم؛ ئەم: ئەم؛ سەما: عاسمان، یان رەقص؛ بڕین: بڕدین؛ رەقص و سەما: ھەلپەرکی و بەزم، یان - ھەلپەرکی و عاسمان؛ ژێ: لەو؛ ژێ: یش؛ وەما: ھەروەھاما، یان - بەجیما.

مانا بە تیکرایی:

تا پێم وابو من منھو گیان و دلێکم ھەبە کە بە تالان براوھو روژیک لەروژان، خواوہنی شتیەک بوم.

ئەو سەرگەردان و بى دەرەتان مابومەو. بەلام كە لە جەرگەى بېھوشى دا ھوشم ھاتە بەر
تېگەيشتم كە نەمەن ھەم و نەجەرگ و ھەناو و گيان ھى من بوەو من جگەلە گەدايەكى ھەناسە
ساردى لەبەر ئاستانەى يار كەوتو، شتېك نېم و ھەموشت ھەر خويەتى. ئەوسا يار كەدېتى من بە
گەدايى خوم زانېو، بەزەيى بزوت و دەستى خستە ناو دەستمەو و منى بردە ناو كورى بەزمە كەو و
بە چونى منى گەدا رەقص و ئاھەنگ ھېچ تېك نەچو. لەپېشدا چو بو، ھەرەك خوى ما.

يان ئەلى: دەستى خستە ناو دەستم و منى بەرز كەدەو و بەرەو زورى بردم و گەياندىم
جېگايەك و پلەيەك لەقەدرو عېزەت، كە سەھلە رەقص و بەزمى سەر عەرز؛ عاسمانىش لەوپلەيە
بەجى ماو نەوى تر خوى دەنەند. و اتا بەقەولى سەدى:

مرو دەگاتە شوئېك مەگين خودا لەوى بى

نور چپايە بەرزيت ھەر ھېندەيە خودا نى

۷ گوتە مە دور دانەيى ئەم ژتەوو تو ژمەيى
لەوب حەقىقەت يە كين مەستلە بى شوبهە ما

ماناى وشە:

گوتەمە: بەئيمەى گوت: دور دانە: دورى تاقانەو بى وئىنە: ئەم ژتە: ئيمە لەتو: تو ژمەيى: تو لەئيمەى:
لەو: بوپە: بەحەقىقەت: لەراستى دا: مەستلە: مەسەلەكە: بى شوبهەما: بى گومان و روشن بوو.

مانا بەتېكرائى:

ئەو گەوھەرە تاقانەو بى چوئە، بە ئيمەى گوت: ئيمە لەتو بىن و تو لە ئيمەى. ھەر بوپە ئەگەر
راست بىر بکەيەو ئەزانى كە ئيمە يە كېكىن و من وتوئېك لەگورى دا نى. ئيتەر مەستلە كە
لەلاى من تەواو روشن بوو و ھېچ گومان و دودلېم نەما.

۸ دامە بدەستى سرى جاما ژرەنگى دورى
جەذبە گەھا جان و دل پر شەو شاندىن ھەما

ماناى وشە:

دامە: داى بەئيمە: بدەستى سرى: بە دەستېكى ناديارى: جاما: پيالەى: ژرەنگى: بەوئىنەى: دور:
مروارى درشت: جەذبە: ھالەت لى ھاتن: گەھا: گەيشت: پر: گەلېك، يە كجار زور: شەوشاندىن:
شېواندىن: ھەما: ھەرەھا، بەبى ئەو خوم ئاگا بکەم.

مانا به تیکراییی:

یار که منی گه یانده به زمی باره گای خوی و تیی گه یاندم که هیچ فرق و جیاوازیهک له نیوان دا نیهو پوردهی گومان و دودلی منی له نیوان لایردو باشی تیگه بیستم مهسه له چیه؛ نهوسا به دهستی نادباری له من را - یاخو به دهستی پرله جاذبیتی خوی پیالهیکی دایه دهستم، که تهواو وهک مرواری نه یواند. هر که پیاله گه یشته دهستم جه ذبه خوی گه یاندمی و به به کجاری گیان و دلمی آلوزو پهریشان کردو ناشتوانم هوئی هاتنی نهو حاله ته به بیان کم.

۹ باده مه نوشی زدهست چومه ژخو مامه مهست
قه طره به به حری گها به حر به عینی خوما

مانای وشه:

باده: شراو؛ مه نوشی: نیمه خواردمانهوه؛ ژدهست: له دهست؛ چومه ژخو: لهخو چوم، بورامهوه؛ مامه مهست: به مهستی مامهوه؛ قه طره: تنوک، دلوپ؛ به حر: دریا؛ گها: گه یشت؛ عینی خو: هر وهک خوی.

مانا به تیکراییی:

باده مان له دهستی نهو گه وه ره تاقانه یه وهر گرت و خواردمانهوه، دلّم بورایه وه و که وتمه سهر خوشیه کی بی برانه وه. واتا: تنوک، تاو، گه یشته وه دریا و دریاش هر وه کوخوی ما. به من هیچ زیادو که می نه کرد و به لیلائی من لیل نه بو. ده ییشدا هر پارێک له دریا بوم و ئیستاش ده گهل دریا دا تیکهل بومه وه دریا منه و من دریا م.

۱۰ گوش به عامی مهده تهرکی مودامی مهده
اکثرهم فی غمی اغلبهم فی عما

مانای وشه:

گوش: گوی؛ عامی: خه لکی زمه کی؛ مودام، یان - مه دام؛ شهرباب: اکثرهم؛ زور به یان؛ فی: له ناو؛ غمی: بیهوشی؛ اغلبهم؛ غالبه یان؛ عما: کویری؛

مانا به تیکراییی:

مه لای جزیری دواى شهوه که خوی لهو پله بهرزه بهی خواناسین دا دیتوه و کورد گوته نی؛ که له شیری خوی به له په وه لی ناوه، ئاورێک وه سهر خه لک ددهاته وه ئاموژگاری ریزه وانى ته ریه ته ده کا، که نه چن گوی بدنه نهو خه لکه زمه که به که لایان وایه ئافه ریده له خوا جیا به وه به من من

خویان هه‌لده‌مسیئنو ریژه‌وانی راسته‌قینه‌یان، به‌رت‌هوس و پلار داوه‌و ناوو نیرت‌که‌ی کفرو له‌ریگه
لادانیان پیوه‌ده‌لکینن.

ده‌لی: نه‌که‌ی ده‌غیله‌گویی له‌و ئاپوره‌ نه‌زانه‌ بگری و تهرکی باده‌ نوشیه‌که‌ی به‌زمی ئیمه
بکه‌ی. ئه‌وانه‌ی ئه‌و لومه‌و له‌قه‌مانه‌ هه‌لده‌به‌ستن، زوربه‌یان توز‌قالیک‌ هوش و بیریان‌نیه‌و
غالبه‌یان ههر ته‌واو کویری و کوترن و ره‌ش و سپی لیک‌ ناکه‌نه‌وه.

۱۱ حرف ژیه‌ک بونه‌ فصل گهر ببه‌ری وان ب‌نه‌صل حرف دبت یه‌ک خه‌ته‌ک خه‌ت کونه‌ما نوقطه‌ ما

مانا به‌تیک‌راییی:

ئهم مه‌وجوداته‌ی که‌ هه‌یه‌و هه‌بووه‌ ده‌یی؛ هه‌موی له‌یه‌ک نوخته‌ی سه‌ره‌تایی‌یه‌وه‌ په‌یدا‌یه‌.
نوخته‌ی سه‌ره‌تایی (واتا نوقطه‌ی میدا)، ئه‌زه‌لی‌یه‌و ئه‌به‌دی‌یه‌، هه‌ر‌بووه‌ ههر ده‌یی و گور‌انیکی
به‌سه‌ردا نایه‌و. ناسویی و له‌به‌ین ناچی. جا له‌و نوخته‌ سه‌ره‌تاییه‌وه‌، هیل و خه‌ت کشاوه‌و هیل و
خه‌تیش پارچه‌ پارچه‌ کراوه‌و پیتی لی په‌یدا بووه‌و ئه‌و پیتانه‌ بونه‌ته‌ دروشمی هه‌مو مه‌وجوداتی
جوراو‌جورو هه‌مه‌ره‌نگه‌. ئیمه‌ ئه‌گهر بیته‌و ئه‌وانه‌ به‌ریه‌نه‌وه‌ سه‌ر عه‌صل و ماک؛ پیته‌کان ده‌بنه‌وه‌ به
هیل و ئه‌گهر به‌ بناوانی هیله‌که‌دا برۆین، توشی نوخته‌و خالی سه‌ره‌تایی‌ ده‌یین. ئه‌گهر ئه‌و
خه‌ته‌ش که‌ پیته‌کانی لی پیک‌ هاته‌وه‌ نه‌میئیی، ئه‌و خاله‌ سه‌ره‌تاییه‌ ههر وه‌ک خویه‌تی و ههر
له‌جیگه‌ی خویه‌تی و دوباره‌ ده‌توانی بیته‌ ماکی خه‌ت و خه‌ت بیته‌ ره‌گه‌زی پیت و پیت دوباره
به‌شکلی جیاواز خو‌بنوئین.

جا که‌واو، بو که‌سیکی که‌ به‌سه‌ر راستی‌دا بکه‌وی و باشی لیک‌بدا‌ته‌وه‌؛ ئه‌وی حه‌سای‌ی بو
ده‌کری و ئه‌وی له‌راستی‌دا ماکی هه‌مو پیت و خه‌تیکه‌. ئه‌و نوقطه‌ ئه‌زه‌لی و ئه‌به‌دی‌یه‌و چتر نیه‌.
واتا وحدت مطلقه‌ و جگه‌ له‌ خوا شتیکی‌تر حه‌ساوی بو‌ ناکری.

۱۲ وحده‌تی موطلقه‌ مه‌لا نوره‌ ده‌قلبان جه‌لا زور دق‌ی مه‌سه‌ئلی ئه‌هلی دلان شو‌به‌ه‌ ما

مانای وشه‌:

حهرف: پیت؛ ژیه‌ک: له‌یه‌کتر؛ بونه‌فه‌صل: جوی بونه‌وه‌؛ گهر ببه‌ری: ئه‌گهر به‌ریه‌وه‌؛ وان: ئه‌وان؛
ب‌ئه‌صل: بو سه‌ر‌ماکو بنجینه‌؛ دبت: ده‌بیته‌؛ یه‌ک خه‌ته‌ک: تاکه‌ خه‌تیک؛ کو نه‌ما: ئه‌گهر نه‌ما؛ نوقطه‌ما:
نوقطه‌ ماوه‌.

مانای وشه:

وحدت: یه کایه تی؛ موطلق: بی بهندو چهنو چون؛ جهلا: مشتو مال، یان - سورمه؛ زور: گه لیک؛ دقنی
مهسته لی: دهو مهسته له یه دا؛ شوپهه: گومان و دودلی.

مانا به تیگراییی:

ایمان و باوه ری بهو یه کیه تی بی چهنو چون و بهندو باره هومه لا! تیشکیکه دلان مشتو مال
ده کات. یان نوریکه همر وهك سورمه، چاو زون ده کاته وهو خشتو خالی لی لاده دا. ئه و
باوه رهش، دلی ریژه وانی راستی زون ده کاته وهو پزوپوشی پزوپوچی لی راده مالی.
به لام، بهو دهره جهی ایمان و باوه ری گه یشتنه، ههروا کاریکی سوک و هاسان نیه و زوری دهوی
تا ریواری ریگهی خواناسین ده یگاتی. به شیکی زورو زه بهنده له ئه هلی دل و ریژه وانی ته ریقه ت،
هیشتا نه گه یشتونه سهر راسته ریگه و له بیابانی دودلی و گوماندا سهر گهردانن.

قصیده‌ی پینجه‌م

«غم و شادی»

۱ چین چین کرن زولفین سیا کهسک نه تله‌سی دیا قه‌با
ایدی نیشان نابن خویا تیکهل کرن لازم صه‌با

مانای وشه‌کان:

چین: گنج؛ کرن: کردن؛ زولفین: زولفان؛ سیا: رهش؛ کهسک: سموز؛ نه تله‌س: نه‌وعیک پارچه؛ دیا: حریر؛ قه‌با: کهوا؛ ایدی: ئیتر؛ نیشان: خال؛ خویا: ئاشکرا؛ صه‌با: شنه‌بای به‌یانی.

مانا به‌تیکراییی:

ئهو یاره جوانه، سه‌وزه پو‌شه‌ی که‌وا حریره، ئه‌وه‌نده‌ی ئهو زولفه ره‌شانه گنج گنج کرد که بونه‌ته له‌مپه‌ری دیمه‌نی خالی روخساری، لی‌شم رونه ئه‌وه کاری شنه‌ی به‌یانه که ئه‌و بسکه لولانه‌ی تیکهل کردون و به‌سهر روخساری یاری دارژتون و ئیمه‌ی له دیتنی خالان بی‌به‌ش کردوه. جامن وه‌نه‌یی بوختان به‌بای به‌یان بکه‌م:

۲ من دی صیا دایی سه‌هه‌ر ماداری به‌دری کر دو‌که‌ر
قه‌وس و قه‌زه‌ح زی هاته‌ده‌ر دیسا به‌زولفانرا ته‌با

مانای وشه:

من دی: من دیتم؛ صه‌با: سره‌ه؛ دایی سه‌هه‌ر: شه‌وه‌کی لی‌یدا؛ مادار: ده‌وره و خراییی؛ به‌در: مانگی چاره؛ کر: کرد؛ دو‌که‌ر: دولت؛ قه‌وس و قه‌زه‌ح: کولکه زیرینه، ژیی: له‌و؛ دیسا: دیسان، یان - دایسا؛ به‌ زولفانرا: به‌ زولفانه‌وه؛ ته‌با: ده‌گه‌ل.

مانا به تیگرایی:

من به چاوی خوم دیتم له بهره به یاندا، بای بسکان، ئەو بسکه ره شانەیی هەژاندو خستیه سەر روخساری یارو وەك ئەوهم هاتە بەرچاو، كە مانگی چاردەیی کردبیتە دو لەتەوہ. هەر ئەو شنەبایە كە لەهاتن دا، بو جارو بارە یەك كەمێك لەو بسكانەیی سەر روخساری كە دە لەراندهوہ، تیشکی كۆلمی یار جارو بارە لەپەنا زولفانەوہ خوی دەنواندو دیمەنی زەردایی ئەو تیسمانكە تیشكە دە گەل دیمەنی ئەتلەسی كەسكو حەریری رەنگاورەنگی بەرگی یار تەواو دیمەنی كۆلكە زیرینەیان هەبو. كە لەپەنا هەورەوہ، دیاری ئەمدەن و نابیی لەبیریشمان بچی كە بسكە كانی وەك ئەو هەورە وابون كە روژیان نەدیو کردبو.

شیاوی باسە: مەلا لەوشیعرەدا ئیشارە بە موجزاتیکی پیغمبەر (صلعم) دەکا، كە مانگی کردوہ بە دو كوتەوہ. واتا لەو دیمەنەدا، موجزە كە دیسان خوی نیشان داوہ؛ بەلام ئەمجارە لەزولفو روخساری سەلماوہ. پیاو وەختی چاوی بە موجزات دەكەوی دەیی صلواة لێداو سەلام بلی. بۆیە ئەفەرموی:

٣ نیرۆ ژمە لەبەدرا تەمام عەنەبەر فشان بن صد سەلام
ئەیی هەدھدی شیرین كەلام اھلاً وسەھلاً مَرَحَبَا

مانای وشە:

نیرۆ: ئەمرو؛ ژمە: لەئیمە: ل: لە؛ بەدر: مانگی پر؛ تەمام: تەواو؛ عەنەبەر: بونیککی خوشە؛ فشان: پزین؛ هەدھد: پەپو؛ شیرین كەلام: گەفتو لەت خوش؛ اھل: ئاشنا؛ سەھل: هاسان و روح سوک؛ مَرَحَبَا: جی گۆشادە.

مانای به تیگرایی:

لە كتیبە كانی ئاینی دا هاتوہ كە سلیمان پیغمبەری پادشای جولە كە كان، جگە لە ئادەمیزاد، هەمو جانەوەرێكیش لەدنیادا سەری وەبەرباری هیناوەو لەبەر فەرمانیدا لارەمل وێستاون. ئەویش زمانی دیوو درنج و درندەو پەزەندەو چەرنەدی وەك زمانە كەیی خوی زانیوہ. ئەم سلیمانە دلی چوہتە سەر شازنی سەبا كە لە حەبەشەیی ئیستادا بوہ. ئەم دل دارێش، لەقسەیی پەپویكەوہ دەستی داوہ كە بوی گیراوەتەوہو گوتویە: قوربان پاشازادە یەكی مێچكەیی زورجوانم لەسەبا دیوہ كە جگە لە جوانیەكەیی هیندەو هیندەو زیرو زیوی هەییو تەنانت ئەو تەختەیی كە لەسەری دا ئەنیشی لەزیری خالیسەو ئەگەر ئەوہت دەس كەوی خەنی دەیی.

سلیمان نەدیته عاشقی ئەو كیزە بوہ كە ناوی بەلكیس هەننام بوہو هەر پەپوی كردۆتە دەلالی نیوان و نامەیی پێدا ناردوہ بو بەلكیس كە مێردی پێكا. پەپو لەو دەلالیەدا سەر كەوتوہ، ئەمجار

دیتویانه که هینانی ټو کیژه لم ریگه دورهوه زور دژواره؛ چی بکن چاکه؟ دیویکی نیچه جنوکه، ههستایه پی و گوتی: خه مت نه بی، بهر لهوه تو لهو مهجلیسه ههستی من دهچم تهخت و به لکیس خانمت بو ټه هیتم. په کیکی تر که لهو زاناتر بو، گوتی: من بهر لهوه چاوت بترو کینی، ټو تهختت بو ټه هیتم. سلیمان دیتی وا تهخته دانراوه ووا به لکیسه بوی رازاوه تهوه و روبهروی دیت. ټیر لهو ساوه، ناوی په پو به سهر زمانی نوسهران و شاعیرانهوه گهراوه ټه گهری و ټه یکن به رازداری خوین و بهودا دهردی دل زاده سییرن بو یاره دور دهسته کانیان.

مه لای جزیری دوی ټهوه ټو موجزاته دیوه که مانگی چارده بوته دوکهرت و زولفه ره شه کان به دم باوه، به سهر روخساری یاردا، ده لهرینه وه بو عنبهرو گولوا له ناوه دا بلاوه! ده ست ده کا به صلاوه ت لیدان و سه لام ناردن. ده فهر موی: ټه مرو له ټیمه وه صد سه لام لهو مانگه تهواوه عنبهرو گولوا پزینه بی. ټه وسا ده سته دامینی په پو ده بی، که ټهوه خوایه مل بد او نامه ی مهلا بو سه لما خانم بهری. جا دی ده پیشدا، باسی جوانی و نه جیم زاده یی سه لمای بو ده کا تا ټه گهر نامه که ی برد یار بناسی و بیداته ده ست خو ی ده لی: ټه ی په پوی گفت و لفت شیرین! یاخوا به خیر هاتی، تو وه کهس و کاری خو می، زور رهزا سوکی، جیگت له سهر سهران و له سهر چاوان. تو ټه بی بزانی که:

ع من دلبرهك وهك دور ههیه مهحوبی شیرین سور ههیه
خوسن و جهمالهك پور ههیه بهلقیس صفت مهسکن سهبا

مانای وشه:

دلبرهك: گراویهك؛ دور: مرواری تاقانه؛ مهحوب: خوشهویست؛ سور: دلکیشی و جاذبیت؛ حسن و جهمال: جوانی و لهباری؛ پور: زور؛ بلقیس صفت: بهلقیس ناسایی؛ مهسکن: مال؛

مانا به تیکرایی:

په پو گیان! من دل رفینیکم ههیه، وهك دور وایه. خوشهویستیکم ههیه، تابلی رهزا شیرین و پرله جاذبیت و دلکیشی یه. ههر چه ندی دل ههزبکا، جوان و لهباره، وهك ټو به لکیسه وایه که ماله که ی له شاری سه با بو (یانی ټه ویش پاشازاده یه که، له به لکیسی سلیمان که متر نیه). ده بی چیت بو سلیمان کرد، ټه وهش بو من بکه ی. جا ههروهك جوانی و نه جیم زاده یه که یم پی گوتوی، پیویسته هیندیک له تا کارو کرداریشی بزانی:

ه شوخ و شه پالا مه ی پهره ست ټو زالما هشیارو مه ست
قی نامه یی خهف دی قده ست فی طیها نشر الئبا

مانای وشه:

شوخ: شەنگ؛ شەپال: بەژن و بەلا شوش و باریک؛ زالم: زورکار؛ هشیار: بەناگا؛ مەست: سەرخوش؛ قی: ئەو؛ خەف: بەنەینی؛ دی: بەدی؛ قەدەست: بەدەست؛ قی: لەناو؛ طیها: لوچی دا؛ نشر: بلاو کردنەو و درکاندن؛ تبا: خەبەر و دەنگ و باس.

مانا بە تیکرای:

ئەو شازدە بە لکس ئاساییە من، شەنگ و شوخیکی بەژن شوش و باریکەو لە پەستا شەراب دەخواتەو. زۆرداریکە زۆری لە وشیارو مەستان دەکاو هیچ کەس، لە زولمی ئەو رزگار نیە. یا، ئەو زۆردارە هەم وشیارە هەم مەستە. چاوەکانی مەستەو دلی تابلی وشیارە. جا مام پەبو گیان! ئەوا بەو پێ و شوینە، کە من بوم دانای، بەو تارێفە کە من کردم، تۆ دەتوانی بیناسی. ئەوا دەمەوی نامەیهک و چەند راسپێریهکت پێدا بنێرم. نامە کەم کە پێچاوەتەو لەناو لوچ و لایەکە دا دەنگ و باسی کە ساسی خۆمی تەواو تیدا درکیندراو. بەلام دیسان بەزمانیش.

٦ بیژنەو شەرینا سوز پەری دور دانەیا ئەزموشتەری
کاعەدو پەیمانای بەری؟ بی فایدە چون شوبهی هەبا

مانای وشه:

بیژ: بیژە؛ سور پەری: دلکیش وەک فرشتە؛ دور دانە: دوری تاقانە؛ ئەز: من؛ موشتەری: کزیار؛ کا: کوا؛ بەری: پیشو؛ یان (خالص): شوبە؛ وەکو؛ هەبا: ئەو تۆز قالە تۆزانەن کە لە دەوری تیشکی خوری ناو کولا نچکەکی مال دەهالین.

پوختە ی مانا:

پەپوی دەم و راویژ خوشی شیرین زوان، توش دوای تەسمیل کردنی کاغەزە کە؛ لە زمان منەو بە خوین شیرینە کە وەک فرشتە دل کیشەو دور دانەیه کە کە من بە گیان و دل بومە کزیاری بیژە: کوان بەلین و گەفتی پیشوی؟ یان (کوانی مەرج و پەیمانە بی غەوشەکانی؟ بو ئەماون؟) بوچی هەموی بی جی دەرچون و لەبەرە کەوتن و وەک ئەو تۆز قالە تۆزانەیان لی هات، کە لە دەوری کۆلە کە تیشکی ناو مال دەهالین و بەچاوە دەبیندین و بەدەست ناگیرین و وەبەر دەست نایەن؟

هەر وەها لەبیرت نەچی ئەو هیشی لە زمان منەو بی بلی کە:

٧ مە دقێ پەری یا دل بەری لی هەمی بئوسلویا بەری
لی کە فەش بە بیته پەنجەری بیوو بچت تەشبیهی با

مانای وشه:

مهدقی: ئیمدهمانهوی؛ پهری: فرشته؛ لی: بهلام؛ ههی: هر؛ ئوسلوب: رهوشت؛ بهری: پیشو؛ لی: لهو؛ کهفش: کشف، دیاری؛ تهشییهی: وهکی.

مانا به تیکراییی:

عهرزی بکه، ئیمه وهنه بی گلهمان لهویی، که ئهو به جوانی خووی دلی بردوین. نهخیر، ئیمه بهدل و یستومانهوه دهشمانهوی که دلمان بهتالانی فرشتهیهکی وهها ناسکو نازدار برّوا. بهلام دهشمانهوی که له بهرانهر ئهم دل بردندا، ئهویش - هر وهك جاری جاران دهیکرد - جارهو بارهیهك له پشت پهنجهرهوه دودهزی کوشکو تهلاری خونکارهوه لهکاتی رهوتی سوکو لهبارو بهلارو لهنجهی دا - که وهك با لهتیفو شهفاهه - واپکا چاویکمان له دورموه پیی بکهوی. ئیتر لهدل بردن، گهردنی خووش و تازا بیو ئیمه چی ترمان لهو ناگرهکه.

▲ دلبر مهجالا نامه دی ناسی کونشیانا مهدی
نونهك مخالف تی نه دی هل قَلْبُهَا نَحْوِي صَبَا

مانای وشهکان:

مهجال: وهخت؛ دی: دیتی؛ نشیمان: ناویشان، مورو امضا؛ نون: کهمایهسی، (وهك له کوردی خویشان دا؛ دهلین: نون له چاوی مندا هه بی لهودا نهبو)؛ مخالف: پیجهوانه؛ تی: تیدا؛ ههل: دهرکوت، یان (اخو)؛ قَلْبُهَا: دلی ئهو کیزه؛ نَحْوِي: بهرهومن؛ صَبَا: مهیل کردنی دلدارانه.
«مانای ئهم بهیتوه بهیتی دوایین بینکوهن»

۹ نهی شه که را سپی دهستو زهند زانم مهجالا نامه خوند

لیقان ته بهسسوم کر ژقهند ماست کبان. فی رُبا

مانای وشه:

نهی شه کهر: قامیشی شه کر؛ دهستو زهند: قول و مهجهك؛ زانم: دهزانم؛ مهجالا: وهختیک؛ خوند: خویندیهوه؛ لیقان: لیوان؛ ته بهسسوم: بزه؛ کر: کرد؛ ژقهند: لهقهند؛ ماست: لاریهوه؛ ك: وهکو؛ بان: جوهره داریکی لوسو لهبارو شوخو شهنگه. زوربهی بویرانی عارهه، بهژنو بالای یاری خوین، بهو شیهاندوه؛ فی: ده؛ رُبا: تهپولکه.

مانای هر دوک بهیتی ههشتهم و نویم به تیکراییی:

ئهوینداری بهتاسه، دواى ئهوه که نامه ی به پهپودا ناردوهوه چاوه نوزی هاتنهوی ئهکات؛ ههمو ئاوانی ئهوهیه، نامه بهر به موژدوهوه بگه ریتهوهوه یار دلی نهرم بیو بهزه ی پیدای بیتهوه. جا دینی

دیمه‌نی یار وهك خوی ژاره‌زو ئه‌كا، ئه‌هینتته به‌رچاوی خه‌یال و له‌به‌ر خویوه‌ خوی دل‌داری
ئهداته‌وه‌ ده‌ ورتینی و ده‌لی:

لیم رونه‌ دل‌به‌رم که نامه‌ی منی دیوه، له‌ خه‌ت و امضا که مه‌وه‌ زانیویه‌ که ئه‌وا من ناردومه‌. که
خویندویه‌ ته‌وه‌و دیتویه‌ هه‌ر گله‌و گازنده‌یه‌کی که من له‌وم کردوه‌ راسته‌و دروو شتی پیچه‌وانه‌ی
ئهده‌بیم تیدا نه‌نوسیوه‌، بی‌گومان به‌زه‌ی بیما هاتوه‌و مه‌یلی دلی روی کردوته‌ منه‌وه‌. یان له‌خوی
ده‌پرسی، تو بلی دلی به‌ره‌و ئیمه‌ بزوتبی؟ له‌ خوشیانا باوه‌ر ناکه‌م.

به‌لی ده‌زانم ئه‌و به‌ژن و بالایه‌ی که له‌راستی و شیرینی‌دا، وه‌ك قامیشه‌ شه‌کر وایه‌؛ کاتی به‌و
ده‌ست و مه‌چه‌که سپیانه‌ی خوی، نامه‌که‌ی منی وه‌ر گرتوه‌و خویندوته‌وه‌، لیوه‌ شه‌کر باره‌کانی
بزه‌یان هاتوته‌ سه‌رو خوی راژانده‌و به‌لام چون راژاندنیک؟ وه‌ك نه‌مامی داری یان که له‌سه‌ر
ته‌پولکه‌یه‌ك شین بوه‌و شنه‌با ده‌یله‌رینتته‌وه‌، وایوه‌.

مه‌لا له‌و خه‌یاله‌ خوشانه‌دا ژیاوه‌ که نامه‌به‌ر گه‌راوه‌ ته‌وه‌و موژده‌ی پی داوه‌ که کاره‌که پیک
هاتوه‌و به‌ختی دل‌دار گرتویه‌تی، ده‌لی:

۱۰ قاصد ب مه‌قصدوا مه‌هات با مژده‌و ئه‌مرو به‌رات
نیشان هه‌نارن هه‌م خه‌لات شه‌هزاده‌یا گولگون قه‌با

مانای وشه‌:

قاصد: راسپارده‌؛ ب: به‌؛ مه‌قصدو: مراز؛ مه‌: ئیمه‌؛ مژده‌: مزگینی؛ ئه‌مرو: فه‌رمان؛ به‌رات: نامه‌ی
ره‌زامه‌ندی سه‌روه‌ران؛ نیشان: نشانه‌و یادگاری؛ خه‌لات: دیاری شایانه‌؛ هه‌نارن: ناردن.

مانا به‌تیکراییی:

راسپارده‌که په‌پو بو، چونم ژاره‌زو بو و هاتوه‌وه‌. مزگینی به‌مراد گه‌یشتنی پیدام. فه‌رمانی قبول
نامه‌ی ره‌زامه‌ندی و نیشانه‌و خه‌لاتی بو هینام، که ئه‌و شازده‌، که‌وا گول گولیه‌ بوی ناردبوم.

۱۱ ئیرو مه‌جال لی هاتو وه‌خت دیسا جوان بومن ده‌رخت
ئه‌و لامعا دایی ژته‌خت ماکان برقا خلبا

مانای وشه‌:

ئیرو: ئه‌مرو؛ مه‌جال: وه‌خت، هه‌ل؛ وه‌خت: کات؛ دیسا: جاری‌تر؛ جوان: جحیل؛ ده‌رخت: دار؛ لامع:
بروسکه‌ده‌ر؛ ژ: له‌؛ دایی: دای؛ ماکان: نه‌بو؛ برقا: بروسکه‌یه‌ك؛ خلب: فریوده‌ر؛ به‌رقی خلب: به‌و
بروسکه‌یه‌ ده‌لین، که له‌ هه‌وره‌ دروژنه‌وه‌ دیار ئه‌داو بارانی به‌شوین‌دا نایه‌.

مانا به تیكرایی:

ئەمروۆ هەل و دەرفەت بوون رهخساوه. وا له پاش پیری بهومژدهیه که لهوه بهولاوله یار له پهنجهره‌ی کۆشکهوه خۆی نشانم دەدا؛ لەشم کهوهک داری گەنده‌لی لی هاتبو، گه‌رایه‌وه تافی جوانیمو بومه‌وه به نەمامیکی شلو و شەنگ. چابو، شوکور، ئەو بروسکەیه‌ی که له تهختی شازاده‌ی دلبەرمه‌وه به‌ره‌و من هاتوه، بروسکە‌ی هه‌وره درۆزنه نیه‌و راسته، بارانی به‌زه‌یی به‌شویندایه‌و فریوو مریو ده‌ئارادا نه‌بو.

۱۲ سه‌لوی روان زه‌زین وه‌ره‌ق چیچه‌ک مه‌لی دین صد نه‌سه‌ق
یاقوتها یخکی الشفق یخکی عقوداً کوکبا

مانای وشه:

سه‌لو: سه‌رو، سه‌ول؛ ره‌وان: ریک و بی‌گری و قورت؛ زه‌زین: زیرین؛ وه‌ره‌ق: په‌لک؛ چیچه‌ک: گول؛ مه‌لی: ئیمه‌ له‌و - یان (مه‌لا)؛ دین: دیتن؛ نه‌سه‌ق: جو‌ر به‌جو‌ری، به‌ته‌رتیب دانراو؛ یاقوت: به‌ردیکی سوری به‌قیمه‌ته؛ یخکی: ده‌نوینی؛ شه‌فه‌ق: سو‌رای‌ی ئاسوله‌ دوا‌ی زه‌رده‌په‌ر؛ عق‌د: گه‌ردانه‌و لیز‌گه؛ عق‌ود: جه‌می عق‌د؛ کوک‌ب: ئەستیره.

مانا به تیكرایی:

به‌لی، موژده‌و به‌لینه‌ که راست‌بو. ئیمه‌ له‌و به‌ژن وه‌ک سه‌رو‌ی ره‌وانی په‌لکه‌ زیرینه، صد جو‌ره گولمان چاو پی که‌وتن، که به‌ته‌رتیب و ریک و پیک‌ی لی بی‌ونه خشل و خه‌مل. یاقوته‌کانی ناو خشله‌کان، لاسایی سو‌رای‌ی ئاسوگی دوا‌ی زه‌رده‌په‌ریان ده‌کردو ده‌ناو لیز‌گه‌دا ده‌ت‌گوت ئەستیره‌ن و کراونه‌ گه‌ردن به‌ندو لیز‌گه‌ی به‌رموره‌کانی.

«ولی خیر»

۱ دلبر شکینا شه‌ککهره‌ک فُقُلْتُ یاروحی متی
گو من هه‌تا خاطر هه‌بت من گو چ کم نه‌ز با هه‌تا

مانای وشه‌کان:

شکینا: شکاندی؛ شه‌ککهره‌ک: شه‌کریک؛ فُقُلْتُ: منیش گوتم؛ یا: هوی؛ روحی: گیانی‌من؛ متی:
که‌نگی؛ گو: گوتی؛ خاطر هه‌بت: وازم لی بیت؛ من گو: من گوتم؛ چ کم: چه‌بکم؛ نه‌ز: من؛ یا: ده‌گه‌ل.

مانا به‌تیکراییی:

دلبرم شه‌کریکی له لیوان باری (واتا به له‌بزی شیرینی خوی، به‌لینی دامی که به‌یه‌ک ده‌گه‌ین).
گوتم: گیانه شیرینه‌کم که‌ی ئەم به‌لینه دیته‌جی؟ له وه‌راما فهرموی: که‌نگی خوم وازم لی
هه‌بیت، ئەوده‌م. گوتم: من چه له و که‌نگی به‌بکم؟ خوا ئەزانی ئەو که‌نگی به‌که‌نگی ده‌بی.

۲ زولغان تو به‌س چین‌چین بکه بسکین موقابل دین بکه
پیتسکیشی یه‌ک زولفه‌ک ته‌بن مولکی خوته‌ن ته‌ختی هه‌تا

مانای وشه:

زولغان: که‌زبان؛ بسک: بی چوکه؛ موقابیل: به‌رانبر؛ دین: شیت، یان - دیتن؛ یه‌ک زولفه‌ک:
تاقه‌زولفیک؛ خوته‌ن و هه‌تا: ناوی دومه‌مله‌که‌ته که‌تاسکی میسکیان هه‌یه.

مانا به‌تیکراییی:

تو ئەگه‌ر پیک گه‌یشتنه‌که‌مانت هه‌واله به‌و روزه کردوه که خوت که‌نگی هه‌ز بکه‌ی و من ئەبی له

چاوه نورى دا راي بويرم و به تاووتويى ئارمزوى به سهرچونى ئەو كەنگى يە بتلیمهوه؛ هيچ نهى بو ئەوه تا ئەو رۆزه بيمين، تو ئەو كەزيانەت هيئەدە چين چين مەكە. ئەو بسكانە نیشان مەدە، با به يە كجارى شيت نهيم. يا - ئەو بسكانەت وامەكە هيئەدە له هاتوچودا بى كه وهك شيتان ئارامو ئوقره يان لى هەلگيراهوو پياو شيت دەكەن.

رەنگە تو خوت نەزانی ئەو كەزيانەتى تو چەند نازدارو بەنرخن، مەملەكەتى خەتاو خوتەن كە هەوارى ئاسكى ناسكن، به خرۆپرى دەكرينه پيشكەشى تاكە داوئك لەو زولفانەت.

۳ دل بەندى داوا زولفەكى كەفتى كەمەندى ئولفەكى
 ھل فى یدالمفتون شتى اوگيف اصنع يافتى

مانای وشە:

بەندى: گراو؛ داو؛ ھەودا؛ كەفتى: كەوتو؛ ئولف: خوشەويستو ھوگر؛ ھل: ئاخو؛ فى: لەناو؛ ید: دەست؛ مەفتون: شیواوی دلدارى؛ او: یان؛ گيف: چون؛ اصنع: بكم؛ يافتى: ھوى جوان.

مانا بە تیکرایى:

وا دەردەكەوى، تازە لاویكى لە دەردى ئەوين بى خەبەر، سەر كۆنەى مەلای كردوھ كە ئەم كارەى تو دەستت داوھتى، لەتو ناوھ شیتەموھو باش وا یە لەم دلدارىه واز بیتی؛ مەلا لە وەر امیا دەلى؛ كورم، ئاخىر چون دەس ھەنگرم؟ دلە ئەوا لە داوى زولفیکدا گیرى كردوھ، دەستم بى راناگا. كەمەندى عشقیك لە دەورى دل ھاللاوھ، كە ھەرگیز رزگارى نابى. پیاویش كە دلە لەلای خووى ئەما، سەرى لە دەشیوى و شیت ئەبى. دەباشە تو خوت بلى، شیت و دیوانەى دلدارى، چى لە دەست دى بىكا؟ یان - ھەر لە خوت دەپرسم، من دەتوانم چى بكم؟ لیم رونه حەقى من ئەدەى كە شیت بىم؛ بەلام كە دەلیم دل لەداوى زولفانى ھالقاوھ، بيم نەگوتى زولفەكان چين و چون. گوى بگرە تابزانى:

ع زلفین بتى شیرین لەبان ژەھرینە شوبهت عەقرەبان
 لى من ژبسكا پرگری ایرۆ تتى گرتن دوتا

مانای وشە:

زلفین: زولفان؛ بت: خواى دەسكرد؛ شیرین لىبان: لیوشیرینان؛ ژەھرینە: ژەردارن؛ شوبهت: لەگوین؛ عقریان: دوشكان؛ لى: لەو، یان - بەلام؛ ژ: لە؛ پر: زور؛ گرى: گرى؛ ایرۆ: ئەمرۆ؛ تتى: تەنیا؛ گرتن: گرتیان، یان - گرتیان؛ دوتا: دوھەودا.

مانا به تیگزایی:

یاری من بوته بتی لیو شیرین و جوان چاکان و وهك خوای جوانی، ده پهرستن. ئالقهی زولفی که وهك کلکی دوشک هه لگه راونوه، بو کوشتی تماشاکاران، له چوزهی دوشک ژه هراوی ترو گوژه ترن. تاکه تالیك له گوشتی عاشقان یه کاویه که، به لام چله من ده که می که من به ته نیا گیرو دهی دولق له وتاله زولفه پر له گری یانه، یا - ئهو دو زولفانه م.

۵ نسبت پهری زیبایه ئهو وهك نیرگزا یه کتایه ئهو
یامن رای خلی. فهل یسبی یسبی قامتا

مانای وشه:

نسبت: لمحاند؛ پهری: فرشته؛ زیبا: جوان؛ نیرگز: نهرگس؛ یه کتا: تاقانه، یامن: ئهی که سیک؛ رای: دیتی؛ خلی: دوستم؛ فهل: ناخو؛ یسبی: ده شهیندری؛ یسبی: به شتیک؛ قامت: به زن و بالآ

مانای به تیگزایی:

ئهو یاره می من، له راست فریشته می راگری، لهو جوانتره. له به زن و بالآی تورت و شلکی بر وانی، وهك لقه نیرگزیک، یان - وهك نیرگزیکه، که له ناو نیرگزاردا گولی سه مرتوپه و تاقانه می بی هاوتایه.

لیرده مه لا ههست ده کا که ته شیه کردنی جوانی و به زنی یاری به فریشته و نیرگز، جیگه می خوی نیه و ئهو په سن و تاریخه، له قعدری یار کم ده کا. له بهر ئهو په شیمان ده بیته وه هاوارده کا و ده لی: بابه، هو می ئهو که سه می یاری منت دیوه، وه بال بکیشه، داخوا هیچ شتیکی وا له دنیا دا ههیه که ئهو به زن و بالآیه می بی ته شیه بگری؟!

اشارت بهو ئایه تهیه، که ده فرموی: «هیچ شتیک نیه که وهك خوا بی» مه لا - وهك گوتمان - له پله می «وحدت مطلق» دا خوای له هه موشتا به دی کردوه، که مه علومه سه لماش هه بهو بی و دانه هاوتوه بهر چاوی، ده لی: ناتوانم بلیم وهك هیچ شتیک ده چی.

۶ مه ژبوغچه یا یار زهینی بی پرس یه ک سیقه ک چنی
ویم جنتی جنتی ألت علی جنایتا

مانای وشه:

مه: ئیمه؛ ژ: له؛ بوغچه یا: باغچه می؛ زهینی: نواری، یان - رازاوه؛ یه ک سیقه ک: تاقه سیویک؛ جنیت: گونا هم کرد، یان - چنیم؛ جنتیه: چنراو، لیکراوه وه؛ ألت: هاویشتی؛ علی: سه رمن؛ جنایتا: تومه می تاوانباری.

مانا به تیکرایبی:

ئەم بەیتە وەرانی پرسیاریکی، لاوه سەرزه‌نشست کاره‌که‌یه، که پرسوییه؛ باشه زیادله و «ماخلق‌الله» یه بوچی تو لهو که‌مهنده پرگری یه هالقوای و دهرتانت بو نهماوه و شیت و شهیدا کراوی؟ دهرموی: من روانیمه باغچه‌ی یار که به ههمره‌نگه رازاوه‌تهوه، ئیتر هوشم له‌خوم برآو به‌بی ئەوه پرسی بی بکه‌م، سهر به‌خو چوم سیویکم چنی و له‌سهر ئەم هه‌له کاریه‌م، منی به گونا‌هبار داناوه ئیستا ده‌بی تاوانه‌که‌ی بیژیرم.

له کتێبه ئاینی‌یه‌کاندا ده‌لی: خوا به ئاده‌می گوت: له به‌هه‌شتا ئازادی ههرچی ده‌که‌ی و ههرچی ده‌خوی؛ ته‌نیا تخونی ئەو داره مه‌که‌وه که‌من لیم ههرام کردوی. زور که‌س ده‌لین داری سیبو‌هه‌و بابه‌ دم له‌سهر دنه‌دان و فریودانی دایکه‌وا، که شه‌ویش شه‌یتان له‌خسته‌ی بردبو، سیویکی له داره‌که چنی و خوا له‌سهر ئەو کاره سهر به‌خویه‌ی ده‌ری کرده سهر دنیا و توشی شه‌ره‌شه‌قی ژبانی کرد.

مه‌لاش نیازی له سیو چینه‌که، مه‌مک گوشین بی! یاخو، ماچ له کولمه‌ رفاندن بی؛ ئەم حیکایه‌تی بابه‌ دم و دایکه‌وا یه‌مان، وه‌بیر دینته‌هه‌و ده‌لی: ههر که‌س به‌بی پرسی خاوه‌نی ده‌ست بو کاریک به‌ری، دیاره‌ سه‌ری لی شیواوه‌ ئە‌گه‌ر سهر شیوا، دلێش ده‌شیوی و شیتی، سواری سه‌ری پیاو ده‌بی بینه‌قاه‌ی ریک ده‌کوشی وه‌ک من به‌سه‌رم هاتوه.

«ماکری جیایی»

۱) بِناری فیرقه تی صوهتم ژ فهرقی سهر هه تا پی دا
خه دهنگا غه فله تی نوهتم ژ بهرقا لامیعا تی دا

مانای وشه:

نار: ناگر؛ فیرقه ت: جیایی؛ صوهتم: سوتام؛ ژ: له؛ فهرقی سهر: ته پئی سهر؛ هه تا: هه تا؛ پی: یا؛
خه دهنگ: تیر، ناوی داریکی سهخت و پتهو که تیریان لهو ده تاشی. بهو هویهوه خه دهنگ، همر بوته ناو بو
تیریش؛ غه فله تی: لهناکاو؛ نوهتم: پیکامی؛ بهرق: بروسکه؛ لامیع: بریقهدار؛ ورشمدار.

مانا به تیگرایی:

به بی نهوه هیچ ناگام له خوم بی، کوتوپرو لهناکاو تیری جیایی یار پیکامی. تیری جودایی به
ورشهو گرشه یهنگ بو، که وهک بروسکه لئی دامو گزی لی بلند کردم و سهر تا پامی سوتاندو کردمیه
خوله میس.

۲) خه دهنگا فیرقه تی ره عده دلی نهو غه فله تی لی ده ت
دییژم وهر جه بهل بت نهو بکه رب ت وی دگافی دا

مانای وشه:

خه دهنگ: تیر؛ ره عده: هه وره تریشقه؛ غه فله تی: کتویز؛ دییژم: ده لیم؛ وهر: حتی نه گهر؛ جه بهل: کیو؛
بت: بیت؛ بکه رب ت: لمه ت ده بی؛ وی: نهو؛ دگافی دا: همر له جی، فوراً.

مانا به تیکرایی:

ثایه تیک له قورعانی پیروژدایه، که فهرمویه:

«ئه گهر ئیمه ئم قورعانه مان ناردبایه ته سهر کیوئیک؛ دمت دی که له ترسی خودا، سه ری کز کردوه و قه لشی بردوه و له بهر یه ک چوه. ئم مهسه لانه بو خه لک ئه هیننه وه، شایه تا بیر بکه نه وه.» مه لا ده یه وی تیمان بگه یه نی، که هه یه تی جیا بونه وه له یاریش له وانه یه ئه گهر بکه وه یته دلئی کیوه وه، له بهر یه کی هه ل دته کینی. ده فهرموی:

تیری جودایی له یار وه ک هه وره تریشقه یه؛ ئمما هه وره تریشقه یه کی زور له زه برو هسته م. ئه گهر کوپز له هه ردلیک بدات، من ده ئیم ئه گهر ئه و دلّه دلّ نه بی و کیوی، هه ر ده ست به جی له ت و په ت ده بی و له بهر یه ک ده چی.

۳ هه چی فیرقه ت نه دی هجران نه بی من داغ و که ی لینه
ژبل ده ری ده جرائی فیرا قا روح و جان کی دا

مانای وشه کان:

هه چی: هه رچی، هه رکی؛ فیرقه ت: جیایی؛ نه دی: نه دیت؛ هجران: دور که و ته وه، ئاواره یی؛ نه بی: نه لی، نه بیژی؛ داغ: داخ؛ که ی: داغ؛ ژ: له؛ بل: بیجگه، غه یر؛ ده رب: زه ربه ت و بکه و تن؛ روح: گیان؛ جان: گیان.

مانا به تیکرایی:

که سه انیکی که هه یج له ده ردی دل و ئه وینداری نازانن و به ده ردی دور که و ته وه له یار دوچار نه بون، نابی بلین ئیمه داخ کراوی خه مانین و ده ردو ئازارمان دیتوه. بیجگه له ده ردی دور که و ته وه له یار، هه یج ژانیک نیه که روح و گیان لیک جیا کاته وه. لیره دا پیویستی به دریزه دانیک هه یه.

به اصطلاخی صوفیان و ئه وانه یی له ناسینی خوادا ورده کارن، فه رقیک له نیوان روح و نفس دا هه یه، که له فارسی دا به «جان» و «روان» ته عبیر کراون. روح سه رچاوه و ماکی ژیا نه. نوئنه ری ئافه ریدگاری توانایه و هه یج گوژان و نه مانی به سه ردا نایه. گیان، یان نه فس، نوئنه ریکی خدمه تکاره و له لایه ن روحوه پیی سه یراوه، که کارگای له شی زیندو به ریوه به ریت. ئه ویش هه تا سه ریکه و هه رگا روح اراده بکا، ده س له کار هه لده گری و ژیان ده بوچیته وه. جا صوفیه کان و له پیش ئه وانیشدا، په یه روانی مانی، زورچار ده ردی دلیان له وه کردوه که له روحی ماکو بنچینه، که ئه ویش پاژیکه له ذاتی خودا جیا بونه وه. هه میسه پاراونه وه که زور زو ئه و له شه قورینه یان، که بوته قه فه سی گیانیان، له به ین بچی و بچنه وه مه و ته نی هه ره پیشوی گیانی گه وره. ئه وانه هه تا له سه ر دنیا بون، خو یان به غه ربه و ئاواره زانیوه و ده ردی دلیان له هجران و دوری کردوه. له

شعری صوفیانه‌ی عارفان‌دا، زور له‌م نمونه‌یه‌مان دیته‌به‌رچاو. هر وه‌ك له‌سه‌ره‌تای «مثنوی مولوی»‌دا كه له‌زمان بلویره‌وه پیمان ده‌لی:
زیدی من قامیشه‌لان و گوی چمه دابراوم بویه نالو و زالمه

ع ژهر بی داغو بی دهردی مه‌پرسن می‌هنه‌تا عیشقی
چزانن بی خه‌به‌ر ژانا دلای داغو که‌سه‌ر تی‌دا

مانای وشه:

ژهر: له‌هر؛ داغ: داخ؛ دهرد: نازار؛ می‌هنه‌ت: په‌ژاره؛ عشق: ئه‌وین؛ چزانن: چه‌زانن؛ بی‌خه‌به‌ر: ناگاله‌هیچ‌نا؛ ژان: ئیش؛ که‌سه‌ر: غم‌و‌حه‌سه‌رت.

مانا به‌تیک‌راییی:

وه‌ك له‌كوردی‌دا مه‌سه‌له‌و ده‌لین «تیر ئاگای له‌برسی‌نیه»؛ مه‌لاش ده‌فه‌رموی‌نایی‌له‌که‌سیکی که‌هرگیز عاشق نه‌بوه‌و تیری ئه‌وین نه‌ی پیکاه‌و به‌داغی دل‌داریه‌وه‌هل نه‌چزاوه، پیرسن: ئه‌ری بو‌مان باس که‌داخوا دهردی دل‌داری‌چونه. که‌سیک ده‌زانی دهردی ئیمه‌چیه، که‌بو‌خوی عاشق بویی‌و به‌دهردی ئه‌وینه‌وه‌تلا‌بیته‌وه. به‌دهردی با‌به‌تایر گوته‌نی:
وهرن سوتهدلان گهردین هم‌ تا‌یوم که‌دهردی سوتهدل دل‌سوته‌و ژونو

۵ که‌سی می‌هنه‌ت‌دی‌و‌فیرقه‌ت‌فه‌خواری‌جورعه‌یا‌هیجری
گری‌وان‌تی‌بحالی‌من‌دقی‌هیجران‌و‌زه‌جری‌دا

مانای وشه:

که‌سی: که‌سیک؛ می‌هنه‌ت: په‌ژاره؛ دی: دیت؛ فیرقه‌ت: جیایی؛ فه‌خواری: خواریه‌وه؛ جورعه: قوم، فرز؛ هیجر: دوری؛ گریان: وان؛ ئه‌وان: تی؛ دیت: دقئ؛ ده‌ئمو؛ هجران: ئاواره‌یی؛ زه‌جو: نازارو‌کول.

مانا به‌تیک‌راییی:

ئهن ئیستا هه‌زار هاوار بکه‌م، ئه‌وانه‌ی به‌دهردی ئه‌وین‌و‌دوری یاره‌وه‌نه‌چزاون، نازانن‌من‌چیمه. به‌لام‌ئهو که‌سه‌بانه‌ی که‌عاشق‌بونو له‌یار‌دور که‌تونه‌وه‌و‌زاراوی‌دوری دیداری‌یاریان‌به‌گه‌رودا‌چوه‌ئه‌گه‌ر‌چاویان‌به‌من‌بکه‌وی، که‌وا له‌دیداری‌یار‌بی‌به‌ش‌و‌ئاواره‌بوم؛ گریانیان‌بو‌حالی‌من‌دیت‌و‌ده‌زانن‌چیم‌به‌سه‌ر‌هاتوه.

٦ باداما موحبه تی به ندیم خه دهنگا فیرقه تی دل نوهت
بشوبه یی مورغی نیم به سمه ل دهه ف وهرتیم دخونی دا

مانای وشه کان:

دام: داو؛ موحبه ت: خوشه ویستی، دلداری؛ به ند: شه سیر؛ خه دهنگ: تیر؛ نوهت: پیکای؛
شوبه یی: وه کو؛ مورغ: مه ل؛ نیم به سمه ل: نیوه به سمه ل، تازه سر بر او (له فارسی دا به حالی حیوانیکی
که تازه سهری ده برن و هیشتا گیانی دهر نه چوه و په له قازه و باله فره ی گیان دانیه تی، ده لین: نیم به سمه ل،
چونکه، سر بر له وه ختی سهر برین دا ده لی: به سمه ل. جا یانی سهری بریوه به نام هیشتا ته و او له سهر برین
نه بوته وه و به سمه لله که ی ته و او نه گو توه.) دهه ه ف: تیکه وه؛ وهرتیم: ده گلیم؛ دخونی دا: ده خوینی دا.

مانا به تیکراییی:

گراوی داوی دلداریم. تیری جیا بونه وه م له یار، دل ی پیکام. وه ک بالنده ی تازه سهر بر او،
په له قازه مه و ده خوینی خوم دا ده گوزم.

٧ بروسکا باطنی دادل دیپتی سینه وی وهر بو
کودی بیتن ته بیتا دل دنا ف وی نارو پیتی دا

مانای وشه:

بروسک: بروسکه؛ باطنی: نادیا ری؛ پیته: گرو بلیسه؛ سینه: سینگ؛ وی وهر بو: لی هالا؛ کو: کوا،
له کو ی؛ دی: ده بی؛ بیتن: بیته؛ ته بیت: ثوقره نارام؛ نار: ناگر.

مانا به تیکراییی:

بروسکه یه کی نادیا ری له دل می دا، ده گه ل بلیسه ی ناگری سینه م لیک هالان و گری ناو هه ناوم
نه وه ندی بو، نه وه ندی تریشی هاته سر. جا نیستا دل چون له ناو شه هه مو بلیسه و ناگره دا
ثوقره نارامی بو ده مینی؟

٨ ژولفی شوبه تی زولفی مه دام لهو بی قهرارم نه ز
کوجانی من عه زیز نیرو چوو دل وی دلولفی دا

مانای وشه:

ژولف: هوگری و مهیل؛ شوبه ت: وه کو؛ زولف: که زی؛ مه دام: هه میسه و دایم؛ لهو: بو یه؛ بی قهرار:
بی ثوقره و نارام؛ نه ز: من؛ کو: که؛ جان: گیان؛ عه زیز: به ریزو هیزا، نیرو؛ نه مرؤ: چو؛ رو یشت.

مانا به تیځرایي:

له تاوو تویی دلداریه کی که هه ممو هه می شه دایم وه ک که زیه کانی یارم له لهر ازان و هاتو چودام و هیچ ئوقره و نارام نیه. بویه یه که یاره به نرخه کم ته مر و رویشته و دلشیم که هوگری خوی بوهو هرگیز لئی دور ناکه و پتهوه، ده گه لئی رویشتهوه.

۹ ژمه حیوب دور کرم چهرخی فه له ک وی پر هه لاقیتیم
نزانم دی ل کو دهت من دهقی دهوران و چهرخی دا

مانای وشه:

مه حیوب: خوشهویست؛ گرم؛ کردم؛ چهرخ؛ گهرونه؛ فه له ک؛ زه مانه، عاسمان؛ پر؛ زور؛ هه لاقیتیم؛
هه لئی هاویشتم؛ نزانم؛ نازانم؛ دی؛ دهی؛ ل کو دهت؛ له کوی بدات؛ دهی؛ دهو؛ دهوران؛ سور؛ چهرخ؛
خول.

مانای به تیځرایي:

گهرونه ی گهردون، دزی من سوزاو زوری هه لته کاندمو هه لئی هاویشتم و له یاری خومی جوی
کردمهوه. هیشتا نازانم دهی لهو چهرخ و خولدا به کویم دا بدات و به کام په لمهوه بکاو چ په ندیکم
به سهر بیئی؟.

۱۰ هه بییی بی خه تا کو شتم بدهر با فیرقه تی ناخر
ژوی روژی دزانی من کویار نهو تیر ل جهر گیدا

مانای وشه:

هه بییب: خوشهویست؛ بی خه تا؛ بی سوچ و تاوان؛ کو شتم؛ کو شتمی؛ دهر ب؛ زهر ب؛ فیرقه ت؛ جیایی؛
ژوی؛ لهوی؛ دزانی من؛ من دهزانی؛ کویار؛ که یار؛ نهو تیر؛ تیره که ی؛ جهرگ؛ جگهر.

مانای به تیځرایي:

به بی تهوه هیچ سوچ و گونا هیکم لی رویدات، یاری خوشهویستم، دوری خسته موه و به زه بری
دهردی دوری منی کوشت. من ههر له روژی هه وه لئوه که یار به تیری دلدار ی پیکامی، ده مزانی
تهم دهردم به سهر دیت و له دواروژدا گه ره که، نرخ ی تهو شادی و خوشیه بژمیرم و له دوری دیداری
یادا به عه زهت و ئاواته وه، گیانی ئامانه تی بسپیرم.

مه لا لهم چهند به یتانهدا، ئیشاره بهو بر وایه ته کا که ده لئین: له روژی بناوان دا (روژی شه زه ل)،
خودای مه زن، روحی هه مو ئافه ریده کانی ساز داوه و به دیداری خوی شاد کردون. به لام بو

مه به ستيكى تاييه تى - كه ئيرادهى خويته تى - هه ريهك لهو گيانانهى ناردوته ناو قاليكى قوزين و گلينهوهو خستويه ته سهر دنياو به رواالت تنيا ماونهوهو روژنيك ديت، كه دوباره ده چنهوه شويني پيشويان و گه ره كه حساب و كتابى روژگارى ژيانى سهرزه وي، بده نه وه. جا هه رگياننيك لهو گيانانه، كه له ماهوى هم ژيانه دنياييهدا، نه كه وتوته ناو تاريخايى دنيا پرستى و بهرچاوى زونهو بير له رابردوى هه ره پيشوى خوي ده كاته وه، هه ميشه به عه زرت و ئاواتى هم روژه يه كه بگاته وه باره گاي خوا. هه ره بهو مانايه خواجه حافظى شيرازى ده لى:

«كاتى كه له مه يخانه دا، سهر خوش و كه له لا كه وتبوم؛ ده نكيكى ناديارى له غه ييه وه مژدهى پيدام كه: هوى شابازى بهرزه نوارى بالا نشين! هم قوژينه مه بنهت ئاوايه، جيگه ي تو نيه. تو نازانى كه وا له سهر برجه كاني تمختى خوداوه، فيتوت بولى ده دن كه به فيتى خوت بزاني و بچيه وه. من نازانم تو چيته واله ناو همو جيگه داوانهدا، ماتمت هه لگرتوه.»

۱۱ گه لو ديسا ببينم نه ز چرايى وه صلته تى هلبت
بصوژم شوپه ي پهروانى دبه ر وي نورو شه و قى دا

ماناي وشه:

گه لو: خه نكيه، ئاخو؛ ديسا: چاريكى تر؛ نه ز: من؛ وه صلته: بيك گه يشتن؛ هلبت: هه لى؛ بصوژم: بسوتيم؛ شوپه ي: وه كو؛ پهروانه: په يوله؛ نور: روناكى؛ شه و ق: تيشك.

مانا به تيكرايى:

توبلئى چاريكى تريش، نه وه له م بو بره خسى؛ به ديدارى يار شادو شو كور بيمه وهو چراى بيك گه يشتن، دوباره هه ل بيته وه؟ نه وسا وهك په يوله، به ده وري گرى چرادا بيمو بال و په زم هه لپروزي و بسوتيمو بيمه شه هيدى ريگاي دلدارى؟

۱۲ به ده ربي كهو كه با صوبحى ل مه شرق زوه ره طالع بت
زوجه ل دوريت بشه شس برجان و وندابت دغه رييدا

ماناي وشه:

به ده ربي: وده ر كه وي؛ كهو كه ب: نه ستيه؛ صوبح: بهر به يان؛ مه شرق: خور هلات؛ زوه ره: نه ستيه يه كي زور گه شه؛ طالع: هه لاتو؛ برج: من زلى نه ستيه؛ زوجه ل: نه ستيه يه كي كه رو كهو ده لئين شومو نه حسه؛ وندا: گوم؛ بت: بيت؛ غه رب: خور نشين.
«ماناي هم به يته و به يتي دوايين پيگه وهن»

۱۳ ژقوندوس زوهره په‌یدابت ژه‌ندس موشته‌ری بیټ دهر
سپیده‌ی دعت ژوره‌ییا یی شه‌ف‌ق دعت قامه‌تی بی‌دا

مانای وشه:

قوندوس: تاریکایی توندو خه‌ستی شه‌و؛ هه‌ندس: شه‌وی زور تاریک؛ زوهره و موشته‌ری: دو
ئه‌ستیره‌ی گه‌زوکن؛ سپیده: سپیایی به‌ره‌به‌یان؛ ژوره‌ییا: هی‌شوه ئه‌ستیره‌ی کو؛ شه‌ف‌ق: شه‌به‌ق،
روناکایی ئاسو؛ قامه‌ت: به‌زن وبالا.

مانای ئه‌و دو به‌یته به‌ تیکراییی:

شاعیر خو‌ی له‌ناو تاریکه شه‌وی ناهومیدیدا ده‌بینیتو تنها تروسکه هومیدیکی له‌سوچی
ده‌رونی‌دا ماوه که دنه‌ی ئه‌دا ئاوات بخوازی به‌ وه‌ختیکی که دوباره به‌ دیداری یاری شادو شوکور
بیته‌وه. ده‌ئی: تو‌بلی ئه‌و دهمه بینمه‌وه که له‌و تاریکاییه‌ خه‌ستو خو‌ل‌دا، له‌پر شه‌ستیره‌ی
زوهره له‌لایه‌ که‌وه بدره‌وشیته‌وه، ئه‌ستیره‌ی موشته‌ری، گر شه‌وورشه‌ی بیټ، ئه‌ستیره‌ی زوحه‌ل-
که مایه‌ی نحسی و شومی‌یه - له‌ئاسو ئاوا بی‌و به‌د به‌ختیم بیرته‌وه. ئه‌ستیره‌ی به‌ره‌به‌یان،
شه‌وق و شه‌به‌قان بخاته عاسمانه‌وه و سپیایی به‌ره‌به‌یان هی‌شوی ئه‌ستیره‌ی پیرو مشت و مال بکاو
له‌شه‌ویکی وا خوش‌دا، به‌زن و بالایی خو‌شه‌ویستم، خو‌یشان بدات و من له‌و تاریکایی دوری و
ئاواره‌ییه رزگار بکات؟

۱۴ ژشه‌وقی ئه‌بروان بنمیت هلال دیسا دقه‌وسه‌ینان
ژخاوه‌ر بیته‌ خورشیدی ظه‌لام وهریت دنوری‌دا

مانای وشه:

شه‌وق: مه‌یل؛ ئه‌برو: برو؛ بنمیت: بنوینی؛ هلال: مانگی به‌کشه‌وه؛ قه‌وس: که‌وان؛ قه‌وسه‌ین:
دو که‌وان؛ خاوه‌ر: خو‌ر هه‌لات؛ خورشید: خو‌ر؛ ظه‌لام: تاریکایی؛ وهریت: له‌به‌ین بجی؛ نور: روشنایی.

مانا به‌ تیکراییی:

بو ژاره‌زوی دیداری یار، به‌شه‌رتیک ئه‌و خو‌ی دهرخا هه‌مو شتی‌ک ده‌که‌ونه هه‌له‌په بو‌ دیتتی.
هه‌رچه‌نده من ده‌لیم به‌یان به‌ری، به‌لام هیچ دورنیه که مانگی به‌کشه‌وه له‌ دولاوه بو‌ لاسایی
بروکانی که‌وانه بداو بیته به‌ر چاو. خو‌ر زور زو له‌ روژ هه‌لاته‌وه بو‌ سه‌یرانی به‌زن و بالایی ئه‌و سه‌ر
له‌ ئاسوگ به‌رز کاته‌وه. ئه‌وسا تاریکایی شه‌وو تاریکایی به‌ختی من، به‌ یه‌کجاری له‌به‌ین ده‌چن و
له‌ ئارادا نامین.

۱۵ ب وەردان زەبىنن گولشەن چەمەن دا لالە بشكفتن
بەنەش و چىچەكان قىكرا شەفەق دا يەك درەوضىدا

ماناى وشە:

وەرد: گولۈ گولۈ؛ زەبىنن: رازايەو؛ گولشەن: گول جار، گولستان؛ چەمەن: مېرگ و مېرخوزار؛ لالە: گولمىلاقە؛ بشكفتن: پشكوتن؛ بەنەش: وەنەوشە؛ چىچەك: گولۈ دەشت لە ھەمو جورىكى؛ قىكرا: ھەمو پىكەو؛ شەفەق: شەوق و روناكى؛ دا يەك: دايان بە يەكتر؛ رەوضە: باغچەى گولان.

مانا بە تىكرايى:

واديارە عاشقى ئاوارە، لەپاش ئاوات خوازتن و بە خەيال، خوش کردنى دنيا بو دیدارى یارى - که هیشتا ھەر ئاواتو بوى بەدى نەھاتو - دیسانەو دە کەوتتە گلەيى کردن لە بەختى رەشى خوۋى و دەيەوى دلۈ يار بو دیدارىك، نەرم بکا. ئەم جارە باسى فەصلۈ بو دەکا، کەوا بەھارەو دنيا رازاوتەو تەنيا ئەوى کەمە کەمايەى دلخوشى بو دروست بىي. دەفەرموى:

ئەوا لەم كۆى بەھارەدا، کە ھەرەمەى گولانە، گولۈ گولۈ بونەتە خشلى دەشت و دەرو گولزاريان رازاندوتەو. گولمىلاقە، مېرگ و مېرخوزاريان داپوشيو. ھەمو جورە گولۈك، کە وەنەوشەش يە کىکە لەوان، لە باخچولان دا پشكوتون و بەرانبەر بەيەك چەقيون و روناكايى دەدەن بەيەكتر.

۱۶ سەھەرگە عەندەليب مەستن ژبەنا وەردو بشكوژان
شوبە توتاگ و گوینان دەنالین ئەم دفرقیدا

ماناى وشە:

سەھەرگە : بەرەبەیان؛ عەندەليب: بولبول؛ مەست: سەرخوش؛ بەن: بون؛ وەرد: گولۈ پشكوتو؛ بشكوژ: خونچە گول؛ شوبە : وەكى؛ توتاگ: مەلىكە شو ھەتا روژ ناخەوى و ھەردەلۈ «توت، توت»؛ گوین: مەلىكە شو ھەتا روژ ناسرەوى و نالەى دى و جار جار حیلەيەك دەکا کەوەك دەنگى گريان دەچى؛ دنالین: دەنالینن؛ ئەم: ئەمە؛ دفرقیدا: لە جودايى دا.

مانا بە تىكرايى:

لەم بەھارە خوشەدا، کەدەشت و دەر بەگول و خونچە رازاوتەو بولبولان - کە ئەوینداری گولانن - ھەمو بەيانيان، لەبەر بون و بەرامەى گولان مەست و سەرخوش دەچرىکینن؛ چە خوا بەر دارە منى چارەش و گلۈ، وەکو توتاگ و گوین، شو ھەتا روژ بگريمو بنالینم و لە دیدارى یار بى بەش بمینم.

۱۷ ل که لیبی ناستانی خو نه پرسی قهط حه ییب جاره ک
گه لو نائینه بیرى ئەم دقئى نیچیر و راوی دا

مانای وشه:

که لب: سه گ؛ ناستانه: دهر گانه؛ قهط: ههر گیز؛ حه ییب: خوشه ویست؛ گه لو: خزمینه، ئاخو؛ ئەم:
ئیمه؛ دقئى: دوه؛ نیچیر: راو؛ راو: شکار،

مانا به تیکرایى:

وهخت که به هار یی و ههره مه ی گولان یی؛ دیاره میرو شازاده ده بی بچنه راوشکاری. باشه!
شازده که می مه لاش دیاره له و وهخته خوشه دا، چوته راو. ئەدى چونه که جارێک له جار ان، ههر گیز
بو ئەو راوشکارانه، سه گی ناستانه ی خو ی وه بیر نه هاتوته وه، که ره گه ل خو ی یخاو به دیداری
خو ی دلشادی بکات؟

۱۸ دزانم شه هسه واری من غه زاله کوی دفتراکی
به جایی سهیدی ئەز بوما دوی فتراکو به نئیدا

مانای وشه:

شه هسه وار: سهر توپی سواران؛ غه زال: که زال، ئاسک؛ وی: وا؛ فتراک: بهن سامورته؛ سهید: نیچیر؛
ئەز: من؛ بوما: بوایم؛ دوی: له ناو ئەو؛ بهند: بهن.

مانا به تیکرایى:

شاعیر که جارێک خو ی به سه گی ئاسانه ی یار داده نی و گله یی له بهختی خو ی ده کا که یاره که ی
وه بیرى نه هاتوته وه، که بیبته راوشکاری؛ جارێکی تر بیرى دهر واته ئەو دهشت و دهره، که سو که له
سواره که ی خوشه ویستی راوی لی ده کا و ئەوسا به بیرى دا دی که بو جوانیکی وا، بی گومان
ئاسکی دهشت زور منته بارن که بینه نیچیری. که وا بو، ئیستا هیچ نه بی ئاسکیک ئەو خوشیه ی
دیوه بوته نیچیری یارو به بهن سامورته ی زینه که یه وه، ته که ته کی دیت، ده لی: سور ده زانم،
سو که له سواره خوشه ویسته که م، ئیستا که ژالیکی به بهن سامورته وه گیردا وه. ئە ی سه د خو زیا
من بوما یه له جیگه ی ئەو ئاسکه و به و بهن سامورته وه هه لاهه سرا بام.

۱۹ چ هه ددی سه د هه زار جان بن دفتراکا حه ییبی من
کو سه د جه مشیدو که یخوسره و غولان سه ر دقئى ری دا

مانای وشه:

چچه ددی: رنی ناکهوی؛ فتراک: بهن سامورته؛ هه بیب: خوشه ویست؛ جه مشیدو که یخوسرهو: دو پادشای بهناوبانگی ایران بون؛ غولام: نوکەر؛ دقئ: دهئو.

پوختهی مانا:

مهلا له پڕ، هوشی دیتهوه بهر خوو ده بینی که لهو ئاواته خواز یانهی دا زوړ له بهر هی خوی پتر پیی راکیشاوه. گورجیگ په شیمان ده بیتهوه و ده لی:

نهك من، بهلكو صد هزار گیانش پیکه وه بن، هر گیز ری یان ناکهوی ئه وه نده بهرزه فری بکنه و ئاوات بخوازن، که له بهن سامورتهی ئه و شاسواره دا بهند بکرین. بگره سه تانی وهك جه مشیدو که یخوسرهو لهو ریگه دا خو لامة تی ده کن، هر ئه وه نده یار به دیداریک بیان لاوینتتهوه.

۳۰ دده هسالان ملازم مامو یاری رونه دا جارک
وه گهرنه یار نه گهر رودت هه یه جارک دسالیډا

مانای وشه:

ملازم: همیشه ئامادهی خدمت؛ مام: مامهوه؛ وه گهرنه: ئه گینا؛ رودت: روبدا؛ هه یه: ممکنه.

مانا به تیکراییی:

مهلا لیږه دا ده که ویتتهوه گله و گازنده له بهختی رهشی خوی و ده لی:
گریمان ریڼ ناکهوی بم پاته راوی؛ گریمان ریڼ ناکهوی بلیم ده بن سامورته که ی دا بم. بهلام من که ماوهی ده سالی ره بق له بهر دهر گاکه ی که وتومو هر گیز روم لی وهر نه گیراوه، نده بوایه جارک له جار ان روم بداتی و بم لاوینتتهوه؟ خو ئه گهر بلیم ئه و له بهر کاری زوری نه ی پەرژاوه، راست ناکه م؛ چونکه ئه و خو لی بواردنه ی منه ی ئه گهر به ئانقه ست نه با، ده یوانی هیچ نه بی سالی جارک ئه حوالیکم بیرسی و به رویدانیک، به سه رم بکاته وه.

۳۱ دلو مزگینه من شابه کو سولتانی مه دی بیتن
ژمن باوهر که په یغامی سه حهر مزگین به من پیدا

مانای وشه:

دلو: ئه ی دل؛ مزگینه: مژده یه؛ شابه: شادبه؛ کو: که وا؛ سولتان: خونکار؛ دی بیتن: لی براوه بی؛ ژمن: له من؛ باوهر: برۆا؛ په یغام: وهلام؛ سه حهر: بهر به بیان؛ به من پیدا: به منی دا.

مانا به تیگرایی:

باوژی صوفیان وایه، که پیاو ههتا خوئی بههیج بزانی؛ خوا تاوژی لی ناداتهوه. وهختیک که خوئی لهبیر بچیتهوه، ئهوسایه که بهزهیی خوا بهسهری دهکاتهزه.

مهلا تا تارهزو دهکا کهیار دیداری لی بکاو لهگهل خوئی بهری بو راوو بی و چی... مانای ئهوهیه خوئی بهشتیک دهزانی و ههتا خوئی بهشتیک بزانی، لهلای خوا بههیج حساب ناکری. بهلام که دهینی لهماوهی دهسالدا، هیج لیی نهپرسراوه؛ ئهوسا بوی دهر دهکهوی که ئهم خو بیینی بهبوته لهمپهر لهنیوان دلدارو یاردا. لهو خو به شت زانینه پهشیمان دهبیتهوهو سهری کزی، لهسهه ئهزئوی ههژارانهی ئهنیتهوهو جگه لهیار ههه شوشتیکی، تهناهت خوئی، لهبیر دهچیتهوهو به سهرکزیهوه دهپارێتهوه. یار بهزهی پیدا یتهوهو بهخوئی نیشان دانیک دهی لاوینیتهوه. مهلا مژدهی ئهو دیداره بهدلهمهینهت بارهکهی ئهداو ئهلی:

ئهی دل مژدهت پیدهدهم، شادبه. ئهوا خونکاری نازدارم بریاری داوه بیته دیدارم. باوهرم پی بکه راست دهکه؛ چونکه لهبهربهیاندا؛ پهیام نیری صهبای صالحان ئهوه مزگینیهی بهمن داوهو تهواو جیگهی برّوايهو هیج گومان و دودلی تیدانیه.

۴۲ شوکور بیناهی یامن هاتو بهعقوب دیده رهوشهمن بو

ببویا یوسفی میصری ل کهنعانی بهصهر پهیدا

مانای وشه:

شوکور: سوپاس؛ بیناهی: روناکی چاو؛ دیده: چاو؛ بو: بو؛ کهنعان: مهلبهندیکه لهفهلهستین؛ بهصهر: هم چاو هم دیتن؛ لهم بهیتدا مهلا، چیروکی یاقوب و یوسفمان بیر دهخاتهوه، که یوسف له یاقوب پیغمبهری باوکی دور کراوهتهوه. باوک له تاوی کور، کویربوه. لهپاش چهند سالان که براکانی یوسف چونه میصر بو گهنم کرین و یوسف لهوی کاربهدهستی دهولتهتبو. گهنمی دانی و کراسهکهی خوئی بو باوکی نارد. باوک بهبوئی کراسی یوسف، چاوهکانی چاک بونهوه.

مانا به تیگرایی:

زور سوپاس یارم که روناکایی چاوهکانمه هاته دیدارم و چاوم بهدیداری روشن بووه. دیداری ئهویش ههروهک کراسهکهی یوسف، بهبوچ چاوی باوکی بینا کردهوه، منیش که لهسوئی دیداری دنیا لهبهر چاوم تاریکبو بهدیتنی، تهو تانهم لهسهه رهوی و رون بومهوه.

۴۳ نهیمی سونبولو سیقان سهحهردا چهبس و زیندانی

قه بو قفلا مهبی مفته زرنگینی زقفلیدا

مانای وشه:

نه سیم: شنهبا؛ سونبول: گولی سمل؛ سیف: سه هر؛ به به بیان؛ چه بس: گرتوخانه؛ قه بو: کرایه وه؛ مفته: کلیل؛ زرنگینی: زرنگانه وه.

پوخته ی مانا:

ئیمه که له دوری یار وه که ئه سیری ناو چه بس و زیندانان و ابوین؛ له به ره به یاندا شنه بایه که به سه ره پرچه کانی وه که گولی سمل بون خوش، به سه ره کولمه سوره کانی سیوئاسایی دا هاتبو، ئیمه ی گرتوه. چه بس و زیندان له لای ئیمه نه ما. دلّی قفل دراومان، به بی کلیل کرایه وه وه به لکه له خوشی ئه وه شنه بایه بون خوشه زرينگه له قفله وه هات. واتا، له خوشیان قفلش کردیه هاوار.

۲۴

فیراقی شه و بناخر چو سپیده که فش بو دیسا
مه ریخا نه حس نا قابو خویابو روژ دسه رقیدا

مانای وشه:

فیراق: دوری؛ سپیده: به به بیان؛ که شف: دیاری؛ دیسا: دیسان؛ مه ریخ: ئه ستیره یه که به شوم ناوی ده رکروه؛ نه حس: شوم؛ خویا: ئاشکرا؛ شه رق: خوره لات.

مانا به تیکرای:

شه وی دوری له دیداری یار، دوا بی هات. بوجاریکی تریش ئوخه ی ئه وا به یانی پیک گه یشتن پی گه یشت. زور سوپاس، ئه ستیره ی نه حسی به ختمان له ئارادا نه ماو روژی طالعمان له روژ ه لات، ه لات و خوی ئاشکرا کرد.

۲۵

دچه رخی وه که نجوم دیم دور سه ما هاتن قیرانا یه که
هه ییقا به دربو ئه و سور په ری من دی دره قصیدا

مانای وشه:

چه رخ: عاسمان؛ چه رخ: زه مانه؛ چه رخ: سوزدان و خول خواردن؛ نه جم: ئه ستیره؛ نجوم: ئه ستیره گه ل؛ دیم: روخسار؛ دور: مرواری درشت؛ سه ما: عاسمان؛ سه ما: هه لپه رکی؛ قیران: به رانه ری و لیکنزیکی؛ هه ییقا: مانگی عاسمان؛ به در: مانگی چاره؛ سور په ری: وه که په ری له دلکیشان دا؛ ره قص: هه لپه رکی.

مانا به تیکرای:

یاری خوم ده گه ری هه لپه رکی دا دیت که سور ی ده دا. کوزی هه لپه رکی که، پری بو له کیزی جوانی

روخسار وهك مرواری. دههاتنه بهرانبری یه کترو لیک نزیك ده بونهوه. که روانیم یاری من که وهك پهری دل رفینه دهو کوزی ره قصدا ههر دت گوت مانگی چاردهیه دهن او شهستیراندا، لهعاسمانی جوانی دا چمرخ ددا.

۲۶ ژوادی نهیمه نی دلبر نزام نهنگوشتهك ئیظهار کر
کو خوش نهوارو بهرقن نهو تهجهلابون دطوریدا

مانای وشه:

ژوادی: لهشیوی؛ نهیمه ن: راسته؛ نهیمه ن: جیگه ی ههره پیرۆز؛ نزام: نازانم؛ نهنگوشت: قامك؛ ئیظهار: دیار؛ کو: کهوا؛ خوش: جوان؛ نهوار: روشنایی گهل؛ بهرق: بروسکه؛ تهجهللا: دیارده؛ طور: کیویکه له دهستی سینا.

مه لا ئیشاره به چیرۆکی موسا پیغه مبر دهکا. که وهختیک ژنه که ی زهیستان بوه، ویستویه بچی بزوته ئاگر نیکی بوینی و ئاگری بوکاتهوه. گه یوه ته ناو شیوه لهیهك له کیوی طور. خوا بانگی لی کردوه، که تو له پیرۆزترین شیوی طور دای، کهوشان داکنه. ههروهها موسا بهخوای گوتوه: دهمهوی بتبینم. خوا فهرمویه: نامبینی، من خوم نیشانی کیوی طور دهم، شه گهر خو ی لهبر دیداری من راگرت، توش واده کم بهمینیی. خوا خو ی نیشانی کیوی طور داوه، کیو سوتاوه و موسا دلی بوراوه تهوه و لهسه ررا بهر بوتهوه.

مانای به تیکراییی:

نهو هه مو رونا کاییه جوانانه، شه هه مو بروسکه دانه که لهو بهر به یانه خوشه دا بو عاشقان بوته دیمه ن ده بی چیی، چه قومایی؟ نازانم، تو بلی یاری دلرفین قامکیکی نیشانی کیوی طور دایی، کهوا ئیمه وهك موسا دلمان ده بوریتهوه و بهرودا ده کهوین؟!

۲۷ قیرانا زوهره یی من دی دبر عه قدا ئوره ییایی
ژپهروینان دبیژم عه کسه هیژ کهفتی دجامیدا

مانای وشه:

قیران: بهرانبر هاتنی دو شهستیره؛ زوهره: شهستیره که شه؛ دی: دیت؛ عه قدا: گهردانه؛ ئوره ییایی: هیشوه شهستیره ی کو؛ پهروین: شهستیره ی ناو هیشوه شهستیره ی کو؛ دبیژم: ده ئیم؛ عه کس: تیشک دانهوه؛ هیژ: هیشتا؛ جام: پیاله ی باده نوشین.

مانا به تیکراییی:

لهو هه لپهر کی یهدا، کچه کانی ترم وهك لیز گهی گهردن بهندلیک هاتنه بهرچاو، که له جوانیدا به کو

ئەستىرە دەشپەندىران. بەرانبەر بەمانگى روى يارم دەبون و تىشكىيان لەو وەر دەگرت. من كەمەستى شەرابى ئەو جوانىم، دەروانم پيالەكەم ھەروا بىرقەى ئەستىرانە لىيەو دەيارە. من دەلیم تىشك دانەوھى روى يارمە كە داوئەتە ئەو ئەستىرانەو ئەوانىش تىشكىيان داوئەتە پيالەى بادەى منەو.

۲۸ حىببى عەزمى موحبەت كر دجامان لەو شەراب ئانى
دلى من دى دو صەبيادان ژبوريانا بەرى وى دا

ماناى وشە:

حىبب: خوشەويست؛ عەزم: لى بران، قەصد؛ صوحبەت: ھاودەمى؛ لەو: بۆيە؛ شەراب: مەى؛ ئانى: ھىناى. دى: ديت؛ صەبياد: نچىرەوان؛ بوريان: بريانى، گوشتى برزاو؛ بەرى ويدا؛ لىي زوانى.

مانا بەتېكرابى:

خوشەويستەكەم، ويستى بىتە ھاودەم و ھاوشىنم. بو ئەو بو كە شەرابى دەناو پيالان دا ھىنا؛ يانى چاوە مەستەكانى نيشاندام. دلەم دەس بەجى ھەستى كرد كە دو راو كەر - واتا چاوەكانى - تىيەو دەروان دەيانەوى بو مەزەى مەستى كەى خويان بىكەنە بريانى. «سالەم» لەو بارەو دەلى: ھەى ھەى چ مەجلىسى بو دوتى! لە ديدەوو دل دلەر شەرابى گىزا؛ سالەم، كەبابى ھىنا

۲۹ ب تولين ئاستانى را قەخوندم مير ب دەرگاھى
باقى چاقى حەبىب دىتم شوکور ئەف شەفقە مەولى دا

ماناى وشە:

تول: تۆلە، سەگى پچوك؛ ئاستان: بارەگا؛ قەخوندم: خویندەمىھە؛ بقى: بەو؛ دىتم: شەفقە؛ رحەم بەزەبى؛ مەولى: مەولا، سەرور.

مانا بەتېكرابى:

خودايە ئەى سەرورەى سەرورەان، زور سوپاس بو تو، كە بەزەبىت بەمن دا ھات و كارىكت كرد، دلەرم من بە تۆلەى دەرگانەى خوى حىساب بكاو بەخوینتەو، منى ھەزار لەدەرگاى ميرىكى و دەسەلاتدار، ريگا بدرىم يارم بەوچاوى خوشەويستەو لىم بروانى.

۳۰ ژشكلى ئەبروین ساقى ھلاتن صەد ھىلال اىرو
وہ بەدرەك من مقابل دى ئىشارەت من زعەكسى دا.

مانای وشه:

ساقی: مہیگیر؛ ہلاتن: ہلاتن؛ ہیلال: مانگی یہ کشہوہ؛ نیرو: ٹہمرؤ؛ وہ: وہا، ٹاوا؛ بہدر: مانگی شہوی چاردہ؛ مقابل: بہرانہر؛ دی: دیت؛ ٹیشارہت: ٹیشارہ؛ عہکس: تیشکدانہوہ.

مانا بہ تیگرایی:

ٹہمرؤ کہ یار روخساری نیشان دا، صد مانگی یہ کشہوہ بو لا ساگردنہوہی بروکانی ٹہو مہیگیرہ چاومہستہ، لہ ٹاسوگ سہریان دہرینا. ہروہا، مانگی چاردہ شم دیت، کہ بہرانہر بہ رومہت و ہنہی ویستابو. من ٹیشارہتی روخساری یارم لہ تیشک بہخشینی بہ مانگی چاردہ پی گہیشت و زانیم دہر کہوتوہ تا بی بینم.

۳۱ بزہہری خوبی شہریف خوندم کو خدمہ تکاری دیرینی
تہیز چہورو جہفا دینہ سلوکو سہعیو جہہدیندا
لہہیندیک نوسخدا (بہ زاری خوبی شیرین) ہاتوہ.

مانای وشه:

زہہر: زار، دم؛ شہریف: ممبارہک؛ خوندم: بانگی لی کردم؛ کو: کہ؛ پر: زور، زیاد؛ جہورو جہفا:
دہردوٹازار؛ سلوک: ری رویشتن.

سلوک لہ زاروہی صوفیاند، پلہ پلہ بہرہ زور چونہ بہرہو خودا؛ تا دہ گنہہ مز لگہی توانہوہ لہ خودا کہ
فہنا فی اللہی پی دہ لین. ٹہم پلانہش برہتین لہ: توبہ، کوشش، تہ نہایی، دورہ پیریزی،
لہ خواترسان، دنیا فزی دان، بیدہنگی، تکاو ہی تریش... سہعی: رویشتنی بہ پلہ؛ سہعی: کوشش؛
جہہد: تہ قہلا و ہمول.

پوختہی مانا:

یارم بہدہمی پیرو زو شیرین زمانی خوبی، منی دواندو فہرموی کہ تو خدمہ تکاری لہ میزینہی منی. تو
لہریگہی خدمہ تی منداو بو گہیشتن بہمن، زور ماندو بوی و زورت کوشش و تہ قہلا کردوہ.

۳۲ بچین و ہردان ژگولزاران کو ٹہغیاران بہدہست خارن
ژمہ خصوصانی دہرگاہی دو عامن ٹہو دہجری دا

مانای وشه:

بچین: بجنہ؛ وہرد: گول؛ گولزار: گولجاز؛ ٹہغیار: بیگانہ، غوارہ؛ خار: درو، چقل؛ مہ خصوص:
تایہ بہتی؛ دہرگاہ: دہرگاہ؛ عام: سال؛ ہجر: دوری دیدار

مانا به تیگرایی:

تو ئەوا دوسالە، دەردی دوری دەکیشی و هەم بەتەمای دیدار بوی و خۆت راگرتو. چاکت کردو، لهوه بهولاوه دەت کم به خولامی تایبەتی بەر دەرکی باره گای خۆم. ئەوه ندهش بزانه که ئەوانەهی غەوارەن و لەئیمە بیگانهن، لەدنیادا، جگه له دَرک و دال، چیان وەدەست نەکهوتو. ئەوا تو گەیشتیە ناو باغو باغچەیی ئاوات. دەسا دەس که به گول چنن له گولجاری ئارەزودا.

۳۳ ب تە شریفای خۆ ئەز خۆندەم ژ لوطفی بەندە نیشان کر
خەلات و شەفقەوو دلدان شوکور خوازین کو باخوی دا

مانای وشە:

تە شریف: گەورە کردن؛ تە شریف: گەورەیی؛ خۆ: خۆی؛ خۆندەم: خۆیندەمیەوه، لاواندەمیەوه؛ لوطف: التفات و نەرمی؛ بەندە: کۆیلە؛ خەلات: بەخشش؛ شەفقە: محبەت و خۆشەویستی؛ دلدان: دلدانەوه؛ باخوی: خودا.

مانا به تیگرایی:

بەگەورەیی خۆی، گەورەیی کردم. بە نەرمیو التفاتەوه، منی کۆیلەیی خۆی نیشانه کرد. ئەو هەمو بەخشش و التفات و روخوشیو دلدانەوه و لاواندەوهی که له یارم دیت؛ لەهونەر و کردەوهی من بەدەر و تەنیا خودایە بەزەهی پیمدا هاتو و خۆیندەمیەوه و بەسەری کردومەوه، زۆر سوپاس گوزارم لەخودا.

۳۴ مە هادر سەجدەیا شوکری لوی عەردی مقەدەس بر
بەموژگاتین خوە دورسوقتن ئەنی مالی لەعەردیدا

مانای وشە:

مە: ئیمە؛ هادر: حازر، دەس بەجی؛ سەجدە: سەر وەسەر عەرز کردن بو کرنوش؛ شوکو: سوپاس؛ کەسیک که خوا خوشی زوری دەداتی، سوژدە دەباو ناوی سوژدەیی شوکرە. عەرد: زەمین؛ موقەدەس: پیروزی مەبارەک؛ بر: برد؛ موژگان: مژول؛ دور: مرواری درشت؛ سوقتن: سون، کون کردن؛ ئەنی: توێل، ناوچاوان.

پوختەیی مانا:

من لە خوشیان که یار بە سەری کردمەوه و بە غولامی خۆی حیساب کردم؛ هەر دەست بەجی له حوزوردا، سوژدەیی شوکرەم برد. لەسەر ئەو زەمینە پیروزی که وەگ شیوه پیروزی کهی کیوی طور

بو؛ پیاو له هر کوی به خوا بگا، نهو شوینه پیروزه. به مژولان مرواری فرمیسکانم دایشتو دازشت. ناوچاوانم له عهرز مائی و عهرزه کم به ناوچاوانم مائی و گهسکمدا، به نام گهسکه کم توینم بو.

۳۵ هه یا بیناهی یا چه هقان بو تو عوززای و لاتی من
توئی پیش بهر سجودا من سه هر گاهان دغه لویدا.

مانای وشه:

هه یا: ئه؛ هه بیا: وهه؛ بیناهی: سوما؛ روناکی چاو؛ چه هق: چاو، دیده؛ بوت: بت؛ عوززا: بتیک بو له مائی کابه؛ لات: بتیک بو له مائی کابه. پیش بهر: قبیله، روگه؛ سجود: سوژده گه؛ سه هر گاهان: بهر به یانان؛ خه لوه: جیگه ی ته نیایی؛ بینایی چاوان: ناوه بو خدا.

مانا به تیکرایی:

وهه ئه ی روناکی چاوانم، ئه ی بینایی چاوان. وهه ئه ی کهسیکی که من تووم کردو ته بت و دت بهرستم و له جیگه ی عوززاو لات که بت بهرستان ده یان بهرستن؛ من تو ده بهرستم و ازم له هه مو شتیک هیناوه، جگه له تو. تو روگه و قبیله ی منی. من که هه مو بهر به یانان بو کزنوشت سه رده نیمه سه رزه وین و سوژده ده بهم. روم ده تو یه و له شوینی ته نیایی دا تووم ده گه لی.

۳۶ لبال عیلمی ته مه علومه ژژینی من تو مه قصودی
فیدای جانی مه دی جان بت دقه ستا وه صل و دینی دا

مانای وشه:

لبال: له کن، له لای؛ عیلم: زانست؛ ته: تو؛ مه علوم: دیاری و ئاشکرا؛ مه قصود: مه بهست؛ جان: گیان؛ فیدا: قوربان، گوری؛ قه ست: نیاز؛ وه صل: بیک گه بشتن؛ دین: دیتن و چاو بی که وتن.

مانا به تیکرایی:

پی ناوی من بلیم. خودایه، ئه ی یار. ئه ی بینایی چاوان. هه مو شتیک خوت دهیزانی. له بهر زانستی تو دا ئاشکرایه که له ژاندا، جگه له تو نیاز یکم نه. من ده مهوی له ریگه ی تو دا - که گیانی به راستیم تو ی - گیانم فیدا کم. هر نه وهنده به و هومیده وه به که به تو بگه و بت بینم.

۳۷ بحوسنا خو ئیلاهی کی ب سه هه و هه بیه تی دینی
نجوم و که و که بی لامیح ژبالا تین به به ژنی دا

مانای وشه:

حوسن: جوانی؛ ئیلاهی: خوی من؛ کی: بکمی؛ سههم: سام و ترس؛ هه بیهت: مه ترسی؛ دین: دین؛
نجوم: نهستی ره گه؛ که و که ب: نهستی ره؛ لامیع: بریقه دار؛ بالا: لای سهر و؛ بهژن: بالا.

مانا به تیکرایی:

خودایه بهو جوانیهی خوت کهی که به شیکت داوه به دل بهرم و بهو هه بیهت و مه ترسی و دلّه
له رزه به کهی، که له دیتی ئه و جوانیهت دا له روی دل بهرم ده بییتم و بهو دیداره له و بهژن و بالا
ریکه دا، نیشانمان ده دی. ئه و خشانه دی ده بریقینه وه و له سه ررا تا خوار له بهژنی یاردا، وه ک ریزی
نهستی ره ده ره وشینه وه. که ئه وان هس هه مو پاژیک و به شیکتی که من، له جوانی تو، که له و بهشی
یارمت داوه.

۳۸ بخالین و هردو نه سرینان ژ قودرت خطه کشاندی لی به ترخا نیرگزا عیلی سه هرگاهان نه سیم لی دا

مانای وشه:

خال: خالی سهرزو؛ و هرد: گولی سوری محمدی؛ نه سرین: گولیکی سیبه؛ قودرت: توانایی؛ قودرت:
کاری خودا؛ خهت کشاندی لی: خهت لی کیشاوه؛ ترخ: چوزه، جل؛ نیرگزا: گولیکی سبی بون خوشه؛
عیل: بلند؛ عیل: عاشیرهت؛ نه سیم: شه با.

مانای تیکرا:

خوایه، به جوانی بهژن و بالای یار که جوانی خوته داوته تی. به خاله کانی رو خساری چه ئه وانیه
له سه ر کولمه ی سوری - که وه ک گولی گولاون - چه ئه و خالانه ی له سه ر لاجانگ و بهر گه ردن -
که لاجانگ و ژیر چه نه ی وه ک نه سرین وان - که به قودرته ی خوت نه خشاندوتن. خودایه سویندت
ده ده م بهو بهژن و بالای به که وه ک چله نیرگزی شلک و بلند و له چا و هه مو جوانانی عاشیرهت دا گولی
سه رتوبه. ئه و چله نیرگزه ی که به شه بهای به یانان ده له ریته وه. یان ئه و بهژنه شلکه ی که به
هه ناسه ی عاشقانه ی ئیمه ده هه ژیت؟

۳۹ کوتولی ناستانی دور نه کی ئیدی ژدهرگاهن ژبا خوی قی رجو نا کین دبابی لوظفو ره حمیدا

مانای وشه:

کو: که؛ تولی: تولی؛ نه کی: نه کی؛ ئیدی: جاریکتی تر، تازه؛ باخوی: خودا؛ قی: نه وهی؛ رجو:

تەمەننا، داوا؛ باب: دەرگا؛ باب: بابەت؛ لوظف: التفات؛ رەحم: بەزەیی.

پوختەى مانا:

خودايە، سویندت ئەدەم بەجوانی یارم. بە بەژنو باڵای. بەو خالانەى پیت نەخشاندووە، کە هەموشیان توزیکە لە نمونەى جوانی خۆت. دلّم مەشکینەو جاریکى تر دورم مەخەرەووە لە دەرگای خۆتو با هەر تۆلەى بەر دەرگانهى تۆبم.

خودايە، ئەو تەمەننايەم تەنیا لەوێهە کە هومیدم بە لوظف و رەحمەتى تۆ هەيە. دەنا دەزانم عەبد حەقى نیه ئاواتى خۆى لەبەر خودا دانۆ و بلی بیکە.

لیرەدا مەلا ئەو قسەى صوفیانەمان بێر دەخاتەووە کە: خۆدا بەرانبەر بەهیچ نایدا. تەنیا ئەگەر بەزەى بەکەسیکدا هات، دەروى خیری لى دەکاتەووە. نوێژو تاعەت نابن بەهۆى بەخششى خودا.

ع تو ناری فیرقەتى زانی دکارم ئەز تەحەممول کم
دبارى کوهى قەندیلیم بلاقیلم دەشقیدا

مانای وشە:

نار: ناگر؛ فرقەت: جیایی، جودایی؛ دکارم: دەتوانم؛ ئەز: من؛ تەحەممول کم: هەلگرم؛ دبار: کیو؛ کوهی: کیوی؛ قەندیل: ناوی کیویکە لە کوردستان؛ بلاقیل: بى قسەو باس؛ عیشق: ئەوین، دلدارى.

مانا بەتیکرایى:

خودايە هەرچەندە وای دا بنیم کە من کیوی قەندیلیم، هیچ کله و مەتە قیشم لە دلداریدا قەت نەبووى. ئایا من چیتەر دەتوانم تاقەتى جودایی بینم؟ خوايە تۆ بوخۆت دەزانى ئاگرى جودایی چەند بە تەوژمو بى ئامانە. دەشزانى خۆ لەبەر راگرتنى تەنانەت لە وزەى چىای قەندیلش دا نیه.

مەلا ئیشارە بەو ئایەتە دەکا کە خوا فەرمویه:

ئەگەر ئەم قورعانهمان ناردبايەتە سەر چیا. دەت دیت بەدەللی لەترسى خودا لەت لەت بوەو لەبەریەك چوە.

ع زههى دهردى مەزن فیرقەت جگەر سووت ناتەشى دا دل
جیهى صەبرى ئەما چەندان فەرەج من دى دەصەبریدا

مانای وشە:

زەهى: بەك، چۆرۆ؛ دەرە: ژان؛ مەزن: زل؛ فیرقەت: جودایی؛ سووت: سووتا؛ ناتەش: ئاگر؛ جیه: جیگە؛ چەندان: هیندە؛ فەرەج: فەرحانی؛ صەبر: حەوسەلەو پشو دریزی.

مانای تیکرایی:

ناخ له زانی گرانی جودایی چی پیکردم. جهرگی سوتاندم، ئاگری دهل بهردام. بهلی زورم صهبر کردو له صهبری زورهه گهیمه فهرجانی. بهلام ئیتر تازه که دل و جگهرم نهوسا سوتاهه، دلپش چیگهی صهبره ئاگری گرتو بو بهخوله میش، ئیتر چیگهی صهبر کردنه که شم نهماوه. دهسا خودایه ديسان توشی جوداییم مه کهوه.

۴۲ مهلا بی قامه تا یه کتا قیامت من به چهقان دی

فیراقی روسیا بن ته. ژمن جانی شیرین چی دا

مانای وشه:

قیامت: بهژن؛ یه کتا: بی وینه، (نه مامی تا قانه)؛ فیراق: جودایی؛ روسیا: رورهش؛ چی: جیا، جودا.

مانا به تیکرایی:

هووی مهلا - وهک شاعیرانی تر خووی دهدوینی - بی بهژن و بالایی یار که وهک نه مامی تا قانه و بی وینه یه، من قیامت به چاوان دیت. ئهی جودایی، روت رهش بی، تو بوی که گیانی شیرینمت - که یاره - لی جیا کردم هوه.

قصیده‌ی هه‌شته‌م

«دوعا»

١ سه‌ری زولفاته ب‌کوللابی دوعا
هاته دهستی مه ب‌جه‌للابی دوعا

مانای وشه:

کوللاب: قولاپ؛ دوعا: نزا؛ جه‌للاب: کیشهر؛ جه‌للاب: بهو کهوه ده‌لین که ده‌ناو جه‌شاردا ده‌شارنه‌وهو
کهوی بی‌راو ده‌کن.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی‌یار، ئیمه دوعامان کردو دوعاکه‌مان وه‌ک کهوی راو، وه‌ک قولاپ و داو، سه‌ری زولفسی
ئالقه‌ی قولاپ ئاسایی تو کهوته ده‌ستمان.

٢ صوفی‌یی خه‌لوه‌نشین بیته سجود
هه‌ردو بره‌ین ته‌نه میحرابی دوعا

مانای وشه:

خه‌لوه‌نشین: چله‌کیش؛ بره‌ه : برو.

مانا به‌تیکرایی:

ئه‌ی‌یاری دل‌رفین، ئه‌هو تا‌قی برو‌یانه‌ی تو پی‌رو‌زترین میحرابین که هه‌ر که‌س به‌رانبه‌ریان
راوه‌ستبو دوعابکا ده‌س له‌جی قبول ده‌بی. با صوفیه‌ی چله‌کیشه‌کانیش به‌ره‌و ئه‌و برو‌یانه‌ت سوژده
به‌رن، تا شتیکیان له‌قودره‌تی خودا لی‌حالی بی.

۳ عرضی کی دی بکرم صورہ تی حال
کو تویی قبیلہ یی نهربابی دوعا

مانای وشہ:

دی بکرم: بکرم؛ صورہ تی حال: باسی چونہ تی خوم؛ کو: کہ؛ قبیلہ: روگہ؛ نهرباب: خاوه نان.

پوختہ ی مانا:

باس و خواسی چونہ تی خوم، جگہ لہ تو لای کی بدر کینم. کہ ہر خوتی روگہ ی نیازو ٹاواتانی.

۴ ژدوعانی قہدہ حہک دہر دہستہ

ہہر سہ ہر مہستی مہیی نابی دوعا

مانای وشہ:

قہدہ ح: بیالہ؛ دہر: دہناو؛ مہیی ناب: شہرابی بی خہوش.

پوختہ ی مانا:

لہ سایہ ی پارانہ و ہم لدہر گات، ہمو بہ یانیان، مہستو سہر خوشہ و لہ بادہ ی بی غہوشی یادی
تویہ، ٹہو سہر خوشیہم.

۵ گولی ئیقبال ژگولزاری قہبول

مہچنی بو دشہ کہ رخابی دوعا

مانای وشہ:

ئیقبال: روٹیکردن، بہخت؛ شہ کہ رخاب: خہوی خوش، شیرین خہو.

پوختہ ی مانا:

من کہ ہیندہ بہ کزی و کہ نہفتی لہ بہرت پارامہ وہ تاخہو بہ لای دا بردمہ وہ. لہ خہوما دیتم کہ نزام
قبول بوہو گولی بہ ختم پشکو تہوہ گول چنیم لہ گولزاری قبول کردنت بہ نہسیب بوہ.

۶ بہردو برہین تہ ب ئیخلاس و یہقین

مدبر سہ جدہ ب نادابی دوعا

مانای وشه:

بره : برو؛ ئیخلاص: دلپاکی؛ یه قین: بی گومانی؛ مه دبر: ئیمه ده مان برد؛ ئاداب: ریوشوین.

پوخته ی وتار:

من وام بهخوم ههست کرد، که به دل و یه قین سوژدهم ده برده بهر میحرابی ئهو دو برویانته و بهدامو دهستوری دو عاوه دو عام ده کرد.

۷ ژدلهك صافی تو میحراب بین

سهجده بهك لازمه ده ربابی دعا

مانای وشه:

ژ دلهك صافی: له دلئیکی صافهوه: لازمه: پیویسته؛ ده ربابی: له بابه تی؛

مانا به تیکرایی:

ئه گهر به دلئیکی پاكو بی خهوش، بروانیه ئهو برو میحرابیو کهوانی یه؛ ده زانی که بو پارانه وه و نیازگرتن، پیویسته سوژدهیه کی بو بهری.

۸ مه ددل عوروه تی وثقایه بدهست

ژ ئه نایاته سهر ئه لقای دعا

مانای وشه:

مه: ئیمه؛ ددل: ده دلدا؛ عوروه: دهسکه گوزه، دهسکی ههرچی؛ وثقا: ههره قایم؛ ئهنا: مهدحوبی هه لگوتن؛ ئهلقاب: نازناوان.

پوخته ی مه بهست:

من که مهدحی توده کهمو ناوت دهبم؛ ناوی تو، سهروه ری هه موناوو نازناوانه. ناوی خوت ده کهمه تکا کار له دعا کردندا. دهستم به دهسکی ههره قایمه وه گرتوه و ههر گیز تل نادهمو له ریگنه لا ناکه وم.

۹ ژ ئه زهل بهك جیهه تی دایه مه لی

ههرمه ئیخلاصه ژ ئه سبابی دعا

مانای وشه:

ئەزەل: ھەرەیشو؛ بەك جیھەتی: بەك لایەنی؛ مەلی: مەلا؛ ھەرمە: ئیمەھەر؛ ئەسیاب: ھو.

مانا تیکرا:

ھەر لە روژی بناوانەو، خوا بەكتاپەرستی داو بە مەلا. ھو بەکی کە دەیتتە مایە پارانەو مان،
ئەو ئیخلاص و دلپاکێمانە.

قه‌سیده‌ی نوه‌م

«ویدار»

۱ دهستی قودرته کو هلاقیته ژبه‌ژناته نیقاب
ل‌جه‌مالا جه‌به‌روتی مه‌نه‌مان پهرده، حیجاب

مانای وشه:

قودرته: توانایی؛ هلاقیته: هاویشتی، هه‌لی‌مائی؛ نیقاب: سه‌ریوش؛ جه‌مال: جوانی؛ جه‌به‌روت: ده‌سته‌لات؛ حیجاب: لمه‌پر.

پوخته‌ی مانا:

له‌وساوه که‌وا دهستی به‌هیزو توانایی، سازده‌ری زه‌وی و عاسمانان، به‌ژنی توی هیناوه‌ته ئاراووه پهرده‌ی نیوانی له‌ناو لاداوه‌و خوی به‌ئیمه‌ نیشان داوه؛ ئیمه جوانی خوی گه‌وره‌مان له‌روخساری تودا به‌دی‌کردوه‌و بو‌دیتنی جوانی ئه‌و په‌روه‌ردگار ه‌تواناو خواهن ده‌سه‌لاته، هیچ پهرده‌و له‌مه‌پرمان له‌ناودا نه‌ماوه.

۲ ل‌گولین ته‌ی ته‌رو نازک کو سه‌حه‌ر گرتی خوناف
دنه‌باریق و قنینان ژحه‌سه‌د صوه‌تی گولاب

مانای وشه:

گولین: گولان؛ ته‌رو نازک: شه‌ق و تورته؛ خوناف: شه‌ونم، ئاونگ؛ نه‌باریق: جه‌ممی ابریق، لولینه؛ قنینه: ده‌فری شوشه؛ جه‌سه‌د: ئیره‌یی؛ صوه‌تی: سوتاو؛ گولاب: گولاو.

مانا به‌تیک‌راییی:

له‌وه‌تا سه‌رگوتای تو که‌وه‌ک په‌لکه گولئی ناسک و تورته و تیراو وان- له‌به‌ره‌به‌یاندای شه‌ونمیان

په ریو ته سر؛ گولآو که شیرهی گیانی گولآنه و دهنائی نه گه یشتوته بارت هقای ئه و شه ویمه - که به سر کولمه کاتته ویه - له بهر ئیره یی و چاونه زیری لمداخو حه سره تان، له ناو تونگهی لوئه دارو له ناو شوشان دا، سوتاوه.

۳ عهینی کافوری به مه شره ب مه ژحوسنا تهیی صاف
لهو ژعیشقانه ددل دامه قه بو عیلمی عوباب

مانای وشه:

عهین: کانی؛ عهین: ههروهک؛ کافور: شیرهی دارنیکه زورتر له چین و ژاپون دهروی. شه ویش وهک دهره بنی ولاتی خو مان، له لهده کری و شیره دائه داو دوا به وشک دیتته وه. رهنگی زورسپی به، بونی خوشه، بو داو دهرمان به کارده بری. به لاشهی مردویه وه ده کهن تا زور زو بون نه گری. خوا له قورعاندا ده فهرموی: «لهو دنیا کارچاکان، له بیالیهک ده خوئنه وه که ناوه روکی پیاله که، کافوریشی تیکه لآوه له کانیهک تیراوه دهن که هه رگا بیانموی هه لده قولی»؛ حوسن: جوانی؛ صاف: بی خهوشی؛ لهو: بویه؛ عیشق: شه وین؛ قه بو: کرایه وه؛ عیلم: زانست؛ عوباب: دهریای به شه پهل و شه پوولی دهریا؛ عوباب: ناوه بو کتیبکی فهرهنگی عاره بی که «صغانی» بیست بهرگی نوسیه بوی تهواو نه کراوه. (صغانی، ناوی ابو الفضایل حسن کوری محمد بو. له نیوان سالانی - ۱۱۸۱ و ۱۲۵۲ ی - میلادی دا ژیاوه. له شاری لاهوری هندوستان هاتوته دنیا. له شاری غزنه خویندویه وه له به غذا مردوه. دو فهرهنگی عاره بی نوسیه؛ به کیکیان ناوی: «التکلمة والذیل والصلّة» وانا: تهواو کهرو پهراویزو پیکه بیاندن بوه. شه ویتریان، «اللباب الزاخر واللباب الفاخر»؛ دهریای پزو سه ررئیز یان، شه پوولی سه ررئیز کهری دهریاو کاکله خوشه کان. شه و فهرهنگی تاپیتی میم هیناوه بوی تهواو نه کراوه مردوه. فه یروز آبادی، قاموسه کهی خوی، له سه ر دارو پهردوی ئه م دوکتیبه وه هه لئاوه.

مانا به تیکرایی:

له وساوه ئیمه ریگامان دراوه که له جوانی بی گهردو بی خهوشی تو بروانین؛ خو مان له به شه شتا ده بینن و له ریزی پیاوچاکان داین و لهو سه رچاوه به هشتی به، تیراوه ده بین که کافوری له گه لآ تیکه لآوه. هه ر بویه شه که ده رگای دهریای زانست به زوی دل مان دا کراوه ته وه و دل مان له زانایی خو اناسین دا دهریا به که شه پهل ته دات و سه ررئیز ده کات. یان، له سایه ی دیداری تووه، ئیمه زانستیک روی تی کردوین که زور له ناوه روکی کتیبی العبابی صغانی زیاتره.

۴ مژسه ر چه شمه یی چه یوان قه ده حه ک صافی قه خوار
ناگه هی له ذده ت و ذوقامه بصد جلدی کیتاب

مانای وشه:

سه رچه شمه: سه رچاوه؛ چه یوان: ژیان؛ قه ده ح: پیاله؛ صاف: رون و دور له لیالی؛ قه خوار: خوارده وه؛

ناگه‌هی: ناگاته؛ له‌ذذته: خوشی؛ ذهوق: چێژه؛ جلد: به‌رگ؛ کتاب: کتیب.

مانا به‌تیکراییی:

ئیمه له‌سه‌رچاوه‌ی ئاوی حه‌یاتی پ‌ری بی‌آله‌یه‌کی رون و ره‌وانمان خواردۆته‌وه؛ خوشی و چێژه‌یه‌کی که ئیمه هه‌ستمان پی‌کردوه، به‌ سه‌د به‌رگ کتیب باسی بکه‌ین هیشتا دوا‌یی نایه.

٥ له‌و دجه‌نگی مه‌ دخونی کو د‌عشقا ته‌ بساز
مه‌ به‌ژناته‌ دخون نه‌ی و قانون و روباب

مانای وشه:

له‌و: بویه؛ کو: که؛ دخونی: بانگ‌ده‌کا؛ نه‌ی: بلویر؛ چه‌نگ، ساز، قانون، روباب: هه‌ریه‌که‌ آمراییکی موسیقان؛ بساز: بساجینه، ئاشابه.

مانا به‌تیکراییی:

ئه‌وینی توو دیتتی دیداری تو، وه‌ك ئاوی ژبانه، که مردن له‌ناو ده‌باو تامو چێژه‌ی له‌ باس کردن نایه. واتازه‌ تیده‌گه‌م، که بوچی گوی له‌ هه‌ر ئاوازو ئامرازیکی موسیقی ده‌گرم تیکرا هه‌ر دنه‌م ئه‌ده‌ن و ئاموزگاریم ده‌که‌ن: که تو ده‌گه‌ل ئه‌وین ئاشابه‌و ده‌ست له‌ دل‌داری به‌رمه‌ده.

٦ قه‌هوه‌ یا ته‌لخ د‌گه‌ل زه‌هری هه‌لاهیل ب ده‌ری
مه‌ژده‌ستی ته‌مباره‌ك شه‌که‌ر ئامیزه‌ خوشاب

مانای وشه:

قه‌هوه: مه‌ی؛ قه‌هوه: قاوه؛ ته‌لخ: تال؛ زه‌هر: زه‌هر؛ هه‌لاهیل: گیاهه‌که‌ شیره‌که‌ی زه‌هریکی زور حه‌سته‌مه؛ بده‌ری: بده‌یه‌ی؛ مه: بومه؛ مباره‌ك: پیروژ؛ شه‌که‌ر ئامیز: شه‌که‌راوی؛ خوشاب: خوشاو.

مانا به‌تیکراییی:

ئه‌گه‌ر تو زه‌هری هه‌لاهیل بکه‌یه‌ناو قاوه - یان شه‌رابی زور تاله‌وه - و بلیی بیخوره‌وه؛ چونکه‌ ده‌ستی پیروزی توی وی که‌وتوه، به‌لامه‌وه له‌ خوشاوی شه‌که‌راوی شیرین‌ترو خوشتره.

٧ قولزومی عیشقی ژبا‌یی خو موخالیف ده‌مه‌کی
ده‌ه‌ماماتی عه‌جاجی مه‌ل سه‌ر ده‌ستی غوراب

مانای وشه:

قولزوم: دریا؛ عیشق: نهوین؛ بای موخالیف: بای پیچموانه؛ دم: تاو؛ همام: راتله کاندنی با؛ عه جاج: گیزه لوکو و گهرده لول؛ غوراب: جوریک گهمیه به بادوهی پیشوبوه.

مانا به تیگرایی:

ئیمه سهرده میگ لهدمان، لمانا و دریای پرله توفان دا، وهبر گیزو گهرده لولی که وتوین و بهدم بای موخالیفه وه ره تمان دهر دو دهسته لاتمان به سهر گهمیه که مادان نهما. گهمیه که مان ئیمه ی به سهر دهستی خویه وه گرتبو. بای پیچموانه دهی ره تاندو سهرمان لی شیوابو.

۸ سهحری خضری عینایت کو برین چه شمه یی دل
بجیهانی مه نه ظهردا کو جیهان عینی سهراب

مانای وشه:

خضر: سهوز؛ خضر: خدری زینده. خدری زینده یانی، که سکی نمر. گویا یه کیک له خوشه ویستانی خودا، که پیشتوته سهرچاوهی ئه و ئاوهی که هر کهس بیخواته وه، هر گیز نامری. وانا وهک سهوزه گیایه که وایه که هر گیز وشک و سیس نابی و همیشه که سکه؛ عینایت: به سهر کردنه وه و ئاگاداری؛ برین: بردنیه؛ چه شمه: سهرچاوه؛ جیهان: دنیا؛ نه ظهرد: روانین؛ عین: به ته واوه تی؛ عین: کانی؛ سهراب: تراویلکه، له بیابان دا، بیوا لهدوره وه شتیک ده بینی به ئاوی ده زانی؛ به لام ئاویک له ئارادا نیه و چاوی فریو دهخوا به وه ده لئین سهراب و به کوردی پیی ده لئین تراویلکه.

مانا به تیگرایی:

ئم تا که شیعره، ته و او که رو کلکه ی شیعره ی پیشوه که فه رموی: له دهریادا، بهر گیزه لوکو که وتوین و گهمیه که مان با دهره تاندو به سهر گدانی مابوینه وه. ده لی: شه و نیکی زور چه سته ممان دهر باز کرد، تا له به ره به یاندا، روحم و به زه ی خوا، لیمان بو به خدری زینده و له توفان رزگاری کردین و دهستی کیشاین تا بردنیه سهرچاوه ی دل؛ که هر چاوه ی دلیشه ئاوی ژبانی تیدا به و ئیمه پیی نازانین.

ئهوسا که تماشای دنیامان کرد، به و همو دهریو و شکانیه وه که هه یه تی، هه مومان ته و او به سهراب و تراویلکه هاته بهرچاوو زانیمان چاومان فریوی خواردوه.

۹ بحوبابی مه به مه غرور وهه سهر گه شته «مهلا»
باقهر که فتی به وی بی هوده سهر گه شته حوواب

مانای وشه:

حوباب: بلقی سرثاو؛ مه غرور؛ له خوبایی؛ وهه: ئاوا؛ سمرگه شسته: سمرگردان؛ قبه: وه بهر؛
كهفتی: كهوتو؛ بی هوده: له هيجی، بمخوړایی.

مانا به ټيكرایی:

ئهی مهلا! ژيانی ئهم جيهانه، وهك بلقی سرثاوه. بلقی سرثاو، بايه کی چوته ناو، كهوا ههلی
مسانده. ژيانی جيهانیس همر وهك بلقی سرثاو، بادی ههوايهو ههروهك بلقی، به بالی دهر كهوتن
ده پوچيتهوه. ژيانيس كه نه فسه يکی داو نه هاتهوه له ناو ئه چي. جا ئاگات له خوټ بی، بلقی سرثاو
ههلت نه خه له تینی و به ژيانی دنیایی، بايي نه بی.

۱۰ وهیه هودهود ژسه با بیټو بزانی چیه حال
كو لخالی مه غهربان نه سوئال. نه جهواب

مانای وشه:

وهیه: رهنګه هیه؛ هودهود: په پوسلیماننه؛ سه با: شوټیک بوه له یمهن که به لکيس بهر له وه بیټه ژنی
سلیمان پنه مېر، له وی ژیاوه. (باسی سلیمان و به لکيس و ده نالیه کی په پومان له پیشدا کردوه.)؛
غریب: تاواری نیشتمان؛ سوئال: پرسیار؛ جهواب: ولام.

مانا به ټيكرایی:

ئیمه له نیشتمانی راسته قینه، دور خراوینه وهو له جيهانه ئامانه تیه دا به تاواریه یی ماوینه وه، نه کس
لیمان دهرسی چونی و نه ولامیکمان بو دهنیرن که دلمان خوش کا. هومیدمان هه یه وه رهنګه
په پوی پیوقدهم پیروز، مژده یه کمان له سه باوه بو بهینی و ده خومان بگه ین که چوین و چوین
ده یین.

۱۱ هردو برهین تهنه میحرایی چه ئیمان و چه کوفر
بودو نابود کویه کن ئهف چنهواب و چه عیقاب

مانای وشه:

بره: برو؛ تهنه: تون؛ ئیمان، باوهری؛ کوفر: بی ئه مگی؛ بودو نابود: بون و نه بون؛ تهواب: پاداشت؛
عیقاب: تولهوسزا.

مانای به ټيكرایی:

زیوارانی ریگهی خواناسین، به قوناغیکدا تی بهر دهن. که قوناغی له خوا داون بونی بی ده لین. له م

پله‌ی‌دا، بگردو دارو گیاندارو بی‌گیان، به‌لایانه‌وه همموی هر خوا ده‌بهر سستی. ئه‌وانه‌ی که به‌روآلت، کافرنو سجده‌ده‌بهنه به‌ر بت؛ له‌لای ئه‌وان سجده‌که‌یان بو خودایه. چونکه باوه‌زی و ناباوه‌زیش هر له‌لایین خوداوه به‌بهنده دراوه و هر فرمانی خو‌یه‌تی، به‌جی هیندراوه. لایان‌وايه پاداشتی چاکه و سزای خرابه‌ش، هر شتیکی ظاهری و روا‌له‌تی‌یه و که‌سیکی فرمانی ئه‌وی ییك‌هینای. فرمانه‌که هر چه‌یك بیت - ناشی دهر دو تازاری له‌سه‌ر بیینی و هر وه‌ك له‌مه‌و به‌ریش باسمان کرد، صوفیانی پایه به‌رز، ده‌لین: یار همموی هر رحمت و خوشی‌یه و رحمت له‌هر کوی هه‌بی تازاری لی‌نیه و خوداش له‌همو جیگه‌یه‌ك هه‌یه. که‌وابو عزاب نایی هه‌بی. زورجار له‌گفته‌ی صوفیان دا توش ده‌بین که ده‌لین: ئه‌وه‌ی شیخ له‌خانه‌قادا بوی ده‌گه‌را ئیمه له‌گوشه‌ی مه‌یخانه توشی بوین... و...

مه‌لا لهم به‌یتدا، ئهم بر‌وايه ده‌خاته به‌رو ده‌لی:

هر ئه‌و دو بر‌وه‌ی راستو چه‌پی تویه که بونه‌ته سوژده‌گای باوه‌رداری بی‌باوه‌رانی روا‌له‌تی. ئیتر کوفرو ئیمان ده‌بر‌یته‌وه‌و تیکه‌ل ده‌بن. بون و نه‌بون گه‌گه‌ر هه‌یه‌و گه‌گه‌ر نیه، هر له‌خوته‌وه‌یه؛ پاداشتی باش‌دانه‌وه‌و سزادان، چون لیک جوی ده‌کر‌یته‌وه‌؟!

۱۲ وهره‌ نیشانی «نیشانی» ده‌خوه بی‌په‌رده سه‌ه‌ر لی ژخونی بکه په‌ره‌یز کو شه‌هیدان چه‌حیساب

مانای وشه:

نیشانی: نیشانه‌ی تیران؛ نیشانی: تخلصی مه‌لا له‌شعردا؛ بی‌په‌رده: ئاشکرا؛ لی: به‌لام؛ خون: خوین؛ په‌ره‌یز: پاریز؛ شه‌هید: کوشته‌ی ریگه‌ی هه‌قانیته؛ حیساب: ژماره؛ حیساب: لی پرسینه‌وه.

مانا به‌تیک‌رای:

ئهی یار وهره، ده‌به‌ره‌به‌یانان دا، خوت نیشانی ئهم نیشانه‌ی تیرانه‌ی خوت بده. به‌لام هر من نیم که شه‌هیدی تیری ئه‌وینی توم؛ کوژراوانی ئه‌و ریگه‌یه، له‌ژماره به‌ده‌زن و هم‌موش له‌ریی هه‌ق دا کوژراون و خوینیان له‌به‌رده‌وا. ئه‌گه‌ر هاتیه شه‌ردانمان، توژیک به‌پاریزه وهره، نه‌وه‌ك خوینی ئیمه په‌لاویت بکاو ده‌شزانی که شه‌هید لی پرسینه‌وه‌یان بوئیه.

«پیاله‌ی لیواولیو»

۱ لله‌الحمد زیاری مه‌ده‌ست جامه له‌باله
ژله‌بی نوشی په‌یابه‌ی ددل ایله‌مامه له‌باله

مانای وشه:

لله‌الحمد: شوکور بوخوا؛ زیاری: له‌یاره‌وه؛ مه: ئیمه؛ جام: پیاله؛ له‌باله: لیواولپ؛ له‌ب: لیو؛ نوش: ره‌واقی هه‌نگوین؛ په‌یابه‌ی: له‌سهره‌که‌و بی‌پسانه‌وه؛ ایله‌مام: له‌غهبه‌وه خه‌به‌ر به‌دل گه‌یشتن.

مانا به تیکراییی:

سوپاس بوخوا، که‌یار ئیمه‌ی خویندوته‌وه به‌لیوه شیرینه‌کانی - که‌هاوتای ره‌واقی هه‌نگوین - ئیمه‌ی لاواندوته‌وه له‌وساوه جام و پیاله‌ی لیواولییمان له‌ئهوین هاتوته‌ده‌ست و دل‌مان پر‌بوه له‌موزده و خه‌به‌ری غه‌یبی.

۲ د‌ری یا وان خه‌ت و خالان کو نه‌ه‌رفین قه‌لمینه
مه ژفه‌یضا ته‌یه مه‌ستانه ره‌وان جامه له‌باله

مانای وشه:

ری: ریگه؛ وان: ئه‌وانه؛ خه‌ت و خال: خال و میل؛ حه‌رف: بیت؛ قه‌له‌م: بنوس؛ فه‌یض: به‌ره‌که‌ت، سه‌رریژ؛ ره‌وان: بی‌گری و قورت؛ جامه: شیعرو هه‌له‌ست؛ له‌باله: لیواولیو.

مانا به تیکراییی:

ئه‌وخال و خه‌ته‌ی له‌روخساری تو دیته به‌رچاو، کاری قه‌له‌می نوسه‌رو نه‌قاشان نیه. خوای گه‌وره

به‌دانسته رژتونى. من كه دلم داووته ئه‌وینی ئه‌وانه، به‌پله و پایه‌یه‌ك گه‌یشتوم كه‌له بهره‌كه‌تى
ئه‌وانه‌وه كه ریژه‌وى كردوه سهر خوشم و شیعه‌كانم ئاوا ره‌وان و بی‌گری و قورتن و به‌سه‌ر
لیوانه‌وه ده‌گه‌رین.

۳ مه‌ستی شه‌هكاسی مه یا جاذبه‌یی روح دذات (یان - دذات)
روح دذات كوژبه‌ر له دذته‌تى عیشق مامه له‌باله‌ب

مانای وشه:

شه‌هكاسه: شاكاشی؛ جاذبه: كیشهر؛ روح: گیان؛ ذات: خوویی؛ كو: كه‌وا؛ له‌دذته‌ت: خوشی؛ مامه:
ماوم.

مانا به تیکراییی:

له‌و باده‌یه - كه روح و گیان بهره‌و خوویی ده‌كیشی - من به شاكاشی فرم كردوه. نه‌ك ته‌نھا له‌شو
ئهندامم ته‌زیوه و بلیم وه‌ك خه‌لكی رهمه‌كى سهر خوشم؛ بگره گیانیشم به‌و له‌زه‌ته‌تى زانیوه‌و
ده‌زانى كه من له‌و خوشی دوباره‌یه‌ی ئه‌ویناوی‌دا به لیبوا لیبی ماومه‌وه.

۴ نیرگزا مه‌ست ژبالا چه‌مه‌نا سونبول و گول تى
قه‌ده‌هى تازه بده‌ستی خوه تى‌دا مه له‌باله‌ب

مانای وشه:

بالا: به‌ژن؛ بالا: سه‌رو، ژورو؛ چه‌مه‌ن: چیمه‌ن؛ سونبول: سمل؛ تى: دى؛ تى: تیدا؛ تازه: هه‌ره‌باش؛
تى: ته‌نیا؛ دامه: دای به ئیمه؛ له‌باله‌ب: لیواولیو.

پوخته‌ی مانا:

به‌ژن و بالای یارم، وه‌كو می‌رگ و می‌رخوزاری‌كه كه هه‌مو جوړه گولیکى جوان و بون خوشی تیدایه‌و
له‌واندا گولى رومه‌تى و سونبولی كه‌زیه‌كانى و له سه‌روى هه‌موا نیشه‌وه، نیرگسى چاوه
مه‌سته‌كانى، به‌جوانى خو‌ده‌نوینن. دیتى چاوه‌كانى، بومن وه‌ك ئه‌وه و ابو كه بیاله‌یه‌ك شه‌رابی
هه‌ره باشی دایته‌ ده‌ستم و پر به پر مه‌ست و سه‌رخوشی كردوم.

۵ وه‌حده‌تى صرفه‌مه مه‌شهره‌ب ته چه‌ایكسیری وجود
نم له‌باله‌ب چه له‌باله‌ب بخوه هه‌م جامه له‌باله‌ب

مانای وشه:

وه حدهت: يه كالآي؛ صيرف: بي خهوش؛ مه شره ب: ئاو خوره؛ مه شره ب: مبه سته و مه رام؛ ته: تو؛ اكسير: ئه و دهرمانه ي كه مس ده كا به زيژ؛ وجود: بون؛ جام: بياله؛ جامه: لياس، كراس.

مانا به تيكرآيي:

ئيمه به همو باراندا، له گه ل يارا تيكه لين و بوينه يه كيگ و له سهر چاوه ي خاليص و بي گهر دو رون تيرا و ده بين. تازه كارمان له وه دهر چوه كه ماموستاو پيري ده ستيگر، اكسيري خو يانمان لي خهرج كه ن و مسي وجودمان، بكه نه زيژ. ئيمه زيژي خاليصين، ئيمه وه ها پر بوين له ئه ويني يه كه ته ي له گه ل خوادا، سهر باري خومان بگره كراسه كه شمان له ئه وين سهر ريژ ده كا و ليا و ليه.

۶ شهمعو په روانه بذا تي خوه ژحالي مه ددورن
ئاته شهك صيرفه ژعيشق اته قه قه ستامه له باله ب

ماناي وشه:

شهمع: موم؛ په روانه: په پوله؛ بذا تي خو: له خودي خودا؛ ددورن: په رتن؛ ئاته ش: ئاگر؛ صيرف: ته وا و بي خهوش؛ قه وه ستان: گيران؛ قه وه ستان: هه ستانه وه؛ قه وه ستان: دا وه ستان.

ماناي به تيكرآيي:

چيروك و به سهرهاتي مه له ئه وين دا، به هيچ جوژ ناي ده گه ل ئه وينداری په روانه و موم، باسي بكری و بلين ويك ده چن. گزي شهم جوانه به نام ههر ده ميكه، يان به فويك ده كوژي ته وه يان به توانه وه ي موم، ده بزيتمه وه. په پوله دلداريكي گيانبازه به نام، به بال سوتانيك له ئه وين ده ته كي ته وه. گزي روخساري ياري من، له گزي شهم، تيشك هاويژ تره و ههر گيز به هيچ با و توانه وه يهك، له نا و نا چي. من جيگه يه كم نيه بليم به گزي ئه وين ده سوتی؛ چونكه ههر خوم ئاگري روتهم و له وئاگره نه مرانهم كه ههر گيز، كوژانه وي بونيه و له عيشق پر و دا وه ستاو و راهه ستاوم.

۷ قه ده حهك تازه ژعيشقي د نه زهل دامه حه كيمي
ژي دنوشين هه ي و هه ي هه ي بخوه جامامه له باله ب

ماناي وشه:

قه ده ح: بياله؛ تازه: زور باش و عالي؛ نه زهل: ههره پيشو؛ دامه: داي به ئيمه؛ حه كيم: زور زانا؛ حه كيم: ده سه لات دار؛ حه كيم: بزيشكو و لقمان؛ ژي: لي؛ دنوشين: ده خو ينه وه؛ هه ي و هه ي: دايه و دهرهم؛

بخوه: بوخو؛ جام: پيالہ.

مانا به ټيکړایي:

زانای هره گه ورو چاره سازی بی وینه، هر له روژی بانواندا، له شرابی هره باشی نه وینی خوی، پيالہ یه کی بی داوم؛ که دایم و درهم لی د خوموه و پی سرخوش د بېم و پيالہ هره که خوی تهی پراو پره و هیچی لی که نه بوته ووه و نایته ووه.

۸ چاره کی گوته نیشانی مه لای (یان: نیشانی نه مه لای) و هره پاقي
نه و دخواست مه زدل و جان و دهه ن کامه له باله ب

مانای وشه:

چاره کی: جاريك؛ گوته: گوته؛ نیشانی: نیشانه کانی؛ نیشانی: تخلصی مه لا له شاعردا؛ مه لایي:
مه لای تهی؛ پاقي: بهاویزه، فری بده؛ جان: گیان؛ دهه ن: دم؛ کام: مراد؛ کام: ناو دم.

مانا به ټيکړایي:

توخه ی، جاريك له جاران دا به مراد گه یشتم. یار دواندمی و فهرموی: و هره به قسم بکه و ناو و
له قه بی نیشانی و مه لای تهی، له کول خوت بکه ووه. چونکه ناو و له قه م، نیشانه ی شه ویه که تو
شتیک هه ی و خوتیان پیوه زاده نیی. له باره گای نیمه شدا، هر که س خوی به شت بزانی و
ناو و نیشان بوخوی دانی، ریگه ی نادر ی و به هیچ حساب ناکری. تونه گهر دته وی نیمت هه بی،
ته بی، خوت له بیر بچیته ووه و ناو و نیشانی بونت، کویر بیته ووه. به لی شه و شه پهری ئاواتم بو، که
پیک هاتو ووه و بدل هر ته م و یستوه. له و تاهم فرمانه شیرینم بیستوه، گیان و دل و دم م،
پره له شیر نای تهی به مراد گه یشتم.

۹ ته دزانم، ته دبیم کوتونی نوری وجودی
الله الله زچ نوره دسرا یامه له باله ب

مانای وشه:

ته: تو؛ دزانم: دزانم؛ دزانم: دهناسم؛ کو: که؛ نور: روناکی، تیشک؛ وجود: بون؛ الله الله: په ک
ماشالله؛ سهر: مال.

مانا به ټيکړایي:

ته و مه لای تهیم فری داوه؛ هه م نیشانه ی بونم هاویشته و ناوچالی نه بونه ووه. ئیستا جگه له تو،
کس ناایسم. جگه له تو هیچ نابیم. تیگه یشتم که بون تیشکینی روناکی تویه. صد ماشالله.

لهو روناكيت كه له خانوى جى ژيانى ئافەرىدە كانددا، ولعەرزو عاسمان تيشكى داوۋەتەوۋە.

۱۰. زۇعنايەت نەظەرى خاسە كۆھەر مېصرەع و بەيتەك
قەدەخىن ئابى ھەياتىنە دىشېعرا مە لەبالەب

ماناى وشە:

عينايت: چاولى بون؛ نەظەر: لىروانين؛ خاس؛ تايبەتى؛ مېصرەع: نيوەشېعرا؛ بەيت: شېعرىكى دو
مېصرەع؛ قەدەخ: پيالە؛ ئابى ھەيات: ئاوى ژيان.

مانا بە تېكرائى:

ديارە يار بەچاوى مەرحەمەتو بەزەبى لە منى روانيوھو التفاتىكى تايبەتى، دەر بارەى من ھەيە.
ئەگىنا ئەوۋە خورائى نېە كە ھەر تاكو لەتېك لەشېعرى من، بارتەقاي پيالېكى پراو پر لە ئاوى
ھەياتى دېنەوۋە.

قصیده‌ی یازدهمین

«رنج و گنج»

۱ شاه ب قهصدا کوشتمان رم هه ژاندن راستو چهب
دامه چهشمی قههرو خهشمی رمل دلدا کو نهدهب

مانای وشه:

شاه: خونکار؛ قهصد: نیاز؛ کوشتن: مرانن؛ رم: رمب؛ هه ژاندن: رای ژاندن؛ رای تله کاندن؛ سه بهب: هو؛ دامه: دای به ئیمه؛ چهشم: چاو؛ قههر: توزه‌یی؛ خهشم: رق؛ کو: که.

مانا به تیکرایی:

یارم که خونکاری همو جوان و نازدارانه، مزو له کانی به توزه‌ییهوه ترو کاندن؛ که بومن وهك شهوه و ابو، بهرمبان لهمن راسایی. به چاوی توزه‌یی و غهضه بهوه، تماشای کردم و دیاره مه بهستی شهوه بو، که له خدمه‌تیا به شهدهب تریم. ههر چه‌نده من خووم لام‌وایه هیچ بی خدمه‌تیه کم نه کردوه و هوئی توزه‌یی شهوم پیک نه هیناوه. به لام ههروهك جوانی و دلنهرمی ره‌وشتی یاره، ههر وه‌هاش، قههرو توزه‌یییش یه کیك له صیفاتی شهوه. که و ابو، نابی ئیمه سه بهب بیرسین.

۲ کوشتی بین دیدارو دینی بی خه‌تا ههر ده‌هه‌ه‌دن
ههر سه‌ههر دیسا ژنو وین تینه کیری صهده جه‌له‌ب

مانای وشه:

کوشتی: کوژراو؛ دیدار: چاوی؛ که و تن: دین؛ تماشا، دین: بی خه‌تا؛ بی سوچ؛ ده‌هه‌ه‌د: ههزار؛ ژنو: سه‌ره‌له‌نوئی، له‌سه‌رزا؛ تینه: دینه؛ کیرو: چه‌قو؛ جه‌له‌ب: گه‌له، که‌رك.

مانا به تیکرایی:

ونهی همرن به تهنیا بی سوچ و ههله له ریگه ی دیداری یاردا، بهرتوژی کهوتیم و کوژرایم؛ همزارانی وه کم که ئارمزوی دیتنی یاریان کردوو له ریگه ی خوشه ویستی دا - که به لای ئه وانوهه هیچ گوناھیکی تیدا نه بوه - کوژراون. له سهر ئه و حالهش را، ئه و کوشتنه هینده خوش و مایه ی بهخته وهریه که هه مو سبهینان، سهر له نوێ صمد صمد گه له دلدار به داو خوازی خویان دینه بهر کێردو ده یانهوی، له و ریگه دا بهمرن.

۳ دی ژچه رخی په نجه مین بیتن ته نه ززول که ت مریخ
میثلی شه مسی گهر کشینین لوان تیغین غه صه ب

مانای وشه:

دی: بی گومان، هه رته بی؛ چه رخ: عاسمان؛ ته نه ززول: هاتنه خوار، دا گه ران؛ مریخ: ئه سته ریه که به قسه ی ئه سته رانه سانی بی شو، له عاسمانی پینجه موه کێردیکی خویانوی له ده ستایه و شهرو شوری دنیا، ئه و ده ی نیته وه؛ مثل: وه کو؛ شه مس: خور؛ گشی نیتن: هه لیکیشی؛ تیغ: تیخ؛ غه زه ب: توژه یی.

مانا به تیکرایی:

هه ر ئیمه ی دلدار ی سهر زه وه ی نین که منه ی کوشتن، به تیخی توژه یی و قه هری یار ده که یین؛ به لکو ئه گه ر یاری خونکارم، تیخی غه صه بی خوی به ره و مریخ و خور راتله کینی؛ مریخ له عاسمانی پینجه م و خور له عاسمانی چواره مه وه، به ره و زه مین دینه خوار و منه ت بارن که وه بهر تیخی یار بکه ون و ئه و بهختیار به یان به نصیب بی.

۴ هه ر مه جالا ئه و دجه نگی بیتو ره ت هه ر چاره کی
راستو چه پ دی بیختن صه د صه د به مزراق و قه صه ب

مانای وشه:

مه جال: کات؛ مه جال: شوینی هاتو چو کردن؛ جه نگی: شه ر؛ ره ت: بروات؛ دی بیختن: مه لوم ده که وینی؛ مزراق: نێزه؛ قه صه ب: درێژو که ی ناو کلور وه ک قامیش و حه یزه ران و...؛ قه صه ب: رمبی درێژ که له دار حه یزه ران بوه.

۵ روسته مو جه مشیدو خالید، حه مزه یاشیری عه لی
ئافه رین یاشه هسه واری تورکو و رمبازی عه ره ب

مانای وشه:

روسته م: پالھوانی خه پالاتی ئیرانه؛ جه مشید: پادشایه کی کوئی ئیرانه، که کورد پیی ده لنین (جه مشیر): خالید: خالندی کوروی ولید، هه والیکی پیغه مبروه. هه مزه: ئیمام هه مزه، مامی پیغه مبر؛ عه لی: ئیمامی عه لی، که به شیری خوا به ناوبانگه؛ ئافه رین: ئافه ریم، له منت که وی؛ یا: هوی؛ شه هسه وار: سه رتویی سواران؛ ره باز: رمب وه شین.

مانای شیعی ری چوارو پینچ:

له هه ر مهیدانیکدا، خونکاری نازداری من، تاقه جاریک بیتو بجیتو شه ریکدا؛ به زه بری نیزه ی مژولان و بالای به رزو شوش و باریک و نه رم و نیانی - که وه ک رمی حه یزه رانه - سه تان و هه زارانی وه ک روسته مو جه مشیر و خالندو عه لی، خوی له بهر ناگرن و به راسته و چوپیدا دایان ده پاچی و له مهیدان دا تخیل ده بن. ئه ی هه زار ئافه رین، بو تو ئه ی شاسواری تورکان و سه رتویی رمب وه شینانی عه رب.

٦ لی لتولی ئاستانی چنچ بوان له علان کرن
ده رگه هی فه تحی فه بو ئیر و ل مه هجوران عه جب

مانای وشه:

لی: به نام؛ تول: سه گی چکوله؛ ئاستان: ئاسانه؛ چنچ: به ترکی یانی ده ر که وه. کورد ئه م وشه یه بو ده ر کردنی سه گ به کار ده بن؛ له عل: لال، به ردیکی به قیمه ته. شاعیران لیوی یاریان پی شبه اندوه؛ فه تح: کرانه وه؛ فه تح: به ئاوات گه یشتن؛ فه بو: کرایه وه؛ مه هجور: به جی هیلدارو؛ مه هجور: ته رک کراوو دور خراو؛ عه جب: سه یرو سه مه ره.

مانا به تیکراییی:

شتی زور سه یرو سه مه ره، ئه وه یه که خونکاری من، به وه هه مو سامو هه یبه ته وه که وه ک گوتمان، ئه گه ر به قه هره وه ده مرخی و روژ راخوری، سه ر به ره و ژیر دینه بهر ده ستی و هه زاران پالھوانی به ناوبانگ له روی ئه ودا خونانگرن و هه ر له جی له مهیدان تخیل ده بن و سلار ده بنه وه؛ هه ر به و توره یبه وه، به و لیوه وه ک له علانه ی خوی چغه ی له توله ی ئاسانه ی خوی - که منم - کرد. بو من به خیر گه رآ. ده رگای مرادانم به رودا کرایه وه و له پاش هه لپه سیران و خوتی نه گه یاندن، به دیداری شاد بومه وه و به وتی راخو زینه، لا واند میه وه.

٧ به نده یی صادق سه حه ر نامانجی ره شتو زین خوه کر
من بقه ولی دژمان دت بهر خه ده نگان پی سه به ب

مانای وشه:

به‌نده: کوبله؛ صادق: کارو قسه راست؛ نامانج: نیشانه؛ ره‌شتوز: ده‌بان، ده‌بانی دم ره‌ش؛ ده‌ت: ده‌داته؛ خه‌ده‌نگ: تیر.

مانا به تیکرایی:

له بهره‌به‌یان‌دا بو، که یار منی به تماشا‌یه‌ک لا‌وانده‌وهو کوبله‌ی بی‌خه‌وشی خوی، به‌سه‌ر کرده‌وه. منی کرده نیشانه‌ی تیخی ده‌بانی تازه ساوی برۆ ره‌شه‌کانی و مژۆله جهرگ بره‌کانی. دوز‌مان و ایان زانی یار بریاری داوه بی‌هیچ سه‌به‌بو هوپه‌ک من بداته بهر تیران و له‌دیداری خوی ناهومیدم بکا؛ به‌لام ئهو دوز‌مانه، زور به‌ه‌ل‌مدا چون.

۸ له‌شکری قه‌هرو غه‌مان وی چون حه‌صارا دل بکن
کعبه و بیت‌الحرامه لی بنوریتن (یان: دی نه‌بورت لی) ره‌جبه

مانای وشه:

له‌شکر: سویا؛ قه‌هر: خه‌فت؛ غه‌م: په‌زاره؛ چون: چلون؛ حه‌صارا: ئابلوقه؛ کعبه: مالی‌خوا؛ بیت‌الحرام: مه‌ککه؛ لی: له‌وی؛ بنوریتن: روناک بیت؛ دی نه‌بورت: هیچ‌گا رانابری؛ ره‌جبه: مانگیکه له مانگانی سالی عاره‌بی و په‌کیکه له‌و چوار مانگه‌ی که حه‌رامیان وه‌پا شل خراوه و عاره‌ب، له‌و چوار مانگه‌دا په‌کتیریان نهمه‌کوشت و نهمه‌چونه تالان و برۆی په‌کتیری. سسی مانگه‌که‌ی تریش، مانگی ناو جیزنان و قوریان و محه‌رم بون.

مانا به تیکرایی:

دوای ئه‌وه که یار به‌لئوی مباره‌کی خوی، چغه‌ی پی‌گوتوم و دوای ئه‌وه که چاوم به‌چاوو برۆیانی رون بوته‌وه؛ تازه چون له‌شکری خه‌م و مه‌ینه‌ت، ده‌توانن دوری دل‌م بدن و توشی ناهومیدم بکه‌نهمه. دلی من بوته مه‌ککه و مالی کابه و هیچ هیزیک ناتوانی ئازاری پی‌بگه‌یه‌نی و هه‌تا هه‌تا من و دل‌م له ره‌جبه‌به مانگ‌داین و هه‌رگیز مانگی ره‌جبه‌ی ئیمه‌ دوایی نایه‌ت و هه‌میشه روناک و مایه‌ی روناکی دل.

۹ سفتی‌یین پرله‌علو مه‌رجانان ب موژگانان حه‌تا
دیده ره‌وشه‌ن بو ب دینا دیم دوری سیمین غه‌به‌ب

مانای وشه:

سفتی: سماو؛ پر: زور؛ له‌علو مه‌رجان: دوجوره گه‌وه‌ری ره‌نگ سوو و ئالن؛ موژگان: مژۆل؛ دیده: چاو؛ ره‌وشه‌ن: روناک؛ دین: دیتن؛ دیم: روخسار؛ دور: مرواری درشت؛ سیمین: زیوین؛ غه‌به‌ب: به‌رچینه.

پوخته‌ی مانا:

من که ده‌لیم چاوم به‌دیداری یار روناک بوته‌وهو شانازی برینی تیری مژولانم به‌نصیب بوهو خوشه‌ویستی و التفاتی یار له‌ناو دل‌مدا، جیگیره‌ودلیم له‌و ساوه بوته مالی خودا، تازه‌خهم همددی نیه بیته ناوی. نابی و بزنان که‌شم ههمو خوشیهم، به‌مفت و مهرجه‌با ده‌س که‌وتوه؛ نه‌خیر، له‌و ریگه‌دا زورم دهردکی‌شاوه. زور فرمی‌سکی ئال و خوین ره‌نگم - که به‌له‌عل و مهرجان ده‌شبه‌یندران - به‌سه‌رونکی مژولان‌دا هیناوه و دام باراندوه و هه‌ک شه‌وه وابوه که له‌عل و مهرجان، به‌مژولان بسم. پاش شه‌وه ههمو گریان و زه‌جر کیشان و لالانه‌وه، یار به‌زه‌ی پیماها‌توتوه‌وهو ریگه‌ی داوم بزوانمه شه‌وه روخساره‌ی - که‌وه‌ک دور وایه - و به‌تماشای شه‌وه به‌رچه‌نه زیوینه، به‌خته‌وه‌ر بیم.

۱۰ ای فمخضری رادقیت ئاقا حه‌یاتی بت نه‌صیب

دی ب سه‌عی و جه‌هد یه‌کسان بن ل بالوی روزو شه‌ب

مانای وشه:

ای: شه‌وی، شه‌وه‌کسی؛ فه‌خضری‌زا؛ ده‌گه‌ل خدری؛ دقیت: ده‌وی؛ بت: بیته؛ نصیب: به‌ش؛ دی: گهره‌که؛ سه‌عی: کوشت؛ جه‌هد: ته‌قالا؛ یه‌کسان: به‌رانهر؛ ل‌بال: له‌کن؛ روز: روز؛ شه‌ب: شه‌وه.

مانا به‌تی‌کرای:

که‌سیک به‌ته‌مابی، ره‌گه‌ل خدری زینده که‌وی و بگاته سه‌رچاوه‌ی ئاوی حه‌یاتی و مهرگ له‌خوی دورخاته‌وه؛ گهره‌که له‌ریگه‌ رویشتن‌دا ماندوبونی له‌به‌ر چاوه‌ی شه‌وه و روزی به‌خه‌یال‌دا نه‌یه‌وه ههرگیز هیچ سات و کاتیك، له‌کوشت و ماندو بون و جان‌نهدات.

۱۱ خدمه‌تا پیری موغان دی که‌ت که‌سی مه‌قصوده مه‌ی

شیشه‌وو جاما زوجاجی ای دقیت دی ره‌ت هه‌له‌ب

مانای وشه:

پیری موغان: خاوه‌ن مه‌یخانه؛ که‌ت: بکات؛ مه‌قصود: نیاز، مراز؛ مه‌ی: شه‌راب؛ شیشه: مینا، بلور؛ جام: پیاله؛ زوجاج: شوشه؛ ره‌ت: بروات؛ هه‌له‌ب: شاریکه له‌سوریا که‌قدیم به‌شوشه‌ی چاک مه‌نشور بوه.

مانا به‌تی‌کرای:

که‌سیکی تامه‌ زرو‌ی فرکردنی شه‌رابه، له‌سه‌ریه‌تی خدمه‌تی مامه‌ پیره‌ی خاوه‌ن مه‌یخانه بکات. که‌سیکی به‌ته‌مایه پیاله‌وو جامی شوشه‌ی بلورینی هه‌بی، ده‌بی ریگه‌ی هه‌له‌ب بگریته به‌ر.

۱۲ جهوری هیندی دی کشینت هر کهسی طاوس دقیت گوههرو دوررا یه تیمم بی تهرکی سهر تیتن طهلب

مانای وشه:

جهور: تازار؛ هیند: هیندوستان؛ دی: گهره که؛ کشینت: بکیشی؛ دوررایه تیمم: مرواری تاقانهی
ناو صدهف: طهلب: داوا، خواستن.

مانا به تیکراییی:

ئو کهسهی به نیازه تاوسی ههیی، دهیی ریگهی چونه هیندوستانی وه بهرچاو نهیهو گهره که خوئی
لهو ریگه یهدا، ماندو کا. کهسیکی که ئاره زویه تی، گوههرو مرواری تاقانهی وه دهست کهوی،
دهیی خوئی بخاته ناو ده ریاوه ترسی خنکان فری دا. ئه گینا بهیی تهرکی سهر کردن، ههرگیز
به مراد ناگات.

۱۳ غه فله تی ئو که ششفی شیر دهست ب دهست هاتن جگهر گو: غه بینهت یا «مهلا» میسکین مه لی کهر کر کهزه ب

مانای وشه:

غه فله تی: لهنا کاو، کتوپز؛ که ششفی: خوئی دیاری دا؛ دهست ب دهست: لهسهر یه ک و بی وچان؛ جگهر:
جهرگ؛ گو: گوتی؛ غه بینهت: حهیف، ئهی بیچاره؛ یا: ئهی؛ کهر: لهت و کوت؛ کهزه ب: جهرگ؛
مسکین: ههزار.

مانا به تیکراییی:

به لی وه ک گوتمان، دلدار لهسهریه تی له ریگهی یاردا، زورخوئی ماندوبکاو تهرکی گیان و سهریکا.
به لام نابی لای وایی که یاریش له سهریه تی له بهرانه ر ئو ماندو بون و جزیا کیشانهی دا، تو لهی
بو بکاته وه. دیداری یار له نرخانن و کر یار به ده ره و به دوره. عاشق دهیی وه وظیفه ی خوئی که
جزیا کیشان و ژان و ایشانه ییک بهینی و ئهوسا چاوی له بهزهیی و روحمی یارییی. نه ک لای وایی
دهیی حهق و کریی ماندو بون و هرگری. من که ده لیم زورگریاوم و زور برژاوم، چاوم له وه نه بو
که یار بو م به حیساب بیئی. به لام خوئی بهزه ی پیما هاته وه وه له پرونه کاویک، خوئی نیشاندام و
شیری بروو تیری برژانگ له جهرگم هاته دهست و بی وچان دایان پاچی و هیژبان لی بریم.
یار که منی وا به که ساسی و که نه فتی دیت ئاوری به خیری لی دامه وه و فهرموی: ئهی بیچاره،
مه لای ههزارو کلول! بهزه بری تیرو شیری ئیمه لهت و کوت کرا.

قصیده‌ی دوازدهمین

«منی قدره بخت»

۱ من ددل کوغان هه زارن داغو که بیه‌ر بی‌حساب
می‌خنه تا وهر دین بخارن وین ددلا صد نوشاب (یان، نه‌شاب)

مانای وشه:

کوغان: دهر دوحه سره‌ت؛ کوغان: کوان و برین؛ که بیه‌ر: برینی جوهره تیریکی دهم وه که چه‌قو؛ می‌خنه‌ت: به‌زاره؛ وهر د: گول؛ خار: چقل، درو؛ نوشاب: تیر؛ نه‌شاب: چنگ لی‌گیر که‌ر.

مانا به تیکرایی:

که‌سیکی ئاره زوبکا که له گولان نزیک بیته‌وه و له‌دیمه‌ن و بون و به‌رامه‌یان که‌یف بکا گهره که‌تی هه‌لچه‌قان و ژانی درکانش قبول بکات. ئه‌و گولهی من ویستومه بوی بچم و لئی نزیک بیمه‌وه هه‌روه که بوخوی سهر توپی گولانه چقل و درکی دهریشی له‌چاو درکان تیری دهم‌پان و گويزانن جا شتیکی ئاشکرایه که‌من له‌ریگی که‌یشتن به‌م گولنه‌تاقانه‌یه هه‌زاران برین و ژان و داغو سهره‌تیرم دهل‌داماوه‌ته‌وه.

۲ صد نوشابین من ددل ایرو ژارین صور گولان
یه که بیه‌ک په‌یکان چه‌قی بون چونه جهرگی‌دا کولاب

مانای وشه:

نوشاب: تیر؛ ئیرو: ئه‌مرو؛ خارین: چقلان؛ صور: سور؛ په‌یکان: سهره‌تیر؛ چه‌قی: چه‌میو؛ کولاب: قولاب.

مانا به تیکراییی:

بهائی من که ویستومه له سوره گولان نزیك بیمهوه، ئه مرۆده بینم که صد تیر له دلم هه لچه قیوهه
سهری هه مو تیره کانیش په رچیان خواردوتهوه. به قولابه چنگیان له ناو جهرگ و هه ناوم گیر
کرده.

۳ پوز بوان جهرحان خوتیرن لو کووی دهرمان دهکن
شهرهتو ئافا هه یاتی شه ککهرو قهندو گولاب

مانای وشه:

پوز: پز؛ جهرح: برین؛ لو: کابرا؛ لو: هه مال ئاوا؛ کو: چون؛ شهرهت: دهرمانی تراو؛ ئافا هه یاتی:
ئاوی زیان؛ شه ککهرو: شه کر؛ گولاب: گولاو.

مانا به تیکراییی:

ئهم بهیته، وهك وهرامیکه بو سهر کوئه کاریك که گویتیتی: ئهم هاوارهی پی ناوی بچولای
بژیشکان، به توزه شهرهتیک، چاکت ده که نهوه. مهلا ده لی:
ئهو هه مو برینه ی که، له جهرگ و دلمهوه هه مو برینیکیش پزه له تیرو سه ره تیرو نه هاتونه دهر،
چون به شهرهتو گولاو وشه کراو و قهنداو، چاری ده کری. کابرا به خوا ئاوی هه یاتیشم به گهرودا
کهن، تازه من خوش نابمهوه کارم کراوهوه دهر دم کاری به.

۴ گهر دو صد په یکان دنیقا دل بوان دی خوش بوان
ههر ده ما که وکب بدینا نه جم و په روین بی حیجاب

مانای وشه:

گهر: ئه گهر؛ په یکان: سه ره تیر؛ نیف: ناوه ند؛ بوان: بیان؛ خوش: چاک؛ دهم: کات؛ که وکب:
ئه ستیره؛ نه جم: ئه ستیره؛ په روین: هیشوی ئه ستیره ی کو؛ حیجاب: په رده؛ حیجاب: روپوش، له مپهر.

مانا به تیکراییی:

ئه گهر ده ئیم دهردی من له وانه نیه به بژیشکو هه تارو لو قمانان عیلاجی بکری و ئاوی هه یاتیش،
ده هانام نایه، مانای ئه وه نیه که ئیتر ریگهی چاره، به ته واوی به ستراوهوه در گای هومیدی چابونم
لی داخراوه. ئه گهر من به بی په رده و روپوش چاوم به به ژنو بالای ئهو سوره گولهی خوم
رون بیاوه و خشل و پریره و سسله کانی، به ژنیم بدیتبا که ههر وهك ئه ستیره و هیشوی کو،
له عاسمانی جوانی ئه ودا، ده دره و شینه وه؛ ئیم رونه ئه گهر دو صد سه ره تیریشم ده نیوه راستی دل

هه لچه قیبا، دستوو لهجی برینیان کویر شه بونه ووه گوشته زونیان ده هیئاووه حه لمم لی ده برآو وهك گویزی تازام لی ده هاته ووه.

۵ زوهره وو عیقدا ثوره ییا که ششقی بون نهو دشه رق سایه یا بهختی مه دایی مال سهر پرده و نیقاب

مانای وشه:

زوهره: نهستی ره یه کی زورگه شی گه روکه؛ عیقدا: گهر دن بهند؛ ثوره ییا: گه له نهستی ره ی کو؛ که ششقی: دیارده؛ شهرق: خو ره هلات؛ سایه: سیهر؛ بهخت: ثیقبال؛ دایی: که وته سهری؛ مالسهر: له سهری مایه ووه؛ پرده: له مهر؛ نیقاب: روپوش.

مانا به تیکراییی:

من که ده لیم شه گهر یارم بهی پرده و ئاشکرا بدیتیا، خه مم لعدل ده بران؛ مانای شه و نه یه که یار خو ی له من پوشیوه. نه خیر، یار هه میشه و له هه مو شویتان، حازرو بهر چاوه. به لام شه و بهختی ره شی منه، که نه ی هیئاووه بوه ته له مهر له نیوان من ویاردا. نهستی ره ی زوهره و گردن بهندی گه له نهستی ره ی کو - که مرزم له خشله کانی بهژیته ی - له عاسمانی بالای یاردا، له و لایه ووه که روژی رو خساری لی هه لدی، دیارو تروسکه دارن. به لام بهختی ره شم - وهك هه وریکی رهش - داوه ستاوه و سیهری کردوته نیوان و ناتوانم بی بینم.

شیاوی باسه «سعدی شیرازی» ش له شوینیکا ده لی:

دوست پتر له خوم، نزدیکی خومه. به لام شه و منم که له و دورم. چی بکه م! کی وا هه یه حالی بکه م؟ که دوست له ته نیشتمه وه یه و من لی ته ریکم.

۶ واژگون ده وری نومامن چهرخ و بایی له و له بان که و که بان سه یرا موخالیف گرت و تیکل کر حساب

مانای وشه:

واژگون: بهراوه ژو؛ ده وری: گهر؛ نوما: نواندی؛ چهرخ: عاسمان؛ چهرخ: سوردان؛ چهرخ: نامرزی هه لپچان؛ با: باو؛ با: سور و خول؛ با: ره وشت؛ له و له ب: لو له پ؛ قرقره: که و که ب؛ نهستی ره: سه یر؛ گهریان؛ موخالیف: پیچه وانه؛ تیکه ل: ئالوز؛ تیکه ل: لیک دراو؛ حساب: ژماره.

مانا به تیکراییی:

له بد بهختی و کلوتی من، سوزی گه ردون پیچه وانه و بهراوه ژو بوته ووه. باوی لو له په کان، به یاری

ناټاسایې دایه. ټهسټیره کان، که من بهختی خوټ لپوه ده دیتن، هه موی ریگه یان تیگ داوه
به ته وای سهرم لی شیواوه و حسابو میسابم لده دست درچوه.

۷ قیگ که تن شه مس و زوجهل ټیروټ دبورجا عه قره بی
سه یف چو دهستی مریخی مولگی دل لهو بو خه راب

مانای وشه:

قیگ که تن: به کدیگیر بون؛ شه مس: خوټ؛ زوجهل: ټهسټیره به کی گه رو که و به نه مس ناسراوه؛ بورج:
مه نزلگی مانگو روژ له عاسماندا؛ عه قره ب: دوپشک؛ عه قره ب: چند ټهسټیره به کن له عاسمان که له
دوره وه وک دوپشک دپنه به رچاو. مه نزلگی به کی عاسمان بو مانگو روژ له حسابی ټهسټیره ناس و نجوم
گه ران دا؛ سه یف: شیر، شمشیر؛ مریخ: ټهسټیره به کی گه رو که. ټهسټیره ناسانی قه دیم، به خوی شهرو
ټاژاوه خوین رشتیان ده زانی و شکه که یان وها ده هاته به رچاو که کیردیکي لده ستایه. دلپه خوینی لی
ده تکی؛ لهو: بویه؛ مولک: مال؛ خه راب: ویران و خاپور.

مانا به ټیگرایی:

بو چاره رهي من، ټه مروټ خوټو زوجهل، ده ناو بورجی عه قره بدا، گه یشته نه ته یه ک؛ که به هه مو
حیسا بان به لگه ی نه گبه تی و بعد بهختی به. مریخ که کیردیکي له دستابو، ده بوه مایه ی خوین
رژان له جیهاندا. ټیستا بو کلوتی و نه گبه تی من، کیرده که ی به شیر گوریوه ته وه. مالی دل م بویه
به یه کجاری ویرانه.

۸ لهو ته نه زول کر مریخی نه و به چو ده وراز و جهل
چو طه ر ه ف میه را سو پیه ری نه زلی عه ران عه ذاب

مانای وشه:

لهو: بویه؛ ته نه زول: هاته خوار؛ ته نه زول: بو سه لماندن؛ نه و به: نوره؛ دور: باو؛ طه ر ه ف: لا؛ میه ر:
خوټ؛ میه ر: خوشه ویستی؛ سو پیه ر: عاسمان؛ نه زلی: دابه زی؛ عه ر د: سه رزه مین؛ عه ذاب: ټاژار.

مانا به ټیگرایی:

هه ر له بهختی ره شی منه وه بو، که مریخی خودای خوین ریژی و ټاژاوه، له پله ی فیزی خو ی
دابه زی و سه لماندی که زوجهلی نه مسیش، ده وریکی ده نه کبه تی من دا هه بی و له م کاره ساتمدا،
هاریکاری مریخ بی. لهو لایشه وه خوټ که جیگه ی هومینو هانا یانو پشتم به مه حبه تی ټه و قایمه،
له عاسماندا خو ی لی خسته لایه که وه و لام لی ناکاته وه و سه رټه نجام هه رچی ده ردو ټاژارو
ناخوشی بو، روی کرده سه رزه مین و ولاتانی گش ته نیه وه.

۹ لهو ب شهن بورجان عوطاريد ژاقتابی دور بو
لی زوحهل بو موشتهری آقیته چهرخی ئینقلاب

مانای وشه:

عوطاريد: ئەستێره‌یه‌کی گەروکە بەحیسانی نجوم گەرائی یشو، لەعاسمانی دوهمدا دەخولیتەوه؛
ئاقتاب: خۆر، کەبهو حیسابه‌ی یشو، لەعاسمانی چواره ماده‌گەری؛ زوحهل: ئەستێره‌یه‌کی گەروکە، کەبه
شومی مەشهوره؛ موشتهری: ئەستێره‌یه‌کی گەروکە. ئەستێره‌ ناسانی قەدیم دیانگوت لەعاسمانی
شەشمدا، خول ئەخوا؛ موشتهری: کریار؛ چەرخ: عاسمان؛ ئینقلاب: هەلگەرانەوهو ژێرو زور کردن.

مانای به تیکرایي:

بەختی من، کەوتۆتە ره‌شاییه‌وه. بویه واده‌بینم که عوطاريد به شهن مه‌نزل له خۆر، دور
کەوتۆتەوه. خۆدیاره ئەگەر ئەم دوانه لیک نزیك بن، مژده‌ی خوشی وشادیان، پێوه‌یه. جا که
عوطاريد دور کەوتۆتەوه له خۆر؛ زوحه‌لی نه‌حسو نه‌گه‌ت‌بار له خۆر بوته کریارو به‌نزیك بونه‌وه‌ی
خۆرو زوحه‌له، ئاژاوه کەوتۆتە عاسمانه‌وهو مایه‌ی به‌خته‌وه‌ری خه‌لکی زه‌مین به‌رئاوه‌ژو بونه‌ته‌وهو
هه‌موشتیک له‌باری خوی ترازاوه.

۱۰ شه‌ووشی نه‌ظما نجومان هه‌یته‌تا چەرخو بروج
له‌و له‌وه‌ضعه‌ک دهر نه‌تیتن مامو زوهره‌و ئاقتاب

مانای وشه:

شه‌ووشی: شیواو، ئالۆزبو؛ نه‌ظم: ریک‌ویکی؛ هه‌یته‌ت: بیچمو تەرز؛ هه‌یته‌ت: زانستی ئەستێره‌گەری؛
چەرخ: عاسمان؛ بروج: گه‌له‌ بروج؛ بروج: مه‌نزلگی مانگو خۆر لەعاسمانا؛ له‌و: بویه؛ وه‌ضع: بار،
حاله‌ت؛ دهر نه‌تیتن: نایه‌ته‌ دهره‌وه؛ ماه: مانگ؛ زوهره: ئەستێره‌یه‌کی گه‌ریده‌یه؛ ئاقتاب: خۆر.

مانا به تیکرایي:

لیزگی هونراوه‌ی ریک‌ویکی ئەستێره‌کان، شیواوو ئالۆزه. بیچمو تەرزى بورجه‌کان
لەعاسماندا، به‌رانبەر به‌زانستی ئەستێره‌ناسین. هیچی له‌جیگه‌ی خوی‌دا نه‌ماوه‌و شیرازه‌یان
له‌به‌ریه‌ک هه‌لوه‌شاهه‌. هه‌رله‌مه‌ش رایه، که له‌به‌ر چاوی من، مانگو زوهره‌و خوریش - که‌جاران
له‌جیگه‌یه‌کی دیاریه‌وه هه‌لده‌هاتن - ئیستا زیگه‌یان گورپوه.

۱۱ مونه‌لیب من دی مه‌نازیل قازی ئەو سه‌یری دکن
یه‌ک بیه‌ک خون ژى دبارن ئاته‌شو له‌معو شیه‌اب

مانای وشه:

مونقه لیب: وەرگه راو؛ مه نازیل: گه له مهنزل؛ مه نزل: قوناغی ئەستیره؛ قاژی: بهرئاوه ژو؛ سهیر: گهران؛ خون: خوین؛ ژی: لی؛ ناتەش: ئاگر؛ له مع: تروسکه؛ شیهاب: پریشکهی ئەستیره.

مانا به تیکراییی:

من وام دیت که مهنزلگهی ئەستیران، باره و باربون. گهرانی ئەستیران، به بیچه وانەهی پیشون. له هه مو ئەستیره یهك، هه رواخوین و تروسکه و پریشکه دا، ده بارن.

۱۲ زوهره چەنگی ئەو سواژدی ئەو ژێ چەنگ ناقتیه چەنگ
خوش له بی قانونی وی گوه دتو قانون و روباب

مانای وشه:

ئەستیره ی زوهره: له بهرچاوی ئەستیره ناسانی کون دا، له بیچی کیژو له یهك دابو که سه ماده کاو چەنگ ده ژهنی؛ چەنگ: ئامرازێکی موسیقایه؛ روباب: ئامرازێکی موسیقایه.

مانا به تیکراییی:

زوهره ی چەنگ ژهن، که ئەوشه رو کیشه و خوین دابارین و ئاگر ریژان و ئاورینگ هینانی ئەستیره انە ی دیت، پەنجە ی هاویشته چەنگه وه هه وایه کی غه ریب و خەمباری لی دا. دسا توش ئە ی کلۆلی داغدار! په رزه ی لهریوو شوینی زوهره بکه و بو لا بردنی خەمان گوی له دهنگی خوشی قانون و روباب، بگره تا کوئی دلت پتر جو ش بدات.

۱۳ ئەز دینم ئاخ زه مانه دی قیامهت رابتن

له و شه قاطاری کشاندی یو نهیشت ئە سوهد غوراب

مانای وشه:

ئەز دینم: من دەلیم؛ ئاخ زه مان: برانەوی دنیا؛ قیامهت: هه ستانەوی یاش مه رگ؛ رابتن: رابی؛ له و: بویه؛ شه قاطاری: شەوی تاریك؛ کشاندی: کیشای؛ نهیشت: نیشته وه؛ ئە سوهد: رهش؛ غوراب: قالاو.

مانا به تیکراییی:

من دەلیم دەمی برانەوی دنیا، داها توه یی گومان قیامه تمان لی راده یی. هه ر بویه شه که تاریکایی شه وه زهنگمان به سه ر داکشاه وه ده لئی قه له ره شه مان، به سه ره وه نیشته وتوه وه باله کانی

بهسمرمان دا، شوژ کردوتهموه ناهیللی لههیچ لایه کهوه چاومان بهرونای بکهویت.

۱۴ خوش لمن عالم سیاه ما ستیرو کهوکب قهط نهمان

ئەز ژقی روژی دترسام ئاخری زوکر شتاب

مانای وشه:

عالم: دنیاو هرچی تی دایه؛ سیاه: رهش؛ ستیرو: کهوکب؛ ئەستیره: قهط؛ هرگیز: ئەز؛ من: ژقی؛ لموی: ئاخری؛ سهره نجام؛ کر: کردی؛ شیتاب: پهله.

مانا به تیکراییی:

هاواره لمن، دنیای روناک و خوشی جاران، لمن رهش هه لگه راوه له تاریکایه وه پیچراوه. هرچهندی دهروانم، قهط ئەستیره یه که له عاسماندا نایینم که دلی خومی بی خوش کم. ده میک بو، له وه دترسام که توشی ئەو روژه ره شهیم. ئەوا سهره نجام توش بوم و ئەو روژی لی دترسام به په له وه داوان هات.

۱۵ ئەف نه ئەو ئیقلمه یا شمس و کهواکیب تی ب سهیر

ئەز ئەوی عەردی دبینم یا کولی ئەو ماھتاب

مانای وشه:

ئەف: ئەم؛ ئیقلم: مه لهنده؛ یا: ئەوی؛ شمس: خور؛ کهواکیب: که له ستیره؛ تی: تیدا؛ سهیر: گهران. ئەز: من؛ وی: ئەو؛ عەرد: زه مین؛ کو: که؛ ماھتاب: مانگه شهو، تریفه.

مانا به تیکراییی:

ئەو مه لهنده ی ئیستا منی تیام، باومر ناکهم ئەو مه لهنده که ی جارانی بی که بهروژ خورو به شهو ئەستیره له عاسمانه که ی دا، له هاتوچوو گهران دا بون. من هیچ ئەو سهره وه یی جارنم وه بهرچاوا نایه که تریفه ی مانگ، روناکی ده کرده وه.

۱۶ جین و طه یاره که مه دی وهریو دمن وندا کرم

دامه بهر په نجه و کولابان هه لفراندم وه که عوقاب

مانای وشه:

جین: جنوکه؛ طیار: فرنده ی له زهیر؛ مه دی: ئیمدیتمان؛ وهریو: تی وروکا؛ وندا: گوم؛ کرم: کردم؛ په نجه: چرنوک؛ کولاب: قولاب؛ عوقاب: هه لو.

مانا به تیگرایی:

منی وا داماوو سرگردان لاناو تاریکایی، نهنگوست لهچاوا بهخوم نهزانیوو. دیتم لهپرو نهکاویک جندوکه به کی زور فرنده خوئی لور کردمی و تیم وورو کاو بهر چرنوکو چنگالی خوئی دامو وهك ههلو بردمی و گومی کردم و خوم لی ون بو.

۱۷ سوفلهوی اینامو ناؤیتیم زهینا ظولمه تی
لی کو هشیارم گه لو یان خه ونه من دیتی بخواب

مانای وشه:

سوفلهوی: بهجنوکه شهیتانان دهلین که گوايه خه لکی دنیای خواره ونه و پهستن: سوفلهوی: سر به ره و خوار: اینام: هینامی: ناؤیتیم: هاویشتمیه: ظولمهت: تاریکایی: لی: به لام: هشیار: به ناگا: گه لو: خزمینه، هه یاران: من دیتی: من دیتومه: خواب: خهو.

مانا به تیگرایی:

ئهو جنوکه بالداره که دهن رو هاتو لاناو چنگور کی خوئی دا: دای پو شیم و بردمی سر به ره و ژیر هینامی و هاویشتمیه ناو ولاتی تاریکستانه وه. به لام نازانم ئاخو ئه وهی من دیومه، خه ونه و من لهخوا وام به سر هاتوه، یاخو له ئاگاداری و بیداری دام؟ لیم رون نیه. تو بلی خه ون بی و بیدار بونه وهی به شوین دا بی؟!

۱۸ دیوی مه لعون و منافق ای خودی رورهش کری
ما بیالا هه لکشیتن عاقیبهت چی بت صهلاب

مانای وشه:

دیو: نوعی جنوکه بی تهر و به گهر و به هیزه که عیفریتیشی بی ده لین: دیو: لیردا مه به ست نه فسه: مه لعون: نعلته: منافق: دوزو: خودی: خودا: ما: ئیمه: ما: بوچی دهی، سه بهب چیه: بالا: به رزی: بالان: عاقیبهت: دواپی: صهلاب: چوار میخه کیشان: صهلاب: سهختی و رقی.

مانا به تیگرایی:

دیوی نه فسی نعلته تی و دوزو، ئهو نه فسه به دکاره ی که خوا روی رهش کردوه و به نعلته تی کردوه. چون ده بوايه ئهم هه له دستخا و ئیمه به فریو هه لقرینی و ئهو که تنه مان به سر بینی...؟
چاکمن له بی ناگایی دا ئه وم به سر هاتوه، ده بی ئاخرو عاقیبه ته که ی چونم چوار میخه بکیشی و به کام عهرزی سهخت و ره قه نهدا بدات؟!

۱۹ نهره‌مه‌ن ته‌علیمی دابو، نه‌بیه‌ضی ده‌ست تی‌ه‌بو
پور بقی ته‌علیمو رای‌ی هاتبو، چوبو، خیطاب

مانای وشه:

نهره‌مه‌ن: شه‌یتان؛ ته‌علیم: فیر کردن؛ نه‌بیه‌ض: سی؛ نه‌بیه‌ض: ناوی چندوکه‌یه‌کی به‌دکاره که
دوستی نزدیکی شه‌یتانه‌و پادشای گه‌وره‌ی چندوکه‌انه؛ پور: زور؛ را: ته‌گیر؛ خیطاب: وتوو‌یز.

مانا به تی‌کرای‌ی:

نه‌وسی به‌دکارم که منی به‌و دهرده بردوه، کاره‌که‌ی له‌خویوه‌ه نه‌کردوه؛ شه‌یتان و پادشای چندوکه
به‌دکاره‌کان، ده‌میک بو خهریک‌بون نه‌وسم له‌خسته به‌رن و ده‌گژمنی راکهن. زوریان وتوو‌یز
له‌نیواندا له‌سهر شم مه‌به‌سته هاتبو چوبو. تاپیک هاتبون و نه‌فسی منیان ته‌علیم دابو که چیم
ده‌گهل‌بکاو نه‌ویش دهرسی نه‌وانی له‌من ده‌کار کرد.

۲۰ سه‌رسه‌ری عیله‌ت نرانی سی‌حر یا نه‌بیه‌ض دکه‌ت
پور غه‌له‌ط نه‌رزان مه‌دی دهرحه‌ق خوه نه‌و عالی جه‌تاب

مانای وشه:

سه‌رسه‌ری: به‌سوگو هاسان گرتن و گوی‌نهدان؛ عیله‌ت: هو؛ سی‌حر: جادو؛ نه‌بیه‌ض: پادشای
چندوکه‌ی به‌دکار؛ پور: زور؛ غه‌له‌ط: هه‌له؛ نه‌رزان: که‌من‌رخ؛ عالی جه‌تاب: پایمه‌رز.

مانا به تی‌کرای‌ی:

نی‌مه ههرچی به‌سه‌رمان هاتوه، خه‌تای خو‌مان بوه. له‌باره‌گای نه‌و یاره پایه‌بهرزه‌دا جی‌گه‌مان بو
دیاری کرابو؛ به‌لام نی‌مه قه‌درمان نه‌زانی و لامان و ابو التفاتی که‌مه‌و که‌وتوبینه گله‌و گازنده. شم
دودلی و به‌نرخ نه‌زانی‌نه‌ی بونمان له‌سایه‌ی نه‌ودا، نی‌مه‌ی له‌ری‌گه دهربردو گه‌یشتینه حالیک که
شه‌یتان و جنوکه ظه‌فه‌رمان بی به‌رن.

۲۱ نه‌ییمین ویه‌صالی وه‌ه‌کو‌خوش بورین و چون
نه‌و شه‌رابا عه‌یش و نوشی ما له‌پیش به‌رن سه‌راب

مانای وشه:

ناه: ناخ‌وداخ؛ نه‌ییم: روزان؛ ویه‌صال: بیک‌گه‌یشتن؛ وه‌ه‌کو: به‌کوکه؛ خوش: به‌په‌له؛ بورین: رابران؛
چون: رویشتن؛ شه‌راب: باده؛ عه‌یش: زیان؛ نوش: خوارنده‌وه؛ ما: مایه‌وه؛ سه‌راب: تراویله‌که.

مانای وشه:

عهرض: شانندان؛ حال: چلوناپهتی؛ عهرضی حال: باسی چلونهتی؛ عینوان: دامو دستور؛ نهدهب: زیری؛ ناستان: دمرگانه؛ زیارت: دیدنی؛ زیارت: ماچ کردن؛ طهتاب: رسته چادر.

مانا به تیگراییی:

ئمو قاصیده سوک بال و خوش رهوته، بگه بیایه سهراو پهردهو چادرو ره شمالی یارمو زور به زیری و عاقلانه، سرده رانمو لاشیپانهی دمرگانه که ی و چه ترو سه یوان و رسته ی ره شماله که ی ماچ بگردایه و ئموسا باسی که ساسی و بیگه سی منی بو بگردایه.

۲۵ دا چه شمان من وهرینا خاکی ههروهک توتیا

یا هه بیب بی لی نهایی بانیاوی ئمو توراب

مانای وشه:

دا: هتا؛ چه شمان: چاوان؛ وهرینا: کردبا، کیشابا؛ خاگ: خول؛ توتیا: دمرمانیکی چاوانه، چاو رون و گمش ده کاتموه؛ یا: ئموه ی؛ هه بیب: خوشمو یست؛ نهایی: ناویه؛ بانیا: بی هینابا؛ توراب: گل.

مانا به تیگراییی:

ئمو راسپاردهیه، دوا ی ماچ کردنی دمرک و لاشیپانمو سه یوان و چه ترو رسته چادرو دوا ی گه یاندنی راسپیری و باس کردنی که ساسی من؛ لهو خا که ی که یار بی خوشتی کردوه، توزیکی بو من به دیاری بهینا بایه وه که من وهک توتیا، ده چاوه کانی خوم بکیشاباو چاوم گمش و روناک بیوناپه تموه.

۲۶ هه رکه سی رای بی دبه حنی چاره کی مه هدر بگمت

خهیری ههفتی هه ج ددیرت به لکو بیهتر ئمو ئهواب

مانای وشه:

رای بی: ههستی؛ به ح: باس؛ مه هدر: تکا؛ خهیر: چاکه؛ ههفتی: هفتا؛ هه ج: چونی مالی خودا؛ ددیرت: دهی بی ت؛ به لکو: تمنانت؛ بیهتر: زیاتر؛ ئهواب: پاداشتی چاکه.

مانا به تیگراییی:

من ئموهنده که ساس و بیچاره و مستحق ی به زه بییم، ئه گهر که سیگ ههستی و بجی له لای یار باسی که ساسی و کلوتی من بکاو تکاشی لی بکا که ئاوریکی به خیرم لی بداتموه؛ لیم رونه وهک هفتا هه جی کردی و ایهو تمنانت ده توانم بلیم که خیره که ی له هفتا هه جیش زیاتره.

۲۷ وهعهده دابو دی شهیدکم وی بشیری خوی شریف
مانه بی نیرو په شیمان نهو ژته دبیرا صهواب

مانای وشه:

وهعهده: به لین؛ دی: ده بی؛ وی: شهوی؛ شریف: پیروژو به ریز؛ مانه بی: نه کا بی؛ ته دبیر: ته گیر؛
صهواب: راستو دروست.

مانا به تیکرایی:

دهمهوی نهو کهسهی نهو خیره ده کاو بوم ده بیته تکا کار له لای یار، وه بییری به نیته وه که یار وهختی
خوی به لینی دابو. فهر موبوی مه لای به شیری پیروزی خوم ده کوژم و دیاریشه کوژراوی ده ستو
شیری نهویارم دهرجهی شهیدانی ههیه. نه کا به هیج باران لهو به لینه خوش و ته گیره راستو
دروستهی خوی په شیمان بیته وه تکا بکن که نهو به لینه بهجی به نی و لهو شه هیدبونه بی به شم
نه کات.

۲۸ شهرحی حالی من «مهلا» نارته به یاضی هی تمام
قی سهوادی گهرچی ههردهم ژی برن صهه انتخاب

مانای وشه:

شهرحی حال: ژینامه؛ نارته: ناروات؛ به یاض: سیبایه تی؛ به یاض: ده فته ری شیعران؛ به یاض:
پاکنوس؛ سهوادی: رهشایی؛ سهوادی: پیشنوس؛ ههردهم: هممو کاتو سات؛ ژی: لهو؛ برن: برن؛
انتخاب: هه لیزارن؛ انتخاب: لیره به مانا هه لیزاردهیه.

مانا به تیکرایی:

تهی مهلا، باسو خواسی عیشق و دلداری و سوتان و برزانت، ههرگیز به ته واوه تی پاکنوس
ناکری. چونکه فریای پاکنوسینه وه ناکه وی و ههر پیشنوسه کهی دایم و دهرهم ده ستا و ده ست
ده کاو له هممو ساتو کاتان دا به صهتان هه لیزاردهی لی به ری ده کری.

«راست و چپ»

۱ لهو سه‌هەر جهولان ددت بایی سه‌بایی راستو چپ
سوسنو سونبول بمهستی بین سه‌مایی راستو چپ

مانای وشه:

لهو: لهبر نهوه، بویه؛ جهولان: هاتن و چون؛ ددت: دعات؛ بای سه‌با: شنه‌بای بهیان؛ سوسن:
سویسنه؛ سونبول: گولی سمل؛ مه‌ست: سه‌خوش؛ بین سه‌مایی: وه‌سه‌ما کهون، بره‌قصین.

پوخته‌ی مانا:

بسکو کهزی و پرچوکه‌ی نهو نازنینه دل رفینه، له بون خوشی‌دا، بره و بهری، سویسنه و سملن و
چونکه بونه‌ته هاوسای لاجانگ و هه‌نیه‌ی وه‌ک مانگی نهو شوخه، ده‌گه‌ل نه‌وه‌شا که بون خوشن،
مهستی جوانچاکی لاجانگ و هه‌نیه‌شن. شنه‌بای بهیان که‌ده‌نگوی، ده‌یه‌وی نهو بسکو که‌زیانه
که‌وا مهستی جوانی لاجانگن، به‌راستو چه‌پدا بخاته سه‌ما و هاتو چوووه نه‌ویش لهو دیمه‌نه
که‌یفی خوی تمخت‌کات و نیازی تریشی‌هه‌یه. وه‌ک:

۲ دا ژمیحراپا دونوان سه‌جده بهت نه‌سوه‌د هه‌چهر
دل ب‌میزان ماهی نهو نه‌برو نومایی راستو چپ

مانای وشه:

دا: هه‌تاکو؛ ژمیحراپا: لمیحرایی؛ میحراب: بهو که‌وانه‌یه ده‌لین که له‌لای زوکه‌ی ناو مزگموت ده‌دیوار
کراوه و مه‌لا له‌ویوه پیش‌نوژی بو خه‌لک ده‌کا که به‌کوردی میحراویشی پی ده‌لین؛ نون: به‌کیکه له
بیته‌کانی ئه‌لف و بیته‌که که هیندیک له نوسهرانی پیشو، وه‌ک که‌وانیک هه‌لیان ده‌خسته‌وه. نون نوخته‌یه‌کی

ههيه. زور له شاعيران بروی ماشقمو گراوی خویمان به نون شهباندومو خالی ناو کهوانهی برویان بنوخته که ناو بردوه؛ سهجده: سمر لسمر زمون دانان، بو ریز لی نانی شافریده گارو دسه نآت داران؛ بهت: بیات؛ نه سوهد؛ رهش؛ هه جهر؛ بهرد؛ نیاز له نه سوهد هه جهر، نهو بهرده ره شهیه که ده مانی کابه گراوه و خه لک «حجر ألسود» یی ده لئین، نهو بهرده زور پیروژو مباره که. حاجیه کان له سهریانه ماچی کهن، نه گینا هه چه که یان ریک نایه. نه گهر حاجی له بهر ئاپوره ی خه لک نه توانی ده می بگاته نهو بهرده ره شه، ده بی هیچ نه بی دهستی پانهویان نیشانی بهرده که بداو نهوسا له بی دهستی خوی ماچ بکا. ههر بویه شه که ده بی لهباتی پشتی دهستی حاجیان، که تازه له هه ج دینه وه بهری دهستیان ماچ بکری. واتا نهو چیگهیه ماچ کهن که نیشان بهرده که دریاوه.

نیازی مه لا لیردا خالی ناو کهوانهی بروی سه لمایه؛ که له لای نهو له بهرده ره شه بریقه داره که ی مانی کابه پیروژتر بوه؛ میزان: ترازو، بورچیکه له عاسمان، میزان واتا ریکو بهرانه بر؛ ماهی نهو؛ مانگی به کشه وه؛ نه برو؛ برو؛ نومایی؛ خوبوینی، بیته بهرچاو.

پوخته ی مانا:

سروه ی بهر به بیان - که سکو پرچو که ی نهو نازداری باوانهی راژاندو خستیه جولان و هاتو چو - مه بهستی نه مه بو نهو بسکو پرچو کانه که به سهر هه نیه و روخساری یاردا په رژو بلاو بیون و بیونه هه وریک که بهری روژو مانگی روممتو هه نیه یان گرتبو، لادرین. نهوسا برو کانی یار - که وه ک نونی کهوانی و پیله ی خهت خو شه هه ره له زه بره کانن - خاله ره شه کانی ناو کهوانهی برو، که بونه ته نوخته ی هه ره جوان و دلرفین؛ به لادانی بسکو که زیه کان دهر که ون و بیته بهرچاوی عاشقان. به لی برو کانی یار، له تهرزو بیچمدا وه ک نون، به لام له باریکی و خو شه ویستی دا، وه ک مانگی به کشه وهن که به عاسمانی سامالی هه نیه وه، گیر سا ونه وه. نهو دو مانگی به کشه وه یه ش ههر به که خالیکی ره شی بریقه داری گرتو ته ناو کهوانهی خو یه وه ده کری بلین شه ستیره ی هاورین. جا لادانی نهو بسکانه له راستو چه یه وه له لایمن بای بسکانه وه کاریکی وای کردوه که دل چاوی بهو دوبرو میجرابی به، رون بیته وه وه له خوشیا نا سوژده ی شوکر به ره وه نهو خاله ره شان بهری که له ناو کهوانهی برو دا چیگیرن و هیچ چه بیکیان دهبه بهر دهر شه پیروژه که ی کابدا نیه.

۳ دل ژیسکا فلغلین بو فر ددا خالا سیا

شه هپه ری زولفا شه پالی دال دایی راستو چه پ

مانای وشه:

فلغل: ئیسوهت؛ فلغلی؛ وه ک ئیسو ت رهش و تیزی زمان سوتین، زور له شاعیرانی پیشو، بسکی رهش و خالی ره شی ماشقمو خویمان به فلغلن شهباندوه؛ فلغلی: موی لیک هالاوو به ئالقه داو یستاوو مۆنچ دار؛ فر: فرین و بال گرتنه وه؛ فردان؛ به رهو شتیک فرین؛ شه هپه ر؛ شابال؛ شه پال؛ جوانی خوین شیرین و رهزا سوک؛ دال؛ پیته کی خواری نیوه ئالقه یه له ئه لف و بیته کدا.

پوخته‌ی مانا:

دل که زور له میژبو دیل و زنجیر کراوی داوی بسکی ره‌شی ئالقو مونج‌داری ئو نازداره بو، کاتی سروه‌ی به‌یان ئه‌نگوت و بسکه‌کانی له‌سه‌ر زو لاداو میحرابی بروو خالی ره‌شی مباره‌ک، ده‌ر که‌وتن. هه‌لی به‌ ده‌رفه‌ت زانی، خو‌ی له‌ زیندانی بسکان رزگار کرد، وزاقی خو‌ی دا، فرکه‌ی کرد خو‌ی بگه‌یه‌نیته به‌ر دالده‌ی خالی ره‌شی ناو که‌وانه‌ی میحرابی بزویان و له‌به‌نای ئه‌واندا بجه‌ستیته‌وه به‌سوژده‌ بردن بو ئو خالانه، شوکری رزگار یون بکا. به‌لام ئاواته‌که‌ی بو پیک نه‌هات؟ سه‌ری زولفی یار - که‌وه‌ک شابالی په‌ری وانه - که‌وته شوین دیل و یه‌خسیری راکردوی خو‌یان و له‌راسته‌و چوپه‌وه له‌ رهنگی بیته‌ی دال بوی چه‌مانه‌وه به‌ ئالقو ئابلوقه‌یان داو نه‌یانیه‌شت له‌ ئاین وه‌رگه‌زی و روگه‌ بگوزی. گورجی گرتیان و خستیانه‌وه گرتوخانه‌که‌ی پیشوی.

ع عالمه‌ک ویرانی زولفین ته‌ ژ رهنگی عه‌نبه‌ری
چه‌رخ و په‌روازی دده‌ن جاره‌ک لبایی راستو چه‌پ

مانای وشه:

عالمه‌م: جگه‌ له‌خوا هه‌موشت؛ عالمه‌م: خه‌لکی سه‌ر دنیا؛ عالمه‌م: عالمه‌م: واتا خه‌لک و هه‌شاماتیکی زور؛ ویران: کاول، خراب؛ زولفین: که‌زیه‌کان؛ ته‌: تو؛ ژ رهنگی: له‌گوینی، وه‌کو؛ عه‌نبه‌ر: شتیکی ره‌شی بون خوشه، له‌ورگی جوهره‌ماسیه‌ک دا دینه‌ به‌رهم؛ چه‌رخ: سو‌ردان؛ په‌رواز: هه‌له‌فرین؛ جاره‌ک: هه‌لیک؛ لبایی: له‌به‌ریا.

پوخته‌ی مانا:

هه‌ر چه‌ند جارێک، که‌ بای بسکان، ئه‌و که‌زی و په‌ر چه‌مه‌ ره‌شانه‌ی تو - که‌ له‌ره‌نگو بون و به‌رامه‌دا، له‌ عه‌نبه‌ر ده‌که‌ن - ده‌جولینی و ده‌خاته سه‌ماوه له‌چه‌پ و راسته‌وه رایان ده‌ژینی و بالیان بی ده‌گری و سو‌ریان بی ده‌دا؛ هه‌شاماتیکی زور و زوربه‌ له‌تاو و تویی دیمه‌نی جوانیت، مال ویران و خانه‌ خه‌راب ده‌بن و ئاگریان تی ده‌چی و ده‌بنه‌ پوش و په‌لاشیک، به‌ده‌م باوه‌ سو‌ر ده‌خون و بال ده‌گر نه‌وه و به‌راسته‌و چه‌په‌دا ده‌که‌ون.

ه خه‌نجه‌رو تیرو ته‌به‌ر یارین شیه‌ به‌رق و بروسک
میسری یان لامیع ژ ئه‌لماسان ددایی راستو چه‌پ

مانای وشه:

ته‌به‌ر: بیور، ته‌ور؛ یارین: دابارین؛ شیه‌ی: وه‌کی؛ به‌رق: هه‌وره‌تریشه‌ق؛ بروسک: بروسکه؛ میسری: شیرێ ده‌سکاری میسری یان؛ لامیع: ورشه‌دار؛ ئه‌لماس: به‌ردیکی به‌نرخه؛ ددایی: ده‌یدایی، لبی ده‌دا.

پوخته‌ی مانا:

برو کانی یارم، بهوشیره میصری یانه ده مینن که وه ستاکاری زور ده ست رهنگین، هه لیان ده خنه وه هینده به نرخو خوشه ویستن که بالچوغه یان به ئه لماس ده رازیننه وه. یاخو وه ک شیریک وانه که وه ستاکاری میصر، دهمو دوخیان له ئه لماس دارژتوه هه روا له دوره وه بریقه و گر شه ی دی.

جا کاتی که شنه با بسکی له رانده وه برو دهر که وتن؛ هه شاماتی دلداران هه ستیان کرد که ریژنه بارانی خه نجه رو تیرو تهوریان به سه ردا ده باری و ورشه ی بروی تازه ساویان، به شیریک زانی که له میصر کراوه له ئه لماس دارژاوه له راستو له چوپه وه، گرتونیه به رو له بریسکه و ورشه دا نوقی کردون و وه ک بریسکه ی عاسمان هه لیان ده پرو کیئی و ده یانکاته قهره بوت.

٦ طه یرک و عیقدو شوراب و نه ترک و بهرگو وهره ق
هه ر به رزو جه ذبه یین یا قوتی تایین راست و چه پ

مانای وشه:

طه یر: بالنده؛ طه یرک: خشلیکی ژانمیه که وه ک کوتر ده چی و له زیر ده کری؛ عیقد: گه رانه، گه ردن به ند؛ شوراب: گو لینگه و پیله و له رزانه؛ نه ترک: گو بهر وک؛ بهرگو وهره ق: خشلی زیرن له شکلی گه لآو پرپه و بهرنگ؛ له رز: له رین؛ جه ذبه: کیشان، حالات لی هاتنی ده رویشان که ئیمه، جه زم بونی بی ئه لین؛ یا قوت: بهر دیکه ی به نرخه رهنگ تاله؛ تا: هه وادو لیزگه.

پوخته‌ی مانا:

کاتی با ی به یان، زولفی یاری به راستو چه پدا هه ژاندو چاو و برو و هه نیه و لاجانگ و کو له و خالی ئه و یاره شه پاله ی، خسته بهر چاو، نه ک هه ر ئیمه ی دلدارو گیرو ده ی ئه وینی ئه و نازداره، توشی شیواوی و مال ویرانی و حال لی هاتن بوین، بگره خشله بی گیانه کانی، گه ردن و بهر وک و جلکه کانیشی - که زیر و بهر دی به قیامت و ئاوریشمن - ده گه ل رازانی بسکان به دم باوه، ئه وانیش که وتنه رازان و سه ماوه و ئه وانیش وه ک ئیمه ی ئه ویندار و بریندار، ئارام و ئوقره یان لی هه لگیراوه جه زمه یان لی هاتوه. بروانه له خشله کانی که بریه تین له کو تری زیر، گه رانه ی یا قوت، گو بهر وک، لاسه ره و گول و بهر هتگی گواره. ته نانمت ئه و هه ودا ئاوریشمانه ش که گه ردن به ندو خشلی دیکه ی بی هوندر اونه وه. گو لینگه و له رزانه کانیشی له تاوی دیمه نی رو خساری ده له ری نه وه و به راسته و چوپه دا تل ده خون و اختیار یان له ده س دهر چوه.

٧ بشکوبین به ندا گریبانی ژره نگی که و که بان
به رق و تیرو ژین ژخورشیدی فه دایی راست و چه پ

مانای وشه:

بشکوپن: هه‌پشکوتن، ده‌میان کردهوه؛ به‌نداگریانی: دوگمهی به‌رکوزه؛ ژره‌نگی: هه‌روه‌کو؛ که‌وکب: ئەستیره؛ به‌رق: دره‌وشین؛ تیروژ: تیشک؛ خورشید: خور؛ قه‌دایی: دایه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

یه‌خهی کراس داخرابو، زلفو که‌زیش به‌سەر سنگو به‌روکدا هاتبو دایان پو‌شیبو. دوگمه‌کانی یه‌خه، له‌ناو ئەوره‌شایی که‌زیان‌دا ده‌تروسکانه‌وه ده‌ت‌گوت ئەستیره‌ن و له‌شه‌وی ته‌واو تاریکدا، زریوه زریویانه. له‌ راستیشدا، ئیمه‌ی دل‌داری کلۆل و هه‌ژار، که‌وت‌بینه شه‌وه‌زه‌نگی ئەنگوست له‌چاو هه‌ر چاوه‌ن‌واژ بوین له‌ سو‌چیکه‌وه رونا‌کایی هومیدیک به‌دی بکه‌ین. خواو راستان سه‌روه‌ی سه‌بای سال‌حان ئەنگوت، زلفی له‌راسته‌و چه‌په‌وه لادان. یه‌خه‌و به‌روکی رات‌له‌کاندو ده‌رزى و دوگمهی به‌روکی ترازاند، روژی روناک له‌ئاسوی به‌رووی‌وه ده‌رکه‌وت و تیشکی لاجانگ و کولمه‌و هه‌نیانیش له‌چه‌پ و راسته‌وه، ئاراسته‌بون و له‌پاش شه‌وی نا‌هومیدی روژی هومیدو خوشیان هه‌لات و هه‌زارانی چاوه‌ن‌وار هه‌لات کران.

٨ که‌وکب و قه‌وس و قوزه‌ح، لو‌ئویی به‌ندا هه‌یده‌ری
تین ته‌وا‌فا زولفو خالین دل‌رو‌بایی راست و چه‌پ

مانای وشه:

که‌وکب: ئەستیره؛ قه‌وس: که‌وان؛ قوزه‌ح: بلقی سه‌راو؛ قه‌وس و قوزه‌ح: په‌لکه‌ زیزینه، کولکه‌زیزینه؛ لو‌ئو: مرواری؛ به‌ندا هه‌یده‌ری: خشلیکی ژنانه که‌ بره‌تیه له‌ لیزگه لیره‌یه‌ک له‌نیوه‌ی کلاو و سه‌رپینچی سه‌رده‌ری و بو‌یه‌ش ئەو ناوه‌ی لی‌نراوه، چونکه هه‌وه‌ل‌جار له‌ناو هوزی هه‌یده‌رانلوی کورد دا بو‌ته‌ باو. ئیستا له‌ناو کورده‌کاندا به‌ژیرچه‌نه‌و لاسه‌ری لیره‌و زیزیش هه‌ر ده‌لین به‌ندا هه‌یده‌ری، که‌ زور‌جارانیش جه‌واهیراتیش کراوه‌ته نیوانی لیره‌کان؛ تین: دین؛ ته‌واف: له‌ ده‌وره‌گه‌زان و سو‌ردان؛ زولف: که‌زی؛ خالین: خالان؛ دل‌رو‌با: دل‌رفین.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه هه‌روه‌ک گوتمان، عالم که‌ به‌مانا هه‌مو ئافه‌ریده‌یه‌که، هه‌یران و سه‌ر‌گه‌ردانی ئەو جوانه‌ین که‌ یار هه‌ناویه‌ته به‌ربارو به‌رکار. ئیتر کار له‌وه ده‌رچه‌وه که‌ ئیمه‌ی گیان‌داری دل‌دارو هه‌ژار گرفتاری‌بین و ببزیته‌وه. نه‌خیر، ته‌نانه‌ت خشله‌کانی به‌ریشی شیت و مال و یران و سه‌ر‌گه‌ردانی ئەو جوانه‌ین. تو له‌کاتی هه‌نگوتی شته‌بای به‌یانا، وه‌ره‌و بر‌وانه که‌ چون گیره‌و لاسه‌ره‌و گه‌ردانه‌کانی - که‌ له‌ زیرو جه‌واهیراتن و به‌ره‌نگی په‌لکه‌زیزینه له‌ هه‌وت وینه‌ ده‌نوین - ده‌وری سه‌ری زولفو خالان ده‌گه‌رین و ده‌یانه‌وی ئەو زولفه‌ ره‌شانه - که‌ وه‌ک په‌رده‌ی مالی کابه‌ن و ئەو خالانه - که

جوانترو پیروتر له برده ره شه که ی حاجیان - زیارت بکهن.

۹ دل دخونت زولفو خالان دیمو بالاین ژنور
هر بقانون موژده یا غه بیی ژنایی راستو چهپ

مانای وشه:

دخونت: بانگ ده کا: دیم: رومتو کولمه: بالآ: بهژن: نور: روناکی: قانون: دامو ده ستور: قانون:
نامرازیکی موسیقایه: موژده: مزگینی: غه یب: نادیار: نای: بلویر.

پوخته ی مانا:

ته گهر بیئتو بدئیکی رونو و شیاره وه، گوی له ئاوازهو لوره ی بلویر بگرین و بتوانین وهك پیویسته
تیی بگهین: تی ده گهین که بلویر له دنیای نادیاره وه له راستو چه پمانه وه مزگینی بدلان دداو
بانگیان لی ده کا که ههر دلئیک بهئاو اته وه یه توشی بخته وه ری بیئت، با ئالوده و گیروده ی تهو زلفو
خاله و رومتو بهژن و بالآ به بیئت که له نوری خودا دروست کراون.

۱۰ زهنگی یان جهوشه ن قه بهستن پیش بهری جو قا حه بهش
دابزستن یهك به یهك چون بهر لیوانی راستو چهپ

مانای وشه:

زهنگی: تیره یهك له قوله ره شه کانن که له لای زهنگاره وه هاتون. زهنگی له شیرعی شاعیرانی کون دا،
همیشه نیشانه ی دلزه قی و بی بهزه تی یه: جهوشه ن: زری، شم وشه یه لهره گزدا کوردی یه و گهوچن
بوه. و اتا بهئالقه چندراو. له پاشان عه رب وهر یان گرتوه و گافیان کردوته جیمو چیمیان کردوته شسین و
به مالی خویمان زانیوه: قه بهستن: دایان بهست، له خویمان شه ته کا دا: پیش بهر: زوبه زو: جوق: دهسته،
تییی لهشکر: دابزستن: دارزانه، هه لیان کرده: لیوا: ئالآ: حه بهش: و اتا خه لکی حه بهشه که ته وانیش
تیره یهك له قوله ره شه کانن.

پوخته ی مانا:

کهزی و بسکه کانی یارم، لهره شی و دوره بهزه یی دا، ده مینن به دو لهشکر که له زهنگی و حه بهشان
پیک هاتبن و بو شه رو پیک دادان بهر انبه ر به یهك، تیپیک له لای راسته وه جو قه یهك له لای چه په وه
ریزیان بهستی، و ابو. کاتی شه با لهراندنیه وه وهك شه وه ده جو که تهو دو لهشکره دلزه قه، دابز زینه
یه کنری ههر لایهش که بهئالقه و مویج بون، وهك زری یان ده بهر کردیی ده هاته بهر چساو. ههر
لهشکره بو تهو هیر شه خویمان دا بهر ئالای گهر دنی کیل تا به فهرمانی سه ر کرده ی هه مو ناز داران
ده گزیهك رابچن.

۱۱ چینگ چینگا بشکوان ناوازو دهنگی زهرگوان صد مه لایک گوهددن بهر وی نهوایی راستو چهپ

مانای وشه:

چینگ چینگا: جرینگو زرینگه؛ بشکو: دوگمه، لیرمدا نیاز له رزانهیه؛ ناوازو دهنگ: خرینگو هور؛ زهرگو: گوی زیرین، مهنگولهو خرینگه؛ مه لایک: فرشتهی خودا؛ گوھ: گوی؛ نهوا: دهنگو صدا.

پوختهی مانا:

دو لهشکری زولفان له راستو چهپهوه به ئالقهو مونج زری یان لهخویان شهتهك داوهو چونه بهر ئالاوهو بهدم باوه تیك چرژاون، ثم شهره، مارشی شهریشی دهوی. شهق و هورزی ترازانی دوگمهو زرینگهو جرینگهی له رزانه کان و خرینگو هورزی گوپهروکی زهردی زیرین، که شهوانیش بهدم شنهوه دهله رانهوه، بیوه مارشی ئهو تیك چرژان و پیك هه لپرژانه. جا وهره و تماشاکه چهند خو شه زلفو کهزی بهودیمه نه له بارو دل تهزینهوه، لهسه کولمو لاجانگی وهك روژو مانگ بهلرینهوهو خرینگو هورزی سسله و پلپلهو له رزانهو خرینگهو مهنگولهو چرپه ی ترازانی دوگمه کانی بهرووی بیته گوی. نهك نیمه بو گوی گرتن و سهیر کردنی ئهو دیمه ن و ئهو دهنگه گیان پهروهه، منه ده که بین به لکو فرشته کانی خوداش کرومات گوی یان بو بیستی ئهو دهنگهو دیتی ئه م رهنگه هه لختوه و هاتونه تماشایه.

۱۲ لهو ژعیشقا وی دنانل بازن و بهرگو وهرهق جه ذبه یا دل من ژره مزا وان گه های راستو چهپ

مانای وشه:

لهو: له بهر شهوه، بویه؛ عیشیق: شهوین و دلداری؛ دنانل: ده نالین؛ بازن: مچهك بهند؛ بهرگ: پهلك؛ وهرهق: گه نا، نیاز له بهرگ وهرهق ئهو په رانه و پریرانه به که لهشکلی گه لادار دروست کراون و وه خسو خراون؛ جه ذبه: جه زمهو حال لی هانتی دهرویشانه؛ ره مز: نیشانه و به لگه؛ وان: نهوان؛ گه های: گه یشتی.

پوختهی مانا:

من که خرمه ی بازنه و مچهك بهندو زرینگه ی پرپهرو په رانگم له قول و بازن و بهروکی یاره وه بیستو به دل و داو گوئی دل م دایه؛ تیگه ی شتم که شهو بی گیانان ههش، دل یان داوه بهو دل به ره خوین شیرینه و شهوانیش وهك هه مو دل داریکی دل سوتاو له شهوینی ئهو جوانه ده نالین. ناله ی شهوان بو من بویه دنه ده ریک که منیش توشی جه زمه لی هاتن و له هوش چون بیمو دهردی دل داری له راستو چوپه وه بهر گریته ناو خو ی و دهره تانم لی بیری.

۱۳ زوهره و عیقا ثوره ییایی دشرقی که شششین له یله تول قهدری ژمه غریب پهرده دایی راستو چهپ

مانای وشه:

زوهره: ئەستیره کی گهریده ی زور گه شه؛ عیقا: گهردانه؛ ثوره ییا: هیشوه ئەستیره ی کو؛ شەرق: خور هەلات؛ که ششقی: که شف بو، دیاری دا؛ له یله تول قهدر: شهوی ههره پیروژه له لایین موسلمانانوه که لهو شهوهدا قورعان بو پیغه مبهر، به خەلات هاتوه پهرستی خودا لهو شهوهدا خیری نوژیرو روژی ههزار مانگی ههیه؛ مه غریب: خورنشین؛ پهرده: له مبهر؛ دایی: پئی دادا.

پوخته ی مانا:

گهردنی یارم که له سپیایه تی و روناکی داندنا وه ک ئەستیره ی زوهره یه، گهردن بهنده مرواریه که ی ملی وه ک هیشوی ئەستیره ی کو یه که له دهوری زوهره هالایی. ئەو گهردن و گهردانه یه له لای روژی روخساره وه - واتا ئەو جیگه ی روژی لی هه لدی - هاتنه بهرچاو. به لام شهوه زهنگی زولفه کانی، لهو شوینه وه که تیشکی روخسار ده بریته وهو به خورنشین حه ساو ده کری، که ئەو شهوی زولفانه ش هه یچ چه پیککی ده بهر له یله تول قهدردا نیه؛ به سه ر گهردندا بهر ژو بلاو بون و له راستو چه په وه پهرده یه کی ره شیان له بهر زوهره و پیرو ی گهردن و گهردانه گرته وهو دیمه نه که یان له بهرچاو، ون کردین.

۱۴ زوهره رهنگی ماهو خورشیدی ژبالا وی نما لهو دو کهو کهب چونه قیرا ئیستیوا یی راستو چهپ

مانای وشه:

زوهره: ئەستیره گه شه که؛ رهنگی: ههروه کو؛ ماهو خورشید: مانگ و خور؛ بالآ: بهزن، لای سهرو؛ نما: نواندی، دیاری دا؛ لهو: بو یه؛ کهو کهب: ئەستیره؛ قیرا: ده گه ل؛ ئیستیوا: راستایی، خه تی ئیستیوا ئەو خه ته یه که روژ له نیوه راستی عاسماندا ده یدا ته بهر.

پوخته ی مانا:

له لای سهروی به ژنی یاره وه، هه نیه ی وه ک مانگ و کو لمه ی وه ک خورو گهردنی صاف و سپی و بی گهر دو گه شه داری وه کو زوهره خویان نواند. ئەم پیکه وه دره وشانه وه ی ئەو سی روناکی ده رانه، بو به هو ی ئەوه که وه ئەستیره - نیاز له دو ئەستیره یان لاجانگی یارن یان جوته مه مکی هه تارن - راست و یستان و خه تی ناوه راستیان له چه پ و راسته وه گرته بهر.

۱۵ بیته نه یوانی ژخلوی حوریا قودسی سروشت صده هزاران حوری قودسی تین لیکایی راستو چهپ

مانای وشه:

نه یوان: هه یوان و بهریالی؛ خلو: به تال؛ خلوه: چیکه ی تنهایی؛ حوری: کیژی به ههشت؛ قودسی: مباره کی خودایی؛ سروشت: ماکه و تا کار؛ حوری قودسی: کیژه جوانه کانی ناو به ههشت؛ تین: دین؛ لیکا: توش یون و دیده نی.

پوخته ی مانا:

نه گهر بیتو جاریک له جارن، نهو جوان چاکه ی یاری من که یه کیکه لهو کیژه به ههشتیانه که له پایی دروست کراون و تا کاری پیروژو مباره کن، له گوشه ی تنهایی دهر که وی و بیته بهر هه یوان و سه یوانی ماله گه وره؛ نهک ههر ئیمه ئاپوره ی دلداران، بگره به صه تان هه زار له کیژه کانی ناو به ههشتی خوداش، به سینهباز له به ههشت باز ددهن. بو شهوه بیته دیده نی دیداری یاری ئیمه و له راسته و چوپه دهوری لی ددهن.

۱۶ ما «مه لایی» نهز له بی لهعل ئابی حه یوان بت نه صیب قودسیان راگرتی بین دهستی دوعایی راستو چهپ...

مانای وشه:

ما: توبلی، ئاخو ئه بی؟؛ نهز: له؛ لهب: لیو؛ لهعل: بهردیکی بهقیمه ته که زور له شاعیران به لیوی یاریان شهبانده؛ ئاب: تاو؛ حه یوان: ژیان؛ بت: بیته؛ نه صیب: بهش؛ قودسی: نهو فرشتانه ی که له عاسمان دان؛ راگرتیین: رایان گرتوه (یان، راگردیین واتا: بلندیان کردوه)؛ دوعا: نزاو پارانه وه.

پوخته ی مانا:

نه وهنده به ذلیلی و هه ژاری له بهر خودا پاراومه ته وه، که جاریک له عومراتهدا نهو لیوه ناسک و لهعل رهنگانه، راموسمو ئاوی ژیان و نهمردنیان لی هه لمزم. که مه لاکه ته کانی عاسمانیش بهزه بیان به منی کلول دا هاتوته وه. نه وانیش هه مو بو یاریده ی من دهستی نزیایان بهرز کردوته وه. له راسته و چوپه وه بوم ده پارینه وه که نزام رهوابی.

هو ی مه لا توبلی خوا نهو ئاواته ت پیک بهینی و جاریک لهو لیوه سور و ئاله - که وهک یاقوت و لاله - مزیک بمزم و بهو ئاوی حه یاته ی که له لیوی شهودایه منیش له مردن رزگارم بی و بیمه خدری زینده یهک؟

«چپ و راست»

۱. نیرگزیں شهنګ دمه‌ستن چپ و راست
ساقیان جام دده‌ستن چپ و راست

مانای وشه:

نیرگز: نهرگس؛ شهنګ: شوخ؛ مه‌ست: سهرخوش؛ ساقی: مه‌گیز؛ جام: پیاله.

مانا به تیکرا:

چاوه‌کانی یارم - که وه‌ک نهرگزی شوخ و شهنګن - چه چاوی راست و چه چاوی چپ مه‌ست و خومارن. پیاو له دیتیان مه‌ست و سهرخوش دین و به‌راسته و چه‌پدا ده‌که‌ون. دوچاوه‌کانت وه‌ک دو مه‌گیزی شوخ و شهنګ و چه‌له‌نگ به‌راسته و چه‌پدا مه‌ی ده‌گیزن و سهرخوش و که‌له‌لامان ده‌که‌ن.

۲. راست و چپ تین جگه‌رو سینه کولاب
عهرعهرین شهنګ دله‌ستن چپ و راست

مانای وشه:

تین: دین؛ جگه‌ر: جهرگ؛ سینه: سینگ؛ کولاب: قولاب؛ عهرعهر: داریکی نازدهو زور راست و شهنګ هه‌لده‌چی، شاعیران به‌ژنی یاری‌یی ده‌شو به‌ین؛ له‌ستن: کورت کراوی وشه‌ی (له‌یستن) له‌یستن و اتا رقص و سه‌ما کردن و خو بادان به لارو له‌نجه‌وه.

مانا به تیکراییی:

له وه‌ختیکدا کیژه قهد باریکه‌کان - که به‌ژن و بالآیان وه‌ک داری عهرعهر شهنگو شلو شوخن -

دهستيان به رهقص و سهما كردن كردو بهراستهو به چهپدا خوځيان بادهداو دهلهرانهوه؛ جهرگو
سینهو ههناوی عاشقان وهك وهبهر بارانی تیران كهون، وابون و بهراستهو چهپدا دهكهوتنه
مهیدانهوه. مژولیان وهك قولاپ لهجهرگان گیرکهن وابون.

۳ توخو علا کو خویا بون ژعهجهم
عهرهبان تیپ شکهستن چهپو راست

مانای وشه:

توخ: نیشانهی سهرکردهی مغولان بوه، که بریتهی بوه له چهپکینگ موی یالی ئهسپو بنهکهی دهزیر
گیراوه؛ علا؛ ئالا؛ خویا؛ ئاشکرا؛ تیپ: دهستهی لهشکر؛ شکهستن: شکان؛ عهرهپ: له راویزی
شاعیراندا، به شتی رهش رهنگ دهئین. زوربان زولفی رهشی یاریان به عهرهپ شهباندوه. عهجهم لهشعیری
شاعیراندا به رمزی سپیتهی دانراوه.

وا دیاره مهلا دهیوی بلی؛ یار بدهستی سپی و ناسکی، زولفی لهسهر ژو لاداوه. رهنگه نیازی له توخ
شانه، یان، کهزی بهندی زیری. نیازی له ئالا سهپوشی رهنگاورهنگ بی.

مانا به تیکراییی:

یار بدهسته سپیهکانی، که زولفه رهشهکانی لهسهر ژو لاداو شانهی زیری دهسکان گیراند.
دهستهدهستهی زولفان بهسهریهکدا شکان و چینچینبون.

۴ بهر قهشهرقی دسههر وهستاین
هیندوین روژ پهستن چهپو راست

مانای وشه:

بهر قهشهرقی: رو بهروژ ههلات؛ سههر: بهیانی زو؛ هیندو: خهنگی هیند؛ زور له شاعیرانی کون خالی
رهشو بسک و زلفی یاری خوځیان به هیندو شهباندوه، چونکه بهلای ئهوانهوه هیندو کافرن و کافریش
بهرهنگی رهش که نوری تیمانی تیدانیه ناسراوه.

مانا به تیکراییی:

لهبهرهبیاندا ئهو زولفو بسکهرهشانهی یارم که بهلای راست و لای چهپی روخساری دا هاتبون،
ههر دت کوت ئهو بسکانه لهو هیندی یانهن که روژ دهپهستن و بهیانیان بهره روژ دهنو
کرنوشی بو دهن. چونکه روخساری یار وهك روژهو لاجانگی وهك سپیایی بهیانی پیش تاو
ههلاتهوه ئهو بسکانه وهك هیندوی روژپهست، پیسته رهشو کافری بی بهزهیین دهگهل عاشقان.

۵ قه‌یسه‌ری رومی لسهر هه‌ددی فه‌ره‌نگ
توق و زنجیر قه‌به‌ستن چه‌پو راست

مانای وشه:

قه‌یسه‌ر: له‌قه‌بی امپراتوری روم. روم سه‌ره‌زمینی تورکیای ئیستا؛ سه‌ره‌ده: سنور؛ فه‌ره‌نگ: فه‌رانسه
یان ئوروپا به‌گشتی؛ توق: ئالقه‌ی ئاسنین؛ قه‌به‌ستن: به‌ستیه‌وه.

مانا به‌ تیکرایی:

بسک و که‌زی یارم که به زنجیره چین به‌چین و ئالقه ئالقه ده‌وری روخساری سپی و ناسکیان داوه؛
به‌وه ده‌شبه‌یندری که قه‌یسه‌ری رومی ده‌وری ولاتی فه‌ره‌نگانی به‌زنجیر و ئالقه‌ی له‌شکر ده‌وره
دایی.

۶ هه‌ردو ده‌ستین خو‌حه‌مایل شه‌قه‌کی
مه ژبو یاری دخوستن چه‌پو راست

مانای وشه:

ده‌ستین: ده‌ستان، دوده‌ست؛ چه‌مایل: به‌ندی شمشیر و به‌ندی نوشته که‌ده‌مل ده‌کری و به‌ته‌نیشته‌دا
دیته‌خوار؛ شه‌قه‌کی: شه‌ویک.

مانا به‌ تیکرایی:

ئیمه هه‌مو، ئاوات و نیازمان هه‌ر ئه‌وه‌به‌وه که ته‌نیا شه‌ویک له ژیانماندا هه‌ردوک ده‌ست و
باسکمان، له گه‌ردنی یار وه‌ک چه‌مایه‌ل هه‌ل‌آبا و له‌راست و چه‌په‌وه به‌خومانه‌وه کوشیا.

۷ قه‌«مه‌لی» سوز پهری یا حوری سرشت
صه‌د مه‌له‌ک ده‌ست بده‌ستن چه‌پو راست

مانای وشه:

قه‌: ئه‌وه؛ قه‌ه: عه‌جه‌با؛ مه‌لی: مه‌لا؛ سوز: دلکیشی و روخ سوکی؛ پهری: چن‌دوکه‌ی جوان؛ حوری:
کیزی به‌هه‌شتی چاوزه‌ش؛ سرشت: رسکان.

مانا به‌ تیکرایی:

ئه‌وه (یان، سه‌یره) مه‌لا تو ئاواتی ده‌سته‌ملان بونی بخوازی. ئه‌و پهریه دلکیشه‌ی که وه‌ک
حوری به‌هه‌شت خولقاوه. هه‌میشه صه‌د خدمه‌تکاری کچی پاکی وه‌ک فریشته‌ی خودا ده‌ستیان

به دستیه وه یه تی له راستو چه په وه پاسه وانانی لی ده کهن و چاوی لی خافل ناکهن تا وه گیر تو
کهوی و دهسته ملانی بی.

گولباران

۱ گەر ژوی حوری سرشتی عیشویه ک ئیظهار بت
دی بیت ناری خه لیلوالله و دوژه ساربت

مانای وشه:

گەر: ئەگەر؛ ژوی: لەومیۆینه؛ حوری سرشت: وهك حوری رسكاو؛ عیشوه: نازو غمزە؛ ئیظهار: دیاری دان؛ دی: بی شک؛ بیت: دەبیت؛ نار: ئاگر؛ خه لیل: دوست؛ خه لیلوالله: دوستی خودا. نیاز له خه لیل الله برابم پیغمبهره؛ دوژه ه: جهه‌نهم؛ سار: سارد؛ بت: بی.

مانای تیکراییی:

ئەگەر ژیانمان جهه‌نهم بی، یان وهك برابم پیغمبهره ناو ئاگر هاوئێزرايين، بهو مهرجه ئەو حوریه جوان چاکه، به نازوه گوشه‌یه‌کی چاومان بو دەرخواو لیمان بروانی؛ ئاگر به دهردی ئاگره‌که‌ی برابم ده‌چی و تهنانهت جهه‌نهمیش بی، بی شک ساردوسر هه‌ئنده‌گه‌ری.

مه‌لا لهو شیعره‌دا باسی برابم پیغمبهرمان بیرده‌خاتوه که نهمرود به تاوانی بت‌شکاندن خستیه ناو ئاگره‌وهو خودا فه‌رمانی به‌ئاگردا که ساردو سه‌لامت بهو ئازاری مه‌ده. ده‌لی: منی دلدار، خۆم دله‌که‌م کهوتوینه ناو ئاگری ئەوینیکه‌وه که هیچ له ئاگری نهمرودو بگره له ئاگری جهه‌نهمیش که‌متر نیه. جا ئەگەر خوای کردبا ئەو نازداری باوانه بهو چاوانه‌ی به‌نازیکه‌وه لیروانییام لیهرونه ئاگرو گرپه‌ی دلی منیش، به دهردی ئاگره‌که‌ی برابم سارد ده‌بۆوه، به‌لکه ئەگەر جهه‌نهمیشم له دلدا بوايه تینی داده‌مرکا.

۲ وەر ژبه‌ر په‌ردی یه‌دی به‌یضا به موعجیز بیته دهر
شهمس و که‌وکه‌ب دی هیلین عالم تژی ئەنوار بت

مانای وشه:

وهر: وه نه گهر؛ ژبهړ: له پشت، له بن؛ پهردی: پوره دهیرا؛ یه دی بیضا: دهستی سپی؛ موعجیز: نهوی
کسی تر نیته؛ شه مس: خور؛ که و کب: نه ستیره؛ دی هلین: هه لدین؛ عالم: هه مودنیا جگه له خوا؛
تزی: پز؛ نه نوار: روښنایی گهل.

مانا به ټیکرایي:

مهلا دهیوی، دهستی حه زره تی موسامان وهییر بیټته وه که موجزات بووه هرگا ناویه ته باخه لی و
دهری هیناوه ته وه له سپیایه تیا شو قی داوه ته وه.

گوتمان نه گهر لئی روانیام ناگری دلّم داده مرد، خو نه گهریش دهسته سپی و ناسکه که ی که
چه پیکی ده بهر دهسته موجزاته که ی موسا دانیه، له ویدیو په رده وه درین و پیشانی دنیای بدا، وه ک
هه مو نه ستیره و خور، و ټیکرا هه آتین و رونا کایی بدا ئاوا هه مو دنیا پرده بی له روناکی و شوق
دانه وه.

۳ وهر ژعه کسی خه مری یان قه وسو قه زهح دت یاسه مین دی گولو ره یحان بیارن، ټیک و ټیک گولزار بت

مانای وشه:

عه کس: تیشک دانه وه؛ خه مری: پارچه قوماشیکی سوره که ژنان پرچی سهر تویلیانی بی گری ددهن؛
خه مری: نه و پرچو کانه یه که به سهر تویلا دین و له ناوه راستی هه نیده هه لده پاچرین؛ قه وسو قه زهح:
کولکه زیرینه؛ دت: بدات؛ یاسه مین: گولی یاسه مینه که زور سپی و زور بون خوش و زور ناسکه؛ دی:
بی شک؛ ټیک و ټیک: سهر له بهر، گشت له گشت؛ گولزار: گولجار؛ بت: بییت.

پوخته ی مانا:

نه گهر رو خساری یارم - که وه ک سهر پهری گولی یاسه مینه، سپی و ناسکه و له بون خوشیدا له و
زیاتره - تیشک بداته دسرو که ی سوری له هه نیه گریندراوی. یان تیشک بداته نه و پرچو کانه ی که
به سهر تویلی دا هاتون و له ره شی یان دهریقینه وه. نه وسو تیشک بداته وه و تیشکه بگهر یته وه بو سهر
گونای یار که وه ک پهری سوره گوله. نه وه نده روښنایی رهنگا وره نگ په پیدا دین که کولکه زیرینه ی
لی دروست ده بی. کولکه زیرینه ش، نیشانه ی پاش بارانه و بارانه ش هو ی شین بونی گیا و گولو
ریحانه. که و ابو ههر که یار روی نیشان بدو و خه مری و پرچو کان رونا ک بکات و نه وانیش تیشکی
بگهر یتنه وه، هه مو دنیا سهر له بهری ده بیته گولجار و له هه مو شوینان گول و ریحانه به باره و خوشی و
گه شی داده باری.

۴ شەمە دى جان دەت ژشەوقى يېتە بەر صوبىچى نەفەس
نارت ئاخىر گەر بمويەك بەھسى زولفا يارىت

ماناى وشە:

شەمە: موم؛ دى: بى شەك؛ جان: گيان؛ دەت: بدات؛ يېتە بەر: بچتەو بەر؛ صوبىچى: سبەينى؛
نەفەس: ھەناسە؛ نارت: ناگاتە؛ ئاخىر: دوايى؛ گەر: ئەگەر؛ بەھسى: لىدوان؛ زولفا: كەزى.

پوختەى مانا:

ئەگەر ھەر لە ھەموۋى شەويزا، دەس بىرى بەباسى تاقە مويەك لە زولفى يار شەو خەلاس دەبى،
بەرەبەيان ھەناسە دەدات و روژدە يېتە موم دەتويتەو دە كوژيتەو. بەلام تارىقى جوانيو دريژى
ئەو تەنيامو، ھەر دريژەى پى دەدرى و بەكەس نابريتەو. ھەر لەم مانا بەدا، شاعىرىكى فارس
گو تويە: روژى قىامت كەدە لىن دريژە كەى ھەزار سالە، چى دەگەل دلى پرلە گازندەى ئيمە پى
دە كرى؟! ئەوا سەرى زولفى تو، بەداستانى دلدارى ئيمە كورت بو تەو.
«نالى خوشمان، چەند خوشى فەرمو كە دەلى:

ھەر پەرچەم و پيشانى يە فەكرى شەو و روژم ھەر گەردن و زولفە ئەمەلى دورو دريژم

۵ سىلسىلا بەھسى ژخونا دل بەران زولفا بەچىن
دى خەتا بت ناقى ميسك ئەر نافەيى تاتار بت

ماناى وشە:

سىلسىلە: زنجىرو زنجىرە؛ ژخونا: لەخوينى؛ بەران: لەسەرئەو؛ بەچىن: چىندار؛ خەتا: غەلەت؛ ناف:
ناو، اسم؛ ميسك: ميسك؛ ئەر: ئەگەر؛ نافە: ناوكى ئاسكى ميسك؛ خەتا: ناو بو مەلئەندەكانى باكورى
چىن. كە ئىستا بريەتە لە مەنچورى و مغولستان و توركستانى روژھەلانى؛ تاتار: ناوى عەشائىرىكى توركە
كە بە ولاتە كەشيان تاتار يادە لىن؛ ميسك: نەوعىك ئاسك ھەبە، كە لە ھەلاتن و ماندوبونى زورەو، خوین
دەناو كىھو دەتري و خوینە كە رەش ھەلئە گەرى و وشك دە يېتەو و ھەك دەناو كىسە يەك دابى، بەناو كىھو
تەكەتەكى دى و لەدوايى دا، لە غارداندا لى دەكەويت. ئەو خوینە وشك ھەلاتو، عەطرىكى زور بون خوشەو
ناوى لى تراو؛ ميسك: يان، ميسك يان، موشك. جا وا زانراو كە ئاسكى دەشتەكانى چىن و خەتاو
تاتارستان ميسكى ھەرەچاكيان لى بەرھەم دىت.

مەلا لەو بەيتەدا، گالەى كردو. زور لە وشەكانى، دوجار دەبى مانا بىرىن؛ خەتا: ھەم ولانى خەتا، ھەم
غەلەت؛ چىن: ھەم ولانى چىن، ھەم چىن چىن بون و بەسەرى كەدا شكانى موى كەزى.

پوختەى مانا:

خوينى دلى دلداران، كە لەتاوى كەزى رەشە پرچىنە چىن لەسەرچىنە كەى ئەو نازدارە، ھەلقو لاوھو

رژاوهو بهو تاله زولفانهوه بهنده؛ نمونده لهسايه‌ی زولفی تووه بوئی خوش‌بوه که هر که سیک باسی میشکی ناو ناوکی ناسکی چین و خه‌تاو تاتار بکاو بلی‌تهو خوینی دلّه و نمو میشکی ناسکه وه‌ک یه‌کن، غه‌لّت ده‌کاو به هه‌لّدا چوه. بوئی خوینی دلّمان به‌هه‌وای زولفت هه‌زارقات له‌بوئی خوینی وشک هه‌لاتوی ناوکی ناسکی میشک خوشتره.

٦ طه‌وقی گه‌رده‌ن هه‌لقه‌یی زونناری زولفا یاری من
دی کلیتا که‌لبی عشقی هه‌لقه‌یا زوننار بت

مانای وشه:

طه‌وق: قه‌لّده‌ی مل؛ هه‌لقه: نالّقه؛ زوننار: که‌مهر به‌ندی ناوری‌شمی خاچ‌به‌رستان؛ کلیت: کلیل، هاچهر؛ که‌لب: سه‌گ.

له‌م به‌یتهدا مه‌لا، داستانی شیخی سه‌نعان مان بیرده‌خاته‌وه، که بو‌کچی‌کی خاچ‌به‌رست، ده‌ستی له‌دین هه‌لگرت. قورعانی سوتاند. شه‌رابی خوارده‌وه. زونناری به‌ست. بوبه به‌رازه‌وانی مائی دلّبه‌ری. مه‌لا ده‌گه‌لّ نموده‌شدا که وه‌فاو نمه‌گی شیخی سه‌نعانی به‌رانبه‌ر به‌گره‌ی نموین به‌لاوه په‌سند؛ خوی له‌ته‌وینداریدا نمه‌گدارتر نیشان ده‌داو ده‌لی‌من خوم به‌سه‌گی ناستانه‌ی دلّبه‌ر ده‌زانبه‌و تاواتم نموه‌یه قه‌لّده‌ی مله‌و قفل‌و ئاغزونه‌که‌ی له‌ئالّقه‌یه‌کی زونناری به‌ژنی یار بی. جا چونکه پرچو که‌زی یاری من له‌ناو قه‌دی هالّاوهو احتیاج به‌که‌مهر به‌ندی ناوری‌شم‌نیوه هر زولفه پرچینه‌که‌ی جی‌گه‌ی زونناری بو پر کردو‌ته‌وه من نالّقه‌ی زولفیم به‌نصیب ده‌بی. نه‌گهر راستیشت ده‌وی قفل‌و کلیلی قه‌لّده‌ی سه‌گی ناستانه‌ی عشقی هر ده‌بی نالّقه‌ی زولف بی. زور له‌صوفیان دوعایان کردوه که خودایه، واپکه‌ی وه‌ک سه‌گ وه‌فادار به‌م.

پوخته‌ی ماناکه:

با توفی گه‌ردنم نالّقه‌ی زونناری زولفی یارم‌بی. ئاخ‌هر هر ده‌بی قفلی قه‌لّده‌ی سه‌ی عیشقی نالّقه‌ی نمو زونناره‌ی بی، که زولفیه‌تی. «مه‌حوی» ده‌لی:
ده‌گه‌لّ ده‌ستی مه‌لا ریک ناکه‌وی زونناری زولفی یار
وه‌کو شیخ ئیختیاری مزه‌به‌ی ته‌رسا نه‌که‌م چیکه‌م؟!

مه‌وله‌وی تاوه‌گه‌وزیش فه‌رمویه:

بی‌ته‌ناب زولف مه‌حوب نه‌گه‌رده‌ن حه‌یفه‌ن وه‌قابض گیان ته‌سلیم که‌رده‌ن

٧ عه‌قدی ئیحرامی دعیشقیدا کوپیری عیشق به‌ست

دی چغه‌م گهر خه‌رقه ره‌ه‌نی خانه‌ی خه‌ممار بت

مانای وشه:

عه‌قد: نیت هیئان؛ ئیحرام: روزانی جه‌نگه‌ی حه‌ج که حه‌جاج جلکی خو‌یان فری ده‌ده‌ن و په‌شته‌مانو

فوته دهبەر، ده کهن؛ پیری عیشق؛ ماموستاو ریبری عاشقان، (یان، ئەوی له عیشقیدا پیربوه)؛ بهست؛ دابهست؛ دی؛ ئیدی، ئیتر؛ چغم؛ قهیدی چیه، چدهبی؛ خهرقه؛ بالابوشی پزینییهی دهرویشان؛ رههن؛ بارمه؛ خانه؛ مال و دوکان؛ خه ممار؛ باده فروش.

مهلا دهیهوی تهریقتهی خووی، له تهریقتهی وشکه سوفیه روالمت بینه کان، جیا کاتهوه. دهلی؛ ئەوان دهچنه حج. نیهتی ئیحرام داده بهستن. بو ئهوه دهوری مالی کابه بدن جلکه کانیان داده کهن و توری هه لدهدن. ئیمهش به شوین پیری تهریقتهی عیشقدا حجی خومان ههیه. کابهی ئیمه مالی یار نیه، به لکو خودی یاره و یاره کەش له هه مو جیگا ههیه و له هه مو ئاقارانوه دیاره... له حجی خوماندا، ئەگەر پیری تهریقتهی نیهتی ئیحرام داده بهستی و ئیمهش پهیرهوی لی ده کهن. هه مو شتی کمان ته نانهت دنیا و قیامهت و ئاواتی به هه شت و ترسی جهه نته میشان توره لده دهن و ته نیاو ته نیا یارمان له بیره و یار ده پهرستین و هه چی تر. جا له وه ختی وادا که خهرقه و مرقه، فری دهری و تازه نامان گه ره که، چی ئەبی ئەگەر ئەو خهرقه یه له دوکانی شه راب فرۆشدا، له گریوی شه راب دانرابی؟! بگه ره له وه چاتره که به خورایی فری بدین. ناشی لومه ی شیخی سه نعان یامن، یا هه ره ئەوینداریکی راستی دیکه بکری که چون جبه به زوتنار ده گورینه وه. به لای ئیمه وه یار، له هه مو شوینی که وه هه موشت نوینه ری یاره. حافظ شیرازی که یه کی که بوه له دهسته ی ئەو دلدارانه دهلی؛ له مه یخانه ی زه رده شتیاندا نوری خودا ده بینم.

▲ گه زمه یه که قهوسی شه قین عاشق به نیقا دل کهفت
دی ژجان دهستان بشوت خاسما که فان نوباربت

مانای وشه:

گه زمه: سه ره تیری چه قوی؛ قهوس: که وان؛ شه قین: ده شه ویدا؛ شه قین: چه ماو؛ نیقا: ناوه راست؛ کهفت: بکهوی؛ دی: بی شک؛ ژجان: له گیان؛ دهستان بشوت: دهستان ده شوا؛ خاسما: خوبه تابه تی، مخصوصا؛ که فان: که وان؛ نوبار: هه وه لجار؛ نوبار: کچیکی تازه مه مکی خر کردوه.

پوخته ی مانا:

ئهوینی راسته قانی (عیشقی حه قیقی) کاریک به سه ره ئەوینداری دینی که ئەوه هه یج هوش و دینی لی دهستی، بگه ره هه ره خودی خو شی له بیر نامینی و ده بیته زیندوکی مردو یان مردوکی زیندو. ئەوانه ی به ئاگری ئەم ئەوینه وه نه تالانه وه، نازانن خه به ره چه... ئەگەر سه ره تیریکی عشقی له برویه کی که وانی چه ماوه دا، له نیوه شه ویکا ناوه ندی دلی دلداریک بیکی. ئەو دله دهس به جی دهست له گیانی خو ی ده شوا. خو نه خوازه و به تابه تی که ئەو تیره له که وانی بروی کیژو لیکێ تازه مه مکه خر کردو دهرچی و ئەوه هه وه لجاریش بی که دله که ی کردو ته نیشانه. چونکه هه وه ل نیگای

بېك گه‌يشتنى دلدارو دلبر هرگيز شوي‌نه‌واري كويز نايي‌ته‌وه. ئهو هه‌وه‌ل تيرى نىگايه، له هه‌مو
 برينگه‌ريك كارينگه‌رت‌ره لاي عاشق پيرو‌ز‌ترين شته. مه‌وله‌وى تاوه‌گه‌وزى ده‌فهرموى:
 بى‌زام خه‌ده‌نگ مژه‌ى مه‌روان نه‌نگه‌ن وه‌ساراي قيامه‌ت لوان
 واتا بياو برينى تيرى مزولتى مانگ روخساراني بيوه‌ نه‌بى، زور شه‌رمو شوره‌بيه بروا بو ده‌شتى
 قيامه‌ت

۹ وەر ۋه‌سه‌ينان به‌ميزان به‌ته‌ده‌ر جوته‌ك خه‌ده‌نگ
 دى جگه‌ر به‌ت پاره‌پاره، سينه‌ تارو مار به‌ت

ماناي وشه:

وه‌ر: وه‌نه‌گه‌ر؛ ۋه‌سه‌ينان: له‌ دو كه‌وانان؛ به‌ميزان: به‌زيك وييكي؛ جوته‌ك: جوتيك؛ خه‌ده‌نگ: تير؛
 جگه‌ر: جهرگ؛ به‌ت: ده‌ييت؛ پاره‌پاره: له‌ت‌له‌ت؛ تارو‌مار: ته‌رت‌وتونا.

پوخته‌ى مانا:

گوتمان نه‌گه‌ر سه‌ره‌تيريك له‌ كه‌وانى برووه‌ وه‌ناوه‌ندى دل‌كه‌وى، دل ده‌ست له‌گيان ده‌شوا
 تيريك له‌ كه‌وانه‌وه‌ واتا نه‌گه‌ر گوشه‌ى تاكه‌ چاو‌يكمان بداتى. ئه‌دى نه‌گه‌ر يار چاومان بى
 هه‌ليني‌و به‌ هه‌ردوك چاوه‌ مه‌سته‌كاني ليمان بروانى، ئه‌وسا دوتير به‌ره‌ وه‌ناومان دين‌ونيشانه‌ش
 نه‌ييكن. چونكه‌ ميزان كراون و سپه‌ر بى‌گيراون. ئهو كاته‌ جگه‌ له‌وه‌ دل ده‌ست له‌گيان ده‌شوا،
 هه‌م جه‌رگيش له‌ت‌له‌ت ده‌بى‌و هه‌م سينگ و هه‌رچي له‌بن سه‌ر بو‌شى سنگ‌دايه، داده‌فه‌تى‌و
 ته‌رت‌وتونا ده‌بى.

۱۰۰ خون ژمىلاكى بدەر با خه‌نجه‌رى گه‌ر بيته‌ ده‌ر
 بو شه‌هيدى عيشق ئيدى دى ژكو هشيرار به‌ت

ماناي وشه:

خون: خوین؛ ميلاك: جهرگ و هه‌ناو؛ ده‌رب: ليدان؛ شه‌هيد: كوژراوى ريگه‌ى راست، (يان، كوژراوى
 خو‌شه‌ويست)؛ ئيدى: ئيتير؛ ژكو: له‌كوى؛ هشيرار: له‌سه‌ر هوش.

پوخته‌ى مانا:

ئه‌وانه‌ى به‌ده‌ردى ئه‌وين دوچار نه‌بون و ئاگايان له‌ خالى من نيه، لومهم ده‌كه‌ن كه‌ بوچى هوشه‌ت
 له‌سه‌ر خوته‌نيه؟ بو‌وزاوه‌ده‌كه‌ى؟ بو‌باسى زوننارو شه‌راب و مه‌راب ده‌كه‌ى؟ كوره‌ ئاخه‌ر كه‌سيكى
 به‌مخه‌نجه‌رى تازه‌ساوى گوشه‌ى بروومزولتى دلبريكى‌وا نازدار جهرگ و هه‌ناوى كه‌وتبيته

دهشته‌موو بويته شه‌هیدی ريگای شه‌وين؛ چون ده‌تانه‌وی هوشی دنیای ده‌سهردا بمیئی و وهك
ئیوهی بی خه‌بهر پیٚتان خوشه، بتان دویئی؟؟!

۱۱ دی‌ژوان له‌علان شفایی دل بقانون ته‌لبه كت
دا ئیشارهت خوش بكن ههرچی كه‌سی بیمار بت

مانای وشه:

دی: لازمه، واباشه؛ ژوان: له‌وان؛ له‌عل: گه‌وه‌ریکی ره‌نگ ئاله شاعیران لیوی ئالی گه‌شی یاریان، بی
شیهانده؛ شفا: له‌نمخوشی چاك بونه‌وه؛ قانون: ریوشوین؛ ته‌لبه: داوا؛ كت: بكات؛ ئیشارهت: دوان
بده‌ست یا به‌چاو؛ خوش: ساغ؛ بكن: بكه‌نوه؛ بیمار: نمخوش و له‌ش به‌بار.
نابی شه‌وشمان له‌بیریچی، كه «شه‌بوعه‌لی سینا» یان «ابن سینا»، بو‌حه‌كیمی زانین له‌همو كه‌س
به‌ناو‌بانگتر بو‌وه به‌نمونه‌ی حه‌كیمی ههره‌گه‌وره، ناوی هاتوه. شه‌بوعه‌لی سینا، سی‌كتیئی به‌ناوی:
«ئیشارات»، «قانون»، «شفا» نویسه. مه‌لا ناوی شه‌و كتیپانه‌شی برده‌وه ههریه‌ك له‌وناوانه‌ دوجار ده‌بی
مانایان لی‌دریته‌وه.

پوخته‌ی مه‌به‌ست:

ئیمه كه تائیس‌تا ههر باسی تیر وه‌دل كه‌وتن و جه‌رگ له‌ت‌بون و هه‌ناو به‌خه‌نجه‌ر ده‌ر هاتنمان
كرد؛ نابی لامان وابی كه‌ دل‌بهر ههر وازی له‌جزیادان و كوشتن و برینه‌و دل‌خوشی به‌دیمنی زامو
برینه. نه‌خیز یار هه‌روه‌ك ده‌ردمان بو‌ده‌نیری ده‌رمانی‌شی له‌لایه. شه‌و بریندارو له‌ش به‌باره‌ی كه
باری گرانی دل‌داری له‌سه‌رشانه‌و باری هه‌ژاری له‌سه‌ر لیوانه‌و هینده‌ ده‌ردی گرانه، كه
به‌كتیپه‌كانی شه‌بوعه‌لی سینا، ئیشارات و شفاو قانون چاری نایه. چاریان و‌الای جوته‌ لیوی ئالی
به‌ره‌نگی لائن. بزه‌یه‌کی شه‌ولیان، ده‌رمانی همو ده‌ردانه. ههر كه‌سی ده‌رده‌اره، باله‌بهر شه‌و
لیوانه‌ بیاریته‌وه تا له‌ش ساغی به‌سه‌ر بگریته‌وه له‌همو كه‌س چاكتر بیته‌وه.

۱۲ بولبولی مه‌جرو‌هی عیشتی‌ تاقه‌تا خاران نهن
دی كولا‌قا ریشی‌سینه بشكوه‌ك بی خار بت

مانای وشه:

مه‌جروح: زامدار؛ كولا‌قا: چنگور‌کی بانده‌ی راو‌كه‌ر؛ ریش: زام؛ بشكو: خو‌نچه‌گول (یان، گلو‌کی
داری به‌ری)؛ خار: دزك؛ تاقه‌ت: تابشت؛ نهن: نیه.

پوخته‌ی مه‌به‌ست:

ده‌ست له‌لومه‌م هه‌لگرن. بولبولی‌کی كه‌ دلی زامداری تیری شه‌وینه، هینده‌ دل‌ناسك بو‌وه، كه

تاقه‌تی تیراچونی دروی سر کونه و لومه‌ی ئه‌غیاری پیوه نهماوه. به‌لکو ئه‌گهر خونچه گولیکی بی‌درکیشی، وه‌سینگی کهوی، وه‌ک به‌چنگورکی بالداریکی گوشت‌خور لیبی‌درایی، دهروشی. واتا، گولیشی وی کهوی بریندار ده‌بی. لیره‌دا چیروکی مه‌نصوری هه‌لاچمان بیر ده‌خاته‌وه. که خه‌لک به‌ردو تیریان تی‌ده‌گرت. جونه‌یدی به‌غدادی که هه‌والو هاوده‌ردی بو، خونچه گولیکی پیدادا. هاواری کرد. گوتیان: بو تیر نانالی، چون له‌گول ده‌نالی. گوتی گولیک دوست پیتدا بدا، له هه‌زار تیرو شیر ی خه‌به‌ران به‌ژانتره.

۱۳ هه‌ر دلی بازی صیفته دی صه‌یدی ته‌یهو نک وه‌بی فه‌ررو په‌روازی هوما یو په‌نجه‌یی شنقار بت

مانای وشه:

بازی: بازی راوی؛ صیفته: ره‌وشتو ئاکار؛ دی: بی‌شک؛ صه‌ید: نیچیر؛ ته‌یهو: سوئسکه؛ نک: کن؛ وه: ئیوه؛ فه‌رر: شکوو گه‌وره‌یی؛ په‌رواز: فرین؛ هوما: پیروژه، بالدار یو به‌خته‌ومری؛ شنقار: شمقار، که وه‌ک باز ده‌چی و له‌باز گه‌وره‌ترو به‌هیزو گورتره‌وه له‌راو چابک‌تره.

پوخته‌ی مه‌به‌ست:

هه‌ردلیکی که ئاکاری له‌ناو خه‌لکا، وه‌ک ئاکاری بازه‌ده‌ناو مه‌لانداو چاوی له به‌ره‌ژور چونه‌وه به‌رزه فرۆ به‌ده‌ماره‌وه ریگه‌ی خو‌ی باش شاره‌زایه؛ هه‌زو منه ده‌کا که ته‌نانه‌ت بو‌سوئسکه‌یه‌کی ئاستانه‌ی توش بیته‌نیچیر، هه‌ر ئه‌وه‌نده له تونزیک بی‌و جاریک چاوی پیت بکه‌وی. چونکه ده‌زانی نیچیری به‌رده‌ستی تو‌حه‌تا ئه‌گهر سوئسکه‌یه‌کیش بی، شکوو پایه به‌رزی پیروژه‌ی پیروژه‌وه هیزو گورو چابکی شمقاری وه‌گیر ده‌که‌وی.

۱۴ یار دی حاکم بتن. قه‌ولی ره‌قیبان گو‌هنه‌کت شاهی مولکی دل‌به‌ری دی فاعیله‌ک موختار بت

مانای وشه:

بتن: بی؛ دی: ده‌بی؛ قه‌ول: گه‌ت؛ ره‌قیب: چاو نه‌زیرو شو‌فار؛ گو‌ه: گو‌یچکه؛ نه‌کت: نه‌کات؛ فاعیلی موختار: خاوه‌ن ده‌سه‌لانی بی‌پرس‌ورا. هه‌رچی بیه‌وی بی‌کاو که‌س نه‌توانی چون و بوچی بی‌لی.

پوخته‌ی مانا:

شکایه‌تم له‌وانه نیه که لای یار خرایه‌م ده‌لین. بوره‌گله‌بیم له یاره، که بوچی ریگا ده‌دا لای ئه‌وه خرایه‌م من بلین. ئه‌وه‌یاره که هه‌ر خو‌ی حاکمه و ده‌بی حاکمی مولکی دل‌به‌ری کاران به‌که‌یفی

خوی بکاو گوی نمداته بولمو شهیتانی کردنی کهس.

۱۵ دل بظولمی ناسوژی غه‌نچو خه‌تو خال‌ن ددل
خه‌یرخواهی ده‌وله‌تی میری ژوان گوهدار بت

مانای وشه:

ناسوژی: ناسوتی؛ غه‌نچ: ناز؛ خه‌تو خال: خال‌ومیل؛ خه‌یر خواه: چاکه خواز؛ گوهدار: گوی‌دیر.

پوخته‌ی مانا:

ته‌گمر گازندهم هه‌یهو خوم ناونوه دل‌سوتاوی ته‌وینی، مانای ته‌وه نیه زولمو ناهه‌قیه‌کم لی‌کرا‌بی.
نه‌خیر، دلی‌من که پرّه له نازو خه‌یالی خه‌تو خالی‌دل‌بهر و ته‌وانه‌ش هه‌موی خیرو خوشین؛ ناگرو
سوتان ناتوانی روبکاته دل‌مه‌وه له‌بهر ته‌وان. به‌لام خو‌دیاره نازو جوانی ته‌وه که خه‌یالیان له
دل‌مایه، پایمداری ته‌وه جوانیه ده‌خوازنو بو خونکاری مولکی عیشق، خیر خوازن، باگویی له‌وان
بگری و ته‌وه دل‌هی که هیلانه‌ی نازو خوشه‌ویستی خه‌تو خالی ته‌وه توزیک بلا‌ویته‌وه.

۱۶ ته‌یری دل بی‌توعمه‌یه‌ک (یان، بی‌ته‌مه‌یه‌ک) نایته‌ ده‌ست شه‌زاده‌یان
قوشچی نی‌شاهین ده‌ستی دی‌دبی‌نازار بت

مانای وشه:

ته‌یر: بالدار، مه‌ل؛ توعمه: چیژه؛ ته‌مه‌ه: ته‌ماح؛ قوش: باشوکه؛ قوشچی: بازه‌وان؛ دی: لازمه،
پیویسته؛ دبی‌نازاربت: بی‌نازار‌بی.

پوخته‌ی مانا:

شازاده‌و نه‌جیم‌زاده‌کان، له‌راو‌کردنی مه‌ل‌ندا، ری‌و شو‌ی‌نیان وایه که ته‌ماح وه‌بهر مه‌لان ده‌نین‌و
چی‌شکه‌یان ده‌ده‌نی تا بکه‌ونه داویانه‌وه‌و راویان بکه‌ن. بازه‌وانی شازادان، که بازیان شاهینی له
سهر ده‌سته، ده‌بی‌مه‌لی راو‌کراو نازار نمداتو به‌نه‌ژاکاوی بیداته ده‌ست تا‌غاکه‌ی خوی.
جا که من و دل‌م به‌خوشی خومان بوینه‌نچیری خه‌تو خالی‌و‌شال‌و‌آ‌ای‌تو، پیویسته‌توش له
ری‌وشو‌ین که‌نار نه‌گری. ته‌ماحیکمان وه‌بهر بی‌ی. تامی ده‌می دل‌مان به‌گفتیکی شیرن خوش
بکه‌ی. کاریک بکه‌ی که نازار نه‌بینین و به‌ده‌ستی نه‌زانه‌وه نه‌ژاکین.

۱۷ به‌نده‌یی باخوی ب‌فیت دی‌مه‌یلی سیمو زهر نه‌گه‌ت
داعه‌تایا پادشاهان بی‌ه‌ده‌و نه‌ژمار بت

مانای وشه:

به‌نده: کویله؛ باخوی؛ خودا، خودان؛ دی؛ پیویسته؛ سیمو زهر؛ زیوو زیر؛ عه‌تا؛ به‌خشش؛ پادشاه؛ خونکار؛ حه‌د؛ سنور؛ نه‌ژمار؛ ژماره.

پوخته‌ی مانا:

وادیاره مه‌لا له‌وه‌نده داوایه‌شی له‌یار په‌شیمان بو‌ته‌وه. ده‌لی من کویلم. کویله‌ش نه‌گهر خودایان خودانی‌خوی بوی، نابی زیرو زیوو دنیاو خوشی خوی‌لی‌داواکا. چونکه نه‌و ده‌مه بو خوشه‌ویستیه خالیسه‌که‌ی شهریک پیدا ده‌کا. نه‌گهر کویله هیچی داوانه‌کردو هه‌ر بو ره‌زای خاوه‌نی کاری کردو چیتری نه‌گرته به‌رچاو، له‌لای خونکاری خاوه‌نی زور به‌ریز ده‌بی و به‌خششی له‌سنورو هه‌ژمار به‌ده‌ری به‌سهردا ده‌بارتیی و له‌خه‌مو په‌ژاره‌ی ده‌ردتیی.

۱۸ سار دیت دل ما بصد جه‌ورو جه‌فایان زهرره‌یه‌ک
عیشق طه‌بعه‌ت ناره هنگی‌دی بچت دژواربت

مانای وشه:

سار؛ سارد؛ دیت؛ ده‌بی؛ ما؛ مه‌گهر؛ زهرره؛ توز‌قال؛ طه‌بعه‌ت؛ مزاج و ته‌بیات؛ نار؛ ئاگر؛ هنگی؛ هه‌رچه‌نده؛ دی‌بچت؛ خه‌ریک‌بی، به‌رده‌وام بی و پیوه‌بچی؛ دژوار؛ چه‌تون و سه‌خت.

پوخته‌ی مانا:

جا نه‌وه گو‌تیشم ئازار ده‌بینم. جا نه‌وه پاراشمه‌وه که گو‌ی بو شوفارو چاونه‌زیران مه‌گره. به‌لام ئایا نه‌گهر صد شه‌وه‌نده‌ش ئازارو ده‌ردبچیزم، مه‌گهر دل‌م له‌شه‌وین سارد ده‌بیته‌وه؟ نه‌خیر توز‌قالیکیش چیه، سارد نایته‌وه. چونکه مزاجی شه‌وین ئاگرینه و بلیسه‌ی ئاگر هه‌تا بچی و به‌رده‌وام بی، به‌ررترو به‌تین‌ترو دامرکانی دژوارترو سه‌خت‌تر ده‌بی.

۱۹ له‌شکری عالم مه‌گهر یه‌کسه‌ر ته‌هوژمن بن «مه‌لا»
غم به‌مویه‌ک ناکشینی گهر ته‌دلبر یارب‌ت

مانای وشه:

مه‌گهر؛ گریمان، فه‌رزه‌ن؛ یه‌کسه‌ر؛ سه‌رله‌به‌ر، به‌گشتی؛ ته؛ له‌تو؛ غه‌م؛ که‌سه‌ر؛ ناکشینی؛ ناکیشی؛ ته؛ تو.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا گله‌یی کردن له‌ لومه‌که‌ران و له‌ جه‌ورو ئازارکیشان، شتیکی زیاده. تو که دلت داوه به‌و

دلبره، گریمان ته‌واوی هوردوی دنیا بیته دوزمنت. تو له‌خوشی شه‌وینداریه‌کمت قمت به‌قهد
توز‌قائیکیش خهم ناخوی و که‌سهر هه‌لناگری. پیاو یاری وای هه‌بی چون گوی به‌دهردو ئازار
ده‌دات؟

«مه‌جوی» ده‌فهرموی:

له‌سهر‌توم دوزمنه دنیا قه‌ضیه مانیعول جه‌مه

که‌ته‌رکی تونه‌که‌م ته‌رکی هه‌مو دنیا نه‌که‌م چه‌یکه‌م

قصیده‌ی شازده‌ههم

نیکسیری زین

۱ قلبی‌مه شو بهی زیر ژفه یضاته جهلا گرت
ما روسیه‌هو صیفر صیفته رهنگی صهفا گرت (یان، رهنگی صهفا گرت)

مانای وشه:

قلب: دل؛ قلب: قلبو بدهل؛ شوبه: وهك؛ فه یض: بهره‌کمت؛ جهلا: مشتو مال؛ صیفر: مس؛
صهفا: صافی و روشنی؛ صهفا: ژهنگ؛ ما: ئایا؛ ما: مایه‌وه.

مانا به تیکرایی:

دلی ئیمه‌ی قلبو دهغزدار، که وه‌کو مسی ژهنگاوی له‌ژیر باری گوناهان دا رهش هه‌لگه‌را بو،
ئیمه‌ی توشی روره‌شی کردبو. له‌ئاوژویدانی پر بهره‌کته‌ی تورا، وه‌کو زیزی مشتو مال کراوی
لی به‌سهر هات. (یان، ئاخو قمت رویداوه شتیکی مس ئاسایی رهش هه‌لگه‌راو بیته زیزی صاف؟
به‌ئی دلی من ئه‌و مس ئاساییه‌بو که له بهره‌کته‌ی تووه کراوه به زیزی بی خوش.

۲ ته‌شیه به‌جده‌هل مه‌ دنیف ئاته‌شی عیشی
دل قلبی‌هه‌قیقته بتو نیکسیری هه‌ما گرت

مانای وشه:

ته‌شیه: وینچون؛ جه‌دوه‌ل: جوگه‌له‌ی بجوک؛ نیف: ناوه‌ند؛ ئاته‌ش: ئاگر؛ عیشق: ئه‌وین؛ قلب:
وه‌رگه‌زان؛ هه‌قیقته: راستینه؛ هه‌ما: به‌هاسانی، هه‌روه‌ها.

مانا به تیگرایی:

ثُمَّ دَنَا وَتَكَرَى تَوَاصُوهُ وَهِيَ كَأَوَى نَاوِ جَوَگَه رَهَوَانِ بَوِیْنِ وَ دَلْمَانِ كَهْوَهَكِ مَسَى
زَهَنگَاوِی وَ رَهَشِ وَابُو، وَهَر گَه رَا بَه تَوَاوَهِی كِی بِي خَهوشِ وَ تَهوسَا بَه هَاسَانِی تُیكَسِیْرِی نَاوَرْدَانَه وَه
بَه زَهی تَوِی وَهَر گَر تَوِ كِرَا بَه زِیْرِی صَافِ وَ دَوْر لَه قَهْلِی وَ دَه غَهْلِی.

۳ سالیك کی یه؟ هاتی ژمه جازی ب حه حقیقت

صورت نه شوناسی یو به معنی نه فهنا گرت

مانای وشه:

سالیك: ریزه، ریبوار؛ هاتی: هاتو؛ مه جازی: رواله تی؛ صورت: شکل؛ معنا: ناوهرۆك؛ فهنا:
لناوچون، تیداچون.

مانا به تیگرایی:

رِیْزَه وَانِی رِیْگَهی خُودَانَسِیْنِ كِیْن؟ تَهَوَانَه نِ كَه بَه تَهَوِیْنِ دِنِیَا بَه مَه گِیْرُودَه بَوِنِ وَ لَه جَوَانِیَه كِی كَه
خُوَا بَه دَلْبَهْرَانِی دَاوَه، كَه وَتَوْنَه تَه سَهْر تَهَوِیْنِ تَهوَ جَوَانِی دَه رَه وَ بَوْنَه دَلْدَارِی خُودَاو تَهوسَا بَه
تَهَوَاوِی لَه نَاو تَهَوِیْنِ خُوَا بِي دَا، تَوَاوَنَه وَه هَه رَه وَك نَه بَوِیْن، وَ اِیَان بَه سَهْر هَاتَه وَه كَه بِي یَان دَه لَیْن
«فَهْنَا فِی اللَّا» بَوِن. بَه نَام تَهوَ كَه سَانَهی كَه هَهْر بَه دَه م دَه لَیْن خُوَا نَسِیْن، بَه نَام نَه خُودَا یَان
لَه شَكْلِی جَوَانَانِ دَا دِیَوَه وَ نَه بَه بَاطِنِ گَه بَشْتَوْنَه تَوَاوَنَه وَه لَه تَهَوِیْنِ خُودَا بِي دَا بَه زِیْرَه وَ حِیْسَاب
نَا كَرِیْن.

۴ تهنه نهلن لامیعی حوسناته شهفهق دا

عالمه بخوه و یحوسنو جه مالی دخوه دا گرت

مانای وشه:

لَامِیْع: بَرِیْقَه دَهْر؛ حُوسِن: جَوَانِی؛ شَه فَه ق: رَوْنَا كِی كَه نَارَهی عَاسْمَان؛ شَه فَه ق: بَه زَهی؛ عَالَم: جِگَه
لَه خُوَا هَم مَوْشَتِیْك.

مانا به تیگرایی:

مِن وَ تَم لَه بَه رَه كَه تِی تَوِ، مَسَى رَهَشِ وَ زَهَنگَاوِی بَوْم، بَوْمَه زِیْرِی صَاف. گُوتَم صُوفِی بَه رَاسْتِی
كَه سِیْكَه تَوَلَه رَوِی دَلْبَهْرَانِ دَا بَه دِی دَه كَاو دَه بَیْتَه عَاشِقِی خُوتِ وَ لَه تَوُدَا، دَه تَوِیْتَه وَه. تَه مَه تَه وَه
نَا گَه بَه نِی، كَه هَه رَمِن هَه سْتَم بَه جَوَانِی تَوِ كَر دِی وَ بَه س. هَه رَجِی هَه یَه وَ نَافَه رِیْدَهی تَوِیَه وَه كَو
مِن، بَرِیْقَهی جَوَانِی تَوِی دِیَوَه وَ جَوَانِی دَلْرَفِیْنِی تَوِ، هَم مَوْ دِنِیَایِ دَا گَر تَوَه وَ تَوِی كَه بَه زَه تَه بَه

کەسیکدا بیټ، لە ئەوینی رواله‌تەوه دەیخه‌یه سه‌ر ئەوینی راستینی خواپهرستی و ده‌یتاوی‌نیه‌وه.

٥ ته‌یفون دده‌ستی ته‌ زه‌هی ده‌ولت و ئیقبال
هه‌رچی ته‌بری دام دتورا خوه‌وما گرت

مانای وشه‌:

ته‌یفون: وادیاره‌ مه‌لیکی ده‌شتی بیټ که‌ راو ده‌کری. به‌لام من له‌ فه‌ره‌نگاندا، نهم دیته‌وه. وا بیرده‌بهم، ته‌یه‌و بی که‌ ته‌یه‌و به‌ سوێسکه‌ ده‌لین...؛ زه‌هی: های له‌و، ئای چه‌ند: ده‌ولت: به‌خت: اقبال: روداو، به‌خت: دام: داو: توژ: داوی به‌گه‌وی هه‌راو؛ هوما: پیروژه. که‌مه‌لیکی ئەفسانه‌یه‌و گوايه‌ سه‌یبه‌ر له‌ هه‌رکس بکا، ده‌یته‌ فه‌رمانزه‌وا.

مانا به‌ تیگرایي:

سوێسکه‌ بکه‌ویته‌ ناو ده‌ستی تو ده‌بی به‌ به‌خت و سه‌رکه‌وتنی خوی بنازی. هه‌رچی به‌ داوی تو بگیری و بکه‌ویته‌ توژی تووه، خوی به‌ هوما ده‌زانی. ده‌یسا چه‌له‌وه‌ خوشتره، پیاو گیروده‌ی داوی تو یی.

٦ جانی خوه‌ مه‌کر دانه‌یی داڤا کوفه‌دایی
ناهو صیفته‌ نه‌و یی هه‌سیا راهی خه‌ط‌گرت

٧ عه‌نقا نه‌شکارا که‌سه‌ داڤان تو بچین فه‌ر
داڤا کو له‌عنقا توفه‌دی بادی هه‌وا گرت

مانای وشه‌:

جان: گیان: دانه: ده‌نک: فه‌دایی: نه‌راوه‌وه؛ ناهو: ئاسک، مامز: هه‌سیا: هه‌ستی کرد: خه‌طا: هه‌له‌: خه‌طا: مه‌به‌ندیکه‌: عه‌نقا: سه‌یمرخ؛ شکار: راو؛ بچین فه‌ر: هه‌ل بچنه‌وه، کوکه‌روه: بادی هه‌وا: خورایی و هیج.

مانا به‌ تیگرایي:

ئیمه‌ به‌تاسه‌وه‌ و یه‌ستمان گیانمان به‌و دانه‌و داوه‌وه‌ بکه‌ین که‌نه‌راوه‌ته‌وه‌و بیینه‌ نیچیری توو به‌به‌ختی خومان بنازین. به‌لام به‌داخه‌وه‌ گیانمان وه‌ک ئاسکی سل، به‌یی شه‌وه‌ بزانی شه‌و ده‌داو که‌وته، چه‌ند مایه‌ی به‌خته‌وه‌ریو شانازیه؛ هه‌ر هه‌ستی به‌داو کرد ره‌ویه‌وه‌و خوی گه‌یانده‌ مه‌له‌بندی خه‌طاو ریگه‌ی هه‌له‌ی گرت به‌رو له‌قه‌ی له‌به‌ختی خوی دا، ئیمه‌ به‌هه‌له‌ چه‌وبوین، که‌ به‌ خه‌یالی خومان، ده‌توانین بیینه‌ نیچیری به‌رده‌ستی تو. واتا ئیمه‌ داومان ده‌نایه‌وه‌ که‌ شه‌و

بمختهوه ریه مان دهسکهوی. به لام زور بهه له چوبوین. هاتنه ناو توژی تو، وهك شهوه وایه، که
 ئیمه سیمرخ بهداو بگرین. دهیسا داوو بههانه کو کهروهه سیمرخ بو تو ناگیری و ههر کهس داو بو
 سیمرخ بنیتهوه هه ربا بهدهستو دم لهیوش دهی... خودا شه گهر بوخوی ئیراده نه کا، بهندهی
 لهخوی نزیك بکاتهوه، هه مو قیل و ئاواتی بهنده بهخورایی دهچی.

۸ ههر کهس سهحری طالبی تشتهك ب چه من هات
 هن سوسن و هن سونبول و هن زولفی دوتا گرت

مانای وشه:

ههر کهس: هه مو کهس؛ سهحر: بهر بهیان؛ طالب: داخواز؛ تشتهك: شته، چته؛ چه من: میرگ،
 چیمه؛ سوسن و سونبول: سویسنه و سمل دو گولن؛ زولف: کهزی؛ دوتا: دولایه نه.

مانا به تیکرای:

بمختهوه ری و بهش و بههره، له خواوهیه. هه مو کهس لهسه ره تادا، له بهر بهیانی هه بون و ژیاندا،
 به ئاواتی شتیکهوه که تاسه ی گیانی بشکینی رویان کرده میرگ و چیمه نی دنیاوه. هیندیکیان
 سویسنه و هیندیك سملیان چنی و هیندیك دهستان له دولاوه به کهزی یارهوه گیر ساوه.
 «نالی» شاعیری گوره مان له م بارهوه دهلی:

سهه مو نه صیب ئه صلییه، باسی گیاوو گل ئیه توتنه خهرجی سوتنه مودنه ماچی لهب ده کا

۹ دهستی مه سهحر گرتو برین سهیری چهییی
 فی الحال ره قیبی ژحهسه د له رزهووتا گرت

مانای وشه:

سهیر: گهران و تماشاش؛ چهیب: خوشهویست؛ فی الحال: دهستو لهجی؛ ره قیب: چاونهزیر؛ چهسه د:
 ئیره ی؛ له رزهووتا: نوبه تی.

مانا به تیکرای:

یاری خوشهویست، لهو بهر بهیانه دا بهزه ی به مانا هاتهوه، لاواندمیهوه، دهستی گرتو بریمیه
 گهران و تماشای گولان. دوژمنی چاو نهزیر ههر که شه می دیت، له داخان و له بهغیلی و ئیره یی
 نوبه تیی هاتی و دهله رزی. لیزه دا مهلا، چیروکی ئادهم و چهوامان دهخاتهوه بیر که خودا بهههستی
 پیدان و شهیتان فریوی دان و توشی نهگه تی ژیا نی سهردنیا یی کردن. که شه مه بههسته، له
 شیره کانی دوا یی دا پتر روشن ده بیتهوه.

۱۰ لهو كه يكي خهرامان كو دكوزى لقه بو هات
شاهيتنى قهضايى بتهغافول زخوه راگرت

ماناي وشه:

كه بك: كهو؛ خهرامان: بهلنجهولار؛ كوز: حهشاركه؛ قه بو: قاسبه؛ قهضا: حوكمى خودا؛ تهغافول:
خوكيل كردن.

مانا به تيكرائى:

ئو كه وه كه لهخوشى نزيك بونه وهى له خوشهويست، كهوتبوه لهنجهو لار كردن و دهحهشارگه دا،
دهى قاسپانلو تهواو خوى لهبير كردبو. پنجهى قهضا - وهك شاهين كه ده كهو رو ده بى - روئى
بو يه و گرتى و بردى.

۱۱ زينهار كه سى دهست ببت نهرقه مى سهروئى
بى عيشوهى لهعلان نه بتهسليم ژها گرت

ماناي وشه:

زينهار: دهغيله؛ نهرقه م: ماري جنجير؛ سهرو: دارى سهول؛ عيشوه: ئيشاره تى بمنازه وه؛ تهسليم: خو
به دهسته وه دان؛ ژها: ههژديه ا.

مانا به تيكرائى:

دهغيله هوستان له خوتان بى. ههركه سيك به ههريابه يهك بگات، ناشى له خوى بايى بيتو جگه
له خوتهسليم كردن بهيارو چاوه نوئى كردنى فهرامان له ليوه لهعله كانى، هيچ كاريك شهنجام
بدات. ئهو كه سهى دهستى دهگاته زلفى يار كه وهك ماري جنجير لهو بهژنو بالائى وهك سهولئى
هالاوه - ئه گهر به بى ئاگادارى و ئيشاره تى ليوى يار بى، وهك ئه وه وايه كه خوى گيرودهى
ههژديه ا كردبى. لي ره دا شاعير ياديك له ماره كهى بهههشت ده كا، كه شهيتان كرديه جاشى
خوى و بايه ده مى يى فريودا.

۱۲ سهبرى بهرى شيرينه وه ئوستادى خه بهردا
لهو دل مهبه تهحلى يو غه مان خورره مو شاگرت

ماناي وشه:

سهبر: پشو له سهر خويى؛ لهو: بو يه؛ تهحلى: تالى؛ خورره م: خوش؛ شا: شاد.

مانا به تیکرایی:

ئیمه‌ی که ده‌ستمان گه‌یشتبوه زولفی یارو له باخچهدا ده‌ستی گرتبوین و سه‌یرانی پی ده‌کردین و قدری ئهو نیممه‌تەمان نه‌زانی و له‌خۆمان بایی‌بوین و ملمان له نافرمانی ناو بی ئه‌وه گوی بده‌ینه ریو شویتیک که یار بوی دیاری کردبوین، بزوتینه‌وه. له‌جیاتی زولف - که وه‌ک مار له به‌ژنی یار هالابو - بیته به‌رده‌ستمان، بوینه گیرۆده‌ی هه‌ژدیه‌ی دهر‌دو به‌لایان. به‌لام به‌فرموده‌ی ماموستا سه‌برو، پشو له‌سه‌ر خوئی با تالیش‌بی، به‌ری شیرین ئەدات. وابویه ئیمه‌ش دلی خۆمان به‌تالی و خه‌مانه‌وه خوش کرده‌و چاوه‌نوری ئهو به‌ره شیرینه‌ین که داری سه‌بر بیدات.

۱۳ هەر نه‌شته‌رو شوکین کو هه‌یبیی مه‌ دلدا
من یه‌ک بیه‌ک و تیک له‌دردی خوه‌ شیفا گرت

مانای وشه:

نه‌شته‌ر: تیخی برین درین؛ شوک: درک و چقل؛ تیک: هه‌موی به‌ نیکرایی.

مانا به تیکرایی:

به‌ هومیدی ئهو ده‌مه‌ی که داری پشو له‌سه‌رخوئی، به‌ری شیرینم بو ب‌دات؛ وامن هەر نه‌شته‌رو درکیک که له‌لاین یاری خوشه‌ویسته‌وه چه‌قاهه‌ته دل‌مه‌وه، به‌ مایه‌ی خوش بونه‌وه و چاک بونی دوا‌وژی ده‌زانم.

۱۴ عاشق ژغمی سایه‌ی وی جامی طه‌له‌ب کر
پر عه‌قلی ددیرت مه‌ ژقسمی حوکه‌ما گرت

مانای وشه:

عاشق: ئه‌ویندار؛ سایه: په‌نا، په‌سیو؛ وی جامی: ئهو بی‌آله‌یه‌ی؛ پر: زور؛ ددیرت: وه‌دی دینی؛ حوکه‌ما: هوزانان.

مانای تیکرایی:

ئهو عاشقه، په‌نای له‌و بی‌آله‌ی غه‌م هینه‌ داوا کردو هانای پی‌برد. لیت رون بی زور عاقل و زانایه ئیمه ئهو دهرسه‌مان له‌ شاره‌زایان و هوزانان وه‌رگرتوه. غه‌م خواردن له‌ریگه‌ی عیش‌ق‌دا، دل پرده‌کا له‌ عه‌قل و زانایی.

۱۵ صفصف نه تنی گزمه دبارن ژکهفانان
دل کاکولو زولغان دکمهندی بتهبا گرت

مانای وشه:

تنی: بهتینیا؛ گزمه: تیر؛ کهقان: کهوانی تیر هاویشتن؛ تهبا: پیکموه.

پوختهی مانا:

ئو خمههی که ئیمه بدل ویستومانو خویمان داوته ژیر پهنایموه، لهجهند لاهه دهوری داوین. تیری مزول له لای کهوانی برویانموه بومان دادهبارن. جا نهک هر شهونده، بگره کاکول و کهزیش به جوته دلیمان لهناو کهمهندا شتهک داوه.

۱۶ دیوانه هیری تیتته دقنی سسلوه بهندی

کو موستههقه خوسرهوی خوبان بچهزا گرت

مانای وشه:

دیوانه: شیت؛ هیری: بیگومان، چاری ناچار؛ تیتته: دیتته؛ دقنی: دهنیو ئمو؛ سسله: زنجیر، سسله؛ بهند: بهستن؛ موستههقه: رهوایهتی؛ خوسرهو: پاتشا؛ خوب: جوان چاک؛ جهزا: سزا، جزیا.

مانا به تیکراییی:

ئو کهسههی شیتی دهستی شهوینه، بیگومان دهیی لهشی گیان و دلی بخیریتته ناو شهو زنجیرههی زولفانهوهو شتهک دری. سرداری جوان چاکان، سزای شهوانههی له شهوینی شهودا شیت بون، له زنجیر شتهکدانی دا ناوه.

۱۷ پهیوهسته دوفیرس ژمهرا دابهرزین دل

زولغان بهچهپو راست لئوغلمه جهما گرت

مانای وشه:

پهیوهسته: پیکموه نوساو؛ پهیوهسته: همیشه؛ فیرس: ئازا له شهرو کوشتاردا؛ دابهرزین: هه لکوتانه سر، راسان؛ ئوغلمه: تیکه ل بهیکبونی شهرا کهران؛ جهم: ته نیشته، کن؛ جهما: کو، توپه ل.

مانا به تیکراییی:

دو بروی پهیوهسته پیکموه نوساو، یاخو بهیی وچان دو بروکانی - که له دلدار کوشتن زور ئازاو بهکارن - هه لیان کرده منی دیوانههی دلداریی، که بمگرن و بهسزای خوم بگه یهمن و لهناو زنجیری

کهزی و بسکاندا، بېمېستهوه. کهزه کانیش لهراسته و چه په وه هاتنه نزيك بسکانه وه و له گرتی مندا یاریده یان ددان و له و ناوهدا په له قازمو خوراپسکانی من و هیرشی ټه وان مهیدانی جهنگی مغلوبه ی پیک هینابو.

۱۸ قهوسی دو هیلالان کو لسه ر بورجی ټه سه د بت بوشوهره دعامی عه مه ل ټه نگوشت نوما گرت

مانای وشه:

قهوس: کهوان؛ هیلال: مانگی یه کسه وه؛ ټه سه د: شیر؛ بورجی ټه سه د: چه ند ټه سټیره یه کن، که له دوره وه وه ک شکلې شیر دیارن و پینجه مین قوناغی مانگانه ی خوره؛ شوهره: ناو کردو؛ عامی: مهرمی رهمه کی؛ عه مه ل: کار؛ ټه نگوشت: قامک؛ ټه نگوشت نوما: به ټیشاره ی قامک نیشان دان.

مانا به ټیکرایي:

ټه م بگره و به رده و هیرش و راسانی برویان و په لاماردانی زولغان، بو شه ته کدانی دلی منی دلدار له زنجیردا - که وه ک مهیدانی جهنگی مغلوبه و ابو - کاریکی ټه وه نده سه رسورین و سه یربو که مهرمی رهمه کیشی هینابوه سه یرانی. به لام عجا یه که له گرتی مندا نه بو؛ له وه دابو که ده یان دیت که وانه ی دومانگی یه کسه وه پیکه وه له بورجی ټه سه ددا خو یان نیشانداوه. چونکه بورجی ټه سه د مه نزلگای روژه نه مانگ. دو مانگی یه کسه وه ش هر گیز به یه که وه له ټاسو نه ینراون. ټه م روداوه هه مو مهرمی سه رسام کردبو، به قامک ټیشاره ټیان بو ده کرد. مه به سټی شاعیر له بورجی ټه سه د، ناو چاوانه. «اسد» به حیسابی ټه بجه د شیسټو پینجه. «جین» که به عاره یی به تو یل ده لین به و حیسابه شیسټو پینجه. هه روه ها «هنی»: هنی که به کوردی به تو یل ده لین، شیسټو پینجه. که و ابو بوخته ی مانا که ټه مه یه: دو بروی که وانی که وه ک مانگی یه کسه وه له سه ر تو یلی یاری نازهنین دیاری ددها، خه لک هه مو حیکایه تی له تبونی مانگیان وه بیر هاته وه که به موعجزه ی پیغمبر له ټیشاره تی قامکیه وه، له تبو. بویه ټه م دیداره، ناو بانگی به ناو خه لکا بلاو بوته وه.

۱۹ شیعراته «مهلا» سیحری شه که رریزه به موعجیز زانم ژله بی له عل ته ټه ف له فظو ټه دا گرت

مانای وشه:

سیحری: جادو؛ شه که ر ریژ: شه کر هه لر ریژ؛ موعجیز: موجزات؛ زانم: دمزانم؛ له فظ: ټه و قسه ی لهدم دهرده چی؛ ټه دا: دهر برینی وشه.

مانا به تیکرایبی:

ئهی مهلا، شیعی تو موجزات ده کاو سیحریکه شه کری لی ده باری. ده زانم شیعی وا، له وزه ی
خوتی تهنهادا نیه. له خوشی و یادی لیوی ئالی وهک لال ئهو قسانهت بو هاتوه. دیاره
ئیشاره تیکیشی بو ئهو ئایه ته تیدایه که فهرمویه: واده بی دهر برینی وته کاری سیحراوی ده کا.

شاعیری خوا لی خوشبو «سالم» ده لی:

همو ئه شعاری دوشینم به یادی لیوی نوشین بو

ده چه سپا لیو به سهر به کدا حیکایهت بهس که شیرین بو

«یار ناگاداره»

۱ محبوب ددل‌دا مه‌به نه‌فراز چ‌حاجه‌ت؟
عه‌نقا ب‌خوه بیتن فرو په‌رواز چ‌حاجه‌ت؟

مانای وشه:

مه‌حیوب: خوشه‌ویست؛ نه‌فراز: هه‌وراز؛ نه‌فراز: هاوراز؛ حاجه‌ت: نیاز؛ عه‌نقا: سیمرخ؛ په‌رواز: هه‌نفرین؛ په‌رواز: بال لیک کرده‌وه.

مانا به تیکرایبی:

یاری خوشه‌ویست، له‌ناو دل‌دا جیگیر بوه. پئی ناوی بوی بروانمه به‌رزایی عاسمان، (یان، به‌هه‌ورازو ریگه‌ی دژواردا بوی بگه‌زیم). سیمرخیک که ئاواتی من بو بی‌بینم، خوی هاتوته لام. ئیتر کارم به‌وه نیه هه‌لوه‌دای دیتنی به‌وه بال بگرم.

۲ نه‌ی دوره‌حییی مه‌چ‌فه‌ریادو فغان کین
وی گوه ل‌ضمیرا دله ئاواز چ‌حاجه‌ت؟

مانای وشه:

فه‌ریاد: هاوار؛ فغان: هه‌راو داد؛ کین: بکه‌ین؛ گوه: گوی؛ ضه‌میر: دل، وه‌شارتوی ده‌رون؛ ئاواز: بانگ.

مانای تیکرایبی:

یاری مه‌له ئیمه‌وه دور نیه. ئیتر هه‌راو دادو هاواری بولی بکه‌ین. ئه‌وه وه‌شارتوی ناو ده‌رونمانی

گوی لی نه. بوچی به قهو بانگی کهین.

۳ گو سوخته مورادا خوه ژمن طه لبه که ئیرو
من گو زکهریم طه لبه و داخواز چجاجهت؟

مانای وشه:

گو: گوتی؛ سوخته: تازه فه قیله؛ موراد: نیازی دل؛ طه لبه: داوا، طه لب؛ ئیرو: ئه مرۆ؛ کهریم: دلّاوا،
بهخشنده؛ داخواز: مه بهست و نیاز.

مانا به تیکرایی:

گوتی: ئه ی تازه شاگرد، چیت، گه ره که داوای بکه، تابوت پیک بینم:
گوتم: له دلّاوا یان داوا کردنی شت پیوستنیه. بهخشنده به بی داوا لیکردن نیازی هه ژاران پیک
دینن. نزیک بهم شیعره، «مهوله وی» چند شیرینی فه رموه:
یاخه لیل ده خیل کی عادهت که ردهن توشه وه ده مال کهریمان به ردهن
مهلا ده یه وی بلی: خواجه هه رچند فه رموته لیم بیارینه وه و چیتان ده وی بخوازن؛ به لام تو که
له وه شارتوی دلّمان ئاگاداری پیوستناکا ئیمه بلین. تو خوت زاناش و بهخشنده شی.

۴ من ناله ره فیقن غه مو ته خلینه موصاحب
فه ریاد ئه نیسی منه ده مساز چجاجهت؟

مانای وشه:

ته حلی: تالی؛ موصاحب: هاوژی؛ ئه نیس: خه م رهوین؛ ده مساز: هاوادم.

مانا به تیکرایی:

رهنگه هیندیک لومهم بکهن، که بوچی به ته نیا ده ژیم و گوشه گیرم هه وال و هاوژیم نین... ئه ی
نازانن من ناله هاوالمه و په ژاره و تالی هاوژیمه و هاوار هاوده نگیمه. ئیتر کارم به پیاوی هاوادم
چیه؟

۵ دلدان و نهوازش چنه دوشنام به سن من
پر دهر دو جه فا حورمهت و ئیعزاز چجاجهت؟

مانای وشه:

نهوازش: لاواندنه وه؛ چنه: چین؛ دوشنام: جوین؛ پر: زور؛ جه فا: نازار؛ ئیعزاز: به گه وره گرتن.

مانا به تیکرایبی:

من هیچ چاوم لهوویه، کهس بملاوینیتهوهو دلم بداتهوه. چونکه خوم به کهمتر لهوه دهزانم که کهس بملاوینیتهوه.. به جنیو پی دانیس بهسه کریمهوه هه زوره. کهسینکی که وهکمن، له دوردو نازار دارمال بی، کوا کاری به حورممت گرتن و قهدر لینان دهمینی. ههمو تهمه نهم به ههژاری و خاکه ساری رابراوه هه رگیز وه بهرچاوان نه هاتوم. وه هاش فیبری ئهم ژبانه به ژانه بوم که هه رگیز ئارهزو ناکهم به ژبانیکی تری بگورمهوه.

۶ صوحبت به مئی و چهنگ حیبیی مه باقیتن
فه ریادو فغانی مه نه بهس ساز چحاجهت؟

مانای وشه:

صوحبت: هه واله تی، هاوده می؛ باقیتن: بیهوی؛ مه نه بهس: نیمه ی بهسه؛ سازو چهنگ: دو نامرزی موسیقان.

مانا به تیکرایبی:

شه گهر یار له کوژی بهزمدا - که مئی و موزیکی بو ئامادهیه - ریگهی من بدات بچمه لای؛ گریان و هاواری من، جیگهی سازو چهنگی بو پرده کاتهوهو له بهر سوژی دهرونی من، دهنگی موزیک دهر ناچی.

۷ رازین مه چحاجهت وه کو غه مراز
نه شکین مه بهسن دیده یی غه مراز چحاجهت؟

مانای وشه:

راز: نهینی دل؛ غه مراز: چاوداگر. ئه وانهی بو ئاشکرا کردنی سوژی خهک چاو له به کتر داده گرن: نه شک؛ فرمیسک: دیده؛ چاو.

مانا به تیکرایبی:

ئه وانهی له ئازاوه ده گه ژین و ده بانهوی به چاوداگرتن رازی من ده خهک بگه بهن؛ با هیچ خویان ماندو نه کهن. فرمیسکی چاوی من شایه تیم لی ددهن، که من ئه ویندارم. هیچ احتیاج به اشاره ی چاوی چاوداگران نیه.

۸ هه ره حظه چحاجهت کو بنازان بگوژی من
چانا ژخوه قوریانی تهمه ناز چحاجهت؟

مانای وشه:

لهحظه: چاوتروکانیک؛ لهحظ: تماشا؛ جانا: گیانه؛ ژخوه: خو بهخو، له خومهوه؛ ته: تو.

مانا به تیکرایی:

چیویسته هه مو سات و کاتان بهروانیی پرلهنازهوه من بکوژی؟ گیانه ئهوه ئاشکرایه که من بومهته قوربانی تو بهی ناز کردنیش. ئیتر نازی بوچییه؟ واتا: مردو مردوه، تازه کاری بهچهک نیه که بکوژریت.

۹ تاچهند بههیجرا خو تومن تهجره به ئینی
زیری ژخوه خالیص محهک و گاز چحاجهت؟

مانای وشه:

هیجر: دوری؛ ئینی: دینی؛ خالیص: بی خهوش؛ محهک: بهردی ئهزمونی زیر.

پوختهی مانا:

تا کهی و تاچهند تو من به دورخستهوه له دیداری خوت، ده ئهزموی؟ تا بزانی له دلداریدا چهند به ئه مهگم و چهند له بهر دهردی دوری خوراگرم. که ئیشت رونه من وهک زیری بی خهوش - له دلداریدا - بی عهیم. زیری صاف احتیاجی به له محهکدان و به گاز لی هه لکراندن نیه.

۱۰ حاجهت نیه جانا یهدی بهیضا بهدەر ئانین
ئینکار ددین دا نهبت ئیعیجاز چحاجهت؟

مانای وشه:

یهد: دهست؛ بهیضاء: سپی؛ بهدەر ئانین: دهرهینان؛ ئیعیجاز: موجزات.

پوختهی مانا:

گیانه کم پیویست نیه توش وهک موسا به موعجیزه، دهستی بهسپیهتی له گیرفانی دهرهینا، تا فیرعهونی بی له ئینکار کردن بگیریتهوه؛ موعجیزه بومن بکهی و دهستی سپیت دهرخی. چونکه من بزوی ته و اوم هیناوه و هیچ گومانم له دلدا نه ماوه و هیچ کارم به موجزه نواندن نیه تا بیمه خاوهن باوه.

۱۱ نەسرارى ئەزەل دى دئەبەد بىنە ظهورى
نەنجامى سەرئەنجام ژئاغاز چىچاھت؟

ماناى وشە:

ئەسرار: نەيتى بەكان؛ ئەزەل: ھەرە پىشو؛ ئەبەد: ھەرە پاشىن؛ ظهور: ديارى دان، ئاشكرا بون؛
ئەنجام: پىك ھىتان؛ سەرئەنجام: تاخرى كار؛ ئاغاز: دەس پىكردن، سەرەتا؛ دى: ھەتمأ دەيى.

مانا بەتېكرائى:

نەيتى بەكانى ھەمەل كە خوا بىر يارى داون؛ بى گومان لە دوا روژدا، ھەر دېتە دى. پياو ناشى ھەر لە
سەرەتاوہ لای وا بى دەيى بەسەرھاتى خوى لە دواروژدا يان لە پاش مەرگ بزانيت. نيازى شاعير
ئەوہ بە كە خودا بو بەندەو ژيانى دنياو قيامەتى بىر يارى خوى داوہ. ماندوبونى بەندە بو ژانينى
چارەنوسى خوى بەر لە ھاتنى بى سودو بە ھەرە بە.

۱۲ گەر لولوى مەنتور ژنەظمى تە دخوازى
وہر شىعيرى «مەلى» بىن تە بە شىراز چىچاھت

ماناى وشە:

لولوۋ: مروارى؛ مەنتور: پەرژو بلاو، نەسراو؛ مەنتور: پەخشان، بەرانبەر بە شىعير؛ نەظم: ھوندنەوہ؛
نەظم: شىعير؛ مەلى: مەلا؛ شىراز: شارىكە لە ئىران زىدى سەدى و حافظو گەلىك لە شاعيرانى ترە.

پوختەى مانا:

ئەگەر تۆ دەتەوى مروارى ھىشتا نەسراوت لە ھوندراوہدا دەس كەوى؛ وەرە برۆانە شىعيرى
مەلا. ئىتر كارت بەسەر شىرازو بوئىژانيموہ چىپە؟

قصيدهى ھەژدەھەم

«بۆنۈر مەرجە»

۱ كەس بىدادا مە نەپرست گلەو داد چكەت؟
تە نەبت دادرەسەك بېھودە فەرياد چكەت؟

ماناى وشە:

گلە: شكايەت؛ داد: ھاوار؛ داد: عەدالەت.

پوختەى مانا:

ئەگەر ھېچ كەسنىڭ بەدادمان نەگاۋ لېمان نەپرستەۋە، شكايەت ھاوار چى دەكا؟ تۇ ئەگەر فەريا رەسىكت نەبى، ھاۋارى بى فایده چیت بو دەكا؟

۲ بەشرىنى نەگەھت دەست ئەگەر رۆستەم بت

دى بەبازوو ملان شوبەھەتى فەرھاد چكەت؟

ماناى وشە:

شەرىن: شىرىنى بەرانبەرى تال؛ شىرىن: ناۋى دلبەرى فەرھاد؛ نەگەھت: نەگات؛ رۆستەم: پالەۋانى چىرۈكى ئىرانى؛ بازو: باسك؛ مل: شان؛ شوبەھەت: ۋەكو؛ فەرھاد: دلدارە بەردبىزە كەى شىرىن؛ شىرىن: كىژە ئەرمەنىەك بو بېۋە ژنى خوسرەۋى پەروىزى، پاشاى ئىران؛ فەرھاد: كوردىكى كەلھورى بەردتاشى ملھوربو، دلنى چوبوھ سەر شىرىن.

پوختەى مانا:

ئەگەر خوا بىر يار بدا كار پىك بىت، بە بارى نەرمى ۋەبى تالى چىزتىش بە ئاۋاتت دەگەبەنى.

به‌آلام ته‌گهر بریاری خوای له‌سهر نه‌بی، کار به زوره‌ملی پیک‌نایه. نه‌ک ههر فره‌هاد به زوری شان و باهوو باسکی به‌هیزی؛ بگره ته‌گهر روسته‌میش بوایه - که له‌و پالّه‌وانتر بوه - هیشتان ده‌ستی نه‌ده‌گه‌بسته یاره شیرینه‌که‌ی که شیرین بوه.

۳ فاعیله‌ک لازمه دا فیعل و ئه‌ئر په‌یدا بت
گه‌رتو هه‌ددا د نه‌بت کوره‌بی هه‌ددا چکه‌ت؟

مانای وشه:

فاعیل: کرگار؛ لازم: پیوست؛ فیعل: کر؛ ئه‌ئر: شوینه‌وار؛ په‌یدا: ئاشکرا؛ هه‌ددا: ئاسنگهر؛ تو: هیچ.

پوخته‌ی مانا:

شاعیر ده‌یوی تیمان بگه‌یه‌نی که ته‌گهر ده‌لی تا خوا نه‌یدا، زوری بازو به‌کار نایه. مانای وانیه تو هیچ نه‌که‌ی خوا ده‌یدات... نه‌خیر ئه‌شی تو زور ته‌قه‌لا بده‌ی و هه‌مو هیزی خوت بو بده‌ی هینانی ئاواتت بخه‌یه کار. ئه‌وسا چاوه‌نوری به‌زه‌ی خوا بی که به ئاواتت بگه‌یه‌نی. ده‌لی: ده‌بی کار که‌ریک هه‌بی تا کارو کرده‌وه‌که‌ی بیته به‌ر چاو. ته‌گهر هیچ ئاسنگه‌ریک نه‌بیته که ئاسن بوکتی و بیکاته ئامراز، ته‌نیا کوره‌ی ئاسنگهر چی پی ده‌کری؟ ده‌بی یه‌کیک نیلی بداو ئاسنی تی‌دا سورکاته‌وه.

۴ مومکینه‌ک دی هه‌بتن داکو طه‌له‌ب حاصل بت
سه‌یدو نیچیر کو نه‌بت توله‌بی سه‌یاد چکه‌ت؟

مانای وشه:

مومکین: شیای و هدی هاتن، رها؛ دی: ده‌بی؛ هه‌بتن: هه‌بیته؛ دا: تا؛ طه‌له‌ب: نیاز؛ حاصل: په‌یدا؛ سه‌ید: نیچیر؛ نیچیر: راو؛ توله: سه‌گی چکوله‌ی راوی؛ سه‌یاد: نیچیروان.

پوخته‌ی مانا:

ئهم قه‌سیده‌یه، ریوشوینیک بو بیرو بر‌وای مرو، به‌رانهر به کارو بارو نه‌وی بون و به‌رزبونی له‌دنیاو قیامه‌تا، داده‌نی و پیمان ده‌لی:

پیاو ده‌بی خوابناسی و هاواری به‌ریته به‌ری و به‌ته‌مای ئه‌ویی. ته‌گهر خوا فریاره‌س نه‌بی. هیچ کاریک ناچته سه‌ر. خوا که‌ی قی لی‌بی، به‌بی زه‌حمه‌تی زوریش به ئاواتت ده‌گه‌یه‌نی. نابی ئه‌وی ده‌تداتی، ههر له زوری بازوی خوتی بزانی. ناشی لات وابی تا کارنه‌که‌ی ده‌ت داتی. خوا

فهرمويه: (هه‌رچی پیاو بوئی نه‌کووشی، بینی ناگا). شه‌مجار ده‌بی بو کارنیک ههم کووشش بکه‌ی و ههم په‌نا به‌خوا به‌ری که بوئی پیک بینیت که له‌وانه‌بی پیک بیت. نه‌ک شتی محال داواکه‌ی و شونی که‌وی. شه‌گه‌ر راوکه‌ر نه‌بی و نیچیر نه‌بی، توله‌ قه‌ندی ده‌بی به‌ته‌مای گرتنی چی‌بیت؟

۵ هه‌ر گل و سه‌نگ دبتن زیر ب ته‌دبیری هه‌کیم
قابیلیه‌ت کونه‌بت هیکمه‌تی ئوستاد چکه‌ت؟

مانای وشه:

هه‌کیم: زور زانا و هیکمه‌ت زان! قابیلیه‌ت: شیاوی! ئوستاد: ماموستا.

پوخته‌ی مانا:

ده‌بی بو پیک هاتی ئاوات، خوا پشتیوان بی. خوشت زور ماندوکه‌ی، ئاره‌زوی وات هه‌بی که محال نه‌بی! ده‌بی خوشت شه‌وه‌نده له‌هاتو بی که شیاوی پیک هاتی شه‌و ئاواته‌ی بی. شه‌وا وه‌ک بیستومانه، زانای واهه‌ن له‌گل و به‌رد، زیر دهر ده‌خن. به‌لام شه‌گه‌ر گله‌که‌یان به‌رده‌که له‌وته‌رزه نه‌بن که زیریان لی‌به‌یدا ده‌بی، زانایی ماموستای زانا، به‌هیچی ده‌چی. ده‌بی شیاوی فیرونیش بیت.

۶ کان ب‌گه‌وه‌هه‌ر چکه‌ت گه‌وه‌هه‌ر شه‌گه‌ر پاک نه‌بت
تو به‌صیره‌ت ته‌نه‌بت سیره‌تی شه‌جداد چکه‌ت؟

مانای وشه:

کان: کانگا! گه‌وه‌هه‌ر: گه‌واهی‌رات! گه‌وه‌هه‌ر: جه‌وه‌هه‌رو هونه‌ر! تو: هیج! به‌صیره‌ت: بینایی! سیره‌ت: ره‌وشت! سیره‌ت: ژینامه! شه‌جداد: باپیران.

مانا به‌تیک‌رای:

سه‌ره‌زای هومید به‌خوا و کووشی خوشت و شیاوی و قابیلیه‌ت بو گه‌یشتن به‌مراز، شه‌شی پاک و بی خلته‌ش بیت. نه‌ک به‌ته‌مایی که له‌سایه‌ی جی به‌رزی بابو باپیرانه‌وه ده‌توانی به‌دهره‌جه‌یه‌ک بکه‌ی.

شه‌گه‌ر گه‌وه‌هه‌ر بوخوئی صاف و بی غه‌وش نه‌بیت! کانگاکه‌ی چونی صاف ده‌کا؟ شه‌گه‌ر خوشت هیزی بینایی دلته‌ نه‌بی! ره‌وشت و ژینایی باپیران چت بو ناکا.

۷ زیرو زیوهر دکرن جهلی قلوبان حاشا
حوسن و سور ذاتی نه بت قامه تی مه ییاد چکته؟

مانای وشه:

زیوهر: خشل؛ جهلب: هیئان؛ قلوب: دلان؛ حاشا: نهخیر هرگیز؛ حوسن: جوانی؛ سور: دلکیشی؛
ذاتی: خوئی؛ قامهت: بهژن؛ مه ییاد: به لارو له نجه.

پوخته ی مانا:

هومید به خوا، قابلیت، دل صافی، پیوستن له تهریقته دا، نه جیبایه تی کارناکا. هر وه هاش به
روالته خونیشان دان و به ریش و پرچو جبه و ته زیحیش هیچ ناکری. کیژیک که بوخوی جوان
نه بیته به زیرو خشل وه خو خستن، ناتوانی دلان به رهو خوی راکیشی.

۸ عاشقی مهست به عیشقی نیه حاجهت به مهیی
واردی واردی نه حوال بئه و راد چکته؟

مانای وشه:

عاشق: ئهویندار؛ مهی: باده؛ وارد: شارهزا؛ وارد: به ئاو گه بشتو؛ وارد: ئازاو نه ترس؛ ئه و راد: کومه لی
ویرد؛ ویرد: دعای بن لیوان.

پوخته ی مانا:

ئهوانه ی گه بشتونه ته سهرچاوه ی ئاوی مرادو شارهزای حال و بالی تهریقته تن، کاریان به ویردو
دوعا خویندنی بن لیوان نیه. ئه و که سه ی به باده ی ئهوین سهرخوشه، کاری به شهرا بخواردنه وه
نیه. مه بهست ئه وه یه، ویرد خویندن و له بن لیوانه وه بوله بول کردن، وه که مه ی خواردنه وه بو
مهست بونه. جا بیاو که ئاوا مهستی ئهوین بو، نیازی به شهرا ب چیه؟!

۹ ته غه رهض قیک که تنایه ک و لی یه ک مورشید بت
سالیک و طالبی ئیرشاد به به غداد چکته؟

مانای وشه:

غهرهض: مه بهست؛ قیک که تن: توش بون؛ وه لی: پیایوی خوا؛ مورشید: ری شاندر، شارهزای کار؛
سالیک: ریوار؛ ارشاد: ری شاندر.

مانا به تیکرایي:

تو ئه گهر مهبهست گه یشتن به پیریکی دهستیگرو ری شاندر هه بی؛ ده بی بوی هه لوه دابی و داوای بکه ی. ئیتر کارت به شوین و جی هه واری مشایخانی به ناوبانگ نه بی. بو نمونه لات وانه بی، به غدا - که جیگهی گه یلانی به - دهرت دهرمان ده کا.

۱۰ جهده ئو سه عی و طه له ب بی ئه ئه ره ك صافی نه هن
تونه بی په رده نشین چاکرو قه وواد چکه ت؟

مانای وشه:

جهده: کوشش؛ سه عی؛ دوا که وتن و ته قلا؛ طه له ب؛ خواستن؛ ئه ئه ر؛ نیشانه؛ نه هن؛ نین؛ تو؛ هه یج؛ په رده نشین؛ مهبهست له بیایو گه وریه که په رده دارو دهر که وان له لشکریان هه بی؛ چاکر؛ نو کهر؛ قه وواد؛ قاندا؛ قاندا؛ سهر کرده ی له شکر.

پوخته ی مانا:

له کوشش و ته قالا، بو دوزینه وه ی پیر؛ تا نیشانی ته واوت دهس نه که وی، ناشی خوت ده گریوی کهس بنی... هه روا سهر به خو هه ر کهس وتی پیری ته ر یقه تم، باوه ز مه که. نیشانی هه یه. جا هه ره که په رده دارو سه کرده ی له شکر، نیشانه ی بونی فه رمانزه وایه کن که له پشت په رده وه یه؛ ئاکارو ره وشتی پیریش نیشانه ی راستی و ناراستیه تی. ئه گهر میر نه بی، نو کهر و سه ر کرده بو ههن؟
چده کهن؟

۱۱ چئه ئه ر دی له بیری خاره بکه ت قه طره بی ئاب
قه له می مه بدوسی قه طره بی زوهها د چکه ت؟

مانای وشه:

به ر؛ به رد؛ خاره؛ زور سهخت؛ قه طره؛ توک؛ ئاب؛ ئاو؛ زوهها؛ وشک؛ د؛ دی؛ ده بی.

۱۲ دی ژحه ق جاذیبه یه ک دل بگرت وهر نه «مه لا»
ژ ئه زه ل گه رتو هیدایهت نه بت ئیرشاد چکه ت؟

پوخته ی مانای ئه و دو به یته:

مه لای جزیری دوا ی ئه وه که ریوشوین بو هه لوه دای ریگهی خواناسین و صوفیایه تی دیاری ده کاو چهند مه نزیکی له به ر داده نی؛ که ده بی؛ به ته مای خوا دهس پی بکا، شیاوی ئه و کاره بی،

دل صافو بی‌خه‌وش بی، به بابو باپیران نه‌نازی، لای وانه‌بی به‌رگی ده‌رویشی به‌هره‌ی بو‌ده‌دا، به‌دنیادا بگه‌ری تا ده‌گاته پیری ده‌ستگیر، نیشانه‌ی خواناسی له‌پیر بیینی. ئەوسا هومیدی هه‌بی که له‌پله‌ی صوفی‌اندا، جیگه‌ی ده‌کرێته‌وه. دوباره باده‌داته‌وه سه‌ر بی ئیختیاریه‌که‌ی به‌نده‌و ده‌لی: ئەگه‌ر خودا هه‌ر له‌روژی بناوا نه‌وه بریاری نه‌دای که تو له‌ریزی خوا ناسان ده‌بی؛ من ییت بلیم و نه‌لیم، تو زوریش خوٓت ماندو‌که‌ی، هه‌ر ناگه‌یه‌ مرزا. به‌بی به‌زه‌یی و ئیراده‌ی خوا، ئەو په‌ندانه‌و ریوشوینانه، وه‌ک تنوکه‌ ئاوێکه‌ که وه‌به‌ردی ره‌ق بکه‌وی. قه‌له‌می من به‌دوسی تنوکه‌ی وشک کوا ده‌توانی هه‌چ کارێک بکات؟ ییویسته‌ کیشه‌ریک له‌لایه‌ن خواوه‌ دلت رابکیشی. ئەوسا ئەم ریگه‌یه‌ بگریه‌ به‌رو بی‌به‌یته‌ سه‌ر.

قصیده‌ی نوزدهه‌م

«بہشی ٹیمہ»

۱) نہوول کوپاری دامہ یک ذہررہ یک عیناہت
قیسمت مہ خہمرو جامہ ددہفتہرا ہیداہت

مانای وشہ:

کو: کہ؛ دامہ: دای بہ ٹیمہ؛ یک ذہررہ یک: تاقہ توز کالیک؛ عیناہت: بہسہر کرنہوہ؛ قیسمت: بہش؛
خہمر: شہراب؛ جام: پیالہ.

پوختہی مانا:

ہر لہ سہرہ تاوہ کہ یار توزیک ٹیمہی بہسہر کردہوہو ٹیمہی خویندہوہ؛ لہ ناو سیایی و پہراوی
شارہزایانی ریگہدا، بہشی ٹیمہی شہراب و پیالہی بہزہیی خوی دیاری کرد. وانا ٹیمہی مہستی
بادہی ٹہوینی خوی کردو لہ روزی ٹہزہ لہوہ بہمہستی خولقاین.

۲) حوسنو جہمالی جانان نادیرتن توپایان
ہہرچی نہبت بیداہت ٹہصلا نہن نیہاہت

مانای وشہ:

حوسن: جوانی ہندام؛ جہمال: جوانی لہ بیچمو لہ ٹاکاریشدا؛ جانان: یار، دلہبر؛ جانان: گیانان؛
نادیرتن: نہتی؛ توپایان: ہیچ برآنہوہیک؛ بیداہت: سہرہتا، دہس پیک؛ ٹہصلا: بہہیچ جوریک؛
نیہاہت: دواہی ہاتن.

پوخته‌ی مانا:

ئهوینی ئیمه همیشه له گهرمو گوزیدایه. چونکه ئیمه که ده‌لین عاشقی فلانه کیژین، عاشقی روحین. واتا عاشقی ئهو که سه‌ین که روحی ئه‌وی داوه‌و خوای تیدا به‌دی ده‌که‌ین. جا که وابو چونکه خوای ئه‌زه‌لی له‌به‌رچاوه‌و هه‌رچی ده‌س پیکرانی نه‌بی، دوایی هاتن و برانه‌وه‌شی نه‌؛ عیشقی مه، هه‌رگیز دوایی نایه‌و کاری ته‌نیا به‌ جوانی روخسار نه‌وه‌و یار هه‌میشه له‌به‌رچاومان هه‌ر ئهو جوانه‌یه که هه‌وه‌ل روژ دیتومانه‌.

۳ فه‌یضا عولومی هیکمه‌ت جاما سه‌ده‌ف کوگیرا
مه‌ ژده‌ستی موغ‌به‌چان دیت به‌مه‌صحف و بنایه‌ت

مانای وشه:

فه‌یض: سه‌ر ریژکردن؛ عولوم؛ زانستان؛ هیکمه‌ت؛ زانستی راستو بیگری، فه‌لسه‌فه؛ موغ‌به‌چه؛ به‌چکه مه‌لای زه‌رده‌شتی، بره‌ته‌یه له‌ شاگرد مه‌یخانه‌چی؛ مه‌صحف؛ قورعان.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه‌ی که له‌ هه‌مو جوانه‌که‌دا، هه‌ر خودا به‌دی ده‌که‌ین و هه‌یج شتیکی ترمان وه‌به‌رچاوا نایه؛ له‌ مه‌یخانه‌دا، که شاگرد مه‌یخانه‌چه‌ی جوانه‌کان، پیاله‌ی له‌سه‌ده‌فی پرشه‌رایبان ده‌گیرا، له‌ شه‌را به‌که‌یاندا ده‌مان دی که فه‌لسه‌فه‌و هیکمه‌تی خواناسینی لی هه‌له‌ه‌رزی و ئهو زانستانه‌مان پی‌ده‌لی که له‌ قورعان و ئایمه‌دا، هه‌یه. یان، سویند به‌ قورعان و ئایمه‌ت له‌ شه‌رایب مه‌یخانه‌دا، تیشکی خودا ده‌بینین.

حافظی نه‌م‌ریش له‌وباره‌وه ده‌لی:

له‌ مه‌یخانه‌ی موغان‌دا رو‌شنی خوا دیته‌ به‌رچاوم

چلون تیشکی له‌چون شویتیک ده‌بینم؟ سه‌یره، سوژماوم

۴ عارف هه‌تا نه‌نووشی ژده‌ستی مه‌ی فروشی
غائیب نه‌بو ژه‌وشی په‌یدا نه‌کر ویلایه‌ت

مانای وشه:

عارف: خواناسی به‌راسته؛ هه‌تا؛ هه‌تا؛ ویلایه‌ت؛ شیخایه‌تی.

مانا به‌ تیکراییی:

که‌س ناتوانی سه‌ر به‌خو، به‌بی ئه‌وه له‌لای بی‌ری ته‌ریقه‌ت فی‌ری ریو شوینی راستین بی،

پي بگات. بو ٿو ڪه سهي ڪه ريوارى ريگهي خوداناسيني به راستيه، پيوسته شهرابي ٿهويني
خودا، له دستي پيري تهريقت بخواتهوهو به تهواوي خوي لهبير بچيتهوهو خوهرستي بتويتهوه،
ٿهوسا هوميدى ههبي ڪه بكهويته پلهي دوستانى خوداوه.

۵ گوناھى زوھدو طامات هلناگرت خهرايات
ڪهسي باقى ڏهري رت دقي بكت ريعايهت

ماناي وشه:

زوهد: تهرڪه دنيايي؛ طامات: ورينهو قسهي ههلق مهلق ڪردن؛ خهرايات: مهبخانه؛ قى ڏهري:
بهولايء؛ رت: بزوات؛ ريعايهت: هوش پيوهون، موراعات.

مانا به تيڪرايي:

لهو مهبخانهي ٿهويني خودايمدا، نهرنگه بو قسهي دور لهماناي حال لي هاتوان ههيه، نه سهر
ڪز ڪردن و خو له خوشي دور ڪردن باويهتي. لهويدا ههرچي ههيه سهرخوشي و دلخوشييه. خو
بهڪزو ڪهنفت نيشاندان و قسهي لابهلاڪردن، گوناھن لهويدا. ههرڪس دهيهوي ريگهي تي
بكهوي دهبي ٿاگاي لمدامو دهستوربي و موراعاتي ٿمدهب بڪا.

۶ عيشقى ژهرردو چهشمان ٿهوهول ددل ٿهٿر ڪرد
لي ڏهرهه ڏهرهه ٿاخر صوتن ڪرو سيرايهت

ماناي وشه:

چهشم: چاو؛ لي: بهلام؛ ڏهرهه: ڪموسڪه، قورسايي ميرولهي وردى زهره؛ صوتن: سوتان؛ سيرايهت:
گيرويي، تهنيهوه.

مانا به تيڪرايي:

ٿهوين لهسهرتا، لهريگهي ههرردوڪ چاوانهوه ڪهوته دل و شويني تيڏا ڪردهوه. بهلام ههروا هيڏي
هيڏي و توزه توزه، گري ددل بهرداو سوتاندي و سوتانهڪهش تهنيهوه بو ڏهرون و ههناوان.

۷ شاڪي السلاخ ههردهم به ڪوشتنا «مهلي» هات
گازندهيان ڙڪي ڪم ڙڪي بڪم شڪايهت؟!

ماناي وشه:

شاڪي السلاخ: پرچڪ؛ ههردهم: ههمودهمان؛ گازنده: گلهيي؛ ڙڪي: لهڪي.

مانا به تیکرایی:

یاری من، که تمنیا هر ئو دناسم و چه مو هاوارو هانام هر ده بمه بر ئو؛ هه مو دهمان به بی وچان، به پرچه کی - واتا: بهمزولان، بهچاوان، بهبرویان، بهروخسار، بهقهو بالآو زولفو خالآن، که چه کی هره به کارن - دپته کوشتی مهلا، که خووم بم. دهیسا ئه گهر فهرمانزه او په نادر بوخوی ئازارم بدا، من له لای کی گله بکهم؟ شیکیایه تم بهر مه بر کی؟ هر خوی ده بی دادی من له خوی بستینی.

۸ جاما دههستی شاهد زهنگی ژدل دشوتن
پیری موغان ژرهندان وهوه دکر ریوایهت

مانای وشه:

شاهید: یار، گراوی؛ دشوتن: دهشوا؛ رهند: لهزاروهی عارفاندا، به که سیک ده ئین که تیکهل بهخوا بووه جگه لهخوا گوی بههیچ شت له دنیاو قیامت نادا؛ ریوایهت: گیزانهوهی قسه.

پوختهی مانا:

له پیری موغان - که نیاز پیری تهریقته - بیستومه. ئه ویش لهوانهوه که تمواو تیکهل به خوا بون و هیچیان جگه لهخوا له بیر نیه، وای گیزاوه تمهوه: که زهنگی دل، تمنیا بهو پیاله مهیه ده شوریتهوه که له دهستی یار وهرده گیری.

۹ نهطواری عیشق و مهستی، ئه سراری بوت په رستی
ته قریری صد ریوایهت ناکهت لبو کیفایهت

مانای وشه:

نهطوار: طهوران؛ طهور: حالت؛ ته قریر: گیزانهوهو باس کردن؛ کیفایهت: بهس؛ بوت: بت، نیاز دلبره.

پوختهی مانا:

خالاتی ئه وینداری و سرخوشیمان بهو ئه وینتهو نهینیه کانی یار په رستن، به گیزانهوهی صد داستانش تمواو نابو بو تیگه یاندنی بی ناگایان، بهش ناکا.

۱۰ لیطمئن قلبی غین الیقین دبه خشت
عین العیان دقیتن کافی نهن درایهت

مانای وشه:

لَيْطَمْتُنْ: تا خاترجهم بی؛ قَلْبِي: دلّم؛ عَيْنُ الْيَقِينِ: بی گومانی و بروای ته‌واو؛ عَيْنُ الْعِيَانِ: دیداری بی‌پرده‌و به‌ناشکرا؛ کافی: بهس؛ نهن: نین؛ درایه‌ت: زانست.

پوخته‌ی مانا:

له‌قورعانا ده‌فهرموی: برایم پیغه‌مبهر گوتی: خودایا نیشانم‌ده چلون مردو زیندو ده‌که‌یته‌وه. خوا
فهرموی: بوچی باوه‌رت نه‌کردوه که پیّم ده‌کری؟ گوتی: به‌لی باوه‌رم کردوه ده‌زانم مردوت بی
زیندو ده‌کریته‌وه. به‌لام ده‌مه‌وی نیشانم‌ده‌ی تا دلّم تاو بخواته‌وهو خاترجهم بم. خوا فهرموی:
چوار مه‌لان، له‌به‌ریه‌ک هه‌لوه‌شینه‌و له‌سهر ههر کیویک پاژیکیان لی‌دانی و شه‌وسا بانگیان که
به‌غار به‌ره‌و خوت دینه‌وه.

شاعیر ده‌گه‌ل وه‌بیره‌ینانه‌وه‌ی ثم مه‌به‌سته، بیمان ده‌لی: نه‌ینیه‌کانی دل‌داری و یارپهرستن،
ههر به‌وه‌نده‌ پی‌ک‌نایه که بلیی ده‌زانم. یان وا ریوایه‌ت کراوه‌و باوه‌رم کردوه. نه‌خیر خودا به
ناشکرا دیتن و ده‌گه‌ل خودا تی‌کهل بونه که دل خاترجهم ده‌کاو ثم حاله‌ته‌ش ههر بو‌خواناسه
به‌راسته‌کان ده‌ست ه‌دا.

۱۱ میری و پادشاهی مویه‌ک لنگ «مه‌لایی»

نادم بمولکی عالم یه‌ک‌ده‌رره یه‌ک‌عینایه‌ت

مانای وشه:

مویه‌ک: تالی‌ک‌مو؛ لنگ: له‌کن؛ عالم: هه‌موشت جگه له‌خوا.

پوخته‌ی مانا:

هه‌مو دنیاو ههرچی خوا دروستی کردوه، له‌لای من توز‌کالی‌ک له‌به‌سهر کردنه‌وه‌و لا‌واندنه‌وه‌ی یار
ناهی‌نی. میری و خونکاری دنیایی له‌کن منی مه‌لا نرخی تالی‌ک‌موی نیه‌و به‌هیچی ناکرم.

قصیده‌ی بیستم

«گران‌ماز»

۱ عمرعر خه‌راما بقه‌دو قامت
یهك بوسه دامه بصدد قیامت

مانای وشه:

خه‌رام: لارو له‌نجه؛ قه‌دو قامت: به‌ژن و بالآ؛ بوسه: ماچ؛ قیامت: روژی زیندو بونه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌و یاره جوانه - که به‌ژن و بالآی وه‌ک داری عمرعر، راستو بی‌گریه‌و لارو له‌نجه ده‌کا - تا ماچیک‌ی دامی، ئه‌وه‌نده‌ی جزیاو نازاری چیستم که بارت‌ه‌قای دهر‌دو نازاری صد روژی قیامت و ترسو له‌رزه‌که‌یه‌تی.

۲ یهك بوسه به‌خشی ئه‌وه‌هل ب‌ئیحسان
ئاخیر لمن کر جورم و غه‌رامت

مانای وشه:

ئیحسان: چاکه کردن؛ جورم: گونا؛ غه‌رامت: تاوان.

مانا به‌تیک‌رای:

ماچی دامی و سهر له‌هه‌وه‌ئه‌وه‌لام و ابو ههر چاکه‌م ده‌گه‌ل ده‌کا و هیچی تر. به‌لام دهر‌که‌وت که زورم تاوان ب‌زارد‌ه‌وه‌و که‌وت‌مه‌ به‌ر سزای گونا‌ه‌کارانه‌وه‌و له‌ریگه‌ی ئه‌ویندا، به‌دوی ئه‌وماچ‌هدا هه‌زاران تالی و زه‌بونیم کیشا.

۳ ژ زهنگو زهرقی تادل بشوتن
جاما صدهدف بین رهندو کهرامت

مانای وشه:

زهرق: ریاو مهرایی؛ بشوتن: بشوات؛ بین: بهینه؛ رهند: زورباش؛ کهرامت: قه‌درو ریژ.

پوخته‌ی مانا:

مه‌یگیز، ئه‌و پیاله صدهد‌فیه پزله‌و مه‌یه‌ی که هم جوان و باشه‌و هم پیاوی ده‌باته پله‌ی قه‌درو
خورمه‌ته‌وه؛ بینه‌و بمان‌ده‌ری. تا زهنگی دل و نهنگی دورویی و منافقی، له دلمان بشواته‌وه.

۴ ژه‌ردو چه‌شمین ته‌ی مه‌ستو خونریز
نورادو چه‌شمان کی‌دی سه‌لامت؟

مانای وشه:

چه‌شم: چاو؛ ته: تو؛ خونریز: خون‌ریژ؛ نور: روشنایی؛ سه‌لامت: دوره‌له‌ نم‌خوشی.

مانا به تیگرایی:

ئه‌ی یار! ئه‌ی رونا‌کایی دو چاوه‌کانم! کی هه‌یه له دنیا‌دا، له ده‌ست ئه‌و دو چاوه مه‌ستو عاشق
کوزه‌ی تو به سه‌لامه‌تی ده‌رچی؟

۵ لده‌ردو نیشان په‌یکان و نیشان
مه ژه‌ردو چه‌شمان کفشن علامت

مانای وشه:

ده‌رد: نم‌خوشی؛ نیش: زان؛ په‌یکان: سه‌ره‌تیر؛ نیش: پیوه‌دان؛ کفش: دیاری، که‌شف؛ علامت:
نیشانه.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌و به‌په‌یکان پیکانه‌و ئه‌و پیوه‌دانه‌ی که دو‌چاوه مه‌سته‌کانت توشی منیان کرده، ئه‌وه‌نده
کاری‌گه‌ربون، که له هه‌مو گیانی مندا، شویتیان کرده‌و برین و جی پیوه‌دان نیشانه‌ی کاری
چاوی تومان بو دیاری ده‌کا.

٦ ریسوایی عیشقی تهنها نه نهز بوم
کەس دی زهمانان خوب بی مهلامت؟

مانای وشه:

ریسوا: ناو زرّاو؛ نهز: من؛ خوب: خوشهویستی، دلّداری؛ مهلامت: سهرکونه.

مانای تیکراییی:

ههر تهنیا من نهبوم که لهسهر دلّداری ناوم بزرّی و لومه بگری؛ هیچ کەس لههیچ دهورو
زهمانیکدا، دلّداری بی سهرکونه و لومهی نهدیته.

٧ دوسهجده فهرزن فی الحال بیین بهر
دهما خویابن نهو قهددو قامت

مانای وشه:

سوجه: سوژده، بو کورنوش سهر نانهزهوی؛ فهرز: ههره پیویست؛ فی الحال: دهس بهجی؛ خویا:
تاشکرا.

پوختهی مانا:

ههرگا نهو بهژن و بالایی یارمان بو دهرکهوی و خومان لی تاشکرا بکا؛ لهسهرمان فهرزه دو
سهجدهی بو بهرین. سهجدهیهک بو پهرسیتی نهو که شیاوی پهرسیته. سهجدهیهک له شوکرانهی
دیتهی بهژن و بالاکهی.

٨ دا عییبی رهندان نهکی بهبادی
(نُفوسُ قَوْمٍ بِهَا تَسَامَتْ)

مانای وشه:

دا: وشهیهکه بو شیار کردنهوه، دهغیله؛ رهندان: نهو سهرخوشانهی گوی بهدام و دهستور نادهن؛ نهکی:
نهکهی؛ بهبادی: بهبادهیی، بهشهراب خواردن، (یان، بهبادا بدهی)؛ نفوس: گیانان؛ قهوم: کومهل؛
بها: بهوی؛ تسامت: بهرزوه بو.

پوختهی مانا:

دهغیله نهکهی عیب له رهندان بگری که شهرابی دلّدارانهیان خواردوتهوه و سهرخوشی نهوین و

به لومه و لهقمهوه عیب و عاریان بهبادا بدهی و به گوئی خه لکی رابگه یه نی. چونکه شه و باده یه ی
شهوان خواردویانه تهوه، گیانی زور له کومهل و پیاو چاکانی بی بهرز بوتتهوه.

۹ «مهلا» لعمری بی فهیده بوری
کیشا بزور نان قههرو نه دامهت

مانای وشه:

بوری: رابرا؛ زور: زیاد؛ زور: زوری؛ قههر: خمو خهفت؛ نه دامهت: په شیمانی.

پوخته ی مانا:

مهلا! داخی گرانی هه شهوه یه که تمه نی بی بهره رابراو دنیا به زوری توشی شه و هه مو
خه م خواردن و په شیمانی له کرده وه ی رابراوی کرده.

قصیده‌ی بیست و یه کهم

«ره‌نجی بیوهر»

۱ عومری ضایع بو مه‌بی دل‌بهر عه‌به‌ث
وهی تقی عومری مه‌بوری به‌ر عه‌به‌ث

مانای وشه:

عومر: تهمین؛ ضایع: خه‌سار؛ مه: نیمه؛ عه‌به‌ث: فیرو؛ وهی: هدی مغابن؛ تقی: لهو؛ بوری: رابرد؛ به‌ر: سهر.

پوخته‌ی مانا:

تهمینان به‌بی‌یار، به خه‌سار چوه. داخم بوئه‌و ژیانهمان که به‌فیرومان‌دا.
«خه‌بیام» ثم مه‌به‌سته‌ی له چوارخشته‌کیه‌کدا هیئاوه‌و ده‌لی:

حه‌یفم له‌دلی دی که به‌بی سوتمانه دل‌داری تیا نه‌کردوه هیلانیه
ههر روژی که‌بی دل‌بهره‌و بی دل‌داری بی نرخه، پرو پوجه، زانی ژیانه

۲ دل نه‌مانه‌ت‌دا به‌نانه‌هلان نه‌دی
لی ب‌نانه‌هلان مه‌دا گوه‌هر عه‌به‌ث

مانای وشه:

دا: ها، وشمی خه‌به‌ردار کردنه؛ نانه‌هل: نابابت؛ لی: به‌لام.

پوخته‌ی مانا:

ههر‌گیز نه‌که‌ی دل‌ی خو‌ت، بده‌یه سهر پی‌نه‌زان و نه‌گون‌جاوان. جا که پهن‌دی توئه‌ده‌م، له

عیبره تیکهوه به که خوم گرتومه. من گوهه ری عومرم دابه وانهی که شیایوی نه بون.

۳ دا دسه یرا عیشق بی دلبر نه چی
لی دبت سه یرا ته بی دلبر عه بهت

مانای وشه:

سه یر: رویشتن؛ عیشق؛ نهوین؛ لی دبت؛ لی ده بیته.

پوخته ی مانا:

ده خیله به بی دلبر به ریگای عیشقی دا مه به ری یوار. چونکه ری یواری بی دلبر، رویشتنه که ی به فیرو
ده روات. وانا که سیک که به بی پیری شاره زا، لای وابی به خودا ده گا، هر چی ده یکا به هره ی بو
ناداتو به تاوات ناگات.

۴ پور دپه ی وهصلی مه سه عی و جه ده دا
جه ده نو سه عیا مه هاتن دهر عه بهت

مانای وشه:

پور: زور؛ دپه ی؛ له شوین؛ وهصل؛ یک گه یشتن؛ سه عی؛ کوشش؛ جه ده: ته قالا؛ هاتن دهر؛
دهر چون.

پوخته ی مانا:

ئی مه بو گه یشتن به یار، زور مان کوشش کرد. هه موی به فیرو چو، هیچمان بو نه کرا.

۵ ناه وی کوشتم بددهر با خه نجه ری
ما دمیلای کی درهت خه نجه ر عه بهت؟

مانای وشه:

وی کوشتم؛ نهو کوشتمی؛ دهر ب؛ زهر؛ ما؛ چون؟؛ کی؟؛ میلاک؛ جهرگ و هه ناو؛ درهت؛ دهر وا.

پوخته ی مانا:

من که وتم کوشتم به فیرو چو، راست نیه. ناخو داخمه له ئیشی نهو زهبری خه نجه ره ی، که یار
ده جهرگ و هه ناوانی گیراوم. مه گهر نهو خه نجه ر لیدانه، کهم کاریکه که من له دهستی یار پیتم
گه یشته؟ دیاره کاره کهم بی به هره نه بوه.

۶ دل زده ربا کاشوان بو پاره پار
گوی دمه‌یدانی دبت صدد کهر عه‌به‌ث؟

مانای وشه:

کاشو: شق، گوچانی گهمی گوین؛ پاره‌پار: لمت به‌لمت؛ کهر: کهرت، لمت.

پوخته‌ی مانا:

دلّم وهگ گو، له مه‌یداندا به زه‌بری شق و گوچانی دلّبر، لمت و پمت بوه. جا چون دلّ به خورایی ده‌بیتّه صدد پارچه؟ دیاره یار به‌زه‌ی به دلّما هاتوه. بویه بهر کاشوی داوه و لمت و کوتی کردوه و نه و صدد پارچه بونه‌ی دلّم، به خورایی نه‌بوه.

۷ مه‌هدرا وی سوخته‌ئی ئیرو بکن
ئه‌ز دبیژم نابت نه‌و مه‌هدر عه‌به‌ث

مانای وشه:

مه‌هدر: تکا؛ سوخته: تازه فه‌قیله، (یان، سوتاو)؛ ئیرو: ئه‌مزو؛ ئه‌ز: من؛ نابت: ناییت؛ ئه‌ف: نه‌و.

پوخته‌ی مانا:

وه‌رن ئه‌ی خیره و مه‌ندان، ئه‌مزو کو بینه‌وه بو‌تکا کردن ده‌باره‌ی منی سوتاوی ئه‌وین و تازه شاگردی ریگه‌ی یارناسین. من ده‌لیم تکای ئیوه به فیرو ناچی و یار به‌زه‌ی پیم‌دا دیت.

۸ کفشه مه‌عنا کی ل له‌وحی سیم دی
نوقطه‌یی میسکو خه‌تی عه‌مه‌بر عه‌به‌ث

مانای وشه:

کفش: دیار، کشف؛ مه‌عنا: واته؛ له‌وح: ته‌ته‌له؛ سیم: زیو؛ نوقطه: خال؛ میسکو و عه‌مه‌بر: دو بون خوشی ره‌نگ ره‌شن.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لین تکا بی به‌هره‌یه بو‌تو، که به‌خت ره‌شیت و یار وهک زبوی بی خه‌وشه. کی ده‌توانی بلی له‌سر ته‌ته‌له‌ی زیوین خال و خه‌تی ره‌ش، خه‌سار بوه. به‌لکو جوانتری ده‌کا. یار که پاک و بی‌خه‌وشه، نه‌گه‌ر منیکی به‌خت ره‌ش، وهک ره‌شایی خه‌ت و خالی عه‌نه‌برین و میسک ئاسایی،

لهلای خوئی جی بکاتهوه چی تیایه؟...

یاخو: نه گهر خالی وهك میسك بچیته سهر خه تی عمبر، ده بیته عمبرو ئهوسا غمم
لاده چی.

۹ دا «مهلا» هشیار بی لی پور که سان
سینه پور لی دانه سهنگو بهر عه بهت

مانای وشه:

دا: ها، دهغیله؛ لی: به لام، (یان، لهو)؛ پور که سان: زور کهس؛ سینه: سینگو بهر؛ سهنگ: بهرد؛ بهر:
بهرد.

پوختهی مانا:

هوئی مهلا! دهغیله وشیارى خووت به، لات وانه بی کوششت به فیرو ناچی. زور کهس زوریان
لهوریگدا، بهرد له سنگی خویمان داوهو هیچیان بو به هیچ نه کراوه. پیاو ده بی ته نیا چاوی له
بهزهی خوابی و نابی لای وایی به سهرمایه ی کوشش پیده گا.

قصیده‌ی بیست و دوهم

«یار سینه»

۱ نامی عنبر شکه‌نی بیٚت ژ عنبر مه که به‌ح
بل ژوی سلسله نو زولفی موعنبر مه که به‌ح

مانای وشه:

نام: ناو؛ شگن: شکین؛ به‌ح: دوان؛ بل: به‌غیرمز، بیجگه؛ سلسله: زنجیر؛ موعنبر: عنبرای.

پوخته‌ی مانا:

تاکمزی و پرچی به‌زنجیره‌ی عنبرای یار، له خه‌یال دایه. یان، له‌بیرچاوه. به‌راستی بازاری
عنبری له‌بره خستوه. جگه لهو نایی باس بکری، عنبر ده‌بی خوی ون کا له شهرمان.

۲ قه‌که لیقی و ژنیفی بوهرین قهندو نه‌بات
ژله‌بی له‌علی شه‌کهر بیژو ژشه‌کهر مه که به‌ح

مانای وشه:

قه‌که: بکه‌وه؛ نیف: نیوان؛ بوهرین: داومرینه؛ شه‌کهر بیژو: شه‌کرداییژ، (یان، وته‌شه‌کر).

پوخته‌ی مانا:

بزه‌بکت بیته سهر لیوان و لیوت لیک بکه‌وه قهندو نه‌بات، له‌لیوی شه‌کر داییژ، (یان، شه‌کر
بیژت) داومرینه هم‌ناوه‌وو، همرگیز باسی شه‌کری ده‌سکردی بنیادم مه‌که. چونکه شه‌وو به‌رانبر
به شه‌کری لیوی تو که به‌ره‌نگی له‌علی تاله - نه‌که همر بی‌تامه تالیشه.

۳ ب سهر نه نگوشتی عه قیقی بده فینجانا ره حیق
نابی حه یوانی ته چین نافی ژکه و تهر مه که به حث

مانای وشه:

نه نگوشت: قامک، تلی؛ عه قیق: گوهه ریکی ره نگ ناله؛ ره حیق: مهی؛ نابی حه یوان: ئاوی حه یاتی؛
چین: ولاتیکه؛ که و تهر: سهر چاوه یه که له بهه هشت.

پوخته ی مانا:

یاره جوانه که م! تو به و قامکه یاقیقی بهت، فینجانی مهی بیه خشی به ههر که س؛ ئیتر ئاوی
حه یات داوه تی و پیویست ناکا وهک ئه سکه ندر به شوینی دا هتا ولاتی چین بروا و ده سستیسی
نه که وی. نهک ههر ئه وهنده بگره نابی له بهر انهر ئه و فینجانه مه یه ی تودا باسی ئاوی که و تهر ی
بهه هشتیش بگریت.

۴ زهری ئین شه هله و دور دانه بین شاهیدی به زم
ژگه نم ره نگ و سیه چرده و ئه سمهر مه که به حث

مانای وشه:

زهری: سه وزه رهنگ، سیی پیستی ئامال زهرد؛ شه هلا: چا و کال؛ شاهید: دلهر؛ شاهید: حازر.

پوخته ی مانا:

من که ده ئیم تازولفو لیوو په نجه ی فینجان له سهری تو هه بی، نابی باسی عه نهرو قه ندو ئاوی
حه یات و که وسهر بگری. وهک ئه وه یه که له کور یکی به زم و ئاهه نگ دا، جوان چاکی وهک ده نکه
دور و چا و کال به زم گیز بن و کجانی رهش پیست و گه نم ره نگ و رهش تالهش، خو بنوینن که هیچ
نمودیان نابی و ناشی باسیان بگری.

۵ دی بیشارهت بئیشارهت ژنه یی بیته سیماع
تو ژنایی دسه مایی بکه باوهر مه که به حث

مانای وشه:

بیشارهت: مزگین؛ نهی: بلویر؛ سیماع: شنهفتن؛ سه ما: هه لهر کی.

پوخته ی مانا:

مژده ی گه یشتن به مراد، گهره که له گه روی بلویره وه بهر گوی بکه وی. تو له کوزی سه ما و به زم دا،

به لورینه‌وهی بلویر باوه‌ربکه که دل دهرین‌گینیتته وه، له‌باس و خواس وازیته.
ههروه‌ک مه‌وله‌وی له سه‌ره‌تای مه‌ئنه‌ویدا قه‌رمویه:
گوی له‌بلویر بگره بیری لی‌که‌وه شیوه‌نی دهردی جودایی لای ئه‌وه

۶ وی نیهالی بدهر ئاغوش و بدی جانی شیرین
شاخی عومری بخوه به‌رزی و ژقه‌یسهر مه‌که به‌حث

مانای وشه:

نیهال: نه‌مام؛ ئاغوش: هامیز؛ شاخ: لك؛ ژی: له‌و.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌و نه‌مامه ده‌باوه‌ش بگری و گیانی شیرینی له ریگه‌دا بده‌ی و له هه‌مو در‌یژایی ته‌مه‌ن‌دا، لكیك
له‌و نه‌مامه بو‌خوت ته‌رخان که‌ی؛ ئیتر ناشی له‌به‌ران‌به‌رتا ناوی قه‌یسهر بگوت‌ری. چونکه توی که
به‌و به‌هره‌یه بگه‌ی له هه‌مو قه‌یسهران به‌خته‌وه‌رت‌ری.

۷ ئایه‌تی حوسنی موفه‌صه‌صل که ژکه‌ششافی جه‌مال
علمی عیشقی بکه ته‌فسیرو ژده‌فته‌ر مه‌که به‌حث

مانای وشه:

ئایه‌ت: پاژیک له سوره‌تی قورعان؛ ئایه‌ت: نیشانه؛ حوسن: جوانی؛ موفه‌صه‌صل: شسی کراوه؛
که‌ششاف: دۆزه‌وه؛ که‌ششاف: ته‌فسیریکی قورعانه؛ ته‌فسیر: راوه؛ ده‌فته‌ر: کتیب، په‌راو.

پوخته‌ی مانا:

کاکي ئه‌وینداری خودا! تو بو روشن کردنه‌وه‌ی جوانی خودا کاریکت به ده‌فته‌رو کتیب و ته‌فسیران
نیه. تو که جوانی خودات دیت، خوت ده‌توانی زانستی ئه‌وین شسی که یه‌وه‌و له هه‌مو ته‌فسیران
باشتری به‌خه‌لك تی بگه‌یه‌نی.

۸ رازی دهری ژسوپیه‌ری تو نزانی بجه‌ده‌ل
حیکمه‌تی داوه‌ره تو ژحیکمه‌تی داوه‌ر مه‌که به‌حث

مانای شه:

راز: نه‌ینی: ده‌هر: زه‌مانه؛ سو‌پیه‌ر: عاسمان؛ جه‌ده‌ل: دمه‌قاله؛ حیکمه‌ت: زانستی هیژا؛ داوه‌ر: ناوی‌خوایه.

پوخته‌ی مانا:

به دهمه‌قاله و کتیب خوننده‌وه و روانینه عاسمان، نهیینه گرینگه‌کانی زهمانه، رون نابنه‌وه. حیکه‌متی خودا ئه‌ونه‌یه که مه‌مانان به‌ی بی به‌رین. تو له‌باسی حیکه‌متی خودا گه‌زی.

۹ نابی چه‌یوان ته دقتین توبیه هم‌هره‌هی خوضر
جامی چه‌م بین و ژداراو سکه‌نده‌ر مه‌که به‌حت

مانای وشه:

نابی چه‌یوان: ئاوی چه‌یاتی؛ دقتین: ده‌وی؛ هم‌هره: هاوری؛ خوضر: سه‌وز؛ خوضر: ئاوی به‌کیک له‌پیوانی خودایه که ده‌لین ئاوی چه‌یاتی خواردوتنه‌وه و هرگیز نامری و هر به سه‌وزی وانا، به لاهوتی ده‌میته‌وه؛ جامی چه‌م: ئاوی ئاویته‌یه که له‌ئه‌فسانهدا، که چه‌مشید تی راونیوه و همو شتیکی تیدا دیوه؛ دارا: خونکاری ئیران بووه له سالی (۳۳۳ به‌ر له‌میلاد) له به‌ر ئه‌سکه‌نده‌ری خونکاری یونان به‌زیوه.

پوخته‌ی مانا:

تو ده‌ته‌وی ئاوی ژبانی هم‌میشه‌ییت ده‌س که‌وی که گه‌یشتن به‌خودایه. ده‌بی پیریکی ده‌ستگیری خدر ئاسایی بکه‌یه هاوری و ری نیشانده‌ر. ئه‌وسا جامی چه‌مت دیته‌به‌ر چاو؛ هم‌موشتیک ده‌بینی. ئه‌گینا باس له ئه‌سکه‌نده‌رو داراو چیروکی کون، هیچ به‌هرت بونادات.

۱۰ ژئه‌زل عاقیبه‌تی کار کو مه‌علوم نه‌بت

جامی مه‌ی نوش و ژئه‌قدیری موقه‌ده‌ده‌ر مه‌که به‌حت

مانای وشه:

ئه‌زل: هم‌مزو؛ عاقیبه‌ت: به‌تا، دواپی؛ ته‌قدیر: لیکدانه‌وه؛ موقه‌ده‌ده‌ر: ویستی خودا.

پوخته‌ی مانا:

هر له‌روژی بناوانه‌وه، که تی نه‌گه‌یه‌نراوین دواپیمان به‌چی ده‌گاو چاره‌نوسمان چیه؛ چاک‌وایه پیالهی باده‌ی ئه‌وین بخوینه‌وه و سه‌رخوشی ئه‌وین بین و له‌وه نه‌کولینه‌وه که یار چی بریار داوه بو‌مان. هرچی خوی دایناوه ده‌بی پی شادو شوکور بین.

۱۱ دلی یاری مه‌ نه‌بو نهرم ب‌صه‌د ئابی گری

ژدلی دل‌به‌ری ماوو به‌ری مه‌رمه‌ز مه‌که به‌حت

مانای وشه:

گری: گریان؛ بهر: بهرد.

پوختهی مانا:

دلئی یاره که مان، به فرمیسیکی زوری صمدجار گریان نهرم نهبو. تو ناشی دلئی ره قی یاری ئیمه، ده گهل ره قایی بهردی مهرمه ردا - که زور سهخته - بهراوردبکهی و لئی بدویی.

۱۲

تیر صد تینه جگر سینه لهر مایه چه پهر
ژدل و جهرگی کول و سینهی که رگر مه که به حث

مانای وشه:

تینه: دین؛ جگر: جهرگ؛ سینه: سینگ؛ چه پهر: سه نگر؛ کول: بریندار؛ که رگر: لهت لهت.

پوختهی مانا:

له سهر کونه و له مزوله کانی یاره وه به صد صد تیر، به ره و جهرگم دین. ته نیا سه نگر و مه تالم سنگی بی تین و تاومه. ده سا ئیتر خوت ده زانی برینی جهرگ و دلئی بریندار و سینگی لهت لهت کراوم هه رباسی ناکری که چونن.

۱۳

شیری نه لماسی کشینت تو ژلامیع ده خه بهر
قه کرت حوققه بی یاقوت ژگه وه هر مه که به حث

مانای وشه:

لامیع: بروسکه دهر؛ لامیع: تروسکهی ههور؛ قه کرت: بکریته وه.

پوختهی مانا:

له کاتیکا که یار قامکی سپی و تروسکه داری بو سهر کونهی شهویندار، راده دیری، تو لات وایه، بروسکهی ههور دیاری داوه. شه گهر لیو بیژیوی و ددانی بهرچاو که وی - که ده می وه ک قوتوی له یاقوته - ناشی تو بوسی گه وه هر بکهی. چونکه گه وه هر له بهرانبهر ده م و ددانی یاردا، هیچ بره ویکی نیه.

۱۴

ژشه فقه زوهره خویابت توبنی پهروینان
جه بهه تی نه و بنومیت تو ژمه هو خاوه هر مه که به حث

مانای وشه:

شهفهق: کهناره‌ی سوری عاسمان لهئبواره‌دا؛ خویا؛ ئاشکرا؛ بنی؛ بزوانه؛ په‌روین؛ ئه‌ستیره‌ی پیرو؛
جه‌بهت؛ توپل؛ بنومیت؛ بنوینی؛ مه‌ه؛ مانگ؛ خاومر؛ رۆژهلآت.

پوخته‌ی مانا:

له‌لاجانگی یار - که سپیه و نزیك شه‌وی پرچه و تیشکی سوری رومه‌تی داوه‌ته‌وه و ئه‌و لاجانگه -
له زوه‌ره جوانتره - دیاری بدات، تو چون ده‌بی بزوانیه جوانی ئه‌ستیره‌ی پیرو؟ هه‌نیه‌ی یار خوی
بنوینی، کی‌رای ده‌که‌وی باسی خورو خور هه‌لآت و مانگ بکات؟

۱۵ لروی یاری دو مه‌هنه و مه‌قران دینه دمه‌ست
تو ژسه‌یرا قه‌مه‌ری طالع و ئه‌خته‌ر مه‌که به‌ح

مانای وشه:

نه‌و؛ نوی؛ قران؛ نزیکی؛ قه‌مه‌ر؛ مانگ؛ طالع؛ هه‌لآتو؛ ئه‌خته‌ر؛ ئه‌ستیره، شیایوی باسه‌ ابراهیم
په‌غه‌مه‌ر، ئه‌ستیره‌ مانگ و رۆژی دیوه. لای وابوه خودای ئه‌ون. که دیتونی ئاواده‌بن؛ گوتویه ئاوا بوم
خوش ناوی و داهینه‌ریان خودای منه.

پوخته‌ی مانا:

تو چیه باس له هه‌لآتی مانگ و ئه‌ستیران ده‌که‌ی و به‌ به‌لگه‌یان داده‌نیی؟ وه‌ره سه‌یری من‌که.
من دومانگی تازه‌هه‌لآتوی یه‌کشه‌وه مه‌ست و سیوه‌نگیم له‌نزیك یه‌که‌وه له‌روی یاردا دیوه که‌ئاوا
بونیان بوئیه و گومانم نه‌ماوه که یار شیایوی په‌رسته‌وه کارم به‌باسی مانگ و ئه‌ستیره نه‌داوه.
ئه‌ستیره‌ناسان ده‌لین؛ ئه‌گه‌ر دوئه‌ستیره‌ی به‌ودم‌لێك نزیك بن، دنیا به‌خته‌وه‌ر ده‌بی. مه‌لا ده‌لی
نه‌ك دوئه‌ستیره، من دومانگم له نزیك یه‌که‌وه دیوه که مایه‌ی ئه‌و په‌زی به‌ختیاریمه.

۱۶ پور ژدیم و خه‌ت و خالان ته‌خه‌به‌ر دایه «مه‌لا»
نه‌ظه‌ری وه‌ر بده به‌ژنی ژموفه‌سه‌سه‌ر مه‌که به‌ح

مانای وشه:

دیم؛ روخسار؛ وه‌ر؛ وه‌ره؛ به‌ژن؛ قه‌دو بالآ؛ موفه‌سه‌سه‌ر؛ راوه‌کراو.

پوخته‌ی مانا:

هو مه‌لا! تو زور به‌ته‌واوی ده‌رباره‌ی په‌سنی روخسار و خه‌ت و خالی‌یار داوای. ده‌وه‌ره چاوی‌کیش

لهو بهزن و بالاشهنگ و چهلهنگه بکهو ئیتر ئهوپهزی شیرینکاری خودات بو دهرده کهوی و نیازت بهوه نامینی که دهربارهی داهینانی بی وینهی خودا مانای کتبیانت بو لیکده نهوه.

بازاری حمیان

۱ تو سه‌حەرگه به‌ته‌ماشا وهره بازاری خُدوٚ
لی‌ته بی‌فائیده نازار نه‌دهت خاری خُدوٚ

۲ دا ځدل غونچه له‌به‌ك نازكو تهردانه بژیړی
ب ته‌به‌سسوم ب‌ته‌را بیته څگونلزاری خُدوٚ

مانای وشه:

خُدوٚ: په‌یدابون، فه‌یله‌سوفان به‌دنیا ده‌لین خُدوٚ، چونکه خوی نه‌بووه خوا سازی‌داوه؛ خُدوٚ: روداو؛
خُدوٚ: کاره‌سات؛ لی: به‌لام؛ خار: درك؛ دانه: تا‌قانه، بی‌وینه؛ ب‌ته‌را: ده‌گل‌تو؛ ته‌به‌سسوم: بزه.

پوخته‌ی مانای نه‌ودو به‌یته:

له‌دهمی به‌ر به‌یانیک‌دا، وهره بازاری دنیا بو تماشایه. به‌لام هوشت هه‌بی، بی‌به‌هره نازارت نه‌دا
درکی. هه‌تا بتوانی به‌دلی خوت په‌کیکی جوانی بی‌وینه‌ی ته‌رو ناسك - که لیوی خونچه ناسا
ته‌نگ و رهنګ ناله - له‌گه‌لتا بی‌وله گولزارا به‌ره‌و روی تو بزه‌ی بیته.

۳ صه‌د گریه‌من ددلی له‌و کو چه‌پو راست دکر
شاهی حوسنی قیده‌می زولفی گریه‌داری خُدوٚ

مانای وشه:

له‌و: له‌به‌رته‌وه؛ حوسن: جوانی؛ قیده‌م: هه‌ره‌به‌و، به‌رانبه‌ری په‌یدا‌کراو.

پوخته‌ی مانا:

لهوساوه که پادشای جوانی خودایی - که ئەو جوانیه هەر هه‌بوهو پیشینه‌ی نیه - زولفی یارمی به‌لای راستو چه‌پدا خستوهو ههریه که لهو که‌زیانه، هه‌زار چین و گری‌ی تی‌که‌وتوه؛ منی هه‌زار به‌صمد جی‌دل پزله گری‌مو هاورمه لهده‌ست زه‌مانه‌و به‌و حاله‌ش هەر شادو رازی‌م.

٤ بل ژسولتانی قیده‌م من بتو ئیقرار نه‌هن
گهر لکا بامه نه‌هن متقه‌بو بزماری حدوث

مانای وشه:

بل: به‌جگه؛ سولتان: ده‌سته‌لات دار؛ تو: هیج؛ کاب: گو‌یزنگ؛ نه‌هن: نین؛ نه‌هن: دانین؛ متقه‌ب: مه‌تکه‌و، ئامرازی کون کردن.

پوخته‌ی مانا:

من که دلم داوه به‌و جوانیه‌ی یارو سه‌تان گری‌م که‌وتوته دل له دیتی زولفی چین چین و پرگری‌ی؛ هه‌ربویه‌یه که به‌جوانی خوای ده‌زانمو لام وایه به‌رله په‌یدا بونی دنیا، هەر بوه‌و گو‌رانی به‌سه‌ردا نایه. ئەینا هه‌رگیز جگه له‌خوا، دلم ناده‌م به‌هیج شتی‌ک که روده‌داو په‌یدا ده‌بی. ته‌ناهن ته‌گه‌ر گو‌یزنگم به‌مه‌تکه‌و کون کون بکن و بزماریشی لی‌داکوتن؛ دل‌داری خوام و هیچی‌تر. جوانی خودا له‌روی سه‌لمادا ده‌بینم.

٥ دل دده‌ریایی قیده‌م قافه ب‌ثابت قه‌ده‌می
گه‌رچی دایم لسه‌ری فه‌رقه‌مه مینشاری حدوث

مانای وشه:

قیده‌م: هه‌ربو؛ قه‌ده‌م: پا؛ قاف: ده‌یانگوت چپایه‌که ده‌وری دنیای داوه و بنی لهده‌ریادایه؛ فه‌رق: ته‌پله‌سه‌ر؛ مینشار: هه‌ره، مشار.

پوخته‌ی مانا:

دلم لهده‌ریای ئەوینی ئەو جوانیه خودا نوینه‌دا، وه‌ک کیوی قاف خووی داکوتاه‌و بی‌داگره. ئەگه‌ر بی‌تو به‌مشاری کاره‌سات و روداه‌و کانی سه‌ر دنیا - که لام هیچه - ته‌پله‌ سه‌ریشم شه‌ق بکن؛ نه ده‌له‌رزم، نه له ئەوین ده‌س هه‌له‌گرم.

٦ به‌لکو دیوار ب‌گو‌هین ب‌خودی کی ب‌خودی
ب‌توره‌نگی نه‌کری نه‌شکه‌ره نه‌سه‌راری حدوث

مانای وشه:

به لکوه به شکم؛ خودی؛ خودا؛ نه شکره؛ ناشکرا.

پوختهی مانا:

مهلا! زورت پی لی هه لئناوه. نه کهی بوختری خودا، بو خاتری خودا؛ به هیج باراندا نه نییه کانی روی داوه و نه نییه کانی دنیا، ناشکرا کهی. ته قائهوه دیوار خاوهن گوی بی و لی نه زانان قسه ی دلت لی بیسن.

۷ له معه یه که گهر ژکه ناری قیده می پورته وی دعت
دی ژبه وی سه عته می مه حوبن نه نواری خدوت

مانای وشه:

له معه: تروسکه؛ پورتهو؛ تیشک؛ سه عت: دم، که مترین وهخت، سه عت؛ مه حو بون؛ له بهین چون؛ نه نواری: روشناکیان.

پوختهی مانا:

نهو دلداره ی گه یشتوته باره گای یار؛ نابی به هیج جور نهوی له یاری ده زانی، نه که لای خه لک، بگره لای خوشی بیدر کینی. چونکه ته نانه تی نه گهر ههر ته نیا تروسکه یه کیش له خه رمانه ی تیشکی جوانی یاری نه زه لی - که خواجه - بداته سه ر نه م دنیا، ههر چهند تیشک و روشناکی له دنیا. له تاوی نهو، ده سته و له جی له ناو ده چن.

۸ وی بصد په نجه ره یان دایه شو عا قیده می
گونه دی عیشقی له سه ر کورسی بی ده واری خدوت

مانای وشه:

وی: نهو؛ شو عا: تیشک؛ ده واری: خول خوله، زور به سورانه وه.

پوختهی مانا:

نهو نه نییه ی که من ده لیم نابی و ناشی بیدر کینم و خه لکی لی تا گادار بکه م؛ نه نیی له نیوان خودا و دلداره کانی خودایه که بریه تین له: نهولیا و اتا به فهر موده ی سه عدی:

بولبول ده وهره فی ری نهوین به له په پولان نوزت نه یه باش هه لیکروزیت و بسوزیت نه که لام وایی که تیشکی هه میشه بویی (نه زه لیه ت) خودا، به ریوارو نادیا ره، نه خیر، نهو

روشناکيه له صهتان روچنهو ده لاقهوه لهم گونبهزه خول خولهو سهر لی سورماوهی دنیای نه ههتا سهری داوهو به هزار جور دیته بهرچاو. بروانیه گیاندار یان بی گیان، هرچی ئافهریده ههیه، نیشاندهری ئهو تیشکهیه... ته نامت جوانی دلبران، زور به ئاشکرا، ئهو جوانی خودایی به پیشان ئهدات.

۹ تو خدوئی و مه بین قهنج نه ظه رکی چاره ک
ل نه ساسی قیده می دانی به دیواری خدوئ

مانای وشه:

وه: ئاوا؛ قهنج: باش؛ نه ظه ر: روانین، تماشا؛ نه ساس: هیم؛ دانی به: دانراوه، دابناوه.

۱۰ ههزه نه صلی خووه ته رتیبی قیاسی زی که
گه ر نزانای چیه یه ک جار بهری داری خدوئ

مانای وشه:

ههزه: بچو؛ ته رتیبی قیاسی: به بهراورد کردن هه رسته له شوین خو دانان.

پوخته می مانای هه ردوک به یت:

تو ئاشی هه روا به سه رچلی بروانی و بیر نه که یته وه. ئه گه ر باش هه ر لهم دنیایه و چی تیدایه به زیتی و وردی بروانی، باشت بو رون ده بیته وه، که هیمی دنیاو روداوه کانی که روده دا له سه ر خواستی خودای، هه ربوه وه هه ر ده بی، دامه زراوه خو به خو پیدا نه بو گه. جا ئه گه ر هه تا سه رچاوه پیدا بچی و بهراوه ردیکی ورد بکه یتو به باشی هه ر شته می هه یه به ری هوه سه ر بنچینه که می ئه وسای بو ت رون ده بیته وه بهری داری دنیای فانی له چی و له کوپوه هاتومه سه ره تایی به چیه وه به نده.

۱۱ ئاته شی عیشقی شی زیر وجودی هل که ت
هه یه مومکین نه فرت زه بیبه قی فه رراری خدوئ

مانای وشه:

ئاته ش: ئاگر؛ هل: توانه وه؛ شی: وه ک؛ زه بیبه ق: جیه؛ فه ررار: زور بزور دانسه کتاو.

پوخته می مانا:

هه ره ک چون زیر له بو تدا، له سه ر ئاگر ده تو یته وه؛ ئیمه ش به تینی ئه وینی یاری خو مان

تاوینه‌وهو و خشت و خالی خوشه‌ویستی دنیایی مان - که وهك جیوه بو هیچ که‌سی ئوقره ناگری و
له‌ناو ده‌ستاندا راده‌کا - له‌کول کهوت. دياره تینی ئاگریکی زیری پی بتاویته‌وه، جیوه ههر خوی
له‌بهر ناگری.

«نالی دهرباره‌ی دهس له‌دنیا به‌ردان، بو دل‌بهره‌که‌ی فهرمویه:

بو‌تو که بیکرو تازه‌و وه‌کو خوری جهننه‌تی قهیدی چی‌یه عمجوزه‌یی دنیا بدم ته‌لاق؟

۱۲ الله الله کو دعومری خوه توجاره‌ك نه‌بھی

چسه‌دا تیته زوی گونبه‌دی ده‌واری خدوت

۱۳ تو ژبهر په‌رده‌یی وه‌همی وهره دهر تا ببهی

چنه‌وا تیته بصد نه‌غمه ژ نه‌و تاری خدوت

مانای وشه:

تو جارنك: هیچ جارن؛ نه‌بھی: نه‌بیسی، نمت‌بیست؛ وه‌هم: خه‌یالی بوچ؛ نه‌وا: ئاواز؛ نه‌غمه: هه‌وای
موزیک؛ وه‌ته‌ر: زی تارو که‌مان و که‌مانچه؛ الله الله: وشه‌ی سه‌بر مانه‌ واتا؛ زور سه‌بره.

پوخته‌ی مانای هه‌ردوك به‌یت:

کابرای بی‌خه‌بهر له‌ده‌ردی دل‌ی ئه‌ویندارانی جوانی خودایی؛ زور پیم سه‌بره، که له‌بهر سوژ
خواردنت، له‌ناو ئهم گونبه‌زه سوژده‌ردا - که دنیایه‌و هیچ مان و به‌قایی بونیه، وا که‌وتویه ناو
گیژی خه‌یالاته‌وه، گوچکه‌ی دلت کپو که‌ره‌و هیچی به‌که‌لك نابیسی. وهره‌دهر له‌ناو خه‌یالات،
بیسه‌چهند هه‌واو ده‌نگی هه‌مه‌جوړ. که حیکایه‌ت له‌گه‌وره‌یی و جوانی بی‌وینه‌ی یار ده‌کا، له‌ژی
که‌مانچه‌ی دنیایه‌ دیته‌ به‌ر گوی. من ده‌بیسم تو نابیسی. به‌راستی زورم به‌زه‌یی به‌تودا دی‌و
سه‌برماوم.

۱۴ حالو موسته‌قبه‌لو ماضی دخه‌دا تیک یه‌کن

صوبح مه‌وجوده‌ به‌عینی خوه دئیقاری خدوت

مانای وشه:

حال: ئیسته؛ موسته‌قبه‌ل: ئاینده؛ ماضی: رابردو؛ تیک: تیکسرا؛ عه‌ینی خوه: بی‌زیادو کم، ته‌واو
پرزهر.

پوخته‌ی مانا:

له‌و شویتنه‌دا که ئیمه‌ی دل‌دار گه‌یوینی، ئاینده‌و رابردو ئیستای تیا نه‌ماوه. به‌ره‌به‌یان و ئیواره‌و

درهنگو زو، له بهرچاوی لهدلداری بی ټاگانان ههیه. لای ټیمه بهیان و ټیوار، ههر یه کیکه و لهباره گای یار، حیسابی کاتو ساتو بهیان و ټیواریک نیه. پیغه مبهری خوا فرمویه: «له کن خودا، بهیانی و ټیواره نیه» وادپاره مهلا ټیشاره ی بهو فرموده یه کردوه.

۱۵ راستو چهپ گافو سهعت ههر لمه نهوداتینت ذوالفقاری قیده می حهیدهری کهرراری خدوت

مانای وشه:

گاف: کات؛ سهعت: دم؛ ذوالفقار: شیره دو دوخه که ی بهناوبانگی ټیمام علی؛ حهیدهر: شیر؛ کهررار: ټهوی زور بادهداتهوه سهر دوزمن. چهرخ: حهیدهری کهررار: نازناوی ټیمام علی بوه.

پوخته ی مانا:

ټهوانه ی تانه ی نهزانی لهچاوی دلپان پهزیوهو بهرهو خودا سهر ده کهون؛ قسه کانپان دوټومهن و یه کترناگرن. به دهردی سهعدی گوته نی: گا یه کجار بالآ نشینم. گاپشتی پای خوم ناینم. ده میک له گه شه ی سهرخوشی به بهختی خو پان ده نازن. کارپان به دنیاو قیامت و به ههشت و دوزه قیش نیه. له هموشت بالآ ترن. ده میک دینهریکی ههردی و دهردی دلپان لهزه مانه دهس پی ده کا؛ ههزارانه دهیکهن به نوزه و کروزه و خو به گونا بهار ده زان و ده ترسن نازپان بشپوی. جا که مهلا له شیره کانی پیشوی دا، ده گهل سهرچاوه ټیکه لهو له نهینی تایه تی شارمزا بوه و زپزی قالهو جیوه ی دنیای له لایه. لم بهیتانه ی ټاینده دا جور ی تر خو نیشان ده داو به ټاخه وه پیمان ده لی؛ ههروهک چون ټیمامی علی به شیره که ی ده کهوته جهسته ی دوزمنان؛ دنپاش له راستو چوپه وه ټاوا دل و گیانی منی وه بهر شیر ی به لا داوه.

۱۶ راستو نه فرازو نشوقی مه بورن یهک و یهک لی ټنی وی لمه بو دائره بهرواری خدوت

مانای وشه:

راست: دهشتای؛ نه فرازو نشوق: ههروازو نشپو؛ بورن: بورین؛ یه کو یهک: یه کی یه کی؛ دائره: جهغز؛ بهروار: گهوه، ریکه له قهدی چیا.

پوخته ی مانا:

هیچ ههروازو نشپوم هه لته بواردوه، که پی پان دا رانه بورم. ته نیا گهوه ی دنیا ماوه که وهک جهغز،

دهناوی دا همل دهخولیمو قهتیس ماوم.

۱۷ دی لقلبی مه چدهت لامیعه یا ئیسلامی
کو لجانئ خوه مهخف بهستی به زونناری خدوت

مانای وشه:

لامیعه: تروسکهدر؛ خهف: بهنهنئی؛ زوننار: پشتیندی گاورانه.

پوختهی مانا:

دهسا ئیمه‌ی که به روالهت ئیسلامین و لهبنهوه زینناری دنیا په رستی مان له پشستایه، چون بهئاوات و تهمابین که وه بهر تیشکی بی گری ئیسلامهتی راست بکهوین؟

۱۸ رهنگو زهنگی حهدهئی نه قشی خدوتی مه ددل
بده بهر رهندهشی عیشقی نهوه قهصصاری خدوت

مانای وشه:

حهدهت: روداو؛ رهندهش: رهنده، چلکه بهر؛ قهصصار: گازر.

پوختهی مانا:

له روداوه کارهسا ته کانی دنیا، دلمان زهنگی هه ئیناوه و رهنگی زور خراب گوراوه. چار هه ر نهوه به دهس نهوینی بسپیرین که بو مان خاوین کاتهوه. شهوین بو دل وهک گازره بو پارچه‌ی چلکن و گه مار.

۱۹ جان لسه ر دهستی نهایی دریا جانان دا
روح صهف صهف کو قهوه ستانه دبازاری خدوت

مانای وشه:

نهایی: دانراوه؛ جانان: یارو دل بهر؛ قهوه ستان: راوه ستان.

پوختهی مانا:

له کاتیکا که هه مو گیانیک دهیهوی له بازاری جیهان دا بمیئته وه و ریز به ریز لئی راوی ستاون؛ من گیانم و الهسه ر دهستم که له ریگه‌ی یاردا بیده مو خوم له دنیا رزگار بکه م.

۲۰ دى ژغەفلەت برەتن ساپە زەوالى ئەى دل
رونەنى داتو ئەمانەت لىسپھادارى خۇدوت

ماناى وشە:

دى: ويدەچى، رەنگە: غەفلەت: نەكاو: برتن: بروات: زەوال: لادانى رۆژ لە ناوەندى عاسمان: رونەنى:
دامەنیشە: ئەمانەت: خاترجەمى، دەغیلە: سپھا: سىپەرى.

پوختەى مانا:

دلى سەرچلۆ سەرەرۆ لەوانەىە لەنەخافل سىپەرى جەنگەى نيوەرۆى ژيانى دنيايت برەوى و
بکەويه ئاسوى رۆژپەرى بەرەو نەمان. دەغیلە ھەرگیز خاترجەم لەبن سىپەرى دنيادا رومەنیشە.

۲۱ تو ژفەصلى وەرە ئەصلى کو دقى دەپرى خەراب
دا نەبى مەرکەبى جەھلى تو دبن بارى خۇدوت

ماناى وشە:

فەصل: جيايى؛ ئەصل: رەگەز؛ دەپر: نويزگەى رەبەنانى خاچپەرست؛ خەراب: ويران؛ مەرکەب: ئەوى
سواری دەدا، بارەبەر.

پوختەى مانا:

تا لەم دنيا ويران و بەقورى گيراوه، بى دەرتان و گيرودەى؛ وەك بارەبەر لە ژير بارى نەزانی دای.
بادەرەو سەر رەگەزو سەرچاوەت و واز لەم جياپونەوہەيت بەھوى دنياوہ بەيتە تا لەبن بار قوتار
بى.

۲۲ دا نيگارى خوہ بصد رەنگى ببينى ئيرو
وەرە جارەك بکە سەپرى تو دئەطوارى خۇدوت

ماناى وشە:

نيگار: جوانى دلبر؛ سەپر: تماشا؛ سەپر: گەشت و گەزان؛ طەور: بار، حالەت؛ طور: کيويکە لە سارای
سینا.

پوختەى مانا:

ئەم دنيايە ھەرچەندە زور خراپيشەو بەخەرايە دیتە حيساب؛ بەلام بارى زور لە باريسی تى دايەو
چياي توريش - کە موسا لەوى دەگەل خوا دەئاخوت - لەم جیھانەس. تو گەرەکتە یاری خوت

ئەمرو بەھەت رەنگ بېتە بەرچاۋ، خوت ئامادەي گەشتىكى موسا ئاسا كەو بگەرە توري سىنايە.

۳۳ تو بحالى مه دزانی چى به هەر لهحظه «مهلا»
مه ددل تیتو دهرت خەنجەرى غەددارى خۇت

مانای وشە:

لهحظه: چاوتروكانىك؛ غەددار: بى ئەمەگو بەلین شكین.

پوختەي مانا:

مهلا! گەرەكمە يیت بلیم من چونم و دەردم چەندە. لەھەر چاوتروكانىكدا، خەنجەرى دنیای بى بەلین دەناو دلما دیت و دەچیت، تى دەچەقیت و دەردەچى.

سُلی ناز

۱ شمشادی خه‌رام و سه‌روی غه‌نناج
جانان دبرت ب‌عیشوه تاراج

مانای وشه:

شمشاد: داری شمشال؛ سه‌رو: داری سه‌ول؛ خه‌رام: له‌نجه و لار؛ غه‌نناج: زور به‌ناز؛ عیشوه: قه‌مزه و ناز؛ تاراج: تالان.

پوخته‌ی مانا:

ئهو به‌ژنه به‌لارو له‌نجه و زور به‌نازه، که له سه‌ول و شمشال ده‌کا؛ به سیله‌ی چاو داگرتن و ناز فروشتن گه‌له گیان به‌تالان ده‌بات.

۲ من دی سه‌خه‌ری دخوابی مه‌ستی
بی ده‌نگ ته‌زه‌رو، لال دورراج

مانای وشه:

خواب: خه‌و؛ ته‌زه‌رو: بالداریکی پئوک پئوکی کلک‌حریره؛ دورراج: پور.

پوخته‌ی مانا:

من له بهره‌به‌یانیکدا، که هیشتان پورو ته‌زه‌رویش، لال و پال‌بون و بو‌خویندن وه‌خو نه‌که‌وتیون؛ یارم دیت که هیشتان خه‌والویی شه‌و، به‌ری نه‌دابو.

۳ بشکفت ژغونچه نیرگزا مهست

بو فهرق ژسهر قهدیغه دیباچ

۴ جه بهمت کهشفی ژصوبهی صادق

نوری کو قهدا لسهر شه بی داج

مانای وشه:

فهرق: جایی؛ فهرق: تپله سر؛ قهدیغه: پارچهی مخمر؛ قهدیغه: گولیکه؛ دیبا: پارچهی ناوریسم؛
جه بهمت: توپل؛ صوبهی صادق: بهیانی رون؛ نور: روشنایی؛ نور: گول؛ داج: تاریک.

پوختهی مانا:

یار که مهستی خه والو بو، چاوه کانی - که وهک دو نیرگزی مهستن - بمروی گولزاردا هه لیتا.
پارچهی ناوریسمی سرپوشی له سر ناوچاوانی لادا. له خوشی شه دیمنه ی شه، نیرگز چاوی
داپچراندو له خونجه یه موه بوبه گول. گولی قهدیغه ی رنگ تالیش بو لاسایی شه روخساره و بو
دیداری، خو ی له سرپوشی گه لای شین، رزگار کردو همولا ده بزنی زامین. رونایی و صافی
هنه ی یار که دهر کهوت، تاریکایی شه وه زنگی له بمرره وی و بهیانی رونی و دهر خست.

۵ نهلماسی نومانه شو بهی میصری

داینن جه گهری مه دل کر تاماج

۶ نه سرین و بنه فشه ته ووژانن

ماورد دره شانند شوشه یی عاج

۷ جو هتی حه به شان ب طرفه الغین

ثانی قهدره ک ژنه سپه هان باج

مانای وشه ی شه سی به یته

نومانه: نواندیان؛ میصری: شیر میصری که به تیژو جه وهر دار به ناو بانگه؛ داینن: دایان گرت،
هاتی؛ تاماج: نیشانه؛ نه سرین: گولیکسی زور سپه یه؛ ته ووژانن: رازاننده موه و ریکو پیک کردن؛
ماورد: گولواو؛ ره شانند: پرژانند؛ شوشه: گولوادان؛ عاج: تیسکی ددانی فیل؛ جهوت: جوت؛
حبه ش: خدکی حبه شه؛ طرفه الغین: چاو ترو کانیک؛ طرفه: جوان و له بمر دلان؛ عهین: چاو؛ ثانی:
هینای.

پوخته ی مه به ست:

دیمه نیکم دیته بهر چاو:

مەلا دواى نوپۇزى بەيانى - كە دنيا زور مات و كشه - له مزگەوت دەر كەوتو، گەشتىك دە كا... بەگيان و دل، چاوى دل و گيانى چاوى، بەرەو شانشىنى كوشكى سەلمای گراوى، دەر وان. لەپز پەنجەرەى ھەيوانى روبە باخجە، دە كرىتەو، يار خويەتى، چاوى ھېستان مەستى خەو، بەژن و بالاي بەرزو تەرزى، تل دەدا دە لەریتەو. چاويك بە گولاندا دە گىرى و بزەيەك دیتە سەر لىوى. كارە كەرىك ئاويەو شانەو گولودان و كل و كلتورى بو دىنى و لەسەر كورسى روبەروى دای دەمەزىنى، كە خانم خوى وەرازىنى و لە داھىتانی پەلكەى شور، دلى دنيا بشورىنى و بشويىنى. كەزى دادىن، لە لادانىان، لاجانگى سى دەنوینى. بە كلچوك چاوان دەرىزى. دەستىك بە برويان دا دىنى. كلاو زىرىكى پر پەرەنگ لەسەر دەنى. بەسىنگ و بەروك و كەمەر، چەند لىزگە لە زىرو گەوھەر، سەربەرزو بەختەوەر دە كا. لە وینەدانى ئاويە، خویشى عاشقى خوى دەبى. جا واوھىلا لە مەلاى دل برىندارى ئەویندارى دورە ھومىدو ھەژارى پاك و بى گەرد! لەم كاتەدا، چى بەسەر دیت؟ سەرچاوى شىعر دەجوشى، فيچقە دە كا. مەرە كەفو قاقەزو قەلەمى ناوى. ئەشكى سورو بزاتگو پەزەى دل، ھەيە. دەبازانىن لەم سى بەیتەو بەیتەكانى ئايندەى ئەم قەصيدەدا، ئەو دەلى چى؟

برو - كە وەك شىرى مېصرى بە كەوانەن - بەمشت و مالى سەرپەنجەى وەك ئەلماسى تىزيان لى ھات. دل مى كرده نىشانەيان، جەر گىشمان پارە پارە كرد. لاجانگى سى زىوين و كەزىە رەش و بون خوشە كەى، خونجەى نەسرین و وەنەوشەى بى گەشاو و پشكوتن و بو دیدارى دەستىكيان بەخودا ھىناو رازانەو. گولودانى عاج، لە تاوى لاجانگ و مەجەكى سى و بونى خوشى بسكى خاوى، لىكاوى لەدەم دەپززا. كل فروشانى ئىصفەھان - كە بە كل چاكى ناودارن - لەو ترسان، چاوى رەشى بى سورمەى يار - كە بازارى كلە سوبحانیش دەشكىنى - برەوى سەودايان بەرى. ملیان بو خولامى چەماندو بونە باج دەرى چاوانى و لە چا و ترو كاندىكا سەرانەيان گەبانده لای ئەو دو حەبەشە مەستانە. ئەگىنا نە كەزىەكانى كاربان بەعەطرو گولاوو نە چاوە مەستە كانیشى كلیان دەوى. بونى خوشى خودادادەى، بسكى خاوى و رەنگى لە ئەزەل دارزاوى جوتە چاوى، ھىچ كارىكيان بە دەسكردى بەندەى خوداوە بەند نىە.

۸ سىما كو نوما نەما لەش سىم
سىماب زخەجلە ماىە رەجراج

۹ مېرئاتى سكەندەرى لېپىشە
(بجرو لھاالغكوس امواج)

۱۰ دوزا قەمەرى ژبەر شەفەقدا
كو سىپىدە لەفرقى سەر نھا تاج

مانای وشه:

سیما: کهسم؛ هس؛ هوش؛ سیم؛ زیو؛ سیماب؛ جیوه؛ خهجله؛ شهمرزاری؛ رهجراج؛ بهلرزه؛ میرئات؛ ئاوینه؛ سکه ندهر؛ دنیا گریکی بهناوه، دهلین ئاوینه یه کی هه بوه، هه مو دنیای نیشان داوه؛ عکوس؛ وینه دانهوه؛ ئه مواج؛ شه پوول گهل؛ دور؛ دهوره؛ شه فهق؛ روشنای ئاسو له ئیواره دا؛ سپیده؛ بهر بهیان؛ نها؛ داینا.

پوخته ی مانای ئه و سى بهیته:

کهسمو بیچمه ره زاسوگ و رازاوه کهى، که دیاری دا؛ زیو له تاوان، له هوش چو، سپی هه لگه را. جیوه له شهرمی له رینی بهژن و بالای، له رهوت و لارو له نجه دا، له رزی لی هات. ئاوینه که وینه ی جوانی بی وینه ی هه مو دنیای ئه دایه وه؛ دلی کهوته شه پوول دان و شه پوولی جوانی دهویدا، بیوه تو فان و فره تهنه. سیبایه تی بهر به بیان، به دیمه نی ئه و ناسکه سپیه له خوشیان، به سو پاسه وه قهذه می وهك تانج نایه سه ر. ته نانه ت روناکی ئاسوی ئیوارانیش، له عه یبه تان، روژو شهوی لی گوژابو. چوبو دهوری مانگی دابو، که هه یج نه بی، که مو سه که یه ك وهك رو خساری یار ده نوینی. مه به سستی مه لا ئه وه یه؛ بر یقه ی کلا و زی ره که له دهوره ی سه رو سیمای یار، وه کو روناکی ئاسوی له دهوری مانگی چارده دا دینه بهر چاو.

۱۱ چهرخه، فهلهك و مهلهك دبازن
(شمس و کواكب و ابراج)

۱۲ زوهره بقیرانی قابه قه و سهین
(والتخم اذا هوی بجدراج)

۱۳ دهنگی مهلهكان زمیهنه زه مزه م
ئه رواج ز عیشقی تینه میعراج

مانای وشه:

چهرخ: عاسمان؛ چهرخ: کوزی هه لپه رکی؛ فهلهك: عاسمان؛ فهلهك: زه مانه؛ مهلهك: فرشته؛ بازین؛ سه ما کردن، له یزتن؛ شه مس؛ خور؛ که واکب؛ ئه سته ره گهل؛ ئه بر اج؛ ریبازه کانی ئه سته ران؛ قیران؛ نزیک بونه وه؛ قاب؛ ئه ندازه؛ قابه قه و سهین؛ ئه ندازه ی زی که وانیک؛ (یان، ئه ندازه ی دوده ست له نه نجه تا هانیشک)؛ نه جم؛ ئه سته ره کوی بیرو؛ هه وی؛ دا کهوت؛ مبراج؛ پله یله؛ زمیهنه؛ گاله گال کردن؛ زه مزه م؛ ویره ویر، زه مزه م؛ زه مزه م؛ بو یسه؛ زه مزه م؛ گوره هه را؛ تینه؛ دینه؛ معراج؛ به ره و سه ر که و تن.

پوخته ی مانا:

مه لای ئیه که له بو ته ی ئه وینی خوداناسین دا، قال کراوه و پالیواره؛ له پر دلی داده خورپی و

هوڻي گياني له سهيري جواني سهلمايه - كه پاڙيڪي زور ورديله له دهرياي جواني خودايه - راده پيري و خوزهي سرچاوهي ديته گوي. حالي لي دي. همو نهيني پشت پرهدي خاك و ناوي هم زمينه ي ديته بهرچاو. چي بييني؟ نهك همر نهو له جواني خوداي جواني دهر به سهلماكي نهو، سر خوشه و دلي ده خوشي؛ بگره هردو عاسمان و هرچي له ناوياندا هميه، كه وتونه خوشي و زه زممو هه لپهركي و بهرمو ديلا نه. فهرمويه تي:

كوزي هه لپهركي و سوردانه، عاسمان و فرشته كان و روزو ته ستيره و بورجه كان، سه ما ده كهن، زوهره، بدم هه لپهركيوه نزيك بوتموه له پيرو. ته ستيره ي كوش، به سه ماوه پله پله به رهو نهو، به يانه جوانه، داده كهوي. پول پول فرشته ليك كو نو همرا يانه، گاله يانه، ناله يانه، هه لنده پهرن، داده پهرن، به ويره وير، به دهنگي قهو په سندي نهو جوانيه ددهن. همو گيانيكي بهخته مهر، به رهو تيشكي جواني خدا، بوسهر كهوتن مله ده كهن. گهره كيانه زوي بگهني و سهيري بگهن. «سه عدي» ش له م باره دا ده لي:

گه لاي شيني داران له كن پياوي وشيار له په سني خدا همر په له ي ده فته ريكه شياوي باسه، مه لا له م چند به يتاندا، مي عراجي پيغه مبهريشمان، بو باس ده كا. كه چون له گهر انموه ي داو گيز انموه ي نهو سه فهره ي كافر باوه ريان نده كردو عوتبه ي كوزي نه بوله هه بي زاواشي، زور بي عمده يانه دواندي و گوتي: بروات به ته ستيره و خوي ته ستير انيش نه ماوه... خودا سوره ي «نهجم» ي ناردو له سر راستي روداوه كه ي نهو سه فهره، همر به ته ستيره سويندي خوار دو فهرموي:

«سويند به پيرو لهو كاتدا داده كهوي و به ره به يان تاوا ده بي. نهو هه واله و نه گوم بوه، نه گوم رايه. له خويه وه قسه ناكا. هرچي دهيلي له خوا وه يوه فرشته ي زور تواناو به هيز فيري ده كا... نهو فرشته وه جي به ره. له تا سوگ خوي نيشان داوه له پاشانيش به نه ندازه ي زي كهواني و نزيك تيريش، خوي لي نزيك كردو ته وه فهرماني تيمه ي پي داوه.»

مه لاي خواناس كه له حالاتي جه زمندا، زور نهيني گرينگي شاكرا كردون. سور ده زاني له وانديه وشكه سوئي كه سر يان له هيچ دهر ناچي؛ بزوانه كهن. به بزهي پر به زه ييه وه فهرمويه تي:

۱۴ دل به حره نو صده هزار مهو جن

زاهيد چخه بهر زبه حري مهو واج؟

ماناي وشه:

زاهيد: تمر كدنيا، لي ره دا مه به ست وشكه صوفي به؛ مهو واج: زور به شه پول.

پوخته ي مانا:

دلي مني پيگه يشتوي تيگه يشتو، وهك ده رايه و له صد هزار لايه نه وه، شه پول ده دات.

وشکەسووفی - که لەسەر خۆل مەلە دەکا - خەبەری لە دەریا چی یە؟! «نالی» دەلی:
بزووانە وشکە سووفی یو رەقەسی بە ھەروەلە دیسان لەبەحری وشکی ھەوا کەوتە بێ مەلە

۱۵ بوری و بەغەنجەکی «مەلا» کوشت
ئەو غونجە لەبا دەلال و غەنناج

مانای وشە:

بوری: رابرد؛ غەنناج: ناز؛ دەلال: بە عەرەبی نازەو بە کوردی جوان چاکە؛ غەنناج: زۆر بەناز.

پوختە ی مانا:

دیارە مەلا بەئەمەگە. چاکە ی سەلما، لەبیر ناکا کە بەو دیدارە ی بەیانە ی لانە ی دلی، شیواندووەو
گەیاندوویەتە ئەو حالە ی کە زۆر نەینی گرینگی بو دەر کەوی، دەلی: ئەویارە دەم بیچکە لانە ی
لیوتالە ی لەبەردلانە، لەو تولجی بەرە بەیانە، بەنازەو ھات رابردو مەلای ھەژاری لەگیان کرد.

سهروری جوانان

۱ دل ز عیلاجی کو بدهر کت میزاج
دی ز له بی نوش عه طابت عیلاج

مانای وشه:

عیلاج: دهرمان؛ عیلاج: چاره؛ نوش: رواقی ههنگوین؛ عهطا: بهخشین.

پوخته‌ی مانا:

دلّیک که نهخوشی بگاته دهرهجهیهک که به هیچ کهس دهرمان نه کریت. له لیکسی رواق ئاسایی
لیوی تهنگی یار چاره‌ی دیت.

۲ نایینه‌ی جامی جیهان‌بینی جهم
باده‌ی له‌علینه دجاما زوجاج

مانای وشه:

جام: پیاله؛ جام: شوشه؛ جام: ناوینه؛ جیهان‌بین: دنیا‌بین؛ جهم: ناز ناوی باشایه‌کی کوئی ئیرانه که
گوايه پیاله‌یه‌کی هه‌بوه هه‌مو دنیا‌ی تیدا دیوه؛ باده: مه‌ی؛ زوجاج: شوشه.

پوخته‌ی مانا:

باده‌ی ئال به رهنگی لال، که ده‌ناو پیاله‌ی شوشه بگری؛ ده‌بیته پیاله‌که‌ی جهم که خوره‌وه‌ی
هه‌مو شتی دنیا‌ی فراوانی دیته به‌رچاو.

۳ ژاڤی جه یاتی بمه‌دا شه‌ربه‌ته‌ک
زینده کرین ما ژعه‌دورا نه‌شاج

مانای وشه:

ژاوی: له‌ئاوی؛ عه‌دو: دوژمن؛ نه‌شاج: گریان و شیوه‌ن.

پوخته‌ی مانا:

مردبوم، یارم له‌ ئاوی ژیان - که مه‌یه‌ک بو، لیک‌ی وه‌ک ره‌واقی خو‌ی تیدا‌بو - که شه‌ربه‌تیکی
ده‌رخوارد دام، زیندو بومه‌وه‌و گریان و شین‌و قوریوان هه‌ریو دوژمنان مایه‌وه.

۴ به‌ندکرم گه‌رچی شیبی فیل یوم
سیم به‌ری ساعیدو بازو ژعاج

مانای وشه:

ساعید: قول؛ بازو: باسک.

پوخته‌ی مانا:

منیک که به‌لای خو‌مه‌وه، له‌ هیژو پیژو توانا‌دا، خو‌م به‌ هاوتای فیل ده‌زانی؛ که‌چی نه‌ندام
زیوینیکی قول و باسک سیواشی به‌ره‌نگی ددانی فیل، گرفتاری خو‌ی کردم و به‌ندو پیوه‌ندی
کردم. «نالی» ده‌لی:

نه‌لا ئه‌ی ئاسکی ناسک به‌باسک شکاندت گه‌ردنی صه‌د شیر‌ی شه‌رزه

۵ نه‌خته‌ری ئیقبال و مه‌هی بورجی به‌خت
میهری سپهری که‌مه‌رو ته‌خت و تاج

۶ کوس کو هه‌نگافت بشاهی له‌خت
پادشه‌هان نه‌قدی ره‌وان دان خه‌راج

۷ خوسره‌وی شیرینی لده‌ر به‌ندی حوسن
سیم به‌ران لازمه‌ لی موه‌رو باج

مانای وشه:

نه‌خته‌ر: نه‌ستیره؛ ئیقبال: به‌خت؛ میهر: خور؛ میهر: خوشه‌ویستی؛ سپیهر: عاسمان؛ کوس: ته‌پل؛

ههنگافتن: لیدان: رهوان: رهواج: رهوان: گیان: خوسرهو: پاشا: شیرین: جوانو لهبردلان: شیرین: زنی خوسرهوی پهرویز، که فراهاد لهسویی مردو له دربهندیك کوشکی ههبو که جینگهی ئیستا شاریکه له کوردستان، بهناو قهسری شیرینهوه؛ موهر: مور.

پوختهی مانا:

یاره جوانکیلانه کهی من، بهراستی ده کری به پادشای ههمو جوانانی سهر زه مین دابندری. ئهستیرهی بهودم و بیتهو مانگی بورجی بهختهوه ری، بونه که ممری زیرینی و تهختی له سهر روئیشتی. خور له عاسمان به ئاواته، وهك تانج له سهر سهری ئهوبی. یاری من که گه یشته سهر تهختی پادشایه تی جوانانو له خوشیان ته پلیمان بو کوتا. پادشایانی دنیا، تیکرا ئامادهی خویشان شاندا که نهغدینهی گیانی خویشانی به شاباش و باج بو بهرن. ئهمو جوانو له بهر دلانه که له دربهندی جوانی دا، ههر بو خویه تی و هیچ کهس نا. پیویسته ناسک ئه ندامان به دهستی گهل نامهی خو لأمی و بندهی بو مور کهن و سهرانهو پیتاکی پی بدن.

۸ سکه یی شیرامه به نا قی ته هات
لهو بعه یاری دجهان دا رهواج

مانا:

شیرعی ئیمه - که سکه کهی بهناوی تووه لیدراوه - بویه بعه یار تهواوی له ههمو دنیا ناسراوه و په رهو برهوی وا زوره.

۹ نابی رهوان من دیه شیرا «مهلا»
(ئینکر للماء لسوء المزاج)

مانای وشه:

من دیه: من دیتومه؛ ئینکر؛ ئینکار ده کری؛ للماء؛ بوئاو؛ لسوء المزاج: له بهر بعد میزاجی.

پوختهی مانا:

من ده بینم شیرعی مهلا به رهوانی، وهك ئاوی کانی رهوانه و ههتا بلئی خوش و جوانه. کی دلی له تاو بییزی دیاره بوخوی له پاله خوی دا نه خوشه و هیچ تاوانیکی ئاو نیه.

قصیده‌ی بیست و ششم

مهری چاره‌ی

۱ دیسا ز نو بی‌حاله دل ساقی وهرین جاما زوجاج
موشتاقی خه‌مرا ناله دل لی خوشی ثانی بت میزاج

مانای وشه:

ژنو: سرله‌نوی؛ وهرین: بهینه؛ زوجاج: شوشه؛ موشتاق: به‌تاسه؛ خه‌مر: باده؛ خوش: ساغ؛ ثانی: دس‌به‌جی؛ میزاج: ته‌بیات.

پوخته‌ی مانا:

مه‌گیژ! بهو پیاله بلورینه‌ی خوت سا باده‌یه کم بوینه، وا سرله‌نوی، دل بی‌حاله و ناره‌زوی باده‌ی
نال ده‌کا. هر بمگاتی، دس‌به‌جی دل و ته‌بیاتم تازاو ساغ و خوش ده‌بنه‌وه.

۲ ساقی کو دیم مه‌هوش بتن کاکول ژشیقا ره‌ش بتن
قهرقه‌ف بلا ناته‌ش بتن نهم دی بوی دل کین عیلاج

مانای وشه:

دیم: روخسار؛ مه‌هوش: مانگ تاسایی؛ شیقاره‌ش: شوی تاریکی نه‌نگوسته چاو؛ قهرقه‌ف: باده.

پوخته‌ی مانا:

نه‌گهر مه‌گیژ وه‌ک مانگ جوان بی و کاکولی وه کو شه‌وه‌زه‌نگ ره‌شی توخ بی؛ بانسه و مه‌یه‌ی
ده‌مانداتی، وه‌ک ناگر جهرگ سوتین بی. گوی ناده‌ینی و دهردی دل‌مان دهرمان ده‌کا.

۳ دا نهم بوی دل حەمی بکین بی سینه داغو کەمی بکین
صەد مەنزەلان بی طەمی بکین ئەودە دسەیری کەت رەواج

مانای وشە:

حەمی: زیندو؛ کەمی: داغ؛ طەمی: پێچانەوه؛ سەیری: روێشتن؛ کەت: دەکا؛ رەواج: برەو.

پوختەمی مانا:

مەیگیز! بادەمی ئاگرینمان بی بێخەشە، تا دلمان زیندو کاتەوه. سینه و هەناومان، داغ بکا. مەمی دەستی تو، بو ریزەوان دندەرەو بێخوینەوه دەتوانین صەد مەنزەل بێرین و نەوهستین.

۴ بی نورو ناری موحبەتی بی نەقش و صونعی قودرەتی
ناچین مەقامی وەصلەتی (نور لنا و اللیل داغ)

مانای وشە:

نار: ئاگر؛ موحبەت: خوشەوێستی؛ مەقام: جێگە؛ وەصلەت: بێک گەبشتن؛ لنا: بوئیمە؛ لەیل: شەو؛ داغ: تاریک.

پوختەمی مانا:

شەو تاریکە. سەر دەرناکەین. نازانین بەرەو کوی دەچین. ئەگەر روناکایی و گری ئه‌وین و نەخشی دەسکردی توانایی خوای مەزن ریگەمان بو روشن نەکات؛ هەرگیز ناگەینە ئەو پایه کە بە بارەگای یار بگەین.

۵ ئەف نار سیقالادله دائیم لوی قالا دله
نهوروزو سەرسالاد له وەقتی هلیتن ئەوسیراج

مانای وشە:

سیقال: مشت و مال؛ قال: گالەو هەرا؛ هلیتن: هەلیت؛ سیراج: چرا؛ سیراج: بریەتیە له خور.

پوختەمی مانا:

ئاگری ئه‌وین و خوشەوێستی، کە دلی من هەمیشە بوی دەگالی و لەتاسەمی ئەوا دەنالی؛ تەواو دل مشت و مال دەکا و هەرگا خوری ئه‌وینی یار، تیشک بخاتە دلەوه؛ لێ دەبیتە جیژنی نهوروزو ئازادی:

۶ هتتا بنورا بادهیی رهنگین نهکی سهججادهیی
دوری ژوی شهزادهیی دوردانهیا گهردن ژعاج

مانای وشه:

سهججاده: بهرمالی نویژ، دوگرد؛ دوردانه: گهوههری تاقانه.

پوختهی مانا:

ئهی ریژهوی ریگهی ئهوین! باشبزانه، تا دوگردت لهناو شهرا بدارهنگ نهکی؛ ناگهیته لای
ئهو سازدهی که گهوههری تاقانهیهو گهردنی سپیه وهکو عاج.

«محموی» لهو بارهوه دهلی:

بهنوری باده که شفی ظولمتهی تهقوا نهکم چیکهم؟

به نوریکی وها چارهی شهویکی وانهکم چیکهم؟

«حافظ» دهلی:

ئهگهر پیرت کوتی دوگرده مهی ههلکیشه بی کیشه

به فرمانی بکه خوی شارهزایهو ریگه ناگوری

۷ دوردانهیا گهردهن بلور رهیحان لسهر وهردین دجور
ههی ههی بهمهستی تینهدور خالانک فهرقی بتاج

مانای وشه:

وهرد: گول؛ جور: گولی گولاوی؛ لنگ: لهکن.

پوختهی مانا:

ئهو گهوههره تاقانهی گهردن بلورینه - که ریخانهی بسکهکانی کهوتونه سهر گولی گولاو - ئهو
بسکه ریحانیانهشی، مهستی جوانی خاوهنیانن. ههر لهپهستا، دینه دهرهوی ئهو خالی سهر ههنبه
جوانهیی که بهرانهر به نیوانی سهر دیار ئهداو نمخشیکه لهبن تاجهکهی.

مهبهستی مهلا ئهویه: یار بسکهکانی لاجانگی لهسهر گوناوه لادهخاو بهرمو سهر ههلیان
دهویژنی و لهنزیک خالی سهر توپلی به کلاوهکهی بهندیان دهکات.

۸ میهراته پور ئهپتهر کرین خالان ژبهه بسان دهرین
زولفا موسهلسهل عهنبهرین چین چین ژچینی تینه باج

مانای وشه:

میهر: ئه‌وین؛ ئه‌بته‌ر: بی‌ییت؛ موسه‌لسه‌ل: به‌زنجیره‌ کراو.

پوخته‌ی مانا:

له‌ ریی خوشه‌ویستی تودا، دهر دیکمان به‌سه‌ر هاتوه، به‌هره‌و پیتمان له‌ده‌س داوه. ده‌سا به‌زه‌یه‌کت هه‌بی، خاله‌کانت - که ژیر بسکه‌کانت که‌وتون - دهر به‌ینه‌و بیان نوینه. ئه‌و که‌زیانه‌ت - که به‌ زنجیره‌ت هه‌وینو و به‌ به‌رامه‌ بازاری عه‌به‌ر ده‌شکینن با‌ده‌ر که‌مون. خه‌لکی چینی پیی بزائن. ئه‌گه‌ر چی میشکی خوتایه‌ش لای خویانه. ده‌سته‌ده‌سته‌ دینه‌لات و باج بو ئه‌و که‌زیانه‌ت دینن.

٩ ته‌نها نه‌گوردستان ددن شیرازو (ینگ) و وان ددن
هه‌ریه‌ک لسه‌ر چه‌هقان ددن ژ ئه‌سه‌هان تیتن خه‌راج

ماناکه‌ی:

جگه‌ له‌ خه‌لکی کوردستان - که شانازی به‌ جوانی کچی کورد ده‌که‌ن - خه‌لکی تریش له‌شیرازو ینگ (؟) و وانو ئیصفه‌هان و شوینی تریش، باج بو ئه‌و جوانیه‌ت ده‌نیرن و چی بفرموی له‌سه‌رچاوان پیکی دینن.

١٠ چه‌هقین به‌له‌ک قه‌وسین هه‌له‌ک چه‌رخو فه‌له‌ک، غالب مه‌له‌ک
(فی خبها عمري ذلك) (والحب یجری فی عجاج)

مانای وشه:

چه‌هق: چاو؛ هه‌له‌ک: هیلاک و خه‌ته‌ر؛ هه‌له‌ک: خواره‌بو؛ چه‌رخو فه‌له‌ک: هه‌له‌رکی به‌کوز؛ غالب: به‌شی هه‌ره‌ زور؛ مه‌له‌ک: په‌ری و فرشته؛ فی خبها: له‌ ئه‌وینی دا؛ عمري: ته‌مه‌ن؛ ذلک: له‌سه‌ر ئاوا بونه؛ والحب: ئه‌وینیش؛ تجری: ده‌روا؛ فی عجاج: له‌ گێژه‌لوکه‌دا.

پوخته‌ی مانا:

له‌و کوزی هه‌له‌رکی به‌دا - که به‌شی زور له‌ سه‌ماکه‌ر و سوورده‌ران وه‌ک فریشته‌و په‌ری ده‌چن - چاوی به‌له‌ک و بروی که‌وانی پیاو کوزی ئه‌و نازداره، دهردی داومی. له‌ ئه‌وینی ئه‌و چاوانه، ته‌مه‌ن له‌ ئاوا بونه‌و هه‌یستان گه‌میه‌ی ئاواتانم ده‌به‌ر گێژه‌لوکه‌ دایه‌و زور چه‌تونه‌ گه‌رده‌لول تیکی نه‌شکینی.

۱۱ شاهد ههزار رنگ خهملین ره قس و سهما بی کهملین
نیرو «مهلا» نهم صد دلین ساقی وهرین جاما زواج

مانای وشه:

شاهید: دلبر؛ خهملین: خویان رازاندهوه؛ کهملین: بی کهمایهسی یون.

پوختهی مانا:

لهم بهزمو شاهنگو کوزی سهامیدا، دلبران بههزار تهرز خویان جوان رازاندهوه و کوره که
هیچ کهمایهسی تیدا نهبو. مهلا! نیمه تهرزو دلمان لهصد جیوه لمت لمت بوه. مهیگیژ وهره و
پیالهی بلورینت بینه، تاوه خویین و برینی دلمان دهرمان کهین.

«نالی» دهلی:

پوچی نه گریم صد کهره تم دل ده شکینی مهی چون نهرژی شوشه لهصد لاهه شکاوه

رازداری

۱ پور مه که اسراف دقه تلی مباح
(سَفَكُ دَمِ الْعَاشِقِ مَالَا يُبَاحُ)

مانای وشه:

اسراف: لمراده دهر کردن؛ مباح: نهیئی در کینراو؛ مباح: ره‌او حه‌ئال؛ سَفَكُ: رزاندن؛ دَم: خوین؛ ما: شتیکه؛ لایُبَاح: دروست نیو ره‌وا نابی.

۲ سینه بدهستی خوه مباره که
(تَغْرِفُ كَمْ فِی كَبْدِی مِنْ جِرَاحِ)

مانای وشه:

تغرف: ده‌زانی؛ کم: چند؛ فی: له؛ کبدی: جهرگم؛ جراح: برینان.

پوخته‌ی مانای نه‌و دو به‌یته:

کوشتی دلداره‌کانت له نه‌ندازه دهر کرده. که ده‌شته‌وی هر بیان کوژی. وا به‌کومهل مه‌یان کوژه و امه‌که، به زوریکاری و هه‌زار کوشتن، ناوت دهرچی. چونکه هیندیک دلداری وایان له‌ناودا، وا له نه‌ویندا سوتاوه، هه‌رینا گیانی دهر ده‌چی و خوینه‌که‌شی ناخه‌نه گهردنی تووه. بو‌نمونه من خوم ده‌لیم: به ده‌ستی مباره‌کی خوت، سینهم شه‌ق که‌و له هه‌ناوانم بر‌وانه، تابزانی که چه‌ند برینی کاریگر، له جهرگم‌داو مزگینی مهرگم بی‌ده‌دن. من هه‌ر له‌سوئی تو، گیان ده‌دمه‌و که‌سیش نالی خوینی به‌ناهه‌ق رزاوه‌و که‌س گوناخ ناخاته سهرتو. «سه‌عدی» له‌و کوشتو کوشتاره‌توله‌ی ده‌وی. به‌عهره‌بی گوتویه:

دهلین راموسانی کچی جوان خه تابه ئه دی رشتنی خوینی عاشق ره وایه؟!
واتا: ئم حه قیچه بهم حه قیچه.

۳ دل ژهه وایاته دفکرین دهور

(فی لُججِ بَینِ هُبُوبِ الرِّیاحِ)

۴ عیشق کوگه ها کی وهل عه قلی خومه ما؟ (یان، عیشق گه ها کی وهل عه قلی خومه ما؟)

(یَفْتِکُ بِالْعَاشِیقِ حُسْنُ الْمَلاحِ)

مانای وشه:

ههوا: ئهوین؛ هور؛ ورد؛ لُجج: لوججه گه ل؛ لوججه: نیرینه و پرایه ئاوی بهر بهرین؛ هبوب: هه لکردنی با؛
ریاح: باگه ل؛ گه ها: گه یشت؛ یَفْتِک: ده کوژی بی ئه مان؛ حوسن: جوانی، باشی؛ ملاح: بای گه میه تازو؛
ملاح: جوان چاکان.

پوخته ی مانا:

مَنیکَ که خوم به خاوه ن ئاوه ز ده زانی وده مگوت دلم کانگای بیرى ژیرانه یه؛ له وه تا بومه دلدارت،
خوم و دلم، وه کو گه میه ی باده وانى - که له ناوه ندى دهریادا، قه تیس مابى و له هه مو لا، بای
گه رده لول دهورى دابى و رای ته کینى و بی ره تینى و نریک بی تیکى بشکینى - هومیدم له مان بزاه.
هه رکه سى تریش که وه ک من، له ئه وینداریدا بگا و کالى و تالی به جى بیلیت؛ وه ک ئه و گه میه
لی قه و ماوه ی لی دیت. ته نانه ت ئه گه ر باش باش و به ئاره زوی گه میه وان بی ت؛ له گیزاوی
دلدارى دا، بی گومان له بهر یه ک ده چی. ئاخ له ده س ئه وینى جوانان!! دلدار کوژی بی ئامانن.

۵ دى دو سیه هسورمه یی چه هفتین خوه کت

خاکی رهه ی یاری صه با هه ر صه باح

۶ توزو غوباری سه حهری بهر چه مهن

(قَدْ نَشَرَ الطَّيِّبُ وَ بِالْمَسْکِ فَاحِ)

مانای وشه:

صه با: شنه ی بای روژ هه لات؛ صه باح: شه وه کی؛ چه مهن: میرگو چیمهن؛ قد: لیره دا مانای ته و او؛ نَشَرَ:
بلاوی کرده وه؛ فَاح: بوئی دا.

پوخته ی مانا:

سروه و شنه ی به یانان - که له روژ هه لات هه لده کا - هه مو روژی به خاکی بهر یی یاره کم،

چاوه کانی خوئی دمریزی. تۆزی پالای یاره بالآ بهرزه کهی من، بونی خوشی دا به میزگ و باغی گولان و بونی میسکیش نیسکیک لهو تۆزه ی تیدایه که هینده بهرامه خوشه.

۷ فیوس و رمباز گه مان یهک بتیر
(أخمدُ فی البین قتیل الرماح) یان، (قتیل الرماح)

مانای وشه:

فیوس: نازای سوارچاک؛ بهین: نیوان؛ بهین: دور کهوتنه وه، هجران؛ قتیل: کوژراو؛ رماح: رمب گه ل؛
أخمدُ: سوپاس و تاریف ده کم.

پوخته ی مانا:

به نازوه، چاوه مهسته کانی لیک ناپیلوه کانی له دولاه، به تیرورمی بیژولان، هاتنه سه ریبه ک و
تیک گیران. لهو ناوه دا، ئه محمدی بی سوچ و تاوان، به نوکی ئه و بزائگانه ی له رمب دریزترو تیژتر،
شهید کرا!
ئه گهر قتیل بی؛ واتا: سوپاس و ئافهرین ده کم لهو که سه ی که ههر دور به دور کوشته ی ئه و
مژولانه یه.

۸ (بوسه زنان هر که بران آستان مکن من جبهته لایراح)

مانای وشه:

بوسه: ماچ؛ بوسه زنان: بهماچ کردن؛ بز: له سر؛ آستان: پیش دهر گا؛ مکن: بوی لوا؛ من: له؛ جبهته:
سهردارو سهروه؛ جبهته: سهردهرانه؛ لا: نا؛ بهراح: لاکهوتن، جی هیشتن.

پوخته ی مانا:

ههرکی ههر جاریک بوی بلوی، سه ره له دهر گانه ی یار بسوی و سهرداری مال ریگه ی بدا،
سهردهرانه که راموسی؛ تازه ههر گیز لانا که وی و ههتا ههتا یه، له زیانی بهخته وریدا راده بویری.

۹ (حل له القتل بشرع الهوی من کشف السر وبالسر باح)

مانای وشه:

حل: رهوایه؛ قتل: کوشتن؛ شرع: ده ستور؛ هوی: ئه وین؛ من: که سی؛ کشف: په یدای کرد؛ سیر:
نهینی؛ باح: در کاندی.

پوخته‌ی مانا:

مهلا! تو بوجِ تم نه‌نییمتِ ناشکرا کرد، که ماچیک له دمرگانه‌ی یار، هو‌ی همرمان و سمرچاوه‌ی همو خوشیانه؟ به شهریمه‌تی دلداران، هرکی به‌سریک بزانی و ناشکرای کا؛ کوفره و کوشستی ره‌وایه.

«حافظ» ده‌لی:

وتی ته‌ویاره که سرداری قه‌ناره‌ی شادکرد

سوچی گهورم ته‌وه‌بو رازی دلی خوم درکاند

۱۰ هوسنی نه‌دایاته «مه‌لا» هرکی دی

(صَحَّ لَهْ اِنَّكَ عَيْنُ الْفِصَاحِ)

مانای وشه:

هوسن: باشی و جوانی؛ نه‌دا: بیگ هینان؛ صَحَّ: به‌راست گمرا؛ لَهْ: بوئهو؛ اِنَّكَ: تو؛ عَيْن: سه‌روه، سردار؛ فِصَاح: قسه‌ره‌وان گهل.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! هرک‌ه‌سی کرده‌و هونهرتی چاو پی بکه‌وی و بزانی چند جوان و ره‌وان شیعر ده‌لی؛ بی‌گومان بوی دمرده‌که‌وی، که تو سه‌روه‌رو سرداری زمان ته‌رو پاراوانی.

«نالی» ده‌لی:

نالی عمجب به‌قودرته‌و حکیمت نه‌دای ده‌کا

معنایی زورو گهوره به له‌فظلی که‌مو بچوک

جوسنا موقوددهس

۱) حه‌یف دقه‌یدا خاكو گیل بت عارفی چالاک روح
دی موجه‌رهد بت كو پورته و دت ژنورا پاك روح

مانای وشه:

حه‌یف: مخابن؛ قه‌ید: به‌ند، زنجیر؛ گیل: هرزی، قور؛ چالاک: چوست؛ موجه‌رهد: روت‌ه‌وبو؛ پورته‌و: تیشك.

پوخته‌ی مانا:

زور حه‌یفه گیانی چاکی بزوزو چالاکی خودا ناس، له‌ناو به‌ندی قور و خاکی له‌شی سه‌رزه‌وی بمینی. پیوسته‌ئو به‌ندو کوته‌ی فری‌یدا تا سه‌رله‌نوی گیانی پاکی وه‌بهر تیشکی جوانی خوای تاك كه‌وی.

۲) قه‌یدی خاكو گیل نه‌بت دابی حیجاب و په‌رده بی
میثلی به‌دری جارنان تیخت خوسوفی خاكو روح

مانای وشه:

حیجاب: په‌رده، له‌مپه‌ر؛ جارنان: هیندی جارنان؛ تیخت: بخاته؛ خسوف: گیرانی مانگ.

پوخته‌ی مانا:

وا باشه گیان نازادی‌و هیچ له‌مپه‌زو به‌ندی خاكو قور و له‌به‌رو له‌سه‌ر نه‌مینن. چونکه تا دیل و یه‌خسیری ناو‌ئو که‌لاکه خاکه‌یه؛ چاری ناچار با وه‌ك مانگی چارده‌ش وایی، توشی گیرانی هر

دهبى و خاك ده يگرى.
شياوى باسه، گيرانى مانگى عاسمانيش، هر له سونگه ي زهينى خاك و ئاوى به، كه ده بيته
له مپهر له نيوان مانگو روژ.

۳ شهمى سهر نور نادر ت گهر نهو نه كه ت پهره يز دل
ذهوقى جاما عيشقى ناكه ت گهر نه كه ت ئيمساك روح

ماناى وشه:

شهم: موم، شهم؛ پهره يز؛ پاريز؛ ذهوق: چيزه؛ ئيمساك: خوراگرتن له خواردن...

پوخته ي مانا:

موم نه گهر له ناوهر و كدا، پيس و خو لاوى بيت؛ ههل ناي و روناكى نادا. ريزه وى ريگه ي
عيرفانيش، ههروه هايه. نه گهر بدل پاريز له خلت و خاشى دنيايى نه كا؛ ههريگيز روناكايى جوانى
خودا، له سه رى خو ي دا نايينى. ههتا عارف خو ي له هه مو له زهت و خوشيان دور نه گرى و له م
دنياه واز نه هينى، له باده ي ئه ويني خودا، چيزه ناكات.

۴ دل ب طايه ك نيرگزان ده ناز كه ت تهروه نده ده
گول دكن ته شيبه ي خاران هه رخه س و خاشاك روح

ماناى وشه:

طا: جل، قل؛ تهروه نده: نوبه ره، تازه بشكوتو؛ خار: چقل؛ خهس و خاشاك: زبل و زال، پزوپوش.

پوخته ي مانا:

ريبوارى سهر ريگه ي عيرفان، له دواى ئه وه كه له خوشى و شادى دنيا ده ست بهر ئه داو دل و گيانى
به پاريزو خوراگرتن، ته ميزو بي خلته ده كا؛ ئه وساش ده بى له هه ليزاردنى يارى ده ستگيردا، په له
نه كا و فريوي روا له ت نه خوا. كه سيك كه ده ستى بگاته باغى گولان و ريگه ي بدهن گوليك بوخوى
هه ليزيرى، باتى گهرى و چليك نه رگزي ناسكى تازه بشكوتوى نوبه ره ي بي هاوتا، بگاته هى خو.
ئيتر وهك ئه وانه نه بى كه روحيان له زبل و زالداو چقلانيش به گول ده زانن.

۵ جامى عيشقى پاكى روحانى طه هورا باطينه
ئى نه نوشى ههروه ها هه تتا نه بهد ناپاك روح

مانای وشه:

طهور: خاوتین و خاوتین کهرهوه؛ باطین: دهرن؛ نوشین: ومخواردن.

پوختهی مانا:

بادهی ئه‌وینی پاکی خوداناسی - که تایه‌تی گیانپاکانه - دل و دهرن له پیسیه‌تی ده‌شواته‌وه. ههر کهس لهو باده نه‌نوشی، هه‌زار سالیش تی‌بکوشی گیانی بو هه‌تا هه‌تایه گه‌مارو چلکن ده‌مینی.

۶ هه‌ینه‌تا که‌یفو که‌می بی‌که‌یفه که‌یفا عارفه
دی بمینت گهر نه‌بت ناچار بی‌ترياک روح

مانای وشه:

هه‌یسه‌ت: تهرز، رواله‌تی؛ که‌یف: چونه‌تی؛ که‌می: چهندی؛ که‌یف: ئارمزو؛ دی‌بمینت: ههرده‌مینی؛ تریاک: دهرمانی دزی ژهر.

پوختهی مانا:

چونی خوداو تهرزو بی‌چم و چهنده‌تی ره‌وشتو ئاکاره‌کانی (صیقاتی)، ههرچی باس ده‌کری و ده‌گوتری، له‌راستی دا هیچی ده‌گه‌ل راسته‌قانی ته‌واو یه‌کتر ناگرنه‌وه. ههر که‌سی ههر له ئهن‌دازه‌ی ئاو‌مزو بیر کردنه‌وه‌ی خوی بوی چوه. دل و گیانی ریزه‌وانی ریگه‌ی عیرقان، به‌و چهن‌دو چون لیک‌دانه‌وه‌ی ئاکارو تهرزو دیمه‌نی خودای مه‌زن، ژان له‌گیان و دل په‌شیوو سهرسوز‌ماون. ههرگا یاری یاری کردن و چاوی دل‌یان له‌دینی دیداری گه‌ش‌بو؛ له‌و دل‌ه‌ته‌پی و دودلیه‌ی توشیان بو‌وه - چون مارانگه‌زته، پیچ ده‌خون - رزگار ده‌بن. کی به‌خوا بگا، تی‌ده‌گا، که بو‌ئه و یاره‌تاقانه، نه چونی هه‌یه‌و نه چهن‌دی. خوی و صیفته‌و ئیراده‌ی ههر یه‌که‌و خوی سهرچاوه‌یه‌و لیک‌جیانین. واتا به‌ده‌ردی کورد ده‌لی: خودا یه‌که‌و نابی به‌دو.

۷ دی به‌گولزارا جه‌مالا سه‌بزه‌پوشان وی چکه‌ت؟
ئی دمیه‌ری‌دا نه‌بت دل پاره‌پاره، چاک روح

مانای وشه:

جه‌مال: جوانی؛ سه‌بزه‌پوش: لیزه‌دا بریه‌تیه له‌و که‌سانه‌ی ده‌گه‌ل خودا تیکه‌لاون و ههرگیز سیس و بیر نابن و له‌ناو ناچن. (ناوی حمزه‌رتی «خضر» که کورد ده‌لین: «خدر» واتا هه‌میشه سه‌وزو دور له‌سیس‌بون و وشک بون)؛ میهر: ئه‌وین؛ چاک: دادراو.

پوختهی مانا:

کسیکی له دلداری پاکدا، دلّی لمت لمت نه بوییتو پارچهی گیانی دانهدرابی، قمت ریئی نابیی بچتناماوا باغی گولائی نهو جوانانهی که تا همتا به ئهوینی یار، زیندون و سیسی و کزی وهه لوه ریینیان نایه ته ری.

۸ بهر ژجان دهررا که یه که رهوشمن ترو والا دقیت
صوره تی حوسنا موقه ددهس دایکته ئیدراک روح

مانای وشه:

بهر: پیشتر؛ دهررا که: زور زو لهشت گه پشتو، زور له سر ههست؛ والا: بهرز، هیژا؛ صورهت: شکل؛ موقه ددهس: پیروز؛ ئیدراک: پی زانین.

پوختهی مانا:

هر نهوینداریکی خودا، که به نیاز بی به دیداری یار شادبی، پیویسته سهره زای گیانی خاوین هوش و بیرو تی گهینه کی زور له پلهی بهرز هه بیته؛ تا توشی هه له موت نه بی و هه لئه دیری. نهوسا ده کری به دیداری نهو جوانیه هه ره پیروژه، گیانی شادبی و له بهندی خه مان تازادبی.

۹ گهر خه بهرداری ژسیررا (گنت کنزاً) گوهدیر
دا به صهده تهوری به یانگهت مه عنی بی (لولاک) روح

مانای وشه:

گنت: بوم؛ که نز: گه نجینه؛ گو: گوی؛ تهور: جور؛ لولاک: تو نه پای.
«دو فرموده ی پیروز (حدیث قدسی) هه یه، پیغمبر له زوان خوداوه فرموده تی: من گه نجینه ی نهینی بوم، نه م جیهانم هر بویه کردوه بنا سریم. جاریکی تریش فرموده یه: گهر تو نه پای، نه م عاسمانانو و جیهانم ساز نه ددا.»

نه گهر ئیمه به روالمت بینی و سرچلی لهو دو فرموده بزوانین؛ وا ئه زانین پیچه وانهو دژ به یه کن. نه م سازدانه بو کامیانه؟ بو ناساندنی خودایه؟ یان بو ریژنان له پیغمبر؟
به نام نه گهر سهرنج بدهین، زو تی ده گهین هه ردوک لا لکی داریکن و ناو شاخنی تاباریکن. با بزوانین چون؟! خوا ویستویه خه لک دروس کا بیناسن. پیغمبری هه لباردون و ناردونی مرو ناموزگاری بکن که بیناسن. محمدیش (ص) بهر انهر به فرموده ی خوی «من بیومه پیغمبرو هیشتان بایه دم لیته بو» پیشینهی پیغمبرانو له دوا ی هه موانیش هاتوه. خودا گیانی محمدی بهر له هه رشته وه دی هینا. و اتا مالک و هوینی سازدانی دنیا محمده. بونی پیغمبرو جیهان وهک دو شهنگله به ره که تن که لیک جیا ناکرینه وه. «شیخی خانی» له پیشه کی «مهم زین» دا لهو باره وه به کرمانجی فرموده تی. که سورانیه کی

پاش پرده يی کرده دټه بهرچاو
 له جوانی خودای نهمر نيشانمن
 پټهمبهري ئيمه هاته پرهم
 بو هرشتی بوته پنجو ريشه
 چمند تيره و هوز له يهك جيابون
 گش هاتن و بون له بونی نهوبون
 نهو سرورهري هيڙی سرورهان بو
 بووی بو فریشته سرنهوی بون
 پی خوی يهکی قوربو باوه ئادم
 تيشکی له دلی رهشی مه گټرا

گه نځينه يی گوههري وه شيراو
 چی جوانو بهنرخي نهم جيهانمن
 دای جوانی نهمر بروسکه يهك لهم
 نهو تيشکی خودايه بو همهميشه
 گیانان له گيانی نهو پهيا بون
 سهرپاکی له تيشکی رونی نهوبون
 هيشتا نهزهوی، نه عاسمان بو
 عاسمان و زهوی له بهر نهوی بون
 پټهمبهري بو له لای خودا نهم
 نهو په نځهريهيو خودا دهوټرا

پوخته ي مانای به يته که:

نه گهر له مانای نه پنی «گه نځينه بوم» ئاگاداری، ده گوی بگره؛ بزانه گیان چون به صد تهرزو
 چور مانای «گهر تو نه پای» ت پی ده لی...

۱۰ لامیعی سیررا ته جهلی سهر لظوری دل ددهت
 ضه بظ ناکهت وی مه جالی صد هزار نه فلاك روح

مانای وشه:

لامیعی: تروسکدمر؛ ته جهلی: خوشاندان؛ ضه بظ: راگرتن و گرتن؛ مه جالی: وهخت، دم؛ نه فلاك:
 عاسمانان.

پوخته ي مانا:

ههروهك موسا له کيوی تور، له خوا پازاوه بی بیینی، خودا فهرموی: تو نامیینی، به لام بزوانه نهو
 کيوه. نه گهر خوی له جی خوی داگرت، سا نهوسا که توش دم بیینی. وهختی خودا خوی نيشانی
 چیا که دا، له بهريهك چو. موسا به بيهوشی کهوت.
 نه گهر تيشکی جوانی خودا خوی بو دل ئاشکرا بکا؛ گیان خوی ناگری. نه گهر صده هزار
 عاسمانیش له همو لاهو بیگرن، وهك کيوی توری به سهر دی.

۱۱ هردو ئیلانین ته دی من طهوقی گهردهن کر مودام
 دامه هه ریبتن ته به سسوم وهك گولا ضه ححاک روح

مانای وشه:

ئیلان: مار؛ طهوق: بهندی به‌آلقه؛ مودام: همیشه؛ ضه ححاك: زور به بیكهنین؛ ضه ححاك: گولی جوان پشكوتو.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا له‌باش ئه‌وه‌مه‌مو ئاموژ‌گاریانه‌ی خواناسانه‌و ده‌نگ‌و باسانه‌ی، چوئیه‌تی به‌خوا گه‌یشتن‌و تی‌گه‌یشتن له‌مانای ئایه‌تو حمدیث؛ بو وچانیك باده‌داته‌وه سه‌ر دنیاو دیسان روده‌کاته سه‌لمای دل رفینی‌و فهرمویه‌تی:

چهند خوشه‌ پیاو دیلی تویی‌و خه‌لکیش به‌و کاره‌ بزائن، که تو به‌مخسیرو دیلی خوت‌رست کرده. جا بوئمه‌ من که هه‌ردو پرچی وه‌ک ماری ره‌شتم دیت، کردمنه‌ توقی گه‌ردنم، تا لای هه‌مو که‌س شانازی به‌و به‌خته‌وه‌ریه‌م بکه‌مو هه‌میشه وه‌ک گول گه‌ش‌بیمو له‌خوشیانا هه‌ریخه‌نمو بزهم له‌سه‌ر لیو لانه‌چی.

١٢ جوهه‌ری حوسنی ئه‌دا ته‌ن‌ها دبت مه‌قبولی طه‌بع؟

گه‌ر نه‌صه‌یقه‌ل ده‌ت بنوری عیشق وه‌ک هه‌ککاک روح

مانای وشه:

جوهه‌ر: گه‌وه‌ر، عه‌صل، لی‌ره‌دا به‌مانا هونه‌ره؛ صه‌یقه‌ل: مشت‌ومال؛ هه‌کاک: ئه‌وی شت‌ده‌رتی تا زه‌نگی لی بکاته‌وه.

پوخته‌ی مانا:

شیعرو گفتی من، بویه له‌ چاو قسه‌ی خه‌لکی‌تر زور له‌ به‌ردانه‌و خه‌لک پی‌یان خوشه، چونکه گیانم که به‌تیشکی ئه‌وین قاله، زمان و دل و میشکمی به‌ خاوینی راهیناوه‌و وه‌کو زه‌نگرن زه‌نگاوی مشت‌ومال ده‌کا. ئه‌ویش مشت و مالی داو، بویه وا خوش و له‌بارن.

١٣ دی بوی نه‌ندازو ته‌رزی کی دبیت سیحری هه‌لال

گه‌ر نه‌بالا طه‌بع بت وه‌ک په‌هله‌وان چالاک روح

مانای وشه:

دی: لی‌ره‌دا به‌مانا دنا؛ سیحری هه‌لال: بریه‌تیه له‌ شیعو و تاری زور‌باش.

پوخته‌ی مانا:

دنا کی ده‌توانی به‌م ته‌رزو به‌و نه‌ندازه‌ زوره، سیحری هه‌لالی به‌ده‌مدا بی. ئه‌وه کاری که‌سیکه

که گیانی وهك پالموانی زورچوستو به کار مرخی شیعیری به پایمو پلهی بهرزه تی گه یان دبی.
«نالی» دهلی:

فارس و تورکو عمره ب ههرسیم بهدقتر گرتوه

نالی ئه مرۆ خواهنی سی مولکه دیوانی ههیه

۱۴ دل بهزم نافیهتو وی لی بارکر قهوسی شهقین (یان، چهقین)
دی بدهت بهر گهز مه یان بی سوچ ئه و سه ففاک روح

مانای وشه:

زَم: رمب؛ نافیهت: هاویشت؛ بارکر: نامادهی کرد؛ شهوین: بهرهنگی شهو؛ گهز مه: تیر؛ چهقین: چهماو.

پوختهی مانا:

ئهو یاره عاشق کوژو خوین ریژه، به رمی مژولان جهرگی ههنگاوتومو ئیستا بهوه نهوه ستاوه؛ دو برو کهوانیهکانی - کهچهماون و رهشن وهك شهوی زور تاریک - ئاراسته ی گیانم کراوه ده بهوی ئه و بی گونا ههش ههر بی تاوان بهر تیران دات.

۱۵ شههسهوار ئیرو کهمهند نافیهتته قهلی «مهلی»
بهند ناکهت غهیری فیتراکاته صد فیتراک روح

مانای وشه:

فیتراک: بهن سامورته.

پوختهی مانا:

ئهمرۆ زور لهوانه ی که له مهیدانی جوانی و دل بهری دا به سوار چاک ده ژمیردرین؛ ویستیان دلی من بخته نه ناو کهمندی خویانهوه له توم بستین. بهلام خه یالیان خواوه، من بهوانه ناگیریم و گیانی من ته نیا به بهن سامورته ی پشت زینی ئه سپی تونه بی؛ له ههچ بهندیکی دیگدا، ئوقره ناگریت و ناگیری.

«سهعدی» دهلی:

ئه گهر تو راو بکهی وهحشی به خوشی ده به نیچیرت

همو گیانیك گرفتار بونی تو ی بو بهخته وهر بونه

کلیے دل

۱ عیشقی کوبدن به یه کدو نهر و اوح
به یوه‌سته دقئ به هه فبن نه شباح

مانای وشه:

به یه کدو: به یه کتری؛ به یوه‌سته: بیکه وه لکاو؛ به یوه‌سته: هه میشه؛ به هه ف: بیکه وه؛ نه شباح: شه به کگل؛ شه به ح: تارمایی، نه و تهرزو شکله‌ی که گیان له پاش دهر چون له لهش به خو یه وه ده گری که له شیش نیه و ههروه ک له شه دنیا یه که ده چی؛ شه به ح: نه و زنجیره‌ی لاقی دیلی بی ده به‌ستن.

پوخته‌ی مانا:

نه گهر گیانان له بهر باره گای خودادا نه وین پی کتر بگور نه وه و به ته مابن ههر نه وینداری به کترین؛ زور پیوسته تارمایی گیان هه لگ ریشیان هو گر به یه کتر بگرن و بو هه میشه خو یان به زنجیری نه وین به یه که وه به سه‌سته وه و ههر گیز لیک جیانه نه بنه وه و ته و او ههروه ک تیکه لاوی لهش و گیانی دهورانی ژبانی سهردنیا لیک درابن.

۲ جان و جهسه دان کو نیتتی حادن
(والماء له المزاج بالراح)

مانای وشه:

جهسه د: لهش؛ ماء: باو؛ له: بوئه و؛ مزاج: تیکه لاوی؛ راح: باده، مه‌ی.

پوخته‌ی مانا:

تیکه لاوی لهش و گیانی نه وینداری به راستی و دهرن خا وین و داوین پاک، تا لهروی خاک بون

چون بوه. دواى دهرچونى گيان له زكەى لهشى خاكيش، ههروا دهن. تيكه لى گيان و تارمايى گيان هه لگري ئهوينداران، وهك ليك دانى مهى و ئاوه كه تازه به هيچ ئاوايهك له بهريهك هه لئاو پيردرين.

۳ وه صلاته لجان و دل حه ياته
(مَنْ ذَاقَ مَرَارَةَ النَّوَى طاح)

ماناى وشه:

مَنْ: كهسى؛ ذاق: چهشتى؛ مَراره: تالى؛ نَوَى: دورى، هجر؛ طاح: به هيلاك چو؛

پوختهى مانا:

نزىكى و گه يشتن به تو، مايه ي ژيانى گيان و ده. كه سىك تالايى دورى تو تى تام كردي، گومانته بى مردوه.

۴ ته نها نه دسيه من خه دهنگن
(مِنْ لَحْظِكَ فِي الْقُلُوبِ أَرْمَاح)

ماناى وشه:

خه دهنگ: تير؛ لحظ: چاو، تماشا؛ قلوب: دلان؛ ارماح: زم گهل.

پوختهى مانا:

نهك ههر من گرفتارى تو مو سينگم پرّه له تيرى نيگاي لاتيلى چاوه كانت. رمى تيزى مژولانت - كه له تماشا كر دنا دل ده پيكن - زور دلى وهك دلى منيان هه نجيوه.

۵ بهروين زشه فهق سه حهر خويابون
(لَا يَدْعُ وَفِيهِ مِنْكَ مَصْبَاح)

ماناى وشه:

بهروين: كو ئه ستيره ي پيرو؛ شه فهق: ليره دا به مانا كوردى به كه به كه به شه به قى روناكايى به يان ده لىن؛ خويا: ئاشكرا؛ لا يدع: تازه به كنيه، وانا شتيكه ئاسايى؛ فيه: له ودايه؛ منك: له تو؛ مصباح: چرا.

پوختهى مانا:

ئه گهر ئه ستيره ي كو، به ره و روناكى به به يان هاتن و خويان ئاشكرا كر؛ هيچ ئاسايه تى نه.

چونکه روخساری تو، به شهواره‌ی خستون و به تیشکی چراوه هاتن.

٦ (لُوسْت مِّنَ الْهَوَىٰ كِبَانٌ لَّا يَدْعُ وَقَدْ تَمِيذُ اَرَوَاحِ)

مانای وشه:

لهو: شهگه؛ مسنت: رازی، له‌ریتهوه؛ مِّنَ الْهَوَىٰ: له‌به‌ر شنه‌با؛ كِبَانٌ: وهك نونه‌مامی داری بان که داریکی زور شهنگو شوخه؛ قه‌د: لیره‌دا خودیاریشه؛ تَمِيذُ: ده‌له‌ری و ده‌هه‌زی.

پوخته‌ی مانا:

شه‌گه‌ر ده‌بینم که له‌به‌ر شنه‌بایه‌ك، به‌ژن و بالآت، به‌نازه‌وه به‌م‌لاو شه‌ولادا راده‌زی؛ به‌نا‌ئاسایی ناینم، چونکه تو وهك ئیمه له‌ش‌نی. له‌نازکی‌دا گیانیکی و گیانیس دپاره به‌هاسانی شنه‌بایه‌ك ده‌یله‌رینی.

٧ سه‌ییاح مه‌دین دخه‌لوه ئیرو الله کو چخه‌لوه ئو چسه‌یاح!؟

مانای وشه:

سه‌ییاح: سائح‌گه‌ل؛ سائح: پینج مانا ده‌دا، ره‌به‌نیك بو خوپه‌رستی روبکاته چپاو چولان، ئاوی ره‌وان، وتار نمخشین، گه‌ریده به‌ولآت‌ان‌دا، روژوه‌وان؛ مه‌دین: ئیمه‌دیمان؛ خه‌لوه: کونجی ته‌نیایی.

پوخته‌ی مانا:

شه‌مرو له کونجی ته‌نیایی به‌چاوی‌دل سه‌یرم ده‌کرد، ره‌به‌نانی خوپه‌رست و ده‌به‌روژوی مروی نویژو روژی پاک و دنیا‌گه‌ری زمان شیرین و ده‌م‌پاراو، که گشتیان وه‌ك من دل‌داری دیداری یاری نازدار بون؛ ده‌سته ده‌سته وه‌ك ئاوی ره‌وانی ناو جو. به‌به‌زی هومیدواریه‌وه، هه‌ر ده‌هاتن و تی ده‌پهرین. ئای خودایه. له‌و کونجه خاموشه چیم دیت!!

٨ (اَفْتَحْ يَلْقَاكَ قُفْلٌ قَلْبِي فَالْقَلْبُ لَهُ لِقَاكَ مِفْتَاحِ)

مانای وشه:

افتح: وه‌که؛ لقا: توش‌هاتن؛ قُفْلٌ: قفل؛ قَلْبِي: دل‌م؛ لَهُ: بوئه‌و؛ لِقَاكَ: توش‌هاتنت؛ مِفْتَاحِ: کلیل.

پوخته‌ی مانا:

دل‌م به‌جاریك داخراوه‌و ته‌نیا به‌تو‌گه‌یشتن و دیداری‌تو، ده‌توانی بوم بکاته‌وه.

۹ برقی کو قہدا ژبەر نیقابی (فاللامع من سناہ قذلاح)

۱۰ قہوسو قہزہحان نومان ژبالا (والعنبُر من سناہ قذلاح)

۱۱ یایینہ دلی «مہلا» جہلادا (من طلعتہ فقد صفا الراح)

مانای وشہی ئەو سی بہیتہ:

برقی: بروسکە: قہدا: دای، دایہوہ؛ نیقاب: روپوش؛ لامع: تروسکەدەر؛ سنا: روشناکی؛ لاح: دیاری دا؛
قہوسو قہزہح: پەلکە رەنگینە؛ شەذا: بون و بەرامە؛ فاح: بلاوہوہبو؛ جہلا: مشت و مال؛ طلعتہ: دیتن،
ہانتەدەر؛ صفا: پالائوتەبو؛ راح: بادە.

پوختە ی مانای ئەوسی بہیتہ:

دیارە پارانہوہی مہلا قبول بوہ. بویہ دەلی:

بروسکیکی تروسکە ژور. لەو دیو پەردە ی پیواروہ چەخماغە ی دا، ریزنە ی بەزە یی لە دوہات و
دای باراند کە ی کەم ئیستە ی کەم. دلی سسیس و تینوی ژاری ہەزاران کزونزاری دورە ہومیدو
بیچارە ی ئیمە گەلی ئەوینداران پاراویون و گەشانوہ. لەو ہەمو ئال و الایە ی ئەو بالایە، پەلکە
رەنگینە وەدی ہات. عەنبەر کە بون و بەرامە ی ئەو بەژن و بالآ نامامە ی بەرکەوتبو، بون خوشی
بلاو کردوہ. دلی مہلا کە تا ئەوسا وەک ئاوینە ی ژەنگاوی رەش ہەلگەرابو، بە نمە ی پریشکە ی
ہەوری بەزە یی خاوین بووہ. گیانی کە لەخشت و خالی دنیا وەک بادە ی پرتلتە و خلتە شلوی بیو.
بە و دیمەنە دلرفینە واپالئوراوہ، ہیند رونە یادە ی نمونە ش نایگاتی.

مانای دل

۱ ناهی زده‌ردی دل دکت هرچی کودی نازاری چهرخ
دربی لنیقا دل ددهت لامیع صیفت نوباری چهرخ

مانای وشه:

نازار: ژان؛ چهرخ: زهمانه؛ دهرب: زهر؛ لامیع صیفت: وهك بروسكه؛ نوبار: جوړه كهوانيك بوه كه
چهند سهره تیری ویکرا دهر کرده.

پوخته‌ی مانا:

هر كهس وهك من، ژانی دهستی زهمانه‌ی پهستی چیشستی؛ ناچاره دهردی دل بكاو ناخ
هه لکیشی. كهوانی دهستی زهمانه، تیران داوخته دلی من به زهر یکی هیند دهستو برد، ده لئی
بریسكه لیم دها.

۲ تین سینه‌یان په یگان نهین نامانجی وان تیران نه‌مین
داما به لایی دهر كه‌مین هر گوشه دوز ماداری چهرخ

مانای وشه:

په یگان: سهره تیر؛ نهین: به نهینی؛ نه‌مین: نیمین؛ دام: داو؛ دهر كه‌مین: له بوسه‌دا؛ دوز مادار:
دهور اندهور.

پوخته‌ی مانا:

زهمانه له هر گوشه و كه ناران، بوسه‌ی به لای بو داناوین و دهوری داوین. سهره تیران به ره و
سینگمان دهاویژی و نیمه‌ی نیشانه‌ی تیرانین.

۳ بيرا خوتينن غەنجه يان عاشق دنيق ئەشكەنجه يان
ئاقىتە دل بەرپەنجه يان ھەردەم ژنو شونقارى چەرخ

مانای وشە:

غەنجه: ناز؛ ئەشكەنجه: ئازاردان؛ ئاقىتە: دەھاويتە؛ شونقار: جورىك بازى زور چنگال تىزو بەھيزە.

پوختەى مانا:

لەجەنگەى ئازاردانىكدا، كە لە زەمانەى دەبينىن؛ سەبوريما ھەر بەو دەيت، كە نازى يارمان ديتە
بيرو ئازارمان لەسەر سوک دەبى. بەلام زەمان لى ناگەرى ئاسودە بين. ھەر دەمىك سەرلەنوى،
دلما ەدخاتە بەر پەنجهى دەردو ئازاران. كە وەك شمقار نچير دەگرى، ھەلیدەدرى.

۴ كوڤان لەطيفان گول عيذار شونا گولان روستينه خار
لەو تين ژبولول ئاھوزار نيقا جيھى گولزاري چەرخ

مانای وشە:

كو: لەكوى؟؛ لەطيف: نەرمو ناسك؛ عيذار: لاجانگ؛ روستينه: راون.

پوختەى مانا:

كوان؟ بونەمان لاجانگ وەكو پەزەى گولان؟ بەداخەو ە لەشوين گولان درك راون. بويە بولبول،
لەشوينى چوللى گولاندا، لە چنگ دنيا گريان و ئاخ و ئوخيانە.

۵ سەد بازى يان ئەف حيلە باز تينت بحيلە کارساز
گەھگە ھکو نازەو گەھنياز سەححارو پر مەككارى چەرخ

مانای وشە:

بازى: عوين؛ گەھ: جار، گا؛ سەححار: زور جادوگەر؛ مەككار: زور بەگزی.

پوختەى مانا:

ئەم زەمانە، ھەتا بللى جادوگەرىكى بەفیلە. بەنازو قەمزەو عیشوہبى، بەنيازو نوزەو كزی بى،
كارى خوى بەپياو پىك دىنى و صەتان فىلى لەبن سەردا.

۶ ھەرچى بخونت صوحبەتى ئاخەر دجاما شەربەتى
زەھرا ھەلاھیل دى دەتى دادل نەدن ئازارى چەرخ

مانای وشه:

بخوت: بانگ بکا؛ صوحبت: هاوده می؛ هه لاهیل: گیاه که که شیره که ی ژهریکی زور کوشنده یه.

پوخته ی مانا:

هرکی بده نگیهوه بچی و دل به زه مانه خوش بکا، زیان ده کا. له جه نگیه ی دؤستایه تی دا، که شهر به تی ئەداته ده ست؛ ژهری هه لایلی تیدایه و ده یه وی دهرمان خواردوی کا. ده غیل نه که ن باوهر به زه مانه که ن و دلی خوتانی بده نی.

«مُحی الدین عهره بی» ده لی:

که یارم دیتی مهستم، دهستی بهستم، دامیه بهر شیران

به لی هاویپاله یی حزیا سزای جزای بدهودا دیت

۷ ئەف ئهره یا ژهری ددان من ژی ددل دانن سینان
مالبهری فهرقی دوزمان بیتو برهت مینشاری چهرخ

مانای وشه:

ئهره: هه ره، مشار؛ من ژی: لهوی؛ سینان: نوکه رمب؛ مینشار: مشار.

پوخته ی مانا:

زه مانه وهک مشاریکه، ددانه کانی به ژهر ئاو درابن. من زور نوکه رمیم لدهست دنیا لهدل دایه. با ئه و مشاره ژه هراویه، ههر به شی دوزمانمان بیتو له سهر ته پله سهری ئه وان بیتو بچی ت.

۸ دوزمن زجان تالان بتن ئه و خوه ههرو نالان بتن
میلاک و دل کالان بتن لی بیت و رهت غه داری چهرخ

مانای وشه:

تالان: پور؛ ههرو: هه مور و ژیک؛ نالان: به ناله؛ میلاک: سی و جهر گو دل؛ غه دار: قه داره، قوله شیریکی دم ساتوری به؛ کالان: بهرگی شیرو خنجهر.

پوخته ی مانا:

ده با سهرمرای مشاری ژه هراوی، قه داره ی زه مانه ی غه دار، دل و هه ناوی دوزمان کالانی بی. یا خوا گیانیان به تالان چی و هه مو ده مان بنالین.

۹ داف کوهنه خانی میثلی دهیر چه ندین که واکیب تینه سهیر
په یکان بدافنی شوبهیی طهیر هرژی دبارن ناری چهرخ

مانای وشه:

داف: دهئو؛ کوهنه: کون؛ خان: کاروانسرا؛ دهیر: شوینی ره به نان؛ سهیر: تماشا؛ سهیر: رویشتن؛
شوبه: وه کو؛ نار: ناگر.

پوختهی مانا:

دهو کونه خاندا - که وهک دهیری ره به نانه - چهندو چهنجار، ئه سستیره دین و دهر وانن و به جیی
دیلن. ئهو هدر له سهر ره وشتی پیسی خویه تی. په یکان ده گریته ئه سستیرانیش که وهک چوله که
راویان کا. له زهمانه هه میسه ناگر بارانه و دنیا دوزه قی یارانه.

۱۰ شه مسی ب شه مسی جام ب جام هه تتاد کن دوری تمام
ئاتهش دریزه ههر مودام ئهف گونبه دی دهواری چهرخ

مانای وشه:

شوموس: باده؛ شه مس: بریه تیه له مهی؛ شه مس: دوژمنی زور سهخت؛ شه مس: هه لتوزاندن و بار
نه بردن، چه موشی؛ مودام: مهی.

پوختهی مانا:

زه مانه وهک مه یگیریکی دل پیسه. به نیازی دوژمنایه تی پیک له سهر پیک، باده بو خه لک تی ده کا.
به هه موانی ده چه شینی و بهو مهیه دهیان مرینی. باده که ی ئهو ناگریکه بو گیانی وه خوره وه کان.
لهو گونبه زه خول خوله یه ئاور دهر ژیت.

۱۱ ناگر دنابو گیل دکهت قهلبان ژقهلبان هل دکهت
میتقهب دجانو دل دکهت دائم ئه قستن کاری چهرخ

مانای وشه:

هل دکهت: هل ده کا؛ هل دکهت: هل دپجری؛ میتقهب: مه ئکهو؛ ئه قستن: ئه وهن.

پوختهی مانا:

ناگر ده خاته ناو له شی مرو، که له ئاو و گله. دلان توشی یهک ده کاو پیکیان دا ده گیر سینی و

لیکیان هه‌له‌پجری. گیان و دلان کون کون ده‌کا. هه‌میشه کاری زه‌مانه ئه‌و کاره ناله‌بارانه‌ن.

۱۲ چه‌ندی کو خوبان بین ره‌زم من‌ژی دلدانن گه‌زم
ئامانجی وان ره‌زمان ئه‌زم سه‌رعه‌سکه‌ری سه‌بیاری چه‌رخ

مانای وشه:

خوب: جوان چاک؛ ره‌زم: جه‌نگ؛ من‌ژی: من له‌و؛ گه‌زم: تیر؛ ره‌مز: نیشانی نه‌ینی؛ ئه‌ز: من؛ سه‌ر
عه‌سکه‌ر: فه‌رمانده؛ سه‌بیار: گه‌روک.

پوخته‌ی مانا:

هه‌رچه‌ندی جوان چاکان، دلایان له‌ده‌ردی زه‌مانه ده‌ره‌نجی و ده‌یانه‌وی به‌گزی داچن؛ منی کلۆل
به‌ر ده‌که‌وم. له‌ وتاری به‌تیکولیان تی‌گه‌یشتوم که‌من کراوم به‌ ئامانج و منیان به‌سه‌ر کرده‌ی به‌لای
زه‌مانه داناهه. هه‌ربویه منی بیچاره، دايم دلیم به‌تیرو تانه‌ی چاو جوانان برینداره.

۱۳ من پورشه‌قان هه‌تا سه‌حه‌ر دانینه‌ری سه‌مع و به‌سه‌ر
ئه‌و ماهرو مایینه‌ده‌ر تا بیمه‌ نه‌وبه‌ت داری چه‌رخ

مانای وشه:

سه‌مع: گوی؛ به‌سه‌ر: چاو؛ نه‌وبه‌ت‌دار: جه‌زایه‌رچی، کیشک‌گر.

پوخته‌ی وتار:

گه‌لێک شه‌وان تا به‌یانی، له‌ ده‌وره‌ی یانه‌ی ئه‌ویاره، گوی له‌سه‌ر هه‌ست و چه‌مه‌رام که‌ به‌شکو
به‌ختم بیه‌ینی، ئه‌و رومانگه‌ سه‌ر له‌ په‌نجه‌زه‌ ده‌رینی و دوا به‌ روژ ره‌شی من بیینی. ئه‌گه‌ر زه‌مانه‌ش
- خوا نه‌کا - نیازی وابی به‌ردوزبیک‌ی ساردو گه‌رمی له‌ری دانئ، خوم بکه‌مه‌ به‌لا گه‌ردانی
با‌ناکه‌ی.

«کوردی» ده‌لی:

چاوه‌که‌م زانیوته بوچی خه‌وله‌ چاوم ناکه‌وی

چونکه‌ من پیش خزمه‌تم پیش خزمه‌تان نانۆن شه‌وی

۱۴ کەس دی له‌وه‌ی سینه‌دا نه‌قبه‌ك وه‌هاتی بی غه‌له‌ط
هه‌ر ده‌م ژنو یه‌ك تازه‌ خه‌ط تاقیته‌ده‌ر په‌رگاری چه‌رخ

مانای وشه:

لهوح: تتهله؛ وههاتی: ئاواهاتو؛ ئاقیتته: دههاویتته؛ په‌رگار: جه‌غز کیش، جه‌غزینگ.

پوخته‌ی مانا:

هەرچی دهر دو ئازاری به‌شی دلداران، به‌په‌رگاری دهستی زهمانه، له‌تته‌له‌ی سینه‌ی من نه‌خش
کراوه‌و هه‌موو ده‌موو کاتیگ خه‌تیکی تازه‌ دیته‌ سه‌ر خه‌تان و هه‌رگیز نوسه‌ری به‌لایان، بو‌جاری‌کیش
هه‌له‌ ناکا، هه‌لم بو‌یری.

«ئهنه‌ری» ده‌لی:

هه‌ر به‌لایی که له‌عاسمانه‌وه‌ دی بهر له‌ هه‌رشت ده‌لی کوا مائی فلان

۱۵ ما ژحه‌سه‌ره‌تا شیرین له‌بان خه‌وتیتته‌ چه‌هقان قه‌ط شه‌بان
فه‌ریاد دهر به‌ر که‌وکه‌بان په‌رسی بکه‌ ژبیداری چه‌رخ

مانای وشه:

ما: بو‌چی، مه‌گه‌ر؛ فه‌ریاد: هاوار؛ دهر به‌ر: له‌پیش؛ بیدار: نه‌خه‌وتو.

پوخته‌ی مانا:

من که‌وتم شه‌وان هه‌تا روژ ناخه‌ومو دلو چاوم بریوه‌ته‌ ئه‌و سه‌سه‌راهی، یارتیدا. مانای وانیه
ده‌توانم بنومو نانوم. بو‌چی مه‌گه‌ر له‌ عه‌زه‌ت و ئاواتی دینی لیوانی شیرینی وه‌کو هه‌نگوینی، خه‌و
تخون چاوان ده‌که‌وی؟ هه‌یه‌هات، منی دلدار شه‌وه‌ه‌تا روژ، هه‌ر هاوارمه‌و ئاله‌م که‌یوه‌ته
عاسمان و ئه‌ستیره‌شم له‌ خه‌و کردون. ئه‌گه‌ر بزوا به‌من ناکه‌ی، باس‌م له‌ زهمان په‌رسه، که‌ شه‌وو
روژ له‌ خولدایه‌و خه‌وی نایه‌و ئارام ناگری. تا بزانی که‌ هه‌رگیز منی نه‌دیوه‌ له‌ خه‌ودایم.
«سه‌عدی» ده‌لی:

دریژی شه‌و له‌ برژانگم په‌رسه که‌ هیچ تاوان به‌سه‌ر یه‌کدا نه‌هاتون

۱۶ قان ره‌ه‌ره‌وین هیممه‌ت بوله‌ند به‌ردانه‌ مه‌یدانی سه‌مه‌ند
سه‌ر که‌شته‌بن خه‌تتا به‌چه‌ند ئه‌و ره‌کی مه‌شه‌هلداری چه‌رخ

مانای وشه:

ره‌ه‌ره‌و: ریفنگ؛ سه‌مه‌ند: ئه‌سپ یان ماینی شی؛ سه‌ر که‌شته: سه‌ر که‌ردان؛ ره‌کب: ده‌سته‌ی سواران؛
مه‌شه‌هلدار: گزه‌لگر.

پوخته‌ی مانا:

ئەو ریبوارە بەجی و پایەبندانە کە ئەستێرن لەو عاسمانە. بە ئەسپی شی لە مەیدان هاتو چۆیانە. وەك دەستە سوارانیك دەچن کە لەشەو دا بەرەو بەزم و ئاهەنگ دەچن و چۆلە چرایان لە سەرشانە. بەلام لەچون و هاتن دا، سەرگەردانن. نازانن بەرەو کوی دەروون، بو هەلئین؟ بوئاوا دەبن؟ کەئێ دەوایی بەم ئاهەنگە دی کە ناومان ناوێ زەمانە.

«خەییام» دەلی:

لەم جەغزە کە شوینی هاتو چۆی هەموانە
 بی ژیریو سەرەو دور لە نەمان و پوانە
 کی زانی لە کوێو هاتوو کیو دەچی
 هوژان و نەزان وەك یەكە، سەرگەردانە

۱۷ گافەك ژدەنگی زەنگلان ئەیمەن چرونین مەنزیلان هەمی هەمی دینین مەحمیلان فەریادە هەر قەنتاری چەرخ

مانای وشە:

گاف: تاوئیکی کەم؛ زەنگل: زەنگولە؛ ئەیمەن: هیمن؛ روئین: دانیشین؛ مەحمیل: کەژاوێ؛ قەنتار: قەتار، گەلە بارەبەر پیکهوه لە کاروان دا.

پوخته‌ی مانا:

لە بەر دەنگی زەنگی کاروانی بارکردن بەرەو ئەودنیا، کە زەمانە سازی داوێو کەژاوێ لە دوی کەژاوێ دیتەبەرچاو و هەروا هەیدی بارکردن؛ کوا دەتوانین - با بو کەمە تاوئیکیش بی - بە ئارامی و خاترجەمی لەم دنیایە پال دەیتەووێو دانیشین و قاچ راکیشین.

«حافظ» دەلی:

چلۆن پیموایی ئاسودە دەژیم تاسەر دەگەل یاران

دەبیسەم زەنگی کاروان بانگدەکا زو لی نینن باران

«خەییام» دەلی:

هەربیتە بەرەو هەلخولو هاتو چۆی
 گوی هەلخە هەمو دەنگی بژی و روژیو
 خەرمانی ژیانە سورە، گەردون سەرکار
 روکردن و پیموایی مەیه لەو کوێ

۱۸ بورمن ژقی چەرخێ «مەلا» کیشا نەئافات و بەلا نەبلە هەدبیتەم وی هەلا هەرچی ژدل بت یاری چەرخ

مانای وشە:

ئافات: زیان گەل؛ ئەبلەه: کەم ئاوەز؛ هەلا: هوی؛ هەل: وەخت.

پوختهی مانا:

مهلا! هر من خوم دهیزانم ثم دنیایه، چهند بی فھرۆ ئازار دهرۆ بی به قایه، زۆرم زیان لهدس دیوهو فرهم جهز بهیهی چه شیوه. با پیّت بلیم، له کاتو ساتی ژیاندا، هر کس بعدل بیته دوستی زهمانه، زۆر بی ئاوهزو نهزانه.

قصیده‌ی سی و یه‌که‌م

شہ پالاشنگ

۱ دلہری ئیرو سہ‌حہر ناقیتہ جہرگی من دو دوخ
یہک لسینہ، یہک ددلدا لہو ژمن تین ناخو ئوخ

مانای وشہ:

دوخ: راستای تیر؛ دوخ: کوتہ‌کی سہر بہ‌بزمار، دوق؛ ئوخ: ہاواری ئیشان؛ ئوخہی: چخوشہ.

پوختہی مانا:

یاری نازدار شہ‌مرو لہ بہرہ‌بہ‌یاندہ، کہ چاوی ہاتہ بہرچاوم؛ لہ دولاوہ بہرتیری مژولئی داوم. لہ
لایہک سینہی پیکاوم، لایہک دلئی وہ بہرداوم. جا بویہ ہەر ئاخو ئوخمہ. بو ہی بہر سینہم
کہوتوہ، دەلیم ناخ دلئی نہ‌پیکا. بو ئہوہیش دلئی گرتوہ، دەلیم ئوخہی بہ ئاواتی خوم گہ‌یشتم.

۲ ناخو ئوخین من ژدل تین لی ژبہر تیرا قزل تین؟
یان ژکوقانین دکول تین ژئی دزیت ہەر خون و زوخ

مانای وشہ:

لی: بہ‌لام؛ قزل: سور؛ کوقان: کوان و برین؛ کول: بہ‌زان؛ دزیت: دہدہ‌لینی؛ خون: خوین؛ زوخ: زوخاو.

پوختہی مانا:

بہلئی دلہم ہەر بہدل، ناخو ئوخیتہ‌تی. ناخو لہ بہر سہرہ‌تیرہ کہ بہ خوینی منی بی بایہخ، سور بون؟
یان لہ برینی زور بہ‌زانہ، کہ بہ داہم خوین و زوخاو دہدہ‌لینی و ترسی ہہ بہ تیری تیژی بژانگی یار،
شہ‌لالو ژہنگاوی بکا؟

۳ خون ژدل جو جو رهوان تی وهك عه قیقو نهرغهوان تی
لی ژدهست سهلوا جهوان تی نهو شه پالا شهنگو شوخ (یان، سهلوارهوان)

مانای وشه:

رهوان: جاری، دانوهه ستاو؛ عه قیق: یاقیق؛ نهرغهوان: گولیکسی ئالی داره؛ سهلو: سهرو؛
سهلوارهوان: بریه تیه له بهژنو بالای شوخ؛ جهوان: تهر تازه پیگه یشتو؛ شه پال: خونچیلانهی خوین
شیرین.

پوختهی مانا:

جوگه جوگه خوینم له بهردلی دهر وا. خوینی من نهده بو جوان با. به لام چونکه بهدهستی سهلما رزاوه
- که بهژنی وهك داری سهولتی تازه نهمام، ریکه و تاخوا حهزکا خونچیلانه و رهزا سوکو خوین
شیرینه - خوینه که شمی جوان کرده. هر تنوکهی بهرهنگی دهنگه یاقیقیه یان وهك گولی
نهرخه وانه.

۴ نهو شه پالا شوخ و شهنگه کافره، رومو فهرهنگه
دامه بهر جوتهك خهدهنگه ظالمی گشتم بدوخ

مانای وشه:

کافر: بریه تیه له بی بهزهیی و دلرهق؛ رومو فهرهنگه: له زاراهوی شاعیراندا به سبی پیستی زور جوان
دهلین؛ خهدهنگه: تیر؛ دوخ: دلیلی و زه بونی.

پوختهی مانا:

نهو نازدارهیی له بهردلهی شوخ و شهنگه، چهند بهدیمه ن سبی و نهرمه، هیندهش دلی رهق و سهخته و
بهزهیی پیما نه هاتو له دولاهه دامیه بهر شیریی بژانگو زور به زه لیلی کوشتمی.
«نالی» دهلی:

دهخیت بم، نهخیلی با روطایی و هها شیرین و سینه نهرم و دلرهق

۵ ظالمی کوشتم شه پالی نازکی غهنجی دهلالی
بون حیجابا زولفو خالی ئیدهك و علاو توخ

مانای وشه:

قهنج: به سنسو بی خوش؛ دهلال: دلگرو جوان؛ حیجاب: پهرده؛ ئیدهك: نسوخمه؛ علا: بریه تیه له
بارچهی رهنگینی توئل بیج؛ توخ: جوqqه، لیک هالان و پیجان و بهره و زورو قیت هه لگه رانهوهی مو له

ناوراستی ناو چاوان، که وهك جوqqه می پادشایانی لی دیت؛ توخ؛ بهو جوqqه بیان دهگوت که له موی نوسپ
پیکدههینراو لمجیاتی میدال دهرا به پیاوانی نازای ههلبزارده، له سمریانی دن.

۶ نه ترکو تایین بریشی نی دزیرن پیقه ویشی
من دوفیرس دین دپیشی مروهتو ئینصاف یوخ

مانای وشه:

نه ترهك: مانگولئی بهر لمرزانه؛ تا؛ همدادا؛ ریشی؛ ریشو؛ ویشی؛ هیشو؛ فیرس؛ سوارچاك،
سوكه لیسوار؛ مروهت؛ پیاوهتی؛ یوخ؛ نیه.

پوختهی مانای نهو دوبه یته:

نهو خونچله خوین شیرینهی دنیا پهسندهی جوان چاکه، زور بهزوردارانه کوشتمی. چونکه ههر
نهمتوانی بدل، سهیری خمتو خالی بکهم. دهسمال و هه نیه پیچه که ی، موی پیشه سمری
پیچراوی بهرهو زور هه لگه راه که ی، لاگیره ی پیچه سفره که ی، همدای به ریشوی دهسمالی که
هیشوی زیریان پیوه بون؛ بونه پرده له نیوان چاوی بهتاسه مودینی کهزی و خاله کانی وهك
دهمهویست، پیشاویش ههر چاوه کانیم دیت که به مهستی وهك دوسوارچاك، هیرش بهرن بو سهر
دوژمن، به سیلهو گوشه روانیمیان و بی بهزه یی و لی راههستان گیان و دلیان شهقار کردم. دادو
هاوار لهدهس نهو چاوه مهستانه؛ نه پیاوهتیاں دهگل کردم نه هیچ ئینصافیشیان هه بو. نه گهر
ئینصافیان هه بوایه، یه کجاره کی دهیان کوشتم.

۷ لهو هه رفتم نهز ژمهیلی شو بهه تی سیهلی و سهیلی
موجهتو عیشقا دله یلی نهز گرم یه کسه ر پلوخ

مانای وشه:

هه رفتم: تیک روخام، تیک ته پییم؛ مهیل؛ تارهزو؛ سیهیل؛ گل و خوئیک که وهك رهمل سیلاو ده بیا؛ له یلی؛
گراویه که ی قه یسی عامیری؛ نهز گرم؛ منی کرده؛ یه کسه ر؛ به ته وای؛ پلوخ؛ پلوه ناگری زور گهش؛
پلوخ؛ داپه لوخاو، ته واور رزیو.

پوختهی مانا:

ههر له ترسی زوردارای و دوره ئینصافی چاوانیه تی که قه لای تاره زوی دینیم تیک ته پیوه. بومه نهو
خوله نهر میله ی که لافاو وه بهر خوی ده دادو به دارو بهردی دا ده داد. نه گهر قه یس له نهوینی
له یلابیدا بی داگر بو، ناگاته من. من له نهوینی له یلای خوم له سهر هه تا بی ناگرم و به سوتانه وه

گرشهمه و ههربینا هر داپلوخام.

۸ دهست نه هیلیم نه ز ژدینی شو بهی فراهادی شیرینی
وهر ژ بهر عیشق و نه قینی من دری چت نه ف کلوخ

مانای وشه:

نه هیلیم: هه لئاگرم، بهر نادهم؛ دین: دیتن و تماشا؛ فراهاد: شهوینداره بهناو بانگه که ی شیرین که چپای
بیستونی تاشی؛ وهر: تمنانمت نه گهر؛ کلوخ: که لله سهر.

پوخته ی مانا:

به لام نابی که س لای وایی، من بهم سوتان و کوژران و ئاوبردنه، وازم له دیداری یار هیئاوه. تا
هیژم هه بی و بوم بلوی، ده چمه سهرسوی و بو دیداری یار دهر وانم. من له شهوینی شیرینی شه
شیرینه. که له گیانم شیرینتره - شه فراهادم که دل له شهوین بهر نادهم. تمنانمت نه گهر سهریشم
له و ریگندا بدویرنیم و هه کو فراهاد، بدهستی خوم دوایی به ژیانی خوم بینم.

۹ صوحبه تا چهرخ و سه ما تی وهك «مهلا» صهد موپته لا تی
زهمزه م و ئافا هه یاتی موشته ری صهد شیخ و شوخ

مانای وشه:

صوحبه ت: کوژی دوستانه؛ صوحبه ت: باس؛ چهرخ: سوردان؛ سه ما: هه لپهرکی؛ موپته لا: گیروده؛
هه یا: شهرم؛ هه یات: ژیان؛ زهمزه م: ئاویکه له مه ککه و پیروژه؛ زهمزه م: ویره ویر؛ موشته ری: کریار.

پوخته ی مانا:

له کوژیکدا که نازداران دینه سه ما و گهری دیلان ده بیته کوژو باده ی وه کو ئاوی ژیانی تاهه تایی و
پیروژ وهك ئاوی زهمزه مه و چوره چوژی زهمزه مه ی دی و تنوکه ی شهرم له سهرروی شهرمین و
نهرمینان دیاره؛ به سه تان له پیرو لاوان، وهك مه لا گیروده ده بن و به دل له خودا ده خوازن له و
کوژدها، ریگه بدرین.

قصیده‌ی سی و دوهه‌م

چداوته

۱ هه‌ی هه‌یا ره‌قص و سه‌مایا ته چخوه‌ش به‌ستی به‌چرخ
کو دبورجی ب‌سه‌ما تیتته لسه‌ر ده‌ستی خوه به‌رخ

مانای وشه:

سه‌ما: هه‌لیه‌رکی؛ سه‌ما: عاسمان؛ چرخ: کوز؛ چرخ: خولدان به‌گهرمی، چرخ به‌ستن.

پوخته‌ی مانا:

کوزو کوزی به‌زم سه‌مای که توی تیدای و ئه‌و هه‌راو هوریاو به‌ه به‌ه و ماشالله، له‌و جوانیه
گوتته‌ی ئه‌و که سانه‌ی له سه‌مادا تو ده‌بینن؛ وای کوز گهرم داهیناوه، ده‌نگی گاله‌و تینی ئه‌وینی
دلداران، له عاسمان ده‌نگی دایه‌وه، بورجی به‌رخ (خاکه لیوه) - که خور له‌ودا له هه‌مو ده‌مان
گه‌شتره - به‌ روژه‌وه له خوشیان هه‌ر هه‌ل ده‌به‌زی و به‌ چوار په‌لان سه‌ما ده‌کا.

۲ صوفی‌بین هه‌ر دطه‌وافی هه‌جهره‌الاسوده قه‌صد

گول و سونبول ب‌سه‌ماتین هه‌می یان زه‌زه‌مو چرخ

مانای وشه:

طه‌واف: له‌دوره‌گه‌ران؛ هه‌جهره: به‌رد؛ ئه‌سوده: ره‌ش؛ هه‌جهره‌الاسود: به‌ردی ره‌شی حاجیان که ده
دیواری کابه گیراوه و ماچی ده‌کهن تا هه‌جهره‌که‌یان به‌رکه‌وی؛ هه‌می: هه‌مو.

پوخته‌ی مانا:

هه‌روا پۆل پۆل، شیخ و صوفی، بو زیاره‌ت و راموسانی خالی ره‌شت، له کابه‌ی روت له ده‌وره‌ی

سهرت، ده گهرژین. له کاتیکا کهزهو بسکت، له بهر شنه‌ی هه‌ناسه‌ی ساردی دلداران، وه‌ک لقی گول و سونبولان که سروه‌ی به‌یان لیبی ده‌دا، ده‌له‌رین و دین و ده‌چن. هه‌جیان هه‌ر له‌بیر نامینی و تیکرا ده‌یکه‌ن به زمزه‌مه‌و چهرخو خول‌دان.

۳ نه‌قشی نه‌لماسی له‌نه‌لماسی بنی گرتی به‌ه‌رف
خه‌طی یاقوتی له‌یاقوتی شکینانده‌ی نه‌رخ

مانای وشه:

نه‌لماس: گه‌وه‌ریکی سپی و رونی هه‌ره به‌نرخه؛ بنی: بزوانه؛ هه‌رف: ره‌خنه و ئیراد؛ یاقوت: گه‌وه‌ریکی ره‌نگ تاله؛ نه‌رخ: بایی، نه‌رخ.

پوخته‌ی مانا:

پستی سپی و تیشک‌ده‌ری روخساری یار - که بو جوانی به‌ئه‌لماس ده‌ش‌هیندری - بزوانه تانه ده‌ئه‌لماس ده‌گری و کردویه‌ته گه‌پجاری خوی. چونکه ئه‌و نه‌وه‌ک ئه‌لماسه هه‌ر ساکار بی‌ت، ده‌ستی خودا، به‌چه‌ندین ره‌نگ ره‌نگاندویه. ئه‌و سو‌راییه‌ی که خوا له‌ لی‌وو کولمی ئه‌و خه‌تی داوه‌و له‌چاو خه‌تان وه‌ک خه‌تی یاقوتی وایه؛ نه‌رخ‌ی یاقوت و ئه‌لماسی شکاندوه.

۴ که‌رخین ئه‌م دقیامی مه‌ ژدل په‌رده دراند
عارفی وه‌قتم و مه‌عروف بلا‌بیته ژکه‌رخ

مانای وشه:

که‌رخین: ته‌زین؛ که‌رخین: وه‌ره‌زوبین؛ قیام: راویستان، هه‌ستان؛ عارف: پیری ته‌ریقمت، خواناس؛ مه‌عروف: به‌ناوبانگ؛ که‌رخ: گه‌ره‌کینه له‌ به‌غدا، شیخ مه‌عروفی که‌رخ‌ی - که له‌ ئه‌ولای به‌ناوبانگ بوه - له‌وی زیاووه هه‌ر له‌و که‌رخه‌شدا نیژ‌راوه.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه زور راویستاوین و راستی پله‌و پایه‌ی خومان له‌ خواناسین ده‌ره‌نه‌برویه. په‌رده‌یه‌کم گرتبووه که‌س له‌ تیکه‌ل‌اوبونی گیان و دل‌ده‌گه‌ل یار خه‌به‌ردار نه‌بی‌ت. نه‌ک نا‌ئا‌گادارو به‌دکاران ئینکار بکه‌ن؛ به‌لام که‌له‌م و یستانه‌دا، ئیستا هه‌ستم به‌ ته‌زین و له‌به‌ر سه‌رکونه نه‌به‌زین کروه‌و ئه‌وه‌ین پی‌م‌ده‌لی: خوم ده‌رخه‌م. ئه‌درکینم که‌ من ئه‌مرۆ ئه‌و عارف و خودا ناسه‌م له‌ دنیا‌دا تا‌کم نیه‌و له‌ناو جه‌رگه‌ی گیان پاکاندا، به‌ناوبانگم. ئه‌ گه‌ره‌یه‌کی و کو مه‌عروفی که‌رخ‌ی به‌ناوبانگ ئه‌مرۆ زیندو بایه‌ته‌وه‌و به‌هاتایه‌ته سه‌ر دنیا، ئوبالی بو له‌مل ده‌دام که‌ هه‌رچی ده‌لی‌م ته‌واوه.

۵ دابناسی خه تهری ری تونه بی غافل بی
دیجلیه لی دپن بزوی پیلو بهرو مهرخ (یان، بهرزی پیل)

مانای وشه:

دیجلیه: زی گوره بهناوبانگه که؛ لی: لهویدا، تی دا؛ بهر: سنگ؛ بز: برست وتوانا؛ پیل: شه پول؛ پیل:
فیل؛ بهر: بهرد؛ مهرخ: بودرو کهنده لان، ئاودر.

پوخته ی مانا:

کاواری ریوار له ریگهی خوداناسین دا - که تهوی بگهیه کاروانی نیمه دلخوش به
ئهوینداریمان لات وانه بی هیچ دژواریت نایه ته ری و گه یشتن به دیداری یار، زور هاسانه. ئه م کاره
وهک له ده جله دانه، له ههره تی تهوژمو سهرریژ کردندا، بهر شه پولی وا ده کهوی، تواناو برست له
فیل ده بری. گاشه ی لوس و زه لامت زور دینه بهری که نه دیته تی هه لده نگوی، له بز سهره نگری
ده بی. پزیه له که ندال و ئاودر، تی ده کهوی و نو قم تهوی و گیزت ئه داو ئه ت خنکی نی. ده غیلت بم،
تا نزانای که مه له وانای له زه بری و ده توانای لهو خه ته رانه خو ده رباز که ی، مل لی مه نی و خوی لی
مه ده.

۶ پیری شه غاره دشیعری و «مه لی» شال فروش
تونیشان من مه ده فهرخی کولنک من بویه فهرخ

مانای وشه:

شه غار: کوین جن؛ شه غار: ههرزه ویزی کولان گهر؛ شال: پارچه ی به شیمینه؛ فهرخی: فهرروخی
شاعیری ده ربازی غمز نهویان؛ فهرخ: جوجه له.

پوخته ی مانا:

مه لا ئه مرو له بازاری هونه ری شیعو شاعیری، کالای به شیمینه ده فروشی، تو ناشی له بهر انبه ریا
ناوی فهرروخی بهینی. ئه و له چاو من، کوین فروش و ههرزه ویزیکی ههرجایی حساب ده کری.
فهرروخی بهر انبه ر به من، جوجه لیکه زه رنه قوته و هیشتا توکی لی نه رواوه.

قصیده‌ی سی و سیهّم

«ده ریا که»

۱ سیرری وه حدت ژنه زهل گرتیه حدتتا به نه بهد
واحدو فرده بذاتی خوه وی نینن چو عدهد

مانای وشه:

وه حدت: تاکی و بی شهریکی خودا؛ نه زهل: هربو؛ نه بهد: تاهمتا؛ واحد: یهک؛ فردد: تاك؛ نینن:
نین؛ چو: هیچ؛ عدهد: ههژمار.

پوخته‌ی مانا:

به لگه‌ی په‌ی بردن به یه کایه‌تی و بی شهریکی خودا و هربویی و هرمانی، به پانایی و روشنایی هر
بوییه‌ک‌ی و هرمانی له بهرچاوه. خو به خو یهک و ته‌نهایه و ژماره کردن هه‌ل ناگری.

۲ دقیده‌م دا نه زهل و عه‌ینی نه بهد هردد و یه‌کن
سهرمه‌دیت وه دخوازت نه نه زهل بت نه نه بهد

مانای وشه:

قیده‌م: هره پیشینه‌یی؛ عه‌ین: ته‌واو‌خوی؛ عه‌ین: سهرچاوه؛ سهرمه‌دیت: هرمانی بی‌که‌م و مرچ.

پوخته‌ی مانا:

نه‌گهر و تمان خودا هره پیشونه‌یه و خوی زه‌مان و جیهانی به‌ره‌هم هیناوه؛ تیر پیشینه و دواینه -
نه‌گهر هه‌بی - بو عه‌قلی کورتی ئیمه‌یه و له بازاری یه کایه‌تی و همه‌کاره‌یی خودادا، ناگری باسی

رابردوگ و ئیستاو ئایندهو باشهروژ، هر بکریه.

۳ فرقه واحد ژئهحد لی دمهقامی صهمهدی
بحهقیقت کویهکن هردو چواحید چئهحد

مانای وشه:

واحید: تاك؛ ئهحد: یهك؛ مهقام: جیگه؛ صهمه: بی نیاز له ههمو شتو جی نیازی ههمو شت.

پوختهی مانا:

واحد بو کهسیک ده بیژن، که هیچ کهسی له ئاکاردا، تایی ئه و ناکاوله صیفات دا تاقانهیه. ئهحد بو کهسیک ئه گوتری که له چونایهتی خوئی دا، (له ذاتی دا) بی هه وال و بی شه ریکه. جا ئه گهر گومان واحیده یاخو ئهحد، هر یه کیکه و جیاوازی له ناودا نیه.

۴ یه که ده ریا تو بزان قهنج چمه و ج و چوباب
دئه صلدا کو همی ئاقه چئاق و چهمه

مانای وشه:

قهنج: باش، راست؛ حوباب: بلقی سهراو؛ همی: ههمو؛ جهمه: سه هول.

پوختهی مانا:

زورباش سه رنج دهو تی بگه. ئه گهر ناوی ده ریا مان برد، شه پول و بلقی سهراویش، هر ده ریا که ده گرتیه وه. سه هول و ئاویش ههروه تر یهك ره گه زن.

۵ ئافتابی ئه حدی یهت دخوه دا گرتی یه کهون
نه کو عه و رهك هه یه لی گرتی یه چه هقین مه ره مه

مانای وشه:

ئاقتاب: تیشکی هه تاو؛ کهون: هرچی ئافه ریده و داهینراوی نیوان عه رزو عاسمانه؛ عه ور: هه ور؛ ره مه: چا ویشه.

پوختهی مانا:

به لگهی تاقانهیی خودا، وهك خور تیشکی ههمو دنیای دا گرتوه و له روژیش ئاشکر اتره. به لام ئیمه ی چا ویشه دار، چا و پروشین و له بهر چا و مان هه وریك هاتوته بهر تیشك و ناتوانین هه تاو بیینین.

٦ حوسنی ذاتی بتو لاتان ژجه مالا صه مه ده
ژمیثالی صه نه می وه هکو ته جه لایه صه مه ده

مانای وشه:

حوسن: جوانی؛ لات: ناوی بته؛ صه نه م: بت؛ ته جه لا: تاشکهر ابون.

پوخته ی مانا:

ئو جوانیه دل را کیشهره ی، بت پهرستان له بتانی دا ده بینو بویته هو ی بت پهرستیان؛ هر تیشکی جوانی خودایه داوایه ته وه و داوایه ته وان. ئای چهند سه یرو سه مه ره یه! له هه یکله ی بتانیش دا، خودا چهند تاشکرا دیاره.

٧ غه بری ده ریا نیه صه حرا بجه قیقه ت نه م
ژروی که یغه کوئه ف ئاقه بوی شو به ی زه به د

مانای وشه:

که یف: چو نیه تی؛ شو به ی: وه کی؛ زه به د: که ف.

پوخته ی مانا:

ئه گهر راستت ده وی، ساراش هر ده ریا یه. به لام تهرزیک گورانی به سه ر هاتوه، ئاوبه ئاوی ماوه ته وه ره ملی سارا، که فیکه ده ریا چنیویه. شیاوی باسه، خودا بهرله وشکانی و به ژ، ده ریا ی هینا وه ته به ره م. ورده ورده تی کولی لی په یدا بوه و ئاوه که ی به جیی هیشتوه و به ژ وه کو که ف کردن وایه که له ده ریا وه ده رچوبی و تویی به سستی و که ژو کوی لی په یدا بویی.

٨ کل یوم هو فی شان» نه بی غافل ژ ی
هر په یایه ی ژشتونان دگرت فه یض و مه ده د

مانای وشه:

کل یوم: همو روژی؛ هو: ئهو؛ فی شان: له حالیکدا؛ ژ ی: لئی؛ په یایه ی: بی پسانه وه، به دوا ی یه کا؛ شتونان: حال اتان؛ دگرت: ده کا؛ فه یض: به ره ره گه یاندن؛ مه ده د: یاریده و کومه گ.

پوخته ی مانا:

خوا له قورعانا فرمویه: هر چی له عه رزو عاسماندان، نیازیان له خودا ده خوازن. خوا هر روژی

حاله تيك به خووه ده گری. بو هم حالت گويزانهوه، زور مانا ليدر اوتهوه. ده لين دهر باره ی کوشتن و له نه بو زیندو کردن و روزی پیدان و لی خووشبون و تاو انبار ته نیی کردن و توبه به خشین و چاو پوشین و لیک جیا کر نهوه ی یاران و پیک گه یشتی دورانه. و اتا خودا همه مو کاریکی لهدس دی و پیاو نابی ناهومید بیی و ناشی له نیاز بو باره گای، سستی بکا.

مه لا به مریدی ری ده لی: چاوت له به زه یی خوابی. دلشت له سر ئاگای. به هر وه یاریکاری خودا، بی پسانه وه به ره وه دنیاو خه لکی دنیا به ریوه یه. لیی بخوازه وه مه یزه ناگا.

۹ گهر دئادهم بدیا سیررری عیلم ئیبلیسی
(حیتما أبصره کبر حیتا و سجد)

مانای وشه:

ئیبلیسی: شه یتان؛ حیتما: ههر که؛ أبصره: چاوی بی کهوت؛ کبر: الله اکبری گوت؛ حیتا: ده میک؛ سجد: سوژده ی برد.

پوخته ی مانا:

ئه گهر شه یتان نه پینه کانی زانستی بزانیبا، که ئادهم چی ده پالدایه وه خودا فیری چی کرده وه بنیادهم چه ند له لای خودا، ده سستی قهدری لی نراوه؛ ههر که تازه له شسی بابه ده می ده دیت که له قور دروسکراوه، بی خوگرتن، له دوا ی به خودا هه لگوتن سوژده ی دهر برده بهر ئادهم. به لام نه یزانی و تیداچو.

۱۰ چه زمان و چه کان و چه جهات و چه حدود

چه قادیرو ته فاصیل و حیسابن چه ده د

۱۱ چمنافات و لزومن چقیاس و چمیثال

ئه ف چته ولیدو چته رکیبه چروحن چه سه د

۱۲ سهر بعبجزی ددرت قووه تی دهرراکه یی ما

(رَجْعُ الْعَقْلِ كَيْلًا وَمَتَى قَامَ قَعْد)

مانای وشه ی ئه وه سی به یته:

زه مان: ده م؛ مه کان؛ جی؛ جهات: لاکهل؛ حدود: که وشه نان؛ مه قادیرو: ئه اندازه گل؛ ته فاصیل: زور در یزه دان؛ حیساب: هه ژمار؛ عه ده د: ژماره؛ منافات: پیچه وانان؛ لزوم: بیویست؛ قیاس؛ به راورد؛ میثال: نمونه؛ ته ولید: به ره م دان؛ ته رکیب: لیکدان و تیکهل کردن؛ جه سه د: له ش؛ ددرت: ده دات؛ دهرراکه: زور له سر هه ست و شتزان؛ ما: ئیمه؛ رجع: گه رایه وه؛ که لیل: کول و برست بر او؛ متی

کهنگی: قام: همستا؛ قَعَد: دانېشت.

پوخته‌ی مانا:

توژينه‌وه و ليكدانه‌وه و پيوانه‌ی كاتو شوين و جی و ههژماردن و پيگ گرتن و شت له‌بهره‌ك راگرتن و دوان له‌مهر به‌ره‌م هيټان و پاژ له‌يه‌كتر گاو كردن و باسی بون و چوټيه‌تی گيان و له‌شان و ژماردن و بژاردن و هه‌رنابیی و ئه‌شیی كردنمان، له به‌ران به‌ر زانستی خودای مه‌زن‌دا، كه‌لكی نيه و به‌ره‌ نادا. ئاو‌ه‌زو هوشی بنیاده‌م، تا بیری لی‌ده‌كات‌ه‌وه، سه‌ری له به‌ردی ره‌ق ده‌دا و هوشی تیژی زور به‌كولی و كه‌له‌لایی، به‌ره و خوی ده‌گه‌رته‌وه و هه‌رگا ویستی هه‌لبویستی؛ گورجی روده‌نیشته‌وه.

۱۳ حیره‌ت و عیجزه سه‌ره‌نجام دبایی نه‌ظه‌ری
(کی یخالق نظر قاصیر مخلوق رسند؟)

مانای وشه:

حیره‌ت: سه‌رسورمان؛ عیجز: زه‌بونی؛ سه‌ره‌نجام: ناخری؛ باب: درگا، پاژنيك له کتیب؛ نه‌ظه‌ر: تماشا؛ خالق: داهینه‌ر؛ مخلوق: داهینراو، دروس کراو؛ قاصیر: کورت؛ رسند: ده‌گا.

پوخته‌ی مانا:

هه‌رچه‌ندی لیکی ده‌یه‌وه و گه‌و به‌گه‌و تیکی كه‌یه‌وه و بیده‌یه به‌ر بیری تیژو، به‌هوی له نه‌هینه‌کانی زانستی خودا بزانی؛ بی‌به‌ه‌ره‌یه. ئه‌و کاره به‌چاوی روالمت، زور دژواره بزاندیری. ئاخ‌ر بیرو روانینی کورت و نه‌به‌گه‌ی دروس کراو، كه‌ی ده وه‌ستاكه‌ی خوی ده‌گات؟

۱۴ گفتوگوی مه‌عریفه‌تی چه‌ندی «مه‌لا» په‌یداکی؟
گه‌وه‌را مه‌عریفه‌تی ناگیه‌یتی كه‌س بخیره‌د

مانای وشه:

مه‌عریفه‌ت: ناسین؛ خیره‌د: عه‌قل و ئاو‌مز.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! هه‌رچه‌ندی بخوینی و له و تووویژ ده‌رباره‌ی ناسینی خواوه، کارامه‌و زمان پاراویی؛ دیسان هیچ دادت بو‌نادا. كه‌س به‌عه‌قل گه‌وه‌ری خودا ناسینی ده‌س ناکه‌وی. مه‌گین خوا کومه‌گی بکا.

قصیده‌ی سی و چواره‌م

بیت‌نیزه پیروزه

۱ عیده‌وو هه‌رکەس ژدیداراته لی پیروزه عید
ئەز تێ مەحرومی دیدارم بصدە مەنزل بەعید

مانای وشە:

عید: جێزن؛ مەحروم: بێ‌بەش؛ بەعید: دور.

پوختە‌ی مانا:

روژی جێزنەو هه‌رکەسیکی توبینی، جێزی لی پیروز دەبی.
هه‌رمم ته‌نیا به‌خت ره‌شمو له دینت بی‌بەشم. من له‌دوری تو ده‌گه‌ل خوشی، به‌ صدە قوناغ
جودام.

۲ هه‌ر سه‌حه‌ر ده‌نیزم ئەز جانا ب‌ناهانرا ژدل
(بارک‌آلباری باسعادِ عَلَیْهَا یومِ عید)

مانای وشە:

بارک‌آلباری: خوا مباره‌کی کا؛ باسعاد: به‌ به‌خته‌وه‌ری؛ عَلَیْهَا: له‌سه‌ر ئەو مۆینه؛ یوم: رۆژ.

پوختە‌ی مانا:

گیانه من له ناخ دلمه‌وه، هه‌مو روژیک سه‌ر له‌به‌یان، به‌ هه‌ناسه‌ سارده‌ که‌مدا ولام ده‌ده‌م: خوا به
هه‌مو روژی یارم به‌ خته‌وه‌ری و جێزن و شادی و دلخوشی بی.

۳ دەرگه‌هی لوطفاته خانم مال مه‌حروهان قه‌بی
(انْ کلباً باسیطاً ذهراً ذِراعاً بالوصید)

مانای وشه:

خانم: ئە‌ی گوره‌ی من؛ خانم: ژنی به‌ریز؛ ما: تو بلی؛ ان: لیره‌دا به‌مانا ئە‌وا؛ کلب: سه‌گ؛ باسیط: راکهر؛ ده‌هر: زه‌مان؛ ذراع: ده‌ست له‌ پهنجه‌وه تا هه‌نیشک؛ وصید: ژیر ده‌رانه، پیش ده‌رگانه. خوا له‌باسی ئە‌صحابی که‌ه‌فا فرمویه: «سه‌گه‌که‌شیان له‌به‌ر دەرگای ئە‌شکه‌وته‌که‌دا که‌وتوه و هه‌ردو چه‌مۆله‌ی داداوه.»

پوخته‌ی مانا:

گوره‌م (یان، خانمه‌ جوانه‌که‌)! منیش وه‌کو گه‌ماله‌که‌ی پیاوچا‌کانی ناو ئە‌شکه‌وت، دیر زه‌مانه‌ له‌ دیاری به‌ر ده‌رگانه‌که‌ت، چاوه‌نوژی لاوانده‌هه‌م. تو بلی جارێک ئە‌وه‌ دهره‌ له‌منی ناھومی‌نو دوره به‌خت بکری‌ته‌وه‌؟!

۴ پیره‌مه‌ردم عاشقم ئیرو مورادا من بیه‌خش
(یا هیبیبی یا شرادی یا شنی قلب‌المُرید)

مانای وشه:

مُراد: جی‌نیاز؛ مُرید: به‌نیاز؛ مَنی: تاوات؛ هیبیب: خوشه‌ویست.

پوخته‌ی مانا:

پیره‌مه‌ردم، ئە‌ویندارم، چاوی دلم هه‌ر له‌تویه خوشه‌ویسته‌که‌ی جی‌نیازم. تو ئە‌وه‌ پهری تاواتمی. ده‌سا به‌زیت پێما بی‌و تو‌زیکم بلاوینه‌وه‌و دیداریکم پێ به‌خشه.

۵ (فَرَّ عَقْلِي مِنْ لَهْيِي مِثْلَ بَازٍ أَوْ عَقَابٍ)
(ذَابَ رُوحِي مِثْلَمَا انْحَلَّ فِي نَارٍ جَلِيدٍ)

مانای وشه:

فَرَّ: رای کرد؛ مِنْ: له‌؛ لَهْيِي: بلیسه‌ی من؛ مِثْلَ بَازٍ: وه‌ک بازیک؛ او: یان؛ عَقَاب: هه‌لو؛ ذَابَ: توایه‌وه؛ مِثْلَمَا: هه‌ر وه‌کو؛ انْحَلَّ: له‌به‌ریه‌ک بلاوو، تاواپه‌وه؛ نَارٍ: تاگر؛ جَلِيدٍ: سه‌هول.

پوخته‌ی مانا:

ئاخر تا‌که‌ی دوربم له‌ دیداری ده‌رگات. عه‌قڵیکم بو، به‌گور وه‌کو بازو هه‌لو، له‌به‌ر تینی بلیسه‌ی

دل و هداوم، له هیلانه‌که‌ی تهره‌بو. ئەو گیانه‌ش که له له‌شما‌بو، وه‌ک چون سه‌هول له‌سه‌ر ئاگر ده‌تویته‌وه، تا‌وا‌یه‌وه.

٦ (دَمْعٌ عَيْنِي مِنْ بُكَائِي مِثْلَ نَهْرٍ فِي سَكُوبٍ)
(نَارُ قَلْبِي مِنْ غَرَامِي فِي ضَرَامٍ فِي الْوَقِيدِ)

مانای وشه:

دمع: ئەس‌رین؛ عینی: چاوم؛ بکائی: گریانم؛ نهر: چه‌م؛ سکوب: دارزان؛ نارقلبی: ئاگری‌دل‌م؛ غرام: ئەوین؛ فی: له‌ناو؛ ضرام: گزیه؛ وقید: ده‌سته‌چیلە‌ی ئاگر.

پوخته‌ی مانا:

هیند گریاوم، لوزه‌وی فرمی‌سکی چاوم، وه‌ک ئاوی روبا‌ر، دیته‌خوار. دل وا به‌ ئەوین سوتا‌وه، ئیزی گزیه‌ت له‌ پوش و په‌لاش به‌ردا‌وه.

٧ دل ز بهر ناری مه‌جازی بِالْحَقِيقَتِ بو په‌ره‌نگ
(نَارُ قَلْبِي فِي هَوَاءٍ مِثْلُ نَارٍ فِي الْحَدِيدِ)

مانای وشه:

مه‌جازی: داها‌توی به‌دل؛ حه‌قیقه‌ت: راست و ره‌سمن؛ په‌ره‌نگ: پولو، سکل؛ هوا: ئەوین، مه‌یل؛ حدید: ئاسن.

پوخته‌ی مانا:

دل‌م که به‌رله‌ دل‌داری ساردو س‌ر‌بو، هه‌رکه ئاوری ئەوینی تیدا هه‌ل‌کرا، راست وه‌ک سکل‌ی گه‌شو به‌گرشه‌ی به‌سه‌ره‌ات. ئەوئاگره‌ی که له ئەوینی یاره‌وه له‌دل‌م‌دا هه‌ل‌گ‌را‌وه، وه‌ک ئاسنی سوره‌وه‌بو، دل‌م نهر‌م و پرله‌تینه‌.

شیاوی باسه، ئاسن که سور ده‌بیته‌وه، تینه‌که‌ی زور به‌ته‌وزمه‌و دره‌نگیش سارد ده‌بیته‌وه.

٨ (كُنْ خَلَّاصَ أَوْ دَوْخِ هِجْرٍ تَوْ يَابِئِمْ أَيْ جَوَانٍ)
(هَرِ نَفْسٍ دَارِدٍ صَلَاوِ نَعْرَةَ هَلٍ مِنْ مَزِيدٍ)

مانای وشه:

آز: له؛ یابم: گیرم ئەکه‌وی؛ دارد: هه‌یه‌تی؛ صلا: بانگ‌وقاو؛ نعره: گوزه؛ هه‌ل: ئاخو؛ مزید: زیاده.

پوخته‌ی مانا:

که‌ی له دۆزه‌قی دوری‌تو، رزگار ده‌بم، یاره تازه پیگه‌یوه که‌م؟ که ئەم دوریەت هەمو دەمان بە نەعرەتە هاوار دەکا: ئاخو له‌وه زیاتر ههیه بیسوتینم؟
لێ‌هدا مه‌لا ئیشاره‌ی به‌ ئایه‌تیکی قورعان کردوه که فه‌رمویه: روژی قیامت خوا له‌ جه‌ه‌نده‌م، ده‌پرسی ئه‌ری پر بوی؟ ده‌لی ئاخو پتر ههیه بومی بین؟!.

کێ دزانت من ژرمبازان ده‌ما ئوغلمه تین
تینه دل سه‌درم ژوان و سینه تینی سه‌د جه‌رید

مانای وشه:

ئوغلمه: جه‌نگی مه‌غلوبه، هیرشی توندو تیز؛ جه‌رید: جلیت، کورته ژمب.

پوخته‌ی مانا:

کێ ده‌زانێ من له‌ده‌ستی چاوی مه‌ست‌چم به‌سه‌ردی؟ بی‌به‌زه که‌وتونه جه‌سته‌ی گیانی پرژانی دلم. بویته کولکی گوڤو مه‌یدانی جلیت بازانی شوڤه سوارو نیشانی نیشان پیکان به‌ په‌یکانان. هه‌رده‌می دین و ده‌چن، سینگم به‌ رمبان کون کونهو دل به‌ نوکی تیری برژانگ بویته بیژینگ.

9 من ژسه‌فغه‌ینان ژنیقا مه‌قته‌لی رم تینه دل
لی لوان ده‌ستان نیهن خونا غه‌زایا ئەز شه‌هید

مانای وشه:

سه‌فغه‌ینان: دوریزان؛ نیف: ناوه‌راست؛ مه‌قته‌ل: شه‌رگه؛ مه‌قته‌ل: برینی کاری؛ لی: به‌لام؛ نیهن: نین؛ غه‌زا: په‌لامار بوسه‌ر دوژمن، خه‌زا؛ شه‌هید: کوژراو له‌ راهی خوادا؛ شه‌هید: حازرو ئاگادار.

پوخته‌ی مانا:

که‌زه‌ کانت له‌ دولاو به‌ هو‌ی سه‌روه‌ی شه‌نباوه. که‌ تیکه‌ل به‌یه‌کتر ده‌بن و روخسارتم لی ده‌شیرنه‌وه. وه‌ک لی‌کدانی دوریز له‌ شه‌رکه‌ران ده‌چی. که‌ په‌لاماری یه‌ک ده‌دن. منی بیچاره‌ی هه‌زاری دل بریندار، له‌و ناوه‌دا بی سوچ و تاوان، ده‌کوژریم. خوینیشم به‌فیرو ده‌رواو که‌س کوشتیم ناگرته‌خوو شه‌هیدی گوژه‌ر نه‌ناس خوم.

شیاوی باسه، شه‌زی سه‌فین که‌ له‌ سالی ۳۷ ی کوچی، سه‌فه‌ره‌مانگ. له‌ دم فورات، له‌ نزیکی شاری ره‌قعه‌ی لای حه‌له‌بی، له‌ سوریا، له‌ مابه‌ینی عه‌لی و معاویه روی داوه، له‌م به‌یتهدا ئیشاره‌تیکی بو کراوه. کیشه‌ زوره؛ ئاخو کوژراوی ئەو شه‌ره‌ هه‌مویان شه‌هیدان یان نا؟

۱۰ موصحفه حوسنو جهمالی سورّهتَا خالو خهتان
(ماتلونا غَیْرَ حَرْفِ لا وَ قُرْآنِ مَجید)

مانای وشه:

موصحفه: قورعان، پراوی؛ حوسنو جهمال: جوانی و خوشیکی؛ سورّهت: بهقهدری و گهوره‌یی؛
سورّهت: بهشیکی سهر بهخو له قورعان یان له کتیب؛ ما: نه؛ تَلوْنَا: خویندمان؛ حهرف: بیت؛ لا: نا؛
وَقُرْآنِ مَجید: سویند به قورعانی جی گهوره و پیروز.

پوخته‌ی مانا:

سویند بهقورعان، منی دلداری سهرگردان لهو هتا هم، به ئاواتم له کتیبی پزله پهری جوانی و
دلگری ئهویارو بهتایبهتی، له سورهتی خمت و خالی سهر رومهتی تیز بروانم. به لام هیشتا جگه له
پیتی «نا» م نه خویندوه و ههر وشه‌ی نام گوی لی بوه که ئهو نایهش «لا» ی تیک نانی نیوان دو
بروکانیه تی.

«نالی» ده‌لی:

وتم ئایا بهزاری خوت ده‌پرسی حالی زاری من؟

بروی هیئایه یه که وهك شكلی لا یه‌عنی که بیزارم

۱۱ گه‌رچی ههردایم ژمیهری نه‌ینه کا دل به‌دره من
وهك هیلالی صوبح تیم نه‌ز جارنان بم ناپه‌دید

مانای وشه:

میهر: خور؛ میهر: ئه‌وین و خوشه‌ویستی؛ نه‌ینه: ئاوینه؛ به‌در: مانگی چاره؛ هیلال: مانگی به‌کشه‌وه؛
تیم: دیم؛ بم: بیم؛ ناپه‌دید: نادیار.

پوخته‌ی مانا:

ههرچهنده همیشه دل‌ه‌که‌م وهك ئاوینه‌ی که تیشکی روژ بداته‌وه؛ له تیشکی ئه‌وین روشنه‌و وهك
مانگی شه‌وی چاره‌ده‌هم، رونا‌که‌و بگره زیاتریش؛ به‌لام جارجار که پرشنگی دیداریم لی
لا‌ده‌که‌وی، ده‌بمه ئهو مانگه یه‌کشه‌وه‌ی که به‌یانی بوی بروانن. که ههر تیه‌و به یه‌کجاری
تواوه‌ته‌وه.

«نالی» به‌یاره‌که‌ی ده‌لی:

ئه‌ی میهری میهره‌بان و مره سهر بام امیداد تا مه‌هروان بین به‌هیلالی شه‌وی محاق

۱۲ ما بله‌علین جانفزا ناغی مه‌بینت جاره‌کی
(بالدعا بلغ تحیاتتی لستلمی یا برید)

مانای وشه:

ما: به‌لکو؛ له‌علین؛ له‌علان؛ جانفزا؛ پیتدهر به‌گیان؛ بالدعا؛ به‌نزاو پارانه‌وه؛ بلغ؛ بگه‌یه‌نه؛ تحیاتتی؛
دروود سه‌لامه‌کانم؛ لستلمی؛ بو سه‌لمایه؛ یا برید؛ ئه‌ی په‌یتی نامه‌بهر.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌وه خویبه به‌لکو سه‌لما جاریک یادیک له‌من بکاو به‌و دو لیوه‌ته‌نک و ئاله‌یا قیقانه‌ی - که گه‌شه‌ی
گیان له‌وان رایه - ناوی مه‌لا بدرکینی. ده‌تو خوا! په‌یتی نامه‌بهر ویزای درودو سلاوان، بو
پیک‌هاتی ئه‌م ئاواته‌م، له‌بهر سه‌لما بیاریوه.

۱۳ تو ژ «مه‌لا» یی ههر بپرس ئه‌سراوی عیشقی حهل دکت
قی موعه‌ممایی چزانن صهد مه‌لاوو موسته‌عید؟

مانای وشه:

حهل دکت: ههل دینی؛ موعه‌مما: مه‌تل؛ موسته‌عید: فه‌قیی له‌سهر ئیجازه، به‌ره‌ژورتر له‌سوخته.

پوخته‌ی مانا:

تو گه‌ره‌کنه نه‌ینی به‌دژواره‌کانی دل‌داران بزانی؟ ئه‌و مه‌ته‌له‌ههر لای مه‌لای جزیری
هه‌لده‌هیندری و که‌سی تر نا. مه‌لایان و خوینده‌وارانی له‌زه‌بر، به‌سه‌تانیش هیچی له‌هیچ لی‌نازان.

۱۴ نهر بکوشتن وهر بهشتن ئه‌مرو فه‌رمانا ته‌بت
(أخمدُ عبْدُ رقیقُ واقِفُ بَینَ العَبیدِ)

مانای وشه:

عه‌بد: کویله؛ ره‌قیق: به‌نی و کویله؛ ره‌قیق: ته‌نک، باریک، نهرمونیان؛ واقف: راویستاو؛ عه‌بید:
کویله‌گهل.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌گهر ده‌ته‌وی به‌کوژی، یان ده‌ته‌وی به‌هیلیه‌وه، فه‌رمانت چونه‌با وایی و به‌دل رازیم. ئه‌حمهد
کویله‌ی ئالفه‌به‌گویی به‌ر ده‌رگاته. بو فه‌رمانت له‌ناو کویله‌کانی دیتدا، هه‌لو یستاوه و گوی
له‌مستو له‌سهر هه‌سته.

قصیده‌ی سی و پنجم

داد و مدهد

۱ نهی شه ککرا گهر دن زعاج دیسا ژره شتوزین صمه‌د
قهوسین لبلا فهرق و تاج که ییهر ره شانندن بی‌عه‌دهد

مانای وشه:

نه‌ی شه ککهر: قامیشی شه کر؛ ره شتوز: ره‌شی بریقه‌دار؛ صمه‌د: بی‌نیاز و بی‌نیاز؛ که ییهر: تیری
دهم‌پانی وهك چه‌قو؛ لبال: له‌کن؛ لبالا: له‌بهره‌زور.

پوخته‌ی مانا:

به‌ژنی باریک به‌راستی و شوشی و شیرینی - که بره‌وی قامیشی شه کر ده‌شکینی - و، گهر دنی
زه‌ردی سپی واش - که عاج له تماشا کردنی راده‌مین - نه‌وا دیسان لهو جوته بره‌وی سیونگی زور
ره‌شی بریقه‌داری به‌که‌وانه‌ی که نیوانیان له بلندایی بالای‌دا، به‌رانهر به دور کاکول و تانجی
سه‌ریه‌وه دیار دهن و نه‌و دو که‌وانه ره‌شانه ده‌سکردی وه‌ستای بی‌هاوتای دنیا‌سازده‌ری بی‌نیازه؛
ده‌ستی به تیره‌بارانی هزاران له دلداران کرد.

۲ که ییهر ره شانندن بی‌حیساب میصری کودان سیقال و تاب
صه‌د روسته‌مو نه‌فراسیاب کوشتن لوان که رکر چه‌سه‌د

مانای وشه:

ره‌شانندن: پرزاندنی؛ سیقال: مشت و مال؛ تاب: تیشکو و بریقه؛ گهر: لمت؛ چه‌سه‌د: له‌ش.

پوخته‌ی مانا:

جگه له‌وه چاوی مهستی به مزولان، تیره‌بارانی دلّمی کردو له هه‌ژمار بده‌ر بوی هاویشت؛ بروکائی - که وه‌ک شیرمی میصری تیژو خوارو جه‌وه‌ردارن - وه‌ها مشتو مال کریاوو بریقه داری کردبون، که نه‌ک هه‌ر منی هه‌ژاری به‌سته‌زمانیان پی ده‌کوژرا، نه‌گه‌ر روسته‌می ده‌ستان و نه‌فراسیابی تورانی وه‌به‌ر هاتبا، به قه‌لتیک دای‌ده‌هینان و که‌لاکیشیان هه‌نجن ده‌بو.

۳ صد پادشاهو خوسره‌وان جان دان ژعیشقی و ره‌وان
نه‌سرین و له‌بسی نه‌رغه‌وان من دین له‌ژنا سه‌رو قه‌د

۴ من دین له‌ژنا عه‌رعه‌رین تایین زه‌بادو عه‌نبه‌رین
بایی سه‌بادا چه‌نبه‌رین زولف چونه سه‌رنورا سه‌مه‌د

مانای وشه:

خوسره‌و: قه‌رال؛ ره‌وان: گیان؛ له‌بسی: جگه و شمه‌ک؛ عه‌رعه‌ر: داریکی راست و بلنده؛ تا: هه‌ودا؛ تا: لا‌بار؛ زه‌باد: بون خوشیکه له جان‌مه‌وریک هه‌لده‌وه‌ری که وه‌کو پشيله ده‌چی؛ چه‌نبه‌ر: گه‌و، ئالقه.

پوخته‌ی مانا:

من یارم‌دیت چی‌بینم؟ نه‌و بالا سه‌ول و عه‌رعه‌ره، به به‌رگی ئال و وال‌اوه. ده‌ت‌گوت نه‌مامی عه‌رعه‌ره به نه‌سرین و نه‌رخه‌وان گولی کردوه. که‌زیه‌کانی نه‌توت تاتای میسکی زه‌بادو عه‌نبه‌ریان به‌ر گرتوه. له‌و کاته‌دا بای بسکان هاتو ئالقه‌ی زولفان، چونه سه‌ر رومه‌تی جوانی که تیشکی روناکی خودا ده‌داته‌وه. جا نه‌ک هه‌ر من صد پادشاهو قه‌رالیش نه‌وه بی‌ین له عه‌زده‌تان گیان نه‌ده‌ن و فه‌راقی ره‌شیان لی‌ده‌بری.

۵ زولف چونه سه‌رنورا زولال جاره‌ک وه‌ره بایی شیمال
بسکان ژسه‌ر دیمی قه‌مال زولفان ژبه‌ر جوتی نه‌سه‌د

مانای وشه:

زولال: رون و لوس و ره‌وان؛ دیم: روخسار؛ قه‌مال: به‌ماله‌وه؛ نه‌سه‌د: شیر.

پوخته‌ی مانا:

بای شه‌مال! ده‌ستم دامینت. وه‌ره نه‌و بسکه ره‌شانه‌ی که نوری روخساری یاریان داپوشیوه، لاده‌و نه‌گه‌ر ده‌توانی راماله‌و یا نه‌و چاوانه‌ش بی‌ینم. که له کوشتنی دل‌داران، له جو‌تیک شیر خه‌ته‌رتن. چونکه من به‌دل ئاواتمه به‌و چاوه جوانانه به‌رم.

٦ سهحار جوھتی جادوان ئیرو زرمزا نهبروان
دل گرتو دابەر کاشوان کەر کر لمسکینان که بهد

٧ دل گرتو دابەر خه نجهران کو شتم نیگارو دل بهران
مه زدهستی ظولما نه سمران دادو مه دهد، دادو مه دهد

مانای وشه:

سهحار: جادوگر؛ رهمز: ئیشارت؛ کاشو: گوچانی گهمی شهقین؛ نه سمر: گهم رنگ.

پوختهی مانا:

ئهو دوچاوه سیحراویانهی - که وهك دو جادوگر وانه - چاویکیان له برویان داگرتو تی بیان
گه یاند که دلیمان له بهر لابه ری. بروی چه ماو له چه شنی گوچانی شهقین، دلیان کردم به گوی
مهیدان و رفاندیان و که له خه نجه ریش تیژ ترن، ئهو بیچاره یان ههنجنی و لهت به لهت کرد. هاوار
له منی مهزار، بهر زولمی زوردار که وتومو زور کاری من نازه نییگی دل بهرو زهرده سمره.
ئهی خوایه به دادم بگه، نیازم زور به یارمه تیه.

٨ دل بهر ژله علین خوی شه فاف دامن مه یا گولگون و صاف
دهریایی عیشقی قاف و قاف په یوهسته تین جهزو مه

مانای وشه:

شه فاف: رونی شوشه یی؛ گولگون: گول رنگ؛ قاف: کیویکه له ده ریاداو دهوری هه مو دنیای داوه؛
جهزر: کشانه وهی ده ری؛ مه د: هه لکشانی ده ری.

پوختهی مانا:

مه لا دیاره زور زو دعای قبول دهن. له پاش ئهو دادو هاواره، دیاره دلیان داوه ته وه. که فهرمویه:
یارم لهو جوته لیوانه ی - که وهك بلور، رون و پاکو له ئالی دا له لال ده کهن - باده ی گولره نگی
روناکی پی چه شاندمو تی گه یاندم که شه گهر له سه ر واز نه بو، جار جاره دلی ئیشاندم؛ گوی
نهدمه ی چونکه شهوین وهك ده ریایه و هه مو دنیای داگرتوه و ده ریاش پی جه زرو مه د نایی. جار یك
لیم نزیك ده بیته و جار یکیان ده ستم نایگاتی.

٩ حوستا مونه ززه بی میثال سه ردا لیبایی خهت و خال
سه ر گه شته چه یران ماو لال نه حمه د کودی نورا صه مه د

۱۰ الله ژنورا سهرمه‌دی يهك قه‌طره يه‌كدا نه‌حمه‌دی
شیرینی و رهمزه‌ك وه‌دی مه‌دهوش ما‌حه‌تتا نه‌به‌د

مانای وشه:

مونه‌ززه هه : پاكو دور له كه‌مايه‌سی؛ سهرگه‌شته: سهرگه‌ردان؛ هه‌یران: هه‌په‌ساو، سهرسورماو؛
رهمز: ئیشاره، نه‌ینی؛ مه‌دهوش: تاساو.

پوخته‌ی مانا:

منی دلدار، كه‌ ئه‌و جوانیه‌ پاكو بی‌ عه‌یبو بی‌ وینه‌م به‌ گلینه‌کانی خو‌م‌دیتو سه‌یری خه‌تو
خالانم كرد، كه‌ بونه‌ نه‌خشی روخساری، به‌ یه‌ كجاری بوم‌ ده‌ر كه‌وت كه‌ وینه‌ی نوری خودایه‌ له‌و
روخساره‌ جوانه‌دایه‌. ئیتر تاسام، سهرم‌ سورا، لال‌ و پال‌ بوم‌. خوایه‌ نوری بی‌ ئاوابون‌ و سنورت كه‌
خوی نیشانی به‌نده‌دا، چه‌نله‌ گرینگه‌. من‌ تنو‌كی‌كم‌ له‌ ده‌ریای نوری هه‌میشه‌یی تو، پی‌گه‌یشت.
شیرنایه‌تی و مژده‌ی نه‌ینی وای داومی، كه‌ هه‌تاهه‌تا سهرخوش‌و بی‌ هوشم‌ ده‌كات.

سرفیندی مه‌ی

۱ ناهژ دهستی وی سړی دل بجه یی هه‌واله کر
هرچی لمن کری «مه‌لا» جامی مه‌یا دوساله کر
پوخته‌ی مانا:

ته‌ی داخه کم! هیچ نازانم مبهستی نه‌ینی چبو. دلّه دهرده داره‌کی من، هه‌واله‌ی پیاله‌ی مه‌ی
کرا. مه‌لا! هرچی به‌سمرت هات، له‌و باده کونه‌ی بزانه.
«حافظ» له‌و باره‌وه ده‌لی:

۲ چل‌ساله دهرده‌دارمو وا تازه تی ده‌گم چاری هه‌ژاری دل به‌جفار مه‌ی دوساله بو
شه‌نگی بناز مه‌ششها میسکو زه‌باد وه‌ششها
روی ما دین پیانه هیژ زنده لمن ده‌لاله کر
مانای وشه:

مه‌ششها: رو‌یشت؛ وه‌ششها: وه‌شینرا، داوهری، په‌رژو بلاو بووه؛ هیژ: هیشتا، هیمان؛ ده‌لال: ناز؛ ما:
تی‌مه.
پوخته‌ی مانا:

ته‌و شه‌نگو شوخه به‌نازه، هاتو رابرد. ره‌وته به‌له‌نجه‌و لاره‌کی، میسکو زه‌بادی دموه‌شانندو
بوئی خوشی بلاو ده‌کرد. بو پایمنداز له‌ ری‌بازی، تیمه‌ی دل‌دار، روبه‌عاسمان تخیل بوینو ویستمان
به‌خته‌مهرمان بکاو یی له‌سمر چاوانمان دانیت. به‌لام یی له‌چاوی ته‌رو سور نان، بو به‌ری یی
ناسکه‌کی ته‌و، دیاره زور بو. به‌نازه‌وه هیشتا تیمه‌ی به‌ تاوانبار دهریناوه و منعت ده‌کا.

۳ چیچه‌کو گول سه‌هه‌رگه‌هان نه‌سته‌ره‌نین دغه‌رگه‌هان
تیک ژمیسکو ماوهری ماهی خوناشو ژاله کر

مانای وشه:

چیچه‌ک: گول؛ سه‌هه‌رگه: دمی به‌یانی؛ نه‌سته‌ره‌ن: جوری گوله‌باغی ناله؛ خه‌رگه: خیره‌تی گه‌وره؛

خەرگه‌ی کهسک: بره‌تیه‌له عاسمان؛ خهرگه‌ی مانگ: خهرمانه؛ ماوهر: گولآو؛ ماه: هه‌یف؛ خوناق:
شهونم؛ ژاله: شهونم، ئاونگ.

پوخته‌ی مانا:

یارم له بهره‌بایاندا، که روخساری خو‌ی نیشان‌دا، کولمی سورو لیوی ئالی و لاجانگی ژیرتای
دهسالی و هه‌نیه‌ی مانگ و کهزی و بسکی، به‌رامه بآو که‌روه‌ی له‌بهر ئهم عاسمانه شینمو له‌سهر
ئهم کوئه زهمینه، دیمه‌نی دا. ههرچی گول‌بون، له خو‌شپانی و له‌شهرمانی که له‌جوانی‌دا
تای‌ناکن، ئاره‌قیان کرد. عاسمانیش به‌ئه‌ستیره‌وه، له عه‌زرتی ئهو دیداره‌وه له پرسنگی ئهو
روخساره، تک‌تک ئاوی له‌لیوان و ئه‌سهرین له‌چاوی ده‌باری. که ئهو ئه‌سهرینانه، ده‌گه‌ل‌خوهدانی
گولآندا، تیکه‌ل بون و شهونم ئه‌نگوت. به‌لام نه‌ک ئاونگی بی‌بون، له نیزیکی ئهو تازه گوله
نازداره، بونی میسک و گولآوی وه‌خو گرتبو؛ به‌کوردی لیکی ده‌ینه‌وه مه‌لا ده‌لی:

له به‌یاندا که‌گول شهونمیان له‌سهر بو، یار هاته‌ده‌ر، له ناو گولان پیاسه‌ی کرد.

ع دیمی دبسک و خه‌مری بان تاوو له‌فین دشه‌تری بان

مانه ته‌مام کهسک و صور به‌دره لدوری هاله‌کر

مانای وشه:

دیم: روخسار؛ خه‌مری: به‌رچوکه، نیوه‌رو به‌ندیکی توژی و به‌گه‌و؛ له‌ف: پیج؛ شه‌تری: گولینگه‌ی بان
شده؛ کهسک و صور: کولکه زیرینه؛ به‌در: مانگی‌یز؛ به‌دره: به‌هه‌له‌وه پله؛ به‌دره: کومه‌لیک له سکه‌ی
زیرو زیو.

پوخته‌ی مانا:

دیمه‌نی ئهو دهم و چاوه، له ناو بسک و گیل گیل و گولینگه‌وه ده‌رز و لاکیره و خهرینگه‌وه سه‌ریوش و
سه‌رییچ و هه‌وری و گه‌ردنه‌ندان، وه‌ک مانگیک ده‌هاته به‌رچاو که له شه‌وی چارده‌دا بی‌و
په‌لکه‌زیرینه بویتته خهرمانه‌وه ده‌وری لی‌دابی.

ه دور کرین ژسونبولان چیچه‌کو بشکوو گولان

دل مه‌ ژره‌نگی بولبولان شه‌هتی داغی لاله‌کر

مانای وشه:

دور: ده‌وره؛ بشکو: بشکوژ، خونچه؛ شه‌هت: وه‌کو؛ لاله: گوله میلاقه.

پوخته‌ی مانا:

به‌وه که‌زیانه‌ی، که‌وه‌ک سونبول بونیان خو‌شه، خونچه‌ی لیوو گولی کولمی خسته‌وته‌ناو په‌رژینه‌وه
دل‌م له‌تاو نه‌دیتی، داخ له‌دل‌مو وه‌ک میلاقه، ره‌ش بوه‌ جه‌رگ و هه‌ناوی، بومه‌هاو‌ده‌ردی بولبولان
له ناله‌وه گریانی به‌کول.

نالی ده‌لی:

گریانی به‌یانانی منه‌ یا عیثی خه‌نده‌ته‌ پشکووتنی گول مایه‌ی لیئانی شه‌واوه.

٦ پیری موغان ژشیشه یی دامه سه فینه کی مه یی
شوگری خودی کو قولز مه ک من ژخورا قه باله کر
مانای وشه:

موغ: مه لای زهرده شتی؛ پیری موغان؛ مه بخانه چسی؛ پیری موغان له زاراوه ی عارفان دا، به پیری
تهریقته ده لئین؛ سه فینه: گهمیه؛ سه فینه: له زاراوه ی مه بخوران دا، پیالهی پره؛ قولزوم: له بیچه دا
ناوی ده ریای سوره و چونکه نیزیك به شاری «قوله یز مه» ی نزیك سویسی میصربو ئهو ناوه ی به سهر ا براوه.
به نام له شیعیری شاعیران دا تنیا واتای ده ریا ده دا؛ قه باله: تاپو.

پوخته ی مانا:

پیری تهریقته، له باده ی دلداری خودا، پیالهی به کی ده خوارد من دا. سو پاس بوخوا، که له سایه ی
ئهو پیالهو، ده ریایه کم وه گیر کهوت. واتا دلَم بویه ده ریای له ناسین و ئه وینی خودای مه زن دا.

٧ خضری بره مزو موعجیزی مه ست مه دی ددینگزی

هات پیالهی به ک ده ست ئه شکره سه د پیالهی کر
مانای وشه:

خضر: سهوز؛ خضر: ناوی به کی که له نزیکان به خودایه و مهرگی لی دور که توتومه ده لئین ئاوی ژیانیشی
خواردو ته ووه هه میسه هه ر جوان ده مینی؛ ره مز: نهینی و ئیشاره؛ موعجیز، موعجیزه؛ ئهو شته ی له
عه قل و ده سه لاتی ئاده می به دوره؛ دینگز، دینیز: ده ریای.

پوخته ی مانا:

پیری من وه ک خدری زینده، له ده ریای دلما خو ی نواند. ئیمه ی دی مهستی ئه وینین؛ پیالهی به کی
له ده ستدا بو، به و پیالهی سه دیپکی دامی و سه د ئه وهنده مهستی کردم.

شیباوی باسه، قورعان باسی موسا ده کا، که توشی به کی که هاتوه زور له خو ی زانان بره وه له
ده ریادا پیکه وه بون. تا ئاخری چیرو که که. ده لئین ئهو پیاوه خدر بو. مه لا لیره ئیشاره تیک به و
باسه ی قورعانه ش ده کات.

٨ غونچه له بازره نگ گولی دیمی بسیرتوما «مه لی»
شو به ته ی بولبولان سه حه ر لهومه فغان و ناله کر

مانای وشه:

له ب: لیو؛ سیر: نهینی؛ فغان: هاوار.

پوخته ی مانا:

خونچه لیوه ی به ره نگ گوله. به نهینی له به یان دا، رو خساری نیشان مه لا دا. هو ی ئه مه یه که هه مو
به ره به یانان، وه ک بولبولان ئیمه گاله و ناله مانه.

«حجی که وره»

۱ دهری مه‌یخانه‌یا عیشقی سه‌هەر عارف زیارت کر
بناپی چه‌شمو خونی دل وضو به‌ستو طه‌هارت کر

مانای وشه:

چه‌شم: چاو؛ وضو: ده‌سنویژ؛ طه‌هارت: پاکو خاوینی.

پوخته‌ی مانا:

خواناس (عارف) له بهره‌به‌یاندا، دهر گای مه‌یخانه‌ی شه‌وینی نیشان‌درا. بو شه‌وه‌ی بوماچ کردنی
سه‌رده‌رانهو چونه ناو مه‌یخانه بشی، گهره‌ک‌بو پاکو خاوینی بی. له‌سه‌ر ده‌ستوری خواناسان، له
خوینی دلدا خوی ششبتو به تاوی چاو ده‌سنویژی گرت.

۲ ورین جاما هیلالی دا ژعه‌کسی ماهی نهو بیینی
کو خانی میه‌رو جه‌رگی چه‌رخو خوانی روزه غارته کر

مانای وشه:

ده‌رین: بهینه؛ هیلالی: له بیجمی مانگی به‌کشه‌وه (یان، له ره‌نگی مانگی به‌کشه‌وه)؛ عه‌کس:
گهراندنه‌وه؛ ماهی نهو: مانگی تازه؛ بیینی: بیینی؛ خان: مال؛ خوان: سفره.

پوخته‌ی مانا:

مه‌یگیژ! بهو بی‌آله‌ی سه‌ر ده‌ستت که له شکلی مانگی نوی دروست کراوه، مه‌ییکی زهردی تیشک
دەر وه‌ک مانگ بی‌نهو بمان دهری و روخسارتی تیدا بنوینهو بروکانت لهو باده‌ی له‌ره‌نگ ئاویندها

تماشاکه، که هرچند له گوین مانگی نوی، کهوانی و باریک دهنوینن؛ چون پشیوی و نازاوه بیان ناوہ تہوہ؟ تیری ئهوان لهو مالہ کهوانیانہوہ، مالی خورو جہرگ و هہناوی عاسمان و سفرہی روژوی روژو دارانی تالان کردو سوتاندنی. لهوساوه تو دیاریت داوہ، نه روژ پهرستن لهباوہو نه روژو لهبهرمانگ دیتن.

۳ بمیزان قهوسی ماہی نهو لوهجهی دلہبری من دی
ژچهشم و گوشهیی ئهبرو بدور جامی ئیشارہت کر

مانای وشہ:

میزان: تہراز، بہرانہر؛ میزان: بورجی تہرازو له عاسمان؛ قہوس: کہوان؛ قہوس: بورجیک له عاسمان؛ وھجہ: روخسار؛ وھجہ: لا؛ بدور: بو دہورہی.

پوختہی مانا:

من کہوانہی بروی یارم، لہبہر ہہنیہی بەدی کردن. کہ وھک مانگی تازہ ہاتو، لہ گوشہی عاسمانی ساودا، ہاتہ بہرچاو. لہ تہرازی و ریکو پیکی و کہوانہی ئهودو کہوانہ، بورجی کہوان لہ عاسمانا، دہگہل ئہستیرہی تہرازو شہرمہندہ بون کہ گرووی لی بردبونہوہ. یاری نازدار، بہ گوشہی بروو تیلہی چاو، ہانہیان دام کہ لہ پیالہ نزیک کہومو لہ تیشکی ئهوان لہمہیدا سہرخوش و دورہ ہوش بيم.

۴ بئہبصاران نہظہرمن چو ژچہرخ قهوسی ئهبرویان
شوکور چوازین کو چاقان کار بہرعہینی بہصارہت کر

مانای وشہ:

ئہبصار: چاوگہل؛ بہصارہت: عیلہو زانست؛ نہظہر: تماشا؛ چہرخ: سوراندن، بزواندن؛ چہرخ: جہغز؛ چاقان: چلون؛ چاقان: چاوگہل؛ عہین: چاو؛ عہین: خودی خو، تہواو.

پوختہی مانا:

کاتی یارم گوشہی بروی بزواندن و بہتیلہی چاو تیی گہیاندم بادہ وہخوم؛ چاوم لہ جہغزی بروکہی ہل خلیسکاو چاوہ مہستہ کانیم دیتن و بہوان مہست بوم. سوپاس بوخوا، کہ چاوانم ہلک کاریان لہروی زانینہوہ توش ہات. سہیر ماوم چلون ئهوجارہ بہختی من ئهونہدہ باشی ہیناوه؟

۵ ژسەر دیمی نیقاب نأقیتو دستورا طهوافی دا
دسهعی بهیتو ئیحرامی و من ئهسوهه زیارهت کر

مانای وشه:

نیقاب: روبه‌ند؛ ده‌ستور: ئیجازه؛ طه‌واف: ده‌دوره گهران؛ سه‌عی: روینی به‌په‌له‌و غاردان به‌تایه‌تی بو
حاجیان له ههره‌تی حه‌ج‌دا؛ به‌یت: مال، مالی‌کابه؛ ئیحرام: دهر‌به‌ست‌بون به‌چه‌ند شتی‌ک که ههره‌تی
حه‌ج مەرجه بو حاجی؛ ئه‌سوهه: ره‌ش، به‌ردی ره‌شی حاجیان.

پوخته‌ی مانا:

یار روبه‌ندی له‌سه‌ر روخساری تور هه‌لدا. ئیجازه‌ی‌دا که له ده‌وری سه‌ری گه‌رێم و دنیا له‌خوم
حرام که‌مو به‌ره‌و کابه‌ی روخساری ئه‌و، به‌غار برۆم. خوا شو‌کور حه‌جم قیوله‌و خالی وه‌ک به‌رده
ره‌شه‌که‌ی حاجیان - پیرو‌زو ره‌نگ شه‌وه‌م - زیارهت کرد.

۶ دیداری هه‌زاران جان نثاری مه‌قدمی یارن
که‌سی جانان بجان بینت ده‌عیشقی وی تجارهت کر

مانای وشه:

نثار: په‌رز‌کردن، شاباش؛ مه‌قدم: جیگه‌پی، بیوقه‌دم؛ تجارهت: قازانج له‌مامله.

پوخته‌ی مانا:

له‌رێگه‌ی دیداری یاردا، هه‌زاران گیان به‌شبابشی به‌ری پیی که‌م، له‌قازانجمه. که‌سی‌ک یاری
به‌چاوی گیان - وه‌کو من دیومه - ببینی، له‌بازاری ئه‌وینی، سودی بی‌هه‌ژمار وه‌گیر دینی.
خوا له‌قورعانا فه‌مویه: «خودا له‌خاوه‌ن باوه‌زان گیان و مالیانی کرپوه‌و به‌هه‌شتیان له‌بات
ده‌داتی. ده‌چته‌خه‌زا له‌رای خودا، کافر ده‌کوژن و ده‌شکوژرین. خوا له‌ته‌ورات و ئینجیل و
قورعان‌دا، ئه‌م گه‌فته‌ی داوه‌و کی له‌و په‌یمان پته‌وتره‌؟ مز‌گینی له‌و سه‌ودایه‌تان، که‌ بریار‌تان
له‌سه‌ر داوه‌و له‌راستی‌دا، سه‌رکه‌وتنیکی گه‌وره‌یه.»

۷ بدیناری دنی زینهار دا یاری خوه نه‌فروشی
که‌سی یوسف فروتی وی ده‌اله‌م‌دا خه‌ساره‌ت کر

مانای وشه:

زینهار: ده‌غیله؛ عالم: دنیا؛ خه‌ساره‌ت: زیان.

پوخته‌ی مانا:

دهغیلتبم نهچی ههرگیز به زبړو مالی دنیا، یار وه گوړی. که سیکي یوسفی میصری فروشت، ههر خوی له دنیا دا، زیانبار بو.

۸ تنی نهو سهجده یا شوکری ته بر میخرابی قهوسه ینان
کوده لوقو شهملو سهججاهه بقی ناقی قه صارهت کر

مانای وشه:

دهلق: خهرقه‌ی پرله بینه‌ی دهر ویشانه؛ شهمل: شهو چاره که یان عبا به که دهله شیان دهالین؛ سهججاهه: دوگردي نوپز؛ قه صارهت: شوشتن؛ قه صصار: گازر، جل شور.

پوخته‌ی مانا:

تهنیا ههر شه سوژدهو کرنوشهت به کار هاتوه که بهران بهر به میعراوی کهوانه‌ی بروی یار، بو سوپاسی دیداره که‌ی بهجیت هیناو ههر که سیکیش وهک تو خهرقه‌و بهژن پووش و بهرماله که‌ی بهتاوی چاوو خوینی دل نهشوری، به تاواتی دلی ناگاو کرنوشی لی قبول ناکری.

۹ دبهحتی له‌علی لهب ههر خام نارت طه‌بعی نهلماسی
وهلی ته‌ثیرو فهیضی میهر ته‌دیبری ههرارهت کر

مانای وشه:

خام: کال، خاو؛ نارت: ناگاته؛ ته‌ثیرو: کارتیکردن؛ فهیض: بههره؛ فهیض: سهرریژ کردن؛ میهر: خور؛ میهر: نهوین؛ ههرارهت: گهرما.
شیاوی باسه، له‌علو شهلماس دو گوههرن، که ده‌لین کارتیکرنی روژ به صهتان سنال له دلی بهردا سازیان ددها.

پوخته‌ی مانا:

ههر کال و خاویک ناتوانی مرخی وهک شهلماس برابو بتوانی له‌باس کردنی له‌علی لیوان دا سهر که‌وی. کهمن ده‌توانم لی بدویم، تیشکی خوری شهوینی به سهرریژی من، شهو گهرمایه‌ی داوه به‌دل که بتوانی له‌م دژواریه سهر دهر بکا.

۱۰ دئیعبجازی به‌یانی دا سوخن گهر بیته ئینصافی
دزانت موخته‌صهر ههر که‌س «هلی» سیجره عیبارت کر

مانای وشه:

نیعجاز: شتیك كه لتوانای كه سدا نه بی؛ سوخهن: وته؛ موخته صهر: كورته؛ عیبارته: قسمدر كاندن.

پوخته ی مانا:

ته گهر خه لك ههروا كه میك ئینصافیان بی، باش دهزانن مهلا لهو شیعرانه ی خو ی دا، كار ئك ده كا كه به هیچ كه سیك ناكری و هه رچی لده می دهرده چی وهك سیجری جادو گه رانه.
شیایوی باسه، مهلا لهم قصیده یه دا، شوینی حافظی گرتوه و دو قصیده ی خواجه حافظ، لهو كیش و قافیه و مانایه، لهنا و دیوانه كه ی دایه.

قصیده‌ی سی و هه‌شتم

«همیشه بهار»

١ خه لقو لمن کن شیره تی نهو دلبره را زهر رین که مهر
من دی دحالی غه‌فله تی هات دهر ژبورجی وهك قه‌مهر

مانای وشه:

خه لقو: گه‌لو؛ شیره‌ت: ته‌گیر؛ بورج: مزلگهی مانگ؛ بورج: باله‌خانه‌ی کوشک.

پوخته‌ی مانا:

خه‌ل‌کینه ته‌گیرم چی‌یه؟ چم لی ده‌کن؟ نازانن نه‌مرو چم‌دیه؟ له‌پر دیتیم یار - که‌مه‌ره‌ی زیرن
له‌بشت - له‌باله‌خانه‌ی دیاری‌دا، وهك مانگ هه‌لی.

٢ هات‌دهر ژبورج و په‌نجه‌ران دل‌گرت و دابه‌ر خه‌نجه‌ران
نه‌ف ره‌نگه‌حالی دلبران له‌و عاشقان خون بون جه‌گهر

٣ قه‌لب و جه‌گهر من بونه‌خوین له‌ورا کونو دهر بون برین
نه‌ی جان وهره‌حالم ببین وهر روح ژ‌قالب بیته‌دهر

مانای وشه:

جه‌گهر: جه‌رگ، که‌زه‌ب؛ روح: گیان؛ قالب: به‌دهن.

پوخته‌ی مانا:

ههر که په‌نجه‌ره‌ی کردنه‌وه‌و له‌دوره‌وه له‌ژوری باله‌خانه‌ی‌دا خو‌ی نیشان‌دام، ژانیک‌ی وام له‌دل
وه‌ستا دت گوت به‌رخه‌نجه‌ر دراوه. خوین له‌جه‌رگ و هه‌ناومه‌وه، هه‌لده چوراو کونه‌برینم

کولانهوه. وهره ئه‌ی گیانی شیرینم. تو هیچ نه‌بی، له برینه کانم برۆانه که ده‌شزانم گیانی ئامانه‌تی ناو له‌ش هه‌رتو‌ی لی‌نزیك که‌ویهوه؛ خو‌ی له‌له‌ش راده‌پسکین‌ی و بو سه‌یری به‌ژن و بالای تو، دێته‌ ده‌ری و نایه‌ته‌وه. که به‌راستی ده‌بیته‌ مایه‌ی شانازیم.

٤ جانی من ئه‌ر بی سه‌ر جه‌سه‌د مزگین بنا‌فاقان ره‌سه‌د
عالم همه‌ی بی‌بن جه‌سه‌د ئینسان و جین و جان‌ه‌هر

مانای وشه:

جه‌سه‌د: له‌ش؛ ئافاق: ئاسوگه‌ل؛ ئافاق: هه‌مودنیا؛ ره‌سه‌د: ده‌گا؛ عالم: هه‌رچی ئافه‌ریده‌یه؛
جه‌سه‌د: ئیره‌ی؛ جین: جنوکه؛ جان‌ه‌هر: زنده‌ه‌هر.

پوخته‌ی مانا:

یارم - که گیانی به‌راستم هه‌ر خو‌یه‌تی - گه‌ر بیته سه‌یری برینان، گیانه سه‌سه‌که‌ی ناو له‌شم، بو دیداری دێته‌ ده‌رو به‌یه‌کجاری له لانی له‌ش ته‌ره‌ ده‌بی. که‌وا‌بو یار دێته سه‌یری جه‌نده‌که‌ بی‌گیانه‌که‌ی من. به‌لام هه‌ر بگاته سه‌رم، له دنیدا ده‌بیته‌ قاو. خو‌شی و مژده‌ی دیداره‌که‌ی گش ئاسو‌یه‌ک به‌رخو‌ د‌دا. هه‌رچی ئافه‌ریده هه‌نه، مروو جنوکه‌و زنده‌ه‌هر ئیره‌ی به‌لاشه‌م ده‌به‌ن.

٥ عالم همه‌ی تینک‌بونه‌ سه‌یرین لسا‌هی من به‌خه‌ف
هاتن تماشا چار ته‌ره‌ف شاطر خوما‌ر تیتن دبه‌ر (یان، خیما‌ر)

٦ هات پادشا‌هی یور سو‌پاه قامه‌ت ئه‌لیف دیم شو‌به‌ی‌ماه
دادو مه‌ده‌د سه‌د نا‌ه‌وانه‌ زولفان عه‌قارب تینه‌ سه‌ر

مانای وشه:

سه‌یرین: روانیان؛ شا‌هی: شادی؛ شاه: پاتشا؛ خه‌ف: نه‌ینی؛ شاطر: چوستو مه‌زبوت؛ شاطر:
جله‌وداری پاتشایان؛ خوما‌ر: مه‌نی گه‌سته، سه‌رگیزی سه‌رخو‌شی؛ خیما‌ر: نیوه روبه‌ندیک؛ سو‌پاه: له‌شکر؛
قامه‌ت: به‌ژن؛ عه‌قارب: گه‌له‌ دو‌پشک.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا به‌خه‌یال دا‌یناوه، که‌یار به‌زه‌ی پێدا هاتو هاته سه‌یری که‌لاکه برینداره‌که‌ی. فه‌رمویه‌تی:
همو دنیا کو بوته‌وه‌و ریزیان له ده‌ورم به‌ستوه. که هیچ نه‌بی به‌ دزیه‌وه، هه‌ست به‌ شادی
له‌شه‌که‌م که‌ن و له‌و پاتشای نازدارانه‌ش، به‌سه‌یله‌ چاو‌یک برۆانن. پیا‌ده‌ی جله‌وداری ئه‌سه‌پی ئه‌و
مه‌سته فه‌رمانزه‌وايه‌ش، له جوانیه‌که‌ی مه‌ی گه‌سته‌یه‌و پێشی تماشا‌ی گرتوه، که‌زه‌کانیشی -

که سهریان به ئالقه هه لگه راونهوه - وهك دویشك لهو سه رهوه، گهف له تماشاكه ره كه ن.
خیماریش نیوهی روخساری داگر توه، هه ی داد، هه ی خودا كومه گیک له دهس ئیره یی پاسداری
ئهو نازداره و كه زیه ی ئهو بالا نه مامه ی كه وهك پیتی ئه لف راسته و تهختی هه نیه ی وهك
مانگ وایه.

7 گه ستمه خه لقو عه قره بی مه ستم ژشه و قا غه بغه بی
طالع تی مه د كه وهك بی ئیرو عه قارب تینه دهر

8 ئیرو عه قارب هاته خوار چو نیقی باغی گولعوذار
ئهو بوغچه یا هه ر لی بوهار لهو بولبولان لی قال و شه ر

مانای وشه:

شهوق: مهیل، ئارهزو؛ شهوق: پرشنگ؛ غه بغه ب: بهرچیله؛ عوذار: لاجانگ؛ بوغچه: باخچه؛ بوهار:
بههار؛ قال: گاله.

پوخته ی مانا:

له پرشنگی سپیایه تی ژیر چه ناگه ی، چاوم به شهواره كه وتو به بونی ئارهزو، مه ست بوم. هوشم
نه بو، سه ری نوکی كه زی و بسکی - كه وهك كلکی دماره كول بیوه ئالقه - بی یه وه دام، سستی
کردم. بو چاره نوس، كه له فالنامه دهروانم هه ر بورجی دویشکی عاسمان له به ختمه.
به لی ئه مژو كه یار كه زی به شان ه کرد، گه وه كانی هاتنه سه ر رومه تی جوانی، ده ت گوت هه زار
دماره كول كه وتونه ناو گولزاره وه و لاجانگی وهك گول ناسکی داپوشرابو. بولبولان له پیوار بونی
ئهو گولزاره، هه ر به هاره، كه وتونه نالین و گالینو له گه ل بهختی رهش، شه زیانه.

9 بی حه د ژدل نالی و كه یب دا بوغچه یا رضوانی غه یب
قا نالی یان نینن چوعه یب صوه تینه ئه م دل بوسه قه ر

مانای وشه:

بیحه د: له هه ژمار به ده ر؛ بی حه د: بی سزادان؛ كه یب: ماتی و خه مگینی؛ رضوان: به هه شه ت؛ رضوان:
به هه شه توهان، ره زه وان؛ سه قه ر: جه هه نده م؛ غه یب: نادیار.

پوخته ی مانا:

نالو گاله ی خه مبانه ی ئه وینداران، هیند له ئه ندازه ده رچوه؛ ئهو به هه شه تی خودایه شی - كه

روی یاره - داگرتوه. به لام نالین بوئیمه‌ی دلداری بی بهش، سزای تیه و ئاساییه. چونکه ئیمه دلان وهك جهه ندم گهرمه و خه لکی جهه ندمه میش لهولا ناله یانه و دهنگیان ده گاته ناو بههشت و هاوار ده کهن که ئیوه فریامان کهون.

۱۰ صوتن لمن جهرگو وه ناف وهر دین دهور گرتی خوناف
زولف هاته سه رلی کربلاقی بایی نه سیم وه قتی سه هر

۱۱ ترسم موخالیف باده تی زولقین ددورا جه بهه تی
راکت قیاما ساعه تی عالم بیت زیرو زه بهر

۱۲ ظاهیر دبیزم په ندگیر دادل نه دی زولفا هریر
شوبهی «مه لی» مینی ئه سیر گوهدیره قه ولی موخته بهر

مانای وشه:

وهرد: گول؛ هور؛ ورد؛ موخالیف: پیچه وانه؛ جه بههت: تویل؛ زیرو زه بهر: زیرو زور؛ راکهت: ههستی، پهیدا کات؛ قیام: ههستان؛ ساعهت: روژی قیامت؛ په ند: ئاموژ گاری؛ گیر: بگره؛ قه ول: گف؛ موخته بهر: به ئیحتوبار.

پوخته‌ی مانا:

گولی روخساری ئهویاره، له به یانا ورده شه ونمی له سه ربو. کهزیه کانی به سه ردا هات و بای به یان، له سه ر روخسار په خشی کردن. سهیری گولانم له دهس چو، له تاوانا جهرگو وه ناوم سوزاون. زور دهرسم ئه و بای پیچه وانهی بهخته، کاریک بکا، زولفان له دهوری هه نه شیه بهالینی و قیامت له دنیا رابینی و دنیا به زیرو زور بکا و ئیتر بو دلداری ههزار، هیچ دهروی خوشیان نه مینی. کاکای ریوار! من که مهلام، ده بی به روالهت پیت بلیم: دلت مه ده به کیژوله ی بسک ئاوریشمی دل رفین. با وهك من گیروده نه بی. به لام ئه م ئاموژ گاریه ی من له دلمه وه هه لئه قه ولیوه. په ندی به راستیم ئه وهیه، دل ده گرووی جوان چاکیک نی و گیروده به؛ تا ئاماده ی دلداری یاری مه زن بیت.

«مستی نهبودی»

۱) جانا زجه‌مالاته موقه‌دده‌س قه‌به‌سم نه‌ز
گهر حورو پهری‌زاده نه‌ظهرکی ته‌به‌سم نه‌ز

مانای وشه:

موقه‌دده‌س: پیروژ؛ قه‌به‌س: بزوت؛ نه‌ظهر: تماشا؛ نه‌ز: من.

پوخته‌ی مانا:

گیانه من له‌خومه‌وه هیچ‌نیم. من گریکیم له‌کوی گری تووه‌هاتوم. من نه‌هوریم دل‌ده‌یگری، نه‌له‌شوین پهریان ده‌گه‌زیم؛ من له‌دنیاو قیامه‌تما تماشایه‌کی تووم به‌سه.

۲) میثلی مه‌هی نه‌و گهرته‌دقیتن مه‌بینی
میزه‌بکه‌جامی تو‌دینی چکه‌سم نه‌ز

پوخته‌ی مانا:

راسته‌من له‌دلداریدا، هینده‌لاوازو بی‌ره‌نگم که وه‌ک مانگی یه‌کشه‌وه‌م به‌سه‌ر هاتوه‌و ده‌بی زور
ورد بوم بزوانن تاده‌م بینن. به‌لام تو‌نه‌گهر به‌نیازی من‌بینی، بزوانه‌بی‌آله‌ی مه‌یه‌کت خوت‌بینه،
منیش هه‌رتوم، مه‌روانه‌ره‌نگی دنیا‌ییم. منیش و توش هه‌ر دانه‌وه‌ی تیشکی جوانی‌خوای
مه‌زنین.

۳) یه‌غما ژمه‌جان‌کر کو ته‌جه‌لایی ل‌لدا
من‌روحي د‌قالب‌توی ته‌نها قه‌فه‌سم نه‌ز

مانای وشه:

یهغما: تالان؛ تهجهلالا: ئاشکرا بون؛ قه فهس: رکه.

پوخته‌ی مانا:

یاری نازدار! هر که پرشنگی جوانی تو، خوی بو دلم ئاشکرا کرد؛ گیانه رواه تیه کمی به تالان برد. ئیستا تو م گیانی شیرینی و من بومه قه فهسیک بو تو.

حوبیا تیه من رادهه ژینی کوبنالم

شهب تابسه هر ناله ژرهنگی جهره سم نهز

مانای وشه:

راهه ژاندن: راته کاندن، رازاندن؛ شهب: شهو؛ جهرهس: زهنگوله.

پوخته‌ی مانا:

وهک دهنگی زهنگ، بهووی دهستیک پهیدا دهیی که زهنگوله راده ژینی؛ نالهی منیش نه به خومه. ئهوینی تو ده مخاته سهر ناله کردن.

من گو مهی نهو چاشیتی یی نه بروی یاری

گو من چعهده شو بهه تی نه علی فهره سم نهز

مانای وشه:

چاشیتی: چهسیت، چهسن، له گوین؛ گو: گوتی؛ نه عل: نال؛ فهرهس: ئهسپه چنیرچی.

پوخته‌ی مانا:

به مانگی تازه هاتوم گوت: تو له چهسنی بروی یاری. گوتی: رام ناکه وی ئهو پهسنه. من وهک نالی ئهسپانم.

«نالی» ده لی:

بهسروم وت که راستو سهرکهش و بهرزی کهچی، لهرزی

که فهرقیشم بگاته ئاسمان بهندهی قهدی یارم

ساقی ژنه زهل په کدو قهدهح باده به من دا

حهتتا بئه بهد مهستو خومارو ته له سم نهز

مانای وشه:

ته زهل: روژی بناوان؛ قهدهح: پیاله؛ نه بهد: بی برانهوه؛ ته لهس: شلو شهویق و خوئنهگر، مهستی کله لا.

پوختهی مانا:

هر له روژی بناواندا، مهیگیر دوپیاله مهی دامی. تا هه تایه مهستی و سهرخوش و کله لا ده میئمهوه. ئه غیار بونهوه م بو نی یه.

۷ جانا تویی من جان، گولی بی خار گهرم بی
میئنهت کو نهوهك بولبولی میئنهت عه به تم ئه ز

مانای وشه:

خار: درك؛ میئنهت: سوپاس؛ میئنهت: مهیئنهت؛ عه بهت: بیهوه.

پوختهی مانا:

گیانه لهوساوه توم گیانی، وهك خیوی گولی بی درکم. سوپاس بوخوا، که وهك بولبول بابه دهستی و رهنج خهسار نیم. چونکه گولی یاری بولبول به چقل دهوری دراوه.

۸ صد جهورو جهفا دی بعه ناچین زدهری ته
یه کسه ر تو نه باتی یو ل طهبعی مه گه سم ئه ز

مانای وشه:

نه بات: شه کریکه له کولاندنی چه وه ندر بدهستی دی؛ مه گهس: میئ.

پوختهی مانا:

صد جارایش جزایم دهی و بی ئه مه گیم ده گهل بکهی؛ له دهر گاکمت لانا کهوم. تو نه باتی و ته بیاتی، منیش وهك میشه، له شیر نایه تی ده گهریم.
«سهعدی» ده لی:

دل وهلا نا کهوی هر دپته وهلات تا ماوه شانه ههنگوین! له وزه میئ نیه لات لی لادا
«ناری» ده لی:
میئ خالت نافری بمس باوه شینی که بهناز چونکه پابه نده به شهدی رومه تی زیبا تهوه

۹ گهروه ته دقیتن بیری سهر بکه فرمان
داقی سعهتی سهر ببرم خوهش مقهسم نهز

۱۰ سهرتا بقهدهم نهز بصوژم شوپهی «مهلا»یی
پهروانه صیفت صوهتمو بی صهوتو حیسم نهز

مانای وشه:

سهعت: ده؛ مقهس: قهچی؛ صوژین: سوتان؛ حیس: ههست؛ صهوت: دهنگ.

پوختهی مانا:

ئهگه دلت وادهخوازی ههر سهرم پیوه نهمینی؛ فرمانت ههر بده بهخوم. لهسهر پهرااندنی خومدا،
وهك مقهستم؛ ههر دهست بهجی دهپهرینم. ئهوسا وهك موم - كه بو داگریساندن ههودای سهری
دهقرتینن - سهرتاپام بو سوتان دهبی و دلدارانیش به دهردی پهپوله دهبهم. ههروهك خومی مهلا، له
چهشنی پهپوله سوتام و هیج دهنگ و ههستیشم نهبو.

قصیده‌ی چله‌مین

دل دهریایه

۱ طورم بدل و پهیره‌وی موسایم نه‌ز
ناته‌ش په‌رس و نوری ته‌جه‌للایم نه‌ز

۲ باری ژ «وَعَلِمَ» کو خه‌به‌ردار کرین
نیرو تو‌بزان ئاده‌می نه‌سمایم نه‌ز

مانای وشه:

باری: خودا؛ عَلمَ: فی‌ری کرد؛ نه‌سماء: ناوان؛ نه‌سما: هه‌ره به‌رز.

بوخته‌ی مانا:

له‌قورعانیدا هاتوه: خوا به‌فرشته‌کانی فەرمو: «من جی‌نشین له‌سه‌ر زه‌مین ناودیر ده‌که‌م. گوتیان: تاخر له‌سه‌ردنیا، کاری خراب وه‌دی دینی و خوین دهرژی‌نی. ئیمه‌ش په‌سندی تو ده‌ده‌ین و به‌پیروزی تو هه‌لده‌لین... فەرموی ئه‌وی من ده‌یزانم، ئیوه‌ سه‌رتان لی‌ده‌رناچی.» خوا ناوی هه‌موشتیکی فی‌ری ئاده‌م کرد. له‌پاشان له‌به‌ر فرشتانی راناو فەرموی: «ئه‌گه‌ر لاتان وایه‌ راستن، ناوی ئه‌م‌ش‌تانه‌ بلین. گوتیان خوایه، پاکی هه‌ر بو‌تو ره‌وایه. هه‌رچی بو‌خوت فی‌رمان نه‌که‌ی، لی‌ نازانین. زاناو هه‌مه‌کاره‌ خوئی. فەرموی: ئاده‌م! ناوی ئه‌وانه‌یان پی‌بلی. کاتی ئاده‌م ناوه‌کانی له‌لای فرشته‌کان درکاند؛ خودا فەرموی: نه‌موت پیتان، من نادیری عاسمانان و سه‌رزه‌ویشم ئاگا لی‌یه‌و ده‌یان‌زانم و هه‌رچی ئاشکرای بکه‌ن و هه‌رچی گوم و نه‌ینی تانه‌ ده‌یزانم؟»

مه‌لا ده‌لی: له‌شوین موسام، که له‌گه‌ل خوا گفتوگو که‌م و بیدینم. له‌لایه‌ کیش وه‌ک چیای تور، نوری خوا خوی نیشاندوام. وه‌ک موسا، به‌ره‌و ئاگر چوم و بو‌تاویک ئاگر به‌رست بوم که‌چی هه‌رخوم نوری خودام. له‌وساوه‌ که‌ خوی بانی سه‌ر، هه‌مو ناوی فی‌ری باه‌ده‌م کردوه؛ من ئه‌مرو

ئەشى بزانى كە جى بەرزتر ئادەمىم.

۳ ئىنشائى علومى لەدونى چونكە مەزانى
زانى بىحەقىقەت كوچىنىشايىم ئەز

ماناى وشە:

ئىنشاء: ايجاد؛ علومى لەدونى: زانستە تايىبەتەكانى خودا.

پوختەى مانا:

چونكە خودا لە زانستىيە تايىبەتەكانى - كە ھەر نزيكانى خوى لى شارەزا دە كا - تىگە ياندىم؛ ئەوسا لەراستىدا، بەخوم زانى كەمن چلون ئىجادىكم.

۴ ھەرفىن رەقەمى لەوحى وجودا مەبخوان
داقەنج بزانى كو چىملايم ئەز

ماناى وشە:

رەقەم: ژمارە؛ لەوح: تەتەلە؛ ئىملا: نوسىنەھەى گوتراو.

پوختەى مانا:

ئەگەر تو بەو پايە بگەى كە بتوانى لەسەر تەتەلەى فەرمانى دىرىنەى خودا، ژمارەو ناوان وەخويى؛ ئەوسا باش بوت دەردە كەوى كە من چون لەروى سىيائى نزيكانى خوداى گەورە، نوسراوئەمەو.

۵ ظاهير توپەرىشانى يى ھالى مە نەبين
مەجموع دذاتى خوھو طوغرايم ئەز

ماناى وشە:

ظاهير: روالەت؛ پەرىشانى: بلاوى و پەشىوى؛ نەبين: مەزوانە؛ مەجموع: كو؛ طوغرا: مورى بەقىچەل فيچى پادشايان لەسەر سكەو فەرمان.

پوختەى مانا:

نابى تو لەوھ برونى كە بەروالەت، پەرىشان و ھال پەشىوم. لەراستىدا، مەوھەك مورى پادشايان، ھەرچەند بەدىمەن تىك ھال اوو وشەكانى لىك بلاون، بەلام جوان و پز لەمانان؛ منىش ھەروام.

«حەریق» لەباسی شیخی خویدا دەلی:

هەم حاضرو هەم غایبو هەم جەمعو پەڕیشان

ئەم جەمعه نهقیضهینه لهتو بوبه ریوایهت

«حافظ» دەلی:

لەمەبخانان گەدام ئەمما لەمەستی دا وەرە سەیرم

ستیره م وان لەبەر دەستان و نازم پربه عاسمانه

٦ عالمه چب ئیعرابو حروفو که لیما تن

ئەو نوقطه دنه فسا خووهو مه عنايم ئەز

مانای وشه:

ئیعراب: سەرو ژێرو بۆر؛ که لیما ت: وشه گەل؛ نوقطه: خال.

پوختهی مانا:

هەمو دنیا، بە سەرو بەرو ژورو ژێرو هەمو وشەو هەمو پیتیک - که بونە ناو بو ئافەریدانی خودا -
له خالیکهوه دامەزران که ئه ویش بونی خودایه. دەسا من دەرچوم له پیتو سەرو ژێران. من
هەرخۆم، ئیستا بومەتە ئەو نوخته یەو مانای نوقطەش لەمن دایه.

مەلا لێرەدا، وەکو زۆر له صوفیه کانی میزویی، وا تیکەل بەخودابووه؛ که جیاوازی لەناو خووی،
وهك ئافەریدیکو خودای سازدەری نەدیوه.

٧ صده نیلو فورات تین و دهرن قهلبی مه دا

پێ ناخه سهین قولزم و دهریایم ئەز

مانای وشه:

نیل: چه می گه وری میصر؛ فورات: روبری به ناوبانگی شط العرب؛ تین و دهرن: دین و دهرن.

پوختهی مانا:

صهتان روبر به پیرایی نیلو فورات، لهزانست و بههره ی خوایی به ناو دلما تی ده پهرن. من که
بوخۆم بومه دهریا، ههست پێ ناکه م.

٨ توژ نوسخه یی ته وحید مه خون ئایه تی نه فیی

پێ ناله تی ئیثبات کوالیم ئەز

مانای وشه:

نوسخه: وهنوسراو؛ تهوحید: بهتاك زانین؛ نهفی: دان پیدئا نههینان؛ ئالته: ئامراز؛ ئیشبات: وهراست
گهزانن؛ آئا: بیجگه.

پوختهی مانا:

ئهی کهسیکی ئهو نوسراوه دهخوینییهوهو (لاالهالاالله)یه. و مانای وایه هیچ شت نیه که بو
پهرستن رهوایی، جگه لهخوا. ناوی شتو کهس زیاده. ههر بیجگه لهخوا هیچ مهلی و ئهو
بیجگهیهش بزانه خوم دهگریتهوه.

شیاوی باسه، زور له صوفیان، وهك «بایهزیدی بوستامی» و «محمی الدین ابن العربی» و
«ههللاج» و گهلیك وهك ئهوان، وها تیکهله بهخودا دهبون، که دهیانگوت خوا ئیمهیهو ئیمه
خوداین و ههر یهکین و نهلیك جوداین. ههللاج دهلی: من خودامو خوا له بالآپوشه کهمدا.
محمی الدین عهرهیی دهلی: ههرچهند پهسنی خودا ئهدهم پهسنی خومه...

٩ صد نهقل و ریوایته دمهیا صافییه مویهك

ئیرو کو ژپیری خواهه بفتوایم ئهز

مانای وشه:

نهقل: راگويزان؛ ریوایته: گیزانهوه؛ فتوی: ئیجازهدان.

پوختهی مانا:

ئهو هی که دهلین وانوسراوه و اوگوتراوه و دهیی وابگری و وانهگری، لهکن صوفی که دهگهل خودا
تیکهله؛ وهك مو وایه که لهناو بادهی بیخلته دیاری بدا. من ههرچی دهیلیم و دهیکهم، به فتوای
پیری دهستگیر ریمدراوه.

١٠ په یوهسته تو ههربانگی مهکی شوبههتی نایی

بی یارو مهی و ساز مهگو نایم ئهز

ماناکی:

کاوژای مهلای زانسته روالهتیهکان! ئه گهر قورگت وهك بلویر بلوریتهوهو گازیم بکهی که بيمو
بیمه پهیرهوت؛ بیبههرهیه. من پیم گوتوی کهناچمه ناو کوریکهوه، بادهو سازو یاری بهنازی لی
نهیت.

۱۱ هەرچی ته بقیتن ژمه وهر جان بخویتن
جانا بکه فهروار قهوه ستایم نهز

مانای وشه:

وهر: تمنامت نهگر؛ فهروار؛ فهردان؛ قهوهستان؛ هه لوهستان.

پوخته ی مانا:

پاره جوانه تاقانه کم، ههرچیه کم لی داوا بکه ی، گیانیش ده گهل. بو فهردان هه لوه ستاوم و
تاماده م که پیکی بینم.

۱۲ صد شیش دلدانه زمیهری مه «مهلا» یی
له و ههر بفرغان میثلی نه ی و نایم نهز

پوخته ی مانا:

ئی مه ی مهلا، دلمان به تاگری تهوین ده برژینری. له صد لاه له شیشی مزول دراوه. کزه و چزه و
هه لچزانم، وهك بلویر دهنگ ئعداته وه و هاواریه تی.

«ناری» ده لی:

روت وه کو تاگر، موژهت وهك شیش و ئه برۆت قیمه کیش

میروه حهت زولفو که بابت جهرگی پاره ی ناری به

قصیده‌ی چلو یه کهم

عشقی مه جاری

۱ عاشق نهر جارهك ژبالا لی بدهت بهرقا مهجاز (یان، موجاز)
دی لنك صاحب‌دلان هه‌تتا نه‌به‌دبت سه‌رفیراز

مانای وشه:

بالا: به‌ژن؛ بالا: به‌رهو ژور؛ به‌رق: بروسکه؛ مه‌جاز: ناره‌گه‌زی؛ موجاز: مه‌ره‌خه‌س کراو؛ سه‌رفیراز: سه‌ربلند.

پوخته‌ی مانا:

هه‌رکه جارێك بروسکه‌به‌ك له‌دلداری، وه‌به‌ر دلی هه‌رکه‌س که‌وی؛ تاهه‌تایه، له‌کوژی
دل‌روناکان‌دا ریگه‌ده‌دی و سه‌رفرازه.

۲ که‌شفی نه‌سه‌راری صیفاتان بی‌مه‌به‌بت نابتن
صوره‌تی نه‌سه‌ما دقیتن دا‌بکین ژێ فه‌می‌راز

مانای وشه:

که‌شف: بی‌زانین؛ صوره‌ت: وینه‌ی دیاردی؛ نه‌سه‌ما: ناوان؛ فه‌م: تی‌گه‌یشتن؛ راز: نه‌ینی.

پوخته‌ی مانا:

هه‌تا گیانێك تامی شه‌وینی نه‌چیژی؛ وزه‌ی نابێ که له‌رازی نه‌ینی باره‌گای خودا، هه‌یج بوژی و
هه‌یج تی‌بگا. گه‌ره‌که‌ ئاکاری خوداو وینه‌ی ره‌وشتو صیفاتی، بیته‌ به‌رچاوو ده‌ربخه‌ری. شه‌وسا
ده‌کری بیژین خودامان ناسیوه. یه‌کیك له‌ صیفاتی خودا، خوشیکی‌یه.. پیاو هه‌تا ریز له‌ جوانی و

دلراکیشانی جوانانی سهر دنیا نه گری، چوزانی جوانیه که ی خودا مانای چیه؟! خوا بو ناوی خوی
ناوه جوان؟ جاری دهبی لهو جوانانهی، که بهر تیشکی جوانی خودا که وتون، دل بو دلدارای
رابینی و تامادهبی تا له جوانی خواش حالی بی.

«جهلال الدین رومی» ده لی:

ئو مه لایه ی له دلدارای بی خه به ره گاجوتیکه، میزه ری زلی له سه ره

۳ لامیعا حوسن و جه مالی دی زعیلمی بیته عهین
عیشقی دا زی هلبتن کی دی حه قیقهت بی مه جاز

مانای وشه:

لامیع: بریقه ده ر؛ عهین: خودی شت؛ هلبتن: هه ل بیته.

پوخته ی مانا:

پو بیسته هه ست به بریقه ی جوانی کردن، له چاو راگوزیری و بیته دل و گیان بیچیژی و لئی تی بگا.
هه روا دیتی دوراودورو پی زانینی به کارنا به. دلدارای جوانی دنیایی، که ناو تراوه: ئه وینی به ده ل
(عیشقی مه جازی) وه ک ئه و به رده ستی به وایه که ئاگری پی هه ل ده کهن. تا ئه و نه بی و پزیسکی
لی نه بیته وه، بلیسه ی ئاگریش نیه.

۴ حوسن و حوب بی یه کدو نابن دی بکن شاهو گه دا
نور ناده ت شوغله یا مه محمود بی شه معا ئه یاز

مانای وشه:

حوب: خوشه ویستی؛ مه محمود: سولتان مه محمودی غه زنه وی که ده لین دلی خوی داوه به خولامیکی که
ناوی «ئه یاز» بوه.

پوخته ی مانا:

تینی جوانی و خوشه ویستی، لیک جیاواز ناکرینه وه. له بازاری دلداریدا، شاو گه دا، دینه ریزی
یه ک. ئه وینی به گریه ی مه محمود، له چوله چرای روی ئه یازی هه لگیر ساوه و له و باره گای ئه وینه دا،
ئه یاز له مه محمودی ئاغای به ریزتره.

۵ مه عنی یا عیشقی دزانی نایه تا حوسنی بخون
داتو حه رفین موحبه تی یه ک یه ک ژه هف کی ئیمتیا ز

پوخته‌ی مانا:

نه گهر له مانای ئه‌وینێ ده‌گه‌ریی، ده‌بی ئایه‌تی جوانی بزانی و بیشیخوینی و زوری خو تیدا
سه‌ر راست که‌ی. تا بتوانی پسته‌کانی خوشه‌ویستی شی که‌ی ته‌وه‌و پله‌پله‌ی ئه‌وینداریت
بو‌ده‌ر که‌وی.

٦ کی خه‌به‌ردار بت زعیشقی که‌ی ژبه‌ر وه‌ستا گرت
گه‌رچی راه ئه‌ز زه‌رره زه‌رره سینه‌سوزو جان‌گوداز

مانای وشه:

وه‌ستا: وه‌ستان، وچان؛ راه: ریگه؛ زه‌رره: تۆسقال؛ سوز: سوتمان؛ گوداز: تۆانه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

کی له‌ئهوین ئاگادار بی‌ت، هه‌ر گیز له‌رنی دلداری‌دا، وچان و پشو نازانی. باریگه‌شی هه‌مو تۆزو
تۆسقالێکی سینگ‌سووتین و گیان‌تاوین بی‌ت.

٧ عاشقان بی‌گاف له‌وگالین ژدل تین شو به‌ی ره‌عد
وان ژبالا لی‌دبارن وه‌ك بروسكان ره‌مزو ناز

مانای وشه:

بی‌گاف: بی‌وه‌خت؛ ره‌مزو ناز: ئیشاره‌ت و ناز.

پوخته‌ی مانا:

دلداران وه‌خت و بی‌وه‌خت بو‌یه وه‌ك هه‌ور ده‌نالن و حالیان نیه، چونکه له‌ به‌ژن و بالآوه تیری چاوان
وه‌ك له‌مدوی هه‌وره‌تریشقه‌ی به‌ریژنه بو‌یان ده‌باری.

٨ ئافه‌رین سه‌ده‌ئافه‌رین هه‌ی من ژوان را ئافه‌رین
ئێ ژتیرین دل‌به‌ران دا‌یم ددل په‌یکان و گاز

مانای وشه:

په‌یکان: سه‌ره‌تیر؛ گاز: قه‌یچی، قرتین.

پوخته‌ی مانا:

هر نهوانه هونرمه‌ندو دل په‌سندن، که دلّیان به‌گازی نه‌وینی قرتینراوه و سهره‌تیریان تی چه‌قاوه.
صد ثافهریم بو نهوانه و ثافهرینم پیش‌کش بمو دل به‌نه‌وین گازانه.

۹ گوّه ده‌ئاوازی نه‌یی وه‌قتی سه‌ما تین موغ‌به‌چه
فه‌می رازی گهردکی چاوا دنالن چه‌نگو ساز

مانای تیکرا:

ومره صوفی، لهو کاتدا که به‌زمه له‌مه‌یخانه‌دا و به‌چکه‌گاور مه‌ی ده‌گیرن و به‌دم سه‌ماوه سور
دمدن؛ نه‌گهر هیچ له‌نه‌یینی نه‌وین گه‌یه‌نرابی، ده‌زانی که ده‌نگی چه‌نگو لی‌دانی بلویرو سازان
چیت پی ده‌لین.

۱۰ نه‌و دلی من وه‌ک که بوتهر نابتن که‌س لومه‌کعت
له‌و دقّی توری‌وه‌دا که‌فتی مه‌دین صد شاهباز

مانای وشه:

که‌فتی: که‌وتو؛ شاهباز؛ بازی‌سی؛ که‌بوتهر؛ کوتر؛ له‌و؛ چونکه.

پوخته‌ی مانا:

بو‌کس ناشی سهر‌کونه‌ی دلی من بکا؛ که چون که‌وتوته تورّه‌وه. دلّم وه‌ک کوتریکسی بی‌هیز،
له‌تورّی نه‌وینیک گیره که صد شاهباز له‌و تورّه‌دا گیروده‌ن و که‌وتونه په‌له‌قاژه‌وه.

۱۱ وهر دلو داچین تماشایا جوانانین چه‌مه‌ن

وی‌هلانی سهر‌بنازو سایه‌بان دایی نیاز

۱۲ زولفو سونبول موشک‌بوی و بسک و سوسه‌ن سورشیرین

سهر و بالا سه‌بزپوش و کل‌نیشان و غونچه‌باز

۱۳ نیرگزین قامت زومهره‌د سهر‌گران هاتن خهرام

چارنه‌طرافان بره‌ف ره‌ف لی‌بمه‌ش تین سی و قاز

۱۴ دل بکی‌دهم نه‌ز ژوان ههریه‌ک بغه‌نجان دل‌دین

دل رویاین، جان فزاین، دل‌به‌رین عاشق‌گوداز

مانای وشه‌ی ئه‌و چوار به‌یته:

وه‌ر: وه‌ره؛ دلو: هه‌ی‌دل؛ چین: بچین؛ چه‌من: می‌رگ، چیم‌ن؛ هلانی: هه‌لی‌هیناوه؛ سوز شیرین: دل‌کیش و رها شیرین؛ باز: ئاواله؛ زومه‌رده: گه‌وه‌رتیکی سه‌وزه؛ خه‌رام: له‌نجه؛ ره‌فره‌ف: پو‌ل‌پو‌ل؛ غه‌نج: ناز؛ دل‌رو‌یا: دل‌رفین؛ جان‌فزا: گیان‌گه‌شین؛ گوداز: توانه‌وه؛ نیشان: خال.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی دل وه‌ره بچینه سه‌یری می‌رگولان. تازه‌گولان سه‌ریان به‌ناز هه‌لیناوه و خویان وه‌بن سی‌یه‌ر داوه. گو‌لی سمل، بو‌نی میسک و غه‌نیه‌ر ده‌ده‌ن. وه‌ك بو‌نی زولفی یاره‌که‌م. سو‌یسته له ره‌زاسوکی داو له‌بو‌ن و به‌رامه‌ی خو‌ش‌دا، وه‌ك بسکی ئه‌و شو‌خه‌ ده‌چی. داری سه‌ول سه‌وزه پو‌شه. وه‌ك به‌ژنی یار که جلکی سه‌وز ده‌به‌ر کا. به‌لام ئه‌وه‌نده‌یان فه‌رقه، که بالای یار، خالی هه‌یه. وه‌ك کله‌سوبحانی ده‌چی و خونچه‌ی ده‌می پشکو‌توه، که له بالای سه‌ولا نیه. گو‌لی نیر‌گز که لاسکیان وه‌ك زومه‌رده، له سه‌وزایی. وه‌ك چاوی مه‌ستی یاره‌که‌م به سه‌رخو‌شی و به له‌نجه‌و لار، خو‌ده‌نو‌ین. له‌هه‌ر چواراوه، پو‌ل‌پو‌لی قازو قورینگ، دینه سه‌یرانی می‌رگولان و له‌ناویاندا دین و ده‌چن. هه‌رچی ده‌یی‌نم به‌ناز و دل‌رفینه‌و گیان‌گه‌شینه‌و ئه‌ویندار ده‌تو‌ینیه‌توه؛ تیمام کامیان په‌سندکه‌م و خوی پی‌بگرم و بیکه‌مه خه‌مه‌وه‌نی خو‌م؟

۱۵ عه‌قدی ئی‌حرامی ده‌ما دل‌به‌ر خویایی فه‌رضی عه‌ین
سه‌جده‌یه‌ك به‌روان دو‌برهان ناگرت جیه‌صه‌د نو‌ماز

مانای وشه:

عه‌قد: به‌ستن؛ ئی‌حرام: که‌وتنه‌ ناو هه‌ره‌تی حه‌جوه که زو‌رشت له‌پیاو حه‌رامه؛ بره: برو؛ فه‌رضی عه‌ین: هه‌ره پی‌ویست؛ نو‌ماز: نو‌یژ.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا که په‌سنی می‌رگولان له جه‌نگه‌ی به‌هاراده‌داو دل‌خو‌شی دل‌ده‌داته‌وه که پیکه‌وه برو‌نه سه‌یری گولان و هو‌گر به‌هیندیکیان بگری؛ دلی بی‌ری ده‌خاته‌وه که ئه‌وینداری به‌راستی، ناشی به‌جگه له یاره‌که‌ی، دل‌بدا به‌هیچ شتی تر. بو‌یه ده‌لی:
خو‌بی به‌ش کردن له زو‌رشت له‌کاتی زیاره‌تی کابه‌ی پی‌رو‌زو به‌رزی دل‌داران، وه‌ك نو‌یژ له‌سه‌ر پیاو واجبه‌و سو‌ژده بردن به‌ره‌و می‌حرابی برو‌ی یاری هینده‌به‌جی و جی‌گه‌وره‌یه که سه‌د نو‌یژی به‌ره‌و می‌حرابی مزگه‌وتان، جیی ناگرن.

۱۶ عیدهوو میری مه ئیرو دەرگه‌هی لوطفی قه‌کر
گو «مه‌لا» هنگی بخوازی دی‌بدهم بهس تو بخواز

مانای وشه:

هنگی: ئه‌وه‌ندهی.

پوخته‌ی مانا:

جیژنه‌یهو ئه‌و سه‌روه‌ره‌ی من، ئه‌مرو دەرگای ئیلتیفات ولاواندنه‌وه‌ی خسته سه‌رپشت. فه‌رموی مه‌لا! هه‌رچی نیازیکی تو هه‌ته، لیم بخوازه. توچیت ئاواته، ده‌ت ده‌می.
خوا له‌قورعانا فه‌رمویه: «ئه‌گه‌ر به‌نده‌ی من! لیت پرسن خودا چونه؛ من نزیکم به‌ده‌نگ ئه‌و که‌سه‌وه ده‌چم که هانام دینیته به‌ری. ده‌با هاوارم بکه‌نی و بر‌وای ته‌واویان به‌من بی. شایه‌ت شاره‌زای ری‌بین.

کوژراوی چاو

۱ ژره‌عنا نیرگزین ته‌ی مه‌ستو خون‌ریز
زهمان بو‌عه‌دی جه‌نگ نه‌نگیزی چه‌نگیز

مانای وشه:

ره‌عنا: نهرموشل؛ ره‌عنا: توندو بزوز؛ ره‌عنا: جوان؛ عه‌هد: دهوران؛ جه‌نگ نه‌نگیز: شهر هه‌لایسین؛
چه‌نگیز: خانه‌ی خونین ریژه به‌ناوبانگه‌ی که‌ی مغول (له ۱۱۶۲ تا ۱۲۲۷ م) که‌ی ههر له‌چینه‌وه تا سهر که‌ناره‌ی
ده‌ریای ره‌شی، خسته‌ی ژیر‌چوکی خویه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

له‌سونگه‌ی نیرگزی مه‌ستی دو‌چاوی تو - که‌ی خوینی هو‌گران دهرژن - زهمانی بی‌سه‌مانی
خوین‌رژانی ده‌وری چه‌نگیزمان وه‌بیر دینی... ده‌بی کی‌بی، به‌تیری چاوه‌کانت، نه‌نگوا بی‌تو ده‌بی
کی‌بی، که‌ی له‌م کوشتاره‌ی تا‌مانه‌ی سهر دهرکا؟!
«حهریق» ده‌لی:

قرانی عاشقانه‌ی که‌س نه‌ما دهر‌چیت و سهر دهرکا

مه‌گهر یو موفلیسی وه‌ک‌من که‌بی قران و په‌ناباتم

۲ ته‌جانی من دقیت ته‌ی جانی عالم؟
ژمن بستین به‌علین خوی شه‌گهر ریز

مانای وشه:

دقیت: ده‌وی؛ شه‌گهر ریز: شه‌کر هه‌لریژ.

پوخته‌ی مانا:

تو که گیانی همو تافهریده کانی؛ کنگی بزمهت بامن دادی و بهو لیوه تالی یاقیقی و شیرینه شه کر پزانت، فرمان دده‌ی که به گیان دهبه‌رت مرم؟ ده توخوا دلّم مه‌شکینه و خوٚت دوا‌ی به‌زینم بیته.

۴ دو عنبر بو لشمشادی ب مهستی
قه بهستن لهو هم‌وابو عنبر نامیز

مانای وشه:

قه بهستن: به‌ستنه‌وه؛ لهو: بویه؛ نامیز: تیکه‌لاو.

پوخته‌ی مانا:

پرچه کانت له دولاوه - که همیشه بوئی خوشیان لی بلاوه - له جوانی به‌ژن و گهردنت مهستی شه‌شدانگ له دوری لاجانگ ده‌ه‌ژان و به‌م‌لاو به‌ولادا ده‌که‌وتن. له به‌ژنی راستو بیگریی وه‌ک داری شمشالت به‌ستن چونکه مه‌ستن. که‌چی هیشتان راناوه‌ستن و بزوزن. که راده‌ژین بوئی عنبر بلاو ده‌بی. بویه هم‌وا له دوری تو به‌بوئی خوش هه‌لازناوه.

۵ ژا‌خا ئاستانی مسته‌کی بین
لداغان دا بینم خواهش صه‌با تیز

مانای وشه:

ئاخ: خاک؛ ئاستان: سهر‌دمرانه، باره‌گا؛ تیز: به‌په‌له؛ خواهش: ساغ.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی سره‌وبا! زور داخ‌دارو بریندارم. توخوا که‌ذیی، له‌رئی خوٚتا، له‌خاکی به‌ر دهر‌گای یارم، مشته خوٚلیکم بو‌بیته. دهرمانی دهرم ههر ئه‌وه‌و یه‌کاویه‌ک همو برینم ساریژده‌کاو بلوقم ده‌بو‌چینه‌وه.

۵ تنی فهرهاد دزانت له‌ذده‌تی عیشق
کووی جان دایه شیرینی، نه په‌رویز

مانای وشه:

له‌ذده‌ت: خوٚشی؛ په‌رویز: نازناوی خوسره‌وی پادشای ئیرانی میردی شیرینی به‌ناوبانگه.

پوخته ی مانا:

حزلی کردویی خوسرهوم بوشیرینی، بدل نیه. وهك پیویسته دهردی دلی نهچیشتوه. تهنیا
فهرهاد تامی تهوینی چهشیوهو خوشی دیوه؛ که گیانی شیرینی خوی دا به شیرینه دلبنده که ی.
«سالم» دهلی:

بهئیمای دیدهی معشوقه عاشق کیو لهبن دینی

لهلای سالم کهندهی بیستون موژگانی شیرین بو

٦ تهبو تابى هزار نهشکه نجه دادل

ژشیرازی نیگاهی مهستی تهریز

مانای وشه:

تهب: تا؛ تاب؛ یاو، ههلچوقان؛ نهشکه نجه: نازار؛ شیراز: ناوی شاریکه؛ شیرازه: کهناره؛ شیرازه:
بهندی بنهکتیب؛ تهریز: ناوی شاریکه؛ تهریز: نوبهتی ریز، نوبهتی پهرین؛ نیگاه: روانین.

پوخته ی مانا:

روانینی چاوی مهستی یار که دهرمانی گش دهردانهو بهسیلهی چاو، یاووتا چا دهکاتوهه - بو من
پیچیهوانهی هینا. ههر کهتیلهی چاوی دامی؛ هزار نازاری دابهدل. دلّم وهك نوبهتی داران
ههلدهچوقی وههلدهبزوقی.

٧ إلهی نیرگزا مهی مهستو نازک

ژدهستی خوارو بهدخواهان بهاریز

مانای وشه:

الهی: تهیخوایه؛ خوار: ناراست؛ بهدخواه: دل بیس.

پوخته ی مانا:

ئهی خودایه! ئهو یاره ی من - که وهك چله نیرگز شلک و تورتهو چاوی گروی له نیرگسی مهست
بردهوه - بی پاریزهو وامه که خوارو بی فهران، بو چاوینی تماشای کهن.

٨ کولی تیت ئهو قه بایی ناسمانی

لهطیفا شهنگو نازک وهك بهلازیز

مانای وشه:

کولی دیت: چندهی لی دیت؛ قهبا؛ کهوا؛ ناسمانی: بهرهنگی عاسمان؛ بهلازیز: گزیزه.

پوختهی مانا:

ئهی خودایه! ئهو کهوایه رهنگ عاییهی، چنده جوان لی دهوشیتهوه. نهرمه، شهنگه، لهشی ناسکهو ههروهك گوله گزیزهی دهمو بههاره، که سه رهرای دیمهنی جوان، موزدهی نهمانی دهمی زستانی خهمان و هاتنی ههرهتی خوشی و دیمهنی جوانی بههاری بهپیوهیه.

۹ سهوا شهك ریخته دیسا عالمه دل

بجادیوی دوچهشمی فیتنه ئهنگیز

مانای وشه:

سهواش: شهزو ههرا؛ ریخته: رژیته؛ عالم: جیهان؛ فیتنه: گومرای، ئازاوه؛ ئهنگیز: ههلایسین، هو.

پوختهی مانا:

ئهو چاوه سیحر بازانهی، که دنیا لهسوئنگهی ئهوان، پرله ئازاوه و ههرایه؛ ئهوا دیسا خویان نواندیو بهجیهانی رواله تیهوه نهوستان. دنیای دلی خاوهن دلانیشیان تیکداو پریان کرد له پشیوینی و ریگهی چاریان لی گوم کرد.

«نالی» دهلی:

وهه تا عالمی قهلبت نیشاندهم کهوا فهقری غینایه و مردنی ژین

۱۰ «مهلا» جانی ته چاوان پههلهوان کر

لتایی خهمری یان زولفا دل ئاویز

مانای وشه:

پههلهوان: پالهوان، تمناف باز؛ خهمری: بسکوله؛ دل ئاویز: دل پیوه ههلاوه سراو؛ ئاویزه: ههلاوه سین.

پوختهی مانا:

مهلا ی دلدارا! سهرم له کارت سوژماوه. تو له لایهك، دلت بهتای کهزیه کانی گیرودهیه و ههلاوه سراوه، لهولا شهوه، گیانت ههروهك هونه رهنه ندانی تمناف باز، له سه رتای بسکوله کانی دین و دهچن. چون ناترسی؟

۱۱ ژحوسنا بی نیشان نادهی نیشانهك
«نیشانی» گهرژدل نه کراته پهرهیز

مانای وشه:

بی نیشان: نادیار؛ نیشانی: نازناوی مه لایه له شیردا.

پوختهی مانا:

جوانی یارم وینهی نیهو وهك هیچ جوانیه کی تر ناچی و کم کهس هه یه هم جوانیه، به چاو بیینی.
توش ئهی نیشانی بویز! بویه توانیوته بی بیینی و په سنی بدهی، چونکه له خوت له گیان و دل،
دهستت بهرداو جگه له یار، پاریزت له هه مو شت کرد.

۱۲ خه باهت طه بهه ژه هلی سهگ سرشته
یه قین نه و کهر ژجانان له و دکهت بییز

۱۳ مه بین نه و گهر بصورهت ناده مینه
هه می دارن ژئیگر راکری ریز

مانای وشه:

خه باهت: بیسی؛ ژه هلی: له نه هلی، له ره گزی؛ جانان: دل بهر؛ بییز: خو پاریزی، قیز: صورهت: شکل،
بیچم؛ ئیگر: ناگر.

پوختهی مانا:

تو تادل ندهی به یاریك، نابی به ییاو. نه و که سانهی ده لئین دل داری خراپه و به بیزه وه لیی ده روان؛
وهك که رانن هیچ تی ناگهن. دهرون بیسن وهك سهگ به گلاویان بزانه. تو مه روانه که له بیچما
وهك مرونه. گشتیان داری قه لاشکه رین بو سوتاندن ریز کراون.

قصیده‌ی چلو سیّهم

ش و روز

۱ تودزانی بخودی من توخه‌یالی شهبو روز
بخه‌یالا خوه مدام من تو لبالی شهبو روز

مانای وشه:

مدام: همیشه؛ بال: دل؛ لبال: له‌کن؛ شهبو روز: شموو روژ.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی‌یار! سوینده‌کم بمخودا. وانا سوینده‌کم هر بمخوت. خوت دزمانی که شموو روژ، هر بیر له‌تو ده‌که‌مه‌وه تو له خه‌یالم دهرناچی. به‌بیری خوم، همیشه له‌ناو دل‌مدای و شموو روژ هر له‌لای خومی و له‌دیدارت بی‌بمش نابم.

۲ هر بمیزان دره‌شینی جه‌گه‌ری تیرو خه‌ده‌نگ
ژنه‌سق صاعیقه مه‌ژقه‌وسی هیلالی شهبوروز

مانای وشه:

دره‌شینی: ده‌پرژینی؛ نه‌سق: تهرتیبو ته‌کوزی؛ صاعیقه: بروسکه؛ قه‌وس: که‌وان؛ هیلالی: له‌بچمی مانگی یه‌کشه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

خوا فدرمویه: «همو شتیگ له‌خوداوه نه‌ندازه‌ی بو دانراوه‌و به‌ته‌کوزی و ریک‌ویتیکی، دیته
بهرهم».

مهلا دهلی: ټه گهر بروسکه له ههوره ټه گهر تیر له کهوان رادی و ټه گهر نیوه جه عزو کهی مانگ، بو وهختو کات ناسینه وهو بو روناکی دیته بهر چاو؛ تو به میزان بهوپهزی ریک و پیکه وهو بی ټه لواردن، بهی هیچ جار هه له کردن، جهرگی منت وه بهر تیری بزانگ داوه له که وانهی مانگی به کشفهوی برورا، ټهو تیرانهم داده رژینه سهر جگهری و شهوو روژیشیان بوئیه.

۳ میثلی گوین تهره وان نال ژدلی میسکین تین
ټهم نزانن توچرا هروه دنالی شهبو روز

مانای وشه:

گوین: بالندیکه شهو هه تا روژ ده نالینی و بیدهنگ نابی و ههرلات وایه له بهر خویمه دهلی: نا. نا؛ رهوان: بهدویهک داهاتی بی پسانه وه؛ چرا: بوچی، له بهرچی؛ میسکین: همزار.

پوختهی مانا:

مهلا ټهی دلداری همزار! چیته وه کو گوین، ههر دهنگی نالو نانا کهت له دلی بیچاره ده بیسری. ټه گهر گوین ههر له شهودا ده نالینی، دلی تو به شهوو بهروژ ناله یه تی و پشونادا.

ع ته بفریادو فغانان بخوه بولبول که زکر (یان، کرکر)
الله زچدهدی وه دکالی شهبو روز

مانای وشه:

فریادو فغان: دادو هاوار؛ کهز: گوی کپ؛ کز: مات و بیدهنگ؛ کالین: له بهر دهره هاوار کردن.

پوختهی مانا:

ده مانگوت بولبول له خویندن چه سهرویه و بیدهنگ نابی. به لام توی دل برینداری تیری بهژانی دلداری، به هاوارو گالو نالمت کاریکت کرد، که ته نانهت ههرخوی بولبول وازی له خویندن هیناوه کروماتو دوز داماوو له بهرهاواری زوری تو، گوئی که زبوه. که شهوو روژ، نای بریه وه. دهی دهرت چند گران بی؟ ههرخودا بوخوی دهیزانی، راستی سهیره، راستی سهیره.

۵ داکو دلبر قهدهمی لی بنه ههد رهوشن کهت
لهو توخونی وه زچه هقان قه دمالی شهبو روز

مانای وشه:

قهدهم: بی؛ بنه ههد: دابی؛ لهو: بویه؛ قه مالین: ماینه وه.

پوخته‌ی مانا:

تو شهوو روژ، هر خریکی خوین لهچاوانت ده‌مالی. به‌خه‌یالی که جارنیک یار، به‌لاتا بی و بتلاوینی و بی له‌سهر چاوانت دانی و بیته‌ی مایه‌ی روشنی و سومای چاوه کویره کانت. که له‌سوئی دیداریکی نهو، تانه‌یان پهریو ته‌سهر. جا ناشته‌وی یار بی له‌خوین بنی و نهو لاقه ناسک و خاوینه‌ی خویناوی بیته.

٦ ته‌تی ذه‌وق و سه‌فا کر ب‌سه‌یین دلبری‌را
سهرنخون گاه شوبی‌نون گاه وه‌کو دالی شه‌بو روز

مانای وشه:

سه: سه‌گ؛ گاه؛ جار؛ شوب؛ وه‌کو؛ نون؛ ماسی؛ نون؛ پیتی «ن»، له له‌لفو بیته‌کدا که قدیم به‌راوه‌زوی نیستایان ده‌نوسی؛ دال؛ دالاش؛ دال؛ پیتی «د» له له‌لفو بیته‌کدا؛ «ن» و «د»: ده‌بیته، ند؛ ند؛ وانا هاوتاو هه‌وال.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! نه‌گهر خوشی له‌زیانتدا ده‌س بکه‌وی، هر شه‌وسایه که ده‌گهل سه‌گی به‌ر دهر‌گای یاری دل‌به‌ر، که‌وتبویه به‌زم و کایه. جارنیک لاسای ماسی گرتوت ده‌کرده‌وو خوت وه‌ک «نون» هه‌لده‌گیزاوه جارنیک وه‌ک دال بالته گرتو به‌ره و نهو سهرنخون ده‌هاتیه خواری و شه‌ویش په‌لاماری نه‌دای و به‌وکایه ده‌گهل کردنه‌خوت کرده هه‌وال و هاوتای.

«نالی» ده‌لی:

ههر له‌حظه ده‌لیم من سه‌گی دهر‌گامو ره‌قیییش دیته سه‌رو چاوم که‌منیش سه‌گ مه‌گه‌سیکم
گرتویه سه‌گت چاکمو لای تومه‌وه دینی یعنی وه‌ره نالی که‌منیش دادره‌سیکم

٧ فتوه‌یا پیری «مه‌لا» یان تو بایله‌امی نه‌بی
قی‌مه‌یی ههر وه‌دنوشی ب‌حه‌لالی شه‌بو روز

مانای وشه:

فتوی؛ نی‌جازه‌دان؛ ایله‌ام؛ خسته‌دل‌ه‌وه؛ نه‌بی؛ پیغه‌مه‌ر؛ نه‌بی؛ که‌سی که له نادیار پیاو شاگادار ده‌کا، پیش‌گو؛ هه‌لال؛ ره‌وا؛ نوشین؛ وه‌خوارن.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا چیته ده‌ت‌بینم به‌شه‌وو به‌روژ به‌بی وچان مه‌ی ده‌نوشی و لات ره‌وایه. شاخو لات‌وایه

نمخوشی و بهفتوای شهرعی پیغمبر، که مهی بو درمان حالله دمخوئتموه؟ یان پیره
دستگیره کمت ریگهی داوی بخوئتموه؟

«ئاوینەى دل»

۱) شاهیدی جیلوه‌نوما قودسی یی فه‌یروزه لییاس
هەرچی ره‌نگی ته‌ نیشان‌دهت تونیشانی خوبناس

مانای وشه:

شاهید: دلبر؛ جیلوه: خو‌ ئاشکرا کردن؛ قودسی: پیروز؛ فه‌یروزه: پیروزه.

پوخته‌ی مانا:

په‌مبه‌ری خوا (ص) فه‌رمویه: (هەر که‌سیکی خوی نه‌ناسی، خواش ناناسی).
مه‌لا ده‌لی: تو مه‌گه‌زی و چاو مه‌گیره، که دلبرت ده‌لییاسی ره‌نگ پیروزه‌و عاسمانی یان
به‌هەر ره‌نگیکی دیکه، خو‌ت‌نیشاندا؛ ده‌یینه‌ مایه‌ی ناسین و شاره‌زاییت. تو هه‌رخو‌ت یه‌ک له‌و
ره‌نگانه‌ی، که یارت خوی یی ده‌نویتی. که‌وابو تو خو‌ت بناسه، ئەوسا که‌یارت ناسیوه.

۲) حوسن بی‌ ئایینه‌ی عیشق ته‌جه‌للی نادت
عیشقی مه‌حمود ده‌معنی نه‌مه‌گی حوسنی ئەیاس

مانای وشه:

ئایینه: نه‌ینک؛ مه‌حمود: په‌سند؛ مه‌حمود: مه‌به‌سست محمودی غه‌زنه‌وی؛ نه‌م: ته‌رای، نم؛ نه‌مه‌ک:
خوی؛ ئەیاس: هه‌یاسی خاس، دلبری محمود غه‌زنه‌وی.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌گه‌ر تو خو‌ت باش نه‌ناسی و دل‌ت ئەوه‌نده‌ پاك‌نه‌بی له‌ئهوین، که وه‌ك ئاوینه‌ بنویتی و بویار،

دهویرا بروانی؛ هرگیز چاوی دل و گیانت، به جوانی دلبر ناکهوی. ثاویتهی دلی دلداره، که دلبری تیا دیاره. دل و دلدارو دلداریش، تنوکیکن لهدریای پرله شه پوئی خو شاشکر اگردنی یار. تهوینی پاکو په سندی، سوئتان محمودی غمزنهوی، شهیه ک بو له دهریای جوانی همیاسی خاصی دلبری. (یان، چیزه‌ی خوشی دلداریه که‌ی، شو دل به همیاس دانه بو که خوی و تامیکی تی گه‌ری.)

۳ هرچی رهنگی ته بقیتن خوه بیینی لله
نهظه‌ری وهریده کاسی چخوش ئایینه‌یه کاس

مانای وشه:

لله: بوخوا؛ نهظهر: روانین؛ کاس: پیاله، کاسه.

پوخته‌ی مانا:

دهغیله بوخوات پی‌ده‌ئیم، که ده‌تهوی خوت بیینی، داخو له کام پله‌دای و به کام رهنگی. چناو له‌ولوا و له‌لا مه‌گیزه، بروانه پیاله‌ی پر له‌مه‌ی، تهوینی پاکو بی‌خه‌وشت. بروانه خوت، که خوست وه‌کو ئاویته، وینه‌ی یارت تیدا دیاره و ته‌وسا تی‌ده‌گه‌ی چره‌نگی و سه‌نگت له باره‌گای یاردا چه‌نده. ته‌ی‌نامه خوا پیاله چون ئاویته‌یه کی وینه‌ده‌ره!!

۴ توشه‌رای ب‌غهرایی بنه‌هنگان دده‌می
دی کیفایه‌ت به‌چره‌نگی مه‌بکت کوزه‌وو طاس

مانای وشه:

غهراب: جوری که‌شتی بارکیش؛ غهراب: مه‌شکه؛ غهراب: دولچه‌ی گه‌وره؛ غهراب: پیاله‌ی زیوینی مه‌یخوران، غهرابه؛ قهرابه: کوپه‌ی گه‌وره؛ کوزه: گوزه، جهره؛ تاس: زه‌رک.

پوخته‌ی مانا:

مه‌ی‌گیر! تو ئیمه ناناسی. ئیمه لهدریای شه‌وین‌دا، بوینه نه‌ه‌نگ، به زه‌رک و پیاله‌ی چکو‌له. سه‌رخوش نابین. تینوایه‌تیشمان ناشکینی؛ ته‌شی باده بو نه‌ه‌نگان بکریته ناو گه‌می‌یه باری. ته‌وسا به‌نیازی مه‌ست‌بیین و به‌نیاز بگه‌ین. بوژیکی فارس ده‌لی:

تینوایه‌تیم به‌تاس و زه‌رک چاری ناکری می‌گیژ به‌گوزه باده بریژه به‌قورگما

۵ ره مزو رازین نهی و نایی کوسه ماعینه ههمی
ژ محالاته به قلی خوه بزانی ژ قیاس

مانای وشه:

ره مز: ئیشاره؛ سه ماع: بیستن؛ محال: نامومکین، نه شیوا؛ قیاس: بهراورد کردن.
قیاس لهزانستی مه نطق دا، مه بهستی که چه ندلای جیاجیای هه به. شه گهر یه کیکیان سه لمینرا؛
خوانه خواهی ئهوی تریش ده سه لمینری. بونومه، شه گهر گوتمان: جیهان گوزانی به سه ر دیت. هرچی
گوزانی به سه ریبت، دیاره دروست کراویکه. که و ابو ناچارین بیژین دنیا تازه پهیدا بوه و هر له پیشورا وا
نه بوه.

پوخته ی مانا:

ئاوه ز له ناسینی یاردا، بیچاره یهو بیکاره به. ئهوی له و باره ده بیسی، له ریگه ی گوپوه دپته دل.
بیستی دهنگی بلویری، چلوانایی قامیشت بو دیاری ناکا. تو ناتوانی له بیستی به لگه ی تاقانه یی
یارت، یار وه ک بیپوسته، بناسی و بزانی به راستی چونه. بهراورد کردن لیره دا، لنگی شه له و چاوی
کویره. گهره ک واز له بیستن بیئی و بوخوت ئه وه نده بکوشی، تیارا روبهرو ده بیینی. هه ردوک پیاله ی
بیستن و بهراورد کردن، دهس بومه به. به ده فری گه وره ی وه ک گه میه، باده ی یارناسین پیدا که.

۶ وی دکه ت مه غلظه هه رده م لحه ر یغان بجه ده ل
بدوجامان قه دخون سیره ت ئه بیه ض وه سواس

مانای وشه:

مه غلظه: هه له کاری، بهمه له بردن؛ هه ر یف: هاو بیسه و هاو ده م؛ جه ده ل: ده م لده م نان، کیشه ی
به ده م؛ قه دخون: ده خونه؛ ئه بیه ض: سپی؛ وه سواس: دودلی.
ده لئین شه ی تائیکی سپی، کاری دودلی و گومانه که بیخاته ناو دلی خاوه ن باو مران.

پوخته ی مانا:

ئهو که سانه ی گهره کیانه که بهمه نطق و فلسفه و به بیستن و بهراورد کردنی خویمان، چونه یه تی
یارمان بو ده ر خه ن و بهو دو پیاله گیزمان که ن و هوشمان بهرن؛ وه ک ئهو شه ی تانه سپیه وان، که
توشی هه له ی گومان و ته له ی دودلیمان ده که ن. بونی خودا، ده لیل و به لگه ی پی ناوی و ئه وان ه ی
له و باره ده دوین، دهنگی بلویریان بیستوه و بلویر و بلویر ژه نیشیان هه ر نه دیوه و ناشی بین.
لنگیان داره و ناتوانن ئه م ریگه سمخت و دژواره له پیش بهرن.

۷ دستگیری تنه‌بخت خضری عینایهت ل‌قیده‌م
ناگه‌هی نابی حدیاتی بدو عه‌سکهر نه‌لیاس

مانای وشه:

خبرو نه‌لیاس: دو پیایوی خوان تا ناخرمه‌زمان ده‌مین. خدر به‌سهر به‌ژ راده‌گاو نه‌لیاس چاودبیری ده‌ریایه.
ده‌لین خدر ناوی ژیانی خواردوت‌ه‌وهو به‌سهرچاوه‌که‌ی ده‌زانی‌ت: عه‌سکهر: کومای خه‌لک: نه‌لیاس: هه‌ی
ناهومیدی: عینایه‌ت: مشور خوری، ناگاداری.

پوخته‌ی مانا:

نه‌گهر ههر له‌روژه‌که‌ی بناوان، خدری لاواندنه‌وه‌ی خودا، ده‌ستت نه‌گری و ریگه‌ی سه‌رچاوه‌ی
ژیانی همرمانت پی‌نیشان نه‌دات: تو له‌سو‌نگه‌ی ده‌م‌ده‌مانی و قسه به‌زورانی دانی کومای
به‌راورد‌که‌ران و بیسه‌رانی قسه‌و باسان؛ ههرتاسان و ناهومیدیت بو ده‌مین.

۸ توبنی ماهی نه‌وو ده‌ستی قه‌ضایی هه‌ی هه‌ی
نه‌لزهرعی فه‌له‌کی به‌لکه‌ له‌ومری مه‌بداس

مانای وشه:

بنی: بنوره؛ قه‌ضا: فه‌رمانی پی‌ک‌هاتوی خودا؛ هه‌یه‌ه‌ی: بی‌وچان و پسانه‌وه؛ زهرع: چیندراو.

پوخته‌ی مانا:

تو له‌مانگی نوی بزوانه، که له‌ده‌ست قه‌ضا و قه‌ده‌ردا، بوته داسیک جگه‌له‌ چینگه‌ی عاسمانی
ته‌مه‌نی مه‌ش دره‌و ده‌کا.

«حافظ» ده‌لی:

له‌ داسوکه‌ی مانگی یه‌کشه‌وه‌م ده‌روانی له‌ چینگه‌ی شینی عاسمانی

پوش و پاری ته‌مه‌نی خوم هاته‌ بیرو زانیم کاتی دروینته‌ی هات

۹ تورکی خونریزو خوماری مه‌ بیه‌ک غه‌مزه یه‌کی
زوه‌دی چل‌ساله لمن زیرو زه‌به‌ر کر ژنه‌ساس

مانای وشه:

تورک: له‌ زاراوه‌ی شاعیران‌دا بی‌به‌زه‌یه؛ غه‌مزه: عاشیره‌ت وه‌چهم؛ زوه‌د: ته‌رکه‌دنایی؛ زیرو زه‌به‌ر:
ژی‌ر به‌ره‌ژور؛ نه‌ساس: هیم.

پوخته‌ی مانا:

چل سالآن هر چلم کیشاو خوم لعدنیا دورخستموه. بهتیلعی بی بهزه بیانه‌ی چاوی یاره چاومهسته کم، هر له بناغموه هه لته کاو ژیرو ژور بو.

مه بهستی مه لا ئه مه یه: ریره و نابی همرلای وابی یار همیشه له باری بهزه یی دایه. ئه و یاره یی ئه و - که خودایه - ده گهل دلوانی و بهزه ش، تورهی و قه هری له لایه. له وانیه هه مو ژیانته له تاعه تا بهخت که ی و بهر تورهی خودا که وی و بهد بهخت یی. هر ئه و خواهی که بو «لوت» بهزه و خوشی یه؛ بو گه له نافه رمانه که ی، توشی و نه گبه تی ده نی ری. وه ک له قورعانی پیروژدا، سه بارت به سزادانی هاوشاریانی لوت فهرمویه:

«هر که فهرمانی ئیمه هات، سه رومان خسته ژیره وه (ژیرو ژوربون) ئه وساش به گزمو له قوزی و شکه وه بوی تیگ ته پاوی ریزکراوی نیشاندار، به گهل به ردبارانمان کردن.»

۱۰ ژله یی له علی شه که ربار قه نه کر پرسا «مه لی»
میسری یان گزمه ره شاندن کوکشاندن ئه لماس

مانای وشه:

قه: هر گیز، قمت؛ مه: ئیمه؛ لی: به لام؛ مه لی: مه لا؛ میسری: شیری میسری که جه وه ردارو نایابن؛
کشاندن: کیشانی.

پوخته‌ی مانا:

هر کاریک یار که یفی لی بی، چون چونی و بوچی و له بهرچی، مافی که س نیه بیرسی. ئه وین پرس به که س نا کاو هر بو خوی هه مه کاره یه. ده بزوانه هر گیز به مو دولیوه ئاله شه کر باره ی هیشتا حالی نه پرسوین. به لام که وانیه دو بروی که له شیر میسری ده کن و له تیخی ئه لماس تیژترن، جه رگیان بریم. تیره بارانی دل میان کرد.

«زونتار بېس»

۱ دل به که دی عیشق به کبت عاشقان به کيار بهس
قبيله دی به کبت قولوبان دلبره ک دلدار بهس

پوخته‌ی مانا:

خو زور له نهدامی نیمه‌ی، وه ک دستو پاو چاوو گوی و لیو، جوت دروست کرد. به نام دل‌مان
هریه کی‌که. به ودا ده بی تی بگه‌ین، بیرو هوش و نهوین و خوداناسین مان، که به دل‌مان سپیراوه؛
پیوسته له‌سەر تا قانیک ساغ بیته‌وه. دل به که نهوینیش به ک بی، دل‌بهر به ک بی، روگه به ک بی و هر
دل‌ی دل‌بهریکی بی و بلاو نه بی. جابزاینین من به رانبر به و ناموژ گاریه، چونم کرد؟

۲ من دبه‌ندا زولفه کی دل دابده‌ستی پیری عیشق
له و دعیشقیدا کوبه‌ست ئیحرام به ک زونتار بهس

پوخته‌ی مانا:

له تا که به‌ندیخانیکدا - که پرچی پریچی یاره - دل‌م گیرا. خوم به نهوینیکی پاک و بی وینه و تا قانه،
نه‌سپارد. دل‌بهرم فرمانی دامی، بو زیاره‌تی روی - که ته‌نیا روگه‌ی پیروزم هر شه‌وه - ناماده‌ی
ئیحرام به‌ستن بم. نه‌گه‌ر ئیحرامی حاجیان فوته‌یه و له‌دو پارچه‌یه؛ فه‌رموی: تو له‌تای بسکی
من، زونتاریک بیه‌ستی، به‌سته.

۳ طه‌رح و طه‌رزی بونه زونتار و چه‌لییا به ک بیه‌ک
له‌ومه زونتار و چه‌لییا به ک تنی به ک جار بهس

مانای وشه:

طرح: بیجم؛ طهرز: دیمه‌نی ریک؛ طهرز: جور؛ چه‌لیپا: خاج.

پوخته‌ی مانا:

که‌زی یارم، جار له که‌مبهری ده‌هالین و ده‌بنه زوننار. جار‌چاره‌ش به‌سهر یه‌کدا دین و له وینه‌ی خاچیک ده‌نوینن. ئیمه‌ی گیروده‌ی ئه‌وینی ئه‌و تا‌قانه، که ده‌بینین زوننار و خاچی زولفانی، ههر یه‌کیکن؛ ههر کامیکیان به‌رستین، ده‌زانین یه‌کتا به‌رستین و به‌یه‌ک‌جاره ههر بو یه‌کیک ئه‌ویندارین.

۴ هن ژنک دیری قه‌تین قه‌ستا که‌نشتی هن دکن

نه‌ی ژوانم نه‌ی ژوانم من ده‌ری خه‌ممار به‌س

مانای وشه:

هن: هیندیک؛ ژنک: له‌کن؛ که‌نشست: نو‌یزگه‌ی جوله‌کان؛ خه‌ممار: باده‌فرووش.

پوخته‌ی مانا:

من لام وایه، یار له ههمو جیی‌یه‌ک هه‌یه. خوا فەرمویه: «رو ده‌کوی کهن، خوا له‌وی‌یه.» ئه‌وانه‌ی ره‌به‌نی دیرن و هاتو‌جوی کلیسا ده‌کهن؛ ئه‌وانه‌ش که ده‌لین جوین و سه‌رله که‌نشسته‌کان ده‌دهن؛ ده‌گه‌ل ئه‌وانه‌ی له‌ده‌رکی مه‌یخانه‌دا بونه‌سیپال؛ گشت‌له‌گشت رویان ده‌یاره‌و یار له‌ههمو شوینان دیاره. جا ئیمه بو یار به‌رستن، له به‌ر ده‌رگای باده‌فرووش، لا ناکه‌وین و به‌سمانه.

۵ گه‌رچی تین ره‌قص و سه‌مایه‌ی ههر سه‌ههر سه‌ده نه‌ی شه‌که‌ر

من دبه‌زما سوژ شیرینان ئه‌و شیرین ره‌فتار به‌س

پوخته‌ی مانا:

ههرچه‌نده ههمو به‌ره‌به‌یانان، سه‌تان جوانی به‌ژن زراوی شه‌کراوی، وه‌ک قامیشی شلکی شه‌کر، له کورزی سه‌ما ده‌لهرن و دل و چاوان به‌زور به‌ره‌و خویان ده‌به‌ن؛ به‌لام من له‌ناو شاهه‌نگی ره‌زاشیرین و روح‌سوکان، ته‌نیا دل‌م گیروده‌ی ئه‌و شو‌خه به‌له‌نجه‌و لاره‌و شیرین ره‌وت و ره‌فتاره‌یه.

۶ وه‌هچوالا گه‌وه‌رن هاتن لیپاسی جیسم و جان

من ژوان حوری سرشتان ئه‌وه‌په‌ری رو‌خسار به‌س

مانای وشه:

وهه : نای سهیر؛ والا: جی بلندو بهوهج؛ جیسم: لهش؛ حوری: کیزی بههشتی؛ حور: سپی چاورهش.

پوختهی مانا:

من زور گیانی جی بلندو ره گمزیاکم دینه بهرچاو، که هاتونه ته ناو بهرگی خوین و ره گی لهشی ژیانی دنیایی. که همویان له جوانیدا، سمرسورین و پهک پهک و بهه بههیان دهوی. من له ناو نهو گهله حوری و نهو بهری و فرشتاندا، نهه یارهم ههلبزاردوهو دلی خوم پی سپاردوهو، جیا لهو کهسم ناگهره که.

۷ هوهجه سیحری سامیری نینن کو زولفا رهش بکت
چهشم بهندا دلروبیان کاکولا عه بیار بهس

مانای وشه:

هوهجه: نیاز؛ سامیری: خه لکی سامره؛ سامره: پاتمختی ولاتی جوان و له شوین شاری «نابلس» ی نیستادابوه. ومختی موسا له کاتی گوم بونی خوویو پهیره هوانی له بیابانی سینادا، بهرهو چپای تور بهری بو که له گهل خوادا بدوی؛ موساناویک که خه لکی نهو سامره به بو، له زیری زهنبری ژنان، کوته له گوئلکسی ساز کردو جادوی لیکرد. له دواوه فوی پیدا کرد، بوی ده بوراند. گوتی: نههه پیرستن. واز له موساو خواکسی بینن. زور جوله که ی له موسا هه لگه راندهوه. جا له زاراوهی شاعیران، سامیری به جادوگری هره زانا ناسراوه.

چهشم بهند: چاوه بهست؛ عه بیار: نهسپی نارام نه گرو سمره لگر؛ عه بیار: نازناوی نهو نازایانه بو که وهک سوارانی نهو روپای چهره کانی ناوه راست بون؛ عه بیار: فیلبازو چاوه بهست و بیوا خه له تین.

پوختهی مانا:

کهزیه ره شه کانی یارم، نه گهر وازی بچینه سر جادو کردن. ههزار سامری به پولیک. نهو کاکوله عه یارانهی، بو چاوه بهستی نهو جوانانهش - که دل له عالمه ده فرینن - کیفایه ته.

۸ بولبولان سهه گول دچاقن چاقف لسهه گول دی دکن
من دباغی گولموذاران یهک گولی گولزار بهس

پوختهی مانا:

من که یغم به بولبول نایمو لام وایه هیچ له دل داری نه زانیوه. له کاتیکا که دهر وایتته سههه گولان، چاو له مهستی دیش ده گیری. من لهم باغی جیهاندا - که لاجانگ وهک گولی زورن - تاچه گولیکم ههلبزارد. تهرو تازهو گول بهدهمهو گولی لهزاری ده بارن.

۹ من دباغی گولفروشان دی عهجهب ره سمهك غه ریب
خارطه بعان گول ددهستن گولپه رستان خار بهس

پوخته‌ی مانا:

دباغی گولفروشاندا، نهوی من دیم کس نه یینی. به راستی سه مهره و سه پیره. نهو که سانه‌ی وهك
درك وان، دهسکه گولیان بدهستهوه. نهوانهش که گول پهرستن، هر درکیان به نصیب ده‌بی.

۱۰ نهو جهفا دهرچو زحده ظولماته برحه تا بچه‌ند؟
ره‌حمه‌کی جارهك نه‌کی هه‌ی ظالم نهف نازار بهس

مانا که‌ی:

تا که‌ی وا نازارم ده‌ده‌ی، نه‌ی نازداره زورداره که‌م؟ ده‌سا جاریک به‌زه‌ییت به منی هه‌ژارا بایته‌وه و
نهو نازاردان و سزایه بیریته‌وه.

۱۱ غه‌رقی دهریای گونا هین ته‌شنه‌ی لوطفا هه‌قین
ره‌حمه‌تی نامورزگارو شه‌فقه‌ی غه‌فغار بهس

مانای وشه:

ته‌شنه: تینو؛ لوطفا: نه‌رمی؛ هه‌ق: خودا؛ ره‌حمه‌ت: به‌زه‌ی؛ نامورزگار: گوناخ به‌خش؛ شه‌فقه: رحمو
دلنه‌رمی؛ غه‌فغار: زور به‌خشنده‌ی گوناخ

پوخته‌ی مانا:

له‌دهریای گوناخ خنکاوم، تینوی لاواندنه‌وه‌ی خودام. به‌زه و روحمی خوی به‌خشنده بومن به‌سه.

۱۲ نه‌هلی دنیای سهراسه‌ر دژمنین من بن «مه‌لا»
پشته می‌ری من عه‌لی بی، هه‌یدری که‌رار بهس

پوخته‌ی مانا:

نه‌گه‌ر خه‌لکی هه‌مو دنیا، دژمنن بن؛ گوی ناده‌می. تیمام عه‌لی هه‌یدری که‌راره پشتیوانمه،
بومن به‌سه و چاوم له‌هیچ که‌س ناترسی.

قصیده‌ی چلو شه‌شهم

گولا کَش

۱ نبرو مهلا سهرابا لهوتیک بومه ناتش
مندی سهحر خه‌رامان نه‌ی شه‌که‌را شرین مه‌ش

مانای وشه:

سهرابا: له‌سر تایی؛ ناتش: ناگر؛ خه‌رامان: به‌له‌نجه‌ولار؛ مه‌ش: ره‌وت.

پوخته‌ی مانا:

نبرو مهلا گرم‌گرت. سهرتایام بوبه ناگر. دهمانی بو؟ به‌یانی به‌ژنی زراوی یارم که به‌له‌نجه‌ولار، ده‌هاتو هر شیرنایی لی‌ده‌رباری هاته به‌رچاو.

۲ یارب چطورفه میوه نه‌ف ره‌نگه مه‌ی دبه‌خشت
شیرا مه‌تی په‌ریشان، نه‌ظما مه‌تی مشه‌ووه‌ش

مانای وشه:

یارب: نه‌ی خودا؛ طورفه: جوان و نایاب؛ ره‌نگ: جور؛ نه‌ظم: هونراو؛ مشه‌ووه‌ش: تیکه‌ل پیکه‌ل.

پوخته‌ی مانا:

نه‌ی خودایه چون میوه‌یه‌کت دروس کرد! شه‌ونده جوان و به‌تام و به‌برامه، که شه‌و باده‌ی لی‌سازبووه من نوشیوموه شه‌ونده‌ی له‌هوش ده‌ربردوم و مه‌ستی کردوم؛ که شیرم تیکه‌ل پیکه‌له‌و هونراوهم په‌رژو بلاون.

۳ دل‌گه‌شته مه‌ژ دیری، ناچم که‌نیشته‌یی قه‌ط
می‌جرایی وی بمن‌را وهردا بچینه «لاله‌ش»

مانای وشه:

دل‌گه‌شته: دل‌بیزراو؛ دیر: مالی ره‌به‌نانی خاچ‌په‌رست؛ که‌نیشته: نو‌ژگه‌یی جوله‌کان؛ لاله‌ش: رو‌گه‌و شوینی هه‌ره‌پیرۆزی یه‌زیدی‌یه‌کان.

پوخته‌ی مانا:

دل‌م له‌دی‌زان بی‌زراوه‌و روش ناکه‌مه که‌نیشته‌یی جو. من له‌کوی‌بم، ده‌زانم یارم له‌وی‌یه‌و په‌رستی له‌هه‌مو شوینان ره‌وایه. من روم ده‌می‌جرایی بروی‌ئوه. ئه‌گه‌ر بچینه لاله‌شیش، من سو‌ژده له لاله‌ش ده‌بم. جا ئه‌گه‌ر می‌جرایی بروی له لاله‌شه، وه‌ره تاب‌چینه لاله‌ش.

۴ مه‌حیوب وه‌ك ستیره گو‌قه‌ندو عیش‌قبا‌زی
تیکل بچین سه‌مایی ه‌شیارو مه‌ستو سه‌رخوش

مانای وشه:

مه‌حیوب؛ خوشه‌ویست؛ گو‌قه‌ند: زه‌ماوه‌ندو به‌زم و ئاهه‌نگ؛ تیکل: تیکه‌آاو؛ سه‌ما: عاسمان؛ سه‌ما: هه‌له‌په‌رکی.

پوخته‌ی مانا:

سه‌یرانه، به‌زمه، ئاهه‌نگه، هه‌رکی‌ژیک له‌و گو‌قه‌نده‌دا، جوانه، دل‌رفینه، شه‌نگه. کوری داوه‌ت وه‌ك عاسمان دیته به‌رچاوم، که‌ پرله ئه‌ستیره‌ی گه‌شه. وه‌خته؛ وه‌ختی دل‌داری‌یه. وه‌ختی هه‌له‌په‌رکی و یاری‌یه. که‌س نه‌وه‌ستی؛ ئه‌وی خوی له‌لا وشیاره‌و ئه‌وی مه‌ستو سه‌رخوشی چاوی یاران‌ه، با تیکه‌ل بین و ده‌س‌بگرین و له‌و سه‌مایه‌دا به‌شداربین.
«حافظ» ده‌لی:

چون هه‌وا‌یی‌که له‌ بلو‌یر زه‌نه‌وه؟ وه‌سه‌مای خسته مه‌ستو ئه‌غیار.

۵ هه‌یوان لکو دمیتت ئه‌م مفتی‌یی زه‌مانین
بی‌تن ژده‌ستی ساقی جاما زولالی بی‌غه‌ش

مانای وشه:

هه‌یوان: زینده‌وری جگه له‌ئینسان؛ هه‌یوان: زیندویه‌تی؛ لکو: له‌کوی؛ ئه‌م: ئیمه؛ مفتی: فتوا‌ده‌ر؛ زولال: رون و ره‌وان.

پوخته‌ی مانا:

تهوی لهو کوژوو بهزهدا، به وشياری خوی راگری، مرونیوه له جه یوانیش نزم تره. کی ده‌لی مه‌ی له‌وه‌ختی وادا حه‌رامه؟ وامن که مفتی زه‌مانم فتوا ددهم بخوئنه‌وه. با باده‌ی ره‌وانی پالکو بی خلته و تلته، له‌دهستی ناسکی مه‌یگیز وهرگرن و لی رانه‌وه‌پستن.

۶ وهر گوئده چه‌نگو نایی شیرین کوبین سه‌مایی
جامی بنوشه قیران چساده‌وو چهره‌کش

مانای وشه:

قیران: پیرا، ده‌گل؛ زهره‌گل: زهره‌کش؛ زیرکفت‌کراو؛ وهر: وهره.

پوخته‌ی مانا:

کاورای وشکه صوفی! وهره لهو کاتهدا که ئه‌و جوان و شیرینانه دینه کوری، گوی له‌ده‌نگی چه‌نگ و شمشالان راگروه ده‌گل جوانان، پیاله فرکه‌وو گوی مدده‌ری مه‌ی ساکاره یان ره‌نگینه، پیاله گلین و سه‌نگینه یان بلورین و ره‌نگینه.

۷ طالع کوتیت و فرصت موهلت لنگ حه‌رامه
من عومری نوح نینه وهر ساقیو بله‌زخوش

مانای وشه:

طالع: به‌خت و تالچ؛ فرصت: ههل؛ موهلت: ماوه‌دان، مولمت، دره‌نگی؛ نوح: بیغه‌مبه‌ریک بو که تهمنی پالی وه هزارسال دا؛ له‌ز: په‌له؛ خوش: زو؛ ساقیو: هو‌ی مه‌یگیز.

پوخته‌ی مانا:

ههرگا هه‌لیک له تهمنه‌مت‌دا هه‌لکه‌وت، که به‌خته‌کمت چاکی هیئا؛ گه‌ره‌که گوردی خوت بگری و دهره‌فت له‌ده‌سته‌خوت نده‌ی. ئیستا بو‌من ئه‌م دهره‌فته هه‌لکه‌وتوه، که ریم دهم کوژه که‌وتوه. ناره‌وايه خوبگرم و له‌ده‌سته‌ی دهم. خو تهمنی نوحیم نیه، که لام وایی هه‌لی دیکه‌ش هه‌لده‌که‌ون. ها‌کا مردم. ده مه‌یگیز! ده‌ستم دامانت زوبه. وهره و خوش‌برو بادهم بو‌تیکه.

۸ نه‌ی‌شه‌کرا شیرین‌قهد مه‌ ژده‌ست تهمنی دقیتن
داسینه بی جه‌لاده‌ین ره‌وشه‌ن بکین دلی‌ره‌ش

مانای وشه:

چهلادان: مشتومال؛ رهش: تاریك.

پوختهی مانا:

هری ههی مهیگیری بهژنو بالآ شیرین و جوان! بهو دهسته ناسکانهی خوت، مهیمان دهیه؛ تا سینگی پرخه مو کوئی، پی لدهردان مشتو مال کهین. تا شهودلهی که لداخی زهمانه، رهش هه لگهراوهو روناکي تیدا نهماوه؛ تیشکدارو پرله روناکي کهینهوه.

۹ جامید چکن بحوسنی کووان نهظهر لخواره
خهرطهبعهتین دنهبله چنیرگزو چکهربهش؟

۱۰ کوره خو ناسپیرت جارهك بدهست دهلیلان
نهبلهچکعت تهوافی نایبتن بهری رهش؟

۱۱ بیزی دکت ژقهنجان ژرهمزو نازو غهنجان
قهدری گولان چزانت کهربهش دقیت کهری رهش

مانای وشهی نهم سی بهیته:

جامد: وشك ههآتو، رهقو تهق؛ نهظهر: روانین؛ خوار: ژیرو؛ خهر: کهر؛ طهبعهت: میجاز، تهییات؛ نهبله: دهبنگ، ناتیکهیشتو؛ کهربهش: کهرکول، گیایه که درکاوی کهر زوری حملی دهکا؛ کور: کویر؛ دهلیل: شارمزا، چاوساغ؛ بهری رهش: بهردی رهش حاجیان؛ قهنج: جوان و باش.

پوختهی مانای نهو سی بهیته:

وشكه صوفی میشك وشکی نهگهیشتوی دهبنگی تی نهگهیشتو، وائزانن هر لهروی جوانان بزوانن، دنیاو قیامهتیان دهوری و نهوهك توشی نهزهر بین، سهریان دهبر خویان ناوهو له نهویایه تی دهروانن و هر دهیان بینی سهرشوزن. نهوانه خوا لئی گوریون. نازانن تماشای جوانی، روانین له تیشکی خودایه. بیزیان له نازو نیمنازو لهنجهولاری نازداران دیت. شای که شین!! لهلای نهوان - که له میزاجی کهران دان - نیرگزو کهرکول ههریه کهو بو لهوهزهو بگره کهرکولیان لهنیرگز، پی خوشتره. وشكه صوفی وهك کویر وایهو دهشیهوی له مالی کابه، بوخلیتهوه. بهلام شارمزاو چاوساغی دهگل نیهو پهیداش ناکا. نازانم له راموسانی بهردی رهش - که وهك خالی لهیلای منه - چون سل نایی. یان بی چاوساغ، چون دهییی؟

۱۲ فهیضامه شوپهی نیله نهم دهجلهوو فوراتین
کهر شیخ، وهر نیمامه قیرایهمن کهشاکهش

مانای وشه:

فه یض: بهره؛ فه یض: سه رریژ کردن؛ ده جله و فورات: دو چومی گهورهن؛ شیخ: پیری سه برمال؛ نیمام: پیشره؛ قیوا: ده گهل، پیزا؛ که شاکهش: کیشه کیش.

پوخته ی مانا:

ئهوسوفیه سه رکزولکانه ی روگرژانه، که بونه شیخی بهرمال و خویان به پیشهنگ دهزانن؛ هه رهش له بره، ناکه نه وه و تلپاتی ته ریش نازانن. دین ده گهل من کیشه ده کهن. وهك تنوکه ئاویکم دینه بهرچاوان که شان له شانی ده ریا دن. ئیمه وهك نیل و فورات و روباری ده جله بن له زانست و، به هره مان لی سه رریژ ده کا. نازانم به و چوره چوره، چیان ده گهل ئیمه بی ده کری؟!

۱۳ شوخا کو نه ز دبه ندی دل گرتیه که مه ندی
له طیفه زوهره سیما، نه برو هیلال و مه هوش

۱۴ برهین ژقهوسی قودرت نیشانه کر «نیشانی»
لامع ژبه ر ده بارن چیهنگی یهک وه پهروهش

مانای وشه:

له طیف: نهرمو ناسک؛ سیما: دیمه نی روخسار؛ مه هوش: له چه شنی مانگ؛ قودرت: توانایی؛ لامع: تروسکه دار؛ یهنگی: جوریک تیر؛ وهش: وه شاندن، بلو کر نه وه.

پوخته ی مانا:

ئهویاره شوخ و نازداره ی، که من که وتومه که مه ندی و له به ندی ئه ودا گیر ودهم؛ زوان خوشه، نهرمو نیان و ناسکه، وهك ئه ستیره ی زوهره گه شه، بروی مانگی یه کشه وهیه، هه نیه ی وهك مانگی چاردهیه. بروکانی که توانایی خودای مزن، رای کیشاون به که وانی «نیشانی» یان تیره باران کرد. ئای له و تیرانه ی ده بارن، چه ند تیژ و بروسکه دارن و په روه شین و ریشه ی بریندار ده ردینن.

۱۵ الله لمن حویاته چشمه ککه رو نه باته
ژنو قه دی جوانیم بیهن بکم گولا گهش

مانای وشه:

الله: نامه خوا؛ حوب: خوشه ویستی؛ بیهن: بون.

پوختهی مانا:

ئەي نامەخوا! ئەوينى تۆ بۆمىن وەك شەكرو نەباتى تىكەل بەئاوى حەياتە. تۆ گۆلىكى تازە و گەشى و زۆر بۆن خوشى. ھەر جارىك بۆنىكت بىكەم، ھەر چەند پىرم، سەر لەنوى جەيل دەبمەر و بۆئەوين، تى ھەلدە چمەوہ.

قصیده‌ی چلو و هوتهم

«شهیدی شوین»

۱ شهبی قهدری لمه رهوشن که تو روحی وهره خوهش
مه ژنو خوش که لسره چه هقی شهیدین خوه بمهش

مانای وشه:

شهبی قهدری: لَيْلَةُ الْقَدْرِ؛ روح: گیان؛ روح: فرشته‌ی وه‌حی‌هر؛ روح: وه‌حی؛ ژنو: سهرله‌نوی؛ بمهش: برۆ؛ بمهش: به‌رویشتن.

ده‌رباره‌ی شهبی قهدره‌وه، سوره‌تیکی قورعان هه‌یه خوا فهرمویه: «له شهبی قهدرا، قورعانمان نارده خواری. چی ئفزانی که لَيْلَةُ الْقَدْرِ چی‌یه؟! شهبی قهدر، له هه‌زار مانگان باشته‌ره. له‌وه شهبه‌دا، فرشته‌وه فهرمانی خودا ده‌رباره‌ی هه‌مو مهبه‌ستان به‌ئیزی خوا، ده‌هه‌نیردینه خواری. شه‌وه دور له‌ئازاره تاسپنده دهرده‌که‌وی».

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی‌یار! تو گیانی، فرشته‌ی راسپیراوی خواو گیان به‌روه‌ری. شه‌مشه‌وه وه‌ک لَيْلَةُ الْقَدْرِ مهباره‌که ئه‌ی خوش هاتی‌وه به‌هاتت، دیسانه‌وه گه‌شاینه‌وه. وهره پات له‌سهر چاوانی کوژراوانی چاوه‌کانی خوت دابنی‌وه چند هه‌نگاوێک به‌سهر شه‌وچاوانه‌دا برۆ باپله‌وه پایه‌ی شه‌هیدمان به‌نصیب‌بی.

۲ ما لمن کی نه‌ظه‌ره‌ک لوظف ژدل غه‌مزه‌ نیهان
بره‌شینی جه‌گه‌ری ریش ژقه‌وسی خوه بوه‌ش.

مانای وشه:

ما: به‌لکو؛ ما: ئاره‌زومه؛ لوظف: به‌زه‌یی و التفات؛ نیهان: به‌نه‌ینی؛ ریش: بریندار؛ وه‌ش:

وهشاندن، چاندن، پرژاندن.

پوختهی مانا:

دهی به لکو بیته دلتوهه، په نامه کی نیوه ئاوریکم لی ودهدی. له کهوانی برویانرا، چه رگو وه ناوی زامارم، بهر تیران دهی و سهره تیری لی بجینی و به تاره زوم بگه بیینی.

۳ سه حمری جومله شه هیدین ته بهرم ئاقیهتی
ئی ژمارینه په کابهک مه حمی شه شصدهو شهش

مانای وشه:

جومله: همو، تیکرای؛ رم: رمب؛ ئاقیهت: هاویشت؛ حمی: همو.

پوختهی مانا:

ئهوانهی کوژراوی تون و بهره به بیان بهرمی بژانگ کوشتوتن و بونه شه هیدی ئه وینی؛ له سهر ژماردنی تیمه به تیکرای، همو دهنه شه شصدهو شهش؟؟ رستی «بدل د عشقی فداء» که واتا: له ئه وینداریدا و سوتابون، که به ئاواتی دلی خو، خویان به قوربان کرده. له سهر ژماره ی ئه بجه دی ده بیته شه شصدهو شهش. من وای بوچوم. لام وایه نیازی وابوه که هه ریهک له کوژراوانه؛ بدل فیدای ئه وینی بون. ویتده چی من نه مزانیی و نیازی مه لا، له وایسی شهش صدهو شهشه، رازو نه پتیه کی تری.

۴ لی شه هیدین ته بته ژمار بخه نچه ر کوشتی
هی نه چو خون ژبرینان صدهو هه فتادو دو لهش

مانای وشه:

خه نچه ر: تیخی بهریشیتند، لیره دا مه بهست له خه نچه ر برینی لومه کردنه؛ هی: هیشتا.

پوختهی مانا:

به لام سهره رای ئه وانی؛ بهرمی بژول پیکراون و له رای تودا، گیانیا داوه. هیندیک کوژراوی تریش بون، که به خه نچه ری سهر کونه، یان به خه نچه ری عه زه رت و ئاواتی تو، شه هید بونو هیشتا خویان له برینان نه تکاوه توهه. ژماره یان به لهش، صدهو هه فتادون!!
لیره شدا من، هه ر هاوارم بو ئه بجه ده که برده؛ که مه لایان له قه دیدم دا، زور جاریان ده کار هیناوه. رستی «نوسلوک» به پیی ئه بجه د، ده بیته صه تو هه فتادو. واتا: ئه وانه ی ناشی بون، تازه

هاتبونه ناو ریژی ریرهوانی خوداناسین؛ له تامهزرویی دیدارت، گیانین دهرچو. لیرهش دا، بههه له چوبم هیچ دورنیهو رهنگه نیازی شتیکی جیاواز بویت.

۵ جهنگی هیندی دکرن فیرس و رمبازی عه ره ب
توخو عالا دفرهنگینه کهمانداری حه بهش

مانای وشه:

فیرس: سوارچاک؛ توخ: جوکهی سهری فرمانروا؛ عالا: ئالا؛ دفرهنگینه: هی فرهنگن.
له زاراوهی شاعیران دا، «هیندی» بو خالی رهش ده لنین. «رمبازی عه ره ب»، مژولن. پرچیش به «رهشی حه بهشی» ده شهینن.

پوختهی مانا:

بهژنی یارم، له گهری زه ماوهندی دا، دلهریموه. بروکانی وهك کهوانداری حه بهشی، ئامادهی تیر پی هاویشتن بون. چاوه کانی وهك سوارچاکانی ئازا، به رمیی مژولانهوه هیرش دینن. خالی رهشی سهرگونایان دابوه بهری و له سهر شهوهی کام ره شترن، بیوه شه زیان. کاکوتی هه لگه راوهوهو بسکانی که وه کو ئالای جهنگ ده شه کاوه؛ برهوبهری شه ئاوریشمه نایابه بون، که له ولاتی فرهنگان بهدیاری دینن.

۶ توبنی رومو عجه م کوشتنه زهنگی دکمین
هانه ههرتیه په یاپه ی ژطه رف روم خوهش و خوهش (یان، روم)

مانای وشه:

بنی: بنوره؛ زهنگی: رهشی شه فریقایی؛ هانه: کومه گ؛ په یاپه ی: پهك لمدو پهك بی پسانهوه؛ روم: شلکه ی گوی، جیگه ی گواره.

پوختهی مانا:

له ناو کوردهواری خو مان، بو شهزی زور گهوره ده لنین: وهك شهزی رومو عجه موه.
تو بروانه، لهو سهربادانه ی یاره کم، له دیلانا. کهزیه کانی له سهر روممت. ویک ده کمون. ده لینی شهزی نیوان رومو عجه موه رویداوهو له شکریان گه شتونه پهك له ههردولای گوارانهوه، کومه گ بو ههردولایان دی و هیچ پسانهوهو سانهوه، بهرچاو نایه. خالی رهشیش که ده لینی به چکه زهنگیه کی به ستمه زمانه - له ترسان خوی په نا داوهو له بهر کهزبان داپوشراوهو شهویش وهك ئیمه ی نهویندار، ته گهر نهش کوژرابی چاکه.

۷ دامه شهزاده بدهستی خوه موبارهك قهدهحهك
نهغوبارهك زخوماری یو نه توندی و نهغش

۸ دوقدهح مهی بنیشانی ددرت رهنګ برهنګ
نیرګزا نازک و رهعناو گولا تازهیه گهش

مانای وشه:

موبارهك: پیروز، بهودم؛ قهدهح: پیاله؛ غوبار: توز؛ خومار: سهریشهی دواى مهستی؛ توندی: تیژی،
تورهی؛ غش: خهوش؛ رهعنا: نهرمو شلو بزوزو جوان.

پوختهی مانا:

یاره کم - که لهچاو جوانان، سازادهیه - بدهستی موبارهکی خوی، پیالهیهکی دایه دهستم؛ که
بدهستی پیروز بیو. زوریش روی دهگهلهما خوش بو. گهردی دهردی سهخوشانی لی دیار نه بو.
نهرمو نیان، دهیدواندم. نه تورهی نه فریودان بو. دوجار پیاله که می پرکرد. بهلام لهچی له دوجور
بادهی رهنګاورهنگ. لهبادهی چاوه مهسته که می وهك نیرګزی تازه پشکوت و له مهی روانینی
کولمه که می که وهکو گوئی گهش دهچو. لهوساوه من سه خوشیکم نه ده ترسم لهخوماری و نه لام
وايه، نهو مهیهی دراوه بهمن، خهوشی تیداو چیژهی تال و تیژی دهدا.

۹ غالباً نه هلی زهمانی ما «مهلا» ناده میین؟
قهنه مایین ژکهری مهی ره شو گایی ته یی بهش

مانای وشه:

غالباً: زور بهو پزایی؛ ما: بوچی، مه گهر؛ قهنه مایین: نه ماونهوه؛ بهش: حه یوانی توئل سیی.

پوختهی مانا:

زوربهی خه لکی نه مزه مانه، مه گهر لات وایه ئینسانن؟ نه خیر له بیچما وهك مرون؛ بهلام له عقل و
که مالدا، له کهره ره شه که می ئیمه و گاهه نیه سپیه که می ئیوه به چی ماون.

۱۰ عارفین نه هلی به صیرهت ژنه سق مهردومی چه شم
سورمه پوشتن دبه یاضی و قهبایی خوهی رهش

مانای وشه:

نه هلی به صیرهت: نه وانهی دلیان رونا که وخوا ده بینن؛ نه سق: ههروهك، لهچه شنن؛ مهردومی

چەشم: گلینەى چاۋ؛ سورمە: كل؛ بەياض: سىيەتى؛ قەبا: كەوا.

وا ديارە پياۋانى گەورەى تەرىقەت، لە روژگارانى مەلادا، كراس سىيى و كەوا رەش بون. بوسوننەتیش،
كليان دەچاۋيان كيشاۋە. مەلا پەستيان دەداو دەلى:

ئەو خواناسە دل روناھ، كە بەدل خودا دەبىنن؛ لە كراسى سىيى و كەواى رەش و سورمە لەچاۋ كيشانىاندا،
وہك گلینەو بى پىلەى چاۋ، دىنە بەرچاۋ. ئەۋىش بەسورمە رىژراۋەو كەواى رەشى دەبەردايەو لەناو سىيىيى
دا دەزى.

قصیده‌ی چلوه‌هشتم

«ره‌قصی مه‌ستانه»

۱ سەلوا سەهە قەد خەمەلی لەو کەمەلی مه‌ستانه ره‌قص
وهر صوحبەتی گەر قاییلی دی‌بیت ورهت شاهانه ره‌قص

مانای وشه:

سەلو: سەرو؛ سەهە: راستو بی‌گری؛ خەمەلی: رازایهوه؛ کەمەلی: بی‌کەمایەسی بو؛ صوحبەت:
هەوالەتی؛ قاییل: شیاو؛ رەت: دەرۆات.

پوختە‌ی مانا:

بەژنی وه‌ك داری سەوولی راست رازایهوه. ئیتر گووه‌ندی مه‌ستانه، زۆر تەواوه. ئە‌گەر خۆت
بەشیایوی کۆری ئەو جیژن و بەزمه‌ ده‌زانی، وەرە تیوی. ئەو داوه‌ته شاهانه‌یهو شای ره‌قصانه.

۲ مه‌ستانه مه‌ستان نوشه نوش قەر‌قه‌ف دجامان هاته جوش
مادی‌ بمینت کەس له‌وش وه‌قتی کوبین دور‌دانه ره‌قص

مانای وشه:

نوش: خوارنوه؛ نوشانوش: بە‌گیانت خوش‌بی؛ قەر‌قه‌ف: باده؛ دور‌دانه: گەوه‌ری تاقانە‌ی بی‌هاوتا.
ما: مە‌گەر.

پوختە‌ی مانا:

گوی بگره مه‌ستان مه‌ستانه، هەر دەنگی نوشانوشیانە. باده‌ ده‌تاو بی‌آلان‌دا، هاتۆته جوش‌و
ده‌هەژی. لە‌کاتی‌کا که مه‌یگیزی وه‌ك مرواری بی‌هاوتا، باده‌ بگیزی؛ مە‌گەر هیچ کەسی واهە‌یه،

هوشی به لاوه بمینی؟ نه گهر مهستی بادهش نه بی، بهو دیمه نه، سرخوش ده بی و بیهوش ده بی.

۳ صوحيبت بسازان هاته ساز بی مهووجی ده ریای ناز
دادل ژنو بایی مهجاز وی کهشتی بی سوککانه رهقص

مانای وشه:

مهووجی: شهپولی دا؛ کهشتی: گمیه؛ سوککان: نامرزی دارین یان ناسنین، که له دوی کهشتی
دهبستن و شارهزایی ریگا بهوه؛ مهجاز: بدهل؛ موجاز: درست.

پوختهی مانا:

کوژی بهزم، به دنگی سازان سازدرا، ده ریای ناز، کهوته شهپول دان. شم کوژه، وهک گمی
وايه؛ بهناو ده ریای نازدا دهروا. سوکانه کهش هه لپهر کی یه. جا ههروهک گمیه بای باشی ده بی
هه بی بوئاژوتن؛ دلداری لهباتی بایه و گمیه که بهریو ده با.

۴ مهحوبوب بیعهینی کهوکه بن رهقصا کوتی دلبر هه بن
صه دجان گرامی من هه بن باقیمه ری نهرزانه رهقص

مانای وشه:

بیعهینی: هه رتهوا و وهک؛ تی: تیدا؛ گرامی: بهنرخ و خوشهویست؛ نهرزان: هه رزان، کهمنرخ.

پوختهی مانا:

نهو جوانه خوشهویستانه، هه وهک نهسستیره ی بهرعاسمان هه رله دور ده دره وشینه وه. نهو
گووهنده ی جوانی وادلبری لی بیت؛ نه گهر صه د گیانی شیرینم ده بهردابی و بیهاویمه سر ریگه ی
کوژی هه لپهر کی؛ لاموايه هیچم نه داوه و نهو شاباشم زور به بی نرخ ده زانم.

۵ گرشمه وو رازا بهری عارف قه نابن لی ده ری
هه تتا دنیقاً ناگری نهو خهف نه بت پهروانه رهقص (یان، خوف نه بت)

مانای وشه:

گرشمه: ناز؛ بهری: ساده و ناسایی؛ قه نابن: ناکرینه وه؛ ده ری: ده رگا؛ خهف: ون و وه شیراو؛ خوف:
ترس.

پوخته‌ی مانا:

راسته ټه‌وینی مه‌جازی، دهر گایه‌که به‌رهو ټه‌وینی راستینه‌ی خوداناسی. به‌لام ټه‌وینی مه‌جازیش، مه‌رجی هه‌به. ټه‌گهر ته‌نیا به‌نازیځو به‌رازو نیاز ټیځی سه‌رجل، لات‌واپی وه‌های گه‌یاندوی، که دهر گای ټه‌وینی خودات لی داناخری؛ به‌هه‌له‌چوی. عارف ده‌بی له ټه‌وینی مه‌جازی‌دا، وه‌ک په‌پوله خو‌ی بختا نه‌او گره‌وهو بسوتی و له‌به‌ین بچی. ټه‌وسا شی‌اوی ټه‌وینی خوی مه‌زن ده‌بی.

٦ په‌روانه‌یی شه‌معاً گه‌شین زولغین وه‌نازک راوه‌شین
شه‌و‌کین دلدای پی‌خوشین مه‌ژ په‌نجه‌یی شی‌رانه ره‌قص

مانای وشه:

شه‌وک: درک؛ پی‌خوشین: پی‌شادین.

پوخته‌ی مانا:

ټی‌مه بو‌سوتان، ټاماده‌ین. وه‌ک په‌روانه‌ین له ټه‌وین‌دا. له ده‌وره‌ی رومه‌تی گه‌شت. ټاماده‌ین گزمان تی‌به‌ری. بو‌خوش بونی ټه‌و ټاگره‌ی که ټی‌مه‌ی پی‌ده‌سوتینی؛ که‌زیه هه‌ودا ناسکه‌کانت راوه‌شینو باوه‌شینو که، گه‌شتر بی. دل‌مان هه‌رچه‌ند پریه له درکی ټازارت؛ به‌لام ټی‌مه پی‌ی دل‌شادین. له‌و گو‌وه‌نده که‌توی تی‌دای، ده‌زانم منی پی‌ده‌مرمو خوم له‌به‌رچاوت ناگرم. ده‌زانم من وه‌ک له‌ناو چه‌موله‌ی شیردا، سه‌مابکه‌م وایه. به‌لام ټه‌گهر بش‌مرم، قوربانی توبم؛ ټه‌وه ټه‌وپه‌ری ټاواتمه.

٧ علاو ټاین قرمزین ټه‌صلان دبه‌ردا به‌رزین
نیرگز دباغان ته‌وووزین نه‌ی شه‌که‌ران نیشانه ره‌قص

مانای وشه:

علا: ټالا. مه‌به‌ست لیره لفکه‌ی سه‌رو ده‌سمالیه‌تی؛ تا: هه‌ودا؛ ټه‌صلان: شیر؛ به‌رزین: شال‌اویان هینا؛ ته‌وووزین: رازانه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

لفکه‌ی شو‌زی شه‌ده‌و ده‌سمال، هه‌ودای گو‌لینگی سورو ټال، بونه نه‌خش له‌و روخساره. چاوی مه‌ستی دل‌دار کو‌زی، وه‌ک شیر ی په‌لامار دهرن. بو‌لا‌سای به‌زنی جوانت، نیرگز له‌باغو چیمه‌نان، زورجوان خو‌یان رازانده‌وه. نه‌مامی قامیشی شه‌کریش، به‌دهم باوه‌ دین و ده‌چن. لاسای له‌رینی به‌زنی تو ده‌که‌نه‌وه، که دهره‌قصی.

۸ وهقتی خویابن نهرغهوان گولچیچهك و تهرخین جهوان
قیرا نه بی سهلوا رهوان عارف لفرقی جانهرهقص

مانای وشه:

خویا: ناشکرا؛ گولچیچهك: گولی پشکوتو؛ تهرح: لك؛ جهوان: تهر و تازه؛ قیرا: دهگهل؛ فهرق:
جودایی.

پوختهی مانا:

له ههرهتی بههاران دا؛ که نهرخهوان دینه بهرچاو؛ گول دهپشکون؛ لکی ناسک و شل وول، بهدهم
باوه دین و دهچن؛ نهگهر نهو بهژن و بالآیهی یاری نازدار - که وهك سهول راست و شهنگه - خوی
دهرنهخا؛ ریژهوی ریگهی خواناسی، ده بی سهمای گیان لهلهش جودابون، واتا: ههرهوهك
پهلهقازهو ههلبهزینی مهلی تازه سهر لی ههلقرتا و رهچاو کا.

۹ نیرو شه کهرخهندی برین دهستی سپی زهندی برین
دیسا بگو قهندی برین دهردی مهلی دهرمانه رهقص

مانای وشه:

شه کهرخهند: بزه شیرین؛ برین: بردینی؛ زهند: باسک.

پوختهی مانا:

نه مرو یاری لیوبهزه و خنده شیرین، بهو دهست و باسکه ناسکانه و سپی و جوانه ی دیسان بردینی
گووهندی. دهردی نیمه دهرمانه که ی ههر سه مایه و هیچی ترنا. (یان، بو دهردی دلی مهلا رهقص و
هه لپهرکی، دهرمانه.)

قصیده‌ی چلو نوهه‌م

«وه صلی کیان»

۱ مه ژبل حوسنو جه مالی چغره ض
بی جه مالی ژپالی چغره ض؟

مانای وشه:

بل: جگه: غه ره ض: مه به ست و نیاز.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه جگه له تماشای جوانی و دیمه‌نی له باری یاران، هیچ ئاواتی ترمان نیه. ئه گهر سهیری به زن و
بالای ریک و جوانی مه یگیز نه بی؛ کارمان به پیاله‌ی مه‌ی چیه؟!

۲ گهر نه ته شیبهی دو برهین ته بتن
مه دعیدان به لالی چغره ض؟!

پوخته‌ی مانا:

ئه گهر بوینه‌ی که هیلال وهك بروکانی تو ده چی و جیژنه‌مان به دیتیه‌تی؛ ههر گز بویم
نده‌روانی. جیژنی من ههر ئه وسایه‌یه، که مانگی یه کشه و ده بینم و بروی تو م بیرده خاته وه.
شاعیریک نایناسم ده لی:

وه ره سه رسوانه وو گوشیکی بر و تمان شان ده کومه لی روژوگران، چاوه نواری جیژن
«مهوله‌وی» فهر مویه:

ههر مانگی نه و بو حاله په شیوه‌ن هیلالش شیوه‌ی ئه بروی توش پیوه‌ن

۳ گهرنه قهصتا دل و جانی مه دکت
مه ژوی شوخ و شه پالی چغه ره ض؟

مانای وشه:

شوخ: شنگ؛ شه پال: ره اشیرن و خونجیلانه.

پوخته‌ی مانا:

ئه گهر بومان رون نه بوایه، که ئه و شوخ و نازه نینه، ره زاسوگ و خوین شیرینه، لی براوه که گیان و دلمان برقینی و ژینمان به تیری دلداری دوا بیینی؛ ئیمه بو شوینی ده که وتین؟ ئیمه ئه گهر به ئه وینی به گوشت بچین، ئه و به ژری به خته و هریانه.

۴ گهرنه روحی مه دپه‌ی دل برتن
مه ژوی قهنج و ده لالی چغه ره ض؟

مانای وشه:

قهنج: دل به سند؛ ده لال: جوانی نازدارو ره اشیرین؛ په‌ی: شوین؛ برتن: بزوات.

پوخته‌ی مانا:

گوتمان دلبر، به لام نابی هر به دل بردن رازی بی و گیانمان نه‌با. ئه گهر له دوا‌ی دل بردنی، گیانیشمان ده گه‌ل خوی نه‌با؛ هیچ ئاوات و ئاره زومان، له و شوخ و جوان و شیرین و نازه نینه بو ییک نه‌هات.

۵ گهرنه بیسمی ته موعه مابن حروف
مه بشکلی خه‌ط و خالی چغه ره ض؟

مانای وشه:

بیسمی: به‌ناوی، به‌ئیسیمی؛ موعه‌مما: مه‌ته‌لی دژوار؛ حروف: بیت‌گه‌لی ئه‌لف و بیتکه؛ حروف: که‌ناران؛ شکل: تهرح، وینه.

پوخته‌ی مانا:

له قورعاندا، چه‌ند بیتیک له‌سه‌ر سوره‌تان، ده‌بیندری. وه‌ک: ا - ل - ر - ق - ک - ه - ع - ص - ن - ط - ه - ی - س ... ئه‌و که‌سانه‌ی قورعانیان مانا کردوه، له‌باره‌ی ئه‌و بیتانه‌وه،

گه لیک شتیان در کاندوه. ده لاین شهوانه هه ریه کیك نیشانهی ناویکی خودان. هیندیکیان رو ده پیغه مبه رهو هه پیغه مبه ره خوی زانیویه. واتا: بو ئیمه ی کم زانا، شهو پیتانه، وهك مه ته لو که ی دژوار وان و خواو پیغه مبه ری خوا نه بی، کهس به ته واوی نازانی. مبه سست چپوه؟ «بو شهو باسه، بزوانه ته فسیره کان و لیره دا بو دریزه دانی، مهودانیه - ه.»

مه لا ده لی: من هه ر بو یه ده زوانه خهت و خالان و له دیداری یار ده نورم؛ له کهزی به شکلی لام و چاوی له سه ر بیچی صادو میمی ده و شه لفی قه دو خالی نوخته و بروی وهك نون، ورد ده بمه وه. ده زانم هه ریه ك نیشانه ی یه کیك له ناوه کانی تون. ده مهوی شهو مه ته لو که هه لیتیمو بهو ناوانه تو بدوینم. شه گینا من هه یچ کاریکم بهو خهت و خالانه نیه.

«نالی» ده لی:

له بت میمو قه دت شه لف و زولف چیم ده زانی بهو سیانه طاللی چیم

٦ نه کو شه رمه نده ژروی ته بو
ئافتابی بزه والی چغه ره ض؟

مانای وشه:

شه رمه نده: فهیت کار؛ ته بو؛ تو بویه؛ ئافتاب؛ خور؛ زه وال؛ لاکه وتی روژ به ره و ئیواره له ناوه راستی عاسمان.

پوخته ی مانا:

خور شه گهر له روی تو - که له و جوانترو رونا کتره - به شه رمدان که کوتایه؛ له ناوه راستی عاسمانی لای نه ده داو به ره و ئیوارو ئاوابون، نه ده رویشته.

٧ قهستی وه حدهت دکرت روح بروح
وه رنه عاشق ژو یصالی چغه ره ض؟

مانای وشه:

قهست: نیاز؛ وه حدهت: یه کیه تی؛ ویصال: ییک گه بیشتن.

پوخته ی مانا:

شه گهر ئیمه ی دل داری زار، ئاواته خوازی شهو کاتهین که دوری له ناو هه لگیری و به دو سست بگهین؛ بهو ته مایه نین که به لهش به یهك بگهین. ده مانه وی گیان له گه ل گیان دا، تیکه ل بی و گیانی ئیمه دگه ل گیانی یاردا، بینه یهك و هه رگیز جودا نه بینه وه.

۸ دشه‌بی قه‌دری ته‌جه‌للا توبکی
مه‌له‌بی مومو شه‌مالی چغه‌ره‌ض؟

مانای وشه:

ته‌جه‌للا: خو‌تاشکرا کردن؛ شه‌مال: مومی داگیرساو.

پوخته‌ی مانا:

ته‌گهر له شه‌وی قه‌دردا (لَيْلَةُ الْقَدْرِ)، تو تیشکی خو‌ت، بوئیمه تاشکرا بکه‌ی؛ کارمان به‌مومو
چوله‌چرا، ده‌بی چی‌بی؟

۹ نه‌جه‌مالاته ته‌جه‌للی بکرت
مه ژخوبان به‌جه‌مالی چغه‌ره‌ض؟

مانای وشه:

خوب: جوان؛ ته‌جه‌للی: خو‌ده‌رختن.

پوخته‌ی مانا:

ته‌گهر ئیمه، تماشای جوان چاکان ده‌که‌ین؛ تیشکی جوانی بی‌هاوتای تو، له‌روی ته‌واندا ده‌بینین.
ته‌گینا ئیمه و جوانی چی و تماشای روپاکان له‌چی؟

۱۰ نه‌زله‌علین ته «مه‌لا» به‌حئی بکت
مه‌ژقی به‌حشو سوئالی چغه‌ره‌ض؟

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا که پرسیاران ده‌کاو باسو خواس داده‌مه‌زرتی، ههر ده‌یه‌وی سه‌روینی قسه‌کانی به‌باسی
جوانی لیوی‌یار - که به‌ره‌نگی لاله‌و ئاله - دوا‌یی بی‌تی. ته‌گینا هیچ به‌پرس و باس کاری‌نیه.

قصیده‌ی پهنجاهم

«عنه نبر بار»

۱ دیسا لبه‌دری کاتبی کیشا ژنو ژه‌نگاری خه‌ط
نوره ره‌شاندی واهییبی دهر گهردشی پهرگاری خه‌ط

مانای وشه:

کاتب: نوسهر؛ کیشا: کیشای، ره‌سمی کرد؛ ژه‌نگار: سه‌وز؛ ژه‌نگار: تیشکی مانگو روژ؛ ژه‌نگار: ناو،
باده؛ ژه‌نگار: توندو تیژو سوتین؛ واهب: ناوی خویبه وانا بمخشنده؛ دهر گهردشی: له‌گهرانی؛ پهرگار:
جه‌غزینگ.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌وا دیسان ده‌ستی توانای خودای مه‌زن، خه‌تی سه‌وزی سه‌وزهی گهنده‌موی به‌بریق‌هی به
پهرگاری قودره‌تی خوی، له‌کناری مانگی چاره‌هی هه‌نیه‌ی یارم، جی‌کرده‌وه. گهنده‌موی چی
هه‌موی رو‌شناکی و نوره، له‌ده‌وری مانگی هه‌نیه‌یو خوری روی، دیاری ده‌ده‌نو ناکری ههر ناوی
بنین خه‌ت.

۲ هه‌رفین ژقودره‌ت نقطه‌ پور مادار هه‌وضا له‌علو دور
ئه‌ف ره‌نگ کی‌دی‌وه به‌سور قودره‌ت نمون ژه‌نگاری خه‌ط

مانای وشه:

هه‌رف: بیت؛ هه‌رف: که‌نار؛ قودره‌ت: توانایی؛ پوز: زور؛ مادار: ده‌وره؛ هه‌وض: جی‌ناو؛ دور
مرواری؛ سور: دل‌کیشی؛ نمون: نوین، نیشاندهر.

پوخته‌ی مانا:

ئەو خەتە سەوزە‌ی کە وتمان سەوزە گەندەموی لاجانگ و کەناری ژێر چەناگەبەو دەوری لەمانگ و روژ داوێ ئیژی بە پەرگار کیشراوێ؛ پەرکراون لەخالی رهش، کە لەو سپیایەتی ئاسوی روشنی جەغزی دەوری رو، دەدرەوشین و هیندیکی دیش لەو خالانە، بو تالانی دلی دلداری، پەزیونە کەنارو دەوری دەمی تەنگی کە دەلایی حەوزووکە‌ی لالەو، (لەعل) پزە لە دوری ددانان. دەکی شتی هیندە جوان و دلرفینی دیوێ؟ کی دەتوانی رەخە لەو خەت کیشە بگری، کە ئەو خەتە گەندە موه پزله خالانەو ئەو خالانە‌ی دەوری لیوی یاری بە پەرگاری قودرەتی خوی بو کیشاوین.

۳ ئەو چیچەگین شەتری شیبهت ئەفەعی صیفەت قەلبی مەمیهت
سەلوا ژبالایی وەرپهت ئەف پەردەیا گولناری خەط

مانای وشە:

شەتری: گولینگە؛ شیبهت: وەکی، لەچەشنی؛ ئەفەعی: مار؛ میهت: مزی؛ سەلوا: هەنگوین؛ سەلوا: خەم رەوین؛ سەلوا: شیلاقە، مەلیکە. خوا لە بیابانی سینادا، گەزوو شیلاقە‌ی بو جوه‌کانی هەوایی حەزەرەتی موسا، باراندوێ. لە قورعاندای فەرمویەتی: (هەورمان نارده سەرسەرتان نسیو لی بکا. هەروا گەزوو شیلاقەشمان بو ناردنە خوار)؛ بالا: بەژن؛ بالا: سەرو، زورو؛ ریهت: رزت.

پوخته‌ی مانا:

چاوم بەسەلمایە کەوت. سایە‌ی سوری گولناری راراو خەت‌خەتی دەبەردا. گولینگە‌ی سەرو شەدەکە‌ی هاتبونە خوار، کە بەدیمەن لەگول دەچون. بەلام بو پێوەدانی دل، بیونە ماری پێوەدەر. ئەو شیرینە‌ی وەک هەنگوینەو ئەو خەمروینە بیوتنە - کە بالایی دەهاتو دەچو - هەر دەت گوت بەزەیی خودا لەو بالایە بوئیمە‌ی لە موسایەکانی ئاوارە‌ی دەشتی سینایە بو دیتی بەژنی ریکی تینوترو بیوتن و هیژو تاوتر بوین. گەزووی دیداری یارمانی بو باراندین و بەسپیری ئەو بالایە، تین و تاوی گەرمایی دلی تارانین.

۴ نەقش و نیگارین دل‌بەران دەرجین ژرمزین ئەسەمران (یان، دورجین...)
هەرتین ژدەست نە‌ی شەگەران مەژ گولشەنی فەرخاری خەط

مانای وشە:

نیگار: نووسین، بوت، دل‌بەر، یار؛ نیگار: خەنە‌ی دەست و پێی جوانان؛ نیگار: نەخش؛ دەرج: رووشتن؛ دەرج: تومار؛ دەرج: چوونەناو؛ دەرج: قوتوی جەواهیرات؛ فەرخار: مەلبەندی جوان‌چاکان؛ فەرخار: بتخانەو دیز؛ فەرخار: رازاوێ جوان.

پوخته‌ی مانا:

وادیاره مه‌لا، ئەو سێ شیعره پیشه‌کیانه‌ی، ده‌رباره‌ی جوانی خه‌تی موی لهده‌وری روخساری یارو باسی پیروزی دیداری؛ ههر بویه‌بو پیمان‌بلی: نامه‌یه‌کم ئەمرو بەده‌ستی کیزیکی به‌ژن زراو به‌ده‌س گه‌یشت که سه‌لما بو‌خوی نویسیوی و تی‌دا دلی دابومه‌وه‌و فه‌رموبوی نامه‌ی تریشت بو ده‌نوسم.

له مه‌لبندی جوانانه‌وه، که بو‌من وه‌ک بو‌تخانه‌یه بو‌یت په‌رست، له‌ناو باغچه‌ رازاوه‌که‌ی، نامه‌یه‌کم بو‌نوسرابو. کیزیکی بال‌ا نامه‌ی وه‌ک قامیشی شه‌کر راستو شیرن و پرله لارو له‌نجه، نامه‌ی که پیچرابوو - وه‌ک تو‌مار - دایه‌ ده‌ستم. تو‌ماری چی؟ قوتولکه‌ی جه‌واهیرات بو. به‌و ده‌سته‌سی و ناسکانه‌ی، نه‌خشاندبوی؛ که له‌پیروزی و قوزیدا، نه‌ک ههر دل‌دار، دل‌به‌رانیش ده‌یان په‌رست. ئەو خه‌ته‌ی له‌وی درابو، گشتی ده‌ت‌گوت چاوی رشی جوانه‌کانی گه‌نهره‌نگه. له‌پال یه‌کتر ریزکراون و پرن له رازی دل‌داری. مژدیکی بو‌من تیدا‌بو، که نامه‌ی منت ههر بو‌دین. دل‌ت خو‌ش‌بی... ئە‌ی من چیم کرد؟

۵ مه‌ ده‌س‌خه‌تا ته‌رحین شه‌لال خالو خه‌طین نورا زه‌لال
دانی دصندوقان لبال مالی مه‌صه‌د قینطاری خه‌ط

مانای وشه:

ته‌رح: لکی‌ش‌لک و نه‌مام؛ شه‌لال: خه‌مه‌وه‌ین؛ شه‌لال: باریکی لوسی، کهم گه‌لا؛ دانی: دانا؛ لبال: له‌کن؛ بال: دل؛ مالی: مایه‌وه؛ قینطار: وه‌زنیکه به‌رانه‌به‌ دوصه‌تو په‌نجاو شه‌ش کیلوو چوارصه‌د گرام.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه‌ هاتین ئەو ده‌س‌خه‌ته‌ خه‌مه‌وه‌ینه‌ی که کرابو به‌ تو‌ماریک، وه‌ک لکه‌دار، یان نه‌مامیک ده‌بیندرا که له‌گه‌لا روت کرابی و له‌ناوی‌دا، نو‌خه‌طه‌و خه‌تی یاری تیدا، که وه‌ک له‌ روناکی و نوری خودا نه‌خشرابی و ابو؛ نامانه‌ ناو صندوقخانه‌ی دل‌مانه‌وه‌و له‌ گو‌شه‌ی دل‌دا، هه‌ل‌مان‌گرتو نه‌مان‌ویست له‌لامان لاجی. دوا‌ی هاتنی ئەو نامه‌یه، صه‌د قینطار کیتی ده‌سخه‌ت، که به‌ردل‌م که‌وتبون و له‌ به‌رم بون؛ به‌ کتیبه‌وه‌و به‌زانستی ناو دل‌مه‌وه‌، هه‌موم یه‌کجاری مایه‌وه‌و جگه‌ له‌و خه‌ته‌ پیروژه، هیچی نه‌ماوگشتی له‌بیرم چونه‌وه.

۶ به‌رگین گولا ره‌به‌حانی‌یی کاتب نموچه‌ک دانی‌یی
که‌س دی‌بوی شیرانی‌یی ده‌ر صه‌نعه‌تی جه‌بباری خه‌ط

مانای وشه:

بهرگ: پهلك: ره پیحانی: وهك ریحانه، جوړه خه تیکه؛ نموچهك: نمونه کی بچوك؛ شیرانی: شیرناهی تی؛ صه نهعت: دهسکرد؛ جه بیبار: قهره بودهر؛ جه بیبار: شکسته بند؛ جه بیبار: بهرزی کده ست پیی راناگات؛ جه بیبار: دهسه لآت داری سر به خو. جه بیبار: ناوی ئا کارئیکی خواجه.

پوخته ی مانا:

ئمو قاقزه ی که خه تی دهستی یاری له سر دیار بو، په لکی گول بو به شیوه خه تی ریحانی و بهرامه ی گول و ریحانه ی بلا و ده کرد. جوانی و خوشی خه تی دهستی - که ده بوه شکسته بهندی دلشکاوان - له ناو خه تان، هیند تهرزو پایه بهر بو، دهستی هیچ بنیاده میکی نده گه بییه. به لام هونه ری خوی نه بو، نمونه ی کاری خمت خوشی نه زه لی بو. خوا سیمای روخساری یاری به جوانترین خه ت، خه تداوه. ئه ویش له بهر ئا وینه دا، روانیویه ته خه تی توانایی خودایی و توانیویه تی نمونه ییکی زور گچکه ی له سر قاقزه، نیشان بدا. ئه و شیرناهی تی و جوانیه ی، له و نامه یه ده بیندرا، دیاره کاری خوای جه بیاره و له بهری نوسراوه ته وه.

۷ ریحانو سونبول تی هه نه صه د چیچهك و گول تی هه نه
زه ربا فو بولبول تی هه نه ئه و به غچه یا گولزاری خه ط

۸ گول چیچهك و نه قشین غه رب به نه سرین و ره پیحانی عه جیب
لی راستو چه پ بویین صه لب جه دوه ل کهشین زونناری خه ط

مانای وشه:

زه ربا ف: زه رده زیره، قهناری؛ صه لب: خاچ؛ جه دوه ل: جوگه تاو، چه مهك؛ جه دوه ل: خه ت دانی خانه خانه؛ جه دوه ل: جه غزی به جمه غزینگ کیشراو.

پوخته ی مانا:

هر وهك ریحانه و سونبولی زولفه کانی خه تی ریحانی و بو خوشی، گولی پشکو توی سه رچلی گهش و ئالی بهرهنگی کولمه و لیوانی، نامه که میان وهك گولزاری روخساری رازاندوته وه. ته نانه ت له خوینته وه ی دا، خوره ی ئاوی چه م ده بیسم. دهنگی قهناری و بولبولان که وهك ئیمه دلیان له بهرزی گولانه، دیته بهر گویی گیان و دلان. خه ته کان هیندی وهك زولفی، تیک بهرزیون و وینه ی خاچن. هیندی گیان وهك تاله کهزی که مبهرگری له وینه ی زوننار دهنوینن. گشتی هانه ی هه ستم دهن، که وه کو شیخی سه نمانی چه لبیاو خاچ بهرستم و له ری یار، زوننار به ستم. ده یسا ئه گه ده لیم نامه. نامه خوا له روی خه تی خوا هه لگیراوه بی گومانم. باش ده زانم ده سکردی بهنده وانا به.

۹ ئیرو سەحەر طوغرا نیشان ئیعراب و حەرفین زەرفشان
هاتن دگەل بایی صەبان مەژ جانبی دلداری خەط (یان بایی صیبان)

۱۰ ئیرو بەراتا ئەحمەدی طوغرا نیشان زەرکەش مەدی
خەطی ھومايون کی وەدی شیرین و مەعناداری خەط

مانای وشە:

طوغرا: موری تاییەتی سولتانان؛ ئیعراب: بەیانی مەبەست؛ ئیعراب: بزای سەرپیتان؛ حەرف: کەنارو
پیت؛ زەرفشان: زێر وەشین؛ صەبا: ئارەزو، تاسە؛ صەبا: شەنە روژەهلاتی؛ صەبا: دلەری؛ صیبیا:
مندالی؛ صەب: عاشق و دلدار؛ بەرات: خەلات؛ بەرات: خەلات نامە پایەبەرزان؛ بەرات: نازناوی
شەوی نیمە شاپان کە شەویکی زور پیرۆزەو خوا روژی تیدا بەش دەکا؛ خەتی ھومايون: دەسخەتی
سولتان.

پوختە ی مانا:

ئەمرو له بەرەبەیاندا، دەگەل ھەنگوتنی سروە، بەدەستی کیژیکی جوانی تەرۆتازە، نامەپەک کە
ھەمو عومرم بوی بەتاسەو ئارەزو بوم؛ گەییە دەستم. نامە ی خەلات و بەرات بو، لە شەوی جیژی
بەراتا، لە لایەن پیغەمبەرەو (ص) بو ھاوانای - کە ئەحمەدە - ناردرا بو. موری سولتانی جوانانی
لی درا بو. بە زێر کەفت نەخشیتر ابو، ھەمو بز او و مەبەست و پیتەکانی خوینەریان زێرەوشان دە کرد
کی بی خەتی تاییەتی ھیچ سولتانیکی دنیا یی، واشیرین و پر لەمانا و جوان و رەوانی دیتی؟ خەنی
لەخوم خەلات کرام.

۱۱ الله دبەر (قالوا بلی) دایە غمەکت قەلبی «مەلی»
ناقہتہ چەرخی جەدوہلی ئەف رەنگە عەنبەریاری خەط

مانای وشە:

دبەر: لەپیش (قالوا بلی) گوتیان ئاری؛ (خوا کە گیانی دروست کردن، بەرلە چونەلەش لی پرسین: ئایا
من خودای ئیو نیم؟ ئەو گیانانە ی پاک خولقالبون، گوتیان ئاری تو خوی ئیمە ی. ئەوانەش کە بیس
گورابون و دەبو بە کافری بمرن، گوتیان نا تو خوی ئیمە نیت)؛ چەرخ: سوران، خول.

پوختە ی مانا:

گیرو دەبیم بەداوی بسکی سەلمایە، کاری خوا یەو لەدەستەلاتم دا نیە. بەرلەو روژە ی کە خوا
گیانان دروس بکا؛ بریاری دا، من لەناو جەغزی دلداری ئەو کیژە دا، سەرگەردان و گیژو و ز،
بسوریمەو و بەدەوری خومدا خول بخوم. بەلی کەزی بون عەنبەری دلەریشم، خەتیکی دەستی

خودایه؛ که فرمانی گرتنی منی تیدایه.

«نالی» دهلی:

بی فایدهیه مهنی من ئیستا که له‌گریان بو عاشقی بیچاره زو ئه و ئاوه رزاوه

قصیده‌ی په‌نجاو یه‌که‌م

شه‌پولی خوین

۱ خون کوژدل بمهوج بیت نه‌شکی ره‌وان مه‌تینه خه‌ط
نیل ژدیده‌یان دزیت که‌فته‌م نا‌قی شو‌بهی به‌ط

مانای وشه:

نه‌شک: نه‌سرین؛ ره‌وان؛ گیان؛ ره‌وان؛ جاری؛ نیل؛ خم؛ نیل؛ رویاری میصر؛ به‌ط؛ مراوی.

پوخته‌ی مانا:

ده‌ریای دل‌م که‌ده‌که‌وئته‌ فهرته‌نه‌و شه‌پول‌ده‌دا، فرمیسکی رون له‌سهر چاوه‌ی چاوی گیانمه‌وه
سه‌رده‌کاو ریز‌ده‌به‌ستی‌و پاله‌په‌ستی‌یه‌کتر ده‌داو له‌چاوانمه‌وه هه‌لنده‌رژئی‌و رویاری نیل،
دروست ده‌بی‌و من له‌و ناوه، وه‌ک مراوی به‌سهر ئاوه‌وه خول‌ده‌خوم.

۲ کاتبی نه‌قشی قودره‌تی زیر ره‌شاندی سه‌ر خه‌تی
نه‌رزه‌ن و دیمو جه‌به‌ته‌تی پی نه‌قشان‌دو کرنوقه‌ط

۳ جه‌به‌ته‌ت و دیمی نه‌قشان‌د میسک و زه‌با دلی فه‌شان‌د
نوری ژظولمه‌تی ره‌شان‌د تازه‌کشان‌دی خه‌ط‌بخه‌ط

مانای وشه:

ره‌شان‌د: پرژاند؛ خه‌ط: سنور؛ سه‌ر خه‌ط: سه‌ر سنور؛ نه‌رزه‌ن: چه‌ناگه، نه‌رزینگ؛ جه‌به‌ته‌ت: توئیل؛
تازه: زورجوان و په‌سند.

پوخته‌ی مانای نه و دوبه‌یته:

وینه‌کیش و نوسه‌ری قودرته‌ی خودا، بونمونه‌ی ده‌سکردی جوانی هه‌ره جوان؛ یاره‌که‌ی منی دروس کرد. هه‌روه‌ک روپه‌ره‌کانی قورعان، به‌زیرکفت دهنه‌خشترین؛ شه‌ویش دهوری روخساری یاری دلپهرمی، به‌زه‌رداری له‌سه‌ر سپی، رازنده‌وه. له‌ناو تاریکایی خه‌ستی که‌زی و پوری، تیشکی روناک‌ی لاجانگی، پهریشان کرد. تیشکی تاوی له‌سیله‌ی پرایی که‌زی به‌پرژاوی، هاته به‌رچاو. چه‌ناگه‌و هه‌نیه‌و کولمه‌که‌ی، له‌گزموله‌ی زور بچوکی میسک و زه‌باد، شوینی سنوری بودانان و له‌و ناوه‌دا، خه‌ت و خالی به‌جوانترین وینه‌رشتو، هه‌زاران دل‌داری پی‌کوست.

۴ حورو فرشته کی‌وه‌دین نازک و خوب و سوز شیرین
دیمی نمونه به‌ربکین صورته‌ی چین نوما غه‌له‌ط

مانای وشه:

خوب: جوان چاک؛ سوز: دلکیشی؛ به‌ربکین: له‌به‌ری دروس که‌ین؛ غه‌له‌ط: هه‌له.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌وانه‌ی حورو فرشته‌یان دیوه، باین بلین: که‌ی جوانی وه‌ک سه‌لما هه‌بوه؟ کی‌ئه‌وه‌نده ناسک و جوان و خوین شیرین و دلگیر ده‌ی؟ شه‌گه‌ر له‌به‌ر روی سه‌لماوه وینه‌به‌ک هه‌لگیرینه‌وه؛ وینه‌کانی «مانی» نه‌ققاش، - که‌ پیغه‌مبه‌ری چینی‌بو، موجزاتی وینه‌گری بی‌هاوتابو - له‌به‌رانبه‌ر وینه‌ی ئه‌ودا، پریه له‌خه‌لمت و په‌لمت.

۵ شیعری «مه‌لی» کو وه‌ک ژوان دایه‌ته جانی مه‌روقان
پورمه له‌رگی ئه‌رغه‌وان دینه‌غه‌زل لک شه‌طه‌ط

مانای وشه:

ره‌وان: گیان؛ جان: گیان؛ مه‌روق: مرو، پیاو؛ شه‌طه‌ط: دور له‌راستی.

پوخته‌ی مانا:

شیعری مه‌لا، وه‌ک گیان وانه؛ زوری دل‌مردوی بی‌ئاگای وه‌گیان هیناو فیبری دل‌داری کردن و خسته‌یه سه‌رریی خواناسی. زور غه‌زل و شیعری واهه‌ن، زور به‌ریزو زور پرماتان. ویزه‌وانان، له‌ په‌لکی ئه‌رخه‌وان ره‌نگا ده‌ینوسنه‌وه و به‌دیاری دیدن به‌یه‌کتر. به‌لام گشتیان له‌به‌رانبه‌ر شیعری مه‌لا، پره‌ه له‌و له‌ری لاده‌رن.

کوانی غله‌ط

۱ مه‌ی نه‌نوشی شیخی صهنانی غله‌ط
نه‌و نه‌چو نیف‌نهرمه‌نستانی غله‌ط

۲ میثلی موسی وی ته‌جه‌للایا ته‌دی
نی‌تودی کانی خه‌طا هانی غله‌ط

مانای وشه:

کانی: کوانی؛ هانی: کیهه.

ماناکه‌ی: شیخی صهنانی، چیروکی له (منطق‌الطیر)ی عه‌طاردا هاتوه. شیخیکی سهر به‌رمال بوه‌و زور مریدو ده‌رویشی بون. روژیک سهری هه‌لگرتوه، روی کردوته ههرمه‌نستان. چاوی به کیژیک کهوتوه‌و عاشق‌بوه. کیژه ههرمه‌نی، گوتویه: به‌و مهرجه‌ده‌بم به‌یارت؛ له دینی ئیسلام وازینی. پهری قورعان بسوتینی. زوننار له پشتت بیهستی. مهستی بکه‌ی. بیی به‌به‌رازه‌وانی من. شیخی دلدار، هه‌مو مهرجه‌کانی یاری به‌گیان و دل‌پیک‌هیناوه. تا روژیکیان شیخی چازان واز له به‌رازان ده‌هینی و روژی ئیمان، تیشکه‌ی ده‌داته‌وه دل‌و کول‌ده‌یگری و دیته‌وه سهر ده‌قی پیشوی. کیژی دل‌بهر، که به‌دل‌گیروده‌ی شیخه؛ شوین‌نچیری خوی ده‌که‌وی و بازی دل‌داری خودایی راوی ده‌کاو ده‌یکا به‌قه‌ره‌واشی شیخ.

مه‌لا ده‌لی: شیخی صهنان، که گه‌بیه‌نهرمه‌نستان و باده‌ی لده‌ستی چاومه‌ستان، فرکرد؛ هه‌له‌نه‌بوه. هه‌روه‌ک موسا له چپای تورا، خودا نوری خوی نیشاندا؛ خوا له‌روخساری شه‌و کیژ: ههرمه‌نیه‌دا، دیاری داوه‌و شیخ به‌تیری خوا پیکراوه. ده‌یسا خه‌له‌ت له‌کوی دایه.

۳ وی نه‌دی به‌ژنا ته‌وودایی قیاس
حیکمه‌تی له‌و چویه بورهانی غه‌له‌ط

مانای وشه:

وی: ئەوی؛ قیاس؛ به‌راورد؛ حیکمه‌ت؛ زانیی شت له ئەندازه‌ی توانای مرو؛ بورهان؛ به‌لگه‌و ده‌لیل.

پوخته‌ی مانا:

ئەو کەسە‌ی چاوی به‌ به‌ژنت رو‌شن نه‌بوه‌و تو‌ی نه‌دیوه‌و هەر له ئەندازه‌ی عه‌ق‌لی خو‌ی، له‌تو ده‌دو‌ی و به‌ به‌لگه‌ هه‌ینانه‌وه‌ی زو‌رو به‌راورد‌کردن، ده‌گه‌ل شت، لای وایه‌ ده‌زانی چو‌نی؛ زو‌ر هه‌له‌یه‌و تانه‌ت بینن نازانن‌چی. خوا فەر‌مویه: (هیچ شتیک وه‌ک خودانیه)

۴ س‌طو‌ه‌تا له‌یلی به‌قین مه‌جنون ته‌پاند
وه‌رنه‌ قه‌یس نا‌که‌ت بیابانی غه‌له‌ت

مانای وشه:

س‌طو‌ه‌ت: ده‌ست به‌سه‌راگر‌تی زو‌ره‌کی؛ مه‌جنون: شیت، نازناوی قه‌یسی عامیری که‌ عاشقی له‌یلی بو‌ه
بو‌ی شیت‌بو‌ه‌و روی کردو‌ته‌ بیابان‌و سه‌ر‌گه‌ردانی د‌لی بو‌ه؛ ته‌پاند: توش‌کرد؛ وه‌رنه: ئە‌گینا.

پوخته‌ی مانا:

ده‌ستی زو‌رداری د‌لداری له‌یلایه‌ بو، که‌ مه‌جنونی توشی توشی و خه‌مباری کرد. ئە‌گینا قه‌یسی
مال‌و‌یران، نه‌ده‌که‌وته‌ بیابان‌و به‌شیت ناوی ده‌رنه‌ده‌چو.

۵ وه‌ک «نیشانی» نه‌قش‌و نیشانه‌ک ته‌دی
ئی‌کو نیشانه‌ک ته‌دی کانی غه‌له‌ط

مانای وشه:

نیشانی: نازناوی مه‌لایه؛ نیشانه: درو‌شم؛ کانی: کوانی.

پوخته‌ی مانا:

مه‌جنونیش هه‌روه‌کو مه‌لا، نیشانیکی له‌ جوانی تو ئە‌ی خودایه! له‌روی له‌یلایه‌دا دیوه. هه‌ر‌که‌س
هه‌له‌ودای نیشانه‌ی جوانی تو‌بی؛ هه‌ر‌گیز ریگه‌ی خه‌له‌تی هه‌له‌نه‌ب‌ژاردوه.

٦ نهز گه هام ناڤا حهياتی خهف ژدل
خوضر قازی چويه حه يواني غه له ط

مانای وشه:

گه هام: گه يشتم؛ خهف: نه پنی؛ خوضر: خدری زینده؛ قازی: بهراوه ژو؛ حه يوان: ناوی حه ياتی.

پوخته ی مانا:

من بی ئه وهی کهس بزانی، له ریگهی دلی خومه وه، توشی ناوی حه ياتی بوم. دیاره خدر که له دنیا بوی گه راوه، بهراوه ژوی لی تیگه یوه وه له بوه.

٧ شانشینین نازکان ضایع مه کون
دانه بیینی دل بقی خانی غه له ط

مانای وشه:

شانشین: باله خانه، تمختی پادشا؛ ضایع: گوم؛ مه کون: مه که؛ دا: تا؛ نه بیینی: نه بهستی؛ خان: کاروانسرا.

پوخته ی مانا:

چاوت له دیداری یارت، مه تروکینه و ئاور مه ده سهر دنیا به. ئه گینا وه ک ئه وه ت لی دی، که شانشینی نازداران به جی دیلی و دلی ده گروی کاروانسهرایه کی ویران و بوگهن ده بهستی.

٨ الله چه رخ و دولابی دنی
نوقطه قه ط ناکه ت دده و رانی غه له ط

٩ روزو شهب هر سه پیری دیدارا ته تین
ناکرن ئه و ده ورو سه پیرانی غه له ط

١٠ هون نه بین مه ششاطه یی خهف دانیه
هم قیران کرد خال و نیشانی غه له ط

مانای وشه:

دولاب: خه ره ک؛ سه پیر: تماشا؛ سه پیر: گه ران؛ مه ششاطه: به شان ه کهر، بولک رازینه وه؛ دانی به: دای ناوه؛ هون: ئیوه؛ نه بین: نه لین.

پوخته‌ی مانا:

ئەي نامەخوا خەرەگ و چەرخى دنيايه، چەند تەكوزو رىك و پىك دەسوریتەو و هەرگیز بەقەت نوخته‌یه كیش، هەلەنابى. ئەي خودايە! ئەو شەوو روژه‌ی كە دادین؛ دینه سەیرانى جوانى توو لەو بەشوین یە كدا هاتەیان، هەرگیز هەلەیهك رونادا. ئەي ئەوانەي لاتان وایە شت دەزانن! نەچن بلىن: بەرانبەر بەیهك كوردنى خال و روخسارى جوانان لەدنيا، رازیکەو دەستى وەستاكار نەي گەيوەتەو، بوخوى لەخووە رسكاو. خوايهك هەيه كە هەرشتەي لەشويتى خويدا داناو و زانايەكە هەرگیز كارى هەلە ناكات.

۱۱ دى بسەرجانى مەموروت دامەئىخ بشكوين بەندا گریبانی غەلەط

مانای وشە:

دى: دەسا؛ بسەر؛ لەسەر؛ موروت؛ پیاوێتى؛ دامەئىخ؛ دامەخە؛ بشكو: قوچچە؛ گریبان: یاخە، پىسیر.

پوخته‌ی مانا:

دەسا ئەي یار! بەزەت پیمان دایتەو و پیاوێتیمان دەگەل بکە. قوچچەي یەخەت جارێك هەرچەند بەهەلەش بى؛ لەروى چاوى گیانى دلداران دامەخە. با سەیرت كەن و سەبوری، بەدیدارت بەیدایكەن.

۱۲ سەرنەبى بەركفرى زولفى عاقیبت ئەز دترسم لى ژئیمانى غەلەط

پوخته‌ی مانا:

كایرای دلدار! ئەگەر سەرت بەرانبەر بە كوفرى زولفى رهشى دلەبر، دانەنوینی؛ زور ترست لەئیمانت بى. كە لەریگەي خواناسین بەهەلە چوویت.

۱۳ پەهناوى چەرخ و دولابى دنى

نیسبە تا ئەربابى عیرقانى غەلەط

۱۴ نوسخەيى عالم هەمى عینوانەكە

نوقطەیهك نابت دعینوانى غەلەط

مانای وشه:

په هنی: پانای، هراوی؛ دنی؛ دنیا؛ نیسبهت: له گویره ی؛ ئه ریاب: خاوه نان؛ عینوان: ناوونیشان.

پوخته ی مانا:

پانای و هراوی دنیاو چهرخو خه ره کی عاسمانان - که زانایان دهیکه ن به به لگه ی بونی خوا - له لای ئه وانه ی خواناسی به راستینه؛ به لگه یه کی زوړ هه لیه. هه رچی له سیایی دنیا دا، ئا فهریده چی کراوه؛ به تیکرایی درو شمیکه ی بچو کی خوداناسینه و له و درو شمه ش دا هیچ هه له، روی نه داوه.

۱۵ قولزم و بایی موخالیف تی پرن

دانه که لشین داری سوککانی غه له ط

۱۶ دابزانی په هله وانی مویه کی

دهست نه دی له میزانی غه له ط

مانای وشه:

قولزم: ده ری؛ بای موخالیف: بای پیچه وانه؛ تی: تیدا؛ نه که لشین: نه قه لشین؛ سوککان: ئامرازی گه میه ئاژو تن؛ په هله وان: ته ناف باز؛ میزان: ئامرازی راسته و پاسته کردن.

پوخته ی مانا:

ئهی ریزه وی ریگه ی خواناسینی به راست! باش بزانه که تو له ناو ده ریادای و بای پیچه وانه ش زوړ هیه. ده بی زوړ ئاگات له خوټ بی. نه چی له خوټ بایی بی و خوټ به ته ناف باز بزانی و بروات وایی که ده توانی گه میه ی ئاوات، به بی وه ستا، له و ده ریایه دا ده رانی و توشی هه له و په له نایه ی. ده غیلت بم نه که ی به ئه ندازه ی مویه ک، ده ست بو ئامرازی گه میه که ی ئه م ناوی ده ریایه ت به ری. بترسه داری سوککانی، له وانه یه قه لش به ری و له گیزاودا، سهر دهر نه که ی.

۱۷ وی ددهستی من گولاگه ش پوز خوناف

حه یف بولبول چو گولستانی غه له ط

مانای وشه:

پوز: تزی، یز؛ خوناف: ئاونگ.

پوخته ی مانا:

ئهی ریزه وی عیرفانه و ده یه وی یاری بیینی؛ بایته لام. من ده زانم یار له کوی و چون ده بیندري.

دلَم به بولبول دسوتی، که بو دینی گول دچیته ناو باغچولان. گولی گهشی پرله ئاوانگ، والهناو لهی مندایه و ئهو بههله چوته جیی تر.

۱۸ هیژ سههوا خامهیی بو وهرنه من
ئهف غهلهط ناگرد دیوانی غهلهط

مانای وشه:

هیژ: هیشتا؛ سههو: ههله؛ خامه: قهلم؛ ناگرد: نهدکرد؛ دیوان: باره گای گهوران؛ دیوان: کینی شیعران.

پوختهی مانا:

من که ئهه رازهم دهربری و له دیوانه کهمدانوسیم: گهیشتومه گولی گهشی پرله ئاوانگ. ههله لهقه لهمه کهم بو. دهنامن کهزور شارهزای دامو دهستوری باره گای یاره تاخانه کهی خومم قهت ئهوهه لهم لیرونادا کهرازی دل بدرکینم.

۱۹ وی لسهر بهژناته ئهف سهیوان قهدا
وهرنه نادا روژ سهیوانی غهلهط

مانای وشه:

سهیوان: ههرچی سیبهر ئهدا، چتر، کهپر؛ قهدا: ههلی دا؛ وهرنه: ئهگینا.

پوختهی مانا:

روژ که ههمو روناکی بهو ناشی سیبهر له هیچ لاخوی له بهربگری، ریگهدهدا سیبهر ههبی تابهژنی تو له گهرمایه بپاریزی. وانا ههله لهروژهوه روی نهداوه پیی سپیرواه وایکا.

۲۰ گهه دلو گهه جان دبن تورکین ته تین
ناکرن یه غماو تالانی غهلهط

مانای وشه:

گهه : جار؛ تورک: مهبست چاوه؛ یه غما: تالان.

پوختهی مانا:

تورکی چاوت، دینه تالان. جاری گیان و جاری دلمان لی ده سین، دهر فینن. تاقه جارنیکیش

نەمان دى؛ واز بەھىن و ھەلەھەك لەكارىيان دا بى.

۲۱ مەشرەبى توركان فورات و نىل كر
تەشنەلەب چو طەرفى عوممانى غەلەط

ماناى وشە:

مەشرەب: جىگەى وەخواردن: تورك: لىرەدا بەمانا زوركارەو لەوانەشە ھەر مەبەست تورك زمان بى كە
زورسالان نىل و فورات ھى ئەوان بو.

پوختەى مانا:

باس لىرەدا لەسەر بەشى خودا داوہ. توركى دل رەق، لەسەر نىل و فوراتى، ئاو دەخونەوہو
ئەوانەش كە لىويان وشكى تىنگى يە: بەھەلە دەچنە سەرلىوى دەرياي عوممانى تال و سوير، بو ئاو
خواردن.

«نالى» دەلى:

سەھم و نەصیب ئەصلى يە باسى گياوو گل نىہ توتنە خەرجى سوتنە مودنە ماچى لەب دە كا!!

۲۲ پىرى حىكمەت بىن لوفىقامەشرەبان
كەس نەدى مەى رىپتە فىنجانى غەلەط

ماناى وشە:

ويقق: بەبىي، بەگويرەى: مەشرەب: تەبىيات و واز: رىپت: رزتى.

پوختەى مانا:

پىرى مەبخانەكەى ئىمە - كە زور وردىين و زانايە - لەوساوە مەى مان دەداتى، بو ھەر كەسەى
بەرانەربە تەبىياتەكەى، بادە دەدا. كەس نەى دىوہ قەت بەھەلە، مەى دەفىنجانىك برىژى و مەيەكە
دەگل تەبىياتى خورەوہ كەدا، نەسازىت.

۲۳ راستە يەك قانون سەراسەر نىنەتى
خوہەرى و پىنچىن، پەرىشانى و غەلەط

۲۴ پاك طەبع و قووەتەك مەوزون دقەت
دانەدەت صەنەمت بئىدمانى غەلەط

مانای وشه:

خوههری: خواری، لاری؛ پهریشانی: بلاوی؛ مهوزون: ریلکوپیک؛ ئیدمان: خوبی گرتن.

پوختهی مانا:

پیری مهیخانه کهی ئیمه - که باسم کرد - دامو دهستوریکی وههای له مهیخانهدا داناوه؛ که هرگیز خواری و بلاوی و پیچ و لاری، له کهسهوه سفر هل نادات. ئهم قانون و زاگونهشی، نیشانهی هیممهتی بهرزو توانایی و هیزی زوریهتی؛ که هرگیز قازانچ و سودی پیشه کهی خوی، دهیناو هوگر گرتن و خوبی گرتنی چهل و مل، نادورینی و ههله ناکا.

۲۵ مەردومین چه هقین مهلی عه کسا خوهدی

وهك «نیشانی» ما نیشانی غه لهط

مانای وشه:

مهردوم: بیبیلی چاو؛ عه کس: رهنگ دانهوه؛ نیشانی: نازناوی مهلا؛ نیشان: خال؛ مهلی: ئیمه لهو.

پوختهی مانا:

مهلای دلدار، که دهی روانیه روخساری یار؛ له ئاوینه رونا کتربو. شکلی بیبیلی چاوی خوی، له روخساری یارا ده دیت. وای زانی خالی سهرگوناس. به غه لهط چو.
«حه مدی» دهلی:

بازاری ده ره قیمهتی ئه شیا به جیگه به میشی گه بیسته روی نیگاری له خال ئه چی

قصیده‌ی به نجاو سیّهم

«ناگری ره وان»

۱) بی له بی له عل «مه‌لا» من ژمه یا ناب چه‌ظ؟
صوحبه تا تی نه بتن یار به‌رحال چه‌ظ!

مانای وشه:

ناب: بی‌خوش؛ چه‌ظ: بهش، به‌هره؛ صوحبه‌ت: کوری هه‌والان.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌گهر ئه‌و لیوه ئاله، رهنک لاله‌م لی‌دیار نه‌بی؛ من چدل‌خوشیم به‌مه‌ی بی؟ جا با ئه‌و باده‌ش، بی
خه‌وش و زور نایاب‌بی. ئه‌گهر یارم، له‌کوری یاران دا نه‌بی؛ با ئه‌و کوره‌ به‌هه‌شتیش بی، من هیچ
خوشی لی نایینم.
«نالی» ده‌لی:

شهرابی له‌علی روممانی له‌نالی

خه‌رامه بی‌مه‌زه‌ی ماچیکی لیوان

«سه‌عدی» ده‌لی:

هینده‌گیل نیم فیرنه‌بویم چی خه‌رامه وچی چه‌لال
مه‌ی له‌گهل تودا چه‌لاله‌و بی تو تاوم لی‌خه‌رام

۲) قه‌ده‌حه‌ك باده بده‌ستی خوه لقه‌لبی مه‌ بریز
عاشقی سوخته بی ئاته‌شی سه‌ییال چه‌ظ؟

مانای وشه:

سوخته: سوتاو؛ ئاته‌ش: ناگر؛ سه‌ییال: ره‌وان، جاری.

پوخته‌ی مانا:

گرم گرت له ئەوینی تو دلم هه‌مو بوته پشکو. لهو مه‌یه زور مه‌ستی هه‌ینه‌ی که وه‌ک ئاگر. به‌لام ئاگرینکی ره‌وان، هه‌ر پریشک و ئاورینگی لی ده‌بیته‌وه. پیاڵه‌یه‌ک ته‌گه‌ر نه‌ریژیه ناو دل؟ کولو کوم، دانا‌مر کیته‌وه.

۳ نه‌کو وه‌ک طه‌یر ژموژینی ته‌ بیارن په‌یکان (یان، ژره‌مزین ته‌)
ژبرینین ددی شو‌بهه‌تی غیربال چچه‌ظ؟

مانای وشه:

طه‌یر: بالدار، ویشده‌چی نیازی ته‌ر نه‌بایله‌بی، که له‌شکری ته‌بره‌هه‌ی پادشای یه‌مه‌نیان سه‌نگباران کرد؛ ته‌پروک: ته‌رزه؛ موژینی ته‌: مژولانی تو؛ ره‌مز: ئیشاره‌ت؛ غیربال: بیژنگ، قه‌لبیر.

پوخته‌ی مانا:

ته‌گه‌ر له مژوله‌کانته‌وه، به‌ فه‌رمانت، په‌یکان وه‌ک ته‌رزه نه‌بارن بو سه‌ر دلم و به‌ ده‌ردی په‌یژه‌وه‌کانی ته‌بره‌هه‌ی یه‌مه‌نی نه‌بن و هه‌مو ئازای وه‌ک بیژنگی کون کون نه‌که‌ن؛ ته‌ودله‌ به‌هره‌ی چی هه‌یه؟

۴ چه‌ظلو له‌دذه‌ت مه‌ بعومری خوه‌ دعیشقاته نه‌دی
هه‌م بقان ده‌ردو غه‌مان زیده‌ تو ئیسال چچه‌ظ؟

مانای وشه:

چه‌ظلو: به‌خت؛ له‌دذه‌ت: خوشی؛ ئیسال: ئەمسال.

پوخته‌ی مانا:

له‌ هه‌مو ته‌مه‌نی خو‌مدا، له‌ ئەوینی بالا‌که‌ی تو، هه‌یچ به‌خت و خوشیم هه‌ر نه‌دیت. روژ ده‌گه‌ل روژ، خه‌مو ده‌ردم پتر ده‌ی. ده‌بی ئەمسال به‌ختی کلۆل چیم بو‌بکا؟! «نالی» ده‌لی:

هه‌مو روژی له‌تاو هه‌جرا‌نی ئەمسال ته‌مه‌نای مردنی پیراره‌ بی‌تو

۵ حوسن و سوز ذاتی نه‌بت، جه‌دبه‌ لدل ده‌ت مه‌حجوب
مه‌ ژزولفو خه‌طو خالو قه‌دی مه‌ییا‌ل چچه‌ظ؟

مانای وشه:

ذاتی: دهخویتی خودا؛ جهذبه: راکیشان؛ مهجویب: خوشهویست؛ مهییال: بهلمره.

پوختهی مانا:

تهگه یار وهك بهرو جوانه، له دهر ونشیدا جوان نهیی و بهدلکیشی دلمان بهرمو خوئی نهکیشی؛
تهنیا زولفو خهتو خال و بهژنی بهلمرهی زراوی، بههرهیی چی به؟

۶ عیلمی عیشقی بتو لاتان بریوایهت نابت

قهدهرهك حال کونهت شبههتی ههرقال چچهظ؟

مانای وشه:

لات: ناوی بتیک بوهو لیژدها ههر مانای بت دهگهینی؛ ریوایهت: گیرانهوی باس؛ قهدهر: تهندازه؛ حال:
زانستی دهرونی؛ قال: گفتی سهرزمانی.

پوختهی مانا:

دل دان بهبت، پهرسیتی جوانان وهكبت، به گیرانهوی سهرهاتی فلان و فیساره دلدار، بههره
نادا. گهرهك به تهندازهی وتار، له دهر ون ههناویشدا، ههست به تهوینداری بکهیت. تا تی بگهی
حالی عاشق نهك ههر هیئده، که تو له خهلکت بیستوه.

۷ به دهوی پاك چکهت فهسحهتی مهیدان کونهت

موسستمیع گو نهدرت موطریبو قهووال چچهظ؟

مانای وشه:

بهدهوی: چول پهرسیت، صهرانشین؛ پاك: سوارچاکی هونهرمندی بی عیب؛ فهسحهت: گوشادی؛
موسستمیع: بیسهر؛ گو نهدرت: گوی دیر نهیی؛ موطریب: بهزمگیر؛ قهووال: زور بیژ، خوش بیژ؛
قهووال: بهو مالا گچکه یهزیدیانه دهلین که به مالا نهوه دهگهرین و گورانی دینی دهلین و کریمی زمانیان
دهستین.

پوختهی مانا:

تهسپی عهره ب زور کهحیل و نهجیمزادهن. سوارچاکی زور چالاکیشان لهناو ههیه. مهیدانی
تهسپ غاردانی تهگهر نهیی؛ سوار چون هونهری خوئی دهرخا. با بهزمگیر، باقهووال، زوریش
بزنان. تهگهر کهس گوی یان لی نهگری، کام بههره بهشیان پی دهگا؟

۸ دوزی ناسوفته دیبیزم زلهبی لهعل «مهلا»
گەر رهوان بهخشی نهبت نهظم کهرولال چهظه؟

مانای وشه:

دوز: مرواری درشت؛ سوفته: سواو، سماو، نهظم: هونراو.

پوختهی مانا:

مهلا! شيعرت دهر باره‌ی لیوی ئالی یار، وهك مرواری سهرموړو دهست لی نه‌دراوه. به‌لام ته‌گەر
هونراوه‌گمت گیانی بیسه‌ر نه‌بزوینی و گیان وه‌بهر وشکه‌سوفیانی دوره دل‌داری نه‌هینی؛ قسه‌بو
که‌رو لال ده‌که‌ی که هیچ به‌هره ناگه‌یه‌نی.

شاعیریک‌نایناسم ده‌لی:

خه‌لکی هه‌مو که‌رن، منی خه‌و دیته بی‌زوان توانام نیه بلیم وبلیم. نای‌بیهن ته‌وان

«موبته‌لای زولف»

۱ سرددت ناوی که وئهری زهمزه‌مهو سه‌مای زولف (یان، زلف)
سایه‌نومایی خاوه‌ری سیدره‌یی موبته‌های زولف

مانای وشه:

سرددت: سر ده‌گه‌یه‌نیته؛ که وئهر: چاوه کانیه که له به‌هشت؛ زهمزه‌م: ئاویکی پیروزه له مه‌ککه؛
زهمزه‌مه: ده‌نگی سه‌برو ویره‌ویر؛ سیدر: داری کنار؛ سیدرة‌الْمُنْتَهی: دارکناری ئه‌وپهر، دارکناریک
له‌لای راستی عرشى خوداوه‌یه. سه‌ما: عاسمان؛ سه‌ما: هه‌لپهرکی؛ سایه: سیهر؛ خاوه‌ر: خوژه‌لات؛
زولف: نزیکى؛ زولف: پیشکوتن؛ زولف: قه‌درو حورممت؛ زولف: به‌شیک له‌شه‌وی لای‌به‌یان؛ زلف:
باغچه.

پوخته‌ی وتار:

به‌ژنی یارم وه‌ک داره‌کناره‌که‌ی ده‌سته راستی عرشى خواپه‌و هه‌مو به‌رزایی دنیایه‌ی به‌زاندوه.
لک‌و‌پویی، که بریه‌تین له‌ پورو که‌زی و بسکانی، که به‌ده‌م بای بسکانه‌وه، سه‌ما ده‌کهن؛ سیهر له
روژه‌لات ده‌دن. واتا: له‌وجی که روخساری یار ده‌نویی و خوین نزیک ده‌کهنه‌وه، تا سه‌ریان
ده‌گاته سر لیوکه چاوه‌ی ئاوی که‌وسه‌ره‌و خوژه‌و زهمزه‌ی که‌وسه‌ری له خوشیانا تانه
ده‌همزه‌ی ده‌گری. پرچی ره‌شی، نمونه‌یه‌ک له تاریکی نیوه‌شه‌وی لای به‌یانه. روی وه‌کو
باغچه‌ی به‌هه‌شته‌و ئه‌وبسکه‌ی به‌سه‌ماکردن له‌و باغچه‌دا، دیت و ده‌چی. خوی زور به‌قه‌در
ده‌زانی و له هه‌رشت به‌خته‌وه‌رترو له‌پیشتره.

۲ سایه‌نومایی جبهه‌تی نه‌قش و خه‌طی ژقودره‌تی
نوقطه‌و حه‌رف و جه‌زمه‌تی بال و پهرین هومای زولف

مانای وشه:

جبههت: هنيه؛ نه قش؛ نه خش؛ حهرف: پیت؛ جه زمه؛ زنه؛ هوما؛ مهلی پیروژه که ده لین سییه ر لهههه که سیک بکا، ده بیته خونکارو پاشا.

پوختهی مانا:

هه نیه و روخساری یاری من، به دهستی قودرتهی خودا نه خش پیروژه و خهت دراوه. پره له پیتی نورانی. نونی بهراوه ژوی بروی، صادی چاوی، ئه لفی که پوی، میمی ده می، له ملا و له ولاش به نوخته و زنه ی ورده خال، دهوره دراوه. بو ئه وهی به تینی تاوی، ئه و تازه خهت دراوانه، کال نه بنه وه، بسکی - که وه ک شابالی پیروژه وایه - سییه ره له و به هه شته ده کا.

۳ بال و پهرین صیفت هوما سایه لجه بهه تی نوما
خه مری و لف دچن سه ما یه ک بیه ک ئه و لبای زولف

مانای وشه:

خه مری: په رچو که؛ له ف: پیچراو؛ لبا: له کن، ده گه ل.

پوختهی مانا:

په رچه کانی به تی ک رای، بلاوی و بادراوی و بسکی، وه ک شابالی پیروژی مهلی پیروژهن. کاتی له په ربا ده لهن، سییه ره ده خه نه سه ر تو یلی و له خوشی ئه و به هه شته یه دینه سه ما.

۴ نه ترک و بهرگ و شه تری یان ره قصه ژره نگی خه مری یان
بازو عوقاب و قومری یان سهیره سهحر ته بایی زولف

مانای وشه:

نه ترک: مانگوله ی بنی له رزانه؛ بهرگ: په رهنگی زیر وینه ی گه لا؛ شه تری: گولینگه ی سه ر؛ عوقاب: هه لو؛ قومری: یا که ریم؛ ته بایی: ناشتی؛ ته یا: ده گه ل؛ ژره تگ: وه کو، له چه شن.

پوختهی مانا:

که سهروه شنه ی بای به بیان، له و په رچو بسکانه ده دا؛ وه ره سههیری چلون به زم و گووه ندیکه. ههروه ک په رچو که و بسکانی - که ده لهرین - خشله کانی، به گولینگه و مانگوله و له رزانه کانی و شه و زیرانه ی که له وینه ی بازو هه لو و قومری یان؛ ده لهرنه وه و له خوشیانا سه ما ده که ن.

۵ هر مه ژبورجی سونبوله په نجه دسینه و دله
دورو درازو موشکیله قیصه یی ماجه رای زولف

مانای وشه:

بورج: کوشک؛ بورج: مزلگه ی تهستیره له عاسمان؛ سونبوله: گولی دهغل؛ سونبوله: شکلی بورجیکه له عاسمان، که شه شه مین بورجی ساله؛ به دیمه ن چند تهستیره بیکن به تیکرایی وینه ی کیژ عازه ویک ده دن. وهک فرشته دوبالشی لی رواوه. به دهستیکی داوینی به لادا دهکا. زور له زانای تهستیره ناس ناویان ناوه «عذرا» واتا کیژی شونه کردو؛ دراز: دريژ؛ موشکیل: دژوار؛ قیصه: چیروک؛ ماجهرا: روداو.

پوخته ی مانا:

تهو کیزه تازه عازه به ی لهو شانشین و کوشکه دا - که له عاسمانی جوانی دا، وینه ی بورجی سونبوله یهو پرچه کانی وهک دوشابالی فرشته له سر تا پایان گرتوه - داوینی به لادا دهکا وا ده زانم خه ریکی کوشتی منه. زور ده ترسم وهک با به دم، دلی بو گوله گه نمه که ی به هه شتی خوا به هه له ی برد؛ دله هه ژاره که ی منیش، بو سهیری پرچی با دراوی، رکه ی سینه هه لته کیتی و بیته ده ری. تهوسا به ی دل بکوژریم. له وترسانه، من هه میشه، دهستم به سینه و دل مه وهو دله ته پییم وی که وتوه. چیروکی من و که زیه ی یاره وهک دريژی که زیه کانی و تیک هال قانی تابه کانی پرله گری و تالوزاوه و زور دژواره باس کردنی.

شاعیریک نیناسم ده لی:

له شه وی پرچه که تا گازی دل داوی نه هات له گله ی به ختی ره شم روژی قیامت چده کا؟

۶ به سته زولف ده ر که مین حلقه به لقه چین بچین
یه غمه دکن دلان نهین تینه یه قین خه طای زولف (یان، نینه...)

مانای وشه:

که مین: بوسه؛ یه غمه: یه غما، تالان؛ خه طا: هه له؛ خه طا: ولاتی خه تابه که به ئاسکی میسک به ناویانگه.

پوخته ی مانا:

ناهق نیه هه میشه دهستم له سر دلیم بی، له ترسانا. تالقه تالقه و چین له سر چین، که زیه کانی بونه داو له ریگه ی دلان و ده یانگرن و ده یانکه نه مالی تالان. له هه مو لا به داوه وه بوسه بودل دان دراوه. ناشتوانین خه تای تهو کاره، بخه یه سه پرچه کانی. تهوان وهک ئاسکی خه تابه باره میسک هه لده ریژن. دلی هه ژار چون بهو بون و بهرامه خوشه، گیژ نه بن و نه چن و نه که ونه داوه وه.

«نالی» ده‌لی:

زولفت له‌قهدت‌دا که پەریشان و بئاوه ئەمرو له‌منی شیفته ئالوزو بەداوه

۷ رومو عەجەم ژەهر طەرف جەنگو سەوا شەوان بخەف
هیندی و زەنگی صەف ب‌صەف هاتنە بەر لیوایی زولف

مانای وشە:

سەواش: شەروپیک هەڵپەژان؛ زەنگی: قولەرەشە؛ لیوا: ئاڵا.

پوختە ی مانا:

له‌هەردوك لا، ریزی پەرچو‌کەو بسکانی - که بەدەم باو‌ه دەلەرن - وه‌ک لەشکری رۆم و عەجەم، تیک بەربن و پیک دابەدن. لەسەرو، توشی یەک دەبن. وردەخاڵە رەشەکانی - کەدە‌لیی رەشی زەنگین و لەفلفلی هیندی دەچن - لەبن ئاڵای پەرچەکاندا، پەنا‌گرتەو خو‌وه‌شارتون.

۸ هەردەم و هەرسەعت ژنو پیتە دسینە نارودو
صەبرو قەراری مەن ژکو عاشق و موبتەلایی زولف

مانای وشە:

پیت: گریه و بێسە؛ نار: تاگر؛ دو: دو‌کەل؛ موبتەلا: گێرۆدە.

پوختە ی مانا:

مەن وا‌گێرۆدەو دلداری پەرچی یارم؛ وا لە‌تاوان، بی‌و‌چان و بی‌زارام و بی‌قەرارم؛ که هیچ ئا‌گام لەخۆ نیە. ئاگر بەربۆتە هەناوم. وا سوتاوم هەمیشەو هەمو‌دەم لەنوی، گرو گریه‌ی دلی زارم، لەسینەوه دیتە دەری و دو‌کە‌لی هەناسەم بەرزە.

۹ زولفی سیا‌هی بی‌وه‌فا قەط مەنەدی ژوی صەفا
کوشتە ئەز ب‌صەد جەفا ناه ژدەست جەفای زولف

۱۰ زورو قەقیرو موبتەلا زا‌هیدو صوفی یو مەلا
کوشتە ئەو ب‌صەد بەلا کەس نە‌کە‌قت بەلایی زولف

مانای وشە:

وه‌فا: ئەمەگ؛ قەط: هەرگیز؛ صەفا: خو‌شی و ناشتی؛ جەفا: ئازار؛ زور: زویر، وه‌زەزو نارە‌حەت.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه هینده بهو کهزیه ره شه هه‌لده ئیین؛ شه‌هنده خوشمان گهره که. کهچی شه و نامان لاوینی و صد به‌لامان به‌سهر دینی. ههر گیز خوشیمان لی‌نهدی و ههر ئازاری دلمان ده‌دات. ئیمه‌ی دلدار، زویرو هه‌زار، که به هه‌زار، صوفی و مه‌لاو تهر که دنیا مان تیدایه؛ بهو که زیانه‌وه گیروده‌ین و کوشته‌ی شه و کهزیه ره‌شانه‌ین. ئاخ له‌ده‌ست ئازاری زولفی. داخ له‌ده‌ست بی ئه‌مه‌گه‌که‌ی.

«فینجانا صدده‌ف»

۱ ئیرو ژشه‌هکاسا سوزی مه‌ی هاته‌فینجانا صدده‌ف
مینته‌ت کوئیرو دیم دوری دامن مه‌یا حوسنا خوه‌خه‌ف

مانای وشه:

شه‌هکاسه: شاکاشی؛ مینته‌ت: سوپاس؛ دیم‌دور: رومرواری.

پوخته‌ی مانا:

زور له‌خودا منته‌بارم. که یاره رومرواری یه‌که‌م، له‌باده‌ی دلگری و جوانی - که خودای گه‌وره
پی‌داوه - به‌نه‌یتی به‌شاکاشی کرده‌ناو صدده‌فی دلّم. به‌و باده‌ی دیداری یاره، له‌مه‌ی‌خوره‌وه
مه‌ست‌ترم.

۲ خه‌ف دامه‌جاما که‌وئه‌ری شیرین قه‌دو له‌ب شه‌ککه‌ری
بایی صه‌با دا چه‌نیه‌ری هاتن سه‌ما شه‌تری و له‌ف

مانای وشه:

چه‌نیه‌ر: ئالقه؛ شه‌تری: گو‌لینگ؛ له‌ف: پیچراو.

پوخته‌ی مانا:

باده‌ی دیدار - که یار منی پی‌سه‌رخوش کرد - باده‌نهبو؛ پی‌الیگ له‌ئای که‌وئه‌ری به‌هه‌شتی بو.
که له‌و بالا تهرز و جوان و لیو قه‌یتانه‌شه‌کرینانه‌وه‌پیم‌گه‌یشت. له‌و کاته‌داله‌به‌ختی‌من، شنه‌ئه‌نگوت،
گو‌لینگه‌ی سه‌رو میزه‌ری و بسکوله‌پیچ‌دراوه‌که‌ی. که‌وته‌سه‌ما و به‌ده‌م باوه‌ئالقه‌یان داو راده‌هه‌ژان.

۳ شه تری و زولفو به لگو پهر ههمیان لدم دهعوی یو شه
ئیلان لسهلوی بونه گهر عه قرهب خویان نه ز ههر طره ف

۴ عه قرهب نه ن نه و سونبولن بو عه نهرن دا قا دلن
نیشان ژمیسک و فلفلن وان سینهی من کر هه ده ف

مانای وشه:

به لگ: گه لا، خشلی له شکلئ گه لادار؛ پهر: خشلئ له گوین گه لا گو لان؛ ئیلان: مار؛ گهر: گهر ان.

پوخته ی مانا:

ئوخه ی چه ند دیمه نی جوانم هاته بهر چاو. گو لینگ و کهزی و پهره نگی خشله کانی، تی کرایی
ده لهرینه وه. قه ف قه ف کهزیه ره شه کانی - وه مار - له و به زن و بالایه هالابون و ده بزوتنه وه. سه ری
بسکی هه لقرتاوی هه لگه راو به ره و به ره و زور، لاسای کلکه دویشکانیان ده کرده وه له هه مولاو ه
ده بیتران.

به هه له چوم، دویشکی چی؟ نه و بسکانه، له سونبولن؛ بون عه نهرن؛ داوی دلن. ناوو نیشانیان
بیرسی، له ره شی دا به شی میسک و، له تیژی دا، ئیسوتن که ئه ویش ره شه. نه و هه موانه: کهزی و
بسک و خشله کانی دلیان کردومه نیشانه.

۵ داسینه جوته ی تیر خوه شه قه وسی هیلالی توز ره شه
یه ک تیر پور کوشتن له شه خونی دجه رحان دایه که ف

۶ من خون بجو تیتن ژدل نه و بازی بی تورو سل
داکه فته نیف تورا قزل قومری نه هشتن ره ف بره ف

۷ ره ف ره ف نهشتن زاغ زاغ دانین لدل من داغ داغ
دی کی بمینت ساغ ساغ وه ستانه له شکر صه ف بصه ف

مانای وشه:

خوش: تیژرو؛ توز ره ش: ره شی بریقه دار؛ جهرح: برین؛ که ف: خه ستاوی صابون و نه سپون و...؛ که ف:
له پی ده ست؛ سل: سرک و قوشقی، سل؛ قزل: سور؛ ره ف: پول؛ زاغ: قالاو؛ داغ: به ئاسنی گهرم چزاو؛
داغ: کیو.

پوخته ی مانا:

له که وانه ی مانگی یه کشه وه ی برویان، جوته تیریک زور به پرتاو، هاته سینهم. نه و دل خوین

دهد لٽي ٽو به جوڳه له بهري د هروا. ٺه گهر بومن دوتير هاتن؛ ههريه كيكيان ههزار كه سى پي
 كوژراوهو له شي لمخويندا گهوزاندون و كه فسى خوئيني ٺهو دلداره كوژراوانه وا به له پى سوري
 گه شي ياره وهيه. چاوى يارم وهك ٺهو بازن، كه نه تور خوى له بهر ده گري، نه له سر كى و
 سلينيشى بو هيچ كهس ده ستمو ده پي. دلدارى يار، له هه مو توخمو توويك بون. زورى وهك من،
 ههزار و كهى دل بريندارو خويناوى. زوريش له وانهى دنيا پى، ده بنه دلدارو، دلپان له راست ٺه ويني
 پاك، رهش و برشه. واتا هينديكيان به ستم زمان، وهك قومى توق له گهردانداو هاوارمان ده كرد
 ياكه ريم. هينديكيش وهك قهله ره شه، ديدار شومو دم به قهرو گرانجان بون. بازي چاوى ٺه و
 ياره، به لهك چاوه مان، بهر له هه رشت، ٺيمى گيروده ي تور ه كهى - كه به خوئيني دل مان سوربو -
 پول پول كوشتو هه ر تاقيشى لي نه هيشتن. ٺه و جار نوره ي راو كردنى قالاوان هات. قهله به قهلى
 هه ليزاردن و به ده ستي مهر گى ٺه سپاردن. بوكلو ٺيم، ته نيا هه ر منى هيشته وه؛ بهو دل برينداره وه و
 بهو هه لباردن له كوشتنه، داخى دلچم چهند داخى ترى هاته سهرو داغ وهك كيو، به سهريه كدا
 هات. ٺاخر ٺه گهر كلو ٺى و به دبختى نه پي؛ كي له بهر ٺه و چاوه بازو ٺه و هه مو تيرى كه وانه ي
 جوته بروو مژولانه ي، وهك من ساغى ساغ ده مينى؟! جگه له چاوه برويان، ٺاخر كه زيه كانيشى
 هه ن. كه هه تا با لي يان بدا، پيك دادين و دلدار ده بهر پي دا ده چن. ده بروانه هه ر ٺيستا كه ريز ريز
 بهر انبه ر به يه كتر راويستاون ...

٨ صهف صهف مه دين هيندى يو زهنگ چه نگيز هات ته يمورى لهنگ خه فوان ره شاندين دل خه دهنگ ته شيبه ي تيرين خان شهرف

ماناى وشه:

چه نگيز: له به شى زى دا باس كرا؛ ته يمورى لهنگ: (٧٣٦-٨٠٧ كوچى) بهر انبه ربه (١٣٣٦-١٤٠٥
 ميلادى) له شارى كهش، لاي سه مه ر قند هات مدنيا. ته مهنى ٢٤ سال بو، كه به خوئين ريز ناوى ده ر كرد. له
 روسيا موسكوشى گرت. شارى به غدا يه ي ويران كرد (١٣٨٦ م) له سالفى ١٤٠٢ ي ميلادى سولتان
 بايه زيدى دوه مى عو ثمانيانى به ديل گرت له كن (ٺه نكارا). سه مه ر قند با يته ختى بو؛ خان شهرف: كوزى
 خان ٺه بدال، ميرى جزيرى بوتانى كه شهرف خانى بدليسى له سالى ١٠٠٥ كوچى زور به ٺازا يى و
 خير خوا يى و ٺيماندارى، بهو خان شهرف هه لده ٺى و چند رويه رى له شهرف نامه كه ي خويدا، بو خان شهرف
 ترخان ده كات. مه لاي جزيرى روز گارى ٺه و خانه، له جزير زيا وهو له مز گه وتى ده سكردى ٺه و، ده رسى
 عيلمى گوتو ته وهو هه ر لهو مز گه وته ش نيزراوه؛ هيندى: شيرى ده سكارى هيند.

بوخته ي مانا:

كه زيه كانى له دولا وه، بهر انبه ربه يهك ويستا بون. له و نا وه دا، برو ديار بون له شيرى هيندى براتر.
 خالت ده دين زور له قول هه زهنگى يان ره شتر. شنه با ي بسكان هه لى كرد. هه ر دو ك له شكرى كه زيانى،

وهك له شكري تهيمور لهنگو چهنگيزخانی بی روحمانه، گهینه یه کتر. تیر بو دلی من، دابارین. بهلام زور تیری نادپاری. له تیژی و کاریگه ری دا، دهن گوت تیری خان شهرفن که به دوژمنیه وه دهنی.

۹ تیرهك ژقهوسی مال زراف تی دل قهوی تاقیژه ناف
خون تی بوژی ته شیبهی ناف فه ریادو نه فغان صد نه سف

۱۰ جان دی نهدت نهو مال خه راب هه رسینه یی جوتهك غوراب
تیدابرن په نجهو کولاب وی جان ژدهست وی روح دکهف

مانای وشه:

مال: گوشادی ناو که وان؛ زراف: باریک؛ قهوی: توند، بههیز؛ تاقیژه: ده هاویژی؛ نه سف: داخو
حه یف؛ کولاب: قولاب.

پوخته ی مانا:

تیریکی خان شهرفیانه ی مژولانی، له مالی کهوانی ناسکی بروکانی، به تهوژم، وه دلیم کهوتو له ناوه راسته که ی چهقی. خوین سه ری کرد وهك ناوی رهوان، رهوان بو. نهودله مال ویرانه ی من، چه ندبی بهخت و چه ند گیان سهخته؛ جگه له تیژی مژولیش، له دولاهه بسکه کانی - که وهك قالاون به ره شی - په نجهو قولاییان له سینه ی سه ردلم گیره و گیانم به دل ئاماده یه خوی به دهست نهو دوانه وه داو گیانی له سه ر دهست داناوه. ئاماده یه و به تاسه یه که به قوربانی تیری کهن. بهلام دلیم بهم هه مو برینه شه وه و بهو هه مو خوین له بهر چونهش؛ هه ر واماوه هه ر گیان به دهسته وه نادا.

۱۱ جانی مهلی روحا مهلی نورا ژقودرهت نوقطه لی
ره مزهك نهین دامن وهلی نالی ژبه ر وهك نای و دهف

پوخته ی مانا:

گیانه راستینه که ی مهلا - که نهو گیانه ئامانه تیهش هه ر له ورایه - نیشانیکی له نوری توانایی بهرزی، به نهینی نیشانی گیانی مهلادا، که تنوکیک و نوخته یهك له ده ریاو په راوی گه وره ی خواناسی بو.

وا له وساوه گیانی مهلا، وهك بلویر دهستی به ناله کرده وه، وه کو ده فه ی دهس ده رویشان، که وتوته دله ته پیوه و هه ر ته په له دلیمه وه دیت.

«مانه له‌گول»

۱ نازکامن دسه‌مایی بسه‌رئه‌نگوشتی عه‌قیق
دامه ئیرو دسه‌رای قه‌ده‌حه‌ک تازه ره‌حیق

۲ مه ژده‌ستو یه‌دی به‌یضا قه‌ده‌حه‌ک صافی قه‌خوار
(شعشانی گنجم بسناه و بریق)

مانای وشه:

ئه‌نگوشت: ئه‌نگوست، تلی؛ سه‌را؛ کوشک و سه‌ر سه‌را؛ ره‌حیق: مه‌ی؛ تازه: له‌نه‌وعی هه‌ره‌باش؛
یه‌دی به‌یضا: ده‌ستی سپی، (یه‌ک له‌موجزاتی موسا، ده‌ستیک له‌ناو باخه‌ل‌نان و به‌سپیه‌تی ده‌ره‌ئینان بو)؛
شعشانی: روح‌سوک و خوش‌دیمه‌ن؛ شعشعان: شه‌راییک که ئاوی تیکه‌ل کرابی؛ نه‌جم: گیا؛ نه‌جم:
ئه‌ستیره؛ سه‌نا: روشنایی؛ به‌ریق: تروسکه‌ده‌ر.

پوخته‌ی مانا:

یاره ناسک و نازداره‌که‌م، ئه‌مرۆ له‌کوشکه‌که‌ی خویدا، له‌کاتی سه‌ماو هه‌له‌په‌رکی، بیانه‌یه‌ک باده‌ی
زور توندو بی‌خه‌ته‌و تلته‌ی تیکردو به‌سه‌ره‌نه‌جه‌سوره‌کانی - که یاقیقیان به‌زانده‌و - و به‌و
ده‌ستویه‌نه‌جه‌ناسکانه‌ی وه‌ک ده‌ستی سپی موسایه‌و به‌موجزات ده‌ژمیردری؛ به‌منی به‌خشی.
خواردمه‌وه چون باده‌یه‌ک بو؟ ره‌وان، بی‌خه‌ته، دیمه‌ن جوان، له‌ئه‌ندازه‌ده‌گه‌ل ئاوا تیکه‌ل کراو.
له‌روناکی و بریقه‌دا، وه‌کو ئه‌ستیره‌ده‌ده‌ره‌وشا.

۳ سیرری له‌علی له‌بی جان به‌خش نزانى تو بیه‌ح
(أعد النظر يا ناظر فالستر ذقیق)

مانای وشه:

أعد: دوباته‌ی که‌وه؛ نظره: روانین؛ ناظر: تماشاکار؛ ناظر: به‌کیشهو دمه‌قاله؛ دقیق: باریک، ورد.

پوخته‌ی مانا:

کابرای به‌دم دات‌مه‌زراندوته قسه‌و باس، دهرباره‌ی ئه‌و لیوه‌ته‌نکه‌ی - که‌گیان به‌مردو ده‌به‌خشی - لیم‌رونه‌چی لی‌نازانی. دیسان‌تماشای‌که‌روه، دیسان‌زور‌لیی‌وردبهره‌وه. رازی‌ته‌نکایی‌لیوانی‌ونهیئی‌پچوکی‌زاری؛ له‌وزه‌ی باس‌لیوه‌کردنی‌سهرزازه‌کی‌زور‌به‌دوره. «نالی» ده‌لی:

به‌حی‌سیرری‌ده‌هه‌نی‌نوقطه‌به‌نوقطه‌بگه‌زیی‌سهری‌مویی‌نیه‌بی‌نوکت‌له‌دیوانم‌دا

٤ بله‌بی‌له‌علی‌شه‌که‌رخه‌نده‌شکینا‌شه‌که‌ره‌ک
(انا‌بالوعد‌لوانق‌فلها‌لوعد‌وثیق)

مانای وشه:

وه‌عد: به‌یمان؛ واثق: به‌باوه‌رو‌خاترجه‌م؛ فلها: بو‌ئه‌وه‌یه؛ وثیق: قایم‌و‌پته‌و.

پوخته‌ی مانا:

یار‌به‌و‌لیوه‌ته‌نک‌و‌جوانه‌ی - که‌وه‌کو‌ده‌نکی‌لال‌ئاله‌و‌له‌کاتی‌پیکه‌نینی‌دا، شه‌کری‌له‌لیوان‌ده‌باری - ئه‌مرو‌شه‌کری‌بو‌من‌شکاندو‌به‌لینی‌دیداری‌دامی. دل‌م‌خوشه. چونکه‌ده‌یناسم. به‌لینی‌ناشکینی‌و‌له‌په‌یمان‌پیک‌هینانی‌دا، زور‌پته‌وه.

٥ دریا‌دورری‌مورادی‌مه‌سهری‌دانبه‌ری
(خضت‌فی‌البخر‌ولازورق‌والبخر‌عمیق)

مانای وشه:

خضت: خو‌م‌تی‌خست، چومه‌ناو؛ فی‌البخر: له‌دهریا؛ ولا: نه‌یش؛ زورق: به‌له‌م؛ عمیق: قول.

پوخته‌ی مانا:

هه‌لوه‌دا‌بوم‌که‌مرواری‌مرادان، وه‌ده‌س‌خو‌م‌بخه‌م. سهرم‌له‌و‌ریگه‌یه‌دانا. خو‌م‌هاو‌یشته‌ناو‌دهریاوه. هیچ‌به‌له‌میشم‌پی‌نه‌بو؛ دهریاش‌به‌گیژو‌بی‌په‌ی‌بو.

۶ مه زغه فلت سه حهری دی و دو رهمزان کو شتم
خو هس بحه ققی خو ه گه هیشتم (أنا بالقتل حقیق)

مانای وشه:

رهمز: ئیشارهت؛ خو هس: زو؛ أنا: من؛ قتل: کو شتن؛ حقیق: مسته حق.

پوخته ی مانا:

له بهره بهری به یاندا، له پر ده یار هه له نگوتم. به دیتی چاوی، کوژرام. زوم تو له ی شو دینه داوه؛
گوژی گیانمه، کو شتم بو نه و ره وایه.

۷ قه ط نه گو قه تله دکم بی گونه هو مه مظلومه

(رشتنتی نیال. ورمتنی برمیق)

مانای وشه:

رشتنتی: هاویشتی ه من؛ نیال: تیر گه ل؛ رمتنی: بی یه وه نام، بو ی فریدام؛ رمیق: سوکه تماشا.

پوخته ی مانا:

هیچ به زه یی بیما نه هات. نه یگوت بی سوچ و تاوانه، بو بی کوژم. بی سی و دو، بهر بارانی تیری
دام و به گو شه ی چاو، سه یری کردم. تا گیان بو دیتی چاوی له قالبی له ش بیته ده ری.

۸ تیرورم هه ردو لدلدان لجه گه ر چه سپان گر
نه و زخونا مه نه رشتی تلی بین صوهری عه قیق

مانای وشه:

چه سپان: لکاو، پیوه نوساو؛ تلی: قامک؛ صوهر: سور.

پوخته ی مانا:

بژوئی له پیلوه کانی سه رو ژیزو - که وه کو رمبو تیران وان - له دلدران و جهر گیشمیان پیوه درو.
نه و قامکه سوره ئالانه ی له خوینی ئیمه رشتوه. نازانم کی له شاعران گو تویه:
به رگی گو له یان خوینی دلّه ناو له پی مشتت دهینی به ملت عاشقی بیچاره که کوشتت

۹ سوسنن ته ی ته رو نازک لگولان طه عنه ددن
(قَبِهَا الْعَنْبَرُ فَاتَّخِ وَ بِهَا الْمَسْكَ عَبِيق)

مانای وشه:

فَیْهَا: بهو؛ فایح: بوندەر؛ عیبیق: بون بِلَاو کەر.

پوختهی مانا:

بسکه کانت که بهسوینسهنی تهروتازه دهشبهترین؛ تانه دهگولی تر دهگرن. چونکه عنبهر لهسایهی پرچه کانی تو، بوئی ههیهو میسکیش بهرامهی ئەوانی لهباخه لدا.

۱۰ چبه کوشتن چبه هشتن توکو فرمان بگری
ئەز بحوكمی ته خووشم (أخمدُ عبدُ وراقیق)

مانای وشه:

عهبد: بهنده؛ ره قیق: بهنده، بهنی.

پوختهی مانا:

من هه رییم خووشه ده باره ی من فرمان بهدی. ناوی منت بیته سه رلیو. ئیتر فرمان به کوشتن یان به هیشتن بی، فهرقی نیه. هه ر دل خووشم. ئەمحمد خولامیکی تو یه و بهنده ی ئالقه به گویتانه. «حافظ» ده لی:

وهدهر نرییمو سزای زور دریم، گرژ نابم گوناح و کفره وهره ز بون له شه رعی دلداران

قصیده‌ی په‌نجاو حه‌وته‌م

له‌علین شرفق

۱ من‌دی ژغه‌فله‌ت جام دکه‌ف شاه‌ی نه‌جه‌ف دل کر هه‌ده‌ف
روژ هات شه‌ره‌ف ستیر بونه خه‌ف هر چارطه‌ره‌ف نورا یه‌قه‌ق

۲ ظولمه‌ت نه‌ما صوحبه‌ت وه‌ما نورا شه‌مالان چو سه‌ما
لی نه‌و ده‌ما زولف بون جه‌ما هاتن سه‌مایی یه‌ک نه‌سه‌ق

مانای وشه:

که‌ف: له‌پ؛ شاه‌ی نه‌جه‌ف: ئیمام‌عه‌لی؛ هه‌ده‌ف: ئامانج؛ شه‌ره‌ف: بلندایی؛ ستیر: ئه‌ستیره؛ خه‌ف:
وه‌شارتو؛ یه‌قه‌ق: زورسی؛ ظولمه‌ت: تاریکی؛ صوحبه‌ت: گفتوگو؛ صوحبه‌ت: کوپونی دۆستانه؛
شه‌مال: موم؛ لی: له‌و؛ جه‌ما: کومبو؛ نه‌سه‌ق: ریک‌ویکی و به‌ته‌رتیب.

پوخته‌ی مانا:

له‌پر، چاوم به‌یار که‌وت. نیشانه‌ی لهدل گرتبو. وه‌کو چون ئیمامی‌عه‌لی، به‌نیازی شه‌ری
کافران، ئاماده‌ی مه‌یدانی‌ده‌بو؛ سه‌ره‌زای چاوه مه‌سته‌که‌ی، - که هه‌ستی‌عالمیان ده‌برد -
پیاله‌ی باده‌ی لهده‌ستابو. له‌وکاتهدا روی‌نیشاندا؛ نوریکی زور سپی و به‌هیز، هه‌رچوار قورنه‌ی
دنیای داگرت. ئه‌ستیره‌ی خویان شارده‌وه. خور هاته‌ده‌ر تا له‌و سه‌ره، تماشای‌کا. تاریکی به‌جاریک
ره‌وی. ته‌نانه‌ت گزی سه‌رمومان، بو تماشای دیداری ئه‌و، هه‌لکشان تا چونه عاسمان. له‌وده‌مه‌دا
که‌زیه‌کان ده‌وری رویان‌داو له‌خوشی و جوانی دیمه‌نی، هه‌مو زور به‌ریک و پیکی، ده‌ستیان
به‌ره‌قص و سه‌ماکرد.

۳ وه‌ردان گولاف گرتن خوناف لی‌من دناق صوه‌تن هه‌ناف
من‌دی بجاف زولفین بلاق لی‌بونه داق به‌ندکر بناق

۴ نورا به صهر گفتو خه بهر قهندو شه کهر زولغان لسهر
خالین دقهر بایی سههر دایبته دهر صوبحا بحهق

مانای وشه:

وهرد: گول؛ خوناف؛ ئاونگ؛ تاف؛ تیشک و تینی هه تاو؛ داف؛ داو؛ بناف؛ له ناوه ندا؛ به صهر؛ چاو؛ قهر؛
رهش؛ صوبحا بحهق؛ فهجری صادق، بهیانی راست.

پوخته ی مانا:

گولان به دینی کولمه که ی ئاونگی گولویان لی نیشته. به لام من له تاوو تینان، به جارنیک جهرگ و
هه ناوم، به تیشکی روخساری سوتا. به چاو دیتیم؛ که زیه پهژو پلاوه که ی، بونه داو له دهوری
گونای بو زاوی دلداران و ئه و روخساره جوانه یان، ده نیوان خوگرت.

سروه ی به یان! توخوا وهره. زولغان له سهر ورده خالی رهش لابه ره. با ئه وده مو لیو شیرینه ی
گفت خوشه - که روناکی چاوانمانه - روی بو ئیمه هه لیبته وهو سوامان بیته وه چاوان و به ختی
رهشی سهرگردانمان، له تاریکی شهوی زولغان دا، توشی بهر به یان بیته وه و به یانی لاجانگ بیینی.

۵ مه ژبه هریان پور نالیان شهف تاریان جهنگ بومیان (یان، مه ژبوهری یان...)
وهر کوشتی یان ژوان بهنگی یان بوان تلی یان خواهش که گیان

۶ کر شه فقه میر نانی مه بیر بهردان مه تیر کر مه ئه سیر
نه گها فه قیر زولفا ههریر ئاقیپته شیر داپی مه حهق

مانای وشه:

بههر: روناکایی زور بههیز؛ بههر: تروسکه ی بروسکه؛ بوهر: پشوبران؛ وهر: وهره، سهیرکه؛ تلی:
قامک، تیل؛ ئه سیر: دیل؛ فه قیر: هه ژار؛ ههریر: ئاوریشم؛ مه حهق: له ناوبردن، مراندن، هیلاک.

پوخته ی مانا:

له و شهژدها - که له نیوان، ریزه پرچه کانی قه ووماو له سهر روپنیک دا هاتن و شهوی تاریک له مه
داهات - ئیمه ی دلدار، گشمان هه ناسه مان سواربو. له تاو که وتین. کوژراوی تیری مژولان، له و
تاریکه دا، گهل به گهل، گیانیان سپارد. وهره سهیرکه! کوژراوان، که بی تاوان، به تیری ینگه
کوژراون و کوشته ی مژولانی چاون. بو خوا شو کور، میری جوانان ئیمه شی وه بیر هاته وهو، چه ند
تیریکی ده ئیمه ش گرت و به خسیری پرچی خوی کردین. ده مانه ویست دل و گیانمان به هه ودا ی
ئاوریشمی خاوی که زیه کانی، هه ئاوه سرین. به لام کوا بو پیای وه ژار، دهستی دل و دلی گیانی،
به هه ودا ی بسکی یار بگات؟ چاری ناچار، ههر به دینی برو شیر ئاساییه کانی، بهر قه لت دراین، و

همر نه‌ماین. د‌ه‌سا ئیستاش نه‌چوه بچی یاری نازدار. تو ته‌گهر قرانمان تی‌خ‌هی؛ په‌کی بازاری
خوت ده‌خ‌هی. هه‌روه‌گ مردنت بده‌سته، زیانه‌وه‌ش وا له‌په‌نجه‌تا. به‌و قامکه باریکانه‌ی خوت،
که‌زیت له‌سه‌ر رو لابده، تا هه‌مو کوژراوی د‌هرت، پیکه‌وه زیندو ببنه‌وه.

۷ ای موشته‌ری دیمی زه‌ری نه‌بر سه‌ری نه‌ی جان‌به‌ری
ناقیت سه‌ری گاقا به‌ری لازم هه‌ری وی نه‌ف‌به‌ری

۸ که‌لبی ده‌ری نیشان به‌ری تیر ناوری موژگین به‌ری (یان، ناوری)
به‌ه‌رو به‌ری عشق و سو‌ری ناقیته‌ری سه‌رما قه‌له‌ق

مانای وشه:

موشته‌ری: کزیار، مه‌به‌ست دل‌داره؛ دیم: روخسار؛ زه‌ری: سپی ئامال زه‌رد، سه‌وزه ره‌نگ؛ نه‌بر سه‌ری:
سه‌ری خوی د‌وراندا؛ نه‌یجان به‌ری: نه‌گیانی د‌ه‌ربرد؛ ناقیت سه‌ری: سه‌ری هاویشت؛ گاقا به‌ری:
له‌هه‌نگاوی هه‌وه‌ل‌دا؛ لازم هه‌ری: هه‌ر لازمه؛ که‌لبی ده‌ری: سه‌گی د‌ه‌رگا؛ نیشان به‌ری: دروشمیک
هه‌لگری؛ تیر ناوری: تیری ئاگرینی؛ تیر ناوری: تیری ئاوردانه‌وه؛ موژگین: بژانگان؛ ناقیته‌ری:
هاویشته ریگه؛ قه‌له‌ق: له‌ ناره‌حه‌تیاں به‌جوله‌و بزوتن.

پوخته‌ی مانا:

ئهو دل‌داره‌ی به‌ ئاره‌زوی دیتنی ئهو، د‌ه‌مو چاوو روخساره سه‌ه‌وزه‌له‌ی سپی، ئامال به‌زه‌ردی
بی‌گه‌ردی دل‌ تالان که‌ری دل‌به‌ر بی؛ گه‌ره‌گ ئه‌وه‌نده بزانی، که‌ له‌ ریگای دل‌داری و به‌یار گه‌یشتن،
هه‌وه‌ل هه‌نگاو د‌ورانندی سه‌رو گیانه‌و، ئه‌شی سه‌ری له‌م ریگه‌یه‌دا بروا. د‌ه‌نا هه‌نگاو یکیش نازوا.
با بو نمونه‌ی دل‌داران، من ببین؛ چونکه ئهو په‌ریزاده شوخ‌هی و به‌دل‌کیشی و دل‌به‌ری خوی،
د‌ه‌ریاو به‌ژی خستوته ژیر فه‌رمانه‌وه. سه‌گی د‌ه‌ویست که‌ پاسی ئهو هه‌مو سامانه‌ی جوانی بکا.
منی هه‌لب‌ژارد پاسداریم. سه‌گی پاس له‌ د‌ه‌رکی هه‌ر که‌س، د‌ه‌بی داغی خاوه‌نی له‌ له‌شی دیاری بی.
ویستی به‌تیری ناوری - که‌ ناوری له‌ مژولانی د‌ه‌پ‌ریشکان - من داغ‌بکا. خو ناشکری هینه‌ خوی
نزم کاته‌وه، د‌ه‌س له‌من دا. تیری ناورینی هاویشتمی. له‌جیاتی داغ سه‌رم په‌ری و ئیستاش سه‌رم
به‌ سه‌رسورمانه‌وه، له‌ به‌ر پی داو له‌سه‌ر ری‌دا، هه‌ل‌ده‌بزوقی و ناره‌حه‌ته که‌ نیشانه‌ی داغی یاری،
پیوه نیه تا بیکاته‌ شایه‌تی شه‌ید بونی خوی و له‌ناو کوری کوژراوانی دل‌داری دا، به‌شانازی نیشانی
دات.

نازانم کی گوتویه:

ریزه‌وی ژیر له‌بیابانی ئه‌وین وشیار به‌ سه‌ر به‌بادان و نه‌مان مه‌رجی یه‌که‌م هه‌نگاوه

۹ من دی دنه و بی یار تهو (نهو) سوندى (سوندم) بئهو بيم بی دهره و
من بو دهقوسی بوی ئهو شیقان مهلهو نایی مه خهو

۱۰ هیستر رهوان تین وهك جوان تیردان ئهوان رهش ئهبروان
دل وهك گوان بهرکا شوان سهر لولوان بهرگین وهرق

مانای وشه:

دنهوبی: لهوهختی کیشک و شهو بیداری دا؛ تهو: تهواو؛ نهو: تازه؛ بيم: ده بیژم؛ بی دهره و: راستو
بی درو؛ دهقوسی: دهرده باریکه، سیل و دیق؛ شیقان: شهوانه؛ شیقان: شیواند؛ لهو: بویه؛ نایی مه خهو:
خهوی ئیمه نایه؛ ناییمه خهو: ناکومه خهوهوه؛ هیستر: هسر، فرمیسک، ئهسیرین؛ جوان: جوان،
جوگهلان؛ گوان: گوگهلی شهقین؛ کاشو: کوچانی گهمه گویین؛ لولوان: مراوریان؛ بهرگ: پهزه؛
وهرق: گهلا.

پوختهی مانا:

لیم ده پرسن بو هینده زهر دو لاوازو به ژارو کزو نزاری؟ خواردن و خهوت لی حهرامه و ههمیشه
ده گری و ده باری و گونای زهدت، فرمیسکی پیدا دینه خوار. راستو دهوی، راستی ده لیم و سویند
به یار، درو ناکم. شهویک له شهو بیداریم دا؛ که گیان به ره و باره گای یار، پاسی ده داو دلم سهری
له ژیر دهرانهی ده مالی. به ئاشکرا و به تهواوی، یاری خوم هاته بهرچاوی و ئهو دیداره بو من
نوی بو. والهوساوه، بو ئاره زوی دیداری یار، جارنکی تر، دهرده باریکه م گرتوه. جا ههرچی له منی
کردوه ژیانی منی شیواندوه، ئهو شهوه بو که یازم خوی دا نیشانم. جا چون من خهو ریگه ده دم
بیته چاوم؟ چون شهو دنوم؟ ههر چاوه نوژی دیداری دوباره ی ئهو یاره م ده بيم. لهو سوی یانه،
ئهسیرین له چاوم رهوانه. وهك جوگهلان فرمیسکی رون له سهر لازومه تی زهر دم، وهك مراوری
له سهر گه لای وه روی پاییزان، ده بیندین.

شیاوی باسه، لهو نوسخانهی که من دیومن؛ ئهو شیعره ئاوا نوسراوه:

من دی دنو بی یاری تو سندسه اوبیم بی درو

من بو دهقوسی بوی او شیقان مهلو نایمه خو

هیستر روان تین وهك جوان تیردان اوان رش ابروان

دل وک گوان برکا شوان سر لولوان برگین ورق

من بو ئهوه شتیك له شتیك حالی بيم؛ دهستیکی که م تیداوه. به لام رنگه خوینده وار باستر
بزانی و سندس که به پارچیک ده لین؛ لهو شیعره دا، جی بکاته وه و باستر مانای لیداته وه - هه ژار -

۱۱ به ژنا شه پال دیمی بخال ئیعرابو دال قهوسی هیلال
نه قشی جهلال جاما زه لال خه مرا جهلال صوحبت بحال

۱۲ نَهز طه لبه یا ناوا حه یا تی بوم تیا که ژ باده یا جاما خویا بو عیشوه یا یار له و په یا په ی تین سه به ق

مانای وشه:

شه پال: خونچیلو دلگرو ره زاشیرین؛ ئیعراب: دهر بزینی مهبهست؛ ئیعراب: بزوی سه ریبتان؛ دال: شاره زایی کهر؛ دال: پیتی (د)؛ جه لال: شکو؛ جه لال: ناوی خودا؛ خه مر: باده؛ صوحیه ت: گفتو گو، هه واله تی؛ حال: ئیستا؛ حال: چلونه تی باری دهر ون؛ طه لبه: داخواز؛ حه یا: حه یات، ژیان؛ تیا: تیه ، سه رگه ردان و ری گوم کردو؛ خویا: ئاشکرا؛ په یا په ی: بی برانه وه؛ سه به ق: مله کار له کی بهر کی دا. که ژ: که، له.

پوخته ی مانا:

من هه لوه دای ئاوی ژیان بوم. لهو ریگه دا، سه رگه ردان بوم. تا خویا گه وره، وینه ی جوانی نه مری خوی، له روی سه لمادا، نیشاندام. ئەم وینه ی جوانی خودایه، ئەهی خودایه چون نه خشاوه؟! به ژن تابلی ریگ و پیک و ره زاشیرین و ئیسک سوک. ورده خال له سه ر روانی و که وانه ی مانگی یه کشه وه ی بروکانی و بسکی وه کو دال شکاوی، وه ک نوسراوی سه رو ژیر و بور کراوی؛ زور هاسان له دلدارانیاں حالی ده کرد، که ئاشکرا نوری خواپه و له رو خساری سه لمادایه. ئەو دیداره، وه ک جامیکی پر له باده ی حه لالی روشن و زوال؛ که به ره همی عیشوه و نازی تی کرا بو، سه دقات له باده ی ئاسایی به هیز تر بو. منی مه ست کردو ده ست م کرد به گفتو گو ده گه ل یارم. به لام گفتو گو نه به دم، به دل، به گیان، به دهر ونی پر له ئاگری دل داری. ده مه قالی تیدا نه بو؛ ده مه حال بو. بوبه مایه ی ژیان و مان و هه لته وه رین. ههر بو په شه که ده سه ده سه دلداران، مله ده که ن و له غاران. به ئاره زون وه ک من به ئاره زو بگه ن. وه ک من چیژه ی باده ی دیداری یار بکه ن.

۱۳ جانی «مه لی» ژقالو به لی به ندم وه لی دهر کاکولی به لگین گولی رو هه بکه لی ئەو میسکه لی چاره ک هه لی

۱۴ په رده و ستور دابی قصور بیتن ظوهور دیمی بنور نورا غه فور خالین دهور جاما طه هور له علین شه فق

مانای وشه:

قالو به لی: گوتیان ئاری، له پیشدا باسماں لیوه کرد؛ وه لی: به لام؛ به لگین: گه لایانی؛ هه بکه ل: وشه یه کی له ره گه زدا یونانی یه، واتا به ژن بلند، به له نه جه و لار، بت و کوتهل؛ تمثال؛ جیگه ی قور بانی موقده ده س له کلیسا؛ هلی: لادری، لاکه وی؛ ستور: په رده گه ل؛ قصور: دروغ، کوتایی؛ ظه ور: دیاردان؛ غه فور: ناوی خواپه به مانا به خشنده ی گوناح؛ طه هور: خاوین کهره وه (خوا فه رمویه:

بادهی طهور دهر خواردی بههشتیان دهری؛ شهفهق: سورایی ئاسو ئیواران.

پوختهی مانا:

سهلما گیانه شیرینه کهی مهلا! همر لهو ساوه خوا گیانه کانی دروس کردو هیشتا دهناو رکهی رهشی لهشی خاکی نه کردبون؛ من گیرودهم. بهلام گیرودهی کاکولت. گیرودهی ئهو دیمهنه تم که وهك بت دهرستری و وهکو بتی زور جی گهوره، جوانکراوه. سهری کولمت، وهکو پهری سوره گوله. ورده خالت، وهك هه لوه رینراوی میسکن. بهئاوات لهخوا دهخوازم، پهردهو لهمپهر لهنیوانمان دا نه مینی، روخساری گهش و روشنت - که نمونهی نوری خوایه - خوی بنوینی. خاله ورده کانی سهرروت، لیوه کانت - که وهك پیالهی مهی و بادهی بههشتی یه رهنگی ئالی لال ئاسایه و لهو بهرزه سورایی ئاسوی عاسمانی جوانی و نازداریت دیته بهرچاو - بهچاوی دل، تیربینم.

۱۵ یار هاتو مهست، صوبحا نه لهست من دهست بدهست دی جام ددهست
کاکول دبهست تایهك قهرهست قیرا شکهست نیشانه قهست

۱۶ ئهو لهب شهکهر وا هاته دهر رابو ژیه ر تایین دبهر
خالین دقهر زولف چونه سهر نهصلان سهحهر لی بون قهرهق

مانای وشه:

صوبحا نه لهست: بهر بهیانی ئهو روژهی خودا گیانی دروست کردن؛ دهست به دهست: روبهرو، لهزیکهوه؛ قهرهست: دهرجو، دهریهزی؛ نیشان: خال؛ قهست: ئامانج؛ رابو: ههستا؛ بهر: پیش؛ دبهر: لهبهردا؛ قهر: رهش؛ نهصلان: شیر؛ نهصلان: رهگهزان، بنههتان؛ قهرهق: ترساو، بلاو؛ قهرهق: پهیدابونی سپیایهتی بهر بهیان.

پوختهی مانا:

لهروژی ههره بهریوه، کهخوا گیانی دروست کردن؛ زور لهزیک، توشی ئهوسهلامیهی خوم بوم. پیاله بدهست، هاته دهری. بهلهنجه و لار، دهستی برد کاکوله کانی شان بهکاو تیگ پهرینی، چهپکه تالیگ لهو ناوه، جیا بونهوه و خویان گه یانده خالی رهشی سهر رومهتی. ئهو لیو شه کرینه شیرینه، که پهیدابو ههمو گیان، لهبهری ههستان؛ ته نانهت تالی بسکانی - که دهوری خالانیان دابو - لهبهر ئهو نازداره، ههستان و چونهوه سهر بنکهی خویان لهو سههدا. بهو تال لهسهر خال لادانه، شهو نهماو سپینه دهرچو. (یان، که زولفه کانی ههلاویزنی چاوی که بههیهت شیرن، بهو بهیانه مهستانه خویان وهدهر خست، شیران له ترسو و عهیههتان، واترسان ههر زراویان چو.)

قه صیدهی په نجاو هه شته م

«يک ويک»

۱ دلبره من سه حهری هات بتوخ و بيه دهك
صه د يه دهك بون د بهری تيك بسنجاو وشهك

مانای وشه:

توخ: جوقه ی سر له توبه لیک مو؛ يه دهك: سوخمه؛ سنجاو: جانه وهریکه خزمی سموره، که و له که ی زور
به نرخه؛ وشهك: وشهگ، جانه وهریکه خزمی شیرو پشیلوه له تايه فه ی گوی ره شانه. که و له که ی زور
به قیمه ته.

پوخته ی مانا:

یاره که م بهری به یان هات. کاکولی وهك جوقه ی شایان، له سهر دیار بو. سوخمه یه کی د بهر د ابو
به صه تان سنجاو وشهگ، به تاوات بون که ولیان له و سوخمه دا بوایه.

۲ یار بو چومه بواری بزیا رت که فی پا
(قال یاعاشیق هاتیک یدی هات یدک)

مانای وشه:

بواری: ریبا؛ که فی پا: بهری بی؛ قال: گوتی؛ یاعاشیق: ئه ی دلدار؛ هاتیک: ئه وه تانی؛ یدی: ده ستم؛
هات: بده؛ یدک: ده ست.

پوخته ی مانا:

خوم خسته سهر ریبازه که ی، که ماچی بهری پای بکه م. فهر موی دلدار ده ست بده هه لت هیتم هانی
ده ستم، ماچی بکه.

۳ دلوجان هەردو مەدانی کو ئیجازەت ژمە خواست
(قُلْتُ أَسْتَوِدِعُكَ الْبَارِي اللَّهُ مَعَكَ)

مانای وشە:

قُلْتُ: گوتم؛ أَسْتَوِدِعُكَ: بە ئامانەت ئەدم؛ باری: خودا؛ مَعَكَ: دەگەل تو.

پوختە ی مانا:

یار که رابرد، فەرموی بە ئیجازە ی تو ئەوا دەروم. گوتم بەخودات دەسپێرم، خوات دەگەل یی.

۴ تەدقی صافو زەغەل ژیک قەدی تەجرە بەگە

داعیاری بتهمامی بنومیتن تەمحەك

مانای وشە:

صاف: پاكو بیخەوش؛ زەغەل: چروك؛ ژیک قەدی: لیک بەگە یهوه؛ عیار: هەلسەنگان و ناسین؛ محەك: ئامراز ی کرانن؛ ئەو بەردە ی چۆنیەتی زبیری یی دەردەخەن.

پوختە ی مانا:

دەتەوی بیخەوش و چروك، لەیه کتری هەلاوییری. پاكو بیسان، تاقی کەوه. محەك دەزانی زبیر تەواوه، یان چەند مسی تی کراره.

واتا ئەگەر لات وایه دلدار ی راستنیم، بەئەزمو تابوت دەر کەوی چەند پاكو ساغم بوئەوین.

۵ دەوری زولفاتە موسەلسەل بئەظەر حەل کونەت

نەظەری صافی دلی سەر ددرت نوقطە یی شەك

مانای وشە:

دەور: دەورەدان، سال، خەرمانی مانگ؛ دەور: لەزاراوه ی زانایانی عیلمی کەلامدا، دو مەبەست بەستە بەیەکن کە بیی کتر یان ناکری و ئاکام هەردەبیتهوه یەکو پیدابوو؛ موسەلسەل: بەزنجیره؛ موسەلسەل (یان، تەسەلسول): لە زاراوه ی زانایاندا، چەند کاریک یا چەند مەبەستیك یەك بەیە کەوه لکاون و هیچیان بەی هیچیان نابن و برانەوهشیان بونیە؛ نەظەر: دیتن بەچاؤ؛ نەظەر: لە زاراوه ی زاناست، چەند مەبەستیکی ئاشکرا بیئیه پال یەك تا ئاشکرای یی دەرخی؛ شەك: گومان؛ نوقطە ی شەك: واتا کە لە دەورو تەسەلسولدا، پیاو سەرگەردان دەمیئت و ریگە ی حەل کردن ون دەکات. بەخە یال و نەظەرییه، بەلگە یەك دەدوژیتهوه کە کیلی رزگار بونه. واتا بەگومانی دەرەتان رهچاؤ دهکا؟ سەر ددرت: سەر هەلەدا.

شیایو باسەمەلا لەوبەیتە شیعەرەدا، مەبەستە کانی لیک جیای عیلمی حکیمەت و کەلامی، داونه پال یەك.

پوخته‌ی مانا:

دهوره‌دانی خه‌رمانه‌ی مانگی روخسارت، که زنجیره‌ی لیك نه‌پساوی که‌زیه‌کانت، له‌که‌زیه بی‌برانه‌وه کانت دهوری‌داوه؛ سه‌ری ئیمه‌ی له‌ناو ئه‌و جه‌غزه بی‌ده‌رکه، گیژ کردوه‌و که‌وتوینه باسی دژواری دهورو ته‌سه‌لسول له‌سه‌رروت. که‌زیت جوانیه‌که‌ی له‌روته، جوانی روت به‌و پرچانه‌وه. هیچیان بی‌یه‌کتریان ناکری و هه‌تا زور لی‌ی بکوئینه‌وه‌و له‌نوخته‌ی خال وردینه‌وه‌و به‌گومان به‌هوی خاله‌وه، ده‌ره‌تانیک به‌دی بکه‌ین؛ له‌شک و گومان ده‌رناچین و له‌وه‌مو به‌چاو دیارانه، ناگه‌ینه مه‌به‌ستی نادیار، که هوی جوانی له‌بسک و خال و رودایه. ده‌بی چاوی دل‌مان رون‌بی‌و، به‌و بروانینه جوانی‌تو. ئه‌وسا سه‌ره‌تای کلافه‌ی گومان و شک، سه‌ره‌له‌ده‌داو ده‌زانیان جوانیت له‌چیوه‌و حالی ده‌بین.

«مه‌لا حیسام‌الدینی سه‌را» ده‌لی:

به‌صوغرایی ده‌مو کو‌برایی چاوت مه‌طله‌بی‌کم بو

به‌صدد ده‌ورو ته‌سه‌لسول هاته‌ پيش زولفی په‌ریشانت

٦ ئاهوا من نه‌کوره‌نجه‌ک ته‌ بخاطر بگه‌هت

به‌خودی‌کی تو کو ئه‌وسه‌گ به‌خودی هاته‌ مه‌سه‌ک

مانای وشه:

خاطر: دل، بیر؛ به‌خودی‌کی: تویی و خودا؛ خودی: خوبه‌خو، له‌خویه‌وه؛ مه‌سه‌ک: گیران؛ مه‌سه‌ک: له‌ناچاری قافیه‌وه هاتوه.

پوخته‌ی مانا:

ئاسکه چاوجوان و ناسکه‌که‌م! تویی و خودا له‌منی دل‌دار - که سه‌گی به‌ر ده‌رکی خوتم - دل مه‌گوره‌و لیم مه‌ره‌نجی و مه‌لی سه‌گ هاتوه‌بو راوه‌ئاسک. نه‌خیر ئه‌م سه‌گه‌ی به‌رده‌رگات. خوی به‌ ئاره‌زوی دلی‌خوی، کردوته نیچیری چاوت و گیروده‌ی داوی جوانيته. نازانم کام شاعیر ده‌لی:

سه‌یری ناینم نیچیروانیک به‌شوین نیچیره‌وه

سه‌یری خوش ئه‌و حانه‌یه نیچیر وه‌دوی راوکه‌ر که‌وی

٧ به‌قینی مه‌له‌ک و چه‌زخ و فه‌له‌ک تینه‌ سه‌ما

ره‌وشه‌نن تیک بمیهری ژسه‌ما تابه‌سه‌مه‌ک

مانای وشه:

میهر: هم روز هم خوشهویستی و دلداری؛ سه مهك: ماسی، نیاز ئو ماسیهیه که زه مینی له سهر پشته.

پوختهی مانا:

سهر و بهر عاسمان و زهوی و بهرزو نهوی و هرچی له ناویاندا ههیه، به فریشته و به عاسمان و به
عهرزهوه، ته نانهت بهو ماسیه شهوه که ده لاین له ژیر عهرزایه، له شوق و شه بهق دانهوهی خوری
ئهوینی خودایی که وتونه سه ماو هه لپه رکی و بی تارامن.

۸ نه کو په یوهسته بیهك بن ژسوری عیشقی دوروح
دی بته شباح بین واصلو په یوهسته بیهك؟

مانای وشه:

سوز: دلکشی، جازیه؛ ئه شباح: تارمایی گهل؛ ئه شباح: بریه تیه لهو گیانانیه که له سهر زهوی کوچ
ده گهن و به دیمهن ده چنه ناو له شیککی روناك که له له شه گلینه که ی ژبانی سهرزه مینیان ده کا؛ واصل:
گه بشتو؛ په یوهسته: هه میشه؛ په یوهسته: لکاو.

پوختهی مانا:

ئه گهر دو گیان له سهر دنیا، بهر کیشهری دلداری نه که وتیبتن و ئهوین لیکیان ییلوز نه کا؛ چون لهو
دنیا له پاش کوچ کردن له زهوی، تارمایی ئه دو گیانانه به یهك ده گهن و هه میشه پیکه وه ده بن؟!

۹ ژوسه ماما عه ده دو که ئه رته تی ئه سما تومه بین
زهیدو عه مرین مه حه تا چهند؟ دونینه بهك و بهك

مانای وشه:

موسه ماما: ناو براو، ناو نراو؛ که ئه رته: زوری؛ زهیدو عمر: ناوی پیاوی که سن نه ناسن، که له کتبی
ریژماناندا بوئمونه باسیان ده کری.

پوختهی مانا:

له بازاری دلداریدا، من من و توتو بهك نهیه. با له ناو نرائیش جیابن؛ بو ناسینه و رزگار بون له سهر
تاسینه. زهیدو عمر هر یه کیکن. مهلی دوانن. ئهوین دوه تی نازانی.
شیاوی باسه: مهلا باسی ناوه زوره کانی خودا ده کا که هه مویان ناو بو تاقه خودایهك.

۱۰ چفه صاحعت بملاحعت وه ددیری تو «مهلا»

ئهف ئه دایاته دشیعری وه شیرین و بنه مهك

مانای وشه:

فه صاحعت: گفتره وانى؛ مهلاحعت: مهزه دارى؛ نه مهك: خوى، لیزه دا بریه تیه له دل رفینى و مهزه دارى.

پوخته ی مانا:

مهلا! به راستی له شیعره گاله ده که ی. ئه و گفتره وانى و قسه به تام و خوی یانته چلون بو دین؟ شیعره کانت ههتا بلیی ریک و شیرن و مهزه دارن.

قصیده‌ی په‌نجاو نویه‌م

«پاره‌ی جرک»

۱ تعالی‌الله زه‌هی حوسنا موباره‌ك
ته‌باره‌ك، صهد ته‌باره‌ك، صهد ته‌باره‌ك

۲ مه‌گه‌ر شیرین بقوی شیرانی بی بو؟
(الا شمنسُ المَلاخَه قَدْ تُشَارِكُ)

مانای وشه:

تعال‌الله: پایه‌به‌زی بو‌خوا؛ زه‌هی: چزور، عم‌جایب؛ موباره‌ك: پیرو‌زو به‌پیت؛ ته‌باره‌ك: پیرو‌زی بو‌خوا؛
شیرانی: شیرنایه‌تی؛ ئه‌لا: ئا‌گاداره؛ شه‌مس: خور؛ قه‌د: لی‌رده‌ا واتای (ده‌بی؟)؛ تُشَارِكُ: هاوبه‌شی
له‌گه‌ل بکری.

پوخته‌ی مانا:

چون جوانیه‌که خودای گه‌وره به‌توی‌داوه؛ ده‌س‌ره‌نگینی و پایه‌به‌زی هر بو‌خوایه. هه‌ی ماشا‌الله
صهد ماشا‌الله! صهد ماشا‌الله! که‌ی شیرینه‌که‌ی که‌ فەرهاد دل‌ی دایه، به‌جوانی و شیرینی تو‌بو؟ تو
خوریکی له‌عاسمانی دل‌کیشی و مه‌زه‌داریدا. خور له‌عاسمان هاوتای کوانی؟

۳ زغونچین بوغچه‌یا وی گول‌عوزاری (یان، گول‌عیداری)
زهر غونچه‌ ددلدا مایه‌ خاره‌ك

مانای وشه:

بوغچه: باخچه‌ی گول‌ان؛ عیدار: لاجانگ؛ ما: ئیمه؛ ددلدا مایه: ددلدا ماوه (یان، ددل‌ی ئیمه‌دایه).

پوخته‌ی مانا:

له‌هر خونچیک‌ی ناو باغچه‌ی گولی ئهم گول لاجانگه‌دا، درکیک‌ی داخو عه‌زهره‌تمان له‌دلدايه.

٤ لته‌خنی دل‌به‌ری رونی بشاهی
لته‌شاهی موباره‌ک بت موباره‌ک

٥ ژدیداری مورادا من به‌خشه
مورادا من ژته دیداره جاره‌ک

٦ ددل دائی یوديسا دل دصوژی
(اتحرق يامليك الحسن دارك؟)

٧ عی‌زاری گهر لمن دی تو لدل‌ده
لأن القلب قديهوی عی‌زارك) یان (عذارك)

مانای وشه:

شاهی: شادی و دلخو‌شی؛ دصوژی: ده‌سو‌تینی؛ ا: ئایا؛ تحرق: ده‌سو‌تینی؟؛ یا: ئه‌ی؛ ملیک: خاو‌هن، پادشا؛ ح‌سن: جوانی؛ دارک: مالی‌خوت؛ عی‌زار: تیری هه‌ردو قه‌راغ تیژ؛ عی‌زار: سه‌رکونه و لومه؛ عذار: لاجانگ، کاکول، رومه‌ت؛ لأن: چونکه؛ یه‌وی: عاشقه‌به.

پوخته‌ی مانا:

تو سه‌ردای د‌به‌رانی و هه‌مو دل‌به‌ر تو‌یان به‌گه‌وره قبوله. ده‌به شادی له‌سه‌ر ته‌ختی گه‌وره‌یی و سه‌روه‌ری جوانان، رو‌نیشه. لیت پیرو‌زو م‌باره‌ک‌بی.

هه‌ر شایه‌کی له‌سه‌ر ته‌ختی به‌خته‌وه‌ری جی‌گیرده‌بی، هه‌ژاران ده‌لاو‌ینیت و خیریان به‌سه‌ردا به‌ش‌ده‌کاو به‌خشش به‌بی به‌شان ده‌دا؛ منی هه‌ژاری دل‌دارت، هه‌مو ئاوات و ئاره‌زوم، دیتتی دیداری تویه. بیکه به‌خیر بو‌جاریک خوت‌م نیشاند.

زور پیم سه‌یره تو له‌ناو دل‌م‌دا ده‌ژی و که‌چی به‌ر ئاگری ده‌ده‌ی. پاشای جوانی جا‌واده‌بی تو مالی خوت بسوتینی؟! ئه‌گه‌ر هه‌ر بریارت داوه، به‌تیری تانه و سه‌رکونه، یان به‌په‌یکانی نوک‌تیژی سه‌ری بسک و موی کاکولت، من بکوژی؛ دل‌ه‌که‌م تیره‌باران که چونکه ئه‌وی گیروده‌ی لاجانگ و کاکولتته دل‌ه‌شیت و دیوانه‌و بی ئارامه‌که‌مه.

٨ ته‌جه‌رگی من ژدل کر پاره‌پاره
(فجارتك يا بديع الحسن، جارتك)

مانای وشه:

ژدل: هه‌ر به‌راستی و له‌ته‌هی‌دل؛ جارتک: هاوسات؛ جاره‌ک: په‌نادانی‌تو؛ جارتک: په‌نابه‌ربه‌تو؛ بدیع: تازه

داهاتو؛ حُسن: جوانی.

پوخته‌ی مانا:

له ته‌هی دلدا ده‌ته‌ویست جهرگه‌کم پاره‌پاره‌که‌ی. ئەوا کردت. ئە‌ی تازه جوانی بی‌وینه! چوون تو ده‌بی گوی بهو فەرموده‌یه نه‌ده‌ی که‌پیغه‌مبەر فەرمویه‌تی: هاوسایه‌که‌ت، دیسان هاوسات ئەمجاریش هەر هاوسایه‌که‌ت. خووت ئەزانیت؛ جهرگ هاوسای دلّه‌که‌مه‌و تووش له‌دلما‌ی. که‌وا‌بو جهرگ هاوساته. په‌نام بده، په‌نام به‌جوانیت هیناوه. خوا فەرمویه: (ئه‌گەر کافری خوا نه‌ناسیش بیته‌په‌نات، په‌نای بده). تو چوون له ژیر په‌نای خووتا، من و دلۆ جهرگ و هه‌ناوی سوتاوم، په‌نا ناده‌ی!؟!

۹ وەرە خانم بکوژ بسته بخه‌نچه‌ر
«مه‌لی» ئەمما بده‌ستی خووی موباره‌ک

مانای وشه:

بسته: بی‌ترس، به‌راشکاوی، بی‌سل کردن.

پوخته‌ی مانا:

می‌روگه‌وره‌م! (یان، خانمه‌ نازه‌نینه‌که‌م!) له‌ کوشتم به‌خه‌نچه‌ران هیچ سل‌مه‌که. خوینه‌که‌مت لی‌ جه‌لال‌بی. بهو مهرجه‌ی بهو ده‌سته‌ جوان و پیروژه‌ی خووت خه‌نچه‌رم لی‌ داوه‌شینی و دوابی به‌ به‌دبه‌ختیم بینی.

«چاوی بہلک»

۱ نازکہک من سہحہری دی بجہمالا خوہ نہوہک
حورو ویلدان و پیری بو نہبہشہر بونہ مہلک

مانای وشہ:

ویلدان: ئەو کۆرہ تازہلاوانہی لہ بہہشتان؛ بہشہر: مرو.

پوختہی مانا:

سەرلہبہیان، جوانیکی ناسک و نازدارم، ہاتہ بہرچاو. وہک چی ئەچو؟ سەرگہردانم بلیم وہکچی.
کچولہ چاورہشہکان و لاوہ خوین شیرینہکانی بہہشتو پیری و فرشتہ، لیم رونہ - بہجوانی -
نہدہگہینہ ئەو. خو مروش ہەر باسی مہکە.
«خانی» دەلی:

بہسنت چیدم؟ ئەوہندہ جوانی وہک ہەرچی بلیم جوانی وانی

۲ وەر تہماشایی شہیدین خوہک جارہک توبنی
(احسن اللہ تبارک) ژدو چہققین دہلک

مانای وشہ:

بنی: بنورہ، بنیرہ؛ آخسن: چاکہی کرد، جوانی دروس کرد؛ تہبارہک: گہورہیی و پیروزی بوخوا.

پوختہی مانا:

گہورہیی و پیروزی بوخوا؛ جوانی چوونی دروس کرہو. تو بوئہوہ کہبزانی چہندہ جوانی، ہەر

جاریک وهره و بنوره له کوژراوانی چاوانت. ئەمی نامەخواو پەنا بەخوا، لەو دوچاوه بەلەکانەت.

۳ سوتبولین تەر لگولان پال بەمەستی ددرن
سوسنن تازە لئەسرین وەرەقان بونە هەلەک

مانای وشە:

ددرن: دەدەن؛ وەرەق: پەزە؛ هەلەک: ئالاقە؛ هەلەک: سەرگەردان؛ هەلەک: بەلاداهاتن و شکان؛
هەلەک: تەماحی زۆر؛ هەلەک: تینوختی گیای بیباران.

پوختە ی مانا:

کەزی یارم - کە بە سملی تەر دەشپهتین - بە دینی کۆلمە سورە کەمی - کە وەک پەزی گۆلی ئالە
- سەرخۆش بون و بەمەستی پالیان وە گول دا. سوینەمی هەرە پەسندو جوان - کە مەبەست
بەسکەکانیەتی - لەسەر پەری هەرە سپی گۆلی نەسرین - کە نیازم لەلەجانگانه - بونە ئالاقە. یان،
لە تاوان تیک شکان و بەولواو بەم لادا دەکەوتن.

۴ نازکامن کوبمەستی دچەمەن هات خەرام
ژەسەد چوئە خوسوفی مەهو میهری دڤەلەک

مانای وشە:

خەسەد: ئیرەیی؛ خوسوف: قوبان؛ خوسوف: گیرانی مانگ.

پوختە ی مانا:

یاری ناسک و نازداری من، کە لەجوانی خۆی مەست ببو، بە لەنجەو لار، هاتە گولزارو میڤ گولان.
مانگ و خۆر کەدیتیان یارم زۆر جواتر و لەبارترە لە هەردوکیان، لەعاسمان خویان شار دەوهو
بەپەلەیی ئیرەیی گیران.

۵ ئی ژغەفلەت تەبیینت کو دمینت هەیهات

تە بچەهتین دپەلەک کوشتنە مەظلوم گەلەک

۶ دەررەهەک عیشق گەهاکی و ژعەقلی خوە نەبر

(کُلُّ مَنْ صَادَقَهُ دَاهِيَةُ الْعِشْقِ هَلَك)

مانای وشە:

هەیهات: دورە، هەیهو؛ گەلەک: یە کجار زۆر؛ کُلُّ مَنْ: هەر کەسێک؛ صَادَقَهُ: توشی هات؛ داهیه: بەلای

زل؛ ههلهك: بههياكچو.

پوخته ی مانا:

ههركهس لهپر تو ببینی، چون ده مینی؟ دوره مانی، ههیهوی دهوی. تو بهو چاوه بهله کانت، زور بی سوچ و گوناخت به کوشتن داوه. هه تۆز قالیك له شهوینی، وه کام پیاوی ژیر بکهوی؛ ئاوهزی له بهر نار فینی؟ ههركهس توشی بو به توشی شهو به لایه - که ناو نراوه دلداری - ده بی فاتیحای بخوینن.

۷ خوسرهوی عیشقی کورونیشتی لسه تهختی وجود
(فتح القلب علی الفور وللروح ملك)

۸ وه چعیشق و چهسلامهت کود دورن ژیهکی
(كل من يسئلك خبأ سئيل النار سئلك)

مانای وشه:

وجود: بون و ههیهتی؛ فتح: کردیهوه؛ فتح: گرتی؛ قلب: دل؛ علی الفور: دهستهولهجی؛ ملك: بویه خاوهن؛ يسئلك: دهروابه؛ خبأ: شهوین؛ سئيل: ریگایان؛ نار: ئاگر؛ سئلك: رویشت پیدا.

پوخته ی مانا:

پادشای شهوین ههركه گهیه سه تهختی سهروهری دنیاو هه بون. دهستهولهجی بویه خوی مولکی گیان و هه مو شاری دلانی گرت. ئیوه چون ده گهل شهوین دا باسی مان و ساغی ده کهن. ههركهسی ریگهی شهوینی گرتوته بهر خوی خستوته ناو ئاگرو له سه ریولوان ههنگاو ده نی.

۹ ئاهی بی گاف ژدل تین مه ژپیتاد جه گهر

بهس توبی فهیده نه صیحهت که مه دل بویه پهلهك

۱۰ ما ژعومری مه چمابت وهره ئیدی قههرا

دا دنه قطاری وجودی بکرین سهیری مهلهك

مانای وشه:

گاف: وهخت؛ پیت: بلیسه؛ فهیده: بههره، فایده؛ پهله: پولو، سکل؛ ما: شهسی؛ قههرا: ویرای ئیمه، ده گهلان؛ نه قطار: مه له ندگهل؛ سهیر: رویشتن، تماشا.

پوخته‌ی مانا:

بو جهرگی من، وهخت و بی‌وهخت نه‌ماوه. هه‌مو ده‌مان، له‌و بلیسه‌ی که تیاپه؛ دوکه‌لی هه‌ناسه‌ی به‌رزه. برا به‌س ئاموژ‌گاریم‌که، به‌ره‌ی نیه. سه‌ره‌رای جهرگی پز له‌گرز، دلش‌م وه‌ک سکل وایه‌و هه‌ر خو‌ی، په‌نگری ئاگره. هه‌ودای ته‌مه‌ن، وا هه‌لده‌کری‌و بو مردن زورم نه‌ماوه. یاری جوانم ده‌سا به‌زه‌بیت پی‌م‌دایی. به‌خه شوین خو‌ت؛ با له‌هه‌مو مه‌لپه‌ندی ئه‌م دنیا‌په‌دا، گه‌شتی‌کی فرشته‌ئاسام به‌نصیب‌بی.

۱۱ ده‌ستیوانی کو ژحوسنا ته‌فه‌دا لامیعه‌کی
«نَظَرَ الشَّمْسِ مِنَ الشَّرْقِ إِلَى الْغَرْبِ ذَلِكَ:

۱۲ ئاقتابی کونه ته‌صویر ژحوسنا ته‌بتن
(نورها فی نظری ظلمة داج. وخلق)

مانای وشه:

استیواء: راست‌بون؛ خه‌تی ئیستیوا؛ ئه‌و هیله‌یه‌که روژ له‌ ناوه‌ندی عاسمان به‌رخوی ده‌دا؛ فه‌دا؛ دایه‌وه؛ لامعه: بروسکه‌دار؛ نَظَرَ: چاو، تماشا؛ مِنَ الشَّرْقِ: له‌ خور هه‌لات؛ إِلَى الْغَرْبِ: بو‌لای روژ به‌ر؛ ذَلِكَ: به‌ره‌و ئاوابون چو؛ نورها: روژنی ئه‌و‌خوره؛ فِي نَظَرِي: له‌به‌رچاوی من؛ ظَلَمَةَ: تاریکی؛ داج: شه‌وی تاریک؛ چه‌له‌ک: زور‌تاریک و ره‌ش.

پوخته‌ی مانا:

له‌ جوانی‌تو، بروسکه‌یه‌ک گه‌یشه‌ خه‌تی ئیستیوا. خوری هینده شه‌رماوی کرد، که چاوه‌ی چاوی له‌ ئالی روژ هه‌لاته‌وه وه‌ر‌گیراو، روی کرده‌ لای خورپه‌ره‌وه‌وه به‌ره‌و ئاوابون، راخوشی... ئه‌و خوره‌ی که وینه‌ی جوانیت نه‌داته‌وه، له‌به‌رچاوم ره‌شه وه‌ک شه‌وی تاریکی ئه‌نگوست له‌چاو.

۱۳ ژه‌هوی به‌ند ته‌کرم شوپه‌ه‌تی بایی دس‌ک
چژ بسکاته بییم؟ ئاه ژبسکاته چه‌له‌ک

۱۴ ئه‌ز ژزولفاته‌ فه‌رستم مه‌طه‌لب کر له‌بی له‌عل
لی دجاها ذه‌قنه‌ی بی‌سه‌روپا چومه هه‌له‌ک

مانای وشه:

هه‌وا: ئه‌وین؛ هه‌وا؛ با؛ هه‌وا؛ به‌رزایی، چه‌وا؛ سَفَكَ: سوک؛ بییم: بیژم؛ چه‌له‌ک: چه‌له‌نگ و شوخ؛ چه‌له‌ک: خوارایی سه‌ری دار‌گوچان؛ فه‌رستم: راپسکام؛ ذه‌قنه‌ن: چه‌نه؛ هه‌له‌ک: سه‌ر‌گردان، پشوسوار، هیلاک.

پوخته‌ی مانا؛

له ئه‌وینت وا تاسابوم، دامابوم که بوکوی بچم و چه به سهردی. له پڕ بهندی بسکه کانت ئالقهبان دا له گهر دنه و وهك بایه کی سوک و بی سهنگ، هه لیان بریم. له جه وادا، ملم له په له قازه نا. ئاخ له و بسکه ره شانیهی تو! نهك ههرمن، باشیان - بهوسوکی یه - له ناو خویندا گرتوه.

له پریکا خوم له گه‌وی بهندی بسکانت، راپسکاندو به هه له داوان ده چومه تماشای لیوه ئاله کهت. خوتو خافل ده چالی چه ناگهت که وتم. وهك مه لیکی بی بال و په‌ر، بی ده ستوی، له و چاله‌دا سه رگه‌ردانه و بی پشوم و به ره و نه مان شو‌ر ده بمه‌وه.
«حافظ» ده‌لی:

دله نهم گوت که به پاریزبه له پرچی یارم باش ته‌نانهت له گه‌وی بسکی ئه‌وا گیراوه؟!

١٥ بنومیداته هومایی نه «مه‌لی» تور قه‌دا

وه‌ر تماشای جیهان بویه هه‌می تورو شه‌به‌ك

مانای وشه:

هوما: پیروزه‌ی سییه‌ر پیروز؛ قه‌دا: نایه‌وه؛ شه‌به‌ك: تو‌زی‌راو.

پوخته‌ی مانا:

نه‌هه‌رمه‌لا به هومیدی گرتنی سییه‌ره‌که‌ی تو، که پیروزه‌ی سییه‌ر پیروزی به‌ودمی. داوی ناوه. وه‌ره سه‌یری هه‌مو دنیا ته‌پکه‌و داوه‌و هه‌مو عالم وێن له‌شوین سییه‌ری تو. بو هه‌ر کوی ده‌چی هه‌ر ته‌پکه‌و قاقه‌و داوموسکه دانراوه‌و له‌ریتا نراوه‌ته‌وه.

«دل پرهنگ»

۱ کو نیشارهت بیشارهت بدرت نه‌غمه‌یی چهنگ
ژروی نایینه‌یی دل برتن په‌رده‌یی زهنگ

۲ فه‌می راز نهر بگری وه‌ربیه‌یی موزده‌یی ساز
چهنگ بی په‌رده دیبژت نه‌نه‌یی و نای بده‌نگ

مانای وشه:

بیشارهت: مزگینی؛ نه‌غمه: ناواز؛ زهنگ: بیهی؛ بیسی.

پوخته‌ی مانا:

هر ته‌گهر مزگینه‌کی خوش، له ناوازی چه‌نگه‌وه چهنگ له دل‌ماندا؛ ناوینه‌ی دل مشت و ماله‌و
ژهنگی له‌سهر راده‌مالی. ته‌گهر له‌وانه‌ی که‌شیاوای راز بی‌وتن‌بی و له‌نه‌نیان حالی‌بی؛ وه‌ره گوی
له‌سازان بگره، که چون رازان وه‌ده‌ر ده‌خن. چهنگ به‌ئاشکرا بیت ده‌لی چخه‌به‌ره‌و بلویرو
شمشالیش به‌ده‌نگ بانگت ته‌که‌ن.

۳ وه کو بی شاهیدو مه‌حبوب ته‌عومری خودبواری
کاره‌کی رابه‌بکه وه‌فته کوئیواره درهنگ

۴ به‌ری مه‌قصودی ژطوبی نه‌گرین مه‌علومه
مه‌زده‌ستی خو‌یهی کوتاهو ژپایی خو‌یهی له‌نگ

مانای وشه:

شاهید: دلبر؛ بوار؛ رابوارد؛ رابه؛ هسته؛ طوبی؛ خیرو خوشی و بمختهوهری؛ طوبی: داریکه له بههشت. بههشتیهکان دهچنه بنی؛ کوتاه : کورت، کن؛ لهنگ: شهل.

پوختهی مانا:

بهداخوهه تهمهنی خوت بی یارو دلبر گوزه راند. ههسته چاریکی خوت بکهو کاریک بکه. تهمهنی گه یوه ته ئیوارو هه ربینا له دنیا ده رچوی.. هه تاخیوی تهم دهسته کورت و قولانهو، تهم لاقه شهل و گیزانهی؛ هه ده بی به تهمانه بی بهر له داری بهختهوهری دا بوهری و بیچنیهوه. خه پیام» ده لی:

ده یفم له دلی دی که به بی سوتمانه
ده رژی که بی دلبرو بی دلاری
دلاری تیا نه کردوه هیلانه
بی نرجه پروبوچه زیانی ژیانه

۵ دلی یاری مه نه بو نهرم بصهد نابی گری

نه ئه ری دی چیکه ت ناب بصهد قه طره له سنگ؟

۶ سینه گه تیت کوبکه ربیت ژده ربی عیشقی

مه جه گه ر شوبه تی باروتو دل مایه پهرهنگ

مانای وشه:

ناب: ئاو؛ گری: گریان؛ نه ئه ر: شوین؛ ده رب: زه بر؛ پهرهنگ: پولو، سکل.

پوختهی مانا:

زور گریامو زورم فرمیسک داباراند. به لام دلی ئهویاره ی من، به ئاوی چاو نهرم نابی. به ردی رهقه. ئاو کهنگی کاری لی ده کا. دیومه وهستای که قرتاشین بهرد ده کوئن، باروت ده که نه ئاو کوئیاو. پوئویکی له سهر داده نین. بهرد ته تهقی و به جاریک له به ریه که ده چی. سینگم جار جار له بهر زه بری خوشه ویستی ئه و یاره، به ده ردی به رده که ده چی. جه رگم ره شه وه که باروتو وه کو باروت ناگر گره. دله که شم به تهواوی بویته پولو. چون سینگی هه ژار نه تهقی و هه له ته کی؟! «بابا هه ژاری مو کوریانی» ده لی:

به گریه م بی که نی، خه نده ت به شینه
ده لی یاش گریه نوره ی پیکه نینه!
دلت گه ر صه ده پی کی سینگت نهرم با؟
نهرم بوی ئیسته بو ماچیک له سینه

۷ بجرهنگی مه ددل خه فبتن گه وهه ری عیشقی
عاشقان موحبه تو میهرا زه ری یان کفشه ژرهنگ

۸ کفشه مه مجموع و پهریشانی یی حالی مه ددل
ژسه‌ری زولفا پهریشان و ژبسکا ته‌یه شه‌نگ

مانای وشه:

کفش: دیار، که‌شف؛ زه‌ری: سه‌وزه ره‌نگ، سپی پیستی ئامال زه‌رد؛ مه‌مجمع: توپه‌ل؛ پهریشان: بلاو.

پوخته‌ی مانا:

گه‌وه‌ری بی‌وینه‌ی ئه‌وین، چون ده‌توانین له‌ناو دل‌ماندا وه‌شیرین. خوشه‌ویستی زه‌رد ئه‌سمه‌رو سه‌وزه ره‌نگان، زه‌ردی ده‌دهن به‌ره‌نگی دل‌داره‌کانیان و دل‌یان دزی گه‌وه‌ری لی ده‌رده‌که‌وی. له‌ولایشه‌وه سه‌ری پرچی پهریشان و توپه‌له‌ موی بسکی شه‌نگت، پهریشانی و بلاوی دل و ده‌رومان و تیکه‌ لاوی پراپی دل‌داره‌کانت، نیشان ئه‌دهن.

۹ نه‌تی گه‌ز مه‌ دبارن مه‌ ژقه‌وسی دوه‌یلال
مه‌ ژموژگانی سپه‌ه تینه‌ جه‌گه‌ر تیرو خه‌ده‌نگ

۱۰ میثلی وی قه‌وسی هیلالی کو دونون ره‌یحانی
کی نیشان دانه ژشیرازو کی ئاینه‌ ژیه‌نگ

مانای وشه:

ره‌یحانی: وه‌ک ریحان؛ ره‌یحانی: شیوه‌ خه‌تیکی زور جوانه؛ شیرازو یه‌نگ: دوشارن به‌که‌وانی چاک ناسرابون.

پوخته‌ی مانا:

جگه‌ له‌وه‌ی که‌ له‌که‌وانی دوبروی - که‌ وه‌ک مانگی یه‌کشه‌وه‌نه - تیرمان به‌سه‌ردا ده‌بارن و، ئه‌وه‌ که‌وانه‌ برۆپانه‌ش، له‌وانه‌نین که‌ له‌شیرازو یه‌نگه‌وه، ده‌یان هیئن. نه‌خیر ئه‌وانه‌ به‌تیشکن وه‌ک مانگی یه‌کشه‌وه‌ ده‌جن، که‌ خه‌لک ده‌س له‌بان چاوان به‌خوشی بو‌یان ده‌روانن. ده‌گه‌ل تیشک و به‌رچاویشدا، وه‌ک دونونی زور هونه‌رین که‌ به‌ ده‌سخه‌تی ره‌یحانی نوسرابین و بو‌نی ریحانانیش ده‌دهن؟ له‌ تیری مژوله‌کانی، ره‌شی و تیزیش، بی‌به‌ش نه‌بوین. له‌په‌ستا تیری ئه‌وانیش داده‌ رژینه‌ سه‌ر جگه‌رمان.

۱۱ هه‌ر له‌دورا جه‌جه‌ره‌سه‌وه‌ ده‌به‌شان چه‌رخ و طه‌واف
تین و قوفا عه‌ره‌فاتی به‌سه‌مانوبی و زه‌نگ

۱۲ صهف بصفه توركو موغول دوگوش و هيندى دكهمين
بعهجهب هاتنه جهنگى حهبهشو رومو فهرهنگ

۱۳ ميرو كرمانج لههولان (لهولان) قهدهرهك وهستانه
لىبئىقى بصفه و تيبى عهرب هاتنه جهنگ

ماناى وشه:

حهجهر: بورد؛ نهسوه: رهش؛ چهرخ: خول؛ وقوف: ويستان؛ عهرفات: جيگهيه كه لهمهككه حاجى
وجانى لىدهدن؛ نوبى: خهلكى نوبه كه ولاتيكه لهنيوان ميصرو سوداندا؛ زهنگ: خهلكى زهنگبار،
قولرهشه؛ موغول: خهلكى مغولستان؛ دوگوش: شهرو كيشه؛ مير: نهجهزاده؛ كرمانج: ليژه مهبهست
ئاپورهى كورده؛ ههول: ترس؛ هول: گهمه شيقين؛ تيب: دهستهسوار.

پوختهى مانا:

ههركا يارم ديته دهري، يا له پهنجهرهى كوشكهوه سهر دهرديني و تماشاي دهشتو دهر دهكاو،
ريزي بسكو كهزیهكاني بهسروهى با دههژين و خال و ميلان لهرومهتو گهردن و لاجانگهكاني دا
دهپوشن و جاروباره ديارى ددهن؛ دلّم دهرزا. ديمهنى سهيرو سهمرهم ديته بهرچاو. جاريك دهليم:
خالى سهرروي، بهردى رهشى حاجيهكانه. بسكهكاني - كه بهرهشى وهك حهبهشى و نوبى و زهنگين
- له دهورى، چهرخ و خوليانهوه دهلي حاجين له تهوافى و لهسهر چيाय عهرفاتى شهوبالايه جار
دهويستن پشو ددهن، جار لهخوشيان سهما دهكهن. خو شهگهر شنهباى بسكان، توزيك بههيزو
گور ههلكاو كهزیهكاني بهريني و بيان خاته سهر دم و چاوى و لهسهر ههنيهى بين و بچن،
يهكجاري دلّم دهشيوي و كونه شهري دهولهتاتم ديته بهريرو خهيال و خوم ههر لهبير دهچيتهوه.
لهلام وايه كهزیهكاني له دولاووه بوكيشهوه شهرو ئازاوه، ئامادهنه. لهشكرى توركو مغولان
لهلايهكو لهشكرى حهبهشى و رومو فهرهنگ لهو ئاليهوه بويهكدين و دهبيته شهرو پيكدادان.
خاله رهشه ئيسوتيهكهى - كهوهك ئيسوتى هيند نهچى له رهشى و جهرگبرى دا - لهبو سهدا
ماتهى داوه و ديارى نادا. لاجانگو بهرچيئهى سبى - كه لهپاكي و روناكي دا وهك بهگزاده
ئاپورهى سادهى كوردانن - لهو مهيدانه بو سهبرى گووى چهناگهيو بسكى سهرلى چهماوهوى
كاشو ئاساى راويستاون و لاين وايه جهنگ بهسهروان دا نايه. بهلام زور خهيايان خاوه.
پرچهكاني بهريشاني - كه له بيروحمى و دلرهشى، وهك عارهبه رهشكه وانه - هيرش دين و شه
مهلبهندانهش دهستين كه بومن و چاوى دلّم، جيگهى هوميدو ئاوات بون.

۱۴ ژگوهر غونچه گوشايى دكرت دورجى عهقيق
بشهكهر خهنده زهنى گهر بگريت شهككهرى تهنگ (يان، تونگ)

مانای وشه:

گوهر: گوهر؛ گوشایی: بک‌یه‌وه؛ دورج: قوتوی جه‌واهی‌رات؛ خه‌نده: که‌نین؛ زه‌نی: لی‌ده‌ی؛ بگریت: ده‌گری؛ ته‌نگ: بار؛ ته‌نگی شه‌کر: بریه‌تیه‌له لیوی دل‌بر؛ تونگ: کوپه‌له‌ی دم‌ته‌نگ.

پوخته‌ی مانا:

خونچه‌ی دهمت، بیشکوی و ددانه وه‌ک گه‌وه‌ره‌کانت بیندین؛ یاقیق له‌بهر ته‌ریقی خوی، ده‌رگای قوتوه‌که‌ی تی‌دایه‌گال‌ده‌دا، تا نه‌یینن. گه‌ر به‌لیوی شه‌کرینت، زه‌رده‌خه‌نده‌ی شه‌کربارت بیته‌سه‌رزار؛ باری شه‌کر به‌دیل ده‌گری و شه‌کر له‌ناو تونگه‌ی دم‌ته‌نگ به‌زه‌ی به‌خوی دادیته‌وه‌و بو‌حالی زاری خوی ده‌گری و له‌عه‌یبه‌تان ده‌تویته‌وه.

۱۵ وهره‌بی‌پرده «مه‌لا» وی غه‌زله‌ی بینه‌مه‌قام
ه‌رده‌ما بینه‌سه‌ما ده‌ف‌بده‌فو چه‌نگ بچه‌نگ

مانای وشه:

پرده: له‌مپر، هه‌وای گورانی، زی‌تارو ته‌نبور؛ پرده: قوناغ له‌ته‌ریقه‌ت‌دا؛ غه‌زل: گورانی دل‌دارانه، به‌ستم و هونراوه‌ی دل‌داری؛ مه‌قام: لاوک و گورانی؛ مه‌قام: کور و مه‌جلس؛ ده‌ف: ده‌فه؛ ده‌ف: په‌له‌کردن؛ ده‌ف: ته‌نشست.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! وهره‌ئو غه‌زه‌لمت به‌راشکاو‌ی و بی‌وه‌شارتن، بخه‌کوزی یاران‌ه‌وه. با به‌هه‌وای گورانی‌ه‌وه بی‌خویننه‌وه‌و با کوره‌که‌ش ده‌فه‌و چه‌نگی تی‌دا لی‌دری. لی‌م‌رونه‌له‌و غه‌زه‌له‌ی تو، ده‌فه‌وه‌په‌له‌ ده‌که‌وی و له‌سه‌ر ته‌نشست، ده‌س به‌سه‌ما کردن ده‌کاو چه‌نگیش به‌ده‌نگیش و به‌چه‌نگ، هه‌ل‌ده‌په‌ری و هه‌ل‌ده‌به‌زی.

درمانی دهردان

۱ گهر بدیا (گهر نه‌دیا) نه و صه‌نه‌ما سور جه‌میل
نازلی نه‌رضان نه‌ده‌بو جو‌بره‌ئیل

مانای وشه:

صه‌نه‌م: بت؛ جه‌میل: جوان؛ نازل: دا‌که‌وتو؛ جو‌بره‌ئیل: فرشته‌ی وه‌حی.

پوخته‌ی مانا:

روی مه‌لا ده‌پیغه‌مبه‌ره و به‌سیمای جوانی نورانی پیغه‌مبه‌ری‌خوا (ص) هه‌لده‌لی. که بیی ده‌لی:
نه‌گهر فرشته جو‌برائیل، نه و سیمای جوانه‌ی له‌عاسمانان‌دا بدیای که بو دلان وه‌ک‌بت جیگه‌ی
به‌رستی و نه و هه‌مو جوانی و دل‌کیشیه‌ت له‌لاهیه، دانده‌که‌وته سه‌رزه‌مین. ههر له‌عاسمان،
له‌جوانیت ده‌بورایه‌وه. به‌لام چونکه توی نه‌دیو زور به‌ته‌ما‌بو بت‌بینی و دل و چاوی به‌دیدارت
روشن و شادو گه‌ش‌بکا. هاته سه‌رزه‌وی و لیت‌گه‌را و دوزیتیه‌وه به‌دیدارت به‌خته‌وه‌ریو. (یان،
نه‌گهر به‌گیان نه‌ی دیبای که خوا چه‌ندی دل‌کیشی و جوانی به‌شداوی، بو دیتت دانده‌که‌وته
سه‌رعه‌رزان.

۲ من نه‌ظه‌ره‌ک حوسن و جه‌مالا ته‌کر
نایینه‌یه‌ک دی م‌ژنورا جه‌لیل

۳ له‌و ژله‌بی له‌علی ته‌جام‌بو خه‌جل
باده‌یی نه‌نگوری کوجا، سه‌لسه‌بیل

مانای وشه:

جهليل: خاوهن شكۆ، يه كيك له ناوه كانی خوايه؛ خهجل: فهيت كارو شهرمهزار؛ نهنگور: تری، ههنگور؛
كوچا: له كوی؛ سهلسه بیل: ناوی كانیه کی بههسته؛ م: من.

پوختهی مانا:

له دهر فه تیک روانیمه روخساری جوانت. ئاوینهم دی تیشکی خودای لیوه دیار بو. بویه له تاوی
لیوی توئی ئال، پیاله یی باده، له شهرمان سور هه لگه راوه. چونکه دهزانی ئهم له کوی که تاوی
تریی تیدایه و لیوی یاقیقی تو له کوی؟ که لیکاوی له سه رچاوه ی سهلسه بيله.

٤ ديل مه ههزاران ته دبهندی وهلی
(لیس لنا عنك مجال بدیل)

٥ (مانا و خدی بك من مغرم. یان، مغرم.)
(كم لك قبلی شغفاً من قتیل)

مانای وشه:

دیل: یه خسیر؛ لیس: نه؛ لنا: بومان؛ عنك: له تو؛ مجال: دهر فهت؛ بدیل: بارت هقا؛ ما: نه؛ انا: من؛
و خدی: تمنا خوم؛ بك: به تو؛ من: له؛ مغرم: شیتی ئهوین؛ مغرم: ئهویندار؛ شغف: په ده ی دل؛
شغف: بههله له دل داری دا؛ قتیل: كوشته.

پوختهی مانا:

یاره جوانه تا قانه كه! دهزانم بهجگه له منیش ههزاران دل داری ترههه که ئامادهن به گیان و دل،
خو به قوریانی تو بکهن و له سه ر ژیر دهر انهت بمرن. ئهوانه هه مو دیلی تون. گیر و ده ی داوی
دل دارین. منیش نهیم، تو به ههزاران دل داریت، له دهوره یه و په کت له سه ر کهس نا کهوی. به ئام بو
ئیمه ده ئی چی؟ تو ئه و گهوه ره تا قانه ی که وینه ی تو، له م سه ره زهویه، تازه نایه ته وه بهر چاو.
کی هیه و ا به دل و گیان، خو مان ی ده گریو بنیین؟ هه ر تو مان هه ی.

٦ داروی دهر دی مه تویی جانی من
(هل بسوی الوصل شفاء الغلیل)

٧ سه برو سکون چونه مه نیف ده جله دا
له و ز دو چه شمان مه دزیت ئابی نیل

۸ بهس نهمه صهد چهشمه ژچهشمان دزیت
(مَزَجُ دَمِ دَمْعُ عِيُونِي يَسِيلُ)

مانای وشه:

دارو: دهرمان؛ هل: تاخو؛ بسوی: بهغیرهز؛ وصل: پیک‌گه‌یشتن؛ شفاء: خوش‌بون؛ غلیل: نه‌خوش،
دهرده‌دار؛ سکون: ئوقره؛ ده‌جله و نیل: دو روبراری گهورهن؛ نیل: خم، چویت؛ چه‌شمه: کانی، سهرچاوه؛
مَزَج: تیکه‌ل؛ دَم: خوین؛ دَمْع: ئه‌سرین؛ عیون: چاوان؛ یسیل: ره‌وان ده‌بی.

پوخته‌ی مانا:

بریندارو دهرده‌دارم. صه‌برو قهرارم نه‌ماوه. ههرچی ئارام و ئوقره‌م بو، له‌ناو روبراری فرمیسی
وه‌کو ده‌جله‌ی به‌ته‌وژم، به‌دهم شه‌پولی ئاودا چو. فرمیسی رون، له‌چاوانم وشکاوی هات.
ره‌نگی فرمیسی ئیستا‌کم چو‌یتین که‌نیشانه‌ی شینه‌ بو‌دل، جار سوری تیکه‌ل به‌خوین و وه‌ک
قور‌اوه سوری نیل، دهنوین. ههرمن وانیم، به‌صه‌تان چاو وه‌ک سهرچاوه ئه‌سرینی خوین،
هه‌له‌ریژن. سا به‌زه‌ییت بی‌ما ناییت. دیتی تو دهرمانی هه‌مو دهر‌دانه و خوت دهرانی ههر گه‌یشتن
به‌وبالایه، چابون و شابونی تیابه.

۹ پوز مه‌نظر داته ژسه‌ر تا‌قه‌ده‌م
(قَدْ رَجَعَ الطَّرْفُ وَعَقْلِي كَلِيلُ)

۱۰ میثلی ته‌ما بونه؟ وه‌یا ما ده‌بن؟
روژ کو ته‌جه‌لایه چ‌حاجه‌ت ده‌لیل؟

مانای وشه:

رَجَعَ: گه‌رایه‌وه؛ طرف: چاو؛ کلیل: کول و بی‌سو؛ ما: بو؛ ده‌لیل: به‌لگه.

پوخته‌ی مانا:

وا دیاره یار به‌زه‌ی به‌مه‌لای هه‌ژاردا هاتوته‌وه. خو‌ی شان‌داوه و مه‌لا تیری تی‌روانیوه که
فرمویه: زورم روانیه ئه‌جوانیه. ههر له‌سه‌ر هه‌تا به‌ری بی‌م، به‌چاو بی‌وا. به‌لام هیچ تی‌نه‌گه‌یشتیم.
چاوم به‌کولی و بی‌سو‌ی، به‌رونا‌کایی ئه‌نگوت و له‌رومه‌تی هه‌له‌یه‌وه و دابه‌زیه‌وه، به‌شه‌که‌تی.
دهر‌وانه‌چی؟ چون په‌سنت ده‌م؟ که‌جوانی و به‌لگه بو‌جوانیت به‌یئمه‌وه. خوره‌تاو که‌خو‌ی نیشاندا،
ئیتیر به‌لگه بو بونی خور، هیچ مانای تیدا نامینی. بو‌چی جوان و نازداری وه‌کو تو ههر‌گیز له‌دنیا‌دا
هه‌به‌وه؟ یان تازه دیته‌ سه‌رزه‌وی؟
«مه‌وله‌وی رو‌می» ده‌لی:

به لگه یه بو بونی خوشی گول، گولاو روژی روشن شان ده دا تیشکی هه تاو

۱۱ (قَدْ سَلَبَ الرُّوحَ عَلَىٰ غَفْلَةٍ)
(ادھجَمَ الْقَلْبَ بِطَرْفِ كَحِيلِ)

۱۲ گهرچی لهر زهر بو جه فان فیل بوم
بی مه فهر نه ز مات کرم شاهو فیل

مانای وشه:

سه لب: داگیر کردن، زهوت؛ غه فلهت: نه خافل، له نکاو؛ هنجم: پهلاماری دا؛ کحیل: به سورمه ریژراو؛
زهر ب: زهر؛ جه فان: تازاران؛ شاه: بی زه لهت و به دشکل؛ شاه: داشه گه وره که ی شه ترنج؛ فیل:
که مزان و بیرست؛ فیل: جانوه ریکی زه لامه؛ فیل: داشیکی گه مه ی شه ترنج؛ مه فهر: دهره تان.

پوخته ی مانا:

یار به تیله ی چاوه کانی - که ههر ده لئی به کله سو بچانی ریژراون - له پر دای به سهر دلهم داو له نه کاو
بی هه ستو چریه، گیانی ده ست به سهر دا گرت و تالانی کرد. ههر چه ند من خوم له بهر انبه زه برو
تازار، وه کو فیل به هیز ده زانی؛ له کایه و گه مه ی دل داری، گیانم داناو نه و سهر ورو شای جوانانه،
وه های منی - فیل ئاسایی - ده مائی، کول په ستاوتوه که هیچ دهره تان نه ماوه لئی دهر چم و بیرو
میشکیشم کارناکا که ته گیریک بوخوم بکه م. بویه دزومات دامامو و له و گمه دا مات کراوم.

۱۳ جان ددرم گوفت بیهک بوسه ده (یان، گفت...)
لی ببتن له علی شه که رخا که فیل

مانای وشه:

گوفت: وتی؛ گفت: به لئین؛ بوسه: ماچ؛ شه که رخا: شه کر کوژ؛ که فیل: ده سته بهر.

پوخته ی مانا:

یارم فه رموی: خه می مه خو نه گهر گیانت له ریگه ی دل داری دهر چی، لیوی ئالی شه کربارم،
ده سته بهر وه به لئین نه دا، که له و دنیا به ماچیک بت خو ئینیته وه. ده ی سا من چون نه و سه و دایه
به گیان ناکه م؟

«هه زار» ده لئی:

سهر و مال و گیانم دابه ماچیک وتی پیک نایه زوری من که می تو

۱۴ گهرچی دنیف ههلقه یی شیرانم نه ز
(لَیْسَ عَلَیْنَا لَیْدَانَا سَبِیْل)

۱۵ زور «مهلا» فیرقه تی نه بتهر کرین
(اِنَّ مِنْ السَّاعَةِ یَوْمِ الرَّحِیْلِ)

مانای وشه:

لیس عَلَیْنَا: بهسهر ئیمهدا نیه؛ عدا: دوزمنان؛ سَبِیْل: زیگه؛ زور: زولم. زور، زویری و خهم؛ زور: گه لیک؛
نه بتهر: دوا براوو بی پیت؛ ساعه: روژی قیامت؛ یوم: روژی بهرانبهری شهو؛ رحیل: بارکردن.

پوخته ی مانا:

زور لهو خه لکه که ده بینن، زهردو کزو لاتهوازم؛ وا ده زانن دوزمنان جزیایان داوم. نه خیر. من
له ناو ریژی دلداران - که هه مو له سایه ی دلایان وه ک شیری بهه بیهت وان و کس ناویری
به دوزمنی توخنیان کهوی - ترسم له دوزمنان نیهو دوزمنان ری یان ناکهوی بگه نه من. به لام
دهستی زوری دوری له په روپوی کردومه وه خوشی له بیر بردومه وه و پیت و ییزم لی براوه، روژی
جیا بونه وه له یار، پاژیکه له روژی قیامت، که مندالیش له عه بیه تانی پیرده بن.

باده‌ی نه‌بدی

۱ شاهیدی قودسی نشان حوسنه زره‌مزا نه‌زل
دامه بدهستی سوری جامی مه‌یا له‌م یه‌زل

۲ مه‌ی کویچت ساغری هیژ دده‌ست دل‌به‌ری
صوندی بخالق دخوم روژه دبورجا همه‌ل

مانای وشه:

قودس: پاک‌ی و پیروزی؛ قودسی نشان: سهر به‌باره‌گای به‌رزو پیروزی خودایی؛ له‌م یه‌زل: هه‌رگیز
لانه‌چوه، هه‌میشه‌یی و نهم؛ ساغر: پیاله؛ صوند: سویند؛ خالق: دروس کار، داهینه، مه‌به‌ست‌خوایه؛
همه‌ل: به‌رخ؛ بورجا همه‌ل: بورجی هه‌وه‌ل به‌هاری، خاکه‌لیوه.

پوخته‌ی مانا:

دل‌به‌ری من - که له‌جوانی نه‌زه‌لی و نه‌به‌دی خودا، نیشانه‌ییکی پیروژه - بدهستی دل‌راکیشی
خوی، پیاله‌به‌ک باده‌ی باره‌گای دوانه هاتوی خوی مزنی، دایه ده‌ستم. باده له‌ناو پیاله‌دا،
که هه‌یشتا هه‌ر له‌ده‌ست یاردا. ده‌توانم سویند به‌خوا بخوم که روژیکه له‌سه‌ره‌تای به‌هاردا دیت:
به‌رچاوان. که نه‌و سه‌رده‌مانه، روژ له هه‌موده‌مان گه‌شتره.

۳ دیم دجامی مه‌دی سور دمه‌دامی مه‌دی
له‌و مه‌ژمه‌یخانه‌یی گرتی یه‌ به‌ر دهر مه‌زل

۴ هه‌ر ژکه‌قانی بوه‌ش قه‌بضه زه‌ری گوشه ره‌ش
که‌ز مه‌ بجوه‌ت تینه دل که‌س دمرت بی نه‌جه‌ل؟

مانای وشه:

مه‌دام: همیشه؛ مه‌دام: باده؛ بوه‌ش: وه‌شینه‌ر؛ قه‌بضه: ده‌سگره، جی‌ده‌ست له شیرو که‌واندا؛ جوه‌ت: جوت؛ نه‌جه‌ل: وه‌ختی دیاری کراوی مهرگ؛ مه‌زهل: مه‌نزل، جی‌گه‌ی ژیان.

پوخته‌ی مانا:

ده‌بی‌آل‌دا وینه‌ی روخساری یارم دیت. لهو مه‌یه‌وه رازی دل‌راکیشی خودا، خو‌ی نیشان‌دام. بو‌یه هه‌روام له‌بهر دهرکی مه‌یخان‌دا، بوم‌به سپ‌آل و کردومه‌ته مائی حالی یه‌کجاری خوم. دایمو دهرهم له‌که‌وانی تیر پرژینی ده‌ست وه‌شینه‌ی برو‌کانی، که زهرده ورده موه‌کانی ناوهراستی وه‌ک ده‌ست‌گیره‌ی که‌وان زهرده‌وه هه‌روه‌ک په‌ره تیری له‌زیر‌وانه‌وه و نه‌و تیرانه گوشه‌ه رهن‌و بهره‌ش‌اوی دل‌ی ئیمه، ئاو دراون. جوت‌جوت تیرم بو‌ده‌بارن. هه‌رجاره له‌برو یه‌که‌وه‌وه هه‌رجاره له‌چا‌و‌یکه‌وه. هه‌مو تیر له‌دل‌ده‌نیشن. که‌چی به‌و حال‌ه‌ش هه‌ر ده‌بزوم و هی‌زی نالینم هه‌رماوه. بو‌نه‌مردوم؟ چونکه خودا هی‌شتا له‌روزی نه‌کردوم و هی‌چ‌کس تا‌وه‌ختی خو‌ی نه‌یه، نامری.

«شیخ ره‌ضا» ده‌لی:

ده‌زانی بو‌له‌دوری تو‌نه‌مردم ئه‌من سه‌گ مه‌رگه‌و گیان‌سه‌خت و دل‌ره‌ق

۵ حوسن و سورا صوره‌تی که‌س ددرت قودره‌تی له‌و دئه‌صل دوره‌ی ژی‌طه‌عنه‌یی (لما أفل)

مانای وشه:

صوره‌ت: شکل و وینه؛ قودره‌ت: توانایی؛ ژی: لی؛ طه‌عنه: ته‌وس، تانه؛ لَمَا أَفَلْ: وه‌ختی ئا‌وابو... خوا له‌قور‌عاندا دهر‌باره‌ی ابراهیم‌وه فه‌رمویه: «که‌شه‌وی لی‌تاریک‌ داها‌ت، نه‌سه‌تیره‌ی دیت. گوتی ئه‌مه‌یه خودای من. کاتی ئه‌سه‌تیره‌ ئا‌وابو، گوتی: خو‌شم له‌ئا‌وابان نایه. کاتی که‌مانگی دیت هه‌لات، گوتی: ئه‌مه‌سا خودای من. هه‌ر که‌دیتی مانگ ئا‌وا بو. گوتی ئه‌گه‌ر خودای خوم‌شاره‌زام نه‌کات، یه‌کی‌ده‌بم له‌گه‌لی ری‌لی‌ون‌بوان. وه‌ختی دیتی‌وا روژ هه‌لات، گوتی: ئه‌مه‌خودای من، ئه‌مه‌له‌گشت‌گه‌وره‌تره. وه‌ختی خوره‌که‌ش ئا‌وابو، گوتی خزمینه‌بیزانن من به‌دورم له‌و شتانه‌ی ئی‌وه به‌شه‌ریکی‌خوا‌ی ده‌زانن.»

پوخته‌ی مانا:

جوانی و دل‌کیشی له‌یاردا، له‌ده‌سکردی هه‌مو دا‌هینه‌ریکی جیا له‌خوا، زور به‌دوره. ئه‌و جوانیه نه‌وه‌ک ئه‌سه‌تیره‌ی یامانگه. نه‌وه‌ک روژه که‌ئا‌وابی و تانه‌و ته‌وسی تی‌بگیری. جوانی یارم که‌ وینه‌یه‌ک له‌جوانی خودای مزنه، په‌یدا نه‌بوه له‌هه‌ره‌پیشینه‌وه هه‌بوه‌وه هه‌ر ده‌شمینی و هه‌لاتن و ئا‌وابونیشی بو‌نیه.

٦ زوربه و تیتن عه‌رب تیک چه‌قاندن قه‌صه قنچ بچه‌هقان مهدی جه‌نگو جیدالا جه‌مهل

مانای وشه:

زوربه: به‌تموژم؛ زوربه: به‌شی هه‌ره‌زور؛ عه‌رب: له زاراوه‌ی بو‌یژه کورده‌کاندا، به‌مژو‌لی جوانان ده‌لین؛ چه‌قاندن: تیکیان‌راکرد؛ چه‌قاندن: چه‌ماندیان‌هوه؛ قه‌صه‌ب: قامیش؛ قه‌صه‌ب: رمبی به‌قف؛ جه‌مهل: وشتری نیر؛ (شهری جه‌مهل به‌ناوبانگه. دوا‌ی کوژرانی عثمانی خلیفه‌ی سیهم؛ تاوان خرایه‌سهر علی، عایشه‌ی زنی پیغمبر، ده‌گهل طه‌لحه‌و زوبه‌یردا - که هه‌ردو کیان ئه‌صحابه‌بون - بو‌خوینه‌خویی له عثمان، له شکریان هینا‌سهر‌علی. له‌به‌یانی روژی ده‌ی مانگی جیمادی دوهمی سالی سی‌وشه‌شی کوچی؛ له نزیک به‌صرا دو له‌شکر بیک هه‌لپه‌ژان و تیک‌چرژان. عایشه له که‌زاوه‌دا - که له‌سهر پشتی وشترو - سهر کرده‌یی شهر‌ی ده‌کرد. طه‌لحه له‌مه‌یدانا کوژرا. زوبیر به‌په‌ندی علی کرد. له شهره‌که خوی کیشاوه، له مه‌یدان ده‌رکه‌وت و کوژرا. تا‌به‌ره به‌ری ئیواره، بلیسه‌ی شهر هه‌ر گه‌رمبو. یه‌ک له چه‌کدارانی علی، به‌ناوی «مالکی ئه‌شتر» خوی گه‌یابنده به‌ر که‌زاوه‌که‌ی عایشه‌و په‌لی وشته‌که‌ی په‌یکرد. که‌زاوه‌که به‌لادا هات. علی عایشه‌ی به‌دیل گرت. زور به‌محورم‌ت ناریده به‌صراو به‌محمدی برای‌دا. - محمد کور ئه‌بو‌به‌کر - به‌ری کرده‌وه مه‌دینه. له‌و شهره‌ علی سهرکه‌وت و ده‌ستی به‌سهر عیراق دا‌گرت. شهر به‌ناوی وشته‌که‌ی عایشه‌و ناوی ده‌رچو.)

پوخته‌ی مانا:

وه‌ختی ده‌مدی یاری نازدار، به‌چاوی به‌له‌ک ده‌یروانی و بژانگی در‌یژو کورتی، وه‌ک رمبو تیری ره‌ش ده‌چون؛ که پیلوی بیک داده‌هاتن؛ وام سهر‌شیواو که‌وتمه‌ ده‌ریای مه‌ترسی و خه‌یا‌لانه‌وه، که شهر‌ی جه‌مهل ده‌بینه‌و هه‌روا چه‌کداری عاره‌بن به‌تموژم په‌لاماری یه‌کتر ده‌دن‌وبه تیرو به‌رمب، تیک به‌ربون.

٧ شیرو رمان قیک ران په‌نجه‌برن تیک‌ران له‌و مه‌دکن ژیک‌ران قیমে‌دکن دل دگهل

مانای وشه:

قیکران: تیکرا؛ قیمه: گوشتی هه‌نجناو.

پوخته‌ی مانا:

به‌چاوی خه‌یا‌ل باش ده‌مدی، که چه‌کداره عاره‌به‌کان، به‌شیر به‌رمب، به‌چنگورک، یه‌کتر ده‌کوژن و ده‌درن، هه‌ر بو‌یه‌شه که ئه‌و مژو‌له ره‌شانه، لاسای عه‌رب ده‌که‌نه‌وه. ئیمه‌گه‌لی دل‌دارانیان، تیکرا و به‌ر زه‌ر داوه‌و دل‌مانیان پی هه‌نجناوه.

۸ نازكو قه نجا شه پال دل قه گهرينت محال
لی ژمه دی دل ببهت دل بمهدهت موخته مهل

مانای وشه:

محال: نه شیواو؛ موخته مهل: ویده چی، ریگهی تی ده چی.

پوخته ی مانا:

یاری جوان و خونچیلانه و نهرم و ناسک، تازه که دل مان دهستی ری تی ناچی هه رگیز بو مان
وه گهرینی. به لام رهنگه له جیاتی ئه و دل بردنه، دل مان داتی و توژیک دل داریمان بدات.

۹ نه ی شه که رو دیم دوری دامه بدهستی سوری
جام و قه ده ح شوبهی ئاف له و مه ره وان تین غه زهل

۱۰ گهرچی دجه هقین (انا) عالم «مهلا» کر فه نا
(دُون فَتَا بِاَبِكُمْ اِنَّهُ عَبْدُ اَقْل)

مانای وشه:

انا: من؛ عالم: هه مو ئافه ریده ی خوا؛ مه لا: پر؛ فه نا: له به ین چو، نه بو؛ فه نا: بهر ده رگای هه وش؛ باب:
ده رگا؛ انه: ئه و؛ اقل: که مترین.

پوخته ی مانا:

ئه و به ژن قامیشه شه که ری لارومت وه ک مرواری به، باده یه کی پر له رازو دل راکیشی، ده نا و
پیاله و جام دا دامی. پیاله و جام له رهنگی ئاو بون. بویه هه له به سه ته کانی من، ئه مرو و وه ک ئاوی
ره وانن. من به و مه یه و ا سه ر خو ش بوم، هه مو دنیا له بهر چاوم تا وایه وه و هه ستم نه ده کرد هه ر بش
بی ت. خو م و ا تیکه ل به خودا دیت، بانگا وازم ده کرد «هه ر خو م». به لام هه ر چه ندکه خو م له تو ش دا
ده بینم، وه کی دیکه من له بهر ده ر گانه که ی تو دا، سه ری نیازم له سه ر خا که و خو م به که مترین و
سو کتر به نده ی باره گات ده زانم.

قصیده‌ی شیصت و چواره‌م

مه‌نصوره دل

۱ ئیرو ژره‌ما دیم دوری مینتهت کومن مه‌سوروه دل
دلبر بفتجانا سوری مه‌ی دامه‌وو مه‌مخوره دل

۲ ره‌مه‌ک نه‌ین نافیته دل میهری ژباطن میهته دل
شه‌زاده‌یی سوز ریته دل شه‌هکاسه‌یا فرفوره دل

۳ هوستایی عیشقی دل هه‌قوت سه‌رتا قده‌م هنگی دصوت
ره‌ما (انا‌الحق) هر دگوت باهر بکن مه‌نصوره دل

مانای وشه:

مه‌سوروه: شاد؛ مه‌مخور: مه‌ست؛ میهته: مزه؛ ریته: رژاندی؛ فرفوره: کاسه‌ی چینی، فمخفوری؛
هه‌قوت: فیری کرد؛ هه‌قوتن: فیر کردن، تعلیم؛ هنگی: نه‌وسا؛ انا‌الحق: من‌خوام؛ مه‌نصوره:
سه‌ر که‌وتو؛ مه‌نصور: خوسین کوری مه‌نصور که به مه‌نصوری هه‌للاج به‌ناوبانگه. خواناسیک‌بو جه‌زمه
ده‌یگرت و له‌وه‌ختی حال‌لیهاتن‌دا، هاواری ده‌کرد: «من‌خودام». له‌سه‌ر نه‌وتوانه سالی ۳۰۹ ی کوچی
به‌رام‌بره ۹۲۲ ی میلادی گرتیان، جه‌زبه‌یان‌داو کوشتیان.

پوخته‌ی مانا:

سوپاس بوخوا، من نه‌مرو زور دلم شاده. دل‌بهری من که شاو شازاده‌ی جوانانه‌و روخساری وه‌ک
مرواری‌یه. له‌باده‌ی دل‌رفینی خو‌ی، فینجانیکی بوتیکردم. باده ههر گه‌یشته دلم، له‌رازی نه‌ینی‌و
گرینگ، ئاگادار بوم. دل له‌ده‌رون نه‌وینی هه‌میشه‌یی مزت. وه‌ک شاکاشی گه‌وره‌ی لیهاات که
بربی له‌مه‌ی نه‌وینی. نه‌وجار ماموستای نه‌وین هات؛ دلمی فیری دل‌داری کرد. وا له‌وساوه دل
سه‌رتاپای بوته ئاگرو گری به‌رزوه (ههر خو‌م خودام) دهر کینی‌و بوته هاوده‌نگ ده‌گه‌ل

مه‌نصوری هه‌لالجدا. باوه‌ریکه‌ن دلم هیچ تاوانی نیه و له شه‌ویندا، سه‌ر که‌وتوه و هه‌رچی بلی،
پیویسته باوه‌ری پی‌یکه‌ن.

٤ دل لی‌بدهت نورا مه‌یی وه‌قتی سه‌واش و هه‌ی هه‌یی
فه‌هم ئه‌ر بکت وه‌حیا نه‌یی ژێ دت خه‌به‌ر مه‌ئموه‌ ده‌ل

٥ نورا ژ‌قودره‌ت لی دونون ژ‌ی‌را دنالن ئه‌رغنون
وه‌ر ئایه‌تا عی‌شقی بخون خوش نوسخه‌یه‌ک مه‌سپوره‌ ده‌ل

مانای وشه:

سه‌واش: شه‌زو هه‌را؛ هه‌ی هه‌ی: گوژه‌گوزی مه‌سه‌تانه؛ وه‌حی: ول‌امی‌خوا؛ مه‌ئموه‌: فه‌رمانه‌به‌ر؛
ئه‌رغنون: ئه‌رگانون، سازیکه‌ یونانی پی‌شو سازیان ده‌کرد. سه‌وت لوله‌ی کورته‌ و دریزی ه‌لو‌لیان له‌یه‌کتر
ده‌به‌سه‌ت. وه‌ک بلو‌یر تی‌یان ده‌تورانده‌. مه‌زامیریشیان پی‌ ده‌گوت. سه‌رودی داود پی‌غه‌مه‌به‌ر که‌ ناو نه‌راون
مه‌زامیر، وا دیاره‌ هه‌زه‌ته‌ی داود له‌لیدانی ئه‌وسازه‌دا زو‌ر سازبو‌ه. سازی تری‌ش به‌ناوی ئه‌رغنون هه‌یه‌ که‌
وه‌ک ده‌فه‌ی جو‌لا ده‌چی و زو‌ر هه‌ودای تی‌لی تی‌دایه‌. له‌زاراوه‌ی شاعیراندا، هه‌مو ساز و ئامرازیکه‌ موسیقایه‌؛
نوسخه‌: نوسراوه‌؛ مه‌سپوره‌: خه‌ت‌دراو.

پوخته‌ی مانا:

دل گه‌ر به‌ر تیشکی مه‌ی که‌وی له‌ جه‌نگه‌ی مه‌ستی و هه‌و هه‌وی
له‌وه‌حیی بلو‌یریش بگات فه‌رمانه‌به‌ره‌ خه‌به‌ر ده‌دات
روخساری یار، تیشکی توانایی خودایه‌. خوا ئه‌گه‌ر سو‌یندی به‌نون خوارده‌؛ دونون له‌و روخساره‌
دایه‌. که‌ بونه‌ قاشی برۆیان. هه‌رچی سازو به‌ئاوازن، بو‌ برۆی ئاواته‌خوازن و له‌ته‌هی دل‌یان
ده‌نالن.

وه‌ره‌ صوفی ئایه‌ته‌ی ئه‌وین وه‌خو‌ینه‌و رامه‌مینه‌. تابزانی که‌ دل نوسخه‌ی خه‌ت‌ دراوی ئایه‌ته‌ی
تیشکی روی یاره‌و زو‌ریش خوش نوسراوه‌ته‌وه‌.

٦ ته‌فسیری سه‌یرا ئایه‌ته‌ی عارف ده‌قین گو‌ه‌ ده‌ته‌ی
رازا رموزین قودره‌ته‌ی گه‌ر دین بکت مه‌عذوره‌ ده‌ل

٧ دل که‌عه‌یه‌ مه‌ولایه‌لی ناری که‌لیم ئی‌سایه‌ لی
بانگی (اناالله) دایه‌ لی هه‌م که‌عه‌بو و هه‌م طوره‌ ده‌ل

مانای وشه:

ته‌فسیر: راوه‌، مانا که‌ر دهنه‌وه‌؛ گو‌ه‌ده‌ته‌ی: گو‌ی‌بده‌ته‌ی؛ رموز: ئی‌سه‌اره‌ت گه‌ل؛ دین: شه‌یت، لیه‌وه‌؛ مه‌عذوره‌:

عوزر قبول؛ مهولا؛ بمردهست؛ مهولا؛ دوست؛ مهولا؛ گهورمو خاوهن؛ نار؛ ناگر؛ گه لیم؛ دوین؛ کلیم الله؛ نازناوی موسایه که خوا دهیواند؛ انالله؛ من خودام.

خوا لهقورعانی پیروژدا، روبه بیخته مبر فرمویه: «ئهدی تو چپروکی موسات گه یوه ته لا؟ که ئاوریکی چاوی کھوتو به خیزانه کهی خویوت؛ ئاگریکم بیدی گروه ئه شی بچم به لکو سهره بزوتیکتان بو بهینم. یان لهسه، ئه و ئاگره وه توشی شمارمزیه ک بیم. وهختی لئی نزیک کهوته وه. بانگی لی کرا؛ موسا! من خوداتم سوله کانت دابکه نه، تو لهناو شیوی پیروژدای.»

پوخته ی مانا:

ئایه تی خوا پره له رازی نهینی. خواناسی به راستی دهوی گویچکه می بداتی و تی بگا مانای چیه؟ ئیشارهت و رازی توانایی خودایی، ئه گهر دل، شیت و دین بکا؛ نابی سهر کوتهی دل بکری. دل کابه یه و خودای تیدا. ئاگره کهی موسای بانگ ده کرد، لهچا و گه ی دلدا دایساو «من خوداتم» ی به موسا گوت. دل هم کابه یه هم طوره.

۸ صد خو صد جوباره تی صد گولشه ن و گولزاره تی
چهندان ژعیشقی ناره تی صافی نه ظهر دی نوره دل (یان عیشقی یاره تی...)

۹ صوحیه ت کوکامیل بو بری جاره ک بجایی عه نه بری
قه لبی بئاقی مه جمهری خو هوش عه نه برو کافوره دل

مانای وشه:

گولشه ن: گولجاز؛ کامیل: بی که مایه سی؛ بری: برۆی؛ بری: بیهی؛ بری: بریا، خو زیا؛ عه نه بر: بو ن خو شیکه له ورگی جو ره ماسیه کدا؛ مه جمهر: مقه لی، ئاگردان؛ کافور: شیرهی داریکه له ژاپون و چین و ئه ندونیزیا ده زوی. بو نی خو شه و بو سه ریشه ی به کار دین و له شی مردوی بی ده هه نون تا نه گه نی. بو بو ن خو شی به سه ر ئاگریشی داده کهن.

پوخته ی مانا:

ئهو دله ی من، له پیروزی ئه وینه وه، بوته به هه شت. پریه له جوگهو روبارو تزیه له گول و گولجارو ئه وهنده ی دلداری تیداو، ئاوری ئه وین ئه وه ندی تی هه لگراوه، ئه گهر به چاوی رون و پاگ لئی بنۆری؛ ئاگر نیه و تیشکی خوایه. خو زی هه رگا کو زی یاران گهرم ده بی، جاریک له جیاتی عه نه بری، دلهم بخه یه سه ر پولوان، له ئاگردانی مه جلیس دا. تازیانی چون له عه نه برو کافوریش بو ن خو ش تره.

۱۰ شوخ و شه پالا له ب ژه ند ئه و نازکا وی قه نیچو ره ند
وی دل ژدل دلداو خو هه ند ئیرو یه قین فه غفوره دل

۱۱ نەر دل ژته مه سرور بتن من ژى «مهلى» ده ستور بتن
دى كت جيهان پرنور بتن لى دائيما رهنجوره دل

مانای وشه:

قهنج: لهبار؛ رهند: جوان و پهسند؛ خوهند: خوینديهوه؛ فهغفور: قهرالى مهمله كه تى چين؛ دهستور:
ئيجازه؛ دى كت: كاريكى واده كا؛ رهنجور: نمخوش و دهردهدار.

پوختهى مانا:

ياره شوخو خونچيلانهو ليو قهنده كه م، ئهو ناسكه جوان و ريك و دل پهسنده، ئه مرؤ بهراستى و ههر
به دل، دلى هه ژارمى خوینديهوه و لاواندهوه. دلى من ئيستا ده توانى به قهرالى چينيش بلى: كا وراى
هه تيمچه چكاره ي؟ من هه ميشه دلم به دورى و بى مه يليت نزارو دهرده دار بوه. به لام ئيستا كه
دلداريت داوه ته وه ئهو شاديه ي هه روا بمينى و منى مه لاش ريگه ي بدهم كه رازى دل بدر كينى:
ليم رونه كارى وا ده كا هه مو دنيا پربى له نور.

زه کات به عبد

۱ شهر به تا لامو بیان نهز به حیاتی نادم
باده یا له علی بناقا ظولوماتی نادم

۲ حورو ویلدان و پهری جومله جه مابن نیرو
مویه کی بی زخه طی وی بتو لاتی نادم

۳ گهر بدهت دهست طه و افا بی ودهستان بگرم
وی مه جالی بو قوفا عمره فاتی نادم

مانای وشه:

شهر بهت: شلی نوشین؛ لام و بی؛ لب، لیو؛ حیاتی: زیان؛ حیاتی: ناوی زیان؛ ظولومات: تاریکستان؛
(سهرچاوه‌ی ناوی حیاتی له ناو تاریکستان دایه)؛ جومله: به کومه؛ طه و اف: لهدوره گهزان.

پوخته‌ی مانا:

تهزایی وشه‌ی نهو لیوانهت، نادم به ناوی حیاتی. چون باده‌ی ثالی خودایی به ناوی تاریکستانی
ده گورمه‌وه؟!

هوری و لاوانی به ههشتو فرشته و پهری، کووه بن و بینه سهودا؛ من همویان به تیکرایی به
تالیك موی سهر و پوری نهو بتو لاته‌ی خوم ناکرم. شه گهر خودا به ختم بداو ددهوری یارم
بگهریم و له جیاتی بهردی رهش ماچ کهم، ریگه‌م هه بی بکهومه سهر یاو پلی و دهسته کانی رابموسم؛
پییم له زاوهستانی حاجیان، له عمره فاتی باشته‌وه به خیرتره.

۴ نهزویار گهر شه فدی همدو هم تاغوش بین
لیلة القنره مه نهوشه ف بیه راتی نادم

۵ جانی شیرین کو ژیارا بخودان نَز دکرَم
نه بیاری خوه دوه قتی سه گهراتی نادم

مانای وشه:

ئاغوش: هممیز، باوهش، هممیز؛ نَيْلَةُ الْقَنْدَر: شهوه پیروزه که ی رهممزان؛ بهرات: شمو ی پازده ی شابان
که رسق و رۆزی تیدا بهش ده کری؛ خودان: صاحب، خاوهن؛ سه گهرات: وه قتی گیانه لاو.

پوخته ی مانا:

گهر منویار، شهوه کی یه کدی ده باوهش بگرین، شهوه ی قهدری منه، ههر گیز به بهراتی نادم. یار
نه گهر گیانی منی جاری به خاوهن کربا؛ له سه ره مهرگ و ده می گیان له به دهن دهر چونا، جگه له و
یاره، گیانم به که سی تر نادم.

۶ شه ریبه تا زه هری هه لاهیل کو هه بیبی مه به دست
بگولابو شه که رو قهندو نه باتی نادم

۷ نه بقانون کو ئیشارهت بشیفایی بکرت
نَز هیلاکی خوه دعیشقی بنه جاتی نادم

۸ طه لبه کر وه صلی ژدلبر مه بعنوانی زه کات
گو تو عه بدی و به بدی خوه زه کاتی نادم

مانای وشه:

قانون: ریوشوین؛ ئیشارهت: دهس نیشان کردن؛ شیفا: خوش بونهوه؛ نه جات: رزگاری؛ شیایوی باسه:
قانون، شیفا، ئیشارات، نه جات، ناوی چوار له کتیه کانی شه بوعه لی ابن سینای به ناوبانگن (۳۷۰ تا
۴۲۸ ی کوچی)؛ عینوان: ناوونیشان؛ عینوان: مه بهست.

پوخته ی مانا:

جامی زه هراوی هه لاهیل بی که یار بمداتی؛ به گولاوو شه که رو قهندو نه باتی نادم. گویم له ریو
شوینی هه کیمان نیه چاکم که نه وه. له ئه ویندا بمرم، چیمه به سمر رزگاری.
وتم: هو جوانی! به شم کوا له زه کاتی جوانیت؟ وتی: تو عه بدی. زه کاتی مه به کویلان ناشی.

۹ وی به یکی بکرین مات ره قیبی دیسا
بروخ و فیلو فهرهس نَز شه هوماتی نادم

۱۰ دسه‌مایا سه‌هری ده‌ست بکس دی نیرو
غیری شیرین قه‌دو مه‌وزون هرکاتی نام

۱۱ هاته ده‌ستی مه دره‌قصی و دگو بل ژمه‌لی
ده‌ست بکس دی دسه‌مایا کو مه‌لاتی نام

مانای وشه:

په‌یک: پیاده‌ی شه‌ترنج؛ ره‌قیب: چاو نهمزیر، هاوبازی؛ روخ: قه‌لا. که داشیکی گهمی شه‌ترنجه؛
فهره‌س: نه‌سپ؛ فیلو فهره‌س: دو داشن له شه‌ترنج‌دا؛ شامات: واتا، شای شه‌ترنج له کار که‌وتو مرد.
یان، ماته‌ی‌دا؛ مه‌وزون: ریک و پیک؛ هره‌کات: بزاو؛ بل: جگه؛ کومه‌لاتی: که مه‌لای تیدایی؛ شامات:
شامه‌گل؛ شامه: خالی سرزو.

پوخته‌ی مانا:

چاو‌چونکی بیسو شو‌فارو زمان‌شر؛ که له‌بازاری دل‌داری بویته سه‌ربارو چهل‌ومل؛ شه‌وا دیسان
توشی ماتی کردم. پیاده‌ی بی‌یه و ده‌یه‌وی بارگین و فیلو قه‌لاکه‌شم له‌ناو به‌ری و پاشان شاماتم
بی‌بلی. من هرگیز نابی بدوژیم و قمت ریگه‌ی شاماتی نادم. وا ناکم له سه‌یری خالان ده‌گه‌لما
بیته هاوبه‌ش. بزباره شه‌مرو به‌یانی، کوری سه‌ما دامه‌زینن. من ده‌ستی خوم باهرکی بی به‌جگه
له‌و به‌ژن باریکه‌و لارو له‌نجه ریک و پیکه‌و خوین شیرینه، به‌کس نادم. شوخه‌ی شو‌کور شه‌وا
له‌گه‌ری هه‌لپهرکی، یاری شوخم ده‌ستی گرتمو به‌دم فهرمی: له‌هرکوری داوه‌تیکدا مه‌لای
لی بی، من جگه‌له‌و ده‌ستی هیچ که‌سی تر ناگرم.

هر له‌باره‌ی شه‌تره‌نجه‌وه «حریق» ده‌لی:

همو عالم ده‌زانی من که سه‌ودای زولفی تاتاتم

له‌خانه‌ی کولمدا کولم به‌فهرزی شای روخت ماتم

«کوردی» ده‌لی:

تو به‌و دوروخی خوته‌وه وه‌ک شاه‌ی و فره‌زه

دایم که له‌پیش شه‌سپه‌که‌تا وه‌ک نه‌فهرت بم

«هه‌زار» ده‌لی:

کش‌وماته جیهان له‌زوانی له‌نوی

که‌لاویژ بومه‌ ده‌روانی له‌سهر سوی

چریکه‌ی بولبولیک دی و ده‌زانم

چیبه‌ی ماچی منوتوی هاته به‌رگوی

فینجان جام

۱ عیده وو داعالهمی بانگی صفایی خاص و عام
ماهی نهو نه برو نوماندن چو ژ بهر عهروو غه مام

۲ خواهش بدور جامی نیشارهت کر هیلالی ساقیان
ماهتابین زوهره سیما چارده سالی تمام

۳ نامه طهی کر روزه ئی عیدی قه کر فه صلا مهی
لی بزمزمه تین بناوازی نهی فینجان و جام

مانای وشه:

عهور: ههور؛ غه مام: ههور؛ ساقی: مه یگیر؛ ماهتاب: مانگه شهو، تریفه؛ طهی: پیچانه وه؛ روزه: روژو؛
فهل: کز، هه رت؛ زه مزمه؛ زه مزمه، ویره ویر.

پوخته ی مانا:

ئهو جیز نهو هه مو عالم گه و ره و کچکه، گش له گشتیان به دلخوشی مزده ددهن، کهوا ئه مرو
مانگی له نوی - وه ک بروی یار - خوی نیشانداو په له هه وری له بهر ره وین.

بو مه یگیرانیش بروی یار - که له مانگی یه کشه وه گه لیک جوانتره - هاته بهر چاو. به
گوشه یه کی نازاوی تیی گه یاندن که دیسان با ده یگیرن. جا ئه گه مانگی عاسمانی، زه ردو لاوازو
باریکه و هیچ رونا کایشی نیه؛ مانگی مه یخورو مه یگیران، له روخساریکه وه دیاره که له باتی چارده
شهوی مانگی، ئهو چارده سالی ته واوه روژ له روژی جوانتر ده بی و ئاوا بون و کهم کردنیشی بونیه.
دیمنی - به تیشک و رونی - وه ک زوهره یه. به لام پتر له مانگی شهوانی چارده، تریفه ی داوه ته دنیا.
نامه ی روژو پیچرایه وه و فری درا. هه رته مه ی وه خوار دنه؛ له م روژدها، فینجان و پیاله ی

مديگيزان، بدهنگو صدای بلويزان، هر خرينگمو زرينگمو ويرهويريانه.

«خهيام» دهلي:

توخه کنه ما باوی خه يالی خالی مديگيزی ده بينمهوه به باده ی تالی
گيره ی رهمزان به ربو نهوا جيژن هات دهم بينی لدهم گاوو کهران دامالی

۴ شاهيدین گولرهنگ ساقی به لکه نه سرین به شه
ئی دله بسی نمرغه وانی نیرگزين عرعره خه رام

۵ ياره ب نهو روحن موجه سسه م يان ميثالی روحن نهو
لهو بسيز جامان دبه خشن نازکين شيرين که لام

۶ نهو چعالی گوهه رن هاتن ليیاسی جيسمو جان
عیشوه بين وان شوبهی ئیکسیری دقهلبانن مه قام

۷ وهك «مهلی» گافهك تنی غائب ژدیدیاری نهیم
وه ربیم وی ساعه تی لی بن ژمندا صهه سلام

مانای وشه:

به شهه: به شهه، بیست؛ له بس: بهر گوشمهك؛ موجه سسه م: هاتوه ته ناو لهش، به چاو ده بینری؛ میثال:
به یکه م، کوتهل؛ گوهه ر: ره گز؛ گوهه ر: جهوا هیز؛ که لام: گفتو لغت؛ ئیکسیر: تویزه به سهر
مسی داکمی ده یکاته زیز؛ قهلب: دل؛ قهلب: چروك؛ مه قام: جیگه؛ گافهك: تاویك؛ گافهك: ههنگاویك؛
وه: وه ته گه ر؛ وهك: ده غیله، هوشتی.

پوخته ی مانا:

ته ی خواجه! نهو مديگيزانه، بهو هه مو شوش و ناسکیه، گیانن ئیمه ده یان بینن؛ یان به یکه رن بو
نازکی گیان، نیشان دان؟ چون گوهه ر یکن نهوانه؟ ده بی له چی دروست بو بن و چونه هاتونه ناو
لهشی بنیاده مهو؛ زمان خوشن، به نازو ناسك نه ندانن، نه گه ر بیالمت ده ده نه ده ست؛ واده زانی
به نه بیئی نهو بیاله هات. چونکه هیند رون و ناسکن نایان بینن. نازو قه مزه ی نهوان ده یکه ن، دلی
قه لییش وه کو ئیکسیر ده کا به زیز. دلمان بو یته مزلیان و له ناو دلماندا ده ر ناچن. مه لا هوشت
له سهر خوبی! نه چی جار یك بو تاویكیش ههنگاویكیش له یارت دور بکه ویه وه. نه گه ر هه ر تاویك
دور که وتی، سه لامان بنیره و بلی: من ئیتر له دنیا ده ر چوم.

شیاوی باسه، به عه ره بی له باتی بلین فاتیحای بو فلانه که س بخوینن؛ ده لین: سه لامی

له سهر بی.

قصیده‌ی شیصت و حه‌وتهم

جذبیا عیشے

۱ دانه‌یین عنبر لنه‌س‌رینان ره‌شان‌دن خال خام
سوسنن نازک لسه‌رخالان چه‌فان‌دن دالی دام

۲ جه‌به‌ت و دیمی لقودره‌ت لی نفیسی حه‌رف و حه‌رف
کاکولان تاتا لسه‌ر حه‌رفان کشاندی لامو لام (یان، لاملام)

۳ لیل‌القدر و به‌راتن زولفو جه‌به‌ت صوب‌حی‌عید
دیم وه‌کو فه‌صلا به‌هاری لی‌قیامت قه‌دو قام

مانای وشه:

دانه: دهنک؛ خام: خاو؛ چه‌فان‌دن: لار‌کر‌نوه؛ حه‌رف: که‌نار، لی‌وار؛ لام: پیتی (ل)؛ قام: به‌ژن؛ قام: هه‌ستا؛ لاملام: که‌س لومه‌ناکری؛ قه‌د: نوشتانه‌وه.

پوخته‌ی مانا:

ئهو لاروم‌ه‌ت و لاجانگه‌ی - که وه‌ک به‌زی گولی نه‌س‌رین، ناسک‌وسپین - خالی ره‌شو به‌به‌رامه‌ی وه‌ک عنبر‌ی خاوی دانه‌دانه لی‌پرژاوه. بسکه‌کانی که له سوپس‌نه زور تور‌ت و زور بون‌خوش‌ترن؛ له‌سه‌ر خالان لار بونه‌وه، وینه‌ی دالن (د) و بونه‌داو له راو‌گه‌ی دلان. ده‌ستی هونه‌ری به‌هیزی خودای مه‌زن، چه‌ند پیتیکی زور پیروزی ناو قور‌عانی وه‌کو: صاده‌کانی چاوی و نونی بروو ئه‌لفی که‌پوو لامی بسک و میمی ده‌م و نوخته‌ی خالان - که دلان ده‌بن به‌تالان - له‌سه‌ر هه‌نیه‌و روخساری یار، له ناوه‌وه له که‌ناران نه‌خشان‌دوه. کاکوله‌کان له‌سه‌روی ئهو پیتانه‌وه، به‌زوانی حال پیمان ده‌لین: دلدار که‌شیت و هاریش‌بن، لومه‌ناک‌رین. شه‌وی ره‌شی که‌زیه‌کانی وه‌ک شه‌وی لیل‌القدر و به‌رات وانه، که‌هه‌م تیشکی جوانی خویان ده‌ناودایه؛ هه‌م هه‌مو به‌ره‌که‌ت و

ییتی رۆزی دلمان لهوانرایه. تمختی سپی ناو چهوانی، سپیده جهزنی پیروژه. روخساری جوانتر بهاره، نهخیز. وهك باغی بههسته، که هرگیز پایزی نیه. نهگر دهلین بههشت له رۆزی قیامهتا دهیندری، دهلهو بالایه برّوانن. که هرگا یار ههلهوستی، قیامت ده کاو هرگا قهد دهنوشتیتهوه ئیمه دلداری، قیامت بهچاوان دهیینن.

٤ ئهوپهری وهقتی دسوندوس دا ژقوندوس بت خویا بهندهدی شاهو گهدابت خوسرهوی شیرین کهلام

٥ هرکهسی جارهك دیه ئهو زیندهما ههتا ئه بهد وی نه دیتی ئهوپهری رو، زیندهگی لی بت حهرام

٦ هرکهسی جامی ژدهستی وی بنوشت نوشت بت ئی ژوی دهستی نهنوشتی زههریت ئهو لی مهدام

مانای وشه:

سوندوس: پارچهی ئاوریشمی بهزیز چنراوی زور نایاب؛ قوندوس: تاریکایی خهستی شهوی؛ گهدا: پارسهك؛ مهدام: همیشه؛ مهدام: باده.

پوختهی مانا:

ئهو پهریه ناسكو نازداره، دم کول و شیرین وتاره - کهشای سهرتمختی جوانی به - به بهرگی ئال و والوه - که له قوماشی سوندوسه - له شهوی ئهنگوست لهچاوا، بیتدهرو خوی نیشان داو تیشکی روخساری له دنیا پرشنگ بدا. ههمو شاهانی سهرزهوی، باخوسرهوی شیرینیش بن؛ له بهر دهرکی ئهو ده کهون و له دامینی ئهو دهنهون و دهنه عبیدیکی سهرکزی و به گهدایی له دهرگای شانازی دهکن. چونکه هرکهس ههرجاریک یارم بیینی، هرگیز مردن توشی نایی و هرکهس چاوی بهو دیداره روشن نهیی، خوشی و ژینی لی حهرامه.

ههر ئهو بادهی، له دهستی ئهو ئهخوریتهوه، نوشتی گیانهو به گیان خوشه، به دهستی ئهو زههریش ههیشه له باده بهریتره. هرکهسی له یارم دورهو دهیهوی باده بنوشتی، یاخوا بادهی لی بی به زههری مارو سندان و قوززه لقورتی بی.

٧ وان دره قصیدا کودیم ئاور. په یاپه ی دانهمن بهرقو تیریزان لالدان جهذه یا عیشقی ره قام

٨ عومره که دوریوم ژچانان کهتمه بهندا فیرقهتی ناگهان په رده هلانی گو: مه لایم السلام (یان، مولایم...)

مانای وشه:

وان: ئەوان، بو ریزگرتن بو یه کێك ئەوان دەگوتری؛ ئاور: ئاگر؛ ئاور: بو دواوه روانین، بهتیلە ی چاو روانین؛ په یاپه ی: به شوین یه کا، خوش خوش؛ تیریژ: تیشك؛ جه ذبه: کیش؛ ره قام: رفیندرا؛ هلانی: لای برد، لای گرت؛ مولایم: هیدی و له سرخو؛ مه لایم: مه لای من؛ السلام: سلاوت لی؛ السلام: هر نهماوی.

پوخته ی مانا:

له کۆزی گو به ندو به زما، یار دیتمی و له سه ریك ئاور ی وی ده دامو ئاور ی ده هه ناوم به ردا. بروسکه و تیریژی جوانی، هاتنه دل و کیشه ری ئەوین رای کیشام و رفاندمی و من هه ر نه مام. دور ی له یار هه ر تاویکی ش بی، عومری که. من عومری که بو که وتومه ناو زیندانی خه می دور ی یاری دل به ند. ئەو رۆژه له و گو وه نده دا، له پر یار له په رده ده ر هات؛ له میه ری جودایی په راند، زور به نه رمی پی می فه رمو: مه لای منی؟ سلاوت لی. هه ر به و توژه دواندنه ی ئیتر من یه کجاری مر دم. ئەلفاتیجا.

«ترک و بازن»

- ۱ رهمزین ته دجانان نه به‌ئندازه درازن
هریهك بیهزار رنگ رهوانی مه دخوازن
- ۲ وان دهر به‌لجانان مه‌وه‌کی بهرق و بروسكان
تیری ته دجانان نه‌تنی سینه گودازن
- ۳ جانا ژجه‌فایاتهو ظولمی چخه‌به‌ر دین
کوتیر ژجه‌وراته دلدامه بگازن
- ۴ په‌روانهو بولبول بدلن شو‌عله‌یی عیشقی
لی‌کوتو نه‌ظهردی بخوه ئه‌و گولشه‌نی رازن

مانای وشه:

دراز: دریز؛ رازان: راکشان؛ درازن: راده‌کشین، خو دریز ده‌کهن؛ رهوان: گیان؛ رهوان: په‌له‌و خوش‌رو؛ دهرپ: زه‌بر؛ دهرپ: ریگه؛ سینه‌گوداز: سنگ‌تاوین؛ جه‌ور: زولم؛ جه‌ور: له‌ری‌کلابون؛ جه‌ور: ده‌نگی به‌قه‌موی هموره‌تریشه‌قه؛ گاز: گمزی بیوان و گمزی ددان؛ گازن: گله‌و شکایت؛ گولشه‌نی راز: باغچه‌ی پرله‌نه‌ینی؛ گولشه‌نی راز: کتیییکه شیخ محمودی شه‌بستیری (سال‌ی ۷۱۷ کوچی) له‌هزار به‌یتا، دای‌ناوه‌و هم‌موی هر‌باسی غیرفانه.

پوخته‌ی مانا:

نیشاراتی نه‌ینی تو، له‌گیاناندا، له‌ئ‌ه‌ندازه‌یه‌ده‌رچو، که‌هیچ گیانیک‌ده‌ری به‌ری و گیانمان زور به‌رته‌سک‌تره‌له‌وه‌ی رازی تو‌ی تی‌بچی و جیی بیت‌ه‌وه. که‌له‌گیاندا پال‌ده‌که‌وی. هر‌یه‌ک له‌و رازی واگ‌رینگ به‌هزار رنگ و تهرزه‌وه‌خو‌ده‌نوینی و ده‌یه‌وی گیانمان بستینی و به‌په‌له‌ییا بو

خوی و دهرسی دلداری ئەوینی بی رەوان کاو گیان ئەو ئەرکەوا گرانهی زۆردژوارە، بو هەلگیری. رازی ئەوین، وەك تیریکن لە بروسکەیی عاسمان دەکەن. تەنیا بەوەندە بەس ناکەن. سینهمان بتاویتنەوه. نیشانهیان لە گیانمانەو هەر دەپییکن. یارە گیانە شیرینەکەم، چون ریم دەکەوی بەگلهیی لەدەست ظوئمت بنالینم. ئەوی منیش ئازار دەدا، هەر روحمو بەزەیی تویە و من نایزانم. من لەدەس تیران دەنالم. تیریش گله لەبەختی خو دەکەن؛ که تو دورت خستونەوهو لە دلی مندا جیگات داون. چیرۆکی من و تیری تو، وەك چیرۆکی بولبول و پەپوله دەچی. بە روئالت گزی ئەوینی بلیسەیی داووتە دلپان بەلام بیئە باری راستی؛ ئەو هەردو دلسوتاووانە بونەتە گولجاری رازان و لەناو بەهەشتی ئەویندا، دین و دەچن دلپان بویتە گولشەنی راز. پزیه لە باسی خواناسی.

۵ پەپوهستە ژووەصلی تەدمینم کوسەر اسەر
بشکوژ و طەلیسمو وەرەقو نەترک و بازن

۶ سووبوخی و قودوسی و حورین دبهههشتی
پەپوهستە شەبی قەدری لبقایاتە دخوازن

مانای وشە:

پەپوهستە: هەمیشە، بیئوان؛ بشکوژ: قوچە؛ طەلیسم: پارچیک خشلی زیوینە. دوعای لەسەر هەلەکەن تا لە جوکەو دیوو درنج بیاریزرین؛ وەرەق: گەلا، خشلیکە وەك گەلا دەچی؛ نەترک: مانگولە لەرزانه؛ باز: دەرزیلە خشل بەشکلی باز؛ بازن: دەستەوانەیی لە زیرو زیو؛ سووبووح: ناویکی خوایه؛ سووبوخی: بەو فرشتانە دەلین که هەر دەلین سووبووح، سووبووح، وانا خوایه پاکی هەربوئیه؛ قوددوس: ناوی خوایه؛ قوددوسی: ئەو فریشتانەن که هەمیشە دەلین قوددوس، قوددوس، وانا خوایه هەر تو خواونی پیت و پیروزی؛ لبقا: توش بون.

پوختەیی مانا:

یاری نازدار! خوت لە دلی من بەئاگای. جیا لەتو، هەموو شتیك لەبەرچاوم بیگانهیه. دەمەوی ئەگەر بت گەمی هیچ شت، هیچ ئافەریدەیهك بە گیان، بی گیان، بەنهیینی نیوان منو تو نەزانی. نامەوی تەنانت قوچەو خشلە زیرو زیو کانیش، که تەلیسمو پەك و خرینگەو مەنگولەو دەرزیلەو لەرزانهو بازنو خرخالنو لەسەر تاپای تو هالاون؛ بی بزانی. بەزینگە، دەنگ دەدەن و لیم تیك دەدەن. بویه هەمیشە لەهاتن بو بارەگاو دیداری تو، من داماوومو بەش براوم.
نازانم کی گوتویه:

مەلی بو نامە نانوسی، لە نیوانی منو تودا قەلەم بیگانهیه نابی لەرازی ئیمە ئاگایی

۷ سونبول بسهماتین و گولان پهرده دراندن
بشکفته نال نال و هشین بونه تهرآزن

۸ جوبار درهوانن چه مهنان تهرح جوانن
مهستانه برهف رهف لکه ناران سی و قازن

۹ ههریهک بته ماشاگه هی حوسناته ژههرجا
تہشبیهی نیگارن بجهمالاته دنانن

مانای وشه:

نال نال: گولیکی کویستانه؛ هشین: شین، کهوه؛ هشین: سهوز؛ تهرآز: ریگ و له بارو بهرانهر؛ تهرآزن:
میگی به تهرآبی، تهرهزن؛ تهرح: بیجم، لق، چل.

پوخته ی مانا:

تهی دل! وهره برّوانه؛ به هاره دنیا خه ملیوه. سملان بهدم شنه باوه شه مایانه، ده لهر نه وه. گولی گولاو
- که خونچه بون و له شهرمان، دهر نده چون - له خوشیانا، سهر خوش بون. پهرده یان دراند. برّوانه
چلون پشکوتون. گولی نال نال، به همزار نال و آلاوه، خو ده توینن. ههرچی چیمهن و میگر گولهن،
له خوشیانا گهش بونه وه و له تاسه ی دیداری گولان، ناویان ده چاوان تزابو. ئیسته له خوشی
دیمه نیان، هممو ده میان پر له تاوه و له تریقه ی خنده ی جوگه لان، هیند پیکه نین، شین بونه وه.
برّوانه چند ریگ و پیکن، تیپی گولان، به ته کوزی هه لو یستاون. جوگه ی ناوان، به رهوانی و
بیجمی چیمهن و ابه جوانی، کاریکی وای کرد که سی وقاز له و دیمه نه گهشکه بین و وهک
سهر خوشان، بیته دهره ی گول و ناوان و پول پول له دهره یان گهرین. یاری گیانم! دلی دل! هم
گیان هم دل، هم گولم. هه وه موانه چگولن، چمهن؛ چقل. چئه و سهوزه ی له چیمه ندا
پی ده کهنن؛ گشتیان سهریان دهریناوه و به چاو، بدل دهروانن و به تاسه وهن توبینن. هاتونه
سهریری جوانی تو. هممو گیاندارو بی گیانیک، وهک هممو جوان و دلبران، به جوانیت شانازی
ده کهن.

۱۰ تیران لمه ده ت دوست مه تی سیننه هه ده فگر
نازان لمه که ت یاری، مه زاری و نیازن

۱۱ میجرابی دونه برو کو ژبالاته خویابن
دهر سه جده گه هی عیشق نیازی مه نه مازن

۱۲ گهر حوسن و مه چه بیته بسره پهرده یی جان بن
گه شاهو گدا، گه بخوه مه محمودو نه یازن

۱۳ ئەف حورو پەرىچىپەرە بتولاتى جەمالى
دەر صورەتى تەحقىق «مەلا» غەينى مەجازن .

ماناى وشە:

ھەدەف: تامانچ؛ زارى: گريان و شيوھن؛ نياز: پارانەوھ؛ نەماز: نوپۇز؛ نەمازە: تايەتى؛ چىپەرە: روخسار .

پوختەى مانا:

ئەگەر يار تيرمان باويتى؛ ئىمە سىنەى بۇداده كەين بەنیشانە. ئەگەر ئەو دەسكا بەنازان؛ ئىمە بەگريان و نيازو پارانەوھ دەيدۇئىن .

ئەگەر طاقى بروكانى، لەو بالايە يىنە بەرچاۋ؛ سوژدە دەبەين لە جىگاي سوژدەى ئەويندا . نوپۇزە كانمان تايەتەين و نوپۇزو نزاى دلدارانەن . ئەگەر جوانى دەگەل ئەوينى راستىدا، بکەونە ناو سەرسەراى گيان و تىكەلأوبن؛ نەشايەتى لەناو دەمىنى و نەروتى، لە بازارى ئەوينى، سولتان و گەدا دەبنە يەك و مەحمودو ھەياسىك نىە . ھەر يەك لەوان ھەم مەحمودە ھەم ھەياسە . چونكە تازە لە يوتەيەكدا تواونەوھو جياوازى لەناو نەماوھ . ئەو جوانانەى كە وەك حورى و روخساريان وەكو پەريانەو، ئەو بتە جوان تاشراوانەى - كە خەلكيان بى گومرا بوە - ئەگەر بەراستى بروانين و بەوردى لىي وردىنەوھ؛ پىدەزانين جوانى بەدەلن و جوانى راست لەپشت پەردەى ئەزەليەوھ تيشكى داونى .

«دینی بوسه»

۱ ملامه لگهر دنا دلبر ژنوصه د بوسه ماین دهین
مه‌جال دی بخوازم ژی دبی دهینی ته (فوق‌العین)

۲ بره‌مزا قاب قه‌وسه‌ینی ژوان بورهان خه‌به‌دارین
(فات‌القوس باریها الایارامی القوسین)

مانای وشه:

مه‌جال: ومخت؛ دبی: ده‌بیژی؛ دهین: وام، قهرز؛ فوق‌العین: بالای چه‌م، له‌سر چاو؛ قاب قه‌وسه‌ین:
به‌ئندازه‌ی ژی که‌وانیک (باسمان لیکرد)؛ فات: ده‌بینه؛ باریها: تاشمه‌که‌ی؛ الای: هو‌ی؛ یا: ئه‌ی؛ رامی:
هاویژ؛ قه‌وسه‌ین: دو‌که‌وان.

پوخته‌ی مانا:

یار ده‌یفرمو ئه‌گهر له‌ئهویندا مردی؛ ماچیکت پی‌قه‌رزداریم. تو له‌کوئه‌قه‌رزان گهری که
نه‌گه‌یون. وا‌سه‌رله‌نوی، سه‌دچار له‌به‌ر پی‌دا‌مردوم. ده‌بی سه‌د ماچی گهردنی‌م له‌سه‌ری‌بی.
هه‌تا ده‌ئیم کوا قهرزه‌که‌م، ده‌لی قهرزت له‌سه‌ر چاوان. نالی له‌سایه‌ی گهردنم، دیاره‌دیسان
وای‌نیازه‌چیم پی‌نه‌گا. ههر له‌باسی قابه‌قه‌وسه‌ین له‌رازی نه‌ینی بروی - که‌ئندازه‌ی دو‌که‌وان
- ئاگادارین. که‌وان بده‌ره‌ده‌ست وه‌ستا، ئه‌ی تیر بده‌و که‌وان هاویژ.

هه‌روه‌که‌ له‌کوردی‌دا ده‌ئین «نان بو‌نانه‌وا ره‌وایه‌و گوشت بو‌قه‌صاب». له‌ناو عه‌ره‌ب بو‌ته
مه‌سه‌ل «که‌وان بده‌سه‌ که‌وان تاش». واتا هه‌ریارم ده‌زانی دلان به‌تیری مژولان و له‌که‌وانی
بروی که‌وانیه‌که‌یه‌وه، به‌ه‌نگیوی. هه‌مو تیر هاویژکی‌تر، با‌بچه‌وه‌ مالی خویان.

۳ ژسیرا لامه کان واجب تهنه زول کر دئیمکانی
(فَإِنَّ الْعِلْمَ، آئِنَ الْعَيْنِ، وَأَيْنَ اللَّائِنِ إِذْ لَائِنِ)

مانای وشه:

لامه کان: بی جیگه؛ واجب: بیویست؛ واجب الوجود: خودا، واتا بی گومان هر ههیه؛ ئیمکان: شیایوی، ئیمکان له کاراوهی فلسفه فهدا، بو کرداریک یان شتیکی وا دهیژن که له سهر بون و نه بونی پهک نه که کوی. وهک بونی مروو شینایی و جانه و هرو دوره گیانی بی بزوتن. ناوی مومکین له به رانهر وشهی واجیدا ده گوتری؛ این: له کوی؛ عین: چاو، بهر چاو؛ إذ: که.

پوختهی مانا:

خودای گهوره، له نهینی بی جیگهیی دهستی هه لگرتو خووی له شیایوان (له ئیمکانی) دا، نیشان داین. وهک خووی فهرموی: «گهنجینیکی نهینی بوم، ئافهریده م هینانه گور تا بمناسن» ته گهر له بهر نهو رازه گرینگه نهبا؛ چوتمان ده توانی بیناسین؟ کوانی زانست، کوا سومای چاو، کوا شتی دیار، ته نمانت کوا له کوی هه بو، که ته گهر خوا، دنیای دروس نه کردایه و هختو روژو شهوو ده می دانه نایه؛ وشهی کوانی و له کویش، نهد زانرا چیه. بوخوای گهوره نه دم و کات و سات ههیه و نه جیگه شوین.

۴ ژمابهینا دوته برویان په پایه ی بهرقی لامیع تین
بعهینی گه ربیی صافی چنورهک صیرفه نهو مابهین

مانای وشه:

مابهین؛ نیوان؛ مابهین: دهرباری سولتان، هو دهی چاوه نوری بو دیتی سولتان؛ صیرف: خالیص و پاکی بی خهوش.

پوختهی مانا:

له نیوان ههردو ته برویان، له سه ریبهک ههر بروسکه ی پرتروسکه دیار ده دن بومن. به چاوی رون و بی تانه، که بی بینی، ده زانی لهو نیوانه ی دا نیشانه ی کامه نوری پاکه ده نویتی.

۵ بدهستورا تدها، وی ژی ژفی نافی قهریکم نهز
(فَصْفِ الْعَيْنِ نُورَ الْعَيْنِ الْإِيَّا زَيْنِ كُلِّ الزَّيْنِ)

مانای وشه:

دهستور: ئیجازه؛ ویژی؛ نهویش؛ ژفی نافی: لهو نیوانه؛ قهریکم: بهری بکه م، له نیوان لابه م؛ قصف: ده

دهسا رون بكموه؛ نورالغین: ئه‌ی نوری چاو؛ ئه‌لا: بریه‌تیه‌له: ده‌گه‌ل تۆمه؛ یا: ئه‌ی؛ زۆین: زینت و جوانی؛ گۆل: هممو، گش.

پوخته‌ی مانا:

یاری تاقانه‌ی بی‌هاوتام! ئه‌گه‌ر تو ئیجازه‌ بده‌ی و ریگه‌ بدریم بو باره‌گای نزیکانت؛ من گه‌ره‌کمه‌ ئه‌و نیوانه‌ش که بروی یاری دنیا بین و له‌وانه‌وه تیشکی خوتت نیشانداوم؛ له‌ ناو بچی و چاوم به‌خوت - که سولتانی سولتانانی - به‌ بی‌ نیوان و ناو بژی و پرده‌ له‌ مه‌پر رون بیته‌وه. ده‌زانم ئه‌و دیتته‌ی تو، چاوی دلی رونی ده‌وی و ئه‌ش‌ی تانه‌ی له‌سه‌ر نه‌بی. ده‌سا به‌زه‌بیت پیمدا بیت. روناکایی چاوه‌کانم چاوی دلم رون که‌روه؛ با جوانیه‌که‌ت بی‌ پرده‌ بیته‌ به‌ر چاوان؛ ئه‌ی جوانتر له‌ هممو جوانان و ئه‌ی مایه‌ی جوانی گش جوانیک له‌عالمدا!

٦ به‌هایی عیشویه‌که له‌علان مه‌یه‌کسه‌ر (ماملک) به‌خشی
دلو جان ژی لسه‌ردانی و ظالم هیژ دبیژت: ده‌ین

مانای وشه:

به‌ها: نرخ، بایی؛ یه‌کسه‌ر: به‌یه‌که‌جاره‌کی؛ ماملک: هه‌رچی شکی ده‌برد، هه‌رچی هممو؛ هیژ: هیشتا، هیمان.

پوخته‌ی مانا:

له‌ نرخ‌ی نازی لیوانی، به‌جاریک هه‌رچی هممو دام
دلو گیانیش کرا پارسه‌نگی، زالم هه‌ر ده‌لی: کوا وام
«نالی» ده‌لی:

قیمه‌تی ماچی دوصد کیسه‌یی ساغه‌و نیمه غه‌یری یه‌که کیسه‌یی سه‌ده‌پاره له‌ گیرفانم دا

٧ مه‌لا هه‌روی بین هه‌روی ئه‌گه‌ر هه‌روی دناسی تو
(هوالمقبود. هوالمشهود. بل لاغیر فی الدارین)

مانای وشه:

هو: ئه‌و؛ مقبود: په‌رسراو؛ مشهود: دیار و به‌رچاو؛ بل: به‌لکه؛ لاغیر: نه‌شتی تر؛ فی الدارین: له‌ هه‌ردوک ماڵاندا، واتا، دنیا و قیامت.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا له‌ کوئی؟ له‌ باره‌ی کیوه تو ده‌دویی! ئه‌گه‌ر یاری تاقانه‌ی سه‌روه‌ری یاران، ده‌ناسی و تانه

لهسهر چاوی دلت نیه؛ ههر لهو بزوانه ههر لهوی. ههر ئهو شیاوی په‌رستته. ههر ئهو دیاری بی
پیواره. تهنانمت ئه‌وه‌ش بزانه که له ههر دوک دنیا یاندا، جگه له‌خوی؛ هیچ‌کس نیه که بو
په‌رستی بشی.

«پیرۆکی جوانیت»

۱ من دبەر (قالوابلی) باطن قه‌ویرا بو ئەقین
هیژ لسه‌ر عه‌ده‌دا ئەله‌ستم تابرۆژا ناخرین

۲ من دقێ لی ئەشکه‌راکه‌م چاره‌کی داغا نه‌ین
(گفتیم اورا ما دُعاگوی توایم آی حورعین)
(أغرَضت عَنی وَقَالَتْ ما دُعاءُ الْکافرین)

مانای وشه:

قالوابلی: باسی کرا؛ قه‌ویرا: ده‌گه‌ل ئەو؛ عه‌ده‌د: په‌یمان؛ عه‌ده‌دا ئەله‌ست: په‌یمانی ئەو رۆژه‌ی که خوا گیانی دروس کردن؛ گفتیم: گوتم؛ ما: ئیمه؛ حورعین: کیزه‌ چاو ره‌شه‌که‌ی به‌هه‌شت؛ عین: چاو گه‌وره؛ عین: گاکۆی که زۆر به‌چاو جوان ناسراوه؛ أغرَضت: روی وهر گیزا، ناره‌زایه‌تی نیشان‌دا؛ عنی: له‌من؛ قالت: گوتی ئەو میوینه؛ ما: چیه؟؛ دُعاءُ الکافرین: نزای خوانه‌ناسان. خوا له‌قورعان وتووێژی جه‌حه‌نده‌میان ده‌گه‌ل پاسه‌وانی تونی ئاورمان بو‌پاس ده‌کاوه‌رمویه‌تی: «ئه‌وانه‌ی له‌ناو ئاگران به‌ پاسداری دۆزه‌ق ده‌لین: داوامان بو‌ له‌خوا بکه‌ن رۆژیک له‌سزیمان سوک کا. پاسدار له‌ومر اما ده‌لین: راسپاره‌تان له‌ ئیمه‌وه نه‌هاته‌لا، به‌ به‌لگه‌ی زۆر ئاشکراوه. ده‌لین به‌لی: ده‌لین بو‌خوو دوعا بکه‌ن. دوعای کافران، جیا له‌ری لی‌ون کردن؛ چیتەر ناکا.»

پوخته‌ی مانا:

من به‌رله‌و رۆژه‌ش که خودا گیانی بو‌ له‌شان دروست کرد؛ بیومه‌ دل‌داری یارم له‌ ده‌رون‌دا. هه‌تا ئیستاش، هه‌ر له‌سه‌ر په‌یمانم ماوم‌ونه‌گۆراوم‌و، تا دوارو‌ژیش هه‌روا ده‌بم. هه‌مو ئاواتم ئه‌مه‌یه جاریک داخی ناودلیم ئاشکرا بکه‌م.
پیم گوتم: ئیمه‌ نزاگو‌تین، هو‌ی چاوره‌شه‌ به‌هه‌شتیه‌که‌! روی له‌من وهر گیزاو گوتی: دوعای

کافر بهچی دهچی؟!

۳ نئی شههی عالیجه‌ناب، پور عاجزو پهرگه‌نده‌نم
ناه زده‌ست جه‌ورا نه‌فینی چبکرم؟ من بنده‌نم

ع صه‌برو طاقت من نمان لی بی‌کس و دهرمانده‌نم
(گر بخوانی ور برانی بنده‌ام تازه‌ام)
واجب لی اِمثالُ الامر ماذا تأمرین

مانای وشه:

عالی: بلند؛ جه‌ناب: لایمن؛ عالیجه‌ناب: وشه‌ی ریزگرته بوگه‌وران، واتا: پایه بمرز؛ پهرگه‌نده: پهرآگنده، پهریشان وبلأو: دهرمانده: داماو؛ بخوانی: بانگ‌کهی؛ برانی: دهرکهی؛ واجب: پیویست؛ لی: بومن؛ اِمثالُ: بهچی‌هیتان؛ نهمر: فرمان؛ ماذا: چی؛ تأمرین: نهمر نه‌فهرموی خانمه‌که.

پوخته‌ی مانا:

پادشای پایه‌برزی جوانان! زور وهرزو پهریشانم. ناخ‌چی‌یکم لهدس تازاری شه‌و دلداریه. من کوپله‌ی تو. تو قره‌و نارام پی‌نما. یه‌کجار بی‌کس و دامام. گهر دهرم‌کهی یان وه‌مخوینی، من ههر کوپله‌م هتا زیندوم. پیگ‌هیتانی فرمانی تو، به‌نمرکی پیویست ده‌زانم، چون ده‌فهرموی تا وایکم.

۵ صوه‌تم نه‌ز پیتا نه‌فینی تیک بو نهم گهر دو هه‌با
(ان لی آیات صدق. کان فی‌هذا اُنبا)

۶ حوری یا روژا لیقانی، نازکا مه‌خمه‌رقه‌با
(حَبْدًا رَوْضَاتُ نَجْدٍ زُرَّتْهَا عَهْدُ الصَّبَا
رَوْضَةٌ يَجْرِي عَلَى أَرْجَائِهَا مَاءٌ مَعِينٌ)

مانای وشه:

پیت: گر؛ گهر دو: توژ؛ هه‌با: توژه وردپله‌ی دوری هه‌تاو؛ ان لی: ته‌واو بو‌م هه‌یه؛ نایات: نیشانگه‌ل؛ صدق: راست؛ کان: بو؛ فی: له‌ناو؛ هذا: نهم؛ نبا: خه‌بهر؛ لیقنا: توش‌هاتن؛ مه‌خمه‌ر: پارچیکه؛ حَبْدًا: چمند خوش‌بو، نای که‌باش‌بو؛ روضات: باغچه‌گه‌ل؛ نه‌جد: زورک؛ نه‌جد: ته‌پولکهی بی‌گیا؛ نه‌جد: ناوی شه‌و گرده‌یه که‌قه‌سی عامری (مجنون) له‌سمر شه‌وی دور‌بهدور ده‌یزوانیه ره‌شماله‌کانی هوبه‌ی له‌یلی و گورانی پیندا هه‌لده‌گوت؛ زُرَّتْهَا: دیدارم لی‌کرد؛ عَهْدُ: زه‌مان و چاخ؛ صَبَا: مندالی؛ یه‌جری: ره‌وان ده‌بی؛ علی: له‌سمر؛ نهرجائها: لایمن گه‌ل؛ ماء: ناو؛ مَعِينٌ: ره‌وان.

پوخته‌ی مانا:

به‌گریِ ثوینی سوتاوم؛ توژو خویشم بابردي. درو ناکم شایه‌تم ههن. هرچی بو، دل‌داری کردی. خوریه‌که‌ی به‌هشتی خودا، ناز کوله‌ی که‌وا مه‌مهرم! بیریک له هه‌ژاریم بکه. تاخر بی‌تو چون دهر بمرم؟ خوز گهم به‌دوری مندالی و چونه نه‌جدی پرله‌وه‌زی. چند کانی و ئاویشی لی‌بون. داخم ئهو خوشیه تی‌به‌زی.

شیاوی باسه، ئهو به‌یته له شیعره‌کانی قه‌یسه بو له‌یلای داناوه. گویا ده‌گه‌ل له‌یلایه‌دا به‌مندالی له‌نجد، به‌رخ و کاریان ده‌له‌وه‌ر‌اند.

۷ من لسه‌ر به‌دری مونیر مه‌کتوب دیه نه‌قشی سه‌واد
سه‌ر به‌یه‌ک ئانی دونوان خه‌طعی ره‌یحانی دوصاد

۸ حادری من سه‌جده‌بر له‌و غه‌رقی خونی بو فوناد
بیز در باغ وصالین هاتیقی آواز داد:
(هذه جنات عدن فادخلواها خالدین)

مانای وشه:

سه‌واد: ره‌شایی؛ حادری: ده‌س‌به‌جی، هه‌ر له‌جی؛ فوناد: دل؛ به‌رده‌ری: له‌به‌ر ده‌رکی؛ وصال: بیک گه‌یشتن؛ هه‌ذه: ئه‌مانه؛ جنات: باغات؛ عدن: ئهو به‌هه‌شته‌ی خوا دا‌بوی به‌بابه‌ده‌م؛ فادخلواها: بچنه ناویه‌وه؛ خالدین: هه‌تاهه‌تایه.

پوخته‌ی مانا:

له‌سه‌ر مانگی چارده‌شه‌وه‌ی تریفه‌ده‌ر، من نه‌خشیکی ره‌شم دیوه. دو نونی خه‌تی ره‌یحانی - که ره‌ک دو بروی یارم ده‌چون - گوشه‌یان دا‌بوه سه‌ر دوصاد - که به‌چاوی یار، ده‌شبهان - دل‌م بویه گومی خوینی له‌و دیمه‌نه‌و سه‌رم خسته‌سه‌ر سوژده‌وه. له‌و حانه‌دا، له‌ده‌رکی باغی یاره‌که‌م - که جی ژوان بو - ده‌نگیکی بی‌ره‌نگم ده‌بیست ده‌یگوت: ئیره به‌هه‌شته‌ی ئاده‌مه بچنه ژورو لئی ده‌رمه‌چن.

۹ نائیتن گوئن بقال شه‌رحو به‌یانی حوسنی تو
دی بحالو سی‌یرناسن دل فه‌سانی حوسنی تو

۱۰ خواهش «مه‌لا» ئامانجی تیران کر که‌مانی حوسنی تو
قیسه‌ی عشق جلالو داستان حُسن تو
تلك انباء يقول الناس منا بعد حین

مانای وشه:

فہسانہ: ئەفسانہ، چیرۆکی کۆن؛ داستان: سەرگوروشته؛ تِلْكَ: ئەمانە؛ انباء: دەنگ و باس گەل؛ يقول: دەلی؛ ناس: مەردم؛ مَنَّا: لەئێمە؛ بعد: دوای؛ حین: ماوەیەک لە روژگار.

پوختە ی مانا:

هەر بەگفتی سەرزەرەکی باسی جوانی تۆناکری. دەبی ئەهلی دل بزانی چیرۆکی جوانی تۆ چۆنە. ئەم جوانیە ی چەندبە باشی مەلای وەبەر تیران داوہ. چیرۆکی دلداری «جەلال» لە گەل باسی جوانی تۆدا، دەین بەباس و خەبەرێک کە مەردم لە دواروژیکا، بو یەکتەری دەگیرنەوہ. شیایوی باسە، وەختە بڵیم بی گومانم ئەو شیعراوە هی بوژیکی ناو «جەلال» بوہ. مەلا تەضمینی کردوہ. بەلام داخە کەم نەمزانی ئەو مەلا جەلالە کی بو. جەلال الدین رومی نەبوہ. جەلال الدین دەوانیەکی شاعیر هەبو؛ لە چەرخێ نو تا سەرەتای چەرخێ دەهەم (۸۳۰ تا ۹۰۸) ژیاوہ. نازناویشی فانی بوہ. سەیر ئەوہیہ: لە هەمو ئەو نوسخانەدا، کەمن دیومن؛ هەوہل لەتی دوامین بەیتی قەیدە کە، زیاد لەهەموان، تەواو کوردانە نوسراوہ. نوسیویانە عشقا جلال و داستانا. بو ئەوہی سی لەتە ی مەلاش وەک ئەو بجی. پاشلە کانیان دەگەل ئەو هیناوە تەوہ. بە یانا، فەسانا، کەمانا، ئەمانە هەر ویستویانە قەیدە کە خروپەر هەر هی مەلای بی بەلام پیاو کە مرخو چیژە ی شیعری مەلای باش چیژی؛ دەزانی شیعری ئەو نیہ (هەزار)

که مان کشاندن

۱ صهنمی ژقهوسی نه‌برو دوهیلالی نهو نومانندن
دوکه‌مان لیورجی میزان بغه‌ضه‌ب لمن کشانندن

۲ نه دونون بخه‌ط موقابیل بیه‌دیغ خه‌ط نفیسی
دوهیلالی دهستی قودرته، بقیرانی یه‌ک نیشانندن

مانای وشه:

صهنم: بت؛ میزان: بورجیکه له‌عاسمان، ترازو؛ میزان: برانبر؛ غه‌ضه‌ب: توره‌یی؛ موقابیل:
برانبر، روبه‌یه‌ک؛ بیه‌دیغ: تازه‌ی کهس نه‌دیتو؛ نیشانندن، نیشاندهن؛ دانان.

پوخته‌ی مانا:

ئویاره جوان و دلگه - که همو جوانیکی دیکه، ده‌یپرستن و بوته بتی دلدارانی - بروکانی هاته
برچاو، هرته برو، وه‌ک دومانگی یه‌کشه‌وه‌بون، له‌عاسمانیک‌دا دیار بدن. ئه‌و دومانگه
له‌نوی‌یانه - که زور له‌بارو میزان‌بون - له‌مزلگه‌ی ئه‌وبالایه، وه‌ک دو کهوانی میرغه‌ضه‌یی
ئویندار کوژ، له‌من کیشران (ترازو کیشانی هه‌یه). دهستی قودرته‌ی خودایه که ئه‌و دومانگه
یه‌کشه‌وه‌ی له‌عاسمانی صافی توئیلی برانبر به‌یه‌ک داناهو نیشانی مهرمی‌داوه. دیاره موجزات
قه‌وماوه. له‌بر چاوی هونه‌رمندانی خمت په‌سند، جوتیک نون بون. له‌سهر ته‌ته‌له‌ی نورین‌دا،
دهستی به‌هیزی ئه‌زلی ختی دابون. نون ده‌چاوی ئه‌وان‌دا با، له‌ودو نونانه دانه‌بون.

۳ چیه‌راتی حوسنه یاره‌ب بنیشانی پادشاهی
بطه‌ره‌ف دوطورزه طوغراوه به‌ماوه‌ری ره‌شانندن

مانای وشه:

بهرات: خدات نامهی گهوره گهوران، جهزنی روزی بهش کردنی؛ طهرف: لا؛ طورره: پهرچوکهی بلاو لسهر توئیل، کهناره، میزه بهند، ریشوی بانمراوی بلاو؛ طوغرا: فرمان، موری قیجهل فیجی سولتان؛ ماوهر: گولآو.

پوختهی مانا:

ئهی خودایه! ئهو روخسارهی داوت به یار؛ چون خدات و بهراتیکه بو دلتهران و دلداران لعدنیدا. که بوت ناردون. ئه گهر بهراتی پادشایان، هر ته نیا موریکی پیوه. ئه بو بهراته که نیشانهی پاداش و بهخشسی زورتو له جیاتی جیزنی بهراته؛ له هر دولاره موری توی که دوکهزی به لادا کراوی به گری و ئالقه و طوغرا ئاسان. پیوه دیاره و دهوریان له پهرچوکهی ههنیهی - که له قاقهزی مهر جانش سپیترو ناسک تره - داوه به جوانی و له باری و، بون و بهرامه شیان هیته خوشن ده ئیی گولآو ده پرزین؛ نهک گولآویان لی پرزآوه.

ع نهلیفو دولامو هی دین مه دنایه تا جه مالی
زجه گهر مه کر ته سه للی و ژسینه ده ست فه شاندن

مانای وشه:

ته سه للی: سه بوری؛ ده ست فه شاندن: ده ست هه لته کان، ده ست بهردان.

پوختهی مانا:

روی یاری من، له قورعانی جوانی خوادا، ئایه تیکه و نیشانهی جوانی خودایه. لیم ده زوانی که پوکهی وه کو ئه لقیکی راست و شوشو، کونه که پوی وه که هی یه کی دوچاویله کهی دهستی گه وره ترین خهت خوش. دولابسه که سه ره له گه زاوه کانیشی به دوپیتی لام «ل» ده بیندران. ناوی «اله» م خوینده وه له عه به تان وازم له زبانی خوم هیئا. سه بوریم هات که جگهرم سوتاوه چش، دهستم له سینته شم بهرداو دهستم له دنیاش راوه شانندو شیتی جوانی خودایی بوم. شیایو باسه، هیئدیك له بو زبانی دی، ده میان به هیی وه کو زه نه «ه» شبهانده.

سهید ره شید (شه هید) ده ئی:

که دو خالم له راسته ی بیقلت دیت خه میکم گهر هه بو لیم بوبه صه د خه م

نه تنی ژقشت و زولغان مه دسینه صه د کولابن
لجه گهر سیه که مانان دو هه زار تیر ره شاندن

۶ ژجه گهر «مهلا» پلینگان بکولابو چهنگ کهر کر
نهسه دان زی په نجه قیران دل و سینه هه رشانندن

مانای وشه:

قشت: ریزه بسکیک که بهر تیکی به قه یچی خشتیان ده کهن و له سه ره نه داه وهستن؛ کولاب: قولاب؛
قیران: ده گهل، پیرا؛ هه رشانندن: هه لدرانندن؛ له بهر یه ک بردن.

پوخته ی مانا:

دهردی جهرگو هه ناوی من، دوسه ره یه و دسه ره یه. په رچو که قشتیله کانی و کهزیه کانی به بزانی
سه ره به قولاب، تیروپز له جهرگم نیشتن، دوه هزار تیریان تی چه قاند، ئه و جار نوره راوی چاوی،
دهستی ییکرد. ئه و چاوانه ی یو راوی دل و هه ناوان پلنگ و شیریان ناگاتی. به مژولان په نجه بیان
له سینه و دل، وه کار خست و قولایان لی گیر ده کردو کوتو پارچه و له تیان ده کرد به راست و چه بیان
داده برد؛ به جاریک لیکیان هه لوه شانندو له کاریان خست.

نازانم کی گوتویه:

مده شوشه ی دل به وچاوه مهسته ت به سه خوشی ده ترسم بیشکینی

«دهردی دوری»

- ۱ خه‌شمی لَه‌قیران مه‌که زوپادشاهی من
پرسی بکه چاره‌ک لَه‌طائو گونه‌هی من
- ۲ ته‌فتیش بموموبکه نهر نهم بخه‌طائین
هینجا نه‌که‌بیتن ته‌وله‌لاتی ته‌جیهی من

مانای وشه:

خه‌شم: تور‌هی؛ هینجا: هینگین، نه‌وسا؛ ولات: مه‌لَبَه‌ند؛ جیهی: شوینی.

پوخته‌ی مانا:

تو له‌جوانی‌دا پادشای، من دل‌داریکی هه‌زارم. به‌ر‌گهی تور‌ه‌بونت نا‌گرم. خووم به‌گون‌اجار نازانم. لام وان‌یه بو هه‌زاران، دل‌به‌جوانی‌دان گون‌احه. جا نه‌گهر له‌نه‌زانیه‌وه کاریکم کرد، که خوانه‌کا گهر‌دیک‌ی خسته سهر‌دل‌ت؛ ههر‌گوزو گومب‌هت مهر‌هنجی، نیوچاوانت گرژ مه‌که‌و خوینم بی‌تاوان مهر‌یزه.. تو هیچ نه‌بی، له‌تال تالی که‌زی و پرچه کافره دل‌ره‌شه‌کانت - که‌پرن له‌میسکی خه‌طاو دل‌ی‌منیان به‌ند کردوه - پرسیک‌بکه؛ داخو دل‌ی به‌ند‌کراوم، هیچ گوناهی لی روداوه؟ با موبه‌مو دل‌ی هه‌زار بیشکنن نه‌گهر جیا له‌ئه‌وینی بالآت، هیچ شتیکی دی له‌لابو؛ ئه‌و به‌داویک بخنکینه‌ومنی دل‌تالان‌کراویش له‌ده‌وره‌ی خوت، له‌و ولاته‌ش که تو‌ی تیا‌یی و بوته مه‌لَبَه‌ندی دل‌داران. بتاریته‌و جیی من بده‌به یه‌کی‌تر.

«نالی» ده‌لی:

سهری ههر‌موی بده‌نم ته‌رزه ته‌مه‌نناییکه گهر‌دشی تو‌کی سهرم هیله‌گی سه‌وداییکه

۳ جهوراته بههیتین و جهفایاته پهریتین
قوربانى ته بيم گوهده جارەك گلهه من

۴ زانى كو زهر جهورو جهفایان نهلهمین دل
رهحمى بگه دائى خواهه كه سولتان و شهه من

۵ سى ساله زدهردو ژبه لایاته هیلاکین
حه تتا بفهلهك ههر درتن ئاهوئهه من

۶ ما يهك نهفهسهك من دبتن صهبرو قهزارهك
قه د بیهوو بیته دبتن میثلى سهه من

مانای وشه:

بههیتین: توانهوه؛ پهریتین: پهرتاندن، وردو خاش کردن و لهبهین بردن؛ گلهه: شکایهت، گازنده؛
نهلهمین: نهلهم، ئیش و ژان؛ نهلهمی: ئیش؛ بهلا؛ بهلا؛ بهلا؛ گهرودهی؛ ئاهوئهه: ئاخ و ناله.

پوختهی مانا:

به جز یاران و ئازاران، تاواندیتین. لهبهریهکت ههئته کاندین و بهجاریك ههر وردو خاش بوین،
لهبهین چوین. دلی برژاوم پرژانه، ئهوهبو به ماوهی سی (سی) سال، بهدهردی گرانی دوری
گرفتارم، كه تاویكیش له دوریتدا لیم به ههزارسال ده بوری و خوت ده زانی ئوقره و ئارام نه ماوه
ههناسهی ساردم له دوریت، وهك بلیسهی ته ندوری سور، گهرم و گوره و چره دو كه لی هیندبه رزه،
سهری گه یهته عاسمانان. ئه و بهژن و بالاراسته ی تو - كه تانه ی له سهولئى بهژن ريك ولوس
دهگری - سیبهریكى ده بی هه بی. من سیبه ریم. تو بفرموی و نه فرموی، تازه هاتوم؛ لا ناکه وم.
دهسا ئه ی سولتان و شاهی به راستی من! گوی مده سوچ و گوناھی ناراستی من.. له راست منی
ئاواری بی دهره تانی گدای جوانیت؛ له تاواندنه وه وازی نه و به لاواندنه وه، وه م خویته. دل م خویته
جاریك گله و گازنده کانی بیسه و دادی ده.

۷ گر شو بهه تی پهروانه دبه زمی ته چسه د گر
سه دناله هه زار رهنگی وه کی چهنگ وژیه من

۸ نورین قهده ها خه مرو حه یاتا مابسه ردان
گه روی بده تن دهست بدهست موشته ری هه من

۹ يهك عیشوه «مه لای» ببوها بیته ژله علان
سه دجان مه هه بن هیژ کومو قه صصیر دبه هه من

مانای وشه:

گر: گرتی؛ گز: پیټ و بلیسه؛ ژیهه: ژئی تار؛ بسهر: سهر به سهر؛ هی من: هدی له من؛ بوها: نرخ؛ به هی: نرخ.

پوخته ی مانا:

له به زمیکدا توئی تیدابی، به هزار شاهنگ و هوا، له چنگ به سینگا کوتان و له شی لاوازو باریکم - که وهك ژئی که مان زراوه - گویت له دهنگی وه کی چنگ و نالینی بلویری دهیی.

من به خه یالی خاوی خووم وام داناوه یار به دهستی ناسکی خوئی، له بادهی بهرروناکایی تیشکی کولمی، پیاله یه که بداته دهستم؛ ژیان و ههستم له بهرانبه ری دا بدهم و سهر به سهر سهودا سهر بگری. ناخ ئه گهر یار به و سهودایه رازی بوایه و دهستی دناو دهستم نایه و بیفه رموایه وا سهری گرت. هه ی له به ختم، له ناو هوژی کریار اندا، کهس وه کو من سودی نه برد.

مه لا ئه و قسانه چین ده یانکه ی؟ که ی یار سهودای وا پر له زیان قبول ده کا. ئه گهر هه رته نیا نازیکی به بزهی لیوه ئاله که ی، به نرخ ی صدگیان بفروشی هیشتان تو ئه گهر کریاری، له قازانجه و هیمان له و نرخه ی دیهینی زورت که متر یی دراوه و نرخ ی تو کورتی هیئاوه.

«دور ناکه وین»

۱ نەز نزانم سەبەیی یار چەرا دور کرین
شاهی شیرین دەهەتان ئەم زخووە مەهجوور کرین

۲ مێتلی گۆی بی سەر و پا بومە لێر ضەرب و شەکان
لەو بچە و گانی جەفایا خووە ژدل هور کرین

مانای وشە:

چەرا: بۆچی؛ دەهەن: زار، دەم؛ مەهجوور: تەرك کراو، دورەووە خراو؛ ضەرب: زەبر؛ شەك: لێدان
بە گۆچانی شەقین؛ چە و گان: گۆچانی شەقین.

پوختە‌ی مانا:

هیچ تێ ناگەم، چون بو دڵم تا ئەو رادە خۆی خوین تال کرد؛ کە سەرداری لێو شیرینان و دەم
قەندان، ویستی لای لی لابدەم و دور کەومەووە.
من وە کو گۆی گروڤه‌ربوم، دەبەر زەبری گۆچانی دوری دیداری، رادەر فینام و لی دەدرام.
بەلام هەرمام. ئەو جار ناچار وردی کردم و پێی ری خستم، لای و ابو لەناوی بردم. بەلام ئەویش
بەهرە‌ی نەدا.

۳ دامە صد جامی فیراقتی زخووە غایب نەبوین
ژوویالی قەدحەك دامەوو مەخمور کرین

۴ نوری چەشمی مە کو عالم مە بچە شەمین تە ددی
بجەمالا خووە تەو هەك دیدەیی بی نور کرین

۵ نهف سهك بى تمه ناچى نه دژين بيته دهمهك
ژتههات نه مرى هومايون تهوه مه نمور كرين

پوختهى مانا:

صفت پيالهي ژه هراوى دورى، به گيان و دلّم چه شاندى ديتى من له هوش دهر ناچمو له در گاي نهو
نهديارو بهر يويار نابم، له لايى ترهوه بوم هات. به روخوشى بانگى كردم. واي بهديدارى مهست
كردم، خومو ههموشتم له بيرچو. له سرخوشيان پيلوى چاوم به سهر يه كتردا لكاون و هيته
سستو لهش گرانن، ليك نابتهوه كه دوباره بى بينمهوه..

ئهى ياره مهسته چاوه كه! تووى سوماي چاوى گيان و دل، ههمو دنياى ههر بهخوشى و سوماي
چاويكهوه ديوه، كه ههر خوت بهمنت بهخشيوه. به جوانى تو روناك بوه. ئيستا كه جوانيت نه بينم،
وهك چاوى كويزم به سهردى. دلّم دهسته كوتى ده كاو گيانم سهره نگرى ده بى و ره تان دها. گيان و
دلى به راستم تووى. تو هه ناسه، به بى هه ناسه چون ده ژيم؟ نه گهر گهداي دهر كى مالّم، نه گهر
دلدارى خويتتالّم، دهسكارى توم. فه رمانى پيروزي توبو، كه من وابم؛ من و گيانم، راسپاردهى
بهر فه رمانى توين. گول چنى سهر خه رمانى توين. ئيمهى فه رمانبه رى كزو زه بون و ژارو خاكه سهر
هيچكاره نين، ههر خوتى خوت.

۶ مه دزاني كو تودى (عاقبته الامر) چكى
له بى له على شه كه رين ناه كو مه غرور كرين

۷ ذهر ره بهك بوم دهه و اياته دويرانه يه كى
ميثللى روژى بشوعاعا خوه ته مه شههور كرين

۸ ژ (انا الحق) به بين له عل خه به ردار كرين
بگولابا سهرى زولفا خوه ته مه منصور كرين (يان، بگولابا...)

ماناي وشه:

عاقبته: تاكام؛ نه مر؛ كار؛ مه غرور؛ بادي ههوا، به فيز؛ مه غرور؛ فریودراو؛ شوعاع؛ تيشك و تيريز؛
انا الحق؛ من خوام؛ (باسى كرا).

پوختهى مانا:

ههر كه دلت كردينه هوگرى جوانى خوت، ده مانزاني تاكامى دلداران چونه و چون توشى دهردى
دل ده بين و چلون په نديكمان بى ده دهى. به لام چى بكه له دهست شيرنايه تى ليوى رهنگ ئال، كه
به ديتى فریودرام و له به ندى دلدارى خرام و كرامه په ندى عالهمى و له ناو ريزى دلداران دا، ناوم بر او

ناومزرًا. تو به ئەوینی لیوانی سەلما ناویك، توشی ئەوینی بەتینی راستەقانی خۆت كردم. دەگەل نورت دا تیکەل بوم. گیانم وەك ئەوتۆزە وردەدی لیھات كە لە دەلاقەیی وێرانە لەتیریژی روژ دەهالی و دەببندری و ناوبانگی بەئەوینداری روژ بلاو دەبی. لەخوشی ئەوتیکەل بونە، دەگەل تیشك، گیانم لەخوی بایی بیو، خوی بەتو دەهاتە بەربیر؛ هاواری دەكرد «من خودام». بەتاوانی درکانی نەینی دلی، بەرەو بونی گولآوی كەزیت راكیشاو بە قولایی كەزینتدا هەلاوەسی و بەدەردی مەنصور هەللاجی مەشهورت برد.

٩ مونسەریف مادبوین ئەم بەدوصەد جاری «مەلی»
لی بوی كەسرو ئیضافی قەخو مەجرور كرىن

پیش گوتهك:

«لە ریزمانی عارەبی دا (نەحو) مونسەریف بەوشەبەك دەلین كەبزای سەرو بوو ژیرو جوت بزای (تەنۆین). بەپیی بیتو ئامرازی تریچتە سەری. نامونسەریف بریەتیە لەو چەندشتانە كە هەر لە بارێك دەمێن و ئەگەر ئیضافە نەكرابن؛ بزاوەكانیان ناگۆریت. ئیضافە: بەرستێك دەلین لەدوشە پێك هێنراوەو یەكمانای ئەویكەتریان تەواو دەكا. بەوی هەوێل دەلین موصاف، دوهەمیان مضافالیە، لەدەستوری خۆیتنەهەدا، مضافالیە ژیردارەو عارەبان پیی دەلین مەجرور. موصافو چەند پیتی دیش هەن. كەناویان ناون جار (یان، حەرفی جەز)، ئامرازی جەز، هەرگا دەكەونە سەرناویك، ناوێكە ژیر پەیدا دەكا. وشەیی «احمد» لە ریزمانی عەرەبیدا، ئەگەر چی ئیضافەنەكری؛ لەبەر دوشت لەمونسەریفی بی شە: یەكیان وەزنی وشەكەییە، دوهەم ناوی ئاشكرایە (ئیسمی عەلەم) مەلا ناوی: احمد بوە.»

مانای وشە:

مونسەریف: وازلی هین، وەگەزیاو؛ جار: هەل؛ جار: راكیشەر؛ كەسرو: شكان؛ كەسرو: بزای، ژیر لەدوای پیتان؛ ئیضافە: زیادە، سەربار؛ ما: بوچی.

پوختە مانا:

بەدوصەت ئەوەندەش جزای دل و مەینەت كیشان و ژان و بركو گیان كیشانەش، بوچی وازمان لە دلدارای تو دەهینا؟ نەخیر. ئیمە بویە نەهاتوین بگەریننەو. ئەنانەت من كە ناوی روالەتیم ئەحمەدیشەو ناوێكەشەم بوھێج ئامرازیكى كیشان بار ناگۆری و دانانەوی و نەوینی پى كەسەری شانە. بەلام تو كە لە ئەوینی دا، هەوێلجار بە ئالقهو چینی تیکشكای بسك و كەزى یارت گرتەو ئەوینی جوانی دنیايت كرده سەرباری ئەوینی راستەقینەو بە دو زنجیر لە دولاو بە بندت كردم و راكیشرام. چاری ناچار منى زەبون، ملم شور كردو بوورم خواردو تیکشكام و دانەویام بو تیروتانەیی نااگا و ناااشنایان و ملی گیان بەدەم پەتەو، وەك مەنصور لەژیانیش بومو بە كافریشیان لەقەلەم دام. بەلام ئیستاش لەدلدارای بیژەوان نیمو بەهەمو دەردیكى شادمو هەرگیز وازی لی ناهینمو

ناوہ گہریم۔

«مجوی» دہلی:

وہ کو مہنصور ٹہ گہر بکریم بہدارا

ہہتا حق ناصرہ ہہر حہقمہ مہنظور

قصیده‌ی هفتا و چوارهم

پیتا مائشی

۱ ئیرو ژحوسنا دلبری دیسا هیلاک و سه‌رخه‌شین
ره‌م‌زین دوی شیرین‌سوری صوہتم بییتا ناتہ‌شین

۲ صوہتم ببه‌رقا لامیعه نه و نه‌چرو به‌درا طالبع
شہ‌مسا سه‌مایئ راببع له‌وہر دشہ‌وقئ شہ‌ووشین

۳ پرتشو و شانندن وی دلہ زولفین سیاه‌سہ‌ردان ملہ
تورا موخالیف سیلسیلہ سہ‌لوا عہ‌قارب لی‌مہ‌شین

مانای وشہ:

پیت: بلیسہ؛ ناتہ‌شین: ناگرین؛ نہ‌چم: نہ‌ستیرہ، وردیلہ‌گیا؛ طالبع: ہہ‌لاتو، دہر کہ‌وتو؛ راببع: چوارہم؛
شہ‌وق: روشتاکی، نارہ‌زو؛ شہ‌ووشین: ٹالوزبوین، شیواین؛ مل: شان؛ موخالیف: ناتہ‌با، بیچہ‌وانہ؛
مہ‌شین: رویشتن.

پوختہ‌ی مانا:

نہ‌مرو دیسان - وہ‌ک ہہ‌مودہم - سہ‌رخوش و کہ‌لہ‌لا و شہ‌کہت، لہ‌ہیز کہ‌وتوم. جوانی دلبر ہیچ
ٹاہیکی بو نہ‌ہیشتم. ٹیشارہ و نازی ٹہ‌جوانہ رہ‌زاشیرین و دلکیشہ، بہ‌گری کولمہ‌ی ٹاگرینی
سوتاندمی، برژاندمی. سہ‌رہ‌رای ٹہ و بہ‌گرسوتانہ بہ‌بروسکہش ہہ‌لپروزام؛ ٹہ‌وی مابوم لی
سوتاندم. یاری من ہہر شتیکنیہ، ہہ‌مو شتی جوان ہہر خوہ‌تی. چاوه‌کانی وہ‌ک نہ‌ستیرہ‌ی
کاروان کوژہ، ری‌لہ کاروانی دلداران ہہ‌لہ‌دہ‌کہن. ہہ‌نیہ‌ی وہ‌ک مانگی چارہ‌دیہ، لہ‌شی ٹیمہ‌ی
کلؤل و بی‌تالحو بی‌بہش - کہ‌لہ‌کہ‌تان بی‌رہ‌نگترو ہلؤل و بی‌پوو سوکترہ - دادہ‌زینی و ٹاوی
چاومان وہ‌ک ٹاوی دہ‌ریاو دہ‌راوان دہ‌بزینی و بہ‌رہ و بالای‌خوی دہ‌کشینی. روخساری وہ‌کو روز

وايه. لهعاسمانی بلندی بهژن و بالایی را - که سهر لهعاسمانی چوارهم دهسوی - تیریژی جگهر سوتینی بهری ده کاو پرتنگی زور به تهوژمی دیته چاومان؛ هیچ ناینین و سهریشمان لی دهسوی. هیشتان زور به لای دی ماون که لهو بالایه دهی بینم. ریزی کهزیه ره شه کانی لهسهر ملی سپی و جوانی، وا پاپوکه بیان خواردوه، ئالقه ئالقه دینه بهرچاو بو دله بهدبخته کهی من، ههریهك پیچهوانهی یه کتر بونه زنجیر له ملی دل و، ههریهك بوخوی راده کیشی و چند گهویکیشیان - تورئاسا - مهلی دلهم راوده کهن و لهو زیندانه رهش و بون خوشه گه و گهوه، بهصهد داو شه ته کی دهدهن. باسی بهژ نهنه مامه کهی ههرناکری. بسکه سهرهه لگه راهه کان، لهو بالایه گیان ده گهزن، پیوهدهن. تو ههرده لئی وینهی دماه کولانن له میسکی رهش و بون و، له بهدبختیم وه گیان هاتون و له سرداری سهولی بالای دین و دهچن.

۴ سهلوا عه قاریب لی وهطهن ئهو نازکا نورین بهدهن
قهندی درژون گفتو کهن بسکان دلی کر باوهشین

۵ بسکا سیا ره عنايه مهست یه کدی بههیران پیقه بهست
همیان بهمهستی ههلقه بهست دهر بهندی ئهو زولفا رهشین

مانای وشه:

کهن: پیکه نین، خه نین؛ باوهشین: باوهشین؛ ههیران: سهرگردان؛ ههیران: چاو به روشتاکی لهسو کهوتن؛ ههیر: کوپونهوهی ئاو؛ ههیر: باغ؛ ههیر: نوبهتی، تاو لهرز؛ وهست: وهستا، نهرویشته؛ ههمیان: ههمویان، گشتیان.

پوختهی مانا:

مه لا سهول و دوپشکی چی، تو چی ئه لئی؟! یارم بهژنی له تیشکی جوانی خودایه و له ناسکیش ناسکتره، له کاتیکا قسان ده کاو پیده کهنی؛ قهند دهوهری. بو دهر کردنی دلی مه - که وه کو میشی لاساره - بسکی کردوته باوهشین. بسکی رهشی شلکو بهلهره شوخ و شنگ؛ بهمهستی له تویان ده گهران. له ناو ئهو باغی بههه شتهو له بهر بون و بهرامهی خوش، ریگهی دهر چونیان گوم کردو بهسهرگردانی مانهوه. وهك نوبهتی دار، ده لهرزین. له ترسا پالیان دایه یهك له دهوهری یه کتر به ئالقه هه لوپستان و سهرخوشانه لی کتر هالان و دهستیان کرد به تالانی دلان و سهیرانی خالان. ئیمه له وساو هه گیرودهی بهندی ئهو کهزیه ره شانیهن.

۶ ئیسیر کرم زولفا چه لهك ئهو حوریا شو بههت مه لهك
تیردان ژره شتوزین هه لهك مهجرو حی قهوسی په زوهشین

۷ تیردان ژقهوسی مالزراف ئه و گهوههرا پورشهوق و تاف
صوتن لمن جهرگو هه ناف له و تیک لجهرگی هه زشین

۸ جهرگو جهسه د تیک صوهته له و خهف خهدهنگان نوهته
ژقهوسی هیلالی ژیهتونه چهیرانی دیما مههوهشین

مانای وشه:

ئیسیر: دیل، یهخسیر؛ چهلهک: خوارهوهبو وهک سره گوچان؛ چهلهک: چهلنگ و شوخ؛ ههلهک: گوشه
خوارهوهبو؛ ههلهک: ئالقه؛ ههلهک: هیلاکو به مهترسی؛ تاف: تیشک؛ تاف: تهوژم؛ نوهتن: سمین؛
تونه: ههرنیه؛ هه زشین: لهبهریهک بئاوبون، پلیخانهوه، داپلوخین.

پوختهی مانا:

دیلی ئه و پرچی چهلنگم؛ ئه و فرشتهی شوخ و شهنگم؛ تیری لهبروی رهشی بریقه دارهوه - که
زور جی ترس و هیلاکه - به کهوانه هاتنه دلّم. برینداری ئه و کهوانه پهژوهشینم. ئه و گهوههره -
که تیریزی به تهوژمن - جهرگو و ههناوی سوتاندم. جهرگم ههرا داپلوخواهوه هیچ کهلکی پیوه
نهماوه. لهشیشم وهک جهرگم سوتا. ئه و ههمو تیرانم دینی؛ ناتوانم خوم پهنا بدهم، چونکه
تیرهکان نابینم. کهوانی بروی باریکه و وهک کهوانی خهلکی دیکه ژیهکی پیوه دیارنیه. له
روخساری وهکو مانگیش - که چاومی لی ناتروکینمو لهجوانیه کهی سهرسور ماوم - مهودای
خوشارنهوهم نیه.

۹ هه م بهدرو هه م زههرايه ديم ژوی عالهما کوبرايه ديم
خوهش دهست خهطو طوغرايه ديم ههرفان ژميسکی لی نشين

۱۰ لهوحی ژنوسیقال بدن ههردهم ژنوقه خال بدن
دادل بیهکدی پال بدن نوقطان ژزیرایی وهشین

مانای وشه:

زههرا: صافی بی گهرد؛ کوبرا: ههره گهوره؛ نشین: نیشانه؛ نشین: دانیشتو؛ لهوح: تهتهله؛ سیقال:
مشت و مال؛ خال: سههپرشتی؛ خال: خاوهن؛ نوقطه: دلّوپه، نوخته؛ نوقطه: دیاری بوپوک؛ زیراب:
ئاوهزیز، زیری صاف؛ وهشین: بوهشینه.

پوختهی مانا:

روخساری یار، له مانگی چارده جواتره، مانگ پهلهی رهشی تیدا ههمن؛ له جوانیه کهی بونه بهلا.
بهلام روی یار، له پهلهی ناشیرین پاکه و هه موی ههرا صافی بی گهردهو له عالهمی بالادا جواتر

دیمه‌نه.

دهسا قوربان توخوا دیسان سهرله‌نوی ههر وه کو به‌ری، خوٚت بوٚدلان وهر ازینه. ته‌ختی هه‌نیه‌ت - که وه‌ک ته‌ته‌له‌ی زی‌وینه - بده‌ست پی‌دا هیٚنای خوٚت، مشت و مال که وه هر گیز له به‌خوٚ کردنی خوٚ مه‌بویره؟ چهنه دل‌ویک له ئاوه‌زیز بکه به‌خشلی ده‌ور و به‌ر. تا دلان بوٚ ته‌ماشایه پاله‌په‌ستوی به‌کتر بده‌ن.

۱۱ زولفا سیاه عه‌نبر بکه خه‌ملی ژزیری زه‌ربکه
زه‌ربافو دیبا به‌ربکه میسک و گولابی لی‌ره‌شین

۱۲ ماوه‌ر که طه‌رح و پشکوان جیرانی به‌رگ و لولوان
ئه‌و عه‌رعه‌رو سه‌لوا جوان شه‌تری به‌مستی لی‌خوشین

مانای وشه:

خه‌مل: خشل؛ زه‌رباف: پارچه‌ی رایله‌زیز؛ دیبا: حه‌ریر؛ ماوه‌ر: گولاو؛ طه‌رح: قله‌گیای شلک؛ طه‌رح: تیسکی بسکولان؛ ره‌شین: بیرژینه؛ بشکو: قویچه، خونچه؛ به‌رگ: گه‌لا، نیاز شه‌و په‌ره‌نگه خشلانه‌یه که وه‌ک گه‌لا ساز دراون؛ شه‌تری: گولینگه‌ی سه‌روپور؛ خوشین: خشه‌یان هات؛ خوشین: به‌خشه‌خشه.

پوخته‌ی مانا:

له خوٚرا زاننده‌وه‌که‌ت دا، بیرت نه‌چی که‌زیه ره‌شه عه‌نبرینه کانیش‌ت به‌خودان که، دایان بیٚنه، خشلی زیری زه‌رد له‌خوٚت‌ده. زه‌ری و حه‌ریر ده‌به‌ربکه، میسک و گولاو له‌جله‌کانت بیرژینه، تیسکی جوانی بسکه‌کانت و قویچه‌کانی به‌خه‌و به‌روک که هه‌روه‌ک چلی شلک و شوخ و غونچه‌ی گولان دینه به‌رچاو. له هاوسایه‌تی مرواری و گه‌لای خشلی گه‌ردنت دان، بابونی گولاو بلا‌و‌کن.

ئو‌خه‌ی شه‌وا یار نیازی دل‌ه‌که‌ی منی پیک هیٚنا. سهرله‌نوی خوٚی رازانده‌وه، ده له‌وبه‌ژن و بالا شلک و ریکه‌ی - که وه‌ک داری عه‌رعه‌رو سه‌ولنی نونه‌مام، ته‌رزو جوانه - وردبته‌وه، چون ریزه گولینگه‌کانی خشه‌یان‌دی. ئیژی مه‌ستی شه‌و جوانیه‌ن و ناله‌و گاله‌ی مه‌ستانه‌یان دینه به‌رگویی.

۱۳ شه‌تری و تاین صور و زه‌ر بایی نه‌سیم دایی سه‌حه‌ر
لوی جه‌به‌ته‌ی هه‌ژیان دوپه‌ر له‌ورا سوکارا بی‌ه‌شین

۱۴ مه‌شها سه‌حه‌ر یاری شه‌فیک دامن به‌نگوش‌تین عه‌قیق
ژوی باده‌یا نورین ره‌حقیق مه‌خموری خه‌مرا بی‌غه‌شین

۱۵ مه‌خموری وی جامی نه‌زم به‌غما کری رامی نه‌زم
چاو نیری په‌یغامی نه‌زم په‌روانه‌یی شه‌معا گه‌شین

۱۶ پروانه‌یی صوتی که به دلبهر ژبهر بورجا نه‌سه‌د
تیردان ژره‌شتو زین صمه‌د لهو تیک ژخونی نه‌ققشین

مانای وشه:

مه‌شها: رویش، گمرا؛ شه‌فیق: دل‌ووان و خاومن به‌زه‌یی؛ نه‌نگ‌وشت: تلی، قامک؛ ره‌حیق: باده؛
یه‌غما: تالان؛ رام: که‌وی؛ رامی: تیر هاویژ؛ رامی: داواکار؛ چاونیر: چاوه‌نواز؛ په‌یغام: ولام؛ که‌به‌د:
جهرگ؛ صمه‌د: ناوی خوایه، وانا بی‌نیازو چی‌نیاز.

پوخته‌ی مانا:

گولینگه‌و هم‌ودای سورو زهره‌د، که وه‌بهر بای به‌یان که‌وتن؛ لهو هه‌نیه پاکه‌ی یاره‌وه، جو‌تیک
شابل - که‌بسک و که‌زیه‌کانی بون - هاتنه به‌رچاو وه‌مان‌زانی روژ گیراوهو قیامت له‌دلداران
داهات. (هر وه‌کو خودا فهرمویه: (روژی قیامت خه‌لکی ده‌بینی سه‌رخوشن. به‌لام مه‌ست‌نین،
جزیای خودا زور به‌ته‌وژم و به‌ترسه)؛ هه‌مو دلدار به‌و دیمه‌نه سه‌رخوش بوین و له‌سه‌ره‌وش
چوین.

سپیده بوکه‌یاری دل به‌ به‌زه‌یی هاتو رابرد. به‌قامکی وه‌ک یاقیقی خو‌ی پیاله‌یه‌ک له‌باده‌ی
دامی، سه‌رمه‌ستی نه‌و پیاله‌نم. تالان کراوی تیرهاویژو که‌وی له‌به‌رده‌ستی راو‌که‌ر منم.
چاوه‌نوری ولام منم. په‌پوله‌ی ده‌وری مومی گه‌ش، هر بوخوم. په‌پوله‌ی جهرگ سوتاوم، دل‌بهر
له‌سه‌روی چاوانرا له‌که‌وانی بروکانی - که ره‌شو بریقهدارو ده‌سکاری توانایی خودان - جهرگمی
تیره‌باران کرد. بویه له‌خوین‌دا گه‌وزاوم.

۱۷ کوشتم بقه‌وسی عه‌نبه‌ره شوخی ژدل مل‌دان به‌ره
نیخسته‌دل صه‌د په‌نجه‌ره نه‌ف ره‌نگه نه‌م می‌خنه‌ت که‌شین

۱۸ می‌خنه‌ت که‌شین روزو شه‌بی ده‌رفیرقه‌تا شیرین له‌بی
ظولما ژبهر ده‌ستی ته‌بی نه‌و عه‌دله نه‌م پر پی‌خوشین

۱۹ ظولما توکی پر پی‌خو‌شم صوه‌تی دلی هیجران که‌شم
میثلی په‌ره‌نگی ناته‌شم روحه‌ک موجه‌رره‌د بی‌له‌شین

۲۰ من‌دی سه‌ه‌رگاها نه‌له‌ست جامه‌ک ژکه‌و‌هر دوست دده‌ست
ژی‌دا «مه‌لی» له‌و مایه‌ مه‌ست چه‌تا چه‌یاتی سه‌رخه‌شین (یان، حیسابی...)

مانای وشه:

می‌خنه‌ت: مه‌ینه‌ت؛ می‌خنه‌ت که‌ش: مه‌ینه‌ت کیش و به‌ئره‌ک و تازار؛ ده‌ر: له؛ فیرقه‌ت: جایی؛ عه‌دل:

رہوا، عدالت؛ موجدہ رتہ: روتو روتہ و ہ کر او؛ کہو تہر: کانیاویکی بہہ شتہ. خوا بہ پیغمبری فرمہوہ:
«تیمہ کہو تہر مان دابہ تو»: ژئی: لہوی؛ لہو: بویہ؛ حہیات: ژیان؛ حیساب: روژی قیامت.

بوختہ ی مانا:

کوشتمی بہو کہوانی بروی؛ دہئی لہعنبہر سازبوہ. ئەو شوخو شہنگہ چہلہنگہ ہر بہ گالتہو شوخی کردن، بہراستی شانی دایہ بہرو بہدل وہبہر تیرانی دامو باش پیگرام. صدہ دہ لاقہی دہدل کردم؛ ئەگہر بی ئەجہل نہ مردم، مہینت کیشانہ کم ہہیہ. نہ لہ بہر تیران خہم دہ خوہم، شہور و ژو دہم و ژہمان لہ دوری دیداری یاری لیو شیرینم، دہر دہ دارم و خہ مارم.

یاری شیرین! ئەگہر ئەو ہاوارہ دہ کم، لام وانی یہ تو زولمت لہمن کردہ. من دہسکردی دہستی خوہم، رام گری یان بمشکینی، وہم خوینی یان سازارم دہی، لہ ہزار بہر دو دارم دہی، مافی خوہم و ہہم و ٹاکارت رہوا یہو، عدالت لہ شوین خوئی دایہ. ہرچی دہ بارہی من بگری، با تازارو مہینہ تیش بی، زور پی رازیم و دلشادم.

بہ نام گہرہ کمہ پیٹ بیژم، کہ دلہ لہ دوری دیدار وا سوتاوہ بو تہ پہنگری ٹاگرو، ہر گر شہی دیت. سو پاس بو تو کہ لہ رکہی ٹاوو خاکی لہشی رہشم، روتت کردم. بومہوہ بہو گیانہ پاکہی کہ ہیشتا لہ لہ شدا نہ بوم. لہ بہیانی ئەو روژ دہا، کہ خوا گیانی ٹافہریدانی ساز دابو، بہر لہوہ بہسہر لہ شانیان دا بہش بکات؛ یاری خوہم دیت، پیالیکی لہ ٹاوی کہو تہر لہ دہ ستابو، چوریککی بہشی من لی دا، ہر لہو ساوہ، من مہستی بادہی دلداریم، تا دشچمہ دنیای بونو یہ کجاری نیشتہ جی دہبم؛ ہر بہ مہستی و یار پہرستی دہ مینمہوہ.

شیایوی باسہ: خوانانسان لہ لایان وایہ، پیاو تا لہم دنیا یہ نہ ژوا، نہ کہو تو تہ پلہی ژیان. وہک مہولہوی تاوہ گہوزیش لہم بارہوہ فرمویہ تی:

بالام کردہوہ مہیل و ہلای پہستی وردیکہ لانہن دہروازہی ہہستی

«ماتش پیره‌سین»

۱ وهره جانم کو چنازک وهره‌سین
ژگول و نه‌سته‌ره‌نان نم ته‌به‌سین

۲ تو شه‌ه‌نشاه به‌سی من ژبتان
نهمو حیب ههر نه‌که‌س و خارو خه‌سین

۳ ژخوه خانم فه‌دی ناکی مه‌بتیغ
تو نه‌باتی و لطف‌بعی مه‌گه‌سین

۴ ههر شه‌قم نه‌عره زه‌نان تابسه‌حهر
بسه‌گی کوی‌تورا هم نه‌فه‌سین

۵ بی‌تو بالله نه‌بوین یه‌ک نه‌فه‌سه‌ک
مه‌توی روح و موجه‌رهد قه‌فه‌سین

مانای وشه:

وهره‌س: گیاه‌ک و گولیکی سوره بو ره‌نگی سور ده‌کار ده‌کری؛ ره‌سین: گه‌یشتون؛ مُحِب: خوشه‌ویست؛
خه‌س: درک؛ خارو خه‌س: پروپوش؛ فه‌دی: دهر‌که‌ی؛ مه‌گه‌س: میس؛ نه‌عره: نه‌عره‌ته‌و هاواری
به‌قه‌و؛ نه‌عره‌زه‌ن: هه‌راوقا و کهر؛ هم‌نه‌فه‌س: هه‌والی نزیک.

پوخته‌ی مانا:

گیانه ده‌وه‌ره بر‌وانه! چه‌ند گولی ناسک گه‌یونی و خو له به‌رچاوان راده‌نین. وهره‌س و گولی
گولاوی و گول نه‌سته‌رن، هه‌ریه‌که بانگ ده‌کا که‌من له‌هه‌موان تهرزو خونچیلهو دلگرت‌رم. به‌لام
من له‌ناو گولاندا، ههر توم به‌سه. تو له‌ناو جه‌رگه‌ی جوانان‌دا، شای شایانی و له‌ناو مه‌کوی شه‌و

بتانهی بت پهرستان گیرودهی بون؛ توّم ههلبژاردو تو بهسمی. من زور بهرزه فری ده کم، نابم بهیاری ناکه سو درک و دالان. گول و بتو پادشایانی سهرزه وی له چاو تو، وهك ختو خالن. گهره وی من خانمه جوانه که! خووت بو دهر کردنی ئیمه ماندو مه که. نهك ههر بهدهست ههله کاندن، به تیخیشه وه بو مان بیی، دهست بهرنادهین. تو نهباتی و ئیمهش خو مان وه کو میشین له شیرنایه تی خوشمان دی. شه وه تا روژ، ههر نه عهرته وه هاوارمه و به گیان و بدل ده نالم ده گهل سه گی بهرده گانه کهت هاوالم. سویندم به خوا. هه ناسی کمان به بی یادی تو نه داوه، تو گیانمانی و ئیمه بوینه رکه بو تو. به بی تو بی پشودان و له شیکی پوکی بی گیانین.

٦ جه ذبه دل راده ژینت ژمه له و
دشه قان ناله ژرهنگی جه ره سین

٧ مه ژزلفین دبتان ره شتره بهخت
سه حهران تیت پهری پی نه حه سین

٨ وه ره مه یخانه بی شاهد پهره سان
شه می ته نه رنه بی سین چکه سین

٩ مه ژناری دبه نوراته ددل
له و ژعیشقی ته هه رناتهش پهره سین

١٠ عهینی عیشقین و ددل ناته شی طور
ژسه نا بهرقی جه مالی قه به سین

مانای وشه:

جه ذبه: راکیشان؛ کیشان؛ راده ژینت؛ راده ژینی؛ جه رهس؛ زهنگوله؛ حه سین؛ بی زانین، ههست بی کردن؛ پهره سان؛ پهرستان؛ بی سین؛ بی سین؛ نار؛ ناگر؛ نور؛ روشنایی؛ ناتهش پهرهس؛ ناگر پهرست؛ عهین؛ کانی؛ عهین؛ ههرخو؛ سه نا؛ روشنایی؛ قه بهس؛ بزوت؛ بت؛ لیره دا به مانا دل به ره.

پوختهی مانا:

زهنگوله تا رای نه تله کینن تاواز نادا. منیش کیشه ری دل داری رام ده ژینی؛ بو به دهنگی نالم بهرزه. چاره نوس و بهخته که ی من، زور زور له پرچی دل به ران ره شتر و پرگری تره. ده وه ره شه و بهخته ره شه، به ری به یان پهریت به لادا تی پهری و ههست پی نه که ی! یاری چاومه ست! وه ره و سه ریگ له مه یخانه ی نه وانه ی جوانی پهرستن، دابنیشه. مه لی تاریک و تنو که. نه گهر خو مان نه که یته مو م و له بهر تو ناگر ده خو مان بهر نه دهین، تا تو له به ری دانیشی؛ دیاره ئیمه زور ناکه سین و له دل داری دا به ده لین. ئیمه له گری ناگری دل خومان دا، روشنایی تو مان دیوه؛ بو به له سه ره خوشه و یستیت

پیمان ده لاین ناگر په رست.

ئیمه خویمان سهرچاوه ی کانی ئه وینین و ههر خویمان ته و او ئه وینین و ناگری کیوه که ی توری - که به موسای گوت من خودام - له ناو دلی من دایسی. من له بروسکه ی جوانی تو، ئه و بزوتهم که موسای به ره و طور کیشا. شیاوی باسه، خوا له قورعان، دهر باره ی بروسکه ی ههور له شونینکدا فهرمویه تی: (نزیکه تیشکی بروسکه ی ههوره کانی خوا ده نیری سوما له چاوان برقیی.)

۱۱ ته دقئ داوی بری بت نهه دا

بیرم سهر بدوئه نگوشت مقه سین

۱۲ گهرچی یه کسهر لروخین فیل صیفته (یان، لره خین...)

راستو چه پ بازی لسه بری فهره سین

۱۳ بمه یی صافی بدین خه رقه ی زه رق

بخه راباتی موغان ئه ر بره سین

۱۴ ئه م قه دیم باده دنوشین ژطه هور

له و موقیم مه ستو خو مارو ته له سین

۱۵ مه شه فان جام دکه فو یار دهر

هه ی هه ی و صوحبه ت و میری عه سه سین

مانای وشه:

داوی بری: دوا براو، له بنه هاتو؛ نهه: هه رنیستا؛ ره خ: لا، طه ره ف؛ روخ: رو؛ روخ: قه لا له شه ترنج دا؛ فیل: داشیکی شه ترنج و جانه وهریکی زه به لاج؛ بازی: کایه، گمه؛ فهره س: ئه سپی سواری و ئه سپی شه ترنج؛ زه رق: شین؛ زه رق: فیل و گزی؛ خه رابات: مه یخانه؛ ئه ر: ئه گهر؛ بره سین: بگه ی؛ طه هور: پاک و خاوین که روه؛ ته له س: شرو شه بریو؛ به ر: باوه ش؛ عه سه س: جه زایه رچی؛ موقیم: نیسته جی؛ موقیم: هه میسه.

پوخته ی مانا:

گهر ده ته وی ئه و سهره پر گونگه له ی من لیخت و هه ی و بیرى دلدارى له سهردا بنه بری؛ فهران بده تا بده و پهنجه ی ده ستی خو م، بی په زینم. له سهرى خو م په راندن دا وهك مقهستم. گهرچی له گمه ی ئه قیندا، وهك قه لا، که وتومه په رو، وهك فیل، کولا و کول بوی ده چم؛ به لام ئه ممه ههر بویه به شوفار به کارم نه زانن. ئه گینا من وهك ئه سپ و امه. دوخان دهر و م باده ده مه وه به رده رگای ماله که تان.

ههر به و مهرجه ی بگمه دهر کی مه یخانه و بیرى موغان ریگه م بدا بجمه ژوری؛ ئه م روپوشه

پړينه يه صوفيانه يم - که پره له خپله و گزي و دزي و فزي - به باده ي روني ده فروشم.
 ټيمه هر له ټه زه لوه، باده ي پاکي به هه شتي مان خوار دوتوه وه ده خوينه وه. بويه هميشه
 مه ستين و شروور وهك سپاله كون، لهدر كي مه يخانه كه وتوين و نيسته جي بوين. ټيمه هر چهند
 بوينه سه روكي دارو غه و ټه شي مه يخوره وه دلدار، لين بترسن؛ به لام هر شهو تابه ياني ده گهل
 خه يالي يارمدا، هم باوه شو و گوزه و هه رای مه ستانه و توويزمانه.

۱۶ مه سه راپرده يي حوران ه مه قام
 ژسيا زولفي بتان ټه ر قهرسين

۱۷ قه لبی ټه عيان دکرت حبو وجود (يان، وه جود)
 عيشق ټيکسیره و ټه م سيمو مسين

۱۸ موله يمي غه يبي وه ټيملا دکرت
 مه دده و فه يض ژروح القدسين

۱۹ جه وه هري عالي به عونصور مه «مه لا»
 بيلحه قيقه ت نه ژ خوار ټوستوقوسين

مانای وشه:

قهرسين: رزگار بين، راپسکين؛ قه لب: به راوه ژو کردن؛ ټه عيان: عه ين گهل؛ عه ين: شتي ديار ي
 و به راو؛ حوب: ټه وين؛ وجود: بونيك كه له به راوه و چاو هه ستي پيده كا؛ وه جود: وه جد گهل؛ وه جد:
 ټه وين و خوشه ويستي و تاسه؛ ټيکسیر: دهرمانيكه ده يانگوت به مس و زيوي داكهن ده يكا به زيړ؛ موله يمي:
 ټه وي بير ده خاته دلوه؛ ټيملا: گوتن بو نوسينه وه؛ روح: گيان؛ قودوس: پيروز؛ روح القدس:
 جو بربايل؛ جه وه هر: ره گه ز؛ عالي: بلندو پايه به رز؛ عونصور: ماك؛ بيلحه قيقه ت: له راستي دا؛ خوار:
 ژيرو؛ خوار: زه بون؛ ټوستوقوس: وشه يه كي يونانيه به ماكي بنچينه ده لين كه بريه تين له خاك و باو ټاگرو
 ټاو.

پوخته ی مانا:

ټه گهر ټيمه له ناو داوي كه زي ره شي ټه و جوانانه ي كه له دنيا گرتويانين، رزگار بين؛ ده گه ينه ټه و
 سه رسه رايه كه حوري زوري تيډايه و له ويډا پال دده ينه وه.
 ټه وين ټيکسیريكي سه يره. هر كانيكی تو ده ييني، مسه يان زيوه يان هه رچي؛ ته نانه ت دل و
 گياني مه ش، و ه رده گيري و ده يکاته زيړي بي خه وش. له پشت په رده ي پيواره وه ټيلهام نيړيك وای
 خه بردا، كه جو بربايل به هره دهر و كوم هگ و ياري مه لايه. ماكي مه لا ره گه زه كه ي زور جي به رزه و
 ټه گهر به راستي تي بگهن، له خاك و باو ټاگرو و ټاو نه جي م تره. چونكه هه ركه س به ټه وي ني خوا،
 ټاشنا بي؛ ټيتر قاپيلكي گليني فری ده داو ده يته گياني نوراني و كاري به چوار ماك ناميني.

«همستی به‌شاندن»

۱ په‌یوه‌سته دونه‌برو لمه مه‌حبوب کشاندن
صده گه‌زمه په‌یایه‌ی لئه‌زی خه‌سته ره‌شانندن

۲ تیره‌ك زكه‌مانی غه‌ضه‌بی دا جه‌گه‌ری ریش
مل‌دانه به‌رو سهر ژدوگوشان فه‌وه‌شانندن

۳ جوته‌ی نه‌سه‌دان په‌نجه‌سه‌سینه نه‌اندن
کولاب گه‌اندن دل و هه‌ستی هه‌ر‌شانندن

۴ بوره‌ین ته ژقودره‌ت کونومان گوشه‌یی ئی‌عجاز
په‌یوه‌سته که‌مانان لگوهان گوشه‌ کشاندن

مانای وشه:

په‌یوه‌سته: بیکه‌وه لکاو، هه‌میشه؛ په‌یایه‌ی: یه‌ك له‌دویه‌ك؛ غه‌ضه‌ب: توره‌یی؛ ریش: زامار؛
فه‌وه‌شانندن: دای‌وه‌شانندن؛ نه‌اندن: دایان‌نا؛ هه‌ستی: ئیسك، پیسه؛ هه‌ستی: بون و ژیان؛ گوشه:
قوزین، کلکه؛ گوھ : گوی؛ ئی‌عجاز: موجزات؛ خه‌سته: نه‌خوش؛ خه‌سته: شه‌که‌ت.

پوخته‌ی مانا:

یاری دلگرو خوشه‌ویست، دوبرو په‌یوه‌سته‌کانی، ریک و باریک و که‌وانی، به‌ره و خواربو لاجانگی
برد، وه‌ك که‌وان له‌روم بکیشی. به‌شوین یه‌کداو بی‌پسانه‌وه‌سه‌دتیری بومنی زامار. کرده‌پلار.
له‌وناوه‌دا به‌توره‌یی تیریکی له‌و که‌وانه‌وه که‌له‌شیری سه‌ربران زور به‌سام‌تره، له‌جه‌رگی
بریندارم دا. چونی پیکا؟ وه‌ك که‌وانداری ده‌ست راستی نیشانه‌پیک شانی دابوه به‌ر گوشه‌ی
که‌وانه‌ی برو و له‌سهر هه‌ر توك گوشه‌ی گیره‌ی بنه‌تیران، سی‌ره‌ی گرت و دای‌وه‌شاندمی. راو‌که‌ر

که نیچیر ده بیکی، تازی دهنیری بوی بگری. به لام ئه و شیر ی که وی ههن - که چاوه مهسته کانیته - لهدوای پیکانی جهرگی من، به په یکانان؛ ئه و شیرانه په نجه یان خسته سهرسینه. شیواوی باسه وهك باسمان کرد «آسَد» که عاره بان به شیر ده لئین، به ئه بجه دی شیصت و پینجه «عین» که به چاو ده لئین، صه تو سی یه. دوشیر دهن به چاو.

۵ میهراته دجانی خوه ژدل خهف کربو دل
دل چو جه گهرو سینه لسه ر جانی قه شانندن

۶ نونین ته هیلالی بقیران یهك ژسورا حهق
بی عهیب لدیمی قه له می غهیب کشانندن

۷ نه ققاشی ئه زهل ئیسمی جه مالی کونقیسی
حه رفین ته موجه سسه م ژسوری تازه ره شانندن

۸ ره یحانی و دیوانی و همم ئولشو موسه لسه ل
یهك یهك وه هه زار رهنگی ژحوسنی نه قشانندن

۹ ئه ف ئایه تی نوری ژ «مهلا» راگو نقیسی
کاتب ژسوری نوقطه بزیرایی ره شانندن

مانای وشه:

خهف کربو: شار دویوه؛ شانندن: ناردنی؛ موجه سسه م: بهرزو بهر چاو؛ ره یحانی و دیوانی و ئولشو موسه لسه ل: چوار شیوه خه تی هونه رین؛ به مانا وهك ریحان و رهوای مالی پاشایان و سی یهك و بهزنجیره ن.

پوخته ی مانا:

من مهیل و خوشه ویستی توم، له کونجی قولی دلهمدا، وه شار تبو. تو دلت برد هر چی تیشی دابو بردت. گیان وه بهر تالانی کهوت، که له ناو دلهم جیگیر بو. ته ناهت جیرانه کانی دلشیم ههر به درده که ی گیانم چون. جه رگم که هاوسای دلهم بو؛ سینگم که ئه نوای دلهم بو؛ هیچیان نه مان و تیدا چون. ئه و دونونه بهراوه ژوه، له چه سنی مانگی یه کسه وه، له لایهن هیزی کیشهری خوداییموه بهقه له می نادپاری به بی هیچ که مو کوریهك و که مایه سیهك له روت کیشران. ئه و شکل نوسه ئه زه لیه که ناوی جوانی دهنوسی. پیتی ناوی تو ی بهزوی و له بهر چاوی، له سه روی جوان چاکان نوسی و دلکیشی و ره زاشیرینی ههره په سندی لی پیرژاند. ئه م جار کهوته نه خشانندی. به هه مو شیوه ی هونه ری بسک و خال و کهزی و روخسارو لیوه کانی، به قه له می قودرته کیشاو ئه وسا وه کو نه خشانندی یه که مین روپهری قورعان، بهزیر کفت دهوری لیداو هه زاران رهنگی جورجوری لهو به ژندها، جی کرده وه.

«نازوح‌شمان»

۱ شوخ و شه‌نگی زوهره ره‌نگی دل‌ژمن بر دل ژمن
ئاوَرین هه‌بیته پله‌نگی دل ژمن بر دل ژمن

۲ وی شه‌پالی میسک خالی دیم دوری گه‌رده‌ن شه‌مالی
جه‌به‌تا بسکان شه‌مالی دل ژمن بر دل ژمن

۳ زولفو خالان نون و دالان وان ژمن دل بر بتالان
گوشه‌یی قه‌وسی هیلالان دل ژمن بر دل ژمن

۴ دیم نه‌دیروی بو‌عه‌بیری خه‌مری و گیسو هه‌ریری
سینه‌کر ئامانجی تیری دل ژمن بر دل ژمن

۵ سورشیرینی نازه‌نینی کوشتم و ناکه‌ت یه‌قینی
وی بچه‌نگالا نه‌قینی دل ژمن بر دل ژمن

مانای وشه:

ئاوَر: خیسه، ئاوَر؛ هه‌بیته: مه‌ترسی؛ شه‌مال: موم؛ نه‌دیرو: ئاگری سه‌ر کیوان بو‌خه‌به‌ردان؛ گیسو:
برچی هونراو؛ یه‌قین: باوه‌ر؛ نون و دال: ند؛ هاوتاو شه‌ریک.

پوخته‌ی مانا:

یاری جوانی شوخ و شه‌نگم وه‌کو شه‌ستیره‌که‌نی زوهره، هه‌ر له‌دور ده‌دره‌وشیته‌وه‌و هه‌رچه‌ند
ئاوَران وه‌پیاو دها، وه‌ک پلنگ چه‌ند به‌هه‌بیته، ئاوَری هینده‌جیگه‌ی ترسه. دلی بردم! دلی
بردم!

ئەو خونچىلەي رەزاسوكەي خال لەمىسكە، روخسارى وەك مروارى يەو ساي گەردنى وەكو مۆمى مالمەيران، زەردو بەرزو كەلەگەتەو، بسكەكانى لەسەر هەنيەي لەسەمادان. دلى بردم! دلى بردم!

بسكو خال - كە وەك يەك رەشن - بو كوشتنى من بونە يەك، دلى منيان بەتالان برد. گوڤشەي كەوانى برويان - كە چەشنى مانگى يەكشەو بەريكو لەبارو جوانو هەمو عالم بەتاسەو لىي دەروانن - دليان بردم! دليان بردم!

بالاي وەكو چيا بەرزە؛ كۆلمى سورى وەكو ئاگرى سەر چيا، لەدور ديارەو دلداران ئاگادار دەكا، كە دەس لە دليان هەلگەرن. بسكوئەو كەزى هونراوى - كە لە نەرمى و برىقەدا، وەك حەيرىن - سىنەيان كەردە نىشانەو بەگەل تىرەبارانيان كەرد. دليان بردم! دليان بردم! ئەو دلگىشە خون شىرىنەي نازەننە، باوەرناكا كە كوشتومى، بەچنگوروكى ئەوينى. دلى بردم! دلى بردم!

٦ فەتلو تابان داغورابان ئەبلەق و جوهتى شىبابان (يان، شورابان)
دامە بەرپەنجەو كولابان دل ژمن بر دل ژمن

٧ خوەش خەرامى ئەز غولامى نازكى شىرىن كەلامى
طوطيا ئەيوان مەقامى دل ژمن بر دل ژمن

٨ ماھروى مىسك بوى سوز پلەنگى شىرخويى
وى بزولفا شوبهى گووى دل ژمن بر، دل ژمن

٩ ھەردو چەشمان نازو خەشمان كى ژبەروان عەقل و ھشمان
ساعەتا مندى بوەشمان دل ژمن بر، دل ژمن

١٠ ماھتابى، ئاقتابى ديم ژرۆژو شەب نىقابى
خوەش بچەنگال و كولابى دل ژمن بر، دل ژمن

ماناي وشە:

فەتل: پىچان؛ تاب؛ بادان؛ غوراب؛ قالاو؛ ئەبلەق؛ رەشوسىي؛ ئەبلەق؛ سەرگەردان؛ ئەبلەق؛ بەردى مەرمەز؛ شوراب؛ گولنگەي سوز؛ شىباب؛ چاوكەي ئاگر؛ غولام؛ بەندە، كويلە؛ ئەيوان؛ ديوەخانى شاھان؛ ئەيوان؛ ھەيوان، بەريئالاي؛ سوز؛ رەوشت؛ خەشم؛ توژەي؛ ھش؛ ھوش؛ وەشم؛ خال، عارەبان بەخالى كوتراو دەلین.

پوختەي مانا:

ئەو كەزى شەو رەشانەي - كە وەك بالى قەلە رەشەن - لە رەشى دا، بە بادانەو پىچانى و دەگەل

سپيایی لاجانگی، وه کو شهوو بهر به بیان، هر سپی و رهش، ده چونه وه، جوته گولینگه شورّه که ی سهر و شه دهی، جار جار وه کولمی ده که ون - که وه کو چاو گی تا گره و دلی دلدار ده سوتینی و ههردی بلیسه ی خوش ده بی - که ز به کانی له لایه ک و جوته گولینگ ده پال و اندا، به جوت په تچه و قولای بیان له من گیر کردو، دل میان برده می دله که م رو.

من ببدل بومه ته کویله ی لار و له نجه ی واخوشو دل رفینه که ی. قسه ی هینده لهدم خوشه و گفتو لغتی هیند شیرینه، که ته نانه توتیه که ی له دیوه خانی به گیرانه وه ی گفتی یار، دلی بردوم! دلی بردوم!

یارم که لیم تورّه ده بی؛ ره وشتی وه ک شیر و پلنگ، دلی ژاری لی ده ترسی. به لام شه گهر بویرم تماشای بکه م؛ روی وه ک مانگی له چارده یه بو نی میسکی ده گهل تر یفه که ی لی دی. ئاخ له دهستی زولفه کانی که سهر یان وه کو گوچانی خوار بوته وه. دلی منیان وه ک گو بردو هر بر دیان و ئیسته ش بر دیان.

دوچاوی یار، چله وه ختی ناز کردنا، چله کاتی تورّه بوندا، عه قل و هوش له پیاو ده ستین. دلدار له هوش ده ته کین و له سهیری روی، راده مین. من جار یك له و رانامه دا، خاله کانی سهر کولیم دیت. دل یان بردم! دل یان بردم!

روخساری روژی روناکه، له ژیر پهرده ی رهشی روبه نده که ی دا دهره وشی. که وه ک شه و روژی گرتوه. له و شه و شدا، هه نیه ی مانگی تر یفه و گر شه گر شیه تی. بسکه سهر قولاییه کانی، چنگیان دا وه ته هه ناوم. دل یان بردوم! دل یان بردوم!

۱۱ سهروی نازی سهر فیرازی شوبهی زیر ره مزا مه جازی
دامه بهر چاکوچ و گازی دل ژمن بر دل ژمن

۱۲ به ژنو و بالا توخ و عالا من کرن قیکرا مطاللا
چیچه کا تهر حین دوالا دل ژمن بر دل ژمن

۱۳ میری غازی شیری طازی قیکران من دین بیازی
کر لمه ژغه فله ت فه گازی دل ژمن بر دل ژمن

۱۴ شیرو خشتن زولفو قشتن هن فه شارن هن فه هشتن
په هله وانان ده ست فه هشتن دل ژمن بر دل ژمن

۱۵ روهنیا چه هقین «مه لا» یی نه و ته جه لایا ته دایی
یا ژنه حمه د دل ره قایی دل ژمن بر دل ژمن

مانای وشه:

سه‌روی ناز: داری سه‌ولی له سه‌ولان جواتر؛ سه‌رفراز: سه‌ربلیند؛ چاکوچ: چه کوچ؛ گازی: گله‌یی؛ گازی: بانگ کردن؛ گاز: قرتین، گاز؛ مطالآ: توژینه‌وهو تی‌روانین؛ غازی: په‌لاماردر؛ طازی: روت؛ بازی: کایه، گه‌مه؛ خشت: نیزی پچوکی هاویشتی؛ قشت: موی سه‌ر هه‌نییه هه‌لپاچراو؛ فه‌هشتن: هیشتنه‌وه؛ په‌هله‌وان: قاره‌مان؛ فه‌مشتن: هه‌لمالین؛ ره‌قایی: رفاندویه؛ روهنیا چه‌هف: روناکی چاو؛ بینایی چاوان، ناوی خوادیه.

پوخته‌ی مانا:

ئهو به‌بالآ سه‌ولی نازه‌ی، که له‌ناو داری سه‌ولاندا، هه‌لکه‌وته‌یهو به‌راستی و شوشی ده‌نازی و سه‌ربلنده (یان، له‌ناو سه‌ربلیندان دا، وه‌ک سه‌ولی ناز خودنوینی و شانازی به‌راستی و ریکی و شلک و باریکی خوی‌ده‌کاو) له‌ناو ئهو نیشانگاندا - که‌خوا بو وینه‌ی دل‌داری له‌سه‌ردنیای هیئاونه رو - یارم وه‌ک زبزی بی‌خه‌وشه‌و جوانانی تر مس و زیویان تیکه‌لاوه. له‌سه‌ر چه‌ق و لا‌ساریم له‌دل‌داریدا، به‌ر کوتکی لو‌مانی دامو به‌گازی گازنان دل‌می لی جدا کره‌وهو بردی و بردی!

به‌ژن و بالآی به‌جوقه‌ی کا‌کولانیه‌وهو پلکه‌و په‌لکه‌ی سه‌رپوشیه‌وه، هاته به‌رچاو. ملم‌نا له‌توژینه‌وهو تیوه‌ر امان. له‌وناوه‌دا، گوئی سه‌رچلی جی‌به‌رز، - که‌کولمی‌بو - دل‌ی بردم! دل‌ی بردم! دل‌به‌ریه‌که‌ی هه‌ر وه‌کو میری هیرش‌به‌ر، به‌هروژمه؛ به‌شیری بروی کشاوی تازه ساوی، گه‌مه‌ی ده‌کرد. له‌نه‌کاو بانگی منی کردو دل‌می بردو، دل‌ه‌که‌م‌چو!

که‌زی و به‌رچوکی سه‌ره‌نییه‌ی، توژیزی ئه‌وشیر، ئه‌م‌نیزه‌ن. هیندیکیان وه‌شیردراوی ژیرکلاون و هیندیکیشی بو گیان کیشانی دل‌داران، هیشتونه‌وه. به‌ده‌م باوه‌هاتنه‌له‌ره، ده‌ت گوت پاله‌وانی تازان دینه‌مه‌یدان. یاریش ئهو زهندو باسکانه، سیی و ناسکانه‌ی هه‌لمالی. یاخوا خیری. ده‌بی چیبکا؟ ئاکامی ئهو خو‌سازدانه، دل‌بردن‌بو. دل‌می بردو! دل‌می برد!

خوایه ئه‌ی بینایی چاوان! تو چیت به‌سه‌ر مه‌لا هیئا، تو تیشکتدا له‌روخساری ئهو جوان‌چاکه. روناکی جوانی تو‌مدیوهو دل‌ی بردوم. هه‌ر ئهو خو‌ده‌رخستنه‌ی تو بو، دل‌ی ئه‌حمه‌دیشی رفاند. ئه‌حمه‌د ناوی پیشوی مه‌لا‌بوه. ئه‌حمه‌د ناوی پیغه‌مبه‌ره (ص) دورنیه‌مه‌به‌ستی مه‌لا، لی‌رده‌دا پیغه‌مبه‌ریش بی‌و نیازی وایی هه‌ر ئهو جوانیه‌ی که پیغه‌مبه‌رت به‌ره‌و خو‌ت پیراکیشا، ئیستا له‌روی سه‌لما نیشان منت‌داوه‌و دل‌ی بردوم، خوشی له‌خوم.

دیمی بخال

۱ مه‌لو فینجان لسه‌رده‌سته کو مه‌هتابا هیلال نه‌برو
نوماین من دمیرتاتی مه‌یا صافا زه‌لال نه‌برو

۲ بشیرینی، بزیبایی، بره‌فتاری، بی‌الایی
بنی نونین دطوغرای بی‌الا هه‌ردوقال نه‌برو

۳ بلا بیت (صائم‌الذهری) (بلا‌افطار) جاره‌ك بت.
که‌سی زانی ژدلبه‌ر وی خویابن هه‌ردوسال نه‌برو

مانای وشه:

مه‌هتاب: طاغ هه‌یف، مانگه‌شهو؛ لبال: له‌نك؛ صائم‌الذهر: هه‌میشه به‌روژو؛ بی‌الا: به‌بی؛ افطار: روژو
کردنه‌وه؛ بلا: بلان.

پوخته‌ی مانا:

من بویه فینجانی باده‌م له‌سه‌ر ده‌سته وی ده‌روانم؛ یارم - که روخساری مانگی، تیشك ده‌ره و
بروکانی وه‌کو مانگی یه‌کشه‌وه نه - له‌ناو باده‌ی بی‌خه‌وش و رون‌دا بینم و باده‌بیته ئاوینه‌ی
تریفه‌ی روی، چاوم به‌برویان بکه‌وی و مژده‌ی جه‌زنیان لی‌وه‌رگرم.

تو بروانه‌و ماشه‌الله له‌کاری خواکه. هینه‌ شیرین، ئه‌وه‌نده جوان، ئه‌و به‌ژن و بالای شوش و
ریك، به‌و هه‌مو لارو له‌نجه‌وه، نونی بروی که نیشان و موری پادشای گه‌وره‌یه‌و ئه‌و خالانه‌ی له
ده‌وری ئه‌و دو‌برویانه‌ن. کی دیویه‌تی؟ لیم رونه‌ که‌س. ئه‌گه‌ر یار به‌لینی‌دا، که له‌ دو‌سال‌دا ته‌نیا
جاریك دیته‌ به‌رچاو؛ پیوسته‌ هه‌مو دل‌داریك روژوی دو‌سالانه‌ بگری و به‌بی خواردن و خوارده‌وه،
چاوه‌ری بی‌ به‌شکو خودا به‌ختی بداو جاریك چاوی به‌و برویانه‌ بکه‌وی و چیژنی هه‌ره‌ پیروزی بو

هل بکھوی.

۴ مہشی مہستانہ رھیحانی دلی من دی دنامانجی
رہشانندی سینہیی تیران بقھوسی ہردومال ٹہبرو

۵ سہحہرگہ زوہرہ سیما وادھچو گولشن بسہیرانی
بسہر چہھقین نیشانی دا خہرامی ٹہو ہیلال ٹہبرو

۶ دبین خاوہر پهرستی تو نزانن من دکہشفیدا
نوماین من دشہرقی نازکا گہردہن شہمال ٹہبرو

۷ تنی ماہہر تہرازونہ دبابی حوسن کیشانی
ہیلالی خاتہمی حوسنن لوی دیمی بخال ٹہبرو (یان، خاتیم...)

مانای وشہ:

مہشی: رویشٹ؛ مال: مائی کھوان، خوارایی کھوان؛ خاوہر: خور ہہلات، لیرہدا مہبہست خورہ؛
کہشف: دیاری کردن؛ کہشف: لہ زاراوہی صوفیاندا، لہبر زہوینی نہیانیہ، دہلین کہشفو کہرامات؛
خاتہم: ٹہنگوستیلہ؛ خاتیم: دوایی پیہین؛

شیاوی باسہ، سولتانان موری بہنیشانی مانگیلہیان تاییہتی بہفہرمانی ٹہوانہوہ دہنا کہ تہرخانہی
ہمو کارنک بہکہیفی خوی بکاو کس خوی لہو بہزتر نہزانیٹ.

پوختہی مانا:

لہ دەمی بہرہبہیاندا، یارم - کہ تیشکی روخساری وەك ئەستیرەیی زوہرہدہچو - ہاتبہ ناو
باغچہی گولان بو سہیرانی. بہژن و بالای دہلہریہوہ دہت گوت چلہ ریحانہی شلک و بون خوشہو با
لیی دہدا، لارو لہنجہی مہستانہبو. بہہہوای سہخوشی و مہستی لہجوانی خوی، خہیالی کرد
راویک بکا. دلمی بہتہمال ہہلیناو کردیہ نامانجی تیرانی. لہمالی ہہردو کھوانی بروکانی، تیری
دہہاویشتہ سینہم. مردم، لہبہرپای تخیل بوم. بہنازہوہ بہسہر چاوہ سیسہکانمدا دہبوری. واتا
لہپاش کوشتم لاواندیمیہوہ و ٹہو پاوو بلہ پیروزہی، لہسہر چاوی بہمولہق وہستاوم دانا. بو
کروشمو خہلہہ کیشان، لہجیاتی روبکہمہ روگہ؛ روبہ خورہہلات مات دہبم. پیم دہلین تو روز
پہرستی. نازانن من لہودہمہدا، کہ گہیمہ پلہی دلرونی و نہینیم بو شاکراہون، ٹہو ناسکہی
گہردن وەك مومی گہورہمال زہردو بلندو بہشوقہ، لہ تالی خورہہلاتہوہ گوشہی بروی نیشان
داوم. چون ہہتا ہہم، رو لہ شوینیکی تر دہکہم؟

بروی یارم گہلیک شتہ. بو کیشانی جوانی بہخہلکی دنیادان لہدولا دوتای تہرازون.
لہولایشوہ، موری بہمانگیلہی پاتشای پاتشایانہ کہ داویہتی بہجوانیہکھی و لہ روخساری

بمخالی خو نشان ده‌دا.

۸ مه جه‌وه‌ر عونصره‌ك خاميس نوما نبرو دطاليع دا
دقی ته‌قويمی نينسانی لطاليع بونه‌فال نه‌برو

۹ بزوتنارا ددیری‌دا له‌ندا‌قا چه‌لیبایی
بمی‌حرابی مه‌بر سه‌جده به‌لی ته‌ما خه‌یال نه‌برو

۱۰ دامبه‌ینا دو نه‌برویان دینم قاب قه‌وسه‌ینیی
دده‌ت من طور‌فه‌تو له‌ینیی جه‌وابا صد سوئال نه‌برو

مانای وشه:

جه‌وه‌ر: ره‌گه‌ز؛ عونصور: ما‌ك؛ خاميس: پینجه‌م؛ طاليع: دهر‌كه‌وتو؛ طاليع: به‌خت؛ ته‌قويم: ريك و
له‌بار‌کردن؛ ته‌قويم: سال‌پيو؛ فال: له‌کتیب روانین بو‌تالغ؛ فال: خوشی وه‌ری هاتن.
خوا قه‌رمويه: (ئیمه بیجمی بنیاده‌مان به‌جوان‌ترین ریکی و له‌باری دروست کرد)؛ هنداف: له‌لایهن،
له‌ديار؛ قاب‌قوسين: نه‌ندازه‌ی زئی كه‌وانيك؛ طور‌فه‌تواله‌ين: چاو ترو‌كانيك.

پوخته‌ی مانا:

نه‌مرو فالم بو‌به‌ختی خو ده‌گرت‌ه‌وه؛ باسی بروی یاری هیئا. دياره به‌خته‌که‌م هیئا‌ویه‌و زور مژده‌ی
خوشم پی‌ده‌گا. روانیمه کتیبی سال و مانگ نیشان‌ده‌ری وه‌ختو زه‌مان. هه‌ر له‌روژی بنا‌وانه‌وه تا
نه‌مرو، بوم دهر‌كه‌وت كه‌خوای گه‌وره، نه‌و ده‌مه‌ی مروی له‌چوار ماکی تا‌وو تا‌گرو خا‌كو با، هیئا
به‌ره‌م؛ بوم ماکی نه‌وینیشی ده‌کار هیئا، من ماکی پینجه‌م هه‌یه كه‌نه‌وینه‌و ژیانم له‌سه‌ر
نه‌وین به‌نده. زونارم له‌پشتی دابو له‌دیاری خاچیش و‌یستابوم، سوژده‌م ده‌برد. به‌لام سوژده‌م بو
وان نه‌بو، بو می‌حرابی بروی یاریو، كه‌به‌خه‌یال هیئا‌بومه به‌رچاوی دل. ده‌نیوانی دو‌بروی‌دا،
نیوانی زئی كه‌وانيكم دیته به‌رچاو، كه‌هه‌ر له‌چاو ليك نایك‌دا، وه‌رامی صد‌پرسیاری من ده‌داته‌وه.
لیره‌دا ئیشاره‌تیک به‌هاتنی فرشته‌ی ولام به‌ر بولای پیغه‌مبه‌ر (ص) هه‌یه.

۱۱ دباطین سه‌جده‌گاهی من له‌روان هه‌ردو نه‌برونه
بیعه‌ینی طاقی می‌حرابن دعیلمی نه‌هلی حال نه‌برو

۱۲ نه‌گه‌ر ده‌عوایی موسایی دعیشقیدا بکم جائز
«مه‌لا» دايم ته‌جه‌للايه ژوی طه‌رحا شه‌لال نه‌برو

۱۳ بشیرینی، بزبایی، چکاتبو وه‌گیشایی
تعالی‌الله نیشان‌دانه وه‌شیرین نه‌و میثال نه‌برو

۱۴ نه شیرینا لدر به ندى، نه مه محبوبى سه مه رقه ندى
نه کیشاین بقی رهندى لنه قشى بی زه وال نه برو

۱۵ نیشانا قاب قهوسه نینان کو قهوس ئاویته نه بصاران
دته قویما ته جه لالایی بسهرلی بون هیلال نه برو

مانای وشه:

بعه نینی: همرته واو؛ بعه نینی: له چاوان، له بهر چاوان؛ طه رح: لق وقل؛ شه لال: باریک، هه وداى باریک؛
تعالی الله: پایه بهر زى بوخوا؛ میثال: نمونه؛ بی زه وال: له نمان به دور؛ نه بصار: به صه رگه ل؛ به صه ر:
چاو؛ نیشانا: نه نیشانی؛ نیشانا: نیشانه ی؛ نیشان: ئایه ت.

پوخته ی مانا:

له ته هی دل و گیانه وه، چیگه بو سوژده بردنم و روگه ی نازو نیازنم دو بروی یارن. له زانستی
ریگه ناس و ته هلی حال دا، که وانه ی برو میحرابی راستینه و به میحرابی شیایوی سوژده دیته
بهر چاوی ریزه وان.

نه گهر بلیم له ته ویندا، من به پله ی موسا پیغه مبه ر گه شتوم؛ ریی تی ده چی، نه و جار یکیان
به دیداری خودا شادبو. من هه میشه له و لقه ناسکانه ی بروی دل به ره وه روشنی خودا ده بینم.
کام نوسه رو کام وینه کیش له دنیا دا، توانیویه تی نه و شیرینی و نه م جوانیه نیشان بدا. بهر زایه تی
هه ر بو خواجه. که بروی یاری تا قانه ی وا به تاق هینا وه ته وه و جوانتر نمونه ی بی وینه ی، له و برویه
جی کرده وه.

زور وینه کیشی له زه بر، وینه ی شیرینی فه ره دادو شکلی جوانانی به ناوی سه مه رقه ندیان
به دی هیئا. به لام هیچیان نه گه یونه نه و جوانیه نه مرو هه ره هیه ی که له بروی یارم دا هه یه و خوا
بوخوی خه تی لیدا وه.

نه و ئایه ته ی که ده رباره ی نزیگ بونی ژى که وان له قورعانا یه و ئیستانم که وانى برو،
که نیشانه ی صنعتی جوانی خودایه ده ی دینم، سو مای چاوان له دینی هه لده به زنه وه و به ره و دل
که وانه ده که ن و تیشکی وه که به لکه زیرینه دیته بهر چاوی گیان و دل. رو خساری یار له ریکى داو
له جوانی ده سکاری خودا، دیارده یه که و مانگی یه کشه وه ی برو که ی موری ته رخانه ی خودایه به وی
داوه، که له سه ر جوانان سه ره وره بی.

قصیده‌ی حه‌فتاؤ نویه‌م

«خه‌مرا حه‌لال»

- ۱ من دی سه‌هه‌ر شاه‌ی مه‌هه‌ر له‌بسی دبه‌ر مه‌خموربو
ئه‌ودیم زه‌ری سورّ موشته‌ری یاره‌ب په‌ری یا‌حور بو
- ۲ حوری وه‌شه، شیرین مه‌شه کاکول ره‌شه، خال حه‌به‌شه
خالین دقه‌ر میسکاته‌ته‌ر نازک به‌شه‌ر کافور بو
- ۳ نازک له‌طیف، گه‌رده‌ن ظه‌ریف له‌بسی شه‌ریف، کیمخه‌و قه‌دیف
من دی بو‌هخت، ئه‌و نیک‌به‌خت ئیروّ لته‌خت فه‌غفوربو
- ۴ فه‌غفور سورّه، سیما دورّه هه‌بیه‌ت پوره، پوزدل گوره
ئه‌و هاته‌ مه‌ش، من چونه‌ هس دل‌من دعیسقی فوربو
- ۵ دل‌بو که‌ری زایا به‌ری لازم هه‌ری دی‌ئه‌و زه‌ری
من دی گه‌له‌ک، ئه‌و سورمه‌له‌ک وه‌ک مه‌شه‌له‌ک پورتو‌روبو
- ۶ مه‌ی به‌رکه‌فی مه‌شه‌ها صه‌فی سو‌زا ده‌فی دا‌قه‌رکه‌فی
حوسنا ل‌دیم وه‌صفان نه‌شیم هه‌رچی دبیم ژی دوربو
- ۷ دامن س‌روش وه‌ر مه‌ی بنوش ذه‌وق و خوروش له‌و چوم ژه‌وش
ژوی عیشوه‌یا یاربو خویا ئه‌و نه‌ ژمه‌یا ئه‌نگور بو

مانای وشه:

مه‌هه‌ر: کاکیشان؛ زه‌ری: سه‌وزمه‌رنگ؛ قه‌ر: ره‌ش؛ ته‌ته‌ر: تاتار. که‌ و‌لاته‌که‌یان به‌ ئاسکی میسک
ناسراوه؛ کیمخه: پارچه‌یه‌کی نایابه، کیمخوا؛ قه‌دیف: قه‌دیفه، مه‌خمه‌ر؛ گور: بلیسه، گز؛ فور: له
کولین‌دا، وه‌کول‌هاتو؛ که‌ری: پارچه، له‌ت؛ زایا: هه‌ر له‌وه‌ی؛ لازم‌هه‌ری: هه‌ر بیویسته؛ گه‌له‌ک: زور،

زیاد؛ فنه‌ر: چرای هه‌ل‌واسراو؛ مه‌شه‌ا: رویشت؛ مه‌شه‌ا: جیگه‌ی ئاره‌زو؛ قه‌رقه‌ف: باده؛ ئه‌نگور:
تری؛ سروش: وه‌حی، فرشته‌ی وه‌لام به‌ری خودا؛ خوروش: هاوار، هه‌را؛ ذوق: چیژه.

پوخته‌ی مانا:

هه‌ر وه‌کو چوون خور له‌حاندی پوله‌ئه‌ستیره‌ی کاکیشان سه‌رداریکه؛ یاری منیش له‌چاو جوانانی
سه‌ردنیا، وه‌ک خور وایه، له‌نیو جه‌رگه‌ی ئه‌ستیراندا. سه‌وزه‌رهنگه، وه‌ک ئه‌ستیره‌که‌ی موشته‌ری
هه‌ر له‌دور ده‌ره‌وشیته‌وه‌و دل ده‌کیشی. ئه‌مرو سپیده‌ی به‌یان بو که توشی بوم. خوایه‌چم‌دی؟
خوری و به‌ری که‌ی وا ده‌بن؟ به‌به‌رگی ئالو و آلاوه، چاوی مه‌ستی ته‌واو خه‌و به‌ری نه‌دابون.
وه‌ک چاو ره‌شانی به‌هه‌شته، له‌نجه‌و لاری زور شیرینه. کاکول ره‌شه، خالی وه‌ک خه‌لکی
حه‌به‌شه، له‌ره‌شیان بیره‌قه‌ده‌دن. خالی نه‌ته‌نیا ره‌شن و به‌س؛ بو‌نیشیان وه‌ک بو‌نی میسکی
ئاسکی ته‌ته‌ر، تو‌مار به‌تو‌مار لی‌پرژه. بیستی ناسکی پی‌ت‌وابو له‌کافوره. نه‌رم و نیان و گه‌ردن
کیل، ده‌ناو پو‌شاک‌ی ماقول‌دا، که‌زوره‌ی کیمخواو مه‌خمه‌ربو، من له‌هه‌لیک‌دا به‌دیم کرد. های
له‌به‌ر به‌ختی باشی خوم. ئه‌و ئه‌مرو له‌چاو جوانی تر وه‌ک قه‌رالی چینی وایه‌و له‌سه‌ر ته‌خت
پال‌که‌وتوه‌و دینی هوی به‌خته‌وه‌ریانه. له‌دل کیشانیش سه‌رداره. روخساری وه‌کی مرواری،
دیداری بو‌دل‌دارانی به‌هه‌یه‌تیکه‌مه‌پرسه. هه‌ر که‌ده‌ستی به‌گه‌زان کرد، هوشم نه‌ما. دل‌م گری
تی هه‌ل‌گراو، زوخاوی ناوی هاته‌کول و سه‌رریزی کرد.

هه‌ر له‌یه‌که‌م چاوی که‌وتن، دل‌لمت‌بیو. دل‌پاره‌بون به‌دیتی هیچ شتیکی سه‌یرنیه‌و
ئه‌رکی دل‌ه، که‌به‌دیتی پل‌پل‌بی. یارم که‌له‌دل‌کیشی‌دا، ده‌ت‌گوت فرشته‌ی خودایه؛ گه‌لیک‌جار
هاته‌به‌رچاوم، ئیتر بو‌یه‌دل‌به‌له‌ت‌بون رانه‌وه‌ستاو هه‌ربوبه‌چوله‌چرایه‌ک، پر له‌روشنایی جوانی
ئه‌و. ئه‌و گه‌ره‌شی له‌روخساری یار هاته‌گیان چونکه‌روخساری یاره‌که‌م، وه‌ک فنه‌ره‌و دل‌م له‌ویوه
داگیرسا. خالی نوخته‌ی له‌عنه‌ره‌ه. بو‌نی وه‌ک گول‌او بلا‌وه. لیوی وه‌کو شه‌کری خاوه. له‌باده‌ی
جوانی خوی مه‌ست و پیاله‌ی باده‌ی - که‌چینی بو - له‌سه‌ر ده‌ستی به‌مه‌ستی ده‌هاتو ده‌چو، دل‌دار
ئاره‌زوی ده‌کردو به‌عه‌زه‌رتی دیداری بو. پیاله‌ی مه‌ستی ده‌ری باده، له‌سه‌ر ده‌ستی پاک‌ی بی
خه‌وشی دل‌بزوین. یار برده‌ی ناو ریزی یاران. بو‌یه‌به‌زم، سوزه‌ی ته‌په‌ی دلی ده‌فه، کاری کرده
سه‌ر شه‌راییش. ئه‌ویش که‌وته‌له‌ره‌زه‌سه‌ما. بوم ناگری په‌سنی یار بده‌م، هه‌ر له‌باسی جوانی
روخساری دامام. هه‌رچی ده‌لیلم زور لیی دوره‌و یارم وه‌ک هیچ شتیکی ناچی. (خوا ده‌فه‌رموی)
هیچ شتیکی وه‌ک خودا ناچی). فرشته‌ی وه‌حی پی‌گوت‌م: وه‌ره‌باده‌بخوره‌وه. هه‌ر چیژه‌م کرد،
هاوارم له‌به‌ر بل‌نبو. بورامه‌وه. بوم ده‌ر که‌وت، ئه‌و باده‌هین تری نه‌بو. باده‌ی نازی یاره‌که‌م بو.
گیروده‌ی بومو له‌خو‌چومو له‌دنیایه‌ته‌ره‌بومو روم‌کرده‌به‌هه‌شتی خودا.

۸ من‌دی بخواب ئه‌و ما‌هتاب دادل کولاب جو‌هتی غوراب
دل شه‌و وشاند خوی لی ره‌شاند خه‌وش هه‌ر شاند، تیک هوربو

۹ هورگر جهسه د قهوسین صمه د تیردان که به د. دادو مه ده د
جه رحان ژنه و، خون دایه که و عیشقا مه له و مه شه و بو

۱۰ له و یه که نه سه ق، من تین سه به ق نورا یه قه ق دادل شه قه ق
شیرین له بی دیم که و که بی لی به نده بی ده ستور بو

۱۱ دلبر نه ظه ر دامن سه حه ر خه جلیم ژبه ر لی نه و قه ده ر
زانم گووا نه و مه هروا وه که لولوا مه نشور بو

۱۲ پاش فیرقه تی زور موجه تی م ژطه لعه تی چوم حه ضره تی
وه صلا حه بیب من بو نه صیب مه لعون ره قیب ره نجور بو

۱۳ جاما زه لال خه مرا حه لال یاری شه پال دامن بحال
عیشقا غه دار صوه تی ستار نیق ماو یار صه د سوربو

مانای وشه:

شه ووشاند: شیواندی؛ ره شانند: پرژاندی؛ هه ژشانند: پلیخان دیه وه؛ که و: داغ؛ نه سه ق: نه ظم و ته رتیب؛
سه به ق: مه و کی به کی؛ یه قه ق: سپیای زورسی؛ ده ستور: نیجازه؛ گوو: گوتن، گفت؛ مه نشور:
نه وندراو، په خشو بلاو؛ طه لعه ت: روخسار؛ حه ضره ت: حضور، لای خوی؛ ره نجور: نه خوش و
له ش به بار؛ سور: وارش.

پوخته ی مانا:

له و بی هوش و بورانه و ی - که له دینی به سه رم هات - ده م دی وه که خه ون بینم، نه ومانگه تیشک
هاویژه، به سه رمه وه هه لویستاوه. دوشتی ره شی وه که بالی قالو لیم هالان و په نجه یان له دلیم
گیر کردو وه که قولای لی دهن و ابو. دلایان له شوینی خوی لای بردو. هیلانه که یان لی شیواند.
به جاریک له ت و په تیان کرد. تا ته و او وردو خاش کرا، نه و سا که خوی یان پیوه کرد؛ تا زامی پترژان
بکا. پاشان جوتیک که وانی ره ش - که به ده ستی توانای خودا راکیشرا بون - جه رگمیان تیره باران
کردو له شیشم پارچه پارچه بو. خوا هاوار به دادم بگه. زامی جه رگ و هه ناوانم - که به داغی دل داری
هه لچر ژنرا بون - سه ره له نوی لیم کولانه وه و خوین جی داغه که ی داپوشین. هه ر نه م هه ر دو
نازاره ش بو، که بویه هو ی ناوبانگی نه وینداری من. هه ر بویه شه که و به ریژ، به ته کوزی، نورو
روناکی زور به هیژ، دینه دل و رونا کایی تی ده گیرن. به و سوتان و داغ کران و جز یادانه ش، بوم نه بو
هاواریک بکه م، یان هیچ نه بی، بنالینم. چونکه یاری شه که لیوی رو نه ستیره، ده ستوری به من
نه دابو که هاوار که م.

به لام یارم بوخوی به زه می پیما هات. هه ر له و به یانه خوشه دا، به دلخوشی لیمی روانی. من
له شه رمان نه م ده توانی بر وانه سیم او روخساری. به لام نه وه ونده ده زانم که قسه ی ده کرد.

گفته کانی وهك مرواری لیّ ده پړژا.

زور له میژبو، له یار دوربوم. بو خوا سوپاس بهو دیداره ی که روبهرو بهچاو دیتم؛ خه می دوریم لی تاران و سه بوریم هات. نوڅه ی تموا به دیداری یار گه یستم. شو فار وهخته له عمره تان وه زگ بدن. له تیره بیان لهش به بارو شهرمه زارن. هه ی نه حله تی خوابان لی بی.

یاری نازداری خوین شیرین، که منی بدهم خوینده وه، گفته کانی باده ی حه لالی به هه شت بون - که هیچ تلته می تیدانیه. هرچند صد له مپهرو وارش، له نیوان من و یار هه بو، که پیک بگه یین؛ به لام تهوین زور به هیزه، له مپهری له بهر په راندمو په رده ی به ریپواری سو تاندو منی بهو دیداره شادکرد.

شاهی جه قین غه م ژی ره قین ماری شه قین نیساند نه قین
دهردو به لاولین چون هه لا عومره ک مه لا مه هجور بو

۱۴ پورمن زه جر دیتن هه جر ما بو نه جر صبح و فجر
شه معا مه هه ل بو صد محل مینته مه دل مه سرور بو

۱۵ یار وه عده دا به لعین خودا وهر با مه دا چین په رده دا
دسپیده یی چوم وه عده یی کوژ باده یی مه خمور بو

۱۶ نیحرام مه بهست نه سوهد بقه ست یار هاته مه ست نه ز چومه ده ست
جو هتی حه بهش تیردان بو هش حه ججا مه خو هش مه برور بو

۱۷ قی کاکولی چینین دلی قه لبی «مه لی» دا ف دانه لی
دا فا دلان نیف سونبولان سه رصو ر گولان مه نقور بو

مانای وشه:

شاهی: شادی، گووند، شای؛ جه قین: کووه بون؛ شه قین: وهك شهوی رهش؛ شه قین: خوارو چه ماو؛ نیساند: نیساندی؛ به لاولی: به لولایان، دهر دو تازار گه ل؛ هه ل: به ره ژور؛ نه جر: پاداشت؛ فجر: سه ره تایی به بیان؛ مه حه ل: جیگه؛ مه حه ل: جار؛ وهر: وهره؛ یامه: ده گه ل مه؛ چین: ده چین؛ مه برور: به خیزو قبول؛ چینین دلی: چینی تیدان؛ مه نقور: دندوک لی دراو، غونچه ی تازه پشکو تو که هیشتا ته واو بلاو نه بو، بولبول ده چپته سه ری به دندوک لی ده دا، تاخوی به ته واوی نیشاندا. بیی ده لین: گولی مه نقور.

پوخته می مانا:

به ممی که یار خویندمیه وه، خوشی و شادیم لی کو بووه. خه مو کول له بهریان رهوین. که ز به کانی - که وه کودوشا ماری رهش له سه رشان پایو که بیان بو - بزوتن و خو یان راهه شانندو باوه شینی گزی تهوینیان بو کردم. هرچی دهر دو به لا هه بون، به ره و زور چون. په ریته کیو. به لی عومریک له یار

دوربوم. لهو دوریهدا زوړم نازارو جهفا دیت. ههزاران سوپاس بوخودا؛ که توله‌ی دهردی کرده‌وهو شه‌وه زه‌نگی له‌سهر بهختی ره‌شم ره‌واندو به‌سپیده‌ی بهخته‌وه‌ری دیداری یاری گه‌یاند‌م. وا له‌وساوه له‌صهدلاوه، مومی خوشیم داگیرساوهو تیشک د‌هدا. کی یی له‌من دلخوش‌تری؟ یار به لیوه ئاله‌کانی، به‌لینی پیدامو ف‌هرموی: و‌ره ل‌امان هر به‌ته‌نیایی د‌هت‌یینم. له به‌ره به‌یانیک‌دا چوم؛ که هیشتان له بهندی شه‌وی به‌یان ته‌واو به‌رنه‌بیو. دیاره زیاره‌تی شو، ه‌جه. ئی‌حرامم به‌ست، روم‌کرده خالی س‌هر گونای. که وه‌ک «خ‌ج‌ر‌ال‌اس‌ود» ره‌شو به‌ودم‌و پیروزه. یاری چاومه‌ست، له‌جوانی مه‌ست، دیداری‌دا. چومه راموسانی ده‌ستی. له دوچاوه ره‌شه‌کانی، تیری مزولم دارژانی. بوم د‌هرکه‌وت که ه‌جه‌که‌م قبول بوه.

(شیاوی باسه: له‌وه‌ختی ه‌ج ئه‌گ‌ر بارانه بیاری و حاجی ب‌چنه به‌ر پلوسکی بانی کابه، که پیی ده‌لین: لوسی ره‌حمه‌ت. و، ته‌ربین؛ نیشانه‌ی ه‌ج قبول بونه). شو کاکول‌ه به‌چینه‌ی، داویان بو دل‌ی ه‌زاری مه‌لای دل‌دار ناوه‌ته‌وه. داو له‌نیو چله سونبولی بسکانی‌دا شیراونه‌وهو گه‌یش‌تونه س‌هر کولمانی. که‌تازه له پشکوتان. جاچون دل‌م پیوه نه‌یی؟!

«بختی درویشان»

۱ ددهستدا یه‌نگیه‌ك نوبار من‌دی ئەو كه‌مان ئەبرو
لبالا جه‌دوله‌ك جه‌بباری لیدا هه‌مقیران ئەبرو

۲ كوحق ئەف حه‌رفو خه‌ط كیشان لعلایی مه‌ ده‌رویشان
دو قه‌وسان گوشه‌ لی بادان و سه‌رپه‌یوه‌سته‌مان ئەبرو

۳ ته‌ دیداری، ته‌ ره‌فتاری، ته‌ ئەلماسین شه‌كه‌ر باری
بعه‌ینی ری لسه‌ر صادان، دونون ره‌یحان نومان ئەبرو

۴ (بِحمدالله) بغه‌یروزی لوه‌جه‌ی دلبه‌ری من‌دی
كوماهی نه‌و نیشان من‌دان لطاقی ئاسمان ئەبرو

۵ تعالی‌الله نیشان دانه، بحوسنی ئەو نه‌سه‌ق دانه
ژنه‌قشو سه‌نعه‌تی حه‌ق ئەف نیشان چه‌شم، ئەف نیشان ئەبرو

۶ ژره‌عنا نیرگزین شه‌هلا مه‌جالێ هه‌مقیران بینم
هه‌زار ره‌مزو ئیشاراتن ژوان قه‌وسین چه‌قان ئەبرو

۷ «مه‌لا» دل تێك ته‌په‌یکانن، ژمه‌حبوبان مه‌ نیشان
كه‌ماندارین دغه‌دارن دیورجا ئەسمه‌ران ئەبرو

مانای وشه‌:

نوبار: تازه‌وه‌كارخراو؛ جه‌دوه‌ل: جه‌غزینگ؛ جه‌ببار: زۆر خاوه‌ن زۆر؛ جه‌ببار: ناوی خودایه‌؛ طالا:
بخت؛ ته‌دیداری: دیداری تو؛ بِحمدالله: به‌شكوره‌یه‌ی خوا؛ فه‌یروزی: سه‌رکه‌وتن، به‌مرادگه‌یشتن؛
وجه: روخسار؛ چه‌قان: چه‌ماو، خواره‌وه‌بو.

پوخته‌ی مانا:

یارم که خوئی جوته بروئی وهك كهوانن؛ ئەمرو دیتم كهوانیکی کاری یهنگی تازه کاری لهدستا بو، روانیمه بهژن و بالاکه‌ی، لهو بالایه، جه‌غزینگی قودرته‌ی خودا، دو بروئی به‌رانهر به‌یهك زور له ئەندازه و ریک و پیک دارژتبو. خوا ئەو‌پیتته پیروژانه‌ی - که ناویان خه‌تی روی‌یاره - چون کیشاوه. ده‌لیی خه‌تی به‌سه‌ر به‌ختی ئیمه‌ی هه‌ژارانی ده‌رویش‌دا کیشاوه. هه‌ردو كهوانی برویان سه‌ریان گه‌یشتوته‌ یه‌ك و گوشه‌یان بای داوه‌ته‌وه‌و به‌ره‌ولا رومه‌ت چه‌ماون. وهك پیتی رین له‌سه‌ر صادان. که دوه‌دو، وشه‌ی «رص» یان لی ساز ده‌یی. که واتا، پال‌پیکه‌وه‌داو. بو کوشتنی ئیمه‌ی ده‌رویشی جه‌فاکیش؛ دیداری تو، ره‌فتاری تو، ددانی سپی ئەلماسی - که له‌ ده‌می شیرینتدان - ئەو دوبرویه - که وهك دو نونی هه‌ره‌ جوان، به‌خه‌تی ریحانی نوسراو - بو نیشیان، وهك ریحانه‌یه. خوزگه‌م به‌وه‌ی ده‌یان بینی.

سوپاس بو‌خوا به‌ختم هینای وسه‌ر که‌وتم. بروئی یارم له‌سه‌ر هه‌نیه‌ پاکه‌که‌ی دیت. که عه‌یناً مانگی یه‌کشه‌وه، له‌ عاسمانی ساو. بنوینی چونه؛ وابو. گه‌وره‌یی هه‌ر بو خودایه. چه‌ند ئاکارو کرده‌وه‌کانی جوانن. ده‌بروانن، چون به‌ته‌کوزی و ریک و پیک ئەو روخساره‌ی رازانده‌وه. چاوی و بروئی هه‌ریه‌که‌ی نیشانه‌یه‌کن له‌ صنعته‌ی خودای جوانی.

له‌کاتی‌کا که دوبروئی چه‌ماوه‌ی وه‌کو كهوانی به‌رانهر به‌یهك ده‌بینم و ئەو چاوه‌ مه‌ست و کالانه‌ی له‌ژیریان‌دان؛ هه‌زار ئیشاره‌ت و به‌لگه‌م لهده‌ست ره‌نگینی دا‌هینهر نیشان دده‌ن. مه‌لا! تو خوت هه‌مو گیانت له‌ دل‌به‌ر نیشانی پیوه. به‌تایه‌تی دل‌ی ژارت، پر له‌ تیری دل‌داری‌یه. ئەو كهوانداره‌ به‌هیزه، له‌و کوشکه‌وه - که بورجی گه‌نم ره‌نگانه - به‌ كهوانی برویان دل‌ی پیک‌اوی.

«ماهی نو»

- ۱ وی سپیده ژبورچی قهوس نه‌برو نوماندن ماهی‌نهو
خویش ژقه‌وسی نه‌بروان فی‌را کشاندن ماهی‌نهو
- ۲ گوشه‌یین نونان بس‌ربادان ژقه‌وسی بی‌وه‌ته‌ر
میثلی نه‌نگوستانه‌بی صد‌سیر به‌یاندن ماهی‌نهو
- ۳ که‌ششفی به‌درا ته‌مام نه‌حسن ژبالا طه‌لعه‌تی
زه‌ستیوادا گه‌زمه‌یان چه‌رخ‌ی ره‌شاندن ماهی‌نهو
- ۴ وی لوه‌جه‌ی نافتابی گاهی کفش و گاهی خه‌ف
عارفی نه‌هلی به‌صارت‌ه‌ییراندن ماهی‌نهو
- ۵ مل دزانم دانه‌ به‌ر قه‌وسی هیلالی گوشه‌ زهر
له‌و ژبالا گوشه‌یین نونان لقاندن ماهی‌نهو
- ۶ نه‌ز دبیزم دی لمن دیسا جه‌گه‌ر صد‌ پاره‌کن
وی بمیزان هه‌ردو شیرازی چه‌فاندن ماهی‌نهو
داخلی مه‌جلس بوی نیشه‌ف «نیشانی» له‌و کوخه‌ف
جامی روحانی لئه‌هلی دل نه‌شاندن ماهی‌نهو

مانای وشه:

بادان: به‌بادان، چه‌رخاندن؛ به‌یاندن: درکندن، معلوم کردن؛ که‌ششفی: آشکرا‌بو؛ نه‌حسن: جوان‌ترو
باشتر؛ کفش: دیاری؛ هه‌ییراندن: سر‌گه‌ردان کردن؛ لقاندن: بزواندن؛ شیراز: شاریکه‌ جیگه‌ی
سه‌عدی و حافظ؛ شیراز: داریکی سوره‌ وه‌ک به‌ئالوک ده‌چی؛ شیرازی: جوړه‌ که‌وانیک بوه که له‌شیراز
دروست کراوه.

پوخته‌ی مانا:

ئەم بەیانە، مانگی تازه وینە‌ی برو له بورجی قەوس، خۆی نواند. من وای بو چۆم، که ئەم مانگە، له وینە‌ی بروی یاری من، دروست کرا. گوێشە‌ی بروی وەك نونی سەر بەرەو ژیری، له کهوانی ژێ تی ئەخراویکیان دەکرد. که بو سەر بەباددانی دلدارانێ ئامادە‌یە. هەر وەك قامکی مێبارەکی پیغەمبەر (ص)، که مانگی تازه‌ی لەت کردو صد نەپینی کەس نەزانی ئاشکرا کرد.

یارم که روخساری دەرخواست، مانگی چار دەو جواتر له مانگی چار دە بو. لەو بآلایە - که سیمای لیوێ خویابو - شەوی چار دە بی مانگی بە کێشە‌وێ دیارە. بە ئام روخساری یاری من، لەسەر خەتی ناو راستی عاسمانی ساوی هەنێه‌ی دا بروی که وەك مانگی نوێ، لەو عاسمانە‌وێ تیرداوی بو دلداران دیتە بەرچاو.

روخساری یارم وەك خۆرە، کەچی بروی - که وەك مانگی بە کێشە‌وێه و نەدە‌بو دە‌گە‌ل خۆر دیاری - جار جار دیارو جار جار ونه. نەك هەر من بگره ریناسانی چاوی دل‌رون، وەك من لەو مانگی تازه‌یە ئه‌و روخساره سەرگەردان بون. من دە‌زانم یارە‌کە‌ی من، شانی داو‌ه‌تە بەر‌کە‌وان، و‌اتا ئە‌برووی ئامادە‌ی تیر هاو‌یژی کرد. بویه لەو ژوروی عاسمانه، گوێشە‌ی مانگی نوێ دە‌ب‌زۆن و دە‌یانە‌وی لاسای بروی ئه‌و کە‌نە‌وه؛ که لەو بآلا بلیندە‌وه دیاری دە‌دا.

وا بێر دە‌بە‌م، برو کانی - که وەك کهوانی شیرازی و حەستە‌م ترن - دیسان خەریکن جەرگی من بە‌صەد لەت کەن، بویه وا دیسان چە‌ماون. وەك مانگی نوێ و ریک بە‌ران بە‌ریه‌ك وێستاون. نیشانی! وادیارە ئە‌م شە‌و بە‌ دزیه‌وه چوبویه ناو کۆری بە‌زم. هیچ کە‌س توێ بانگ نە‌کردبو بویه ئه‌و مانگی تازه‌یە، جامی بادە‌ی گیان گە‌ش کە‌ری، بو دلداره‌کانی نە‌نارد.

«جرده‌ی دلان»

۱ زره‌مزی دلپهری دیسان لمن باطین قه‌ژین دهرده
دله‌بسی طاری بی من دی خویا بو نهو سیا چهرده

۲ دله‌بسی طاری بو نوری پهری ره‌نگی صیفهت حوری
ژوادی نه‌یمه‌نا طوری موقه‌دده‌س کر لمن عهرده

۳ ژنارو نوری ته‌قدیسی ته‌جه‌لالا کر لمن دیسی
لسر ته‌ختی خوه به‌لقیسی هلانین بی حیجاب پهرده

۴ حیجاب پهرده ناقیهتن صه‌با ره‌یحان هلاقیهتن
ژبورجان تیر پور ریهتن گه‌هان من راستو چه‌پ چهرده

مانای وشه:

باطین: ه‌ناو؛ باطین: به‌نه‌ینی؛ قه‌ژین: زیانه‌وه؛ له‌بس: پوشاک؛ سیاه چهرده: گنم ره‌نگ، ره‌ش ته‌سممر؛ وادی نه‌یمه‌ن: شیوی همره پیروژ؛ تقدیس: پاکی و پیروزی؛ دیسی: دیسان، ده‌نایسی؛ هلانین: لای‌دان؛ هلاقیهتن: به‌خش و بلاوی کردن؛ چهرده: ریگر؛ چهرده: تیری بی‌پهر؛ چهرده: جلیت.

پوخته‌ی مانا:

خه‌نی له‌خوم، نه‌وا بو جاریکی تریش، یاری خوم دیت. هم جاریش به جوریکی تر که فیلیکی داهاتوبو له دلبرن، خوی نیشاندام. بهرگی ره‌ش بو. خوی له‌ویدا وه‌ک روشناکی ده‌ینواند. گهنه‌ره‌نگه، وه‌ک هوری به‌هه‌شت، چاوره‌شه. ئاکاریشی حوریانه‌یه. نه‌و دیداره، وه‌ک چپروکی موساو چونی به‌رهو چپای طور، وایه. که هم ئاگر، هم نوری خودای به‌دی کرد. به‌و دیداره‌ی -

که ماله‌کمی وهك شیوی هه‌ره‌پیرۆزی جی راره‌ستانی موسایه - تیریژی یار، دایه‌ده‌رو هه‌مو
 دنیای کرده‌سه‌زه‌وی مباره‌ك، وهك هه‌ردی بیت‌المقدس. وه‌كو سازاده‌بلیسی له‌سه‌ر ته‌خت
 رو‌نیشتبو. روبه‌ندی به‌روه‌وه‌ نه‌بو، په‌رده‌ی لادان. سه‌روه، ریحانه‌ی بسکانی په‌خش کردو رای
 هه‌ژاندن. بون و به‌رامه‌ بلا‌وو. له‌ دوه‌دی و شانشین‌را، له‌منی روانی. چاوی مه‌ستی به‌مژولانی
 به‌ریژنه‌ تیریان تی‌گرت‌مو له‌راست و چه‌پ، ریگری دل و گیان رفین، دوه‌ره‌یان دام و کردیانم به
 کولکی ئەزمون بو جلیتان.

۵ کرم ئامانجی میزاقان دلدای تیر چون فاقان
 بجه‌لادی خوه‌ نه‌و خاقان دبیزت هیژتو خه‌نجه‌رده

۶ بدهرین خه‌نجه‌ران کوشتین بخونا صوهر لی‌مشتین
 دچینا سونبولین قشتین مه‌دل پر‌میسک و ماوه‌رده

۷ گولین هه‌ر میسکی ئەذفه‌رلی عه‌بیرو عه‌نبه‌ری ته‌رلی
 سه‌مایا سوسنان هه‌رلی بزولفان ماتو ماوه‌رده

مانای وشه:

کرم: کرمیه؛ میزاق: کور‌ته‌رمب، نێزه؛ فاق: گیر‌گه‌ی تیر له‌ ژێ که‌وان‌دا، بنی تیر که‌ ده‌که‌ویته‌ سه‌ر
 ژێ که‌وان؛ خاقان: قاقان، قهرالی مه‌مله‌که‌تی چین؛ لی‌مشتن: تی‌گه‌زان‌دن، تی‌وه‌دان؛ قشت: بسکی
 سه‌ر هه‌نیه؛ ماوه‌رد: گولاو؛ ئەذفه‌ر: زۆر بون‌خوش و بین‌بلا‌و‌که‌ر؛ عه‌بیر: چه‌ند بون‌خوشیکی تیکه‌لاو؛
 عه‌نبه‌ری‌ته‌ر: عه‌نبه‌ری هیشتا وشک نه‌که‌راوی تازه‌له‌ورگی ماسی عه‌نبه‌ر ده‌ره‌ینراو؛ ماوه‌ر: گولاو؛ ماتو:
 ده‌ی‌ساتو؛ ما: بوچی؛ تو: هه‌یج.

پوخته‌ی مانا:

چاوی مه‌ستی که‌ به‌ره‌و رومی هه‌لێناو له‌راست و چه‌پ وه‌کو چه‌ته‌شال‌او‌یان بو‌گیان و دل‌بردو
 تیریان تی‌گرت. مژولیشی وه‌کو نێزه‌ به‌ریزه، ده‌دل‌م چه‌قین. سه‌ره‌رای ئەمه‌ی که‌تیری غه‌مزه‌و
 نازی چاوه‌کانی، هه‌تابن چه‌قینه‌دل‌مو کرام به‌نیشانه‌نێزه، ئەو قهرالی مه‌مله‌که‌تی دل‌دار کوژان،
 میرغه‌زه‌بی چاوه‌کانی لی‌هان‌ده‌دام. که‌نیزیک‌تر تماشام‌که‌ن. واتا، نه‌وه‌ك دور‌به‌دور بوی ته‌واو
 نه‌بم، با به‌خه‌نجه‌ری مژولان ته‌واوم‌که‌ن. ئیتر هومییدی ژینه‌وه‌بو‌گیان‌ودل‌له‌ناو‌بچی. به
 زه‌بری خه‌نجه‌ری کوشتین. دل‌ی ده‌خوینی خو‌گه‌وزاندو خه‌نجه‌ره‌خویناویه‌کانی، پی‌سه‌ریه‌وه.
 به‌لام دل‌ی هه‌ره‌زه‌کارم، به‌وه‌هجوم‌کردن و کوشتنه، زۆر دل‌خوشه. له‌تماشای بسکه‌سه‌ر
 قرتاوه‌کانی بان‌هه‌نیه‌کمی، پر‌بو له‌بوئی میسک و گول. له‌تماشای گولی رومه‌ت، تاهه‌تایه‌بوئی
 میسکی هه‌ره‌باش و بوئی عه‌نبه‌ری هه‌رته‌ری، لی‌نابری. له‌سه‌یری عاسمانی روخسار - که

سوڀستهي بسكان لهوڀدا سهمايانهو ده لهرنهوهو بهو كهزيانه له ره شيه تي و پون خوشيدا، تانه دهغه نبر ده گرن - كه نزيك كهوتون له دلتم. دل ټهوهند بوئي گرتوه، كه نيازنيه گولاو له لاشه كه ي مردوي بپرزئين؛ وهك بو مردوي دور له دلداري ده كاردين.

۸ بسهروي سونبولين تاري بههقرا بازي و ياري
بجودا خون بيت جاري ټقهوسان گهزمه يان بهرده

۹ ټهزم نامانجي وان تيران ټهپيكانان و سهرتيران
بويم پولاد لبر شيران سهراسر ټيگمام بهرده

ماناي وشه:

وي: ټهو، مه بهست روخساره؛ په يكان: سه رتهير؛ پولاد: پولا؛ ټيگمام: به ټيگرايي مام؛ بهرده: له پيشي دا؛ تير: سهركونه، تيرو تانه.

پوخته ي مانا:

له سه ر ټهو روخساره پاكهت، بسكه كانه - كه رهنگ رهش و له پون خوشي دا، سونبولن - پيكه وه گالتهو گه پيانهو دينه ياريدهي په كترى. ټه گهر تماشا ده ست بدا - وهك دهستي دا - كوژراني چي و مردني چي؟ هزار هينده جهزه بهو ټازاري بدري، هيند بهو بهرامانه مهسته، ههست پي ناكا. ده بي منته بهو، له بهريشت وهده پاريم تا ده تواني له كهواني برو كه وانيه كانه وه، تير باويزه، بم كه نيشانهو بم پيكه. با به جوگه خوږين له له شمه وه جاري بي. تابوت ده كرى كاريك بكه، برينم پتر كاري بن. گوي نادمي. هيندهم سه ره تيري چاوي، پر له نازو تيري به هانه ي نازاويم وي كه وتوهو نوكي مزول وهك سه ره تير له گياني دلتم چه قيون، هه مو گيانم وه كو پولاي لي هاتوه. شيرم لي دن زرينگم دي، چونكه له هه ر لاو يم كه وي، هه ر سه ره تيري وه به ردي. گيان به اوا تي ديداري چاوه كانه هه ر ده مينوي هيچ هيزيك له بنه ي ناهيني.

۱۰ كو دلبر هاته وي يولي ټه بر پوز هن كه تن چولي
ټقه نجان كوره قاند هولې ټمه حبوبان برن نه رده

ماناي وشه:

يول: ريگه، ره وشت؛ هن: هه ن؛ قه نج: جوان و له بار؛ هول: بازي گوين؛ تو: هيچ.

پوخته ي مانا:

كاتي دلبر له خو پو شين بهر و به ندي و ازي هينا و ره و شتي خو نيشانداني كرده پيشه؛ زور كه س

هه بون، له تاوان شیتو شهیدابون. کهوتنه چولان. دلبرانای له بارو جوان، له مهیدانی مله
جوانی و دلرفیتی دا، دوزاندیان. گوی سهرکهوتنی بوخوی برد. له باری جوانی و له باری و له نوردی
گهردن زهردی دا، دهستی هه مو نازدارانی له تمخته بهستو صد دهستی لی بردنمهوه.

۱۱ ژهددو بهژن و بالایی ژرهنگی دیهو سیمایی
تو رهنگی قهط خه بهر نایی دحوسنی جهوه ره که فهدره

۱۲ بخهملو رهنگو رهعناهی بهمه هیویی، بزاییی
بته و حوسنا خودی دایی ژگول رهنگان گولا زهرده

مانای وشه:

تورهنگی: هیچ رهنگیک؛ رهعنا: شلک و شوخ؛ زیبا: جوانی بهردل؛ خودی: خودا؛ خهمل: خشل؛
جهوه هری فهدر: ماکی بی هاوتا؛ جهوه هری فهدر: ئه و عهصلهیه که خوی بهخویمهوه بهندمو بو بهش و
پازکردن ناشی.

پوختهی مانا:

هیچ جوانیک و خوین شیرینیک، بهرهنگو خشل و زه بهریش خو جوان بکهن؛ هه رگیز له
ره زاشیرینی و رهنگو رو، له بهژن و بالاو سیمادا، توزقائیکیش وه که یار ناچن. جوانی یارم - که
تاییه تی بهشیکه، خوا بهوی داوه - له دنیا جهوه هری تاکه و ماکی جوانی هه خویه تی و کهس
ناتوانی بهشیکه له وجوانیه هه بی. گولی زهرد، لهو ئیره بیانهی که نهیتوانی وه که ئه و جوان بی؛
رهنگی زهرده. شیایوی باسه، خوا فهرمویه: «هیچ شتیک وه که خودانیه». مه بهستی مه لا ئه وهیه،
جوانی سهلما، وینهی جوانی خوی سهلمایه و کهس له رهنگی خودا نیه.

۱۳ نه بات و شه که که را لیقی نه سیمی وی گولو سیتی
هلینت په رده یا سیتی شیفایا هینده کی دهرده (یا، هندکی...)

۱۴ ژنه قش و صونعی جه بیاری مو طه ررا طور ره یا طاری
لئوری میسکی تاتاری لسه روان خه مریان بهرده

۱۵ لهر روزی بیت خیلی بنیزم قامه تا عیلی
قه دیفو زهر که شو و تیلی زه بادو میسک و عه نبرده

مانای وشه:

هلینت: لادا؛ شیفایا: عیلاج؛ هندک: کهم؛ مو طه ررا: کووه کرا؛ طور ره: بسکی لای لاجانگ؛ طاری:

تاریک؛ خیلی؛ تمو سسیبر؛ بنیرم؛ بزوانم؛ عیلی؛ بلند؛ قه‌دیف؛ مخمر؛ زهرک‌ش؛ زهرری؛ تیلی؛ پارچه‌یکه که همودای زیوو زیزی تیوه درابی؛ زه‌باد؛ بون خوشی زه‌باد، که جان‌ه‌وریکه له بهره‌ی شیرو پشیله.

پوخته‌ی مانا:

شه‌کرو نه‌باتی لیوانی، سیوی چنه‌ی، گوله باغی سهر کولمانی - که سروهی هه‌ناسه‌ی ساردم ده‌یانگاتی - شه‌وه ره‌شی که‌زیه‌کانی - که بونه په‌رده له‌روی‌دا - وه‌لا به‌ری. ههر که‌میک له دیتتی‌وان، دهرمانی هه‌مو دهر‌دانه.

شه‌وسکه لیك هال‌اوانه، که به‌م لاو به‌ولادا کراون و ره‌نگی تاریک‌ایان هه‌یهو بونیان وه‌ک میسکی تاتاری، تومار به‌تومار بلا‌وهو له‌سهر وانیش پرچ به‌ندت - که له‌سهر تو‌یل دیاری شه‌دا - له‌سهر رو‌خساروه لابه‌ره؛ با شه‌و نورو تیشکی خواجه، بیته به‌رچاوی دل‌داران و شه‌و سسیبری بسکانه‌ی تو چیدی به‌ری روژی نه‌گری و مخمهر و زهرری وزیرپویان با له‌جیرانه‌ی له‌شت، بونی عه‌نبه‌رو زه‌بادو میسک بگرن. بی‌ره دهری با ده‌و به‌ژن و بال‌ایه زراوه‌و که له‌گه‌ته‌ی تو - که نمونه‌ی ده‌سکاری خوی شیرینکاره - تیر رامینم.

۱۶ بسیمافی بزیرافی توروژی نه‌قشه‌کی باقی
کودا نه‌ره‌نگ زوی نا‌فی لهر روژی نه‌بت په‌رده

۱۷ نه‌گهر به‌رقه‌ک زوی روژی ژبه‌روی عیقدو بشکوژی
بدت قه‌لبی وه‌کی دوژی لهر دوژه دبت په‌رده

مانای وشه:

سیماف: تاوه‌زیو؛ باقی: به‌او‌یزه؛ نه‌ره‌نگ: وینه‌نامه‌ی مانای وینه‌گرو بیغه‌مبه‌ری موجزات وینه‌کیشان؛ وی‌نا‌فی: شه‌و ناوه؛ عیقد: گه‌ردانه؛ بشکوژ: قوپچه‌و خونچه؛ دوژ: جه‌ه‌ندم؛ دوژه‌ه : دوژه‌ق؛ په‌رد: سه‌رما، ساردی.

پوخته‌ی مانا:

یاری نازدار! ههر تو روژیک وهره دهر و خوت نیشان‌ده، با شه‌و نه‌خشه‌ی ده‌ستی خودا، ببیندری. با له‌شهرمان، وینه‌نامه‌ی موجزاتی مانای، ون‌بی و خو و ه‌شیری و خو له‌بهر روژی روت نه‌گری و، نه‌بیته په‌رده‌ی به‌رچاوان و چاوان به‌خو خهریک نه‌کا. من لی‌ه‌رونه ههر له‌و شویی به‌ گه‌ردانه‌ی که دنیای لی‌ سهر گه‌ردانه‌و له‌و سینهو به‌روکه‌ی قوپچمت لی‌ کردوته جه‌زایه‌رچی. توژیک وه‌کو بروسکه‌یه‌ک دیاری بدات. دلی پرله تاگری من - که له‌ناو بل‌یسه‌ی شه‌وینی تودا، قه‌تیس ماوه - له

سوتان رزگاری دهی و تهنامت دۆژه هی گهوره ش، له رویا سارد دهیته وه.
 شیایوی باسه، مهلا چیرۆکی ئیبراهیم پیغمه مبه ر بیر دینیته وه. که به کانی شکاندو له سزادا،
 خستیانه ناو ئاگره وه، خودا فرموی: «ئاگر ساردی سلّامت به!» ئاور نهیتوانی ئیبراهیم
 بسوتینی.

۱۸ دمهیدانی شیرین غه نجان بچه رخن میثلی شه طره نجان
 تورابا به ربی قه نجان زه بادو عه نبه رین گه رده

۱۹ دبت بیژن وی سولتانی به هفت ئایاتی قورئانی
 له محبوبان تو خاقانی وه ره ده ربی لقه بیه رده

مانای وشه:

مهیدان: گۆزه پان؛ توراب: خۆل و خاك؛ گهرد: تۆز؛ قه یسه ر: قه رالی رۆم؛ ههفت ئایاتی قورئانی: واتا،
 هه مو قورعان، یان سوره تی فاتحجا، یان جهوت سوره تی هه وه لی قورعان. که له قورعان دا خوا فرمویه «و
 اتیناک سبعاً من المثانی» داومانه پیته جهوتی لیک جو. ئه وه که سانه ی ته فسیرنوسن، زۆریان له وه باره وه گوتوه.

پوخته ی مانا:

ئه گه ره له دهشتای جی داوه تیکدا؛ هه مو نازدارانی ره زاشیرین، کۆبینه وه وه به لاسایی ته خته ی
 شه ترنج، هیندیکیان له پله ی جوانی دا، به وه زیرو روخ و قیل و ئه سپ، دابندرین و هیندیك پیاده
 بمینه وه به تیکرآش ئه وه نده جوان و نازدارین، که تۆزی بهر پالاکه یان، وهك عه نبه رو زه بادی
 داییزراو وای؛ به تیکرآیی و بی لامو جوم، تو به شای خویان داده نین. سویندم به جهوت
 ئایه ته کانی قورعانی، تو له ناو جوانانی دنیا، وه کو قه رالی چینی وای. تانجی سه ری قه یسه رانی.
 ده توانی له باری جوانی، زه بریکی باش له وانده ی که به جوانی خو ده نازن و لایان وایه، بونه
 قه یسه ره له ناو جوانان.

۲۰ مهلا زانم ژمه جندویان تنی ناژی تویی خویان
 ده ما دل دی به محبوبان بشوخ و شهنگ و ئه سمه رده

۲۱ ده ما جه لاد بین بازی بشیرو خه نچه رین طازی
 لده رگه دا نه کی گازی ده لالو نازه ره وه رده

۲۲ ئه مانته دا ژبی هوشی دوزین ناسوفته نه فروشی
 «مهلا» زانم ژمه دهوشی ته دل بی خوابو بی خورده

مانای وشه:

گازی: گله؛ گازی: بانگ، هاوار؛ سوفته: سماو؛ مهدهوش: لههوش چو.

پوختهی مانا:

مه لای دلدار! ده زانم چیت. نه گهر ریژه وانی ته ریق - که هاتونه ناو ریژی خوا ناسانه وه و شه وینی خودا کیشاونی و دل و گیانیان لههوش چوه - گشتیان به بی یاری مه جازی، ههل بکن؛ تو له و ناوه، ته نیا که سیکی هه لئا که ی. جا نه گهر ههر دلایش ده ده ی به دل بهریکی دنیایی؛ شوخ و شهنگی گهنم رهنگی وه ک سهلمات قهط ده سناکه وی. دل که مت ده قه به ل نه و که.

ههر گاش چاوه دلدار کوژه کانی - وه ک میرغه زه ب - به شیر ی تیژی برویان، به خه نجه ری مژولانیان هاتنه گه مه ی دلدار کوشتن؛ نه چی هاوارو داد بکه ی! شهویاره، هیئده ناسکه و هیئد نازداره، له دهنگی گلهت دهره نجی. ناز کوله یه، مهیره نجینه. توزیکیش ئاگات له خوت بی تو له کاتی حال لی هاتن، رازی گرینگ - که وه ک مرواری نه سماون - نه در کینی. ده زانم خه وو خوار دنت لی چه رامه و دلت گهر مه و هوش و گوشت، له ده ست داوه، به لام دیسان ناشی شه وی ناشی بیژی، بیژی.

«عشق و جذبہ»

- ۱ دلبری سہرداری خوبان ئەز نزام ناگاہ ہہیہ
جہبسی زیندانی و ئەسیرو گرتیی دەرماندہیہ؟
- ۲ گرتیی مایم دجہبسی کی گہلو مہدەر بکت؟
چارہ کی ناخی مہینت پور ئەوابەک زیدہیہ
- ۳ میحنەت و حالی ئەسیران کی لمیران عەرژە کت
دیبتن پورسی لمن لەو پور برەحم و شەفقہیہ

مانای وشە:

ناگاہ: خەبەردار؛ دەرماندە: داماو؛ گہلو: خەلکینە، ئاخو؛ مہدەر: تکا؛ ئەواب: خیر؛ میران:
میری گورہ؛ عەرژە: لەبەر زانان؛ لەو: چونکە؛ شەفقہ: بەزہیی؛ ئەز نزام: من نازانم.

پوختەیی مانا:

من نازانم ئەو دلبرەیی سەرورەیی گش جوان چاکانە، خەبەردارە کہ من لەزیندانی ئەوا بەندو
دیل و سەرگەردانم، زور دەمیگە بەندکراوم و لەو زیندانەدا داماو. ئاخو هیچ کەسی وا ہہیہ جارو
باریک، ناوی ئیمەیی بیتە بیرو ئەو خیرە گورہیہ بکا. مہینەت و دلپەرشانی یەخسیرانی ئەو
جوانیہ، بە عەرژیی میری مەزنی مولکی جوانی بگہیەنیت؟ لیم رونہ لیمان دەپرسیت. چونکە
دەیناسم کہ بەزہو دلوانی یە کجار زورہ.

۴ گەر بپزست جارەکی خاتون لەحالی سوختەیی
قوفلو زنجیر دی قەبن بی ئیسو دەست و میفتەیہ

۵ بهندو زنجیر دی قہن جہرحین دکول دی خوش بکت
لہ کوناقی دلہری دہرمانی دہردی بہندہیہ

۶ ہرچی بیگیری کو ناقی دلہری بیتن لسہر
خوش دبت حادر (ہادر) دگافی بیگومان و شوبہیہ

مانای وشہ:

خاتون: وشہی ریزلی نانہ بو ژنان؛ سوختہ: تازہ فہقیلہ؛ ٹیسم: ناو، مہبہست ٹیسمی ٹعظہمہ، ناوی
ہرہ گہورہ؛ میفتہ: کلیل؛ کول: بہژان، بہناسور؛ بیگیری: نہخوشی لہسہر مردن، لہہیز کہوتو؛
حادریاہادر: دستہو لہجی؛ دگافی: ہر دہم دہست.

پوختہی مانا:

ٹہ گہر جاریک ٹہو خاتونہ پایہ بہرزہ، لہمنی تازہ فہقیلہی دہرسی دلداری، پرسیار بکاو بلی چونہ؛
قول و زنجیری دہست و پیم، بہبی دہست لیڈانی کہسو، بی کلیل و بی خویندنی ٹاہتی قفل
کرنہوہو ناوی دایکی موسا زانین، دہ کریتہوہ! ہر نافی خوی لہبہربینی؛ یان ہر دہردیک دلمان
بگری و ناوی ٹہو بیٹہ سہر زارمان کارمان سازہو رزگاری و چا ہونہوہمان، کہ کویلہی بہرہرگای
ٹہوینو بہ ٹہوینی ٹہو گیراوین. بہوی بہندہ. ہر بہندہیہ کی لہش بہبار، - با کہوتیٹیشٹہ گیانہلاو
- ناوی یارمی لہسہر بینن، دہستہولہجی، نون دہلہشی دا نامینی و چاہونہوہی ہیچ گومانی تیدا
نیہ.

۷ بیگومان خاکا زیاوی توتیاو دانہیہ
گہر دچہہقین کور قہٹین خوش دبن پی دیدہیہ

۸ مہیبتی صہدسالہ ژی وی ری قہر قہبری کہفت
دی قہژی روح بیٹہ سہر ساتا خوشہبیتن زیندہیہ

مانای وشہ:

توتیا: بہردیکہ بو روناکی چاو دہیہازن و چاوی بی دہرتژن؛ قہٹین: دانین، تی بکن؛ مہیبت: مردو؛
قہر: دہسہر، دہبر؛ سات: کات؛ دانہ: دہرمانیکی چاوانہ.

پوختہی مانا:

خاک و خولی ریازہ کہی، وہک توتیاو دانہ وایہ. ٹہ گہر دہچاوی کویر کری؛ بیگومانم
دہستہجی، سومای دیتہ بہرو زور بہ روشنی دہیینی.

ٹہ گہر یارم، ریگہی بہسہر گوری مردوی صہدسالہدا بروا. یان دہبہر گوری بیوری؛ ہر

ئەوساتە كۆنەمردو گيانی دېتەو بەرلەش و ەك گويزی ئازا، دېتە دەر.

۹ مەيیتان لەورا دكت يەكسەر دلان يەغما دكت
ئېسىمى ئەعظم ما دزانت يا مەسيح ئەو بخوويه

۱۰ ئەز دېم عيسايە ئەو، يا بوعلی سينا يە ئەو
لەو برەمزو عيشوہ يان پوز موعجيزاتو شيوہ يە

۱۱ عيشوہو رەمزین دوی تەشبيهي بەرقی لاميعن
کوهی قاف بت کەردکت ساتا خويا بت پەردە يە

مانای وشە:

ما: مەگەر، چما؛ مەسيح: ھەنوا؛ مەسيح: دەست پيدا ھینراو؛ مەسيح: مېبارەك؛ مەسيح: شومو
بەدقەز؛ مەسيح: نازناوی عيسا يېغەمبەرە لە مېبارەكيان؛ مەسيح: بە جرجال دەلین لەبەر شومو و جوت
قوشەي؛ كوهی قاف: كيوى قاف (باسکراوہ)؛ کەر: لەت.

پوختەي مانا:

جا وەختی يارم دەتوانی مردو زيندو بکاتەوہ؛ ديارە تالان کردنی دلان، کارئکی زور ھاسانترە. ئاخو
ناوی ھەرە گەورەي، فير کراوہ؟ يان ھەر خووی وەکو عيسايە، کە دەيتوانی بە ئيزنی خوا،
کونەمردوش زيندو وەکات؟ بەلام ديسان لەوناوہ سەرم سوزماوہ. ئاخو وەك عيسا نەفەسى
مېبارەكە؟ يان وەك ئەبوعلی سينا، بە ئيزانی نەخوشان خوش دەکاتەوہ؟ بە ئيشارەتی چاوانی،
دەلیم مोजەي عيسايە. بە گفتم و نازو نيمنازی دەلیم بزیشکی چازانە. ھەم شيوہو ھەم مोजاتي،
وہك بروسکەي تروسکە دەر، يەکاويەکن. يار ديار نيە، ئەو مोजاته دەنویتی. ئەگەر تاويك خووی
نیشانی دنيا بدات و پەردە لەناو نەمیني؛ چيای قافیشی يیتەبەر، لەت لەت دەبی.

خوا فەرمويە: «ئەگەر ئیمە ئەوقورعانەن ناردبايەتە سەر كيويك؛ دەتدی سەری کز دەکردو
لەترسی خوا، شەقار دەبو، ھەلەتەکا.
مەلا، لەو چەند بەيتانەدا، ئەو ئايەتەو باسی موساو كيوي طورو نوری خوامان وەبیر دیتی.

۱۲ پەردەيا مەحیوب دنیف قەلبان کودی کەرکەر بکت
قەط دەپردی خەفدين خورشيدو ماھو زوھرە يە

مانا:

ئەو پەردەي دلبەر، لەنيوان خووی دلمان رای ھەنگاوت؛ دلمی خستە تاریکايی. ئەو پەردە يە
لەت لەت بکاو فری بدات؛ دل وەك خوړو مانگ و زوھرە، تیشك ئەداو ھيچ ئافەريديکی خودا،

وهك ناتوانی پورده له بهر خوړو مانگو زوهره بگریته وه. ناتوانی دلمان داپوشی و روناکی لی نه دیو بکا.

۱۳ زوهره خوړشید من دیتن دقهوسی هم قیران
سوری دا دل عه قهره بان چهرخو سه ماوو هه هی هه یه

۱۴ عه قهره ب و قهوس و قهزه ح، قیرا موقابیل موشته ری
روژو شیغو نورو تیریژ، بهرق و هم نیسپیده یه

۱۵ نهو همی قیرا مه دین، تیکل دچهرخی جاره کی
هی ژوان بی حاله نهز نه حوالو عیشق و جه ذبه یه

مانای وشه:

همه قیران: نزیك و بهرانبه بیهك؛ سورر: دلکیشی؛ قهوس و قهزه ح: په لکه زیرینه، که سکو سور؛
موشته ری و زوهره: دو ته ستیره گی ریمن؛ تیریژ: تیشک؛ نیسپیده: سپیده، بهر به یان.

پوخته ی مانا:

چاوم کهوت به رومه تو چاوه کانی؛ که دو برو که وانیه که ی له سره دیار یون. دت گوت خوړو
ته ستیره ی زوهره و موشته ری، له مزلگه ی قهوسی عاسمان، لیک نزیك و بهرانبه بیهك دیار
ئمدن. دلکیشی نهو لیک نزیکیه، بسکه سر خوارو بوه کانی - که وهك کلکی دماره کولی رهش
دهچن - بزوانده وهو دت گوت له خویشان دهره قسن. لارومه تو که زی و هه نیه و لاجانگ و تیشک و
پر شنگی چاوه کانی، دت وت خوړو شه وو روژو بریسکه و بهر به یانن. پارچه ی هه مه ره ننگه ی
سهر پیچو خشلی سهر و، گهردانه که ی، بیونه کولکه زیرینه ی بهر هه تاوی. من جاریکی نه وانه م
هه مو به چاوان دیتن. که له کور ی هه لپه رکیدا، تیکل بیون. وا له وساو، حاله شه و دل م سهر ی
لی شیواوه و جه زمه ی نه ویی گرتومی و بهر مانا.

۱۶ حال ژوی ره مز ی گه ها من مهستی وی ره مزیمه نهز
سهر خوه شم هه تتا نه بهد بی جام و نو قلو باده یه. (یان، نه قلو و...)

۱۷ سهر خوه شم بی جام و مه ی، ره مزا نه یمن نه بتهر کرم
ناگهان تیر دانه دل له و کوشته حادر سوخته یه

۱۸ کوشتی یان خون دین لیقائی له و بوی دی خوش بین
هیقیان قهط نابرم مه مقصود مه دیدارا ته یه

مانای وشه:

نوقل (یا) نه قل: مه زه ی باده خوران؛ نه بتهر: دوا براو، بی سهر و بهر؛ حادر: ده ست به جی؛ سوخته: فه قیله؛ سوخته: سوتاو؛ ليقاء: توش هاتن؛ هیقی: هومیډو هیوا.

پوخته ی مانا:

له ئیشارمو نازو غمه زهت، حاله تیکم به سه رداها ت، که هه تا دنیا دنیا یه، به بی باده و بیاله و مه زه سه رخوشم، لالامو ناکه م. رازی نه یینی ئه وینی، وزه و هیزی لی ئه ستاندم. له پر تیر دابارینه دل و کوژرام و سوتیندراشم. ده لین شه هید ده بی به خوینی له شه وه بنیزرین. چونکه به و خوینه گه شه وه، ده چنه لای یارو به دیداری یار، شاد ده بن. جامن پیم خوشه هه زار جار، له ئه وینی تودا بمرم و دل که م خوینا و هه لینی و گیانیشم خوین بده لینی. به و هومیډه که به و هویه تو بینم و هه رگیز نابی ناهومیډی به لاما بیت.

«کوردی» ده لی:

شه هیدی عیشقم و مه مشون و کفم بومه که ن یاران
گه واهی حه شره بو ده وای شه هادته بهرگی خوینیم
«مه ولهوی» فه رمویه:

هه رساتی صدجار بهوتیر به و ته رکه ش زینده گی و مه رده ن ئامان وه شه ن وه ش

۱۹ هیقیان قه طنا برم جاره ک تودینی شه فقه کی

عه قدی ئیحرامی دی بینم حادری بم سه جده یه

۲۰ سه جده یا بهر نه سوه دان نادم بصد هه ج نه کبه ران

سوند بوان زولفان و خالان هه ج وه کی بیژم وه یه

۲۱ سوند بوی زولفا سیاه نه ز عاییدی حوسنا ته مه

خه ف دنوشم وی شه رابی خواهی شه رابو قه هوه یه

مانای وشه:

دین: دیتن؛ شه فقه: مه رحمه ت؛ عه قد: به ستن؛ ئیحرام: نه ته تی هه ج کردن؛ هه ج نه کبه ر: هه جی هه ره گه وره، نه گه ر شه وی جه زنی قوربان هه یینی بی بی ده لین هه جی گه وره تر، چونکه پیغه مبه ر فه رمویه: «هه یینی هه جی هه زارانه» دو هه ج پیکه وه رو ده دات؛ هه چوه کی: هه ووه کو؛ قه هوه: باده؛ خوش: به تام؛ خوش: به په له.

پوخته ی مانا:

هه رگیز له و هیوا یه نانیم. که تو جاریک به دیداریک مه رحمه تم ده گه ل بکه ی. هه ر بت بینم،

۲۸ گوههرو گهنجین مهلی حوسنو جهمالا دلبره
صهد (تعالی الله تبارک) ئەف چحوسنو جیلوهیه

مانای وشه:

تولان: توله گهل؛ توله: سهگی چکوله؛ نههم: دانیم؛ کهیل: ههلیژارده؛ کهیل: قهیل، فهزمانره و او سولتان؛ مهحروم: بهش برآو؛ تعالی: پایه بهرزی؛ تبارک: پاکی و پیروزی؛ تعالی الله تبارک: بهرزی و پاکی و پیروزی بوخوا.

پوختهی مانا:

بهئاواتم وهك سه گه کانی دهر مآلی، سهرم له سهر بهر دهر گانهی بسومه وه. شایهت جاریک گهو سهروه ره ی له ناو جوانان ههلیژارده، بپرسی گهو توله بهسته زمانه یه ی بهئاوات نه گه یوه چی یه؟ ههر که جاریک منی کوپله، به ناوی توله بانگ بکاو، بهو بهزه ی بم خوینیته وه؛ بو منی مه لا له هه مو دارایی دنیاو گوههرو گهنجینه کانی، باشترو دلخوش که رت ره.

گوههرو گهنجینه لای من، جوانی و لهباری دلبره. ئەی خودایه! پایه بهرزی و پاکی و پیروزی، بو تویه. که ئەو جوانی و دیمه نه له بارو ریکهت، داوه به یار. چهنند زوره؟ ههر خوت ده یزانی.

قصیده‌ی هشتاد و چوارم

سینه که با به

۱) فه له کا نه طلہ سی سهر گه شته دجاما مه خوبابه
مهوج ددهت قولزومی عیشقی مهلسهر ددهست غورابه

۲) دل که مه ربه سته بی عیشقه مه خوه زوننار پهره ستین
مه ی و مه عشوقه دوعائی مه نو سه جاده قیبابه

۳) ژحیحابی وهره دهر نازکو مه ستانه بمه ش تو
ته جیهان زیروزه بهر کر بخودی نه ف چحیحابه؟

مانای وشه:

فه له کی نه طلہ سی: له زاراوه ی نه ستیره ناسانی پیشین له سه روی هه مو عاسمانان و هیچ نه ستیره شی لی
نه بون؛ سهر گه شته: سهر گهردان؛ خوباب: بلقی سهر ئاو؛ قیباب: په رو ی ناو گیر فان؛ قولزوم: دهریا؛
غوراب: پیاله؛ غوراب: جوریک گه میه ی قدیم؛ زیرو زه بهر: زیرو ژور.

پوخته ی مانا:

دهریای ئه وین، له دلّی مه دا شه پۆل ددها. پیاله یه کمان له سه ره دهسته که ده مانه وی مه ستمان کا.
هه مو هه ردو عاسمان و ته نانهت عاسمانی نه طلہ سی، وه ک بلقی که به سه ره باده ی ناو پیاله ی سه ره
دهستی مه وه.

دلّم بوته که مه ربه سته ی ئه وینی پاک. زونناری یار ده په رستین. نوژیرو نزاو پارانه وه م، هه ررو
به دلّی بهر مه یه و بهر ماله که م، په رو ی مه ی سرینه وه یه. له و پشت په رده، وهره دهری. مه ستانه و
به فیزو به ناز، سه یری بکه و، برّوانه چون ئه م جیهانهت، به پیواری دیداری خوت، سه رو ژیر کرد.
توبی و خودا، ئه م له مه رهت چون په ردیکه که هینه دهردی پیداوین.

«خه‌بیام» ده‌لی:

بو زانی دلان همر مه‌یه درمانی بی
زانا شه‌ویه تامی له‌مه‌ی زانیی
ئو کوته پورو‌ی لیوی له‌مه‌ی پی‌ی دهرن
بهرمائی هه‌زار صوفی به قوربانی بی

ع دهستی جیبریل هلاقیت ژبه‌ژنا ته‌نیقایی
بیه‌قین قافه لروژی وهره، دهرسینه نیقابه

مانای وشه:

جیبریل: فرشته‌ی ولام‌دەر؛ هلاقیت: لای‌گرت؛ قاف: «ق» ناوه بو قورعان، ناوی خوایه واتا توانا تر له هه‌مو توانایان؛ قاف: ناوی کیویکه ده‌وری دنیای داوه‌و ده‌یانگوت خور شه‌وانه له‌پشت قاف ماته هه‌لده‌گری‌و ده‌حه‌سینه‌وه؛ لروژی وهره: له خوره‌وه.

پوخته‌ی مانا:

تو وه‌کو خور، چون له‌پشت کیوی قاف په‌نای ده‌گرت و قاف لیی ده‌بو به په‌رده‌یه‌ک، نه‌مان ده‌دیت؛ چاوی دل‌مان تو‌ی نه‌ده‌دیت. خودا به‌ده‌ستی فرشته‌ی ولام به‌ری؛ په‌رده‌ی له‌بهر به‌ژنت لاداوه، په‌رده‌ی سینه‌ی گیانی ئیمه‌ش که له‌مه‌ریک‌بو له‌نیوان، وه‌لا که‌وت و توانیمان رونا‌کایی تو، به‌دل و گیان، هه‌ست پی‌بکه‌ین. قورعان و ناوی خوی‌توانا، بونه هو ئه‌تو بناسین و له‌سینه‌دا جیگه‌ت به‌دل بو‌بکه‌ینه‌وه.

شیایوی باسه، من وام مانا له‌و به‌یته لی داوه‌ته‌وه، چیترم به‌بیردا نه‌هات. زور وی ده‌چی نه‌م زانیی‌و مانا‌که‌ی له‌مه‌قول‌تر بی (هه‌ژار)

۵ مه‌ب‌ئیشراقی سوئاله‌ک ژله‌بی غونچه‌گوشا‌کر

کو ب‌ئیلها‌می دزانی دسوئالا مه‌جه‌وابه
(یان، گو ب‌ئیلها‌می دزانی دسوئالاته‌جه‌وابه)

مانای وشه:

ئیشراق: تیشک‌دان؛ ئیشراقیون: ئه‌و که‌سانه‌ی سه‌ر به‌فله‌سه‌فه‌ی ئیشراقن، که به‌خویان گو‌توه ئیشراقی. فله‌سه‌فه‌ی ئیشراق لای وایه زانستی راست و دروست و بی‌خه‌وش، ته‌نیا له‌ریی ده‌رونی رون و دلی رونا‌ک په‌یدا ده‌بی‌و هه‌چی ترنا. داهینه‌ری ئه‌م فله‌سه‌فه‌ له‌ئیسلامدا، شیخ شه‌هاب‌الدین سوهره‌وه‌ردی کورده که سالی ۵۸۷ کوچی مه‌لا‌گه‌ل به‌گژی‌داهاتن و لای سوئلتان صلاح‌الدینی ئه‌بیوی به‌کافرین له‌قه‌لم‌داوه‌فرمانی به «مه‌لیک‌ظاهیر» ی کوری خوی‌دا گرتی و کوشتی. وه‌ک هه‌میشه کورد کوردی کوشت. ئیشراقیه‌کان کاریان به‌قه‌کردن نه‌بو. رازی دل‌یان ده‌خوینده‌وه‌وه به‌تماشای بی‌چم‌و که‌سم ده‌یه‌کری ده‌گه‌یشتن؛ ئیلها‌م: بیرخسته‌دله‌وه.

پوخته‌ی مانا:

تیمه هەر له‌ریی دهر و نه‌وه، پرسیار بکمان له‌و لیوهی - که هه‌مو خونچه‌ی پی ده‌پشکوتن - کرد. ده‌شمان‌زانی هەر له‌ریی دلیه‌وه ده‌زانی که وه‌رام بو پرسیاره‌که هەر له‌ناو پرسیاره‌که‌دا. ئەو ده‌زانی من چیم ده‌وی و ده‌شزانی که من ده‌زانم ئاواتم بو پیک ناهینی. یان به‌خستنه‌دلیم گوتی تو ده‌زانی وه‌رام هەر له‌ پرسیاری خۆت دایه.

«هه‌زار» ده‌لی:

گوئی باخان له‌شه‌رمی کولمه‌ سوره‌ له‌روی ئەو په‌لکی گول ئەستوره‌ زوره
گوتم مردم نه‌گه‌یمه‌ ماچی فه‌رموی هه‌زار بم‌بوره‌ دوره‌ ئەو سنوره‌

- ٦ توبنی سازی بناواز چره‌نگی مه‌ دخوازت
الله بخودی قه‌ط دبه‌ی ئەف چخیطابه؟
- ٧ گوهده‌ نایی ژله‌بی له‌علی بقانونی حیکایه‌ت
دی چشه‌هده‌ بده‌ فی‌را بدرت شه‌هده‌ ره‌بابه‌

مانای وشه:

توبنی: تو بڕوانه؛ دبه‌ی: ده‌یسی؛ خیطاب: دواندن؛ سازو ده‌فو قانون و ره‌باب - یان، روبابه: ناوی چه‌ند ئامرازی موسیقان.

پوخته‌ی مانا:

تو بڕوانه ئامرازه‌کانی موسیقا، به‌ ده‌فه‌و بلویرو روبابه‌و قانونه‌وه، چون دل و گیانمان ده‌خوازن و چون وه‌زوان حال ده‌مان دوین؟ چون به‌نال‌ه‌و سوژه‌ی دهر و ن، چیرۆکی دوری دیداری، لیوه‌ تاله‌کانی یاری، ئەدرکین؟ ئەی خودایه‌! سه‌یر ماوم ئەوانه‌ چه‌ند به‌ئاشکرا شایه‌تی له‌ جوانی یارو دلی کلۆلی دلدارانی ئەو لیوه‌ جوانانه‌ ئەده‌ن؟!

«جلال‌الدین رومی» ده‌لی:

گوی له‌بلویر بگره‌ ده‌کرو زیته‌وه‌ زامی دهردی دوری پی ده‌کولیته‌وه
«هیمن» ده‌لی:

شیوه‌نیکم پی‌به‌ نه‌ی نه‌ی کردوه‌ بویه‌ ناله‌م تیکه‌لی نه‌ی کردوه‌

- ٨ خواهش په‌ریشان صیغه‌ت و مه‌جمه‌عه‌یی صوره‌تی حالین
پیری عیشقین و جوان طه‌بع و دلی عه‌هدی شه‌بابه‌

مانای وشه:

خوش: سهر؛ پهریشان: بلاو، شه پړيو؛ مه جمه عه: جيگه ي کوبونه وه؛ صورته: شکل؛ صورته: سيایي؛ عه هډ: زه مان، چاخ؛ شه باب: لاوڼي.

پوخته ي مانا:

ټيمه ي دلدار، زور له باريکي سه يرداين. چنه شتي دژ به يه کترمان له لا کويه؛ له ټاکاردا، پهرژو بلاوو شپړيوين. که بيته سه يري دهرونمان، خرويرين و گردو کوين و سيایي پهريشانيمان له لا کويه. پيريوين له دهردی ټه وينداو بوينه پيري ده ستگيري ټه وينداران. به لام دلمان هيشتا له ټه ويندا لاوه و ته بياتو ټاواته کانمان، هر پير نابن و هيشتا له تافي جواني دان.

۹ دوره ده ستين ژخه يالان مه دقي يه ک ژخودي را

خه ف دبه ختا مه ژدل بيت و برت عه يني ټه وابه

۱۰ مه موشه رره ف که دو چه شمين مه بيساطا قه ده مي که

پور لک من هه يه مه ي، مينه که من سينه که بابه

مانای وشه:

ژدل: بدل؛ عه ين: کاني، به ته وای؛ ټه وابه: کاري خير؛ موشه رره ف: به پيروزي گه يشتو؛ بيساطا: رايه خ؛ مينه که: بروانه.

پوخته ي مانا:

به خه يال ديمه دیدارت به لام ده ستي خه يال اتيشم نات گاتي. خيرهو مه نديکم گره که له راي خوادا، نه هيلي شوفار بزائن به نه يني و بدل، له نيوانمان بيت و برواو داوای دیدارم بوبکات. زور خير يکي گه وره ده کا. ده يسا وهره و به هانتت گه وره مان که و به سر رايه خي چاومان دا هه نگاو بني. مه فرمو، له وزه ي دا نيه، ميوانداريمان لي بکا. فرميسکي سورم باده يه، له کويه ي دلي هه ل دنجم و هه رچه ندي بته وي هه يه. دل و جه رگ و هه ناو يشم له ټه ويندا، بوينه که باب و برژاوه.
«مه وله وي» فرمويه:

هه مرز ټاخ و داخ ناله نه وای نه ي دل که و او، چه م جام، خه م ساقی، هون مه ي

۱۱ که سک و صوران تويني چه رخ لدورا دو هيلالان

دوقيران مانه به رابه ر شه فه قي په رده عيصابه

مانای وشه:

که سک و صور: په لکه زيرينه؛ شه فه ق: روناکي ټاسو؛ عيصابه: هه نيه پيچ.

پوخته‌ی مانا:

وادياره يار تكاي مه‌لای هه‌ژاری دل برينداری، قبول كردوهو هاتوته كوړی سه‌ماوه. مه‌لا به ديمه‌نی يار هه‌لده‌لی و فەرمويه‌تی:

ده‌بروانه، خشل و زه‌نبرو په‌لكه‌شور و گولينگه‌و سه‌رپيچ و شه‌ده، له ده‌وره‌ی شه‌و روخساره‌دا - كه له روژ به‌تيريزوت‌ره - چون وهك كو‌لكه زي‌رينه ده‌نوین، كه ده‌وره‌يان له خو‌ردای. سه‌ير شه‌ويه دومانگی يه‌كشه‌وه‌ی بروش، له‌و ناوه‌دا ديارى ده‌ده‌ن. كه ناوی لی ناون: بروو ريك و پيك و به‌رانبه‌رن و، سپايی تمختی هه‌نيه‌كه‌ی له‌بن بسكان، وه‌كو روناكايی ئاسوی به‌ره به‌يان دینه به‌رچاو؛ به‌لام پارچه‌ی تويل پيچى وهك په‌له هه‌وريك له‌وسه‌ره بو‌يته له‌مه‌ريك له‌نيوانی چاوی من و ديداری شه‌و هه‌نيه‌پاكه.

«نالی» ده‌لی:

ده‌سروكه‌ی هه‌ورى چيچاييكه كه‌تی‌دا (شمسُ فَلْكَ الْحُسْنُ اَنَارَتْ قَتَوَارَتْ)

عه‌ره‌هان تا ده‌ه‌يان وه‌رقان جه‌ذبه يه‌قي‌را
ني‌رگزان سه‌ر دگران، لبه‌نه‌فشان خه‌مو تابه

۱۲ چيچه‌کين قه‌وس و قه‌زه‌ح ره‌نگ هه‌زار ره‌نگ سه‌مايه
سونبولان گرتی خونا‌ف و لگولان تازه گولابه

۱۳ مه‌ست و ه‌شيار هه‌مه كه‌ج كوله‌ن رقص و سه‌ماتين
ئه‌ز نزانم چنه‌سه‌ق كه‌يفه نزانم چشه‌راهه

مانای وشه:

تا: لق؛ سه‌رگران: زورمه‌ست؛ خه‌م: لاره‌وه‌بو؛ تاب: پيچ؛ تازه: هه‌م نو‌ی هه‌م زورباش؛ كه‌ج كوله‌ه
: كلاو لار؛ نه‌سه‌ق: ته‌رتيب و ته‌كوزی؛ كه‌يف: دلخوشي.

پوخته‌ی مانا:

پول به‌پولی كي‌زی نازدار، با‌لا وهك نه‌مامی عه‌ره‌ر شلك و خونچيلانه‌و دل‌گر، كه ده‌له‌رن. په‌ره‌نگی زي‌ری خشله‌كان - كه له‌پيچمی گه‌لای دارن - وهك من توشي جه‌زمه ده‌بن و ده‌گه‌ل سه‌ريان راده‌هه‌زين. ني‌رگسی چاو هه‌نده مه‌ستن، سه‌رگران. وه‌نه‌وشه له شه‌رمی بسكان، خو‌اربه‌نه‌وه‌و پيچ ده‌خون و لات‌وايه شه‌وانيش وي‌رای سه‌ماكه‌ران سه‌ما ده‌كه‌ن. هه‌زاران گولی پشكوتوی هه‌مه ره‌نگه، له‌و ده‌شتی جي‌داوه‌ته‌دا، به‌سروه كه‌رويشكه ده‌كه‌ن. ئي‌زی شه‌ستيه‌ن له‌عاسمان ده‌ره‌وشين و تي‌كرا وهك په‌لكه زي‌رينه، دینه به‌رچاو. له خو‌شيان هاتونه سه‌ما. سونبول و گول، پر ئاونگن. گولای نو‌ی و هه‌ره به‌بون، وه‌به‌رانه‌و، وهك شابه‌شی دل‌دارانه

له بهر یاران. هرچی دبیینی نازداره و کلاو لاره و لهسه مادا به ته مایه له گشتیان جوانتر هه لپه زئی. تهی خواهی! چند دل خوشکهره ن؟ پیاو له دیداریان مهست ئه بی. تی ناگه م چون باده یه که لهو روخساره ساده و پاکانه ده باری و پیاو سه خوشی بی هوش ده کات.

۱۴ خاکی پایتین ته دریزا سه گو و تولان خوه ده ناسین
مه نه سوچ و نه گونا هو نه خه طا نه و چه عیتابه؟

۱۵ ژو یصلا خوه زه کاتی بده میسکین و فه قیران
کو چه مالا ته به کامیل دکه مالا خوه نیصابه

مانای وشه:

خاکی با: خولی ریاز؛ عیتاب: سه رکونه؛ ویصال: گه یشتن؛ زه کات: بیتاکی ئایینی؛ فه قیر: نه دار؛ میسکین: هه ژار؛ کامیل: ته واو؛ که مال: ته واوی؛ نیصاب: راهی زه کات لی که وتن.

پوخته ی مانا:

وا دیار ئه دا یار مه لای لومه کردوه که بوچی روی لهو وهه رگیراوه و په سنی کیژی تری داوه؟ ده لی: تونایی سه رکونه م بکه ی. بی گونا هم؛ چاوی دلهم هه ر ده تویه و هه رچی ده گه ل توش ده بیینم و له لام جوانه، به تیشک و شه به قی جوانی به ژنو بالای توی ده زانم. من خوم وهک ئه و توله و سه گانه ی بهر ده رگانه کهت دینمه هه ساو که ده که ونه ژیر خاک و پات و به توژی پالا و الا کهت به خته وهه و سه رفیرازن. من گه دایه کم له ده رگات. دور له بالات گه لیک نه دارو هه ژارم. جوانی و نازداریت نامه خوا. هینده زوره، زور پیویسته زه کاته که ی لی ده ر بکه ی. که ست له من مستحقه تر ده سناکه وی. دهستی من و که ره می تو.

«حافظ» ده لی:

له راده ده رکوت جوانی و له باریت هه ژاری توم به ئاواتی زه کاتم

۱۶ عاشقی مه سته له خواهی وهه ئه م موفتی بی عیشقین
ده سته کی سوننه ته تیدا دیه کی نه صمی کیتابه

۱۷ دل بشو توژی نیفاقی کوبدهت سینه بهراقی
بصه فا هه مره ی ئه ربابی دلو ئه هلی صه فابه

۱۸ نه ظه را عهینی عینایهت بهمدا شاهی ویلایهت
ژعینایهت نه ظری دل مه تزی عیلمو عوبابه

مانای وشه:

خواه: داواکار؛ سوننت: ره‌وشت؛ سوننته: فرموده‌ی پیغمبر؛ نه‌ص: دهق؛ کیتاب: کتیب؛ نصی کیتاب: دهقی نایه‌تی قورعان؛ نیفاق: دورویی؛ به‌راق: بریقه؛ صه‌فا: پاک‌و ته‌بایی؛ ئه‌رباب: خاوه‌نان؛ ئه‌هل: خزم و ناسیوا؛ ئه‌هلی صه‌فا: ناشتی خوازان؛ إخوان الصه‌فا: کومه‌لکی نه‌نی بو. له چه‌رخ‌ی چواره‌می کوچی، ناوه‌نده‌ک‌ی له‌شاری به‌غدا و به‌سرابو. له هه‌مو و لات‌ی ئیسلام زور کس بیونه په‌یزه‌ویان. ده‌یانه‌ویست موسولمان دژبه‌یه‌ک نه‌بن و هه‌مو پیگه‌وه ته‌با بن. تاواش نه‌بن به‌هیچ نابن؛ عینایه‌ت: دل‌ووان‌و دلسوزی؛ ویلایه‌ت: گه‌وره‌ی، دوستی؛ عوباب: جی‌شه‌پول و نیرینه‌ی تاو.

پوخته‌ی مانا:

ره‌نگه هیندیك له‌لایان خو‌ش نه‌هاتبی، مه‌لا خو‌ی له‌ریزی سه‌گی به‌رده‌رگای یار، حیساب بکا. له وه‌رامی ئه‌جووره که‌سانه ده‌لی: تو‌چوزانی ئه‌وین و دل‌داری چی‌یه؟ هیشتا زورت ده‌وی، فی‌رب‌ی. ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وی له‌وباره شت بزانی، وه‌ره له‌لای من ه‌وین به‌ه. من له‌م زانسته به‌رزهدا - که‌ئه‌وینه - بومه‌مفتی. له‌ده‌ستی‌کما قورعان هه‌یه‌و فرموده‌کانی پیغمبر به‌و ده‌سمه‌وه؛ هه‌رچی ده‌یلیم، هه‌رچی ده‌یکه‌م، به‌ران‌به‌ر به‌مانی ده‌که‌م. تو‌ی به‌رواله‌ واده‌نوینی که‌ دل‌داری و له‌ دل‌بشت‌دا، له‌دل‌داری بی‌خه‌به‌ری. دوروی. پیاوی منافق و دوروش، له‌کافران خراتره. ده‌س له‌و دورویی هه‌لگره. تیشکیکی رونی ئه‌وینی با ئه‌و دل‌ه‌ر شه‌ت رون کاو بروسکه‌یه‌کی تی‌بگه‌ری. به‌ه‌اوریی خاوه‌ن دل‌ان. له‌کومه‌لی پاکاندا، به‌هه‌ندام و له‌دزایه‌تی وازی نه‌وه‌ ده‌گه‌ل ئیمه‌دا هه‌وال به؛ تا به‌پایه‌ی ئیمه‌ بگه‌ی، گه‌وره‌ی به‌رزو خاوه‌ن شکوی مه‌مله‌که‌تی ئه‌وینداری جاریک سیله‌ی چاویکی به‌ به‌زیه‌یه‌وه داوه‌ته‌ من. له‌وساوه‌ دل‌ه‌م و ده‌رونم، بو‌ته‌ ده‌ریای زانستان و له‌هه‌مو لا شه‌پول هه‌دا.

۱۹ له‌بی له‌علین ته‌دبی هه‌ر به‌یه‌کی نوقطه‌یی عیلمن
بخه‌طی حه‌رفی ئه‌لیف جه‌زمه‌ شو‌بی حه‌لقه‌یی باه

مانای وشه:

دبی: ده‌ییزی؛ نوقطه: ماکی ناوه‌ندی که‌ ره‌گه‌ز و بنجینه‌ی هه‌مو شتی‌که؛ خه‌ط: نوسراو؛ جه‌زم: درزبردن؛ جه‌زم: به‌ش؛ جه‌زم: زه‌نه‌ی هاوکاری سه‌رو ژیرو بو‌ر ئالقه‌یه‌کی زور پچوکه‌ (ه) پیتی ئه‌لف (ا) که‌ له‌چوار نوقطه‌ی له‌سه‌ره‌یه‌ک دروس ده‌بی؛ دروشمی ناوانی خوا (الله، اول، ئاخ‌ر. ئام‌ر، آخ‌د) و دو سیفته‌تی خوا (ئه‌زه‌لی و ئه‌به‌دی‌یه)؛ حه‌لقه‌ی باب: ئالقه‌ی ده‌رگا.

پوخته‌ی مانا:

لیوی وه‌ک لال ئاله‌کانت، ده‌لیی هه‌ردوک به‌تیک‌رای‌ی ته‌نیا نوخته‌ی ناوه‌ندی هه‌مو عیلمانن. ئه‌و

نوخته به نوقطه‌ی سهره‌تای پیتی ئه‌لفی ناوی خودا، درزی داوه زه‌نه‌یه‌کی که نیشانه‌ی راه‌ستانه، لی‌سازبوه و ئه‌مه نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه که هه‌مو ئافهریده‌یه‌ک به‌زنجیره سهریان به‌یه‌کتره‌وه‌یه و لی‌وه‌کانت ده‌بنه پشوگی گیانان و ئیتر له‌وی که نوخته‌ی بناغه‌ی ئه‌لفه راه‌وه‌ستن. هه‌روه‌ها بویه له‌نوخته بویته ئائفه، که بزاینن ئائفه‌ی دهرگای زانستیمان، به‌زانستانی دانسته لیوی تویه، تا له‌و خه‌به‌ر وه‌ر نه‌گرین؛ ناتوانین بچینه ژوری باره‌گای زانستی خودا.

۲۰ خه‌تو خالین ته بومو ژمه‌را مه‌سنه‌له گوین

مه‌ژوان حاشیه‌یان سینه تژی شهرحی لوبابه

مانای وشه:

حاشیه: په‌راویژ؛ شهرحی لوباب: توژینه‌وه له‌کاکلان؛ شهرح: توی کراو؛ لوباب: دلان؛ لوباب: چه‌ند کتیییک له‌دوران‌ی مه‌لایه‌تی شیخی جزیری، به‌وناوه هه‌بون:

۱- لوباب (کاکلان): نویسنی ئه‌بوالحسن محاملی له‌شهرعی شافعی‌دا. ئیمام‌الحرمین و جه‌لال به‌کری، شهرحیان لی‌کردوه.

۲- لوباب‌الالباب (کاکله‌ی دلان): ژینامه‌ی ۱۶۹ شاعیره له‌سالی ۶۱۸ ی کوچی له‌لایهن سه‌دیدالدین محمدی عه‌وفیه‌وه نوسراوه.

۳- لوباب‌الاحیاء: نویسنی ئه‌محمد غه‌زالی. پوخته‌ی (احیاء‌العلوم) ی محمدی غه‌زالی. نوسه‌ر له‌سالی ۵۲۰ کوچی مردوه.

۴- لوباب‌المعوی: هه‌لبژارده له‌مه‌ئه‌وی. نویسنی حوسین که‌مال‌الدین کاشفی. که‌سالی ۹۰۶ یان، ۹۱۰ ی کوچی مردوه.

۵- لوباب‌فی‌النحو: ریزمانی عاره‌بی، نویسنی ابوالعباس ئه‌حمه‌دی ئه‌سفه‌راینی که‌سالی ۴۰۴ یان، ۳۹۸ کوچی مردوه زور‌کس شهرحی له‌وکتیییه‌ی کردوه.

پوخته‌ی مانا:

خال و میلی توژرتوتن. هه‌ر مویکی موبه‌مو وه‌رامی پرسی دژواری من ئه‌ده‌نه‌وه. ئی‌مه له‌و په‌راویژانه‌ی که له‌لاجانگ ئاو‌یزانه‌و بریه‌تین له‌که‌زیه‌کانت؛ سینه‌مان هه‌موی توی توی‌یه‌و کاکلی سینه‌ش - که‌دل‌مانه - توی کراوه‌و په‌کراوه له‌زانستی و ئیستا وه‌ک شهرحی لوبابه.

۲۱ نابی هه‌یوان ته‌دقی راست بنو‌شی شه‌بی قه‌دری

ده‌ست به‌رگه‌رده‌نی په‌رپیچ و هه‌می زولفی دوتابه

۲۲ مه‌ ژبسکین ته‌ گریه‌دار ژبه‌ختی خوه‌ گرینه

مه‌ ژزولفین ده‌مه‌موتاب ددلدا خه‌موتابه

مانای وشه:

دوتا: دولا؛ دوتا: قدکراو، بهسره کا هاتو؛ دوتا: دولا بار؛ گریهدار؛ بهگری و چین لهسهرچین؛ خهم؛ لار؛ خهم؛ غم؛ تاب؛ پیچ؛ تاب؛ تین و تاو.

پوختهی مانا:

لهوشانهی که شهرحی خهتو خالی یار باسی ده کا، بهک ئهوهیه: ئه گهر بهراستی دهتهوی شهوی بهریزی دیدارم، بوت دس بداو ئاوی ژیانی دیدارم بخویهوهو ههر گیز نه مری؛ دهیی لمخهمی کهزیه کهمی ئالوزاوو چین لهسهرچین و لاره کهم، کزومات و دس له گهر دن بوی دانیشی و دهستی هومیدو ئاوات، بهشکاوی بکه یته وه بالی ئهستوت. ئهوسا بزاین چوَن دهیی. یاری جوانم! ئهوامن لهو بسکه ره شه پرگری یهت، بو بهختی ره شی خوَم ده گریم. له پیچ و لاری و قدقه دی، دلَم پره له پیچی دهر دو خه مان و له صدلاوه قدکراوه.

۲۳ ته دقئ بهرق و بروسکان بره شینی؛ تو نه زه لهرده

ته دقئ روژ خویا بت؛ ژشه باکی تو خویابه

۲۴ ته دقئ زیرو زه بهرکی مه؛ دوزولفان بده بهریا

ته دقئ قه نچ قیامهت لهه رابت. بخوه رابه

مانای وشه:

شه باک: پهنجهره؛ بخوه رابه؛ بوخوت هه لسه؛ قیام: قیامهت، هه لسان.

پوختهی مانا:

یاری نازدار! ئهوجار نورهی منه بلیم چی بکه. گهر دهتهوی تروسکهی عاسمان لیمان دا؛ تو خوت تماشامان بکه، ئهوا به بروسکهی چاو، دهرمین. ئه گهر دهتهوی خور هه لی؛ سهر له پهنجهره دهرینهو خوت نیشانده. گهر به نیازی هه مو دنیا زیرو ژورکهی؛ کهزیه کانت بده بهریا. ئه گهر ویستیت دلداران قیامهت یان لی رابی؛ بوخوت ههسته. ئهوه قیامهتیش دهقهومی.

۲۵ قه صدی سه ره شه میی هه یوانی هه قیقهت که «نیشانی»

بجیهانی مه به مه غرور کوچیهان عهینی سه رابه

۲۶ سه رکه شی شیوهی ئه ربابی وه فا نینه رحی من

ته ژدل صوهتی مه لا، بهس بمه لی را بجه فابه

مانای وشه:

قهصد: نیاز؛ سرچه شمه: سرچاوه؛ حیوان: ژیان؛ حه قیقته: راستینه؛ سهراب: تراویلکه؛
سهرکeshی: لاساری؛ وهفا: ئه مهگ؛ رحی من: روحی من، گیانه کم؛ جهفا: تازار.

پوخته ی مانا:

ئاوی ژیانی به راستی، که وتن به سهر راستی دایه و ئه گهر ده تهوی نهر بی؛ له دوی راستی
هه لوه دابه، نایی به دنیا بایی بی و فریوی دنیا به بخوی. دنیا وهك تراویلکه یه. چاوت به ئاوی ده زانی و
له راستی دا، بیابانیککی بیرونه و دم ته رناکا. ئه ی یار! هر چه ند تازار یشته به دل ده کرم. به لام توش
به زهت پیه دایی. له لاساری ده ست هه لگره. ئه مه گداری و اهه لده گری که ههروهك تازارم ده ده ی،
جاروبار بشم لاوینی. تو زور به دل مه لات سوتاند، ده به سیه تازارم مه ده.

«دهردی بی ده‌رمان»

۱ موحبه‌تی می‌حنه‌ت دزورن حوب دپیم بی‌شک به‌لایه
عومروزی خواهش بی دبورن صوتن و دهر دو جه‌فایه

۲ صوتن و دهردی نه‌قینی عیله‌تی داغ و برینی
خو‌هش دبن مائه و بدینی شهر به‌تا لیقان مو‌فایه

۳ ههر دلی صوتی بنولفی یار نه‌ده‌رمان کت بزولفی
تا نه‌به‌د نه و به‌ندو قولفی عیشق دهرده‌ک بی ده‌وایه

۴ عیشق دهرده‌ک بی‌طه‌بیه لی مو‌فا وه‌صلا‌حه‌بیه
کوشتمه جه‌ورا ره‌قبیه پوز له‌عینی روسیایه

مانای وشه:

ژی: زیان؛ عیله‌ت: هو؛ مو‌فا: چاره؛ ئولف: هو‌گر؛ قولف: ئالقه‌ی جو‌ش‌دراو؛ جه‌ور: نازه‌وایی؛
ره‌قبیه: چاونه‌زیر؛ روسیا: روره‌ش.

پوخته‌ی مانا:

مه‌ینه‌تی دل‌داری زورن من ده‌لیم دهر دو به‌لایه و بی‌گومانم...

گهرچی دل‌داری سهرانسهر دهر دو ئازارو سوزانه. بو ژیان هو‌ی سهر گهرمی‌یه و پیاو دلی بی
شادو خو‌شه. چونکه ره‌نگه یار هه‌لیک لیمان وه‌پچی و بیته سهر پیکراوه‌کانی چاوه‌کانی. دهردی
دل‌داری و برینی گیان و جی‌داخ و سوتانی ههر به دیداری‌کی یاری دینه‌وه سو، خو‌ته‌گهر له و لیوه
ئاله‌ی، شهر به‌تیکمان بو بنیری؛ چاری گش دهر دو برین و سوتن و ئازارو ئیشه. ههر دل‌یکی

هوگری یار، گهر بسوتی و یار به پرچان باوشینی لی نه کاتوپیی نه چاری؛ تا هه تایه ههر دهناو بهندی کهزیدا، وهك له ناو ئالقهی بهیه کدا جووش درایی؛ ههر به دور خو یا ئه سوروی و شوینی دهربازبونی نایی. دهردی دلداری به ژانه و زور گرانه. هیچ بزشکیک چاری ناکا. جا مه گهر یار بیته هاوارو به دیداری، که بوگش دهردان مه فایه لئی ره ها کات. یار ده هات گهر چاونه زیران لی گه زابان. ئاخ لهدس دهستی شوفاران. چهنده شومو روسیان. خوا نه حله تیان کا.

۵ داغ و کهی من لی هه زارن گول ددهست شهو کین بخارن
سوزپه ری دیووی که نارن ئه هره مه من خاتم ره قایه

مانای وشه:

کهی: داغ؛ شهو ک: درک؛ خار: چقل؛ دیو: عیفریت؛ ئه هره مه من: شهیتان؛ خاتم: ئه نگوستیله، کلکه وانه؛ ره قایه: رفاندویه.

پوخته ی مانا:

داخ لهدس چهپ گهردی گهردون. لهو هه زارداخم له دلدا. گول ده داته دهستی درکان. دیو له کن پهریان ده بینم. به چکه شهیتان هه نگولیسکی راز فاندو بردی بوخوی. شیاوی باسه، مه لا لی ره نه قلی تهختی سوله یمان و کلکه وانه کهی باس ده کا. که چون دیویک لئی رفاندو تهخته کهی کرده شوینی خوی.

۶ طبع دیوان دهست گه هشتی حورو ویلدانین به هیشتی
عاشقی دل بهندی قشتی جان بدهت یه کجار ره وایه

۷ میهنهت و جهورا چه بیبی قه هرو ئازارا ره قیبی
حهق تنی دامن غه ربیی لی شوکور باخوهی وه دایه

۸ روهنی یاوی شهوق و تاقی شه ربه تا قهندو گولاقی
کهس نه نهن مه حروم ژناوی لی تنی بو من غه لایه

۹ بی نه صیب من دی ژجامی دور دور مه حروم ژرامی
گرتی بی وی قهیدو دامی ئه ف غه ربیی جان فیدایه

۱۰ دوره دهستم بی نه صیبم دل بهرم خانم چه بیبیم
پور ژدیناته غه ربیم روح و راحت من لبقایه

مانای وشه:

قههر: توزهی، غم؛ غریب: تاوارة؛ غریب: زهبون و بیچاره؛ باخوه: خودا؛ غهلا: قاتی و گرانی؛ رامی: ئوقره و ئاسودهیی؛ قهید: بهندو زنجیر؛ خانم: گوره؛ راهت: ئاسودهیی؛ راح: باده.

پوختهی مانا:

دیومیحازی توش و بدفهر چاوه دیری کیژولاولوانی ناو بههشتبن؛ دیقی مهرگی عاشقانه. مهینمت و ئازاری یاری، توزهی و زانی شوقاران، خوا لهناو گش دلداراندا داویهتی بهمنی کلۆل. ناشکوری ناکه بهشی خویمو شهوندهی داوه پییم. روشنی شهو تیشک و تاوهی کوئمو چاوهی، شهو همو شهکرو گولاهوی لیوی یارم؛ ههر بهتهنیا بوئمی بیچاره قاتهو ههر کهسی تر، هیچ نهیی توژیکی دیوه. دیتی شهو مهسته چاوه، ههر لهمن ریی بهستراوه و دهرکی ئوقره و شادیانم داخراوه و هام لهناو زیندانی خمداو گیان لهسهر دهست و ئامادهم خوم بهقوربان کهم لهرنیدا. یاری دلبر! میرو گوره! خوشهویستم! دهردی دوریت زور گرانه. زور دهرسه پی نهوهستم دهربرم. بودیدارت زور زهونم. زور بهتاسم. گیانی من بی دیتی تو، چون ده مینی!

۱۱ پوز مولازم دیم لیقایی مامه ههتا مولته قایی
من رحی شیرین ددایی هودهود نهر مزگین بدایی

۱۲ هودهودی رضوانی غهیی صد خه بهر شیرین ژه بیی
دادلی من مورده حهیی بی گو لهری من وهك صه بابه

۱۳ چه هقه نیرم گو له ریمه لی صه باری دابه بییمه
عهرضحالا صوحه تی مه بهنده یهك صادق مه لایه

۱۴ جان فیدایی من دریدا فیرقه تی دهردهك وه لیدئا
قالبهك بی روچه ویدا كوشت دبییم من لی ره وایه

مانای وشه:

ملازم: همیشه لی، همیشه ده گهل؛ مولته قا: توشی یهك بون، ژوان؛ رضوان: باغچه گهل؛ رضوان: رمزه وان؛ جهیب: دل و سینه؛ مورده: مردو؛ حهیی: زیندو؛ بییمه: ده بیژم؛ عهرضحال: رانانی چلونه تی.

پوختهی مانا:

همیشه و دايم له دهر گام، لاناكه كوم؛ بهلكو چاوم به یارم رون بیستهوه، ده میتمهوه، ناھومید نیم. شه گهر شهو چاوه نوریهی من، تا روژی حه شیریش بمینی؛ که لهوی توشی یهك ده بین. ئاخ شه گهر په بوی نامه بر - که باغچه وانی بهه شسته و ده توانی یارم بیینی - خه بهر یکی دلخوشکهره ی

بوھیتابام؛ صمد گیانمبا، له مز گیتی دا دهمدایه، بهمزدهی وا، دلی مردولم دهژیاوه. گوی لهسهر
 هستو چاوهژیم. ده لیم به لکو بهسروه، خه بریکی خوشم بویت. من لام وایه، سروه دردو
 داخی دلی منی، گه یاندوته باره گای یارو، دلداربو ئه مه گداریمی باس کردوه. یار فرمویه: مه لا
 کوپلیکی راسته و گیانی به قوربانی منو دوری له من، زه بریکی وای لعدل داوه؛ که ئیستا له شی
 به تالو گیانیکی تیدا نه ماوه. منم کُشتم، به لام ئه گهر دلبران دلدار بکوزن له ئاینی ئه وینداریدا،
 ره وایه. چی تیا به؟

۱۵ دم بدم ئه و چه هغه نیره بیته نیشانهك مه ژیره
 دابیت ئه و زینده قیره یاری صادق بی بوهایه

۱۶ عاشقین صادق دکیمن ما دبی صه دجان فدی من
 زانم ئه و ناژیته بی من عاشق و پر موبته لایه

۱۷ عالمین ئه م قی دزانین جیسمه ئه و ئه م روح جانین
 قه ط ژه ف باطین خویانین گهرچی ظاهر ئه و جو دایه

۱۸ هودودی وی ره مزو رازی بابو ئه و چو گوفت بسازی
 قیصه بر به حتما مه جازی قاصیدهك خوش طبع بایه

مانای وشه:

ژیره: بوئو؛ قیره: ده گه لی، پیرا؛ بوها: نرخ؛ جان فدی: گیان فیدا؛ موبته لا: گیروده؛ ژه ف: له یه کتر؛
 ظاهر: روالت؛ باطین: بنه زت و درون؛ به حتماه جازی: باسی دلداری دنیایی.

پوخته ی مانا:

همیشه و اچاوه نوره، که نیشانی له لای ئیمه وه بو بچیت و ده گه ل گهینی نیشانه که، بژیته وه. یاری
 و راست، ههر گیز نرخی ته و او ناییت. دلداری به راست، زور که من. له صه تان یه کی وهك مه لا،
 هه لده که وی گیانی له رای دلدا بدات. ده زانم ئه و بی من ناژی.

زور گیرای دلداری منه. تیده گم زور باش ده زانم ئه وه له شه و من بومه گیانی. له ره گه زو له
 درون دا، من و مه لا به هیچ کس لیک ناکرینمه وه، ههر یه کی کین، به لام به روالت لیک جیان.

په پوی ئه و رازو نیازانه - له به ختانم - ئه و جار بابو. ههرچی به سه رمن هاتوه و ههرچی نالو دادو
 هاوارم کردوه، گشتی له من وه هر گرتوه و به گوئی سازو بلویری داسرکاندوه و بلویرو ساز، به گوئی
 دلبران داداوه و له پیشمه وه وه ک چیروکی دلدارانی دنیایی باسیان کردوه. های له منت که وی
 سروه با! چهند په یکیکی خاوه ن مرخی.

۱۹ بادهمی وه قتی مه جالدا چو که و یاره بیالدا
قیصصه یا حالی بحالدا گوه ددیرت یار بایه

۲۰ مو حبه تا مه محبوبو لاتان پوز قه کر زیور صیفاتان
دایه قه لبو روحو ذاتان روژ دمیرتاتی خویابه

۲۱ صوحبه تا صوری دو قیسمه قوفلو میفتاحو ته لیسمه
هن ژروحن هن ژجیسمه نارو نوره هن هه وایه

۲۲ حوبی جیسمانی دوروژن گهرچی دل پریی دصوژن
خهف جه گهر په یکان دنوژن میثلی نه قشی بی به قایه

۲۳ گول هه تا صوهرن بطی قه بین ته به سسوم پیقه پیقه
بولبولی سه رخوهش دنیقه نه غمهو نالو نه وایه

مانای وشه:

مه جال: بوار؛ لاتان: بتان؛ ذات: هه بو، هه ره؛ میرتات: ئاویته؛ صوری: شکلی؛ میفتاح: کلیل؛
جیسم: لهش؛ دنوژن: دسمن، کون ده کهن؛ به قا: مانوه؛ پیقه: به ویوه؛ پیقه: ده گهل؛ نه غمه:
ئاوازی به سوز؛ نهوا: ئاوازی به قه؛ طی: تا، لق.

پوخته ی مانا:

کاتی با بوار ی درایه یار له سمر تمختی نازداری، پال کهوتبو؛ ویستی گوی له سازان بگری.
دیتی هه لهو یار ئاماده ی گو یگرته. چیرو کیکی به زمان بلویره وه بوگوت. که پری بو له باسو
خواسی دلداران. چون دلداران یاری خویان ده به رستن. باسی ئه ناسک و نازداره دل بهرو
دلرفینانه ی کرد که له دنیا به ناوبانگ بون. ورده ورده، له باسی خشل له بهران کهوته سمر باسی
ئهوانه ی به گیان دلدار یه کتر بون. له روالمت خوشه ویستنه وه گه یشته چیرو کی دلی ئه ویندارانی
دهرونی و پی را گه یاند که سه ره تای هه مو جو ره دلداریه که ده گهریته وه بو خوداو رومه تی جوان
ئاویته یه وه بهرانبه ر کراوه به خورو تیشکی خوره له ئاویته دا دیاره. دلدار ی روالمت بینیش، ده بته
دوبهش. هه ره به شیکیان چهند قفل و ته لیسمی هه یه به کلیلی خوی ده کرتیته وه. هیندیک ئه وین
له گیانه وهن. هیندیکیان هه ره سه ره به له شن. هیندیکیان ئاگرو تیشکن. هیندیکیشیان بادی هه وان.
ئهوینی لهش، هه ره دوروژه. هه ره چنده زور دل سو تینه وه به نه یی به یکانی جه رگان کون ده کهن.
به لام وه که نه خشی سه ره ئاوه وه له ناو ده چی و زور نامینی. گول هه تا له سه ره چلانه وه گهش و ئاله و،
زمرده خه نه ی له لیوانه؛ به ره رو ی بزه یان دیتی. بولبول له ناو دل بهراند، له خوشیان مه ستو
سه رخوشه وه نالینی و ده گالینی و جار جار به سوزه وه به ورته و جار جار ده نگی لی هدلینی.

۲۴ هرچی جیلوا بو ژناقى نوگولهك دى گرت خوناقى
وى ژدل چو موحبه تاقى ئه و بيادى راته بايه

۲۵ هر كه سى موحبه ت ژروحه موبته لای نورا سبوچه
وى ددلا صد جروحه جه ذبه و له رزین و تايه

۲۶ هر دوروح يهك نوری طاقن چهره كه و دوستیر دناقن
هر دو دانه و مورغى داقن ئیسمى هه ی داق لی قه دايه

۲۷ نوره پز نادر وجوده گهرچی ئه ووهل نارودوده
بهرقى لامیع دى لكوده حوب دقه لبان كیمیايه

۲۸ عارفى جه وهر شوناسى ئى بقی و صفو لیباسى
دى قه در بیهتر بناسى مه قه دى صیده قى جه زايه

مانای وشه:

جیلوا: سیس؛ نو؛ تازه، نو؛ یادى؛ ئه وى تر؛ ته با؛ ئاشنا و ئاشت؛ سو بوح؛ سو بوح، و اتا، پاك و بیروز؛ سو بوح؛ ناوى خوايه؛ جروح؛ برینگل؛ طاق؛ هه تاو؛ دانه؛ دهك؛ هه ی؛ زیندو؛ هه ی؛ ناوى خوايه؛ دود؛ دوكل؛ كیمیا؛ به و زانسته یان ده گوت كه مس و زیو ده كا به زیز؛ جه وهر؛ گه وهر، ره گهز؛ مقعد؛ جیگه ی دانیشن؛ صیق؛ راستى؛ خوافه رمويه؛ «له خواترس و خو پاریزان، له به هه شتان و چومان دا له جى نیشننى راستى دا، له لای خودای توانا ده بن».

پوخته ی مانا:

به لى هه تا گول تورت و شهق مابى؛ خوین شیرینه و بى دلدارو بولبول نابى. به لام هر گوليك سیس بى و هه ليوه رى؛ دلدارى لى ده ته كنه وه و روده كنه گولى تازه ی دم به ئاونگ. به لام دلدارى گيان به گيان، له دلدارى گولانى دنياى جيايه. دلدار گيروده ی پاكى به و روشناكى گرتوته وه. صد برینى ده دلدايه و هه میشه له جه زمه دايه و گيانى توشى له رزو تايه. له ئه وینى پاكى گيانى، گيانى دلبرو دلداران، هه رتك تيريزى تاوین. دو ئه ستیرهن له ناو عاسمانه ساوین. هه ردوك دانه ن. هه ردوك مه لن. هه ردوك داو ن. هه ردوك به مجوت به داوى خودا گیراون. دلدارى دو گيان به پاكى، هه رچهنده لده س بى كردنا ئاگر گرتن و دوكله لى هه ناسه ی تیدا؛ به لام ئاكام تیشكىكى یه كچار نایابه و تیشكى بروسكه ی گيانى پاك، له هه رچى دا، به رموى بى پهيدا ده كا. دلدارى دللى ئاسنیش ده كاته زیز، كیمیايه. دور ناسیكى گه وهره ی ئه وینى گيانى، باش بناسى. ده زانى چه نده به نرخه و ده زانى دلدارى گيانى، له ناو به هه شتى خودادا، جیگه ی بو دیارى كراوه و خوشترین جیگا هین كه وه.

۲۹ دور نهکی داوی ژدهری خوه وهر نه گیزی ژوی بهری خوه
بوریه نهو دسهری خوه سهر دناقاری نهاییه

۳۰ مادیت نهو دوره دهست بت دی ژفینجاناته مهست بت
جام ژشه هکاسی بدهست بت نه بتهران نهومی دهوایه

۳۱ یار پوز حوسنهک لبال بو دل بهرک غایهت جه مال بو
نهو بحال ناگه بحال بو شو بهی وی شه فقهو عه طایه

۳۲ مهده را وی خهیر خوازی نوکته یهک ژوی ره مزو رازی
وی بدل صهح کر ژسازی موغنی و قانون و نایه (یان، مهغنی...)

مانای وشه:

بهر: رو؛ بهر وهر گیزان؛ رو وهر گیزان؛ بوریه: بوردوه، دهستی هه لگرتوه؛ شه بهتر: دوا براو، لیره دا
مه بهست زور چاره ره شو و پیشویه؛ مهدهر: تکاو شه فاعهت؛ صهح کر: تیگه یشت، بی زانی؛ موغنی:
موغنتی، گورانی بیژ، بهزم گیز؛ مهغنی: مغنا، گورانی.

پوخته ی مانا:

سروه با، تکا کاری من، ده گه روی بلویره کهدا، به یار می گوت. دل داری وا پاک و گیانیت نه که ی له
دهر کی خوت دور که ی. نه چی روی لی وهر بگیزی. دل داری وا دهستی له سهری بهرداوه و ده می که
له گیان بوریه. سهری پر ده بازی ری یه، که یار به سهریا بیوری. چون رهوایه دل داری وا، له بهر
دهست دا نه وهستی و له بیالهی دهستت مهست نه بی؟ پیالهی چی؟ بو دل داری وا گهره که مه ی به
شاکاشی بی. بو ناز شیواوو دوا براوی شیتی شهوینی گیانی پاک؛ باده ی دهستی تو در مانه.
چاکترین چاره ی در دانه. یاری ناز دار، شهو منده ی جوان و له باره، شهو مندهش دل نهرم و باش و
دل آوایه و صه دته وه مندهش، بدل و به گیان و شیاره له دزدی دل، ناگاداره. له دهنگی سازو شاوازی
قانون و بلویره سازان، په ی به هه مو رازان بردو، له تکای شنه بای خیره و مه مند، زو تیگه یشت. که
له و بهزمه کیی مرازه.

۳۳ یوسفی ده ور زه مانی گو نه سیم هان فی نیشان
لی ژبو نه که ی ده هانی نه خوه شان نهو لی شیفا یه

۳۴ ماوه را به لگین گولی بو بیهن و بو یا کاکولی بو
داروی قلبی مه لی بو له و بجه هقین من جه لایه

۳۵ با نه سیم دی چی له زینی ساغو سالم ماتو بین
فی کومیدی لی گه هینی دا سوار بت لی په یایه

مانای وشه:

هان: بگره، ها؛ نه کهه: بوئی خوش؛ بیهن: بون؛ له زینی: پهله ده کهی؛ کومید: ئه سپی کویت؛ کومید: ئه سپی مرادان؛ په یا: پیاده.

پوخته ی مانا:

ئه ونازداره تاقانه یه ی که وه ک یوسف له ناو خه لکی میصرا چون گروی جوانی برده وه؛ له م روژ گاره ی ئیمه دا، له چاو هه مو جوانی دنیا یه، یوسفه و هه مو کهس بو دیداری ئه و، ده ست ده شکین و دل یان به سهر تیغ دادین. گوئی: سروه بای تکا کار، به و نیشانه ی که تو له نزیکه مندا، ئه وه نده بو نت خوش بوه. ههر نه خوشیک هه لت مزئی، ده ست به جی چاک ده بیته وه. ده مو زاران بون خوش ده کا. ئه و بو نه له گو لآوی په لکی گوئی سهر رومه تو له عه نه بری کا کو لانه وه بو تودی؛ ده رمانی دلی مه لایه. (یان، ده رمانی دلی ئیمه بو، چا ویشمانی وه سهر بینایی خسته وه و، کو نه چیروکی یاقوب و بوئی کراسه که ی یوسف، روی دایه وه). فه رموی ده به و نیشانه وه، به په له بو م بگمه لا، فریای که وه. باسواری ئه سپی مرادی و چی دی له شوین خیل ویل نه بی و نه لی پیاده مو ناگمه شو ره سو اران. له تو م ده وی. به سلآمته ی بو می بیئی.

۳۶ غه فله تی بایی نه سیم هات خه ف ژبال یاری که ریم هات پور بیحسانه ک عه ظیم هات قاصیدی شاهو گه دایه

۳۷ دل نه فهس دیسان به ره هات له و حه کیم لوقمان به سهر هات نافعی ده ردی جه گهر هات طالعی که و که ب نو مایه

۳۸ من کو ئه و نیشان گه هیشتی ئه ف دلی صه د داغی ره ش تی زه رره یه ک خه وش لی نه هیشتی ئیسمی ئه عظه م بی گه هایه

۳۹ چومه سه ره پشته کومهیدی من زی پور ئه و ژان و که ی دی به خرو بهر مه لبر خوه طه ی دی ده شت و چول و که ره لایه

۴۰ مه و نه سیم خوه ش په نجه تیکرا وی دچین وه ک طه بر قیکرا به حتی زولفا یار پیکرا بوری عیشقی پور فرایه

۴۱ گونبه دا نورین خویابو سپیده یا صادق نو مابو یه ک بیه ک شه وقی فه دا بو قه صرو ئه یوان و سه رایه

۴۲ قومی و بولبول دخونن لی عه جه ب ئه و خوه ش ده مین ههر سه حهر مه حبوب دبین عه نده لیب قیرا ته بایه

۴۳ بوغچه يا صور گول دگهش تى چيچهك و ره يحانى رهش تى
دلروبايان بينه گهشتى سونبولان تاتا سه ماهه

۴۴ سه بزه يا شه بنم گولاف لى صور عه يققان دور خوثاف لى
دلبران سهيران و راق لى عه رهران سيتاب دايه

ماناي وشه:

غه فله تى: لهنكاو؛ خهف: نهينى؛ خهف: سوک؛ بال: کن، نک؛ کهريم: بهخشنده؛ عه ظيم: مهزن؛ نافع: بههره دهر؛ طاليع: بهخت؛ طاليع: دهر کهوتو، هه لاتو؛ داغى رهش: تيراوى، برينارهش؛ ئيسمى نه عظم: ناوى ههره مهزن، يهک لهناوه کانى خوايه تهنيا نزيکان لهخوا دهيزان؛ طهى: قهد، ييچراو؛ کهربه لا: ناويکى ئارامى - ئاثورى يه، واتا، نزيكى خوا. لهو شوينه ي که ئيسته شارى کهربه لاي عيراقى لى هه يه، بيتک هه بوه که به بت گوتراوه «اله»، جى بهرستن؛ کوپ: واتا نزيک؛ کوپ ئيلاه، به بوته کهربه لاو چونکه ئيمام حوسينى لى شهيد کراوه، له زور دنيا داسراوه. له زاراهى کرمانجى دا، به يبابانى چول و واحيده لقه هار ده لىن، کهربه لا؛ طهير: مهل؛ بور: ئه سب، ئه سبى مراد؛ فرايه: تيزباله، زور به فرينه؛ عه نده ليب: بولبول؛ تهبا: به شوينه وه، ئاشت، هه وال؛ گهشت: سهيران؛ دور: مروارى؛ سيتاب: سيپه رى کاتى هه تاو.

پوخته ي مانا:

منى چه مرأى به تاسه، له پرديتم، سروه ي پيروژ - که له نيوان شاي جوانان و منى گهداي هه ناسه سارد، بيوه په يامني رى لهش سوک - به کزه يه کى نهينى هاته وه لام و ئه وچا که يه ي - که زور خيره ومه ندانه بو - پى گه ياندم و تى گه ياندم؛ که لاي يارى بهخشنده وه مزده ي خوشى بو هيناوم. دلى مردوم کهوته وه هه ناسه دان و ئاهيکى تى گه زايه وه. سروه ليمبو به لوقمان و چاره سازى ههره چازان، بهرگى زيانى ده بهر جهرگو هه ناوم کرد. توزى پالاي سولى يارى ده چاوم کرد. مزده ي ئه وه هک ئيسمى نه عظم، بههره دهر بو، صمد برينى سه ره تيران له دلمدا - که گش بيونه تيراوى - گوشته زونيان هينا يه وه و توژ کالک خهوشى تى نه ماو هه ربومه وه گويزى ئازاو ئازا خوم ئاماده کردو په ريمه سه ر خوانى زينى ئه سبى مراد. دهر دو داخى روزانى دوريم - که ديبوم - فه راموش کرد. سروهش ده گه لما گه زاوه. به جوته فرين له ده شتان، له سه ر چول و کهربه لايان. من و سروه، په نجه مان تىک په رانديو. وهک دو بالدارى زور هه وال، بيکه وه له شه قه ي بالدن، نعه دهر کرا ليک جوى بينه وه؛ چونکه ئه سپه بورى ئاوات، زور تيزباله و پياو ده ترسى لهو بهرزه بهو خوش فرينه ي چاوى رهش کهو پيشکه بگا وه سه ر زينه که ي بيهرى. من و سروه لهو ريگه دا، له په ستا باسى که زى يارى نازدارمان، و توويژ بو؛ له ئاکاما گونبه زى نورين دهر کهوت. سپيده ي بهر به يابانى راستيمان هاته بهر چاوان. کوشک و سه رسه راو ديوان و بهر بيلايى و هه يوان و باله خانه کان، تيشکيان له يهک ده گه زاوه. له گولجارى حهوشى ياردا، هه زاران گول پشکوتبون. ره شه ريحانهش له وناوه، ده گه ل

گولان لاسای کولہو کہزیه کانی جوان و بون خوشی ٹھویان بو. یا کہریمو کہناری و بولبول و سیرو، سہرہستی دیمہن بیونو، ہستہو مقامیان خوش دہ گوت. من لہوناوہ سہیر ماہوم کہ چون مہلو و بولبولہ کان، چہندبہ یانیاں یاریان دیوہو توانویوانہ لہ خوشیان گیانیاں دہرنہچی و چون ہیژی خویندینان ماوہ؟ زور جوانی دلرفنیم دین. لہوناوہ سہیرانیاں دہ کرد. تاتای بسکیان۔ کہ وہک لہہ سمل و ابون۔ دہلہرین و لہشادبون بہزیکی یار، کہوتبونہ سہماو ہہلپہرین. تنوکی شہونمی بہیان، لہسہر چلچلی سہوزہلان، بیوہ گولاو، گولی ٹالی بہرہنگی لال، مرواری ٹاونگی لہسہر، دلرفینان بہدم گہشتو گہزانوہ، سہرگہرمی راوی دلان بون. بہژن و بالآ نہمام عہرعر، نسییان لہ گولہکان دہ کردو دلی گولیان بہنیچیر بو خویان دہبرد..

۴۵ بوم شہریف ٹہز باستانی شاہیدین وی گولستانی

ساقیان جام جام ددانی کہو کہ بان سہیوان قہدایہ

۴۶ چہندہ کی چیمہن حہرہم (خورہم) بو لی مہدام ٹہو صوبحہ دہم بو

من بہیش باغی ٹیرہم بو لی صہبا گومن سہبایہ

۴۷ صہف بصفہ و یلدان پہری بون بہندی زولفا عہنہری بون

تیک لہیمی موشتہری بون رہقص و گو قہندو صہفایہ

۴۸ پور عومرمن چو بسہختی لی شوکر خوازم ژبہختی

زورہرہدک بو ٹہو لتہختی بہلکو بیہم (شمس الضحا) یہ

۴۹ پہردہ یا خہلوی کولہدا یہنگی یہک من دی دملدا

گہزمہ یا ژہہری دلدا قہط نہ گو قہتلو خہطایہ

۵۰ حادری چوم سہجدہ ژیرا لی نیہت ٹیحرام نہ قیرا

عاشقی ٹہف گہزمہ تیرا ہہرچی طاعت کت رہواہ

مانای وشہ:

شہریف: بہرژ؛ سہیوان: سایہدہر؛ حہرہم: پاوان؛ مہدام: ہمیشہ؛ ٹیرہم: بہہشت؛ ٹیرہم:

بہہشتی شہداد؛ شمس الضحیٰ؛ روژی چیشتنہگاو؛ بیہم: دہبیژم؛ خہلوہ: جی تہنایی؛ مل: شان؛

حادری: فہوری؛ طاعت: خزمہت و بہگوی کردن.

پوختہی مانا:

بہدیتی ٹاسانہ کہی، سہرفرازو مہبارہک بوم. چی بیہنم؟ ہہروا جوانی ناسکو نازدار لہوناوہ باغہ

مہی دہگیرن و پیالہ بہیالہراناگا. لہ دہوری یار دین و دہچن خذمہتکارن، ٹہوہندہش شوش و

شہفاف و ریکو جوانکیلو لہبارن؛ وادہزانی ٹہستیرہی لہدہوری مانگن و بونہ چہتری دہوری

سهری. چیمه‌نی خوشی باره‌گا - که پاوانی چاوانی شه‌یندارانی گیان‌به‌گیانه - قهت شه‌وی به‌سردا نایمو همه‌میشه به‌ره‌به‌یانی رون و ساوی به‌هارانه. به‌ییری خوم ده‌مگوت ئیره باغو باغاتی به‌هسته. به‌لام سروه له‌بهر خویه‌وه ده‌ی سرتاند، گولجاری باغچه‌ی سه‌بایه و نشیمه‌نی به‌لقی‌سایه. له‌دهوری شه و سهرسه‌رایه، به‌زنجیره و ریز‌به‌ریز هه‌روا کوزی لاو، کیژی له‌باری مه‌سته‌چاو، ده‌بیندران له‌ویلدان و حوریان ده‌کرد. گش ساده و پهریزاده بون که هه‌موشیان یه‌مخیری که‌زی عنیه‌ربوی یاری من، گشتیان وه‌ک من، شه‌وینداری روخساری بون و گیروده‌ی داوی شه‌وینی. تیکرا له‌خوشی شه و هه‌له‌ی که دل‌به‌رمیان لی‌تزیکه؛ گه‌شکه‌بیون. له‌دلشادی به‌سه‌ماوه سوریان ددها. سوپاس بوخوا هه‌رچند له‌تیمه‌نی خوشما زورم په‌ژاره و ختم دیوه؛ ئیستا به‌بمختم ده‌نازم. که گه‌یشتومه شه‌وپایه‌ی به‌راموسانی ئاسانه‌ی یاری نازار، سهر‌فیرازم.

یارم له‌سهر تختی نازان، شوق و شه‌به‌قی ددهاوه. وه‌ک شه‌ستیره‌ی کاروانکوژه‌ی نیوه شه‌وان، ده‌دره‌وشاوه. نه‌خیز زوهره و گه‌لاویژو شه‌ستیره‌ی چی؟ خوری ده‌مه و چیشته‌نگاویش، له‌تاوی شه و تاوی نه‌بو؛ له‌شهرمان ده‌تاوایه‌وه.

په‌رده له‌نیوان لادرا یار که‌وانیک به‌شانه‌وه - که بریه‌تی بو له که‌زی ره‌شی دل و گیان گه‌ز - به که‌وانی ده‌بیندران. چون که‌وانیک؟ هه‌رتیریکی که له‌ویوه بیته ناودل، ئیژی به‌ژار ئاو دراوه. دل‌م پیکراو هیچ نه‌شی گوت کوشتی هه‌ژار گونا‌حو نازه‌وایه. ده‌س به‌جی چومه سهر سوژده به‌ره و بالای، نیازی ئیحرامم دانه‌به‌ست و به‌نیازی زیاره‌تی کابه‌ی شه و روخساره، به‌دل له‌دهوری ده‌گه‌رام. مه‌ئین هه‌ج بی‌ئیحرام به‌ستن ره‌وا نابی. دلی هه‌ر که‌س که تیری شه‌وی لی‌درابی، هه‌رچونیک تاعه‌تی بو‌بکا، زور - دروسته.

۵۱ چوم زیاره‌ت بی و ده‌ستی لی نه‌یشت شه‌وو‌هل به‌قه‌ستی
دا بصوژت روح و ده‌ستی عاشقان صوتن جه‌زایه

۵۲ شه‌ربه‌تا وه‌صلا خوه ناده‌ت تا هه‌نه‌ک عاشق جه‌زاده‌ت
دل‌به‌ران نه‌ف ره‌نگه عاده‌ت مه‌هروان که‌متر وه‌فایه

۵۳ پیشه‌یی وان غه‌نج و نازه سه‌نه‌تی عاشق نیازه
یار لیه‌ر زاران ئیجازه شه‌ربه‌تا شیرین موفایه

۵۴ چوم طه‌وفا بی و ده‌ستان شو‌به‌ه‌تی سه‌کران و مه‌ستان
نه‌هلی حال و خوب په‌رستان وان زعومر شه‌و موده‌ده‌ایه

۵۵ تللی بین نازک شه‌مالین من له‌سهر چاوی خوه مالین
طالبی وه‌ردین به‌خالین دل دق‌ی فکری ته‌یایه

مانای وشه:

زیارت: ماچ کردن؛ بقهستی؛ لهتقست، بهنیازیک؛ ههستی؛ بونوو جود؛ ههستی؛ پیشه، ئیسقان؛ ههك؛ هیندیک؛ عادهت: رهوشتو خو؛ مههرو؛ رومانگ؛ غهنج؛ ناز؛ نیاز؛ پارانهوه؛ زار؛ زاره، گریانی بهكول، ناله؛ سهكران؛ سهرخوش؛ خوب؛ جوانچاك؛ موددهعا؛ داواو ئاوات؛ تللی؛ تلهی، تیل، قامك، نهنگوست؛ شهمال؛ موم؛ تهیا؛ سهرگردانو ولی شیاوو.

پوختهی مانا:

ههر كه دیتیم، سوژدهی سوپاسم بوخوا برد. كه دیداری یاری شاندام. سهرم له سوژده ههلیئاو خوم ددهدوری سهری گیرا، بالا گهردانی بالایبم، كه ههوجار تهوافیشم كرد؛ دهستم دهلاقی وهربنا كه ماچی كه مو بخوازم دهستیشم داتی رای موسم. بهلام سهر له ههوه لهوه، روی گرز كرد. شهو تورهیهش به قهستی بو، دهزانم له ئاتقهست وای كرد. ویستی گیان و سهرتاپای بون و نهبونم، تهنانت ئیسكه كانیشم بسوتینی. نهزومنی دلداران وایه، له بهر سوتان خو را بگرن. هه مو دل بهرانی رومانگ، شهو ریو شوینهیان ههیه. بهر لهوهی دلدار ئازاردن، بواری نادن دلیان به دیداری شادكهن. شهوهی ئیمه ناومان ناوه وه فاو شهه گداری یاران؛ له لای چاومهستو نازداران، زور كه متر له دلدارانهو شههش ههر له خو یان جوانه. شهوان دهی نازبكه و دلدار دهی بپاریتهوهو خو كزكاو بنالینی شهوسا له پاش گریان و شیوه و نالین، شه گهر لاویندرايهوه، شهو پهزی خوشی و شادییه. وهك خواجه حافظی خومان فرمویهتی:

لهچی و بوچیت نهی، ههر كهس به ئاكاریکهوه جوانه

كه یارت روی گرزكاو نازبكا، تو ههر بیاریوه

به دوا ی نازو نیمنازاند، ریگهی دام دهستی راموسم، تو ئلم زه په نجهی پای بخم. له خوشیان هوشم نه ما بووهك سهرخوش و مهستی ده بهنگ، تلم شهداو به ملاو به ولادا ده كه وتم. شهوهی من لهو دیداره دیمو پی خهنی بوم، هه مو شهلی حالی دیکه و هه مو جوان پهستانی دیش، له دریزی تهه نیان، گهوره تر ئاره زویانه. یار بهو قامكه ناسكانهی كه بومنی په پوله وه كو مومك بون داگیرساین؛ فرمیسکی لی سزیمه وه. من تاویك به سهر چاوی خومدا مالین، ویستم چاوم گهش بنهوهو بزائم راست یارم دیوه یان خهونی خوشه ده بیینم؟. به دهردی «نالی» گوتهنی:

وهها مهستی تماشای چاوته نالی كه نازانی به بیداری ده بینی یان له نه شهی مهستی و خهودا ئیمه زور سالو زهمانه، به دل له شوین سهیری پهزی گولی ئالی كوله می یاری، روبه ورده خال، هه لوه داین؛ له بیابانی سهرگردانی دا، سهرگردان، بی دهره تان رای ده بویرین.

۵۶ چو عومر مه دقنی خه یالی ماشه فهك عیدان دسالی
بیم زیارت زولغو خالی روژو شهو من شهو دوعایه

۵۷ چرخ دترسم کت شتابی زو نهجهل بی دت ریکابی
جان برهت مه دقئی عهذابی نهف سیاه رنگ نه زده هایه

۵۸ چهنده کی صادق جه مابن نهر بیژی جان فیدابن
وهك «مهلی» لازم تونابن وی ژدل جانی خواه دایه

مانای وشه:

نهجهل: وهختی مردن؛ ریکاب: ناوزهنگی، رکیف، زهنگو؛ نه زده هایه: حزیا، ههژدیها، زهها؛ جه مابن: کوینه وه، کومبین؛ لازم: سوربزانه، باوه ربکه؛ تو: هیج.

پوخته ی مانا:

تهمه نم بهو بیره بوری و خه یال ده کم، تاخو دست نهادا شهویکی له سالان دا، توشی شه و جه ژنه خوشه بم، بیمه سهیری شه کهزی و خاله ره شانته؟ زور ده ترسم زه مانه وه پهله کهوی و مردن بهو پهله کردنه ی، پابنیه ناو رکیف و گیانم له دوی خو ره کیش کاو منی تاوات پیکنه هاتو، تا هه تایه، بهو په ژاره بتلیمه وه. مردن وهك ههژدیهای ره شه و بهزه یی به کهس دا نایه. نه وهك بمرم و نه ت گه می، پیوسته مه لا بناسی. هه رچه ندی دل داری به راست کووه بین و به فهرمانیک له لیوانت گیانیا بکه ن به قوربانته؛ لیته رون بی هه رگیز هیچکه سیان ناگاته من. من هه ر به دل، به ئاره زو گیانی خو مت قوربان ده کم، پی ناوی تو بیم به رموی.

توتخی شکر

- ۱ طورره‌یی تابدار عه‌نیه‌رکه
خه‌مری‌یین شه‌نگ میسکی نه‌ذقه‌ر که
- ۲ لگولان میسک و عه‌نیه‌ری بره‌شین
زگولافی جونه‌سری‌یان ته‌رکه
- ۳ که‌سک و صورین ژره‌نگی قه‌وس و قه‌زه‌ح
ژسه‌راپا گولافو ماوه‌رکه
- ۴ سورمه پوشین سوری بسه‌رکل‌ده
عاقیلان لی خه‌راب و نه‌بته‌ر که
- ۵ هر سه‌هر ده‌سته‌کی ژنو وهرگر
عه‌ره‌ری تی‌کدا سه‌راسه‌ر که
- ۶ نیرگزین سه‌رگران هلین جارك
دوقیرانی لیه‌ک به‌راپه‌رکه
- ۷ قه‌دو قاما شه‌ریفو نازک و ته‌ز
لی سه‌راسه‌ر بغه‌صصلین، که‌رکه

مانای وشه:

تابدار: به‌پیچ؛ جونه‌سری: هیشوی نه‌وعده‌ار خورمایه‌کی به‌نرخ و هه‌ره‌باشه؛ خه‌راب: مه‌ست؛ خه‌راب:
ویران؛ وهرگر: وهرگیره، بگوره؛ قه‌صل: برینی به‌رگ‌درو.

پوخته‌ی مانا:

کاری بکه بسکی به‌لادا کراوت، عه‌نیه‌ر توشی تاووتوی‌کن، با پیچ بخون و بتروسکین. بسکوله

ههنگهراوه کهت، بابیته مایه‌ی شوخ و شهنگی میسک. میسک و عهنبه‌ری بسکانت، به‌سه‌ر گولی رومه‌ت‌دا، په‌رژ بکه. خشله‌کانت - که وهک هیشوی خورما لهو بالایه‌وه دیار ده‌که‌ن و گزوفتی چاوان - دده‌ن - با له‌ناو گولآوی شهرما، شه‌ه‌لینن. با له‌سه‌ر تاپا، شمه‌کی که‌سک و سورت بین به‌په‌لکه‌زیرینه‌ی پاش بارانی پزله‌گولآو له‌دهوری تیشکی بالاکه‌ت. چاوت ره‌شی ده‌ستی خوی‌ه و هیچ کاری به‌سورمه‌نیه‌و پزه‌له‌کلی دلکیشی و ره‌زاسو‌کی. به‌لام له‌ترسی چاوینی ئه‌وانه‌ی شیتی تۆین و خویان به‌عاقل‌ده‌زانن؛ به‌توزی کل، دایان پۆشه. با عاقلان مه‌ست و هه‌ناو تیک‌روخاوو دوا‌براو کات. هه‌ر به‌یانیه‌ک ده‌ستیک جلی‌نوی‌بگۆزه‌و، له‌نه‌مامی عه‌ره‌ری بالای هالینه. دلّی هه‌مو به‌ژن نه‌مامانی شلک و ناسک و خوی‌شیرین له‌عه‌ززه‌تان به‌ر قه‌یچی‌ده‌و له‌ت‌له‌تی‌که. ئه‌وچاوانه‌ت - که وه‌کو نیرگی مه‌ستن - هه‌لیان‌بینه‌و هه‌مو جاریک دو‌ئه‌ستیره‌ی به‌خته‌وه‌ری به‌ران‌به‌ر به‌یه‌کتر بکه.

۸ تو بمه‌ش کۆک به‌سه‌رده‌ری قه‌صری

بخوه‌کو، کی؟ لسا‌هو قه‌یصه‌ر که

۹ وه‌ره وه‌ک روژ به‌سه‌رده‌ری که‌له‌هی

عالمی تیکدا مونه‌وه‌ر که

۱۰ وه‌ک گوله‌ک زه‌ردی بوغچه‌یا‌ته مه‌ئه‌ز

تومه‌تیکل خوه‌وه‌ک گولازه‌ر که

۱۱ زا‌هیدی هویشک طبع سه‌ودایه

بدو جامان طه‌بیعه‌تی ته‌ر که

۱۲ قه‌که جاره‌ک بخه‌نده شه‌که‌که‌ر تونگ

تیک میصرا مه‌قه‌ندو شه‌که‌که‌ر که

۱۳ بی‌سه‌ر دیدهی «مه‌لی» دائین

خه‌لوه‌یا صوفیان مو‌که‌ده‌ده‌ر که

۱۴ خه‌طو خالان نیشان «نیشانی» ده

مه‌ژناق‌ی خوه‌را بده‌فته‌ر که

مانای وشه:

بمه‌ش: برو؛ کۆک: که‌یف‌ساز؛ کۆک: زور پۆشته؛ که‌له‌ه: قه‌لا؛ کۆشکی‌میر: هویشک؛ وشک؛

سه‌ودا: نه‌خۆشی که‌له‌یی‌بون؛ سه‌ودا: ئه‌وین؛ سه‌ودا: مامله؛ طه‌بیعه‌ت: میجاز، ته‌بیات؛ تونگ:

تونگه، کۆپه‌له‌ی ده‌م‌ته‌نگ؛ میصرا: شار؛ خه‌لوه: کونجی‌ته‌نیایی؛ مو‌که‌ده‌ده‌ر: تاریک و لیل؛ ده‌فته‌ر:

په‌راو.

پوخته‌ی مانا:

زور به‌فیزو که‌یف‌سازی، له سهربانی دهر کی کوشکی وهره و بچو، به هزار پاشاو قه‌یصران گمه بکه و به‌م‌بلی: کواچت‌کردوه و لهو پرسه: کابرا ئه‌تو کیی؟ تو وه‌کو خوری ناو مالی له کوشکه‌وه سهر دهرینه؛ همو دنیا روشن که‌وه و دواپی به‌تاریکی بیته. مه‌لی مه‌لی مات و رنگ زهردی! دزیوی، گولی سور به‌ته‌نیا جوان نین. من ری ده‌ییمه باغچه‌کعت با زهردی له ئالان هالی و دیمه‌نه که له بارت‌تر کات. وشکه صوفی که خوی به دلدار ده‌زانی؛ نه‌خوشیکی گهلایه‌ی به سه‌ودا گهریکی خه‌سیسه. ده‌یه‌وی به دو دوعاو نویژ، به‌هشت بکری. دویاله باده‌ی پی‌بده با ته‌بیاتی تهر بیته‌وه.

دل‌م خه‌لوه‌تگی سوفیانه و روشناسکی له ده‌لاقی‌ه‌ی چاومه‌ویه. وهره پایه‌ک له‌سهر چاوه‌کانم دانی و لیالی به‌چاوی کزی وشکه‌سوفیه‌کاندا بیته. خال و میلان نیشانی نیشانی بده. با ناوی مه‌لای دلداریش له ده‌فته‌ری دلداراندا، بیته به‌رچاو.

کول و بولبول

- ۱ گه‌رچی بولبول جه‌وه‌ری ذاتی گوله
لی‌گولی ره‌ونه‌ق ژعیشقا بولبوله
- ۲ گوهده‌ ذیکری حال و جوشا باده‌یی
وی ببولبول‌را دخونت بولبوله
- ۳ سوسنان صه‌دره‌نگ ئاقیه‌تن که‌مه‌ند
وان نه‌گو دل‌به‌ندی تابه‌ک سونبوله
- ۴ سونبولان سه‌یوان لدیمی تازه‌کر
ئاقتاب ئیرو دبورجا سونبوله
- ۵ عه‌ره‌رین ره‌نگین ژتاین صورو زهر
قومری‌یان صه‌دره‌نگ شور و غولغوله
- ۶ زه‌مری‌یا عیشقی ژبالا هاته‌ خوار
قودسی‌یان ئاقیه‌ته‌ چه‌رخ‌ه‌له‌له‌
- ۷ نیرگزا نازک‌قه‌دی شه‌ه‌لایه‌ مه‌ست
دین‌کرم‌ نه‌ز بولبولان سه‌ودا گوله
- ۸ زلفو بسکان پورژمن دل‌بر به‌لی
رشته‌یا جانی مه‌لی نه‌و کاکوله
- ۹ بولبول و په‌روانه‌ نه‌و فه‌صلو ده‌من
جینسی عیشقامن تنی ده‌ردی کوله
- ۱۰ من ددل ناصوره‌کی دا هه‌ستی یی
لاجه‌رم هیژ نه‌شئه‌یا داغا کوله
- ۱۱ طه‌بعی لامیع وه‌ش زمینته‌ بو حسن
من دده‌ست‌دا ذوالقه‌قارو دولدوله

۱۲ هسكهروى بهدفيعل چى هين كر عه چه ب

بارك الله خواهش بهزى نه سپى قوله

۱۳ قهط قهرىكى قى دهى حاضر دبت

قيصصه يا فه صلينه كارى سونبوله

مانای وشه:

جهوههرى ذاتى: ژيهاتوى و هونهرى سهبرهخو؛ رهونهق: بره؛ جوش: قولت؛ بولبوله: لولهى لولينه؛ نهگو: تومز، توملى؛ تازه: زورباش و جوان؛ تافتاب: خوړ؛ شورو غولغوله: هراو هورياو زهنازهنا؛ هلههله: تلى لىلى و هلههوله؛ شههالا: رهنكى كالى بوچاو؛ زهمرى: بهفو دموسيقا، تورين، وهك بلويزنه و...؛ ههستى: ئيسك، وجود؛ لاجههم: بىگومان؛ فهصل: كزى سال، ليك هه لچيران؛ نهشته: كهيف، نيشه؛ لاميع: بهفيز؛ وهش: لهجهشن؛ ههسن: باش؛ بو: باوك؛ بوچههسن: كونهى ئيمام على؛ من ددهستدا؛ ددهست مندا؛ ذوالفهقار: دوخدار؛ ذوالفهقار: ناوى شيرى ئيمام على، چونكه دوخى ههيو، وهك ساتور نهبو؛ دولدول: سيخور كه زوشكىكى گهورههيه؛ دولدول: ناوى ئيستريكى رهش يورهى پيتمههبر (ص) بوه، داويه به ئيمام على؛ هسكهرو: وشكهرو، رهوتى نه سپى تهعيم نه دراو؛ بهدفيعل: توسن و بهدفعز؛ هين گرن: فير كردن؛ خوش بهز: تيزله غاردان؛ قهرىكى: بهريوه؛ قيصصه: سهر گوروشته؛ قهصن: بزبن، هه لپاچين؛ قوله: كلك كورت، كويتى قاپهرهش، نارسهسن؛ گول: غهم، هه مو، تهشه نهى دهره، ژان؛ سونبوله: بريچك لهعاسمان، گولى وشكى دهغل؛ سونبول: گولى سمل.

پوختهى مانا:

ئه گهرچى هه مو هونهرو جهوههرى بولبول له گول رايه و شه گهر گولى جوان نه بوايه و نه بوبا به ئه ويندارى؛ ئه و بهسته و گورانيهى ئيستاي، كوا ده زانى. به لام گوليش برهوى له ساي بولبوله. شه گهر شه و پيى هه لئه گوتايه؛ ناوى گول وا دهر نه ده كهوت و ناوبانگى بلا و نه ده بو. واتا، دلپهرو دلداريش، هه ر دوک ده بى سوپاسگوزارى شه وين بن. كه كردونى به تاي يه ك و به بى يه كتر، هه چ كاره نين. تو گوى بگره كه باده له لولينه وه به قولته دهر ژيته پياله. شه و يش چون وه كو بولبولان، چريكهى دى و باسى حالى شه ويندارى و، كولى دلى هه ژار ده كا. ماكو جهوههرى هه رشتيك له دنيا، به دلداريه وه به سراوه و شه گهر دلدارى نه بوايه، ده بو دنيا كونده به بوى لى بخويى. هه رچى بو وه هه رچى هه يه وه هه رچى ده بى، هه م دلداره هه م دلپه ره. سوپستهى بون خوش و سوروزه ردو هه مه رهنه گه، له گول جازان كه مهندي شه وين داويزن، كه دلى بولبول ده داوخه ن. به لام شه گهر زوانيان بوايه؛ ده مان زانى دلى خويان به تاليك تاي سونبولى وه - كه بسكى ياره كهى منه - هه لو اسراوه. بسكى وهك سونبولى يارم، سيپهريان له روخسارى كرد. كه له و په رى جوانى دايه و تابلي ته زو تازه يه - به لام نه خير سيپه رى چى؟ روخسارى ياره كه م شه مرو - كه به بسكان داپوشراوه - وه كو خوره له ناو بورچى سونبوله دا.

نه مامى عه رعه رى بالاي له بهر له رزانه و پيلله و گولينگه و په لكه شه ورانى زه ردوسورى، ئيمه ي

دلدارى وهك مهلى ياكهريم خسته سهر صهدجور ههراو قوله و ناله و گاله. بلويزرهنى ههواى
تهوين، لهعاسمان بو؛ خودا ناردیه سهرزه مين. فرشته كان شه و كاتهى بهرى يان ده كرد، تلى لیلی و
ههلههله يان لهعاسمان دهنگى تهداوه.

ته گهر بولبول شیتی تهوینی گولانن، من بی ههست و شیتی دهستی دو نهرگسى کال و مهستی
بهژن زراوى بهنازم. کهزى و بسكى بهلئ زورچار دلان بردوم و دهشى بهن. بهلام گيانم بهداوى
کاکولئ بهندهو بهو ههمو دل راته کانه، بهندى ژيانم ههر نهپساوه. پهپولهو بولبول دلداران، بهلام
له وهختی گولاندا، يان له سهردهمى شهوان دا که موم و شه داگيرساون؛ وانا دلدارى دهمدهمین و
له گوین من نین. شه و بابه ته شهوینداریه که لای منه، لای کهس نیه. دهر دو ژانى بی برانه وهو
گشت له گشته. شه و ناسوره ی دهلم دایه، ژانى داوه ته ئیسکانم و ههمو وجودی داگر توم. زورژان
ده کا، لیشم رونه شه و دلخوشی و نه شهو که یفه ی کهمن ههمه، بهره می شه و داغ و کول و خهم و
ژانه ی دلئ خومه. خهمی تهوین، ده بته نامیانی خوشیانم. میجازی من، طهبعی شیعرم، زور له
خوبایى و سهرکیش بو. وهك بارگیری توسن دهچو. وشکه روش بو. سوپاسگوزارم بوخودا، که بوم
هاته سهر ره دایه و ئیستا باشه. ههروهك چون تیمامی عهلی، زولفه قارى دهخسته کارو چون
دولدولئ یوسواری خوئ راهینابو؛ طهبعی شیعرم تهوینستا لهدهستی مندا ئاوا براو ئاوا رامه.
طهبعی شیعرم که وشکه روو بهد ئاکار بو، نازانم چی بو بهسه بهب، کهوا به جوانی راهیتی و رهوتی
پیشوی پی بگوزی و شه رهوانیه ی پی رهوان کا. بهخوا سهیره! شه ی تافهریم شهسپه قوله ئوبال به
شهستوم خوش بهزی. لیمر ونه فیر کاره که ی تو، زورت ده گهل ماندو بوه تا فیری شه رهوتیه ی
کردوی. شه گینا چون ههر له ریداو بی ماموستا، گوزو گوممهت و اماادهو حازری ههر کاریک
دهبوی؟ نهخیر، چیروکت چیروکی گوله گهنمی گهیشته که دوکزی سالی بری، تازه وهختی
دروهوته ی.

«داقادل»

- ۱ یاری مه پوز نیشان و سوز سیمما ژدور دیم که و که به
نهو لهب شه کهر نازک به شهر جه بهت سه هر کاکول شه به
- ۲ شهب کاکوله خال فلفله چین سونبله داقا دله
من غه فله تی دی قبله تی وهک ماه دته یسا غه بغه به
- ۳ من دی بخه ف صوحبت بده ف شاهی نه جه ف، فینجان دکه ف
نونین ژیه نگ بهردان خه ده نگ وی پوز ژته نگ شیرین له به

مانای وشه:

به شهر: پیست؛ جه بهت: هه نیه؛ شه وه: بهردیکی ره شی به رخه؛ فلفل: ئیسوتی رهش؛ قبله تی:
بهرا بهرم؛ ته یسان؛ بریقه دان؛ غه بغه ب: بهرچیله؛ نه جه ف: ته پو لکه، ناو گیره وه، ده فری گوشاد؛ شاهی
نه جه ف: ئیمام عه لی؛ که ف: له پ.

پوخته‌ی مانا:

یاری من خال له روی زورن، که هه مویان زور دلکیشن. سه روسیمای له دور شه کات. روخساری
وهک شه سته ره یه. لیو شه کرینه، پیست ناسکه، هه نیه ی وهک به ره به یانه، کاکوتی ره شی وهک
شه وهن، کاکوتی - که وهک شه وایه - خاله کانی وهک ئیسوت دل ده سوتینن. چین له سه رچین
که زیه کانی - که وهک سونبول به بهرامهن - داوی دلن.

من له نه کاو بهرا بهر چاوم پی که وت، بهرچیله ی سبی وه کو مانگ له سیبایه تیان ده بریقا. بهدزی
دیتم، ده فه ی پی بو... فینجانی مه ی له سه ر دهستی، لیوی دهوری ده می ته نگی هه ر شیرنایی لی
ده باری. بروی وه کو که وانی یه نگ - که وهک دونون ده یان نواند - بهرده سه ریژی تیرانیان دام.

هاوارم کرد: ئیمام عهلی، هانام به‌تو!

مه‌یگیر به‌پیا له‌ی زیره‌وه وهره واده‌کمت بگیزه. ئه‌و دل‌کیشه جوان و شه‌نگه، وازی له‌مه‌ی خواردنه‌وه‌یه. با مه‌ستی‌بی و روخساره پرله نوره‌که‌ی ئاشکراکا و ورده‌خا‌ل‌انمان نیشان‌داو لیوه‌کانی - که مه‌ی به‌هشتیان پیوه‌یه بیته به‌رچاو.

٤ خالو خه‌تی شوخ قامه‌تی مه‌ ژفی کتیبو ده‌سخه‌تی
هه‌رده‌م ژنه‌و دل فه‌یضه‌ ئه‌و ئه‌ف عیشقو سه‌ودامه‌و هه‌به

٥ من بی‌قهدار ئه‌و سیر قه‌شار عیشقا غه‌دار صوه‌تی سیتار
میهره‌ا بوتان خالو خه‌تان صندوقه‌خان و مه‌قله‌به

٦ دیمی بخال ئه‌و نون و دال ئیسمی جه‌لال به‌ژنا شه‌پال
یه‌کتا ئه‌لف نایی وه‌صف من عه‌قل طفلی مه‌ذه‌به

٧ چه‌تتا نه‌مام ساله‌ک ته‌مام شیرین که‌لام ما دامه‌ جام
بی جه‌هد قه‌ط تین ئه‌مرو خه‌ط هه‌رچی کو مه‌طلب مه‌نصه‌به

٨ ده‌رمانده‌ییم، چه‌یران ته‌ییم پیرانه‌ییم خواه‌ش به‌نده‌ییم
زارا بسیر دل ژیم قه‌کر ده‌رحه‌ق مه‌پز ئه‌رزان مه‌به

٩ به‌رگین گولتی ئه‌و میسکه‌لی هور هور وه‌لی ده‌رحه‌ق «مه‌لی»
بی‌په‌رده‌و خواه‌ش مه‌عه‌ده‌وو یه‌ک وه‌عه‌ده‌وو پور شه‌فقه‌به

مانای وشه:

سه‌ودا: ئه‌وین؛ مه‌وه‌به: به‌خششی خودایی؛ قه‌دار: قه‌در، ئه‌ندازه؛ سیتار: په‌رده؛ صندوقه‌خان: صندوقانه؛ مه‌قله‌ب: جیگه‌ی دل؛ دال: شاره‌زا‌که‌ر؛ ئیسمی جه‌لال: ناوی خودا؛ مه‌ذه‌ب: ئاین، ریوشوین؛ ئه‌مرو خه‌ط: فه‌رمان و ده‌سنوس؛ مه‌طلب: نیاز؛ مه‌نصه‌ب: پله‌و پایه؛ زار: ناله‌و هاوار؛ ئه‌رزان: بی‌موبالات، گوی‌نده‌ر؛ خواه‌ش مه‌عه‌ده: روخوش، ره‌نگ خوش.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌وین به‌خششه له‌خواوه، چاوی دل، رون ده‌کاته‌وه. من له‌سایه‌ی ئه‌وینه‌وه توانیم له‌ په‌راوی جوانی که ده‌ست نوسی خودای توانا و ده‌س ره‌نگینه؛ به‌ژنی شه‌نگی ئه‌ونا‌زداره‌و خال و میلی سه‌ر روخساری بخوینمه‌وه‌و هه‌لیان بینم. وا له‌وساوه هه‌مو ده‌مان دل‌م پر‌یه‌تی له‌به‌هره‌و هه‌روا نویشی به‌سه‌ردا دیت.

نه‌یتی سو‌زو ئه‌وینم. له‌ صندوقخانه‌ی دل‌م‌دا، شار‌دبو‌وه. زیاتر له‌وه که ده‌توانم ده‌رم نه‌بری، به‌لام چده‌که‌ی له‌ئه‌وین؟ ئه‌و زور‌داره‌ بو به‌ئاگر، سه‌رپوشی له‌سه‌ر لاگرت‌و، نه‌یتی و دل‌یشمی

ده گهل، ئاگرداو كرديه خو له ميش و نهيني هه مو به بادان. بروكاني، روخساري بهورد هخالي، به زني
 زراوي بهرچاوي كه له بيچمي له لقهو بي هاوتايه له دنيايه. نامه خوا نه وهنده جوانن. ناوي خوامان
 بيريدينهوه، كه چوني دروست كردوه. دل م - كه خوي وهك منداله و عه قلم كاله و بيويستي به فيربون
 هه به - هه تا بگات؛ وا وهك منداليكي بچوك كه تازه ده بيه نه فير كه؛ خه ريكي ده رسي له لقم.
 هيشتا ته واو ره وانيشم نه كردوه. نه وياره زمان شيرينه ي كه فير كاري دلداريمه ساليك ره بهق
 گوئي پي نهدام، تا هه ر نه مامو له ناو چوم. نه وسا پياله ي دايه ده ستم بويه مه ستم. نه و ئازارو
 جز يادانه ش، زور ره وا بو. هه ر كه س گه ره كيه و به نياز ه له باره گاي نه وينداری پله و پايه ي وه ده س
 كه وي؛ ناي لاي وابي به يي كار، به يي هه لسورو ته قالا، به هيچ ده گاو نامه ي پايه ي بو ده نيرن.
 نه ي يار! به به خشه كه ده ليم، جز يام كيشاو له تو له ي دا، پياله م له ده ستي تو وه ر گرت. مامله و
 سه ودا له باره گاي تو دا نيه. تو هه موت به زه يي و روحمي و ئيمه ش ته نيا له سه رمانه، ليت وه پارزين.
 سه ر گهردانتم، به قورباتتم، هه زارو پيرو دامام، كويله ي خوت م. گريان و ناله ي نهيني نيوه شه وان،
 دل و هوشي لي كردمه وه. له بهرت ده پاريمه وه. به سه ئيتز ده رباره ي من، خومه بويره و ورده خالي -
 كه وهك ميسك پرژاونه سه ر په لكی گوئي لارومه تت، له مني نزار مه شيره وه. په رده لاده،
 به زه ييت بي. ته نيا جارنيك، ده گهل مه لای دلداري خوت روخوش و به ئين شيرين به.

قصیده‌ی هشتاد و نهم

پریشانی

- ۱ نیرو ژدهربا خه نچهری لازم بئیشانی مه‌لا!
تہ شبیہی زولفا دلہبری زانم پریشانی مه‌لا!
- ۲ زانم پریشانی ژدل بی حہد بئیشانی ژدل
تہ شبیہی بریانی ژدل باللہ نہ ئینسانی مه‌لا!
- ۳ باللہ چطہ بعہت ئادہمی یہ کسہر دبیم یہک عالمی
دہریای قافو قولزومی یان چہرخی گہردانی مه‌لا!
- ۴ یارہب چوی میحنہت کەشی سہرتا قہدہم تیک ئاتہشی
مہجروخی قہوسئ توزرہشی لہودل بپہیکانی مه‌لا!
- ۵ زانم ژعیشقی دوژہی بہحرہک ژناری ئاسیہی
نیرو لماہی خہرگہی تہ شبیہی سہیوانی مه‌لا!
- ۶ ئەف سینہیا وەک نای و نہی پوز لی کشاندن داغ و کە
ہی دل بنائہلان ددہی یارہب چنادانی مه‌لا!

مانای وشہ:

دہرب: زہبر؛ بئیشانی: پرژانی؛ لازم: بی گومان؛ بی حہد: لەزادہبەدەر؛ بریان: کەباب؛ دبیم: دەبیژم؛
دہریای قاف: بہحری موحیط، کە دەیانگوت کبوی قاف دەوری دنیای داوہو پیشیشی لہہر چوارلاوہ
دہریایہ: چہرخی گہردان؛ عاسمانی گہروک؛ میحنہت: تازارو مہینہت؛ کەش: کیش؛ ئاتہش: ئاگر؛
مہجروح: بریندار؛ قہوس: کەوان؛ توزرہش: رەشی بریقەدەر؛ دوژہ: جہہندەم؛ نار: ئاگر؛ ئاسیہق:
چالوک؛ ئاسی: زور دژوار؛ ماہ: ہہیف؛ ماہی خہرگہی: بریہتیہ لہ جوانی دلہەر؛ خہرگاہ: بارہگای
گہوران؛ سہیوان: سایدەر؛ کەی: داغ؛ نائہل: ناباب، نەگونجاو؛ نادان: نەزان.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! ئەمرو لەبەر نوکی خەنجەری سەری مژۆلان، لیمرونە ژانو سووت زۆرن. وه‌کو پرچی ئالۆزی یار، پەڕیشان و بێر بلاوی. به‌وه‌مو ئیش و ژانوه، به‌وه‌مو دل‌پڕژانوه، به‌وگش پەرزو بلاویه‌وه، چون دەردەبە‌ی؟ به‌خو تو وه‌ك ه‌یچكەس ناچی. مرو ناتوانی خو‌بگریت. تو هەرماوی!! من ئیزم تو ئادەمی نیت؛ تو عاله‌میکی بە‌ته‌نیای. دەریای، یاخو ئەو عاسمانی که خول دەخوا. ئە‌ی خوا هاوار چەندت دەردو ئازار چەشی. سەرتایا ئاگری گەشی، برینداری کەوانی ره‌شی زۆر ره‌شی. دلت به‌ پەیکان داچناوه. دلت له‌ئەوین ئاگره؛ وه‌ك ئاگری جەحەندەمی. وه‌ك دەریایه‌کی ئاگری؛ له‌ئاگری زۆر دەورەدەر سووتینەر. دە‌ئیی بە‌دار که چالوکان، نیل‌دراوه. گرت بە‌رزە. گەبوه‌ته ته‌شقی عاسمانی ئەوبالایه‌و، خەرمانه‌یه له‌دهوری ه‌یقی روخساری یاری خوین‌شیرین، هالایه. سینگت وه‌ك بلویر کون کونه. داخی دلداری لی‌دیاره. ئە‌گەر بی‌تو دلت‌بده‌ی بە‌دنیا‌یه‌و جگه‌له‌یار، ه‌یچ کەسی ترت له‌بیری؛ دە‌رده‌کەوی که زۆر نەزان و دە‌بە‌نگی.

۱۰ دور‌دانه‌یا دیم گه‌وه‌ره ئایینه‌یا ئە‌سکه‌نده‌ره
بی مروه‌تی دل‌کرک‌ره مه‌جروچی خالانی مه‌لا!

۱۱ بی مروه‌تی دل‌هە‌ر‌شان‌د ته‌شبه‌ی شیشی لی‌کشاند
که‌ر‌کر جە‌گەر خوی لی‌ره‌شان‌د ئاتە‌ش لسه‌ردانی مه‌لا!

۱۲ ناری ژره‌نگی دوژه‌هی حوسن و جه‌مالا وی مه‌هی
مه‌دپه‌رده‌یا فی‌خه‌رگه‌هی خه‌ف‌کر جعو‌مانی مه‌لا؟

۱۳ ئیرو لومری خوی ته‌له‌ف بی‌شاهیدو جاما سه‌ده‌ف
بی‌چه‌نگو سازو نای و ده‌ف زانم په‌شیمانی مه‌لا!

۱۴ زانم ته‌کوهی طوره‌ دل له‌و هه‌ربنارو نوره‌ دل
شه‌هکاسه‌یا فه‌رفوره‌ دل له‌و مه‌ستو سه‌کرانی مه‌لا!

مانای وشه:

دور‌دانه: گه‌وه‌ری تا‌قانه؛ دور‌دانه: قوتوی مرواری؛ که‌ر: له‌ت؛ بی‌مروه‌ت: بی‌پیاوه‌تی، بی‌ئینصاف؛ هه‌ر‌شان‌د: له‌بهره‌کی‌برد؛ خه‌ف: وه‌شارتی؛ ته‌له‌ف: فی‌زو؛ سه‌ده‌ف: دایکی مرواری؛ نار: ئاگر؛ سه‌کران: سه‌رخوش.

پوخته‌ی مانا:

دلی مه‌لا، که هه‌میشه خه‌یالی ئە‌و‌روبه‌خاله‌ی گه‌وه‌ره‌ینه‌ی له‌ناودایه‌و بو‌ته قوتولکه‌ی گه‌وه‌هران و ه‌ینده‌رونه - وه‌ك ئاوینه‌که‌ی ئە‌سکه‌نده‌ر - لئی بر‌وانه، هه‌مو دنای تیرا دیاره؛ یار

شکاندی و بی‌ئینصاف نه‌یگوت خه‌ساره، بو له‌تی کم؟ له‌باش له‌ت کردن، قیمه‌ی کرد. تیکی هه‌لشیلا، به ئیسوتی خاله‌کانی کزاندیه‌وه. به‌شیشی بژۆلیه‌وه کردو هیندیکیش خوی له‌لیوی نه‌کینی خوی پیوه‌کردو تینی ئاگری رومه‌تی، له‌سه‌ر دانا، وا له‌برژانه‌و به‌ژانه. تو بژانه ئاگری ئه‌وین - که ته‌واو وه‌ک ئاگری جه‌ه‌نده‌مه - جوانی یارم - که له‌ئهن‌دازه‌ به‌ده‌ره - ده‌ناو باره‌گای دله‌ما جیی بوته‌وه‌و ویک ناکه‌ون. وه‌شارتیشن که‌س پی نازانی له‌ویدان. به‌راستی دل‌ی تو مه‌لا! هه‌راوه وه‌ک ده‌ریای عومان. مه‌لا! ئه‌مرو یارت نه‌دی. پیاله‌ی صه‌ده‌فی پر‌باده‌ت، لی وه‌رنه‌گرت. گویت له‌ده‌نگی سازو بلویرو ده‌فو چه‌نگ، نه‌گرتوه؛ که له‌کوری ئه‌ودا هه‌یه. واتا زیانت به‌فیرو چو. په‌شیمانی له‌وژیه‌نه.

دل‌ت پر ئاگرو نوره؛ دل‌ی چی هه‌ر کیوی طوره. که خودا خوی نیشان داوه. له‌باده‌ی ئه‌وین تزه‌یه‌و بوته‌ شاکاشی هه‌لازناو. بو‌یه ده‌ت بینم سه‌رخوشی.

۱۵ هه‌رسینه‌تا بی‌ناته‌مام نا‌پوخته‌ خام، بی‌میهر و جام
غه‌رقین دخونا دل مه‌دام له‌علا به‌ده‌خشان‌ی مه‌لا!

۱۶ بوژ له‌علو دور ته‌ژ کلکی عیشق ئانینه نه‌ظما سیلکی عیشق
ده‌ر به‌زرو به‌حری مولکی عیشق مه‌علومه‌ خاقانی مه‌لا!

۱۷ بی‌هه‌د له‌لیب شوبه‌ی نه‌ی جه‌وراته دانین داغ و که‌ی
له‌و بی‌هه‌م له‌ خوش نینه مه‌ی ئه‌مما به‌شیرانی مه‌لا!

۱۸ مینه‌ت ژطالع هم ژبه‌خت ئاصه‌ف به‌تخت و به‌خت و ره‌خت
به‌لقیس ئه‌وی ئانی بو‌هخت ئیرو سوله‌یمانی مه‌لا!

۱۹ ئه‌و هه‌ردو له‌علو هه‌ردو وه‌شم گه‌هگه‌ بنازو گه‌ه
ئه‌و به‌ژنو بالا هاته‌چه‌شم مه‌ ده‌سه‌یری روحانی مه‌لا!

مانای وشه:

ناپوخته: بی‌نه‌گیشته؛ خام؛ خاو؛ میهر: ئه‌وین؛ مه‌دام: هه‌میشه؛ مه‌دام: باده؛ له‌عل: لال، که به‌ردیکی به‌نرخه؛ به‌ده‌خشان: ناوچه‌یه‌که له‌ئه‌فغانستان سه‌ربه‌مه‌ل‌ه‌ندی فه‌یضا باده، لالی زورباش له‌وی دین؛ کلک: قه‌لم؛ نه‌ظم: هوئینه‌وه؛ سیلک: لیزگه؛ به‌زرو: به‌ژ؛ خاقان: وشه‌یه‌کی تورکی جه‌غه‌تایه، نازناوه بو قه‌راله‌کانی چین و خانه‌کانی مغول، ته‌نانه‌ت سولتانه‌کانی ئه‌سته‌مبول و قوله‌ پادشاکانی قه‌جه‌ریش ناوی خویان ده‌نا خاقان. که به‌گوردی بو‌یته «قاقان»؛ هه‌مه‌ل: به‌رخ؛ هه‌مه‌ل: هه‌وه‌ل‌مانگی به‌هار، که روژ له‌برجی کاوژه؛ شیرانی: شیرنايه‌تی؛ به‌شیر: مژده‌هر؛ ئانی: هیئای؛ طالع: چاره‌نوس؛ ئاصه‌ف: وه‌زیری ده‌ستی راستی سوله‌یمان پیغه‌مبه‌ر؛ ره‌خت: شتومه‌ک؛ به‌خت: به‌ختی؛ لوکی به‌ربار؛ به‌لقیس: به‌لکیس، شازاده‌خانمی سه‌با له‌ یه‌من، که به‌ته‌گیبری وه‌زیری دیو بو سوله‌یمانیان به‌بوک هیئاو په‌و

ده‌لالی نیوان بو؛ وه شهم: خال؛ خه شهم: تور هبی؛ سه سیر: گهشت؛ روحانی: گیانی.

پوخته‌ی مانا:

هر سهینه‌یهك، هر هه‌ناویك، ئه‌وینداری نه‌زانیی و تامی باده‌ی دلدارانه‌ی نه‌چیژی تی؛ هر گیز ناگاو پوخته‌ی نابی و ناته‌واوه و شل و خاوه. خوشی هر له‌خوته مه‌لا! دلت نوقمی خوینی ئه‌وینی دلداره و ئه‌وخوینه لیت بوته باده و هه‌میشه سه‌رخوشت ده‌کات، به‌راستی تو ئیستا کانی له‌چاو خه‌لکی - که وهك خشتی کال ماونه‌وه - وه‌کو له‌علی بده‌خشان. نه‌ك هه‌رخوت بوته له‌عل و به‌س؛ له‌عل و دورت له‌نوکی قه‌لهم هه‌لدهرژین و به‌لیز گه‌ی ئه‌وین هونراون. له‌سایه‌ی ئه‌و نوسینانه‌ت، ناوت له‌ده‌ریاو به‌ژ هه‌یه‌و، ئیستا تو وه‌ك قه‌رالیکی له‌مه‌ل‌به‌ندی ئه‌وینداران. یاری نازدار! زورت داغ به‌دله‌وه‌ نام. سه‌ره و ژیر چه و کونت تی‌کرد. ئیستا بلویره و ده‌نالی. و مانگی سه‌ره به‌هاره، جه‌نگه‌ی باده فر‌کردنه. باده‌ش بی‌که‌بابی گوشتی به‌رخ و بی‌شیرنایی، ناته‌واوه. جه‌رگم هه‌یه بو که‌بابت، دل‌م بلویره و لیده‌دا. لیوه‌گه‌شت له‌شیرینی شیرین‌تره، (یان، مزگینی و به‌لینی تو که ده‌ت‌بینم، ده‌بیته نوقلی مه‌جلیسی). مه‌لا دا ده‌نگ! ئه‌وا گویم له‌مژده ده‌ریکه، ده‌لی یار هات. خودایه لیت منه‌ت‌بارم، دیاره به‌ختم وه‌ك ئاصه‌ف بو سوله‌یمان، که به‌لکیسی به‌ته‌خته‌وه، به‌که‌ل و په‌لی به‌ریه‌وه و به‌کاروانی شرو شاتالی جیازه‌وه، گه‌یاند ه‌مالی سوله‌یمان. مه‌لا! توش له‌مرو به‌ولاوه سوله‌یمانی ئهم زه‌مانه‌ی. یاره‌ت و چاوم پی‌که‌وت. دو‌خال له‌ده‌وری لیوی بون. نازی ده‌کرد، به‌ناز خوی لیم تور ه‌ده‌کرد. گیانم که‌وته گه‌شت و سه‌یران و سه‌یرانیکی زور گیانانه‌ی له‌و به‌ژن و بالاً جوانه‌کرد.

شیاوی باسه، بریان له‌ناو کرمانجان‌دا، به‌و که‌بابه ده‌لین که گوشت ده‌خریته قولکه‌وه و توژیک به‌گل‌دای ده‌پوشن، ئاوری له‌سه‌ر ده‌که‌نه‌وه تا ده‌پیشی.

«زولفان‌شکه»

۱ نئی شاهیدی قودسی، فه‌که بهندی ژنیقایی
تاچند و ه‌سەر گه‌شته بمینین دحیجایی

۲ بسکین ژحه‌ری توژنو ماوهری لی‌که
زولفین ژعه‌بیری شه‌که باقی‌خه‌مو تابی

۳ قشتین دخوه چین‌چین بده بهر میسک و زه‌بادی
تایین دعیصایی بره‌شینین بگولایی

۴ ههریه‌ک بهه‌زار ره‌نگ لبه‌ژناته سه‌ماتین
خه‌مری و له‌فو شه‌تری و تایین دعیصایی

۵ من جان یه‌دی به‌یضایه ژنیسان چخه‌به‌رده‌م؟
من ناته‌شی موسا دیه گولناری شه‌رای

مانای وشه:

شه‌که: به‌شانه‌بکه؛ خه‌مو‌تاب؛ خوارو پیچ؛ عیصاب، عیصابه؛ پارچه‌ی توئل پیچ؛ له‌ف: پیچ‌راوو
لول‌دراو؛ گول: پولو؛ نار: تاگر؛ گولنار: گوله‌ه‌نار؛ نیسان: ئایسان.

پوخته‌ی مانا:

ئهی دل‌بهره عاسمانیه‌کم! بهندی روبه‌نده‌کته وه‌که؛ با بت‌بینین و چیدیکه له‌ژیر په‌رده‌ی دل
کویری‌دا، مات و سه‌رگه‌ردان نه‌مینین. گول‌او‌یکی عاره‌قی روت، له‌و بسکه - وه‌ک ئاوریشمانه‌ت
بیرژینه. که‌زیه‌کانت - که هه‌مو بو‌نیکی خوشیان لی‌بلاوه - به‌شانه‌که. په‌رچوکه سه‌رخشت
بوه‌کانت - که چین له‌سه‌ر چین ویستاون - بو‌نی میسک و زه‌بادیان بالی بو‌ن بکه‌ین. ئه‌و تاله

بسکانهی - کهوا کهوتونه ژیر هه‌نیه‌پپچت - ومه‌درخه؛ با بوئی گولوا، بلاو بیی. بسکولهی
داهیلدراوت، ورده‌که‌زی لول‌دراوت، تال‌تاله موی بهر کلاوت، تای گولینگهی سه‌رو شه‌دهت، لهو
بالایه‌ی بالاته‌وه، سه‌ما ده‌که‌ن.

چیم له‌باسی موسا داوه؛ که به‌نیازی سه‌لکه‌بزوت، به‌رهو ئاگریک پهل بوه که دایساو ئاگر
گوتویه من خواتمو، موجزاتی ده‌ستی سهی، به‌خه‌لات له‌خوا پیگه‌یوه؟ من ئهو ئاگره‌ی که موسا،
له‌شویو پیروزدا دیتی؛ له‌باده‌ی ره‌نگ گول‌ه‌ناری لیوی یارم، خووی شانداوم. گیانم - که
له‌کوره‌ی نیلی ئه‌وینداریدا قال‌بوه - له‌ده‌سته سپیه‌که‌ی موسا، رو‌شن‌تره‌و سه‌رتوبی موجیزاتانه.

٦ مینه‌ت کو ژبه‌ختی خو‌هو طالع بنصیبم
حوسنا ته‌یه ئیرو ژمه‌را چویه نیصابی

٧ عیشقا مه ژبه‌ر مه‌وج و عه‌جایی بوه ده‌ریا
وی زیرو زه‌به‌ر کت مه‌ بده‌ست هیندو غورایی

٨ نه‌ه‌چه‌رخ‌ی سپیهری ژه‌ه‌وا‌یا ته‌وو میهری
سه‌رگه‌شته نه‌ئو تیگ قمه‌را شو‌به‌ی حو‌بابی

٩ وه‌ک با ده‌زینی تو کومیدی ده‌زینی
عو‌مری مه‌ عه‌زیزی بخودی به‌س که‌شیتابی

١٠ یایی بزیا‌ره‌ت بده‌مه، یا سه‌ری ئه‌نگوشت
ده‌ستی خو‌ه مه‌ناقیتی به‌ی چاره‌ریکابی

١١ من ری ژسه‌رابی بشه‌رابی برو مونکیر
حه‌تا بته‌به‌د، ته‌شنه‌ جه‌گه‌رما ده‌سه‌رابی

مانای وشه:

نیصاب: راده‌ی زه‌کات لی‌که‌وتن؛ نصیب: به‌ش؛ عه‌جاج: گیژه‌لو‌که‌و فه‌رته‌نه؛ غوراب: جو‌ری گه‌می‌ه‌ی
باه‌وه‌یی؛ هیند: هیندو، هیندی؛ هیندو: بریه‌تیه له‌ دل‌ره‌ش و بی‌به‌زه‌یی؛ نه‌ه: نو؛ حو‌باب: بلقی سه‌راو؛
له‌ز: په‌له؛ له‌زین: په‌له‌کردن؛ کومید: کویت؛ به‌زین: غاردان؛ شیتاب: په‌له؛ ریکاب: ئا‌وزه‌نگی؛
سه‌راب: تراویکه؛ مونکیر: بی‌باوه‌ر؛ ته‌شنه: تینگ.

پوخته‌ی مانا:

جو‌انیت له‌را‌ده‌ بده‌ره. زه‌کاتی جو‌انیت له‌سه‌ره. ئه‌ی خوا‌یه! زور منته‌ بارم، که‌من نه‌دارو
هه‌ژارم له‌وا‌نه‌یه له‌ زه‌کاتی جو‌انیه‌که‌ت، به‌شم به‌رکه‌هوی و تیر بت‌بینم.
ئه‌وینی من، بو‌یته ده‌ریا؛ شه‌پول ده‌داو ده‌که‌و‌یته فه‌رته‌نه‌وه‌و گیژم ده‌دا. له‌شم له‌ناو ئه‌و

دەريايە، وەكو گەمبەي باژو وايەو نەوسى چنوك بەدكارم، لە گەمبەوانى بى فەزى ھىندوك، زور ئەحمەق و دلرەق ترە. زور دەترسم شەپولى دەرياي دلداريم، لەپز سەرورورم بكاو سەرومالم تيدا بچى.

ھەرو ئھومى عاسمانى بە خورەو، لەناو دەرياي ئھوينى تو، بە منيشەو، وەك بلقى سەراو ديار ئەدەن و سەرگەردان.

چيتە ئەي يار! ئەي سوکەلە سوارى نازدار! بوچ پەلەتە؟ بو ئسەسى کویت ئاوا بەپرتا و غاردەدەي؟ تو نازانى عومرى منى و عومرى ھەرە خوشەويستى؟ تويو خودا، وا زو مەزو، پەلە کەم کە. کەس حەزناکا عومرى بەپەلە بيورى. منى ھەزاري بيچارە، لە ناچارى، دەستم دەقولقى ئاوزەنگيت وەرناو. نە وەکا زو بەجيم بيلى و بەسەرگەردانى و بە ويلى بمينمەو. بەزەيم لى دريغ مەکە، يان ئەنگوست نيشان بدە تاراي موسم، يان ريم بدە، پای ناو ئاوزەنگيت ماچبکەم.

ھىوا ھەيە برۆاي بە دلدارى نيەو لومەم دەکا. منيش روژيک وەك ئسەوان بوم. لەدوى بەردە تراويلکە، ھەلۆدە بوم. بەلام وامن لەسەراب رزگارم بوەو لەجياتى ئاو، بادەي ئھوين دەخومەو. بى ئاگاش لە دەردى ئھوين، ھەروا لەتونيان تل ئەدەن و لە عەزەرتى تنو کيک ئاو، جەرگيان رەشە.

۱۲ سىرپوش و قىيامەيە تەسبيح و موصەللا
وەر دا بدريين لخوا ئەو پەردە قەتابى

۱۳ لئە وەرە ساقى بدو جامان مە جوان کە
موطريب بدەفى رابدە سيگاہو شەبابى

۱۴ وەر گوھيدە نايى کو شيرين قەد دەسەمايى
پور حەل کرنە مەسئەلە قى قەصلى خىطابى

۱۵ جاما نەشە کەرەلب بەمەدەت عەينى حەرامە
فتوا وەنوما حاشيەيا شەرحا لوبابى

۱۶ موفتى مە نەي و نايەو نەي قەولى قەدیمە
باوەر تە نەھن؟ گوھيدە بەر چەنگ و روبابى

۱۷ نەردامە چبازى بنوميتن مە زى رازى
بەندين دەسوائى و گوشادين دجەوابى

۱۸ ئەز چومە سەرايى کوشيرين قەد دەسەمايى
گو ئەف نە «مەلايى» مەيە؟ بى پەردە بلابى

ماناي وشە:

قىباب: گومەز؛ موصەللا: جى نويز، بەرمال؛ قەتابى: پسايى، درابى؛ سيگاہ: ئاھەنگ و ھەوايە کە؛

شهباب: شمشال، بلویری ناسنین؛ فصلی خیطاب: قسه یهك كه هموقسان بیژیت؛ حاشیه: پهراویز؛ شهرح: راوه؛ لوباب: كاكلان؛ لوباب: دلان؛ لوباب: ناوی كتیبکی شهرعه. ابوالحسن محاملی - كه له ۴۱۳ ههتاوی مردوه - دایناوهو ئیمام الحرمین، عبدالملك نیشابوری (۴۲۰-۴۷۹ كوچی) شهرحی كرده؛ قهولی قهديم له شهرعی شافعی (محمدی كوری ئیدریس (۱۵۰-۲۰۴ كوچی) به فتواكانی سه ره تایی شافیعی ده ئین. كه بهرله هاتتی بو عیراق (۱۹۴) نوسیونی و كه میان مان و له بره و نه كه وتن؛ نهرد: تهخته ی تاولی؛ شهرح: توی، لا؛ بهند: شه شده؛ گوشاد: داشی ته نیا كه ده كوژری، فهتج.

پوخته ی مانا:

ئهم تهزیج و دوگرده مان، كردوته رازیوشی خو مان و له په نایان هه رچی ناره وایه ده بکهین. وهره صوفی با ئه و په رده ی نیوان خو مان و خه لکی تر پس پس کهین و، بدرتینن. تویبو خودا، مه یگیز وهره! به دوپیاله له و باده یه جوانم کهوه. ده ی با کاکي به زمگیریش، به هه وای شمشال و ده فه، ئاهه نگیکی سیگا لی دا. کابرای به پرسیاری لاسار! تو ئه و کاته ی که یاره به ژن نه مام و شیرینه کهم دیته سه ماو، دهنگی بلویر دهویرینی، وهره سه بری. بزانه چون مرقت ده بری و ناچارت ده کا کر بی. مه ئین باده هه مو ده مان ناره وایه. به لی ئه گه ر یاری شه کر لیو نه فه رموی بخوره وه؛ نابی وه خوین. به لام ئه و بوخوی بیه ئینی و خو لقم بکا؛ حه ئاله وهك گهزو مازو. باوهر ئاکهن؟ ده بر وانته شهرحی لوباب که مه به ستم ناو تویی دلئ دارانه. تا بزنان دلئ دلدار فتوای چونه؟

مفتی ئیمه ئه وینداران، بلویر و شمشال و سازه. نه قسه ی کون و له کار که وتوی، له دلدار ی بی خه به ران. باوهر ئاکه ی؟ گوی له دهنگی چهنگو و روبابی بدیره تاتی بگهی.

نه ردینی ئه وین زور سهیره. خراپیش بو دلداران بی، قبولیانه و زوریش رازین. بو داوا کردنی مه به ست، شه شده مانه. ناشی هه ر ده م بیژوینین. له وه راما که هه ر بلین به لی قوربان، له گش لا گوشادمان داوه و ذیهر چونی ئاره زوی بی، لیمان ده داو ده مان کوژی و به و دور آندنه ش دلخوشین. گووه ندبو له باره گای میر. یاری به ژن زراوی رهزا شیرینم، سه مای ده کرد. که منی دیت، فه رموی: ئه وه مه لای خو مان نیه؟ ده با بی په رده، بیته ناو.

قصیده‌ی نوت‌ویه‌که‌م

بہشتیہ

- ۱ ہیٹی و تہوقہ دکم نہز ز خودانا حہشہمی
وی نیگارو صدنہمو پادشہمو موختہشہمی
- ۲ جارنان بہندہیی دل صوہتییی مہہجور قہ قہنیر
بلہبی لہعلی شہکہربارو زعہینی کہرہمی
- ۳ پرسیارہک لمہ چارہک بکہ شیرین دہہنا من
کو پیریہتینہ فیراقتہ لسہر دہردو غہمی
- ۴ نہرنہ ہودہود ژسہبا بیت وہکی بادی صہبا
دی ژہیر کو بگہہت دہست قہہیکی حہرہمی
- ۵ پرسیارا لمہبت وہرنہ خوہ مہہجوری غہریب
دی لکی عہرضہ بکم قی غہمو دہردو نہلہمی
- ۶ شہرحی حالی غہمی عیشقاتہ ژکو تیتہ نویسین
مہدحی نہو صافی جہمالاتہ کوچاتی رہقہمی
- ۷ وی مہجالی کو جہمالا خوہ تہجہلا دکری
لازمہ سہجدہ بین بہرتہ دوی گافو دہمی
- ۸ سہجدہبن بہرتہ رہواہیہ دہمی مہزہب و دینان
کی دبت موشریک و کافر ژوی شیرین فہمی
- ۹ حاشہللہ کو بکم نہشکہرہقان غوصصہوو دہردان
وہر بصوژم ژغہمی عیشقی تو سہرتا قہدہمی

۱۰ مه بصره‌جری و یصلا خوه دهرین تو ژخودی را
وهرنه وهفته کوبیین غهرقه‌یی به‌جرا عهده‌یی

۱۱ ژگولستانی جه‌مالاته گولکه بیته ظهوری
ژدنی دی بچتن نا‌قی به‌هیشتا ئیره‌یی

مانای وشه:

ته‌وقه: توق، چاوه‌نوری بیگ‌هات؛ خودان: خبو؛ حه‌شه‌م: کویله‌وه‌ستو بیوه‌ند؛ موخته‌شه‌م:
به‌شهرم حه‌یا؛ موخته‌شه‌م: پایه‌بهرزو گه‌وره؛ پهریه‌تن: داتولان؛ هیر: ئیره؛ په‌یک: قاصید؛ حاشا:
به‌جکه؛ حاشه‌له: نه‌به‌خوا، خواگیرم، موشکولوزمه‌م؛ کوجا: له‌کوی.

پوخته‌ی مانا:

ئهی دل‌بهره‌ه‌بنازه‌که‌م! ئهی بتی‌ره‌زا شیرینم! ئهی سهرداری دل‌و‌گیانم! ئهی دهریای شهرمو
حه‌یایه! ئهی پایه‌بهرزی بی‌وینه - که‌ه‌زاران دل‌داری هه‌ژار کویله‌تن! - له‌بهرت ده‌پاریمه‌وه‌وه
هیوادرم، دل‌و‌ان‌بی‌و‌ه‌ده‌نگ لاله‌ه‌وه‌که‌م بیی. جار‌جار به‌چاوی مهر‌حه‌مت، نیوه‌ئاور‌یک‌ی
به‌زه‌یی، وه‌سهر منی کویله‌ی دوره‌دیداری خوت‌وه‌ده‌ی. به‌و‌لیوه‌ئاله‌ته‌نکانه‌ی - که‌له‌تونگه‌ی
شه‌کر ده‌که‌ن‌و‌شیرنایه‌تیا‌ن لی‌ده‌باری - لیم‌بیرسی‌حالت‌چونه؟ تا‌بزانی‌که‌له‌دوریت، ژان‌و
کول‌دایان‌تول‌اندوم.

مه‌لاقسان‌ده‌بزرکینی، کی‌گویی‌له‌پارانه‌ه‌ته. شه‌گهر‌شهنه‌بای‌به‌یانی - وه‌ک‌په‌پو
سلیمانه‌که‌ی سوله‌یمنی - له‌نیوانی‌یارو‌تودا، نه‌یه‌وه‌نه‌چی؛ چون‌تو‌لیره‌له‌وه‌کونجی
خه‌مخانه‌یهدا، ده‌ست‌ده‌گا‌به‌قاصیدی‌باره‌گای‌یار، کی‌نامه‌ی‌پریارانه‌ه‌وت‌ده‌باته‌حه‌ره‌مسهرای
میر؟ شه‌گهر‌سروه‌ئوپیا‌وه‌تیه‌ی‌بکر‌دایه‌وه‌به‌زه‌ی‌پیمابه‌اتایه‌وه‌بیتوانیایه‌کار‌یک‌بکا، یار‌له‌ده‌ردم
ئا‌گاداری‌بو‌ئوه‌خوایه‌لیم‌بیرسی، کارم‌باشه. شه‌گینا‌منی‌بیکه‌سی‌ئا‌واره‌وه‌سهر‌گهر‌دان‌و‌ویل،
باری‌ده‌ردو‌غه‌مو‌تازار، له‌لای‌چکه‌سی‌هه‌ل‌ریژم‌و‌چون‌ده‌ردی‌خوم، به‌ناموو‌شه‌غیار‌بیژم؟ خوا
ئه‌یزانی‌هه‌زار‌ئوه‌نده‌ش‌بسوتیم‌و‌ئه‌ئا‌گری‌ئوه‌ینیدا‌هه‌ل‌پروژیم‌و‌سهر‌تا‌پام‌بیته‌قه‌فته‌س؛ جگه
له‌یار، نه‌ینی‌دل‌لای‌هیچ‌که‌سی‌نادرکینم.

ده‌سا‌ئهی‌یار! تو‌بیو‌خودا، به‌دیداریک‌له‌وه‌دهریای‌خه‌مه‌م‌ده‌ریته. تا‌به‌جاریک‌نه‌خنکاوم‌و
نه‌فه‌وتوم، بمخه‌سهر‌ساری‌هیمنی‌و‌ریم‌نیشانده‌چون‌ده‌توانم‌تو‌بیینم. له‌گولجاری‌جوانی‌تو‌وه،
ته‌نیا‌چلیک‌خوب‌نوینی، له‌دنیا‌دا‌ناوی‌به‌هه‌شتی‌ئوه‌دنیا، له‌بیر‌خه‌لک‌ده‌چیته‌وه.

جوانیه‌که‌ی‌تو، ته‌نانه‌ت‌له‌مخه‌مو‌کولی‌میش، زور‌زور‌تره. شه‌گهر‌باسی‌ده‌ردی‌شه‌وین، له‌بهر
زوری، زور‌دژواره‌بیته‌نوسین؛ له‌توانای‌کام‌نوسه‌ردایه‌په‌سنی‌جوانی‌تو‌بزمیری؟ یان‌به‌کتیبی
بسییری؟

لهو کاتهدا که روخسارت روبه دنیا خو دردهخا؛ لهسهر هممو کهس پیویسته، دستهولهجی سوژده بهری و کرنوش بکا. سوژده بردن بهرو روی تو - که تاقانهی له جوانی دا - به هممو مهزبهو دینیک راستو دروستو رهوایه. شو کهسهی برّوا نههینی و لای وایی کهس وهك تو دهچی و شهریکت بو پهیدا بکا؛ ههر بهگفتی لیوه شیرینهکانی خوت، کافرهو لهدین دهرچوه. چون کافرو دل رهشیکه و چند خوین تاله شو بی تالهی، برّوای بدهمی شیرینت نههینایی، که وینهی نه بووه ندهییت.

۱۲ گهرییم بهرته سجودی ددهما کهشفو شهودی
م لذل دی بدرت پورتهوی نورا قیدهمی

۱۳ (قِبْلَتِي وَجْهَكَ فِي كُلِّ صَبَاحٍ وَمَسَاءٍ)

بدو نه بروی ته جانا دخورم نهز قهسهمی

۱۴ مویهکی نهز ژته نادم بدوصهد زین و شیرینان
چدهبت گهرتو حهسیب کی مه بفهرهادو مهمی

۱۵ ته فهرهنگو عهره بستان و مهجره تیک ستاندن
جهلهوی خوهش وه گهرین هاتی یه نو با عهجهمی

۱۶ ما زدیوانی سه عادهت سه کری شو بهی «مه لایی»
تو بناقی م گه دایی بکشینه قهلهمی

مانای وشه:

کهشفو شهود: دیاری دان و حازربون، له زاراهوی صوقیان دا بهو دهمه ده لین که ده گهل خوا تیکهل دهب و له نیزیکهوه خوا بهچاوی گیان ده بین؛ قیده م: ههره پیشو: نه زهل؛ قِبْلَتِي: روگی من؛ وَجْهَكَ: روخساری تو؛ فِي كُلِّ: لهه مو؛ صَبَاح: بهیانی؛ مَسَاء: ئیواره؛ قهسه م: سویند؛ زین: دل بهری مه م، که دل بهرو دلداریکی کوردی بهناوبانگرو بهیتیان به کرمانجی و سورانی هه یهو شیخ شهحمدی خانی (۱۰۶۱-۱۱۱۹ ک. م) کتیی بهشیرعی لهوبارهوه بهناوی «مهم وزین» داناوه به زور زمان وهر گه زاوه له دنیا دا بهناوبانگه. هه ژاریش شهوه کهی خانی به سورانی وهر گه زاوه دوجارانش چاپ کراوه.

شیرین: زنی خوسرهوی پاشای ئیزان بو، حززی له فهرهاد ناویکی کوردی که لهوزی بهردبژ کرد. خوسرهوی پی گوت: ژنه کهی خومت نهدهمی، بهومهرجه کهژی بیستونم بو کون بکهی. فهرهاد بیستونی کون کردو بهتمامبو شا بهلینه کهی پیکی بیینی. بهلام دروی ده گهل کراو قاو داخرا، که شیرین مرد. فهرهاد له تاوی شیرینی، ههر بهو قولینگی دهستی خو، ههستو خوستی لهخو بری و له ریی گیانه شیرینه کهی گیانی شیرینی بهخت کرد. پادشای گهواد، سهره رای بی ناموسی کهی قه تلیشی کرد.

چیروکی فهرهادو شیرین، له لایهن دو بوژی کورد، یه کیان «ئه لیا سی نیظامی» که له نیوان سالانی پلهی چوارهمی سدهی شه شی - کوچی مانگی - له مه لیهندی گهنجهی ئاران، پای ناوه ته ناو دنیاوهو

لهیه که مین دهیمی سآله کانی چهرخی ههوتهدا مردوه. شیرین و فهراهه کهی ئه و به فارسی یه و له راستیشدا دادی داوه و هه مو بوژو ئهدییی فارسی زمانی بوژداون. دوهه «خانای قوبادی» کوردی گورانه. که میژوی ژینی نازنین. به کوردی هوندویه تهوه و چاپ کراوه و نمونکی بی وینه یه.

مهجره: مهجارتان؛ عهجهه: خه لکی ئیران، خاکی ئیران؛ سه، سهح؛ بیسن؛ سهگری؛ بیستراو.

پوخته ی مانا:

من هه رکاتی له گه لئا روبه روده به و چاوم به دیمه نی پاکت پیروژ دهیی و سوژده ی سوپاس ده به مه بهر ئه و بهژن و بالآ بهرزه ی تو؛ نوری هه ره پیشینه و له دوا نه هاتوت، تیشک ئهداته دل مه وه و تاریکیم له بهر دمه وی. هه مو بهیانی و ئیواران، سوژده به ره و میحرایی بروی تو ده به م. روی تو، ته نیا رو گهی منه. گیانه سویندم به دو بروت، که من تالیک له موی کهزیت، به سه د جوانی وه کو زین و شیرین، ناگورمه وه. دهیسا خو قیامهت رانایی که توش ئیمه به فه ره هاد، یان مه م بزانی و به تیله ی چاو، لیم بزوانی. باسی جوانیت عه ره بهستان و فه ره نگ و مهجارتانیشی داگرت. ئه مجاره نوره ی ئیرانه، به جوانی خو ت، بهر خو تی ده ی. جلهوی ئه سپت با ده وه به ره و ئیران. با له جوانیت بی بهش نه بن.

شیاوی باسه، عهثمانیه کان له روژگاری ژیانی مه لا، عه ره بهستانیان گرتبو؛ مهجارتان و زور بهشیان له ئورویا له ده ستابو. هه می شه ش ده گه ل ئیراندا، له شه رو مشه تو مر دا بون. وه ک مه جنونه که ی عامیری، که لی یان پرسی، ده رباره ی ئیمام عه لی و معاویه تو چی ئه لی؟ حوکم به کامیان ره وایه؟ گوتی: ئه گه ر راستو ده وی، حوکم شیاوی له یلا ی منه بو هه مو که س نازه وایه. مه لای دل داری سه له مایه ش ده لی: داگیر کردنی دنیا یه هه ر بو جوانی ئه و دل به ره ی من ره وایه و تا ئه و هه بی، هه یج سولتانیك ری ناکه وی بلی من هه م. له باره گای به خته وه ری - که سه راو په رده که ی تو یه - له ده فته ری سیا یی ناوی به خته وه ران به دیدارت؛ بیستوته له شو ئینیك ناوی کو لکه مه لایه ك نوسرابی؟ ئه گه ر هه بو، ئه وا منی پارسه کی بهر باره گاشت، له په نا ئه ودا بنوسه. یان، زور ناجوره ناوی گه داو کو لکه مه لا، ده ده فته ری تو دا هه بن. ری یان ناکه وی بی نه ناو. ئه گه ر بیست که ناوی منی پارسه ک و کو لکه مه لا، له ده فته ری دل داران تا دا نوسراوه. بو خو ت قه له میان بکی شه، هه ر ئه و قه له م لی کیشانه ت، که به و ده سه ناسکانه ت ده یان کیشی؛ گه و ره ترین مایه ی به خت و تالحمانه.

کوئاناکیان

۱ غه‌ما عیشقی پهریهتم نه‌ز چه‌بیا غه‌مره‌وین کانی
سه‌راسه‌رتیک به‌هیتم نه‌ز ژده‌ردی فه‌رق و هیجرانی

۲ فیراقا دلبره‌را رنده به‌هیتم نه‌ز وه‌کی فنده
موسلمانه‌ک دری من‌ده خه‌به‌رت بالی سولطانی

۳ خه‌به‌رت بال شه‌که‌رخایی شه‌بال و خوب و زیبایی
کومیره به‌لکه بیرنایی نه‌سیره‌ک وی دزیندانی

۴ نه‌سیرم له‌رزه‌یو تاقی نه‌طاقه‌ت قی نه‌په‌رواقی
ژچه‌بساوی قه‌من ناقی بکم فه‌ریادو نه‌فغانی

۵ م ناوی نه‌ز بفریادکم لظولما دلبره‌ی دادکم
صه‌حی دی شوپهی فه‌ره‌ادکم بدم روحی ژکوقانی

۶ ژکوقانا ته شیرینی دنالم شوپهی گوینی
دریژم هیسترتین خوینی وه‌کی طاقی دبارانی

مانای وشه:

په‌ریهتن: برژانی له‌را‌ده به‌ده‌ر؛ به‌هیتن: توانه‌وهو چوقان؛ رند: جوان و له‌بار؛ فند: موم؛ بال: نك، کن، لا؛ له‌رزه و تاق: تاوله‌رز؛ په‌روا: تابشت، ترس؛ فه‌ریادو نه‌فغان: دادو هاوار؛ صه‌حی: به‌راستی؛ گوین: بالداریکی شه‌ویب‌داره‌و هه‌ر دهنالی؛ طاقی بارانی: تاوی باران، ریژنه؛ هیستر: نه‌سرتین، هرس؛ کوئان: عه‌زته‌ت، ده‌ردو کول و که‌سه‌ر.

پوخته ی مانا:

گره ی شهوین وای برژاندم، له که لک بوم. به تینی دهردی جودایی، هه مو لهشم تو او ته وه و داتو لاهه. لهو تو انه وهی لهشی کزم - که زهر دیشه وه کموم ده چی - ده کری شه مم لی دروس که ن و داگیر سییم. خوشه ویستی خه مره وینی له جوانی دا بی تاو بی وینه، له کوی به ده فریام بی؟ کوا موسولمانی خیره ومه ند توشم بی و له رای خودا، خو ماندوکا. ده نگ و باسی که ساسی من، به و سولتانی گش جوانانه بگه یه نی. شه و سولتانی مه لبه ندی هه مو نازداران، خونچیلانه و خوین شیرین و جوان و باش و به ئاکاره و له کاتی قسه کردنا، شه کری له زاری ده باری. موسولمانه که ی خیره ومه ند، به ونیشانانه ی من ده لیم با بیناسی. شه و له سر جوانان شه میره و، کاروباری دلبران و دلداران گشتی لای شه وه. سه ری قاله له وانیه هه ر له بیریشی نه مایی که یه خسیریک له زیندانی دلاندا بی دهره تانه. به ئی شه و یه خسیره منم. سه ره رای دیلی. له رزو تای تاسه و ئاره زوی، تابه تای شه و که زیه به له رزانه ی شه و، توشی توشی له رزو هه لچوقانیان کردوم. هیرو تابشتم نه ماهه. ناشمه وی له به ندی شه و دا، هاوار بکه م. بلیم زولمم لی کراوه. راست ده وی، من ده مه وی دهرسیک له فه رهاد قیریم. گیانی خو م له عه زه ت دینی دیداری یاری شیرینم به قوریان که م. له عه زه ت تو ی گیانی شیرین، شه و هه تا روژ، وه که گوین ده نالیم. وه ک ریژنه ی تاوی بارانی، فرمیسی خوین، له چاوانم داده بارن.

۷ وه کی به رقی بوهار ی شه ز دده ست چه شمین خوماری شه دکم فه ریادو زاری شه مه گه ر جاره ک کی ئیحسانی

۸ تو پور ئیحسان و خوه ی نه شمی لده رویشان ئابی خه شمی چیین گه ر بنیف چه شمی نه ظه رکی تولا ئاستانی (یان، تو ئاستانی)

۹ لمن پزسه ک بدلاری دبت هه مپایی دیداری فه فه وه ستایم دفه روار ی له عه بدی خوه که فه رمانی

۱۰ دفه رمانی فه فه وه ستایم دبه ندا خدمه تی دایم وه کی گو ی بی سه رو پایم هه مان لیدی تو چه و گانی

۱۱ لبه ر چه و گان و کاشویان ژده ربا تورک و هیندویان دبازم هه روه کی گو یان ده ما شه وتینه مه یدانی

۱۲ ده ما شه وتین بپازی تین دگه ل قه وسین شیرازی تین چه و کارن؟ دتازی تین بده عوا تینه لیکنانی

۱۳ بده عوا تین مه یه غما کن دعامی شور و غه و غا کن سواشو فیتنه یان راکن بشیر شه وتینه تالانی

۱۴ دوتالانچی دمه شهورتی ژمه عدنه عینی کافورتی دتیکهک ظلومهت و نورتی مه کوفری دی دئیمانی

مانای وشه:

خوی: خوی؛ خهشم: رک؛ نهشم: ناوی بهرزو پایهی بهرز؛ هه میا: بهرانهر؛ فهروار: فه رمان؛ هه مان: ئیتر تامادهیه؛ کاشو: داری سه رخواری گهمه ی شه قین؛ دبازم: غار ددهم؛ بازی: گهمه؛ تازی: روت؛ موکار: زور تیز که مو هه لده گری؛ ده عوا: شهر؛ یه غما: تالان؛ عامی: ئاپوره ی خه لک؛ شور و غه وغا: پشیوی و هه راهرا؛ سواش: شهرو دمه قاله؛ مه عدنه: کان؛ عهین: کانی.

پوخته ی مانا:

لدهست ئهو چاوه مهستانهت، که لهو دیوی پهچه ی روبه نده وه ههر گر شه گرشیانهو، وهک بروسکه ی هه وری پری مانگی گولان، ده تروسکین و تریشقه و گرمه و بارانیان به شوین دادی. ئهوامینش وه کو هه وری بوهاران، ناله نالم دیو، به تاو ئه سرین ده باریتم؛ ئه سرینی خوین. ده ئیم جاریک به باریکدا، به زهت به منی هه ژاردا بی. ده زانم ههر پیم بزانی، به زهت دادیت. ئه تو زورچاک و پرچاکه و دلوانی و له راست روت و گه دایان رک له دل ناگری. هه مو ئاواتی من هینده، که جاریکیان، له گو شیکرا، به چاوی کز، له ئاسانه کمت بنورم. توش به تیله ی چاوه کانت، توله ی بهر ئاستانه ی خو، تماشا که ی. ئه گهر واکه ی، چناقه و میت و بهو دیداره، دیواری کابه ناروخ ی. ئه گهر ههر ناشتهوی به بینی، پرسیکی له حاله که، که پرسیرت له من، که متر له دیدارت نیه بو من. ئیتر دیداره یا پرسیر؛ به دهست خوته. ئه من کو یله م، له خدمهت دام. چفه رمانیک بده ی، سازم به جیی بینم. وه کو گو ی بازی تاماده م له بهر شه قتا. سه ری سه رکیش و پای راکردنم لاین. به گیان و دل، به ئاواتم به گوچانت خه لاتم که ی. چخوشه دل وه کو گو یه که له مه دیدانا و دیواری که ر، یه کی چاوت - که وهک تورکان، له حاند بی ده سه تالان زالمو تیژن - ئه ویتر که زیه کانی رهنگ شهوت - وینه ی چه ته ی هیندی بی ئامان - وه بهر کاشوی دهن و رایده ن؟

گه لیک جار، پرچو بسکی تو، ده گهل چاوت، به شیر ی خواری دوبروو ه - که وهک جوتیک که وانی کاری شیرازن و تیری مژولان داویژن - دینه یاری شیرو تیرو که وان بازی. به لام چه ند شیر ی موکارن و له کالانیش ده رکشاون. به شیر ی روت، به ریژنه ی تیر ده گمه نه یک. پیاو لای وایه، شه ریان له ناو خو یاندا یه. که چی نه خیر کی شه بو دلی مه لایه؛ هاتون تالانی دل بکه ن. هه راو ئازاوه به ریا که ن. قیامهت له دنیا یه راکه ن. ریژی دلان بشیوینن. هه راو هوریا له ناو خه لکا بنینه وه. سه رته ریده ی ئهو دزانه ش، چاوه کانن؛ ههر ئه وان بو تالانی دلی هه ژار، به ناوبانگن. شیر ی برو و ه کار ده خه ن. هه لده که نه سه ر دلداران دلایان ده بن. ئه م ما چه ند تالانچی جوانن؟ دلدار چه زده کا بیان بینی و سه دجار گیانی بدور تینی. سی و ره شن. واتا دوچاوی به له کن. سپیایه تی له کانی کافور سپی تر؛ ره شیه تی یه که ش وه کو ئهو تاریکستانه یه ئاوی حه یاتی تیدا یه. سهیره چلون

تاریکی و نور، گه یونه یهك؟ ئیمه كه لی یان دهر وانین، كو فرمان دیته بهرچاوان، كده ناو خواناسین دایه.

- ۱۵ مه كفری دی دئیسلا م بی ژ شهرقی ظولمهت و شام بی
ژولقان عه نبری خام بی كه ناری خال و نیشانی
- ۱۶ دو زولفی عه نبر نه فشانن دو له علی شه كه كه رستانن
دو چه شمی سیحری فه تتانن دلی من وان خه دهنگ دانی
- ۱۷ دلی من وان خه دهنگ لیذا دبورجا روزو شهب تیدا
لسه لوا مارلقین پیدا بمهستی هاته سه پرانی
- ۱۸ لسه لوا مار بلهف هاتن دبورجان تیپ بصف هاتن
ژباطین تیر بخهف هاتن ژ بهر بهندا گریبانی
- ۱۹ ژ بهر بهندا نیقا باوی لبر فه تلا عیصا باوی
جه مالا ماهتا باوی مه به درك دی دسه یوانی
- ۲۰ هه یف بو نهو دظولماتی دخوم صوندی بئایاتی
كونوری دا سه ماواتی نه سه د هات راستی میزانی
- ۲۱ قه مهر هات راستی په روینان ژ بو خه ملی شه مال ئینان
م نیزگز دی دنه سرینان دنیف باغی گولستانی
- ۲۲ دباغی من مه دام دلی جنه سری و سوسن و گولتی
بنه فش و طه رح و سونبولتی چه قین سر شوبهی ره یحانی
- ۲۳ لدیمی سونبولان سهردان چه قین سه رسوسن و وهردان
لهاهی عه قره بان گهردان دسه ردا ئابی حه یوانی
- ۲۴ ژعیشقی لهو «مهلا» خهسته ژ حه رفا باده بی مهسته
ژ هوش و عاقلی رهسته لدر گوشین دمه یحانی

مانای وشه:

شام: شهو؛ نه فشان: بلاو كه رهوه؛ فه تتان: جوانی دل شیوین، نازاوه چی؛ لقین: جولان، بزوتن؛ لهف: پیچ؛ تیپ: كومه ئیكى لهشكر؛ گریبان: بهر وك، پیسیر؛ فه تل: لیک هاللو، با دراو؛ سه یوان: سایه دهر؛ سه یوان: خرمانه؛ خه مل: رازانده وه، رازانه وه؛ جنه سری: دارخورمایه کی نایابه؛ چه قین: خوار بونه وه، چه مانه وه؛ گهردان: له گهردان، بهمه وهردا؛ خه ست: تیر و توخ؛ خهسته: نه خوش و ماندو؛ حه رف: كه نار؛ حه رف: تیژ له چیژدا؛ حه رف: بیت؛ رهسته: رزگار بو؛ دهر گوش: جولانه ی به گوریس و په ژو كه منال و

پوخته‌ی مانا:

بوچی ده‌لیم کوفرم له‌ئیسلام‌دا دیوه؟ زولفی ره‌شی - که عه‌نبه‌ری خاو به‌رده‌گرن - هاتبونه ده‌وری خا‌لانی و ده‌ت‌گوت تاریکایی شه‌وی، ده‌وری روخساری وه‌ک روژی به‌تیریزی یارمی داوه. شه‌و روخساره له‌پاکی‌دا، وه‌ک ئیمانی موسولمانی خوداناسی به‌راستی‌یه. زولفو خاله‌ ره‌شه‌کانیش، وه‌کو کافر دل‌یان ره‌شه. ئاوا من ئیسلامو کوفرم‌پیکه‌وه دین.

پرچی عه‌نبه‌ر ده‌پرژئین؟ لیوه‌کانی هیند شیرین، تو ئیزی بونه شه‌کراوا. چاوی جادوی دل‌شبوینن، هه‌ر ئەوان بون، دل‌ی منیان به‌رتیران‌دا.

له‌و مزلگه‌ی عاسمانی روخساری پا‌ک‌را - که وه‌ک روژ له‌ناو شه‌ودایه - دل‌م تیره‌باران ک‌را. دو ره‌شماری که‌زی یارم، له‌بالای راستی وه‌ک سه‌ولی، جو‌لانه‌وه. وه‌ک سه‌رخوشان تلیان‌ده‌داو ده‌یان‌روانیه ئەم تیره‌هاو‌یشتنه‌ی چاوان. جه‌رگ و دل‌پیکانی منیان، به‌خوش و سه‌یر ده‌زانی و سه‌یریان ده‌کرد. که‌زی ره‌شمار، هه‌ر دو نه‌بون؛ زور بون. ریز به‌ریزو ته‌کوز وه‌ک تیبی له‌شکری راهینراو، هاتنه پیشی. هیندیکیان له‌گه‌ردن هالان و سه‌ریان گه‌یانده سه‌ر به‌روک. له‌به‌ر دوگمه‌و بشکوژی سه‌ر به‌روکیه‌وه به‌دزیه‌وه زور تیر داباره‌یه هه‌ناوم.

له‌بن به‌ندی روبه‌ندی‌دا، له‌ژیر شه‌و بسکه‌ لولانه‌ی - که به‌ر تو‌یل‌پچی که‌وتبون - جوانی هه‌نیه‌ی وه‌کو تریقه‌ی مانگه‌شه‌و، ده‌به‌ریقاوه. هه‌نیه‌ی یارم، وه‌ک مانگی چاره‌ده شه‌ویک‌دی؛ که هه‌نیه‌پنج خوی لی‌کردبوه خه‌رمانه.

روخساری ده‌ناو بسکان‌دا، وه‌ک مانگ له‌ناو تاریکایی‌دا، ده‌ینواند. به‌ئایه‌تان سو‌پندی ده‌خوم که تیشکی روخساری یارم، روناکایی دایه‌ عاسمان. بورچی ئەسه‌د، خوی به‌رانبه‌ر به‌میزان کرد. وه‌ک چون چاوه مه‌سته‌کانی، له‌راست بروی وه‌ک ته‌رازوی نازک‌یشانی، خو ده‌نوینن؛ مانگ و هیشوی ئەسته‌یه‌ی کو، هاتنه پال‌یه‌ک. تا وه‌ک ناو چه‌وانی یارو لیزگه‌ مرواری سه‌رتو‌ی‌لی، خو نیشانده‌ن. کو ئەسته‌یه‌ی بورچی میزان و ئەسه‌دو پیرو، مانگیش پی‌را. هه‌ریه‌ک مومی‌خوی هه‌ل‌کردو لاله‌به‌ده‌ست به‌به‌انه‌ی رازانده‌وه‌ی شه‌و روخساره، هاتنه دیدار. که له‌خویان جواتریان چاو بی‌یکه‌وی.

ئهدی منی دل‌داری ژار، که پرکولم و دل‌م بوگول ده‌کور کینی؛ له‌و به‌زن و بال‌او روخساره، چیم به‌دی کرد؟! نیرگسی کالی چاوانی، له‌که‌ناریش لاجانگی سبی وه‌ک نه‌سرين، له‌ناو باغچه‌ی به‌هه‌شتی شه‌و روخساره‌دا - که دل‌م باغه‌وانیه‌تی و لی‌ی ده‌رناچی - به‌ژنی وه‌ک داری جه‌سه‌ری - که خورمایه‌کی زور شوخ و زور به‌رشیرین و نایابه - هه‌لو‌یستابو. هه‌ر شیرنایی لی‌ ده‌باری. بسکی بو‌ن‌خوشی وه‌ک سو‌پسن، گوئی رومه‌ت، وه‌نه‌وشه‌ی خال، چلی ریشوی سه‌رو شه‌ده‌ی، گوئی سلمی په‌رچو که‌که‌ی، گشتی له‌ریحان بو‌ن‌خو‌شتر، له‌ره‌شه‌ریحانه ره‌شتر، نوسه‌ری قودره‌تی

خودا، له شیوه خهتی ریجانی، نوسیوونی و سهری خوار کردبونهوه. کهزیه بون سونبوله کانی، سهریان لهروخساری ددها. بهسهر بسکی وهک سویسنی دا چه مایون و گشتلا دهوری پهزهی گولی سهرومهتی تالیان دابو. کهزیه کانی سهرچه ماوهم، وهک دوپشکی لهعه نهر دروست کرابن و هاتبنه گیان بهدی ده کرد؛ که پاسی لاجانگی ددهن. ئەو لاجانگهی ئاوی ژیانی تیدایه و له دهوری مانگیش ده سوران. که مانگ له بورچی عهقره بندا، زور به تیشکه. بویه مهلا ئەمرۆ له پاسی دلداری، هینده خهسته و قسه کانی هینده کرژن. چونکه بادهی توندو تیژو خهسته و خولی ئەوینی دهر خوارد دراوه و مهسته و کهله لا کهوتوه. لهوستانه‌ی که ناو نراون عهقل و هوش، رزگار بوه. هیزی بزوتنی نه ماوه. ئەوا له ناو مه‌یخانهدا، خراوه‌ته جولانه‌وه و رای ده ژینن. به پیری مندال بوتته‌وه.

«مەحوی» ده‌لی:

له‌پی که‌توم و نه‌فسم بو هه‌وا ده‌شنی وه‌کو مندال

له‌بهر پیری سه‌رم خوی ناگری، من تازه پی ده‌گرم

شیایو گیرانه‌وه‌یه:

شهرح‌ده‌ری ئەم دیوانه به‌عه‌ره‌یی، نوسیویه‌تی: شیخ‌عه‌لی فه‌نده‌کی گوتی: له‌خه‌وما شیخی جزیریم چاویی کهوت. گوتم قوربان، تو «ئابیی خه‌شمی» ت که فه‌رموه، من لام‌وايه «ئا» به‌که زیاده. تی ناگه‌م. مه‌لا فه‌رموی: تو نازانی. «ئا» له مانای ئاری‌دایه‌و زور له‌کورد ده‌کاری دینن. «ئابیی خه‌شمی» کهوتوته به‌یتی هه‌شته‌می ئەم قصیده.

«سمرن ساین»

۱ بحوسنا (احسن‌التقویم) و ظاهیر صورته‌ی ذاتی
نه‌ظردی (علم‌الاسماء) و باطن عه‌ینی میرثاتی

مانای وشه:

اخصن: باشرین، جوانترین؛ تقویم: راست و ریك‌کردن، هه‌لخسته‌وه؛ صورته: وینه؛ ذات: خو؛ ذات:
بریه‌تیه له‌خودا؛ علم: فیری‌کرد؛ اسماء: ناوان؛ ظاهیر و باطن: ده‌رو ژور؛ عه‌ین: هه‌رخودی؛ عه‌ین:
چاو؛ عه‌ین: خو؛ میرثات: ئاوینه.

پوخته‌ی مانا:

خوا فهرمویه: (ئادهم نوینه‌ری خودایه له‌سه‌رزهمین. هه‌مو ناویکیشی فیرکرد.) فهرموشیه‌تی:
(ئیمه‌ مرومان جوانترین و ریك و پیک‌تر له‌هه‌رشتیک هه‌لخسته‌وه.) پیغه‌مبه‌ری خواش (ص)
فهرمویه: (خوا عینسانی له‌سه‌ر وینه‌ی خوی سازداوه.)

جا ئه‌گه‌ر له‌دلبه‌ری من ورد بیه‌وه‌و ئاگایه‌کت له‌و ئایه‌ت و فهرمودانه‌ی خوداو پیغه‌مبه‌ریش
هه‌بیت؛ زور شتت لی‌حالی ده‌بی. له‌رواله‌ته‌که‌ی بروانه‌و ئه‌و جوانی و ئه‌و دل‌رفینه‌ی بینه
به‌رچاو، تابزانی ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌وی له‌شکلی خوی هه‌لخسته‌وه، چون جوانیکه‌و چون هه‌ر ته‌نیا
ئه‌وه‌ که‌ ده‌بی بیه‌رستری و که‌سی‌تر نا. خو ئه‌گه‌ر به‌چاوی دلت، وردتر له‌رواله‌ت بروانی و قولتر
بچیته‌ ژوره‌وه؛ تیده‌گه‌ی که‌ جوانی و ریکی ئه‌ندامی ئه‌و دلبه‌ری من، جگه‌ له‌ ئاوینه‌نیه، که
به‌ره‌و خو‌ر راگیراوه‌و جوانی سیماو به‌ژنو و بالایی، تیشکیکی جوانی خودایه‌ داویه‌ته‌وه.

۲ دبابوسا سه‌من سایی منیری به‌ژنو و بالایی
(العلی ابلغ الأسباب، أسباب السموات)

مانای وشه:

بوس: ماچ؛ سهمن: گولی یاسهمنه؛ سا: (وشه‌ی پاش‌یمنده)؛ به‌مانا: وه‌کو؛ وردکهر، خوئیدمر. دیت؛ سهمن سا: وه‌ک یاسهمن، یاسهمن به‌ریی دهر، خوئه یاسهمن دهر؛ لعلی: شایه‌تامن؛ ابلغ: بگم؛ اسباب: لایمن و بی‌یلکه‌و که‌نار؛ سموات: عاسمانان، بلندیان.

پوخته‌ی مانا:

ئو پاپله ناسکانه‌ی - که یاسهمن ئه‌گهر بوی بلوی ماچیان کاو خویان لی‌دا، شانازی به‌بختی ده‌کاو هم‌میشه به‌و ئاواته‌وه له‌ ریازی که‌وتوته‌وه. به‌لامارم‌دا ماچیان که‌مو خووم خسته‌سه‌ر پیلاوه‌که‌ی. له‌و خواره‌وه خیسهم له‌به‌ژن و بالای کردو تیم‌هه لروانی. دل‌ی نهران، ئاره‌زوئیکی بدل‌دا هات؛ که به‌لکو روژیک له‌روژان، بگمه سه‌یری عاسمانی جوانی له‌و بالایه‌و بروانمه مانگی روخساری. به‌لام دل‌ه‌نه‌زانه‌که‌م وه‌ک فیرعه‌ون لئی شیوابو. وه‌کو قورئان باسی ده‌کا، که له‌ وهرامی موسادا به‌هامانه - وه‌زیره‌که‌ی خوی - گوته: هامان بورجیکم بو‌سازکه، به‌شکو به‌ویدا بگمه پله‌پله‌ی عاسمانان و که‌ناره‌کانی بگه‌ریم؛ تا بزائم شه‌وخوایه‌ی موسا له‌کوی‌یه؟! خه‌یال پلاوی دل‌ه‌که‌م، وه‌ک خه‌یال پلاوی فیرعه‌ون، پرو پوچه‌و ده‌ستی به‌بالا راناکات.

۳ ژفی ته‌قویمی ئینسانی نه‌ظه‌ردا سیرری سوبحانی (فهذا أوجه من أجلي براهين وآيات)

مانای وشه:

ئینسان: مرو؛ ئینسان: ئه‌م‌جوره؛ ئینسان: بی‌یله‌ی چاو؛ سوبحان: پاک‌و دور له‌هه‌له؛ سوبحانی: خودایی؛ هه‌ذا: ئه‌مه؛ وجه: روخسار؛ اجلی: روشن‌تر؛ براهین: برهان‌گه‌ل؛ برهان: به‌لگه؛ آیات: ئایه‌تان، آیت: نیشانه.

پوخته‌ی مانا:

ههر چاوئیکی که‌خواه‌نی بی‌یله‌یه‌کی بینایی‌و به‌و بروانته‌یاری من - که‌نمونه‌ی هه‌ره‌جوانی دروست کردنی ئینسانه‌و به‌وجوره که‌ نه‌ینی‌خوا، بو‌نیشان‌دانی ده‌سکاری بی‌هاوتای خوی شانی‌داوه - کافریش بی، ناچارده‌بی ئیمان بیئی. چونکه‌ ئو روخساره‌پاکه، روشن‌ترو به‌هیزترین به‌لگه‌و نیشانه‌ی قودره‌تی له‌بنه‌نه‌هاتوی خودایه.

ع کونوری عیشقی لامیع‌ده‌ت لطورى قه‌لبی جامع‌ده‌ت دسه‌یرا (بَرزَخُ الاسماء، نهایات پدایاتی)

مانای وشه:

لامیع: تروسکدهمر؛ جامیع: کو، کوکهرهوه؛ سهیر: گهشت؛ بهرزخ: بهرزخ، نیوان، لهمپهر، ماوهیهک
دهناو دوده‌مدا؛ نهایات: پاشینه‌کان؛ بدایات: پیشینه‌کان.

پوخته‌ی مانا:

ئهوینداری راستو دروست، گهره‌ک‌بیری بِلّاو نه‌ییت؛ جگه‌له‌یار، هیچ‌شتی به‌دَلّدا نه‌ییت. دَلّی بو‌یار
کو‌کاته‌وه و خروپز بیدا به‌یارو ئاور وه‌هیچ نه‌داته‌وه، که یاری له‌بیرباته‌وه. جا ئه‌وسایه ئه‌بی هومیدیک‌ی
هه‌بی که تروسکه‌ی نوری خودای ئه‌وینداران، وه‌ک چون له‌کیوی طوری‌دا، له‌ویش‌بداو له‌بهر روناکی
ئهویتشکه به‌ناو ناوه‌کانی خوادا - که هه‌ریه‌ک‌یک له‌وناوانه جووره بارو حاله‌تیک له‌ریه‌وی‌ری په‌یداده‌کا -
پی‌هه‌ئینی؛ ئه‌وه خواجه به‌شکو بگاته هه‌واری به‌ختیاری و به‌یه‌کجاری له‌گه‌ل یاری هه‌ره نازداری؛ کووه
بییت. سوپاس بوخوا، که من له‌م گهشت و سه‌فه‌ره پرخه‌ته‌ره، گه‌یشتومه دواییه‌کانی تازه ده‌ست
پیکراوه‌کانم.

نازانم کی گو‌تویه:

دنیا له‌دَلّما ناحه‌وینمه‌وه گشکی ده‌ربه‌سته وه‌دوس دریاوه

۵ نیشانین طوره‌یی طوغرا دوه‌صفی زوهره سیمایان (لعنوان التجلی من براءات العبارات)

مانای وشه:

عینوان: نیشان و به‌لگه؛ ته‌جه‌للی: به‌روناکی خو‌نیشانان؛ به‌راءات: باره‌گه‌ل؛ باره: سه‌رکه‌وتو له
ئاکاری په‌سنددا؛ باره: زور دهم‌پاروی قسه‌ره‌وان؛ عباره‌ت: ته‌رزی قسه، قسه‌ده‌برین.

پوخته‌ی مانا:

بو‌شایه‌تی و به‌لگه‌ی هه‌ره زوپو دیاری، که نوری خودا داویه‌ته روخساری پاکو جوان‌چاکو
بیچم و سیمای زوهره‌ئاسایان؛ ئه‌و موره به‌قیچهل فیچه‌ی قودره‌تی‌یه، که پادشاهی پادشایان
بوی ناردون و بوی کردون به‌سک و که‌زی. تو بزوانیه ئه‌وسکانه‌ی له‌ده‌وری رون، فه‌صیح‌ترین
عیباره‌تن بو‌ناوونیشانی ده‌سکاری خودای مه‌زن و زو تیده‌گه‌ی که نوری خوا به‌موره‌وه، به‌موری
له‌روخساری جواندا دیته به‌رچاو. پیغه‌مه‌ری خوا فرمویه: (چاکه‌تان له‌روی جوان‌بوی).

۶ دلو وهر سه‌یری بالایان دگولزارا سه‌مه‌ن سایان (بها ته‌تتُر بانات لئا من مئیس قامات)

مانای وشه:

سه‌مه‌ن سا: وه‌ک گو‌له (یان، چله یاسه‌مه‌نه)؛ په‌ها: له‌ویدا؛ ته‌تتُر: راده‌زی؛ لئا: بومان؛ مئیس: له‌رینه‌وه‌ی

بهناز؛ قامات؛ قامت گهل؛ قامت: بهژن.

۷ سه‌مایا جومله دیم دوزتی بیعجاز نه‌لی سوز پوزتی
(بِهَا تَصْنُفُ قَامَاتِ بَعِيدَانِ وَنَايَاتِ)

مانای وشه:

جومله: به‌توبهل و کومهل؛ بیعجاز: موجزات شاندان؛ تَصْنُفُ؛ ریزه ده‌به‌ستی؛ عیدان: عودگهل؛ عود: تامرازیکی موزیکه؛ نایات: نه‌ی گهل.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌ی دل! وهره لهو کوزه‌دا که بویته باغچه‌ی نه‌مامی بهژن و بالآ له‌گوین قله‌یاسه‌مه‌نان، تاویک چاویک بهو بهژن و بالآشه‌نگانه‌ی چه‌له‌نگانهدا بگیره. چهند جوان به‌دهم هه‌لپهر کیوه ده‌لهر نه‌وه؛ تو ئیژی نه‌مامی بانن، راده‌هه‌ژین به‌دهم‌باوه.

چون ره‌قصیکه؟ سه‌رله‌بهر روخسار مروارین، له‌ویدا کون و، هه‌مویان له‌ دلکیشی‌دا گه‌یونه پله‌ی موجزات نیشان‌دان. بو ئه‌لی دل و دهر ویشان، پرن له‌ به‌لگه‌ی ری‌شاندر بوئه‌وینی. چهند جوان و له‌بار به‌هه‌وای عودو تارو بلویره‌وه، ریزه‌به‌ریز ده‌ستیان گرتوه و بالآیان بیکه‌وه داوه و کوری داوه‌تیان جوش‌داوه.

۸ سه‌مایا راست و چه‌پ تینن شه‌مالین خاصه هلتینن
(فِيَّا لِلَّهِ فِي مَيْلَاتِهَا مِنْ عَطْفِ بَانَاتِ)

مانای وشه:

راست: جوریکه لهره‌قص؛ چه‌پ: نه‌وعیکی تریه‌تی. له‌ ولاتی بوتان بیست و بینج جور هه‌لپهر کی هه‌یه، که دو‌جوربان ناویان راست و چه‌په؛ شه‌مالین خاصه: مومی تایبه‌تی، مومی صافی زهردی بهژن بلندی ماله میران که بخوری تیکهل ده‌کراو ده‌گهل رونا‌کایی‌دانیس بوئی خوشی بلاو ده‌کرد؛ هلتینن: بلندده‌کن، رای‌ده‌دیرن، هه‌لی‌ده‌کن؛ فِیَّا لِلَّهِ: ئه‌ی نام‌مخوا؛ مه‌یل: لاره‌وه‌بون؛ عَطْفُ: گه‌زانه‌وهو خواره‌وبون؛ عَطْفُ: به‌زه‌یی و خوشه‌ویستی؛ بانات: بان‌گهل؛ بان: داریکی به‌له‌نجه‌ولارو شوخ و شه‌نگه.

پوخته‌ی مانا:

له‌ سه‌مادا، به‌لای راست و چوپه‌دا دین. جوری راست و چه‌پ دهره‌قصن. هه‌مو وه‌ک شه‌می تایبه‌تی هه‌لکراین، تیشک ده‌دن. شه‌می تایبیت له‌وناوه‌دا، به‌ده‌ست خذمه‌تکارانه‌وه هه‌لینراون تا کوری داوه‌ت بیبیری. ئه‌ی نام‌مخوا! له‌و نه‌مامه‌ شلک و به‌ناز و ری‌کانه. چون به‌هه‌ناسه‌ی دلداران، ده‌لهر نه‌وه و خوار ده‌بنه‌وه و راست ده‌بنه‌وه! ده‌لئی خه‌لفی شلکی بانن به‌ده‌م سره‌وی به‌یانه‌وه دین و

دهچن. ئيمه‌ی دلدار، له‌و دیدارو تماشایه، چیمان که‌مه؟ ههر ته‌نیا مه‌یگێڤو با‌ده. ده‌سا زو‌که‌ن:

٩ بیژن غه‌مه ئه‌لماسی بزهمه‌م بینه شه‌هکاسی
کو‌ه‌هل‌کت مه‌عنی‌بین ئاسی (قیًا هیًا ئًا، هات)

مانای وشه:

ئاسی: دژوار، عاسی؛ قیًا: ده‌ئهی فلان؛ هیًا: په‌له‌بکه؛ ئًا: بومان؛ هات: به‌ینه.

پوخته‌ی مانا:

بێ‌ین به‌و جوانه مه‌یگێڤه که ههر چا‌ودا‌گر تێکی، وه‌ک نوکی تیخی له‌ئه‌لماس، جه‌رگ‌بره. به
زهمه‌مه‌ی گو‌رانیه‌وه خو‌ر‌خو‌ر با‌ده بکاته ناو شا‌کاشیه‌وه‌و بمان‌داتی. تا ئه‌ه‌و‌با‌ده‌ی که هه‌مو
گی‌رو‌گرفتی سه‌ختو دژواریش هه‌لدینی، له‌ نه‌زانیمان ده‌ربینی. ده‌سا مه‌یگێڤه شو‌خه‌که! په‌له‌بکه‌و
رامه‌مینه‌و بومان بینه.

٩٠ دبینی نه‌غه‌یا چه‌نگی ده‌ما ئاقیه‌ته ئاه‌نگی
بقانون وی دخونت مه (لمیعاد و میقات)

مانای وشه:

قانون: ری‌وشوینی دیاری‌کراو؛ قانون: ئامرازێکی موزیک؛ میعاد: ژوانکه؛ میقات: وه‌ختی دیاری‌کراو.

پوخته‌ی مانا:

مه‌یگێڤه گیانه! ده‌ به‌زه‌و با‌ده‌بینه. واده‌بینی ئا‌وا‌زه‌ی چه‌نگ، به‌ ئاهه‌نگه تاییه‌تیه‌که‌ی - که توش
وه‌کو‌من تیی ده‌گه‌ی - به‌رانبه‌ر به‌ ری‌وشوینی ناو دلداران، بانگ‌مان ده‌کاته جیی ژوانی و کاتی
به‌یه‌ک گه‌یشتمان به‌گو‌یی دلدا ده‌سرکێتی.

٩١ ژره‌م‌زین غه‌مه‌ چالاکی بدل دی بینه ئیدراکی
(معان لم یسغها اللفظ من ضیق العیارات)

مانای وشه:

چالاک: چوست؛ ئیدراک: تێگه‌یشتن؛ معان: معنایان؛ لم یسغها: له‌وزه‌ی دا نه‌بوه؛ لفظ: وته‌ی ده‌م؛
ضیق: تهنکی.

پوخته‌ی مانا:

هر به چاوداگر تئیکي زور چاپو کانه له دلبر - که شوفارو نابابان ههستی پی نه کهن - دل ده زور مانای وا دهگا، که لهوزهی دهمو گوتن بدمه‌ریوه هه‌رگیز وتاری وا نه‌بوه که بتوانی شه مانایانه دهریزی. زمان له‌وه به‌رتنگ‌تره که شه مانا نه‌پنیانه ئاشکر اکا.
ئمحمد شوقی ده‌لی:

زوانی زوان له‌سه‌یری لیوی ئالی لال و پال داما

به‌سرتی دل و توویزی ده‌کرد چاوم ده‌گه‌ل چاوی

۱۲ نازک دلبره‌را نازک دسه‌می دی مه‌ئیعجازک
(وگم من خشف غزلان آهابت لیت غابات)

مانای وشه:

نازک: نازیك؛ سه‌هم: بهش؛ سه‌هم: تیر؛ گم: چه‌ند؛ خشف: کارماز؛ غزلان: ئاسکان؛ آهابت: ترساندی؛ لیت: شیر؛ غابات: لی‌ره‌وارو جه‌نگه‌ل.

پوخته‌ی مانا:

له‌کاتی‌کا که شه یاره نازاره‌ی من، نازی به‌سه‌ر دل‌دارانی‌دا بهش ده‌کرد؛ له‌وه به‌شهی که به‌من بر‌او نازیکی وه‌ک تیر هاته من. ترسیکی‌وا روی تی‌کردم، که به‌موجزاتم زانی. ده‌شزانم زور‌چار کارماز، شیریی جه‌نگه‌ل ده‌ترسین و زور رویداوه شیر له‌کارماز ترساوه.
ابن‌الفارض (۵۷۶-۶۳۲) ده‌لی:

وه‌ک له‌وه دل‌ه‌ه‌زاره‌ی من قه‌وماوه له‌کی قه‌وماوه؟

خوی به‌شیره‌دل ده‌زانی و چاومازیک راوی ناوه

«نالی» ده‌لی

ئه‌لا ئه‌ی نازه‌نین ئاهو به‌باهو دلی صه‌بیادی خوت هینایه له‌رزه

«هیمن» ده‌لی:

ئهن دهمگوت له‌دنیا تابمینم له‌به‌ر که‌س ئه‌سته‌مه سه‌ر دانه‌وینم

که‌چی ئیستا له‌داوی بسکی تودا گرفتارم گولم، مو ناپسینم

۱۳ نه‌ته‌نیا پیشه‌ری یارین، ژئه‌مری کن خه‌به‌ردارین
(ومن أهواة سار فی مساری کل ذراتی)

مانای وشه:

پیشه‌ر: روبه‌رو؛ کن: به؛ ومن: ئه‌و که‌سه‌ه‌یش؛ أهواة: دل‌ه‌سه‌ریه‌تی؛ سار: له‌گه‌رانیه؛ مساری:

شویانی گمزبان؛ کُل: گش؛ ذَرَاتی: وردیله کانم.

پوخته‌ی مانا:

ئەم ئەوینە گیان برژینە‌ی - کەمەن لەژیانا توشی بوم - کاری ئەمرۆ و دوینی نیە. لەو رۆژەوێه که چاوم بەویارە کەوتو و روبەروی بوم، پەیدا نەبوە. هەر لەوساوه خوا فەرمانی بە ئافەریده کان داوه، «بیه» و ئەوانیش «بون». من گیرۆدە‌ی ئەم ئەوینەم. ئاگادارم کەخوا ئەوینی ئەم جوانە‌ی چون تیکە‌لاوی گیانم کردو، هەمو توسقائە وردیله‌ی لەش و گیانم، ئەوینی ئەوی تیکە‌لەو تازە لیک هەلناوێردرین.

١٤ (هُوَ الْأَوَّلُ، هُوَ الْآخِرُ، هُوَ الظَّاهِرُ، هُوَ الْبَاطِنُ) (هُوَ الْمَعْبُودُ وَالْمَشْهُودُ فِي كُلِّ الْهُوِيَّاتِ)

مانای وشە:

هُوَ الْأَوَّلُ: ئەو یە کەمە؛ هُوَ الْآخِرُ: ئەو دوایینە؛ هُوَ الظَّاهِرُ: ئەو دیارە؛ هُوَ الْبَاطِنُ: ئەو ناوەرۆکی نادیارە؛ هُوَ الْمَعْبُودُ: هەر ئەو دەپەرستری؛ وَالْمَشْهُودُ: حازرو بەرچاویش؛ فِی كُلِّ: لەگش؛ هُوِيَّاتِ: هُوِيَّت گەل؛ هُوِيَّه: بەلگە‌ی راستینی بونی شتیک، پیناس.

پوخته‌ی مانا:

ئەو کەسانە‌ی لایان وایه هەوساری کارو ژیانمان لەناو لە‌ی خۆمان دایه‌و گونا‌هی دەردی ئەوینمان، دەکەوینتە سەرشانی دل و چاوانمان؛ زۆر زۆر هەلەن. ئەوانە‌یش کە لایان وایه دلداری یەکی وە کومە، بو کیزیکی سەلماناوه‌و دنیا‌ی یه؛ لەوی پیشوش هەلەترن. نەخیر بابە، تی‌نەگە‌یون. خوا کە هەر گیانە‌ی بە کاریک سەرگەرم کرد. ئیمە‌ی کردە ئەوینداری جەمالی خوی. هەر لەروژی بناوانرا تا دوامین کات - کە ئەو دوا مینەش هەرنایه - ئیمە ئەوینداری جوانی خوداین. جا لە کوی دا، یان لەکی دا خوی نیشاندا‌ین، خوی دەزان‌ی و ئیمە سوتان و برژان و گریانی دلدارانە‌مان لەسەر شانە‌و ئەرکیکە دە‌ی بەجی‌بیت. یاری سەرەتایی خوا‌یه. روالمت و بەرییوار خوا‌یه. جیگە‌ی پەرستمان خوا‌یه. ئەوی دیتە بەرچا و خوا‌یه و ئیمە خۆمان نە خۆمانین، نە دەزانین چین. یاخو کین. هەرخوا ناوونیشانمانه‌و هەر خوی بەلگە‌ی پیناسمانه. ئەوین ئەوینی خودایه‌و مه‌لا و سەلما و هەمو دل‌بەرو دلدار‌ی ئەم جیهانە، بەدەوری جوانی خودادا وە ک ئەو توژ کالە توژانەن، کە لە دەوری تیریژی رۆژی خول دەخون...

١٥ ژلا شتی، ژمە‌عدومی، مەناسی سپیری قە‌یومی (سَجُودِي فِي تَرَابِ الْمَخُوفِ مِنَ اَعْلَى الْمَقَامَاتِ)

مانای وشه:

لاشیتی: نه تشتی؛ مه عدوم: له بهین براو؛ قه بیوم: راگرو پاریزهر؛ قه بیوم: ناوی خوایه؛ سَجودی: سوژده کانم؛ تُراب: خول؛ مه حو: نه مان؛ اُغلی: بهرترین؛ مقامات: شوینان، جیگه یان، پله و پایه گهل.

پوخته‌ی مانا:

ریزه‌وی ریگه‌ی خواناسین، تا وشه‌ی منی له لایی و بلی من دهیم به‌دلدار، من واده‌که‌م، من واده‌چم، من ئیمانم به‌خوا هه‌یه؛ هه‌رگیز به‌هیچ ئاواتیکی دلّی ناگا. ده‌بی من و خوخی و ئیمه و نامویی و توتویی، هه‌ر له‌ئارادا نه‌میئی. برّوای وایی که یاری نازداری گیانان، هه‌رخوی به‌کاری راده‌گا و ده‌بیاریزی. نایی له‌به‌رانهر ئه‌ودا، نقه‌ی هه‌بی. برّو بیانوی به‌هه‌شت چون و جه‌ه‌ندهم نه‌چونی نه‌بی. ئه‌وینداری به‌راستی‌یی و هیچی ترنا. هه‌رچی یار به‌سه‌ری دئیی، دلّی شادکا. با سوتان و قورپیوان‌یی. نایی بلی ئاخ! من سوتام. وشه‌ی من له شه‌ریعه‌تی دلّداریدا شه‌ریک بویار په‌یدابونه و به‌ده‌دی کافران چونه.

سا له‌سایه‌ی یاری نازدار، رازی نه‌ینی نازناوی قه‌ییومی خوام بو‌ده‌رکه‌وت. من منی و خوئی‌تیم نه‌ما. ئه‌گه‌ر خوم به‌شت ده‌زانی، له‌ناوم برد. له‌سه‌ر خاکی هه‌ر نه‌مانم سوژده‌ی سوپاسم بویار برد. ئه‌و سوژدانه‌م گه‌یاندیانمه به‌رزو به‌ریزترین پایه له‌ناو کورّی ئه‌وینداران، له‌باره‌گای به‌رزوی یاردا.

۱۶ بحه‌ق ره‌ندی خه‌راباتم ژدیری قی ده‌می هاتم
چه‌یقی هون دکن ئیرو ژقی ره‌ندی خه‌راباتی

مانای وشه:

ره‌ند: گوی نه‌ده‌رو گهللایی؛ خه‌رابات: مه‌یخانه؛ هون: ئیوه.

پوخته‌ی مانا:

ره‌نگه هیندیک له‌و که‌سانه‌ی که به‌عاقل ناسراون و له‌راستیشدا هیچ له‌ده‌دی دلّ نازان؛ ته‌وس و توانجم تی‌بگرن، که‌من چون قسه‌ی واده‌که‌م، که‌ده‌گهل ئاوه‌زی ئه‌وان یه‌کتر ناگرن؟ چه‌ندم بی‌خوشه‌تیم بگهن، که‌من له‌ده‌سته‌ی ئه‌وان نیم. راستی ده‌ئیم من سیپالی مه‌یخانه‌م و تازه له‌دیری وه‌هاتوم. گوی ناده‌مه لومه‌و له‌قهم. ده‌سا ئیوه له‌گهللایی ناومه‌یخانه، چیتان ده‌وی و چون به‌هیوان بار بگوری؟!

۱۷ دعیشقی شیخی ئانیمه بدل به‌حری مه‌عانیمه
(لذی حجر وذی قلب شفاء فی اشاراتی)

مانای وشه:

ثانی: دوههم؛ مه‌عانی: مه‌عناگل؛ ل: بو؛ ذی: خاوهن؛ حجر: عقل و ئاوهز؛ قلب: دل؛ شیفاء: چاره؛ اشارات: ده‌سنیشان‌گل؛ شفاءو اشارات: ناوی دوکتیبی ابن‌سینایه.

پوخته‌ی مانا:

ئه‌گهر شیخی سه‌نعانی یه‌که‌مین که‌س بو که له‌ریگه‌ی دلداریدا، ده‌ستی له‌دنیاو دین به‌ردا؛ من دوه‌هم. داومه‌ته‌سه‌ر ریوشوینی ئه‌و. جا ئه‌گهر له‌رواله‌تی‌دا مه‌ستم و زوننار ده‌به‌ستم و یارم بته‌و ده‌یه‌پرستم؛ له‌ده‌رونم ئاگادار بن. ده‌ریای تژی له‌زانستم. بو ئه‌وانه‌ی دلیان هه‌یه‌و ئاوه‌زیان دلدارانه‌یه؛ ئیشاره‌ی من چاره‌ی هه‌مو ژان و ده‌ردو نه‌خوشیانه‌و هه‌چ کاریکیان به‌بژیسکی وه‌که‌و ئیبوسینا نیه.

۱۸ دئیقلیمی سوخه‌ن میرم دشیعیری ده‌جه‌هانگیرم (و یعلو مویب العشاق اعلامی وریاتی)

مانای وشه:

سوخه‌ن: وتار؛ یعلو: به‌رز ته‌بیت؛ مویب: ده‌سته‌ی سوارو پیاده‌ی پیکه‌وه؛ عشاق: دلداران؛ اعلام: غلم‌گل؛ غلم: ئالا؛ رایت: به‌یداغ.

پوخته‌ی مانا:

گوتم دل‌م ده‌ریایه‌کی پرزانسته‌و ئیشاره‌تم ده‌رمانی ده‌ردی عاقلانه. واتا: هه‌م زانام هه‌م چه‌که‌یم. هه‌ر هه‌نده‌ش نیم. له‌مه‌له‌ندی ده‌م‌پاراوو قسه‌ره‌وانان‌دا، میرم. له‌شعیر هونینه‌وه‌دا، دنیا‌م خستوته‌ ژیر ده‌ستم. هه‌ر‌گاش ده‌سته‌ی دل‌به‌سته‌ی داوی دل‌داری، سوارو پیاده‌و بو‌ره‌ پیاگو نه‌جیمزاده، به‌یه‌که‌وه‌ به‌ره‌و دیداری یاربچن؛ من ره‌مکیش و هه‌ر له‌پیشمو به‌یداغ و ئالاکانی من، له‌ئالای گشت به‌رزترو بلن‌دتر خو‌نیشان‌ده‌دن. واتا هه‌م زانام، هه‌م بژیسک، هه‌م میرم، هه‌م جیه‌هانگیرم. هه‌م سه‌رداری دلدارانم.

۱۹ چخوه‌ش نوره‌ک زه‌لالی تو ده‌قلبی من شه‌مالی تو (و قلبی حیث فی‌ه‌ الحب مصباح بمشکات)

مانای وشه:

زه‌لال: صاف و روشن؛ وقلبی: دل‌یشم؛ حیث: هه‌ر‌گا، له‌هه‌ر‌کوی؛ فی‌ه: تیا؛ مصباح: چرا؛ مشکات: تاقه، ده‌لاقه‌ی به‌تاق سه‌رگیراو.

پوخته‌ی مانا:

یاری نازدار! ئەو هەمو پایەو پلانیە تۆ بەمندا، لە سایە ی ئەو نەمانەبو که لە دلداڕی تۆشەمبو.
دلەم که دنیاو هیچ کەسی تیدا نەما؛ تۆی هاتیە ناو. تۆ چەند نوریکی روناکی. تۆ مومیکسی
داگیرساوی لە تاریکایی دلەمداو دلەم روناک کردۆتەووە. دلەم هەرگا دلداڕی تیدا بایسی. وەك
چرایەك لەناو دەلاقیە دايندري دەلاقیە کەش هەر روشنە.
خوا فەرمویە: (وینە ی نوری خودایی من، وەك چرایە که لە دەلاقیە دانراپی.)

۲۰ تەقازا وە دکر حکمەت کو چەرخ و لەولەبی بابن
(هُوَ الْفَعَالُ لَا تَعْتَرُ بِأَسْبَابِ وَالْآت)

مانای وشە:

تەقازا: حوکم، داوا، رەوادیتن؛ حکمەت: لی زانی؛ لەولەب: لولەپ، هەرلوسیکی خەرەلداو که لەناو
شتیکی دیکەدا، چەرخ بخوا؛ هُو: ئەو؛ فَعَال: زۆر کارا؛ لَا تَعْتَرُ: فریومەخو؛ أَسْبَاب: هۆگەل؛ آلات:
ئامرازگەل.

پوخته‌ی مانا:

کابرای خو بەعاقڵ زانی دنیاپەرست! که لات وایە خۆت دەتوانی هۆی ئاسودەبیت پێک بینی و
هەل و دەرفەت بە ژیری خۆت بو بەهرە ی خۆت برەخسینی؛ زۆر پیچەوانە ی تی گەبوی. خودای
گەورە. بۆیە ی ئەم عاسمان و عەرەدە خستۆتە خول و هەر بە بایەك دەیچەرخینی، تا هی وەك تۆ
تی بگەیهنی که هەرچی جگە لەخوایە، وەکو خول خولە ی بەربایەو بادی هەوایەو بەربادە. بە
ئەسپابو ئامرازو هزر و بیری خۆت، بەس بنازە. فریو مەخو. تەنیا خودایە کارایەو هەرچی ئەو
نەیکا، روناداو هەرکەس دەس دەکاری خوادا، لەقەلە بەختی خوی دەداو چارەرهشە تاهەتایە.

۲۱ ئەزەل عەینی ئەبەد یەك ئان ددەبیومی دقەبیومی
تەنەز زول دیتە تەفصیلی (بانات و اوقات)

مانای وشە:

ئان: دەم، تاو؛ دەبیوم: زۆر خوراگر؛ قەبیوم: راگرو پارێزەر؛ تەنەز زول: دابەزین، هاتەخوار؛ تەفصیل:
درێژەدان و روشن کردنەووە؛ اوقات: دەمان، کاتان.

پوخته‌ی مانا:

کاوڕای خۆت زۆر بەزانا زان! رەنگە بیژی ئەمی ئەم هەمو بارگۆزانە ی دەورو زەمانە بوچی یە؟

ژیان و مهرگو شادی و خهم و زور و کهم و روتی و بهرگو و دوری و سه‌بوری بو هه‌یه؟ خوا بوچی
 ئەم‌هه‌مو دژه‌ی له‌یه‌کتری کو کرده‌وه؟ ئەم نیوانه‌ی ئەزه‌لیه‌ت و ئەبه‌دییه‌تی بو به‌وانه‌ پر کرده‌وه؟
 دیسان ده‌لیم به‌هه‌له‌ چوی. بو خوا وه‌خت و کات و زه‌مان و دەم نیه. نیوانیکیش له‌نیوانی ئەزه‌لی و
 ئەبه‌دییه‌تی ئەودا نیه. خوا که هه‌ربوه‌ هه‌ر ده‌بی و خوی راگرو پارێزه‌ری ئەم ئەزه‌لیه‌ت و هه‌تا
 هه‌تایی خویه‌تی؛ نه‌ گورانی به‌سهر‌دا دیت، نه‌ گوراوه. به‌لام بو تیگه‌یانندی ئیمه‌ ئافه‌ریده‌ کانیه‌تی،
 که وای به‌ ره‌وا زانیوه‌ ره‌وای دیوه، لاما و ابی نیوانیک ده‌ئارا‌دایه‌و گوران به‌سهر‌ دنیا و ژیا‌نی
 زه‌وین‌دا دی. خوا هه‌رشته‌ی له‌کاتی خوی، به‌ران‌به‌ر به‌ لیبرانی خوی له‌دنیا، داده‌به‌زینی و له
 کارایی بی‌چونی خوی، ئیمه‌ی نه‌زان، ورده‌ورده‌ حالی ده‌کا و کردونه‌ محه‌کی ئەزمون بو بر‌وا و
 هزر و ژیریمان.

۲۲ تعالی‌الله ژنیحسانی بدلداری بدلدانی
 «مه‌لا» ئیرو ته‌کر پاشا لسه‌ر چه‌ه‌قین مه‌لی هاتی

مانای شیعر:

هه‌ی نامه‌ خوا له‌و چاکه‌یه‌ی ده‌گه‌لمت‌کرد؛ که هاتی و به‌ دیداری خوت شادت کردم. لا وائتمه‌وه‌و
 زورت دل‌داری دامه‌وه‌. ئەمرۆ به‌ خه‌لاتی شایان خه‌لات کرام. یار به‌ خیرییی سهر هه‌ردو چاوی من
 هاتی.

«خیمایی خال»

۱ نه‌ی نه‌سیم‌ی سه‌حهری مادمه‌جلا صبه‌هی
صه‌د سه‌لامان بگه‌هینی ژمه‌وی پادشه‌هی

۲ عه‌رعه‌را قامه‌ت نه‌لیف نه‌ی شه‌که‌را شوخو شه‌پال
نازکا سیم‌ته‌ن و خوسره‌وی زهرین کوله‌هی

۳ دبه‌ری‌دا توبیوسی بدوصه‌د زاری و لوظف
ناستان و ده‌رو دیوارو شه‌باکین کوله‌هی

۴ نامه‌یا جه‌ورو جه‌فاوو نه‌لهم و ده‌ردو غه‌مان
دی‌بده‌ستی زهری‌ موخته‌شه‌می سه‌روی سه‌هی

۵ به‌لکو دل‌به‌ر ژروی عادل‌ی و مه‌رحمه‌تی
ره‌حمه‌کی که‌ت بفه‌قیران و بیرست گله‌هی

۶ حق دزانت و شه‌قان شوپه‌تی نا‌قین دره‌وان
مه‌ بدل زاری و کالینه‌ جه‌تا صوب‌جگه‌هی

مانای وشه:

کوله‌هی: کلاوی؛ لوظف: نهرمی؛ شه‌باک: په‌نجه‌ره؛ که‌له‌ه: قه‌لا، کوشکی میرنشین؛ نه‌لهم: نیش و ژان؛ گله: گلی، شکایت و داد؛ کالین: زوره و ده‌نگی‌گریان.

پوخته‌ی مانا:

شنه‌با! ده‌ستم دامانت، له‌کاتی به‌ریه‌یانیکدا وهره و سلاوی من به‌ره بو‌ئو سه‌رداری جوانانه - که له‌مه‌لبندی جوانی‌دا پادشایه - نیشانه‌شت با پی‌بلیم. بالای وه‌کو تازه‌نهمامی عه‌رعه‌ره. راسته

وهك پیتی ئهلفيکه، که خهت خوشی زور له زهر نوسییتی. هر شیرنایی لی دهباری. وهك قامیشه شه کری تهره، شوخو شهنگو و شلکو ناسکو خونچیلهو رهزاسوک و لهبهردله. شهوهنده سپی و ناسکه، زیو شهرم له لهشی دهکا. تانجیکی زیری نیشانهی پادشاهیتهی هوزی جوانان لهسهر ناوه. شنهبا گیان! بهرلهوه بچی خذمهتی، خوت کزیکهو تا دهتوانی کزه پایهکی نهرمبه. سهر له ئاسانهکهی بسو. دهرکو دیوارو پهتجرههی کوشکی شاهانه راموسه.

ئهوساکه ئهو نامهیهی من - که پره له باسو و خواسی دهردو کول و ئیش و ژان و سزاو ئازارو کوخان و کهسهر و عهزرت و ئاوات - بده دهست ئهو رهنگ سهوزهلهی پایه بهرزو شهرمیونه - که لهناو جوانانی دی دا وهك سهولیکی ههره نایاب لهناو داران دا دهنوینی - ئهوه خواجه بهشکو دلبر بکهویته سهر دادپرسی و باری بهزهیی بجوئی و دلی بههزار بسوتی و بزبار بدا که به دادی من رابگا.

خوا دهیزانی به دریزی ههمو شهو گاران، بارانی هسرم رهوانهو لهتینی خهم، خوشم تهواو تاواو مهوهو ههر بومه ئاو. وهکو خورخوزی ئاوی چه، دهنگی گریانم دهییسری و تاروژ ههر نالهو زالمه.

۷ ماژبر دهری فیرااته سکونه که مههیه؟
چهرگودل ههردو بنالینه وهکی چهنگو زیهی

۸ پهردهیا خیلی و چاری تو ژسهردیمی هلین
دا ژشهوقاته بخهف بت شهفهقا میهرو مههی

۹ دین ئهگهر بیته بهها، جان ددرم لی ئههما
مه ههزار جانی عهزیزی دهلیتن دبههی

۱۰ قهط دبت وهك ته شهپالی نه دشامو نه دشهرق؟
کی نیشان دا دجههان میثلی ته خوندکارو شههی

۱۱ عالمهك شهدهئی یا حوسنو چهمالا ته ددت
تو زولهیخای زهمانی یو چهجاعت مهدههی

۱۲ حهق نیگههداری تهبت پادشهها سهرو قهدان
بکهناری مه فهقیران بکه چارهك نیگههی

۱۳ خوبی و دلبریی و نازو تهلهطوف بتهشین
خوسرهوا پادشههانی یو خودانا چهبههی

مانای وشه:

سکون: ئوقره؛ خیلى: روبه‌ند؛ چارى: چاروکه‌ی سهر؛ دهلیتن: تی هەلدینی، بارتەقای ده‌کا؛ خوندکار: خونکار، پادشای گه‌وره؛ شه‌ده‌یی: شایه‌تی؛ زوله‌یخا: ناوی کویخاژنیکی میصری بوه، که یوسف پیغمبهری بو کویله‌یی خوی کزیوه و تهماحی تی کردوه و گه‌لیک فیلی لی کردوه که سواری بی. یوسف خوی تی نه‌گه‌یاندوه و توشی دامین تهری نه‌بوه. قورعان له سوره‌ی یوسفدا باسی ده‌کا. به‌لام ناوی له زوله‌یخا نه‌هیناوه. ناوه‌که زوله‌یخا نیه، زه‌لیخایه‌و عاره‌ب به‌وده‌ده‌ی بردوه‌و مانای لوسی جی‌خلیسکی بچوک دهدا.

مه‌دهه : به‌سن، تاريف؛ نیگه‌هی: تماشایه‌ک؛ به‌شین: شیاوی تون؛ خودان: خاوه‌ن؛ جه‌به‌ه : جبه‌خانه‌و قورخانه؛ نیگه‌هدار: ئاگادار.

پوخته‌ی مانا:

مه‌فهرمو با ئارام بگری و هه‌دا‌بدا. بوچی له‌بهر زه‌بری دوریت ئوقره‌م ماوه؟ جه‌رگ و دل‌م له‌بهر نألینی روژو شه‌و، ئیزی چنگ و ئامرازی ژیدار شه‌ژهن، بیده‌نگ نابن. ده‌به‌زه‌بیه‌کت پیما‌ییت. روبه‌ندو سه‌روپشت لاده، با شه‌و روخساره‌ت ده‌رکه‌وی و بو تهماشات روناکی و تیشکی مانگ و خو، وه‌کو من له سوچی‌که‌وه بیته سه‌یرانی جوانی تو (یان، تا مانگ و روژ، له روناکی دان بکه‌ون و هه‌مو‌که‌س هه‌ر بروائیته تو). شه‌گه‌ر دیتی دیدارت به‌کرین‌با؛ من هه‌ر گیانم هه‌یه‌و ده‌مدا. به‌لام دیاره بی‌به‌ه‌ره‌و نا‌هومی‌د ده‌مام. چونکه نرخی دیداریکت هه‌زار گیانی زور به‌ریزیش بارتەقانه‌ی نایه‌توه.

خونچیله‌و ره‌زاشیرینی وه‌ک‌تو، له‌دنیا‌دا نیه. نه‌به‌شه‌و شه‌ستیره‌و مانگ و نه‌به‌روژ خوری خو‌ره‌لات، ده‌گه‌نه تو. وه‌ک تو پادشاو خونکاری جوان و نازداران له‌دنیا‌دا، نه‌دیتره‌وه ناش بیندری. نه‌هه‌ر من، دنیا سه‌رانسه‌ر شایه‌تی جوانی و نازداری و له‌باری تون. تو زه‌لیخای شه‌مه‌ زمانه‌ی. له‌پی هه‌لگوتن زیاتری و ئاتاجیت به‌تاریف نیه.

ئهی سه‌رداری به‌ژن شو‌رو په‌لکه شو‌ران! خوی مه‌زن ئاگادارت بی و هینده‌ت به‌زه بخاته‌دل، سیله‌ی چاویک به‌دی به‌ئیمه‌ی هه‌ژاری دل‌داری خوت. به‌راستی پایه‌ی سه‌روه‌ری پاتشایانی موانکی جوانی هه‌ر له‌خوت دی. جوانی و نازو دل‌رفینی و ناسک‌ئهن‌دامی و شه‌فافی، کالایه‌کن پر به‌بالات و ته‌نیا له‌تو ده‌شینه‌وه. به‌زه‌و رحمو دل‌وانیش شیاوی خوت‌ه‌و هه‌ر له‌خوت ده‌وه‌شینه‌وه.

١٤ حه‌جه‌ر شه‌سه‌ود بدرت ده‌ست زیاره‌ت بگرم

نه‌ذری من بت بگرم خواس طه‌ریقا مه‌که‌هی

١٥ ژ نه‌زل حه‌ق «بمه‌لی» دایه ژعیشقی قه‌ده‌حه‌ک

تا نه‌به‌د مه‌ستو خه‌رابین ژمه‌یا وی قه‌ده‌هی

مانای ئەو دوپەیتە:

خالی گۆنات - که هەر وه کو حهجهه رالاسوه د پیرۆزه - ئەگەر جاری دەستی بدایه رای موسم (یان، ئەگەر بۆ دەست ئیشارەم بو بکردایه و دەستی خۆم ماچ بکردایه)؛ مەرجه و نەزری سەر شانم بێ: بە پێی خواسی و بەسەر قوتی ریگهی مەگەم بگرتایه و لەمە کەدا لەسەر حاجیان ناز و شانازیم بەبەختم بکردایه.

خوا هەر روژه کە ی بناوان، پیاڵه یهك باده ی ئەوینی دا بەمەلا. هەتا هەتایه بەباده ی ئەو پیاڵه یه مەست و سەر خوش و بیهوشین.

خوده گنا و ران

- ۱ نیرۆ ژنو پورتاته شم دیسا ژره‌ما دلپه‌ری
مه‌جروخی قه‌وسی په‌روه‌شم تیردانه نیقا جه‌گه‌ری
- ۲ تیردان ژقه‌وسی نه‌سوده‌ه شه‌هزاده‌یا شیرین قه‌ده
کوشتینه وه‌ک من چه‌ند صه‌ده وی پادشاهو به‌کلهری
- ۳ وی به‌کلهری پور کوشتنه نه‌نگوشت بخونی رشتنه
ما نه‌هلی دل قه‌ط هشتته؟ صوه‌تینه میثلی مه‌جمه‌ری
- ۴ لی نه‌ز تنی سهر تا قه‌ده‌م به‌کسه‌ر دصوژم دم بده‌م
وه‌صفین دعیشقی نه‌ز چه‌دم؟ نایین حیسابو ده‌فته‌ری
- ۵ وه‌صفین نه‌قین و عیشقه‌هی حوسن و جه‌مالا وی شه‌هی
نایینه شه‌رح و مه‌ده‌هی نه‌حسه‌ن ژنه‌قشی به‌شه‌ری
- ۶ نه‌حسه‌ن ژحوسنا دیم دوری شیرینی و گفتو سوروی
صه‌د زاهید ئیخستن ژری وی نازکو له‌ب شه‌ککه‌ری
- ۷ شه‌ککه‌ر دنیف لیقانه‌وی ریجان لؤر سیقانه‌وی
مه‌شعل دنیف شیقانه‌وی ته‌یسی ژره‌نگی فه‌نه‌ری
- ۸ فه‌نه‌ر نیه‌ نورا حه‌قه حوسن و جه‌مالا موطله‌قه
به‌ر‌قه سپیده‌و شه‌قه‌قه زوهره‌و شه‌مسا خاوه‌ری
- ۹ زوهره‌و ماهو موشته‌ری من دین لدیمی نه‌نوه‌ری
زولفا موسه‌لسه‌ل عه‌نبه‌ری سه‌ردایه حه‌وضا که‌وئه‌ری

۱۰ حوضا ژکه وئهر چه شمه تی یاجیه دره حوضا قودره تی
هه ردهم ژنو وی سه رده تی خه مری و تاین عه رعه ری

مانای وشه:

پهروهش: په ره پرژین؛ بیك له ر: گه له بهگ؛ بیكله ر، بیكله ر: نازناوی میری میران بو که به سه ر
گه له به گیک راده گه بیشت؛ رشتن: رهنگاندن؛ ئیخستن ژری: له ری لای دان؛ فه نهر: چرای ناو شوشه؛
ئه نوه ر: هه ره روناك.

پوخته ی مانا:

ئه مروش له سونگه ی ئیشاره ی چاوی دلفین، سه ره نو ی پر بوم له ئاگر. به که وانی بروکانی،
تیری مزول - که وه کو تیری په زدارن - دام بارینی و دناو جه رگم هه لچه قین و جه رگ و گیانم
بریندارن. ئه وشازاده چه لنگ و ره زاشیرینه، هه ره به و که وانه ره شانیه بروکانی، چه ندین جار صد
له پاشاو میری میرانی، به ده ردی ئیمه بر دوه و له گیان و ژیان ته کاندون. ده سته به خوینی دلداری
پایه بهرز رهنگاندوه. هه ره میرو پاشای کوشتوه؟ نه خیر.. ئه ی بوچی قرانی ده کومه لی دلداری
نه خستوه؟ گش له گشمان وا سوتاوین، هه ره خو مان بوینه ئاگردان. به لام من له چاو هه موانیان
زورتر سوتاوم و برژاوم. به ی وچان هه مو ده مان گرم به رزه و سه رتا پام له سوتان دایه. نازانم
ده ربه ری ئه وین چی بیژم؟ له ده فته را جیگه ی نابی و بوشم نایه ته حیسابی. په سن و تاریفی
ئه و جوانه - که پادشای گش جوانانه - و باسی ئه وین و دلداریم، به زمان روشن نایته وه. هه ره
ئه وه ندمه له توانایه، بلیم خویاه چه ند صنعتکاریکی چاکی. چون نه خشیکت له و بنیاده مه کرده.
شیرینکاری هه ره بو تویه. شیرنایه تی و گفته و فته دلفین، دلکیشی و سیمای وهك دورت، داوه
به یار، که به بزه ی لیوی شه کری و ته نك و ناسك، صد سو فی سه رگه ردان کردو له ری ده ربرد.
شه کر له لیوی ده باری. کولمی سوری دناو بسکاندا دیار ئه دا. وهك ریحانه ی ده وری سیوی
لاسور ده چی. روخساری له ناو بسکاندا تیشك ده دا، وهك چرای دناو شوشه دا. شوشه و
چرای چی؟ زور هه له ی. نوری خویاه. جوانی بی گه ردی خویه تی، بروسکه ی داوه ته سه رروی.
به ره به یانی لاجانگ و سورایی ئاسوی عاسمانی، له کولمانیه وه دیاری داو، گر شه ی چاوی و
تیشك هاویژی روخساری - که له زوه ره خو روترن - هاتونه رو. مانگی هه نیه، زه ردی گه ردن،
تیشکی سیبه تی به رچه نه ی. له و روخساره هه ره رون و تیشك داره، وه کو زوه ره و مانگی چارده و
مشته ری ده تروسکینه وه. که زی زنجیره کراوی عه نبه راوی، سه ریان داوه له قولکه ی گه ردنی
زه ردی، که له جی حه ووضی که وئهره. به لی سه رچاوه ی که وئهری له ویوه یه. جیگه ی که زیان،
له ناو باغچه ی ده سکاری خودای توانادا و هه ره له به سته بسکولئی به لادا کراوی له سه ره نه مامی
عه رعه ری به ژنو بالای سه ره ده بزوی و ده روانیته ئه و روخساره.

۱۱ خه مری دره ش بسکا هریر وهر بون لدور به درا مونیر
بورجا کوحاکم لی دومیر من دین لتختی کیشوری

۱۲ تختی دمیرو به کله ران مهیدانی جوقا گوی گهران
ئه صلان و جوتی مهی خوران مهی دان شهرابا ساغری

۱۳ ساغر بدهست، سهر خوش و مهست وهفتی سه هر گه هدهست بدهست
غه فلهت دوبه کله ر مهی پهرهست کوشتم بدهر با خه نجهری

۱۴ کوشتم بدهر با که بیه ران گه زمه و خه دهنگا ئاوران
ره مزو ئیشارات و سوران دان دل ژنیقا پهنجهری

۱۵ دان دل ژیه ر حوسنا بنور به رقا تهجه لایلا صودور
له و صوهتیه م وهک کوهی طور حویبو ئه قینا وی زهری

۱۶ حویبا ته ما خواهش هشتمه؟ هررو ژنو نه ز کوشتمه
یه کسهر ژخونی رستمه تیرو خه دهنگین مه جهری

۱۷ گه زمین دشیرین نازکی دهر بین دوی رمبازکی
چوبینه نیف دل گازکی من داد ژظولما دل بهری

۱۸ دل بهر چی حه د ظالمه جاره ک نه کر پرسی له
لازم بحالی عالمه لی پور ددیرت غه دهری

۱۹ لازم بقه تلا من دفی هیژ نهف ددل ماری شهقی
به یکان دجه رگیدا چهقی به ندرک بشه وکا عه نه بری

۲۰ به ندرک کولابو پهنجه یان دل ما دنیف نه شکه نجه یان
من ناه ژدهست وان غه نجه یان کوهک و کویارین دین بهری

مانای وشه:

وهر بون: کوبونهوه؛ کیشوهر: مهمله کمت؛ جوق: دهسته، ناقم؛ گوی گهر: گوباز؛ که بیه ر: تیخو تیری
دهمپان؛ گاز: گهزی پیوان؛ غه دهر: پهیمان شکیئی؛ شه وک: درک؛ شه وک: قولایه ی سهر له زه نه بری ژنان؛
ئه شکنجه: شکهنج، چین؛ کویار: زور بهریزو بدهمار؛ کوهک: سازو ته بار؛ صدور: سینه گهل، لایانی
سهر و؛ چوبینه: چوبونه.

پوخته ی مانا:

بسکوله ی رهش، کهزی وهکی ئاوریشمی خاو، دهور میان دا له مانگی چارده ی به تریفه ی ناو
چهوانی. کهزی له ملا و له ولای توئی، وهک دوحاکم له مهمله کته ی مانگی دا حوکم بکه ن، وام

دهدیتن. یان ټو هه نیه پاک و ساووه دانهی خالی رهش لهو ناوه، وهك مهیدانیك لهعاسمانی ساودا دهچو، گوپه کی رهشی لی دیاری و میرو به گلهری که زیانی، دهگه ل بسکو په رچوکانی، بوبنه دودهسته می گوپه نی و به کاشو به رهو ټوخاله هیرش بهرن و کایه بکهن.

چاوه کانی - کهوهك دوشی ری مهست وانه - به پیوانه باده یان له کور ده گیرا، له به یاندا که بای بسکان که زیه کانی ده له راندن و ده گه نیه لای پیاله ی پرباده ی چاوانی و سه رخوش بیون. له هه ردولا به جوته، یه کترین گرت و دهست له دستا ټو دومهسته هه لیان کرده منی هه ژار. بهرخه نجره ی تالی سه ری زولفانیان دام. تیرو په یکانی ټاوران، که هه روا ټاورینگیان دینان، چاودا گرتن و ئیشاره و نازی دلکیش، که له په نجره ران ده دیتران گشتی وه کو تیری ده مپان، ده ناو دل و جهرگم چه قین.

لهو جوانیه وه که تیشکی جوانی خودایه و دهرن روشن ده کاته وه بروسکه یه کم به دی کرد. ټوینی ټو سه وزه رهنگه ی دایه سینهم. بویه وهك طوری سینایه - که کهوته بهر تهجه لایه - بهو تهجه لایه گری گرت. یاری نازدار! لیم مه پرسه ماوی یان نا؟ خوت دوزانی، خوتی هه موده م کوشتوتم. بو هیشتوتم قهت زیندویم؟ بروانه تیره کانی خوت - که له تیری کاری خه لکی مه جارستان براترن - هه مو به خوینم شه آلن و به رهنگی ټال رنگ کراون. تیری نازی ناسک ټهنده نامی خوین شیرین، زهبری رمبی بزولی ټهورم هاویژه: هه ریهك گه زیك به دلما چوبونه ژور. هه ی داد له دهس ټو ناهه قیه ی یار لیم ده کا. به راستی دهردم ده داتی. دوزانی حال م چلونته و جاریک به دهردم راناگاو لیم ناپرسی. به راستی په یمان شکینه، فه رموبوی برینی تیرم به پرسیاران دهرمان ده کمه. که چی نای کا: دیاره گه ره کیه بم کوژی و تازه نه یه مه بهر چاوی. بویه هیشتا سه ره تیری ماری رهشی به رنگ شه وهی، له هه ناوما چه ماونه وه به ټالقه ی داوی عه نه برین به ستونیه وه؛ که نه له قین و دهر نه چن. قولاپه ی سه ری بسکانی، په نجه یان له دل داگیره و دل گیرو ده ی چین چینی یهك له سه ریه کی پرچانیه تی. هاوار له دهست ټو نازانه، هاوار لهو چاوه بازانه، که هینه سازو ته یارو به محورمه تن و کاریشیان ئیمان بردنه.

۲۱ رهمزو سوزین شیرین له بان تیروژو بهرقین که وه کبان
ریزا موسه لسهل عه قره بان گه ران له دورا قه مری

۲۲ من دین لنور به درا ته مام حه رفین ده مکتوب دالو لام
وی پیشره وی باطن ره قام یه غما کرم سیمین به ری

۲۳ سیمین به رانه ی شه که ری ټو حوریا نیسبهت په ری
به ژنا شیرین دیمی زه ری بو ژگولاب و ماوه ری

۲۴ بو ماوه رو شیرین له بی وی خوبو نورین غه یغه بی
به درا دیورجا عه قره بی کهنگی ژبه ره ردی دهری

۲۵ بەدرا ژقودرەت لی دونون ئەو قاتلا ئەسودە عیون
پوز راگرن وی قەتلو خون عالم پەریهت یەغما کری

۲۶ ھەردەم بظولمی وه دسوژی قلبی ژحویبا تە ی تژی
لازم دبییم من دی کوژی کەس نینە چیتن مەھدەری

۲۷ کەس نینەرەت مەھدەر بکت بەس گرتیان ئەبترە بکت
خەملی ژزیری زەر بکت شەفقەت ژیەکتا بەری

۲۸ شەفقی بەدیداری خوەکت قەستا برینداری خوەکت
شەھیدی رەشماری خوەکت ئی سەر لفتەتلا پیشتەری

۲۹ فەتلی سیاہ ماری شەقین ریحان بدور سەروان چەقین
ئاخر بەسلویدا رەژین خەفبون دتایی چەنبەری

۳۰ خەفبون دنیف تورا قزل ئیلان میثالی سەر لەمل
کوشتین وژەر ئاویتە دل ھیز کوشتی یین رەمزا بەری

۳۱ کوشتینە ئەم شیرین لەبی تەحلی کەشین روزو شەبی
گەر ئەز بیینم ئەویخوہبی ناکم ژدل ھیز باوہری

۳۲ ئەو نازکا نیسبەت گولی جامەك ژکەوتەردا «مەلی»
مەستم ژبەر قالو بەلی حەتتا بروژا مەحشەری

مانای وشە:

گەردان: خول دەر؛ گەزدان: گەزبان؛ نیسبەت: بەرەگەز؛ عیون: چاوان؛ مەھدەر: تکا؛ ئەبترە:
دوا براو؛ پیشتەر: لەپیشەوتر؛ قزل: سور؛ ئیلان: مار؛ مل: شان؛ تەحلی: تالی؛ کەشین: خۆرەوہین.

پوختە ی مانا:

غەمزەو نازی زۆر دل کیشە. لیو شیرینە، تیشک و بروسکە ی ئەستیرە ی سەر روخساری، کە
بریەتین لەخشلی سەرتوئل و گواری، ریزی بەزنجیرە هاتوی بسکی، وەك دوپشکی رەشی
لەمەنبەری خا و کراوی، کە لە دەوری روخساری، وەك مانگی چارە ی دەگەزان و دەوریان دا بو؛
بسکی وەك دال «د» و لابسکی وەك لامم «ل» دین کە و اتا دل لیرە بەندن. ئیتر لەپیشد لداراندا
من بوم لە تەھی دەروم رفیند رامو سینگی لەزیو چەرموگ ترو نەرمو بەشوق، دل و دینی تالان
کردم. سینەو بەروکی وەك زیو، بالای وەکو چلە قامیشکی لوسە شە کری پیوہ. خوریو بەرەگەز
بەری یە. بەژن شوخو رەنگ زەری یە. بوئی گولاو بلاو دەکا. لیوی شە کرەو بوئی گول دەدا.
تیشکی بەرچەنەو لاجانگی، لەدل دەدا. ھەنە ی لەژیر پرچوکانی وەك مانگی چارە لەبورجی

عقره‌یی عاسمانی ساودا، په‌ناگیره. خواجه که‌ی ټو مانگه جوانه، له‌پشتی پوره دیت‌دهر. له‌سهر مانگی چارده‌ی هه‌نیه‌ی دونونی سهره‌و بهره‌زیر له‌خه‌تی خودا ده‌بینم. که‌لیم بونه‌ته که‌وانو به‌هانه دانی چاوانی که له کافران ره‌شترن‌وله کوشتنی ټیمه‌دا بی‌بزه‌ترن؛ ده‌ستیان به‌کوشت و کوشتار کرد. دنیا پرپو له‌ تاژاوه. هه‌مو ناوچه‌و مه‌لبندی دل‌انان سوتاند. هه‌رچی وه‌بهر‌گیران که‌وت، تال‌انان کرد. تاخر یاره‌ دل‌ره‌قه‌که‌م! خوټ ده‌زانی دل‌م پره له‌ ټه‌وینت. چون ره‌وايه هه‌میشه‌ ټاوا به‌ناهه‌ق ټه‌نوی ټه‌وین بسوتینی؟ من ده‌لیم بریارت داوه، نه‌مه‌یللی له‌سهر دنیا‌یه و خوټ له‌چاری من‌نایه. که‌سی واشم پی‌شک‌نایه، روژیک بینیرمه‌ تکایه و تکات له‌خدمه‌ت‌دا بکاو چی‌دی دیلی ټه‌وینت دوا‌براو نه‌که‌ی. بو چاری دلی دیلانیش، هینده به‌سه‌ خوټ به‌ زه‌نبه‌ری زیری زهره‌، وه‌رازینی، بیستی خرمه‌ی خشلان و دیتیان له‌و به‌ژنه‌ جو‌سه‌ت، دهرمانی دهردی دل‌انه. منی ته‌نیاو بی‌که‌سو بی‌ده‌رو دیلش، که‌ دهردم یه‌کجار گرانه‌و له‌ دیلی‌تر هیلاکترم؛ به‌ دیداری روخساری خوټ، چا ده‌بمه‌وه، ده‌سا وه‌ره منی مه‌لای ټه‌ویندارو کوپله‌و دیل و بریندارت، به‌دیدارت دل‌خوش‌بکه. من نامه‌وی ساغ‌بمه‌وه. من ټاواتمه‌ تو خوټ بیته‌ سهرسه‌رینم و به‌هووی سهری به‌ قولایه‌ی که‌زیه‌کانت - که‌ وه‌ک سهری ره‌شماری به‌زه‌هر ده‌چن - ته‌واوم که‌ی، بیمه‌ شه‌هیدی ټه‌وینت.

ټو که‌زبان که‌من ده‌لیم ماری ره‌شی سهربه‌ټالقه‌ن. بو‌نیا ن هیند خوټه‌ ده‌شتوانم بیژم چاکترین ره‌شهری‌حانه‌ی بوټ خوشن له‌ ده‌وری بالای وه‌ک سه‌ولاً لار بونه‌وه. له‌ولاشه‌وه وه‌کو ماری پاپوکه‌ده‌ره له‌ سهرشان پاپوکه‌یانه‌و، به‌پرچ به‌ندی سورو ټال شیراونه‌وه. ره‌شماری ټه‌و جوته‌ که‌زیه، دریشوکه‌یان هاته‌دل. ژه‌هریان پزاند، لایان وایه من ماران گه‌سته‌ی ټه‌وانم. به‌لام نه‌خیر من ههر زور له‌میژینه‌وه ههر ټه‌و ساته‌ی که‌وتومه‌ ناو گیزی ټه‌وین، ده‌ستم له‌گیانم به‌ریوه. ټیستاش له‌پاش گیان‌ده‌رچونیش، شه‌وو روژ له‌تاو ټه‌و لیوه شیرینه‌ تالی کیش و به‌تازارم و ټاخ هه‌لکیشم. نازانم تکا‌کاره‌ که‌م به‌کام باردا چاره‌م ده‌کا؟ ټه‌ویاره‌ی که‌من ده‌یناسم، ټه‌گه‌ر ټیستا ههر به‌ چاوی خوم‌بی‌بینم، له‌بان سهرینم ویستاوه، له‌ خوشیانا باوه‌ر ناکه‌م. هه‌رجاری‌کیش چاوم به‌چاوی بکه‌وی؛ هه‌و روحه‌یی، تازه‌ نازیم. گه‌شکه‌ ده‌گرم و بو‌ی دهرم. ټه‌وناسکو‌له‌ی ره‌گه‌ز گوله‌، به‌ره‌لوه‌ خوا گیانی ټیمه‌ دروس بکا؛ بیاله‌یککی له‌ټاوی که‌وته‌ری دامی. منی مه‌لای دل‌دارو هه‌ژارو بی‌که‌سو زه‌بون، هه‌تا روژی عه‌شری مه‌ستم. ټه‌غیار بونه‌وه‌م بو‌نیه.

«سولطانی بوتان»

۱ لاتی حوسنی و شه‌هی خوبانی
بخوه همم خانی و همم خاقانی

۲ یوسفی ثانی تو ئیرو خانم
کو بحوسنا خوه نه‌دیری ثانی

۳ بسورۆ هه‌بیه‌ت و سه‌همی خوه پورۆ (په‌ری)
بته‌شینت لبوتان سولطانی

۴ بطله‌بل خانهدیی شاه‌ی وهره‌ ته‌خت
کو تو ئیرو شه‌هی کوردستانی

۵ کاکولی به‌رده‌ بسهر خال و خه‌تان
کو موسه‌لسه‌ل بنومیت ره‌یحانی

۶ ئیسمی نه‌عظمه‌ ته‌دقی چ‌لئیسمی (چ‌ل‌ئیسمی)
ژدوهرفان بموعه‌مما زانی

مانای وشه:

لات: بت؛ نه‌دیری: نیته؛ بته‌شینتن: به‌تو ده‌شیت، بو‌تو ره‌وایه؛ طه‌بل‌خانه: نه‌قاره‌خانه، ده‌سته‌ی موزیکی شایانه.

پوخته‌ی مانا:

تو نمونه‌ی خودای جوانی‌و، جوانان ده‌بی بت‌په‌رستن. خونکاری گش نازدارانی. چاو جوانان ناوی

خان بین، به تو ده لین. نه گهر باسی قهرال و قاقانانین کرد؛ تو مه بهستی. خانمه ناسک و نازداره که! تو هم مزو یه که مین جوانی لهدنیادا. نه گهر له میژوش بنوزین، تو له پاش یوسف دوه می و بوخوت هیچ دوه مت نیه. به دلکیشی و هه بیهت و سامیک که هه تمه - له و بابه تمه دا زور زوری - سولطانی هه مو نازداران شیای خوتو بوت هه یه پهری سولتانی له سهرت دهی. ده سا با نه قاره خانه، ته پئی شادی و خوشی لیداو تو له سهر ته ختی سه روه ری هه مو جوانان جیگیریه. شاکرایه که کیژه کورد، له جوانی دا له هه مو دنیا بی وینن. توش له چاو گش کچه کوردیک، وه ک پادشای له چاو گهدایان. وانا: هم مزو تو خونکاری کوردستانی. کاکوله کهت بایته سهر خال و میل. تاره شهریحانه ی بون خوش، به زنجیره خو بنوینی؛ بینه نمونه ی دوشیوه خه تی ریحانی و موسه لسه ل، به ریک و پیکی و به جوانی.

تو بو دنیا هیئانه بهر فه رمانی خوت، بو ئیسمی نه عظمه مه گهری و گوی مدده ری که ده لین ده بی چل ناوان له ناوی خودا له بهر که ی. شایهت له ناو نه و چله دا، توشی ئیسمی نه عظمه بی و به جامی چل کلیل ئاوی بخوینته وه و به خوئی دا که ی. تو له دوپیتی روخسارت، نه و مه تلوه که هه لدینی. صادی چاوت - که صاد خوئی ناوی قورعانه - نه لفی به ژنت - که به لگه ی زور له ناوانی خوی گه وره یه و دوچاران له ناوی گه وره (اسمی نه عظمه) دا هاتوه - به لگهت به سه، که تو تونی و نوری خودا، له توی داوه و نه و هه مو جوانیه ی پیت داوه و ده توانی له سهر دنیا به شانازی له زه مین بکه ی که به و جوانیه خودا دادهت، هه نگاوی له سهر هه لدینی.

۷ چهرات بو وه به سردا کاکول

چین بچین میسک بطوغرانی

۸ ته چحاجهت بسوله یمانی بی حوسن

خاته مهك (خاتمك) له عله بگه وه هر ئانی

۹ چخهط نه شکسته موسه لسه ل یاره ب

کو ته پی نه سخ کری دیوانی

مانای وشه:

خاتمك: نهنگوستیله ی تو؛ خاته مهك: نهنگوستیله یهك؛ خه تی شکسته و موسه لسه ل و نه سخ و دیوانی: چوار شیوه خه تی هونه ری و جوان؛ نه سخ: سرینه وه، له ناو بردن؛ نه سخ: نوسینه وه؛ شکسته: شکاو؛ موسه لسه ل: به زنجیره؛ دیوان: باره گای مه زنا یه تی؛ دیوان: کتیی شیعر.

پوخته ی مانا:

نه و کاکوله چین له سهر چینیه ی تو هه ته، موری پادشای شاهانه بوت به خه لاته وه نراوه. خه تی

بهرات و موره که، نه رهنګه نه مهر کهفه. میسکی چین، چین له سرچین دانراوه و له سهر سهری تو نراوه و له بهر چاوان رانراوه. تو هیچ کارت به نهنگوستیلهی سولهیمان - که به هوی شه، حوکمی له سهر دنیا ده کرد - نایی و نیه. تا به جوانی، له سهر جوانان داوای سولهیمانی بکهی؛ نهنگوستیلهی سهرداری و فرمانره وایت له سهر عالم، لیوی تالی رهنګ لاته و له بنیاد و ریزه گوههر، ریز کراوه. هرچی به لیو بیدرکینی، هه مو خاوهن زیان و گیانیک، به گیان و دل پیکی دینی و دیویش ناتوانی بیرفینی و شه که تنه ی به سلیمان کرا، به توش بکری.

شه خودایه! چنه خشکی له روی یاری من شان داوه؟ بسک و پرچو که و کاکول و کهزیه کانت، به هه مو شیوه خه تیکی دهستی قودره ت کیشاوه. هیندیک شکاون بو جوانی، هیندیک هونراو به زنجیره، هیندیک ریک و پیک، وه که نه سخ. هیندی وه که خه تی دیوانی، له بهر چا و تالوز و تیکه ل. له راستیشدا موله موتی نه په زیوه. هه مو نه خشی هونه راوی خه لکی زه ویت پی سریه وه و له دیوانی شاعراندا، وات کرد هر شه و بنوسنه وه. یان، له بهری بنوسنه وه.

۱۰ گهرچی پوزخال و نیشانی شه ما

بنیشانی کو تو بی نیشانی

۱۱ شه په ری حور سرشتی هرچه ند

ببه شهر ناده می و نیشانی

۱۲ سوزی (سیرری) سوبحان ته ژحوسنی دنومیت

(أحسن الله) ژسوزا (سیرا) سوبحانی

۱۳ چه دی عه قله قیاسی ته کرت؟

نه فه بورهان کوتو بی بورهانی

مانای وشه:

سوز: دلکشی؛ سیرر: حکمت؛ سوبحان: پاک؛ سوبحان: نای خودا؛ احسن الله: بنام به کاری خوا، خوا چند جوانی کرد؛ هه د: کهوشن، سنور؛ بورهان: به لگی زور رون.

پوخته می مانا:

نه گهرچی چا و له روا لته دا، خال و خه تی تو ده بینی و لای وایه بونه نیشانه ت، له خه لکی دیت جیا کاته وه؛ به لام چا و به هه له چه وه. نیشانه می تو له بی نیشانی تو دایه و رهنګت نیه و ده هه مو به نگانیش دا هه ی. هر که سی ده لی من دیومه، دیاره نه می دیوی و نات ناسی. هر که سی که تو ناسی، هر هینده ی لی حالی ده بی، که تو هیچ نیشانت نیه و نازانی تو وه که چی ده چی. به ریه که می نامیان حوریه که هر چه ند له روا لته مروی، پیستی مروت ده به ردا یه؛ به لام شه و

دلکیشیه پاکه‌ی ده‌تودایه، نویته‌ری رازی نهینی سوری هونه‌ری خودایه. ئە‌هی نامه‌خوا له‌و
 حکمه‌ته‌ی خوا نواندویه! صد ماشالله له‌و ده‌سکاره جوانه‌ی خودا.
 له‌راه‌ی عقل به‌ده‌ره، به‌راوه‌رت ده‌گه‌ل ئافه‌ریده‌کان بکری. به‌لگه له‌سه‌ر جوانی بی‌وینه‌ت
 له‌دنیا، بی‌به‌لگه‌یی و سه‌رگه‌ردانی دلداراته.

۱۴ مه‌ته‌مه‌نا ژنه‌سیم خاکی ره‌ه

بی‌بکین دیده‌یی دل نورانی

۱۵ نه‌فه‌سه‌ک بی‌ته‌مه نابی پالله

نه‌تنی روحی تو روح و جانی

۱۶ صد هه‌زاران ژته په‌یکان دد‌لن

لی له‌سه‌روی مه‌تنی ده‌رمانی

۱۷ ته برینین مه‌که واندن دیسا

ژنو ئاگرته لداغان دانی

۱۸ ته «مه‌لا» پور دجگه‌ر گه‌زمه نه‌لو (له‌و)

وه په‌ریشانی و پرئیشانی

مانای وشه:

روح: گیانی ما، که خوا فرموی: هه‌ر خۆم ده‌یزانم چلۆنه؛ جان: گیانیکه ده‌زگای له‌شی زیندوه‌ری، له
 ماوه‌ی دیاری کراوی ژبانی ئە‌م سه‌ره‌مه‌یندا بی‌سه‌یراوه‌و ده‌به‌ر فه‌رمانی گیانه‌که‌ی سه‌ره‌کی دا. که فارس
 به‌ره‌وان و جان ناویان ناو؛ که‌واندن: داغ‌کردن؛ لۆ: بوچی؛ لۆ: کابرا، لاوۆ؛ له‌و: بویه.

پوخته‌ی مانا:

ده‌سته‌و داوینی شنه‌باين. تو‌زیک له‌تو‌زی ری‌بازت بو‌مه بی‌نی. تا ده‌چاوی دلمانی که‌ین، دلمان
 روشن بی‌ته‌وه. سویند به‌خودا، هه‌ناسی‌کیش بی‌تو‌ ناژیم. تو‌ هه‌ر روحی به‌ته‌نیامنی. تو‌ روحیشم و
 ره‌وانیشمی. زۆرم سه‌ره‌تیری دوریت له‌دل‌دایه. ده‌رمانی برینی دلم، له‌ده‌ست دیداری تو‌دایه‌و
 به‌که‌سی‌تر چارم نایه. فه‌رموت ناتوانی بم‌بینی. ئە‌هی خوا هاوار. برینه‌جی داخه‌کانی جه‌رگ و دلم،
 هیشتا هه‌ر خوینیان ده‌ده‌لاند. سه‌ره‌له‌نوی داغت پی‌وه‌نان و ئاگر تئ به‌ردانه‌وه.

کا‌ورای مه‌لای دل‌داری ژارا! چیته هینده په‌ریشان و دم به‌هاوارو پرژانی. دل‌به‌رت تو‌ی
 خویندۆ‌ته‌وه که جه‌رگی به‌تیر هه‌نجیت. کئی تر وه‌ک تو‌ به‌خته‌وه‌ره، یار به‌تیرانی وه‌خوینی؟ چۆنه
 به‌چاکه نازانی و گله ده‌که‌ی؟

چین و ماچین

- ۱ مزگین ژمه‌را بیته ژسور شیرینی
جانی خوه‌یی شیرین ددرم مزگینی
- ۲ سه‌دچین دخوه‌دا گرتی‌یه زولفاته بچین
شیرا مه وه‌ح‌ق له‌و چو حه‌تا ماچینی
- ۳ نه‌قشین فه‌له‌کان گوهده‌درن فی نه‌ظمی
ته‌ن‌ها نه‌به‌شهر ههر دگرن ته‌حسینی
- ۴ عیشقی ژخودی‌دا تو بخازی ژیرا
گهردی لته‌یاره‌ک خوه‌بکی نه‌فرینی
- ۵ یه‌ک سه‌جده تنی فه‌رضه ددینی عیشقی
بن به‌رقه‌دی یاری دمه‌جالی دینی
- ۶ عاشق کوبدل فاتیه‌یا عیشقی خوند
نایات یه‌کایه‌ک دگرن نامینی
- ۷ مه‌ژله‌علی له‌بی یاری خوه‌فه‌خار نا‌فی حه‌یات
نه‌غیار بلاتینکی بچن دارینی

مانای وشه:

چین: قه‌دیم بریه‌تی‌بو له‌مه‌ل‌به‌ندی کاشغ‌رو خوته‌ن، که به‌ئاسکی میسک ناسرابون؛ ماچین: کورته‌ی مه‌هاچین، چینی گه‌وره. که ئیستا مه‌هاکه فرینراوه‌و ههر چین ماوه؛ ته‌حسین: شافه‌ریم؛ نه‌یار: دوژمن؛ نه‌فرین: توك.

پوخته‌ی مانا:

هرگا مژده‌ی دیداریکم له یاری خوین شیرین بوییت؛ گیانی شیرین به مزگینی ددهم بهو مزگینی هینه. پرجهچین له سمر چینه کت - که صد چینیش پتر ده بی - ناوی هاته ناو شیعرى من، بویه شیعرم وهك میسكى خه تاو خوته نی به یون خوشی به ناوبانگه. ته نانهت خه لکی ماچین و چینی گهوره ش، - که میسك مالی خو یانه - به تاواتن گو شیعرانه‌ی منیان هه بی. نهك ته نیا خه لکی ره مکی به شیعرم ده لین تافهریم؛ گو ته ستره‌ی دهره وشین و بونه نمخش له عاسمانان، په سنی هونراوه‌ی من ددهن. شهوش هه موی له سایه‌ی پرچی هونراوی به ئالقه و داوی چین چینه. شهوینی کهزی تو وای کرد، که من هینه دم پاراوبم. شه گهر دوزمنیکت هه یه و ده ته وی توکی لی بکه‌ی، بلّی خواجه شهوینی بخه دلوه. لایهك ده سوتی و ده پروکی و له لایه کیش کینه‌ی له دلدا نامینی و ده بیته دوست. له ئاینی دلداراندا، له کاتی دیتنی یاردا، سوژده یهك بو به زنی فهرسه. سوژده‌ی تریش شه گهر بهرین، سوننه ته و خیری تی دایه.

«نالی» ده لی:

خه تات فهرمو که خوشه چین و ماچین که ناچین لیره خوشه چینی ماچین گو دلداره‌ی خو‌ی ده قبل شهوین ده کاو بو پیک هاتنی سه وداکه، سوره‌ی فاتحجا ده خوینری؛ هه مو ئایه تی قورعانی ده لین خیری لی بیینی؛ پیروزت بی. ده لین خدر ده گل موسا، له نیوانی دو ده ریا یان له شوینیکا به ناو «دارین» توشی یهك بون. که چیروکی شه توش بونه، له قورعانیدا هاتوه. به لام ناوی خدر ناباو دارینیشی تیدانیه. من له لیوی یاره‌که‌ی خوم، ئاوی زیانم خوار دوتوه. با نامویان به تیکزایی به شوین خدر و ئاوی زیاندا به ره و دارین هه لوه دابن.

۸ لازم بخوه نایینه‌ی (روح القدس) تو

له وکس نه دین هوری بقی نایینی

۹ جائز بته (من حیث بشر) نسبت دان

بیهن و شه فقه و نازکی یا نه سرینی

۱۰ نه ف رهنگی فه صاحبت ژبه شهر سیحری حلال

نیعجازی به بیان ثانی به بهرته دوینی

۱۱ داناله و ناهین مه ژدل صه بگری

وهر گو هیده هنداقی سه ری بالینی

مانای وشه:

نایین: رهوش، خشل، شکو، جوانی؛ من حیث: بهو ئیحتوباره‌ی؛ به یان: وتار، رون کره نوه؛ ته دوین: کوکرده نوه؛ هنداق: له دیار، نیزیک؛ بالین: سه رین، بالگه؛ صه بگری: بیسی.

پوخته‌ی مانا:

یاری نازدار! بهیبری من، تو ده‌بی تاوینته‌یه‌ک‌بی جویرایلت تیدا دیاربی. ته‌گینا قمت خوژی و پهری واجوان و شه‌نگ نمره‌خساون. چونکه له بیجمی ئاده‌میت، دروسته پیٔت بلین: مرو. ته‌گینا بوئی وا خوش و روخساری وا تیشک‌ده‌رو ناسکی پیست - که وه‌ک په‌لکی گولی نهرسین ده‌چی - کام بنیاده‌می وا هه‌یه؟ گفت و لغت هینده ره‌وان و شیرینه؛ و تارت هینده ره‌نگینه؛ بویته جادو‌گهر له دلان و جادوه‌ک‌شت به‌شهرعی خودا ره‌وایمو ده‌کری بلین موجزاته.

بو ئه‌وه‌ی ده‌نگی نالین و ناخ‌ه‌ل‌کیشانم بیسی؛ ده‌بی بیٔته نزیک سهرینی جیگ‌اک‌هم، که نه‌خوش‌مو تیا که‌وتوم. ئه‌وسا به‌حال نوزه‌ی منت گوی لی ده‌بی و خوم نایینی. مُتئی» (۳۰۳-۳۵۴ کوچی مانگی) تا‌ک‌به‌یتیکی هه‌یده‌لی:

ئه‌وه‌نزاروزه‌بوئی تو‌م که‌لیم بزوانی نامینی مه‌گین ده‌نگم بیسی و با‌وه‌زی بیٔنی که‌هه‌رماوم
«حاجی‌قادر» ده‌رباره‌ی ده‌مو به‌ژنی یار فهرمویه‌تی:

تا ده‌ستی نه‌دا خه‌نجه‌رو نه‌یفه‌رمو ده‌سا ده‌ی حاجی بکوژن خیره‌ معدن ئیتر ئه‌مانی
ئیمکانی له‌لای ئه‌و عوله‌مای مو ده‌قه‌لشین عه‌نقاو وه‌فا بو چمیانی، چده‌هانی

- ۱۲ فهرهاد دزانت تو ژه‌رویز مه‌پرس
ئه‌طواری غه‌می عیشق و سورا شیرینی
- ۱۳ بی‌نوقطه‌ نهن دائیره ئیحسانکه «مه‌لا»
ده‌ووارجکت دائیره‌یا ته‌کوینی

مانای وشه:

نهن: نین؛ ئیحسان: چاکه؛ ده‌ووارجکت: زور خول‌ده‌ر؛ ته‌کوین: بیگ‌هاتن؛ ئه‌طوار: گوزان گهل، بارگهل.

پوخته‌ی مانا:

په‌رویزی میردی شیرینی چوزانی ئه‌وین یانی چی؟. ده‌بی له فهرهاد بیرسین. ئه‌و ده‌زانی دل‌کیشی شیرین تاکوی بو. ئه‌وین چه‌ند جوړه ده‌ردی ههن. هه‌مو جه‌غزیگ نوقطه‌ی ناوه‌ندی هه‌ر هه‌یه. ئه‌وین ئه‌و نوخته‌ی ناوه‌نده‌س له جه‌غزی ئه‌م جیهانه‌دا. هه‌تا پیاو به‌و نوخته نه‌گا، سه‌رگه‌ردانه‌و به‌ده‌وری جه‌غزا خول‌ده‌خوا. ده‌سا ئه‌ی یار! به‌زه‌بیٔت به‌مه‌لادا بیٔت. شاره‌زای که له باره‌گات؛ که چیتر به سه‌رگه‌ردانی به‌ده‌وری جه‌غزا نه‌سوزی. با بگاته تو؛ که نوخته‌ی ئه‌و جه‌غزه‌گه‌وره‌ی هه‌مو ئا‌فه‌ریده‌ی تیدا، هه‌رتوی، هه‌رتوی.

- ۱۴ ژمابه‌ینا دونه‌برویان دبینم قا به‌قه‌وسه‌ینی
تعالی‌الله) بنی ره‌مزی چره‌نگ ئاقیته‌ مابه‌ینی

۱۵ بنی نونین لسهر صادان کوکاتب گوشه لی بادن
سهراسهر قاف تا قافه رموزا (حکمة العین)

۱۶ بهقا نینن لبو تشتی، ههتا کهنگی بکین پشتی
دعیشقا وان پهری رویان وهرن دنیایه دادهینی

۱۷ بههراقا شیرو نهلماسان بتیریژین دشه هکاسان
سهراسهر نهلی دنیایی دصوزی (طرفة العین)

۱۸ مهلا بالله، دقنی دهوری بقنی رهنگی بقنی تهوری
نیشاندا وهک نیشانی کهس دهرائین دور ژبههرهینی

مانای وشه:

تعالی الله: پایه برزی بوخوا، نامهخوا؛ حکمة العین: راستی تهواو؛ حیکمهت: سور؛ عهین: چاو؛
حکمة العین: کتیبیکه لهعلیمی حیکمهتدا نویسی «نجم الدین قهزونی»؛ پشتی: کوله پشت، تیله که؛
پشتی: پاله وپشت؛ دهینی: دهینی؛ طرفة العین: چاو تروکانیک؛ تهور: رهوانی ناو؛ بههرهین: دو دهریا؛
بههرهین: ناوی مهلبندیکی میر نشینه لهسهر خلیج که دهریاکهی جیگهی راوی مرواریه؛ نص: دهق.

پوختهی مانا:

لهنیوان دوبرویاندا، به مهودای ژی کهوانیک دیته بهرچاوی دل و گیانم. خودایا گهورهیی بوتو.
بهچهند رمزو ئیشاره، ثم نیوان دو برویه نهخشاهه. ده بروانه که شهو جوته برویانهی له شکلی
نون، لهسهر چاوانی وهک صادن «ص» دهسی توانای هونهرمندی خودای گهوره، بهرهو تیله
چهماندونی. وهکو نهصصیک گه یاندویه. ئیشارهی راستی شهو چاوه، ههمو دنیای لهقاف تا قاف،
وهبهر داوهو له دهسکاری خودای جوانی، نیشانیکن. کتیبی حکمة العهینی وهلا ناوهو کهسی شهو
چاوو شهبرویه بهچاوی دل تماشاکا، چههددی ههس له وهستای کارسازی بی نیازی جوانی وایی
وینه حاشا کا؟!

دنیایه که بی بهقایهوه هرچی له ناویشی دایه، بو کهس ههتا سهر نهمایه. تا کهنگی پالی پیوه
دهین؟ تا کهنگی له کوتلانی دهین؟ وهرن وهک من بکهن یاران، شتی دنیا به دلداری وه گورین و
لهسهودادا بزائن ئیغه سهر کهوتوین.

«نالی» فهرمویه:

بیزاره لهتو. ئیسته ههمناغوشی عمدوته دنیا کهدویتی حهرهمی موختههرهت بو
بروی وهک شیرری نهلماسن له تیژیدا، تروسکهی چاوه کایشی، له شاکاشی گروی مهیخوروی
دلداران، بهدی بکری. له چاو لیک نانی یارمدا، له ماوهی چاوتروکانیک، ههمو دنیا به گرپهی ناگرو
تینی شهوینی خوی دهسوتینی. مهلا سویندت دهدهم بهخوا! لهوان روژان وهکو شیعرت رهوان و

جوان و رهنگینه و بهمانا و خوش و سه‌نگینه له توانای کام غه‌واص دایه له‌ناو دهریاش دورو مرواری
وایینی که نیو هینده‌ی بنرخین.

پسنی میری بوتان

۱ نه‌ی شه‌ه‌ن‌شاهی موعه‌ظ‌ظ‌ه‌م! حق نی‌گه‌هداری ته‌بی
سوره‌یی «ان‌اف‌ت‌خ‌نا» د‌و‌رو ماداری ته‌بی

۲ هه‌ر‌که‌ناری پی‌قه‌ و‌ه‌ر‌گی‌ری عینانی هیممه‌تی
زوه‌ره‌ بی‌په‌یکی ته‌وو که‌یوان ره‌کیب‌داری ته‌بی

۳ دائیما مه‌ن‌ز‌ل‌گه‌ها سورا‌ته‌ بت بور‌جا شه‌ره‌ف
طالیعی فه‌رخ‌ونده‌وو به‌ختی سه‌عید یاری ته‌بی

۴ سه‌بعه‌یی سه‌بیاره‌و نه‌ه‌چ‌ه‌رخ‌ی سه‌ر‌گه‌ردان بقی
گه‌ردش‌و د‌ه‌وری عه‌جه‌ب د‌ه‌رخ‌دمه‌ت‌و کاری ته‌بی

۵ ما‌ه‌تا‌با د‌ه‌وله‌تی یه‌ک پور‌ته‌وه‌ک شه‌معا ته‌بت
نا‌فتا‌با ره‌ف‌عه‌تی، به‌رقه‌ک ژنه‌ن‌واری ته‌بی

۶ لایمی ف‌ه‌ت‌ح‌ا نه‌ز‌ه‌ل به‌رقی ژبه‌ر تاجی ته‌دت
که‌و‌که‌با سه‌عدا نه‌به‌د، نه‌جه‌م‌ک ژسه‌بیاری ته‌بی

مانای وشه:

نی‌گه‌هدار: نا‌کا‌دار؛ د‌و‌رو‌مادار: له‌ د‌ه‌وران‌ده‌ور؛ پی‌قه‌: بو‌لای؛ عینان: جله‌و؛ ره‌کیب: رکیف، ئاو زه‌نگی؛
ره‌کیب‌دار: مه‌یت‌ه‌ر؛ جله‌ودار، پیاده‌ی گه‌ل س‌و‌اران؛ سو‌ر: وارش؛ شه‌ره‌ف: بلندی و گه‌وره‌یی؛
فه‌رخ‌ونده: م‌ب‌اره‌ک؛ سه‌عید: پی‌رو‌ز؛ سه‌بعه: ح‌وت؛ س‌ت‌ی‌اره: گه‌رو‌ک؛ سه‌بعه‌ی س‌ت‌ی‌اره: ح‌وت
نه‌ست‌یره‌ی گه‌ری‌ده‌ له‌ع‌اس‌مان‌دا، نه‌چه‌قیو؛ د‌ه‌ر: له؛ پور‌ته‌و: شه‌به‌ق؛ د‌ه‌وله‌ت: به‌خته‌وه‌ری.

بوخته‌ی مانا:

ئەي پادشای زور بەقەدر! خودای مەزن ئاگای لیت‌بی. سۆرەتی «ئافەتخنا» - کە خەڵاتی سەر کەوتنی پێغەمبەرە لەسەر کافران - هەمیشە لە دەوری تویی. بو هەر کوی جله‌ووهر گیرى؛ زوهره قاصیدی ریگت‌بی و زوحەل بیته مەیتەرت: رکیفە کەت بو دابگری، تا سوار دەبیت. ئەو بورجەي کە مزلی توییەو کەوتوتە ناو وارشی شارو ناویان ناوه بورجی شەرەف، بەراستی بورجی شەرەفه‌و بە وجودی نازەنینت، شەرەفی پەیدا کردوه. یاخوا هەمیشە ئاوابی. هەمیشە هەر بەختەوهر بی و گش روژت جەژنی پیروزیی. حەوت ئەستیره گەریده‌کانی عاسمانی، بە عاسمانی خول دەره‌وه - کە سەرگردان چەرخ دەخون - بەو گەرانە سەمه‌ره‌وه لە کارو خەزمەتی تۆین. تیشکی مانگی دنیا‌داری و سەرکەوتن و بەختیاری وه‌ک گری مومی تۆ وایی، کە گری مومی پیشە تۆ، لەمانگەشەو روشتتره. خۆره‌تاوی پایەبەرزى بروسکەي روشنی تویی. تروسکەي خودای ئەزەلی، بو سەرکەوتن بەسەر نەیارانی دەولەت لەتەن‌جە کەت دا بتروسکی. ئەستیره‌ی بەودمی عاسمان، تا هەتایە یەک لە کیشک‌گرات بی.

۷ بەرقی سوپوخی کو ئیشراقی لەصد جانان دەت
ئەو کو کەشفا دل‌دکت رەمزەک ژنەسیراری تەبی

۸ رایەتا فەتحنی ژنەصرا‌تە کو هەر مەنشور بو
شەهسەواری فەری سوپحانی عەلمەداری تەبی

۹ ئەي تنی تەبیرزو گوردستان لەر هوکمی تەبن
صەد وه‌کی شاهی خوراسانی د‌فەر‌واری تەبی

۱۰ گەرچی دەر ئیقیمی رابیع هاتی تەختی سەلطنەت
پادشاهی هەفت ئیقیمان سەلام‌کاری تەبی

۱۱ چیمەنا سولطانی بی یەکلای لەیه‌ک باغی تەبت
گولشەنا خاقانی بی خارەک ژگولزاری تەبی

۱۲ ئی ژنەمرا تەي موکەررەم سەرکەشی کت میثلی شەمع
بەرسەری تیخی تەوو مەقتولی موکاری تەبی

مانای وشە:

سوپوچ: خودا؛ ئیشراق: تیشک‌هاویزی؛ نەصر: سەرکەوتن، یاریدەدان؛ مەنشور: بڵاوکراو، شەکاوو
هەلکراو؛ عەلمەدار: ئالاً هەلگەر؛ ئیقیم: مەلەند؛ رابیع: چوارەم؛ سەلطنەت: دەستەڵات و
فەرمانرەوایی، سولطانی؛ چیمەنی سولتانی؛ بنکەي تەیموری لەنگ‌بو لەئێران؛ موکار: تیزی موه‌لگەر.

پوخته‌ی مانا:

تروسکه‌ی نوری خودا، هرگا له‌صد جوره‌گیانان بدات؛ ده‌زانی چیان دهل‌دایه. رازان بو‌تو
ئاتشکراکاو رازداری نهیئی توییئت.

ئالای ممله‌کمت گرتت، هر بشه‌کی و سهرکه‌وتو بی. شاسواری شه‌وکه‌تی خودا، شه
ئالایت بیاریزی. نه‌ک هر کوردستان به‌ته‌نی، یاخو ته‌وریزیش هی تویی و فه‌رمانه‌وای
خوراسانیش، سر بو فه‌رمانت نه‌وی‌کات. هرچهند له مه‌لبه‌ندی چواره‌م چویه سهر ته‌ختی
گه‌وره‌یی. به‌ئاواتم پادشای حه‌وقورنه‌ی دنیا‌یه بینه سلّوت. له تیموری له‌نگ، زلتربی. له خانی
مغول، گه‌وره‌تر. چیمه‌نی سولتانی تیمور، تاکه گو‌له میلاقه‌یه‌کی باغت‌بی. باغچه‌ی خاقان،
درکیک له گو‌لزاری تو نه‌هیئی.

هر که‌سیکی له‌فه‌رمانی به‌ریزی تو سهرکیشی کات؛ یاخو وه‌ک موم سهری به‌تیخ به‌برین
بچی و به‌رتیخی موکارت که‌وی.

۱۳ شاهباز نه‌رچهند په‌روازی ببالا بیئت و رت
دی دنیف توراته‌بیئتو صه‌یدی شونقاری ته‌بی

۱۴ شاهی پوره‌یه‌ت ددیرت لی بسه‌می زیده‌یی
ساعة‌تا غه‌قله‌ت خویایی کوز دین باری ته‌بی

۱۵ هر سه‌ری ده‌ولت هه‌بت، دی هر دنیف به‌ندا ته‌بت
هر که‌سی عاقل بتن، هر دی دچوکاری ته‌بی

۱۶ ئی دقیت نازاده بت دی چه‌هفتیئر لوطفا ته‌بت
هرچی ئیستغنا ددل به‌ر میننه‌ت و پاری ته‌بی

۱۷ هر که‌سی قدسته‌ک ددل دی قه‌ستی ده‌رگاهی ته‌کت
ئی دخاطر نه‌رجوکت دی هر ره‌جاکاری ته‌بی

۱۸ ئی نه ده‌وله‌تخواهی حه‌ضره‌ت بت زنیفا جان و دل
شوبه‌تی نه‌هلی شه‌قا به‌ر قه‌هرو نازاری ته‌بی

مانای وشه:

شاهباز: بازی‌سین؛ په‌رواز: فرزین؛ کوز: پشت‌چه‌ماو، کوور؛ چوکاری: چاکیری، خذمه‌تکاری؛ نازاده:
سهر به‌ست؛ ئیستیغنا: بی‌نیازی؛ پار: به‌ش؛ نه‌رجو: ئاوات، ره‌جا؛ حه‌ضره‌ت: حضور؛ حه‌ضره‌ت:
وشه‌ی ریزلی‌نانه؛ شه‌قا: بدبه‌ختی؛ شه‌قی: یاغی؛ نه‌هلی شه‌قا: جه‌هنده‌می؛ قه‌هر: توره‌یی.

پوخته‌ی مانا:

نه‌وانه‌ی شاباز ئاسایی به‌رزه‌قرن، هه‌رچه‌ندی که بین و بچن، هه‌ر ده‌کونه توری تووهو ده‌بنه راوی شمقاری تو. شای ئیرانی، هه‌یه‌ت و مه‌ترسی زوره؛ به‌لام شه‌وبه‌شه‌ی لی‌زیاده. ده‌مه‌وی له‌خوت و خافل په‌یدا بی‌و پستی له‌ژیر باری تودا، دابنه‌وی. هه‌رسه‌ریکی خوا به‌خت و ئیقپالی دابی، خوی ده‌خاته به‌ر دالده‌ی تو. هه‌رکس ئاوه‌زی له‌لایت، هه‌ر خدمه‌تکاری تو ده‌کا، کی بخوازی ئازاد بزی؛ چاوه‌نوری به‌زه‌ی تویه. کی ده‌یه‌وی بی‌نیازی؛ به‌ر منه‌تی شه‌وبه‌شه‌یه توده‌یده‌یه‌ی. هه‌رکس نیازی له‌دلدایه، بیته‌ده‌رگات نیاز ره‌وایه. کی ئاره‌زوی هه‌رچی ده‌کا، بایبو له‌تو داوا بکا.

هه‌رکس سیکیش به‌دل و گیان توی خوشناوی؛ یاخوا وه‌کو جه‌هه‌نده‌میانی به‌دبخت، قه‌هرو ئازاری لی‌باری.

۱۹ ما به‌یش و نوش و شاهی نه‌وقه‌ده‌ر عومری ته‌بت
چه‌نده‌کی سالیك موجه‌ده‌د (سالیکی موجه‌د) بیته‌و بی، زاری ته‌بی

مانای وشه:

ما؛ ماو، باقی؛ عه‌یش؛ زیان؛ عه‌یش و نوش؛ خوش رابواردن؛ شاهی؛ شادی؛ شاهی؛ خونکاری؛ قه‌ده‌ر؛ ئه‌ندازه؛ سالیك؛ سالیك؛ سالی؛ به‌ژماره‌ی ئه‌بجهدی صه‌تویه‌که. قهرن، صه‌ت ساله. به‌و ساله‌وه که قهرنی تازه ده‌ست پی‌ده‌کا، ده‌بیته‌ صه‌تویه‌که؛ موجه‌ده‌د؛ تازه‌وه‌کراو؛ موجه‌د؛ به‌به‌هره؛ بیته‌و بی؛ هه‌ر بین‌ویین؛ زار؛ سازگار و موافق؛ زار؛ منال؛ زار؛ زه‌بون؛ زاری؛ لاوینی.

پوخته‌ی مانا:

هه‌ر باقی‌بی و خوش رابویری. ته‌مه‌نت هه‌نده‌ درێژبیته، که هه‌تا قهرن کون‌ده‌بن و سه‌رله‌نوی تازه ده‌بنه‌وه، هه‌مو قهرنیك تو هه‌ر لاوی و زه‌مان دایم له‌گه‌ل تودا سازگار بی‌و، تو هه‌میشه هه‌ر خونکار بیته.

شیاوی باسه: نیمه‌ی دوهمی شه‌مه‌یه‌ته، وا نوسرابو: «چندکی سالیك مجدد بیته‌و بیزاری ته‌بی» منه‌تبارم خوینده‌واران له‌من باشتری بزنان. هه‌زار

۲۰ هه‌رکسی نه‌ ژجان دوعاگوی و نه‌ناخوانی ته‌بت

گرتی‌بی قه‌یداته‌و ئامانجی نواری ته‌بی

۲۱ مه‌دره‌کی عیلمی شه‌میری شه‌مه‌یه‌که وه‌صفا ته‌هات

وه‌رنه‌کی عالم‌شه‌ئنی قه‌درو میقداری ته‌بی

۲۲ قهستو داخوازا «مهلی» دائیم ژجان و دل نه قه
هر دبه ندا خذمه تی پیش دهستی دیداری ته بی

مانای وشه:

نوبار: تازه کهوان؛ ضه میر: بریه تیه له دل و ههناو؛ شه ممه: که میک؛ شه ئن: رهوا، ده باره؛ میقدار:
نه ندازه؛ مه درهک: هوی تیگه یشتن.

پوخته ی مانا:

هر کهس نزا بو تو نه کاو له دلوه په سنی تو نهدات؛ یاخوا له زنجیری تودا شه تهک دری و به تیری
تو سه کهت بیی.

به نه ندازه ی زانست و ههستی دلی خوم، ئه و که موسکه په سنهم داوی. ده سزانم له هه مو دنیا
کهس به نه ندازه ی جهنابت پایه بهرزو بهریز نیه. له دهست کی دی وه کو تو هه ی، په سنت بدات؟
له گیان و دل موه ده ئیم: هر بو ئه وه ی به دیداری تو شادبیم؛ خذمه تکاری و بهردهستی تو بو یته
ئه و پهری ئاواتم.

دیسان پسنی میر شه روف

- ۱ خانى خانان لامیعی نه جماته ههر پرنور بی
که شتی یا بهختی ته نهز بایی موخالیف دوربی
- ۲ که وکه با سه عدا شه روف طالبع دنیف بورجا ته بت
داتنی تو ژچه رخی بالا شوبهی مه مه مدنظور بی
- ۳ نه نجومی چهرخی موحه ددهب ههر ژذاتی تهی شریف
که سبی نه نواری بکن حدتاکو نه فخا صور بی

مانای وشه:

خانى خانان: سه روه رى سه روه ران؛ طالبع: دهر که وتو، هه لاتو؛ طالبع: بهخت؛ مه نظور: بهرچاو؛
نه نجوم: نه جم گه؛ نه جم: نه ستیره؛ موحه ددهب: پشت کور؛ نه فخ: بف؛ صور: که له شاخ که قدیم
تیان ده تو زاند وه که شه یوری نیستا. بو ئاگادار کردنی دنیا له هاتنی کاتی قیامت فرشته ئیسرافیل ده
که له شاخ ده تور زینی؛ خوا فرمویه: (ههر گا ده صور تور نندرا، باسی شانازی بهر هه گز له ناو ده چی)؛
سه هر گاهان: ده مهو به یانان.

پوخته‌ی مانا:

تهی مه زنی هه مو سه روه ران! نه ستیره‌ی به تیشکی بهخت، هه میسه هه روا پرنور بی. گه میه
بهخت له بای پیچه وانه‌ی ژیان، خوا بی پاریزی و به دور بی. ههر وه کو ناوت شه روفه، نه ستیره
شه روفو ئیقبال، ههر له ناو بورجه کهت دابی. تا لهو عاسمانه بهرزه وه. که بریه تیه که ماله کهت و
سه رى له عاسمانی ده سوئی. وه کو مانگ تریفه بداو له بهر هه مو چاوان دیار بیت.
نه ستیره کانی عاسمانی، پشت چه ماوه هه تا روژی قیامه تی دی، له نه ستیره‌ی ئیقبالی تو،

تیشک و روناکی و هر گرن. خور به یانان بهرله جیی تر، گزینگ له کوشکی تو دها. دیاره به نیازه همو روژ، روشنی له زیاره تی تو به نصیب بی و ئهوسا به سهر دنیا یه بی دا، پهخشان بکات. (دیاره کوشکی میر له جزیری له جیی تر بهرتر بوهو ههوهل گزینگ لهوی داوه.)

٤ نهخته را ته ژپه ده یا غه بیی ئه گهر بیتن ظهور دی بتن (نصف النهار)ی وهر شه بی ده بجور بی

٥ (آية الكرسي) و (نه نعم) هه یکه لا توخی ته بن بی نیهایهت پور مرادو بی عه ده ده مه تصور بی

٦ هه رکه ناری وهر گهرینی پیقه عه زمو هیممه تی رایه تا فه تحی بنه صرا (لم یزل) مه نشور بی

٧ خه یمه تا نوری عینایهت ظل مه مدودی ته بت سوره بی (أم الكتاب) ماداری هه ضرهت سور بی

٨ پاشی نهوشیروان دبییم دی حاکمی عادل توی میثلی حاتم دی بدانی دهر جیهان مه شه پور بی

٩ ما جزیری شو بهی داری تهختی ههفت ئیقلم بت همم بحوکم و سه لطنهت ئهسکه ندهرو فه غفور بی

مانای وشه:

نهخته: ئهستیره؛ نصف النهار؛ نیوه رو؛ ده بجور؛ تاریکی توخ؛ هه یکه ل؛ هه مایل و نوشته؛ پیقه؛ بوی، بولای؛ ظل؛ سیهر؛ مه مدود؛ دریز کراو؛ أم الكتاب؛ سوره تی فاتحنا؛ نهوشیروان؛ پادشایه کی ئیران بو به خاوه ن داد ناوی کردوه؛ حاتم؛ عاره بیکی هوزی طه ی که به دههنده ناوی دهر چوه؛ دان؛ بهخشین؛ توخ؛ جو ققه ی پاتشایه تی.

پوخته ی مانا:

وهك له پیسه کی باسکرا؛ له زهمانی میر شه فدا، شاری «جزیرا بوتانی» وارشیکی له بهردی تاشر او لیکراوه. هه مو قورعان له بهرده کان هه لکه نراوه. مه لا ده لی؛ ئهستیره ی تو، ئه گهر له بهرده ی بهر پیوار له شهوی تاریکه شه ودا بیته ده ری؛ دنیا ده بیته نیمه رو. له بهر خوا ده پارتمه وه ئه و قورعانه به سوره تی فاتحنا و ئه نعم او ئایه ته لک کورسی و تیکراوه، ههروه ک له وارشی شماره کی پایتمختت پاریز گارن؛ نوشته ی جو ققه ی سه ریشته بن. هه میسه سه ر سه لامهت بی و به هه مو ئاواتان بگه ی و سه ر که وتنت به سه ر دوژمن، له بنه نه یهت. به ره و هه ر کوی بریار بده ی هیرش بهری، ئالای پیروزی و سه ر که وتنت شه کاوه بی و، قهت نه نهوی. تیشکی بهزه بی خودایی، وه کو

سيهه ده گهلت بي و سيهه كورتي نه هيني و هه راو من پايه و سايه بي. سوره ي پيروزي فاتحاه، وارشي ده ورو بهرت بي و له به لايان بت پاريزي. بهيري من، فه رمانزه واي هه ره بهداد، پاش نه نو شيروان هه تو بوي. به به خشينيش وهك حاتم، ناوبانگت ده روا. به هوميدم شاري جزيرا بوتاني. پاتهختي هه رهوت ثيقيم بي و به شهو كهت و حوكمرائي، وهك ئهسكه ندهرو فهغفوري.

۱۰ ميثلي جهم جاما. زهرين خالي نه بي ته ژباده بي
دا زخمه را شادمانی دائيما مه خومور بي

۱۱ ما دباغي عهيش و نوشي هه ره بسازو نه رغنون
كامران و كامبه خش و دلخوش و مه سرور بي

۱۲ چهنده كي شيرين بسور ده ره بندي ديوانا ته بن
به ندي شاپوري ته بن تا خوسره وو شاپور بي

ماناي وشه:

جهم: كورته ي ناوي جه مشيد كه پادشايه كي ئيران بوه؛ مه خومور: سه رخوش؛ ده ره بند: خدمه تكاري دهسته و نه زهر؛ ده ره بند: نهو شوينه ي شيريني فه رهادي لي بو؛ شاپور: كوري شا؛ شاپور: ناوي پادشايه كي ئيران بو كه هيرشي كرده سه ره بان و په نجاهه زار ديلي لي گرتن و شاني سمين و به په تيكيه وه به سسته وه و عه ره ب مناوي شاپوره كه ي شانان (ذوالاكتاف) ناوي ده بن؛ خوسره و: پاشا، ميردي شيريني فه رهاد، شاپور ويته كيشيك بو بيه ده لالي خوسره و، شيريني بو تاو ده كرد. مه لا له وشييره دا، زوري ته له ناوه ته وه.

پوخته ي مانا:

وهك جه مشيد راو من شكوبي. جامت دنياي تيرا ديار بي. هه ميشه له باده ي شادي مرو پزي و هه رگيز پياله ت خالي نه بي. له باغي خوش گوزه راني هه ميشه دلشادو سازبي و شاهه نگو به زمت بگه ري. به مراد بگه ي. خه لكيش به مراد بگه يه ني و هيچ كه مايه سي نه هيني. هه رچي جوان و خوين شيرين و دل ده كيشن به ره و خويان؛ نو كه ري دهسته و نه زهر بن له ديوانت. هه رچه ند شاو شازاده هه يه له دنيا دا، بينه نو كه ري كوري تو، هه مو فه رمانزه واي نامو، وهك عاره بيان لي بقه ومي به ده ستي شاپوري ئيران، خوسره وو ده لا له كه شي و شيرينه كه ي ده ره بندي شي، خدمه تكارو كاره كه ري مالي تو بن.

۱۳ هيندي كو روژو شه قن تيك عيدو له يلي قه درين
جام مه دام پز باده بت، لي نه ژميا نه نغوري

۱۴ شوبه تی روح القدس عردی تو پی لی داینی
سه بزه وو ره یحان و نه سرین و گولی مه نقور بی

۱۵ هه رده ری نه علی فه رهس شوبهت بورا قی قی که فت
چه شمه بی چه یوان ژنه و عردی موباره ک فور بی

۱۶ ما ته عومری خسرو نوح و مولکی (ذوالقرنین) بتن
گوبه دا چه رخی موله ممه ع هه ر بته مه عمو ر بی

۱۷ خاصی ته شریفاته بن ده ری او ده ره بندی عه جهم
دا خه لاتین هه ر سه حه ر صه د زه ر که ش و مه خمو ر بی

مانای وشه:

نه نگور: تری: لی داینی: لی داده نی: مه نقور: دندوک لی دراو: نه عل: نال: بوراق: شه فرشته ی بوبه
شه سی پیغه مبهرو بو میعراج سواری بو: فور یون: فیچقه کردن: نوح: پیره پیغه مبهریک بوه تا ته منی
نوسه تو پنجا سالی ده گهل شومه ته که یا ژیاوه. باوه زیان بی نه هیئاوه. نه فرین و توکی لی کردون. خوی
گه میه ی له دار تاشیوه و هه وال و که سو و کاری خوی و له هه مو زینده وه ری کیش نیرو میویکی تیئاوه. شه وسا
باران دای کرده، لافاو دنیای داگرتوه. هه رچی جانوهه ر له دنیان چگه له وانهی ناو گه میه، له و لافاوه دا
خنکاون. گه میه ش له پاش له هی نهمان، له سه ر دوندی کیوی «جودی» له کوردستان نیشته و ته وه. نیرومی
تیک به ربونه وه ژیانان به سه ر گرتوته وه: موله ممه ع: بریقه دار کراو: مه عمو ر: ئاوه دان: ته شریف:
خه لات: ده ره بند: بنده ر: مه خمو ر: مه خمه ر، قدیفه.

پوخته ی مانا:

هه رچه نده ی روژو شه وی تون، جیژنه و له یله توله قدرین: پیالته هه میسه پر مه ی بی. به لام باده ی
تری نه بی. باده ی خوشه ویستی خوابی. وه ک نازانم کی گوتویه:
له شه سپای فه ره ح سالونی عه یشته پر ته داره ک بی

شهوت هه ر روژو روژت جهژن و جهژنت لی مباره ک بی
یا خوا له کووی پی داده نی، ودمی وه کو شوین پای فرشته جو به ر ئیل وایی. له ودمی شه، شه و
زه مینه پر بی له سه وه زو ره یحانه و غونچه ی خه ریک پشکو تن و لقه نه سرین. یا خوا نالی شه سپه که ی
تو، وه هه ر زه میتیک ده که وی، ودمی شه سپه بالداره که ی پیغه مبهری که به سواری شه چه میعراج،
بوویش هه بی. ئاوی ژیانی له جی نالی فیچقه بکات. ته مننت وه کو ته منی نوح خدران، هه ر
له دو بی و پاتشایه تی ذوالقهر نه ینت به نصیبی که باجی له روژی شه ستاندو پیشی به عاجوج
باجوج گرت. تاییه تی خه لات دانیت بن به ندر گه و ده ریای ئیرانی و، له به ره ی وان، هه مو روژی
له به یاندا - که ته شریف دینه دیوانی - صه تان پارچه و بالا پوشی زه ری و مه خمه ر، به سه ر نزیکانی
خوت دا، دابه ش بکه ی.

۱۸ گهرچی دهر دیوانی حهضرت پور حهقیرین شوبهی مور
چهشمی ته چهشمی سولهیمانی بحالی مور بی

۱۹ ئی نهوهك گوی بی سهروپا بییت دبهندا خدمهتی
ما دچهوگانا تههر پهرکهندهوو مهقهور بی

۲۰ مالیسانی من دوعاگویی لدر حهق وهصفی خان
مهظههری سیررا کهلامی وهك درهختا طور بی

۲۱ ههر دمهدهتی تهو ئهناپی سینهوو قهلبی مهلی
بی تهفاوت قولزوما پور لوئوئی مهثور بی

۲۲ ژاستانی دهولهتی غایب نهبی چارهك «مهلا»
دا ژفرمانی موکهرهم دهم بدهم مهئمور بی

مانای وشه:

حهقیر: بی نرخی سوک؛ مهقهور: غهزب لی گیراو، تی شکاو، خهمگین؛ لیسان: زمان؛ مظههر: دیاری
دهر؛ درهخت: دار؛ مهثور: پهرز؛ موکهرهم: بهریزو حورومت؛ مهئمور: فرمانبهر؛ بی تهفاوت:
بی فهرق.

پوختهی مانا:

خانی سلیمان ئاسایی، من خوم له باره گای تودا - که پریه له پیاوی گهوره - وهك میروله دیته
بهراو. بهلام توش ههروهك سلیمان، له میرولهی دهپیچاوه، بهچاوی خوشی و بهزهیی
وهملاوینه. ههرکس وهك گوی گروومرو بی پاوسهر بو بههرهیی تو ههئنهسوری؛ گوریهتی لهبهر
کاشوی تو، سهرگردان و پهربلاوو تیک شکاو بییت. زمانم له پهسنی تودا، وهك چپروکی ئهو دارهیه
که له طوری موسای ددهواند. دار نهیده دواند، خودا دواندی. خودایه، که توی خوشندهوی.
پهسنی تو فیبری زمانی بهسته زمانی مهلا دهکا. لهوساوه که پهسنت ئهدهم، دل و سینهم وه کو دهریا
پرن له مرواری پرژاو.

ههرگیز مهلالی لهدمر گای خوت دور مهخوه، با هه میشه گوی بهفرمانی بهریزی جهنابت بی و
شانازی به بهختی بکات.

«بياني باش»

به شيوهى سه ربه ندى (ترجيع بند)

- ۱ (صبح الخیر) خانى من
توى روح و رهوانى من
تعالى الله چذاتى تو
نه وهك قه نندو نه باتى تو
حه يات و راحتا جانم
وه ره بيناهى يا چه هقان
- ۲ (صبح الخیر) مه ستا من
خومارو مهى په رستا من
ژه مه قصودان توى بهس من
ژغه يرى ته نه قيت كهس من
دبه ندا زولفى چه و گانم
وه ره بيناهى يا چه هقان
- ۳ ژوى زولفى، ژوى به ندى
سيه چه شمى سبى زه ندى
شوبى شه مع و شه مالم نه ز
شه عيفم وهك هيلالم نه ز
قه بولبولرا بئه فغانم،
وه ره بيناهى يا چه هقان
- ۴ قه بولبولرا شه قو روژى
نهنى ماهى، شه فهق روژى
كو دورم نه ز ژوى حورى
ژوادى نه يمنا طورى
- شه هى شيرين زه يانى من
ببت قوربان ته جاني من
چوى شيرين صيفاتى تو
يه قين روح و حه ياتى تو
(صبح الخیر) يا خانم!
بينم به زن و بالايى
له طيفا جام بده ستا من
توى مه قصودو قه ستا من
بين بهر چه رخى نه طلهس من
بره شتوزين موقه و وهس من
(صبح الخیر) يا خانم
بينم به زن و بالايى
ره هابم لى ژپه يوه ندى
ته صوه تم شوبه هتى فه ندى
ژبه ر خوبيا ته لالم نه ز
صيفه ت گو بين دکالم نه ز
(صبح الخیر) يا خانم!
بينم به زن و بالايى
لسه روى ته روح و بشكوژى
ته صوه تم شوبه هتى دوژى
تنى جارهك لسه ر سورى
ته جه لالا كر دنيف نورى

- ژوی صوهتی دل و جانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی
- ۵ ژحوسنا وی ته جه لالیی یه دی به یضاو بالایی
 چوه صفان بییم خه بهر نایی وه لی دل جه ذبه یی دایی
 نه هشیارم ژوی بهر قی ژ زهر تاجی لسهر فهر قی
 سپیده دا هه تا شهر قی به لی نائی خمی فهر قی
 ژضهر بی عیشق نالانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی
- ۶ ظه ریفی نازکی شهنگی صیفهت حوری پهری رهنگی
 بروژنرا تو هه قدهنگی دوره شتوزین سیه رهنگی
 کشاندن لی نه وهك چاران خه ده نگین قهوسی نو باران
 ژرهنگی شیرو موکاران ره شاندن سینه وهك باران
 ژوی ضهر بی پرتیشانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی
- ۷ قه كه چارهك خهت و خالان لسه روان مه سنه دو بالان
 بخونه لی مه عه بدالان بینین عیدو سه رسالان
 ئیجازهت دی مه ده ستوری پهری رهنگی صیفهت حوری
 ژنیقا ظولمهت و نوری بنوشین مهی دقه رفوری
 ژدل تالانی خالانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی
- ۸ ژشهکاسا کو قه رقهف تی مه یا نورین موشره رف تی
 نیشانهك دل بهری که فتی ژبومن ههر سه حهر خهف تی
 ژوی جامی دنوشم نهز سه حهر لهو نهی لهوشم نهز
 ژعامی لی دپوشم نهز بجان ههر لی دکوشم نهز
 کوغالیب مه ست و سه کرانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی
- ۹ وهره پیشبهر مه لایی خواه شه هیدو مو بهت لایی خواه
 بشه فقهت که لبقایی خواه «مهلا» نهمرت بدایی خواه
 مه سیحایی لییماران که سین گه زتی دو ره شماران
 شه هیدین شیرو موکاران کری نامانجی نو باران
 لدیداراته چهیرانم (صبح الخیر) یا خانم!
 وهره بیناهی یا چه هقان بینم به زن و بالایی

مانای وشه:

صبح الخیر: به یانی باش؛ شه هی؛ پادشای؛ شه هی؛ جیی تاره زو؛ یا؛ نهی؛ خانم؛ گوره ی من؛ خانم:

خاتونه که؛ په یوه نډی: گرفتاری، گیر وده یی؛ نه نی: همنیه، توپل؛ وه لی: وه هالی؛ به لی: ثاری؛ به لی: به لام؛ نائیخمی: ناخمی، نای یه خم؛ زهر ب: لیدان؛ زهر ب: ژه نینی موزیک؛ عه بدال: دهر ویش و هه لوه دا؛ سه رسال: نه وروز؛ قهرقه ف: باده؛ پیشبهر: روبهرو؛ مه سئو پال: پالو پشت.

پوخته ی مانا:

شیاوی باسه: هه مو وشه دژواره کانم مانا کرده وه. خوینده وار ده یان زانی. شه گهر گوی نده دینه به که به یه کی وشه کان؛ مانا که وای لی دی:

۱۰ به یانت خوش و گهش خانم
له بسکت دایه تای ژیانم
بلیم تو چه نده شیرینی؟!
نه تو گیانی نه تو ژینی
به یانت خوش و گهش خانم

۱۱ له مهستی چاوه کهت مهستم
به نازو غه مزه ناوهستم
له جوانیت بویه پیری من
ته نی ههرتوی له پیری من
په نای بومن که سی بومن
خه نیم تاتو هه سی بومن
به یانت خوش و گهش خانم

۱۲ دل م به ربی له که زیانت
له په نجهی ناسک و جوانت
نه وینداری ژیان تالم
گری تیچو په رو بالم
له تاوان بی سه روز مانم
وه رهرو ناکی چاوانم

۱۳ خودا، له و به ژنو بالایه
پشینیوی خسته دنیا یه
گریکی خوا له طور جاری
نه من دیتم له تالاری

به یانت خوش و گهش خانم
به یانت خوش و گهش خانم
به یانت خوش و گهش خانم

- ۱۴ شه‌وی بسکول و کاکولی
به‌رو سینگى سپى و سوتلى
له‌هه‌رلا ریزی بشکوزی
ده‌دهن پرشنگو تیروزی
وه‌کودل‌خانه‌ویرانم
وه‌ره‌روناکی‌چاوانم
- سپیده‌ی لاملو قوتلی
په‌لو پوزی خرو خوتلی
کلاوی زیر له‌سه‌ر روژی
دل‌م هه‌ر ده‌ستی ده‌کروزی
به‌یانیت‌خوش‌وگه‌ش‌خانم
بینم‌به‌ژن‌وبالاکت
- ۱۵ له‌شوخی و ناسکی و شه‌نگی
په‌ری‌زاده‌ش په‌زی ره‌نگی
که‌زیت وه‌ک جوته ره‌شمارن
مژولت تیری په‌ردارن
به‌برزانگانه‌برژانم
وه‌ره‌روناکی‌چاوانم
- له‌چاوی مه‌ست و سپوه‌نگی
روح‌م که‌وته نه‌فه‌س‌ته‌نگی
بروت وه‌ک شیرى موکارن
به‌ره‌و جه‌رگم سه‌ره‌و خوارن
به‌یانیت‌خوش‌وگه‌ش‌خانم
بینم‌به‌ژن‌وبالاکت
- ۱۶ له‌روژی جیزن و سه‌رسالان
بپرسه‌حالی بی‌حالان
چنا قه‌ومی نه‌گه‌ر وایی
نه‌وه‌نده‌ت با له‌رای خوابی
نه‌ماوی‌ورده‌خالانم
وه‌ره‌روناکی‌چاوانم
- که‌دارو ده‌سته لیت‌هالان
بفه‌رمو بینه‌دیار‌خالان
یه‌قیمم کابه‌که‌چ‌نایی
ده‌گه‌ل دل‌دار دلت‌چایی
به‌یانیت‌خوش‌وگه‌ش‌خانم
بینم‌به‌ژن‌وبالاکت
- ۱۷ له‌بادی به‌رده‌میم روانی
دل‌م بوراوه‌نه‌وعانی
له‌وی روژیوه‌بیه‌وشم
وتم رازیکه‌ده‌یوشم
به‌سه‌رخوشی‌چده‌توانم؟
وه‌ره‌روناکی‌چاوانم
- له‌وینه‌ی رومه‌تی جوانی
له‌هوش‌خوم‌چوم‌له‌رامانی
په‌روش‌و‌مات‌و‌خاموشم
به‌لام‌هه‌یه‌اته‌تی‌کوشم
به‌یانیت‌خوش‌وگه‌ش‌خانم
بینم‌به‌ژن‌وبالاکت
- ۱۸ بزه‌ی نه‌و ته‌نکه‌لیوانه
له‌ره‌ی نه‌و شه‌گره‌سپوانه
نه‌خوشی‌چاوی‌به‌خومارم
مه‌لای‌ژاری‌به‌ئازارم
له‌ده‌ستت‌دایه‌ده‌رمانم
وه‌ره‌روناکی‌چاوانم
- شیفان بو‌شیت‌و‌دیوانه
له‌گش‌نازاری‌هه‌توانه
به‌نازانت‌بریندارم
ده‌با‌نه‌مرم‌بکه‌چارم
به‌یانیت‌خوش‌وگه‌ش‌خانم
بینم‌به‌ژن‌وبالاکت

«بی‌جوانان»

صه‌نما سور ژصمه‌د، شهوق ژحق دایه وجودی
گهر عه‌زازیل بدیتا، نه‌دبر غه‌یری سجودی
غهرق بوم نه‌ز دغه‌ما عیشقی دوه‌قتی سه‌حهری بو
کو ته‌جه‌للایی جه‌مالی لمیثالی به‌شهری بو
نه ژله‌ونی به‌شهران من دیه لی دیمی زهری بو
نه‌ز دبییم روحی قودوس بو بخوه‌یا حورو پهری بو
له‌و بحوسن و نه‌ظه‌ری ره‌مز ژسررا قه‌ده‌ری بو
خه‌مری‌یین سه‌یر ل‌دییم حه‌لقه لدورا قه‌مه‌ری بو
صه‌د خه‌ده‌نگ دانه‌ جه‌گهر سینه ژصهری به‌که‌ری بو
لمه ئیش و نه‌له‌مان زی‌ده ژتیرا قه‌جه‌ری بو
دل ژمه بویه په‌له‌ک جان و جه‌سه‌د تیک سه‌قه‌ری بو
له‌ومه شهب تا بسه‌حهر ناله‌یه وه‌ک مه‌غنی‌یی عودی
صه‌نما سور ژصمه‌د، شهوق ژحق دایه وجودی
گهر عه‌زازیل بدیتا نه‌دبر غه‌یری سجودی

مانای وشه:

عه‌زازیل: شه‌تان، مه‌له‌ک تاوس؛ صه‌رب؛ زهر؛ به‌که‌ری؛ لم‌ت‌ویمت؛ قه‌جه‌ر؛ خوش‌به‌ز، به‌یی؛
قه‌جه‌ر: ناوی عه‌شیره‌تیکسی مغولی‌بو. که ته‌یموری له‌نگ سالی ۸۰۳ هینانیه ئیران و شه‌رکه‌ری
صه‌فه‌ویانیش بون. له سالی ۱۲۱۰ را تا ۱۳۴۴ کوچی مانگی پادشایه‌تی ئیرانین ل‌ده‌ستابو؛ په‌له‌ک:
پولونیک، په‌نگریگ؛ سه‌قه‌ر: جه‌هنده‌م؛ مه‌غنی: مه‌غنه، ئاواز؛ عود: سازیکه وه‌ک تار ده‌چی.

پوختەى مانا:

شەپالىكى كە وەك بت دەپپەرستم من، تروسكەو شوقى نورى خوايه؛ ديتومه له دنيايه.
ئەگەر شەيتان لەباتى بابەدەم، يارمى بدىتايە؛ ھەزار سوژدەى دەبرد يەكجى بەرەو ئەو بەژن و
بالايە.

بەيانىك بو كە پرشنگى خوداى جوانى، وەكو عىنسانى خوڧى شاندام. بەرەو دەرياي ئەوينداری و
خەمى ھاندەم. لەگىژاويانوقوم بوم؛ بىسەرو شوين چوم.

بەدىمەن ئادەمىزاد بو لەبەر چاوم؛ بەلام جوانى وەھا سەوزەو بەنازو غەمزە، قەت نابی
لەدنيايى. بلىم حورى و پەرى بو؟ نا. دەلىم ھەر غەزەرتى جوبرايە ھاتبە بەرچاوم.

لەرەى پەرچەم بەدەم سەرەى بەيان لەو مانگى روخسارەو لە دەورەى سىوى كولمانى،
نمونىك بو لە كەردەى جوانى بىوينەى دەسى رەنگىنى خواى جوانى. وەبەر تىرى تەاشاي دام؛ بە
پەيكانى بزانگ پىكرام و جەرگم ئەنجن ئەنجن بو. خودا ھاوار! بەچى ئا و داون ئەو تىرى
بژوانە؟! لەجى تىرى قەجەر فېشتەر بەدەردو ئىش و پىژانن. لە دیدارى بروى لارى، لەش و گيانم
بە يەكجارى، وەكو كوانوى قەلاشكارى، لەگوين تەندورى گرسورە، لەدور ھاااو تىنى تى. دلئى
چول و بىبابەم بەرەنگىكە كە لەو چولە لەبەريا بى. لەتاوى دىتى چاوى، دەنالينم بە سوتاوى،
شەوو روژ دەنگى نالينم، وەكو بلويزو شمشالە لە گالىندا.

شەپالىكى كە وەك بت دەپپەرستم من، تروسكەو شوقى نورى خوايه؛ ديتومه لەدنيايه.
ئەگەر شەيتان لەباتى بابەدەم، يارمى بدىتايە؛ ھەزار سوژدەى دەبرد يەكجى بەرەو ئەو بەژن و
بالايە.

۲

نەزەرەك وى بەشەرى لەب شەكەرى حورى سرشتى

نادرم ئەز بەمى و كەوتەرو حورين دېھشتى

ئى دى يە ئەو بخوہ جارەك دەجىبىم كو بەشتى

تەژوان قەوسو كەقائان چخەدەنگن دېوہشتى

ئەوہ من شافىيى دەردان مەچحاجەت بنقشتى

گەر بكت حوسنو جەمالا خوہ تەجەللا دكەشتى

دبتن بەيتى قودوس، ئەھلى زيارات ژحەبەشتى

سىنە پوت خانە يەئىرو، مەژدېم و قەدو قشتى

بدلى سادە چكەم ئەز؟ كو تەجەللا نەگەھىشتى

ئەوہمن قبيلەيى جەبھەت دقيامو دقعودى

صەنەما سورژ صەمەد، شەوق ژحەق دايبە وجودى

گەر غەزازيل بدىتا نەدبەر غەيرى سجودى

مانای وشه:

سرشت: ماكو ٿاميان؛ نادرم؛ نادم؛ ئى ديه؛ ئەوى ديتويه؛ شافى؛ شفادەر؛ نڧشت؛ نوشته؛ كه نشست؛ همم كليسا، هم نويزگى جو؛ پوت؛ بت؛ جهبهت؛ توپل، روبهرو؛ قيام؛ هلسان؛ قعود؛ روڻيشتن.

پوخته مانا:

نيگاي چاوپيكي ٿو جوانه - كه چاوى هوريه كانيشي له بهر پرشنگي هه لئايه - و له تاسه ي ليوى شيريني، تکه ي ليكاوى ده ميانه، به باذه ي پاكو ٿاوى كه وٿه رو حورى به هه شتى گهر وه گورم؟ شيټو ديوانهم. ئەوى جار يک ئەوى ديبى؛ ئەگەر جار يک وه سەر هوش بيتهوه، سهيره. ئەتو برونه لهو جوته كه وانانهمى برويانى و سهري نوکى بژولانى - كه په يکانان ده بارين - چراست هاويژو توندو تيزو لهش دا بيژو دل بيکن. ئەمن جهرگم به سهر ٿهو نوکى په يکانان هوه ماوه و به خور زوخاوى هه لڏيني. بژيشكى وا له کوى بينم به درمان و به هه توانان بريني گيان وه برزينى؟ عيلاجى دردى دلداران نه لوقمان يي ده چارين و نه کارى نوشته نوسانه. به ته نيا ياره چاره، هه ره و کو تازار لهوى رايه، ئەويش درمانه بو دردم.

ئەگەر پرشنگى روخسارى، له گوښيكي كليسا، ورشه ورشى بي؛ حبه شيانيش به ره و خوى راده كيشى بينه كرونشى. «مهلا باسى له دايك بونى عيسامان وه بير دينى. كه ئەستيريك له هه نداو غاره كه ي زيدي، قه تيس ما بو. مه جوسى و پياوى جى گه وه ي حبه شيانيش - كه بهو ئەستيره وه هاتبون - به هوى ئەستيره كه زانيان مه سيح هاتوته دنياوه.» له نويزان دا، له سوژدهم دا ئەمن كرونش به ره و يارم ده كم. له دانيشتن له هه ستانا هه ميشه روبه دل بهرم و ٿه ويستا كه دل و گيانم وه كو بتخانه ييک وايه و بتى من كو لم و په رچو كه ي گهش و ٿال و رهشى بون خوشى نازداره. دلى ساكار چليبيكهم من؟! به ي پرشنگى دلدارى.

«مه حوى» ده لى:

سەر كه شور يكي نه بى، من زر كه تالم بوچى به؟

دل كه عيشقيكي نه بى، شوشه ي به تالم بوچى به؟

شه پاليكى كه وهك بت ده پيه رستم من، تروسكه و شوقى نورى خوايه؛ ديتومه له دنيايه. ئەگەر شه يتان له باتى با به دم، يارمى بديتايه؛ هزار سوژده ي ده برد يه كجى به ره و ٿهو به زن و بالايه.

۳ قبيله يا نه هلى دلان گهر بكتن كه شف جهمالى

يا ته جهلا كه ژبه ر تاج و په ران قهوسى هيلالى

كى بدل كافر نه ئى سهجده نه بت جهبهت و خالى

يا نهدت شه هده بنايات، دوى وه وقت و مه جالى

(لَيْلَةُ الْقَدْرِ) بمن نهو سهعتو عیده دسالی

شہققہ کر پەردە ہلانی سەحەری شوخو شہپالی

نہیساندیم ژنەنوارو سوری شوپیی شہمالی

مەشہا مەست شەگەر لەب بمەدا مەی ژپەیالی

نەگہام سەجدە بێم پور خەجلیم ئەز ژویمالی

حادری بەرقی لاددا، ژتەجەلا وشہودی

صەنەما سور ژصەمد، شەوق ژحەق دایە وجودی

گەر عەزازیل بدیتا نەدبەر غەیری سجدوی

مانای وشە:

پەز: پەرەتاوس کہ شازادە خانمان لە دەوری تانجە زێرە کہی سەریان دەدان؛ شەھدە: شادەوئیمان، شایەتی؛ مەشہا: رویشت، رابرد؛ خەجلیم: شەرمەزار بوم؛ حادری: فەوری.

پوختە ی مانا:

ئەگەر جارێک بەرەو ئەھلی دڵان، - یارم - پەچەو روپوش لەرولادا؛ کەوانە ی مانگی دوبرو کہی، لە خوار تانج و پەراندای بیتە بەرچاوان؛ دەبی کی هیندە کافر بی و دلی رەش بی، نەچیتە سوژدە بو ئەو توپیل و خالانەو نەکا باومەر بەوہندە ئایەتانە ی وا لە روخساری ئەوا دیارن؟ شەویک. شەونا. لە نیوانی شەوو و روژا، - کہ تازە بەرەبەیان دەنگوت - بەزە ی بەمنی ہەزارداہاتو روپەندی لەرو لادا. بەدینی چاوی دلی پشکوت، لەسەری بەژن و بالای شوخ و شەنگی، واقو و وژ دامام. لە دڵکیشی و لەمەستی چاوەکانی، ہەر گرم گرت. لەچەشنی مومی داییسام. بە مەستی ہات بەلاما، ئەو شە کرلیوہو بە مە ی جوانی مەسی کردم. لە شەرمانا لەبیرم چو کہ سوژدە ی بوپەرم ئەوسا. بروسکە ی روژی روخساری، دلی گرتم. لە جیوہ کاری خوی کردو دلی بردم. چلون سوژدەم لەبیرچو؟! خواہ توبە.

شہپالیکی کہ وەك بت دەپہەرستم من، تروسکەو شوقی نوری خواہ؛ دیتزمە لەدنیایە. ئەگەر شەیتان لەباتی بابەدەم، یارمی بدیتایە؛ ہەزار سوژدە ی دەبرد یە کجی بەرەو ئەو بەژن و بالایە.

۴ روہنی یا چەشمو چرایامە نزام ہیژ دبیرم

کو دزیندان و حەبس خانەیی وی بەندو ئەسیرم

ژخەدەنگین قەجەری سینە تەزی گەزمە ووتیرم

دل دنیف حەلقەیی زولفا سیہا بو ژعەبیرم

تیک پەرشان ژلەفو شەتری و تاینن ژحەریرم

تو ہەیی من ددنی لەو ددنی بەگلەرو میرم

زیرو مال نهرچی نه دیریم ته ددیریم نه فه قیرم

ژ نه قیناته شه پالی دشه قان شوبهی نه دیرم

ژله بی له علی شه که براری ته وه که شه که گهرو شیرم

مه ژسر تا بقه دم صوه تنه وه که ناته شو عودی

صه نه ما سور ژسه مه د، شوق ژحه ق دایه وجودی

گه ر عه زایل بدیتا نه دیر غه یری سجودی

مانای وشه:

روهنی: روناکی؛ تو هه یی من: تو بومن هه ی؛ ته ددیریم: تو مه هه ی؛ نه دیر: ناگری سه ر چیا؛ عود: نه وعه داریکه بو بخور ده یسوتین.

پوخته ی مانا:

توی بو شهوی به ختم چرای. تو سو مایی چاوه کانمی. من هه ر به و بیره وه ده ژیم که گیر و ده ی شهوینی تو مو له به ندی تو ره ها نام (یان، ناخو هیچ له بیری ماوه که من به خسیرو دیلی ویم؟ هه ناوم پر له تیری تیله چاوی تون - که له تیری کاری قه جه ر، هه سته م ترن - دل م ده ناو گهوی ره شی هه ره بون خوشی که زیت دا، سه ر گه ر دانه. وه کو بسکی لول دراوت، وه که گو لینگه ی سه رو شه ده وه هوری لاری بان کلاوت - که له سه ر ناوریشمی پر چان په ریشانن - په ری شانن. کی له من به خته وه تره؟ هه تا تو م هه ی، خوم به به گلهر، به میری میران ده زانم. جا با زیرو مال شک نه به م. تا تو م هه ی، نالیم هه ژارم. له سایه ی شهوینی تو وه، هه مو شه و گار، به هو ی گری ده رونمه وه - وه کو ناگری سه ر چیا - له هه مو نا قاران دیارم. له سای یاسی لیوه ئاله شیرینه که ت، هیئده خوینم شیرین بوه، قسه کانم چیه ی شیرو شه کر ده دن.

هه م نا گرم له شهوینت هه م بخورم، بوخوم ده خوم داده سو تیم و دو که له که م - که یادیکی توی تیکه له - بوئی له عودو بخوران، زور خوشتره. تو مه مخلوقیکی تایه تیت.

شه پالیکی که وه که بت ده پیه رستم من، تروسکه و شوقی نوی خوایه؛ دیتومه له دنیا به. نه گه ر شه یتان له باتی با به دم یارمی بدیتایه؛ هه زار سوژده ی ده برد یه کجی به ره وه شه به ژن و بالایه.

۵ بی حساب شوخ و شه پالی «له ملی» قه هرو غه ده ر کر

نه نه م ئانینه خه یالی نه لخالی مه نه ظه ر کر

قه ط نه کر شه فقه، لیبایسی غه ضه بی زیده دبه ر کر

عیلله تا جه ورو جه فاوو نه له می جی بجه گه ر کر

عه لاندین ذفیراقی سته می سینه بکه ر کر

ناه! حه تتا مرئی نه ف ژمه را داغو که سه ر کر

سه‌فەرا شامو عیراقی لمة خوەش لازمو فەرکر

بمەدا ژەهرو رەقیبان ددەقی شەھدو شەکر کر

ئەم بوین پیتو پەرەنگ، لەو ژوێصالی مە حەذەر کر

نازکو ئەو شەکرەو خوبو شەڕین قەددو خدودی

صەنەما سوز ژصەمەد، شەوق ژحەق دایە وجودی

گەر عەزازیل بیدیتا نەدبەر غەیری سجدوی

مانای وشە:

قەھر: غەزەب؛ غەدەر: بی‌شەرتی؛ عیللەت: سەبەب؛ عیللەت: نەخووشی؛ عەللاندین: تەفرەوی دابن، خافلاندینی؛ ستەم: زولم؛ ستەم: حەستەم و دژوار؛ کەسەر: خەمو کول؛ فەر: کورتەیی وشەیی فەرض؛ پیت: بلیسە؛ پەرەنگ: سکل؛ خدود: کولمان؛ دەف: دەم، زار.

پوختەیی مانا:

یاری چەلەنگ و شوخ و شەنگ! رەنگە لەمەلا دل‌تەنگ بی. لە بەلێنی دیداری پاشگەز بێتەو. بەخت رەشم هەر بەیادیشی دا نایەم. لە ئاور و ویدانەوێشی، دورە بەشەم. سەرەرای بی ایلتیفاتی، بەرگی غەزەبی پووشیو و تیکووشیو دەرەدە کەم لی گرانترکا. دەرەدو کوانی زور بەژانی داخی دلن و لەناو قولایی جەرگەدا جی خوش دەکەن.

بو دیداری دەم خافلیتی و هەر ئەمرو بەسبەم پێدەکا. ئەم دەستاو دەست پیکردنە، داخی دلن هەتا مردن. لە عەیبەت دەرەدی دەرۆنم، ئاوارەبوم؛ هەتا شامو عیراقیش چوم. بەلام بەچی سەبوری دیت؟ بەراستی ناهەقی یارم لەمنی دەکا، لە ئەندازە دەرکەوتو. ژەهری دوری دەدا بەمن، کەچی شوفارو بەدکارم، لە دەوری ئەو، هەمو روژیک روی دەبینن و لە رەواقی هەنگوینی دەمی شیرینی، دەم شیرینن.

راستو دەوی، من مافی گلەبیم نیە. ئەو بەژن شوخ و شیرینەیی، وەك قامیشە شەکر دەچی. ئەو کولمە ئال و ناسکانهی، لە پەرەیی گولای گولای ناسکترن. چون بەرگەیی ئاگر دەگرن؟ منیک کە لە تینی ئەوین، گرم بەرزەو هەمو گیانم بوته پولو؛ دەبی لەخوی بیاریزم. واگریمان فەرموی مەلا با بێتەلامو بێنێ. چون دەویزم بچمە دیاری و لەو ناسکە نزیك بیمەو؟ یاری من لەو بتانەیه کە ناشی پەرسیارەکەیی تخون کەوی.

شەپالیککی کە وەك بت دەبێرستم من، تروسکەو نوری شوقی خوایه؛ دیتومە لە دنیاہ. ئەگەر شەیتان لەباتی بابەدەم یارمی بیدیتایە؛ هەزار سوزدەیی دەبرد بەکجی بەرەو ئەو بەژن و

بالایە.

تیرنی‌کا

به‌شیوه‌ی کلکه‌دار (مُستزاد)

۱ یارامی قلبی بسپهام! لَحْظَاتِ! هِنِهَاتِ نَجَاتِ
مازال فِدَاءِ لَكَ رُوحِ وَحِیَاتِ
دلم؛ بسپهام؛ به‌تیرانی؛ لَحْظَاتِ: نیگایان؛ هِنِهَاتِ: زورِ دوره، چه‌تونه؛
نجاتی: ززگاریم؛ مازال: همز همیه؛ فِدَاءِ: قوربان؛ لَكَ: بو‌تو؛ رُوحِ: گیانم؛ وَحِیَاتِ: ژیانیشم؛ مَن
قَبْلِ: له‌پیش؛ مَمَاتِ: ده‌می مهرگم.

مانای وشه:

یارامی: ئه‌ی هاویژه؛ قلبی: دلم؛ بسپهام: به‌تیرانی؛ لَحْظَاتِ: نیگایان؛ هِنِهَاتِ: زورِ دوره، چه‌تونه؛
نجاتی: ززگاریم؛ مازال: همز همیه؛ فِدَاءِ: قوربان؛ لَكَ: بو‌تو؛ رُوحِ: گیانم؛ وَحِیَاتِ: ژیانیشم؛ مَن
قَبْلِ: له‌پیش؛ مَمَاتِ: ده‌می مهرگم.

پوخته‌ی مانا:

ئهِی ئه‌موکه‌سه‌ی دَلتِ کردم به ئامانجی تیری نیگات! زورِ دژواره رزگاریم بیّت. گیان و ژینم
قوربانی تون. ههر به قوربانیشتی ده‌که‌م، هه‌تا ماومو نه‌فه‌وتاوم.

۲ نَمَقْتُ اِلَى بَابِكَ يَا قُرَّةَ عَيْنِي!
اَشْهَدْتُ عَلَى الْوَجْدِ مِدَادِي وَدَوَاتِي
بِالدَّمْعِ كِتَابًا
سَبَلٌ مِنْ عِبْرَاتِي

مانای وشه:

نَمَقْتُ: نوسیم؛ اِلَى بَابِكَ: بهره‌و ده‌رگات؛ قُرَّةَ: فینکایی؛ عَيْنِي: چاوم؛ بالدَّمْعِ: به فرمیسک؛ كِتَابًا:
نامه‌یه‌ك؛ اَشْهَدْتُ: ئاگادارم کرد؛ عَلَى: له‌سهر؛ وَجْدٌ: ئه‌وین، تاسه، مه‌یل؛ مِدَادِي: مهره‌که‌فم؛ وَدَوَاتِي:
مهرکه‌ف دانه‌که‌شم؛ سَبَلٌ: بېرسه؛ مَن: له؛ عِبْرَاتِي: فرمیسکانم.

پوخته‌ی مانا:

فینکی و سو‌مای چاوه‌کانم! نامه‌یه‌کم به فرمیسکی خوینین نوسی و بو ئاسانه‌تم به‌زی کرد.

مهره کف و دهواته کفش به ئه وینی منیان زانی؛ ده توانی له ئه شکم پرسی.

۳ مَذَّ زَيْنَكَ أَذْهَرَ بِأَزْهَارِ جَمَالٍ يَارُوضَةَ حُسْنٍ!
أَخْجَلْتَ طَلَّ الْوَرْدِ بِحَبِّ الْوَجْنَاتِ بَيْنَ الْعَرَمَاتِ

مانای وشه:

مَذَّ: لهو تا؛ زَيْنَكَ: رازاندو بتهوه؛ أَذْهَرَ: زه مانه؛ أَزْهَارِ: گولان؛ جَمَالِ: جوانی؛ رُوضَةَ: باغچه و گولجار؛ حُسْنِ: جوانی؛ أَخْجَلْتَ: شه رهمزارت کرد؛ طَلَّ: ئاونگ، شه نوم؛ حَبِّ: دانه؛ وَجْنَاتِ: وجنه گه؛ وَجْنَه: کولمه؛ بَيْنَ: نیوان؛ عَرَمَاتِ: نوخته گه لی رهش له سه ر سپی.

پوخته ی مانا:

له وساو دهستی زه مانه به جوانی تووه خه ریکه و به گولانت و دهه رازینی و، تو ی کردوته باغچه ی گولان؛ ئاونگ له شه رمی ئاره قی دانه دانه ی، ده وری خالانی سه ر گولانت، سه ر داده خاو زور ته ر یقه.

۴ جِلْبَابٌ دُجِي صَدُغِكَ الْهَابُ فُوَادِي يَحْكِيكَ عِيَانًا
نِيرَانٌ جَحِيمِي حُجِيَّتِ بِالشَّهَوَاتِ مِنْ كُلِّ جِهَاتِي

مانای وشه:

جِلْبَابِ: سه رپوش؛ دُجِي: تاریکی؛ صَدُغِ: لاجانگ؛ الْهَابِ: گر په گرتن؛ فُوَادِي: دل؛ يَحْكِيكَ: بو ت ده گیزی ته وه؛ عِيَانًا: به ئاشکرا؛ نِيرَانٌ: ئاگر؛ جَحِيمِي: جه ه نده م؛ حُجِيَّتِ: به ر یوار بو ه؛ شَّهَوَاتِ: ئاره زو گه ل؛ مِنْ كُلِّ: له گش؛ جِهَاتِ: لایه نان.

پوخته ی مانا:

بسکی رهشت - که لاجانگیان دا پو شیی و هاتونه سه ر کولمه ی سورت - ئاشکرا تیت ده گه یه نی؛ که دل م چون گر یه ی به رزه و ئاگری ئه وین له دل ما - که وه ک ئاگری دو زه قه - له هه مولا وه ئاره زوی دیداری توو ره شایی به ختی نه گبه تم، دای پو شیه وه له به ر چاوی تو نه دیوه.

۵ فِي ظِلْمَةٍ أَصْدَاغِكَ مَذَّ أَصْبَحَ مِسْكٌ يَاطْبِي خَرِيمٍ
قَدْ أَخْرَقَ فِي الصَّيْنِ قُلُوبَ الظَّيْبَاتِ نَارَ الْخَسِرَاتِ

مانای وشه:

فِي ظِلْمَةٍ: له تاریکایی؛ أَصْدَاغِ: لاجانگان؛ أَصْبَحَ: گه زیاو ه، بو ه ته؛ أَصْبَحَ: که وتوته به ره به یانه وه؛ ظَمِي: ئاسک؛ ظَيْبَاتِ: ئاسکان؛ خَرِيمِ: ئه نده رونی مال؛ قَدْ: لیره دا به مانا بی گومان؛ أَخْرَقَ: سوتان دی؛

فی الصّین: له چین؛ قلوب: دلان؛ حَسرات: عجزهت و تاواتان.

پوخته‌ی مانا:

هەر له‌وساوه، له شهوی که‌زیه کانت‌ه‌وه بوئی میسک، له سپیایی به‌ربه‌یانی لاجانگت په‌رژو بئاوه؛ به‌کومه‌ل که‌زالانی چین - که میسکی چاک والای وانه - و تیگه‌یشتون میسکیان ره‌واجی نه‌ماوه و ناگاته‌ئو بوئه میسکه‌ی له‌تیسکی بسکی تووه‌ دیت. به‌عجزهت و تاواته‌وه‌ن، بگه‌نه‌تو. زوریش ئیره‌بیت پی‌ده‌به‌ن، که توئی کار‌مامزیک‌ی مالی، گروت له‌وان بردوته‌وه. به‌ئاگری ئیره‌یی و تاسه، سوتا‌ون و دل‌یان له‌سویت پرّو‌کاوه.

٦ كَمْ تُحْرِقُ أَحْشَايَ وَفِي فَيْكَ زَلَالٌ وَالشَّارِبُ مِنْهُ
يُحْكِي خَضِرًا مَرُودَهُ مَاءَ حَيَاتٍ لَا فِي الظُّلُمَاتِ

مانای وشه:

كَمْ: چهند؛ تُحْرِقُ: ده‌سویتینی؛ أَحْشَايَ: هه‌ناوم؛ فَيْكَ: ده‌می‌تو؛ زَلَالٌ: ئاوی شیرین و ره‌وان؛ شَارِبُ: خوره‌وه؛ مِنْهُ: له‌و؛ خَضِرًا: سه‌وزه‌گیا؛ خَضِرًا: عجزه‌تی خدری زینده؛ مَرُودَهُ: شوینی خوار‌دنه‌وه‌ی، کانیه‌که‌ی؛ مَاءَ حَيَاتٍ: ئاوی ژیان؛ فِي الظُّلُمَاتِ: له‌تاریکستان‌دا.

پوخته‌ی مانا:

ئهو له‌یوه شیرینانه‌ی تو، له‌بان ده‌می بی‌چکه‌لانه‌ت - که سه‌رچاوه‌ی ئاوی ژیانی شیرین و فینک و ره‌وان - هه‌ر که‌سی خوا به‌ختی‌بدا و له‌و لیوانه‌ی تو هه‌لمژی؛ وه‌ک سه‌وزه‌به‌ک له‌ئاوی ژیان پارا و بوئی، قه‌ت سیس‌نابی. یان، وه‌ک خدری زینده‌ی نه‌مر، که‌یشتوته سه‌رچاوه‌ی ژین؛ نه‌ش گه‌یوه‌ته تاریکستان، هه‌تا که‌ی دل ده‌سویتینی و هه‌روا تینوم ده‌هیله‌وه؟ ده به‌زه‌بیه‌کت پیماییت.

٧ مِنْ «أَحْمَدَ» فِي لَيْلَةِ أَصْدَاغٍ وَمِلَاحٍ لَاحَتْ كَلِمَاتٌ جَيْبُ الْعَدَوَاتِ
مَنْ يَسْمَعُهَا فَاحِ بِمِيسِكَ الدَّعَوَاتِ

مانای وشه:

مِلَاح: خوین شیرینان، جوانان؛ لَاحَتْ: دیاری‌دا؛ كَلِمَاتٌ: وشه‌گه‌ل؛ يَسْمَعُهَا: ده‌یسی؛ فَاحِ: بوئی بئاو‌کرده‌وه؛ دَعَوَاتِ: نزیان؛ جَيْبُ: دل، ناوه‌روک؛ عَدَوَاتِ: به‌یانا‌ن.

پوخته‌ی مانا:

چهند و تاریک له‌په‌سنی شه‌وی که‌زبانی‌و، به‌ربه‌یانی لاجانگی سپی و جوانی یاری‌نا‌زدار، له

جہنگھی بہرہ بیاندا، ئہ حمہدی دلدار در کاندی؟ کی بیان بیسی بونی مسکیان لی ھہ لده مژی. کہ
لہناو ھینانی بسکی، بون خوش و بہہ رامہ بون.

چرامی کوردستان

ژته‌سه‌ر تا بقه‌ده‌م چه‌یرانم
دل دبه‌ندا گریه‌ها زولفانم
نوقطه‌یا دائیره‌یی زیندانم
باده‌نوشی قه‌ده‌خی حیرمانم
له‌و په‌ریشانم و پوز ئیشانم
تومه‌بین بی‌سه‌رو بی‌سامانم
شهب چراغی شه‌بی کوردستانم
لله‌الحمْد چعالی شانم
له‌و دئیقلیمی سوخن خاقانم
کوبکی‌راته سه‌هر قوربانم
چاره‌کی شه‌فقه‌که، روحم! جانم!
دین به‌ری حوری میثالی زه‌ری بی
نازکی نه‌ی شه‌که‌ری سورپه‌ری بی

پور ژدیناته غه‌ریبم خانم
هه‌ریجان ته‌شنه‌له‌بی له‌علانم
موسیفو جورعه‌که‌شی هیجرانم
له‌و شوبی دایره سه‌رگردانم
بدل ئاته‌ش ژجه‌گر بریانم
عاشقی نازک و مه‌حبوبانم
گولی باغی ئیره‌می بوه‌تانم
چطه‌بیعت به‌شه‌رو ئینسانم؟
ده‌ری یایاری لریزا صانم (یان، سانم)
صبه‌هی عیده‌وو ئه‌ز بی‌زانم
خوش‌برینداره‌کی بی‌ده‌رمانم
ژخودیرا قه‌که به‌ندا به‌ری بی

مانای وشه:

موسیف: دل‌بداخ و خه‌مبار؛ جورعه: قوم، فر؛ حیرمان: بی‌به‌شی؛ سامان: دارایی؛ بی‌سه‌رو سامان: بی‌سه‌رو به‌ر؛ بوه‌تان: مه‌لنه‌ندی بو‌تان له‌کوردستان؛ شهب‌چراغ: چراغی شه‌و، گه‌وه‌ری هه‌ره‌نایاب که به‌شو ده‌تروسکی؛ عالی‌شان: پایه‌به‌رز؛ صان: سه‌گان؛ سان: رانان، رانراو.

پوخته‌ی مانا:

سه‌روه‌ره‌که‌م! بو دیدارت زور به‌تاسه‌م. سه‌ر تا پام له‌سه‌ر هه‌تا پیت سه‌ر گردانه که چه‌ند جوانی؟ گیانم تینوی دینی لیوی ته‌نگ و ئالته. دل‌م گراوی که‌زیانته. پرله‌داخ‌م، زه‌هری دوریتم چی‌ژتوه.

لهزندانى ئهوينتدا، بومهته نوختهى ناوهندى. بويه جهغزى سهرگردانم و لهگش لا بى دهره تانم. لهجيات باده، بى به شيم لهديدارى تو، دهر خوارد درا. دلم وهك ئاگردانيكه، جهرگمى لهسهر دهبرزى. پرلهزان و پهريشانم.

دلدارى خوئين شيرينانم! دوستى ناسك و نازدارانم! ليم مهروانه كهوا بى سهرو سامانم. تاقدگولمى بههسته كهى مهلبهندى چيائى بوتانم! بومه شهوچراي كوردستان. بامناسن كهمن چتو مروفيكم، چون كهسيكم. سوياس بوخوا، لهسايهى ئهوينى تووه؛ جي بلندو پايه بهرزم. خوم لهريزي دلداران دا جي كردهوو، خو بهسهگى دهرگاي يار دهزانم. بويه وا گفتم رهوانم و لهچاو شاعيران قاقانم. دهزانم سهينى جيژنهو منت دهوى بو قوربانم؛ چونكه ههرچهند بريندارى ئهوينى تو، بهلهش ساغمو، نام گهره كه دهرمان بكريم، له ئهوينت رزگارم بى. دهسا گيانه شيرينه كهه! بهزمت به گيانى من دا بى. بيكه لهراهى خودادا، دوگمى سينه بترازينه، با بهرله قوربانى كردن، بروانمه ئهوسينه جوانتم. تو وهك حوريت، تو دين بهرى، تو جواتترين سهوزمه رنگى، توناسكى، تو وهكو قاميشه شهكرى - لهبالادا - تو وهكو پهرى دلگيشى.

۲

<p>بهس پهريشان كه لسهر سهرمالان ژدل نم دايته بهر چهنگالان نهظهري وهربرده صاحب حالان لهو ئهلف تين مه دهرفين فالان توى مورادا مه ژعهرعر بالان جهذبهدا مه بههزار نهحوالان كو بهمستى ددرن يهك پالان صوهروزهر، شهترى وچيچهك ئالان ته ژقهوس و قهزه حين خهلهخالان خهمرى بين خهمزده نيسبهت دالان ميصرى يان وهربرده بهر سيقالان دين بهرى حورى ميثالى زهرى بى</p>	<p>سوسه تين تازهو ميشكين والان فهكه جارهك تو ژدورا خالان خهنجهرو شيرو رمين قهتتالان كو نهسيرين ددهست ههبيالان كولشكى رهقه مى سهرسالان زهمزهو دهنگو زميهنا لالان لهو دنالين ژنهساق عهبدالان عهنهرين خهمرى و سوسن ئالان ميصرى يان دل مه ژخوه كر كالان كو بوين دايره شوپهت هالان كو چهقاندينه ژرهنك كوپالان زوهره رهنكى و شهفهق موشتهرى بى</p>
---	---

نازكى نهيشه كهرى سوزبهرى بى

ماناى وشه:

والا: بهرزو بهقيمت؛ مالان: ملان؛ سهرمال: دهسالمى سهر، سهريوش؛ قهتتال: كوژهه؛ ههبيال: خاينوك؛ بالان: بالايان؛ لال: بى زمان؛ ئالان: رهنك ئالان؛ ئالان: هالان، ليك هالان؛ خهلهخال: قول بهند، پاوانه؛ هالان: خرمانانى مانگ؛ خهمزده: لارهوهبو؛ كوپال: گوچان؛ سيقال: مشت و مال.

پوخته ی مانا:

که زیه کانت - که وهک میسکی به قیامت، وهک سوئسنی تهر و تازهن - بهس بهسه دهسماله که تاو لهسه ملان، بلاوبکه، جاریک لهدهوری خالانین وهلا بده. ئه و بسکه سه به قولایانهت، چنگیان لهناو دلان گیرن. ههم خه نهجرن، ههم شمشیرن. ههم رمی دلدار مرینن. فیله بازن بهرو خوینانمان ده کیشن. ده تو وهره سه بیرکی دلداران بکه، چون ئه سیرن لهناو زیندانی پرچاندا. له ناچاری فالمان بو خویمان گرتوه. ئه لقی هیئا. واتا: ساله که ی خوش ده بی و به دلدار ی بهژن ئه لفیك - که وهکو عرعره بهرچاوه - ده میننه وه. وه شوین بهختی خویمان که وتین. ریمان که وته نزیک ی تو. خر مه و زرمه و گرمه و قرمه ی، زیر و زنه بری بی زمان - که له جوانیت سه رخوش بیونو دهه ژان، جهزه و حالی لیمان هیئا. گشمان وهکو دهمان بین، وهک عه و دالانی شوین خالان، ناله مانه و، له ئه وینت و سه رخوشین، پالمان به به که وه داوه، تا نه که وین و بونزیکیت گشتمان پاله په ستومانه. هه ی له وه ی زوتر بتگاتی. لاسک و کهزی عه نه بری و له گوین لقه سوئسنه ی تازه، لیک هالاون. گوئی ئالی سه رکولمانت، ده گل گولینگه ی سه ریچت، ویک ده که ون. بازنه و خرخال و لاسه ره و گول و گواره، لهدهوری مانگی روخسارت، به خه رمانه دینه بهرچاوه. بسکه کانت وهکو دالیک چه ماونه وه. سه ریان وهکو گوچان. لاره. بروکانت - که وهک شیر ی میصر ی ده چن - دلی مه یان کرده کالان، ده ریان کیشو له خوین مشت و مالیان بکه. بهر هنگ زوه ره ی، به تیشک چه شنی موشته ری، وهکو حوری کی دین به ری و سه وزه رنگی. نازکی و نه ی شه کر ئاسای. بو دلکیشان وهک به ری وای.

۳

طوره ریا شهنگ مو طهر را نه کری
 عه رعه ری. خاره و دیبا نه کری
 سه ری سه ودا زده سه ودا نه کری
 کوشتی بی خه نه جهری بوررا نه کری
 مه ژقه یدا خوه ته سه لالا نه کری
 ژمه دل که عبه و بو تخانه کری
 جیلوه یه که میری و شاهانه کری
 دلی غه مدیده یی ما، شانه کری
 وهه جاره که مه ته وه لالا نه کری
 جه گهری ریش موداوا نه کری
 لسه هیدی خوه تماشا نه کری
 دین به ری حوری میثالی زهری بی

سونبولین تازه موته نا نه کری
 خه مر یان شیفته، طوغرا نه کری
 دل و دین غاره تو یه غما نه کری
 گوهری بی نه رگسی شه هلا نه کری
 ساعه تی فی سه عه تی را نه کری
 لی خه رامی ژمه، مه ستا نه کری
 ده عوی دلبه ری بی دا نه کری
 پیشی شه معاخوه، مه په روا نه کری
 لمه بی په رده ته جه لالا نه کری
 غه نه جه کی قه نه ج له لالا نه کری
 بکوژی عاشق و په روا نه کری
 ما، وه، دل بهر دکرن دلبه ری

نازکی نه ی شه که ری سوز به ری بی

مانای وشه:

موثه ننا: نوشتاو، قهدکراو؛ موثه ننا: دولاینه؛ موطه ررا: لول دراو؛ شیفته: شیواو؛ سهودا: شیت، مامله، نهوین، رهش؛ گوهری: گوری، قوربان؛ ساعت: قیامت؛ تهسه للا: سه بوری، تهرک؛ تهوه للا: بهسه رکردنهوه، دوستی؛ تهوه للا: هه لوه دا، دور خراو.

پوخته‌ی مانا:

سونبولی تازه‌ی که زیانت به دولانه نوشتیته وه؛ لابسکان پیچو لور نه ده‌ی؛ بسکی ئالوز - وهك موری سولتان - ریك نه خه‌ی؛ تافته و خارا ده بهر به ژنی - وه کو عه ره - ی خوت نه که‌ی؛ تا دل و دینمان تالان که‌ی و به خه نجه‌ری مژولانت بمان کوژی و بمان که‌ی قوربانی نیرگی چاوی مهست و کالتو، سه‌ری شیتی شه ویندارمان، بوخوت نه به‌ی؛ ههر ئیسته قیامت رانه که‌ی، له زنجیری که‌ی که کانت ره‌ها نه بین؛ ئیمه دلمان بو تخانه‌یه که توی تیدای و له سایه‌ی تو بوته کابه. تو به مهستی و به له نجه و لار روی تی نه که‌ی؛ داوای دلبری بی وینه‌ی تیدا نه که‌ی و، خوت دهر نه خه‌ی که بزانت تو میرو شای دلبرانی، ئیمه نه که‌ی به په پوله‌ی بهرمومی روت. دلی خه مبارمان شاد نه که‌ی؛ هه میشه ههر دهرمان بکه‌ی، جاریک خوتمان نیشان نه ده‌ی؛ نازیکی زور نازنه‌ینانه بهرامبر به مهلا نه که‌ی؛ - که جهر که برینداره که‌ی دهرمان بکری - ههر دلدارای خوت بکوژی و گوی نه ده‌ی، ههر ته ماشای کوژراوه کانیشت نه که‌ی؛ چون پیت بلیم تو له دلبری ده‌زانی؟ تو دلبر نیت و دین به‌ری، ئه‌ی یاری سه‌وزه له ره‌نگی حوری ئاسا!

٤

ههردوقه وسین ته ژقودره ته نه ژیه‌نگ	ژی بمیزان بره‌شین مه خه‌ده‌نگ
بدرن سینه بهسه‌ری نجه پله‌نگ	روم پشت دهرت عه‌جه می بیته فره‌نگ
لی نه وه‌ک واقیعه یا گیو په شه‌نگ	هلبتن قه‌نج ژنیف ئاته‌شی جه‌نگ
تین سواشی‌هه به‌شی ونوبی وزه‌نگ	تو دزانی چنه‌ه‌نگن چنه‌ه‌نگ
قه‌که له‌علان تو ژسه‌رشه ککه‌ری ته‌نگ	کوژموراداته بوین بیته و په‌ره‌نگ
مهستی جه‌وراته مه‌بی باده و به‌نگ	بیته جانا لمه‌ عالمه بویه طه‌نگ
ژچه‌فایاته نه‌ما قه‌ط لمه‌ ره‌نگ	تو دزانی چده‌بیژت نه‌ی و چه‌نگ؟
ژچه‌بوه‌سته دنالن سه‌ره ده‌نگ	مه دخونن قه‌دو به‌ژنا ته‌بی شه‌نگ
چبگم فه‌یده، کو ئی‌قاره دره‌نگ	موطریبان دانه‌ که‌ون چه‌نگ ژچه‌نگ
دانه‌دته په‌رده‌یی ئایینه‌یی زه‌نگ	کو ژچه‌نگامه بنالت خه‌رچه‌نگ
وه‌ک مه‌لایی به‌زار ره‌نگ ئاهه‌نگ	بفغان بیته ژبه‌ر سه‌ده فره‌سه‌نگ
نه‌کری تهرک توقی کافری بی	دین به‌ری حوری میثالی زه‌ری بی

نازکی نه‌یشه که‌ری سور به‌ری بی

مانای وشه:

واقیعه: روداو، جهنگ؛ په شه‌نگو گیو؛ دو پال‌هوانی چیر وکن؛ نویی؛ خه‌لکی ژوروی میصر که ره‌ش بیستن؛ سه‌رده‌نگ؛ به‌سته‌ی گورانی؛ خه‌رچه‌نگ؛ قرژال، برجی سه‌ره‌نان له عاسمان؛ ناهه‌نگ؛ هم‌وای گورانی؛ فغان؛ هاوار؛ فرسه‌نگ؛ فرسه‌ق، پیوانه‌ی ریگه‌یه بریه‌تیه له چوار‌ه‌زارو چوار‌صه‌تو هه‌شتاو دومیتر.

پوخته‌ی مانا:

به‌و که‌هوانی برویانته - که کرگاری تایه‌تی ده‌ستی قودره‌تین - ریگ و پیک تیران بگره دل. با له هه‌ردولاره که‌زیت، له‌سه‌ر گون‌ات به‌یه‌که بگهن. وه‌ک له‌شکری روم و عجه‌م، پیک‌ا بدن. با چاوه مه‌سته‌کانیشت - که وه‌ک فره‌نگی ئی‌سلام کوژ، له هه‌زار کوشتن زور خیران - بیته ویزه‌ی گیانی سیسم. ورده خالت - که له‌گوین حه‌به‌شی و زه‌نگین و له‌ناو ده‌ریای جوانی تودا، وه‌ک نه‌ه‌نگی تینو به‌خوینی دلداران دینه به‌رچاو - بیته به‌رچاو. باجه‌نگ جه‌نگی مه‌غلو به‌ی و، له‌شه‌زه‌که‌ی په‌شه‌نگو گیو - که شانامه باسی ده‌کا - هه‌سته‌م تریت، ئاگری جه‌نگ پیت‌وبلیسه‌ی بلند بی‌و، بیته کل بو سوتانی دل و گیانم، له‌دوا هه‌ناسه‌ی ژیانده‌ا، چاویکم به‌گر بکه‌وی. واتا: سه‌رکولمه‌ت بیتم - که له‌لا به‌لای بسکان‌دا، وه‌ک گری ئاگر له‌شه‌ودا، تروسکه‌ی دی - له‌م ئاواته‌م نیازم وایه، لیوه له‌عل ره‌نگه‌کانت - که تونگی تنگی پرشه‌کریان داپوشیوه - بکرینه‌وه، به‌زبه‌و به‌به‌زه‌بیوه، وه‌دروم خه‌تیه‌وه و به‌فرموی: دلداری زار، تو له‌میژه له‌تاسه‌ی ئیمه سوتاوی، گرت تیچو، بویه پولو، بویه سوتو، سوتاو چون ده‌سوتیه‌وه؟! ئه‌وسا بزوه زه‌رده‌خه‌نده‌شت بیتم، ئه‌وه‌نده‌ی مه‌ستی ئه‌وینم، صه‌ده‌ئوه‌نده‌ی تر مه‌ست‌بیم.

یاری نازار! گیانی شیرینی گش گیانان! خو‌ت ئه‌یزانی که نات‌دینم. دنیای هه‌راو له‌به‌ر چاوه، وه‌کو دل و بتم تنگه؛ هه‌رچی ده‌ی بتم - دور له‌تو - وه‌ک روخساری خوم بی‌ره‌نگه. ده‌گوی بگره، سه‌روینی لورینه‌وه و ده‌نگ دانه‌وه‌ی بلویرو چه‌نگ، دنه‌ی من و دل و گیانه نزاره‌که‌م ده‌دن، که هه‌لوه‌دای دیداری به‌ژنی شه‌نگت بین و، به‌تینی ئه‌وینت بزین و، بیر له‌چتر نه‌که‌ینه‌وه.

به‌خته‌ورم که له‌وه‌تا له‌سه‌ر دنیا، گراوی داوی بسکانم. تیا پیریوم، گه‌یشتومه زه‌رده‌په‌ری ژیانی ئامانه‌تی دنیا. به‌ره‌و ئاسوگی جیهانی هه‌رمانی دلداران ده‌جم. زور زامی کاریم، له‌نازی چاوی مه‌ستی تو، له‌دلان؛ که ده‌بنه‌مایه‌ی شانازیم له‌ناو یاران. به‌ئاواتم، هه‌تا کاتی ئاواپونم، بو ئه‌وه‌ی دل‌م ژه‌نگ نه‌گری و دلرون و دلنیا بروم؛ به‌زمگیران، به‌بلویرو چه‌نگ و به‌ده‌نگ، له‌گه‌ل منا هاوده‌نگ‌بن و ئاوازه‌مان هه‌ردو عاسمانان دا‌بگری و، له‌به‌ر تو بیاریینه‌وه، که ده‌غیله له‌و کافریمو دلدار کوژیمه‌ت واز نه‌هینی. ئه‌ی دین به‌ری چه‌شینی په‌ری بود‌لکیشی! ئه‌ی بالا قامیشه‌ه‌کری سه‌وزه‌ره‌نگی شوخ و شه‌نگی حوری ئاسا!

چخهط ئيشكهسته و پورعنوانی
 الله الله ژچرهنگ ئینسانی
 بهسه گهر وهك ته بدیرت ثانی
 كه جهمالهك وه مونهززه ثانی
 دمیثالهك بهشهری دادانی
 بنیشان قودرهتی بی نیشانی
 لجهمالا صمهدی بورهانی
 كوسههرگه بمهشی سهیرانی
 بسهر ئهفرازی و عالی ثانی
 زینهتا حوسن و سورا خوبانی
 تو بشیرانی و لهب شهكهری بی
 نازکی نهیشهكهری سوز پهری بی

مانای وشه:

نهسخ: بی بروه و کردن و لهناودان؛ عیبرانی: جولهكه؛ مونهززه: پاك و بی خهوش؛ ئهزران: گوی بی نهدر، بی موبالات.

پوختهی مانا:

وهكو ریحانهی شك وای. بهلام بهچاوی كالترا، لهو نهرگسه كالانهی تو، كه لهچای بوتانی
 دهروین. خهت و خالی بهعینوان و پرلهنازت، دیوانی ناوی جوانانیا ن لهبهین برد. ئهی نامهخوا! تو
 چچوره ئینسانیکی؟ ئهگهر یوسفی جولهكه توبینی، دهزانی دوههمی ههیه. تو حوریهکی لهگیان
 رسکای، سهرتاپات له تیشکی خوایه. گهورهیی ههر بو خودایه. جوانیهکی وا پاكی هیئا، خسته
 قاییلکی بنیادم. ئیمه لهخواوه زانیمان كه تو نیشانی کری خوی بی نیشانی. تو لهناو تاریکی لهش
 دایتو، پرشنگ بلاو دهكهیتهوه. تو بهلگهی بو جوانی خودا. چونه جاریک مهلات ری نهداپیته
 لات، تا سوژده بهرپیته بهرپیتو شانازی بهبهختی بکات؟!
 تو نهك تهنیا گیانی شیرنی، گیانی گیانی شیمان ههر خوتی. جوانی و دلکیشی ههموکهس،
 لهتورایه. تو تانجی سهری جوانانی و بهخوین شیرنی و رهزاسوکی، کهس تات ناکات. وهكو
 حوریتو دین دهبهیتو سهوزه رهنگی و نازکی وهك نهیشهكهری و پهری ئاسایی دلکیشی.

قصیده‌ی «یەلمومی عیشقی» پاشل ئەلفە. لە زوربە‌ی زووری دیوانە دەسخت و چاکراوە‌کاندا، رەمکێشەو لە‌پێشەو‌ه‌یە. لە شەر‌حە عەرەبیه‌کەدا، دوا خراوە و نوسراوە: «دە‌لێن هی شیخی جزیری‌یە».

لە بەر زووری شیعرە‌کانی، کە دوسە‌تو هە‌شتاو چوار لە‌تە‌بە‌یتی دو‌پار‌چە‌یەو لە‌بەر دژواری وشە‌گان و مانا‌کانیان، منیش رام‌گو‌یزایە دواوە. مانای وشە‌کانم کردو بە سەر‌چ‌ل‌یش بە‌یینی توانا، لە‌ پوختە‌ی مانا‌کانیش دوام. بە‌بیری‌من، تە‌نیا شەر‌حی ئەم قصیده، وە‌ک پێ‌ویستە‌ کتیبی‌کی ئە‌ستورو سەر‌بە‌خو‌ی دە‌وی. کە بیرو بز‌وای لێ‌ک‌ج‌یای فە‌یله‌سوفانی لاهوت‌زان و خاوە‌ن مە‌نطق، شی‌کاتە‌وه. ئە‌وسا فەر‌مودە‌ی جزیری رو‌شن دە‌بن. بە‌داخ‌ه‌وه لە‌بەر بە‌ر‌تە‌نگی جی‌گاکە‌و، نە‌فە‌س تە‌نگیم لە‌زانستا، ئە‌م ئە‌ر‌کە‌م بو‌پێ‌ک نە‌ه‌یترا. ه‌یندە‌م توانی، ر‌چە بو‌خو‌ینەر بش‌ک‌ینم، خو ماندو‌کاو سەر لە‌ سەر‌چاوە‌کان بداو باشتر لە‌خومی تی‌بگا. خودا یار‌بی.

هە‌ژار

قصیده‌ی صه تو چوارهم

یه لمومی عیشقی

۱ الله سه‌حه‌رگاها نه‌زهل	یه لمومی عیشقی شو‌عه‌دا
نورا جه‌مالا له‌م یه‌زهل	ذاتی ته‌جه‌لالایا خو‌ه‌دا
۲ ذاتی ته‌جه‌لالا بولذات	بی‌ئیس‌مو ئاتارو صیفات
سیررا حروفین عالیات	خه‌فبو دسه‌ترو په‌رده‌دا
۳ ذاتی موقه‌دده‌س بو وجود	جوشش نه‌دابو به‌حری جود
وه‌صفو ئیضافاتو قیود	یه‌ك ژى ته‌جه‌لالایی نه‌دا

مانای وشه:

یه لموم: چوله‌چرا، خه‌تیره؛ حروف: بیتن؛ عالیات: بندان.

پوخته‌ی مانا:

ئهی نامه‌خوا! له‌به‌ره‌به‌یانی هه‌ره‌ پێشین‌دا، چوله‌چرای ئه‌قین هه‌لكراو تیشکی‌دا. نوری جوانی خودای نه‌مر، هه‌ر له‌خوداوه‌دیاری بو. هیشتا هیچ ناوو نیشانیکی بو خوی بزیار نه‌دابو که ئیمه به‌و هویه‌وه بیناسین. رازی بپته‌به‌رزگانی ناوی خودا، هیشتان له‌ژیر په‌رده‌دابو. خودای گه‌وره، خوی هه‌ر هه‌بو؛ به‌لام هیشتان ده‌ریای به‌خشش به‌روی ئیمه‌داپوشرا‌بو، هه‌ل نه‌قوئی‌بو. په‌سنی چلونه‌تی خودا، فه‌رمانه‌گانی بو به‌نده، چاره‌نوسی قه‌ره‌به‌ختو به‌خته‌وه‌ران، دیار نه‌کرا‌بون.

۴ حوسن و جه‌مالی خواسته‌قین	قیکرا دیه‌ك ذاتی جقین
نورا قه‌دیم بو عیشق و قین	وان لیک نازو عیشوه‌دا
۵ عیشقا ژنورا لایه‌زال	حوسن و جه‌مالا بی‌میتال
ئه‌پساند یه‌لموم و شه‌مال	دیسا خوه‌لی په‌روانه‌دا

- ٦ حوسنو و محه بيهت ههر هه بو
 موحتاجی حوسنهك دی نه بو
- ٧ بورهانی عقل نهو كر قیاس
 نهووهل نهلیفی پی بناس
- ٨ نهونوره دایی شهوقو طاغ
 بهر قین خوه ئافیتن بلاغ
- حهق عاشقی ذاتی خواهه بو
 نهقلو ریوايهت پی وهدا
 ئیسمو كه مالا تین دخاص
 قی نوری نهو پورتهو قهدا
 عالمه خویابو، ما ذناق
 رهنگ رهنگ بهرقو له معهدا

پوختهی مانا:

جوانی خودا، نه قینی ویست؛ نه قین له ذاتی خودادا، هاته بهرهم. نورو نه قین لیکنر هالان و نازیان له سهر یه کدی ده کرد.

نهوین له نوری نهر بو. جوانی بی وینهش ههر خوابو. نورو جوانی گه یانده یهك، ههر دوکیان ههم بیونه موم، ههم په پوله بو یه کتری.

جوانی و نهوین - وهك ذاتی خودا - قه دیمین. خودا بوخوی و نهوینداری جوانی خوی بو. ئاتاجی هیچ جوانیهك نه بو، كه جوانی خوی پی تهواو كا. ئهم باوهره له ریوايهتدا هاتوه. عقل به بهلگه دینهوه، خوی ناسیهوه بهراوردی ده گهل شتی تر کردوهو بوی رون بو، كه خوا ههیهو ناوی تاییهتی لی تاوهو بی كه مایهسی زانیوه. خوا بهرانه بههرشتیک - وهك پیتهی ئهلفی ئهلفوبا - سه ره تاییه پیته کانی تر له ورايهو له وهوه هاتونه بهرهم. نهو یه كه مه، نوری خوی دهنیا گیراو پرشنگی بناو کردهوهو تروسکهی به چه نیدین جورداو، عالمهی دناو خو پیچا.

- ٩ سوېحان ژره مزا خالیقی
 تاقینه قهلبی عاشقی
- ١٠ معنایی عیشقی بیم چی یه؟
 عه کسا جه مالهك صافی یه
- ١١ حوسنو و محه بيهت ذاته کن
 لی صورته و میرئاته کن
- ١٢ گهر دلبرو، وهر عاشقن
 ئایینهی نورا هه قن
- ١٣ عاشق نهوه، دلبر نهوه
 روحو به دهن گه وههر نهوه
- ١٤ ههر شاهده کدا دیم ژدور
 خه طی غوباری نوقطه پور
- ١٥ ههرفین گشاندی کاتبی
 یه که یهك بیسمی واهی
- ١٦ نورن ژسه رحهتتا قهدهم
 نورا سپنده صادقی
 له رزین و تاوو جه ذبهدا
 لهومن بچه شمی دل دیه
 لامیع دمی رئاتا مهدا
 مه عشوقو عاشق لاته کن
 هه ریهك دمه عنایی خوهدا
 عارف دقیدا صادق
 جی جی، دواندا جیلوهدا
 ظاهر نهوه، مه ظاهر نهوه
 ههر شاهدهك دوردانهدا
 روحهك دبه خشی برهمزو سور
 کاتب ژبالا نوسخهدا
 نورا دروحو قالبی
 اعرابو جه زمو نوقطهدا
 نه ققاشی سه رمه شقی قیده م

ههريهك بيهكدي چهشنه دا
 نهصلن لبالا تهر ههئین
 تهرتیب خه لاقی وه دا
 بو ئاینه نه سمائی حهق
 عكسو خه یالهك ساده دا
 كلکی كولی دانی ته لیسم
 لهو حهرف حهرف نه ندازه دا
 ئیسمین ژمه صدر موشته قین
 عهكسین دنیف ئاینه دا
 تین تین تهجه لالا طوره کی
 لهو چه ند لبالب قه طره دا
 هه ر جیلوه لی دانی دغه یب
 دیسا لها نهو جیلوه دا
 نه قشو نیگارین ده ست خه تان
 شیرین له بان پور خه ند ه دا
 سیمین بهرین نازك به شهر
 بسكان لمسکی طه عنده دا
 دهستان ژنه نگوستان قه له م
 ماوه ر لبه لگان ژاله دا
 مه هیه یکه رن، سوژ موشته ری
 هاتن لیباس و جامه دا
 ته زین ژحوسنا موطله قن
 عیشقا نه زه ل پی شیوه دا
 وی لی نقیسی زه رکه شان
 هه رکه سی بوان دل یه غمه دا
 بخه ملو لیباس و زیوه ران
 بیناهی یا هه ر دیده دا
 نای و ده فو قانون و چه نگ
 لهو وان بچوسنی نه غمه دا
 ده م ده م ده بسی نه نفه سی
 نه بگوفتو گوئی قیصمه دا
 دلدارو موشتاقن هه بن
 دا کفش بیت دسپیده دا
 راین هه زار مه عروفی که رخ
 عیشقی دوان که شفا خوه دا

بی زه بیناند له وحی عه ده م
 ۱۷ نه فاشکل و صورته چه شنه ئین
 نیسبه ت بوان نه م سایه ئین
 ۱۸ عالمه بعالمه نهو نه سه ق
 نورا تهجه لالایا توتوق
 ۱۹ هه ر هه یئه تالی روح و جیسم
 هه ریهك ژیه کرا بونه ئیسم
 ۲۰ نه م تیک هه وییاتین یه قین
 مه وهومو لاشه ی موطله قین
 ۲۱ پورته و ژعه ینی نوره کی
 نهو سه رددت یهك فوره کی
 ۲۲ نهو شاهدین بی ری ژعه یب
 قی عالمی نهو تینه جه یب
 ۲۳ ره نگ ره نگ حوسنی صورته تان
 بالاو به ژن و قامه تان
 ۲۴ شیرین له بین قه د نه یسه که ر
 زولغان ستار بو روژ دبه ر
 ۲۵ گولده سته یی نورین قیده م
 نهو لاله یی باغی ئیره م
 ۲۶ هن نه سمه رن، هن دیم زه ری
 ویلدان و حورو نهو په ری
 ۲۷ چه ندی بخه ملو ره ونه قن
 تیک جیلوه یی نورا حه قن
 ۲۸ حوسنا مونه ززه بی نیشان
 خالو خه طین عه نه ر فشان
 ۲۹ داروی حوسنا دل به ران
 بیته شهودا به صه ران
 ۳۰ بنمیه حوسنی ره نگ ره نگ
 نهو عیشقه وان تینت بده نگ
 ۳۱ سیرا که لامی نه قده سی
 تیتن ته نه زول بی حسی
 ۳۲ وه دوین کو عوشاقن هه بن
 وی شه مسی نفاقن هه بن
 ۳۳ دا کفش بین که و که ب دچه رخ
 شبلی یو سه عدی ئالی فه رخ

کفش کن لهر عردو دهران	۳۴	داحوسن و حوبدن مهظه ران
دلبر محبهت نامه دا		عاشق بخونن دهفته ران
نارام دپهردیدا نهیه	۳۵	حوسن و جمال و عیشقه یه
نابت دپهردو خهلوهدا		مهحوب لهو حهتا ههیه
بگری لوان ههفتی دهران	۳۶	مهحوب و خوبو دلبران
ظاهیر بکن دهه عردهدا		دی خوه ژسباکو په نجه ران
فهصلا بوهاری بیتسه سر	۳۷	ئهو لاله بین گول تازه تر
خوهش خوهش دعهردی خارهدا		جی جی بهههفرا تینه دهر
پهیدا بیت تیفت خاطر ی	۳۸	رمزهک غه ریب و فاطری
خهفکی دنیفت قهلبی خوهدا		قووهت ته نینن راگری
زیوهر بدی تی صد عه میل	۳۹	مهفهوم کوبو مه علوم ددل
هیندی کو سهعی و جهدهدا		بینت لیباسک پور خه مل
مهحوب مهعنا بی بخوهیه	۴۰	لهفظو عیارات جامه به
لهورا بحوسنی زیبهدا		لی خه مل حوسنهک زنده یه

مانای وشه:

ئیعراب: بزای پیت، دهر برینی مه بهست؛ جهزم: زنه، سوربون و پی دا گرتن؛ چه شنه: چیژه و تام، نمونه؛ توتوق: خیه و ت پهرده ی زل؛ توتوق: عاسمان؛ هویت: به لگهی بون؛ مه صدر: چاوغ؛ موشتهق: وهر گراو، لهت بولهشت؛ مه وهوم: خه یالی؛ لاشه ی: نهشت؛ لبب: دانه دانه؛ بی ری: بهری، پاکو دور؛ جهیب: دل، ناوهند؛ لیها: لهوی؛ دیسالها: هروا سالان؛ ژاله: شهونم؛ ئه نفهس: ههره هیژا؛ ئافاقن: ئاسوگمل؛ فاطر: وهدی هین، داهینهر؛ مهفهوم: زانراو، مه بهست؛ عه میل: که زهت، جور.

پوخته ی مانا:

پاکی و پیروزی بوخودا. روشناکیه کی - وهکو بهیانی بهراستی - هاویشته دلی دلداران، که توشی جهزمو لهرزین بون. بامن مانای شهوین بیژم چونه و چه؟ خوم بهچاوی دل دیتومه، تیشک دانه وهی جوانی یه، دلی دلدار، ئاوینه یه و ده نیوتی. جوانی و شهوین له ره گه زدا ههر یه کیکن؛ دلدارو دلبر بوتیکن. ههرتک ئاوینه ی یه کترن. به لام ههریهک بهباریکدا. شهوانه ی بهراست خواناسن، چینه دلبر یان دلدار، ئاوینه ن له بهران بهری نوری خوداو بهدوجی خوی نیشانداون. دلدار خواجه، دلبر خواجه، ره گهز خواجه، هه مو جوانیکی بیوینه، وینه ی خوامان نیشان دهدا. خوی تیدایه. خودا له جوانی جوانان دا، بوته دل کیشی و نازداری، خال و میلی دل تالانکه ر، خه تی وردی دهستی نوسه ری قودرته، لهو بالاو خهت دراو، بهرچاو خواجه، جوانی دیاری دهر ههر خواجه، خودا تیشکه لهله شی بنیاده مان دا. شهو پیتانه که دروشمو نیشانگهی جوانی بی وینه ن، بونه سهرو بورو نوخته و زنه و، ئیشاره تن بو دل کیشی و، له روخسارو بهژن و بالای

نازداران دهخویندینهوه؛ به نوری خودا رهنگان و چند سهرمه شقن دادران و، لهسهر تهته له نوسراون و، له نه بوزا هیندراون و ههریهک مانای تایه تی بهخویان ههیه، تا ئیمه له بهر سهرمه شقن خوا بناسین. ئەو شکلهی تو لهسهر زهوی دهییی، ههر لهعاسمان خهت دراون و، عهصله کهیان وا لهوی یه و سبهریان داویه ته چاومان. ئیمه و ههمو ئافهریده سبهرینکین که سایه دهرمان خودایه. دنیا ئەم دیوه و ئەودیوی، به و ههمو ریک و پیکیهوه، ئاوینهی ناوی خودایه. نوری خودا، لهو خیه ته کهوه رهنگهی - که عاسمانه - خوی نیشانی زهوی داوه، زه مین وه کو ئاوینه یهک ئەیداتهوه. ههر هه ندامیک و ههر گیانیک، پیتیکی بوته دروشمو، سهر به ناویکی خودایه و، ههر پیهی نیشاندهریکی ئەندازه دارو پیوراوه، بو ناسینی داهینهرو سازدهری ئەم دوجیهانه. ئیمه بوینه به لگه بو بونی وه ستاکار. ئیمه ناوین، له چاوه یهک ساز دراوین، راست بو، خومان ههر نین، وینه شاندرین، ئاوینهین. خوا له ئاوینه دا دیاره. نوریکه له طوری داوه. لهو نوره چیا سوتاهو کلی چیا سوامی دها به چاوان.

کردهوی نهیئی خودا، جوشیک دها؛ به شوین یه کدا تکه تکه تنوک دهرژی. خودا به جوانی بی غه وشه. ههر جار له بهر پیوارهوه خوی دهرده خا. دنیا یهک دهاو خو ده گری و ههزاران رهنگ، ههزاران جور جوانی دلکیش نهخش ده کاو، خه تی ئەدا، به ژن و بالای راست و ریک و لیوی شیرین و بره خنده، پیستی نازک و زیوین رهنگ، که زی رهشی به رهنگی شهو، روخساری وه کو روژی رون، بسکی له میسک بون خوشتر، په نجهو ئەنگوستی ده ناسک، خرو خوئی قول و باسک، شهونمی گولان له کولمه، - که وهک میلاقهی به هه شتن - به تیکراییی دهسکه گوله و له نوری ئەزلهی خواوه به دیاری هات. ئەو نوره رهنگان ده گوری و ده چیه ناو له شانتهوه. تو ده بیی ههر له جوانان، هیندیکیان شیرین ئەسمه رن، هیندیک سهوزهن، کورن، کچن، په ریزاده و خوژی و لاوی ناو به هه شتن، روخسار هه یقن، دلکیشن وه کو مشتهری. هاتونه ناو شه کهوه. رازاونهوه، زور به برهون. ئەوانه گشتی تروسکهی نوری خودان؛ ئەوینی روژی بناوان سازی داون. بو نیشانهی دهسکاری خوی خال و خه تی عه نه برینی لی کیشاون. دلانیان پی تالان ده کات. خوا ویستویه. ئەو جوانیهی داویه به جوانان، فیر کاریک بی، بو چاوی دل، روناکی خودا بدینی. ههر ئەو ئەوینهی پیشینه بلویرو دفه و سازی تر و ده تگ دینی. تا ههر یه کهی رازیک له دلکیشی و رندی جوانی خودا بدرکینی. رازی فه رمانی خوا ی گوره، به بی زوان، ههر هه له به جوریکه نوی و ههر ده مه به رهنگیکی جوی، دینه بهر گوئی دل و گیانان، بی شهوه گویمان پی بزانی و، باسی جوانی ههره پیروزی خوا ده کا.

رازی ئیرادهی خودایی، ده یوی دلداری ههین. وهک به ره بهیان له دنیا بلاو ده بی، تا چه ند روژنکی له دوا بی، که ئاسویان روناک بکن، تا ئەستیزهی جوان بدرهوشین. ههزارانی وه کو شلی و سهعدی و شیخ فه رخ، به ئەوینه وه بسوتین و باسی جوانیه کهی دهر برن. تا دلداران کتییی ئەوین و هخوین و، جوانی ئەزله ی بناسن. ناشی جوانی و ئەوینی جوانی ئەزله ی، دها و په رده دا

بمینی. هه مو جوانیک هه فتا ده کیشی لی داخمن، له په نجره رو و چنانه وه دیته ده ری. به لام به ساتو وه ختی خوئی. گول به به هار له زوی غار دیته ده ری و، خو نیشانی دنیا ده دا. هر گا ئیشاره تی خودا بداته دل، قهت بو ت ناکری هه میشه له ناو دلتدا بیشیره وه. هر ناچاری راستی بلئی، جا به کام زمانی ده لئی؟ چونت بو دی؟ نه وه به سته به دم راستی خو ته. قسه، لباس و زه به ره. دل به ر، مانایه و کاکله. زه به ری باش، جوانی پتر وه ده ر ده خا. نه گینا نرخی جوانیه که بی که مایه سی و نوقصانه.

زوران بزولفان دل قه به ست	۴۱ من نه ف میثال له و بو ته به ست
دورری یه تیم بی فه یده دا	هرچی ته دی صوره ت پهره ست
ما نه و بخه ملی تینه کار؟	۴۲ پیسو و خه رابو زشتو عار
حویبی بخوه دا قی نه دا	ئی ده قیدی له بسی نه دیه یار
نه دپه رده یا طاری بین	۴۳ چاری هلین یاری بین
گول وی دنیقا بو غچه دا	صه د جاری نه ر کاری بین
له و کر ئیراده و ئیختیار	۴۴ نه و بومورادا کردگار
گول گهش دباغی غونچه دا	قی بو غچه بی هرلی بوهار
نه و قشتو زولفی سر چه قی	۴۵ بایئ نه قینئ کولقی
خال له و ددامی دانه دا	هه رده م هه زار دل دا که قی
نوره ک ته نه ززول بو ژ ذات	۴۶ به حرا وجودی جوشی هات
نه شیا ه ظهور عیلمیه دا	هاتن ته عه بیون تیک صیفات
ئیسما ن ژفه یضا ئیسمی نور	۴۷ نه شیا ده یلمی بون ظهور
حوکمی صیقاتی سه به ده دا	ته قویم به ستن بی قصور
هه ر ئیسمه کی فیعلاخوه خوه ست	۴۸ قی عالمی ته قویم به ست
هه روی دمولک و قه بضه دا	حوکمی ته صه رروف دا بده ست
واحد ژنه صل و مه صده ران	۴۹ نه عراض و عه ین و جه وه ران
صه د ره نگ حه رف و صیغه دا	تائیر به خشی مه ظه ران
به حنا سطورین سافیلات	۵۰ فه یضا حروفین عالیات
ته رتیب عوشرو سوره دا	نایات و وه صفین مو حکه مات
هه رطالی بی بو وقوف	۵۱ کاتب نفیسین نه و حروف
سه رخه ط لله وحی ساده دا	هاتن ژدل صه د نه و نو ف
واحد لسه ر له و حا نه حه د	۵۲ نه و ده ست خه طین کاتب صه مه د
جه عدا جه مالی شانده دا	نه قشه ک ره شانندی بی عه ده د
بالا فه و اعیل راست کرن	۵۳ نه سما ته کامول راست کرن
ژی عیله ته ک صوریه دا	چی چی قه وابل راست کرن
لی جومه ژی بون فه و ج فه و ج	۵۴ نه سما موقابیل بونه زه و ج

به‌حرا وجودی هاته مه‌وج
 ۵۵ جوشش کودا دهریای جود
 چاره‌ك ته‌جه‌للابو وجود
 ۵۶ فوره‌ك ژنوری ویشه‌كر
 مفتة بقلل كه‌نزیه‌كر
 ۵۷ حوسنه‌ك مونه‌ززه سه‌ووراند
 عالم دكونه‌ی حه‌بیراند
 ۵۸ عه‌رشو جیهات لی بو حه‌یات
 ژبونا یه‌قینا نوری ذات
 ۵۹ حوسنا ژعیشقی سه‌ووری
 هه‌رچی دكونه‌ی فه‌ككری
 ۶۰ نه‌و صوره‌تی میرناتی حوسن
 لی بو ته‌جه‌للا ذاتی حوسن
 ۶۱ سه‌رچه‌شمه یا حوسنی نه‌وه
 گه‌ر به‌دره، وه‌ر ماهی نه‌وه
 ۶۲ ویدان و حورو گه‌ر به‌ری
 هه‌میان ژحوسنا خاوه‌ری
 ۶۳ نوری ژنورا نه‌حمه‌دی
 دایینه‌یا ذاتین خوه‌دی
 ۶۴ نه‌و بو قه‌لم، نه‌و بو عه‌قل
 دهریای عیلم نه‌و بو شه‌قل
 ۶۵ نه‌و بو دجومله رایبطه
 فه‌یضا حه‌ق نه‌و بو واسیطه
 ۶۶ یه‌ك بو نه‌لیف، یه‌ك نوقطه‌كر
 هه‌رده‌م په‌یابه‌ی صیفره‌كر
 ۶۷ واحید ژنورا وی دوری
 مه‌ی ریته‌ی ثانی به‌رفری
 ۶۸ غه‌یب و میثالن هه‌رده سیلك
 نه‌و كاتبی نه‌لماسی كلك
 ۶۹ نورا ته‌جه‌للا هاته عه‌رش
 شه‌وقا دوان چو تابغه‌رش

مه‌وجان دبه‌حری لوجه‌دا
 دایینه یا نیسمی وه‌دود
 فوره‌ك ژنوری ژی وه‌دا
 گه‌نجا ظه‌وری پیشه‌كر
 هیژوی دقوفلو مفتة‌دا
 نورا حه‌یبب ژی نافراند
 روح‌القدس جان نه‌فخه‌دا
 نه‌و شاهیدی قودسی صیفات
 سه‌یوان و شه‌وق و هاله‌دا
 غاره‌ت كرن حورو به‌ری
 نه‌و ما دعیجزو حیره‌دا
 ژی بو ظه‌ور نایاتی حوسن
 قی حوسنی نه‌و سه‌رچه‌شمه‌دا
 خورشیده، عالم پورته‌وه
 وه‌ر موشته‌ری یان زوه‌ره‌دا
 شیرین و مه‌حبوبین به‌ری
 نوری ده‌وان یه‌ك ذه‌رره‌دا
 سیررا صیفاتین سه‌رمه‌دی
 كه‌شفا كه‌مالاتی خوه‌دا
 له‌و پی حه‌دیشی‌دا نه‌قل
 ته‌فصیلی عیلمی جومله‌دا
 میزان و نیسم و باسیطه
 چه‌شمی وجودی سورمه‌دا
 چه‌ند شكلی دی لی زیده‌كر
 بالا بیالا روتبه‌دا
 په‌یمان‌ه‌وو جاما سوری
 هه‌م جام، هه‌م په‌یمان‌ه‌دا
 په‌یوه‌سته ثانین میمی میلك
 ژوی خامه‌یی نه‌و ره‌شه‌دا
 نه‌سما هه‌می لی‌بونه نه‌قش
 نیسمان بذاتی سه‌جده‌دا

مانای وشه:

زشت: ناحه‌ز؛ عار: شوره‌یی؛ له‌بس: پوشاك؛ نه‌ركاری: شه‌گه‌ر ده‌توانی؛ ته‌عه‌ییون: دیاری كردن؛
 ته‌قویم: راست كردن؛ صیفاتی سه‌بعه: حه‌وت صیغه‌تان، مه‌به‌ست حه‌وت صیغه‌تی شه‌زله‌لی خودایه كه

بریه‌تین له: «هه‌بون»، «زانین»، «توانایی»، «ویستن»، «گوتن»، «دیتن»، «بیستن»؛ ئه‌عراض: عه‌ره‌ضان؛ عه‌ره‌ض: شتی‌که بنه‌زه‌تی نه‌بی و به‌سه‌ر بنه‌زه‌تی‌کدا هاتبی، بی‌ت و له‌به‌ی‌نیش ب‌جیت. ئه‌گه‌ر تایه‌تی به‌ره‌گه‌زیک بی، وه‌ک پیکه‌نین، یا نوسین. که تایه‌تی مرویه، عه‌ره‌ضی خاصی ناوه. ئه‌گه‌ر جو‌لانه - که هه‌مو زیندوی تیدا هاوبه‌شن - عه‌ره‌ضی گشتی (عام) ناوه؛ قه‌ب‌ضه: له‌ناوده‌ست گرتن؛ با‌س‌ط: بلأو که‌روهه، راخه‌ر؛ سا‌فیل: نزم؛ عوش‌ر: ده‌یه‌ک؛ عه‌شه‌ره: ده‌تایه‌تی قورعان؛ وقوف: ئاگا؛ جه‌عد: موی‌لول؛ فواعیل: کارکه‌ران؛ ئافران‌دن: دروست کردن؛ گون‌ه: بونی‌شت وه‌ک هه‌یه؛ سه‌رمه‌د: بی‌برانه‌وه؛ شه‌قل: دروشم؛ سیلک: هه‌ودا؛ میلک: خاوه‌نی؛ عه‌رش: ته‌ختی له‌سه‌ر دانیشتن؛ فه‌رش: رایه‌خ، مه‌به‌ست زه‌مینه؛ نه‌فخه: فو.

پوخته‌ی مانا:

بو‌ی‌م نمونه‌ هه‌ناوه، چونکه زور که‌س دل‌یان ده‌که‌زیان هالقاوه. هه‌ر که‌ست دیت رو‌اله‌تی ده‌په‌رس‌تی، گه‌وه‌ه‌ری به‌خه‌سار داوه. شت جوان نه‌بی، که‌ی به‌خه‌ملاندن جوان ده‌بی؟ پیاو ناب‌ی بروایتته‌ رو، تا دل‌ بدا. ده‌بی له‌گیان بیبه‌ دل‌دار، چاوت له‌ رو‌اله‌تی نه‌بی، گیانه بو‌ دل‌داری ده‌بی. له‌ش تاریکیه له‌ ده‌وری گیان، له‌ش وه‌ک وارشی با‌غچه‌یه. گیان گو‌له له‌و دیو وارش‌دا. خودا گیانی پاک‌ی ئیمه‌ی، وه‌کو با‌غچه‌یه‌ک سازداوه، پره له‌ غونچه‌و گو‌لی جوان‌و، هه‌رگیز پایزی بو‌نایه. خودا جوانی رو‌اله‌تی سازدا، په‌رچو‌که‌و که‌زی سه‌رخواری به‌ده‌م باوه، وه‌ جو‌له‌ خست. خالی له‌رو جی‌ کرده‌وه، تا بینه‌ دانه‌و داو بو‌ گیان‌و، دل‌دار له‌ ئه‌وینی ئه‌وان گیرۆده‌بی‌و له‌ویوه به‌ ئه‌وینی گیان گرفتار بی.

خودا‌ویستی‌عالم‌سازدا. تیشکه‌ی‌نوری‌خو‌ی‌به‌ری‌کرد، تا‌کار‌هه‌موی‌به‌ته‌کوزی‌وریکی‌پیک‌بین. کرداری‌خو‌ی‌له‌سه‌ر‌ئافه‌ریدان‌به‌ش‌کرد. هه‌مو شتی‌ک هاته‌ زانین‌و دیاری‌دا. ناوانی‌خواو، جه‌وت‌روه‌شته‌نورانه‌که‌ی، بی‌که‌مایه‌سی‌هاته‌نه‌رو. هه‌ر‌ناویکی‌چی‌هه‌ل‌ده‌گرت، ئه‌وه‌ی‌دایه‌و جو‌ریک‌کاری‌شیاوی‌واتای‌ناوه‌که‌ی‌لی‌کرده‌ئهرک. ما‌کو ره‌گه‌زو داهیتراو، له‌بنچینه‌دا‌ده‌بته‌یه‌ک. به‌لام بو‌ئیمه‌- به‌رو‌اله‌ت- لیکتر‌جیان- پیتی‌ناوه‌کانی‌خودا، هه‌ریه‌که‌ی‌بو‌ده‌سته‌و‌جو‌نی‌ک‌وه‌کار‌که‌وتن. بلندیان‌به‌رزوه‌کردو، ئه‌وی‌شیاوی‌نه‌ویایه‌تین‌نزمیان‌کردن. هه‌ر‌ئاگادارو دل‌رونی‌ک‌که‌له‌و‌پیتانه‌بزانی؛ ده‌زانی‌هه‌رچی‌روه‌داو‌بون‌و‌نه‌بون، له‌ده‌سه‌ته‌لات‌که‌س‌دا‌نه، جگه‌له‌خوا. ئه‌وسا‌دلی‌هاوار‌ده‌کا‌و‌ده‌نالی‌تی، که‌ده‌زانی‌خو‌ی‌بو‌ی‌ناک‌ری‌خو‌شبه‌ختی‌و قه‌ره‌به‌ختی‌خو‌ی‌بخاته‌رو. خو‌ای‌بی‌نیازو‌بی‌شه‌ریک، له‌سه‌ر‌ته‌ته‌له‌ی‌ئه‌زه‌لی، زوری‌نه‌قش‌و‌نیگار‌چی‌کرد. کاکو‌لی‌لولی‌شانه‌کرد، هه‌مو‌مایه‌ی‌ته‌وا‌وبون‌و‌کاری‌بون‌ی‌بو‌ریک‌هینا. به‌رو‌اله‌کردنی‌به‌هو، بو‌دیاری‌دانی‌ده‌سکاری. نیشان‌ده‌ری‌ناوه‌کانی‌به‌کو‌مه‌ل‌به‌ران‌به‌ر‌کردن. فه‌رمانی‌به‌ده‌ریای‌بون‌دا، شه‌پول‌بدات‌و‌سه‌ر‌ریزکات. له‌ئاوینه‌ئه‌وناوه‌ی‌خوا‌که‌«وه‌دود»‌هو‌واتای‌زور‌پر‌له‌ئه‌وینه، تروسکه‌یه‌ک‌تیشکی‌وه‌دا. ئه‌و‌تیشکه‌بو‌به‌کیلی‌قفل‌ی‌گه‌نجینه‌ی‌نه‌یتی‌و‌بو‌به‌مایه‌ی‌ناساندنی‌نوری‌خودا، له‌سه‌ر‌زه‌وین‌و‌عاسمانان. له‌وتیشکه‌په‌غه‌مه‌ری‌خوا: «مخمد»‌ص»‌هاته

بهرهم. جبرایل گیانی وی هیناو خستیه ئەو قایلیکه پاکه. ئەو نوره تاكو تاخانه، کرایه ئامیانی ژیانی گش ئافهریده کانی دیکه. جوانیه که ی ئەو - که له ئەوین ساز درابو - دلێ حورو پهریزادانی تالان کرد. ئەگەر رۆژه، ئەگەر مانگه، ئەگەر زوهره و موشتەری یه، ئەگەر جوانی لاوه کان و کیژی وهك حوری و پهری یه، گشتی توو قالیك له جوانی، نوری ماکی پیغه مبهری خودای تاکه. ههوه لێن قهلم ههه ئەو بو. ههوه لێن عهقل درا بهو. بو ده ریای زانست دروشمه. ئەو نیوانه بو ئافهریده کان و خواو، له قیامت تکا کاربانه. چاوی هه بون بهو ده ریژی و بههوی ئەو له ئاکاری خوا شارهزا بوین، که پیشو کوی دروست کردوین. خودا خوی نوخته ی ناوهنده. نوخته ده کریتن به ئەلیف، ئەلیف صیفری لی زیاد کران. ژماره ههه بهره ژور چو، ئەلیف به ژور شکل و بیچمان چهرخ درا، ناوو پیتی لی چی کران. ئەلیف نیشانه ی یه کیه تی خوی نیشاندو، بو به نیشانه ی یه که مین نوری پرشنگ ده ری خودا. که مُحَمَّدی نازداره، سه بارهت بهو پیاله ی باده ی خواناسینی پی فرکردین. میمی ناوی مُحَمَّدی نیشانه ی پادشایه تیه تی له سهه عالم. له پاش ناوی مُحَمَّدی ناوی تریش سهریان هه لداو، له دهوهری ناوی نهخش بون. ناوو خاوهن ناوه کانی زهوی و عاسمان سوژدهیان برد.

٧٥	کاتب قهلم دیسا گه راند	ئیسمه ک ژئیسمان سهووراند
	کورسی ژنوری ئافراند	جهنتاتی خولدو سیدردها
٧٦	سه رچه شمه یا نورا سهخی	به حرا جهمه دابو رهخی
	فه یفی ژبه ردا به رزهخی	داگرتو گه هگه فوره دا
٧٧	ئهو به رزه خا رهنگ ئایینه	ههنگی کو ئەشیا دایینه
	وان تی شه مال ئیسایینه	ژی صوره تهك عه کسایینه دا
٧٨	وه صفو که مالا تین سبوح	هه رفین کیتابا عه قلو روح
	ئیسمه دقێ لی بن وضوح	لهو له وح و کلک و خامه دا
٧٩	ئهو نوسخه یا عالی ئیسیم	لهو هه ک دقێ ژبرا جیسیم
	داحه رف لی بن مورته سیم	هه رفان شکل نوریه دا
٨٠	نوقطی کو مه عنايه ک دقێ	ته رکیبی ئیمیلایه ک دقێ
	صورهت هیولایه ک دقێ	روحان دنه فسی جوئنه دا
٨١	ماتینه دیتن حوسن و سور	بی به ژن و بالاین ژدور
	کاتب ژقان هه رفین دپور	نونه ک خه یالی به صمه دا
٨٢	دوردانه بین خاوهر میثال	ئایینه بین تیدا شه مال
	نوره ک مونه ززه ئەو جه مال	مه ی کر دنیقا شیشه دا
٨٣	روحانین قودسی میثال	دی بین لیباسی خه طو خال
	ساقی مه یا گولگون و نال	تینت دهنجانا مه دا
٨٤	مه ی کو دجامی بینه نوشی	بی ده نگ و سهوت هه رتیه ته گوش

۸۰ ژى تېتە دل ھەردەم سىروش
 ئەف رەنگ تەجەللاكر سوبوح
 مەى رېتە جاما عەقل و روح
 ۸۱ رۆژ بو دنىشا نەينكى
 نىف گوشەيا قەوسەينكى
 ۸۲ طەى كر ذىف طوغرايە ئىسىم
 حوسنا موقەددەس بو دوقىسىم
 ۸۳ يەك عەقل و روحى ئەعظەمە
 حەوواتو نەقشى نادەمە
 ۸۴ ئى دى كو نەفسا كوللى يە
 ئەو ژى بروحرا ئەصلى يە
 ۸۵ ئايىنەى ذاتى يەكن
 فېكرا دىمىرتاتى يەكن
 ۸۶ ئەوتىن بىجەمەى فەرعو ئەصل
 نابن زىيەك ئەوفەرق و فەصل
 ۸۷ فېكرا كۆبونە وەصل و جەمە
 ئىسا ژنەرواحان دو شەمە
 ۸۸ ئىسا ژنەرواحان قەبەس
 نەفسان بىعشىقى دانەفەس
 ۸۹ ئەو لاتو حوسنو عەينى نور
 ئىنس و پەرى، وىلدان و حور
 ۹۰ ھەرىكە ژفەيضا ئىسىمەكى
 لەو مەعنى يا ھەر جىسىمەكى

لەو ئەف شەراب ئالودەدا
 شاهی ژشەھکاسا فوتوح
 رۆژبو دقەوسى قوببەدا
 کاتب ژحەرفى عەينكى
 طوغرا بئىسىمەك تازەدا
 تەكسىر كر حەرفىن طەلىسىم
 حوکمى تەجەللاىى وەدا
 مىصباح و نورا عالمە
 بى موددەو بى مادەدا
 حوسنەك موقەددەس عالی يە
 وان ھەردو ھەقرا ساىەدا
 لەو دلبرو لاتى يەكن
 ھەم تازە تازە عىشودەدا
 مائىل دىن فېكرا بوەصل
 حوکمى وىصالى بى وەدا
 بارىن ژمابەينى دو لەمە
 شەمە نەفسان شوعلەدا
 پوز شوعلەتین نورىن قەفەس
 قەلبان بىجوبىى لەھجەدا
 صورت بصورەت تىن ظھور
 جى جى دواندا جىلوەدا
 تىن صورەتا طەلىسىمەكى
 پوز تەو ژنورى لى قەدا

مانای وشە:

خولد: تاهەتایى، بەھەشت؛ جەمەد: سەھول؛ بەرزەخ: لەمپەر، بەرزەك؛ وضوح: ئاشكرا؛ مورتەسىم:
 كىشراو بە قەلەم؛ ھىولى: وشەيەكى يونانى يە؛ ئاميانى ھەمو گيانرانە كە ھىشتا نەھاتونەتە سەر شەكل و
 بىچم، صورەت دواى ھىولا پەيدا دەبى؛ بەصمە: وشەى جەغەتایى يە، واتا: مورو شەقل؛ فتوح:
 فەرحانى گەل؛ نەينك: ئاوينە؛ طەى: پىچانەوہ؛ تەكسىر: شكاندنەوہ؛ ئەعظەم: گەورەترىن؛ نەفس:
 ئەو گيانەى سەروكارى دەگەل لەشى زىندو ھەيمو بەردەستى گيانى گەورەو نەرتە يە؛ نەفسى گول:
 لەزاراوەى صوفياندا گيانى ھەمو عالمەو نوپتەرى عەقلى يەكەمە كە ھەمو وەدى ھاتو لەو پىكھاتون،
 پىشى دەلین «نەفسى رەحمانى»؛ لەھجە: قسە كردن و زمان گرتن.

بوخته‌ی مانا:

نوسه قه‌لمه‌مه‌ک‌ه‌ی گه‌ر‌اند، ناویکی تری وه‌بهر هات. کورسی له‌نور وه‌دی هینا. به‌هه‌شتو داری نه‌بگی کرد. ده‌ریای سه‌هول له‌نیوان بو، سه‌رچاوه‌ی نور، لهو له‌مپه‌ره سه‌رریژی کرد. به‌ فیچقه‌هات. بویه مومیک پرشنگی له‌ئاوینه‌دا. ده‌بوایه ته‌ته‌لیک هه‌بی، ره‌وشتو ناوی به‌رزی خوای لی بنوسری، ته‌ته‌لهو قه‌لم دروست بون. بریار درا هر گیانیک ده‌چته هه‌رله‌شیک، سیایی له‌وشوینه بنوسری.

جوانی و دلکیشی خودایی، خرایه ناو له‌شی جوانان. تیشکی خور‌ئاسایی جوانی، له‌گیانه‌وه دایه له‌شان. جوانی دیارو روا‌له‌تی - وه‌کو باده - دلدارانی گیانی پاکی پی سه‌رخوش بون. عقل و روح که‌له‌لا که‌وتن. هه‌ر ئه‌و جوانیه‌ی خودایی، خوی به‌شکرد به‌دو به‌شه‌وه. به‌ناوی ئاده‌م و سه‌ووا هاته دنیا. سه‌ووا ئاده‌میش - به‌ره‌گه‌ز - هه‌ر یه‌کیکن. هه‌ردوک سیبه‌ری نوری خوان. هه‌ردوک ئاوینه‌ن بو یه‌کدی. لک و قه‌واره‌ی یه‌کترین، بویه به‌ره‌و یه‌کتر ده‌چن و تیکه‌ل ده‌بن. دو گیان وه‌ک دو شه‌م ئایسان. گریان گه‌یانه‌ده‌ووو به‌ر. به‌رو به‌هه‌ریان زیادی کرد. هه‌مو زیندوی به‌ره‌ی ئاده‌م، به‌ئه‌وین هه‌ناسه‌ده‌دن. هه‌مو دلک، به‌ئه‌وینی گه‌شه‌ده‌کا. هه‌ر زیندوئیک، به‌رانبه‌ر به‌ ناویکی خوا، له‌سه‌ر ئه‌م دنیا به‌ده‌ژی و خوا بریاری خوی بوداوه‌که چون بژی.

نه‌بوه‌هم و ته‌قلیدی. بینم	۹۱ دی سیرری ته‌ولیدی بینم
دل فی ئه‌دایی شه‌هده‌دا	مه‌عنی ژته‌وحیدی بینم
مه‌جذوبی دی یه‌ک بن صیفات	۹۲ مه‌عشوق و عاشق هه‌ردو لات
به‌عضه‌ک صیفاتان حیصه‌ده‌دا	حینا کو بویه‌ک التیفات
ره‌قصو سه‌مایا قودسی‌یان	۹۳ های و هویا سو‌بوخی یان
فه‌ریادو ذیکرو له‌رزده‌دا	ته‌شیهی جو‌قا صوفی‌یان
باطین دعه‌ینی‌دا خه‌فن	۹۴ وه‌ستانه‌ شاخه‌ی صه‌ف‌صه‌فن
لامیع دچه‌رخ‌ی تیسعه‌دا	ته‌شیهی به‌رقا خاطیفن
یارتیه‌ نیقا حه‌لقه‌یی	۹۵ بزازو جاما باده‌یی
شاش و کولاه ئاشوفته‌دا	مه‌دهوش و مه‌ستی وی مه‌یی
خه‌ف تیه‌ نیقا صوحه‌تی	۹۶ ره‌مزا دجاما شه‌ره‌به‌تی
وی جان به‌ذرو صه‌دقه‌دا	هه‌رچی کو فینجانی ده‌تی
شه‌وقا شه‌مالی ئاته‌شه	۹۷ شه‌معا و یصالی هه‌رگه‌شه
ساقی عه‌جه‌ب ره‌نگ باده‌دا	خه‌مرا په‌یالی بی‌غه‌شه
عاشق ژمه‌عشوق ئه‌و دقیت	۹۸ ساقی عه‌جه‌ب ره‌نگ باده‌ریت
کاما دلی بیچاره‌دا	فینجان بقینجان داومیت
یه‌که‌یه‌ک ژوه‌صلی به‌ذدین	۹۹ ئه‌شیا له‌پی هه‌ف وه‌للدین
فی قولزومی ئه‌ف ره‌شحه‌دا	هه‌م‌مه‌صه‌درین، هه‌م‌مه‌وردین

- ۱۰۰ ئەو رەشەھدا وی قولزومی
جاما جیھان بین دا جەمی
- ۱۰۱ عەكسا ژحوسنا مەى فروش
ناگە دجامان ھاتە جوش
- ۱۰۲ ساقى ژدەنگى بولبولە
روحان لدورى سىلسىلە
- ۱۰۳ مەحبوب خوە نیشاندا صەفى
ھاتى بئاوازی دەفى
- ۱۰۴ عەینى طەبیعت جسمى کول
عیشقى گەراندی جامى مول
- ۱۰۵ بەرزەخ بەرزەخ بونە راست
مەنزل بەمەنزل ھلگولھاست
- ۱۰۶ ئاقیتە دورداننا خوە دور
دولابی نەجمى نەحس کر
- ۱۰۷ چەوگسانى باىی لامەکان
تەشبیھى گوی دا بەرشەکان
- ۱۰۸ ئەو کامیلی بی عەیب و نەقص
وی یەك ییەك ئانینە رەقص
- ۱۰۹ ھەر نەھ بقی جەھدو لەزی
بەحرا دو عالم لی کەزی
- ۱۱۰ بەحرا دو عالم لی زەبەد
یەبوھستە تیتن جەزرومەد
- ۱۱۱ ئەو خیقھەتا کەوکەب میثال
سى دە دواز دە ماھو سال
- ۱۱۲ مەن دل ژفەھمى قاصیرە
پى کر تمام ئەو دائرە
- ۱۱۳ یەك زی ژتەقویما قەدیم
ئاقیتە وی لەوحى رەقیم
- ۱۱۴ ھنگى کوخەطو نوقطەنە
ھەریەك بمقدارى خوەنە
- ۱۱۵ میقدارو شکلی ھەندەسى
تەصویر دکر اقلیدسى
- ۱۱۶ مەرصەف دناوقان مەشعەلان
سیررا بروجو مەنزىلان
- ۱۱۷ ئەو یەك ییەك خالی نەھن
- مەى ھاتە طاسا عالمى
بەسکەندەرى ئایینەدا
ئاقیتە فینجانین بیوش
فوری دنیقا کوزەدا
ئاقیتە چەرخى غولغولە
گوقھندو رەقصو حەلقەدا
جارەك دجاما قەرقەفى
طەنبورو چەنگى نەغمەدا
بشکفت دوی باغى دوگول
حوسنى دواندا پەنجەدا
نینن دنیقدا کیمو کاست
حەتتا کو دور چو حوققەدا
ئیساند ژمیصباحا خوە سور
میھرا ستیرا سەعدەدا
فولکا فەلەك قائیم سوکان
ھەر بی سکون و سوکنەدا
چەرخین بەھریەك نەوع و شەخص
تى سەبەبى سەبیارەدا
چەرخن لدورا مەرکەزى
تى ئەو حوواب سەرگەشتەدا
مەوجو حووابن ھن جەمەد
سەیوان لىصەحراى قەدا
گەھبەدرە تیتن گەھھیلال
چەرخن دەسیرا تیسعەدا
ژوی صورەتى چار باگرە
نەقشەك ژوی تەرورەندەدا
لی بونە سەق حوکمى حەکیم
تیک عالمى پى شوعلەدا
ئەوضاعو ئەشکال تى ھەنە
ئەصلا تەصەوور، رى نەدا
کیم زیدەيەك پى ناھەسى
حەتتا بسەطحى سوفلەدا
قەطعا مەسافا مەرحەلان
رەسما سلوکى جادەدا
بى حیکمەتەك عالی نەھن

گهرقان سوڙهك حالى نهن
۱۱۸ مهستانه گوڦهندي دكن
قهستا شه كه رخندي دكن

نهو ره قص چرا مهستانه دا
ره قصى لدور فهندي دكن
له علان زگوههر خهنده دا

مانای وشه:

توليد: بهرهم هينان؛ تهقليد: لاسا؛ شه هده: شايه تي؛ ثيلتيفات: ئاورويدان؛ دى يهك: به كبرى؛
حيصصه: بهش؛ شاخيص: ديار؛ خاطيف: رفين؛ تيسعه: نو؛ زاز: ساز؛ شاش: شاشك، ميزه؛
ئاشوقته: شويواو؛ ريت: رزاندى؛ ميت: مژتى؛ كام: كاو، مراد؛ وهلدين: زان؛ بهددين: له بهين چون؛
مه صدر: شويين برده؛ مه ورد: جى هاورده؛ ره شحه: شه، ته زايى؛ بيوش: به سه ريوش؛ بولوله: لوله ي
لولينه؛ مول: باده؛ هه لگواست: راي گويزا، هه لى بوارده؛ دولاب: چهرخ؛ كز: مات و خوست؛ فولك:
گهميه؛ شهك: شهقى گوئين؛ سه بعه: جهوت؛ سه بياره: گهروك؛ سه بعه ي سه بياره: جهوت ته ستيره ي
به گه زى نه چهق؛ كه زى: قهوزه؛ زه بهد: كهف؛ ته روه ند: تازه دا هاتو؛ ره قيم: نوسراو؛ مه رصف:
شه قام؛ اقليدس: فهيله سوفى رياضى زانى يونانى (۳۰۶-۲۸۳) بهرله ميلاد) له ئه نديازيارى روكارو
نوريواندا به ناوبانگه.

پوخته ي مانا:

رازى بهرهم ئه دركيتم. من به ئاشكرا دهيزانم نهك بليم خهلك وا ده لين.
يارو دلدار بتى يه كن. له ئاكارى خودا پيى داون، هاوبه شن. بهو هوويه وه ده گه نه يهك. بهو
پيگ گهينه، فرشته كانى عاسمانى، پيروربايى و شاباش و ههر بزي ده لين. وهك كورزى بهزمى
صوفيانه، دين و ده چن و جيژنه يانه. سازو بادهش - كه وهر گيژرى زمانى گيانى پاكانن - دينه گورزى.
كورزى بهزم، گهرم دادى. صوفى ميزهرو كلاوى بلا و ده بى. ههر كهس لهو باده بنوشى، گيانيشى
لهرى ده به خشى. مه ي پيگ گه يشتن بى خه وشه، شوڦه كه ي هه ميشه گه شه. دل بهر باده ي دل
تالان كردن ده گيژرى، دلدار لهو مه يه هه لده مزى و، به كاو ده كا. گش ئافه ريده بهو جوړه له پيگ گه ين
روله زيادين و تورمه بلا و ده بنه وه. عالم لهم جوړه جوړه وه، وه كو ده رباي لى ها توهو، هزار جهمى
به جامه وه و صه تانيش وهك ئه سكه ندرى ئاويته له ده ستا ديوه.

تيشكى روخسارى مه ي فروش، به نه يتى دا به پيال، پيال له دلى وه جوش كهوت. مه ي
ناو كوپه شى گرته وه. ئه ويش به فيچقه ده ركهوت. گيانان كهوتنه هه لپهركى و گووه ندو سه ما. يار -
كه خوايه - جاريك له جامى باده دا، خو ي نيشانى خهلكى ده داو جاريك له ناو دهنگى بلويز، خو ي ده ر
ده خا. به ديار كهوتنى نورى ئه و، سرشت - كه گشتايى له شه - گه شه وه بو. دو گول له باغى دا
پشكوت. ئه وين مه ي له كورزى گه زاند. جوانى خيسته ژير ده ستى خو ي. له مپه ر له نيواندا نه مان.
هه مو كاريكى راست هينا. پله پله ههر پيدا هات. هه تا دور كهوته ناو دوردان. چرا ي دل كيشى
خودا ي تيشكى دا به. ئه ستيره ي ودمى بو هه لات. شومى خو ي نه گرت و هه لات. با ي ره حمه تى

خودای مهزن، گهمیهی زهمانه ده گیریو، ناهیلی له کار بکهویو، ئهو گهمیه توندو پتموهی، وه بهر کاشوی قودرته داوهو، له چهشنی گو له مهیداندا، ئه‌ی سوزینی. ههمو کس و ههمو شتو، حموت ئه‌ستیره گهریده‌ی عاسمانیش پیرا، لهو مهیداندا خول ددهن. ههر نو عاسمان وا به کوشش و به پهله، له دهوری ناوه‌ند خولیانه؛ نوخته‌ی ناوه‌ند ده‌ریابه‌که، ههر دوک دنیا وه‌کو قه‌وزه‌ی قه‌راخی وان. (یان، ههر دودنیا وه‌کو کف له‌سهر ئهو ده‌ریابه‌ی دیارن.) لهو قه‌وزه‌دا یان، لهو کفه شه‌پول ههمیه، بلقی سهر‌ئاو دینه به‌رچاو، ههمیه ده‌ریای سه‌هول به‌سته، ده‌ریای به هه‌لکش و داکش، چه‌تر له‌سهر سارا ده‌گرن. ئهو خپوته پان و به‌رینه بیینه. جارنک مانگی یه‌که شه‌وه‌مان نیشان ددها، جارنک مانگی چاره شه‌وه. سی‌روژه‌ی مانگ، دوازه مانگی ههمو سالان، ئهو نو عاسمانه له‌گه‌زدان، دلم بوی نا‌کری تی‌بگا، ههر چوار لای گری پوچ‌که‌یه. ههمو ده‌مان، ئهو جه‌غه، بهو سورانه‌یان ته‌واو ده‌بیو، ههر دمیکیش نو‌به‌ریکی تازه ددهن. یه‌کیش له کاری سهر‌سورین - که قودرته به‌ره‌می هینا - ئهو راست و پاسته کردنه‌ی پیشینه‌یه - که له سهر ته‌له‌ی نوی و دنیای پی‌روشن کرده‌وه - ئهو ههمو خمت و نوختانه‌ی له زه‌وین و عاسمانی به ههمو جور، شکل و بیچم دینه به‌رچاو؛ ههموی ده ئه‌ندازه یه‌کدان، که هه‌نده‌سه‌ی ئه‌ندازیاری ههره ماهیر بوی داناون، زیادو که‌می تیدا نیه. تو بر‌وانه لهو نه‌خشه ئیق‌لیدسیانه، له‌مه‌ر عاسمان و عه‌رزوه‌و ته‌نانه‌ت له‌خوارو تریش دینه به‌رچاو. پیاو چون سهری سور نامینی؟ نیوان ئه‌ستیره و ئه‌ستیره، وه‌کو جاده‌ی خوش‌کراون. رازی بورجان - که مه‌نزل به‌مه‌نزل دیارن و بونه شه‌قامی ههمیشه بو گه‌شتی خور - ئهو ههمو شته سهرانه به‌تال و بی‌کا‌کل نابن. سوزیکی به‌رزی خودایان تیدا ههمیه. ئه‌گه‌ر ئهو عه‌رزو عاسمانه، شتیکیان لی‌حالی نه‌بو؛ ئه‌دی بوچی مه‌ستانه که‌وتونه سه‌ما!!! ئه‌وانه چه‌ند په‌پولیکن به‌دهوری نوری خوداوه‌و ده‌یانه‌وی به‌یار بگهن، بزیه‌کی به‌زه‌یی ئه‌ویان پی‌بگات.

ته‌دویرو سه‌یرا که‌وه‌بان
 دولاب ههر تی‌زی سه‌دا
 له‌وحی هه‌یولا نه‌ققشاندا
 ته‌قویمو شکل و خانه‌دا
 خوش نه‌قشه‌ک ناقتی وه‌لی
 نیف کوللیاتی خه‌مه‌سه‌دا
 به‌ستن موقابیلدا فه‌صل
 به‌رزه‌خ به‌رزه‌خ خه‌سفه‌دا
 قیکرا بمیزان قیک که‌تن
 ده‌ر صورته‌ی شه‌خصمییه‌دا
 به‌ه‌قرا نه‌بن جه‌معو وه‌صل

۱۱۹ تین بایی چه‌رخ و لهو له‌بان
 شه‌عه‌سه‌عی یا روزو شه‌بان
 ۱۲۰ صورته بصورته لی‌کشاند
 زی‌راف ژنوری لی‌ره‌شاند
 ۱۲۱ کاتب دچه‌رخ جده‌وه‌لی
 کرخاشی یا هفت هه‌یکه‌لی
 ۱۲۲ دانین دپه‌رگاران ئه‌صل
 قیکرا ده‌واتر بون وه‌صل
 ۱۲۳ چار عونصورن چار طه‌بعه‌تن
 هه‌قرا موخالیف سیره‌تن
 ۱۲۴ حه‌تا بمیزان چار ئه‌صل

- ۱۲۵ جیسمان ژهف نابن فہصل
 چار أمہاتن سی بہنات
 ۱۲۶ پورعیشق و مهیلن ٹیلتیفات
 هن سوفلہوی بازی دکن
 ۱۲۷ خوش رہقصی شہبازی دکن
 ہر ہہیتہ تو ہر جیسمہ کی
 ۱۲۸ روح وی دہستی ٹیسمہ کی
 کولاب بدہستی واہیبہ
 ۱۲۹ یان خافضہ یان ناصیبہ
 نہو جہ زمہ دایی مہرکہ زان
 ۱۳۰ حیکمت بقانونی بز ان
 رہمزین نجوم و ہہیتہ تی
 ۱۳۱ بی توری عیلمی و ہحدہ تی
 فہیاضی عیلمی من لہ دون
 ۱۳۲ گہگہ بنوستادی سوخون
 فہیضا عولومی فہلسفہ
 ۱۳۳ من دی دجامہ ک قہرقہ فہ
 ہر نہ فہلہ کی کاخہ کن
 ۱۳۴ تی دارن نہو زی شاخہ کن
 ٹینسان بہرہ، عالمہ درخت
 ۱۳۵ پی زہینین ٹیقبال و بہخت
 سولتان ژبالا ہاتہ خواری
 ۱۳۶ بہیوہستہ بو نوقطہ مہدار
 دہوران گہاندن ہرطرہ فہ
 ۱۳۷ مہجوب بقینجانا صدہ فہ
 ساقی کودامن نہو سولاف
 ۱۳۸ زائیل کرن شوبہو و خیلاف
 عیلمہ ک نوما دل پی نوج
 ۱۳۹ دی طی بکت چہرخ و بروج
 دولاب و چہرخ نہ فہلہ ک
 ۱۴۰ سہرگہشتہ ہاتن نہو گہلہ ک
 نہحسنہ ژفی نہظمی لہ طیف
 ۱۴۱ مہجوب بدہستی خوبی شہریف
 نہحسنہ ژفی و ہصفی رفیع
 ۱۴۲ تیتن ژنوری و ہک رفیع

- بازو ژبازو شہق نہدا
 ہہری قہرارن بی تہبات
 قی تازہ دہیری کونہدا
 هن مہیلی نہقرازی دکن
 سہرگہشتہ نہ دحالی خوہدا
 ہر فہردو نہوع و قیسمہ کی
 مایی دقہبضہ و پہنچہدا
 یان راکدہ یان جاذیبہ
 یان رہفعہیہ، یان جہ زمہدا
 ئی دل ژبہر شہوق و لہ زان
 نہہلی دل نہو زی گوقتہدا
 عہقلی موجہرہد نارہ تی
 نہو ما دشہ ککو شوبہدا
 پہی پہی ژبہرا کان و کون
 وی گہوہرہ ک ناسوقتہدا
 پور کفشہ لی سترو خہ فہ
 فینجان بجان من جورعہدا
 دورو دراز لی ناخہ کن
 قی طہرحی ٹینسان میوہیہ
 سولتان ژخہلوہت ہاتہ تہخت
 دہولت ژبالا طالبہدا
 لاہوت بناسوتی فہشار
 دہورا عروجی گہرہدا
 عاشق گہراندن صہف بصدف
 دوردانہ یا سہیبالہ دا
 فہیضا مہیا گولگون و صاف
 عیلمہ ک ژبہ ژنی روقعہدا
 قلبی بعیشقی کت عروج
 شہہپر لدارا سیدرہ دا
 پیش دہستی کورسی بون ہلہ ک
 دوی نوقطہ یا مہوہومہ دا
 چہندی سہبک ہاتی خہفیف
 نہقدی مہ موہرو سکہدا
 نہشکال و نہوضاعین بہدیع
 بی عہیب و نہقص و رہخنہدا

ماناي وشه:

ته دوير: گروقه ري؛ شه عشه عني، شه عشه عان؛ تيشكهو ترينهو رو شني؛ ههفت هه يكل: حهوت عاسمان؛ كوليياتي خه مسه: پينج گشتي به كان. كه بريه تين له: جسنو و جوړو به ندو عهره ضي تايه تي و گشتي (جسنو و نوع و فصل و عرض خاص، عرض عام)؛ خه سف: روچون؛ خه سف: گيران، كه بو مانگي ده لين؛ امهات: دايكان؛ چار امهات: بريه تيه له: چوار ماكي تاوو تاگرو خاكو با؛ به نات: كيژان؛ سي به نات: بريه تيه له: گياندارو روهكو كرهك (حيوان، نبات، جماد)؛ خافيض: نهوين؛ ناصيب: وه سه رخر؛ رفعه: بلندي؛ جه زم، جه زمه: وه ستاندين؛ عيلمى لدني: زانستي تايه تي خوايي؛ كان: بو؛ كن: بيه؛ سوخون: وتان، وته؛ كاخ: كوشك؛ ناخ: خاك؛ شاخ: لك؛ سولاف: باده؛ روقعه، ره قيع: تابلو ي به ختي روقي نوسراو؛ نموج: نمونه؛ ههلا: شيرين؛ جهلا: ناشكرا، صاف.

پوخته ي مانا:

چهرخو لو له پ باو ده خون، چهرخو خوليانه، نه ستيره كان له ناو جه غزي ديارى كراو، به سوزدانه وه ده گه زين. هينديك به شهو هينديك به روژ، دنيا روناك ده كه نه وه، دولابو چهرخي دنيا به هه هاره دي. سه رو به ري مه لبه ندى بون، به هه زاران شكل و رننگ، نه خشيندراوه. په راويزي به تاوه زيړ لي كراوه، وه كو سال پيو خانه خانه و چاوه خهت دراوه. په راويزي حهوت عاسمان، به پينج ناو ديره گشتيه كان و اتا؛ جسنو و جوړو به ندو عهره ضي تايه تي و گشتي، رهنگيتراوه. ماكو ره گهز - كه نوخته ناوه نديه كه يه، هه بون له دورى خول ده داو، بو يته جه غز به رانه به بو تافه ريدانه ي له خويان جوي ده كاته وه - نيشان درا. هه مو له مپه ر له نيوانى بون و نه بودا هه لگيرا. خاكو تاوو تاگرو با - كه هه چواريان دژي به كن - به نه اندازه ي پيوستي بون، تيكه ل كران. به بي شه ليك كو بونه وه، بوني مرو زور دژوار بو. شه چوارانه ماكو داكن. سي كچيان هه ن. گياندارو روهكو كرهك. (حيوان و نبات و جه ماد). هيچي تاويك هه داو، شه ويندارن، ويلى يارن، به تاواتن لهو ديري تازه ي زور كونه، به رهو ماكه باده نه وه. هه روا تاور شه ده نه وه به هوميدى نه ورژه ي بگه رينه وه ده قى پيشو. هينديك سه به ره ژير ده چن؛ هينديك روهو هه وراز ده بن؛ سه رگه ردان ده خولينه وه. هه ر بيچميكي دپته به رچاو، له هه ر جون و هه ر توخميك بي، به ر فرماني ناويكي خوداي گه وره يه. قولاب له ده ست به خشنده دا، جا راي ده گري، يان ده بيكشي؛ به رهو ژيري ده كاته وه، يان به رهو هه ورازى ده با؛ له نه جبه ي ئيراده ي شه ود، شه وانه ي ده لين ناوه ندين و چركه ناكه ن. وه كو زه نه ي كه له سه ر پيتان داده نري؛ خودا زه نه ي له سه ر داناون و ناي بيرون. قسم قسه ي شه هلى دلهو قانوني رازي خوداييم بي گوتراوه. شه نه نيه ي له گه ري شه ستيران دايه، زانستي مرو نا يگاتى. گه ره كه زانستي خوايي فريا كه وي و له دودني رزگارمان

کات. زانستی تاییه‌تی خودا، له ده‌ریای بیه‌وبوی خوئی را جارو باره، دورژیکی هه‌رگیز نه‌سماوی به ماموستای قسه‌زانان - که پیغه‌میره‌و فه‌رمویه: «له‌گشت عه‌ره‌ب فه‌صیح‌ترم» - به‌خشش داوه‌و له‌هیندیگ رازی نه‌نی، حالی کراوه. به‌هره‌ی زانستی فه‌لسه‌فه‌ زور دژواری‌و، وه‌شیراوه‌ی تیدا دیاره. به‌لام گه‌لیگ شتم له‌وباده‌یه‌وه ده‌ست که‌وت، که‌ه‌ی فینجانیکم لی فرکردو گیانم به‌و مه‌یه سه‌رخوش‌بو. زور شتی بو‌ئاشکرا بون.

به‌ژماره ئیژین نو‌عاسمان. به‌لام گشتیان نو‌نه‌ومی ئاواپیه‌کن. شه‌گه‌ر دورتری بو‌یچین، نه‌ویش هه‌روه‌ک زه‌وی ئیمه‌ن. وارشو دیواری مالیکن. هه‌ر نو‌عاسمان، وه‌کو قه‌واره‌ی داریکه، زه‌مین لکیکه له‌و داره. مرو‌میوه‌ی شه‌و لکه‌یه. مرو‌ی میوه‌ی شه‌و دره‌خته، زور به‌رزبو. له‌نه‌بورآ هاته‌بون ناوی نرا به‌رزترزو سه‌روه‌ری هه‌مو عالمی، به‌خت شانازی پی‌ده‌کرد. زور له‌ریزو بره‌ودا بو. له‌و بالآیه‌وه دابه‌زی، له‌پله‌و پایه‌ی نزیگ خوایی، خوئی هاویشته‌ناو نزمایی و به‌رگه‌نورانیه‌که‌ی گوری و به‌رگی مرو‌قی کرده‌به‌رو له‌و به‌رگه‌دا خوئی شارده‌وه. له‌سه‌ر زه‌ویش، هه‌میشه‌نوخته‌ی ناوه‌ندبو. ئاره‌زوی به‌رزبونه‌وه‌ی تیدا ژیاوه، که‌وته‌کوشش و سوز خواردن. یاری مه‌زن به‌فینجانی سه‌ده‌فه‌وه، به‌شه‌وینداراندا گه‌رآ؛ دوری تاواوه‌ی - وه‌کو مه‌ی - بو‌تیکردن. مه‌ستی کردن. مه‌یگیر چورژیکی دابه‌من. هه‌مو رازم بو‌ده‌ر که‌وتن. له‌به‌ژن و بالآی یاره‌وه زانستی راستی پیوستم، وه‌کو تابلویه‌ک خوینده‌وه.

زانستی - که‌نمونه‌ی دامی - چلون دلم به‌هوی شه‌وینی بالآی شه‌و ده‌توانی بو‌بالا بچی‌و، عاسمان و برجان وه‌پیچی‌و شابالی له‌سیدره‌سوی. گیانم فری گه‌بشته‌باره‌گای خودا. سه‌یری هه‌ر نو‌عاسمانم کرد. که‌به‌ئالقه له‌ده‌وری کوزی خودا بون. سه‌رگه‌ردان له‌ده‌وری نوخته‌ی خه‌یالی‌دا، خولیان ده‌خواردو ده‌ره‌تانیان شک نه‌ده‌برد.

مه‌لا ئافه‌رین بو‌شعرت! له‌شان خوش و سوک و ناسک هوندوته‌وه. یار به‌ده‌ستی مباره‌کی مرو‌ی ئافه‌ریمی دامی - که‌سه‌کی به‌ناوی شه‌و بو.

ئافه‌ریم بو‌شه‌و باس‌کرن و نیشان‌دانی شکلی زور جوانی پی‌وتنه‌ی کری خودا - که‌هه‌موی له‌نورینی پاک و چاگ و بی‌خه‌وش و بی‌که‌مایه‌سی هاته‌به‌ره‌هم - په‌سنه‌کانت زور شیرین، هه‌ر بویه دل‌داده‌گرن و جه‌زمه‌یه‌کی زور په‌سندو به‌شکو ده‌خه‌نه‌ناو هه‌ناو.

«چارین»

۱

قه‌وسی دهیلالی بدهلالی که‌شها
به‌ژناته ژشه‌نگی بده‌نگی مه‌شها
ماری ژحه‌ریری دعه‌بیری خوشها
ماوه‌ریو ژوان زولفی دزه‌نگی وه‌شها

۲

ناخا قه‌ده‌ما موخته‌رها پایی په‌ریمه
وه‌ک طوطی په‌پایه‌ی لزه‌بانی شه‌که‌ریمه
هه‌رله‌حظه‌ دبی بیت، کو ده‌چم ره‌ه‌گو زه‌ریمه
ئیدی چیبیژم کو که‌ریم ابنی که‌ریمه

۳

شمشاد خه‌رامه‌ک کو مه‌دیو سه‌ه‌ری
جامه‌ک ژشه‌رای بی‌مه‌دا وی قه‌مه‌ری
تیره‌ک کو ژقه‌وسه‌ین دوی‌دا جگه‌ری
قورباتی خوه‌کر جانی شیرین روخ فه‌نه‌ری

مانای وشه:

بدهلالی: به‌نازو جوانی؛ که‌شها: کیشرا؛ دره‌نگی: به‌گرانی و تمه‌لی؛ خوشها: راخوشی؛ وه‌شها:
پرزیندرا؛ ناخ: خاک؛ که‌ریم: سه‌خی و به‌خشنده، نه‌جیم‌زاده؛ فه‌نه‌ر: چرای ناو شوشه.

پوخته‌ی مانا:

که‌وانه‌ی مانگی یه‌کشمه‌ی بروکانت، یه‌کجار به‌جوانی کیشراون و زور به‌نازه‌وه بوم کیشران و تیریان ده‌گیان و دلّم گرت. به‌ژنی شه‌نگت، له‌بهر نازی زور گران، به‌گرانی ریوه‌ده‌چی. که‌زی ره‌شت، وه‌کو ماریکی زه‌نگی ئاوریشمین، خوشی بیته‌ناو چه‌ندین بون خوشی تیکه‌لاو، خوی راه‌شانند. بونی گولّوی بلاو کرد.

من - که وه‌ک توتی گفتم خوش - ده‌مو راویژم شیرینه؛ هوی شه‌وه‌یه له‌جیات شه‌کر، خوئی به‌ریپی یار ده‌چیژم. ههرده‌میکی یار ده‌یه‌وی ده‌رجیته‌ده‌ر؛ ده‌لی: بلین با بیته‌لام. ده‌چم ده‌بم به‌ریبازی. چون شوکری شه‌چاکه‌ی بکه‌م؟ نه‌جیمه‌و نه‌جیمزاده‌یه‌و زور دلا‌واو به‌خشنده‌یه.

به‌ژنی وه‌کو دار شمشالیم، له‌بهره‌به‌یانیک به‌رچاو هات. به‌لارو له‌نجه‌ده‌رویشت. روی وه‌ک مانگ بو. پیالیکی پراده‌ی دامی و، تیریکیشی له‌که‌وانی برویانرا ده‌جهرگم گرت. ده‌ی هه‌زار جار گیانی شیرین قوربانی شه‌و کولمانه‌ی بی، که وه‌کو فه‌نهر به‌تیشکن.

شیردز

وادیاره مه لایه کی خه لکی «فهنیک»، شیری له مه لا دزیوه به ناوی خوئی له لای خه لکی خویندوتوهو ره خنه ی له مه لا گرتوه، که له شیرا ناگاته من. مه لا به م چه ند به یته شیره، گالته به شیردز ده کا. ناویشی نه زرینگاندوه به «پازده» ناوی بردوه. به بیرى من، ده بی مه لاکه ی شیردز، زوبیر بوبی که له شیوه ی کرمانجی دا، زور ناوان هه لدقرچینن: به ره شیدان ده لین: ره شو. به مُصطفی ده لین: مصطوبه زوبیران ده لین: زبو. زبو، به ته بجه د پازده به. له وانه شه شتی تری و نه مزانیی.

هه ژار

- ۱ قهوی مه شهوره کو ناقی ته مه لا خه مسه عه شه ره
تو بشیرا نه ته گوئی خوه دکی قه ندو شه که ره
- ۲ دوری ناسوفته دهونی! مه نه دی میثلی ته قه ط
نه دسه متی عه جه می دا نه دئیقلیمی ته ته ره
- ۳ نه ف چشیرو غه زه لن مه دح و نه نایا خوه دکی
دجقاتان وه دبیژی مه بطه عن و بخه به ره
- ۴ نه ف چته قلیدو شه طاطن چه طاطن تودکی؟
سه ری قیرا دهه ژینی، بدوصه د ناھو که سه ره
- ۵ ته دزانی فنیکاته نه مه کان غزلانه
چیوها تینه مه تاعی ته، نه یا بی سه رو به ره!
- ۶ ده ستو پایان ژبه ری زیده بکی دی ته بکم
میثلی هممادی عه ره ب، هه ره وه کی شیخ نانی سه ره
- ۷ نه حمه دم سینه سو به ره پیش به ری تیرا قه له کی
ده عوه داری ته مه ئیرو تو ژده حلی و مه ره دهر

مانای وشه:

قهوی: زور؛ سمت: لا، ثالی؛ خه‌بهر: جوین، قسه؛ شه‌طاط، شه‌طه‌ط: ده‌له‌سه‌و لافی پوچ؛ به‌طاط، به‌طه‌ط: درو؛ فنیك: ناوی مه‌لئه‌ندیكه؛ فه‌نه‌ك: ده‌له‌ك؛ غه‌زل: رستن؛ غه‌زهل: شیعی دلداری؛ غزلان: ئاسكان؛ بی‌سهر و بهر: هزارو كه؛ ده‌حل: بی‌شه‌ی ده‌س‌نیژ.

پوخته‌ی مانا:

زور مه‌شه‌وره كه ناوت مه‌لا پازده‌یه. به شیعیك كه هی خوت نیه، خوت لای خه‌لك شیرین ده‌كه‌ی! وا درده‌خه‌ی، كه مرواری كون نه‌كراوت هوندوته‌وه! پیاوی وه‌ك توم، نه له‌ئیران، نه له ولاتی تاتار دیوه. خوت به‌شیعر به‌جه‌نابی خوت هه‌لئه‌لیی و تانه ده‌شیعی من ده‌گری و، به‌خرایه باسم ده‌كه‌ی! ثم دروو ده‌له‌سه‌ چیه؟ تو ناوت لی‌ناون شیعیرو به‌ئاخو به‌خه‌مباریه‌وه ده‌یان بیژی و سه‌رتی ده‌گه‌ل راده‌ژینی؟! خوت ده‌زانی ده‌له‌كاوا بهره‌گه‌ی كارمامزان نیه‌و، به‌ته‌له‌كه‌و كه‌له‌ك ده‌له‌ك، ناکرین به‌ئاسکی چاو به‌له‌ك. به‌چاوه‌راوو گاله‌گال، گال له‌تالایی ناکه‌وی. هه‌لئه‌سته‌ت كه ده‌له‌ك نامهن، ئه‌و پروبوچه بی‌تامهن. كه هیچ‌كه‌س به‌هیچی ناوین.

هه‌ری کابرای شیعیردزی، گزی که‌ری بی‌سهر و بهر! ئه‌گه‌ر له‌ته‌شکه بهره‌ی خوت ئیتر پتر پی راکیشی، لی‌ت رون‌بی، به‌و درده‌ت ده‌به‌م، كه شیخه‌که، به‌سه‌ر کاورای عاره‌وی، هه‌مما‌دی ناوی هینابو.

من ئه‌حمه‌دم، نه‌ترسیکم، كه به‌رانبه‌ر، به‌تیری به‌لای زه‌مانه، سینگم مه‌تال و قه‌لغانه. ئه‌مه‌وی به‌گژتا پچم. ده‌سا مه‌لا پازده‌ی ده‌له‌ك! له‌كه‌له‌ك و می‌شه‌دا، خوت مه‌ئاس مه‌ده، بوم وه‌رده‌ر.

لیزگهی سه تو جه و ته م

دوتو و ژبی مه لایسه عیادالدینی خبریری

سه حه رگه ه، گه و هه رنه فشان بت
سه رنه لقب بوزهر نه فشان بت
عه بیرو عه نهر نه فشان بت

مه لا: سه لاما من نه نا خوانی
بصورت نه مری سو بجان
بخدمت عه رضی سولتانی

مانا:

سلأوی منی په سن دهر، له بهره به یانا، به خدمتی جه نابت سه فرارزو بوون خوش بیته و به ناوی تو،
بیته گه و هه ر پژین و خوا بو قبول بونی نزام دهر بارهی تو فرمان دهر کا.

مه لا دا بی موعه ططر بی
په یاپه ی لی مو که رره ر بی
مه ژبی نایینه نه نوه ر بی

میر: سه لاما صانعی قادر
موفه رره ح بی مه لی خاطر
ژجاما خاطری عاطر

مانا:

سلأوی خوی داهینرو توانا، له مه لا بی، هه همیشهش بوئی دویاته بیته ووه له سایه ی مه لاه، دلی
ئیهمش وهك ئاوینته ی مشت و مال کراو بی.

مه باطن رهوشهن و صافه
یه قین فه می ته که ششافه
دهرخشان قاف تا قافه

مه لا: ژره نگ نایینه یا جامی
دهره مزا کوفرو ئیسلامی
ژبه رقا نوری ئیلهامی

مانا:

ئیهمه هه ناومان وهك ئاوینته یه که بهر انبهرت، له سایه ته ووه رونا که و، چونکه تو - له زانایی دا - وهك

تەفسیری کەششاف وایو، زۆرباش لە کفرو ئیسلام حالیتو، تیشکی زانستت، دنیای تەنیوہ.
منیش بە تیشکدانەوہت روژنم.

سەنا بەرقی تەجەللای	میر: درەخشانی درەخشان بو
بفەیرۆزی جەلا دانێ	دجانی مەی بەلەخشان بو
دەستی ماہسیمایی	وہکی لەعلی بەدەخشان بو

مانای وشە:

درەخشان: بریقەدەر؛ سەنا: روناکی؛ بەلەخشان: لەعل؛ بەدەخشان: شوێنیکە بەلەعلی باش ناسراوہ؛
فەیرۆزی: سەرکەوتن.

مانا:

لەوہتا تو پەیدای و درەوشاوی؛ نوری خوامان بەچاو دیوہ. شەراییکمان دەس کەوتوہ، وەک لەعلی
بەدەخشان وایہ، کە لەسەر دەستی جوانیکی رو وەک زیو بیو زۆر سەرکەوتوہ بەختەوہرین.

سەراسەر غەرقی مەستیمە	مەلا: ژدستی شەکەر نامیزان
بەرەیحانی خوہ بەستیمە	سەمەن بوو دلاویزان
دوئەژدەر مەست گەستیمە	ژتورا فیتتە ئەنگیزان

مانا:

من لەمەستی دا خنکاوم. مەی ئەوینم بە شەکری دولیانوہ فر کردوہ. دل بەسک هەتاواسراو. بە
بوئی لاجانگی سبی - کەوہک گولی یاسەمەنە - گیرۆدەبوم. بە رەشەریحانەیی کەزی، شەتەک
دراو. چاوی مەست - کە فیتتەگەرن - بە هەژدیہای کەزانی بەگەستن داوم.

مە دل مابو خەیاڵیدا	میر: دورەشماری سەمەن سەربو
دبەر گووشی هیلالیدا	کوسونبول ہاتو کەرکەربو
شەرابا مە پەیا لیدا	ژعەکسا ساقی ئەنوہر بو

مانا:

دو کەزی وەک دوماری رەش، لەسەر یاسەمەنی لاجانگ ہاتە بەرچاو. دلەم خەیاالی لی کردن.
بسکی - کەوہکو سونبول بون - ہاتتە سوچی مانگی لەنوئی برویان و لەسەر روخساری داہەش
بون. مەگیژ تیشکی دا پیاڵە کەم، بادەیی پیاڵە تیشکی داوہ.

مه‌لا: شه‌ایسا نابی روممانی
 موسه‌لسه‌ل مابو ره‌یحانی
 شه‌فه‌ق‌دا عیقدی په‌روینی
 خه‌طی نازک لئه‌سیرینی
 ژنه‌قشین چین و ماچینی
 غه‌رض شکلی ته‌بو مانی

مانا:

بادهی وه‌کو دهنکی هه‌نار، تیشکی له‌گه‌ردانه‌که‌ی دا. گه‌نده موی ناسک له‌لامل، به‌زنجیره وه‌کو خه‌تی موسه‌لسه‌ل و ره‌یحانی جوان، هاته‌به‌رچاو. ته‌گه‌ر مانی، له‌چین خه‌ریکی شکلان‌بو؛ نیازی وابو وینه‌ی جوانی تو نه‌خش‌کا.

میر: میثالی صورته‌تی چینی
 کومن دیبو لئایینی
 غه‌له‌ط مانی خه‌ط کیشا
 ژبه‌ر زولفا دوتا کیشا
 تو ئوستادان وه‌نا کیشا
 مه‌دی‌بو شکلی شیرینی

مانا:

مانی له‌چین، که‌لای‌وابوه‌جوانترین شکلی کیشاوه، به‌هه‌له‌چوه. ده‌بوايه وه‌ک‌من یارم دیت - که‌له‌ئاوینه‌ی ده‌روانی و له‌دولا که‌زی په‌خشان بو - شه‌ویش دیبای شه‌وسا به‌جوانی ده‌یزانی، جوان یانی‌چی. شه‌و شکله‌شیرینه‌ی من‌دیم، هیچ وه‌ستایه‌ک ناتوانی وه‌ک شه‌وی ده‌رخا.

مه‌لا: کو کیشا کاتبی غه‌یبی
 چنایه‌ت بو ژلاره‌یبی
 خه‌طه‌ک زیبا ژکافوری
 ره‌شانندی عاریضان نوری
 ژده‌ستی وی صیفته‌ حوری
 دیاقوتا مه‌دی مه‌یی

مانای وشه:

کو: چلون؛ لاره‌یب: بی‌گومان.

پوخته‌ی مانا:

ته‌ی نامه‌خوا! ده‌ستی هونه‌رمه‌ندی خودا، چون له‌و له‌شه‌ی وه‌کو کافوره‌چهرموگه‌و، له‌و لاجانگانه‌ی وه‌ک نورن، چتو حوری به‌دی هیئا؟! جوانی یارم، ئایه‌تیکه‌بی‌گومانی توانایی خوا ئیسپات ده‌کا. دیتم به‌په‌نجه‌ی یاقوتی، مه‌ی شه‌وینی ده‌رخواردی دلداران ده‌دا.

میر: ژنه‌شنا باده‌یا کاسی
 بوی جامی بوی طاسی
 بذات شه‌ز غه‌رقی عیرفانم
 صیفته‌ کیسراو خاقانم
 لئه‌ختی دل سوله‌یمانم
 ژبه‌رقا غه‌مزه شه‌لماسی

مانا:

هر لهو مهیهی که یار به جامو تاس دایمی، لهههستی خودا ناسیندا، هر نوقوم بوم. وا
سه خوشم، خوم به قاقان و به کیسراو سوله یمانیش ناگورمهوه.

مه‌لا: سوله یمانی مه نهز دیسا
چه‌واب نانی ژبه لقیسا
سه‌هر هودهود بیشارهت کر بحال و سوز عیبارهت کر
ده‌ماوی نهو ئیشارهت کر بجان نهز خواهش کرم عیسا

مانا:

من سوله یمانی دوهه مینمو پتریش. سروهی به یان، وهک په پوسلیماننه که بو که مزدهی به ئقیسی
پی‌بو. به مزگینی و به ئیشارهتی چاوی یار، وه کو لازار، به فوی مه سیح دیسان ژیاوه؛ گیانی نه‌ماوم
ژیاوهوه.

میر: ده‌ما عیسا ئیشارهت کر
دل‌وجانی مه غارهت کر
له‌دا لهو خواهش عیبارهت کر
لمن عظمی ره‌میم حهی بون
دری مه‌عدوم و لاشهی بون
مه هم‌سیر موغنی و نهی بون

مانای وشه:

عظم: ئیسک؛ ره‌میم: رزیو، پواو؛ هم‌سیر: هاوراز.

پوخته‌ی مانا:

له‌ریی یاردا، دل و گیانم به تالان چو. نه‌مامو بومه بایرده. له بلویرو له‌گورانی - که هاوراز بون -
وه‌هام زانی، که یار گوشیکی چاوی دایه‌من فه‌ورهن وه‌کو عیسا - که مردوی راده‌کردن - هم‌مو
پیشه‌ی رزیوم ژیاوهوه دوباره گیانم هاته‌موه به‌رله‌ش.

مه‌لا: نهی و مه‌غنا مه هم‌رازن
لمن مه‌حرم ده‌فو سازن
دنانن که و کعب و بازن
دره‌مزا نایینا (یان، نایینه‌ی) جامی
دندن بی پهرده په‌یغامی
هه‌زار ره‌نگی دئیله‌امی

مانا:

له تیگه‌یشتنی رازی نه‌یینی - که له‌باده‌ی ناویاله‌دایه - هاورازم زورن و دلّم له زور شتان، ئاگادار
ده‌کهن. بلویر، گورانی، ده‌ف، ساز، گواره‌ی ئه‌ستیره ئاسایی، بازنه‌ی ده‌ستی له خرینگه‌دا.

ژبه لگی نیرگزا نازک	میر: دانان غونچه وو دنگ هات
بپهروازی خوه شه هبازک	ژتایی عه رعه را شه ننگ هات
گها روحي مه ناوازک	مه شا سه لوا سه هی رهنگ هات

مانا:

دهنگیگ هاته بهر گوئی گیانم. له چهند دهنگیگ تیکه لاوو. قرچهی دلئی غونچهی به تاسهی نه بشکوت، خشهی له ره ی چله نیرگز، هاشه ی گه لای عه رعه ری شه ننگ، فره ی بالی بازی سپی، مژده و نارزه وی دیتنی به ژنی یار بو، که سه ولیکی بی ویتنه یه له دنیا دا.

بنازو قهنجی و غه نجان	مه لا: زه ی شاهین و شه هبازی
وه شیرین دامه بهر په نجان	چته یغون بو دپهروازی
بمرریزا گوهر سه نجان	دره مزا سیحرو نیعجازی

پوخته ی مانا:

جوانی و نازی ته و نازداره، زور بازی سپی و شاهینی وه کو سوپسکه خستونه ته ژیر چه نگی خو. منیش وه بهر په نجه ی هاتم، بویه هیئده قسه زانم.

دونه برو میثلی میزانی	میر: گوهر سه نجن دحوسنیدا
گران بو سهر لکیشانی	دو شه هلابون دقه وسیدا
ژسونبول راستو چه پ دانی	هیالان گوشه لی پیدا

مانا:

دوبروی ته رازوی نازکیشانی. که هاته سهر کیشانی نازی چاوه کاله کانی، مه ستو سهر گران ببو سهری ده کرد. بو پارسه ننگ دان و بو یاریده دانی تای ته رازوه که، بسکی وه ک سونبولی له گوشه ی برویان جی کرده وه.

موسه لسه ل طورره طوغرانه	مه لا: دوسونبول هاته سهر به دری
مه لائیک صه ف گری دانه	به راتو له یله تولقه دری
له دری تازه سه به انه	ژبالا حه لقه یی چه تری

مانا:

بسک هاتوته سهر هه نیه، له شکلی مور ی سولتانه. که زی و کاکول وه کو چه تریک له سهر ته و هه نیه وه دیاره. ده لیم مور ی ده سی غه بیه، که ته مشه و له یله تولقه دره و فرشته ی خواش هه مو

هاتونه سهیرانی.

نقیسی عهنبه‌ری سارا	میو: لبه‌دری کاتبی حوسنی
نارایا بنیشانا جه‌مال نارایا	شیرینه غالبی حوسنی
کو دل‌به‌ری خارایا	نه‌ظرده طالبی حوسنی

مانای وشه:

سارا: خالیص، بی‌خه‌وش؛ خارایا: ره‌ق، مه‌رمه‌ر؛ نارایا: وه‌رازین.

مانا:

نوسه‌ری جوانی، به عهنبه‌ری بی‌خه‌وش، روخساری یاری ره‌نگاند. به‌خالآن رازاندیه‌وه. تو که به‌تاسه‌ی بو جوانی؛ نه‌ونده‌شت ئاگا لی‌بی، که نه‌و یاره ناسک‌هه‌ندامه، دلی وه‌ک به‌ردی ره‌ق سمخته.

ژقودره‌ت روح په‌روه‌ردن	مه‌لا: دتورا عهنبه‌ری چینان
یه‌قین‌دی‌ده‌ست‌ژی‌به‌ردن	دلی بت‌سه‌یدی شاهینان
مه‌دل‌ه‌هر پور‌غهم‌و دهر‌دن	دنازین عیشوه شیرینان

مانا:

نازان ده‌کا، ناهیلی گیانم بچیته ناو توری که‌زی چین‌چینی - که بره‌وبه‌ری عهنبه‌ره - چونکه گیان له‌و توره‌دا وه‌که‌یف دی‌و گیان په‌روه‌ره. هه‌ر دهر‌دو داخ‌م ده‌داتی، دل‌م بوته‌ نیچیری ش‌ه‌ه‌ینی چاوی. به‌و‌گیرانه‌ش زور دل‌خوش‌م، دل‌یک که‌چاو راوی ب‌که‌ن؛ تازه‌ ده‌بی یه‌ک‌جاری ده‌ستی لی‌ به‌رده‌ی. نه‌و‌چاوانه نیچیری خو‌ناده‌نه‌وه.

بصوره‌ت بو لنیشانی	میو: ژقودره‌ت نوقطه‌یا نوری
چشه‌وقه‌ک دایه په‌روانی	ژبه‌رقا ئاته‌شی طوری
کو ئاته‌ش هاته‌ فین‌جانی	ژعه‌کسا جامی فه‌رفوری

مانا:

بریه‌ی ره‌شایی خالآن، شکلیکن له‌نوری خودا. باده‌که وه‌کو ئا‌گر‌یک له‌ بی‌آله‌ی چینی دهره‌وشا؛ له‌و جو‌ره‌ ئاوره‌ نوره‌بو، که‌ موسا له‌ طوری دیتی. دل به‌و‌ گرّه، وه‌کو په‌پوله‌ گزی‌گرت.

مه‌لا: ژوی نوری ژوی ناری مه‌ موسایی قه‌به‌س ئیسا

لطفی دلی قه قهس تیسا
ژاگر من نه قهس دیسا

چناته شبو دوی داری
ژعیشقا نه قشی جه بیاری

مانا:

لهو تیشکه ئاگره ی موسا، من ههر بوخوم بومه بزوت و ئاییسام. خوایه چلون ئاگریک بو لهو داره؟! که بویته قه قهس بو دلهمو هیشتا ههر تروسکه ده دا. له ئه وینی خودای گه وره، هه ناسه شم گزی به تینی ئاگره.

ژرو خساری شهب نه فروزی
بره مزا موعجیز ناموزی
ژبه رقا وی جیهان سوزی

میر: ژاگر من نه قهس هل بو
ژبومن هه للی موشکیل بو
دنارو نوری کامیل بو

مانا:

له ئاگری ئه و رو خساره ی وه ک مانگ، شه و پرتیشک ده کا. هه ناسه ی ساردم گزی گرت. به ئیشاره تی چاوانی - که وه ک بروسکه ی دنیا سوز، گر شه ی ده هات - هه مو مه سه له ی دژوارم لی حالی بون.

مه لانیك دین دناده م دا
چفه و غا بو دعاله م دا
سوله یمان دی دخاته م دا

مه لا: بنی به رقا ته جه لالی
ژرمزا به ژنو بالایی
ژبالا طالعک دایی

مانا:

بنوره بروسکه ی دیارده ی خوا، فرشته کان له ئاده م دا دیتیان و سوژده یان برد. سوله یمان له ئه نگوستیله دا دیتی، حوکی له دنیا کرد. ههر ئه ونوره، له به ژنو بالایی یارم دا چو ئنی هه را له دنیا دا ناوه ته وه؟

دقی بی په رده وه که نه ی بی
دطاعت مهستی بی مه ی بی
ژره نگ ئایینه یا غه یی

میر: که سی بی په رده مه حره م بت
روبابو چه نگ هه مده م بت
دده ستدا جاموه که چه م بت

مانا:

که سیک له باره گای یاردا، به نامویی لئی نه روان، ده بی خوی ئاشکرا بکاو بی په رده بلویرئاسایی، ده نگ هه لینی. ده گه ل سازاندا هاو رازیو، جامی دهستی له جامه که ی جه مشیر پتر نهینی بو ئاشکرا کات. ئه شی بی یاده ههر مهستی بی.

مه‌لا: دَقِّيْ نايينه يِيْ زاني
 كو حرفيْن تازه نوراني
 چحيكمت تيته ته‌عليمي؟
 دله‌وحي سينه ته‌قويمي
 نه‌ظرده ساعيدي سيمي

مانا:

دهزاني لهو ئاويْنه‌دا، چون رازيْك فيْري پياو ده‌كري؟ بيتي تازه وروناكي‌دهر، له‌سه‌ر ته‌ته‌له‌ي دَلِّي
 دلداران، وا نوسراوه، كه خوا ئه‌مچار له‌باتي كيُو، خوي نيشاني به‌ژنو بالاي يارم داوه. بروانه
 باسكي زيوني، تا ئه‌مرازت ليْ حالي بيْ.

مير: شه‌فه‌ق‌دا سيمي ئه‌ندامي
 بگر نايينه يا جامي
 ژبالا پورته‌وه‌ك نوري
 ژدهستي مه‌ستو مه‌خموري
 ژدهنگي عودو طه‌نبوري
 تو چاره‌ك گوهده په‌يغامي

مانا:

له بالآوه، تيريزي نور لهو هه‌ندامه زيوه‌ي داوه، بروانه بيالهي سه‌ردهستي كه له‌جواني يارم
 مه‌سته. يان گوي بده‌دهنگي سازان، تا تي بگهي كه راست وايه.

مه‌لا: بقانون گوهده ناييني
 ژحيكمت تينه ته‌دويني
 بزاني‌دا سورا سازان
 به‌عهيني مه‌عني يا رازان
 ددت طه‌يري مه‌ په‌روازان
 دداما عيشوه شيريني

مانا:

تو له ري وشوين ده‌رمه‌جو! ئه‌وسا گوي هه‌لخه. دلکيشيه‌كي ده‌ناو ده‌نگي سازان دايه؛ هه‌موي
 باسي نهيني هيژاو به‌نرخه‌و ماناي زور دژوار تي ده‌گهي. من كه ئه‌و رازه گرینگه له‌سازانه‌وه
 ديسم، مه‌لي دلّم له‌ناو داوي نازشيرين‌دا، بو ده‌ر كه‌وتن ده‌كه‌ويته په‌له‌قاژه.

مير: دپه‌روازي هوما ره‌نگين
 شه‌هي كه‌يخوسرووزه‌نگين
 مه‌سه‌ردا تاجي ئيقبالي
 سه‌رئه‌فرازين دَقِّي حالي
 مه‌دل مايه دَقِّي قالي
 وه‌رين ساقِي مه‌ياره‌نگين

ماناي وشه:

زه‌نگي: فه‌رمانه‌رواي موصل؛ زه‌نگين: ده‌وله‌مه‌ند.

پوخته‌ی مانا:

ئیمه‌ی دلدارى بهراستی، فرینمان وهك پیروژه‌یه. تاجی سه‌ری که‌یخوسره‌وو فه‌رمانره‌وایانی زه‌نگی، له‌سایه‌ی سه‌ری ئیمه‌یه. زور له‌زیانی خومان رازین و سه‌رفرازین. مه‌یگیژ باده‌ی ره‌نگین تیکه! من‌چی و نه‌و ده‌مه‌قاله‌ چی؟ دیاره‌ هیشتان زورم‌ماوه، له‌ خوه‌له‌کیشان وازیتم.

مه‌لا: دریدا خاکی ده‌رگام	به‌لی نه‌ووه‌ل ژفی خاکی
بلا بی‌پایه‌وو جاهم	مه‌پێ‌چو فه‌رقی نه‌فلاکی
شکاره‌ك ده‌رخوری شاهم	دوی به‌ندی دفتراکی

مانا:

من ده‌ریگه‌ی دلدارى‌دا، ده‌مه‌ خاکی به‌رده‌رگانه، نه‌مما ده‌بی خاکی ده‌رگانه‌که‌ی یارم قبولم‌کات. نه‌و به‌خته‌وه‌ریه‌م بداتی. نه‌وسا که‌ یام له‌سه‌رسه‌ری هه‌مو عاسمانان داده‌نیم؛ نه‌گه‌ر به‌خاکی به‌رده‌رگام قبول بکا؛ پادشایان به‌شانازی ده‌یانه‌وی راوم‌بکه‌ن و له‌به‌ن سامورته‌یان دابم.

میر: گران به‌ندم ده‌ندیدا	دقه‌یدا شاهی شه‌هبازان
دوسه‌ریه‌نجه‌ دزه‌ندیدا	گه‌هه‌یشتن یه‌ك شوبی بازان
ده‌ده‌ستی شه‌هله‌وه‌ندیدا	بشاهینی و رمبازان

مانای وشه:

شه‌هله‌وه‌ند: سواری شوخ، شوره‌سوار.

مانا:

له‌ زیندانی دلداریدا، یه‌خسیریکی به‌ندگرا‌نم. به‌زنجیری شای شای‌بازان، به‌سه‌تراوم. دو سه‌ریه‌نجه‌ی تیک‌په‌راندن. نه‌و باسکه‌ سپی و ناسکانه‌ی هاتنه‌ سه‌ریه‌ك. من نیجیری شوره‌سواریکم له‌ رمبازی بی‌هاوتایه‌و به‌ چاوانیشی شاهینه.

مه‌لا: بشیرانرا کو رمبازم	دره‌مزا قابه‌ قه‌وسه‌ینی
بیعه‌ینی گولشه‌نی رازم	دبابی حیکمه‌تول عه‌ینی
مولازم هه‌زه‌رتی لازم	هیج‌باب راکت ژمابه‌ینی

پوخته‌ی مانا:

نازایه‌تیم هینه‌هه‌یه، خوم له‌به‌ر شیری که‌وانی برویانی راگرتوه، که‌ به‌رمی مژولانیش

لانه که وتوم. وه کتیبی گولشهنی راز، پرم لهرازی نهینی صوفیانه. سوژی چاوانی دهزاتمو، دهتوانم وه کو کتیبی حیکمه توالهین، شهرحی بکهم. خوم لاموایه شیاوی شهوهم بوخدمت له باره گای یار، جیگه بدریم.

به هومیڈم، پرده له نیوان ههلگریو، بو ههمیشه به خدمه تکارم حساب کا.

میر: ژما بهینی بذاتی چت	کو اصلیی بمه جوبیی
نه تنهادی صیقاتی چت	ئه گهر دل مهستی مه طلوبی
بطوغرایه که بهراتی چت	بموهرا ئه مری مه نصوبی

مانا:

به باسی هونهر کردنی، کهس ناتوانی بگاته یار. شهو دلدارهی که مهستی بادهی شهوینه و یاری دهوی؛ گهره که خوی له بیر نه مینی؛ شهوسا موری پلهو پایهی خهلات ده کریو داده مه زری.

مه لا: دمه نصوبا و یصالی دا	بلاصاحب مه قام شهویت
دبه ره قهوسی هیلالی دا	ژفه یروزی بجام شهویت
دنه سراری په یالیدا	دقی میسکین خیتام شهویت

مانا:

به لئی لهو خو ههلکشانه په شیمانم. یار خوی چی دهوی بریاردا، سو پاس ده کهم. با جیگه شهو دیاری بکا. پلهو دامه زران هر بهوه. له پیالهی مهستی هینی چاوه کانی، له ژیر کهوانی برویان هر خوی ده بی ریگه بدا سهیر بکهم و پیالهی سهر کهوتن بنوشم. لهرازی ناو پیاله شدا، برانه وهی وه که میسک هر به دهست شهوه.

میر: دخه تما قی خیتامی دا	غهره ض میهر اشه هه نشاهه
خه طو خالی دجامی دا	ژنه شنا ئیسی الله هه
دبه حتا زولفو دامیدا	مه لایا قهنج کوتاهه

مانا:

له برانه وهی شهو دواییه دا، ده لیم: له باسی زولفو داوی دلداری و وینهی خهتو خال له پیالهی باده دا، مرازمان شهوینی پادشای پادشایانی جوانی به که خودایه و ناوی خوا، له جوانی یاردا ده بینین و نه شهو ده مان گری و گه شکه ده کهین. به نام مه لا گیان هر چه ندی باس بکهین هر کورتی دینین.

مه‌لا: دئیقلیمی سوخن خاقان
 نههن وهك ته دنافاقان
 رهوان بهخشی وشه كه‌رریزی
 بجان‌را عه‌نهر نامیزی
 بسه‌حجاری گوهر ریزی

مانا:

له مه‌ل‌هندی قساندا، بویه قاقان. شه‌كر له دهمت ده‌باری، گیان ده‌به‌خشی. له هه‌مو دنیا تات نیه. گیانمانت بون‌خوش کرده. قسمت ئیژی عه‌نهری تیکه‌ل کراوه. ده‌بارهی به‌له‌کی سپی و باسکی زیوین، جادوگری له شی‌عداو هه‌روا گوهر هه‌ل‌ده‌ریزی.

میر: بغه‌وو‌اصی بسه‌حجاری
 ژنه‌ظلماته شه‌که‌باری
 ته‌دور ناینن ژبه‌هره‌ینی
 ژمیصری تا بغه‌زنه‌ینی
 دبیزی طرفه‌تولعه‌ینی

مانا:

له‌شی‌عرا جادوگر هه‌ر تو‌ی! ئه‌تو مرواری ناو به‌حران ده‌هونیه‌وه. له شی‌عری تو، شه‌كر باری هه‌تا می‌صرو هه‌تا غه‌زنه‌ینیشی داگرت. له تاوی‌کدا، له تروکانی چاوی‌کدا، سه‌تان شی‌عری به‌مانا و وردو باریکت به‌ده‌م‌دا دیت.

مه‌لا: ژبه‌حرا قولزوما میران
 دبه‌حئا عیلمو ته‌فسیران
 بغه‌وو‌اصی گوهر چینم
 تو ده‌ریایان وه‌نا‌بینم
 غولامی میر ئه‌مادینم

مانای وشه:

چیر: ده‌سه‌لات‌دار.

مانا:

من له ده‌ریای گوهره‌ره‌کانی مرخی تو، هه‌ل‌ده‌هینجیم. تو جگه له شاعیری، له زانستو شه‌رح و ته‌فسیردا، ده‌ریایه‌کی. وه‌ك تو ده‌ریام هه‌ر نه‌دیوه. له‌ناو میرو خونگارو ده‌سه‌لات‌دارانی ولات، بچوکی میر ئه‌مادینم.

میر: دباغی له‌فظو مه‌عنا‌یی
 ژئیملائو ژئینشایی
 سوخن من سه‌روی نازده
 مه‌له‌وحی دل نوما ساده
 کوشیخ‌ئه‌حمه‌د مه‌ئوستاده
 ژحوسنی ره‌نه‌قه‌ك دایی

مانا:

لهناو باغی قسهی باشدا، قسهی من وهك سهول وایه. بهر يك نادا، له نوسینهوهو داناندا، تهته لهی دلم ساکاره. نه گهر قسهه پهره و برهویکی ههیه، ههر بویهیه که شاگردی شیخ نه محمدمو ماموستام توی.

«وه لّام ووه را فدی تیران و بسزیری»

سهدههك تقي كوتيكن
 حقه كو لمهلی كن
 چدهرمان هديه لی كن
 بی حه ددو بی حه سین
 ژمه لا لمیم و حی بن
 دهرمان ژلامو بی بن
 نادم نهز وی بحه یاتی
 دبارینن نه باتی
 ژحوسنا بوت ولاتی
 مه سینه بوتخانه یه
 تهجه للا دقه لی مه یه
 ژوان را مه سهجده یه
 مه فخره د و یصالی
 لهر وهجهی هیلالی
 ژسیررا وی جه مالی
 دوهجهی تهجه للالی
 ضه میر ددن مه عنای
 ره مزای وی موعه ممای
 نوقطه یان لی په یداکن
 عیشقی ژوی هوه یداکن
 دومیمان ژی جوداکن
 دمه یکه دا قیده می

فهقی: سونالا من حه قیری
 نیرو که لجزیری
 هیلاک زده ربا تیری
 مه لا: سه لامین ملیاکه تان
 شوبه تین ناقی شه تان
 هیلاکین ژزه حمه تان
 فهقی: شه ربه تا لامو بی یان
 مه عده نا دالو ری یان
 نیظهار تکن مه عنی یان
 مه لا: ژنه قشی بت ولاتان
 ته عه بیونا صیفاتان
 عیدو شهقی بهراتان
 فهقی: سهجده یا شوکری چاره ک
 نه په رده بی نه ستاره ک
 (أحسن الله، تبارک)
 مه لا: جهمالا نورین صافه
 بحه رفین خوه که ششافه
 حا، میم، عهین، سین، قافه
 فهقی: حی یه ن دهفت حامیمان
 باقینه جهم دوجیمان
 نیسمین ددو طاسیمان
 مه لا: هفت خوم تزینه باده

خوما کومن موراده عیشقه ریعت جاما جهمی
لهوحی لینون و صاده لهو فهیضی دا قهلهمی

تی بینی:

هیندیک سورته قورعانی، به یهک یا به چهند یتیک دهس پی ده کرین. وه کو: ق، ص، ن، طه، یس، حم، المر، المص، طسم، کهیصص، حم عسقی. زانایان به خه یال خویمان، مانایان بو دوزیونهوه. گوتویانه: نیشانن بو ناوی خودا، بو جو برایل، بو پیغمبر «ص». هیندیکیان بو ناوی قورعان. بو هدر پیتهش مانایه کیان نیشان داوه.

هیندیکی دیش وتویانه: ته نیا مهبهست لهم پیتانه، وسکوت کرنی کافرانه. ده یانکرده چه قه و هراو گویان بو ثایمت نده گرت. کاتی خویندنی ثایه تان بهو پیتانه دهس پی ده کرا؛ سهرنجی راده کیشان و کر داده مان، بزانتن چیان به شوین دا دیت.

جا نه گهر زانای روالهت بین، وایان بو چون؛ عارفانیش به باری دلداری خویمان مانایان لی هه لکراندون. شیاوی باسه، که بشزانین جهوت سورته به وشهی «حم» دهس پی کراوه و یه کی لهوان «عسقی» به دوا ی دادیت.

مانای وشه:

حه قیر: سوکو بی نرخ؛ ملیاکهت: فرشته، مه لایکت؛ میمو حی: نیاز فهقی تهیرانه که ناوی مُحَمَّدیوه؛ سیتار: ستار، پوشر؛ که ششاف: دوزره وه؛ ضه میر: پوشر او، دل؛ موعه ماما: مه تل؛ طاسم: میمی لی جیا کریته وه طاس ده مینی، که به مانا: زهر که؛ خم: کوپه؛ جهم: نک، کن؛ جهم، «جهم»: ناوی پادشاهی تی رانه که له بیاله که ی دا هه مو شتیکی دنیای ده دیت؛ هوه یدا؛ ئاشکرا.

پوخته ی مانا:

فهقی: پرسى منى بی نرخ، بخه نه ناو صدهف و بیبهنه خدمت مه لا؛ که له شاری جزیره. ئاخو برینی تیران چارو دهرمانی چیه؟

مه لا: سلأوی مه لایکه تان به قهد ئاوی شه تان و له ئه ندازه وه هه ژمار به در، له مه لاهه له سه ر مه لا محمديت. نه خو شی ئه رگ و ئازاران، دهرمانه که ی له لیوانه.

فهقی: شه ربه تی لیو، به ئاوی ژین ناگورمه وه. لیو له سه ردوزی ددانان نه باتان داده بارین. واتای جوانی بوتانمان بو لیوه ده دهن.

مه لا: له بهر نه خشی جوان چاکانی بت ئاسایی، سینه مان بوته بوتخانه. ئاکارو صفاتی خودا، خو ی نیشانی دلمان داوه. جیژنان و شهوی به راتی سوژده ی سوپاسی ئه و خو شیه بو خوا ده به یین.

فهقی: هه رگا په رده لابدرین و له مه پر له بهر چا و نه مینی و ئه و جوانه رو خسار بنوینی؛ سوژده ی سوپاس زور پیویسته. هه ی نامه خوا، له دلکشی ئه م جوانی به!

مه‌لا: جوانی نوریکي پاکه له روخسار خو دهر ده‌خا. یتي‌وا زور له روخساران، که زور خه‌به‌ران ده‌دن و دل و اتا‌کانیان ده‌زانی. «ح» که وه‌ک بسکی چه‌میو ده‌چی. میمی دهم و چاوو ددان. عه‌ین و سین و مانایان له‌ناو دل‌دایه «قلب». بونه ره‌مزی مه‌ته‌لو کیک بو هه‌لینان. «عشق» عه‌ین سین قاف. واتا: عشق، سی‌نوخته ده‌یکا به «عشق».

فه‌قی: نوخته بو چه‌و حامیمه‌کان دانی. «حم» دوانیان له‌ژیر با بینه جم به جامه‌وه. میم له طاسم جیا‌که‌روه، با بیته طاس. ئەوا طاس و جم په‌یابون. سی‌نوخته‌ش بده به عشق، بیته عشق و مه‌ته‌لو که تاشکرایي.

مه‌لا: حموت «خم» دارمالن له‌باده، له مه‌یخانه‌ی ئەزه‌لی‌دا. له‌و کوی‌ی ئیمه نیازمان بو، ئەه‌وین رزا ناو جامی جه‌م. ته‌ته‌له‌ی روی یاری نازدار، دو بروی به شکلی نونی، له‌سه‌ر صادی چاو دیارده‌دا. واتا: ده‌قی ئایه‌تی جوانی خوی «نص» وه‌هر ئەوه‌شه که «ن. والقلم» نوسراوه و ئەو دیمه‌نه به‌هره‌ی داوه به قه‌لم، که‌وا ره‌وانه.

نون و قه‌لم ژي ئافراند
رزق و نه‌صیب یی قه‌دراند
نه‌قشی مه‌جاز یی سه‌وراند
مه‌ظه‌ر ژره‌نگ میرناتی
مه‌عنا بته‌جه‌لا تی
کاف هایه دنیاتی
طوغرایه دته‌نزلی
ئيجماله دته‌فصیلی
که‌وه‌کب مه‌دقیندیلی
نوره که مونه‌ززه تی
ره‌سمه‌ک ژمین‌الله تی
چه‌رخه که سه‌د خه‌رگه تی
ستار دکت جه‌مالی
له‌به‌ر وه‌جه‌ی هیلالی
مه‌حجوبه ژشه‌مالی
شه‌وقه لیه‌ر ستار تی
دچه‌رخ، سه‌ما دار تی
له‌وجان فیدایی یار تی
چین جان‌فیدا قی که‌وین
چه‌ره‌نگ شونا ری که‌وین
ئه‌ر تقی باغی که‌وین
یاردوی ده‌ظوه‌ر بت

فه‌قی: ساقی یی خه‌مرا ئەزه‌ل
داریه‌ته له‌و حا ئەوه‌ل
ئه‌ویو موراد موسته‌هه‌ل
مه‌لا: نه‌قشی مه‌جاز طه‌لسمه
صوره‌ت لبال مه‌ ئیسمه
هه‌رفین دنورین جیسمه
فه‌قی: کاف، ها ئیسمی کوره
جیسم وه‌ک کوهی طوره
جه‌ماله عه‌ینی نوره
مه‌لا: که‌وه‌کب دبیسم به‌شه‌ره
چه‌وسنه‌ک موسه‌وه‌ره
یه‌قین بخوه مه‌ظه‌ره
فه‌قی: خه‌رگه بمن حیجابه
عه‌وری ره‌شو نیقابه
په‌روانه له‌و ده‌ذایه
مه‌لا: شه‌مالژی عه‌ینی نوره
په‌روانه بی ده‌ستوره
هه‌یران سیررا غه‌فوره
فه‌قی: یار چه‌قیقه‌ت خالیقه
ری دروسته‌و صادقه
قه‌نج له‌طیفه‌و لایقه
مه‌لا: باغی ژنور وه‌ره‌ق لی

سپیده‌ی شفه‌ق لی	مه‌ظه‌ر ژعه‌ینی نور بت
پورته و ژحوسنی حه‌ق لی	داعه‌کس بی‌قصور بت
فه‌قی: عه‌کسی ژحه‌ق دبینین	لدور وه‌جه‌ی مه‌حبوبان
لحالکی نامینین	ژسورا وان مه‌طلبان
گه نالین گه دخونین	دورین ژوه‌صلی خوبان
مه‌لا: فه‌ریاد ژده‌ست فیراقی	ددورین ژسولطانان
تیژن له‌ونی براقی	هه‌بیه‌تو سورا خانان
روژ‌نانی‌یه ئیشراقی	له‌و دم‌رین ژکوقانان

مانای وشه:

موس‌ته‌هه‌ل: تازه‌ده‌رچو، تازه‌هه‌لانو؛ ئیج‌مال: بوخته‌و کورته؛ ته‌فصیل: شی‌کر‌نه‌وه‌و در‌یژه‌دان؛ قین‌دیل: جی‌چرا؛ خه‌رگه: خیه‌تی گه‌وره، بریه‌تیه‌له‌عاسمان؛ عه‌ور: هه‌ور؛ مه‌حجوب: پو‌شراو، نه‌دیو؛ سه‌مادار: سه‌ماکر؛ قی‌گه‌وین: کو‌شش‌که‌ین؛ به‌راق: برو‌سکه؛ ئی‌شراق: ده‌رکه‌وتی‌خور؛ نون: ماسی، ده‌ستور؛ یاساو ری‌وشوین؛ کو‌قان: عه‌ززه‌تو‌ئاوات.

پوخته‌ی مانا:

فه‌قی: مه‌ی‌گیزی‌ئه‌زه‌لی‌هه‌ر وه‌ک‌باده‌ی‌ئه‌وینی‌ساز‌کرد؛ ماسی‌و‌قه‌له‌میشی‌دروست‌کردو‌به‌قه‌له‌م‌له‌سه‌ر‌ته‌ئه‌له‌ی‌قودرته‌، به‌ش‌و‌بژیوی‌بو‌ئافه‌ریده‌دیاری‌کرد، که‌له‌سه‌ر‌دنیا‌ی‌سه‌ریشتی‌ماسی‌ده‌ژین. بویه‌به‌وه‌ده‌ستی‌پی‌کرد، تا‌نه‌خشی‌وینه‌ده‌روه‌ی‌خوا‌نیشان‌بدا؛ که‌به‌شه‌روه‌به‌شه‌ریش‌بژیوی‌ده‌وی.

مه‌لا: نه‌قشی‌به‌ده‌ل - که‌مرویه - وه‌ک‌ته‌لیسه‌مو‌کراوه‌به‌ئاوینه‌یه‌ک‌وینه‌ی‌به‌رامیهر‌ده‌نوینی. ئه‌و‌بیچم‌و‌شکل‌هی‌لامانه، وه‌ک‌ناویک‌هه‌ر‌وشه‌یه‌که؛ مانا‌که‌ی‌شه‌وقی‌خودایه. تیشکی‌خودا، وه‌کو‌چهند‌پیتی‌له‌نوره‌و‌وه‌کو‌کاف‌های‌ناو‌قورعانه. واتا‌هه‌ر‌خودا‌به‌سمانه‌و‌ئه‌ویش‌ری‌نیشانده‌رمانه. (هیندی‌ک‌لایان‌وايه: کافو‌هی‌له‌که‌هیص‌دا‌واتا‌خودا‌کافی‌و‌هادی‌یه).

فه‌قی: کافها‌ناویکی‌زور‌قول‌و‌به‌کا‌کله. موری‌پادشای‌شاهانه‌له‌قورعاند. له‌شی‌مرو‌ش‌کیوی‌طوره؛ به‌لام‌کورت‌و‌پوخته‌یه‌تی، نوری‌خوا‌خوی‌نیشانده‌دا. جوانی‌ته‌واو‌نوری‌خوا‌یه‌له‌رو‌خساری‌یار‌دیار‌ئهدا. نوری‌خودا، ئه‌ستیره‌یه‌ده‌نیو‌جی‌چرا‌نراوه.

مه‌لا: ده‌لیم‌مرو‌ئه‌ستیره‌یه‌و‌نوریکی‌پاکی‌خودایی‌لیوه‌دیاره. خوا‌جوانی‌خوی‌هیناوه‌ته‌ناو‌شکل‌ه‌وه‌و‌نشان‌ه‌ی‌نه‌خشی‌کاری‌خوی، پیوه‌ناوه. مرو‌نویته‌ری‌خودایه. دنیا‌یه‌که‌سه‌تان‌عاسمانی‌تی‌دایه.

فه‌قی: من‌عاسمانیش‌وه‌کو‌په‌رده‌یه‌ک‌ده‌بینم؛ جوانی‌خوامان‌لی‌ده‌پوشی. له‌به‌ر‌مانگی‌جوانی‌یارم، بوه‌به‌هه‌وریکی‌ره‌شی‌روپوش. په‌پوله‌ش‌ده‌ردی‌منیه‌تی؛ له‌دیتنی‌موم‌بی‌به‌شه.

مهلا: مومیش هەر نوری خودایه و تیشکی له نهدیورا بودیت. په پوله ئه وینداریکه گوی به یاسای له دلداری بی خهبران رانادیبری، ئیجازه یی لازمییه، هەر ده خو لیته وه و دهره قصی. سه رگه رانی رازی نهینی خودایه و، گیانی خو ی به قوربان ده کا.

فهقی: به لی یاری راست خودایه. گه ره که به گیان و به دل تی بکوشین، تا ده ی گهینی. ئه و ریگه ی بو شی داناوین. راسته ری یه و تی گه یاندوین، که به کام ریگه دا بروین و شوین هه لگرین. ئای چه ندخوشه و چند ره وایه، بگهینه ناو ئه و باغه وه، که یاری تی دا به دی کهین.

مهلا: ئه و باغه ی په لکی له نوره و، یار له ویدا خو دهنوینی؛ تیشکی به ره به بیان له وی له سه ر چاوه ی نوره وه دیت. تیشکی جوانی خوی لی ددها، وینه دانه وه ی ته واوه.

فهقی: وینه ی جوانی خودای گه و ره، له روخساری جوانانرا دیته بهر چاومان. ئه و دیتنه ش هه میسه بو مان ده سنداو، له بهر چا و بهر پیوار ده بی. ئیمه ش له کاتی دیتا، ئاههنگ و گورانیمانه و له دوریدا ده نالینین. واتا: له حالیک نامینین.

مهلا: ئه ی هاوار له دهستی دوری، له دیداری سه ردارو خونکاری جوانان. دوری تیژدی وه ک برو سکه و بیی ده پرو کین. دلکیشی و هه به ته تی جوانی خودای مزه ن، روژ ده هیتیه خوره هات. خور دیته سهیری جوانی خوا. ئه و جوانیه یه که ئیمه دلمان پیداه وه، به ئاواتی دینی ده مرین.

بی حه ددو بی ئه ژمارن
سه د چارو سه د هه زارن
نهین لدل دبارن
تیران ژسیا گوشان
لقه تلا مه مه دهوشان
خه ده نگین ئه سه وه دوشان
سه ر لمه کوکیشان
لقه لبی مه ده رویشان
ژداغو زه جرو نیشان
خه بهر زی نایه گو تن
هه ناو مه ژی پرصو تن
گه زمه لدل بجو تن
ئیشاره ت ره مزو سورن
مه حبوبه تیژ ئاورن
باطین لدل دفرن
به رقی ژسه واو اتی
هاتی به نیف میرناتی
یان حوره دجه ناتی

فهقی: کو قانین میهرداران
تیرن تین ژهه ساران
خه ده نگین دنوباران
مهلا: نهین لدل درشینن
دومیرغه ضه ب دکشینن
ژعهین و قافو شینن
فهقی: دونون سیاه رهنگن
ده ربین ئه وان خه دنگن
عاشق ژده ست بهنگن
مهلا: داغین مه پر دکولن
یه نگیان خه رب لدن
که ماندار ره ش قاتلن
فهقی: گه زه مین عهین صادان
کشاندن گوشه بادان
تیرین دوان جه لادان
مهلا: ئاورین جو تی به له ک
شه مسه دچه رخا فه له ک
ئینسانه صوره ت مه له ک

فهقی: حوری کوتیک جه مابن
 هه مو ژرهنگ چرابن
 ژهرما خویا نابن
 مهلا: شهرمن ژدیمی زهری
 شه مسو مه هو موشته ری
 نینسه به شکلی پهری
 فهقی: پیرو یه قین کوخالن
 دو روژو دو هیلالن
 بی وه صفو بی میثالن
 مهلا: برهمزو گفتو سوران
 عیشوه یین له علو دوران
 خه ده نگین دنافران
 فهقی: عاشقین ده قو لیوان
 سه لوا بییهوسیقان
 حهرامن خه وید شینقان
 مهلا: که سی کو نیک دقیتن
 شه قان کوئهف خه قیتن
 عاشق لپه یوی تیتن
 فهقی: فیراقی تیک حیرقه ته
 طوطاگه بزه حمه ته
 گو یین قهت خه وناکه ته
 مهلا: زه حمهت بمن ویصاله
 لهو تیت بدهر دو حاله
 ده ماهلبت شه ماله
 فهقی: په روانه لهو دمرت
 ضه عیفه خو ناگرت
 دپهردی ناصه برت
 مهلا: په روانه لهو دسوژی
 فیداکرن عومروژی
 کودا ژنوقه قهژی

پهری هه م دقئ گاقئ
 نیزیکی شه مسو طاقئ
 ژحوسنا وی گولیا قئ
 عه قره بان دهر ب لدلان
 پیرو دموقابل دان
 یاحوری صفهت ویلدان
 دعیقدا نوره ییایی
 لدیمی وی له ییایی
 دره مزا شه کهر خایی
 نه باتی نهو درینژن
 لولو شه کهر دبیژن
 عاشقان دی برینژن
 شاباشه ژخودیرا
 به لگن ژزیفو زیوا
 لکه سی موحهت قیرا
 صوهتی یه بنولفه تی
 ژبهر دهریا موحه تی
 ژجه ذبو ژفیرقه تی
 به عیده ژخه یالی
 بولبول ژبهر جه مالی
 کو دوره ژویصالی
 عاشق ژبهر جه ذبه یی
 ژبهرقا شه عشه عه یی
 نه ظه رده په روانه یی
 خواهش نینه نهو بژینی
 تیژه بهرقا نه قینی
 دا رمت که مالا دینی
 ژله معیا جه ذباتی
 دکه شفاسویسوحاتی
 باقی بت دجه یاتی

مانای وشه:

هه سار: قهلا، که لپه: سیاگوشان: گوشه ره شان: دوش: شان، مل: هنگ: نرکه و نالینی به قه و:
 به ره نگ: خویناو هه لیان: گولیا ف: خونه گول: دبیژن: دا ده بیژن: برینژن: دهر برینژن: حیرقه ت:
 سوتان، سوتمان: طوطاگ: توتک، مه لیکه شه و بیدار: گو یین: مه لیکه شه و بیداره: شه عشه عه:

پوختهی مانا:

فهقی: عهزرتی تاسهی دلداران، بدهر لهرادهو ههژمارن، له کوشک و شانشینانرا، له کهوانی تازه کاری برویانرا، بهنهینی همزاران تیر دهگر نه دل.

مهلا: دو میرغعضب - که دو چاوی عاشق کوژن - ئهو کهوانانه دهکیشن. تیری گوشهرهش له گوشهی رهشی برویان، داویژن؛ ئیمهی لهتاوان هوشنهماو، ددهنه بهر.

فهقی: وهک دونونی رهش دهنوینن. تیریان بهدلی همزاری دلداری بیچاره فییره. لهو زهبرانه، ئیش و ژانمان هینده زوره، دایم نرکهو نالهمانهو خویناویان بی ههئیناوین.

مهلا: برینو داخمان دژوارن؛ دهباس نایمن چند بهژانن. جوته تیری ئهو کهوانداره کافرانهی، بهزهیان پیماندا نایه؛ جهرگو ههناویان سوتاندوین.

فهقی: ئهو دوچاوه بادامیانهی - که وهک دو سهرهصاد دهچن و ههتا بلئی بهنازان دلان دهکیشن - گوشهی برو، وه کار دهخهن و لهگوشهوه که دهروانن، وهک - میرغزهب بهر کهوه تیر باویژی له ناوهندی دل دهچهن. ئهی نامخوا! ههر ئاوردانهوهی یاران، چند کاریگهرن و چند خوشن.

مهلا: ئاوروی دوچاوی بهلهک، بروسکهن لهعاسمانهوه. روخساری ئهو ئاوینهیه، وینهی خوری دهادتوه. بهلی لهشکلأ مروویه، بهلام ئاخو فرشتهیه یاخو له خوری بهههشته.

فهقی: خوری و پهری لیک وهکوین؛ جوانی ئهو تازه خونچهیه دیاری بدا، له شهرمان خو دهشیرنهوه. وهک چرایهک بهرانبهر به خورهتاوی بی رنگه دهن.

مهلا: ئهو ئینسانهی جوانی پهری و خوری و، لاوی بهههشتی ههموله لایهوه سهوزه رهنگه. کهزیشی لهشهرمی روی ئهو، ههمو سهریان ههگهراوهو، بونه دوشک له دلمان. نهک ههر خوریکه بهتهنیا؛ مانگی ههیه، گرشهی موشتهری بیراهه، کو ئهستیرهی پیروشی له رودا دیاره.

فهقی: بهلی خاله کانی پیرون، لهناو لیزگهی هیشوی کودا. ههر لا رومهتهی خوریکه. بروکانی دومانگی نوین؛ دهمو لیوی شیرینی شه کر شکینی، لهپهسن و پیههلدان نایه. گفست و بزهی، هیند دلکیشن لهبهرچاوم. لهعلی لیوی و دوری دانی، لهپهستاشه کر دابیژن، ئهو له لایهک شه کر ریژن،

له لایه کیش ئاوروی چاوی، دلی دلداران دهبریژن.

فهقی: دلدان بهو دهمو لیوانه، خهلاتیکه له خودارا، که توشی بوین. سهوولی بهژنی بههی و سیوی بهرگرتوه. گهلاکانی زیرو زیوی خشلانیهتی. کهسی بهراستی دلداری، چاوی له یار ناتروکینی؛ خهوی لهچاوان حهرامه.

مهلا: کی دلی بدا به کهسیک، لهو هوگریمدا سوتاوه. زهبری دلداری بهژانهو پیوه دهچی. دلدار نهک ههر شهو ناخهوی له تاوی دل؛ بگره لهبهر کیشی، ئهوین، لهترسی روژی جودایی، ناپیهرژیته خواردن و خهر، نه به روژگارو نه به شهو.

فهقی: جودایی له یار سوتانه؛ هیند به ژانه، نایه ته خه یالیشه وه. به مخه یال لی کردنه وه شی دل دهسوتی. لهو ده ممد، دلدار بهرانبهر به یاره وه، بولبولیکه بهرانبهر به گولی دلّه. له ترسی جودابونه وه، وه کو توتاک، وه کی گوین، شه وه تاروژ دنالینی و بیرری له شوین پیک نه برانه.

مهلا: به بیرری من، دیتی یار له دوریه که می چه تون تره. تیشک و تیرژی جوانیه که می، دلدار به ره وه خو ده کیشی و حالی لی دی و به یه کجاره کی ده شیوی. تو له په پوله برّوانه، که موم هه لبو، چی به سر دیت؟

فهقی: بروسکه می نهوینی تیزدی؛ په پوله بی دارو بارو خونه گره، ژبانی له بهرچاو ده که وی و به ره وه مهرگ په له ده کا. رانا وهستی تا له کوره ی دلداریدا بتویته وه و پاکر بی و نهوسا بگاته شه و په زی، تاواتی دیتی دلبر.

مهلا: په پوله می ژار، بویه به تیشکه وه ده چی تابسوتی؛ ده یه وی بگاته شه و چی که سهرچاوه می شه تیشکه یه. ژبانی دنیا به با ده دا، تا به دیداری پاکی خوا چاو رون وه کا و نهوسا له نوی بویه ته وه و تازه هه رگیز نه مریته وه.

دولت گه ربین لاتهک	فهقی: حیات لبامن وه صله
تیکدا بین صیفاتهک	موراد بخو هه نه صله
واحید بمینت ذاتهک	ژههف نیک نه بن فصله
ته جه لالا صیفاتان	مهلا: واحید ذاته که فهرده
لجومله ته عینا تان	بعهینی دل نه ظه ده
بئیسمی بتو لاتان	ته وه هوم بویه به رده
ژنه سمائیت حه قانی	فهقی: لاتژی صوره تهک حه قه
دنیف که شفا سو بهانی	لبال من موحه قه قه
دنا سوتا ئینسانی	لا هوته هه موطله قه
گه وه هر دنیف صه ده فی	مهلا: ئینسان بمن ناسوته
شه مس هاتی یه شه ره فی	زعیلما جه به روته
مه حبویه جام دکه فی	(تنزل) زلاهوته
نازک و سپی زه نندن	فهقی: که فا کو کوزو کاس تی
بنیرن طالب چه نندن	قه ده ها مه یا خاص تی
به مدخان مه حبوب خوه نندن	قه خون زدهستی راستی
لداغیت کول حه یاتن	مهلا: وه صفو مه دحین مه حبوبان
گولاف، قه ندو نه باتن	قوتن ژبو قلوبان
عاشق بجه ذبه هاتن	ژنه غما مه دحین خوبان
دفیراقی دصه بری	فهقی: عاشق بوه صفو مه مدخان
بولبول نه شی خوه بگری	نه سیم بیت ژوان ته رحان

دی بداغین کول بمری
 ژنه زهل نهو دبیژن
 گهوه هران دا بریژن
 عالم تیک نابریژن
 حه می یان بئوستاد کن
 به شهرحو به سواد کن
 به حران نهر بمیداد کن
 سه حهر ژباغی گولان
 به سه مه صاحب دلان
 چیتیر ژصه د سجان
 قه لهم ژقندو نه باتی
 دی رژی ناوا حه یاتی
 مه لک دین جه نتاتی
 زوبادو میسک پیژن
 قهندو نه بات دریژن
 صه دبار گوهر هاقیژن
 بیسمی «مخمد» نا قم
 ژعیشقی لهو زه رباقم
 تو روژی نه زه هطاقم
 له وزه ر شو به ته تی بیهم
 د فیرقه تی دبر ژهم
 تو هه طاقی نه زه سیهم
 دورم ژسیها بیهان
 ده زارو به کو سیهان
 له هه مو عهردو جیهان
 دگیشم صه برو حیری
 هیلاک ژدهر با تیری
 نیرو که دجیری

خون دی دهریت ژچه رحان
 مه لا: بولبولین وی گولشه نی
 تا نه بهد ژمه عه نی
 حه رفه ک ژوه صفان تنی
 فه قی: جه ماکن تیک عالمی
 حه رف ژله وحی قیده می
 نائیته بهر قه لمی
 مه لا: نه سرین و گول طه به قه ک
 ژنه سته رهن وه ره قه ک
 عورفه خواهی سه به قه ک
 فه قی: نه حه سن ژنو سه به قان
 لسه ر صه فجا وه ره قان
 ده س به س ژی طه به قان
 مه لا: نفیسا ته عه نه رن
 چشاخی نه یشه کهرن
 نو طقاته خوه گه وه رن
 فه قی: گولم دده سستی خاران
 بولبولم دگولزاران
 دزومره یا میهر داران
 مه لا: دورم ژگولی بخوناقه
 سوسن عه ره ق طلاقه
 لبال خودان دلاقه
 فه قی: برینداری عیشقی مه
 زانن مه دداحی کیمه
 نه ناخوانی «مه لی» مه
 مه لا: هیندی کو دگازهم
 شو به ته تی چه نگو ژهم
 نه ناخوانی فه قه هم

مانای وشه:

کف: له بی دهست؛ جه بهروت؛ خاوهن دهسته لاتی؛ قوت؛ بژیو؛ نابریژن؛ نابریژن؛ میداد؛ مه ره کف،
 جهوه ر؛ عورفه؛ ناسیاوی، عارفی؛ سچل؛ کتیبو سیایی؛ سه به ق؛ مه کارو پیشکه وتو؛ زه رباق؛ زه رده
 زیره؛ طلا؛ ناوتگ، شهونم؛ دگازهم؛ گلهو داد ده کم.

پوخته‌ی مانا:

فه‌قی: به‌بیری من، چونه‌لای یار، ژیانی راسته. له‌مپهر له‌نیوان نامینی. دل‌بهری نوینه‌ری خوداش، همر تیکه‌ل به‌ره‌گه‌ز ده‌بی. دل‌ته‌پی، له‌وه‌بهر هاتنی صیفه‌تانی خوایی - که‌قه‌هرو گومراکردنه - له‌ناو ده‌چی و‌خواه‌نی هه‌مو صیفاتان ده‌بیته‌دوست. ئه‌وسایه‌یه‌کتابه‌رستی به‌راستی، بومه‌ده‌ست ئه‌دا.

مه‌لا: همر ذاتی تاقانه‌ی خواجه له‌صیفه‌تاندا دیار‌ئ‌دا. تو‌به‌چاوی دل‌بروانه، که‌ههرچی خوا هیتاویه‌ته‌روکاری بون، گشتی همر خو‌یه‌تی تی‌دا. ئیمه‌چاومان تانه‌به‌سهر، تارمایی خه‌یال ده‌بینی. ئه‌گینا بتی سهردنیا - که‌بت‌په‌رست ده‌په‌رستن - تیشکی ناویک له‌ناوانی خودای تی‌داو تیریژی ناویک لینی داوه.

فه‌قی: به‌لئی لای‌من‌ئا‌ش‌کرایه‌و له‌خواه‌ه‌بوم‌رون‌بو‌ت‌ه‌وه، که‌بتیش همر کاری خواجه‌و دل‌کیشی خوا له‌قایلیکی بتان‌دایه. ده‌روانمه‌له‌شی عیسانان، همر خوا ده‌بینه‌و هه‌چی‌تر.

مه‌لا: عینسان وه‌کو‌صه‌ده‌فیکه‌بو‌مرواری، همر خودایه‌ئ‌ه‌و گه‌ههره‌ی ده‌وله‌شه‌صه‌ده‌ف‌دایه. له‌زانستی ده‌سه‌لات داری خواوه‌یه، خو‌ر تیشک ئه‌داته‌دنیاو خواجه له‌ناو پی‌آله‌ی سهرده‌ستی یاری نازداردا، وه‌کو‌باده‌خو‌ده‌نوینی.

فه‌قی: ئه‌و له‌په‌ده‌سته‌ناسکانه‌ی له‌و‌باسکه‌سپی‌و‌ناسکانه‌راکشاه‌و قوم‌قومو‌کو پی‌آله‌ی مه‌ی له‌سهر ده‌بینی. باده‌ی تایبه‌تی ده‌گیری، بو‌دل‌دارانی تایبه‌تی؛ که‌خوا‌باسی له‌قورعانی‌دا هیتا‌ون‌و به‌هه‌والانی ده‌سته‌راست، ناو‌براون. سا‌بروانه‌چهند له‌وانه‌دا‌واکاری خو‌اردنه‌وه‌ی ئه‌و مه‌یه‌پاکهن. چون‌سهرخوش‌و‌گه‌شکه‌ده‌بن‌و‌به‌یاری گه‌وره‌هه‌ل‌ده‌لین؟!

مه‌لا: په‌سن‌و‌پی‌هه‌ل‌گوتنی یاران، داغ‌و‌برین‌ساریز‌ده‌کن؛ دل‌یان‌پی‌ده‌بو‌ژیت‌ه‌وه. وه‌ک‌شهره‌تی‌حه‌کیمانن؛ له‌ئا‌وازه‌و‌سوزه‌ی په‌سنی جوانان، دل‌دار جه‌زمه‌ده‌یانگری.

فه‌قی: دل‌دار به‌باس‌کردنی یار، سه‌بوری‌یان له‌دوری‌دیت؛ به‌لام له‌دیاردا‌نازانم‌خو‌را‌ده‌گرن؟ سه‌روه‌ی به‌چلی‌نازکی‌بالای‌ئ‌ه‌ودا‌رابوری‌و له‌بولبول‌دات؟ خوین له‌برینانی‌سهر‌ده‌کاو له‌که‌سهران‌خوی‌پی‌راناگیری‌و‌ده‌مری.

مه‌لا: بولبولانی که‌دل‌داری‌باغچه‌ی‌پرله‌گوتنی‌خو‌ایین، له‌روژی‌بنا‌وانه‌وه‌تا‌هه‌تایه‌له‌په‌سنی جوانی‌بنچینه‌و‌ههره‌پیشو، به‌باران‌گه‌وه‌هر هه‌ل‌ریژن. نه‌ک‌ههر‌ئ‌ه‌وان‌هه‌مو‌دنیاش‌و‌یرای‌ئ‌ه‌وان، په‌سنی‌بدن، یه‌ک‌له‌هه‌زاری‌ئا‌کاری‌وه‌ده‌ر‌ناخن.

فه‌قی: هه‌مو‌دنیا‌یه‌خروه‌که‌ن، ده‌رسیان‌بدن، بینه‌فیر‌کارو‌کارامه‌و‌خو‌خه‌ریک‌که‌ن، تاقه‌پیتیک له‌ته‌ته‌له‌ی په‌سنی‌خودا‌شهرح‌که‌ن‌و‌بنوسنه‌وه؛ ئه‌گه‌ر هه‌مو‌ده‌ریا‌کانیش‌مه‌ره‌که‌ف‌بن؛ هیتان له‌وزه‌یان‌به‌ده‌ره. خوا به‌پیغه‌مه‌بری‌فه‌رموه:

«بلی ئه‌گه‌ر ده‌ریا‌مه‌ره‌که‌ف‌بی‌بو‌نوسینی‌وته‌ی‌خودام. ئاوی‌ده‌ریا‌و‌شکاوی‌دی، به‌رله‌وه‌فه‌رموده‌ی‌خودا، بیرینه‌وه، ته‌نانه‌ت‌ئ‌ه‌گه‌ر‌ده‌ریای‌دیشکی‌بینه‌یاری.»

مهلا: يا لتهبقيك له پرهه‌ی گول و نه‌سرینان له‌باغی گولان بچنرین، بو خاوه‌ن دلی وه‌ك ئیمه، ته‌نیا په‌لكه نه‌سته‌ره‌نیك به‌سه‌و، هیچی ترمان ناگه‌ره‌كه. بیشرۆویی به‌ك به‌ره‌و ناسینی خوای مه‌زن، له‌ صد كتیبان چاكتره.

فه‌قی: ئافه‌ریم بو‌توی پیشكه‌وتو، قه‌له‌مت قه‌ندو نه‌باته‌و ئاوی‌حه‌یات ده‌رژینیته‌ سه‌ر روپه‌زان. فرشته‌كان هه‌ر به‌ طه‌به‌ق بو‌ دیاری ده‌یه‌نه‌ به‌هه‌شت.

مه‌لا: نوسراوكانت عه‌نبه‌رن؛ میسك و زه‌باد داده‌بیژن. وه‌کی لقه‌نه‌ی شه‌كه‌رن، هه‌ر شیرنایه‌تیان لی‌ده‌رژئی. گه‌تت سه‌رتاپا گه‌وه‌ه‌رن و سه‌دبار گه‌وه‌ه‌ر هه‌لده‌رژن.

فه‌قی: من گولم له‌ناو دركاندا، ناویش تراوم «مُحَمَّد». بولبولیكم له‌ گولچاران. گره‌ی ئه‌وینی لی‌ داوم؛ بویه‌ وا زه‌رد هه‌لگه‌راوم و هه‌ر بومه‌ته‌ زه‌رده‌ زیره‌. له‌ناو كوومه‌لی دلداران، تو خوری و من وه‌ك هه‌تاوم.

مه‌لا: دورم له‌ گولی به‌ئاونگ؛ بویه‌ وه‌ك به‌هی‌ره‌نگ زه‌ردم. روسوینسه‌ی ئاره‌ق شه‌ونم، له‌من دوره‌ له‌ ده‌ردی دوری برژاوم. له‌لای خاوه‌ن دلانه‌وه، تو خوره‌تاوی من سیبه‌ر.

فه‌قی: برینی ئه‌وینم لێ‌و له‌ سای به‌یان دوره‌ به‌شم. له‌ هه‌زارو سی و یه‌كدا، ده‌زانی په‌سنی کی ده‌ده‌م؟ ئه‌من په‌سن بیژی «مه‌لا» م. له‌ هه‌مو هه‌ردو هه‌ر جی‌یه‌ك.

مه‌لا: هه‌میشه‌ دادو هاوارمه. سه‌بر ده‌كه‌م، سه‌رگه‌ردانم، وه‌كو چه‌نگ خوار بومه‌ته‌وه. وه‌ك ژئی باریکو به‌پیچم. به‌ زه‌بری تیران هیلاکم. وا ئه‌مرو له‌ جزیری‌دا منم په‌سن بیژی فه‌قی.

سه رنجیگی هه ژاران

زورچار دیوانی شاعیریک، یان په خشانیک له نوسه ریک، هه رچه ند ئه م دیو ئه و دیو ده که یه؛
که م وایه که مایه سیمان بیته بهر چاو. جا نه خوازه ئه و دیوانه یان په خشانه، به ناوی پیاوی
به ناویانگ، به ناویانگ بی.

به نام وهرگیر - که هه مو وشه و دیریکسی به وردی ورد ده کاته وه و دهی ئاژنی - هه
پوشیکیشی تیدایی، دیمه نی له چاو گوم نابی و، زور به زوی خو ده نوینی وه زو ده توانی
ساغو ئه یاغ لیک هاویرکا.

زور شیعرم له م دیوانه دین؛ ئه گه رچی زوریش ناسراون، به هی جزیریم نه زانین.
جزیری له ورده کاری شاعیرانه، هیچ که س توی نه شکاندوه. قافییهی زه ده داری نه بوه. له
کیش و رهوتی شیعدا، که متر شاعیری گه یونی. هوی ئه مه شه: که چوار سه ده له سه ر
ده م و زاران ماون و نه فه و تاون.

جا هه ره وک چیروکی «جامی» که دابه زی و که ره که ی خوی به ره له دا کرد؛ گوتی ئه مه ش
بو خواجه بیت؛ جزیریش له شاعیریدا گه یوه ته پله و پایه یه ک، هه مه لایه ک له دوا ی جزیری
هاتی و شیعی و تبی، کز یان قه له و، شل یان پته و، چاری ناچار ره گه ل سامانی ره وانی
مه لای جزیری گه و توه. هیندیکیش هه ر سیرمه خور بون. لاسای ئه و یان کرد و ته وه،
ویستویانه له نجه و لاری که و فیرین، رهوتی خوشیان له ده س داوه. ئیتر پیاوی کولکه
خوینده واری وه ک خوم، هه موی به ناوی جزیری وهر گرتون و به مباره کی زانیون و ده ناو
دیوانی ناخنیون. چوار سه ده سال له م ده ست بو ئه و ده ست، ئالو گوریان پی کراوه. وه ها تیک
هه ئشیلندراون و لیکندراون، فیلم ده وی و هیان ناسی. به بروای هه ژاران هی خوم، له وانه شا،
که له پیشودا نوسیومن، هیوا هه یه ئاوه کی بن. به پینی توانای هه ژارانم، وا هیندیکم
هه لبراردون و به دوا ی دیوانم ئه سپاردون. رهنگه زور که س ده گه ل منا هاوده نگ نه بن و هه ر
به شیعی مه لای جزیری بزانیون. لاشم وایه که سانیکی چیژه ی شیعی مه لایان باش بو
دهر که وی، تیده گه ن بژاره که ی من بی چی نه بوه. هه رچونیک بیت. ئه مانه ش هه ر شیعی
کور دین و کورمانجین و سامانی نه ته وایه تین. ئه گه ر شیعی مه لاش نه بن، چه یفه و ن بن.
ساوا ئیوه و ئه و شیعرانه که به هی مه لا زانراون و له ناوه روکی دیواندا ده ر خراون.

غزالى شېپال

- ۱ دل ژمن بر دلبرهك زيبا قهبا
چه هف غزالو پور شه پال و مه هليقا
- ۲ نازداره نهولته ختى دلبرى
دلروبايه، جان فزايه، روح شيفا
- ۳ حورى عينه نه ز نزانم يا پهرى
يا گولهك ره عنا ژگولزاري وه فا
- ۴ ياره ب نهو گولده سته يي، باغي ئيره م
دور نه بت ژى هه رسه حهر بادي صه با
- ۵ صور گولهك من دى دگولزاري بمهش
لاله وو ره يحان لسهر تينه سه ما
- ۶ سونبولين ره عنا لهر طاقى هيلال
وى دكن سه عيى لسهر مهروه و صه فا
- ۷ نازكا من هه ر ده ما بيتن خه رام
صه د هه زار دل وى لپه ي وى دهر قه فا
- ۸ نه ز چيئزم كو لمن له على دته
پور كرن بى حه د لمن جه ورو جه فا
- ۹ نه ي مه لا باوه ر بمحبوبان مه كه
كارى وان هه ر نه خذى جانه بى خه طا (يان، بى عه طا)

پوخته‌ی مانا:

ئەو نازدارە - کەوا جوانە - دلی بردم. چاوە کەزآله؛ خوین شیرین و رهزا سوکە؛ چویتە سەر تەختی دلبەری. وەك دلبەرە، گیان پەرورەرەو دەرمانە بو دەردي گیانم. نازانم حوربە یان پەری، یان چلە گولێ ناسکەو لە گولزاری ئەمە گداربەرەو هینراوہ. خواپە ئەو یارەم - کە هەرورەك دەسکە گولیکێ بەهەشتە - سەلامەت بێ و هەمو روژی، سەر لە بەیانی بیتە دەرو، لەبەر سرورە بسکەکانی بینە لەرین. چاوم لی بو کە یارم هات. دەتگوت گەشتەر سورە گولەو لەناو گولزارا دەگەری. بسکی وەکو ریحانە بو کە لە سەر گولە میلاقە بیت و بچیت. زولفی جوانی لەزیز کەوانەمی برویان، وادەزانی حاجین لە صفاو مەروابە. یاری نازداری بە لەنجەو لار، ئەگەر بروا، صدە هەزار دل لە دواوە شوینی دەکەون. لیوی ئالی زوری دەردو ئازار دامی؛ بەلام ناتوانم هیچ بلێم. کاکە مەلا! باوەریت بە جوانان نەبی، بە بی سوچ دلدار دەکوژن و دل دەستین و هیچ نادەن.

جوتیک روکه

۱ شیوه‌یی دلبری بزبان سوننه‌ته شیوه عیشوه فرض
همردو نه‌ظهر کوبن قیران واجبه یه‌ک کرشمه فرض

مانای وشه:

شیوه: ری و شوین و دابو ده‌ستور؛ شیوه: خده‌وخو؛ شیوه: نازو قه‌مزه؛ شیوه: فیل و گزی؛ شیوه‌گهر:
دلبری که زورباش له بیجمی دل‌دزین و دل‌داری ده‌زانی؛ عیشوه: به جوریک خونیشان‌دان و بزوتنه‌وه‌ی
دلبرانه که‌دلدار وه‌ت‌ماح بخا؛ فرض: پیوستیکی بی‌برانه‌وه له کاتیکی دیاری کراو؛ فرض: موچه و
به‌شی دیاری؛ فرض: جیگه‌ی ژئی له که‌واندا؛ سوننه‌ت: روخسارو ده‌وری روخسار؛ سوننه‌ت: په‌یزه‌وی
له‌ تاکاری که‌سیک یا که‌سانیک؛ سوننه‌ت: زه‌وشت، ره‌فتار، شهریعت؛ قیران: لیک نزیک‌بون، جوت
کردن، به‌رانبه‌ربون؛ نه‌ظهر: روانین؛ واجب: لازم و پیوست؛ واجب: له‌رزین که زورتر بو دل‌ده‌گوتری.

پوخته‌ی مانا:

کاکئی ریوار! تو که تازه گه‌یشتویه کاروانی دل‌دارانه‌وه و ده‌ت‌وه‌ی له‌ریی دل‌داری شاره‌زایی، با پیٔت
بلیم ریوشوینی دلبران چونه؛ له باره‌گای دل‌داریشدا چهند سوننه‌ت و فرض هه‌یه. ناز کردن و
خوب‌واردن و ته‌وس و توانج تی‌گرتنی دل‌دارانه، شیوه ره‌وشتی یارانه. به‌لام هه‌موده‌مان نیه. جار
هه‌یه دهرت ده‌که‌ن و جار‌جاره‌ش ده‌ت لا‌ویننه‌وه و هه‌مه به سوننه‌ت حسابه. به‌لام وه‌ک فرضه
له‌سه‌ریان که به‌لارو له‌نجه‌یان و چاودا‌گرتن و بزه‌یان، دل‌داران شیٔت و هار بکه‌ن و دین و دنیا‌یان
تالان کهن. جا هه‌رگا توشی یار هاتی و نیگات به‌رانبه‌ر نیگای بو، ده‌بی زور تاگات له‌خوت بی؛
له‌وانه‌یه دلت داله‌رزئی، بکه‌وی، یار ناهیلی له‌به‌ین چی. نازو چاودا‌گرتنیکی پر به‌زه‌یی - که به
موچه ده‌یدا به دل‌داری ترساو له‌چاو - گورچی ده‌ت بوژینیته‌وه و مردوش بی، ده‌ت ژینیته‌وه.

۲ هردو قیران کو قبیلہ بن ہرچی دہما خویا بن ئەو (یان، ہردو قہران...) وی سہعتی ددینی عیشق لازمہ یەك دوسەجدە فەرض

مانای وشە:

قبیلە: روگە؛ خویا: ئاشکرا؛ لازم: پیوست؛ قەر: رەش رەنگ.

پوختە ی مانا:

ئایینی دلداران دەلی: کہ چاوت بەیاردە کہوی و چاوتان دەیە کتر هەلدەنگوی، وەك بەرانەربونی ئەستیرە ی بەودم و پیروژ دەگەل سێسە ئەستیرە یەکی بیروناکی و پیت وەهائە. تو بەروانین چی دەبینی؟ دو روگە ی لە بیجمی میحراب، کہ تاقی دو برویەتی و خالیکی رەشیش دەبینی کہ وەك بەردی مالی کابە، دەبی کر نوسی یوبەری و ئەگەر دەستیش نە یگاتی، لەدورەوہ ماچی بکە ی. کہواو دەبی سی سوژدە بو ئەو تاك و جوتە بەری. یاخو سوژدە ی سوپاس بەری کہ بەودیدارە گەشتوی و راکتیک نوژ بەرەو میحرابی ئەبروگە ی دایبەستی، کہ دو سوژدە ی تیدا هە یە.

۳ خەر قە یی زەر قو ژەنگی زوهد من بە یی موغانە شوست شوستوشویك دە ی کە دی ئەووەلی کار فەرضە فەرض

مانای وشە:

خەر قە: بالاپوشی پرینە ی سو فیان؛ زەر ق: حیلە و مە کر؛ مە ی موغانە: شەرابی کونی تاییەتی مە لاکانی زەردەشتی؛ شوستوشو؛ شیوو کول؛ مە ی کە دە: مە یخانە.

پوختە ی مانا:

لەو مە یخانە ی - کہ تاییەتی دلدارانە - بیس و پوخل ریگە نادرین. گەرەك زور پاک و خاوین بین. تا بتوانین دەستەوداوینی مە یگیز بین. هە لیک بەسەرمان کاتەوہ و ئاوریکمان لی بداتەوہ. جامن چونکە زور باشم سەر لی دەردەجو، کہ یە کە م کار شیوو کولە. سەر جە یینە دارە کە ی گزیکاری و وشکە صوفیەتی ژەنگاویم، بە بادە ی موغانە شوستو، ئەو فەرضە یە کجار پیوستە م بە جی هینا. تا ریم دەن بچمە ژورەوہ.

ع نە ی شە کەرین شیرین زەبان مە ست بجامو بادە یین فەرضە دبت ژتەو بە بی سالکی عیشق تەو بە فەرض

مانای وشه:

سالک: ری رهو.

پوخته‌ی مانا:

هرگا بالای بهله نجه ولار وهك قامیشه شه کری شلک و بی گری و شیرین بار، پیالهی باده لهسه ر دهستانو، خوشیان مهستو به دوجاوی مهستیشیان هانهمان بدن، باده یان لهدهست و مرگرین و بخوینهوه، ری رهوی ریگای دلداری - که هاتوته توبه کردن - توبه‌ی ههره پیویستو فرضی نهو خانهی، توبه له توبه کردندو باده‌ی دلبر وه خواردنه.

«پیره میرد» دهلی:

شکهنجی زولفی توبه‌ی پیشکاندم توبه بو توبه

دلی شیخو ملی مول تیکشکا ههر بشکه نه نه مشه و

۵ ساقی‌ی سیم ساقی‌ما زه‌هری هه‌لاهیل بدهست
جانی مه شوکرو میننه ته تیز رهوانه ره قص فرض

مانای وشه:

سیم: زیو؛ ساق: پوزو بهلهك؛ هه‌لاهیل: زه‌هری گیایه که؛ تیز: تیز له تام یان له رویشتندا؛ رهوان:
گیان، بهره‌وت، روناك.

پوخته‌ی مانا:

نهو مه‌یگیزه دیده مهسته، به پوزو بهله کی زیوین، به پیالهی پرله بادهوه بگه‌زی و خولقمان بکات؛ چون ده‌توانین توبه راگرین و بی داگرین، که مه‌ی ناره‌وایه و ناخوین؟ لی وهرده‌گرین، نه‌گه زه‌هری هه‌لاهیلیسی تیدابی ده‌بخوینهوه و به‌غار ده‌زوینه ناو کوزی هه‌له‌پر کیوه و پیویستی سه‌رشانی دلدار، به‌جی دینین. با سه‌ماکش وهك هه‌لبزوقین و ره‌قصی گیانه لاوی سه‌ربراو بی. زوریش سوپاس له مه‌یگیزه که‌مان ده‌که‌ین، که له‌جیاتی عیزرائیل خوی گیان کیشمان بیت.

۶ خال نه‌گه ره‌جه‌کی بیته قیرانی نه‌بروان

شوبه‌تی به‌یتی مه‌قدیس و که‌عه‌ دین دوقیبله فرض (یان، دوقوبله...)

مانای وشه:

وه‌جه: رو؛ وه‌جه: لا؛ وه‌جه: تهرح، جور؛ به‌یتی مه‌قدیس: مالی پیروز، بیت‌المقدس، قدس، که شارنکه‌م روگه‌ی کوئی موسولمانان و روگه‌ی ئیستای خاچ‌پهرست و جوله‌کانه؛ قیبله: روگه؛ قوبله: ماچ.

پوخته ی مانا:

ئەگەر چاریك بو دلداریك وا هەلکەوی، خالی رهشی لای گوڤهشی بالای چاوی یار - که کەوتوتە نزیك بروکەیی - بیینی دیاره وەك دو ئەستیرهیی پیروژو زور بەودمی چاوی کەوتیی، وەهائیه. ئەك هەر ئەستیرهیی بەودم، بگره وەك دو قیبلەیی ئیستاو کونی موسولمانانی دیتی، لەسەر یەتی که کرنوش بو هەرکان بەری و دوراودور ماچیان بو بئیری.

۷ ئەز کو ددهوی عاشقی کفشه دکەت زەبان دەرەو
کەتمی شەهادەتی دبت وی سەعتی بشەهده فەرض

مانای وشە:

دەوی: داوا؛ کفشه: کەشفه، معلومه؛ دەرەو: درۆ؛ کەتم: وەشارتن؛ شەهادەت: شایەتی، گەواهی؛ سەعت: دەموکات.

پوخته ی مانا:

ئەمن کەدەئیم دلدارم، بوخوم دەئیم. ئەگینا هیشتا زور کالەم و نەگەیشتومەتە ئەوپەلەیی که ئەو نازناوہ لەخوم نیم. ئەگەر بەزمانی خوم گوتم من دلدارم، دیاره زمان درۆ دەکا. ئەگەر شایەتی لی ئەدەم که زمانیکی درۆزنە، لە فەرضیک وازم هیناوە. چون لەسەر هەر کەس پیویستە که دیتی درۆپەک دەکری و خەلک باوەری پیندەکا، دەبی درۆزن رسواکا و دروکانی ئاشکراکات.

۸ جەبەهتو دیمو گەردەنی پەردە دەما ژبەر بەرت
فەرضە مەلا لەحاجیان سەعی و طەافو عومرە فەرض

مانای وشە:

سەعی: روینی بەپەلە، نیوغاز؛ طەواف: دەدەرە گەران؛ عومرە: ئاوەدانی، گورگەلوڤەیی نیوان گردی صەفا و مەروا که لە مەککەم و گەران بە دەوری کابەداو زیارەت کردنی مانی خوا که پیی دەئین «عومرە» لەکاتی خەج لەسەر حاجیان فەرضە بیکەن. بەلام عومرە لەمەختی تریشدا دەبی و فەرض نیه؛ صەفا: بەردی لوسی سپی؛ مەرۆه: گیایەکی بون خوشە.

پوخته ی مانا:

هەرگا یارم پەردە لادا و هەنیمو گەردن و رومەتی پینە بەرچاوی، حاجی حەجیان لی دەکەوی. توئلی واپاک، کەزی و بسکی بەبەرەمە، کولمی وەکو کابە روگە. خالی رهشی ئەو بەردەیه حاجیان لەدوراودورەوہ ماچی دەکەن. هەر دیداری لە عومردا عومرەیهکی زور پیویستە.

«دین بر»

- ۱ والله زهردو عالمان من حوسنی جانانه غهرهض
لهومن زحوسنا دلبران هر صونعی رحمانه غهرهض
- ۲ نهو کافرین جامه سیا هاتن بهه قرا صهف بصف
زانم کو هرتین نهو مه دام وان نه خدی ئیمانہ غهرهض
- ۳ ئیرو دلی من دل بران ناقیتنه سر صد په نگران
نائین مهیا گولگون و صاف دان من کو بریانه غهرهض
- ۴ بشاهی بهه قرا هم نشین رهنگو روی ههف مه نه دین
ههریه ک طه عامه ک بو نه قین لهورا کوپر خوانه غهرهض
- ۵ عهقلو دلی من بر نهوان شاهان برهمزو عیشوهیان
وان عهقلو دل فیکرا دقین لهو نهخذو ئیعطانه غهرهض
- ۶ من گو گهلو نهی دلروبا فیتنا رهقیب فهیده ههیه
گو صوند بحوسنا من کونه لی فیعلی شهیطانه غهرهض
- ۷ نهو سونبولین بو عهنبهری رهیحان بنهفش و عدرعهری
لهوتین بدیمی دا بلهز وان سهیر لنیشانه غهرهض
- ۸ خالین مدهووهر فلغلین ماوهر ژبسکان لی وهرین
زولغین پهریشان تینه مهست بیهتا بیها وانه غهرهض
- ۹ دل گرت بداما سونبولان بهرداو دیسا جهیس کر
میره کو نهو ههردا ئیما گرتن و بهردانه غهرهض

۱۰ زان عیشوہیان دل ہر شانند سہرتیر ژخونی نہ قشانند
لہو نەز دبییم جانی مەلی ئیرو تە قوربانە غەرەض

مانای وشە:

دوعالەم: دنیاو قیامت: رەحمان: روژی دەر، ناوی خواہ: ئەخەذ: ساندن، گرتن: غەرەض: مەبەست:
پەنگر: پۆلو: ئیعطا: دان: گەلو: ھەیاران، ئاخو: فیعل: کردە: بیھنا بیھا: بونی بی یان، بەیان.

پوختە ی مانا:

خو ئە یزانئ لەسەر دنیاو لە قیامەتیش، جوان پەرستم. لە جوانیەو دەسکاری خوام دیتە بەرچاو.
کەزەیی یارم - کە وەك کافری جل رەشن - ریز بە ریز، دەوری رویان دا. ئەو روخسارە ی وەك
نوری ئیمان روناکە، بەلئ کافر ئیمان گەرە ئاین بەرە.

دلم بو ئەوینی کولمە ی بە گرشەو ئال، چزو ھۆریو، لەسەر سەد پەنگر ھەلدە کزی. مە ی
ئەوینیشم پی درا؛ دیارە مەبەست کە باب کردنی بو، کە دل بو دوچاوی مەستی بیتە مەزە. لەناو
یاراندا دانیشتم. بە یئ ئەو ھیچمان یە کتری ببینن، سفرە ی ئەوین بو دلبران و دلداران زور
بە پیتەو ھەریەك جوریک رازی دە کات. ئەوان ناز دە دەن بە ئیمەو دلمان تە بەن، ھەر خەریکی ئەو
ماملەن؛ ناز دە دەن و دل دەستین. پرسیم ئاخو ئاژاوە نانەو ی شوفا، زانیکی بو ئیمە ھە یە؟
گوتی: نا. تەنیا کاریکی شەیتانی یە کە چاوە نەزیران فیری بون.

بەسک و کەزی - کە وەك سونبول و ھەنەوشەن - لەو بالا وە کو عەرەرە. ھەمیشە بو دینی
خالان، بە تاسەن و بە پەلە دیتە سەر روخسار، تا تیر لە خالان بروانن.

ئەو بەسکانە ی، خالە وەك ئیسوتە کانیان، بە گولاو تەر کردۆتەو. پرچە کانیش - کە سەریان
گە یاندۆتە سینگ - بو ھەلمزینی بەرامە ی مەمکی وەك زەردە بی ھاتون. دلم بەسکانی دە گری و
بەری دە داو دیسانیش دە یگری تەو. میرایە تی خو ی دە نوینی، کە خاوەن بگرەو بەردە یە. بە ناز دلئ
ھەنجیوم. تیری بە خوینم شە لالان. بو یە دە لیم گیانی مە لا، تو ئەتەو ی گیانی مە لا قوربان ت بی و
دلشاد م بە قوربان ت ب م.

جستۀ الماوی

۱ یارب این گلدسته‌ئی یا نرگس رَغنا است این
سرو گلشن یا اَلف یا قامتِ رَغنا است این

۲ این مَلک یا شاهدِ قُدسی است یا ماو فَلَک
حور یا روحِ القُدس یا نور چشَم ما است این

۳ کَوکبِ صُبُح است یا خورشید یا دَرِ یَتیم
یا تَن سیمین بَراست یا گوهر والا است این

۴ عارضِ است این یا شُعاعِ شَمس یا بَدَر مُنیر
لاله یا نسرین و گُل یا بادۀ حَمرا است این

مانای وشه:

این: نهمه: گلدسته: چه‌یکه‌گول: قامت: به‌زن: ماو فَلَک: هه‌یف: روحِ القُدس: جو برائیل: کَوکبِ صُبُح:
نهمه‌تیره‌ی کاروان کوزه: فَرِیتیم: مرواری تا قانہ: تَن: لَمش: سیمین: زیوین: بَر: میوه: بَر: سینگ و
به‌رُک: والا: جی‌گه‌وره: عارض: لارومت: شُعاع: پر شنگ: مُنیر: روناکی‌دهر: لاله: گوله‌ میلاقه:
حمر: سور: است: پاشبه‌ندی خه‌بردانه، وه‌ک «س» کوردی‌وایه: این است: نهمه‌س.

پوخته‌ی مانا:

ئهی خواجه! سهرم سوژماوه؟ نازانم ئه‌وه‌ی ده‌یینم، یاره‌کهمه‌ یان چه‌یکه‌ گول؟ یان نیر‌گری
شَلک و به‌لارو له‌نجه‌یه؟ ئهو بالایه، سه‌وله‌ له‌ناو باغ‌ رواوه؛ یان پیتی ئه‌لفه‌ وا راسته؟ یان،
به‌راستی ههر به‌زنی یاره‌کهی منه که له دنیا‌دای تای نیه؟ ئاخو ئه‌مه فرشته‌یه؛ یان، دلبه‌ریکی
پیروزی خودایی‌یه؟ یان هه‌یقه له‌عاسمان دیاره؟ نازانم حوری به‌هه‌شته، یان فرشته‌ی ولام به‌ره،

یان هر سومای چاوی خومه؟ نهستیره‌ی کاروان کوژه‌یه؟ یان خوری به‌تیشک و تاوه؛ یان مرواری تاقانه‌یه یاخو له‌شی میوه زیوه و به‌روی وه کو زیو، ده‌تروسکی؛ یان هر پرشنگیکه له‌خور. یان مانگی چارده‌ی به‌تریفه؟ لیوه‌کان و سه‌ری کولمه‌ئاله‌کانی و سپی لاجانگ؛ گولی گولآو ونه‌سرین و میلاقه نه؟ یان باده‌ی ئال.

۵ سنبل تر یا بنفش، یاسوسن و گل چیچکه
زلف یا مشک ختن، یاصورت طغراست این

۶ غمزه‌این یا گزمه‌این یاتیر یاسحر حلال
ساجر این یاچشم شوخ ترک بی‌پرواست این

۷ میم یا یاقوت یاسرچشمه‌ی آب حیات
خقه‌ی دوردانه‌این یالعل شگرخاست‌این

مانای وشه:

سونبول: سمل؛ بنه‌فش؛ ونه‌بوشه؛ سوسن؛ سویسنه؛ گول چیچکه؛ گولی پشکوتو؛ خوته‌ن؛ ولاتیکه
به‌ئاسکی میسک ناسراوه؛ صورته؛ شکل؛ طوغرا؛ موری سولتانان؛ بی‌په‌روا؛ بی‌ترس و گوی‌نهدر؛
حوققه؛ قوتولکه؛ دوردانه؛ مرواری بی‌وینه؛ دوردان؛ مرواری‌دان؛ شه‌ککه‌رخا؛ شه‌کرکروز.

پوخته‌ی مانا:

سملی‌تیره؟ یان ونه‌بوشه و گولی پشکوتو سویسنه‌یه؟ یان، موری پرییچ و جوانی سولتانانه به
میسکی خوته‌ن نوسراوه. یان، که‌زیه‌یه؟ شستیک وه‌ک تیر، به‌ر هه‌ناوی دل ده‌که‌وی. تیری
سیله‌ی چاوی تویه، یان جادوی ئمو چاوانه‌ته؛ که جادو له دلان ده‌کن. وه‌ک تورک بی‌ره‌حم و
به‌زه‌ن و گوی‌ناده‌نه هه‌ناسه‌ی دلی برزاوم. دهم و لیوته من ده‌بیینم؟ یان قوتولکه‌ی له یاقوته و
مرواری ده‌ناو کراوه؟ یان لاییکه به شه‌کراو ئاخندراوه. یان سه‌رچاوه‌ی ئاوی ژینه؟

۸ خط، یاقوس. دونون مکتوب مشک اذفرتند
یا هلال عید یا ابروی بی‌همتاست این

۹ کوی او یا کعبه یا بیت‌المقدس یا بهشت
خلد یا فردوس این یا جنة‌الماوی است این

۱۰ هاتف غیبا است این یا ترجمان روح قدس
بلبل شیدا است در گلزار یا ملاست این

مانای وشه:

مه‌کتوب: نوسراو؛ نه‌ذفهر: زور بون خوش؛ کو: کولان؛ او: ئه؛ خَلد: به‌هشت؛ فردوس: به‌هشت؛
جَنَّة‌الماوی: به‌هشت؛ هاتفا: ده‌نگی بی‌رنگ؛ تَرْجُمان: وەرگیر، دهراست؛ شه‌یدا: شیت و گهلایی.

پوخته‌ی مانا:

شکلی دونوی سهره‌و ژیر، وه‌کو که‌وان دینه‌ به‌رچاو. خه‌ته‌که‌یان ئاخو به‌میسکی زور بون خوش
نوسه‌راوه؟ یان نون نین و مانگی له‌نوین، که‌ مزگینی جیژنی پیوه؟ یان خو برو بی‌وینه‌که‌ی تونه.
شویتیکی زور پیروز دياره. لیم‌گوزاوه: مالی «بیت‌المقدس» ه؟ یان کابه‌یه؟ یان به‌هسته؟ یاخو
هر کولانه‌که‌یه که‌ مالی ئیوه‌ی تیدایه؟ گویم له‌ده‌نگیکه‌ زور خوشه‌و خاوه‌نی ده‌نگ ره‌نگی نیه،
فرشته‌ له‌ نه‌دیاره‌وه بانگ ده‌کا؟ یان وەرگیری فه‌رمایشی جو‌برائیله؟ یان بولبولی لی‌شیواوه له
گولجارا شیوه‌نیه‌تی؛ یان هر مه‌لاکه‌ی خومانه‌و شیعی خوی ده‌خوینیته‌وه؟

شیاوی‌باسه: شیخ‌عبدوره‌حمانی جامی (۸۱۷ - ۸۹۸ کوچی) قصیده‌یه‌کی وای‌هه‌یه‌که
شاعیر ته‌واو داویه‌ته‌ سهر شویی و ده‌مه‌لاسه‌کی کردوته‌وه.

سهره‌تای قصیده‌ی «جامی» به‌م دو له‌ته‌ ده‌س پی‌ ده‌کا:

عارض‌است این یا قَمَر یا لاله‌ خَمْر است این

یا شُعاع شَمْس یا آیینه‌ دلها است این

به‌م به‌یتشه‌ش دوایی بی‌دینی:

قَمری باغِ چنان یا بُلْبُل بی‌خانمان

طوطی شکرشکن یا «جامی» شیدا است این؟

«همه رتوم بهس»

۱ کەس نەدیە سەحەرگەھ کو چنازک وەرەسی تو

مە ژبەلگی گولو نیرگزی سەر مەست بەسی تو

۲ زانم نەتنی کو یەدی بەیضا تو ددیری

وەر خوەش کە شەهیدین خوە کو عیسا نەفەسی تو

۳ روحی تو نە جیسمی ژجەمالی ب چئیسمی

رەنگ رەنگ تبی کە شەفو شەهودی چکەسی تو

۴ روژی تو لشرقی بجهمالا خوە دبهرقی

باله کو ژسەرچه شەمی ئەقەس قەبەسی تو

۵ باله ژچنوری و تەجەللا لچطوری

گەگە لسهرا پەردەیی جان مولتەمەسی تو

مانای وشە:

وەرەس: گولیکی سوره، بو رەنگ دەکار دەکری؛ یەدی بەیضاء: دەستی سپی کە موجزانی موسا

پینگەمبەر بو؛ تبی: دەبی؛ شەهود: حازری، دیاری؛ چەشمە: چاو، چاوێ ئاگر یان ئاو؛ قەبەس: بزوت؛

ئەقەس: هەرە پیروز؛ مولتەمەس: داواکراو؛ روح القدس: فرشتەیی و نام بەر.

پوختەیی مانا:

وہك من توم دى له بهیاند، کەس نەیی دیتوی. کی دەزانی تو گولیکی چەند ناسکی؟ له

پەرەیی گول و نیرگسی کال و مەستەچەم، وازم هیناو هەر توم بەسی. من دەزانم دەستە کانت وەك

دەستە سپیەکی موسا، موجزاتن، بو ئەوانەیی پیت کافرن. بەلام دەشزانم هەناسەت وەك

ههناسهی عیسا وایه؛ مردو زیندو دهکاتهوه. دهسا وهره کوشتهی چاوه مهسته کانت به ههناسیک زیندو کهوه.

تو چیت؟! تو وهک ئیمه لهش نیت. تو گیانیکی له جوانی دروس کراوی و نازانم ناوت بنیم چی؟ ناو بو له شان دیاری دهکری. گیان ههر گیانهو ناویکی تایهتی نیه. مهگهر پیت بلیم: گیانی جوان. تو ههردهمهی به رهنگیک خوت نیشان دهدهی. کی دهتوانی بیژی من شهو گیانهم دیوه؟ چوزانی خوت نهگوریوه. ههر توی روزی له خورههلات سهر دردینی و تیریژو بریقتهت ههیه. سویندی دهخوم، تو له چاوگهی ههره پیروزی باره گای خودای مهزن، گره بزوتی و هاتویه سهر دنیایه؛ تا دل و گیانی دلداران بسوتینی، تو بیوخودا، با بزاینن تو چون روشنی و نوریکی؛ له کام چپای تور خوت دهرخست. گهلیک جاران له باره گای گیانی گهوره تو یان دهوی. ئاخو تو خوری عاسمانی، یان فرشتهی. ههر نهمزانی. حوری، له رهگزی پهری، یان فرشتهی وهلام بهری خودا، خوتی؟

٦ جانا جهرهس و رههبری عیشقاته نهزم قهط
ناگه بغغان و ههرهکاتی جهرهسی تو

٧ مایهک نهفسهک من دبتن بی تو وجودهک؟
دی بی تهچیم؟ ههم تو، زحی ههم نهفسی تو

٨ عیشقاته مهگو زیر صیفته زهر دکرین گو:
ئیکسیره نهوینامه بیعهینی و مسی تو

٩ من گو زنیگاران تو گولی بهس بشکوهبه
زانم نهموحیب ههر نهکەس و خارو خەسی تو

١٥ نهی حور سرشتی لمه خوش مهی ودهته بهرکر
جهنناته ویصالا مهوو ئاتهش پهرسی تو

١١ من گو دشهقان شوبهی نوجومان بطه وافین
گو عیشوه دزانن بیچهست و ههوهسی تو

١٢ من گو مهبتیغان قهدی ناکن زدهری ته
گو نهم زنهباتین و لظهبعی مهگهسی تو

١٣ من گو ژکه مهندا سهری زولقاته فهرهستم
پهروازی لهبی لهعلی مه گو گهر قهرهسی تو

۱۴ په كډهم ډه نه هیشتین ته دهامونی فیراقي بی همدهمی دهردان گو: چغه ریادهسی تو؟

مانای وشه:

رههیر: بهلد؛ شكوه: گورهیی و جهلال و شوكت؛ وهته بهرگر: وا لهیشت داناه؛ جهننات: باغات؛
جهننات: بهمهشتان؛ نوجوم: ستاره گل؛ ډه دی تاكن: دهرناكن؛ ډهرستم: رها بوم؛ پهرواز: كهنازه؛
هامون: بیابان.

پوختهی مانا:

گیانه جوان و نازیزه كه! من بومه زهنگولهی كاروان، بومه شارمزای سهر ریگه. تو هیچ ټاگات له
هاوارو بزوتنی منی ژاری دلدار ههیه، كه باسی جوانی تو ده كه مو ریزه وان به هوئی منوه
شارهزای دلداري ده بن؟ تو ده زانی من بهی تو تاویك نازیمو تو شك نه بهم، منیش ههرنیم؟ تو
هم گیانی هم هوئی ههناسه دانمی.

گوتم: ټه وینی بالاكت، رهنگی وه كو زیز زهره د كرم. گوتی: ټه وینی بالای من، وهك ټيكسیره و
دیاره توی مس ده كاته زیز.

گوتم: له ناو دلبران دا، ههرتوی گوتی هه لیزاردهم. یاخوا ههر گهش و به شكو بی.
گوتی: ده زانم ناتهوئی ټه وینداری ناكسو و دركو پوشان بی. من گولمو گش دلبری تر،
له چاومن پوش و په لاشن.

گوتم: هوئی به چكه حوریه كه، بادهی خوشت له پیش دانام. چون رهوايه بیخومه وه؟
گوتی: له ریگه ی دیدارم، ټه گهر ټاگر بهرستی وه بزانه چوینه بهههشتی.
گوتم: شهوانه تا به بیان، وهك ټه ستیران چاو لیک نانیم؛ له دهوره ی باره گاكه ی تو ههر خول
ده خوم.

گوتی: نازی من ده زانی تو لم گهروشمو بیداریه چیت گهره كه؟
گوتم: به تیخو به چه قوش، كهس ناتوانی له دهرگای تو دور كاتوه.
گوتی: بهی من شه كرم و توش خوت لی كروم به میش و دهورم ددهی.
گوتم: ټوخی له كه مه نندی كه زیه كانت رزگاریم هات.
گوتی: ټه گهر له كه ناره ی لیوی ټالم رزگاریت بی، سهر دهرده كه ی.
گوتم: من له بیابانی دوریت دا مابومه وهو به هاوارمه وه نه هاتی.
گوتی: په كډهم نه هیشتوه بیهاوده م بی. دهر دو داخم بو كړدبوی به خه مره وین، له و
چولگه یه. چون ده لئی فریاره سم نیت؟

۱۵ من گو: زدلی شو بهی بخور خواهش ته بگرگر
گرگر بدوله علین خواه شه گهر، گو: عده سی تو

۱۶ من گو: لروخائین نه کو که چره وه کو فهرزین
شاه گوته مه: کش، مات، لبازی فهره سی تو

۱۷ من گو: زقه دیم نه ز مه یی عیشقاته دنوشم
گو: من زعوشاقان نه تنی مه ی ته له سی تو

۱۸ من گو: دشه قان شو بهی شه مالان وه دصوژین
به روانه صیفت جاهه ره، بی صهوت و حیسی تو

۱۹ من گو: به صهرو قوه تی سه معامه تویی، گو:
زانین ته نه مین روح و موجه ره د قه فده سی تو

مانای وشه:

بخور: نه وه ی بو بخوشی ده سوتی؛ عده سی: نيسك، بو بیاوی بی نه مه گ ده لین وه ك نيسكى بی بهرو
پشتهو به قای نیه؛ روخ: قه لای شه ترنج؛ ره خ: که نار؛ فهرزین: وه زیر له شه ترنج دا؛ شا: داشه زله ی
شه ترنج؛ فهره سی: نه سپی شه ترنج؛ کش: برو؛ مات: بی بزوتن؛ مات: مرد؛ ته له سی: سه رخوشی
که له لاو بی حال؛ جاهه ره: ده سا بچو به ولاوه، ده برو؛ قوه ت: هیژ؛ سه مع: بیستن.

پوخته ی مانا:

گوتم دلتم بو له ت کرد؟ بو بخوری کور ی به زمت به کار ده هات؟
به لیوی ئال، شه کری شکانو پیی فهرموم: تو وه ك نيسك هیچ بهرو پشتت بونیه. من چاکم
ده باره کردوی که دلتم هه لیزاروده له تله تی کهم. تو به وچاکه یه نازانی و هاتوی گله ییم
لی ده که ی!؟

گوتم: من له دلدار ی تودا وه ك قه لای شه ترنج راست ده رووم و جیگم له که نار گرتوه. نه ك وه ك
وه زیر راستیش بچم خواریش بروم.

نه وه شای کومه لی جوانانه ده ری کردم. پیی گوتم: کش. تو ههر بو مات و کز بون و مردن و
له ناوچون ده بی. چونکه وه ك نه سپی شه ترنجی، له سه ره خه تی خوت باز ده ده ی. دلدار ناشی گله ی
هه بی و خرایه ی دلداران پلی.

گوتم: زور له میژینه وه من فی ری باده ی نه وینتم. ههر باده ی تو ده خومه وه.
گوتم: دلدار ی من زورن؛ له مهستی باده ی نه وینم بونه سیپالی مه یخانه. ههر تو نی، تا خوت
هه لکیشی.

گوتم: شه وان وه کو موم سه رم به گره و بو ت ده سوتیم.

گوتی: دهرۆ توش ههر وه کو په پوله وای؛ هیچ دهنگو و هاوارت نیه. پیم خوشه دلدارى سوتاو
له ئه وینم، هاوار بکاو ناله و گاله ی شایه تی ئه وینداری بن.
گوتم: تو سومای چاوانمی. هیزی بیستم له تویه.
گوتی: ده زانم من گیانم له له شتداو تو قه قه سیکی گلینی.
تی بینی = ههر کهس توزیک شیعرناس بی و ئه و دوقه صیده ی خویندیته وه که به (جاناز جه مالاته
موقه ددهس قه به سم ئه ز) و (وهره جانم کوچنارک وهره سین) ده ست پی ده کهن. ده زانی ئه م
شیعرا نه ی لیره دان هی مه لانیه و هی کارایه که ده مه لاسکه ی مه لای کردو ته وه و نه شی پیکاهه -
هه ژار.

«چاوی دهرش»

۱	دلبری سهرداری خوبان	۱	نمز نزام ناگه هه‌یه
۲	عارفه بحالی قلوبان	۲	عالمه بحالی مه‌یه
۳	عالمه بداعی فونادان	۳	گه‌زمه‌یین وان نون و صادان
۴	چونه دل‌ه‌تتا په‌رادان	۴	یه‌نگی‌یی ره‌ش گوشه‌یه
۵	گه‌زمه‌یین وان صادو نونان	۵	ناورین نه‌سوه‌د عیونان
۶	رادکن نه‌و قه‌تلو خونان	۶	من دیه‌و دل شه‌ه‌ده‌یه
۷	لازمه لسولتان و میران	۷	پورس‌کرن حالی نه‌سیران
۸	نهم کرین نامانجی تیران	۸	سوخته‌یین دهرمانده‌یه
۹	هیژ نزام میر دبیرین	۹	زانت نه‌م‌سی‌سال نه‌سیرین
۱۰	چه‌هفتیر پرسه‌ک نه‌میرین	۱۰	له‌و بروحم‌و شه‌فقه‌یه
	پور دبیم شه‌فقه لباله		عارفه‌و صاحب که‌ماله
	جارنان بینه خه‌یاله		پرس بکت چی لی‌هه‌یه
	شه‌فقه‌کت جار‌جار نه‌ینی		توله‌یی ناستان فه‌خونی
	دافه‌که‌م داغا بیینی		نارو پیت‌و شو‌عله‌یه
	دابزانت پیت‌و نارم		کوشتی‌یی جو‌هتی خومارم
	موجه‌تی صوه‌تم بو‌ارم		لازم نه‌و زانت وه‌یه
	عالمه بده‌ردو برینی		ماده‌ما دیدارو دینی
	خه‌ف دبت ره‌مزا نه‌وینی		قی بزانت بی شو‌به‌یه
	هه‌رده‌ما دل‌به‌ر دیاربت		جان‌و دل تیک تاروما بت
	دی چره‌نگ موجه‌ت ستاربت		خه‌ف کرن بی فه‌بده‌یه

پوخته‌ی مانا:

ئو دلبه‌ری سهررداری همو جوانانه، ئاخو به‌حالی دلی مه ئاگاداره؟ دهنانی داخمان له دلهو، تیری بروو چاوه‌کانی هه‌تا په‌ران، له‌ناو دلماندا جی‌گیره‌و له‌گوشه‌ی که‌وانی یه‌نگی هاو‌یژراون. تیری چاوو برویان و ئاوژی چاوی ره‌شی ئه‌و، پیاو ده‌کوژن و، خوم به‌لگه‌ی ئه‌وقسه‌ی خومم، که‌ کوژراوی ئه‌و چاوانه‌م. منی کرده‌نیشانه‌ی تیر؛ منی سوخته‌ی ژارو فه‌قیر. ئه‌و ئه‌میره‌ده‌بو له‌حالم بیرسیت؛ چاوه‌نوژی ئه‌و پرسینه‌م. دهنانم به‌زه‌یی هه‌یه. زانایه، له‌ده‌ردی من شاره‌زایه، هه‌ر جارێک بیه‌ خه‌یالی، بیرسی چیم لی‌قه‌وماوه، وه‌ک سه‌گی ئاسانه‌که‌ی خوی، بانگم بکا، تاجی داغی له‌شم بیینی و بزانی به‌گریه‌و پولوی ئه‌وینی ئه‌و بومه‌قه‌قنه‌س. کوژراوی چاوی خومارم. سوتاوم و پشو له‌سه‌رخوم. به‌لام هه‌ر که‌سی به‌بیینی، دهنانی من ئه‌ویندارم. چونکه‌ هه‌رگا یار ده‌بینم، گیان و دل‌م به‌رباد ده‌بیت.

زیده مه‌ظه‌هر بی‌قصوریت	هه‌رده‌ما مه‌حجوب‌ظه‌هور بت	۱۱
به‌رقی لامیع جه‌ذبه‌یه	دی ته‌جه‌لالیه‌ک لطور بت	
خه‌ف‌ژبه‌ره‌عینی هه‌سود بر	جه‌ذبه‌یی دل ژوجود بر	۱۲
لی‌هه‌جه‌ر نیشانه‌یه	من دمیحرابی سجود بر	
من‌طه‌وفا زولفو خالان	سه‌جده‌یا به‌زنون و دالان	۱۳
داب‌چین لی‌عومره‌یه	ئه‌ف‌به‌سه‌صاحب جه‌مالان	
بی‌حیجاب گه‌ر ئه‌و بیینی	ئی یه‌کی صادق هه‌بیینی	۱۴
سه‌رخه‌وشی بی‌باده‌یه	ما له‌شیا‌ری دمینی	
هه‌رده‌ما مه‌حجوب‌دیینی	عیشقه‌طوغرایا نه‌ینی	۱۵
ئه‌ف‌چنیسم و نوسخه‌یه؟	دی بدل لازم بخونی	
گه‌رچی‌دل‌تی، شو‌به‌ی‌طوری	لامیعا وی‌حوسن و نوری	۱۶
لی‌حیجاب و په‌رده‌یه	باطینا نایی‌ظه‌وری	
لی‌بصه‌د صوره‌ت لی‌باسن	عارفن مه‌عنا شوناسن	۱۷
خه‌ف ژوان زانی مه‌یه	غه‌یری مه‌حجوب‌وان نه‌ناسن	
سه‌ده‌ده‌نگ قی‌را هه‌شاندی	ئی لمن یه‌نگی کشان‌دی	۱۸
ئه‌ز کری ئه‌خته‌ر مه‌یه	دل ژده‌ری هه‌رشاندی	
دلبه‌رو یاری موالی	لازم ئه‌و زانت به‌حالی	۱۹
ده‌رب لئیقا سینه‌یه	گه‌زمه‌بین‌قه‌وسی هیلالی	
من ئه‌وه‌روحا گیانی	هیز دییم مه‌حجوب‌نزان	۲۰
ئه‌ف‌چرا په‌رکه‌نده‌یه؟	پرس نه‌کر بپرا خوه‌نانی	

مانای وشه:

نه خترمه: یمخسیر، چولهچرا، یهلموم؛ موالی: دوست.

پوخته‌ی مانا:

ههرکاتی یار خو دیاربکا، دیداری بی کهمایه‌سی، کیوی طوری پی ده‌سوتی و، پیاو ده‌چیته حالی جه‌زمه. جاری یارم خوی نیشان‌دام، ته‌او دلی له‌ناو بردم نه‌شی هیشت شوفار بزائن. خالیکم له‌بر بروی دیت؛ سوژدهم بو‌برد. له‌دوره‌ی خالانی گهران؛ ده‌وری بسکو که‌زیه‌کانی پیاوی پی ده‌بیته حاجی و عومره‌ی خوی به‌جی هیناوه.

دلاری راست، نه‌گهر شه‌ویاره بیینی، لیت رون بی هوشی نامینی و باده‌ی ناوی، سهرخوش ده‌بیت. نه‌وین موری لای خودایه‌و ههرگا یارت لی دیاربی، ده‌زانی کاری خودایی چه‌ند جوانه‌و خودا چه‌ند جوانه. تروسکه‌ی جوانی خودایی، ههرچه‌ند خوی نیشان دل‌ده‌دا، به‌لام به‌چاو ناییندری و پهرده‌ی به‌سردا کشاوه. دلدارانی زور دل وشیار، شه‌و تیشکه‌ی خواجه‌ده‌ناسن. با له‌صد لی‌ایسایش‌دا بیت؛ شه‌وانه گوی نادن به‌جل، ههر ته‌نیا دل‌بر ده‌ناسن. منیش له‌وانم زانیوه که یاری به‌راست کامه‌یه. یاره‌که‌ی من شه‌و که‌سه‌بو، که‌وانی له‌من کشاندو صد تیری هاویشته دل‌مو، منی‌کرده یمخسیری خوی. دل‌برم - که دوستی خومه - ده‌زانی چیم لی قه‌وماوه. که‌وانی مانگی بروکه‌ی تیریان له‌نیوان سینگم‌دا، هیشتان ده‌لیم دل‌برم خه‌بردار نیه. شه‌ودل‌بره‌ی گیانی گیانمه. چونه نه‌هاتوته بیرری بلی فلان بو شه‌ونده پهریشانه؟

۲۱	چهنده‌کی تاقت ددیرم	بم‌غوبار به‌دری، فه‌شیرم
	گهر ژچه‌هقان نه‌ز بویرم	من زه‌نه‌خدان ته‌ل‌یه
۲۲	داب‌نوشم من ژلیقی	ماوه‌را ره‌یحان و سیقی
	لوتلویین شه‌ککر دنیقی	نابی حه‌یوان چه‌شمه‌یه
۲۳	چه‌شمه‌یا ناقا حه‌یاتی	شهره‌تا قهندو نه‌باتی
	من لداغان شه‌و موفاتی	جان ژبو شوکرانه‌یه
۲۴	له‌و وه‌کو سه‌وداو دینم	ههرده‌ما دیمی دینیم
	دین دیم، حه‌یران دمینم	موشته‌ری یا زوه‌ریه
۲۵	شه‌مس دنیق‌بورچاشه‌ره‌فدا	سه‌دکه‌واکب چار طه‌ره‌فدا
	موشته‌ری هاتی بره‌فدا	نیستیوا چو قیبله‌یه
۲۶	ناقابای ده‌ستیوایی	نه‌ز ژبه‌رضه‌رب و چه‌فایی
	جان‌فیدا تیمه لیقای	شوبه‌تی په‌روانه‌یه
۲۷	من توی مه‌قصود ژژینی	من ژبه‌ر مه‌وجا نه‌قینی
	سه‌د دکم دیدارو دینی	مه‌ظه‌ره به‌س زیده‌یه
۲۸	روه‌نی یا چه‌هقی نه‌بینان	مرشیدی مه‌جذوب و دینان

من طهلب دینا تیه	داروی دوردو برینان	
دهینه سه رجه هقین مہ بارهك	بینه یی نازك موبارهك	۲۹
روهن بین یی دیدیه	من جروح خواهش بن بجارهك	
تلی بین جاما طه هوری	بین كهفا نازك ژنوری	۳۰
من زیارت تهوقیه	بین ژماووردو بخسوری	
بولیولی وهر دین بخالم	دالسهر چه هقان بمالم	۳۱
شه فقه خوی. حقی وهیه	چاره کی روحمی كه ظالم!	
دی چیت حالی مه ئیرو	نهر نه کی ره حمی ته میرو	۳۲
گرتی یی سی ساله یه	قسط نه بی چارهك نه سیرو	

مانای وشه:

زهنه خدان؛ چنه؛ موفا؛ چاره؛ روف؛ پول؛ دهینه؛ دای بنی؛ كهف؛ لب؛ تلی؛ قامك؛ تهوقه؛ ئاوات،
تهوقوع؛ میرو؛ نه میرو.

پوخته ی مانا:

به همو توانا دهكوشم بیمه توزی سهر ریگهتو مانگی روت لهروی شوفاران دایوشم. نه گهر له ترسی چاوانت بهویرایه، دم گوت چهنهشت بینم. خوش بو، له ریخانه ی بسکت - كه وه كوئمی وهك سیوی سورت دهكهوی - و لهو لیوه وه كو شه كرانهت - كه مرواری ددانیان وه بن خوداوه - فریكم هه لیمزایه - كه وهك ئاوی ژیان وایهو بو همو داخان دهرمانه - به گیان سوپاسم دهكردی. ههتا روخسارت ده بینم، ههر شیت ده بيم. سهر گهر دانم، نازانم كام نه ستیره یه؟ موشته ری یه یان زوهریه، یان روژه له بورجی شهرهف، دهستو پیوهند وهك نه ستیره له چوار تهرهف، دهوری داوهو موشته ریش ده گهل نهو پوله هاتوته سهیرو تماشاو روژ راسته ریگه ی ون بووه، له لای قولموه دیار نهدا. من گوی نادمه ئازاران. گیان ده كه مه قوربانی ده می دیدارت. وهك په پوله له دهوری گرت دهسوتیم. ههر توی ئاواتم له ژینا. دهریای نهوین شه پول دهدا، به ئاواتم صدجار چاوم پیته بكهوی و دیاره زور زیادم ئاواته. تو سو مای چاوی کویری، ری شانده ری شیتو جهز مه لی هاتوانی، دهرمانی همو دهردانی. بویه ده موی بت بینم. عهرزت بكمه لاقت له سهر چاوم دانی، تا برینم چاك بینه مو، چاوم روشتر بیتهوه. له بی دهست رابكیشه با نهو قامكه ناسكانه ی باده ی بهه شتی ده گیرن، و بونی بخورو گولویان لی بلاوه؛ زیارت بكمه؛ به سهر چاومی دا بمالم. من بولیولی پهری كوئمی نه خشینراو. به ورده خالم. بی ئینصاف دهسا بهزته بی، بهزه یی ئاكار ی خوته. نه گهر بهزته بیما نهیه، من چون بزیم؟ قهت نهت فهرمو نهو نه سیره ی سی ساله له بهندی مندا، حالی چونه؟

ژتلیین یاقوت و فهصلی	شون چیهی به یگان ونه صلی	۳۳
ضهر بی تیرو گه زمه یه	نهر نه کی دهرمان بوه صلی	
نه ژمه ی و قهندو گولاقی	گه زمه بین یاری کوباقی	۳۴
ما حهیا تهك لی هه یه؟	بیت دهواکت وان دگاقی	
مه مظههری روح و حه یاتی	نه تنی قهندو نه یاتی	۳۵
لهو مه دل بتخانه یه	ههم بتو عوززاو لاتی	
بی چشیرین دل بهری تو	خوندی لاتی نازهری تو	۳۶
بی خیلاف نهو که عبه یه	ههر چیهی لی بیوهری تو	
سهر ددت باقی نیصافی	ما دبت بیخن خیلافی	۳۷
من بنه سوهد سه جده یه	نهر یکی بیمه طه وافی	
بهر زوحه ل بیتن قیرانی	دا زیاره تکم نیشانی	۳۸
چه هفتیبری موچه یه	تولهیم سهر لاستانی	
موچه دا دی خهف یخونی	ما بزهری شه ککه رینی	۳۹
پور (عَلِيهِ الْغَنَمُ) یه	دا ره قیب مه لعون نه بینی	
ژهو حه یات و خه مرو بادی	گهر بیه خشی دل مورادی	۴۰
دادمه دیسا بهر ته یه	دا نه کم گلله هو دادی	
حاکمی شهرعو بیلادان	گوهبده گلله هو دادان	۴۱
دی که سی بی چاره یه	دی تو داخوازو مرادان	
بهو نیشانا جه بهه تی کی	دی تو دیسا شه فقه تی کی	۴۲
مه حره مین بی پرده یه	مه ژ حره مین خدمه تی کی	
ماهو خورشیدی قیران کی	بی نیشانین مه نیشان کی	۴۳
دور نه کی خواهش توله یه	بهنده که لبی ناستان کی	
جام بخوهش له علان بنوش بی	داده ما صوحبه ت بجوش بی	۴۴
دین بهرو پور عیشو به یه	مه ژ حه بیب سه دده نگ سروش بی	
یار کوتی بیت ئینعی کاسی	شهر به تاوی جامو طاسی	۴۵
نابی حه یوان نهو بخوه یه	بیت مه ژ ی فه یضه ک ژ کاسی	
خوندی نهو خه طی غوباری	ئی ژوی ظهرفی قه خاری	۴۶
قهنج دبی نهو زیده یه	مهستی یا چه هفتین خوماری	
تیک ژ بهر خونی قزلدی	من لدل تیره ک موغولدی	۴۷
هیژ ژچه هفتین شه هله یه	لی دینیم دهردی کودلدی	
خالقی حوسنا ته دابی	روهنی یا چه هفتین مه لابی	۴۸
حوسن و حوب به که چه شنه یه	حوب تنی دامن گه دابی	
سه د نه سه ق لهو تین سه به ق مه	دیتی به نورا یه قه ق مه	۴۹
لی مه لا خواهش بهنده یه	پور نه بی نهرزان له ق مه	

مانای وشه:

نهصل: سهررم؛ فصل: بهند، بهندی ټنگوست؛ خوند: خاوهن؛ بپوهری: جی گیری؛ نیصاف: نیصاف؛ موچه: جیره؛ زهر: دم، زار؛ گلله: گله، شکایت؛ بلادان: ولاتان؛ ههریم: محرم؛ ټینعیگاس: تیشک دانهوه؛ خه طی غوباری: شیوه خه ټینکی زور ورده.

پوخته ی مانا:

جی سهره تیرو رمیم لین، ټه گهر بهو بهندی قامکانه ی یاقوتیانته هه توانی له سهر داننه ی و، له باده و قهندو گولوی لیوه کانتم دهر خوارد نده ی، - که چابونم یه کاوه یکه - تازه ناژیمه وه دهرم. تو نه همر قهندو نه باتی، تو گیان و زیانت لایه. تو بوتی، تو ی گوره ی بتی ټازهری مامی برابمی. تو له دلمای. دلم بوپته بتخانه یه ک. تو هیند جوانی بچی ههر کوی ټهوجیگایه کابه یکه. ههر که سیکی ټینصافی بی، ده زانی ټم قسم راسته. ټه گهر چی وه ک زوحل شومم، ریگم بده خالت ماچ که م، با بلین زوحل له گهل روز برانبر یون. توله ی تو م سهر له بهر دهرگا، چاوه نورم جیره م ده تی. به زاره شیرینه که ی خوت، بانگم بکه بهدزیه وه، با شوفار بهراز نه زانی؛ خودا وه بهر نه حله تی خا. ټه گهر لهو ټاوی حه یاته وه لهو باده یه ی لیوه کانتم، بی بهخشی و، دلم به ټارزو بگات، شکات ناکم. شکاتیشم ههر لای خوته. خوت فرمانزه وای ولاتی، ههر تو ی مراد پیک هینه ری. منیش بی که سو بیچارم. بهزمت هه بی، سویندت دده م بهو خالانه ی له هه نیه تن. وابه که له مالدا محرمم بم، خوتم له بهر چاو ون مه که. هه نیه و رو خسارت به چوته بیته بهر چاو، واتا خورو مانگی ته و او، بهر انبرن. من بکه سه گی دهر گای خوت، سه گی چاکم. تا ټه گهر بهزمت گهرم بو، بهو لیوانته باده ت فر کرد، گویم له دهنکه خوشه که ت بی - که وه که دهنگی جو برابله - نازی زورت دینم ده بات. ټه گهر وینته له کاسه ی مهیدا بیینم، بههره ی بومن یه کجار زوره، وه کو ټاوی ژبانی وایه. ههر که س لهو دهره ی خوارده وه، خال و میلی وردی تو ی به چاوانی دیت - که وه که خه تی زور وردی هونه راوی وان - له دیتنی چاوت مهست بو، باوهر ده کا که باده ی تو، له ټاوی حه یات زیاتره.

تیریکی دهست کاری مغول، له دلی دام. خوینی گه شم له بهر هه ټیشنت. بهلام ده لیم؛ ټه خویناوه، لهو چاوه کاله ی ټورایه، دلی من هه لی هیناوه. رونا کایی چاوی مهلا! خودا ټه جوانیه ی بهتودا، به منی گمداش دلداری دا. جوانی و دلداری چون یه کن؟ من نوری زور سپیم دیوه، زور ریگ و پیک بهره و من به پهله ده هات. هینده به هیچم مهزانه، مهلا کوبله یه کی باشه.

کولی بی درک

۱ نیرو مهدی وه قتی سمحەر
دهیسا دله بسی صورو زهر
بسکین سیاه خالین دقهر
ئه سوهد بو دایم سهجده بهر
غه فلهت بسیرر من دا نه ظهر
تیردانه دل شاهی مهجهر
فهریادو ئه فغان صهد که سهر
زانم کو روزبو هاته دهر

ئهو دلپهرا سوندوس دپه
نورهك مونه ززه بو به شه
رهش کاکولی زولفا چونه سه
من بهستی عه قدا نییه تی
میران بقه تلی کر غه دهر
بی مروهت ئامانج کر جه گهر
وه صفان نه شیم لی ئه وقه دهر
سویحان ژشاهی قودره تی

مانای وشه:

سوندوس: هریری تنك؛ عه قدا: بهستن؛ نه شیم: ناتوانم؛ میران: میری گه وره؛ مهجهر: کاکیشانی
عاسمان؛ شاهی مهجهر: خور.

پوختهی مانا:

ئهمزۆ له ده می بهیاندا، ده یاری دلپه رم روانی. به بیچم بنیاده میك بو؛ به ئام ته گهر راستت دهوی،
پرشنگی جوانی خودابو، دهناو بهرگی سورو زهردی هریری تنك و ناسکدا دهره وشاوه.
بسك و كهزی و كاکولی رهش، به ره و خالی رهش چه مابون؛ كه وهك «حَجَرِ الْأَسْوَدِ» ی روگی
به ودم و پیروژه لامو ابو سوژدهی بو ده بن. منیش نیه تی خوم دابه ست، كه سوژده بهر مه بهر
خالو و بیمه حاجی. ئهو سه ره ورو میری میرانی جوانانه، له نه کاویك گوشه و تیله چاوی دامن، زور
به ناحق فرمانی کوشتنم دهر چو. تیری ئهو روخسار وهك خوره، بی بهزه یی دامبارینی و
چهر گمیان کرده نیشانه. هاوارو دادو هزار داخ. چیم به سه رهات، ناتوانم ههر باسی بکهم. ههر

نه‌وندهی لی ده‌زانه، که چاوم لی بو خور هه‌لات. هه‌ی نامه‌خوا! له توانایی خودای مه‌زن. که جوانی وای خولقاندوه.

سوبحان ژته شاه‌ی جه‌لال
خاصا ته‌دایی نه‌ف جه‌مال
کفش بو دقه‌وسیندا هیلال
لی بون نیقاب چه‌وگان و دال
لی سه‌ییری بایی شیمال
قط کس دی بین نه‌ف، رنگ مینال
زازه بنائی را بنال
جاره‌ک لسه‌ر دیمی قه‌مال

هوستایی پر قودره‌ت لبال
دیمی ژقودره‌ت خه‌طو خال
قیرا مه‌دی به‌درا که‌مال
وان یه‌ک به‌مستی دابه‌ پال
پیچانه سه‌ر نورا زولال
موطریب‌وه‌ره وه‌فته مه‌جال
ساقی وه‌رین خه‌مرا جه‌لال
زولفین لدورا جه‌به‌ته‌تی

مانای وشه:

هوستا: وه‌ستا؛ لبال: له‌کن؛ سه‌ییری: هه‌لیکرد، رابرد؛ زازه: نه‌ی‌ساز.

پوخته‌ی مانا:

خودای گه‌وره‌و خاوه‌ن شکو! پاکی و پیروزی هه‌ر بو تو. چند وه‌ستایه‌کی به‌کار و ده‌س‌ره‌نگینی. نه‌و خوین شیرینی و له‌باریه‌ت به‌تاییه‌تی دابه‌ یارم. خال و میلت به‌دانسته له‌ روخساری نه‌خشاندوه. مانگی یه‌کشه‌وه‌ی بروکه‌ی، له‌ بورجی که‌واندا هه‌لات؛ مانگی چاره‌دی هه‌نیه‌که‌شی تیشک نه‌دات. بسکی سه‌ر وه‌کو کاشویان، په‌رچوکه‌ی وه‌کو دال شکاو، بونه‌ته په‌رده له‌سه‌ر روی و، له‌ خوشیان مه‌ست و که‌له‌لا پالیان به‌ یه‌که‌وه‌ دابو. سه‌روه‌ی شه‌مائی هه‌لیکرد؛ بسکی به‌ره‌و سه‌ری رادان. نوری پاکی خوا ده‌رکه‌وت. قه‌ت که‌س نمونه‌ی وای دیوه؟ لیم رونه: نا. به‌زمگیر! وه‌خته‌که‌ی وه‌خته با سازو بلویر بنالین. مه‌یگیر ده‌ستت مه‌گیره‌وه! باده‌ی جه‌لالم بو‌تیکه‌و، هه‌ر به‌و ده‌سته ناسکانه‌ت، بسکان له‌سه‌ر هه‌نیت لاده.

زولفین موعه‌نهر کاکولین
تاتا باداق داڤ فه‌تتین
دایی نه‌سیم تیک مه‌ییلین
نه‌بله‌ق ژقودره‌ت خه‌مملین
تی عه‌نده‌لیبو بولبولین
غه‌قله‌ت مه‌دی له‌و خه‌جلین
مه‌جروچی تیرین قزلین
قی په‌رده‌یی جارک هلین

بسکین سیاه‌ره‌نگ سونبولین
چین چین به‌مستی سیلسیلین
وی قه‌سته خالا فلغلین
وی بوغچه‌یی گول که‌مملین
روژ هاته بورجا سونبولین
مه‌حروم و مه‌هجور دل کولین
ره‌حمی که‌ پور صوه‌تی دلین
باقی نیقابا ظلومه‌تی

مانای وشه:

فہتلتین: لولیان خوارد؛ سیلسیلین: بونہ زنجیرہ؛ مہیلین: خوار بونہوہ؛ عندهلیب: بولبول.

پوختہی مانا:

بسکی رہشی وہ کو سونبول، کھزی و کاکوئی وک عنہیر، تال بہتال لہ بہ کتر ہالان و، مہستانہ و چین لہ سہر چین و بہ زنجیرہ دہیندران. سزہ لئی دان، خوار بونہوہ. بہرہو خالان - کہ لہ فلفل رہشتر و تیزو توندترن - رہش و سپی رازیموہ. باغچہی گولان بہوپہری جوانی خوی نواند. بولبول دہستیان کرد بہ خوینتن. خور کہوتہ بورچی سونبولہو لہ پر دیتم، شہر مہزار بوم، رہنگم پہزی. یاری روخسار وہ کو روزم! لہ دوری تو دہر دہدارم، دل بریندارو ہہزارم. تیری دوریت لہ خوینی دلہ شہ لالہ؛ رہنگی سورہ، دل بہگرہ، وک تہندورہ، دہسا بہزہ بیہکت ہہ بی، شو رو بہندہ لہرو لادہ! با تاریکی لہ سہر روناکی برہوی.

لمہ جنوب بو حال داری خوہ کہ (بان، لمیہرداری)	پرسی بمیہداری خوہ کہ	ع
قہستا برینداری خوہ کہ	بہس قہہرو نازاری خوہ کہ	
تیک غرقی نہ نواری خوہ کہ	شہ فقی بدیداری خوہ کہ	
شہ ہیدی نواری خوہ کہ	لی نہ مرو قہرواری خوہ کہ	
لہ علی شہ کہ رباری خوہ کہ	گہستی پی رہ شماری خوہ کہ	
دہرمانی گولداری خوہ کہ	بلہ قظو گوفتاری خوہ کہ	
مہ خموری خہ مہماری خوہ کہ	لی کہ شفی نہ سراری خوہ کہ	
کوشتینہ تیرا موجبہ تی	حہیرانی رہفتاری خوہ کہ	

مانای وشه:

میہدار: کوتریک کہ دہ خوینی؛ میہردار: خوشہویست؛ قہروار: فرمان؛ گولدار: خہ مبار، بہزان.

پوختہی مانا:

پر سیاریک لہ شیت و حال لئی ہاتوت کہ! لہو کہ سہی زور خوشیدہوی وک کوتر بوت دہ نالینی. بہسم غمزہی لئی بگرہو چیدیکہ نازارم مدہ! وہرہ سہر برینداری خوٹ! ئیجازہی بدہ شہ ہیدی و فرمانی پی بدہ بمری. رہ شماری کہزیت پیوہی دات. بہ لیوی شیرین و نالت بیڈوینہ. خہ مباری تو، چارم بکہ. لہ نہینیم ناگادار کہ. بمکہ بہ مہستی بادہی خوٹ، با لہ خوٹ دا سہر گہردان بم. بہتیری ٹہوین کوژراوم.

۵ وہر سہردہ جارہ کوشتی بان نہختہر مہیین وان بہنگیان

بادهت سهحر ره یحانیان	برده بملدا خه مریان
دانینه لی وان تللیان	داغین شه هیدو صوهتیان
روح بیته دیسا سه رگیان	کوژ موعجیزا خه ماریان
وان شه فقهوو دلداریان	هیژ نابرم قهط هیقیان
ضه ربا فیراقو بیهریان	باله ژنالو زاریان
خه و ناگرین شه قتاریان	ته شبیهی توتاگین چیان
چهندی کورودین قیله تی	لی هیژ دخوازین شوکریان

مانای وشه:

تهخته رمه: یه خیسیر، چوله چرا؛ بادهت: بالی دا؛ بیهری: به تاسه؛ توتاگ: مه لیکسی شه و بیداره و تابه یان دهنگی دی.

پوخته ی مانا:

جاریک سهری کوشتهت بده؛ ته سیری تازه که وانتم. بسکت له شان په خش بکه؛ با با له ریحانان بدات. قامکت له سهر داغ و برینی کوشتهی خوت بکه هه توان؛ با گیانم بیته وه بهرم. هیشتا هومیدم نه بریوه، چاوم له بهزه بی تویه. به خوا له دهردی دوری تو، له تاسه ی دیداری جوانت، وه کو توتاگ شه و هه تا روژی ده نالم. قهت خه و له چاوم ناکه وی، به و حاله شرا سوپاس ده کهم هه تا رو ده کهمه روگه.

دهردی غه دار بیم فیرقه ته	۶
عاشق مرن ههر ساعه ته	
لی دلبر نه قره نگ عاده ته	
نه ووهل ددت پی نولفه ته	
گافه گونهو فیراره ته	
شیری جه فایی لی ده ته	
ره حمی بعاشق نایه ته	
حه تا کو دل قهنج ژی بته	

فیرقهت ژجان پور زه حمه ته
یا سه هل عاشق روح دته
ههرچی دبه ندیدا که ته
ذهوق و صفائو صوجه ته
نانجا ژناگه غه فله ته
الله چوی بی مروه ته
وی قهسته جان یه غما که ته
ئینصاف ژمه هرویان نه تی

پوخته ی مانا:

دهردی دوری زور گرانه؛ لیک جیایی له ش و گیانه. عاشق گیان بدا هاسانه. ده نا هه مو دم مردوه. کرداری دلبران وایه؛ پیاو بهرو خوشی ده کیشن، قسه ی خوشی ده گهل ده کهن، له پر به ئازار ده یکوژن. بهزه یان به پیاو دانایه، نیازیان گیان تالان کردنه. جوانان قهت ئینصافیان نه.

دا موعجیزی په‌یدا کرت	یار قه‌سته‌جان یه‌غما کرت
یا سیحری بوسینا کرت	رهمزه‌ك ژره‌نگ عیسا کرت
دیسا شه‌هیدان راکرت	ژهو له‌علی شه‌كکه‌رخا کرت
چاره‌ك غه‌ریبان شا‌کرت	فان کوله‌یان نازا کرت
میسیکی دجه‌رخان دا‌کرت	راستی یه‌دی به‌یضا کرت
شه‌فقی که یاره‌ب دا‌کرت	داخوش بکت ئیحیا کرت
صده‌ه‌لقه چین‌چین با‌کرت	ره‌ش کا‌کولان تاتا کرت
ئهمری هوما‌یون سه‌رمه‌تی	ههمیان لدم طوغرا کرت

پوخته‌ی مانا:

یار بویه گیان تالان ده‌کا؛ ویستی موجزات بنوینی، لاسای عیسا بکاته‌وه، یان ابن‌سینا ئاسایی خومان لی‌یکا به‌جادو‌گهر. به‌و لیوانه‌ی مردو زیندو بکاته‌وه. به‌ده‌سته‌سی و ناسکه‌که‌ی میسک به‌برینان‌دا بکات. کوپلان ههمو نازاد بکاو دلی غه‌ریبان شادبکا.

ده‌خوایه وابکه‌ی وا بکات. کاکوتلی ره‌ش تاتا بکات؛ چین‌چین ههمویان بابداو به‌ربابدات. بیان‌کاته‌موری سولتانی و فه‌رمانی پی‌ئیمزا بکات.

وه‌ك من دزدانی ته‌بت	ئی‌گویی مه‌یدانی ته‌بت
مه‌جروخی په‌یگانی ته‌بت	سه‌ربه‌ندی چه‌وگانی ته‌بت
ههر روزی قوربانی ته‌بت	یه‌غماو تالانی ته‌بت
موشتاق و چه‌یرانی ته‌بت	بیماری موژگانی ته‌بت
دی مه‌ست و فینجانی ته‌بت	صوه‌تی ژه‌یجرانی ته‌بت
موچه ژبه‌ر خوانی ته‌بت	وی به‌هر دنیشانی ته‌بت
هه‌رده‌م بخونی چه‌ضه‌تی	لی لوطفو ئیحسانی ته‌بت

پوخته‌ی مانا:

که‌سی وه‌ك من سه‌ری گوپی له‌مه‌یدانت، له‌زیندانی تو‌ده‌رنه‌چی، به‌گوچانی تو‌هه‌لسوزی، برینداری تیری تویی، ههمو روژ به‌قوربانت بی، بمل و به‌گیان تالانت بی، دایم له‌ژیر فه‌رمانت بی، کوژراوی مژولانت بی، چه‌یران و سه‌رگه‌ردانت بی، مه‌ستی چاوی فینجانت بی، بو‌خوت نیشانت کردی، له‌به‌ر ماوی خوانت بخواو جار‌جاره‌بی لاوئینه‌وه و بانگی که‌ی و خوت بیینی؛ چی تیدایه؟

خه‌مری بخون خواران نه‌دی	جانان بنه‌غیاران نه‌دی
وان‌ری دگولزاران نه‌دی	ومردان به‌مرداران نه‌دی
یووان ژژه‌ین خاران نه‌دی	ره‌یحان و گولتاران نه‌دی

کوران تو نه نواران نهدی	تو ره مزو نه سراران نهدی
نیفمهو خوه نه ستاران نهدی	بنونه کی یاران نهدی
دردان بیماران نهدی	تیران ژنوباران نهدی
ریشن نهدیرن طاقه تی	ژغه بری سی چاران نهدی

پوخته‌ی مانا:

باده‌ی نهدی به نامویان و خوینمزان، مه هیله مردار بینه باغ؛ گول و ریحانیان نهدیه‌می. جگه له درو مه‌یان دهری. مه هیله بهراز بزنان. مه هیله کویران بینن. عاشقانت تازار نهدی، له بمدکاریان بیاریزه. یاری خوت هرزان مه فروشه. خویشمان لی دامه پو شه. به کهوان تیرمان تی مه گره. دهرمان له سهر گران مه که. له سی پیالهش زیاتر باده مان مه دهیه. بریندارین، تاقه تی مه ست بونمان نیه.

شوبه‌ت مه لی ره نجور بکی	بهس عاشقان مه هجور بکی	۱۰
شونا برینان کور بکی	قه‌لی شکه‌ستی هور بکی	
بزه‌هری خوه مه نمور بکی	شهما مه ژی پر نور بکی	
مه هرهم سه‌رای بکی	ته‌نھا مه بی ده‌ستور بکی	
ژوی باده‌یی مه خمور بکی	وه‌صلا خوه دا فه‌غفور بکی	
فه‌یضی دلدا فور بکی	نیف کاسه‌یا فه‌رفور بکی	
دالان ژخالان دور بکی	دیمی ژره‌نگ کافور بکی	
وه‌قتی سمحر کو باده تی	بی عالمی مه‌قهور بکی	

مانای وشه:

ژه‌ین: غه‌یر، جگه؛ کور: قول.

پوخته‌ی مانا:

بهس عاشقان دور خه‌روه، به دهردی مه‌لایان مه‌به. دلی شکاو بهس ورد بکه، شوینی برین قولتر مه که. مومی مه چاکتر هل بکه؛ بوخوت فه‌رمانمان بده‌ری، با هر ته‌نیا نیمه بینه ناو حه‌رم سه‌راوه. به دیدارت بمانکه شا. له باده‌ی خوت مه‌ستمان بکه. باده ده‌بیاله‌ی چینی که. به‌هره له دل به فیچقه بی. روت وه‌ک کافوری سی که. بسکان له خالان دور خه‌وه. دنیا به بینه بهر حو‌کمت. ده‌می به‌یان که سه‌روه‌دی.

«باخ جودایی»

۱	قی فیرقه تی نه بته ر کرین	۱	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۲	ژارو ضه عیفو زهر کرین	۲	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۳	پور زهر کرین وه ک زیرمام	۳	چه هقین دلوظفی پیرمام
۴	دایم لری چاونیر مام	۴	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۵	چاقنیری رهفتارا ته بوم	۵	موشتا قی گولزارا ته بوم
۶	له و دور ژدیدارا ته بوم	۶	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۷	دور بوم ژوی رهفتو چنی	۷	وان عیشویه یا گفتو که نی
۸	نایی بچه هقان من دنی	۸	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۹	دنیا بمن مژبو، غه مام	۹	خه و ژی لچه هقان من چه رام
۱۰	عومره ک بقی حالی هه مام	۱۰	فهریاد ژدهستی فیرقه تی
۱۱	ساعت لمن تیک سال بون	۱۱	دائم لسه ردهست فال بون
۱۲	چه رفین دهاتن دال بون	۱۲	فهریاد ژدهستی فیرقه تی

مانای وشه:

زهر: زهره؛ ژار: کزوزه بون و بیچاره؛ زیو: داوه تیلی ساز که دهنگی زور باریک و نزمه؛ چاقنیر: چاوه روان، چه مراه؛ رهفتار: رهوت؛ رهفتو چن: هاتوچو، رویشتن و چون؛ گفت: قسه کردن؛ کهن: خه نین؛ غه مام: همور؛ فال: بو بخت روانین، فالنامه.

پوخته ی مانا:

دوا برآوی دهس جوداییم؛ زهر دو دهرده داری شهوم. وه کو سیمه باریکه که ی که مانچه و تار، کزو لاواز، هه همیشه چاوله ری یارم. هانام به پیری مهیخانه ده فریام بی، هاوار لدهس شه دوری به. دهمه وی رهوتت بیتم؛ له باغچه می جوانیت بروانم. ههر چونکه شه و نیازم بو، له دهر کی خوت

دورت کردم! هاتو چوکانت نابینم. قسه و دهنگی بیکه نینت، نایه نه گویم. وهك له دنیا نه بيم وایه؛
 دهردی جودایی به لایه. هاوار له دهستی جودایی. دنیا به من هه وره مژه؛ چاوم له گهل خه ودا دژه.
 عومریکه به و ژانهی ده ژیم. ده وره لامو بيم کوژه!
 هه رساتیکم لی به ساله. چاوم له فالنامه و فاله. هه وری ده وری تالهم تاله. هه ر بیتهی بومدی، هه ر
 داله. لارو خوار، چه وتو چه واله. واتا دوری، واتا دله دهردی دوسه ر، ده رچون له دهرمان و ده و.
 به لام وادیاره دالیکیان و اتای دیداری ده گه یاند.

مه‌عنی دچو به ژنا شه‌ریف	۷ ئیرو تتی دهرهات ئه‌لیف
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	یا خاره لی کیمخه و قه‌دیف
چه‌رحین قه‌دیم دیسا گه‌واند	۸ قی فه‌رقه‌تی پردل شه‌واند
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	شیشین دصور تیدا طه‌واند
یه‌کیه‌ك ژنو ناته‌ش کرن	۹ داغین مه‌دیسا ره‌ش کرن
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	لی زیده په‌نج و شه‌ش کرن
پوز هه‌ر ددل خونریژ کرم	۱۰ سه‌وداو سه‌وس و گیز کرم
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	چه‌ندان وه‌بو لی هیژ کرم
گه‌زمین ده‌وان خه‌ماری‌یان	۱۱ بالله ژناله و زاری‌یان
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	خه‌و نا‌ک‌رین شه‌و طاری‌یان
حه‌تنا به‌شیر مزگینی‌دا	۱۲ شه‌ف‌بو دنی چه‌شمی مه‌دا
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	دی بی سه‌حه‌ر شاهی گه‌دا
روخی شیرین من هاته‌سه‌ر	۱۳ مزگین کودا من ئەف قه‌ده‌ر
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	خه‌یله‌ك لمن رون‌بون به‌صه‌ر
بو غه‌رقی ئە‌نواری ته‌دل	۱۴ رون‌بو بدیداری ته‌دل
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	ناره‌ت ژفه‌رواری ته‌دل
دیسا ژنو یاری خوه‌دی	۱۵ مینته‌ت مه‌دلاری خوه‌دی
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	سولتان و خون‌کاری خوه‌دی
مینته‌ت مه‌دیسا غه‌م ره‌قین	۱۶ ره‌ش کاکولین سونبول له‌قین
فه‌ریاد ژدهستی فه‌رقه‌تی	نو بو لبل حوببو ئە‌قین

مانای وشه:

ئه‌لیف: هوگر؛ ئه‌لیف: بیتهی یه‌که‌می ئە‌لف‌وبیته‌که؛ خاراو کیمخه (یان، کیمخو): دو پارچه‌ی به‌قیمه‌تن؛
 شه‌واند: برژاند؛ گه‌واند: داغ کرد؛ طه‌واند: خوار کرده‌ه؛ به‌شیر: مژده‌ده‌ر؛ سه‌وس: ده‌م‌ده‌می و
 گه‌لایی، وازواری؛ خه‌ممار: باده‌فروش؛ خه‌یله‌ك: زوریک، ئە‌ندازیکی زور.

پوخته‌ی مانا:

نهمرو له کتیبی فالنامه، ئه‌لف دهرهات. واتا: ئهو به‌ژن وهك ئه‌لفه‌ی خاراو کیمخواو حه‌ریرو مەخمەرده به‌ره، ته‌شریف دینی؛ ده‌یسا بایی و دادم له‌ده‌ست دۆرهده‌ستی، لای ئهو بکهم. دل برژاوه، کونه برینم کولاوه، دیسانه‌وه داغ‌کراوه، شیشی سوره‌وه کراوم. ده‌ناو دلی داچه‌ماون، جی داخیش رهش هه‌لگه‌راون، ئاگریشی تی به‌رداوان. نه‌هر جارێک پینج‌جار، شه‌ش‌جار. هاوار له‌ده‌ستی جودایی.

سه‌ودا سه‌رو هه‌یرو گه‌یژم، هه‌ر خوینی دل هه‌ل دهره‌ژم. خۆم هه‌ر هه‌یج بوم؛ دهردی جودایی توشم هات، له‌وتوزه هه‌یچه‌شی کردم. تیری ئهو چاوه‌ مه‌ستانه، ئهو مه‌سته له‌سه‌ر هه‌ستانه‌وه، پیاله‌ی شه‌راب له‌ده‌ستانه، خه‌وی شه‌ویان لی تاراندم، هه‌ر ده‌گره‌یبه‌ ده‌بارینم، نازانم له‌ده‌ستی دوری هه‌تا که‌نگی و ده‌مینم؟ هاوار له‌ده‌دی جودایی.

دنیام شه‌موو له‌به‌ر چاوان؛ گوته‌یان هات نازداری باوان. هه‌ر به‌و مژده‌ دل‌رفینه، گیانم هاته سه‌ر گه‌ینه، چاوشیم بی رۆن بونه‌وه. تیشکی رۆن ده‌دلم گه‌زا، له‌ روناکی دا نو‌قم بو، ئاماده‌ی هه‌ر فه‌رمانیکه، چون ده‌فه‌رموی تا وا بکات.

سوپاس که یارمان دیته‌وه؛ جوانی خونکارمان دیته‌وه. کاکۆل له‌ سه‌روه‌با نه‌وین. سوپای کۆل و که‌سه‌ر ره‌وین. دل په‌روله‌ خو‌شی و ئه‌وین، هاوار له‌ده‌ستی جودایی.

ده‌دی غه‌دار بیه‌م فه‌رقه‌ته	۱۷	فه‌رقه‌ت ژجان پوز زه‌حه‌مه‌ته
یا سه‌هل کو عاشق رۆحه‌ته		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی
ناری فه‌راق و سه‌هته‌تی	۱۸	ئیشا خه‌ده‌نگی نوه‌ته‌تی
په‌رس کن ژعوشاقان ته‌تی		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی
عاشق ئه‌ون هه‌ردی مرن	۱۹	چه‌ندیک دهره‌مزه‌ین دله‌برن
که‌یه‌ر دل من بیه‌ترن		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی
یاره‌ب به‌دیدی خوه‌کی	۲۰	من واصله‌ی یاری خوه‌کی
به‌س سه‌هته‌ی ناری خوه‌کی		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی
مه‌ژدوست ساته‌ك دورنه‌کی	۲۱	په‌رکه‌نده‌ی مه‌هجوور نه‌کی
دیسا ژنو دل هور نه‌کی		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی
خاكا ریا دله‌ر مه‌لا	۲۲	بکشین دچاوان وه‌ك چه‌لا
دیدار قه‌سمه‌ت بو هه‌لا		فه‌ریاد ژده‌ستی فه‌رقه‌تی

مانای وشه:

غه‌دار: گران، زۆردار؛ زه‌حه‌مه‌ت: دژوار؛ نوه‌تن: سه‌مین؛ بیه‌تر: زۆرت‌ر؛ په‌رکه‌نده: بلاو؛ په‌رکه‌نده: بی‌په‌رپو؛ چه‌لا: سورمه؛ هه‌لا: هۆشت بی.

پوخته‌ی مانا:

دهردی دوری زور گرانه. له‌له‌ش جیابونه‌وی گیانه. هیشتا گیان دانیش هاسانه، به‌لام شهو زور به‌سوتانه. تیری جهرگان کون کون ده‌کا؛ کونانیش خه‌م ناژن ده‌کا. که‌سیک خوی دلدار نه‌بویی و زانی به‌دلا نه‌چویی، چوزانی دوری چتامه؟ هاوار لهده‌ستی جودایی.

زور دلدار هاتن و رابردن؛ به‌نازی دل‌به‌ران مردن. به‌لام من له‌ناو ههمواندا، پتر جه‌فاو ده‌ردم دیوهو تیری دوریم تی‌چه‌قیوه. هاوار لهده‌ستی جودایی. خوی به‌زه‌بیت پیما بی؛ یارم له‌گه‌لما ته‌با بی، جهرگم له‌سوتان ره‌هایی، تازه له‌مه‌ش وردتر نایی. هیچ کاتی لیم هه‌لماویره، چونکه شهو به‌ توران فی‌ره. هاوار لهده‌ستی جودایی.

مه‌لا نه‌گهر بوت هه‌لکه‌وت، دیسان چاوت به‌یار که‌وت، خاکی ری‌بازی دابینه، چاوی خوتی بی برینه، هوشت بی له‌بیرت نه‌چی! هاوار لهده‌ستی جودایی.

«فرشته‌ی به‌شهری»

صه‌نهما سورَ ژصمه‌د نه‌یشه‌ک‌ه‌را لب ژنه‌بات
(أَحْسَنُ اللَّهُ تَبَارَكَ) ژسورا وی صه‌نهمی
نه‌و‌ه‌را ره‌نگ فرشته به‌شهرای جور سرشت
یا ژمیسکی خوته‌نی خال و خه‌ط و کاکول و قشت
گه‌ر خوه نیشان سه‌قه‌ری ده‌ت دگرت جوری به‌هیش‌ت
که‌عبه‌یا تی نه‌بت نه‌و پوتکه ده‌یه و دیرو که‌نیش‌ت
کو نه‌صیب دا ژنه‌زل هه‌ق ژمه‌را عیش‌ق نویشت
فه‌یده‌ناکن لمه ئیس‌مه‌و نه‌طه‌لس‌مه‌و نه نویشت
ظاهیری‌دا مه‌عه‌ذابه‌ک وه‌کو باطین فه به‌هیش‌ت
صوه‌تنی‌دا به‌هه‌ناقان و جه‌گه‌ر تی‌ک بریش‌ت
قه‌صدی وه‌صلی مه‌بجان‌گر کو فه‌دایین و نه‌هیش‌ت
ده‌ست نه‌هلین ژطه‌له‌ب گه‌رمه‌دری چت سه‌رو تشت
پشت‌نا‌ده‌ین دوه‌زار خه‌نجه‌رو تیرو رم و خشت
مه‌سه‌ری داینه‌ری‌تو بخودی به‌ستی‌یه‌پشت
نه‌وه من روح و حه‌یات و نه‌وه من قیبه‌لی ذات
صه‌نهما سور ژصمه‌د نه‌ی شه‌ک‌ه‌را لب ژنه‌بات
(أَحْسَنُ اللَّهُ تَبَارَكَ) ژسورا وی صه‌نهمی

مانای وشه:

أَحْسَنُ اللَّهُ تَبَارَكَ: ماشه‌الله له شیرین‌کاری خوا؛ نویشت: نویسی؛ بریش‌ت: برزاندی، براژتی؛ فه‌دایین: ده‌ری‌کردین، رای‌داین؛ سه‌روشت: سه‌رومال؛ خشت: نیزه؛ پشت‌نادین: را‌ناکه‌ین.

پوخته‌ی مانا:

بوته به‌لارو له‌نجه‌که‌م به‌ژنی وه‌ک نه‌یشه‌که‌م ری‌که‌و لی‌وی وه‌ک نه‌بات شیرینه. هه‌ی نامه‌خوا! له دل‌کیشی بتی جوانم. ئەو دل‌کیشیه‌ی له‌خواوه‌یه. تیشک دهره، رهنگی له‌فرشته‌ده‌کا؛ ئاکاری وه‌ک حو‌ری ده‌چی و بنیاده‌مه. خال و میل و کاکول و په‌رچو‌که‌ی هه‌نیه‌ی، له‌میسکی خوتن ره‌شترو بون خوشترن. ئەگه‌ر خو‌ی شان جه‌هه‌نده‌م دات؛ حو‌ری جه‌هه‌نده‌م داده‌گرن. که‌ له‌ به‌هه‌شت خوشتر ده‌بی.

خودای گه‌وره، رو‌ژی به‌ری، ئەوینی له‌چاره‌م نوسی. به‌دوعاو نوشتهو هه‌یت و هوت، له‌دلی من ناچته‌ده‌رو هه‌رچی بکه‌ن بی‌به‌ره‌یه. ئەوین ئەگه‌ر به‌رو‌آلت دهردو ئازارو سزایه؛ له‌راستی‌دا به‌هه‌شتیکه‌خودا ده‌یدا به‌ده‌رومان. که‌یفم سازه‌که‌به‌ئاگری ئەوینی جه‌رگ و هه‌ناوم بر‌ژاوو هه‌لقه‌چاوو په‌روکاوه. ویستم بمرم؛ له‌رتی ئەوین، به‌گیان بگه‌م به‌دیداری. له‌خوی دور کردم نه‌ی هه‌یشت. به‌لام هه‌رگیز ده‌ست هه‌لگر نیم. سه‌رو سامانیشم بروات، گو‌ی ناده‌مه تیرو رمو نیزه‌و خنجه‌ر. با هه‌زارانیشم بو‌یین، سه‌رم له‌سه‌رری داناوه‌و پشتم به‌خودا به‌ستوه. یاره‌گیان و ژبانی من. رو‌گه‌م ئەوه. بته‌به‌لارو له‌نجه‌که‌م، به‌ژنی وه‌ک نه‌یشه‌که‌م ری‌که؛ لی‌وی وه‌ک نه‌بات شیرینه. هه‌ی نامه‌خوا! له‌دل‌کیشی بتی جوانم. ئەو دل‌کیشیه‌ی له‌خواوه‌یه.

٢ زه‌ری یا دیم دو‌زو له‌ب شه‌که‌را عیشوه به‌ری

یا ژسه‌ر تا بقه‌ده‌م تی‌ک ژعه‌بیانه به‌ری

ژسه‌را په‌رده‌یی لاهوت بعه‌د شیوه‌گه‌ری

بیته‌به‌ر عه‌ینی شه‌ودی دلیباسی به‌شه‌ری

(حاش‌الله) تو کسان دی‌بتن ئەف رهنگ زه‌ری

دایه‌به‌ر قه‌ندو نه‌باتی ژدو له‌علین شه‌که‌ری

بی، تو یا له‌ب شه‌که‌ری یاتو نه‌باتا به‌ته‌ری (یان، ته‌به‌ری)

الله الله چته‌جه‌لایه ژسیررا قه‌ده‌ری

حاجیان سیلسیله به‌ستینه لدو‌را قه‌مه‌ری

دو‌ری به‌یتی ژعه‌فا تی‌نه سه‌مایا سه‌هه‌ری

بی‌مرووه‌ت کودو میران ژسوری مه‌ی دسه‌ری

نه‌یلن چینه‌طه‌وافی و زیاره‌ت جه‌هه‌ری

زه‌مه‌مو غولغوله‌وو عومره‌و عیدو عه‌ره‌فات

صه‌نه‌ما سو‌ر ژصه‌مه‌د نه‌ی شه‌که‌را له‌ب ژنه‌بات

(أَحْسَنُ اللَّهُ تَبَارَكَ) ژسورا وی صه‌نه‌می

مانای وشه:

لاهوت: خوایی؛ کسان: چلون؛ بی: بیژه، بلی؛ به‌ته‌ر: کورته‌ی بیتر، که‌به‌مانا زو‌رت‌ره؛ ته‌به‌ری: نه‌باتی ته‌به‌رزه، ته‌شوی تاش؛ حاجب: برو.

پوخته‌ی مانا:

سه‌وزله‌ی روخسار مرواری، به‌نازو غمزه‌ی لیوشه‌کر. سهرتاپا بی‌بش له‌ع‌بیان، پهری
خوایه و ناردراوه له‌بیچمی بنیاده‌مان دا دیته‌بهرچاو. نه‌گینا چون هیچ‌نه‌ورنگه سه‌وزه‌یه‌ی و
ه‌ردو لیوه‌ی ناله‌کانی - که نه‌بات و شه‌کرو قه‌ندیان به‌رگرتوه - ده‌کری له‌ریزه‌ی خه‌لک بیت؟!
تو بلی: شه‌کره له‌لیوت، یان له‌نه‌باتی ته‌بهرزه‌س. ئه‌ی خودایه چنه‌ینیت له‌توانایی خودالایه.
دو بروی له‌یه‌ک په‌یوه‌ندت ده‌وری له‌مانگی روت داوه. ه‌هر به‌یانیه‌ک که بسکانت به‌دم سر‌وه‌وه
ده‌لرن و له‌سهر ه‌هنیت - که وه‌ک عاسمانی ساو ده‌چی - ح‌جی ده‌کهن و دلان پرده‌کهن له
خوشی؛ ئیمه‌ی دلدار، زور به‌تاسه‌ین که له‌ده‌وری سهرت گهرین، خالی ره‌شت و کو به‌رده
ره‌شی مالی کابه، رابموسین. به‌لام دو چاوه مه‌سته‌کمت - که سهرمه‌ستن - ناهیلن نه‌و ح‌جبه
بکه‌ین. ه‌مراو ه‌وریای دلدارانه، دیداری تو بو نه‌وان جیژنی قوربانوه، زیاره‌تی تو وه‌کو عومره
عهره‌فاته.

بته به‌لارو له‌نجه‌کم، به‌زنی وه‌ک نه‌ی شه‌کهر ریکه. لیوی وه‌ک نه‌بات شیرینه. ه‌هی نامخو!
له‌دلکیشی بتی جوانم. نه‌و دلکیشیه‌ی له‌خواه‌یه.

۳ من بدل‌صوره‌تی جان‌دی ژبتان نه‌و بته‌نی
نه‌و تنی سه‌روی ره‌وان دی ژظهریفین چه‌مه‌نی
سوسن و سونبول و گول چه‌رخه‌ لئورا سه‌مه‌نی
خه‌مری‌یان حه‌لقه‌نو چین دانه ژمیسکا خوته‌نی
سهر ددن چه‌شمه‌یی حه‌یوان و بزهمزه‌م دره‌نی
لی چشیرانی‌یه (الله) ته‌ژوی که‌فت و چه‌نی
نه‌ز دبیم به‌دره‌ بدیم لی دکه‌تن گو‌فت و که‌نی
یا په‌قین روژه لسه‌رقی و شه‌فه‌ق دانه دنی
غه‌له‌طم روحی قودوس هاتی‌یه نیف وی به‌ده‌نی
دکه‌ت ئیحیای مه‌واتان لسوزو ره‌فت و چون
ته‌نهن باوه‌رو ئیمان نه‌ظه‌ری دی و بنی
چته‌جه‌لایه بوی قبیله‌ مه‌له‌ک رو دده‌نی
نازه‌ری گهر بدیا هور دکرن لات و مه‌نات

صه‌نما سوز ژصه‌مد نه‌یشه‌کهر له‌ب ژنه‌بات
(أَحْسِنُ اللَّهُ تَبَارَكَ) ژسورا وی صه‌نمی

مانای وشه:

ده‌رتی: ده‌چی؛ که‌فت: لامل؛ مه‌واتان: مردوان؛ بنی: بر‌وانه؛ نازه‌ر: باوک یان مامی بر‌ایم پی‌تیمبهر که
بتی ده‌تاشین.

پوخته‌ی مانا:

له‌چاو جوانان، ئمو به‌تەنیا شكلی گیانه، له‌باغان‌دا، هەر ئه‌وه‌ سه‌رووی ره‌وانه. گوئی سوینسه‌و
سه‌لمی که‌ په‌رچوکه‌ن، له‌ میسکی خوته‌ن ره‌شترو بو‌ن خوشترن. له‌ لاجانگی گوئی یاسه‌مه‌ن
ئاسایی دین‌و ده‌چن. سه‌ر ده‌گه‌یه‌ته‌ سه‌رلیوان، که‌ سه‌رچاوه‌ی ئاوی ژیان‌و، وه‌ک چاوه‌ی
زه‌مه‌زم په‌یروژه. ئه‌ی خوایه‌! لامل‌و چه‌نه‌ی چه‌ند جوانن. من ده‌لیم روی مانگی چاره‌سه‌س. به‌لام
گفتو پی‌که‌نینه‌ی له‌مانگ زیاده. یان وه‌کو خو‌ره، له‌ خو‌ر هات‌و، جیهان رو‌شن ئه‌کاته‌وه. له‌مه‌ش
هه‌لهم، ده‌لیم ره‌نگه‌ جو‌رباییلی هاتیته‌ ناو له‌سه‌وه، ره‌وت‌و چونی وه‌کو عیسا مردو وه‌گیان
دینیته‌وه.

گه‌ر له‌گفتم به‌گومانی، تو‌ش وهره‌و له‌یار بروانه! تیشکی خوایه‌و له‌فرشان بوته‌ رو‌گه‌ی
په‌یروژو جوان. باوک یان مامی برابم که‌ ئه‌توی دیبا به‌ چاوان، به‌ته‌کانی هه‌مو ده‌شکاند.
بته‌ به‌لارو له‌نجه‌که‌م، به‌ژنی وه‌ک نه‌یشه‌که‌ر ریکه‌. لیوی وه‌ک نه‌بات شیرینه. هه‌ی نامه‌خوا!
له‌ دلکیشی بتی جوانم. ئمو دلکیشیه‌ی له‌ خواوه‌یه.

خ نیرگزا مه‌ستو شیرین‌و گولو نه‌سیرینه ژره‌نگ
شه‌که‌رو لو‌ئولی مه‌نشورو بدل ئاهه‌ن‌و سه‌نگ
مه‌ ژبه‌ر ضه‌ری ئه‌قینێ بو‌ه دل پی‌تو په‌ره‌نگ
له‌ومه‌ شهب تا سه‌هه‌ر ناله‌یه وه‌ک مه‌غنی‌و چه‌نگ
دامه‌ سه‌د ره‌نگ عه‌ذابی‌و نه‌هات دهر ژمه‌ ده‌نگ
هه‌ستی‌یان گرتی‌یه ناصورو مه‌ژیدا هه‌یه ژه‌نگ
له‌و نه‌هشیارو خو‌مارین مه‌ نه‌ خواری مه‌ی و به‌نگ
له‌مه‌ ئه‌رو دو که‌مانداری هه‌به‌ش هاتنه‌ جه‌نگ
تینه‌ قه‌تلا مه‌ ده‌هستان دوسیه‌ قه‌وسی ژیه‌نگ
دره‌شینن مه‌وتین مه‌ دوه‌زار تیرو خه‌ده‌نگ
چه‌گه‌ری کون دکن‌و تی دبه‌ین میثلی تغه‌نگ
میثلی وی کافرو ظالم قه‌دیه‌ن که‌س دغه‌ره‌نگ
نازکو خو‌بو شه‌که‌ر خه‌نده‌ئو شیرین هه‌ره‌کات
سه‌نه‌ما سو‌ر ژسه‌مد نه‌ی شه‌که‌را له‌ب ژنه‌بات
(أحسن الله تبارك) ژسورا وی سه‌نه‌می

مانای وشه:

ئاهه‌ن: ئاسن؛ مه‌ژی: میشک؛ تی‌دبه‌ین: به‌نیواندا دیت.

پوخته‌ی مانا:

چاوی وهك نیرگزی مهسته؛ خوین شیرینه، به رهنگی گول و نهسرینه. رو مرواری، لیو شه کرینه. دلّی وهك ئاسنو بهرده. من له ئه‌وین دلّم بوته گرو پهنگر. شهو ههتا روژ، وهك دهنگی چهنگه نالینم. صد جوره جهز به‌ی داوم، دهنگم نه‌هات. ئیسکم توشی برین بون و میسکم ژه‌نگی هه‌ئیناوه. نه باده‌م خواردوه نه به‌نگ. دو بروی رهش - وهك دو کهوانداری حه‌به‌ش - هاتنه جه‌نگم.

دو کهوانی یه‌نگیان له‌ناو ده‌ستان هه‌یه‌و، دو هه‌زار تیریان پیوه‌نام. جه‌رگم کون‌بو، وه‌کۆ گولله به‌ناویدا ده‌رباز ده‌بن. کافر ی وا کی له فه‌ره‌نگستانیش دیویه؟! ناسکه، جوانه. بزهی وه‌کو شه‌کر وایه‌و ره‌وتی له‌به‌ردل شیرینه.

بته به‌لارو له‌نجه‌کم، به‌ژنی وه‌ک نه‌یشه‌که‌ر ریکه. لیوی وه‌ک نه‌بات شیرینه. هه‌ی نامه‌خوا!! له دل‌کیشی بتی جوانم ئه‌و دل‌کیشی له‌خواوه‌یه.

۵ دریا دوست مه‌لا یه‌ک جیهه‌تو ساده‌ دین
مه‌حه‌تا جان هه‌یه‌ حاشا ژه‌له‌ب ده‌ست به‌لین
یا درّی سه‌ر بدرین یا به‌مادی وه‌صلین
مه‌چه‌روای رمین به‌ر وه‌شی شیرین قزلین
تا نه‌به‌د مه‌ستو هیلاکین ژه‌ه‌رابا نه‌زه‌لین
ژجه‌فاو سه‌ته‌ماوی ژجه‌گه‌ر پور دکولین
په‌رده‌یا گوشه‌ قه‌صب لی تو ژسه‌ردیمی ه‌لین
کو دشه‌رقی مه‌هو خورشید ژشه‌وقی بطلین
له‌و ژسور سورمه‌ ددیرین و نه‌موحتاجی کلین
مه‌ست دنیف تورو له‌فان مار له‌لوی فه‌تلین
سورمه‌ دارین ژسوری مه‌ست ژقودره‌ت که‌ملین
مه‌ ژغه‌فله‌ت دوژها دین و ژسه‌همی خه‌جلین
عیشه‌ه‌گه‌ر شیوه‌نوما‌یا مه‌ژوی روح و حه‌یات
صه‌نه‌ما سور ژصه‌مه‌د نه‌ی شه‌که‌را له‌ب ژنه‌بات
(أَحْسَنُ اللَّهُ تَبَارَكَ) ژسورا وی صه‌نه‌می

مانای وشه:

به‌لین: هه‌نگرین؛ وه‌صل: گه‌بشتن؛ به‌روه‌ش: له‌یشه‌وه وه‌شین؛ قه‌صب: پارچه‌ی ئاوریشم‌چن؛ بطلین: ده‌ست هه‌نگرتن؛ فه‌تلین: پیچیان خوارد؛ ژها: هه‌ژدیها.

پوخته‌ی مانا:

مه‌لا! ئیمه له‌ریی یاردا، راستو له‌روین و دل ساکار. هه‌تا ده‌مرین ده‌ست له دل‌داری به‌رناده‌پن. یان به‌ئاواتی دل ده‌گه‌ین، یان سه‌ریشمان ده‌دورینین. گوی ناده‌ینه رمبی نوک تیزی خویناوی. هه‌تا هه‌تا له‌بادهی ئەزه‌لی مه‌ستین. له‌ده‌ست ئازاری ده‌ستی‌یار، دل پرغه‌مین.

روبه‌ندی ئاوریشم چنت له‌رو لاده! با روژو مانگ، له تیشکدان رابوه‌ستن. چاومان پره له جوانی تو، ئیتر کارمان به‌کل چیه؟ ماری که‌زیت له به‌ژنی سه‌ولت پیچیان خوارد. چاوی مه‌ستت کلی خودای تی‌کراوه، بویه مه‌ستن. دو هه‌ژدیهای پرچتم دین، له ترسان ره‌نگ له‌روم نه‌ما. زور به‌نازی، نازان ده‌که‌ی. گیان و ژیانمان له‌تورایه.

بته به‌لارو له‌نجه‌که‌م، به‌ژنی وه‌ک نه‌یشه‌که‌ روایه. لیوی وه‌ک نه‌بات شیرینه. هه‌ی نامه‌خوا! له دل‌کیشی بتی جوانم. ئەو دل‌کیشیه‌ی له‌خواوه‌یه.

سۆزبېنالار

- ۱ نەي نەسىمى صبەھى ما دەجالا سەھەرى
سەد سەلامان بگەھىنى ژمەوى لەب شەكەرى
- ۲ نېرگزا نازك وتەر نەي شەكەرا مەستو خومار
دېم دورو لەعل لەبو موختەشەمو موختەبەرى
- ۳ بسك و گىسو ژحەرىن قەصەبن طزەو زولف
نەژكافورە بەدەن خال ژمىسكى تەتەرى
- ۴ دېم بەدرو ئەنەيى، زولف لەسەربونە ھەلەك
نەرقەمان حەلقەو گەردانە لدورا قەمەرى
- ۵ ئاستانى و شوباك و كولەك و پەنجەرەيان
دایمىسكىنى و زارى توببوسى دېەرى
- ۶ توزەكى بېن بخوەرزا تا بگرين كوھلى بەصەر
لطرېقا قەدەما، دلېەرى وى رەھگوزەرى
- ۷ دابىنى صەنەما من تەبگىن خوہ بەدەخەت
بەكە تەلخىص جەوابى مە ژفى موختەصەرى
- ۸ لەو كوپور شەفقە ددېرت كەرەم و لوطفو كەمال
ناہ ژدەست رەمزو سورزىن وى دورو گەوھەر خەبەرى
- ۹ ما بزەھرى شەكەرى دۆست بخونت جارەك
عەرضحالا كو نقىسى مە بخونى جەگەرى

۱۰ قهدهرهك شهفقه زلوطفاته تهمهنا دكرين
دامه مهحروم نهديري تو زلوطفو نهظهري

۱۱ بخودي قهط ته ددلدا زخودي ترس نههن
دكري ظولمو جهفایي تو لمن قی قهدهري

۱۲ نهز بوی قامهتو بهژنی لته صوندي دخورم
بهس که نهی پادشهها من لئهسيران غهدهري

۱۳ زهر ناهين مه دنس ناگرو دود بت نهعهجب
مه ددلدا ههيه نارهك كو دصوژت سهقهري

۱۴ نه بويته نهدين وهك تهشهپالی دجههان
کی دی به میثلی ته سپمین تن و زهررين كهمهري

۱۵ پاشیوان گهزهمی جههقین ته مهلا پی کوشتی
ما خهدهنگن دكرن قهط لمهئیدی نهئهری؟

مانای وشه:

قهصه ب: زهري، پارچهی زیر تیره دراو؛ نهرقه م: ماری جنجیر؛ کولهك: کولانچکه، روجه: کوحل؛
سورمه: بگین خواه؛ خو بگهینه: ته لخیص؛ پوخته کراو؛ موخته صهر: کورت کراو؛ ته لخیص: کتیبیکه له
کتیبیکی به ناوی موخته صهر وهرگیراوهو پوختهی موخته صهره؛ خه بهر: گفت و دوان.

پوختهی مانا:

سروه! له بهره به یاندا، صد سلّوم لهو لیو شه کرباره بکه. بهژنی وه کو نهی شه کهره. شلک و تورته
وه کو نیرگس. مهسته چاوه، رومرواری لیوی لاله، پایه بهرزهو زور بهریشه. کهزی و بسک و
لابسک و پیرچو که کانی، وهك ناوریشم دهگل زیران تیکه ل دهبن. لهشی له کافور سپی تر، خالی
وهك میسکه بون خوش و شهوه رهنکه. روخسار مانگه. هه نیه ی بهو ئالقه بسکانه ی له سهریه تی،
ههر ده لئی ماری جنجیرن لهدوری مانگی هالاون. سرروه! زور به کزی بیوره، له پیشانا دهرك و
پهنجره و کولانچکه و لیوی ده لاقه کان ماچ که. توزیکی سهررنی یاریینه. تا بیکهینه سورمه ی
چاوان - ههر خوت بچو خدمت یارم، نامه که می بده دهستی وهرامه که م به پوخته یی بوینه وه.
زور به بهزه و ئیلتیفاته. ناخ نازانی چهند دلکیش و پرله نازهو گفتی وه کو گوههر دهچن!

نه گهر جارنیک به زاری مباره کی خوی بانگم بکاو، نهو غهریضم - که به خوینی دل نوسراوه -
قبول بی؛ چهند خوش دهی؟ نوسیومه توزیک بهزه تی. له بهزه تی بهشم مه که. جارنیک
ناوریکم وی بده. بهخوا تو لهخوا ناترسی؛ دنا هیندهت نهو دهرده بهمن نهدهدا. سویندت نهدهم بهو

به ژنه شوخ و شهنگه‌ی خوت، تو پادشای چاوجوانانی، هیئنده له منی یه‌مخسیری خوت ظولمی مه‌که. له‌بهر ئاهم ته‌گهر دنیا پر له دوکهل و ئاگر بی، سه‌یر نیه. ئاوری دلّم جه‌هه‌نده‌میش ده‌سوتینی. کی له‌دنیا له‌ش زیوین و که‌مبهر زیرینیکی وه‌کتوی به‌چاو دیوه؟ ره‌زا سوک و جوانی وه‌کتو، نه‌هه‌رگیز بوه نه‌ده‌بی. دوا‌ی وه‌ی مه‌لات به‌تیری چاوه‌کانت کوشت؛ ئیتر تیری دیم بو‌چیه. تیر هاو‌یشتن به‌هره‌ی نیه.

به‌یاری خوا، شه‌رحی دیوانی جزیری، دوا‌یی هات.

خواه نهی بینایی چاوان! سوپاس بوتو، که بهزه بیت به منی هه ژاردا هاته وه. نه و هیزو توانایهت دامی، له پاش مهموزینی خانی، دیوانی شیخی جزیریش - به سووانی-شی که مه وه، که زوری بو به ناوات بوم. ئوخه ی ئیتر خه مم نه ما، ناواتم نه برده ژیر گل؛ بشمرم ئارخه یان ده مرم. له قیامه تیش ده س به داوینی خاوینی نه و دو خوشه ویسته ت ده گرم، لیم رونه خوم لی نابویرن. له چاپو به ره هم هینانی نه م کتیبه، چه ند که سیکی هه ژار په روه ری خیره ومه مند، یارمه تیان دام. نه گه ر چاکه یان له بیر که م، خوم به بی نه مه گ ده زانم.

سوپاسی زور بو: «کاک ماجدی روحانی» که وه خته بیژم به قه دخوم خوی ماندو کرد، پاک نوسی نه و خه ته پیسه م، هه له و په له هه لگر تنه وه ی، به سه ر چاپ راگه یشتنی، وه نه ستو گرت. هه ر نه ویش بوی دامه زراندم، کریمی چاپیان لی نه ستاندم.

سوپاس بو کارگیری سروش، «ئاغای زه وره ق»، بو به رپرسی چاپخانه ی اداره سروش «مهر پروری خوین شیرین، بو کیژی یه کجار هونه رمه ند «ئابگینه» که به راستی له بیت چینی کوردیدا موجزاته.

پیشه کیش سوپاسی زورم بو نه و کورده لاواندیه، که به چاوی ره خنه گری، له نوسراوه که م ده زواننو هه له گانه م ده دوزنه وه.

پازده ی پوشپه ری سالی ۱۳۶۰ هه تاوی.

عبدالرحمن شرفکندی

هه ژار